Ђ 400.

УНИВ. БИБЛИОТЕКА
И. Бр. 117159

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

1912.

ГОДИНА VIII.

УРЕДНИК

ДУШАН Ђ. АЛИМПИЋ

БЕОГРАД

ШТАМПАНО У ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

1912.

УНИВЕРЗИТЕТ БИБЛИОТЕКА БЕОГРАД

САДРЖАЈ

I УКАЗИ:

О сазиву Окружних Скупштина, страна 153.

О постављању премештању, пензионисању и отпуштању, полицијских чиновника, страна: 1., 9., 17., 18., 33., 41., 49., 73., 97., 113., 121., 137., 145., 146., 153., 169., 185., 201., 209., 217., 218., 233., 257., 265., 273., 281., 289., 297., 313., 329., 353., 377. и 378.

О проглашењу села Лебана за варошицу, страна 169.

О одликовању, страна 1, 17., 146 и 169.

О одобреним издацима Министру Унутрашњих Дела, страна 313.

II ЗАКОНИ:

О измени и допуни о уређењу санитетске струке и чувању народног здравља, страна 321.

III РАСПИСИ:

О аренди на сеоске дућане страна 169.

О кажњавању лица која кваре железничку пругу, телефонске и телеграфске линије, страна: 273. и 274.

О забрани подизања зграда ван варошког реона, страна 282.

IV ОБЈАВЕ:

О проглашењу Цариграда и околине за заражене Холером, страна 353.

V НЕСЛУЖБЕНИ ДЕО:

Организовање власти у ново-ослобођеним крајевима, страна 322.

VI КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТА:

За месец децембар 1911. г., страна 25. и 26.
» » јануар 1912. » » 57. и 58.
» » фебруар » » » 105. и 106.
» » март » » » 121. и 122.
» » април » » » 161. и 162.
» » мај » » » 193. и 194.
» » јуни » » » 233. и 234.
» » јули » » » 250. и 251.
» » август » » » 289. и 290.
» » септембар » » » 353. и 354.
» » октобар » » » 369. и 370.

VII СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО:

чланци и расправе

Реорганизација полиције, од Д. Ђ. Алимпића, страна: 1., 2., 9., 10., 11., 18. и 19.

Лет, од Д. Ђ. Алимпића, страна: 3., 11., 12. и 13.

Интересантни кривични процеси, Hugo Fridlaenders превео са немачког М. Петровић, страна: 3., 4. и 5.

Иступна самовлашћа, од Дим. С. Калајџића, страна 26.

О појму исправе у кривичном праву, од Др. Томе Живановића, страна: 33., 34., 35., 41., 42., 49., 50., 58., 59., 65., 66., 73., 74., 81. и 82.

О грађанству — с погледом на позитавне прописе српских закона, од Александра Ј. Кузмановића, страна: 66., 67., 74., 75., 82., 83., 89. и 90.

Трагови ногу и руку у кривичним истрагама, од Д. Ђ. Алимпића, страна: 97., 98., 106., 107., 114., 115., 123., 124., 130., 131., 138., 139., 147., 148., 154., 155., 156., 163., 164., 170. и 171.

Подржавање (јатаковање), од Др. Томе Живановића, страна: 113., 114., 122., 123., 129. и 130.

Криза репресије, од Laubat-a, превео са француског Милош Станојевић, страна: 115., 116., 124., 125., 131., 132., 139., 140., 148., 149., 156., 157., 164., 165., 171., 172., 179. и 180.

Белешке из судске праксе по кривичним делима — критичко излагање, од М. С. Ђурчића, страна: 137., 138., 146., 147., 153., 154., 162., 163., 169., 170., 177., 178., 185., 186., 194., 195., 201., 202., 209., 210., 218., 219., 234., 235., 241. и 242.

Криминалитет у Србији у 1911 год. од Д. Ђ. Алимпића, страна: 172. и 173.

Професионални злочинци, од Р. А. Рајса, с француског превео Д. Ђ. Алимпић, страна: 178., 179., 187., 188., 189., 196., 197., 198., 203., 204,, 212., 213., 221., 222., 227. и 228.

О екстрадицији криваца — с погледом на позитивне прописе српских закона, од А. Ј. Кузмановића, страна: 186., 187., 195., 196., 202., 203., 210., 211., 212., 219., 220., 225. и 226.

Добро владање као олакшавана околност из т. 4. § 59. каз. закона, од М. М. Станојевића, страна: 220., 221., 226., 227., 235. и 236.

Полицијске школе, од Др. Е. Стокиса, превео са француског Д. Ђ. Алимпић, страна: 236., 237., 243., 244. и 245.

Дело самовлашћа из § 195 каз. зак. постоји кад оптужени чија је стока ухваћена у штети, сам исту пусти из општинског обора, и ако пољски чувар који је стоку ухватио није био на дужност заклет, од М. М. Станојевића, страна: 242. и 243.

О кривицама општинских часника због повреда приватних права, од М. М. Станојевића, страна: 250., 251., 252., 257. и 258.

Суђење пред изабраним судом, од Др. Драг. Аранђеловића, страна: 265., 266., 274., 275., 281., 282., 290., 291. и 292.

Судови за децу, превео са француског М. М. Станојевић, страна: 266. и 267.

Убиства, од Р. А. Рајса, превео с француског Д. Ђ. Алимпић, страна: 275., 276. 282., 283., 284., 292., 293., 298., 299., 300., 306., 307. и 315.

Кратко суђење по писменим исправама, од Др. Драг. Аранђеловића, страна: 297., 298., 305. и 306.

Међународни речник личног описа, од Др. Локара превео са француског Д. Ђ. Алимпић, страна: 307., 308. и 309.

Заблуда или нехат? од М. М. Станојевића, страна: 313. и 314.

Научна полиција и полицијска техника, од Др. Локара, са француског превео Д. Ђ. Алимпић, страна: 315. и 316.

Државина код извршења, од Душана Николића, страна 323.

Разбијање каса, од др. Р. А. Рајса превео са француског Д. Ђ. Алимпић, страна: 324. и 325.

О иступима од Д-р Томе Живановића, страна: 329., 330., 339., 340., 346., 347., 348., 356., 357., 363., 364., 371. и 372.

Криптографија у полицијској техници, од Др. Локара превео са француског Д. Ђ. Алимпић, страна: 330., 331., 332., 340. и 341.

Професор Универзитета г. Ж. Перић о „Полицијском Гласнику“ страна: 332. и 333.

Задружно наследно право по грађанском законику Краљевине Србије, од Живојина М. Перића, страна: 337., 338., 345., 346., 354., 355., 356., 361., 362., 370. и 371.

Кривице општинских часника због повреде приватних права, од Милоша М. Станојевића, страна: 341., 342., 348. и 349.

Француски криминалисти о пројекту нашег казненог законика, са француског превео, Д. Ђ. Алимпић, страна: 349., 357. и 358.

Проналажење криваца помоћу отисака прстију, од Др Е. Локара превео са француског Д. Ђ. Алимпић, страна 364. и 365.

Полицијска Техника, од Д. Ђ. Алимпића, страна: 372., 373., 378. и 379.

VIII ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА:

Отуђење извесног броја дрвета из општинске шуме може се извршити само путем офертале лицитације, а сеча се мора извршити онако, како Шумска Управа предложи и Министар Народне Привреде одобри, страна 22.

Одлука опште седнице Касационог Суда од 16. децембра 1911 г. № 15.906, страна 23 и 24.

За расходовање права и потраживања у сеоским општинама преко 200 дин. надлежан је општински збор, стр. 30.

За отуђење општинског покретног имања и расходовање општинских права, потраживања и поклона у сеоским општинама до 200 динара надлежани је општински одбор, а не збор, стр. 31.

Један случај неодобравања одлуке општинског збора о отуђењу извесног броја дрвета из општинске шуме услед тога, што би ова сеча неповољно утицала на климатске прилике дотичног места, страна 31.

Сечом и продајом општинске шуме не могу се подмиривати редовни издаци, у недовољној мери унесени у општински буџет, страна 31 и 32.

Одлука опште седнице Касационог Суда од 17. јануара 1912. год. № 685. страна 32.

Један случај неодобрења одлуке општинског збора о отуђењу непокретног имања, страна 38.

Државни Савет није надлежан да одобрава одлуке општинског збора о утрошку општинског капитала, страна 38.

Један случај умесно примењене казне над председником општинским, што на крају тромесечја није поднео општинском одбору састављен општински рачун о приходу и расходу, стр. 38 и 39.

Један случај примене чл. 152. закона о општинама, страна 39.

Чл. 158. закона о општинама предвиђа казну само за председника, потпреседника, кметове и деловођу општинског, и према томе не може се применити и на писара општинског, страна 39.

Одлука опште седнице Касационог Суда од 17. јануара 1912. год. № 3. страна 39.

Решење Касационог Суда о сукобу првостепеног шабачког суда и начелника среза поцерског од 5. септембра 1911. гоп. № 11101. стр. 39 и 40.

Решење Касационог Суда о сукобу првостепеног суда за округ београдски и начелника среза врачарског од 17. маја 1911. год. № 7008. стр. 40.

Један случај умесно примењене казне над општинским одборником што је напустио одборску седницу пре свршетка, страна 46.

Казна према општинском одборнику за изостанак од седнице одборске, може се применити тек онда, када надзорна власт по оцени његове одбране утврди, да свој изостанак није оправдао, страна 46.

Један случај неумесне примене чл. 152. закона о општинама, страна 46 и 47.

Један случај неумесног одобрења одлуке општинског одбора, којом је расправљено спорно питање, које проистиче из уговора, закљученог између општине и појединаца, страна 47.

У расходе који се сваке године морају предвидети у среском буџету, долази и издржавање државних пастува и пастувских станица, стр. 47.

И против одлуке општинског одбора, донете по општинском буџету, има места жалби вишој власти по чл. 27. Устава, страна 47.

Општинском часништу и особљу, до дана одобреног буџета за текућу годину издаје се плата по прошлогодишњем буџету, али ако је ова била већа но што им је буџетом за текућу годину предвиђена и одобрена дужни су вратити вишак изузете плате, страна 47 и 48.

Решење Касационог Суда о сукобу између начелника округа крагујевачког и првостепеног крагујевачког суда од 21. маја 1911. год. № 7321. страна 48.

Збор општински може одобрити отварање и држање сеоског дућана само ономе, који има потребно одобрење од надлежне коморе да радњу дућанску може обављати, страна 54.

Кад се две или више општина споје и саставе једну општину а тако исто и кад се поједина села одвоје од једне општине и споје са другом, онда заједнички збор има да изврши нов избор председника и одборника за нову спојену општину, страна 54.

Разрешење општинског часника од дужности, а са узроком предвиђеним у тач. 3. чл. 22. закона о општинама, може се у смислу чл. 148. у вези чл. 122. истог закона тражити само онда, ако је решење о стављању у затвор или притвор остало извршно, страна 54.

Одлука општинског одбора, којом на захтев надзорне власти, у смислу чл. 148. закона о општинама, разрешава од дужности председника, потпредседника и кметове, није извршна, већ по изјављеној жалби може бити предмет оцене надзорне власти, а затим и Државног Савета, стр. 55.

Решење Касационог Суда о сукобу шабачког првостеп. суда и начелника среза поцерског од 21. децембра 1911. год. № 17041. страна 55.

Решење Касационог Суда о сукобу нишког духовног суда и начелника среза расинског од 3. децембра 1911. године № 15880. страна 55.

Решење Касационог Суда о сукобу шабачког првостепеног суда и начелника среза мачванског од 23. новембра 1911. год. № 15161. страна 55.

Председник и благајник могу на основу чл. 157. тач. 4. зак. о општинама бити кажњени само онда, ако се несумњиво утврди, да на крају сваког месеца нису редовно предавали школској благајни одговарајућу дванаестину, по сразмери покупљених општинских прихода или прореза, за издржавање школе по школском буџету, страна 63.

Кад се избори општинских часника врше после општих општинских избора, председнике и чланове бирачког одбора бира општински одбор из своје средине, страна 63.

Надзорна власт пре но што се, по изјављеној жалби, упусти у расматрање зборске одлуке, дужна је претходно уверити се о томе, да ли је жалилац на збору гласао, пошто жалбе противу зборске радње могу подносити само они, који су на збору гласали, страна 63 и 64.

Један случај задржања од извршења одлуке одборске о давању општинског новца под интерес, страна 64.

Непосредна надзорна власт дужна је засновати своје решење на чл. 152. закона о општинама само онда, ако се жалбом тражило задржање од извршења одлуке збора, одбора или општинског суда, а у противном на чл. 170. закона о општинама, страна 69.

Одлука општинског одбора којом одобрава давање под закуп општинских права и добара коначна је (тач. 3. чл. 86. закона о општинама), страна 69 и 70.

Ако је место председника општине упражњено, или је он спречен, онда га заступа најстарији по годинама писмен кмет, страна 70.

Деловођа општински може по чл. 158. закона о општинама бити кажњен за неизвршење само оних дужности, које су предвиђене у чл. 115. истог закона, страна 70.

У оцену правилности извршне пресуде изречене по грађанском спору не може се суд упуштати у кривичном суђењу дела кривоклетства учињена према тој пресуди, страна 70 и 71.

Рачунополагач ако није потписао дуговани распоред, не може бити одговоран за мање пренета и изостављена лица, и суме у том дугованом распореду, страна 71 и 72.

Општинске буџете које немају никаквог прореза или у којима порез не прелази 50% од суме непосредне порезе, коју дотична општина плаћа, прегледа и коначно одобрава Окружни Одбор, страна 78.

Сечом и продајом дрвета из општинске шуме не могу се исплаћивати општински дугови, стр. 78.

Један случај не одобрења зборске одлуке о отуђењу непокретног имања, страна 78 и 79.

У општинама које имају једно гласачко место, у свима зборским радњама (сем избора општ. часника и случаја из III става чл. 37. зак. о општинама), општинском збору председава председник општинског суда, који отвара, руководи и закључује општински збор, а чланови су гласачког одбора четири правна гласача из дотичне општине, које бира општински одбор за сваки збор, бирајући у исто време и два заменика (чл. 86. тач. 17. зак. о општинама), страна 79.

Кад је истрагом утврђено, да је извесно лице бесправном сечом из сеоске шуме дошло до грађе, онда збор сеоски не може решавати о отуђењу те грађе пре него што се иследи и пресуди само дело горосече, страна 79.

Отуђење сеоске односно општинске шуме може се извршити само онда, ако село односно општина може подмиривати потребе својих грађана са друге стране, страна 79.

Уверења, којима општински часници издају оцену по дужности о владању извесног лица, која је за њега неповољна, не могу представљати дело јавне увреде, пошто ту оцену часници дају по личном схватању и познавању ствари, нарочито кад се ничим не утврђује да су неистинита и издата у циљу повреде части тога лица, стр. 79 и 80.

Када код општинског часника наступи случај из чл. 32. закона о општинама, са кога не може даље остати на положају општинског часника, онда надзорна власт нема право да сама одлучује о разрешењу његовом од дужности већ се разрешење може учинити једино у чл. 148. одн. чл. 149. истог закона, страна 87.

Председника и чланове бирачког одбора, кад се избор општинских часника врши после општих општинских избора, бира општински одбор из своје средине, али председник бирачког одбора и у том случају мора бити писмен и имати још и услове за председника општине, страна 87.

Кад се варош, варошица или село одвоји од старе општине и оснује нову општину, онда нове општине — како стара са промењеним општинским обимом, тако и ново-образована — бирају свака за себе: председника, кметове и одборнике у року од месец дана по извршеном разгруписавању, страна 87.

Један случај умесно примењене казне према општинском председнику и благајнику, што нису у остављеном року (чл. 130. зак. о општинама) саставили и одбору поднели на претрес општински буџет, страна 88.

Поданици страних држава немају право гласања на општинском збору, па, према томе, не могу бити бирани ни за општинске часнике, страна 88.

Претписом чл. 164. закона о радњама није укинуто наређење чл. 5. закона о сеоским дућанима, по коме сеоске општине имају право на наплату дућанске аренде, страна 93 и 94.

О начину употребе и уживању општинске утрине решава општински одбор, али одбор не може решити, да се вид и својство утрина и шумских земљишта измени зиратењем или сечом шуме, изузев случаја култивисања истих, у коме случају одлука одбора важи кад је одобри Министар Народне Привреде, страна 94.

Све одлуке надзорне власти, донете по закону о општинама, морају бити образложене и основане на законским прописима, страна 94.

Самоуправни капитали, па било да су покупљени за извесне потребе, било да су позајмљени, морају се предати на приплод Управи Фондова, страна 94.

За одобрење издатка за оправке на окружним зградама, које не трпе одлагање, а вредност им не износи више од 200 динара, надлежан је Окружни Одбор (чл. 108. тач. 10. закона о уређењу округа и срезова), страна 94 и 95.

За расходовање општинских потраживања до 200 динара у сеоским општинама надлежан је општински одбор, а решење одбора важи, кад га одобри Државни Савет, страна 95.

Штете, које је општина дужна накнадити држави не могу се исплаћивати продајом општинског непокретног имања, страна 95.

Кад постојање крив. дела зависи од каквог грађанско-правног односа, онда се тај однос, у колико не би био несумњиво утврђен, има расправити у самом кривичном процесу, страна 95.

Један случај примене § 46. крив. суд. пост. страна 95 и 96.

Исказ два незаклета малолетника и испод 16. год. вреди као непотпун непосредан доказ из тач. 2. § 123. крив. суд. пост. страна 96.

Да ли административне кривице општинских часника, предвиђене у чл. 157—162 закона о општинама, застаревају по закону о општинама (чл. 137. н.) или по казненом законику (§ 396.)? страна 101.

Један случај поништаја пресуде надзорне власти о казни општинског поштара, услед тога, што је пресуда заснована на правилима о сеоским поштама од 1902 године, која су престала важити услед замене правилима од 9. новембра 1909. године, страна 101 и 102.

Противу одлуке општинског одбора, којом на предлог надзорне власти у смислу чл. 148. закона о општинама, разрешава од дужности општин-

ског часника, жалба се најављује непосредно надзорној власти и предаје општинском суду, страна 102.

Ако је гласање закључено пре законом одређеног времена, избор општинских часника остаће у снази само у том случају, ако та неправилност не утиче на резултат гласања, страна 102.

Један случај умесног задржања од извршења зборске одлуке о отуђењу извесног дела општинске шуме, у њему исплате општинског дуга, страна 102.

Услови за кметове у свима општинама су: одборнички порез и повишен број година (25. година) а у варошима још и писменост (чл. 71. у вези чл. 105. зак о општинама), страна 102 и 103.

Општина је дужна накнадити Држави штету за упропашћене телеграфске и телефонске дирекe и изолаторе у њеноме атару, на према томе дужна је ово унети у свој буџет као расход по тач. 2. чл. 129. закона о општинама, страна 103.

Пре̂че право наплате општинске калдрмине од хипотекарних поверилаца, страна 103.

Кад је на збору извршен избор више часника, па је жалба изјављена противу избора једног или више, али не свих на томе збору изабраних часника, онда Државни Савет цени правилност избора само оних, противу чијег је избора жалба и изјављена, а не и осталих чији избор жалба не тангира, страна 110.

Надзорна власт дужна је узети у оцену жалбу, изјављене противу одлуке општинског одбора о разрешењу општ. часника, без обзира на то што је та одлука одборска донесена на основу предлога надзорне власти, страна 110 и 111.

Све жалбе и незадовољства противу одлука и решења свију административних, судских и општинских власти ако не буду снадбевени довољном таксом по закону о таксама, власт ће завести у протокол, па затим оставити у акта, стр. 111.

Један случај неумесног поништаја одлуке општинског одбора, страна 111.

Првостепени судови расматрају пресуде и решења донета само по оним иступним делима, за које су предвиђене казне у § 310. крив. зак., страна 111.

Полицијске власти, а не среско-градски судови, имају саме да извршују све своје пресуде и осуде, па ма оне биле донете и по каквом специјалном закону, страна 111 и 112.

Брашнарске радње у реону сеоских општина не подлеже плаћању дућанске аренде, јер ни по свом постанку, ни по начину рада, не спадају у категорију радња, које предвиђа закон о сеоским дућанима, страна 118.

Један случај умесног задржања од извршења одлуке општинског одбора о одобрењу издавања под закуп општинског земљишта, страна 118.

Државни Савет није надлежан за расправу питања о награди стараоца, пописане покретности јер је по § 466. б. грађ. суд. поступка остављено полицијској власти, како има да поступи у одмеравању ове награде, страна 119.

Интабулација стављена на имање продавца, за обезбеду куповне цене, не може се скинути без пристанка купца и ако продавац нема довољно земље да би могао продато имање према § 471. грађ. суд. пост. отуђити, страна 119 и 120.

За измирење дужне и текуће порезе на општинско имање, мора се сваке године уносити у општински буџет потребна сума (тач. 3. и 5. чл. 129. закона о општинама), страна 127.

Општине у варошима, означеним у чл. 81. Устава имају право на наплату таксе за приређивање забаве, изложби, циркусних, биоскопских и осталих престава, излагање на углед разних знаменитости и реткости, излагање појединих животиња, и томе слично, величину којих (такса) одређује општински одбор, а одобрава Министар Финансија, страна 127.

Један случај одобрења одлуке збора сеоске општине, о учињеном поклону приватном лицу, у вредности преко 200 дин. страна 127.

Један случај сукоба о надлежности између првост. суда и полиц. власти, страна 127.

Сукоб о надлежности за извиђање дела из § 104. б. крив. зак. страна 127.

Ко је надлежан за извиђање дела из § 125. крив. закона? страна 127 и 128.

Благајник у општинама испод 500 правних гласача може бити и неписмени часник општински, страна 134 и 135.

Државни Савет није надлежан за расматрање и решавање по жалбама, изјављеним противу зборских радња (сем избора општинског часника), пошто се жалбе противу свију зборских радња изјављује надзорној власти, а правилност ових Државни Савет може ценити тек посредно, у путу жалбе противу решења и одлука надзорне власти, којима су те зборске радње признате и оглашене за правилне, страна 135.

Решавање о расходовању општинских права и потраживања, као и поклона општинске имовине, не спада у надлежност општинског одбора, али је његова дужност да сазове општински збор и да те предмете изнесе збору као надлежном на решење, страна 135.

Један случај умесне и правилне одлуке општинског збора, која се односи на решење питања о општинском прирезу за изравнање издатака по општинском буџету (чл. 132. закона о општинама), страна 135.

О давању права употребе воде са потока, као и одузимању овог права, решава општински суд са одбором, у чијем се атару налази дотични поток (чл. 30 закона о водама), страна 142.

Решавање о чињењу поклона из сеоског имања, односно о отуђењу покретног имања, права, поклона и потраживања појединих села, која улазе у састав општина, које су састављене из вароши и села, или из више села, не спада у надлежност сеоског састанка, јер овај решава само о размени и отуђењу непокретног имања, страна 142 и 143.

Један случај одобрења зборске одлуке о расходовању општинског прираза, страна 143.

У општинама, које су састављене из вароши и села, или из више села, поред општинског збора постоје још и варошки односно сеоски састанци, као скуп правних гласача вароши или села, у чију надлежност, поред осталога, спада и то, да решава о размени и отуђењу својег непокретног имања, страна 143.

Крађа извршена и од стране слугу према господару, удешеним кључем, обијањем и т. д. опасна је крађа, и без обзира на однос који је, у време извршења дела, постојао између извршиоца дела као слуге, и оштећеног као господара, јер је такав њихов однос без утицаја, кад је у питању крађа извршена на опасан начин, стр. 143.

Поништај воћака — садница — није дело иступне природе из тач. 1. § 375. кр. зак. већ дело из § 291. кр. зак. и без обзира на вредност учињене штете, страна 143.

Надзорна власт дужна је у своме решењу (пресуди) о казни општинских часника по закону о општинама навести поред законског прописа који предвиђа дело и казну, још и законски пропис, по коме је дато право кажњења за то дело, страна 150 и 151.

Одборнике који изгубе ма који од услова, што их за положај одборнички постављају чл. 30, 32 и 71. закона о општинама, уклања са дужности општински одбор у року од десет дана, од дана кад се то утврди, што ако он пропусти учинити, онда их уклања надзорна надлежна власт образложеним решењем у року од других десет дана, страна 151.

Ако се у општ. буџету расходи поклапају са приходима, те није потребан никакав прираз. или ако прираз не би био већи од 50%, онда се буџет, пошто га реши и одобри општ. одбор, шаље на примедбу надзорној власти, која је дужна прегледати га и уверити се; да ли су у исти унесени сви они издаци који по овоме и другим законима падају на терет општине, па ако у исти није унесено оно што треба, она о томе чини општинском одбору своје примедбе, на које општински одбор може, ако их не усвоји, дати своје противразлоге, у коме случају тим поступком не ствара ни један од услова предвиђених у чл. 149. закона о општинама, за своје разрешење. стр. 151.

О разумевању чл. 10. зак. о штампи. Начелна одлука Касац. Суда од 12. маја 1912. Бр. 6729. страна 151 и 152.

Општински часници нису одговорни за дело из § 127. крив. зак. и ако њихова пресуда не би одговарала правом стању ствари, само ако се докаже да при доношењу такве пресуде није било намере или нехата да се коме учини штета или неправда, и кад је исту пресуду одобрио и првост. суд, страна 152.

Државни Савет надлежан је за решење спорних питања о надлежности среског одбора, у којима он не би био сагласан са среским начелником али не и за решење питања о томе, ко ће — начелник срески или срески члан окружног одбора — председавати у среском одбору, стр. 158.

Пошто су тротоари саставни део калдрме, а издаци на калдрмисање улица спадају у општинске расходе, то и трошкови око калдрмисања тротоара падају на терет општинског буџета, страна 158 и 159.

Нема дела утаје у званичној дужности из § 113. у в. § 132. к. зак. кад председник општински поводом какве куповине и продаје прими на се обавезу да за кога плати дужну порезу, па то не учини, страна 159.

Један случај неумесног задржања од извршења одлуке општинског одбора о отпуштању дотадањег и избору новог деловође општинског. стр. 167.

Један случај задржања од извршења одлуке одборске о отварању сеоског дућана, страна 167.

Један случај поништаја избора кмета услед тога, што је на збору гласао један који није имао право гласа, а међутим његов глас је од утицаја на резултат избора. страна 167.

Кад је тужба поднета за клевету, а ислеђењем је утврђена увреда, онда та иста тужба важи и за дело увреде, које је дело по казни лакше. Дело из члана 6. зак. о штампи спада у ред оних дела која су учињена противу формалних одредаба закона о штампи, па по таквим делима, у смислу тач. 7. чл. 44. зак. о штампи истрага и суђење почиње по тужби начелства, среске власти или Министарства Унутрашњих Дела, стр. 167 и 168.

Један случај поништаја решења извршне власти услед погрешне оцене статуса дужниковог, страна 175.

Хипотекарни поверилац јачи је у праву од појављеног господара тога добра, на коме стоји хипотека, ако је ова по поднесеним доказима стављена пре но што је појављени господар постао сопственик тог добра, страна 175.

Један случај сукоба о надлежности за поновно ислеђење и суђење крив дела, који се појавио између првостеп. суда и иследне полиц. власти, страна 175 и 176.

Државни Савет није надлежан за расматрање осуда, изречених по закону о уништавању штетних животиња и биљака и о заштићавању корисних животиња, страна 182.

Један случај поништаја избора услед тога, што је председник општинског суда био председник бирачког одбора, страна 182.

Противу избора варошког односно сеоског пуномоћника жалба се изјављује надзорној власти, а не Државном Савету, пошто Државни Савет расправља само избор општинских часника, страна 182 и 183.

Државни Савет није надлежан за одобрење одлуке општинског збора о премештању општинске судница, страна 183.

Један случај сукоба о надлежности између полицијске власти и првост. суда, страна 183.

Удовица и деца умрлог чиновника, који је отпуштен био из државне службе, имају право на повраћај уложеног новца у чиновнички удовички фонд, и ако је дотични чиновник, још пре своје смрти престао бити улагач, страна 183.

Разумевање § 179. а крив. зак. — Кад је реч о отрову не тражи се да дата количина мора бити толика, да је у стању зле последице да произведе, довољно је само да је оно што је коме дато отров, и да у опште узевши може зле последице произвести, страна 191.

Један случај сукоба о надлежности између првостепеног суда и иследног судије, за поновно извиђање дела из § 115. крив. зак. стр. 191 и 192.

Један случај сукоба о надлежности између првостепеног суда и Господина Министра Унутрашњих Дела, страна 191.

За истраживање преступних гороseча, надлежни су градски и срески судови (где их има) а не начелници срески, страна 199 и 200.

Кад општински кмет, без извршне пресуде, прода покретност дужника ствара себи кривицу из § 122. у в. § 132. к. зак. ма да је ту продају извршио по наредби свога председника, стр. 215.

За стављање под суд довољан је и само основ из тач. 5. § 121. крив. пост. и ако је он усамљен, само када приватни тужилац односно оштећени, тврди да је оптуженог лично, на самом делу видео или ухватио, страна 215.

Основ подозрења из тач. 7. § 121. крив. суд. пост. ако није усамљен, ставља се на терет и оптуженом коме је стално становање место на коме се кривично дело догодило, страна 231.

Када се по закону потпуно не утврди: ко је извршилац убиства, те се оптужено лице мора ослободити казне из недостатка довољ. доказа — онда суд не може да одређује битну квалификацију тог дела, као дела убиства са предумишљајем, већ има само да констатује постојање убиства из § 154. крив. зак. — примени околности из § 126. крив. пост. има места само у погледу отпочињања кривичне истраге, а не и при изрицању пресуде, кад се примењује и само оне околности које су поменуте у тач. 2. § 238. кр. пост. страна 231.

Не може се ставити прибелешка на плацеве и зграде у којима су смештене основне школе и гимназије, пошто ова добра служе општем интересу — просвећивању народа, страна: 231. и 232.

Тек по истеку тромесечног рока од дана кад је оштећени поднео пресуду извршној власти ради наплате, има право да пресудом досуђену накнаду штете, причињене паљевином или поништајем ствари, обезбеђује према одговорној општини, страна 239.

И извод из »партијалника« потврђеног код суда и уредно вођеног, има полудоказну снагу у трговачким пословима, страна 247.

Хипотековање дужникових добара, за сигурност наплате досуђеног потраживања у ствари је акт екзекуције, којим према томе, поверилац прекида застарелост ако је ова још у току; но ако, у циљу реализовања потраживања није ништа рађено за 24. године, онда дуг, па следствено и стављена интабулација или прибелешка за обезбеду тога угашеног дуга, застарева, па ма осудно решење за то време било на извршењу код полициске власти, страна 255.

Један случај из примене закона о сувоземним јавним друмовима, страна 262.

Имају ли полицијски чиновници право на подвозину кад врше службени посао ван круга њихове редовне службене дужности, страна 262.

За наплату општинског дуга не може се узети у попис и продати општинска шума без одлуке збора, одобрења Минист. Народ. Привреде и Државног Савета, страна 262.

Случај спора око надлежности за разматрање решења Управе Гр. Београда, (Сукоб о надлежности између Министра Ун. Дела и Министра Грађевина), страна 262.

Разумевање § 673. Грађ. Законика. — Рок тужбе за прече право куповине, страна: 262. и 263.

Један случај примене § 471. тач. 4. грађ. суд. поступка, страна 263.

У случају спора о својини, полициска власт има само да цени питање о јачем и слабијем праву интересованих лица, страна: 270. и 271.

За издавање лажне баштинске тапије, кривично је одговоран саме месни кмет, који је премер имања вршио, а не и остали општински часници, страна: 271. и 272.

И административне власти по аналогији § 304. грађ. суд. пост. дужне су да цене само истакнута питања и решавају о ономе што се тражи, стр. 279.

У срески буџет морају се унети потребне суме за издатке који по закону падају на терет среза, страна 279.

Извршење осуда по закону о установљењу државних монопола с погледом на прописе § 471. Грађ. суд. поступка, страна 279.

Писац акта који садржи увреду, саучесник је потписнику истог, страна 279.

Писмено на коме је потписано измишљено лице, не сачињава дело фалсификовања исправе, већ дело преваре, страна: 279. и 280.

Један случај сукоба о надлежности између начелника среског и градско-среског суда — по тужби за накнаду штете учињене злонамерном паљевином, надлежан је градско-срески судија, који је вршио извиђање и по самом делу паљевине, а не срески начелник, страна 280.

Имају ли секретари право на накнаду путних трошкова кад врше посао ван окружне вароши, страна 286.

Један случај неумесне примене § 493. грађан. суд. поступка, страна: 286. и 287.

Питање о плати оних чиновника, који су услед осуде по § 18. крив. зак. лишени звања, на доцније пресудом ослашени за невине, јавноправног је карактера и има се расправити код административних власти, страна 287.

По тужби приватног лица против сеоског кмета, због утаје, није вадлежан првостепени суд за извиђање појављеног дела, већ иследна полиц. власт, страна: 287. и 288.

За извиђање и суђење општинских часника, оптужених због неверно састављених регрутних спискова, надлежан је дотични првостепени суд, а не полицијска власт по закону о општинама, страна 288.

Накнада за експроприсано земљиште за потребу грађења железничких пруга, не може бити већа 30% од просечне вредности имања у дотичној општини, страна 288.

Једно погрешно решење полицијске власти у питању састава избраног суда, страна 303.

И првостепене административне власти дужне су интересованим издавати формална решења кад је за њих такса плаћена, страна: 303. и 304.

И спор између општина о уживању прихода и имања до пресуде избраног суда, има се расправити на основу § 466. грађ. суд. пост. а не на основу закона о општинама, страна 311.

За решење сукоба између среског начелника и среског одбора, у питању о преседавању у одбору, није надлежан Државни Савет, страна 319.

Један случај у коме је полицијска власт с погледом на одлуку првосген. суда којом је њена пресуда о казни поништена, донела решење без обзира на раније своје извршно решење по истој ствари, страна: 319. и 320.

Једном дат пристанак на састав избраног суда, једна парнична страна не може доцније опозивати, страна 327.

Један случај из § 28. закона грађевин. за град Београд и § 19. зак. о експропријацији, страна 335.

При оцени питања која је страна на основу прописа § 466. грађ. суд. пост. има упутити на парницу, власт полицијска има да цени све доказе и наводе, страна: 335. и 336.

За одобравање одлука о давању на привремено уживање општинске или сеоске земље није надлежан Државни Савет, страна 344.

Одлука о задужењу појединих општина и села (чл. 33. тач. 7. зак. о општинама), Државни Савет доноси по предлогу Министра Финансија, стр. 344.

У одлукама општинским за које се по тач. 9. чл. 33. зак. општ. тражи одобрење Државног Савета морају се навести и разлози, страна: 351. и 352.

Уживање општинских добара везано је са својином, и према томе путем избраног суда могу се делити само она општинска добра која су својина општине, (чл. 9. зак. о општ.), страна 352.

Општинска и сеоска утрина не може се делити ни давати грађанима на уживање, сем случаја предвиђеним законом о насељавању, страна 360.

Два правилно расправљена питања по закону о механској уредби, страна 360.

Решења Министарска о дисциплинским кривицама појединих чиновника не подлежи расматрању Државног Савета, страна 368.

Прописи III-ћег одељка чл. 152. зак. о општинама односи се на повреду права како приватног тако и јавног карактера, страна: 375. и 376.

За пријем нових дужника општинских, према извршеној подели општина, надлежан је општински одбор (чл. 86. зак. о општ.), страна 383.

Један случај неумесне примене чл. 146. закона о општинама, страна 383.

Случај из става II чл. 89. закона о општинама, страна 383.

Један случај из чл. 71. у вези са чл. 105. закона о општинама, страна: 383. и 384.

IX ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА:

О наплати таксе, страна: 6., 7., 21., 38., 46., 62., 78., 101., 126., 141., 150., 174, 206. и 261.

О издавању уверења о сиротном стању, страна: 6. и 63.

О застарелости иступне пресуде страна: 6., 46., 166., 174., 175., 230., 335., 367. и 368.

О § 471., страна: 15., 22., 68., 69., 77., 86., 109., 117., 118., 142., 174., 278. и 279.

О саопштавању општинских пресуда, стр. 22.

О праву општинског суда за стављање сумњивих људи под полицијски надзор, страна 15., 69., 77., 78. и 101.

О правилном разрезу општин. прireза, стр. 16.

О застарелости пресуде по шумским кривицама, страна 30.

О наплати општинске аренде, страна 30.

О наплати кривичних трошкова од лица која живе у задрузи са својим оцем, страна 30.

О самовласном заузећу сеоског земљишта, страна 38.

О праву наплате општинског прireза, страна 45.

О наплати војнице, страна: 45. и 46.

О састављању гласачких азбучних спискова за изборе народних посланика, страна 53.

Може ли општински деловођа бити закупац општинских добара, страна 53.

О избору општинских часника, страна: 53., 118., 174., 215., 253., 254. и 351.

О избору избраних судија, страна: 53. и 54.

О полицијском надзору, страна: 62. и 63.

О избору деловође за избрани суд, страна 63.

О иступним крађама, страна: 68., 92. и 93.

О доношењу накнадне пресуде у случајима крађе или уништења акта, страна 69.

О удовичком уживању, страна 86. 371. и 372.

О праву наслеђа, страна 86.

О распореду новца који је општински рачуполагач упропастио, страна: 86. и 87.

О наплати порезе од земљоделца који врше и друге послове сем земљоделства, страна 93.

О кажњавању лица која своје воћке нису хтела очистити од гусеница, страна 100.

О казнама општинских председника и деловођа због непостављања страже, страна: 100. и 101.

О избору сеоских кметова, стр.: 109, 110. и 205.

О самовласном заузећу општинске утрине, страна: 110., 134., 269. и 270.

О накнади штете проузроковане сађењем дрва и подизањем живе ограде на синорима, страна 118.

О важности извршне пресуде, страна 126.

О избору народних посланика, страна 126.

О избору сеоских пуномоћника, страна 126.

О стављању забране на хонорар, страна 126. и 127.

О општинским буџетима, стр.: 134, 270.. 359. и 360.

О надлежности првостепеног суда за расматрање општинских пресуда, страна 142.

О одређивању вештака и наплати дијурне, страна: 141. и 142.

О механском праву, страна 142.

О окивању малолетних криваца, страна 134.

О подизању општинских зграда, страна 150.

О старешинству општинских кметова, стр. 150.

О одговорности општинских часника за упропашћени општински новац, страна: 157. и 158.

О накнади старалаца за чување узабраћених ствари: страна 158.

О казнама за недолазак на позив. стр.: 166. и 190.

О важности тапије, страна 167.

О сеоским дућанима, страна: 181., 182. и 253.

О подизању зграда мимо регулационе линије, страна 190.

О игрању карата у новац, страна: 190. и 191.

О саопштавању пресуде неписменим лицима, страна 199.

О извршењу пресуда по крijумчарским кривицама, страна 199.

О старешинству полицијских чиновника, страна: 205. и 206.

О преписивању пореских распореда, стр. 214.
О сродству општинских часника, стр. на 223.
О гласачком праву, страна: 223., 224. и 254.
О крчмљењу пића на црквеним и манастирским славама, страна 224.
О својини усева на продатом имању, стр. 230.
О рушењу кућа склоних паду, страна 224.
О подизању општинских механа, страна: 530. и 231.
О пољским земљорадничким радовима у недељне и празничне дане, страна 238.
О наплати општинског прireза, страна: 238., 239. и 254.
О наплати новчане казне од општинских часника, страна 239.
О кошевској храни, страна 246.
О надлежности општинске власти за притварање крijумчара, страна: 246. и 247.
О преобраћају старог пореског течаја новца, у динарски, и старих мера у нове, страна 247.
О опраштању казне од приватних тужилаца, страна 253.
О законским условима за општинске деловође, страна 254.
О казнама које изричу општински председници и кметови, страна: 261. и 262.
О вештачењу код општинских власти, стр. 278.
О самовласном заузимању туђег земљишта, страна 278.
О тражењу интабулације, страна: 295. и 296.
О наплати кривичних трошкова, страна 296.
О наплати акциса, страна 296.
О злонамерном поништају усева, страна: 334. и 335.
О прекиду кривичних истрага, страна 351.
О станарини учитеља, страна 359.
О поништају горе, страна: 366. и 367.
О потрици, страна: 366., 371. и 372.
О полицијском надзору, страна: 366. и 367.
О иступном поништају туђих ствари, стр.: 367. и 368.
О самовлашћу, страна: 367. и 368.
О убаштињењу, страна 367.
О роковима за жалбе по закону о продужењу рокова плаћања (мораторијуму), страна: 367. и 368.
О издавању инвалидске потпоре, страна 375.
О издавању плата општинским часнicима који су у рату, страна 375.
О употреби вода, страна 375.
О избору поротника, страна 382.
О наплати свештеничког бира, стр.: 382. и 383.
О исплати општинских дугова, страна 383.

X ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО:

Видокови мемоари, превео са француског Душан Николић, страна: 5., 6., 13., 14., 15., 20., 21., 36., 37., 44., 45., 52., 53., 57., 61., 62., 67., 68., 76., 77., 85., 86., 91., 92., 98., 99., 100., 107., 108., 109., 116., 117., 125., 132., 133., 134., 140., 141., 149., 150., 156., 157., 165., 173., 174., 180., 181., 189., 190., 198., 199., 204., 205., 213., 214., 222., 223., 228., 229., 237., 238., 245., 246., 252., 253., 259., 260., 261., 268., 269., 277., 278., 284., 285., 286., 293., 294., 295., 300., 301., 302., 303., 309., 310., 311., 316., 317., 318., 325., 326., 327., 333., 334., 342., 343., 344., 350., 351., 358., 359., 365., 366., 374., 381. и 382.

Енглески дедективи по Вивијану Греју, превео са руског, Дим. С, Кадајџић, страна: 19., 20., 26., 26., 28. и 29.

Чудновати трагови, прича Балдуина Гролера, превео са немачког Миливој Ј. Петровић, страна: 29., 30., 35. и 36.

Из црне књиге једног полициског чиновника, превео са немачког Миливоје Ј. Петровић, страна: 42., 43., 44., 83., 84., 90. и 91.

Пожртвовање, превела са француског Ст. Д. Калајџићева, страна: 50., 51., 52., 59., 60. и 61.

Из робијашнице у Тиљерије; Ж. Ленотр, преведа са француског Ст. Д. Калајџићева, стр.: 258., 259., 267., 268., 276. и 277.

Гусарева Башта, превео са француског Д. Ђ. Алимпић, страна: 318. и 319.

Ко ће ко Бог, од Љубинка Петровића, страна: 380. и 381.

XI ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА:

Александар Соколов, (са сл.), страна: 7. и 8.
Анка Петрић, (са сл.), страна: 114.
Властимир Митровић, из Бачевца, (са сл.), страна: 232. и 248.
Демостен Неракратос, из Пиреје, (са сл.). страна 206.
Димитрије Семисанов—Поповић, (са сл.), страна: 7. и 8.
Живојин Милорадовић, скитница, из В. Поповића, (са сл.), страна 128.
Иван Станос, страна: 7. и 8.
Ђрста Пејчић, (са сл.), страна 256.
Михајло Маркоцас, из Атине, (са сл.), стр. 206.
Михајло Себеф—Бојаџијев, из Селвијева, (Бугарска) (са сл.), страна 206.
Милан—Мита Михајловић, из Горовича, (са сл.), страна 159.
Милан Јефтовић—Јефтић, из Ваљева, (са сл.), страна 384.
Никола Пецов, (са сл.), страна: 7. и 8.
Рајмонд—Симон Василеску, из Букурешта, (са сл.), страна 16.
Радомир Прокић, из Горовића, (са сл.), стр. 159
Симеон Иванов—Бурев, (са сл.), страна: 7. и 8.
Спиро Стојков, (са сл.), страна 40.
Федор Соколов, (са сл.), страна: 7. и 8.

XII ПОТЕРЕ:

Азир Арслановић, из Свирања, страна 64.
Алекса Станковић, цигљар из Драшкове, страна 160.
Алекса Т. Пешић, из Мазараћа, страна 232.
Алекса Дитријевић, из Ниша, страна 336.
Александар М. Стојановић, из Руме, стр. 336.
Анка удова Милана Петровића. Циг. из Ржанца, страна 320.
Ана Сабо, служавка, из Мореша (Угарска), страна 368.
Аца Макевић, келнер из Дреновца, стр. 207.
Благоје Стојановић, из Свињарице, страна 16.
Благоје Радосављевић, из Свилајнца, стр. 72.
Боривој Дитријевић, грађевинар из Београда, страна 24.
Боривој Стевановић, осуђеник Београ. Каз. Завода, из Београда, (са сл.), страна 16.
Божин Јовановић, коцкар из В. Дренове, (са сл.). страна 56.
Божидар Петровић, обућар. раденик, стр. 72.
Божидар Н....., Циганин мечкар из Јабучја, страна 216.
Богдан Арауновић, пекар из Паланке, стр. 96.
Борисав Ђорђевић, из Багрдана, страна 143.
Борисав Милосављевић, осуђеник Пожарев. Каз. Зав. из Ваљева, страна 192.
Босилка жена Драгомира Драгићевића, из Свилеуве, страна 168.
Богољуб Михајловић, бив. келнер, из Чачка, страна 320.
Бранислав Ранковић, из Даросаве, страна 304.
Будимир Давидовић, опанчар. раден. из Кошља, страна 232.
Веселин Р. Раденковић, из Васиља, стр. 40.
Веселин Љутић, из Тупала, страна 64.
Велислав Адамовић, из Стубленице, стр. 120.
Велислав Милосављевић, економ из Милошева страна 344.
Вићентије Весовић, пануџија из Београда, страна 344.
Владимир Јовановић, земљ. из Петровца, страна 128.
Владимир Благојевић. из Рујевице, стр. 239.
Владимир Сташић, из Лепенице, страна 280.
Владимир Јовановић, из Бачијевца, страна 280. и 318.
Владимир Јаковљевић, осуђеник Београ. Каз. Зав. из Смедерева, (са сл.), страна 336. и 368.
Властимир син. Драгољуба Спасојевића, трг. из Краљева, страна 88.
Владислав Минић, осуђеник Пожарев. Каз. Зав. из Лисовића, (са сл.), страна 312.
Војислав Павловић, из Црног Кала, стр. 264.
Војислав –Драги Н. б. момак. из среза беличког, страна 320.
Војислав Симић, кројач из Паланке, стр. 336.
Вукосав—Рашка Јакоба, из Црнајке, стр. 56.
Вујица Јовановић, из Аљудова, страна 232.
Вукадин—Дина Милетић, из Ленова, стр. 280.
Гаврило—Гаја Рањеловић, осуђ. Београ. Каз. Зав. из Белог Потока, (са сл.), стр. 128. и 336.
Даринка Радовановић, служавка из Беранича, А.-Угарска, страна 312.
Димитрије Н. Стајулковић, осуђеник Нишког Каз. Завода из Малајнице, (са сл.), страна 104.
Димитрије Суботић, б. трг. из Шапца, стр. 143.
Димитрије Дерић. из Сења, страна 152.
Димитрије—Мита Јовановић, Циг. из Шапца, страна 336.
Драгољуб Ђокић, бравар. шегрт из Дубровице, страна 16.
Драгољуб Станимировић, кројач. рад. из Ниша, страна 104.
Драгољуб—Драгомир Николић, осуђеник Београд. Каз. Завода, из Букуроваца, (са сл), страна 112. и 120.
Драгољуб Милојевић, зв. „Јагодинче" коцкар из Јагодине, (са сл.), страна 160.
Драгутин Арсић, из Равне Реке, страна 64.
Драгутин Стевановић, из Оруглице, стр. 64.
Драгутин Јовановић, из Пољане, страна 272.
Драгомир Ђурковић. из Тобалца, стр. 280 и 344.
Драгомир Ристановић, бив. ђак из Клишеваца, страна 383.
Душан Стевановић, лимар. раден. из Зајечара, страна 255.
Душан Јоксимовић, страна 320.
Душан Ђокић, осуђеник Нишког Казн. Зав. из Лесковца, страна 378.
Ђорђе Нешић, из Мраморца, страна 264.
Ђорђе Давидовић, осуђеник Пожарев. Каз. Зав. из Винче, (са сл.), страна 312.
Ђорђе Ђорђевић, из Пирота, страна 336.
Ђора Милошевић, из Равне Бање, стр. 336.
Ђурђе Павић, слуга, страна 64.
Ђуро Камерер, осуђеник Митровичког Казненог Завода, из Бача, (са сл.), страна 183. и 184.
Елек Сестрић, поштански чинов. из Пирета, (Угарска), (са сл.), страна 103. и 104.
Жика—Живадин Вранковић. ћурчија из Свилајнца, страна 32.
Живан Вунчентић, аустроугар. војни бегунац, страна 32.
Живан Костић, земљ. из Остружнице, стр. 168.
Живојин Р. Миленковић, из Крвавице, стр. 48.
Живојин—Жика М. Ивић, осуђеник Нишког Казн. Зав. из Јасенице, (са сл.), страна 136.
Живорад Јанковић, из Уровца, страна 104.
Живко Илић, из Жабара, страна 152.
Живко Манојловић, из Ботуња, страна 272.
Живко Аташевић, из Ваљева, страна 216.
Живота Станојевић, скитница, из Лугавчине, страна 168.
Живота Миленковић, из Неменикућа. стр. 360.
Жика Жикић, бив. глуман, страна 368.
Зарије Н. бив. пекарски раденик, страна 288.
Зорка Новаковић, из Д. Милановца, стр. 376.
Игњат Стајић, кројач. раден. из Шапца, (са сл.), страна 280.
Илија Саломоновић, осуђеник Нишког Казненог Завода из Давидовца, (са сл.), страна 80.
Илија Грубач, Црногорац, страна 176.
Јаков Бончар, из Љубљане (са сл.), стр. 120

Јаков Кржановић, из Брчине, осуђеник Митровичког Каз. Зав. (са сл.), страна 183. и 184.

Јакша М. Аксентијевић, из Сладаје, стр. 207.

Јанко Докић, из Осанице, страна 312.

Јеремија Топаловић, из Бељине, страна 112.

Јелена—Ленка кћи Адама Трапловића, из Дебелог Луга, страна 192.

Јевта Радовановић, из Дреновца, страна 288.

Јован Јовановић, Циганин, осуђеник Пожар. Каз. Завод. страна 368.

Јовица Цветковић, из Клоке, страна 8.

Јосиф Шварц, бивши књиговођа из Крушевца (са сл.), страна 24.

Јосиф Иванић, аустро-угарски војни бегунац. страна 288.

Јосиф Маклер, банкарски чиновник из Беча, страна 304.

Јован Д. Јанковић, из Кобиља, страна 32.

Јован Јевтић. из Београда, страна 143. и 144.

Јован Ј. Јовић—Јовановић—Пантучић, из Дворишта, тежак, страна 168.

Јован Јан. Т.—Бучан, осуђ. Нишког Каз. Зав. из В. Каменице, (са сл.), страна 184.

Јован Маринковић, Циганин, страна 207.

Јован Ћебић, бив. одговорни уредник. стр. 224.

Јован Милановић, осуђеник Нишког Казненог Завода, из Малинца, (са сл.), страна 240.

Јован Јојић, из Црне Горе, страна 336.

Јордан Васић, осуђеник Нишког Каз. Завода, из Лесковца, страна 320.

Камен Ђерђов, бугар. вој. бегунац, страна 8.

Катица кћи Трајка Јовановића, из Петровца, страна 128.

Карло Кинрајх, столар. ради. (са сл.) стр. 341.

Каролина Н. страна 368.

Коста Трајковић, из Трстене, страна 16.

Коста Живковић, из Кушиљева, стр. 176 и 183.

Коста Станковић, из Орана, страна 207.

Костандин Димитријовић, из Падежа, (са сл.), страна 208.

Лазар—Евгеније —Хенри Соломон, индустријалац из Арлона, (Белгија), (са сл.), страна 112.

Лазар Стојановић, Циганин, страна 207.

Лазар Врањчевић, из Сурдука, А. Угарска, страна 104.

Лука Новаковић, бравар. калфа из Крагујевца, страна 207.

Лука Мишковић, осуђен. каз. зав. Митровица, (са сл.), страна 248.

Љубомир Стојковић, осуђен. Београд. Каз. Зав., из Београда, (са сл.). страна 120.

Љубомир Јовић, зв. „Мирча“ осуђ. Пожаревачког Каз. Зав., из Близнака, (са сл.), страна 192.

Љубомир Николић, бивши слуга из Београда, страна 336.

Љубомир Крсте—Мичете Бољинског, из Власотинаца, страна 360.

Мата А. Марковац, зв. „Кржа“ из Марковца, страна 40.

Маринко Драгутиновић. осуђ. Нишког Каз. Зав. из Бучмута, (са сл.), страна 256.

Маринко Мијајловић, из Ланича, страна 207.

Мартин—Дину Динуловић, осуђ. Нишког Каз. Зав., из Брзе Паланке, страна 328.

Мартин Сабо, банкар. чинови. из Кашиа, (Мађарска), (са сл.), страна 264.

Мартин Бургин, осуђеник Митрович. Казненог Завода, (са сл.), страна 264.

Мартин Меухер, керемички ради. из Београда, страна 304.

Манојло—Миливој Петровић, сарачки раденик, страна 207.

Марцел Фењеш, директор Индустр. Сегединске Банке, (са сл.), страна 168.

Милан Бањац, бербер. калфа, страна 24.

Милан С. Димитријевић, тежак из Загужња, страна 143.

Милан Пауновић, осуђ. Пожарев. Каз. Зав. из Пољане, страна 160.

Милан Баралић, бив. скретничар београдске жељез. станице, страна: 176. и 352.

Милан Стојановић, осуђеник Ниш. Каз. Завода, из Брусника (са сл.), страна 184.

Милан Стефановић, осуђеник Пожаревач. Каз. Завода, из Крњева, (са сл.), стр. 200.

Милан Јаковљевић, из Брусннце, страна 264.

Милан Ђорђевић, ћевабџија из Шанца, стр. 288.

Милан Ил. Пешић, осуђен. Ниш. Каз. Завода, из Равне Реке, страна 328.

Милан Благојевић, Циганин из Лончаника, страна 384.

Милан Ђорђевић, из В. Крчимира, страна 200.

Милосав Јовановић, абациски калфа, из Влакче, страна 48.

Милосав Ивановић, земљ. из Рађевца, стр. 72.

Милосав Јов. Лазаревић, из Бабове, стр. 96.

Младен Станковић, из Суваjнице, страна 24.

Младен Станковић, из В. Лаола, страна 192.

Младен Радосављевић, из Роваиде, стр. 360.

Младен Анђелковић—Тосковић, из Граова, страна 360.

Милован Николић, столар. раденик, стр. 264.

Милован Величковић, из Габровца, стр. 336.

Миливој Милетић, осуђеник Пожарев. Каз. Завода, из Крагујевца, страна 120.

Миливој Алексић из Врмбаја, страна 360.

Милош Алексић, осуђеник Београ. Каз. Зав., из Церовца, (са сл.), страна: 56. и 304.

Милош Баранић, бив. скретничар, стр. 56.

Милош Лазаревић, осуђ. Пожаревач. Каз. Зав., из Г. Милановца, (са сл.), страна 272.

Милош Винћић, из Прекупца, страна 320.

Михајло Жујовић, агент шиваћих машина, страна 143.

Михајло Радовановић, Циганин из Бојника, страна 224.

Михајло Фишековић, осуђен. Пожар. Каз. Зав. из Београда , страна: 239.

Михајло Танасијевић, из Богосоваца, стр. 360.

Миленко Ђурђевић, келнер из Мајдева, стр. 32.

Милија Жупац, из Врњаца, страна 80.

Милоје Миљковић, мајстор црепарски из Дуге Пољане, страна: 152.

Миливоје Марковић, чувар телеграфске линије, страна 135.

Милорад Миљковић, из Буровца, страна 200.

Милорад Николић, бивши трговац из Зајечара, страна 296.

Миња Костандиновић, Циганин из Звездара, страна 224.

Момчило Живковић, Циганин, осуђеник Пожар. Каз. Завода, из Новака, (са сл.), страна 232.

Нестор Вилмар, из Брисла, (са сл.), стр. 311.

Недељко Томић, из Дрлаче, страна 312.

Павле Тадић, бив. писар општ. ваљевске, страна 32.

Павле Раденковић, Циганин, страна 207.

Пантелија—Паја Јовановић, циганин из Кртинске, страна 207.

Петар Давидовић, из Лугавчине, страна 56.

Петар Талић, обућар из Ниша, страна 80.

Петар Несторовић, машиновођа, стр.: 152. и 216.

Петар Самардиновић, из Грејача, стр. 88.

Петар Стевановић, бив. извршитељ општине београдске, страна 224.

Петар Стојаковић, осуђеник митровичког каз. завода из Земуна, (са сл.), страна: 264. и 280.

Петар Гајић, страна 328.

Петар Милошевић, бив. жандарм, страна 207.

Петар Крстић, осуђеник Нишког Каз. Завода, из Јабуковца, (са сл.), страна 320.

Предраг Нерандић, из Алексинца, страна 376.

Ранко Живановић, из Шетоње, страна 32.

Раденко Милићевић, из Чичкова, страна 136.

Радован Кнежевић, из Петрова Села, стр. 207.

Радован Дамњановић, калфа ковачки, стр. 264.

Радован Поповић, из Вел. Црнућа, стр. 272.

Радослав Рајичић, из Плеша, страна 232.

Раде Животић, пекар. момак из Браничева, страна 344.

Сава Н., бив. слуга, страна 8.

Сава Ђ. Ђорђевић, из Солачке Сене, стр., 376.

Сава Милић, обућарски раденик из Књажевца, страна 152.

Сава Петровић, келнер, страна 168.

Сава Р. Стевановић, слуга из Врање, стр. 328.

Савка жена Владимира Б. Ђорђевића, Циганина из Батовца, (са сл.), стр. 80.

Самоило Антонијевић, из Вртуна, страна 240.

Светозар Урошевић, зв. „Сека Перса“ коцкар из Ниша, (са сл.), страна: 8. и 296.

Светозар Суботић, скитница из Ужица, стр. 96.

Светозар Живковић, из Станара, страна 168.

Славко—Светислав Милић, теж. из Дражња, страна 176.

Сретен Јаковљевић, земљ. из Белушића, стр. 40.

Сретен Матић, из Д. Црнућа, страна 216.

Сретен Димитријевић, осуђен. Пожаревач. Каз. Зав., из Пожаревца, (са сл.), стр. 224.

Сретен М. Вујичић, из Брзохода, страна 256.

Станко Јовичић, калфа ковачки из Уба, стр. 40.

Станка жена Стевана Филиповића, из Крвавице, страна 48.

Станка—Милева жена Радослава Јелезовића, из Алексинца, страна 135.

Стојан Стаменковић, приватни лекар из Ужица, страна 40.

Стојадин Стевовић, бив. саобраћајни чиновник, страна 48.

Стеван А. Зарић, тежак из Сремчице, стр. 160.

Стеван Петровић, осуђеник Ниш. Каз. Зав. из А.-Угарске, страна 207.

Стеван Ј. Николић, из Дубља, страна 232.

Стеван Крстић, теж. из В. Шилова, страна 224.

Стевка жена Стевана Јовичића, из Шутаца, страна 160.

Станислав Стојановић, терзиски ради. из Призрена, страна 288.

Тијана жена Светозара Чубрића, из Горачића, страна 143.

Тиосав—Тихомир Марјановић, осуђеник Београ. Каз. Зав., из Стрмова, (са сл.), страна: 207. и 328.

Тихомир Гавриловић, хлебар. ради. из Соколове, страна 312.

Тодор Иванов, осуђеник Пожаревач. Каз. Зав. из Сергијеваца, (Бугарска), (са сл.), страна: 208., 304. и 320.

Филип Илић—Ђорђевић, из Турске, стр. 352.

Франц Денеши, аустр. војни бегунац, стр. 200.

Чеда П. Настасијевић, бив. одговор. уредник, страна 16.

Чедомир Вучићевић, из Драгинца, страна 40.

Чедомир Комашевић, бив. осуђ., страна 207.

Чедомир Милићевић, из Белог Потока, стр. 239.

Чедомир Ставрић, фирмописац, страна 352.

XIII ТРАЖЕ СЕ:

Александар син Милентија Сретеновића, из Мраморца, страна 192.

Анка жена Веселина Николића, из Раче, страна 32.

Аћим син Јелене Силајнић, из Шанца, страна 208.

Божидар М. Димитријевић, ковачки калфа, страна 168.

Борисав син Томе Радосављевића, из Брестовика, страна 200.

Бранисав син Стевана Петровића, из В. Крсне, страна 104.

Велислав брат Павла Ранковића, из Попучака, страна 224.

Данило Вулишић, из Маглича, страна 48.

Даринка Лазић, служавка, из Свилајинца, страна 376.

Душан Јовановић, обућар. шегрт страна 144.

Живорад син Јеремија Миловановића, из Врачевића, страна: 40.

Живко син Димитрија Петровића, из Ниша. страна 88.

Живадин син Саве Пешића, из Глоговца, страна 128.

Живојин унук Јована Савића, из Церинце, страна 192.
Исак. А. Маца, трговац из Ниша, страна 112.
Јаков Гримбер, акробат. (са сл.), страна 88.
Јелисавета жена Станка Петровића, трговца из Рашке, страна 104.
Јулка кћи Петра Ж. Јанковића, из Д. Матијеваца, страна 104.
Љубомир Стојиљко Павловић, из Моштанице, страна 24.
Мирко син Ђуре Глигорића, из Оглађеноваца, страна 40.
Милетен-Милан Марковић, теж. из Мокре, страна 112.
Милован син Јована Петровића, из Глоговца, страна 128.
Милена кћи Милосава Богдановића, из Саранова, страна 152.
Милун син Стојана Јовановића, из Обрежа, страна 176.
Милосав син Персе Милосављевићке, удове из Београда, страна 176.
Милосав син Јове Стевановића, из Д. Љубеша, страна 264.
Никола Станев, из Плевне, страна 208.
Радосав син Милорада П. Радовића, из Лесковице, страна 168.
Стана кћи Радојице Миливојевића, из Драгова, страна 136.
Стеван син Димитрија Н. из Јабуковца, страна 136.
Станко Живадиновић. из Калишта, страна 160.
Стојан Стевановић, касански момак из Пруговца, страна 264.
Тихомир Стокић, из Сибнице, страна 256.

XIV СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА:

Шарл Ото Кисген, артист из Треве, (Француска), (са сл.), страна 72.

НЕПОЗНАТИ КРАДЉИВЦИ:

Страна: 8., 16., 24., 32., 40., 56., 64., 72., 80., 88., 96., 104., 112., 120., 128., 136., 160., 168., 176., 184., 200., 208., 232., 256., 264., 272., 280., 288., 296., 304., 312., 328., 336., 352. 376., и 384.

НАЂЕНИ ЛЕШЕВИ:

Страна: 152., 208., 216., 312. 328., 376. и 384

СЛИКЕ НЕПОЗНАТИХ ЛИЦА:

Страна: 104., 144., 216., 247., 248 и 352.

ОГЛАШЕНИ ЗА ХАЈДУКЕ:

Алекса-Александар Ђуришић, земљ. из Пребреза, страна: 216., 240., 256., 320. и 368.
Богдан М. Станић, из Коњарика, (са сл.), страна: 120. и 152.
Јован Гркић. из Нереснице, страна: 136., 184., 240. и 360.
Мустафа-Драгомир Милошевић, страна: 216., 240. и 256.
Филип Никић-Николић, земљ. из Космаче, (са сл.), страна: 176. и 240.

ПОЗИВИ:

Филип Величковић, хлебарски калфа из Липовице, страна: 128.

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА:

Судско криминални институт на универзитету у Риму, страна 181.
Питање о вагабондажи у Француској, страна 181.
Криминалитет у Белгији, страна 181.

РАЗНО:

Књижевни огласи страна: 24., 48., 56., 64., 192., 200., 216., 280., 288., 296., 304., 328., 336., 344., 368. и 376.
Из страних листова, стр. 272.
Обзнане, страна 216.

УНИВЕРЗИТЕТ БИБЛИОТЕКА БЕОГРАД

БРОЈ 1. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 8. ЈАНУАРА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ЗА ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“ НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, одликовати:

Орденом Светог Саве
ТРЕЋЕГ СТЕПЕНА:

Д-р Животу Јанковића, шефа одељења опште државне болнице;

Д-р Николу Ђорића, физикуса округа врањског, и

Д-р Милорада Гоњевца, шефа општинских лекара у Београду.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 1. јануара 1912. године, у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, одликовати:

Орденом Светог Саве
ЧЕТВРТОГ СТЕПЕНА:

Петра Ђ. Благојевића, начелника округа нишког;

Стевана Живановића, начелника округа чачанског;

Драгољуба Миливојевића, начелника округа пожаревачког;

Александра Кузмановића, секретара Министарства Унутрашњих Дела, и

Ранка Д. Трифуновића, члана Управе вароши Београда.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 1. јануара 1912. године у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, одликовати:

Орденом Светог Саве
ЧЕТВРТОГ СТЕПЕНА:

Д-р Михаила Радовића, управника чачанске болнице;

Д-р Властимира Јанковића, управника зајечарске болнице;

Д-р Михаила Стевановића, шефа одељења опште државне болнице;

Д-р Леона Коена, секундарног лекара опште државне болнице;

Д-р Михаила Лешчинског, општинског лекара;

Д-р Добривоја Герасимовића, самоуправног лекара округа крагујевачког;

Д-р Светозара М. Марковића, приватног лекара из Београда, и

Д-р Максима Максимовића — Ердељца, физикуса округа ужичког.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 1. јануара 1912. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, одликовати:

Орденом Светог Саве
ПЕТОГ СТЕПЕНА:

Д-р Михаила Михаиловића, лекара среза моравског, округа пожаревачког;

Д-р Станоја Нешића, општинског лекара;

Д-р Неду Нешковића, лекара среза трстеничког;

Д-р Милена Деспотовића, лекара среза јадранског;

Д-р Венцеслава Спејскога, лекара среза трнавског, и

Д-р Алексу Савића, лекара среза прокупачког.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 1. јануара 1912. године, у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, одликовати:

Орденом Светог Саве
ПЕТОГ СТЕПЕНА:

Младена Боторића, кмета београдске општине;

Ђоку Јовановића, кмета београдске општине, и

Андру Јовановића, кмета крагујевачке општине.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 1. јануара 1912. године у Београду.

Његово Величанство Краљ Петра I, благоволео је на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за начелника друге класе среза подунавског Бранка П. Вукојевића, начелника исте класе среза јасеничког, округа смедеревског, по молби;

за начелника друге класе среза јасеничког, округа смедеревског, Зарију Варјачића, начелника исте класе среза подунавског, по молби;

за секретара друге класе начелства округа крајинског Ђорђа Матејића, начелника исте класе среза поречког, по службеној потреби;

за начелника треће класе среза поречког Милана Првуловића, секретара исте класе начелства округа крајинског, по службеној потреби, и

за полицискот писара прве класе среза трнавског Андрију Цветковића, полицискот писара исте класе начелства округа пиротског, по службеној потреби.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 28. децембра 1911. године, у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

Да се Сима Обреновић, комесар топчидерске полиције у рангу начелника среског прве класе; и

Љубомир Јоцић, секретар друге класе начелства округа пожаревачког, на основу §. 70 закона о чиновницима грађанског реда ставе у стање покоја с пензијом, која им према годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 28. децембра 1911. године, у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

РЕОРГАНИЗАЦИЈА ПОЛИЦИЈЕ

Реорганизација наше полиције, започета озбиљно доношењем закона о сре-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА БЕОГРАД

ким и градским судовима, биће у овој години, судећи по свему, дефинитивно изведена.

Као што је већ познато, г. Стојан Протић, као заступник Министара Унутрашњих Дела донео је прошле год. начелну одлуку: *„да се приступи прибирању потребног материјала и потребних података за израду законских пројеката о реорганизацији наших полицијских власти и установа“*, и у овом циљу одређени су писац ових редова и г. Ж. Лазић, члан Управе града Београда да у Швајцарској, Белгији, Аустро-Угарској, Италији, Баварској, Баденској и Виртембергу проуче на лицу места:

а) *Организацију и функционисање целокупне унутарње управе у овим државама;*

б) *Организацију њихових полицијских и општинских власти и борбу против криминалитета у опште, и*

в) *Уређење самоуправних тела — окружних, среских и општинских — и њихов однос према држави и њеним органима.*

Поред овога одлучено је, да се и од окружних и среских начелника траже мишљења о изменама које би, у изложеном правцу, требало учинити у нашем законодавству, а нарочито у законима о уређењу округа и срезова и општинама.

Без сумње у циљу проучавања прикупљеног материјала, активнији рад на реорганизацији полиције застао је моментано, али ми имамо пуно уверења да ће он још у првој половини ове год. бити озбиљно настављен.

Доиста је било крајње време да се једном приступи озбиљној реорганизацији наше полиције, чија се организација датира, у главноме, још од пре пола века, када су друштвени односи и прилике били много простији и неразвијенији, а живот скоро патријархалан. Међутим, између данашње организације наших полицијских власти и њихове првобитне организације у *„Устројенију окружни начелстава“* од 12 маја и 8. јуна 1839, и у *„Устројенију управитељства вароши Београда“* од 11. јула 1860. год, нема готово никакве разлике. Може се слободно рећи да је наша полиција остала у главноме неизмењена све до до ношења закона о среским и градским судовима, док су готово све наше државне институције претрпеле до данас знатне измене, у својим првобитним организацијама — измене које су захтевале развитак и потребе савременог друштва.

* * *

Питање о реорганизацији наше полиције веома је важно и озбиљно, и од његовог правилног решења зависи цео рад и успех будућих роерганизованих полицијских власти. Са овог разлога неопходно је потребно да се оно и у јавности што детаљније претресе, и да се, бар неке начелне ствари, дефинитивно пречисте. А оваквих начелних ствари има повише. Примера ради да поменемо питање о жандармерији, које је неколико пута претресано у „Полицији“ за прошлу год. са прилично нетачним појмовима о односу жандармерије према грађанским властима,

Уз материјал, који смо прикупили о полицијским и општинским властима у Швајцарској и Белгији, ми смо дали и један нацрт реорганизације наше полиције о коме, разуме се, има тек да се дискутује. Предајући га, у том циљу, јавности, ми унапред изјављујемо да ћемо примити и штампати у овом листу сваки објективан и образложен напис о овој ствари.

* * *

Пре него што бисмо прешли на нашу полицију, сматрамо за дужност да у најкраћим потезима дамо општу слику полиције у Швајцарској и Белгији, које су биле предмет нашег проучавања, и да на овај начин многе ствари још у самом почетку поставимо, по могућству, на њихово право место. Тако:

1. И у Швајцарској (са изузетком женевског кантона) и у Белгији полицијска власт врло је слаба и готово сва у рукама општина. Ова слабост, која је донекле санкционисана и позитивним законима, још је више потенцирана последицама изборног система полицијских и општинских органа, у коме се партијски интереси истичу изнад свега. Не зна се да ли у овом погледу стоји горе Швајцарска или Белгија. У бернском кантону н. пр. народ директно бира и полицијске и судске органе. Према тврђењу једног вишег полицијског чиновника у Берну, у једном округу бернског кантона био је пре 2 год. изабран за окружног начелника један фабрикант меса који, разуме се, није имао ни појма о полицијским дужностима. По уверавању овог истог чиновника, овај начин бирања полицијских органа фаталан је за успешан полицијски рад, јер изабрани органи воде, на првом месту, рачуна о својим политичким пријатељима.

Са полицијом у Белгији још је горе, јер је потпуно децентрализана и скоро сва у рукама општина. Нарочито рђаво стоји са полицијом безбедности, која је у надлежности и министра правде и министра унутрашњих дела.

Пре 5 год. извршен је у Брислу један гнусан злочин: једна девојчица од 8 год. злоупотребљена је једног вечера а потом ишчеречена на комаде. Овај страховити злочин силно је узбудио јавно мнење, јер се десио у једној доста живој бриселској улици. Пуне три год. трагала је полиција за извршиоцем злочина али, и поред обећане награде од 20.000 дин. није успела да пронађе злочинца. Ово је дало повода једном одличном правнику и адвокату, Dr *Лују Франку*, да напише читаву студију о бриселској полицији (Le crime de la rue des hirondelles — Etude de police criminelle, Paris, 1909), у којој је подвргао критичкој оцени цео њен рад у овој ствари, као и њену организацију у опште. Ево шта он вели:

— Нећемо говорити о начинима на које је ова истрага вођена. Они се одликују пометеношћу, неразмишљеношћу, чудноватошћу, понекад и глупошћу, као што је н. пр. она дводневна трка ватрогасаца по крововима у циљу истраживања детињих ногу и ципела. Скуп свију полицијских операција доказује потпуно одсуство расуђивања, хладнокрвности и методе. У осталом, ова несумњиво тешка истрага није могла бити ни довршена, пошто су прва и битна обавештења, на којима је почивала, била сасвим погрешна и лажна. На основу њих није било могућно, чак и са правилним резоновањем — само овде није био тај случај — доћи до правилног решења проблема. У место иницијативе, брзог одлучивања, тачног посматрања, прецизног анализања и брзог извршења ми, напротив, налазимо грубе заблуде, одсуство сваке разумне и смишљене иницијативе, устезање, неодлучност, спорост и одсуство сваке логике и методе. Додајмо овоме још и примитивну и непотпуну организацију полиције у Брислу и његовим предграђима, па ћемо добити праву слику ствари: анархију и хаос у незнању и неспособност. Треба ли се онда чудити што се Брисл сматрао у Брабанту као рај крадљиваца и убица, и што сви, мало необичнији злочини, који се у њему изврше, остају увек некажњени, изузев оних код којих су кривци на делу ухваћени, или чији се извршиоци сами пријављују власти,

Као што се из изложених редака види, полиције у Швајцарској и Белгији далеко су од тога да буду савршене, за какве се код нас обично сматрају. Па ипак код њих има, нарочито по већим варошима, много врло добрих ствари, које нам, неоспорно, могу послужити за углед. То су, на првом месту, њихови административни прописи у погледу реда, спокојства, сигурности, јавног саобраћаја, чистоће и т. д. на улицама и јавним местима, као и озбиљност и педантерија с којима њихови органи ове прописе извршују. Њихови нижи органи: улични позорници и агенти по правилу су врло добри и за службу употребљиви. Службу врше предано, савесно и махом са пасијом. Плата им није бог зна колико велика (ипак је много већа но код нас), али су зато осигурани пенсијама. У њиховој служби владају одличан ред и дисциплина, и сваки зна тачно свој посао. Све ово вреди и за оне више полицијске органе, које не бира народ непосредно. Интересантно је, међутим, да су међу њима врло ретки чиновници са факултетским образовањем, али зато имају довољно професионалне спреме, коју су стекли дугим службовањем.

2. И у Швајцарској и у Белгији постоје и *административна* и *судска* полиција са различитим делокругом рада, и разним правима и дужностима. Задатак је прве да се стара о реду и сигурности, и да *предупређује* кривична дела, док друга има за дужност *истраживање* и предавање надлежним судским властима извршилаца ових дела Прва стоји под административним, односно управним властима, а друга под државним тужиоштвом односно истражним судијама. Извесни полицијски органи врше, међутим, дужност и једне и друге полиције.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Л Е Ш [1])

Цео свет зна да су особености леша, а нарочито његов положај на месту где је нађен, од највеће важности за истрагу. Захваљујући њима често је могућно одмах констатовати да ли је у питању злочин, или самоубиство, или несрећан случај. Са овог разлога потребно је дефинитивно утврдити положај леша и његове непосредне околине. Ово се може учинити само помоћу фотографије.

Како треба фотографисати леш да би његова фотографија у истини користила истрази?

Пре свега треба фотографисати и фиксирати положај леша у односу према осталим предметима који се налазе на лицу места. Обично је довољан општи изглед овог места. Пошто лежи на земљи, треба га прво фотографисати одозго, постављањем фотографске коморе у вертикалан положај. Овај изглед одговараће импресији коју добијамо испитујући мртваца, нагнути над њим. Али како се, приликом овог испитивања, не задовољавамо само са овим прегледом, већ изглед леша испитујемо са разних страна, то и приликом фотографисања леша треба поновити ову исту операцију, замењујући око фотографским апаратом. Разуме се већ, да центар објектива треба, по могућству, да се подудара са средином тела, која је близу бедара.

У случајевима, у којима је потребно фотографисати леш са стране ногу (силовање женске итд.), треба избегавати објективе са сувише кратким жижама, јер снимања помоћу њих дају лажну импресију услед претеривања у перспективи. Све фотографије ове врсте, изузев извесних снимања са стране ногу, могу се са успехом добити помоћу Бертилоновог метричког апарата, а на основу фотографија помоћу овог апарата могућно је доцније реконституисати мере, које су понекад од врло велике важности. Најзад и градуисани картони, које је Бертилон специјално контруисао за фотографије лешева и мртвачких сандука показују, кад се посматрају са фокалне дистанције (10 до 15 см.) нарочити рељеф.

Ако нема метричког апарата, треба се користити стативима, бар за фотографије које се узимају одозго. У крајњем случају за ово се могу употребити дупле или покретне степенице, које треба учврстити са две попречнице у висини која је потребна да би се на плочи добило цело тело. Комора и објектив окренут на доле биће на овим попречницама.

За потпуно бочна снимања, која су корисна за констатовање положаја леша на земљи или патосу, треба метнути апарат на земљу, и извршити снимање у овом положају.

Ако је леш на кревету, његов изглед одозго неопходан је у већини случајева. Помоћу статива са комором и великим објективом (angulaire) могућно је добити његову фотографију.

[1]) Из дела Dr. R. A. Reiss-a: Manuel de police scientifique (tehnique).

Фотографисање леша, који седи у фотељи, није ни мало тешко. Фотографска плоча у овим случајевима треба да хвата цело тело (дакле и ноге). Прво снимање биће, као и увек, тачно с лица, док у другом треба фиксирати профил, али тако да се опет види цело тело. Према потреби, треба извршити снимање и позади столице, фотеље итд.

Понекад је потребно фотографисати главу леша са мањом редукцијом, као н.пр. у случају задављивања, да би се показао начин на који је врат био окружен конопцем итп. који је служио за убиство.

Ако се на лешевима налазе ране, потребно је фиксирати њихов изглед на фотографској плочи са редукцијом много мањом од оне на фотографијама које показују цео леш. Међутим збирка ових фотографија, са релативно слабом редукцијом, није увек могућна на месту догађаја, а особито без померања леша. Како ово треба избећи по сваку цену све дотле док се не изврше све потребне констације на лицу места (увиђај), треба причекати док ово не буде готово па приступити фотографисању рана. Ово се евентуално може извршити и у морги, али у сваком случају леш треба преместити на место где је светлост што повољнија. За снимање рана потребне су ортохроматичне плоче, да би се добили сви детаљи.

Околина леша.

Раније смо говорили о траговима борбе [1]) као што су: угажена трава, исти или разни трагови ногу, угужвани застирачи итд. Такође смо доказали важност крвних трагова на намештају, зидовима, патосу земљи итд. Видели смо тако исто да понекад свака сумња о томе да ли је самоубиство или злочин ишчезава услед констатовања да су врата с поља обијена, или да је прозор разбијен итд. У овим последњим случајевима, међутим, потребно је озбиљно проверавање трагова обијања, јер оно може бити и симулирано.

Студирање свих ових трагова веома је важно код смрти услед дављења или вешања, јер сама секција често није довољна да расветли тако важно питање: самоубиство или злочин?

Проучавање локава крви око леша, пружиће иследнику обавештења о томе: да ли је жртва остала на месту где је пала, или је ово место промењена.

Још је Фрекон истакао важност испитивања угњућа око леша који се налази у кревету. Поводом овога он вели: «Једно лице нађено је мртво у кревету са раном од бријача, ножа, револвера или ма кога оружја. У многим случајевима биће од користи ако се поред леша констатује угњуће душека или јастука од личности која је раније заузимала место у истом кревету. Полицијски комесари, позвани да констатују браколомство на делу, означиће увек овај факт — разуме се ако он постоји — у својим записницима. Убице се могу вратити после извршеног злочина да промене положај своје жртве. Овај маневар лако је познати, не само по локализацији ружичасте боје декубитуса, већ још и по спљоштености делова који су били у додиру са местом на коме је леш почивао извесно време после убиства. Ова спљоштеност лако се може студирати на лешевима који се налазе на столу у слушаоници.

(СВРШИЋЕ СЕ)

[1]) Види у «Полицијском Гласнику» за прошлу годину г. Рајсов чланак: «Судска фотографија».

ИНТЕРЕСАНТНИ КРИВИЧНИ ПРОЦЕСИ

Hugo Friedlaender

Спиритистички медиум Ана Роте.

(СВРШЕТАК)

Стручњак, професор Д-р Десоар: Он зна из многоструког искуства, да гледаоци често пута на најнепојамнији начин изопачавају факта не из зле воље, него услед узбуђења и утицаја, који леже у околини дотичних лица. Један опсенар једном је подражавао медуалистичке експерименте, не казујући ништа гледаоцима о томе, да се ту ствар тиче само подражавања. Учесници су после причали о томе, шта су видели. Њихови извештаји били су оштампани и у спиритисчким листовима. Одатле се може видети, како најпростије опсенарске вештине постају феноменима. Да би се те ствари могле тачно посматрати, потребна су и извесна техничка знања. Он је био на многим седницама код госпође Роте. Он само може рећи, да је оно, што је он видео, био швиндл, *и то швиндл, који је извођен на сасвим бедан начин.* Сваки мађионичар стидео би се, да на тако скучен начин ради. Сто је био застрт, столица, на којој је седела госпођа Роте, била је тако намештена, да је у соби била начињена нека врста тамног троуглог угла. Ова мрачна комора служила је госпођи Роти, да отуда изводи своје апорте. Претрес њеног одела био је једна лакрдија, која је трајала један минут. Да би се извршио један потпун претрес, њу је требало скинути голу голцату; над њом је требало извршити и гинеколошки преглед. Госпођа Роте је на сасвим простачки начин управљала пажњу учесника на њену десну руку, а левом је руком радила. Сваку паузу она је употребљавала, да хитро припреми оно што ће доћи. Њене техничке вештине нису биле баш тако велике, али је она била врло вешта, да одстрани пажњу и да искористи слабости присутних лица. Ипак је могућно, да је она своје вараличке продукције вршила са промењеним стањима света, не са чистом и непомућеном свешћу, већ да у неку руку врши „свету превару“ у уверењу, да испуњава неку вишу мисију. Она није сасвим и баш проста варалица: она је извесно уверена у своје способности. Сем тога она има дар, да у свакога пробуди велико поверење. — Предс... Да ли би нам могли разјаснити поједине ствари, о којима је

овде сведочено? Стручњак: Не могу. Саопштења појединих лица не могу се објаснити, јер сваки појединн човек може разне ствари, које почивају на обмани, износити као факта. Ја вас подсећам на познату мађионичарску виштину, кад мађионичар баца поморанџу шест до осам пута у вис у све вишим остојањима, а при том сваког пута све ниже спушта руку. Последње тобожње бацање извршује са руком сасвим доле спуштеном. Али мађионичар меће поморанџу на своје крило и само ради тако, као да је баца у вис. Сви гледаоци пак, уверени су, да је поморанџе нестало у ваздуху. То је један пример, како се применом, буђењем очекивања могу изазвати обмане. Државни тужилац: Да ли можете објаснити, како се могло цвеће појављивати неповређено и свеже као роса? Стручњак: Могућно је, да се то чинило помоћу једне влажне кесе од воштаног платна. — Виши лекар Dr Хенеберг: цвеће се може и ледом конзервирати. — Бранилац Dr Швиндт: Господине професоре Dr Десоаре! Да ли можете видовитост објаснити са философске тачке гледишта? Стручњак: Такве обмане дешавају се и код потпуно нормалних лица. У многим случајевима ту се ствар не тиче халуцинација, већ илузија, као што се н. пр. може десити неком човеку, да му се каква завеса привида као нека прилика. — Бран. Dr Швиндт: Ви, дакле, сматрате, да је то пуки случај што су били тачни описи, које је дала госпођа Роте о појединим личностима. Стручњак: Да. — Бранилац: Да ли сте се ви у вашим студијама занимали и спиритизмом? Стручњак: Јесам. — Бранилац: Онда је значајно, да ови проблеми и апорти још нису научно оборени? Стручњак: Па онда би се морало поништити све наше хиљадугодишње научно искуство и избрисати све научне поставке о бићу материје. Терет доказивања лежи на другој страни. Мора се навести сасвим стриктан и објективан доказ, који не зависи од способности опажања појединих лица. — Бранилац: Па како се може објаснити то, што је оптужена толико цвеће извлачила из своје одеће? Стручњак: Има много могућности, само не знам, зашто би ја морао лупати главу о томе. — Стручњак, виши лекар Dr Хенеберг: Према огледима, које сам ја вршио са оптуженом у болници, могу рећи, да је оптужена давала сасвим неодређене описе о личностима и да је тек после, уз припомоћ дотичних гледалаца и њихових несвесних узгредних примедаба, своје описе све више специјализирала и подробније их излагала. — Предс.: Је ли то, што смо чули о видовитости, патолошка појава? Стручњак: То је патолошка појава, али њу не треба схватити као душевну болест.

Сведок Герлинг: Импресарио Јенч умео је вешто, да испипка поједине чланове фамилије. Оне ствари, које је он дознавао, после је износила госпођа Роте. На једној седници била јој је намештена једна замка и она је директно пала у ту замку, јер је дала измишљене податке о извесној личности. — Стручњак, проф. Dr Пупе: Проблеми апорта су најпровиднији и он је према њима скептичан. У осталом он мора рећи, да такве комплициране манипулације, какве су се морале вршити код апората, нису вршене у трансу. Код сведока морају се разликовати 3. групе: 1. индиферентни, 2. обманути, 3. они, који се куну у госпођу Роте. Ови последњи чврсто су убеђени у постојање надчулних сила, Али се при том мора замислити и то, да је оптужена стојала према учесницима одприлике као хипнотизер према хипнотисаним. Пало је питање: Зашто госпођа Роте није постала мађионичарком? Па зато, што она као мађионичарка, према сведоџби проф. Dr Десхара, не би баш особито напредовала, јер су њени трикови прости, и што њена способност за обмањивање публике успева само у оној особитој спиритистичкој средини, где се седнице отварају молитвом, где се друштво ословљава са „брате“ и „сестро“ и где се дешавају остале сличне ствари, које дејствују на пријемчиве душе. Стање транса код госпође Роте није било право. јер је оно брзо долазило и врло брзо пролазило. Што се тиче медицинске стране, мора се истаћи, да госпођа Роте за све време притвора није показивала ни какво абнормално душевно стање. Према свему закључујем, да код оптужене постоји извесна умањена свест, али није искључена слободна воља. — Тиме је завршено доказивање на претресу.

Државни тужилац Фридхајм: Ствар је теолога, да испитају, чега и колико има у себи спиритизам. Овде је питање о томе, да ли је оптужена извршила кажњиве радње и да ли је за то одговорна. Оптужена, нема сумње, у великој мери влада собом. Та влада собом била јој је потребна, да би успешно изводила своју улогу. Она уз то има нечег што фасцинира, она има нечега у својим очима, што утиче на простодушне. Она је и за ових шест дана претреса показала велико владање собом. Она је са самопоуздањем, на мудар и сигуран начин припремала заједно са Јенчом седнице. Унапред се све најбрижљивије испитивало, лекари и научници искључивани су са седница колико год је било могућно. Без обзира на случај, кад је ухваћена од полиције, она је и у многим другим случајевима хватана у варању. Њени говори у трансу понајвише су се састојали из религиозних напомена, које су се лако училе напамет. Она је за то употребљавала једну песмарицу из године 1839. Тако исто није тачно, да је она била без свести за време говора у трансу. Она се можда и налазила у неком стању полусна, али њена моћ воље није била искључена. Она је при пуној свести варала слушаоце, како им може у разним формама доносити поздраве од духова. Она је била при толикој свести, да је опсенарске вештине изводила са потребном окретношћу. Доказано је, да је она извршила превару у 59 случајева. При одмеравању казне треба имати у виду, да су махинације оптужене биле *опште опасне*. Она је у својим радњама спекулирала са најсветијим људским осећајима. Она због тога заслужује најоштрију осуду, што је радила, да би постигла материјалне користи. Њени поступци су и због тога опасни, што је она духове, који су се можда већ колебали, још више избила из равнотеже. Ја предлажем казну од $2^1/_2$ године затвора, а поред тога 500 марака новчане казне, с тим, да јој се урачуна одлежани притвор од 6 месеца

Бранилац Dr Швиндт: Ја допуштам себи слободу, да прво подсетим суд на то, да је претходница оптужене, ранији медиум Валеска Тепфер била осуђена само 6 месеца затвора. Не може се управо разумети, зашто би оптужену требало строже казнити. Суд неће очекивати, да се ја занимам проблемима, који су овде изношени за шест дана претреса. Да ли је веровање спиритиста оправдано или је то слепа вера, може се оставити на страну. Људи се осећају срећни у тој вери и за то им треба оставити ту веру. Али ја сумњам, да ли овде стоји случај преваре у правном смислу. Овде је питање о радњи и накнади и о томе, да ли је оптужена добро мислила. Оптужена није за новац обећавала неку одређену радњу, већ само могућност, да се може присуствовати седници. Она никада није поуздано стазљала у изглед, да ће њени експерименти успети. Немогућно је ставити се на то гледиште, да је ова казанџика са својим духовним способностима морала стајати изнад моћи познања толиких високообразованих људи, који су је тражили и са њоме веровали у падземаљске, надчулне ствари. Она извесно није мање веровала него сви остали; она је такође једна међу многима. Она је веровала, да чини добро дело, док је није пронашао Јенч. Од тога времена ствар на сваки начин добија нешто занатски карактер. Учесници на седницама могли су се разочарати о ономе што су видели, могли су бити вређани у својим унутрашњим осећањима, али о каквој превари у правноме смислу не може бити ни речи. Ако суд није тога мишљења, онда треба обратити пажњу на то, зашто је државни тужилац предложио тако необично високу казну. Један стручњак назвао је оптужену патолошком варалицом; то је права противречност. У сваком случају опужена је једна хистерична, лако узбудљива особа. Ако би била осуђена, онда је довољно осудити је са 6 месеца, колико је већ одлежала у притвору.

Бранилац Dr Тине: Очигледно је, да је овај претрес требао да буде један велики удар за спиритизам, али се он претворио у један удар по води; он није ништа допринео, да се спиритизам искорени. На против, овај је претрас постао највећом рекламом за спиритизам. Да ли је уопште било потребно, да се спиритизам сузбија? Толико ипак стоји несумњиво, да спиритизам не пружа ничега неморалног, ничега кажњивог, а с друге стране дотиче се читавог низа највећих проблема.Сваки је човек имао можда једном тренутака, у којима би озбиљно размишљао о тим проблемима и када је у фаустовском нагону пожелео да отшкрине ону завесу, која је навучена

између чулног и надчулног света. Спиритизам се не да сузбијати правним средствима. Ако се хоће његово сузбијање онда то треба чинити образовањем и просветом. Оптужена, која се није много бринула о свету, већ живела повучена у себи, која се кретала у уским границама и делала само у уском кругу њој оданих људи, извесно је била сасвим далеко од сваког занатисања. Људи, који су долазили њој, посећивали су је као што се посећује какав интересантан позоришни комад или каква мађионичарска представа; они су просто хтели, да буду са осталима ту. Други су опет долазили интересујући се научно за рад оптужене. Сви су они драговољно давали своје улоге. Овде не стоји случај вараличког изношења лажних чињеница. Оптужена је свакоме остављала, да сам ствара суд о ономе што је видео. Није оптужена обмањивала публику, већ је публика саму себе обмањивала. Што се тиче апората суд не сме изгубити из вида, да је ту било врло много незнатних људи са практичним разумом и академски образованих који су апорте сматрали као праве. Суд мора доћи до уверења, да ми стојимо пред стварима, које не можемо објаснити. Оптужена је једна болесна хистеричка особа. Ако се хоће да говори о неким жртвама спиритизма, онда је оптужена за највеће жаљење.

После кратког саветовања председник суда објавио је ову пресуду: Суд сматра да су имовно оштећени они, који су ишли оптуженој, да виде њена извођења из царства духова, па место тога добили мађионичарске продукције. Они нису добили оно, нашта су имали права по уговору. Што се тиче исказа сведока, који су тврдили, да су видели надчулне ствари, суд стоји на становништву стручњака, да ту мора имати места само оно, што је данас општим добром науке и што данас већина образованих признаје као тачно у науци. Да је оптужена казала, како се у њој налазе природне силе, које она не може себи да објасни, она онда не би могла бити осуђена. Али кад она говори о надприродним стварима, она је онда казала нешто, што не може извршити. По мишљењу суда људи нису пажљиво посматрали и били су обмањивани. Тако исто сведоци су били врло склони, да се дају обманути, као што доказују закључци, које је професор Селин извео из теорије о астралном телу приликом случаја у Цириху. Ко тако посматра, не може се сматрати за поузданог посматрача. И код других лица стоји случај недовољног посматрања. По мишљењу суда апорти стоје по готову искључиво у тесној вези са говорима у трансу. У сваком случају људи нису долазили оптуженој, да чују само њене говоре у трансу, а и ти говори нису држани у безсвесном стању. За то нема места примени §-а 51 казненог закона. При одмеравању казне морало се узети у обзир, да је оптужена једна хистеричка особа. Она је на делу ухваћена; она је обављала један разгранат занат, али се у појединим случајевима преваре задовољавала са скромном зарадом. Мора јој се узети у олакшавану околност то, што јој је долазила у помоћ и лаковерност спиритиста. Нека лица била су изгубила веру у Бога, али је она допринела, да се та лица опет врате вери — наравно само у тој форми, што су та лица нашла спољашњу спону између овог и оног света, док је црквена права вера битно друкчија. Ако је дакле оптужена и веровала, да чини добро дело, опет је за њу отежавна околност, што се са религијом фриволно играла и што је и после демаскирања још порицала оно, што се више није дало порицати. С обзиром на све ово суд је осудио оптужену на годину и 6 месеци затвора, с тим, да јој се одлежани притвор урачуна у издржаних 8 месеца. Госпођа Роте по савету својих бранилаца није се жалила против ове пресуде.

С немачког **М. Ј. П.**

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

Како сам ја последњи дошао то сасвим природно на мене паде сва сумња. Тај ме оптужи отворено и цела дружина представљаше суд. Џабе сам се ја бранио, они решише да ме претресу и почеше ме свлачити. Али се запрепастише кад на мојој кошуљи приметише — робијашки знак. „Робијаш! узвикну Роман, робијаш међу нама!.. то је шпијун.. пребијте га или стрељајте... то ће њи брже!“

Чуо сам да пуне пушке.

„Станите! командова шеф, треба прво да врати новац..“

„Да, новац ће бити враћен, рекнем ја али је потребно да ме саслушате насамо“. Роман пристаде. Сви су мислили да ћу признати, али кад смо били насамо ја му поновa кажем да нисам кривац и да би га пронашао казах му једно средство о коме сам некад читао, чини ми се код Беркена[1]! — Романсе појави са толико сламки у руци колико је било присутних. „Пазите рече он, ко буде имао најдужу сламку тај је украо паре“. Поче извлачење и кад се сврши сваки донесе своју сламку... једна једина била је краћа од других; то је била некога Јосифа Дорижола., „Ти си тај“! рече му Роман; све су сламке биле једнаке, а ти си твоју поткратио те си се сам издао...“

Одмах претресоше Јосифа и новац се нађе у његовом појасу, те се ја потпуно оправдам, чак ми се и Роман извини, али ми рече да престајем бити члан његове дружине. „То је штета, рече, али помислите да пошто сте били на робији..“ Он не доврши; метну ми петнаест дуката у руку и натера ме да обећам да нећу никоме причати шта сам видео док не прођу двадесет и пет дана. — И ја сам ћутао.

[1]) Француски књижевник Пр.

Петнаеста глава

После опасности, којима сам се излагао док сам био са Романом и његовом дружином, може се замислити радост, коју сам осећао, кад сам се од њих одвојио. Било је јасно, да ће влада, кад се учврсти, предузети најозбиљније мере да ујемчи безбедност у земљи; и остаци ових дружина под именом *Витези Сунца* или *Христово Друштво*, које су за своје оснивање имале да захвале нади у политичку реакцију, која је била одложена на неодређено време, не би могли избећи уништавање, чим се то буде озбиљно хтело. Једини часан изговор њиховог хајдуковања краљевство, не постојаше више, и ма да Иверн, Лепретри, Булажени, Бастиди, Жозиони и други синови честитих фамилија, тецијху славу нападајући поштаре, и зато што су од тога имали за себе користи, хајдуковање престајаше бивати начин којим се доказује да се мисли добро кад се насилним путем отима држави новац. И сви они гиздавци, којима је било тугаљиво с пиштољем у руци заустављати ношење трговачког новца и усређивање наплаћених пореза, крили су се већ у својим домовима ако су их имали или се трућаху да остану далеко од позорнице њихових радњи. Најпосле ред се повраћаше и он закачињаше на крају и разбојнике ма каква била њихова боја или њихов циљ; они не уживаху више никакву наклоност. Ако би у таквим приликама ушао у друштво ових разбојника онда би, на страну рђав глас о коме више нисам сумњао, значило да имам намеру да сигурно дођем на гилотину. Али мене је друга мисао занимала; ја сам хтео ма по коју цену да избегнем прилике и путеве злочина; желео сам да останем слободан. Писам знао како бих ову жељу остварио, али ништа, моја је судбина била одређена, ја сам, као што се каже, направио крст на заводу. Хитар, као што сам био, удаљавао сам се све више и више, ишао сам у правцу ка Лиону избегавајући главне путеве до околине Оранжа, ту стигох рабације који су ишли у истом правцу у коме и ја. Почео сам са њима разговор, и како ми изгледаху добри људи, нисам се устезао да им кажем да сам војни бегунац и да ће ми учинити велику услугу ако ми помогну да ме жандарми не примете; они пристадоше да ме приме у друштво. Мој предлог није их нимало изненадио, чак је изгледало да су они очекивали да ћу потражити њихову заштиту. У ово време, а нарочито на југу, није било ни мало ретко срести људе, који су бежали испод застава, да би се свесно предали на милост и немилост судбини. Било је сасвим природно што су ми рабације поверовали на реч. Они ме примише лепо, а новац, који им ја намерно показах учини да се још више заинтересују за мене. Уговорисмо да сам ја као син њиховога газде и како су мислили да први пут путујем окитише ме пантљикама и цвећем, због којих ми знакова у свакој крчми сви честитаху.

Као нови *Јован од Париза* био сам се доста добро привикао на нову улогу, само неопходни трошак, да би улогу до-

стојно представљао, наносио је мојој кеси видне повреде, и кад сам се у Гијотијеру одвојио од ових људи беше ми остало свега двадесет и осам марјаша. Са тако малом сумом нисам ни помишљао на какав хотел на тргу Теро. Пошто сам неко време лутао по прљавим и мрачним улицама друге вароши у Француској, опазим у улици „Четири Шешира“ неку крчмицу где сам мислио да могу добити вечеру према моме имовном стању. Нисам се преварио, вечера беше средња и ја је врло брзо свршим. Имати апетит већ је једна неприлика а немати препоћиште то је друга. Док сам брисао нож, који у осталом и није био много масан, стрепео сам од помисли да ћу морати ноћити под ведрим небом, али чујем да за једним столом близу мога неко говори покваренім немачким језиком, како се говори у неким срезовима Холандије, који сам говор разумевао потпуно. Саговорници беху један човек и жена, обоје постарији и Јевреји. Знао сам да у Лнежу, као и у многим другим местима, људи ове врсте држе намештене собе и примају сумњиве људе. Одмах упитам ове да ли ми не би могли казати неки такав стан. Они ме понудише да одседнем код њих и одведу ме, у улицу Томасен. Шест кревета било је у соби у коју ме уведоше; ниједан од њих не беше заузет и како је било десет сати мислио сам да нећу ни имати друштва, и у том уверењу заспим.

Кад сам се разбудио чујем неки разговор, који ми је био познат.

— Ево већ шест и по сати куцају рече неки познат ми глас... а ти још *књеваш* (а ти још спаваш).

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине градачке, актом својим Бр. 2885, пита:

„Суд ово општински уверио се, да полицијске власти не примењују подједнако закон о таксама.

Тако, начелник једнога среза тражи: да се пуномоћија, која издају приватни, напишу на таксираном бланкету од 2 динара, и поред тога да плате таксу за потврду 2·50 динара.

Исто тако, тражи: да се и уверења, који издају приватни, и која се тврде код општинских власти по ТБр. 337. закона о таксама, напишу на бланкету од 2 динара.

Међутим, начелник другога среза тврди пуномоћија на простој хартији, а тако и уверења која тврде општинске власти прима на простој хартији.

Како је овде неједнако тумачење закона о таксама, овоме суду потребно би било знати, који је начелник по овоме у праву за наплату таксе, а нарочито је овом суду потребно објашњење за поменута уверења.

Зато суд моли уредништво да по овоме да потребно објашњење“.

— На ово питање одговарамо:

Све дотле, докле се не уведе у живот члан 71. закона о таксама, пуномоћија могу бити писана на обичној хартији.

За њихову потврду власт може наплатити свега 2·50 динара, и то 2 дин. за саму потврду у смислу т. 43. тарифе, а 0·50 дин. за молбу по напомени код тачке 1. тарифе, јер се она не могу оптеретити већом таксом.

Уверења, која издају приватна лица на захтеве других, о каквом факту, не морају бити писана на бланкету све дотле, докле се не уведе у живот чл. 71., али онда мора бити прилепљена такса у 2 динара у смислу тачке 4. таксене тарифе.

Ако ова уверења потврђују среске власти, оне ће наплатити таксу за потврду према тачци 43. и за молбу према броју лица по т. 1. а ако их потврђују општинске власти, оне ће наплатити таксу из т. 337. тарифе у готовом новцу.

Овако на закон о таксама гледају у Пореској Управи, и тако власти треба и да поступају, да не би дошле до одговорности.

II

Деловођа општине аранђеловачке пита:

„Молим уредништво за објашњење: Ко је надлежан за издавање уверења о сиротном стању и уверења за болничке трошкове, — да ли општински судови по чл. 5. тач. 6. закона о таксама. или пореска одељења, код којих су распореди порески, јер је ставом првим горње законске одредбе казано да су сиромаси они, који плаћају испод пет односно десет динара непосредне порезе, а упуством господина Министра Финансија од 18. априла 1898. године Прбр: 10. 499, и расписом господина Министра Унутрашњих дела од 28. маја 1898. год. Бр: 5713, наређено је, да се у овим уверењима ставља број распореда и сума непосредне порезе, и да таква уверења издају само оне власти. код којих су распореди порески а никакво и они општински судови код којих нису распореди порески.

Ја верујем да је закон јачи, али као деловођа општински, у општини где нема распореда пореског, наилазим на одговорност из чл. 5 тач. 6. под, 2. јер не знам колику непосредну порезу плаћа лице, које тражи уверење, и добијам у суду акта од више власти, која наређује да се поступа по упуству господина Министра Финансија и распису господина Министва Унутрашњих Дела, напред казаним; те сам на двоумици о тачној примени закона.“

— На ово питање одговарамо:

Према распису г. Министра Финансија од 26. фебруара 1902. године Пр.Бр. 5946, и распису његовом од 1. октобра 1903. год. БрБр. 20495, као и чл. 5. тачке 6. закона о таксама, уверења о сиромашном стању издају општинске власти онога места, где живи лице, које тражи уверење о сиромаштини.

Према томе, пореска одељења нису надлежна за издавање ових уверења.

Они општински судови, који не врше наплату пореза непосредно, треба да имају преписе распореда бр. 6 са свима променама које настану у току године, па да на основу њих издају уверења.

Ако преписе ових распореда немају, онда ће службено тражити податке од пореског одељења о количини пореза, који плаћају лица, која траже уверења, па ће на основу тих података издавати уверења.

III

Писар општине лебанске пита:

„Кмет села Крйваче, рефератом својим од 1. марта 1911. год. Бр. 1078, оптужио је код суда општине лебанске за заузете сеоске утрине по § 375 *а*. крив. зак. извесна лица из села Криваче.

Заузеће ово извршено је на дан 28. фебруара т. год. и на заузетом земљишту одмах засађене шљиве.

Окривљени узети су за ово на одговор одмах 1. марта т. г. и дело су признали, што је и на лицу места чињеним увиђајем судским утврђено.

По овоме суд општ. лебанске на основу § 375 *а*. крив. зак. донео је своју пресуду 1. априла тек. год. Бр. 1747, којом су захватачи кажњени са по 5 дана затвора без рада, да утрину напусте и шљиве поваде, чим пресуда постане извршном, и да плате таксе за пресуду и присутним грађанима дангубе.

Пресуду ову суд није могао одмах саопштити осуђенима зато, што су исти били отишли у рад, не јавивши се суду при поласку. Да би се пресуда могла саопштити осуђенима, суд је под 16. мајем т. г. Бр. 1747, писао преко начел. ср. јабланичког и молио, да се осуђени потраже у земљи и стражарно упуте, да им се пресуда саопшти.

Од тог времена — 16. маја т. г. — до 16. новембра ове год. нису се осуђени пронашли, нити је ср. власт известила суд општински о исходу тражења, но како је суд сам дознао, да су се осуђени вратили својим кућама, то их је одмах позвао и пресуду им саопштио 16. новембра ове год.

Осуђени су изјавили благовремено жалбе на пресуду, и акта односна са пресудом суд општ. спровео је одмах лесковачком прв. суду на расматрање и решење.

Лесковачки прв. суд. решењем својим од 9. децембра т. г. Бр. 40116, одобрио је пресуду суда општинског, и сва акта вратио суду на извршење.

Сад настаје питање, да ли је пресуда суда општ. лебанске Бр. 1747. застарила по § 396. крив зак. пошто је од доношења пресуде — 1. априла т. г. па до саопштења исте 16. новембра т. г. протекло равно 7 месеци и 15 дана. Ако је пресуда застарила, а првостепени суд је одобрио, сме ли је суд општински извршити пошто је првостепени суд одобрио или не?“

— На ово питање одговарамо:

Пре него што је саопштена пресуда осуђенима, требало је утврдити: шта је радно срески начелник по тражењу општине лебанске, и да ли је његовим радом прекидана застарелост, па према томе

или саопштавати пресуду, или констатовати застарелост.

Кад то, међутим, није учињено, него је пресуда ипак саопштена, па се ни сами осуђени нису користили употребом жалбе да истакну застарелост, те се сада стоји пред једном извршном пресудом, која није застарила, онда се она, по мишљењу уредништва, мора и извршити, јер би се иначе одговарало за њено неизвршење.

IV

Један писар општине шабачке пита:

„По новом закону о таксама предвиђене су и таксе под ТБр. 377.: — „За извршење сваке пресуде или решења према вредности од сто динара 3%, па се даље напомиње: „Ова се такса наплаћује из новаца добивених по извршењу пресуде или решења.“

Моли се уредништво Полиц. Гласника за објашњење у овоме: — да ли се ова такса има наплатити и онда: „кад суд по својој извршној пресуди или решењу, а по званичној својој дужности *позове дужника и овај положи новац без пописа икаквог* и изјави: да се одмах преда коме треба“, или се има наплатити само: — „*кад се дужнику изврши попис имовине и продаја учини* па из оне продајне „цене наплати и та извршна такса 3% — или без обзира на све ово да се у сваком случају наплаћује.“

На ово питање одговарамо:

Како таксе из Бр. 378. тарифе одговарају таксама побројаним у Бр. 81. а код ових се последњих наплата врши само онда, кад се пресуде или решења извршују пописом и продајом у смислу § 466. грађ. суд. поступка, онда то исто правило мора да важи и за општинске власти.

Према томе уредништво налази, да таксу 3% треба наплаћивати само тада. кад се продајом врши наплата а не и у случајевима, кад осуђени положи новац на први позив власти, те не долази не само да продаје, него чак ни до пописа.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ФАЛСИФИКАТОРИ СРПСКИХ НОВЧАНИЦА.

У очи Божића, на Бадње Вече, пригворени су у Одеси ових пет лица: **Симеон Иванов-Бурев** и **Димитрије Семисонов - Поповић**, бугарски поданици, **Александар Соколов** и брат му **Федор Соколов**, руски поданици, и **Никола Пецов** и **Йван Станос**, турски поданици, као дружина која је правила лажне српске банкноте од двадесет динара у злату.

Преко једног повереника београдска је полиција сазнала још у почетку септембра пр. године, да у Русији постоји једна дружина која је припремала израду лажних српских новчаница од 20 динара у злату, које су тек пре три године пуштене у саобраћај, и које до сада никако нису биле фалсификоване. Управни повереник ступио је у везу са једним чланом те дружине и под руковођењем Управе Београда радио и путем писма и путем усмених разговора на састанцима са Буровим на упознавању места фабрикације и чланова дружине. Ну Буров је се вешто старао, да све то остане у тајности док израда банкнота не буде потпуно довршена, Чак ни један одлазак повереников

Симеон Иванов-Бурев

у Одесу није у том правцу успео никаквим плодом. Радило се и даље стрпљиво, и вештим манипулисањем полиција је ипак била добро обавештена о сваком напретку дружине у из-

ради фалсификата, добивши и њихове прве, ванредно лепо подешене примерке. Тада је

Дмиитрије Семенов-Поповић

ускоро већ следовао и извештај Бурева да су банкноте готове и позив да се иде у Одесу и понесе доста пара ради куповине истих. У ово време око половине децембра, та је дру-

Александар Соколов

жина испослала још једног свог члана, Спиру **Стојкова**, који се представљао под лажним

именом **Младена Илијева,** и који је из Земуна покушавао да нађе још каквог подесног купца и растурача лажних банкнота. Полиција је била и о раду овога лица благовремено извештена, купивши преко другог једног свог повереника једну лажну банкноту

Федор Соколов

као „мустру". Како је била бојазан да се он одмах у Земуну ухапси пре нопто буде ухапшена главна дружина и ухвати место фабрикације, то је он разним лажним обећањима — као да је нађени купац отишао за неки дан послом у унутрашњост — задржават у близини српских граница, док не дође згодан моменат и за његово хапшење.

Када је после, четворомесечног рада, било сигурно да је дружина сасвим готова за израду фалсификата, онда су један члан београдске полиције са једним повереником и још један чиновник Народне Банке, који је имао да игра улогу купца новчаница, 19. пр. мец. отишли у Одесу, и док су повереник и „купац" са Буревим преговарали о куповини и упознали се са још два члана те дружине, полиција је пратила сваки њихов покрет и на тај начин утврдила њихове станове и друге неке везе. По извесним околностима полиција је закључила, да ће машина за фабрикацију фалсификата бити у једном од њихових станова, у једној засебној и зидом ограђеној кући, на Хаџибејском имању код Одесе.

На послетку је на Бадње Вече донета одлука да се приступи хапшењу познатих чланова дружине и претресу њихових станова. Један од ухапшених тројице, под утиском изненалног притварања и пред материјалним доказима о њиховој кривици, које је београдска полиција била раније прибавила (коресподенција и лажне банкноте), признао је одмах кривицу, те је још исте ноћи приступљено претресу станова целе дружине и у поменутој кући на Хаџибејском имању похватани су и остали чланови дружине са машином, литографским плочама и целим прибором за фалсификовање банкнота. Од израђених банкнота нађено је само неколико примерака, јер је дружина била решила у последњем тренутку, да прво набави још једну справу за ударање серија и бројева на банкнотама, пошто са ручним нумератором нису били задовољни, на тек онда да фалсификат као потпуно савршен пушта у саобраћај.

Никола Пецов

Похапшена лица признала су кривицу, а затим је одмах издата наредба и послат један чиновник за Стојковим те је и он на први дан Божића у Пешти затворен. Његову фотографију и Ивана Станоса донећемо накнадно.

П О Т Е Р Е

Камен Ђерђов, бугарски војни бегунац, побегао је из притвора среза зајечарског 30, прошлог месеца. Стар је 22 године, омален, црномањаст. Окривљен је за убиство у Бугарској.

Депеша начелника среза зајечарског Бр. 30890.

Сава Н. бив. слуга код г. Владе Љотића, пенсионера, из Смедерева, побегао је 28. прошлог месеца од свог господара и овом приликом отерао му једна проста кола, у која су биле упрегнуте две кобиле: једна од 8 а друга од 3 године.

Сава је стар 18—20 година, у лицу бео, плав, очију плавих, без бркова, средњег стаса.

Депеша начелства округа смедеревског Бр. 17388.

Светозар Урошевић, звани **„Сека Перса"**, професионални коцкар, из Ниша, чију смо потерницу са фотографијом изнели у 37. броју листа од прошле године, није још ухваћен, и ако је несумњиво да је у Србији, и да скита по унутрашњости у друштву са осталим коцкарима. По тврђењу начелника среза параћинског, код кога Светозар одговара за обијање касе, он је пре неколико дана виђен у Младеновцу.

Депеша начелника среза параћинског Бр. 37470.

Јовица Цветковић, притвореник крагујевачког првостепеног суда, побегао је 4 овог м-ца из судског притвора. Родом је из Клоке, среза лепеничког, стар око 55 год., средњег стаса, просед, сувоњав.

Депеша начелства округа крагујевачког Бр. 358.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

На дан 12. новембра прошле године једно непознато лице дотерало је у Паланку 2 вола и продало их Драгољубу Ђорђевићу, онд. па је одмах утекло, и не сачекавши да прими новац за продату стоку.

Непознати продавац средњег је раста, стар 35—40 год., смеђ, широког чела, шпицасте браде, у оделу сукненом какво носе сељаци из Млаве. Сточни пасош, које је непознати предао купцу, гласе на име *„Петра Фауновића"*, из Лесковца, среза млавског.

Продати волови матори су 6—7 год., мршави, длаке плаво-сиве. Досадањом истрагом утврђено је да су украдени.

Депеша начелника ср. јасеничког Бр. 28337.

Код начелника среза моравског, округа пожаревачког, налазе се два вола матора до 5 год. који су украдени још пре 2 год.: један длаке мургасте, буласт, без рошаша, а други длаке црвене, по гребену, грудима и ногама бео, са црвеном белегом око левог ока, и дошом ивицом ушију до главе засеченом.

Депеша начелника среза моравског, округа пожаревачког Бр. 24712.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије

Уредник **Душан Ђ. Алимпић.**

БРОЈ 2. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 15. ЈАНУАРА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ЗА ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“ НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих дела, поставити:

за секретара прве класе начелства округа пожаревачког Радомира Гаталовића, секретара исте класе начелства округа топличког, по службеној потреби;

за секретара друге класе начелства округа топличког Милорада Томића, начелника исте класе среза посаво-тамнавског, по службеној потреби;

за комесара чукаричке полиције у рангу начелника среског прве класе Милана Ј. Анђелковића, начелника исте класе среза млавског, по службеној потреби; и

за комесара топчидерске полиције у рангу начелника среског треће класе Милорада Максимовића, комесара чукаричке полиције у рангу начелника среског исте класе, по службеној потреби.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 9. јануара 1912. године, у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за полицискот писара прве класе среза трнавског Александра Ђ. Младеновића, полицискот писара исте класе среза звишког, по службеној потреби;

за полицискот писара прве класе начелства округа чачанског Андрију Цветковића, полицискот писара исте класе среза трнавског, по службеној потреби; и

за полицискот писара треће класе начелства округа пожаревачког Милана Графа, полицискот писара исте класе среза трнавског, по молби.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 9. јануара 1912. године, у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, решено је:

да се Димитрију М. Протићу, начелнику друге класе среза ражањског, уважи оставка, коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 9. јануара 1912. године, у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

РЕОРГАНИЗАЦИЈА ПОЛИЦИЈЕ

(НАСТАВАК)

3. Ни у Швајцарској ни у Белгији председници општина не бирају се непосредно, већ их у Швајцарској бира одбор из своје средине, а у Белгији именује Влада, односно Краљ, међу изабраним одборницима. Оваква је бар пракса, али извршна власт може, по закону, поставити за општинског председника кога хоће, т. ј. и лице које није општински одборник.

Ми смо пре неколико година имали нешто слично овоме, само што се председници општина нису постављали из редова одборника, већ независно од ових, и обично из реда људи који нису били израз расположења општинске већине. После овога што смо навели о Белгији, намеће нам се питање: не би ли било целисходно, с обзиром на данашње стање наших општинских власти, да се овај белгијски систем постављања општинских председника спроведе и кроз наше општинско законодавство? Њиме се, по нашем мишљењу, не би ниуколико окрњило право народа да сам себи бира своје прве старешине и управљаче, јер би их и по овом систему бирао, само не *неопосредно*, већ *посредно*, преко општинских одборника. Ова мала промена у *форми* избора општинских председника била би, међутим, од неоцењене користи по правилно функционисање целокупне наше унутарње администрације.

4. И у Швајцарској и у Белгији постоји *пољска полиција*, коју врше жандарми и пољски чувари. У свакој општини има најмање по један општински чувар, кога плаћа општина а поставља државна власт. Жандармерија је расута по унутрашњости земље, и стално патролира по одређеном јој реону. Поред овога, у већим општинама налазе се чувари шума и путева, који су у извесној мери такође полицијски органи.

5. И у Швајцарској и у Белгији постоје *полицијске — примирителне* — судије за суђење иступних дела, извиђање злочина и преступа у одсуству истражних судија и пресуђење омањих грађанских спорова. Поред ових судија постоје још и истражне, као и државно тужиоштво, и сви ови органи, као и судска полиција, имају за дужност да се старају о репресији кривичних дела.

6. И у једној и у другој држави постоје нарочити органи за извршење судских одлука по грађанским споровима, а процедура око ових извршења много је бржа и простија но код нас, и

7. Спољна полицијска служба много је претежнија од канцеларијске и у Швајцарској и у Белгији. Администрација је веома упрошћена и код полицијских и код општинских власти, и готово за све административне акте постоје штампани формулари.

Ово неколико напомена биће довољне, надамо се, да пруже општу слику полиције у Швајцарској и Белгији. Са њиховим органи зацијама веома је слична и организација полиције у Француској, само што је у овој последњој надзор државних власти над општинским много јачи, бар у погледу полицијском, и што је сва полиција у већим варошима у државним рукама. Ова тежња за заменом општинске полиције државном у варошима све је већа и у Парламенту и у јавном мњењу.

* * *

I. Пошто ће наша полиција, после ступања у живот закона о среским и градским судовима, постати оно што у ствари и треба да је, а то је *институција* за *одржање реда* и *заштиту личне и имовне безбедности*, то се и будућа њена реорганизација има поглавито извести у овом правцу.

За одржање реда потребна је, на првом месту, *добра воља*, а на другом *јача*

и енергичнија власт. Што се пак тиче личне и имовне безбедности, ми смо у нашој расправи „*Криминалитет у Србији*“ статистичким подацима доказали, да наш криминалитет није *професионалан*, већ *локалан и специјалан*, и да га с тога није тешко сузбијати и лечити.

За сузбијање криминалитета, поред осталих мера, у овој нашој расправи предлагали смо:

а) Да се при самом Министарству Унутрашњих Дела установи нарочито *одељење за јавну безбедност* која би се, слободно од сваких утицаја, старало о свему што се односи на јавну безбедност у земљи, и под којим би стајала стална и окружна жандармерија и антропометриска одељења. Овакво одељење постоји у Француској још од 1871. године под именом *Одељења Опште Сигурности.*

Ако се не би нашло разлога да се ствара ново одељење при министарству, могао би се проширити делокруг рада његовог Антропометријско-Полицијског Одељења. Ово би било у толико целисходније што Антропометријско-Одељење већ има дужност да прибира податке о кретању криминалитета у земљи, као и да води евиденцију о осуђеним личностима;

б) Да се у округе и срезове, који стоје рђаво у погледу криминалитета, постављају најбољи полицијски чиновници, а нарочито старешине;

в) Да се што пре донесу потребне допуне у кривичном закону по којима би се професионалне скитнице и коцкари судски кажњавали. О овоме, за чудо, нема никаквих одредаба ни у новом пројекту кривичног закона, и

г) Да се законодавним путем спречи злоупотребљавање алкохола, и ограничи продаја и ношење оружја.

Остајући и сада при овим предлозима, мишљења смо још да би, у циљу што успешније борбе против криминалитета малолетника, требало путем закона регулисати и питање о морално напуштеној деци.

У категорију ових мера за сузбијање криминалитета улазе још и *жандармерија* са *пољском полицијом*, о којима нарочито говоримо.

2. *Жандармерија* наша треба да се организује на другој основи, а жандарми да се боље награде и осигурају пенсијама. Ми не делимо мишљење оних, који налазе да жандармерија треба да буде чисто грађанска установа — јер би у овом случају место дисциплинованих војника имали обичне пандуре — али тако исто налазимо да она треба да буде више *грађанска* но *војничка* установа, и да полицијске старешине треба неограничено да располажу, разуме се у границама закона, са жандармима који су им одређени на службу. И само унапређење жандарма у чинове подофицирске треба оставити полицијским старешинама, а постављења жандармеријских официра Министру Унутрашњих Дела, јер будући жандармеријски официри морају имати много више стручне, полицијске спреме од данашњих жандармеријских официра, или боље рећи официра сталног кадра, који се привремено упућују на службу у жандармерију. *У сваком случају жандармерија треба и даље да остане под војном дисциплином и војним судством.*

3. За локалну сигурност по општинама неопходно је потребна *пољска полиција*, која постоји готово у свима земљама. Има два пута и начина да се она оствари: или да се организује као потпуно ново полицијско тело, или да се увећа број данашњих жандарма и из овог повећања деташира потребан број на службу по општинама (у свакој општини најмање по један). По нашем мишљењу, овај други начин био би много бољи, практичнији и сигурнији. У закону би се тачно предвидело колико би општине плаћале држави за ове деташиране жандарме, који би потпомагали општинску власт у обављању локалне полиције, и били под надзором среских односно окружних начелника.

На приговор, да би овако организована пољска полиција била доста скупа, одговарамо у напред да у осталим земљама, поред пољских чувара — које у свакој општини поставља државна власт — постоји још и жандармерија, која је распоређена по целој земљи, и која стално патролира у одређеном јој реону. Број нижих полицијских органа у овим земљама, који се старају о реду и личној имовној безбедности у опште је врло велики. Примера ради поменућемо женевски кантон, који нема више од 150.000 становника, (са Женевом) али зато има: 200 жандарма, 80 пољских чувара и до 50 агената сигурности. Један, мањи део жандарма у Женеви је, а остали су распоређени по кантону. Пољски чувари распоређени су по општинама, али су организовани као засебно тело и стоје под директором централне полиције. Агенти сигурности стално су у Женеви, и одатле, по потреби, одлазе у кантон. Раније смо већ нагласили да је полиција у женевском кантону добро организована и централисана. Захваљујући овоме, у њему је лична и имовна безбедност одлична — за последњих 5 год. извршено је свега једно убиство из користољубља.

У Белгији постоје такође и жандарми и пољски чувари, а у Француској још и *покретна жандармерија* (brigades mobiles).

Пре 4 год. у познатом париском удружењу „*Société Général des Prisons*“ дискутовано је питање о реорганизацији полиције како административне тако и судске, и као основ првој постављен је овај принцип:

„*Одржање реда и јавног мира на целој територији дужност је државе. Према овоме, њој припада право да, с обзиром на важност и карактер сваког места, врши директно, потпуно или делимично, полицијске атрибуције предвиђене §§ 2 и 3 чл. 97 закона од 5 априла 1884*[1]) *год., или да их делегира општинским председницима под резервом и условима тачно одређеним*“.

Поред овог основног принципа за административну полицију, изражене су још и ове жеље:

а) *Да се број жандармеријских бригада увећа, и*

б) *Да Парламенат усвоји што пре законски предлог о стварању покретне жандармерије,*[2]) *и да се у будуће сталне жандармеријске бригаде не удаљују из места резиденције.*

За пољске чуваре формулисан је овај текст:

„*Свака сеоска општина мора имати најмање једног пољског чувара, кога ће постављати општински председник, по одобрењу окружног начелника, и чија плата не може бити мања од 500 динара на годину.*

За пољске чуваре могу се поставити само она лица, која су служила војску, а притом су здрава, добро развијена, писмена и млађа од 65 година.

При свем овом може се допустити да две или више општина, са малим бројем становника и малом територијом, издржавају заједнички једног пољског чувара.

Ако општина не би била у стању издржавати пољског чувара без специјалног прireза, даће јој се субвенција из окружног буџета, под условима који се законом утврде. Овај издатак биће обавезан за округ. Ако би и округ морао, у овом циљу, прибећи специјалном прирезу, даће му се субвенција из државног буџета, опет под условима који се законом утврде.

Као што се из изложеног види, за одржавање сигурности у унутрашњости земље у Француској постоје: *стална жандармерија* распоређена по бригадама у целој земљи, *покретна жандармерија* и *пољски чувари.* Пошто ми немамо жандармеријских бригада по унутрашњости, а било би нам много да стварамо и њих и пољске чуваре, то смо претпоставили пољску полицију помоћу *жандарма* оној помоћу *пољских чувара.*

4. Одредбе о полицијским властима и органима, о њиховим дужностима и надлежностима, расуте су по разним законима (закон о уређењу округа и срезова, закон о општинама, закон о јавној безбедности, Устројство Управе вароши Београда, Полицијска Уредба и т. д.). Пошто ће се већ морати приступити изменама свију ових закона, налазимо да би било добро и практично кад би се све ове одредбе скупиле у један закон — *закон о полицијским властима и органима* — и том приликом подвргле озбиљној ревизији. Ова ревизија нарочито је потребна за Устројство Управе вароши Београда, које се датира још из времена када Београд није имао више од 15 до 20 хиљада становника.

Разуме се већ да је неопходно потребно, да се новим законом регулише и питање о полицијским чиновницима на принципима *стварне спреме, исправности, сталности у служби* и *повишице данашњих плата.*

По нашем мишљењу било би најбоље кад би се кандидати за полицијске чиновнике подвргавали *стручном испиту* (изузетак би се могао чинити само за ди-

[1]) Закон о општинама.

[2]) Закон о покретној жандармерији донесен је пре 3 године.

пломиране правнике), а тако исто и кандидати за среске начелнике и секретаре начелства. (Овде не би требало чинити изузетак ни за правнике).

Тако исто било би врло добро и за службу веома корисно кад би се сви послови око постављања, премештања, унапређења и суспендовања полицијских чиновника пренели на један *одбор*, који би састављали: начелник и инспектори Министарства Унутрашњих Дела, управник Београда и начелник округа београдског. На овај начин г. Министар би се ослободио једног досадног и незахвалног посла, а полицијски чиновници — што је већ крајње време — несавесних партијских гоњења.

5. *Општинске власти* треба да буду тако рећи из основа реорганисане, како би се створиле здраве и јаке општине, које ће бити у стању да својим сугрђанима увек пруже прву и неопходну помоћ у заштити личности и имовине.

а) Изнели смо већ наше мишљење о постављању општинских председника по угледу на белгијско законодавство. У крајњем случају могло би се узаконити: *да општински одбор бира из своје средине и предлаже два или три кандидата за општинске председнике, од којих ће Влада или сам Министар Унутрашњих Дела једног потврдити.*

У свом делу „*De l'organisation communal et municipal*", француски писац *Henri Pascaud* поводом овог белгијског законодавства вели:

— Организација општина у Белгији веома је слична са оном у Француској. Савремена Белгија одликује се слободоумним законодавством у овом правцу. Ако дакле у овој земљи, која данас даје толико доказа о политичкој мудрости (дело је писано 1877 год.), налазимо законе који дају право извршној власти да именује општинске председнике, *значи да у овоме лежи права административна истина, која је победила старе и моћне традиције.*

— Према данашњем закону, у свакој општини налази се по једно општинско тело, које састављају: председник, његови помоћници (кметови) и одборници. Одборници се бирају непосредно, међу општинским грађанима, под прописаним условима, а њихов мандат траје 6 год. Половина отпада сваке треће год. Атрибуције општинског одбора многобројне су. Он се стара о свима општинским интересима, као и о осталим стварима које му је виша власт доделила.

— Председнике и његове помоћнике именује Краљ из реда одборника (али председника може именовати и ван реда одборника, по мишљењу окружног одбора). Председник је орган Владе, и као такав стара се о полицијским законима и наредбама. — — —

велике услуге вештаку специјалисти и полицији. Треба само знати да разне занатлије не праве свуда чворове на исти начин, и да је за потпуну колекцију ових потребно скупити обрасце из разних земаља.

Разуме се већ, да је испитивање материјала, који је служио за везивање, врло важно за истрагу. Природа његова допушта више пута да се констатује и његово порекло (као н. пр. у афери госпође Стајнхал). Ако везе показују на својим крајевима пресеке, могућно је још боље прецизирати њихово порекло и доказати н. пр. да су одсечене од каквог ужета, које је приликом претреса нађено код осумњичене индивидуе. За ово доказивање потребно је фотографско увеличавање, које допушта да се тачно констатује подударност пресека и ткива.

Симулирано везивање.

Под овим везивањем ми никако не подразумевамо она, о којима смо малочас говорили, т. ј. она која врше самоубице да би парализале инстинкт за самоодржањем, и убице на својим жртвама, већ везивања која имају за циљ да преваре некога и да заведу правосуђе. Ова везивања нарочито се налазе на индивидуама, које се издају за жртве напада. Тако једна индивидуа хоће, са овог или оног разлога, да се представи као опљачкана, а најбољи начин за ово јесте да опљачка саму себе, да себи нанесе неколико лаких модрица и да се сама веже. Кад суседи, позвани јецањем „жртве", дотрче и ослободе је, нико и не помишља да је она саму себе везала. Симулирање опасне крађе, без ове сцене, могло би изгледати много сумњивије. Разуме се већ да се ове личности, са изузетком каквог несрећног случаја, увек затекну живе.

Симулираном везивању прибегавају често и хистеричне жене да би се направиле интересантнима. Ми смо у пракси имали случај са једном женом, становником једне усамљене виле, која је једног јутра нађена везана у своме кревету. Она је причала, да је једна маскирана индивидуа ушла преко ноћи у кућу помоћу лествица и тражила јој прво 500 дин. а потом је везала у кревету, не злоупотребљујући њен положај. Цела ова прича изгледала је врло романтична. Ово у толико више што се нису могли наћи никакви трагови од лествица и насилног обијања. Испитивање веза показало је, да су ове биле у виду алки, и да је било довољно, за њихово стезање, увући у њих руку и повући их мало. Са овог разлога ми смо констатовали симулирано везивање, а ово наше констатовање убрзо је утврђено наглим одласком госпођиним, која није хтела остати у једном малом месту, у коме је цео свет знао њену авантуру.

Симулирано везивање може се дакле познати, као што је то било у нашем случају, по специјалном начину везивања. До истине се најбоље може доћи ако се посматрани случај везивања опроба на себи самом. Шта више, симулирано везивање увек се врши тако да везе не наносе никакво зло везаноме.

Ако је везивање комбиновано са ранама, опет у циљу обмане, ове последње су готово увек површне.

Треба знати, да има случајева у којима се симулирано везивање врши од друге личности, у договору са „жртвом". И ово везивање карактеристично је по настојавању да се везама не нанесе зло везаноме. На инак је у овим аферама много теже доћи до доказа о симулацији. Права природа везивања често се може открити само на основу осталих констатација на лицу места — констатација особених под којима је тобожњи злочин био извршен.

Трагови крви на лешу.

Откривање трагова крви на лешу и његовом оделу врло је важно за истрагу. Са овог разлога неопходно је потребно дефинитивно фиксирати њихов положај и изглед, а ово се може постићи једино помоћу фотографије.

Облик крвних трагова, правац њихов сливања и њихов распоред, могу нас у извесним случајевима обавестити о механизму убиства. Тако човеку рањеном у главу, у положају стојећем, крв ће тећи у правцу медијане тела, т. ј. одозго на на доле, образујући крвав траг готово паралелан са медијаном. Овај крвави траг биће искривудан према облику главе и лица. Услед каквог в ћег испупчења он може за тренут скренути од праве линије, али чим обиђе ово испупчење, узеће опет нормалан правац, одозго на доле, у правцу праве линије. Ако је човек после извесног времена пао, овај крвави траг, паралелан медијан, показиваће јасно, да је жртва била ударена у положају стојећем.

Ако је крвава рана нанета индивидуи која је лежала на земљи, крв ће најкраћим путем отицати ка најнижем делу, остављајући траг перпендикуларан медијани. На основу перпендикуларности овог трага могућно је реконституисати положај главе и ког другог дела тела у моменту задате ране. Тако н. пр. у случају ране на образу, кос крвав траг ка бради показиваће да је жртва лежала, и да је у моменту задобивене ране била подигла мало главу.

Крв из рана на више или мање хоризонталним деловима тела, које лежи (средина груди итп.), образује у почетку једну локву, а затим отиче најближим нагибом директно на земљу.

Правац крвних трагова не служи само за одређивање положаја жртве у моменту задобијања ране, већ и за откривање доцније промене положаја леша. Приликом убиства Бернеја, у Бриселу, кога су убили браћа Пелцер (1884. год.), убице су се вратиле на место злочина и леш своје жртве — који је лежао на земљи — посадили у једну фотељу, да би симулирали самоубиство. Трагови крви, који су ишли од слепог ока ка потиљку, и који никако не би могли постати у седећем положају, обелоданили су одмах овај трик злочинаца. Поред овога, на једном крвном трагу, у пола осушеном, констатован је отисак џипеле. На основу овог отиска вештаци су закључили: 1. да је он, с обзиром на исушеност крви, могао бити произведен тек после $2^1/_2$ сата, а још вероватније после 19 до 25 сати, и 2. да је произлазио од џипеле на врху зашиљене, и да десни ђон неколико џипела браће Пелцер, а нарочито једне од њих, одговара тачно отиску.

Усамљени трагови крви корисни су за утврђивање да ли се жртва бранила или је одмах оборена на земљу.

У сваком случају потребно је да се иследник постара, да нико, па ни сам лекар, не уклања с леша трагове крви пре секције. Иследник ће нарочито забранити да лекар, који први дође, не спере крв са ране ради констатовања да ли је она била смртна или не. Има времена да се ова констатација учини и за време секције.

Трагови нокатију.

Понекад, ако је било борбе између жртве и нападача, на лешу се могу наћи отисци нокатију. Облик ових отисака може послужити за идентификацију нападача, те је с тога врло важно фиксирати га. Ово фиксирање врши се помоћу фотографије, али су они понекад толико дубоки да се мора приступити њиховом калупљењу, било помоћу финог гипса, било помоћу парафина. Да би се овако добивени отисци могли упоредити са отисцима нокатију осумњичене личности, треба ове последње узети прво у полустврднутом воску, па их потом излити помоћу гипса. Приликом упоређења треба нарочито посматрати општи правац нокта и евентуалне пруге, које увек производе било угласту испупченост било сплоштеност линије нокта.

Трагови удараца, задављивање итд.

Ударац или притисак ма ког дела тела има за последицу излив крви под кожу услед кидања малих крвних судова. Ако удар или притисак нису били јачи, ово изливање крви показује се у лаком црвенилу, које ишчезава врло брзо услед апсорбовања расуте крви. Али, ако је количина изливене крви била много већа, удар или притисак произвешће знатно наглашену црвену бележу. Пошто се апсорбовање крви врши полако, остатак њен испод коже згушњава се, услед чега ударено место добија у почетку боју црнољубичасту, а доцније са прогресом апсорбовања, жуто-зелену, која потпуно ишчезава после неколико дана.

На лешевима убијених констатује се, ако је било борбе, већи или мањи број трагова, изазваних контузијама разне природе. На лешу се ова места веома јасно издвајају својом затворено-црном бојом, и могу нас обавестити о фазама борбе. Међутим, притисак извршен рукама убице на телу жртве, није увек толико јак да би произвео видљиве трагове. Жртва, убијена једним револверским метком, нема никаквих спољних трагова борбе, и с тога може личити на самоубицу, ако је само злочинац вешто удесио место извршеног злочина и смотрено оставио оружје поред тела убијеног.

Невидљиви трагови удараца и притисака притиску на лешу могу се ипак открити фотографским објективом. У овом

цију треба фотографисати делове тела на којима се, вероватно, налазе трагови борбе (руке, врат, евентуално ноге), и то помоћу обичних плоча и избегавајући сувише велику редукцију. Позирање треба да буде кратко, а за развијање плоче употребити изазивач који дејствује лагано. Изазивање треба прекинути чим се достигне средња густина. Помоћу ове методе могућно је добити клише на коме ће се видети најмања разлика у боји коже. Ова разлика може се још и увећати употребом позитив-хартије за контрасте.

Ако су сумњиве мрље констатоване треба, према овим истим правилима, фотографисати у што већој величини регион тела на коме се оне налазе. На основу ових фотографија судски лекар моћи ће се лакше изјаснити о природи ових мрља.

Помињемо још, да је у публици веома распрострањено мишљење, да се на лешу могу наћи отисци прстију који су га притискивали. Према овом мишљењу, на врату задављеног могли би се наћи отисци прстију од убице. Ово мишљење скроз је погрешно. Могућно је констатовати, као што смо поменули, угасније трагове на местима где су прсти били али су ови трагови једнолики и без икаквих папиларних линија. Ова једноликост отиска изазвана је изливом крви по целој површини притиснутог места.

Испитивање хаљина леша.

Испитивање ово треба да се врши веома пажљиво. Приликом првог испитивања не треба скидати хаљине са леша. Овим испитивањем може се констатовати необичан поремећај одела: превоји који се не могу објаснити положајем леша, а који могу објаснити да је леш донет на место на коме је нађен; откопчане панталоне у аферама сексуалне природе, задизање сукања у убиствима којима су претходила силовања итд.

Пошто се изврше све потребне констатације на одећи леша, треба ово скинути. Овом приликом треба обратити пажњу, да се не додирују делови одела на којима би се могли налазити отисци прстију (н. пр. дугмета са глатком површином) пре него што се испитају. Отисци на појединим деловима одела послужили су већ више пута за идентификовање убица. Тако је убица једног војника оставио отиске своја два прста на лакованом појасу своје жртве.

На одећи жртве убиства треба тако исто пажљиво тражити објекте који произлазе од убице, а које је он могао изгубити за време борбе: длаке од косе, браде и бркова, влакна његовог одела итд. Да поменемо овом приликом, да је у афери Гуан откриће једног црвено-рићег влакна, које је нађено у вези жртвином, упутило истрагу на војнике, који су путовали возом у коме је убиство извршено. У овој истој афери, на основу испитивања вела и трагова крви, који су се на њему налазили, могло се утврдити, да је убијена била нападнута од Гроби-а и Мишела, и да је глава, која је почивала на плочи за грејање вагона, била размрскана штиклама.

У убиствима помоћу ватреног оружја, на основу испитивања рупа од куршума на одећи, често је могућно утврдити да ли је пуцано изблиза или издалека. Ово испитивање још допушта да се прецизира број примљених куршума.

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

— Мислим се нешто... хтели смо *некат разбаштати унчу* једног *готивног левата*, који *трангеља* са *нагљавцима*, *њицам* да је *готивно књавао*, *уждракам* да ће да *трака мисирац* и да ће бити *убаштавања*. (Хтели смо синоћ покрасти једног златара, али је он био будан, видео сам да ће морати да ради нож и да ће бити крви.)

— А тебе страх да не одеш у *Бели Мардељ*, али *гепњавајући левате* друго ти и не стоји него *шатронца*. (А тебе страх да одеш на робију, али крадући људе друго ти и не стоји него хапса.)

— Волео бих *убаштавати левате* на *гљафнику* него *разбаштавати унче*... увек имаш *поријате* на леђима. (Волео бих убијати људе по друмовима него разбијати дућане и увек имаш посла са жандармима.)

— Па нисте баш *аш гепили*... а било је међутим *леше пљугарке*, *готивна ока*, *нагљавци* и *цинали*. (Па нисте баш ништа украли... а имало је лепих табакера, сатова, прстења и ланчева).

— Не. *Разбаштавац* се *разби* у брави, лезат нас *уждрака* и *редао* је за *порјате* те ми *одгљасмо*. (Не. Кључ се сломи у брави, трговац нас опази и викаше за помоћ, те ми побегосмо.)

— Хеј ви, викну неки трећи, не *редајте* тако *готивно*, има тамо један *леват* који може *раскужњати*[1]). (Не говорите тако гласно, има тамо један човек који вас може бити разуме.)

Опомена је истина дошла доцкан, али се они ипак уђугаше. Отворим очи да видим који су то, но како је мој кревет био нижи од свију нисам могао ништа видети; остао сам и даље непокретан правећи се да спавам. Један од оних што су се разговарали устаде и ја познам Неве а, робијаша из завода у Тулону, који је побегао неколико дана пре мене; за њим скочи други... Каде Пол, други бегунац... трећи, четврти, поседаше на кревету све су били побегли робијаши. По овоме помислио би човек да је у соби № 3.

Најзад и ја устанем, али тек што сам спустио ногу на патос повикаше сви: „гле, Видок! Стадоше се тискати здравећи се самном. Један од крадљиваца из Гард-Мебла, Шарл Демонс, који је побегао одмах после мене, рече ми да је се цео завод дивно мојој смелости и мојим успесима. У девет сати одведоше ме на доручак код Brotaux, где затекнем браћу Кинет, Бонфо-а, Робино-а, Метрана и Лемата, све чувене лопове са Југа. Они су се утркивали у љубазностима: набавише ми паре, одело, па чак и љубазницу.

Био сам овде, као што се види, у истом положају у ком сам био и у Нанту, али нисам више ни помишљао да као у Бретањи радим „занат“ мојих *пријатеља*, те сам од мајке морао тражити новчану помоћ, само је дотле требало живети. Уображавао сам да ћу се неко време моћи хранити а да не „радим“ и тврдо сам се био решио да будем само на храни међу лоповима; али човек предлаже а Бог располаже. Ови моји другови били су незадовољни што сам, час под једним час под другим изговором, избегавао да учествујем у крађама које су они сваки дан вршили, и почеше негодовати да би се отресли једног досадног сведока који би могао постати и опасан. Они су рачунали кад полиција за мене дозна да ћу се умети извући, и да ћу се тад немајући другог прибежишта решити да „радим“ с њима. И у овој као и у свима сличним приликама, полагало се много на то да ме придобију, јер се имало одлично мишљење о мојој бистрини, одважности, а нарочито о мојој снази, која је најскупоценија особина у занимању у коме је добит врло често близу опасности.

Еле, ухватише ме у улици Сен-Коле код Аделе Буфен и одведоше ме у рогански затвор. Одмах, у почетку првог испита, сазнао сам да сам издат. Ово ме откриће разјари и учиним нешто што би у неку руку као ступање у један живот потпуно нов за мене. Напишем г. Дибо-у, управнику полиције, и замолим га да разговарамо на само. Још исто вече одведоше ме у његову канцеларију. Пошто сам му објаснио своје стање, предложим му да прокажем где су браћа Кинет, који су тада тражени за убиство жене једног радника из улице Бел-Кордијер. Понудио сам, између осталога, да покажем начин како да се похватају сви они што станују код Јевреина и код Кафена, столара у улици Екорш-Беф. За све ово нисам тражко ништа друго до да могу слободно отићи из Лиона. Г. Дибо-а мора бити да је на сличним предлозима био више пута преварен; приметио сам да је се устезао да проба са мном. Ви сумњате у моју искрену намеру, рекох му. Да ли би сумњали у њу и онда, ако би, кад ме враћају у затвор, побегао, па се ипак сам вратим да будем ваш затвореник? — Не би, одговори он. — Е, лепо, ви ћете се скоро уверити да није потребно да ме нарочито чувате. Он приста на моје тражење и поведоше ме. Дошав на крај улице Лантерн оборим оба пратиоца, који су ме држали за мишице, и дотрчим што сам брже могао и општинску кућу где нађем г. Дибоа. Мој неочекивани долазак изненади га много, али од тада, сигуран да може рачунати на мене, пусти ме у слободу.

Сутра дан видео сам Јевреина, кога су звали Видал; он ми каза да су се наши пријатељи преселили у Кроа-Рус, у једну

[1]) Преводилац је француски лоповски језик замењено лоповским језиком који се употребљава у Србији.

кућу коју ми он описа. Одем тамо. Знали су већ за моје бегство, али како нису ни помишљали на моје везе са управником и како су мислили да не знам од куда је дошла достава, на основу које сам био затворен, они ме примише врло пријатељски. У разговору прибером податке о браћи Кинет, и још исте ноћи доставим их г. Дибоу, који ме тад, пошто је био потпуно уверен у моју искреност, упознаде са г. Рарнијером, главним полицијским секретарем, данас комесарем у Паризу. Овоме чиновнику сам дао потребна обавештења; потребно је да кажем да је он доиста радио са много умешности и ревности.

Два дана пре него што су, према мојим упутствима, лупили у кућу Видалову, удесим те мене затворе поново. Одвели су ме опет у роански затвор, где сутра дан приспеше Видал, Кафен, Неве, Каде Пол, Дешанс и још многи други, које су све одједанпут похватали. Испрва сам био одвојен од њих јер сам рачунао да је боље да се причувам. Кад сам после неколико дана пуштен међу остале затворенике правио сам се веома изненађен што ту видим цело моје друштво. Нико не показиваше ни најмању помисао на улогу коју сам ја имао у њиховом затварању. Само Неве ме гледаше са неким неповерењем те га ја упитам за узрок; он ми признаде да по начину како је претресен и испитиван, није се могао уздржати а да не помисли да сам ја био проказивач. Ја се направим увређен и, из бојазни да се то мишљење не прошири, скупим затворенике и кажем им шта Неве сумња, питајући их да ли они верују да сам ја у стању издати своје другове. Сви одговорише негативно и Неве се нађе принуђен да ми се извини. За мене је било врло корисно што се ове сумње разбише овако, јер би иначе, да су се оне потврдиле, сигурно био убијен. У Роану је већ било неколико оваквих пресуда које су изрицали хапсеници међу собом. Неки Моасел, осумњичен да је проказао крађу извршену у некој цркви, био је убијен ту, у дворишту, и никад се није могло сазнати ко је убица. Недавно један други, оптужен за сличне ствари, нађен је једног јутра обешен ужетом од сламе о гвожђе на прозору, а поведена истрага није имала никаква успеха.

Г. Дибоа ме позва у своју канцеларију и да би отклонили сваку сумњу одведоше ме са осталим хапсеницима као на испит. Ја уђем први; управник ми рече да су из Париза дошли у Лион неколико врло смелих и опасних крадљиваца, и да они, пошто имају уредне исправе, очекују негде у сигурности прилику да изврше какву крађу и да одмах затим нестану. То беху: Жалијер звани *Бубонек*, Бутеј *Кадет*, Гарар, Бушар, Мулен *Шеширџија*, Марки звани *Златна рука* и још неки мање знатни. Сва ова имена, која он помену, била су ми потпуно непозната; ја му то кажем додајући да је могућно да су она лажна. Г. Дибоа је хтео да ме одмах пусти да се уверим, ако ове људе негде на јавном месту видим, да ли сам их кадгод видао, али ја му рекох да би ме то тако нагло пуштање могло осумњичити код апсеника у случају ако корист службе буде захтевала да поново будем затворен. Моја му се примедба учини оправдана и он приста да нареди да ме пусте сутра.

Неве, који је био доведен са осталим затвореницима ради испита, уђе после мене и после неколико минута изиђе сав зајапурен; питао сам га шта је у канцеларији било.

— Замисли, рече он, *велики сивори* ме је *редао* да ли бих хтео да *редам* где *кењају шатрави левати* који су за *гепљавање догњали* из Париза; пошто их само ја *раскужњајем* иначе би могли да *одгњају* (замисли, управник ме је питао да ли бих хтео да прокажем где спавају крадљивци који су дошли из Париза; да их само ја познајем иначе могли би да утекну).

— Нисам знао да си тако неумешан; ја сам му обећао *редати све шатраве левате* (ја сам му обећао проказати све крадљивце)

— Како! ти ћеш бити *цивил*; у осталом ти их не *раскужњаваш*. (Како! ти ћеш бити полицијски шпијун; у осталом ти их не познајеш).

— Шта ме се тиче!.. пустиће ме да их *цуњам по мардељу* и тако ћу улучити прилику да *одгњам*, а ти *кењај* у *шатрони*. (пусти ће ме да их тражим по вароши и тако ћу улучити прилику да утекнем, а ти остани и даље у апсани).

Неве-у се допаде ова мисао и љуто се кајаше што је одбио понуду Управникову, а како нисам могао без њега успети у проналажењу ових крадљиваца, наговорим га да опозове своју реч, те г. Дибоа, кога сам о томе известио, нареди те нас обојицу једног вечера одведоше пред Велико Позориште, затим и на друга места, где ми Неве показа све тражене крадљивце. Ми се затим кренемо у затвор праћени полицијским агентима који су ишли одмах за нама. Да бих извео свој план и да бих отклонио сваку сумњу требало је међутим учинити нешто чиме би ма и најмање потврдио Неве-у наду, коју сам му био дао. Пролазећи кроз улицу Мерсијер уђемо брзо у један пролаз и затворим за нама врата. Док су агенти потрчали на други излаз ми изађемо мирно где смо били ушли, и кад су они видели да су изиграни ми смо већ били далеко.

Два дана после Неве, који ми није више требао и који на мене није могао ни сумњати, би поново затворен, а ја, пошто сам сад знао лопове, које је требало проказати, прокажем их полицајцима у цркви Сен-Низијер, где су се били у недељу скупили надајући се да штогод „зараде“ кад свет буде излазио са службе. Не могући више користити власти оставио сам најзад Лион и пођем у Париз, куда сам, захваљујући г. Дибоу, био сигуран да ћу стићи без узнемиравања.

Отпутовао сам поштом путем за Бургоњу; путовао сам само дању. У Лисил-боа, где сам преноћио као и сви други путници, успавам се и кад сам се пробудио кола су већ била отишла пре више од два сахата; надао сам да ћу их стићи због тешког пута који у овоме срезу иде брдима, али дошав у Сен-Брис уверио сам се да су они измакли много и да је немогућно стићи их; ја онда успорим корак. Неки човек, који иђаше у истом правцу, видећи ме свог у зноју упита ме идем ли из Лиси-л-Боа; кажем му да доиста отуда идем и на томе разговор стаде. Овај човек оста у Сен Брису а ја продужим пут за Оксер. Чим сам стигао изнурен од умора уђем у једну кафану, где пошто ручам потражим кревет.

Спавао сам неколико часова, па ме пробуди нека велика ларма пред вратима моје собе. Неко је лупао јако; устанем полуобучен, отворим и моје сањиве очи видеше тробојну ешарфу, жуте панталоне и црвена зарукавља: полициски комесар са наредником и два жандарма. Видев их ја сав претрнух. „Видите како бледи, рече неко. Нема сумње он је“. Подигнем очи и видим да то говори онај човек с којим сам се разговарао у Сен Брису; али још нисам знао разлог овој беди.

— Почнимо, рече комесар... пет стопа и пет палчева... тако је... коса плава... обрве и брада.. исто... чело обично... очи смеђе... нос оштар... уста средња... брада округла... лице пуно, румен... доста добро развијео...“

— Он је... повикаше наредник, оба жандарма и онај човек из Сен Бриса.

— Да, он је, рече и комесар... капут плав... панталоне сура чоја... бео прслук... црна машна...

То доиста беше моје одело.

— Нисам ли ја казао, примети са видним задовољством комесар... то је један од лопова!

Опис се потпуно слагао са мном, међутим ја нисам био ништа украо, па ипак због положаја у коме сам иначе био, морао сам трпети ову неприлику. Може бити да је била нека пометња, може бити... Чиновници почеше разговарати задовољни што су ме ухватили. „Мир!“ викну им комесар; затим, преврнув лист, настави: „познаће се лако по оштром талијанском нагласку... има на десној руци палац осакаћен ватреним оружјем“. Говорио сам пред њима и показао сам десну руку која је била потпуно здрава. Чиновници се згледаше, нарочито онај човек из Бриса се збуни, а ја сам се осећао као да сам скинуо неки велики терет. Кад сам комесара упитао рече ми да је прошле ноћи извршена велика крађа у Сен-Брису; један од осумњичених саучесника имао је одело слично моме, а било је сличности и у опису; због тога сам ја имао ову непријатну посету. Они ми се извинише, што ја примим великодушно. Срећом нисам морао прекидати пут и, уплашен да ми се не деси што ново, седнем још исте вечери на поштанска кола и дођем у Париз, одакле одмах одем у Арас.

Шеснаеста глава.

Имао сам више разлога, а њих је лако погодити, те нисам отишао право очевој кући; одседнем код једне моје тетке, која ми каза да ми је отац умро. Ову тужну вест потврди ми ускоро и мати, која ме

прими са оном материнском топлом нежношћу, која се тако разликује од оних страшних поступања, која сам за две последње године доживео. Она је само желела да останем крај ње, и ја се томе покорим и ако је требало да будем стално сакривен; за три месеца нисам излазио из куће. На крају овог времена досади ми се седети затворен и решим се да изађем било прерушен, било на неки други начин. Мислио сам да ме неће нико познати, кад наједанпут пуче глас да сам ја у вароши; сва полиција појури да ме ухвати; сваки час су долазили мојој матери али никако нису могли пронаћи где сам сакривен. Моја собица није била много велика, имала је свега десет стопа дужине и шест ширине, али сам је био тако удесио да ни онај, што је доцније купио ту кућу и становао у њој четири године, није ни помишљао да те одаје има и вероватно не би за њу сазнао ни после да му ја нисам казао.

Верујући да ми собу не могу пронаћи, а тако исто да ме и ван ње не могу ухватити, излазио сам врло често. Једнога четвртка толико сам забасао да сам отишао на један бал где је било више од 200 лица. Био сам у оделу маркиза; једна жена са којом сам раније имао веза познаде ме и каза једној другој жени, која је имала разлога да ме мрзи, и за непуни четврт часа сви су знали под којим је оделом сакривен Видок. То чуше и два наредника, Делри и Шарпантје, који су као полиција, реда ради, били на балу. Један од њих ми приђе и рече ми полако да има са мном да насамо разговара. Свако противљење било би врло опасно и ја изађем. Дошав у двориште Делри ме запита за име. Нисам се ни за тренутак збунио и кажем му једно друго име предлажући му да скинем маску ако хоће. Ја то не тражим, каже он, али не бих се љутио да вас видим. Онда, одговорим ја, имајте доброту да ми одвежете врвце на маски које су се замрсиле. Задовољан овим Делри приђе иза мене, али у том тренутку ја га дохватим с леђа и оборим једним наглим покретом, а песницом свалим и његовог помоћника.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Један полицијски писар пита:

„Решењем Књажевачког Првостепеног Суда, осуђено је извесно лице из Ваљевца, на плаћање дуга у суми 500 динара.

Поверилац је поднео ово осудно решење начелнику среза заглавског на извршење, који је актом својим наредно општинском суду, да узме у попису дужникову воденицу са два витла и плацем воденичним, јер је поверилац, истовремено — када је наплату тражио — поднео и доказе да дужник сем воденице и воденичног плаца нема довољно земље по закону.

Али на основи одлуке Државног Савета од 28. маја 1904. г. Бр. 4436, којом је расправљено: да воденица и воденични плац нису од пописа заштићени по § 471. грађ. пост. поверилац је тражио да се ово имање изложи продаји.

Ну извршна власт, без обзира на ову одлуку, по замени тач. 4. § 471. од 24. децембра 1873. год. и распису г. Министра Правде од 4. фебруара 1874. год. по званичној дужности тражила је од општ. суда извештај: да ли дужник сем воденице и воденичног плаца има довољно земље по закону, и суд и одбор исте општине издао је уверење, да дужник осим воденице и воденичног плаца нема довољно земље по закону.

Сем тога и дужник писменом представком — по извршеном попису — тражио је, да се попис скине, јер му је, вели, воденица и воденични плац заштићена од пописа по § 471. грађ. пост.

Стога се моли уредништво да изводи објаснити: шта у овом случају треба да уради извршна власт — да ли да се придржава одлуке Држ. Савета и да воденицу и воденични плац за наплату дуга прода, или да повериоца у смислу § 497. грађ. пост. извести о немогућности наплате, као и да ли је земљоделцу воденица и воденични плац од пописа заштићена, или *само воденица*, а воденични *плац не*?“

— На ово питање одговарамо:

Питање: да ли и воденице улазе у ред оних зграда, које су земљоделцу заштићене § 471. грађ. судског поступка, није ново.

Оно је било до сада толико пута предмет расправљања и административних и судских власти, па ипак није постављено стално правило, које би служило као основица за поступак власти у даним случајевима.

Највиши наш суд — Касација — изјашњавао се неколико пута о овоме данас овако, сутра онако.

Тако, одлуком својом од 20. фебруара 1903. год. Бр. 6474, Касациони Суд је нашао, да воденица није заштићена § 471. грађ. суд. поступка, и да се може продати за дугове земљорадника, а одлуком својом од 11. новембра 1899. године Бр. 9128, он је нашао, да и воденица улази у оно имање, које је заштићено поменутом законском одредбом, ако дужник без ње нема „*наглавицу*“.

Државни Савет, опет, одлуком својом од 28. маја 1904. год. Бр. 4436, нашао је, да воденица чак и онда, кад служи као стан земљоделцу, није заштићена од продаје.

После овако разноликих погледа нашега правосуђа и административних власти, одиста је тешко дати упутства: да ли воденицу треба продати за приватне дугове или не?

Али ако се потражи намера законодавца, која га је определила да одреди благодејање из § 471. грађ. суд. поступка, онда је много правилније стати на гледиште, да се воденица не може продати за дугове, кад год земљоделац без ње нема законом одређену „*наглавицу*“.

Како и у овом случају стоји такво стање, и како стоји и захтев дужника, да се попис са воденице и воденичног плаца скине, онда би извршна власт могла да констатује стање ствари, па да у смислу § 466. грађ. суд. пост. с обзиром на § 471. поменутог закона, упути повериоца да судским путем докаже, да се из пописане воденице може наплатити за своје приватно потраживање.

Што се тиче воденичног плаца он у опште не може бити предмет пописа, кад дужник нема онолико имања, колико му закон штити, пошто закон штити од пописа земљу ма где она била.

II

Суд општине пријеворске, актом својим Бр. 2126, пита:

„Због тога, што су се у општини догађале многе крађе, суд и одбор, одлуком својом од 23 октобра Бр. 1241, ставио је под полицијски надзор 11 лица.

Али та лица нису позвана пре доношења решења, да се на основу закона бране, нити пак да су саслушавана, већ кад им је горње решење одборско саопштено њих 5 лица изјаве жалбу надзорној државној власти у законом року, а ресто њих нису жалбе изјавили, и суд кад је жалбе добио по расмотрењу, послао је сва акта, решење суда и одбора и њихове жалбе начелнику среза љубићског и он је поменуто решење на основу § 4. пол. уред. *одобрио*, а жалбе као неумесне одбацио.

Сад, дакле, према решењу начел. истога среза решење одборско извршно је.

Али како по уставу чл. 11. Краљ. Србије јасно стоји, да се нико осудити не може, док не буде надлежно саслушан, или законим начином позван да се брани, а у овом случају то није учињено, нити је полицијска власт, приликом расматрања решења, учинила примедбу, већ је решење одобрила, то настаје питање:

Да ли суд сме осуђене подвргнути полицијском надзору или не;

И шта треба суд да уради по овом случају па да не буде одговорности, а за осуђене нема никакве приватне тужбе, јер суд сад стоји у двоумици кад је већ сам суд то пропустио па и начелник срески.

И најзад кад би се осуђени подвели издржавању надзора и исти одржали да ли би било кривичне одговорности и до кога, да ли суда и одбора или нач. среског, који је решење одобрио, или заједно.

Моли се уредништво да ово у свом наредном броју што пре изнесе, како не би какав случај по овоме наступио, јер појединци грађани траже да се осуђени надзору подвргну у интересу личне и имовне безбедности сугрђана“.

— На ово питање одговарамо:

Општински суд саопштио је своје и одборско решење дотичним лицима, која су стављена под надзор, и тако им пружио прилику да употребе право жалбе, ако су налазили, да решење не одговара закону.

Кад се неки од њих у опште нису хтели користити употребом правних средстава, а према неким је решење одо-

брено од надлежне власти, онда је оно постало извршним, и суд га сада може и мора извршити без икакве бојазни од какве одговорности.

III

Суд општине ореовачке, актом својим Бр. 2126, пита:

„По § 471. тач. 4. грађ. суд. поступ. прописано је благодејање земљоделца за уживање на једну пореску главу, и да земљоделац од прописаног благодејања не може ни сам отуђити ма којим начином своје непокрет. имање.

Један грађанин ове општине, који нема довољно имања по горњем законском пропису на уживање, дао је извесан део имања под закуп — кирију за ову 1912. годину и поднео је овоме суду признаницу на закупну цену ради утврде.

Како су овакви случајеви учестали, а да се суд овај не би огрешио о законске прописе, то као претплатник листа учтиво моли Уредништво да у свом наредном броду да своје *обавештење* о томе:

I да ли се и давањем имања под закуп за једну и више година рачуна отуђење земље; и

II да ли суд општински сме тврдити такве признанице и уговоре о закупу, које су у вредности до 100 односно 200 динара, и ако су већ утврђене постоји ли каква одговорност до чланика општинских?"

— На ово питање одговарамо:

Како се и путем закупа може отуђити уживање имања, а закон има намеру да га задржи за породицу земљоделца, то суд неће погрешити по закону, ако одбије потврду таквих уговора, којима се очигледно изигравају наређења § 471. грађ. суд. поступка, па јављало се ово отуђење у форми закупа, реума или ма како другчије.

IV

Суд општине ђаковачке, актом својим Бр. 1719, пита:

„По буџету ове општине за тек. год. за подмирење расхода, предвиђен је порез у дин. 3.434.63, да се разрезом од грађана покупи, што на 2.815.30 дин. непосредне порезе износи 1.22% и овај је буџет одобрен од стране надлежних власти.

Приликом разреза овог пореза суд се је држао распореда бр. 6 по коме непосредна пореза износи динара 2.970.27 а по утврђеном распореду без приповљеног дела, и према истој суми извршио разрез овог предвиђеног пореза у 3.434.72 дин. што износи по 115.63% према истој порези, повећаној по распореду, јер за време састава буџета није се знало колико ће бити пореза.

Према томе а да се не би дошло до одговорности, мали се уредништво за објашњење у првом броју о томе:

Да ли је правилан овај разрез кад је предвиђена сума заштићена,

Ако није правилан разрез онда у чему и да ли има кривичне одговорности и по коме зак. пропису као и то, хоће ли одговорни рачунополагач бити задужен пред контролом, кад је цела предвиђена сума разрезана и нису предвиђене суме окрњене, само је услед повећане порезе мањи разрез по 0.06.37% а овакав разрез одобрава и одбор општински.

Ово је потребно и стога, што пореско одељење неће распоред да потврди, налазећи да није састављен правилно услед показане разлике".

— На ово питање одговарамо:

По одобреном буџету од стране надзорне власти, суд је смео да разреже свега 3434·63 дин. прираза, и он је толико и разрезао.

Што је услед увећаног непосредног пореза смањена стопа од 1·22% на 1.15·63%, то не мења ствар, нити доноси какву одговорност рачунополагачу.

Пореско одељење нема разлога да одбије потврду распореда општ. прираза, кад радом суда није повређен ни један закон.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Лице, чију фотографију износимо, ухапшено је у Бриселу као посве сумњиво. На саслушању изјавило је, да се зове **Рајмонд - Симон - Василеску,** да је родом из Букурешта, и да је по занимању механичар.

Према подацима који су до сада прибављени о овом лицу, оно је било осуђивано у Америци, Француској, Русији, Бугарској, а вероватно и у Србији.

Ако би ко што више знао о њему, моли се да о томе што пре извести Управу града Београда, или ово уредништво непосредно.

Обавештења о Василеску тражи одељење јавне безбедности у Белгији.

ПОТЕРЕ

3. овог месеца, између 7—8 часова у вече, четири непозната зликовца напала су Косту Јањића, трговца, из Остружнице, и на разбојнички начин отели му и однели: један сребрн сат са златним ланцем, једну сребрну табакеру са натписом „К. Ј.", новчаник са 15 динара у ситној монети, шест никлених сатова са поклопцима и стаклом, један бушен дукат и један дукат цара Карла, једну стару пушку двоцевку на чијем је кундаку изрезан напис: „К. Јањић", један џепни револвер са црним корицама, шестометни, једну италијанску новчаницу од 5 лира, једну Кошутову банку од 1848. год., две трубе српског платна, једну сребрну мецедију од 4 дин., у таксеним маркама до 3 дин., једно туце наквонских виљушака и један касапски нож.

Један од нападача имао је на себи ново гуњче и чакшире од црног сукна, фермен, на глави црну шиљасту шубару. Стар је око 30 година, раста омаленог, у лицу црн, са црним брковима и обрвама.

Депеша начелника среза посавског, округа београдског Бр. 154.

Драгољуб Ђокић, браварски шегрт, родом из Дубравице, стар 14 год., омален, одговара код кварта савамалског због покушаја тровања, али је у бегству.

Акт кварта савамалског Бр. 16892.

Благоје Стојановић, из Свињарице, украо је 4. ов. месеца 260 динара и побегао. Стар је 18 год., средњег раста, приомањаст.

Депеша начелника среза јабланичког Бр. 210.

Коста Трајковић, из Трстене, одговара за покушај убиства, али је у бегству. Стар је 28 год., високог раста, плав, косе и бркова смеђих, очију зелених.

Депеша начелства округа врањског Бр. 18685.

Чеда П. Настасијевић, бив. одговорни уредник новина, одговара код кварта варошког за фалсификат, али је у бегству.

Акт кварта варошког Бр. 15936.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије Уредник **Душан Ђ. Алимпић.**

БРОЈ 3. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 22. ЈАНУАРА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ЗА ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“ НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, одликовати:

Орденом Кара-Ђорђеве Звезде
ЧЕТВРТОГ СТЕПЕНА:

Михаила Поповића, државног саветника.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 14. јануара 1912. године, у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, одликовати:

Орденом Кара-Ђорђеве Звезде
ЧЕТВРТОГ СТЕПЕНА:

Андру Николића, председника Народне Скупштине.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 14. јануара 1912. године, у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, одликовати:

Орденом Белог Орла
ПЕТОГ СТЕПЕНА:

Косту Стојановића, народног посланика, и

Косту Л. Тимотијевића, народног посланика.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 14. јануара 1912. године, у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, одликовати:

Орденом Светог Саве
ТРЕЋЕГ СТЕПЕНА:

Милоша Савчића, народног посланика.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 14. јануара 1912. године, у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, одликовати:

Орденом Светог Саве
ЧЕТВРТОГ СТЕПЕНА:

Божидара Ц. Јеличића, народног посланика;

Васу М. Гавровића, народног посланика;

Владимира Радића, народног посланика;

Војина Ћирковића, народног посланика;

Д-р Војислава Д. Маринковића, народног посланика;

Гају Милорадовића, народног посланика;

Алексу Ратарца, народног посланика;

Димитрија Илићановића, народног посланика;

Драгољуба Божиновића, народног посланика;

Живојина Хаџића, народног посланика;

Јоцу М. Селића, народног посланика;

Мелентија Божовића, народног посланика;

Алексу Жујовића, народног посланика;

Милана Марјановића, народног посланика;

Милана Петковића, народног посланика;

Михаила Ранковића, народног посланика;

Михаила Стојаковића, народног посланика;

Никодија Милетића, народног посланика;

Радисава М. Митровића, народног посланика и

Уроша Бркића, народног посланика.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 14. јануара 1912. године, у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, одликовати:

Орденом Светог Саве
ПЕТОГ СТЕПЕНА:

Алексу Трајковића, народног посланика;

Антонија Мутаповића, народног посланика;

Благоја Антића, народног посланика;

Виту Радовановића, народног посланика;

Добраслава Петровића, народног посланика;

Ђорђа Благојевића, народног посланика;

Ђорђа Рајичића, народног посланика;

Јеротија Лукића, народног посланика;

Мику Даниловића, народног посланика;

Мила Петровића, народног посланика;

Милинка Петровића, народног посланика;

Милоша Рајића, народног посланика;

Милутина Драговића, народног посланика;

Михаила Срећковића, народног посланика;

Николу Живковића, народног посланика;

Павла Ружића, народног посланика;

Пауна Ђорђевића, народног посланика;

Петра Васића, народног посланика;

Рашу Нинића, народног посланика;

Саву Раденковића, народног посланика;

Светозара Богдановића, народног посланика;

Светолика Михаиловића, народног посланика;

Симу К. Радовановића, народног посланика;

Сотира К. Илића, народног посланика;

Стевана Новаковића, народног посланика, и

Тодора Стојановића, народног посланика.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 14. јануара 1912. године, у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих дела, поставити:

за начелника друге класе среза посаво-тамнавског Душана Р. Трифунца, начелника исте класе среза тамнавског, по службеној потреби:

за начелника треће класе среза тамнавског Рељу Ђорђевића, полицискот писара прве класе среза орашког; и

за полицискога писара прве класе среза црногорског Перишу Бешевића, полицискога писара исте класе начелства округа чачанског, по службеној потреби.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 11. јануара 1912. године, у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за полицискога писара прве класе среза врачарског Михаила Ђорђевића, полицискога писара исте класе среза колубарског округа београдског, по молби;

за полицискога писара прве класе среза голубачког Јована Ничића, полицискога писара исте класе начелства округа крајинског, по службеној потреби;

за полицискога писара прве класе начелства округа крагујевачког Животу Павловића, полицискога писара исте класе среза лепеничког, по службеној потреби;

за полицискога писара прве класе среза рађевског Чедомира Маринковића, пређашњег полицискога писара исте класе;

за полицискога писара прве класе среза ужичког Драгишу Лесвца, писара друге класе ужичког првостепеног суда;

за полицискога писара друге класе среза копаоничког Драгомира Бурмазовића, полицискога писара исте класе среза жичког, по службеној потреби;

за полицискe писаре друге класе среза љубићског: Војислава Новаковића и Светозара К. Петровића, полицискe писаре исте класе среза лесковачког, по службеној потреби;

за полицискога писара друге класе начелства округа ваљевског Милана Рајковића, полицискога писара исте класе среза колубарског, округа ваљевског, по службеној потреби;

за полицискога писара друге класе среза колубарског, округа ваљевског, Јована Алексића, полицискога писара исте класе среза рађевског, по службеној потреби;

за полицискога писара друге класе начелства округа крајинског Лазара Петковића, полицискога писара исте класе среза кључког, по молби;

за полицискога писара друге класе среза златиборског Милана Е. Поповића, полицискога писара исте класе среза колубарског, округа ваљевског, по службеној потреби;

за полицискога писара друге класе среза параћинског Аврама Тодоровића, пређашњег полицискога писара исте класе;

за полицискога писара треће класе среза темнићског Стевана Милићевића, полицискога писара исте класе среза златиборског, по молби;

за полицискога писара треће класе среза алексиначког Миливоја Милосављевића, полицискога писара исте класе среза јабланичког, по службеној потреби;

за полицискога писара треће класе начелства округа ужичког Драгољуба Николића, полицискога писара исте класе среза ужичког, по службеној потреби;

за полицискога писара треће класе среза звишког Бранка М. Сарића, полицискога писара исте класе среза расинског, по службеној потреби;

за полицискога писара треће класе начелства округа смедеревског Милана Б. Јанковића, полицискога писара исте класе среза звишког, по слажбеној потреби;

за полицискога писара треће класе начелства округа чачанског Милоша Рашића, полицискога писара исте класе среза звишког, по службеној потреби;

за полицискога писара треће класе начелства округа рудничког Стојчу Поповића, полицискога писара исте класе среза таковског, по службеној потреби;

за полицискога писара треће класе среза таковског Петра Павловића, полицискога писара исте класе начелства округа рудничког, по службеној потреби;

за полицискога писара треће класе среза љубићског Симу Коснића, полицискога писара исте класе среза параћинског, по службеној потреби;

за полицискога писара треће класе управе вароши Београда Михаила Банковића, адвокатског приправника;

за полицискога писара треће класе среза звишког Драгољуба Петровића, апсолвираног правника;

за полицискога писара треће класе среза орашког Радослава Браловића, апсолвираног правника;

за полицискога писара треће класе среза таковског Бориславa Димитријевића, апсолвираног правника.

за полицискога писара треће класе среза лепеничког Милорада Карајичића, апсолвираног правника;

за полицискога писара треће класе среза посавског, округа београдског, Драгутина Антића, апсолвираног правника;

за полицискога писара треће класе среза златиборског Радмила Стојановића, апсолвираног правника;

за полицискога писара треће класе среза рачанског Драгослава Јојића, пореског помоћника пореског одељења среза моравичког;

за полицискога писара треће класе начелства округа пиротског Александра Павловића, практиканта Управе вароши Београда;

за полицискога писара треће класе среза колубарског, округа ваљевског, Војислава Марковића, практиканта среза качерског;

за полицискога писара треће класе среза кључког Станоја Деспотовића, практиканта истога среза, и

за полицискога писара треће класе среза жичког Љубивоја Богдановића, практиканта среза неготинског.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 16. јануара 1912. године, у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

РЕОРГАНИЗАЦИЈА ПОЛИЦИЈЕ

(СВРШЕТАК)

б.) Поменули смо раније да су за пресуђење *иступних дела* и у Швајцарској и у Белгији надлежне полицијске судије.

Кад смо, пре неколико година, по нарочитом наређењу студирали полугодишње извештаје окружних начелника (које подносе у смислу чл. 23. закона о уређењу округа и срезова), констатовали смо да је већина окружних начелника нарочито истицала факт, да наше општинске власти по селима врше грдне злоупотребе од свог права пресуђивања иступних кривица, и да би им с тога ово право требало ограничити. Ми налазимо да треба поћи још даље, па им ово право сасвим одузети и пренети га на државне полицијске власти, које ће после ступања у живот закона о среским и градским судовима остати скоро без икакве власти. Било би, разуме се, природније и боље, да се ово право пренесе на среске и градске судове, али су они и сувише преоптерећени другим пословима. Општинским властима могло би се, у крајњем случају, оставити да могу за перед и непослушност према њиховим наредбама изрицати казну од 24 сата затвора.

в.) И за државу, и за општину, и за општинске председнике и часнике, као и за све оне који имају материјалних веза са општином (учитељи, свештеници, служитељи итд.) било би од неоцењене користи кад би се нашло пута и начина, да се општинско рачуноводство удеси по угледу на рачуноводство у сеоским општинама женевског кантона, т. ј. да се од општина одузме руковање с новцем. У овом кантону општине немају никакве готовине у својим касама. Све приходе, како државне тако и општинске, скупљају порезници, и предају кантоналној благајни, у којој свака општина има отворен рачун, разуме се у границама свога буџета. Рачуноводство свију општина сконцентрисано је у министарству унутрашњих дела. Исплате се врше на основу чекова, које издају општински председници, оверава министарство унутрашњих дела, а исплаћује кантонална благајна.

У нас би се ови послови могли, може бити, пренети на среске финансијске власти. У сваком случају од општина би требало одузети прикупљање прихода — пореза.

Кад смо већ поменули општине у женевском кантону, онда да наведемо један факт, који ће најбоље илустровати њихову уређеност.

Да бисмо се боље и ближе упознали са пословима и функционисањем сеоских општина, отишли смо једног дана у село *Жиси* (2 сата удаљено од Женеве). Изненадили смо се прилично кад смо видели да је општинска зграда затворена, и да пред њом апсолутно никог нема. У једној оближњој кући рекоше нам, да је општински председник код своје куће, и да овога дана неће долазити у канцеларију. Наше изненађење било је још веће кад смо се нашли са овим председником — који је, узгред буди речено, доктор права и веома интелигентан човек — и од њега сазнали, да он у редовним приликама свега једног дана преко недеље одлази у општину ради свршавања званичних послова (званична пошта доноси му се кући сваког дана); да у општини нема, уопште, много посла; да, сем једног служитеља, нема никаквог другог канцеларијског персонала; да је, за прошле 4

год., одржано свега 33 одборске седнице, и да он не прима од општине никакву плату већ дужност отправља из почасти.

Општина Жиси има око 800 душа, а буџет за 1910. год. износио јој је до 12.000 динара. Општина издржава три основне школе и једну школу за шивење рубља; има три пољска чувара и добровољну ватрогасну чету. На оправку и одржање општинских путева за последње 4 год. издато је 2800 динара, а за побољшање општинске библиотеке 250 динара.

По уверавању овог истог председника, већина сеоских општина у женевском кантону једнака је, и по броју становника и по величини територије, са општином Жиси, те су им с тога и послови идентични.

г.) За правилно функционисање општинске администрације, потребно је једном решити и питање *о општинским писарима*. Налазимо да општине ништа не би изгубиле од своје аутономије, кад би њих постављали окружни начелници или само Министарство Унутрашњих Дела, и то само по претходно положеном испиту.

6. Жалосно је, али је сушта истина, да наша самоуправна тела за ово неколико година свога функционисања нису показала скоро никаквих резултата (изузев донекле округе подрински и пожаревачки). У место радова на културном унапређењу, и материјалном благостању, она су се ревносно задуживала и прегонила са државним властима, онемогућавајући често ове, па и целу државну администрацију, у времену важних задатака. Са овог, а и многих других узрока, који су довољно познати, те их с тога овде не износимо, мишљења смо да надзор државних власти над самоуправним телима треба знатно појачати. У општ ми налазимо, да државну власт у свима правцима треба што више централисати и ојачати, да би се избегла анархија од које озбиљно трпе и Француска и Белгија па, донекле, и сама Швајцарска, и

7. Пре 4 год. провели смо у Нишу неколико месеца по извесном службеном послу, и том приликом дошли смо до уверења, да би овом месту, као највећој вароши после Београда, како у интересу саме полицијске службе тако и из многих других разлога, требало дати засебну управу — управу града Ниша — која је и раније постојала.

* * *

Наш нацрт о реорганизацији полиције, а делом и унутарње управе, ограничава се, као што се из изложеног види, само на основне принципе. У детаље се нисмо упуштали с тога, што ће они у главноме, зависити од усвојених основних принципа и, према овоме, остати увек у границама ових. По нашем мишљењу, главно је решити ствар у начелу, а појединости ће већ доћи саме по себи.

Полицијска је струка најважнија, а полицијски органи најоптерећенији су пословима у нашој држави. Неоспорно је, притом, да је ова струка до сада редовно ниподаштавана, и да су њени органи, са или без разлога, нападани од свију и сваког. Крајње је време, међутим, да се овом једном учини крај, и да наша полиција с правом заузме оно место, које јој по њеним опасним; тешким, напорним и деликатним дужностима припада у једном уређеном друштву.

Д. Ђ. Алимпић.

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ЕНГЛЕСКИ ДЕДЕКТИВИ

(ПО ВИВИЈАНУ ГРЕЈУ)

ПРЕВОД С РУСКОГ

ОТИСАК ПАЛЦА МУМИЈЕ

„Сви ви, што сте данас овде присутни, вероватно сте обратили пажњу на уводни чланак, који је изашао у једном од јутарњих листова, у коме се и овога пута доказује, какав важан значај, за индентификовање личности, има најновији проналазак криминалистике, дактилоскопија, која има свога основа у неједнакости и непроменљивости оних ситних линија и облика на површини палца и осталих прстију руке.

Те, тако зване папиларне линије, остају непроменљиве не само за све време живота човека, него остају и по смрти његовој све дотле, докле год месо и кожа остану на руци.

На људском телу, сви поједини делови, у току живота, подлеже сталној промени: мења се њихов обим, састав, боја и каквоћа косе, коже, положај и број зуба, мења се израз очију, форма носа и уста, тон и звук гласа, једном речи, све се на људском организму налази у сталној зависности од утицаја доба година, климата, стања здравља, само једине папиларне линије, тако ништавне и безначајне у људском животу, остају непромењене од рођења па до краја живота.

Ова карактеристична особина папиларних линија, утврђује се чак и код мумија, које су старе од 2 до 5 хиљада година".

Овако је, једнога дана, почињао своје предавање својим слушаоцима, начелник лондонског дактилескопског биро-а, г. Тронон, у лондонској кривичној полицији, где је од неког времена установљен специјалан курс за полицијске науке.

На крају одржаног предавања, г. Тронон је гласно прочитао уводни чланак, који је тога дана, као што рекосмо, изашао у једном јутарњем листу, под насловом: „*Духовно завештање једне мумије*", који гласи:

„Пре годину и више дана, брајтански антиквар, Нејл Данверс, добио је у притежање, поред других старина, и једну египатску мумију.

Како међу обичним муштеријама Данверсовим није било ни једнога, који би се решио да баци тако крупну цену, која је мумији била означена од стране сопственика, то је овај сведок давно минулих векова имао и даље остати у нарочитом своме сандуку, чекајући да кад тад падне у очи каквом ексцентричном љубитељу старина, Американцу, који би пристао да за њега баци значајну суму новаца. До душе, у прво време било их је много из редова колекционара старина, који су гледали да дођу до ове мумије, али ни један није дао одговарајућу вредност, те је она тако и даље остала непродата. Таква незгода довела је Данверса скоро до очајања, и он је озбиљно осуђивао себе сама, што је учинио такву погрешку, да ову мумију у опште и купује.

Један пут беше пало на ум Данверсу, да што боље разгледа ову своју мумију, која је мирно лежала у сандуку.

Пошто је одрешио узао, он стаде развијати платно, којим је била обмотана мумија. Одмотавајући, тако, метар по метар платненог обмотача, антиквар беше наишао на један крај дугачког пергамента, на коме се, на огромно његово изненађење, јасно оцртаваше црвени печат, са јасним отисцима палца.

Извући пергаменат, за Данверса је било дело једнога тренутка, ма да је заједно са њим повукао читав облак труња. Узбуђен од изненађења, Данверс је једва издржавао силне ударе срца и горео од нестрпљења и љубопитства. Пажљиво очистивши пергамент, Данверс га је изнео на светлост, и видео, да је он сав исписан јероглифима.

Данверс је био мајстор за распознавање старих писмена, и помоћу двеју књига, после дугог и трудног рада, он је успео да прочита јероглифе и њихов значај. Ево како је гласио овај древни рукопис:

„Тешко мени, Хамиту, првосвештенику тајнога суда „Три Светитеља", чувару магијских символа и врховном стражару великих пирамида са свима њиховим тајнама. Тешко мени због тога, што ја морам седети овде, с пером у руци, и да пишем оно, што ће моћи прочитати са свим страни људи тек по истеку многих векова. Тешко мени!

„Нека их Богови, нека искале своју освету, нека се на мене излије са висова света вода Нила, за повреду тајне коју овим чиним, али ја ипак ево исповедам своју тајну, за срећу онога, ко дође у ову долину жалости много после мене и прочита ово што ја пишем.

„Пре свега ви, који будете читали ову моју исповест, знајте, да сам ја осуђен на смрт.

„Смртна осуда саопштена ми је устима саме наше прекрасне али грозне Клеопатре, и против ове осуде нема места жалби.

„Сутра, пре него што утрне последња светлост Хароса под хладним пољупцима Изиде, душа Хамитова преселиће се у место њеног последњег боравка, с оне стране велике Ливијске пустиње.

„Ја морам бити кратак, јер ми остаје свега неколико часова за своје располагање.

„Моја историја је кратка али је ужасна и готово невероватна. Међутим, ја се кунем свима светињама олтара и свих светих, који под својим благословом држе Еги-

пат, да је све оно, што сам написао на овоме пергаменту, сушта и за длаку неувеличана истина.

„Знајте, дакле, ви незнани потомци непознате земље, да је царица Клеопатра, која сада седи на престолу Фараона, толико исто зла колико је лепа.

„Та заношљива сирена покварена је до сржи у костима.

„Кад је видела, да се блага царског дома топе као лед на ватри, и да се злато разноси као песак на ветру, она је покушала да томе тражи лека.

„Да би сузбила грабеж својих придворника, она се решила да сама руководи благајном свога двора, али то није ништа помогло, јер је двор киптео лоповима, који су се наоштрили на ову казну, управљену против њихове крађе.

„Разгневљена царица, што предузете мере нису имале успеха, она је припретила да ће све придворнике удалити и заменити их новим, но на то јој је примећено, да прво себе треба да удали, јер сав раскош и расипање долази прво од ње. Ако царица, рекло јој се, измени свој живот и заведе простоту, онда ће и сви придворници следовати њеном примеру.

„Расипна царица признала је сву правичност ових напомена, али није хтела напустити распустан живот.

„У замену за ово, она је стала размишљати и правити планове како да се обогати, и задржала се на томе, да покупи сва богатства, сва сакровишта затворена у недрима великих пирамида и оних по светим храмовима, па да их повери једноме од својих слугу, који би их сакрио на каквом безопасном месту, где би остала дотле, докле их проклета жудња овога ђавола, оличеног у овој белој жени, не би узела за своју потребу.

„О, тешко томе лажљивом срцу и мени Хамиту, свештенику Хеља, што сам ја узет за изабраника царичиног за ово преступно дело, које ме је и довело до оваквог горког свршетка.

„Али тако је било решено, и тако се морало свршити.

„По наредби Клеопатре, којој сам положио свету заклетву, ја сам својим рукама покупио све драгоцености, које су се састојале из полуга злата и комађа драгог камења нечувене вредности, и заповедио дићи златнога Сфинкса, у коме су требале бити чуване ове драгоцености.

„Срачунати вредност свију ових покупљених драгоцености ја сада не могу, али кажем то, да је немогућно схватити ни приближан појам тога богатства. Ту је било читавих брежуљака ретког, по величини и каквоћи, бисера, почињући од белосјајног и розе, до савршено црног као ноћ. Отворено зелени, крупни, смарагди, упоређивали су се са црвеним рубинима, који су светлошћу престављали поток крви у средини блештећих бриљаната свих могућих величина, а поред њих су се плавили непроменљиви сафири, величине бадемова.

„Све то, помешано са полугама злата, ја сам донео и метуо пред ноге царице, а за тим, по њеној наредби, у пратњи читаве свите робова понео у далеки несасељени крај, где сам био дужан закопати ове драгоцености, закључане у златноме Сфинксу, тако да то не види ни једно око другог човека, па да се, за тим, као једини сведок овога чина вратим царици, и предам јој златни кључ од Сфинкса.

„Ја сам ову наредбу извршио савршено тачно, страћивши на овом дугом путу и много времена и здравља.

„Како је морало бити силно моје негодовање кад сам се вратио своме дому и сазнао, да ме место награде за трудан рад, који ми је и живот доводио у питање, очекује страшна смрт. Несретна Клеопатра решила се, да уништи и мене, као јединог сведока ове тајне и путева којима се она обогатила, наравно чим јој предам све белеге, по којима ће она наћи закопано благо и без мене.

„Ову своју намеру, да и мене и све моје сапутнике отправи на пут, од куда нема повратка, она је била саопштила некима пре мога повратка, и ја сам то сазнао од једнога свога друга чим сам дошао.

„Био сам на путу да сиђем с ума кад сам од друга чуо овај глас, и у жучној мржњи према овој проклетој жени, у мени се појавила жудња за осветом.

„И тако, кад сам изашао пред дивне очи ове зле царице, ја сам већ имао састављен други план о месту где је благо сакривено, који је био далеко од онога, што је у ствари било. Горе, оазе, реке, све је то било тачно нацртано на карти, коју сам израдио, али је све то било другчије, него што је требало.

„Кад сам ово учинио, ја сам осећао потпуно задовољство, ма да сам знао, да ми оно неће сачувати живот.

„Кроз који час мене ће нестати; ја осећам близу себе хладан дах смрти. Ја умирем као клетве — преступник, али ме та мисао не тишти; ја верујем да ће правда славити своју победу. Своме верном другу, који ми је саопштио царичину намеру да ми узме живот, ја поручујем у овом последњем тренутку свога живота, да ово моје завештање мете у сандук, у коме ћу бити сахрањен.

„Проћи ће, можда, векови, пре него што ће овај пергаменат доћи у руке човека, који ће пожелети да искористи моју тајну. Много храбрости, труда и стрпљења мора унети у ово предузеће, пре него што достигне циљу.

„Али зато, каквом ће се неисцрпном захвалношћу напунити срце тога човека према мени, несретном Хамиту, и како ће се зарадовати моја многонапаћена душа с оне стране неба, кад се све ово буде остварило.

„За доказ тога, да сам све ово написао лично ја Хамит, врховни жрец тајног суда „Три Светитеља“, ја стављам свој палац десне руке на три печата: на оном од завештања; на карти мога путовања у крај где је благо закопано, а трећи отисак налази се на ковчегу, у коме се налазе драгоцености“.

* * *

Антиквар Данверс, скоро луд од неочекиване среће, која га је задесила, одмах је фотографисао оба отиска, која је имао пред собом, и кад су се оба отиска показала несумњиво подједнака, срећан сопственик овог драгоценог документа затворио је своју радњу, и кренуо се на далеки пут на тражење вековног сокровишта.

Овде нема места описивању свих појединости са пута Данверса на југ Африке, који је скопчан са разним препрекама. Жудња да дође до овога богатства дала му је снаге да савлада све препреке, и надчовечанском издржљивошћу, корак за кораком кроз земљу црнокожаца, Данверс је на послетку дошао до жељеног блага, очуваног златним Сфинксом, на коме је он нашао трећи отисак са палца Хамитовог.

Тако је, ето, ово испричано подузеће приведено крају, и сада је, Данверс, несумњиво један од најбогатијих међу свима милијардерима“.

(СВРШИЋЕ СЕ)

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

Не чекајући да се они поиздижу стругнем што сам игда могао у правцу ка бедемима, рачунајући да их прећем и да се дохватим поља, али тек што сам учинио неколико корака, и не сањајући о томе, нађем се у једном ћор-сокаку, који је постао после пошто сам ја био отишао из Араса.

Док сам бежао тутањ потковане обуће наговештавао ми је да ме наредници гоне; ускоро они стигоше до мене са сабљама у руци... потегнем на њих великим кључем од куће као да сам имао револвер, и правећи се да ћу да пуцам тражио сам од њих да ми начине пролаз: „мани Франсоа“, рече ми Шарпантје промењеним гласом, „не гради глупост“. Нисам им два пут поновио: за неколико тренутака ја сам већ био у мојој малој собици.

За ово се брзо рашчу и ако су оба наредника имали разлога да крију да им се не би свет смејао. Али, за мене је било после горе, јер власти удвојише своју пажњу тако, да баш никако нисам могао изићи. Остао сам тако затворен два месеца који ми се учинише као два века и немогући више тако издржати решим се да идем из Араса. Спремим извесну количину чипака и једне лепе ноћи ја се изгубим са пасошем који ми је позајмио неки мој пријатељ, Блондел; опис се није слагао с мојим, али у недостатку бољега морао сам се задовољити; у осталом на путу ми се није десила никаква препрека.

Дођем у Париз, где сам и ако сав заузет око смештања робе, пробао посредно да видим да ли би било могућно покренути поново моју парницу. Тако дознам да бих требао прво да се вратим у затвор, али ја се нисам могао никако решити да идем поново у друштво разбојника које сам већ познавао врло добро. Нисам се плашио затвора, пристао бих драге воље да будем затворен сам из-

међу четири зида; за то је доказ што сам молио министарство да будем затворен у затвор лудака у Арасу, али молба ми је остала без одговора.

Међутим чипке сам био продао, но са тако мало добити да нисам могао ни помислити да од тога живим. Неки трговачки агент, који је становао у улици Св. Мартин и коме сам нешто говорио о моме положају, предложи ми да се погодим код једне трговкиње која је ишла по вашарима. Она ме је примила одмах, али код ње нисам могао остати више од десет месеци: неке непријатности у служби приморавале су ме да је оставим и да се још једном вратим у Арас.

Одмах сам почео излазити, разуме се ноћу. У кући извесне личности, којој сам мало више поклонио пажњу, долажаше врло често ћерка једног жандарма. Намислим да се користим тиме те да дознајем унапред све што се буде спремало противу мене. Ћерка жандармова није ме познавала, али сам ја у Арасу био обичан предмет за разговоре и није чудо што смо говорили о мени, а често и врло поверљиво. — „О, рече ми она једног дана, ухватиће тога лолу. Наш поручник (Динортје, данас полицијски комесар у Абвилу) поједе се жив што га не може да ухвати; верујем да би он драге воље дао целу плату само да га ухвати.

— Да сам ја на место вашег поручника и кад бих тако мрзео Видока, реknем ја, изгледа ми да ми не би утекао.

— И вама као и другима.... он је увек наоружан до зуба. Ви знате да је два пута пуцао из пиштоља на г. Делрија и Шарпантје-а; и још, он може да се по вољи претвара у бреме сена.

— У бреме сена? узвикнем ја врло изненађен због нове способности која ми се приписује.... У бреме сена?... али како?

— Да, господине, мој отац га је гонио једног дана и у часу кад је спустио руку да га ухвати за јаку он је ухватио бреме сена... то је цела истина, цела бригада је видела бреме сена које је после у квартовној авлији спаљено.

Никад ми не би на памет пала ова измишљотина. Доцније сам дознао да су је полициски агенти не могући ме ухватити распрострли као узрок међу сујеверне Артоасце. Са истог узрока они су полако ширили да ја и нисам ништа друго до вукодлак од кога су се плашили сироти сељаци. За срећу овај страх нису примале неке лепе жене које су за мене мариле и, да ђаво љубоморе није узео једну од њих, власти би се још дуго мучиле са мном. У некој срцби та се жена изговори и полиција, која ме је била изгубила из вида, поквари ми сигурност коју сам имао у Арасу.

Једне вечери кад сам се без икакве бојазни и само са штапом враћао из улице Амјенс, баш на самом мосту на крају улице Готет, зауставише ме седам-осам људи. То су све били преобучени жандарми, они ме ухватише за капут, и већ су мислили да су успели, кад се ја отргнем од њих, прескочим ограду на мосту и скочим у реку. Био је децембар, вода велика и врло брза, ниједан од жандарма и не помисли да скаче за мном; они су мислили да им нећу моћи умаћи и да је боље да ме чекају на обали; али наишав пливајући на један канал осујетио сам њихов план и они су ме чекали још кад сам ја већ био у кући моје матере.

Свакога дана сам имао нове опасности и свакога дана невоља ме је нагонила да измишљам нове начине за спасавање. Па ипак сам напослетку, као обично, толико жудео за слободом... Калуђерице из улице... примиле ме беху једно време у кућу. Решим се да оставим њихово гостопримство и да изађем јавно. Неколико хиљада аустриских заробљеника били су тада у граду Араском и ишли су да раде код појединих грађана или у околна имања; мени паде на памет да ми ови странци могу бити од користи. Како сам знао немачки почнем разговор са једним од њих и успем да задобијем његово поверење те ми он каза да има намеру да утекне. Тај његов план био је за мене добро дошао; он је имао одело „kaiserlik“ те му понудим моје у замену, а за мало пара он ми даде и своје исправе. Од овог тренутка био сам Аустријанац и међу самим Аустријанцима, јер се они, пошто су били из разних одреда, нису познавали међу собом.

Овако обучен спријатељим се са једном младом удовицом која је имала бакалницу у улици... Она увиде да ја лако схватам и натера ме да се преселим код ње и ускоро ми смо заједно ишли по вашарима и трговали. Ја јој нисам друго ништа помагао сем што сам посредовао између ње и муштерија, а био сам сковао један покварен говор, пола немачки пола француски, на који сам био тако навикао да сам готово заборавио да знам још који језик. У осталом тако сам се претварао да после четири месеца удовица ни најмање не сумњаше да је самозвани „kaiserlik“ њен пријатељ из детињства. Међутим она ме је пазила тако лепо да ми поста немогућно варати је дуго. Једног дана ризикујем те јој кажем ко сам; мислим да се жена никад није више зачудила. Али место да ме омрзне њено поверење учини нашу везу још чвршћом; толико су жене заљубљене и верне ономе који им изгледа тајанствен или загонетан! А зар оне не осећају драж да упознају неваљалог човека? Ко је се боље него ја могао уверити да су жене заштитнице побеглих робијаша и осуђеника?

Једанаест месеци прођоше а ништа не поремети моју сигурност; комотно сам излазио у варош, и како полицајци са којима сам се често сретао, и не обраћају пажњу на мене, изгледало је да ће ми овај угодан живот трајати дуго; али једног дана, тек што смо били сели за сто у дућанској соби, три жандармска лица указаше се на стакленим вратима; таман сам хтео да куснем чорбу те ми кашика испаде из руке.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине красавске, актом својим Бр. 34, пита:

„У ТБр. 339. таксене тарифе зак. о таксама предвиђено је, да се за потврду уговора, облигација, признаница и у опште исправа од вредности до 200 динара закључно, наплаћује такса за потврду 2 дин.

У напомени код овог тарифног броја означено је, да се иста такса наплаћује на правне послове у корист државне касе.

Поједини општински судови ове таксе наплаћују у корист општинске касе а не државне, и у место државне наплаћују таксу по ТБр. 18. и 40. такс. тарифе на правне послове само 50% од вредности.

Суд овај мишљења је, да је радња појединих општинских судова неправилна, који наплаћују таксу по ТБр. 18. и 40. за државну касу само по 50% од вредности, и мисли да по ТБр. 339. таксене тарифе и напомене код овог броја треба наплаћивати у корист државне касе по 2 динара у маркама, а поред тога још и по 2 дин. у корист општинске касе.

С тога моли се уредништво да у првом наредном броју изволе дати обавештење, да ли је радња појединих општинских судова, који наплаћују таксе у корист државе по ТБр. 18. и 40. таксене тарифе 50% од вредности правилна, или овог суда који је мишљења да треба и за државну и општинску касу наплаћивати по 2 дин. те како суд не би падао у грешке“.

— На ово питање одговарамо:

О наплати таксе из бр. 339. таксене тарифе, било је у прошлој години неколико објашњења, и да су часници тога суда, нарочито његов деловођа, пратили шта излази у листу, они не би сада излазили са овим питањем и истицали као правилно једно са свим погрешно гледиште.

По правилу, које је уредништво поставило, да не одговара на питања, која су већ расправљана, оно би требало да остави ово питање без одговора.

Али како из самог питања види, да тај суд греши у примени закона, оно ће за овај случај одступити од постављеног правила и дати одговор, изјављујући, уједно, да то чини последњи пут, јер лист не постоји само ради појединих часника који га узимају у руке само онда, кад што њима затреба а иначе не, него он има много шири задатак.

Дакле, да би суду томе била јасна примена тарифског броја 339., уредништво ће изнети један пример, који ће јасно показати колико таксе треба наплатити.

На пр. Павле Јовановић, из Ликодре, донео је томе суду на потврду облигацију од 200 динара (јер за већу суму тај суд не може ни вршити потврду) коју издаје Ђорђу Петровићу, из Красаве.

Он треба да плати ову таксу:

1. за молбу за потврду, која се ставља на полеђини облигације, по т. бр. 333. у готову новцу 0·20 дин.

2. за потврду облигације у новцу, у корист општинске касе по т. бр. 339. 2 динара; и

3. за правни посао према напомени код броја 339. односно за суму зајма у 200 дин. у смислу бр. 18. тарифе 50% — у таксеним маркама за државу 1 динар.

Свега, дакле у готовом новцу за општину 2 дин. и 20 пара, а за државу у маркама 1 динар.

Ако се не потврђује облигација или признаница, него уговор, онда се према природи уговора наплаћује за државу, поред општинске таксе, не такса из т. бр. 18. него она из тачке 20., или из 21., 23., 24., 27. и 29. управо из које од ових тачака уговор произлази.

II

Суд општине јабучке, актом својим Бр. 45, пита:

„У архиви овога суда налазе се више предмета са пресудама ове садржине:

„Н. Н. овд. дуговао је Н. Н. овд. (500) пет стотина динара. Оба су предстали код општинског суда са поравњањем да Н. Н. дужник даде Н. Н. повериоцу једну земљу за измирење дуга.

На основу овог њиховог поравњања молили су суд да им донесе пресуду да им поравњање у снази остане, и суд је општински, на основу поравњања оба парничара доносио пресуде да повериоцу Н. Н. остане земља коју му дужник Н. Н. уступа за дуг у 500 динара.

Овакви пресуда има до 1000 динара.

Моли се уредништво за објашњење: да ли је ова радња суда општинског на закону основана, или није?“

— На ово питање одговарамо:

Оваква радња суда незаконита је из два разлога:

Прво што општински судови, по § 6. грађанског судског поступка, нису надлежни да врше поравнања за суме преко 200 динара, а друго што се на овакав начин изигравају наређења § 471. грађ. суд. поступка, јер они, који не могу отуђити своје имање по тапији, отуђују га на овај начин.

Како су све власти дужношћу позване да пазе, да се земљоделци не лишавају „наглавице“, која им је законом огарантована, то оне морају одбијати потврду свију оних писмена, којима се иде на изигравање овога законског прописа, иначе могу доћи до одговорности, поред тога што такве исправе немају законске вредности, ако се дотичне стране реше да их не испуњавају.

III

Деловођа општине липовачке, пита:

„По § 471. грађ. суд. поступка, земљоделцу се штити од продаје и оставља за уживање пет плуга или пет дана орања и један дан орања за окућницу, и овај простор ни сам земљоделац не може отуђити.

Но како по устројству метарских мера један хектар земље од сто ари садржи у себи 2 и по дана орања. што значи: да један дан орања садржи 40 ари, а међу тим, при издавању уверења о остатку земље земљоделцу, сем оне коју је продао, или која му се за приватан дуг у попис узима, тражи се шест плуга земље да остане за уживање, рачунајући један плуг — дан орања — у 1600 хвати или 5754·72 метара, што износи да један дан орања има 57 ари и 54 хв. метра.

Молим уредништво за кратко обавештење: да ли се у оваквим случајевима дан орања рачуна у 40 ари према устројству метарских мера, или се тражи да дан орања садржи 57 ари и 54 кв. метара, и у ком простору треба земљоделцу оставити земље за уживање?“

— На ово питање одговарамо:

У тачци 4. § 471. грађ. суд. поступка јасно стоји, да се земљоделцу мора оставити по пет дана земље и кућа са плацем до једнога дана орања, односно укупно шест дана орања.

Тамо је изречно речено, да се у један дан орања има рачунати 1600 □ хвати.

Како један квадратни хват има 3·60 квадратних метара, то за сваки дан орања треба узети по 5760 □ метара, односно за шест дана 34.560 квадратних метара, односно три хектара, 45 ари и 60 квад. метара.

Према овоме, свако другчије рачунање било би погрешно.

IV

Суд општине гостиљске, актом својим Бр. 1454. пита:

„Суд моли уредништво да одговори на следеће питање:

До сада је практиковано, а и прописано је законом у § 13. став трећи грађ. суд. поступка. да се пресуде саопштавају парничарима, који су са стране из других општина, преко дотичних општинских судова. Тако пошље се цела пресуда оном суду општинском, из које је општине дотични парничар, те му се пресуда саопшти на подпис и врати, или се пошаље тако исто у препису овереном, те му се преда ако је таксу платио.

Суд општине пожешке тако не ради, већ је деловођа истог суда написао један кратак акт, којим је казао: „нека суд саопшти Н. Н. да је осуђен да плати Н. Н. Н. а од осталог тражења одбија се тужитељка Н. као недоказатог.

Је ли правилна радња суда општине пожешке што није послао оригиналну па ни препис пресуде, већ само један акт на половини табака, као и важи ли дотичном онај акт што му је саопштен као пресуда?“

— На ово питање одговарамо:

По тачци 3. § 13. грађ. суд. поступка, треба парничним странама саопштавати пресуду одмах кад су оне присутне.

На случај, да је једна страна одсутна са суђења, или да је пресуда каквим другим случајем остала несаопштена, онда се она мора слати надлежном општинском суду у оригиналу или препису ради саопштења.

Парнична страна не мора да прими саопштење другчије учињено, него има права да тражи препис пресуде, јер је без тога у немогућности да употреби правна средства.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Отуђење извесног броја дрвета из општинске шуме може се извршити само путем офералне лицитације, а сеча се мора извршити онако, како Шумска Управа предложи и Министар Народне Привреде одобри.

Збор општине С.... на дан 8. маја 1911. год. донео је одлуку: да се из општинског забрана посече општинска шума и отуђи, а новац одатле добивен утроши на подизање школе и учитељских станова.

Шумарско одељење Министарства Народне Привреде известило је Државни Савет, да према извештају окружне Шумске Управе у Д. Милановцу од 16. августа 1911. год. КШБр. 959, нема сметњи за одобрење отуђења извесног дела општинске горе, ну само под условом, да се сеча врши према предлогу Шумске Управе у пом. извештају, а продаја офералном лицитацијом сходно чл. 69. зак. о шумама.

Државни Савет расмотрио је како одлуку тако и акта овога предмета, па је на основу чл. 33. закона о општинама, решио, да се одлука одобри.

Одлука од 14. децембра 1911. године Бр. 11531.

Државни Савет до сада је стално одржавао праксу, да је по чл. 33. закона о шумама надлежан, да расматра и одобрава овакве одлуке општин. збора, којима се из општинске шуме отуђује извесан број дрвета. Ми држимо, да је ова пракса Државног Савета погрешна и неправилна.

У тач. 9. чл. 33. зак. о општинама предвиђено је, да решење збора о отуђењу *непокретног имања*, права потраживања и поклона (тач. 3. чл. 33.) као и о задужењу општине (тач. 7. истог члана), важи кад га одобри Државни Савет. Другим речима, Државни Савет надлежан је, да одобрава само оне одлуке општинског збора, које се односе на отуђење *непокретнога имања*, права потраживања и поклона, као и о задужењу општине (а *изузетно* још и решења збора о прирезу за подмирење општинских потреба). Одлуке општинског збора, које се односе на отуђење *покретног имања*, Државни Савет није надлежан да одобрава. (Отуђење општинске *покретности* Државни је Савет надлежан одобравати само по тач. 13. чл. 86. зак. о општ., кад је то отуђење било предмет *одлуке општинског одбора*).

С обзиром на ово, сасвим је на своме месту да се запитамо: да ли је продаја општинске горе одн. продаја одређеног броја дрвета из општинске шуме (без отуђења земљишта на коме се налазе), отуђење *непокретности*, те да би Државни

Савет, у см, тач. 9. чл. 33. зак. о општинама, био надлежан за одобрење зборске одлуке, или отуђење *покретности*, у коме случају отпада надлежност његова за одобрење оваквих зборских одлука?

Покретне су ствари оне које се могу преносити и премештати посредно или непосредно (својом сопственом снагом-животиње) с једног места на друго, а да им се суштина, садржина и облик не повреди. Ствари, које не могу да се преносе с једног места на друго, без повреде своје садржине и облика јесу непокретне (§ 185. грађ. закона).

У непокретне ствари спадају оне: 1) које су по самој природи својој непокретне (њиве. ливаде итд. и 2) које са земљом стоје у *органској* или *сталној механичкој* вези. У *механичкој* вези са земљом стоје грађевине и зграде у опште. У *органској* вези са земљом стоје: *дрвеће*, плодови, у опште растиње — § 187. „трава, *дрва*, плодови и све што земља издаје, јест *непокретно добро, докле се год од земље не одвоји....*“ Докле год се дакле, та веза не прекине. одн. одвајање не изврши, дрвеће и „све што земља издаје“ јесте саставни, интегрални, део земље, и следствено сматра се као непокретна ствар. Све што год у правном погледу важи за земљу, као целину, важи и за *дрва*, плодове и биљке, као њене делове.

Али, ако се при закључивању правног посла имало у виду *њихово одељивање од земље*, дакле, њихова *засебна*, самостална, егзистенција, *онда се те ствари не могу сматрати више као непокретне*, већ као *покретне*. Другим речима, ако се *необорена дрвета у шуми*, и старе зграде које се имају порушити, купе *без земљишта* на коме се налазе, *и у намери да се од њега одвоје*, не сматрају се као *непокретне* ствари.[1])

Из овога пак очигледно следује: да је продаја ограниченог, одређеног, броја дрвета, или и све горе из општинске шуме (без земљишта), отуђење *покретних ствари, а не непокретних*[2]) и да по томе Државни Савет по чл. 33. закона о општинама *није надлежан*, да одобрава одлуке општинског збора које се на ово односе.

У потврду правилности овога мишљења позивамо се и на начелну одлуку опште седнице Касационог Суда од 6 марта 1909. год. Бр. 1424. која гласи: „По § 187. грађ. зак. трава, *дрвеће*, плодови и све што земља издаје, *непокретно је добро, докле се год од земље не одвоји*. Органски везане за земљиште на коме су, *ове су ствари само делови* тога земљишта као главне ствари, а нису самосталне или засебне ствари, докле год су у заједници са главном ствари, те по томе, за њих вреди оно што и за ствар којој припадају и уз коју иду. *Оне су, дакле, непокретне ствари. Али је, са друге стране, опет самом природом одређен тренутак, кад се те ствари морају одвојити од главне ствари за коју су органски везане и када ће постати ствари, које самостално или засебно постоје, дакле,* **покретне** *по природи својој. Отуда то, да право, и ако необране плодове сматра као ствари непокретне, не забрањује, шта више и само узима, да су покретне увек, кад год је јасно, да се при неком правном послу, који се тих плодова тиче, имало пред очима* **њихово одвајање од главне ствари,** дакле збирање плодова. Тако, *уговор продаје и куповине самих необраних плодова*, да их купац у своје време обере и узме, *сматра се као правни посао о једној (будућој)* **покретној ствари**. *Кад пак плодови*, и ако су у ствари још само делови главне ствари којој припадају, *могу*, засебно од непокретног добра за које су органски везани, *бити предмет куповине и продаје, промене, поклона* итд., онда они с толико исто основа, кад год се има пред очима моменат њиховог одвајања и на њих гледа као на будуће покретне ствари, могу бити и предмет забране у циљу обезбеђења. Из овога излази, *необрани плодови никако се не могу хипотековати одвојено од непокретног добра за које су везани, јер би за то требало замислити и да* **засебно или одвојено** постоје, *а чим се тако замисле,* **они нису ствари непокретне него покретне,** дакле предмет неспособан за хипотековање, па и за обезбеђење прибелешком (§ 393. грађ. суд. пост.); али се могу хипотековати уз главну ствар, земљиште, воћњак или врт на коме су — § 326. грађ. зак. Шта више, закон узима, као нешто што се већ по себи разуме, да право залоге на такву ствар садржава у себи то право и на све необране плодове исте ствари — § 315. грађ. зак. Даље, *пошто у природи њиховој лежи да се од главне ствари одвоје и постану* **покретне** *ствари*, то необрани плодови, са обзиром на тај моменат одвајања, могу као будуће покретне ствари бити предмет обезбеђења забраном — § 398. грађ суд. пост. Обезбеђење, дакле, самим необраним плодовима, засебно од непокретног добра за које су органски везани, према овоме, није ни могућно друкчије него забраном — дакле, на необране плодове, саме за се, може се у циљу обезбеђења ставити само забрана.“

Јос. К. Ст.

[1]) *Сп. Радојичић* „Основи Трговачког Права“ стр. 17.

[2]) *А. Борђевић* „Систем приватног (грађанског) права“ I књ. Општи Део, II. половина стр. 312.

Одлука опште седнице Касационог Суда од 16. децембра 1911. г. № 15906.

Начелник ср. таковског, оптужио је Горњо-Милановачком првостепеном суду Ф. Ф. и М. Г. што су ноћу између 26. и 27. фебруара 1911. г. у путу напали на С. Г. тукли га и тешко и лако повредили, а том приликом отели му 200 динара и у готовом новцу, па је тражио да их суд казни за тешку и лаку повреду и разбојништво.

Првостепени Горњо-Милановачки суд је нашао, да према лекарској сведоџби стоји дело тешке повреде кажњиво по § 177. крив. зак. а исто у себи садржи и дело лаке повреде, а тако исто да према исказу приватног тужиоца стоји и дело разбојништва, које се казни по § 241. крив. зак.

Да је учинилац тешке повреде оптуж. Ф. суд је нашао да против њега стоји исказ прив. тужиоца из тач. 5 § 121. крив. а да за дело разбојништва исти основ не стоји ни против опт. Ф. ни против оптуж. М. па је решио 10. октобра 1911. год. да се оптужени Ф. за дело тешке повреде стави под суд и у притвор, а да нема места да се ставе под суд опт. Ф. и М. за дело разбојништва и дело лаке повреде.

Касациони Суд, својим примедбама 1. одељења од 15. новембра 1911. г № 14726, поништио је ово решење првостепеног суда а са разлога:

„Кад је првостепени суд нашао, да се изнети основ подозрења из тач. 5. § 121. крив. с. пост. не може ставити на терет оптуженоме Ф. као извршиоцу другога дела разбојништва, а оптуж. М. као извршиоцу оба дела за која се оптужује према § 230. крив. суд. пост., онда је био дужан да дâ разлога у чему ово терећење не испуњава наређење § 230. крив. с. пост., јер позивајући се за неважност његову на овај законски пропис суд није изнео никаквих разлога. При тој оцени суд ће бити дужан да има у виду и наређење последњег става тач. 1. § 230. с. пост,. по коме и кад се само терећење приватног тужиоца не може узети као потпун доказ о кривици извесног лица, ипак може остати као основ подозрења“.

Горњо-Милановачки првостеп. суд није усвојио ове примедбе, већ је дао следеће противразлоге:

„Казивањем приватног тужиоца по § 230, т. 1. крив. с. пост. може се у недостатку других доказа утврђивати постојање казнимог дела, а по тач. 2. реченог прописа и количина штете. По том пропису законском изрично се вели, да се казивањем приватног тужиоца не може узети за доказано питање „да ли је и какво казнимо дело обвињени учинио“. О томе, да се такво казивање приватног тужиоца може узети као основ подозрења противу оптуженог у томе пропису законском, ништа се не вели.

Основ из тач. 5. § 121. крив. с. пост. утврђује се казивањем приватног тужиоца само за дело повреда тела, јер се у истом пропису вели „кад се неко појављује онакав какав вели да изгледа *повређени* или други сведок, а не и онакав какав вели *оштећени*. И ово казивање узето је за довољно за утврђење тог основа што се вазда поткрепљује лекарским сведоџбама.

За остала дела суд налази да казивање приватног тужиоца не може сачињавати основ противу оптужених из тач. 5, § 121. крив. суд. пост. нити се то може извести из прописа тач. 1. § 230. крив. суд. пост.

У овом оптужењу казивање приватног тужиоца, и кад би се могло узети у опште за сва дела као доказ за постојање основа из тач. 5. § 121. крив. суд. пост. не може се узети за веродостојно што приватни тужилац у својим тужбама не представља да је над њим дело разбојништва извршено онако, како то предвиђа § 237. кривич. законика од стране оптужених, већ напротив наводи да је са њима заједно путовао и свраћао код појединаца те заједно пили, што се не може претпоставити да ће чинити она

лица која су намерна да изврше дело разбојништва тим пре, што су му позната била. Ово његово казивање доводи се у сумњу и тиме што није у првој тужби показао све сведоке, као и исказима његових сведока П. и Д. који тврде, да је он пред њима казао да је пијан новац изгубио и да ће му исти неко платити.

Најзад суд је овај и у свима досадашњим случајевима стајао на оваком гледишту и оцени казивања приватног тужиоца и то је његово гледиште остајало и при решавању код већих судова.

У случају да се овом приликом нађе да је погрешно, суд тврди из познавања досадашњих случајева, да ће се многе будуће лаке повреде тела од стране приватних тужилаца представљати као дела разбојништва по одлици и карактеру истих".

Касациони суд је у својој општој седници од 16. децембра 1911. г. № 14726 усвојио примедбе свога I. одељења а противразлоге првостепеног Горњо-милановачког суда одбацио.

М. Л. Р.

КЊИЖЕВНИ ПРИКАЗИ

Ових дана изашла је из штампе књига

„ГРАЂАНСКИ СУДСКИ ПОСТУПАК"

Предавања на правничком факултету

Живојина М. Перића

и

Д-ра Драгољуба Аранђеловића

професора права на Универзитету

ДРУГИ ДЕО:

О ИЗВРШЕЊУ ОДЛУКА СУДСКИХ

ЦЕНА 8 ДИНАРА

Како је у овој књизи стручно и исцрпно разрађена глава XVIII грађ. судског поступка, која говори о извршењима судских одлука, а специјално о попису и продаји, то је она од неопходне потребе за све оне чиновнике и полицијске и градских судија, који се овим послом баве.

Наравно, да је она у равној мери потребна и свима осталим властима, које ма у ком облику суделују у примени овога дела закона о грађанском судском поступку, као и свима правницима у опште, те је топло препоручујемо.

Упоредо са овом, изашла је из штампе књига:

„ПОДСЕТНИК"

За примену закона о таксама од 30. марта 1911. год. и његово објашњење.

НАПИСАО

Сотир Т. Аранђеловић

члан Пореске Управе

ЦЕНА 2 ДИНАРА

Налазећи се на положају члана Пореске Управе, која суди све спорове по закону о таксама и стара се о његовој тачној примени, г. Аранђеловић је био у могућности да уочи све оно, што се из овога закона јавља као нејасно и спорно, и да то детаљно објасни и истакне, држећи се на многим местима службених погледа, који владају у колегијуму Пореске Управе, а на многим, пак, истичући своје субјективно мишљење.

Књига ова од неоцењиве је вредности за све оне власти, које се баве применом закона о таксама, као и за све у опште, који имају послове код власти, који су у вези са овим законом.

Општински судови и општинске деловође не треба ни часа да остану без ове књиге, која ће им отклонити многе погрешке и уштедети многе одговорности.

Књига се може добити код писца. **К.**

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Јосиф Шварц, див. књиговођа код Драгутина Гласера, трговца из Загреба, чију фотографију износимо, проневерио је своме господару 2734 круна, и побегао 5 овог месеца. Родом је из Крижеваца, стар 33 год. средњег стаса, очију косе и бркова црних, говори српски, немачки и италијански.

Акт Управе града Београда Бр. 1546.

Ноћу између 14. и 15. овог месеца, обијена је радња Драгомира Убавкића, сајџије, из Београда, и из ње украдено и однето: 3 сата од никла — тула са по 3 капка: 2 бела, никлена сата систем „цилиндер" са по 3 капка; 2 џепна већа сата од тула са по 3 капка, два никлена, гравирана сата са по 3 капка; 1 сат „росконф", црн, са 2 капка; два никлена, шарена сата са по 3 капка; 1 сребрн, женски сат, са сликом, женске у боји; 2 сребрна, затворена женска сата; 8 челичних, отворених сатова; 1 женски, никлени сат, затворен: 50 прстенова „дубле" са разним камењем у боји; 6 пари златних минђуша „креол"; 11 пари златних минђуша са по 3 и 6 каменова у боји; 6 пари златних минђуша са белим камењем; 1 пар златних минђуша у виду детелине, са 3 опала и 2 проста сата будилника.

Акт Управе града Београда Бр. 1626.

Боривој Димитријевић, грађевинар, из Београда, одговара код кварта палилулског за превару. Стар је 36 год. средњег раста, смеђе косе и бркова, обријан, дежмекаст.

Акт кварта палилулског Бр. 12302.

Милан Бањац, берберски калфа, украо је своме газди, Крсти Надлечком, берберину из Београда, четири комада, а једном своме другу шест комада бријача, и једне маказе, па побегао. Стар је око 20 год., средњег раста, црномањаст, са великом црном косом.

Акт кварта палилулског Бр. 287.

Ноћу, између 9. и 10. овог месеца, разбијен је излог од радње Властимира Крњатовића, музичког мајстора, у Београду, и из ове украдено и однето: једна мембрана за грамофон, једна мембрана за фонограф; две окарине: једна порцуланска а једна земљана; две „пиколо" флауте са по 6 клапни и разне ситнице: жице и кобилице за виолине.

Акт кварта теразијског Бр. 237.

Младен Стаменковић, из Сувојнице, има да издржи пет дана затвора по извршној пресуди суда општине сувојничке Бр. 3206, која застарева 30. овог месеца. Стар је 30 година, повисок, крупан, жутих бркова.

Начелник среза масуричког депешом Бр. 214 моли, да се Младен пронађе и ова казна над њим изврши.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

ТРАЖИ СЕ

Љубомир Стојића **Павловића,** из Моштанице, среза пчињског, који је до 20. јуна прошле год. служио код г. Ј. Амала, секретара енглеског друштва, у Параћину, а потом кренуо за Београд, није се ни до данас јавио своме оцу, нити се у опште зна шта је с њим било. Стар је 17 година, средњег раста, косе плаве, очију зелених, добро развијен.

Акт начелника среза пчињског Бр. 498.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

У општини витежевачкој налазе се две мангуп краве, обе стеоне и маторе по 3—4 год.: једна длаке сиве а друга жуте и по челу белоцветаста.

Депеша начелника среза ресавског Бр. 412.

КРАЂА СТОКЕ

Јанку П. Дамњановићу, из Жидиља, украдена су, ноћу између 12. и 13. тек. мес., два вола, оба без роваша и матора по 6 година: један длаке плаве а други жуте.

Депеша начелства округа моравског Бр. 451.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ову покрађу.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије

Уредник **Душан Ђ. Алимпић.**

БРОЈ 4. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 29. ЈАНУАРА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ЗА ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“ НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТА

у месецу децембру 1911. год.

Према званичним извештајима окружних начелстава и Управе града Београда, у току месеца децембра прошле године извршено је у Србији:

1. **Убистава**	**13**
2. **Нехотичних убистава**	**6**
3. **Покушаја убистава**	**23**
4. **Разбојништава**	**8**
5. **Силовања**	**1**
6. **Тешких телесних повреда**	**9**
7. **Паљевина**	**49**
8. **Опасних крађа**	**109**
9. **Злонамерних поништаја туђих ствари**	**8** [1].

Од изложених дела пронађено је:

Убистава	13	или	100·0%
Нехотичних убистава	6	»	100·0%
Покушаја убистава	23	»	100·0%
Разбојништава	6	»	75·0%
Силовања	1	»	100·0%
Тешких тел. повреда	9	»	100·0%
Паљевина	2	»	4·7%
Опасних крађа	39	»	35·7%
Злонамер. поништаја туђих ствари	1	»	12·5%

Највећи број **убистава** извршен је помоћу *ватреног оружја* (**10**), затим помоћу *оштрог оруђа* (**2**) и *тупог* (**1**).

Узроци њиховом извршењу леже: у *међусобној свађи* за **7** случајева, у *нужној одбрани* за **1**, у *користољубљу* за **1**, у *вршењу званичне дужности* за **1**, у *љубомори* за **1**. За **2** случаја узроци су *непознати*.

[1]) У месецу децембру 1910 г., дела ових је било:

1. Убистава	23
2. Детоубистава	2
3. Нехотич. убистава	5
4. Покушаја убистава	32
5. Разбојништава	7
6. Силовања	3
7. Тешких телесн. повреда	20
8. Паљевина	99
9. Опасних крађа	134
10. Злонамерни поништ. туђих ствари	10

Посматрана према местима, изложена убиства извршена су по **1** у срезовима: посавском округа ваљевског, лепеничком, неготинском, ресавском, беличком, параћинском, пожаревачком, голубачком, подунавском, зајечарском, златиборском, моравичком и студеничком.

Нехотична убиства извршена су по **1** у срезовима: колубарском округа ваљевског, јасеничком округа крагујевачког, поречком, параћинском и јадранском.

Покушаји убистава извршени су: у срезу жичком **3**, у срезу гружанском **2**, у срезу мачванском **2** и по **1** у срезовима: грочанском, колубарском округа ваљевског, тамнавском, јабланичком, крагујевачком, неготинском, поречком, деспотовачком, темнићском, беличком, параћинском, нишавском, млавском, ариљском и у варошима: Ћуприји и Ужицу.

Сва ова дела извршена су већином у међусобној свађи и освети.

Разбојништава су извршена по **1** у срезовима: посавском округа београдског, крагујевачком (непронађено), беличком, подунавском, орашком, зајечарском, драгачевском и у вароши Београду (непронађено).

Једно **силовање** извршено је у срезу лужничком.

Тешке телесне повреде извршене су: у срезу моравичком **2** и по **1** у срезовима: лесковачком, крагујевачком, кључком, деспотовачком, нишавском, пожаревачком и добричком.

Паљевине су извршене: у срезу параћинском **5**, у срезу звишком **3**, у срезу посавском округа београдског **2**, у срезу тамнавском **2**, у срезу деспотовачком **2**, у срезу нишавском **2**, у срезу хомољском **2**, у срезу пожаревачком **2**, у срезу качерском **2**, у срезу зајечарском **2**, у срезу пожешком **2** и по **1** у срезовима: ваљевском, јабланичком, гружанском (пронађена), крагујевачком (пронађена), лепеничком, јасеничком округа крагујевачког, крајинском, брзопаланачком, поречком, копаоничком, ресавском, беличком, алексиначком, пиротском, бањском, поцерском, млавском, таковском, бољевачком, тимочком, добричком, црногорском и моравичком.

Вредност свих ових паљевина износи око **8.800** динара.

Опасне крађе извршене су: у вароши Београду **17** (2 пронађене), у срезу тамнавском **4**, у срезу посавском округа београдског **3** (1 пронађена) у срезу гружанском **3**, у срезу беличком **3** (2 пронађене), у срезу параћинском **3** (све пронађене), у срезу рађевском **3** (1 пронађена), у вароши Шапцу **3** (1 пронађена), у срезу поцерском **3**, у срезу пожаревачком **3**, у срезу моравском округа пожаревачког **3**, у срезу качерском **3** (1 пронађена), у срезу зајечарском **3** (1 пронађена), у срезу жичком **3** (2 пронађене), у срезу грочанском **2** (обе пронађене), у срезу колубарском округа ваљевског **2** (1 пронађена), у срезу ваљевском **2** (обе пронађене), у срезу лесковачком **2** (1 пронађена), у срезу расинском **2** (1 пронађена), у срезу ражањском **2** (обе пронађене), у срезу копаоничком **2**, у срезу ресавском **2** (обе пронађене), у срезу алексиначком **2** (1 пронађена), у вароши Пироту **2** (1 пронађена), у срезу посавотамнавском **2** (обе пронађене), у срезу хомољском **2**, у срезу млавском **2**, у срезу заглавском **2** (1 пронађена), и по **1** у срезовима: пчињском, јабланичком (пронађена), лепеничком, неготинском, брзопаланачком, поречком (пронађена), трстеничком (пронађена), левачком (пронађена), лужничком (пронађена), јадранском (пронађена), мачванском, звишком (пронађена), подунавском, орашком, бољевачком, добричком, ариљском, рачанском, драгачевском, моравичком (пронађена), и у варошима: Крагујевцу (пронађена), Ћуприји, Нишу и Пожаревцу.

Вредност свих ових храђа износи око **10.500** динара.

Злонамерних поништаја туђих ствари било је: у срезу деспотовачком **2** и по **1** у срезовима: грочанском, гружанском, трстеничком, жупском, бањском и добричком (пронађен).

Вредност свих уништених ствари износи око **2.100** динара.

Поред изложених дела у току месеца децембра прошле године извршено је у

Србији и **15 самоубистава** и то: у вароши Београду **4**, у срезу крагујевачком **2** и по **1** у срезовима: посавском округа београдског, пољаначком, лепеничком, расинском, деспотовачком, голубачком, зајечарском, жичком и у вароши Ваљеву.

Сва ова самоубиства извршена су: *ватреним оружјем* **7**, *вешањем* **5**, *дављењем у води* **1**, *тровањем* **1** и *легањем под воз* **1**.

Узроци њиховом извршењу леже: у *рђавом домаћем животу* за **3** случаја, у *дугој старости* за **2**, у *страху од казне* за **2**, у *љубави* за **2**, у *грижи савести* за **1**, у *душевном растројству* за **1**, и за **четири** случаја узроци су *непознати*.

Покушаји самоубистава извршени су: у вароши Београду **2** (оба тровање и рђаве материјалне прилике) и срезу рамском **1** (тровање, болест).

Општи преглед до сад изложених дела овакав је:

Текући број	О К Р У З И	Убиства	Детоубиства	Нехотична убиства	Покушаји убиства	Разбојништва	Силовања	Тешке телесне повреде	Паљевине	Опасне крађе	Злонамерни поништаји туђих ствари	Самоубиства	Покушаји самоубиства
1	Округ београдски	—	—	—	1	1	—	—	2	5	1	1	—
2	„ ваљевски	1	—	1	2	—	—	—	3	8	—	1	—
3	„ врањски	—	—	—	1	—	—	1	1	4	—	1	—
4	„ крагујевачки	1	—	1	3	1	—	1	4	5	1	3	—
5	„ крајински	1	—	1	2	—	—	1	3	3	—	—	—
6	„ крушевачки	—	—	—	—	—	—	—	1	7	2	1	—
7	„ моравски	3	—	1	5	1	—	1	9	10	2	1	—
8	„ нишки	—	—	—	—	—	—	—	3	3	1	—	—
9	„ пиротски	—	—	—	1	—	1	1	2	3	—	—	—
10	„ подрински	—	—	2	2	—	—	—	1	13	—	—	—
11	„ пожаревачки	2	—	—	1	—	—	1	8	12	—	1	1
12	„ руднички	—	—	—	—	—	—	—	3	3	—	—	—
13	„ смедеревски	1	—	—	—	2	—	—	—	2	—	—	—
14	„ тимочки	1	—	—	—	1	—	—	4	6	—	1	—
15	„ топлички	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—
16	„ ужички	1	—	—	2	—	—	—	3	2	—	—	—
17	„ чачански	2	—	—	3	1	—	2	1	5	—	1	—
18	Управа града Београда	—	—	—	—	1	—	—	—	17	—	4	2
	Свега:	**13**	—	**6**	**23**	**8**	**1**	**9**	**49**	**109**	**8**	**15**	**3**

Из канцеларије Антропометријско-Полицијског Одељења Министарства Унутрашњих Дела, 20. јануара 1912. године АБр. 117, у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

ИСТУПНА САМОВЛАШЋА

И ако је наш казнени законик посветио нарочиту одредбу за сузбијање самовласних захватина државних, општинских, црквених, манастирских и приватних имања, ипак то није спречило да се не разграбе читаве имовине општинске, манастирске и црквене, па да чак и приватна лица буду лишена својине.

Ако бисмо потражили узроке, који су изазвали овако слабу заштиту својине, и ако је § 375. *а* у томе погледу јасан, онда не ћемо погрешити ако их нађемо колико у немарности оних, који су били позвани да се старају о чувању својине, толико и у лабавости власти, које су се мало старале да нарушиве на туђу имовину одлучно одбију.

Ови су узроци, велимо, помогли, да од некадашњих огромних општинских утрина, прогона и шума, сада нема ни толико, да се подмире неодступне потребе села и општина за пашу стоке и огрев грађана.

То је, ваља да, и определило законодавца, те је, доносећи закон о шумама, покушао да спречи даље разграбљивање бар шумских земљишта, и поред казне, одређене у чл. 106. закона о шумама, повећао застарелост ових кривица чланом 109. од три месеца на пет година.

После овога, бар ова земљишта требала су бити поштеђена од даљих насртаја појединаца, али благодарећи и аљкавости и незнању многих општинских и државних власти, ми имамо скоро исто стање као и пре.

Баш нам је ових дана долазио до руку акт једне од сеоских општина, из кога се види, да је она лишена знатног дела шумског земљишта, колико са своја незнања, толико и са непажње судије, који је њену пресуду поништио и ослободио кривце одговорности по основи застарелости.

Тамо се, на име, представља, како је општински суд казнио двојицу за заузеће општинског шумског земљишта, наслањајући своју пресуду на § 375 *а* и чл. 109. закона о шумама.

По жалби осуђених, судија је поништио пресуду, јер је, вели, кривица застарила по § 396. кр. законика, не осврћући се на то, што је општински суд у пресуди истакао и чл. 109.

Ако би стање, изложено у акту општинског суда, било тачно представљено, онда се поступак разматрајућег судије не би могао бранити са законског гледишта.

Не би могао, јер као што смо напред рекли, кривице за захватање шумског земљишта не суде се више по § 375 *а* кр. закона, него с обзиром на чл. 90. 106. 109. и 126. закона о шумама, по овоме закону.

Према томе, кад је општински суд погрешно наслонио своју пресуду на § 375. *а* кр. закона, али једновремено и на чл. 109. закона о шумама, онда је судија имао: или да поништи пресуду с формалне стране, што је погрешно наслоњена и на § 375. *а*, или да застарелост цени по чл. 109. закона о шумама, а никако по § 396. кр. закона.

Другчијим поступком он је ослободио кривце казне, а општински суд довео у тај незгодан положај, да сада тражи повраћај заузетог земљишта редовним грађанским спором.

Ако узмемо у обзир многобројност послова по првостепеним судовима, онда се може лако објаснити случајна погрешка судије по овој ствари, али је сам општински суд свакако за осуду, кад се његово часништво није постарало да пажљиво проучи бар оне законске одредбе, које говоре о заштити општинске имовине.

Јер да је то учињено у своје време, онда се у опште пресуда за шумско земљиште не би ни наслањала на § 375. *а*, и тиме стварала могућност, да друга власт превиди разлику о застарелости између шумског и обичног земљишта.

У интересу правилне примене закона и заштите општинских и осталих шума, износимо овај пример и понављамо: да се заузеће шумских земљишта не суди више по § 375 *а* него по § 106., 109. и 126. закона о шумама.

Дим. С. Калаџић.

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ЕНГЛЕСКИ ДЕДЕКТИВИ

(ПО ВИВИЈАНУ ГРЕЈУ)

ПРЕВОД С РУСКОГ

ОТИСАК ПАЛЦА МУМИЈЕ

(СВРШЕТАК)

Кад Тронон заврши читање, по сали се разлеже громки глас једнодушног чуђења и дивљења слушалаца. Историја је била тако ретка, и сваки је од њих хтео да каже о њој своје мишљење.

Кажите молим вас, да ли у листу стоји и слика отиска мумије, питаше Тронона један од младих агената тајне полиције.

Како не, како не, потврђиваше Тронон, предавајући новине ради уверења.

Он је, додаваше Тронон, са свим обичан, као да је узет у нашој регистратури. Наравно, да се само по себи разуме, да се код нас не може наћи такав исти отисак, који датира још из времена царовања Клеопатриног. Али, ако бисмо ми сада хтели код нас класификирати овај отисак, ми бисмо га морали метути у кутију картона бр. 32.

Са овим речима Тронон мету на сто кутију бр. 32, скоро пуну дактилоскопских картона, и вадећи један од ових, он објашњаваше, како се у пракси узимају ови отисци.

Претурајући, тако, дактилограме, рука Трононова на један пут застаде на једном картону, и он са ужасом задржа свој поглед на истом, јер на њему очигледно беше снимљен истоветни отисак са палца десне руке египатског врховног жреца тајног суда „Три Светитеља", злосрећног Хамита.

* * *

Не сличност, него потпуна једнакост отиска, нађеног у регистратури лондонске полиције са оним отиском египатског Хамита, који је живео пре 2000 година, изазвала је читаву буру међу полицијским слушаоцима.

Цео дактилоскопски систем заснован је на томе, што се облици папиларних линија не могу понављати код другог човека, у свима појединостима, нити бити истоветни, него сваки човек има свој опредељени, једино њему својствени облик папиларних линија, који остаје непромењен од рођења до смрти.

Али гле сада на лицу места случај, да се отисак палца, узет пре двадесет векова, поклапа, до најмањих ситница, са отиском узетим од једнога данашњега лопова. Овај факат, несумњиво мора довести до коначног слома цео дактилоскопски систем, ма да је дактилоскопија до сада указала неоцењиве услуге кривичној истрази.

Тронон је хтео да изађе из коже. У почетку он није веровао својим рођеним очима, и зато је узео да он сам упореди ова два дактилограма. На његово велико жаљење он се уверио о несумњивој једнакости отисака ова два човека, раздељена вековима, и он је гледао, како овај први случај у историји дактилоскопије руши цео систем, управо једну науку, као што ветар руши кућу од карата.

Отисак, који је нађен у кутији бр. 32, био је са руке неког Џозефа Фримена, који је 14. јуна 19.. године осуђен поротним судом на 5 година робије (тако је гласио картон). Одиста је било да човек сиђе с ума, кад је годинама радио на овоме послу и веровао да је теорија о особености папиларних линија тачна и необорима.

Мислите како хоћете, рекао је Тронон своме колеги Следу, који је већ био на гласу у кривичној полицији по својим способностима, али ја ћу се се умирити тек онда, кад ову ствар будем сам расветлио. Помислите шта ће бити са дактилоскопијом, ако овај случај продре у штампу пре, него што коначно буде расветљен. Тешко је у опште предвидети, какве зле последице могу изаћи из овога за дактилоскопију.

— Почекајте, почекајте мало, прекиде га След; дајте сада мени овамо тај проклети отисак.

Тронон предаде отисак и са очекивањем је гледао на Следа, који се беше удубио у посматрање отиска.

— Хм, рече След, одмичући се на послетку од картона. Сећам се некако, да је неки Џозеф Фримен, добио ту скоро неко повеће некочекивано наследство; да не буде то баш онај исти Џозеф, који тек што је одржао петогодишњу робију?

— Да, то је тај исти, но шта хоћете тиме; чега има заједничког то са овим отиском?

— Како изгледа никаквог, али ипак га може бити.

— Ах След, рече Тронон, ви почињете да ми се подсмевате, али верујте, мени није до смеха!

— Мени тако исто драги пријатељу. Али зар мени није дозвољено да имам своје мишљење о овоме?!

— Драги пријатељу, ви се свакако шалите, а мене хладан зној пробија кад само помислим, да су се код два лица показала два једнака отиска. Зар неће отуда изаћи да кажемо „због" једноме систему, који је такве огромне услуге чинио истрази.

— Умирите се пријатељу, мирно рече След. У мени се у истини појавила једна мисао. Дозволите ми да за сада ћутим о њој. Можда ће се она разбити о стварност као мехур сапуна, а можда ће... ко зна! Нека само ова тајна о истоветности палца не излази иза зидова ове собе. Вама је тешко Трононе, али поднесите стојички ову незгоду, кријући је од других. Ако ја не пропаднем са својом идејом, ја ћу вас задивити са једним интересантним случајем, какав се још није јавио у пракси кривичне полиције.

След снажно стеже руку своме пријатељу, и изађе из кабинета начелника дактилоскопског одељења. Одавде се он упути право у палату инспектора кривичне полиције, Вилсона, где се налазила архива са осуде пуштених лица.

— Чујете Вилсон, рече След, наредите да ми се ставе на расположење сва акта о осуди Џозефа Фримена.

После неколико минута, След је имао пред собом све потребне акте, и он пажљиво разгледаше сва документа. Судећи по фотографијама, које су биле у актима, Џозеф Фримен био је још доста млад човек, са округлим, добродушним лицем, не показујући никаквог опаког човека. На против, он је одавао тип једнога мирног грађанина, коме је сваки могао отворити врата свога дома, нарочито по симпатичном погледу његових плавих очију.

След је прегледао фотографије, прегледао сав рад и нешто журно уписивао у своју ручну књижицу. Између осталих забележака, под рубриком: „особени знаци" он је забележио: уши Фримена биле су пробушене. За тим је он исписао неколико адреса, које је у актима нашао, па је онда прешао на последњи акт, где је био придодат један исечак из новина „Tageszeitung" од 8. септембра 19.. год.

Чланак ових новина носио је наслов:

Наследство осуђеника

„Неки Џозеф Фримен, који тек што је изашао са робије, може се сада сматрати сретним човеком на свету. Чим је у прошлом месецу изашао с робије, извештен је од адвокатске канцеларије Браће Бура-у, да је добио наследство од 500 хиљада фуната стерлинга. Један његов рођак умро је у Канади, и како није оставио завештање, а Џозеф је, међутим, утврдио своје право наследства, то му је оно и признато.

„У разговору са нашим сарадником, овај милионар, са пуно среће и радости изјавио је, да он не мисли даље живети у Енглеској, где је, на своје жаљење, име његово стекло тако жалосну популарност. Ићи ће, рекао је, некуд у иностранство, где ће под новим именом почети нов живот на корист својих ближњих, те да тако заглади своју несретну прошлост.

— Хм, Браћа Бура-у, прошапута След. Одлично, мени треба потрчати к њима овога часа, и за по сата ће је био у канцеларији ових адвоката, познатих са своје огромне праксе по разним правним пословима.

Пошто се представио једном од поменуте браће, След рече: ја сам дошао овде да разберем нешто о Џозефу Фримену, који је, како ми се чини, ту скоро добио повеће наследство.

— Потпуно тачно, потврдио је Буро.

— Онда ми кажите, молим вас, где сада живи ваш клијенат Џозеф.

— Мени је јако жао, рече Буро, што не могу задовољити вашу радозналост, јер ја не знам где сада живи Џозеф.

— Да ли ћете бити у могућности да ми кажете, да ли Џозеф у опште живи у Енглеској или не?

— И то не знам, рече Буро. Могу само толико да вам кажем, да Џозеф није у опште улазио ни у какве преговоре са нама, нити је тражио наш савет, шта ће радити са толиким парама. Он је био веома збуњен толиком сумом новаца и једва је чекао да прими наследство и да се за нас изгуби. Наравно, да нас није ни мало изненадио такав његов поступак, пошто нам је била позната његова прошлост.

— У каквом сте виду дали њему тај огроман капитал?

— Новац овај издат му је у три чека, упућена угледним банкама у Лондону, Паризу и Берлину, јер је тако тражио Џозеф.

— Тако, са осећањем задовољства истрже се узвик Следу. Значи да је лондонским банкама могао бити до сада пријављен само један чек.

— Не са свим тако. Сваки чек издат је на рок, и он је морао бити пријављен у току онога месеца, кад је утврђен рок.

Где сада, рече скоро погружен След. Брзим кораком свршена ствар.

— Ја стојим у уверењу, продужаваше Буро, да г. Фриман није дао никоме свој новац. Ма да је он имао пуно право ра-

сполагања њиме, ипак је интересантно, да је он онемогућио сваки савет с наше стране и старао се да сав капитал узме у своје руке.

— По томе значи да је он узео сав капитал из банака, и да се сада не зна где је он.

— Са жалошћу признајемо да је тако. Са жалошћу, велим, јер је то огроман капитал, и да је он дат нама, ми бисмо дали и добру добит сопственику и лепу зараду нашој канцеларији. Овако од њега неће нико имати користи, и ко зна да он неће наћи на какву варалицу, која ће му све то дићи. Жалосно, врло жалосно, још један пут уздахну Буро.

— У осталом, смем ли вас запитати, по чему се ви тако интересујете за судбину Џозефа Фримена и његово наслеђство.

След не одговори одмах. Он се мало беше замислио, па онда са неким размаком рече адвокату: видите ли, код мене је једна сумња. Са личношћу Џозефа везана је једна тајна, која има важан значај у дактилоскопији. Овога тренутка ја вас не могу потанко посветити у ову ствар; могу вам рећи само толико, да је питање за које се тражи разјашњење, веома важно. Ако се сумња оправда, тада ће бити потпун тријумф.

— Ви претпостављате може бити што...

След нетремице гледаше право у очи адвокату, и не даде да он доврши питање, него му климањем главе даде знак одобравања.

— Ја не разумем само једно, многоуважени г. След, како....

Тајни инспектор приближи се самом уху адвоката, и стаде му нешто шапутати; и у колико му је више говорио, очи адвоката показиваху све веће и веће изненађење.

— Велики Боже! узвикну адвокат, када След беше завршио шапутање. Све је то слично приповетци... Нешто за дивљење и невероватно. Но истина, ви најбоље знате... Шта мислите предузимати одмах за овим?

Како је очигледно, да вашег клијента Фримена нећемо наћи, то нам не остаје ништа друго, него да се обратимо чувеној мумији г-на Данверса, која ће нам, ако Бог да, разјаснити шта нам треба.

После овога, След и Буро измењаше значајне погледе и један другом срдачно пружише руке.

* * *

Начелник брајтонске полиције седео је у својој канцеларији за гомилом текућих послова, кад к њему уђе ужурбано његов секретар и јави, да је допутовао инспектор лондонске тајне полиције, г. След, и да жели говорити са њим о неком важном и хитном послу.

— Молим, молим, изволте само, говораше начелник, пошав и сам у сусрет г. Следу.

После обичних поздрава, ови полицијски радници повели су нов разговор, који се продужио читаво пола сата. За овим су обојица изашли из канцеларије, и било је приметно, да је начелник био знатно узбуђен.

Пре свега они се упутише у краљевску улицу, у стан адвоката Херберта Фулертона, кога на срећу застадоше код куће.

Кад су След и начелник објаснили Херберту циљ свога доласка, он им рече: „ви мене, господо, доводите у врло незгодан положај својим захтевом, јер је мој клијенат, предајући ми кључ од своје радње, ставио као први услов, да кључ од ове не дајем апсолутно никоме из својих руку".

— Ми то, рече му След са извесном љубазношћу, и не тражимо од вас. Све што ми хоћемо, то је да присуствујете претресу, који ћемо ми извршити у његовој радњи, и у том случају кључ у опште неће излазити из ваших руку.

— Све је то лепо господо, али вам ја ипак не могу учинити по вољи, докле пре тога не известим свога властодавца.

Он се налази у Паризу, и ја ћу му колико данас телеграфисати, и сутра ви можете сами непосредно преговарати са њим.

— Извините, г. Фулертоне, рече спокојно След, али ја вам морам са жаљењем нагласити, да се сваки онај, који омета истражну власт у њеним пословима, излаже знатној опасности.

— Није потребно чинити те напомене мени, опоро нагласи Фулертон. Изволите вршити своју дужност, а оставите мене да вршим своју. Ја вам свакако не могу закратити да вршите претрес, кад већ ви налазите то као неопходно потребно, али свакако сматрам за потребно да вам нагласим, да и мој властодавац може оптужити вас за насртање на његова права.

— То се разуме само по себи, достојанствено одговори начелник брајтонске полиције. А сада, докле је још видно, ми морамо пожурити да прегледамо радњу Неиља Данверса.

Угушујући осећаје свога незадовољства, адвокат приђе својој каси, која беше у једном углу његовог кабинета, и пошто отвори тешка врата ове, он изнесе неколико свежња кључева, из којих издвоји један. Пошто опет затвори касу, он онда рече: „сада вам стојим на расположењу".

Сва тројица изађоше из куће, и упутише се право радњи Неиља Данверса. Ишли су ћутећи, и сваки је био заузет својим мислима. Фулертон је био уверен, да је сва ова узбуна полиције узалудна, и помишљаше на свога богатог клијента, који је све ово могао бацити на терет њему, и отказати му даље послове. След је, пак, ишао готово сигурно, знајући да му предстоји тако важно откриће, о коме ће, за кратко време, говорити цела Енглеска.

— Дакле, ево нас на месту, рече адвокат, устављајући се пред једном незнатном радњом са скромном фирмом: „*Антикварница Неиља Данверса*".

Капци беху спуштени, и радња је имала вид сиромаштва и напуштености. Докле је Фулертон отварао врата, След је имао времена да размотри унутрашњост радње. У осталом, она није представљала собом ништа особено - оштар поглед инспектора полиције, одмах је уочио то.

Ушав сва тројица у радњу, они су пажљиво затворили врата за собом. Помоћу електричне лампе, коју је След увек имао уза се, он је нашао одмах кључ електричног осветлења и осветлио унутрашњост. По прашини, која је лежала по поду у густим слојевима одмах се видело, да у радњу одавно није нико улазио. Поред зидова и по средини радње беху растурене разне порцуланске и друге скупоцене ствари. Без обзира на то, што радња беше овако претрпана, След је одмах видео, да није овде оно, ради чега је он дошао. Оштар његов поглед задржао се одмах на малим вратима која су несумњиво водила у другу половину радње.

Одмах је тражио те је Фулертон отворио и ова врата, и сва тројица уђоше у собу, где су биле сложене разне крупније ствари. След лагано дахну, кад је у углу собе угледао један сандук, где он мишљаше да ће наћи мумију. И пре него што би Фулертон успео да учини ма какав корак, След питрча сандуку, диже заклопац, извуче отуда један предмет увијен неким пеленама као кожа, и све то изнесе у осветљени део радње.

Уз припомоћ једне велике луне, След је свестране разгледао мумију, и кад је добро загледао и уши он се не могаше уздржати од гласног задовољства, јер је видео, да су уши мумије биле пробушене.

Он се још забављаше својим проналаском, кад сва тројица чуше да неко јако куца у спољна врата радње. Фулертон пође да отвори врата, и са страхом стукну натраг кад виде ко улази.

— Господин Данверс! једва је могао рећи Фулертон.

— Да, г. Данверс, са неком пакошћу понови човек, који беше ушао.

То беше снажан човек педесетих година, одевен врло богато али безукусно.

— Како ми изгледа ви ниште очекивали мене рече овај човек. Тако ви чувате имовину, која вам је поверена! Хвала Богу што ме је пуки случај довео овамо раније него што сам мислио доћи. Кажите ми, рече Фулертону, каква вас је ђаволска потреба довела овамо.

Даље речи застадоше у грлу Данверсу; по лицу му се разли смртно бледило, кад у углу собе примети Следа, који стајаше крај мумије.

— Шта ово значи? обрати се он Фулертону дрхтећим гласом; шта ће овде ови људи и ко су они?

— Инспектор лондонске тајне полиције, ако вам је угодно знати, одговори След и приђе му ближе. Ја вас хапсим због убиства, из користољубља, неког Џозефа Фармена, чије сте остатке ви претворили у мумију. Одмах вам скрећем пажњу, Неиље Данверсу, да ће се свака ваша изјава ставити на протокол, ради подношаја иследном судији.

* * *

Дакле претпоставка Следова обистинила се. Благодарећи његовој енергији и оштроумности, откривено је једно од најинтересантнијих убистава које је зади-

вило свет, и које нема свога такмаца у историји злочина.

Неиљ Данверс подлегао је искушењу и убио човека, који је имао при себи 500 хиљада фуната стерлинга, и случајно дошао у његову радњу.

Али он није долазио у ред оних обичних злочинаца, који своју жртву опљачкају на баце у воду а сами кидну преко границе. Не, он је извршио своје дело са јединственом хладнокрвношћу и искуством правога мајстора. Он је знао, да ће се тело убијеног, ако га ма где баци, наћи а пре а после и сазнати за злочин. Због тога се он решио, да убијеног претвори у мумију.

У положају искуског антиквара он је знао, да се тело може мумизирати кад се у његове крвне судове унесу извесни хемијски састојци.

За овим се код њега јавило питање: како ће он, до скора бедни антиквар, који је једва хватао крај с крајем, објаснити тако нагло богаство, и том приликом измишљена је цела историја са духовним завештањем мумије.

Неиљ Данверс био је упознат са старинским јероглифима египатским, и по томе њему није било тешко да их стави на пергаменат. Исто тако њему није било тешко да направи и све остало, што је требало да представља мумију. Једно само он није знао, да је његова жртва, Џозеф Фримен, био раније осуђеник, јер у том случају он не би мотуо отиске његовог палца на печат мумије.

Као што обично бива са свима вештим злочинцима и Данверс је у своме деду вештине претерао, стављајући и отиске мумије, те тако припомогао да дактилоскопија триумфује и потврди своју неопходност у криминалистици.

К.

ЧУДНОВАТИ ТРАГОВИ

ПРИЧА

Балдуина Гролера.

Било је то око шест часова изјутра, у суботу, једног лепог септембарског дана, када је собар пробудио Дагоберта из најлепшег јутарњег сна.

Андреја Грумбах, председник клуба индустријалаца, хитно је јавио, да му Дагоберт неодложно дође, јер се ствар тиче једног убиства. Дагоберт је скочио из постеље и похитао у купатило. Он никада није одустајао, од своје навике. Употребио је своје хладне тушеве, дао је да га слуга истрља, обавио је своја уобичајена гимнастичка вежбања, која није никада изостављао, па се онда уз припомоћ свога слуге журно обукао. За то време послати гласник, Грумбахов шофер Марије, саопштио је ближе о убиству.

Он је, још блед од страха и у нешколико узбуђен услед махните вожње, испричао ово: Породица Грумбах налази се од пре неколико дана у замку Палтинг, на Дунаву, у близини старе нибелуншке вароши Пехларна. Замак припада великом поседништву Палтинг —

„Даље, даље!“ опомену га Дагоберт, јер је све то он сам много боље знао.

„Синоћ је“, продужио је гласник, „дошао у замак чувар шума Матија Дивалд, да као увек петком прими новац на име зараде за ловце и дрводеље, који се суботом исплаћују у шуми. Дивалд није стигао до шумареве куће. Тамо су га очекивали до 11 часова у вече. Тада су се кренули шумар и два момка, да га траже. Тек око пола три изјутра нашли су га на ивици шуме убијеног и опљачканог. Шумар је похитао у замак и пробудио господара“.

„Је ли и госпођа дознала што о томе?“ запитао је Дагоберт. Њега је обузимало мучно осећање при помисли, да се она морала излагати тако ужасним узбуђењима.

„Јесте, и она се одмах пробудила. Она је баш и умолила господара Грумбаха, да одмах дозове господина Дагоберта. Како се, пак, догодило убиство, наравно ја не знам, али ја мислим, да је ствар била овако: —“

Дагоберт ману руком, јер није хтео ништа чути. Од ваjкада је било његово начело, да пре неке истраге не прима никаква саопштења из друге и треће руке.

„Кад сте ви пошли?“ упита он шофера.

„Тачно у четири часа, господине Дагоберте, а тачно у шест часова био сам овде“.

„Колико је остојање?“

„Деведесет шест километара“.

„За два часа — није рђаво терано! Наравно ми ћемо натраг брже ићи“.

„Али — господине Дагоберте!“

„Брже ћемо ићи! То се не захтева сувише од једног аутомобила, који има шесет коњских снага. Ја ћу држати сат и пазити на време. Пазите, Марије: за сваки минут испод два часа имате две круне награде; ако игде, то је у оваквим случајевима време новац!“

Марије је сам то увидео и они су приспели у замак Палтинг за 1 сат и 32 минута, те је тако Марије могао са задовољством примити своју поштено заслужену награду од 52 круне.

Госпођа Виолет, која је спазила Дагоберта у аутомобилу, похита са веранде низ степенице и најсрдачније поздрави верног домаћег пријатеља. Она је још била врло бледа и са свим растројена од страха. Дагобертово присуство умирило је. Сад је знала, да ће се бар предузети све сходне мере, те да се покаје ужасан злочин, који се догодио.

„Ја вас очекујем на доручак“, отпоче она. „Ми имамо за то управо још двадесет минута времена. У пола девет часова скупиће се овде у замку судска комисија, да се посаветује, па да онда предузме истрагу. Мој муж баш је отишао, да доведе комисију“.

Дагоберт пристаде да доручкује и то му је било баш добро дошло, јер код куће није имао времена да сврши тај посао.

Комисија, коју је водио домаћин, дође тачно на време. Грумбах представи господу, па се онда одмах прешло на саму ствар. Били су дошли: срески судија са општинским писаром, „вршилац дужности државног тужиоца“, општински лекар Dr. Рамсауер, старешина жандармске постаје Ламбахер и шумар. Вршилац дужности државног тужиоца није био чиновник, јер то није могао поднети мали срески суд. Ту дужност вршио је месни берберин. Ако се где машта десило, онда се он старао „за тачну примену закона“. У овоме случају због тежине самога злочина и иначе није био надлежан срески суд, већ окружни суд. Али државни тужилац и иследни судија окружнога суда могли су приспети тек сутра дан, а за сада било је потребно само то, да се што потпунијим протоколом сам случај представи што је могућно јасније. Није се смело ништа пропустити, те да се на време утврде оне околности, које би макар колико допринеле расветљењу овог мрачног злочина.

Седница је трајала кратко време. Комисија се састала само зато, да сви чланови заједно изађу на место извршеног дела. Прво је требало извршити увиђај на лицу места и према резултату тога увиђаја саставити протокол. Међутим и дотле већ је било нешто урађено по овоме делу. Кад је шумар нашао леш, он је поставио два своја момка на извесном остојању као стражу, да не би нико пришао лешу или га шта више дирао, пре него би изашла комисија на лице места. Потом је пробудио среског судију и старешину жандармеријске станице, који су споразумно испослали у патролу два жандарма и двојицу оружаних чувара шума.

Сви присутни знали су већ, да је због овог случаја дошао један чувен дедектив и сви су упитно погледали на Дагоберта, да ли и он одобрава већ предузете мере.

„Дотле је све сасвим у реду“, одговори Дагоберт на немо питање. „Сад се морамо постарати, да што је могућно пре изађемо на место злочина. Сваки је минут скупоцен“.

Леш је лежао на путу четврт сата од замка. Грумбах упита, да ли да се иде пешице или колима. За сваки случај била су спремљена кола; али ако би се ишло пешице, могло би се успут штогод извидети. Дагоберт одлучи, да се иде колима. Истраживање ће се предузети тек пошто се изврши увиђај на лицу места.

Комисија се повезла у двема екипажама. Госпођа Виолет и Дагоберт попеше се у аутомобил, којим је управљао Марије и који је ишао позади. Нису се возили ни два минута, кад госпођа Виолет нареди, да се зауставе кола. Она сиђе и баци милостињу у шешир једноме богаљастом просјаку, који је седео на ивици друма.

„То сте му могли и добацити, милостива“ рече Дагоберт, кад се она хтеде попети у кола.

„Не, Дагоберте, то не иде. Та погледајте га само. Шта би он радио, кад ја не бих погодила у шешир? Он се једва може мицати“.

Дагоберт погледа мало пажљивије. То је доиста био богаљ монструозан до ужаса. Велика гадна глава са знацима хидрокефалије, широка плећа и упадљиво ду-

гачке и снажне руке, али одатле на доле најгрознија закржљавост; ноге као у детета од четири године а притом још чудновато изврнуте и осакаћене. На сваки начин није се могло представити, како се тај створ креће.

„Напред, Марије!“ викну, Дагоберт, кад се госпођа Виолет попе у кола. „Ми морамо први приспети“.

У најкраћем року не само да је био накнађен изгубљен терен, већ су и остала кола далеко престигнута. Госпођа Виолет поново поведе реч о богаљу.

„То је једини просјак у нашој околини“, рече она, и као правдајући се додаде, „на и о њему ја бих се већ радо тако постарала, да не мора просити, али мени се увек чинило, као да би то била једна свирепост отргнути га од свога позива. Он тако седи на путу и гледа нешто од овог света. Он не може да се макне. Да ли би ваљало оставити га, да целог века седи у једној соби? А кад се показује на друму, опет му сваки удели понешто“.

(СВРШИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Деловођа општине јелашничке, у срезу масуричком, пита:

„Пресудом Врањ. Првостепеног Суда од 30. марта 1907. год. Бр. 5771, осуђено је извесно лице из Стајковца, на затвор, и да плати учињену штету сечењем сеоске шуме села Сувојнице на месту званом „Дренова глава“ и „Жута Бара“ у 1860 динара.

Пресуда је после три дана постала извршном.

Осуђени је затвор издржао, па по томе и умро.

Полициска власт тражи наплату штете по пресуди судској.

Па како потписати сматра да је накнада штете застарила, то моли и уредништво да да своје мишлење о овој ствари, а потписаног буне нејасне одредбе закона из којих изводи застарелост и то на овај начин:

1. По чл. 110. зак. о шумама, право тражења накнаде штете застарева за три године учињене шумском кривицом, *од дана кад је штета учињена.*

2. По § 939. гр. зак. право на тражење штете, застариће за три године, *од дана кад је оштећеном штета позната постала.*

3. Преступна дела, у који род долазе и дела из чл. 111. зак. о шумама, застаревају за три године дана, од дана кад су учињена, или од последњега рада власти или суда § 74., 75. и 77. крив. зак. у вези чл. 109. закона о шумама.

4. Све пресуде донете по закону о шумама, застаревају за 2 године од дана извршности саме пресуде — чл. 109. последњи став зак. о шумама.

5. Одредба § 939. *а* гр. зак. не односи се на пресуде које су на извршењу, што је ово расправљено одлуком опште седн. Касационог Суда од 8. августа 1886. г. Бр. 2049.

Кад ове одредбе закона доведем у склад, ја мислим да је досуђена накнада штете селу Сувојници застарила зато, што је оштећеном селу позната штета била од дана изрекнуте пресуде у суду, па сеоски пуномоћник не употребивши право тражења за три године, изгубио је и сву штету, пошто му је то право застарило чл. 110. зак. о шумама. Пресуда суда и ако је јавна исправа ипак она не може се убрајати у исправе предвиђене у § 930. *а* грађ. зак. и одлуке Касационог Суда од 1886. г. Бр. 2049, зато што је она на извршењу, и најзад кад закон опраштa и саму кривицу по истеку од 2 године, ја мислим да за три године застарева и штета том кривицом причињена.

У листу уредништва до дањас није овакав случај објашњен, те стога ја чиним ово питање“.

— На ово питање одговарамо:

Све законске одредбе, које су побројане у предњем питању, и то како оне из казненог законика, тако и оне из закона о шумама, говоре само о застарелости самога кривичног дела, или пресуде, ипак, наравно, у погледу саме кривице, или о застарелости права *да се у опште подигне тужба за тражење накнаде штете,* али никако не говоре о праву саме *наплате* већ досуђене накнаде штете по извршној судској пресуди, какав је овде случај.

Треба дакле, чинити разлику између онога акта, кад се први пут подиже тужба и тражи накнада штете, и онога акта, кад се по извршној пресуди тражи *наплата* штете.

То су са свим два одвојена појма, и ко њих правилно не уочи, он, наравно, мора изводити и погрешне закључке.

Према овоме, кад неко учини какву штету по закону о шумама, па га нико не тужи за три године, односно ако је иступ за годину дана, онда је застарила и кривица и само право на *тражење* да се на накнаду штете осуди.

Али, ако је он већ осуђен и на кривцу и на накнаду штете, па се по тој пресуди ништа не ради за две године, онда је пресуда у погледу изречне казне застарила, али у погледу досуђене накнаде не, јер ова застарева само тако, ако се за 24 године не наплати — § 930. грађ. закона, пошто поменута одлука Касације, говори о са свим другој ствари.

Према овоме, и у овом истакнутом случају село Сувојница није изгубило право на наплату досуђене накнаде штете, без обзира чак и на то, што је осуђени по извршности пресуде умр̈о, само ако је он оставио какву имовину после своје смрти.

II

Суд општинске пољанске, актом својим Бр. 3543, пита:

„У овој општини упражњава дућанску радњу, од пре неколило година, Бранко Ђорић трг. овд. на коју је по закону о сеоским дућанима плаћао дућанску арсенду све до 1 јануара тек. год., као дана кад је ступио у живот закон о радњама. Од тога дана не ће да плати општини аренду, а кад га је суд о томе саслушао, он је на протоколу изјавио „да је од 1 јула тек. год. а према чл. 1, 2, 23 и 164 зак. о радњама, закон о сеоским дућанима престао важити, позивајући се и на распис госп. Министра Унутрашњих Дела од 30 августа тек. год. Бр. 14792.

Да не би суд пропустио урадити што му дужноот налаже, и да не уради оно што је противно закону о сеоским дућанима и закону о радњама, то као претплатник Полицијског Гласника моли уредништво да одговори на следеће:

1. Да ли је изјава Ђорића умесна или није?

2. Ако није, онда по чему се то да закључити?

Моли се уредништво да по могућству са одговором похита“.

— На ово питање одговарамо:

Нека општински суд упути свога деловођу, да прочита одговор на питање општине пребрешке, дат у бр. 28. овога листа за прошлу годину, па ће видети шта мисли уредништво о томе: да ли су сеоски дућани укинути законом о радњама или не.

Тамо ће, даље, видети, шта суд треба да ради са дућанџијом, који неће да плати дућанску аренду.

Како се суд позива и на распис г. Министра Унутрашњих Дела од 20. августа пр. год. № 14792, то му се одговара, да деловођа треба да прочита и тај распис, па ће видети: да он не говори о томе: да ли су сеоски дућани укинути или не, него о томе, ко не може крчмити пиће а ко, пак, и у којој мери може.

И овом приликом уредништво понавља, да општински часници треба редовно да прате шта у листу излази, па неће досађивати са излишним питањима.

III

На питање суда општине каленићске Бр. 16, одговара му се, да је о примени т. 333., 339. и 370. таксене тарифе закона о таксама, писано и у прошлој и у овој години толико, да су те законске одредбе објашњене до ситница.

Ако се ово није хтело прочитати у своје време, или се прочитало па се ипак не разуме, ту уредништво новим објашњењима не би ништа могло помоћи, па их зато неће ни да даје.

IV

Суду општине горњо-трешњевичке, на акт његов Бр. 923, одговара се, да ће одговор на своје питање наћи у данашњем броју, у чланку „Иступна Самовлашћа“.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

За расходовање права и потраживања у сеоским општинама преко 200 дин. надлежан је општински збор.

Збор општине д..... на дан 18. новембра 1911. год. донео је одлуку о расхо-

довању 200 дин. дуга, што се по дневнику касе води као потраживање од Радована Д., из Ц..., бив. рачунополагача касе суда дотичне општине у 1899 год., пошто је општина од овог тражења као недоказаног одбијена судом.

Државни Савет расмотрио је како одлуку тако и акта која се на њу односе, па ју је, на основу чл. 33. зак. о општинама, одобрио.

Одлука од 14. децембра 1911. г. № 11526.[1])

---

[1]) По нашем мишљењу, Државни Савет није био надлежан да ову одлуку расматра и одобрава. По чл. 86. тач. 13. зак. о општ., општински одбор решава да се могу *продати или трампити* општинске *покретне ствари* у вредности до 200 дин. по сеоским општинама (а ту долази и ова општина д...), а решење одбора о отуђењу или трампи поменуте општинске имовине важи кад га одобри Државни Савет. Овде није тај случај, јер није у питању *продаја или трамиа* какве *покретне* општинске ствари. По IV одељ. наведеног чл. 86. тач. 13. „*Расходовање* (буџетом предвиђених прихода), општинских права и *потраживања*, као и поклона општинске имовине *ма које вредности, не може у опште бити предмет одборске одлуке*". Из овога следује, да о расходовању свега овога може само и једино одлучивати општински збор.

Али по чл. 33. тач. 3. зак. о општ., општински збор „решава о отуђењу *непокретног општинског имања*, права и потраживања, као и поклона *ма од колике вредности*..... као и о отуђењу *покретног имања*, права, поклона и потраживања у сеоским општинама *преко 200 дин.*...." Из овога се види, да законодавац засебно предвиђа отуђење непокрет. општинског имања, права поклона и потраживања без обзира на вредност а засебно отуђење покретног имања, права, поклона и пожртвовања ако је вредност ових *преко* 200 дин. (Ово је разликовање на покретна и непокретна права иначе у основи нетачно, јер појам покретности и непокретности може се односити само на оно, што у простору de facto постоји — дакле само на телесне ствари, а *не и права*, која се сматрају као нетелесне ствари. Ну наш грађ. законик раширио је ову деобу и на права: § 190. „Права се сматрају као *покретне* ствари, ван ако нису са *непокретним добром* скопчана").

По II одељ. тач. 9. чл. 33. зак. о општинама „решење збора *о отуђењу непокретног имања, права, потраживања и поклона*..... важи кад га одобри Државни Савет". Овај законски пропис, дакле, предвиђа надлежност Државног Савета да расматра и одобрава одлуке општ. збора *само о отуђењу непокретног имања, одн. потраживања*. У овом случају ни из чега се не види, да је ово општинско потраживање било скопчано са непокретним добром, те да би дошло под I al. тач. 3. чл. 33., одн. да би за одобрење одлуке општ. збора о отуђењу истога, по II одељ. тач. 9. чл. 33. зак. о општинама, био надлежан Државни Савет. Напротив, види се, да оно потиче из неправилне радње бив. рачунополагача општ. касе, као засебно тражбено право, и долази под II al. тач. 3. чл. 33. зак. о општ., а за одобрење одлуке општ. збора о отуђењу таквог права, resp. потраживања, Државни Савет није надлежан.

Ми напред рекосмо, да општ. одбор, по тач. 13. чл. 86. зак. о општ., може *решавати само о продаји или трампи општ. покретне ствари до 200 дин.* у сеоским општинама, а да *о расходовању* општинских права и потраживања као и поклона ма које вредности *не може решавати*. Како пак општ. збор, по тач. 3. чл. 33 може решавати *о отуђењу* покретног имања, *права, поклона* и *потраживања* у сеоским општинама *тек преко 200 дин.*, то излази, да о отуђењу, resp. расходовању, права и потраживања *до 200 дин.* у сеоским општинама *не решава нико!* — Ну и кад би се узело, да о томе на основу чл. 86. тач. 21. зак. о општинама може решавати општин. одбор (ма да ми држимо, да он о томе, супрот изричној законској забрани, не може решавати), онда Државни Савет, у овом случају, није могао одобравати одлуку збора, јер је овај за доношење одлуке о овој ствари био ненадлежан, већ је био дужан ову одлуку поништити и наредити, да о томе донесе одлуку општ. одбор, чија би тек одлука могла бити предмет његовог расматрања и одобрења (в. одлуку III одсека Државног Савета од 16. новембра 1911. године № 10523).

Општинска примања и потраживања могу се расходовати тек пошто се предузму средства за обезбеду и наплату истих, па се тим начином утврди или њихова неважност или немогућност наплате.

Збор општине б.... на дан 13. новембра 1911. год. донео је одлуку, да се примање општинско по 94 облигација у вредности 7816·29 дин. и интересом у 7790·86 дин., расходује као сумњиво општинско потраживање.

Надзорна власт, спроводећи ову одлуку Државном Савету, дала је мишљење, да би је требало одобрити, пошто општина на ову пропалу вересију плаћа порез, а за толике године није могла ништа наплатити.

Државни Савет расмотрио је како одлуку, тако и акта овог предмета, па је нашао, да се ова одлука не може одобрити, с тога, што нема никаквих оправданих разлога за отуђење овог општинског примања, а у толико пре, што се из послатих аката не види, да је општина предузимала какве кораке ради обезбеђења овог свог пожртвовања. С тога је, на основу чл. 33. зак. о општинама, решио, да се одлука не одобри.

Одлука од 14. децембра 1911. године № 11525[1]).

За отуђење општинског покретног имања и расходовање општинских права, потраживања и поклона у сеоским општинама до 200 динара надлежан је општински одбор, а не збор.

Никола Ш., из Н.... упутио је молбу одбору општине н...., и молио да му се дуђанска аренда наплати само за три месеца, а не за целу годину, пошто је дуђан држао само од 1. јануара до 5. априла 1911. год.

Одбор општински, на основу чл. 86. тач. 13. и 21. зак. о општинама, донео је одлуку 9. октобра 1911. год., да се од жалитеља дуђанска аренда наплати само за 6 месеца, колико је с дуђаном и радио, а да му се остатак у 75 дин. опрости и расходује.

Надзорна власт решењем од 24. октобра 1910. г. № 11453 задржала је од извршења ову одборску одлуку из ових разлога:

1.) што општински одбор о овом ослобођењу одн. расходовању општ. прихода није могао ни одлучивати према тач. 13. чл. 86. зак. о општинама; и

2.) што је ово питање требало да реши општински збор и ту одлуку зборску да одобри Државни Савет — тач. 3. чл. 33. закона о општинама.

По изјављеној жалби, III одсек Државног Савета нашао је, да решење надзорне власти не одговара закону из ових разлога:

Стоји то, да по последњем одељку тач. 13. чл. 86. зак. о општинама расходовање буџетом предвиђених прихода општинских, права и потраживања, као и поклона општинске имовине ма које вредности, не може у опште бити предмет одборске одлуке; али стоји и то, да по тач. 3. чл. 33. зак. о општинама, збор општински решава о отуђењу покретног општинског имања, права, поклона и потраживања у сеоским општинама *преко* 200 дин., — према чему излазило би, да би овај предмет остао нерешен, јер га према поменутим законским одредбама не би могао решити ни одбор ни збор општински. С тога је одбор општински правилно поступио, кад је овај предмет расправио према тач. 21. чл. 86. закона о општинама.

С тога је на основу чл. 170. закона о општинама решио, да се решење надзорне власти поништи.

Одлука од 16. новембра 1911. године. № 10523.

---

[1]) Види нашу примедбу на одлуку од 14. децембра 1911. год. № 11526, која и за овај случај вреди.

Један случај неодобрења одлуке општинског збора о отуђењу извесног броја дрвета из општинске шуме услед тога, што би ова сеча неповољно утицала на климатске прилике дотичног места.

Збор општине К.... на дан 21. августа 1911. год. донео је одлуку, да се из општинске шуме продаду 13500 комада граничевих и церових дрвета, и новац одатле добивени употреби на извршење општинских радова.

Шумарско одељење Министарства Народне Привреде у акту од 5. октобра 1911. год. ШБр. 20636, дало је мишљење: да ово отуђење не би требало одобрити са разлога, што је општина к.... још раније поступила према чл. 63. зак. о шумама, т. ј. извршила премер своје шуме и средством стручних лица склопила привредни план за исти, који је план и Министарство одобрило. Како се садање тражење сече ове шуме из основа коси са одредбама овог потврђеног привредног плана, то се ова сеча ни у ком случају не може одобрити.

Државни Савет нашао је, да се ова одлука не може одобрити не само с тога, што се из извештаја шумарског оделења Министарства Народне Привреде од 5. октобра 1911. год. ШБр. 20636 види, да се сеча ове шуме противи утврђеном привредном плану за експлоатацију исте шуме, него и зато, што би ова сеча, према извештају окружне шумске управе у К.... од 29. октобра 1911. год. № 1464, неповољно утицала на климатске прилике К.....

С тога је на основу чл. 33. зак. о општинама, решио, да се ова одлука не одобри.

Одлука од 15. новембра 1911. године № 10476.

Сечом и продајом општинске шуме не могу се подмиривати редовни издаци, у недовољној мери унесени у општински буџет.

Збор сељана села К.... на дан 30. октобра 1911. год. донео је одлуку, да се из шуме села К... продаду 80 комада растових дрвета јавном лицитацијом, и отуда добијени новац употреби на довршење грађевине сеоске, као и на подмирење

канцеларијских расхода, предвиђених буџетом за текућу годину.

Државни Савет нашао је, да се ова одлука не може одобрити с тога, што се сечом шуме не могу подмиривати редовни издаци, унесени у буџет, а у толико мање, што се претходно није тражило одобрење Државног Савета за сечу исте шуме.

Сем тога, овом се отуђењу противи пропис чл. 128. закона о општинама, који не предвиђа у општинске приходе и продају општинске шуме.

С тога је, на основу чл. 33. зак. о општинама, решио, да се ова одлука не одобри.

Одлука од 5. јануара 1912. године № 12077/911. год.

Јос. К. Ст.

Одлука опште седнице Касационог Суда од 17. јануара 1912. г. № 685.

Првостеп. пиротском суду био је оптужен Ђ. Ј. за то, што је 14. јуна 1909. год. обио катанац на општинском обору и из њега на самовластан начин испустио једнога свога вола, кога је пољски чувар ухватио у штети и у обор затворио, и тиме учинио кривицу казниму по § 195. кривичног законика.

Оптужени је признао да је ово учинио, али се бранио да није ничим утврђена штета, те да би чувар поља имао права да вола тера у обор, а поред тога чувар није на своју дужност заклет.

Првостепени је суд нашао, да у радњи оптуженога нема никаквог кривичног дела, па ни самовлашћа, због тога, што је извешћем суда општинског № 2428, утврђено да чувар поља Ј. А., који је вола оптуженога у обор отерао и затворио, наводећи да га је у штети ухватио, на своју дужност тада није био заклет, а ислеђењем нити ичим другим није утврђено, да је во оптуженога одиста био у штети, и за то је оптуженога решењем својим од 17. јануара 1911. № 1041, на основу § 250. а. кри в.суд. пост. отпустио испод суђења.

По жалби државног тужиоца, Касациони Суд, примедбама својим од 12. марта 1911. № 3388, у I. одељењу поништио је помен. решење пиротског суда а са разлога:

„Погрешно суд налази, да је на питање о постојању представљеног дела од утицаја то, да ли је пољски чувар, који је затворио вола оптуженог Ђ. тврдећи да га је у штети ухватио, био заклет на своју дужност или није.

Овде није случај расправе о кривичној или грађанској одговорности оптуженога за штету коју је његова стока причинила, да би се у смислу чл. 15. закона о чувању пољског имања могло дискутовати о важности представке незаклетог пољског чувара у том погледу, већ је овде у питању, да ли у радњи оптуженога што је самовласно свога вола пусто из притвора, у који га је чувар затворио, тврдећи да је у штети ухваћен, има самовласног намирења, кажњивог по § 195. кривичног законика.

Како је по овоме законском пропису кажњиво и самовласно прибављање несумњивог права од стране појединаца, то баш под претпоставком, да во оптуженога и није нанео штету како се од стране пољскога чувара представља, оптужени није смео и могао свога вола самовласно ослобођавати и узимати из обора, у који је затворен, већ је био дужан да своје право тражи и брани законитим путем, према чему све ово не може послужити као разлог за некажњивост поменуте његове радње.

Првостепени пиротски суд није усвојио ове примедбе Касационог Суда, већ је дао следеће противразлоге:

„Ислеђењем овога дела утврђено је, да је Ј. А. представљајући чувара поља општине костурске, ухватио и у сеоски обор затворио стоку оптуженога, тврдећи да ју је нашао у штети па по дужности и затворио је у сеоски обор.

Да би се извесно лице могло сматрати као чувар поља извесне општине, а да би као такав имао права нађену стоку у штети отерати и затворити у сеоски обор, неопходно је потребно да чувар поља буде *заклет* на своју дужност према закону о чувању пољског имања.

Све дотле, док чувар поља није заклет на своју дужност, он се не може сматрати као чувар поља, већ обичан грађанин своје општине.

Како закон о чувању пољског имања даје права само оштећеноме и заклетом чувару поља да нађену стоку у штети могу отерати и затворити у сеоски обор, а међутим другим приватним, лицима то не дозвољава, онда и незаклети чувар поља Ј. А. није могао ни смео стоку оптуженикову терати и затварати у сеоски обор, а ако је то већ урадио, онда је његова радња незаконита, којој се сваки грађанин има права да одупре. Нарочито ово важи за овај конкретни случај, јер сем голог тврђења назови чувара поља Ј. А. нема ничега другог што би утврђивало да је стока оптуженикова заиста нађена у штети и да ју је он због тога отерао и у сеоски обор затворио.

Према овоме, оваква радња назови чувара поља саображава се радњи приватног човека, који би ма из каквих побуда ухватио макар чију стоку, па отерао и затворио у сеоски обор само да дотичном сопственику стоке напакости, — а сопственик стоке, који, као и оптужени иде и ослобађа своју стоку од гладовања, не чини никакву самовласну и недозвољену радњу због свога права, већ се у истини служи дозвољеном одбраном од противправног напада на његову имаовину. Том дозвољеном одбраном ради спаса своје стоке, да му гладна у сеоском обору не скапава — послужио је се и оптужени те и по том основу овде не може стајати представљено дело из § 195. кривичног законика".

Касациони Суд, у својој општој седници од 17. јануара 1912. године, усвојио је примедбе свога I. одељења, а противразлоге првостеп. пиротског суда је одбацио.

М. Л. Р.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Павле Тадић, бивши писар општине ваљевске, одговара за утају, али му се не зна место борављења.

Он је стар око 48 година, а ближи његов опис непознат је.

Акт начелства округа ваљевског Бр. 16301.

Ранко Живановић, из Шетоње, и **Јован Д. Јанковић,** из Кобиља, осуђени на робију први са 17, а други са 15 година, за убиство, обили су апсану првостепеног петровачког суда и побегли.

Ранко је стар 21 годину, средњег раста, црномањаст, сувоњав, очију црних, брија се, без нарочитих белега.

Јован је стар 24 године, средњег раста, црномањаст, дежмекаст, без нарочитих белега, а при говору мало муца. Обојица су у сукненом оделу.

Депеша начелника среза млавског Бр. 1058.

Жика-Живојин Бранковић, ћурчија из Свилајинца, сада агент Пфафових шиваћих машина, побегао је да не одговара за дело из § 191. кр. закона.

Он је стар 35—40 година. Ближи опис непознат.

Депеша начелника среза ресавског Бр. 2048.

Миленко Ђурђевић, келнер, родом из Мајдева у срезу таковском, који одговара за опасну крађу, побегао је из притвора начелства ваљевског.

Он је стар до 30 година, повисок, црномањаст, велике косе, браду брија. Од одела има: капут жућкасто-зелен, на глави шубара, и носи ланац без сата.

Депеша начелства округа ваљевског Бр. 798.

Живан Вунчетић, аустро-угарски војни бегунац, покрао је свога газду и однео му: 1 прстен са три мала, зелена камена, 1 златну бурму, џепни никлени сат са три капка, ланац и 10 динара у новцу. Он је стар 22 године, висок, смеђ, ћосав, нема један предњи зуб.

Депеша начелника среза беличког Бр. 1162.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

ТРАЖИ СЕ

Анка, жена **Веселина Николића,** из Раче, одбегла је од мужа и одвела собом женско дете, старо 11—12 година.

Депеша начелника среза лепеничког Бр. 1796.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије

Уредник **Душан Ђ. Алимпић.**

БРОЈ 5. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 5. ФЕБРУАРА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ЗА ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“ НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за начелника треће класе округа рудничког Драгутина М. Симића, начелника исте класе округа топличког, по службеној потреби;

за начелника четврте класе округа подринског Петра Банџића, начелника исте класе округа рудничког, по службеној потреби;

за начелника четврте класе округа топличког са годишњом платом од 4041·60 динара, коју је до сада имао, Милутина Пећанина, секретара прве класе Министарства Унутрашњих Дела, по службеној потреби.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 31. јануара 1912. године, у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за начелника друге класе среза ариљског Живка Николића, секретара исте класе начелства округа рудничког, по службеној потреби:

за начелника друге класе среза таковског Сретена Кочића, начелника исте класе среза масуричког, по потреби службе;

за начелника друге класе среза власотиначког Милорада Матића, начелника исте класе среза јабланичког, по потреби службе;

за начелника треће класе среза масуричког Михаила П. Илића, начелника исте класе среза власотиначког, по потреби службе;

за начелника треће класе среза јабланичког Драгишу Ст. Јовановића, писара прве класе лесковачког првостепеног суда, и

за секретара треће класе начелства округа рудничког Радомира Новаковића, начелника исте класе среза таковског, по потреби службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 31. јануара 1912. године, у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Светислав Ђ. Јелчић, начелник друге класе среза ариљског, на основу § 70. закона о чиновницима грађанског реда стави у стање покоја с пензијом, која му према годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 31. јануара 1912. године, у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Живојин Аранђеловић, начелник треће класе округа подринског, на основу § 70. закона о чиновницима грађанског реда стави у стање покоја с пензијом, која му према годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 31. јануара 1912. године, у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПОЈМУ ИСПРАВЕ У КРИВИЧНОМ ПРАВУ

од

ДР. ТОМЕ ЖИВАНОВИЋА

Појам *исправе* је у кривично-правној науци врло спораг. То долази отуда, што законодавци обично не дају дефиницију исправе; а и они, који су је дали, нису то учинили тако, да не дају повода разноликом тумачењу. Међу ове спада и наш законодавац.

У нашем Казненом Законику појам исправе дат је у § 147 al. 4. „*Под исправом разуме се*, вели се у овој al. § 147 к. з., *свако писмено, које је од важности за доказ о уговорима, наређењима, обвезаностима или ослобођењима и у опште служи за доказ права и правних односшења*“. Другим речима, узимајући у вид *непосредни* објекат доказа (scil. чињенице), *исправа је свако писмено, које служи за доказ какве правно релевантне чињенице, т. ј. чињенице, која сама или у вези с другим чињеницама производи постанак, престанак или промену правних односшаја* (на према томе и права, ако она истичу из оних односшаја).

1. Према § 147 к. з. исправа може дакле бити само *писмено*, т. ј. само онај телесни предмет, на који су стављени знаци говора[1]).

а) Без значаја је међутим природа овог телесног предмета. То може бити хартија, пергамент, метал, дрво итд.[2]).

б) Без значаја је такође, форма слова, т. ј. да ли је писмено састављено ћирилицом, латиницом, готицом итд.

в) Без значаја је, да ли је писмено рукописно, литографисано, писано на машини или штампано, ако су само испуњени услови потребни за постојање исправе.

г) Пошто исправа мора бити писмено, то н. пр. рабош не могу бити исправе. Ко би начинио лажан рабош и употребио га, тиме би могао извршити само превару.

д) Без значаја је, да ли употребљени знаци говора припадају неком познатом систему писања: Тако постоји писмено и онда, кад су употребљени какви конвенционални знаци, које трговци предају оним купцима, који нису одмах подигли робу, и који имају поднети оне ознаке, кад буду хтели однети робу[3]).

---

[1]) Ово ограничење је узето из § 247 al. 2. пруског к. з. — у § 267 немачког к. з. вели се само «исправа» («Urkunde»), те се узима од готово свих писаца, да је исправа сваки телесни мртав предмет, без обзира на то, да ли је од људске руке направљен или не (в. *Olshausen* § 267, 3 a). Тако узима се, да је гранично камење исправа, кад садржи на себи какве знаке (прот. општег мишљења *Frank* § 267. III 3 a). Према некима међутим исправа може бити само *писмено* (тако *Binding* 2 175, 185, 184, *Beling* 92, *Weissmann* Vergl. D. Bes. T. 7 333, *P. Merkel* 228, *Brodmann* 13, 43). — У § 178. прој. се вели, да је исправа «сваки предмет, који је подобан или одређен да служи за доказ....», дакле исправа не мора бити писмено.

[2]) Уп. *Binding*, 2 236.

[3]) Уп. *Garçon* 303 n° 71.

2. Да би писмено било исправа, потребно је, *да „служи за доказ права или правних односа“* (другим речима, *да је „од важности за доказ“* права или правних односа[1]).

а) Није дакле довољно за постојање исправе, да је писмено *намењено* меродавном вољом, било у напред било касније (н. пр. приватна писма, која касније могу бити намењена да служе као доказ у брачној парници), да буде доказно средство, нити да је *намењено за правни саобраћај*, већ треба да је *од важности за доказ*, т. ј. да *служи за доказ права и правних односа*.

б) Има се узети, да једно писмено служи за доказ права и правних односа (одн. да је од важности за доказ ових) онда, *кад њено доказно својство лежи у самој њеној садржини или се може из ње познати*, а но зависи од спољних случајности, н. пр. од тога, да ли постоји извесан број основа подозрења, који би заједно с основом подозрења писменом заснованим нешто доказати[2]). Другим речима извесно писмено служи за доказ права или правних односа онда, *кад се из саме његове садржине може закључити на какву правно релативну чињеницу*, т. ј. чињеницу, која сама, или у вези с другим доказује постанак, престанак или промену каквог правног односа[3]).

1° *Frank* разликује овде умесно три случаја[4]). Извесно писмено ће на име испуњавати онај услов, и према томе бити исправа:

(1) Кад *садржи какву изјаву*, која је *непосредно* правно релевантна. То су изјаве, којима се изјављује каква правно релевантна воља, и писмена, у којима су оне садржане, зову се *диспозитивне* исправе. Такве су исправе облигације, признанице, менице, тестаменти, исправе упућене уредништву каквих новина, писмене поруџбине, писмене изјаве о добу старости и ранијим болестима при закључивању уговора о осигурању. Ако које писмено ове врсти не испуњује законом прописану форму, могуће је, да онда губи доказну снагу, те не би било исправа.

(2) Кад садржи *извештај* о каквој релевантној чињеници, као што су н. пр. протокол о скупштини каквог акционарског друштва или трговачке књиге каквог трговца (наравно ре оне, кој би трговац водио једино тога ради, да би имао преглед о стању својих послова, пошто оне тада не служе за доказ) као и писмена, која садрже саопштења чисто личне природе (н. пр. саопшт ње шефа извесног надлештва претпостављеној власти, да чиновник није долазно на дужност извесно време).

(3) Кад не садржи какву непосредно правно релевантну изјаву, нити извештај о каквој правно релевантној чињеници, *али се из његове садржине може непосредно закључити на какву правно релевантну чињеницу*. Док у прва два случаја *само* писмено служи *директно* за доказ о каквој правно релевантној чињеници, овде оно служи томе средством непосредног закључивања. Тако се може из љубавног писма извести непосредан закључак на постојање браколомних односа, или из датума извесне дописне карте може се закључити, да чиновник А у извесно време није био на месту, где је онда требао бити. Међутим не би било исправа писмено, из кога се може само закључити на какав основ подозрења о извесној правно релевантној чињеници, пошто је закључак на ову *посредан*[1]).

2° Није према томе исправа оно писмено, чије доказно својство не истиче из његове садржине, већ из *самог његовог постојања*, које дакле служи као доказ нечега самим тим, што постоји.

3° Није исправа ни оно писмено, које се односи на какав *ништаван* правни посао, јер онда оно не садржи једну правно релевантну чињеницу. Без значаја је међутим овде, да ли је тај правни посао, који је као такав ништаван, правно релевантна чињеница у ком другом погледу.

4° Није међутим потребно, да исправа *сама за себе* доказује извесно право или правни одношај, већ је довољно да она, одн. њоме доказана правно релевантна чињеница, тек у вези с другим доказним средствима доказује извесно право или правни одношај[2]). Тако, довољно је, да се писменом доказује само одустанак од уговора, а не и закључење његово, које се има доказати пак у вези с другим доказима. Но она тада не сме служити само *случајно* као допуна другим доказним средствима, јер се онда не може рећи, да њена доказна снага истиче из саме њене садржине[3]).

5° Довољно је, да писмено служи као доказ *ма којег* права или правног односа, дакле не баш оних, на које је издавалац истог мислио или хтео доказати[1]). Зато се питање, да ли извесно писмено служи за доказ права и правних односа, има решавати, не с обзиром на ово или оно лице, овај или онај правни одношај или право, у опште с обзиром на *конкретне околности*, већ објективно, *in abstracto*[2]).

6° Није потребно, да се из самог писмена види, да је чињеница, која се њеном садржином доказује *правно релевантна*[3]).

7° Да би било исправа, писмено мора служити за доказ у ма којем редовном поступку, цивилном, кривично-правном или ма ком другом[4]). Није дакле довољно то, што би оно служило за доказ у вансудском саобраћају. Зато се доказно својство писмена има да испитује према процесуалним правилима. Тако приватне писмене сведоџбе не могу се сматрати као исправе, јер саме за себе не могу доказно својство, већ је потребно, да је сведок испитан од надлежне власти према одредбама закона о крив. суд. поступку, у колико није друкчије од законодавца прописано или од странака уговорено.

7° Без значаја је *природа* права или правног односа, за чији доказ служи писмено. Тако то може бити јавно или приватно право или правни одношај. На пр. приватна кривична тужба је писмено, које служи за доказ једног *јавног* правног односа, а лекарски рецепт, на основу којег је апотекар овлашћен на давање преписане материје, служи за доказ једног *приватног* правног односа.

8° Без значаја је, да ли писмено служи као доказ постанка, престанка или промене права или правног односа:

в) Без значаја је, да ли је писмено издато у Србији или у иностранству.

г) Није без значаја је, да ли је писмено *јавно* или *приватно*, јер се § 147 к. з. односи само на *приватне* исправе, а о *јавним* исправама говори се у § 148.

д) Без значаја је, да ли се смисао садржине писмена разуме од сваког писменог лица или само од лица, која су у ствар посвећена.

ђ) Из тога, што доказна снага писмена треба да истиче из саме његове садржине, да би било исправа, излази, да је исправа једна *материализирана изјава, којом се каква мисао изражава*, да је дакле исправа писмено, на коме се налази као његов саставни део каква изјава мисли, тим писменом оваплоћена. Прави значај исправе лежи дакле у мисли, која је њоме изјављена[1]). Тиме се она одликује од других спољних објеката (н. пр. куће, реке), који имају такође доказну снагу и према томе правни значај, али не по томе, што би она садржавала изјаву какве мисли,

---

[1]) Спорно је било, да ли је и *кантарска признаница* овако писмено, т. ј. да ли је и она једна исправа, и према томе да ли може бити објекат фалсификовања. К. С. је умесно решио ово питање потврдно. „По чл. 1 зак. о општинској мерини, вели К. С. (о. с. 1919. Бр. 11402, Н. § 147, ст. 8), све што се у јавном саобраћају прода, а у тежини од 25 килограма или метара, мора се измерити на општинским мерилима, кантарима, — а по другом одељку чл. 3. истог закона мерење врше општински службеници, мерачи, који при ступању у ову службу морају положити заклетву. Сем тога по чл. 21. правила о извршењу закона о општинској мерини, мерачи су дужни издати сопственику измерене робе признаницу о измереној роби, у којој признаници мора бити означен број колета и укупна тежина измерене робе. Кад према напред наведеним законским прописима, све што се у јавном саобраћају прода, мора бити на општинском кантару измерено, да сопственик измерене робе добија кантарску признаницу о количини и тежини измерених предмета, и да те кантарске признанице издају заклети општински службеници, — то онда овако издата признаница према §§ 87. и 188. грађ. суд. пост. има карактер *јавне исправе*, која у овом случају служи продавцу као доказ о количини и тежини измереног предмета, и по којој му признаници купац куповну цену за измерену робу има исплатити...“ Према томе кад би продавац преправио кантарску признаницу у погледу количине или тежине и употребио је према купцу, извршио би фалсификовање из § 148. т. 2. к. з.

[2]) Тако *Olshausen* § 267, 15 а, в. *Buri* G S *28* 31, *Hälschner* 2 232, в. и *Frank* § 267 IV 2.

[3]) Тако *Frank* § 267 IV 2.

[4]) § 267 IV 2 a), b), c).

[1]) Уп. *Frank* § 267 IV 2.

[2]) „Према дефиницији исправе, коју наш законодавац даје, вели умесно у овом смислу К. С, (1903. Бр. 6203. и о. с, 1909. Бр. 7394, Н. § 147, стр. 5), под њоме се разуме свако писмено, које је од важности за доказ о уговорима, ослобођењима итд., без обзира на то, да ли се таква исправа као почетак доказа о факту, о коме гласи, мора према § 291 грађ. суд. пост. допуњавати другим доказним средствима“.

[3]) Уп. *Frank* § 267 IV 2, *Olshausen* § 267.

[1]) Уп. *Olshausen*, § 267 16, *v. Liszt* § 160 III.

[2]) Тако *Olshausen* § 267 16. Прот. *Binding* 2 203 пр. 3, *Fuchs* 667.

[3]) Уп. *Frank* § 267 IV 2.

[4]) Тако *Olhausen* § 267, 14, *Meyer-Allfeld* 606. Прот. *Frank* § 267 IV 2, *P. Merkel* 131, према којима је довољно, да имају доказно својство у вансудском саобраћају.

не дакле својом мисленом садржином, која им може и оскудевати, већ по самом свом положају и особинама.

Неки наводе још једну разлику између исправа и спољних објеката, чија доказна снага не истиче из њихове садржине: исправом се доказује, веле, каква чињеница, која потпуно или делимично лежи ван ње саме, за разлику од оних објеката[2]). Ово је нетачно, јер и наведени објекти могу служити за доказ какве чињенице, која лежи ван њих. Тако електрични апарат може служити као доказ олује. С друге стране има исправа, којима се доказује каква чињеница, која лежи у њима самима. Тако меницом се не доказује, да је издавалац дао какву изјаву, већ је та изјава у њој самој овалоћена, т. ј. сама меница по себи је једна изјава.

Да ли извесно писмено садржи какву изјаву, једно је фактично питање. Тако кад се на неком писмену налази реч „да", могуће је ипак, да оно садржи какву изјаву, а да ли је то случај, зависи од конкретних околности, н. пр. од тога, да ли пред „да" има какво питање, и да ли је „да" одговор на то питање.

ж) Исправа, која је од лица за то овлашћеног *намењена* да служи као доказно средство (н. пр. облигација), назива се *намерном* исправом за разлику од *случајне* исправе.

з) Према § 189 грађ. суд. пост. „односно дана и године издања (датума) приватна исправа нема сиду доказа према трећима". Но у al. 3 се додаје: „Али ако је она власти ма у којој цељи предана, или је издатељ исправе умро, онда се датум предаје власти или смрти издатеља сматра према трећима као датум исправе".

Каква изјава може бити учињена наравно и другим знацима, а не само словима, тако да предмет, на коме се ови знаци налазе, може такође служити за доказ права и правних односа. Но сви предмети се не могу сматрати за исправе, пошто према § 147 к. з. исправа може бити само *писмено*.

Из наведене одлике исправе излази, да није исправа:

1° *препис (копија)* какве исправе, пошто он није материјализирана изјава, већ само репродукција какве изјаве. Тако не би извршио кривично дело из § 147 к. з. онај, који би употребио лажну копију какве праве исправе *као копију*, или који би какво писмено употребио *као копију* неког оригиналног писмена, које у ствари не постоји[3]). Но од постављеног правила може бити изузетака[4]). На име и копија какве исправе биће исправа онда:

(ПАСТАВИТЕ СК)

[1]) В. *Brodmann* GS 47 401 u Die Urkunde (1904). Уп. *Frank* § 267 II.

[2]) Тако *Oppenhof* § 267, 40, *John* 36.

[3]) Уп. *Olshausen* § 267, 18 c, *Frank* § 267 III 2, *Binding* 2 209.

[4]) Уп. *Olhausen* § 267, 18 c, *Frank* § 267 III 2 a, a.

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ЧУДНОВАТИ ТРАГОВИ

ПРИЧА

Балдуина Гролера.

(СВРШЕТАК)

Добро одржаван сресни пут водио је покрај шуме. Кад је Дагоберт спазио једног шумарског момка, који је чувао стражу, наредио је да се стане.

„Ја мислим, да би требало да останете ту седећи, милостива", рече он. „Леш убијеног није најбољи призор за Вас. Ја ћу Вам већ јавити, ако бих приметио макар штогод важно".

Рекав то он приступи ближе месту злочина. Два чувара извршила су своју дужност. Одмах се могло приметити, да у близину није пуштано ни једно неовлашћено лице. То је увек имало својих добрих страна. Далеко у наоколо стајали су сељаци у немом страху. Ни Дагоберт се не дотаче мртваца, али је оштро испитивао све, што би му дало ослонца за даљу истрагу.

Кад је комисија стигла, допуштено је лекару да приђе лешу. Он клече крај леша и изврну га са нешто напора, јер је леш лежао лицем окренут доле. Дагоберт се саже и поможе лекару. Нађено стање у главноме је било ово:

„Самоубиство или несрећан случај искључени су. Убиство ван сваке сумње. Човек је удављен. Отисци прстију још се виде потпуно јасно. *Pomus Adami* нагњечен, даље сломијена заштитна рскавица, Cartilago thyroïdea, и санторинска рскавица на гркљану. Смрт је морала моментано наступити. Смрт је свакако наступила већ пре осам до десет часова; по својој прилици убиство је извршено пре поноћи."

„Допустите, господине докторе", узе реч Дагоберт. „Тачно утврђење времена убиства могло би бити од важности. Ја мислим, да ми зато имамо средство у рукама".

„Ја не мислим, господине Дагоберте", одговори лекар. „Одредити тачно време на сате и минуте — ту нас наука оставља на цедилу".

„Онда морамо то покушати без науке. Синоћ или ноћас падала је киша. Друм се истина опет осушио, али се види, да је киша падала, а најбоље овде на месту, где је леш лежао. Мокро, а сада готово сасвим суво одело убијеног оставило је на земљи влажну ивицу. Међутим може се утврдити, кад је киша почела".

„То ја могу сасвим тачно рећи", јави се шумар. „Од три четврти на осам до осам падала је уз севање и грмљавину жестока киша".

„Ето дакле сад имамо један ослонац", продужи Дагоберт. „Ја на име тврдим, да је убиство извршено пре почетка кише. Уверите се. Место, које је било покривено лешом, још је прашњиво. Иначе друм је истина такође сув, али још није прашњив. Затим ту су знаци, који говоре за то, да је киша ударила непосредно после извршеног дела. Али о томе можда ће доцније бити речи. Знаци могу и да преваре и за то се ми за сада на њима нећемо ни задржавати. Али прашина никако не вара. Дакле: Дивалд је убијен пре три четврти на осам. Ми знамо, да је он у канцеларији примио новац у пола седам часова и да га је склонио при себи у једној торбици од мушеме. Даље извидело се и казато нам је, да је он из канцеларије отишао у општинску механу, да је тамо попио $^1/_2$ литра вина, па да је затим одмах после седам часова отишао. Даље ми се време не слаже потпуно, али ипак само у колико се тиче минута. Ја на име сматрам као поуздано, да је он довде приспео тачно пре него је отпочела непогода. Али за сам пут довде он би употребио највише четврт часа. Ми не можемо знати, зашто је тај пут трајао најмање двапута толико, али ипак ми смо сада то време тачно одредили и оно је најмање четврт часа нешто више или мање".

Сад се комисија стаде живо саветовати, износећи своје претпоставке и своја опажања. Дагоберт их не узнемираваше у томе, већ оде до госпође Виолет, која га је очекивала у аутомобилу, и седе до ње. Марију наредише, да вози натраг у најлагаднијем темпу, „у корак".

„Но, Дагоберте", упита госпођа Виолет. „Имате ли наде?"

Дагоберт јој у кратко саопшти ствар и док је говорио, он је једнако испитивао погледом обе стране друма. Потом ћутао неко време, размишљајући.

„Једно обично разбојништво са убиством", рече он после дужег премишљања, „али ипак оно пружа неке сасвим необичне тешкоће. На име индиције противрече једна другој на сасвим чудноват начин. Мора се узети, да је убица неки мештанин, који је тачно познавао све прилике. Не напада се разбојнички на једног убогог ђавола, чувара шума, а да се није знало, да он из замка носи новац".

„Због тричавих 450 круна!" викну госпођа Виолет, а при том јој навреше сузе на очи. „Ми би радије прежалили и десет и сто пута толико. За то убити једног човека, једног верног слугу!"

„Само какав мештанин могао је знати за Дивалдову редовну мисију, али ипак знаци указују на каквог странца као извршиоца. Реците ми, госпођо Виолет, да ли су се јуче или последњих дана вијали у селу какви скитачи, каква вештачка трупа, мислим какви акробати и комендијаши?"

„Нису, поуздано знам, Дагоберте".

„Или можда какви Цигани?"

„Ни они".

„Можда је у близини славила каква црква?"

„У целој најдаљој околини није било такве славе".

„То је врло чудновато и у мојој пракси сасвим ново. Ја бих се заклео, да је убица неки акробата".

„Па зашто баш акробата?"

„Или, има ли у селу какав човек, за кога се зна, да може да изводи акробатске вештине?"

„И тога нема, Дагоберте“.

„То је да човек полуди. Ја могу доказати, да је то морао бити какав мештанин, а готово тако исто добро могу доказати, да то није могао бити никакав мештанин“.

Међутим опет су били дошли у близину богаљастог просјака. Дагоберт му једним покретом руке добаци две сребрне форинте. Оба сребрна новца се разлетеше и ниједан не погоди у шешир. Оба падоше на друм неколико метара далеко од просјака. Дагоберт сиђе, али се не пожури да скупи новац, већ свирепо уживаше посматрајући мирно, како се несрећник креће, одупирајући се на руке да покупи новац. Тада се поново попе у кола и одвезе се са госпођом Виолет у замак, где комисија такође таман беше стигла.

Господа поседаше ради договора и приступише састављању протокола. Дагоберт није хтео да их узнемирава и за то се повуче. Он је међутим хтео мало да се прошета, те да разгледа околину.

Општинском писару је требало нешто више од једног сата, да по диктату среског судије доврши протокол. Таман се хтело, да се протокол још једном прочита, па да га присутна господа потпишу, кад поново уђе Дагоберт, вративши се са своје тобожње шетње. Домаћин је био врло радостан, што се он вратио, желећи, да и он саслуша протокол, па да га потпише, ако се слаже са њиме.

„Ја мислим, да то неће бити потребно“, одговори Дагоберт, посадивши се за сто код остале господе. „Ја шта више сматрам, да ћемо бити принуђени, да састављамо сасвим нов протокол. На прво место ево га опљачкани новац“.

Рекав то, он мету на сто торбицу од мушеме, коју су одмах сви познали, да је Дивалдова. Као што се одмах утврдило, новац је био сав ту. Господом је овладало грдно узбуђење. Госпођа Виолет добаци Дагоберту један захвалан и поносан поглед. Та она је знала и увек говорила, да се на Дагоберта може ослонити!

Тада навалише сви питањима на њега. Кад је био у стању да донесе упљачкани новац, онда он мора имати нека трага и о извршиоцу!

„Што се тиче извршиоца“, одговори Дагоберт, „то сам ја себи допустио ту слободу, да га ставим у сигуран затвор. Ја сам га лично експедовао у општински затвор“.

„Ко је — ко је то, за Бога!?“

„Допустите, да вам саопштим све по реду. Господин општински лекар је утврдио две ствари са необоривом сигурношћу: самоубиство искључено и смрт дављењем. Он није додао — што напослетку и није била његова дужност — ма да се то видело, да је убилчев напад следовао од натраг. То доказују јасно видљиви отисци прстију на врату и чињеница, што је леш нађен окренут лицем земљи. Трагови какве борбе нису се видели. Из ових околности произашла је прва тешкоћа. Тешко се могло представити, да је један такав напад могао следовати са таквом брзином, да нападнутом није било остало ни времена, да се окрене нападачу. Друга тешкоћа је била још замршенија. Ту се показало за мене нешто потпуно ново, нешто што у опште можда још никада није било. Старешина жандармске станице је испитивао сасвим савесно трагове ногу. Околности за то биле су делом неповољне, делом повољне. Неповољне услед тога, што су они трагови, који су пре кише можда били видљиви, кишом били спрани. Повољне пак, што су се они трагови, који су били утиснути пошто је почела киша, кад су се осушили, још јасније показали у блатњавом земљишту, формално као да су испечени.

Трагова од ногу није било, сем три до четири трага, који су несумњиво били од ногу самога Дивалда. Али је било нечега другог, нашто се није обраћала пажња и што је било једна сасвим необична загонетка — било је трагова од руку! Ја сам могао лако да пратим те трагове и дошао сам до једног на сваки начин погрешног закључка, да је убиство извршио неки акробата, који је потом, да неби оставио никаквих трагова од ногу, отишао са места убиства главачке, т. ј. идући на рукама са главом доле, а ногама горе.

Ова претпоставка није била тачна, али опет — убиство је извршио један човек, који иде на рукама. У целој околини има само једно лице, које тако иде — просјак Лип! И то је убица!“

„Немогућно, то је сасвим немогућно!“ једногласно сви узвикнуше. „Један човек, који не може да се макне!“

„Умирите се, господо, он је убица! Његово дело у толико је одвратније, што је он тиме наградио љубав према људима и милосрђе. Он је молио Дивалда за услугу, да га мало понесе. Дивалд га је узео на леђа и носио га, али тиме је била његова судбина запечаћена. Тако се објашњава и она диференција у времену, која ми је пала у очи. Са својим теретом њему је требало пола часа за један пут, који би он иначе прешао за четврт часа.

Резултати мога истраживања потпуни су, а преко свега још постоји и признање учињено пред двојицом сведока, предамном и пред шофером Маријем. Кад сам малочас оставио господу, повео сам собом Марија и наредио му, да понесе једно чврсто уже. Од старешине жандармске станице позајмио сам један пар челичних лисица. Тако опремљени одвезли смо се до Липове колибе. Његова чуварка, једна стара џандрљива жена, била је бесна на њега. Јуче је битанга опет дошао доцкан кући, он се вуцарао у механи до десет часова. Ја сам одмах извидео и утврдио, да оғ није био у механи. Међутим је сам израчунао, да је њему, према начину како се креће, требало најмање два сата да стигне од места злочина до свога стана.

Остало је лако испричати. Предузео сам истраживање по кући и испод једне расклиматане даске нашао сам торбу са новцем. Тада смо пошли друмом ка Липу. Ја сам му одмах рекао, да је он убио Дивалда. Он је покушао да одриче, али му ја подвикнух и показах му торбу. На то он пребледе и призна ми дршћући: — Јесте, ја сам то учинио!

На мој миг Марије му намаче уже од натраг и притеже му руке уз тело. Тада он подиже ради одбране руке од лаката на ниже и таман их тако намести, да сам му могао ставити лисице око зглавака. Потом га подигосмо у аутомобил и одведосмо у затвор. И тиме је за мене овај случај сада окончан. Последњу реч има да кажу његове судије. На њима остаје и то, да одлуче, да ли ће му признати потпуну урачунљивост, или не. Сад молим за допуштење, да се удалим, пошто случајно имам посла са још једним необично заплетеним случајем“.

Дагоберт се опрости са целом комисијом, затим каваљерски пољуби у руку домаћицу. Два минута доцније пошао је кући опет аутомобилом.

С немачког **М. Ј. П.**

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

И ако сам се био изненадио овим ненадним упадом приберем се брзо, скочим те метнем ринглу на вратима, па се онда провучем кроз прозор и попнем се на шупу, одатле дохватим се тавана на суседној кући и сиђем низ једне степенице да изађем на улицу. Кад сам дошао на капију видим да је чувају два жандарма... Срећом то беху два новајлије који ме никад нису видели, „Брзо, викнем им ја, каплар је ухватио једног човека, ено се хрву... пењите се, помозите, а ја идем да зовем позорника“. Оба жандарма пожурише да се попну, а ја утекнем.

Било је јасно да сам био издат полицији; моја пријатељица из детињства била је неспособна за такву пакост, али она је се могла изрећи. После овога да ли сам требао остати у Арасу? Да ли је требало да сам себе осудим да не изађем више из собице? Нисам се могао одлучити на тако бедан живот и решим се да коначно напустим ову варош. Бакалка је хтела да са мном пође: имала је средстава за себу, њена роба би брзо спакована. Отпутовали смо заједно и као што се обично дешава у сличним случајевима, полиција је последња дознала о нестанку жене о којој је требала да води рачуна. По једној старој претпоставци полиција је помислила да ће мо ми свакако отићи у Белгију, као земљу још згодну за склоњење, и док су нас гонили ка старој граници ми смо мирно преким путевима измицали ка Нормандији, коју је моја другарица због трговачких веза познавала добро.

Мислили смо да се настанимо у Рујану. Кад смо ту дошли ја сам имао пасош на име Блондел, који сам набавио у Арасу, али опис у њему био је сасвим различит од мога, те ми је било неопходно потребно да то некако изравнам, а нарочито то ми је требало овде, где је полиција била у толико буднија и непомирљивија у колико су општења између

емиграната у Енглеској вршена преко нормандиске обале. Ево како сам пасош променио. Свратим у општину и визирам пасош за Хавр. Виза се добија обично лако: довољно је да пасош није застарео, а мој није био. Кад се свршише формалности ја изађем, али после два минута вратим се у канцеларију и питам да ли нису нашли неки бележник. Нико ми не могаше дати никаква обавештења; тада сам стао очајавати: хитни цослови звали су ме у Хавр, требао сам да пођем исто вече а нисам имао пасош...

„Није то ништа!“. Каже ми један чиновник, „према регистру виза вићете добити дупликат вашега пасоша“. То сам и хтео. Име Блондел је остало, али опис је удешен према моме. Да бих потврдио моје понашање не само да сам отпутовао у Хавр, као што сам био рекао, него сам чак малим објавама тражио бележник, који је у ствари био из мојих руку прешао у руке моје другарице.

Некада не бих могао издржати једно такво суочење а да не пустим гњеву на вољу... како се човек с временом мења! Осведочен лично за моју несрећу решим се одмах на одвајање; молбе, обећања за најисправније владање, ништа ме није могло одобровољити, био сам неумољив... Могао сам јој из захвалности опростити, али који ми је јемчио да ће она, моја добротворка, прекинути са мојим противником? И зар се нисам требао бојати да ће ме у тренутку каквог одушевљења издати? Поделили смо, дакле, на пола нашу имовину и она оде; од тада о њој нисам ништа чуо.

Због овога, пошто се рашчу по вароши, беше ми омрзло бављење у Рујану те почнем трговати по вашарима; ишао сам по срезовима Мант, Сен Жермен и Версај, где сам за кратко време стекао доста муштерија. Зарађивао сам добро те сам могао у Версају, у улици Фонтен, закупити један магацин са станом, где је моја мати, док сам ја путовао, становала. Живео сам тада беспрекорно, у опште где год сам долазио био сам уважен, помишљао сам већ да ме је оставио онај баксуздук, који ме је без престанка гурао по путу бешчашћа и од кога сам се ја толико отимао. Али један мој друг из детињства оптужи ме због неких наших заћевица и кад сам се вратио са вашара из Манта мене ухапсише. И ако сам упорно одрицао да нисам Видок него Блондел, као што и мој пасош гласаше, преведоше ме ипак у Сен-Дени, одакле су ме требали спровести у Дуј. Према изванредним мерама које су предузели да спрече моје бегство видео сам да сам био *препоручен;* један поглед на књигу жандарма показа ми предострожност нарочите врсте: ево како сам био забележен: „*Нарочито пазити. Видок (Евжен Франсоа) осуђен у контумацији*[1]) *на смрт.* Овај *човек је прекомерно смео и опасан*“.

Да би моји чувари били пажљивији представили су ме као неког великог злочинца. Из Сен-Дени повели су ме на колима везаног да нисам могао мрднути и до Лувра пратиоци не скидаху очију с мене; њихово расположење ми је наговештавало грубости које ми је требало предухитрити; тако добијем сву ону снагу којој имам већ толико пута да захвалим за слободу.

У Лувру ме затворише са осталима у звонару која је била преобраћена у затвор. Набавим два душека, један покривач и чаршаве, који су имали бити исечени и уплетени те да нам послуже за силажење у гробље. Резу исекоше три војна бегунца, који су били затворени с нама и, у два сата изјутра, ја пробам први. Спустив се на крај ужета видео сам да има још скоро петнаест стопа до земље, али се није имало кад премишљати, пустим се и паднем. Али, као и у паду са бедема у Лиљу, уганем леву ногу те нисам готово могао кренути, па ипак пробао сам да прескочим гробљански зид кад чујем да се полако окреће кључ у брави. Видим: апсанџија и његов нас ућоше у гробље; они су имали подједнаке носеве: прво апсанџија прође испод ужета и не примети га, а нас прође поред шанца где сам се био згурио и не осети ме. Пошто су обишли све вратише се. Очекивао сам да ће моји другови следовати моме примеру, али кад се нико не појави прескочим ограду и изађем у поље. Бол у нози постајаше ми све јачи и јачи... па ипак храбрио сам се, а храброст ми даваше снагу те сам одмицао брзо. Био сам без мало прешао четврт миље кад чујем наједанпут да звони на узбуну; било је то у половини маја. У освитку дана видео сам неколико сељака где наоружани излазе из станова да се размиле по равници. Моја уганута нога била је један основ, који ме је могао направити сумњивом, а био сам непознат; било је очевидно да би у сваком случају први који би ме срели тражили да се увере о мојој личности. Да сам здрав ја бих изиграо свако гоњење, а сад није ми остајало ништа друго него да ме ухвате. И, нисам ишао ни двеста корака кад ме сигоше жандарми, који су јурили за мном, ухватише ме преко среде и вратише у проклети торањ.

Жалостан исход овога покушаја није ме обесхрабрио. У Бапому затворили су нас у градњу, у стару полицију, и ставили нас под надзор војне страже састављене из регрута. Један једини шиљбок нас чуваше; он је био испод прозора и доста близу затвореника, те су ови могли с њим разговарати; то сам ја први почео. Војник, који је био на стражи, учини ми се погодан и помислим да га поткупим, понудим му педесет динара да нас пусти да утекнемо кад опет буде његов ред. Он истина одби, али по гласу и по очима познао сам да би примио паре, само није смео. Да бих га охрабрио ја повећам суму, покажем му три луја, он приста и каза ми одмах да ће његов ред доћи од поноћи до два сата. Наши преговори били су свршени; почнемо одмах да радимо на делу; зид пробушимо толико колико треба за пролаз; чекали смо само време па да изађемо. Најзад поноћ искуца, војник ми јави да је ту, дадох му три луја и спремим што ми треба. Кад све би готово питам војника: је ли време? — Да, журите се, рече ми он после малог ћутања. Паде ми у очи то што ми није одмах одговорио: помислио сам да има нешто што није у реду и ослушнем; учини ми се као да чујем кораке а према месечевој светлости приметим такође сенку више људи. Али, могао сам се је преварити! и да бих се уверио узмем сламу, направим брзо лутку коју обучем, провучем је кроз рупу коју смо били за нас направили. У том тренутку један ударац сабље, који би и наковањ пресекао, показа ми да сам се паметно извукао и утврди ме још јаче у мишљењу, да се не треба увек поверавати регрутима. Одмах жандарми улете у затвор и поче испит, хтели су све да знају. Ја кажем да сам дао три луја, регрут одрече, али ја останем при својој изјави, те га претресоше и новац се нађе у његовим цокулама. После тога и њега су затворили.

Нама су само страшно претили, али како нас нису могли казнити задовољили су се да удвоје стражу... Изгледало је да нема више могућности за бежање, а најмање да ће доћи једна од оних прилика које сам очекивао непрестано; па ипак она дође пре но што сам се надао. Сутра дан смо требали отпутовати; бесмо сишли у касарнско двориште; ту беше велика забуна због једног новог спровода осуђеника и одреда регрута из Ардена који су ишли на Булоњско Поље. Ађутанти са жандармима прављаху место да образују водове и да изврше прозивку. Док су се они занимали сваки око својих људи ја се увучем тајно у једна теретна кола, која се спремаху да изађу... Прођем тако кроз варош непокретан и правећи се мањи од макова зрна. Кад сам се видео ван бедема не остајаше ми ништа друго до да се вешто искрадем. Пред једном крчмом кочијаш, као и сви његови другови, сврати да се освежи и док су га коњи чекали на друму, уграбим ту прилику да му са кола олакшам терет за који он није ни знао. Одмах сам се сакрио у једну њиву засејану репом и кад ноћ паде упознао сам се са местом.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

[1]) Није био присутан суђењу Пр.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

„Моли се уредништво да што пре у свом листу изнесе објашњење на следећа питања овог суда и то:

I. Код ове општине има више лица, осуђених за иступна дела, и то: за крађе, увреде части, повреде туђих ствари итд.

При покушају наплате ови се изговарају да немају никакве имовине, јер стоје у задрузи са оцем; њихови очеви ову наплату не одобравају преме §§ 57. 507. грађ. закона, те оно благодејање из §517. истог закона за синове и не вреди, и на овај начин шире се оваква дела од млађих лица.

Моли се уредништво на који начин и без одговорности може ову наплату суд извршити; и

II. Кад отац прода део од имања, а за сина не остаје му земље за уживање по § 471. грађан. суд. поступка, сме ли суд дати уверење продавцу, оцу, да других задругара нема, пошто син по § 57 и 507. грађ. закона није задругар, у толико пре што § 471. грађ. суд. поступка говори само о пореским главама, те се по томе може рачунати само о задругарима где не може бити син према §§57 и 507. грађ. закона".

— На ова питања одговарамо:

1. По § 325.а. закона о поступку судском у кривичним делима, дужан је отац да плати за свога сина све трошкове, означене у тачкама 4. и 5. §§ 322.и 325. истога закона, кад год је овај учинио дело из *користољубља*, без обзира на то, што између оца и сина не стоји задружни одношај у смислу § 57. и 507. грађанског закона.

Остале трошкове отац није дужан да плати, ако судском пресудом није на то нарочито осуђен.

Ако се ови трошкови не могу наплатити продајом стајаћег одела окривљених, и њиховом осталом личном својином, ако је и у колико имају, онда се констатује немогућност наплате и на тај начин ствар приводи крају; и

2. И ако по § 57. и 507. грађ. закона, изм ђу деце и родитеља не стоји задружни одношај, ипак суд не сме издати уверење оцу, да нема задругара, кад он има једнога или више синова, јер § 471. грађ. судског поступка и не тражи да постоји задружни одношај, како га замишљају и траже поменуте законске одредбе из грађанског закона, него тражи само то, да се у једној кући сељачкој, био у овој задружни одношај или не, обезбеди *наглавица* за сваку пореску мушку главу, где улазе и синови.

На ово суд мора нарочито да пази, и да никако не дозволи, да се окрњи од оне имовине, коју штити § 471. гр. суд. поступка, јер би иначе његови часници одговарали по казненом закону.

Поћављамо: да та околност, што између родитеља и деце не постоји задружни одношај у смислу грађанског закона, не пружа повериоцима право да се наплате из онога дела имовине, који је §-ом 471. грађ. суд. поступка, заштићен једној сељачкој — земљорадничкој породици.

II

Суд општине мачковачке, актом својим Бр. 498. пита:

„Пресудом овога суда од 20. октобра 1909. г. № 498, коју је Крушевачки Првостепени Суд решењем својим од 5. фебруара 1910. год. № *4380*, *одобрио*, осуђено је извесно лице са десет дана затвора, за дело из § 375 *а.* кр. закона, и да заузето земљиште врати селу у својину, које је на дан 5 августа 1909. год. поред свога кућног плаца заузело од сеоске земље и пута, на коме је постојао и сеоски бунар, и на истом одмах направило једну зграду, кош и капију. После одобрене пресуде и издржане казне, суд је неколико пута осуђеног позивао и одређивао да заузето земљиште у првобитно стање врати, но он то неће да учини.

Да суд не би дошао до какве одговорности, ако би ову своју пресуду сам извршио — тим пре што се извршењем има да обори један део зграде, у колико је подигнута на сеоском имању, као кош и капија, моли се уредништво Полицијског Гласника да у своме наредном броју да своје објашњење о томе: како ће и на који начин да горњу пресуду суд изврши, а да до одговорности не дође?

— На ово питање одговарамо:

Ако у пресуди стоји, да осуђени подигнуте зграде поруши, и ако он то не учини, онда да ће се то учинити о његовом трошку, онда суд неће одговарати ништа ако ову пресуду изврши и самим рушењем грађевина, које су на општинском земљишту.

Ако, пак, питање о уклањању зграда није регулисано самом пресудом, онда нека га суд сада поново казни за ново самовлашће, и нека пресудом обухвати и то, да ће суд сам порушити зграде о трошку осуђеног, ако их он сам не уклони одмах чим пресуда постане извршном, па нека после кад пресуда постане извршном по њој и поступи.

III

Писар општине врањевшничке, пита:

„Г. Министар Унутрашњих Дела, расписом својим од 25. децембра прошле године Бр. 25434, наредио је: да сви општински судови, који у својем кругу потврђују уговоре, признанице и облигације, поред таксе за потврду, на правни посао по т. бр, 18. и 40 зак. о таксама, наплаћују и таксу у маркама у корист државне касе.

Моли се уредништво „Полицијског Гласника", да у првом броју да обавештења: ће ли се ова такса у маркама лепити на оригинал или на препис, из чега би надзорна власт могла да се увери да ли је суд ову таксу наплаћивао?".

— На ово питање одговарамо:

Како ће се лепити такса, треба да се пропише правилима Пореске Управе.

Како ова правила још нису готова, то се има поступити онако, како је утврђено ранијим правилима.

По њима, пак, такса је лепљена на примерак, који се потврђује и издаје ономе, који потврду тражи.

Према томе, не би одговарао суд ако би овако радио до нових правила, која ће ово тачно регулисати.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Један случај неодобрења одлуке општинског збора о отуђењу непокретног имања.

Збор сељана села Т....., на дан 29. септембра 1911 год. донео је одлуку, да се сеоска утрина у простору од 30 ha. подели на сељаке истог села равночасно, да се не би даље разграбљивала од сељака околних села.

Шумарско одељење Министарства Народне Привреде у акту од 11. новембра 1911 год. № 23496. дало је мишљење, да ово отуђење не би требало одобрити с тога, што је наведени разлог, којим се брани овај поступак, веома слаб, а међутим село би ово своје добро и на други начин могло обезбедити од заузећа.

Државни Савет нашао је, да се ова одлука не може одобрити с тога, што се из извештаја Шумарског одељења Министарства Народне Привреде види, да је разлог, којим се брани ово отуђење, веома слаб, а село би могло ово своје добро да обезбеди од заузећа и путем убаштињења и постављања сталних граница око тога имања.

Ако је пак селу потребно, да извесан део тога имања култивише, може то учинити давањем под закуп потребитим својим сељанима, па тиме имати и материјалне користи и имање очувати у целини и за потоње генерације.

С тога је, на основу чл. 33 зак. о општинама, решио, да се ова одлука не одобри.

Одлука од 29 новембра 1911 године № 11073.

Државни Савет није надлежан да одобрава одлуке општинског збора о утрошку општинског капитала.

Збор општине С..... на дан 27 октобра 1911 год. донео је одлуку да се капитал села С....., који се налази на приплоду код Управе Фондова у 14027.90 дин. и приватних лица у 780 дин. изузме и употреби за подизање цркве у селу С.....

Државни Савет нашао је, да према пропису чл. 33 зак. о општинама није надлежан да одобрава овакве одлуке општинског збора, па је, на основу чл. 25 свога пословника, решио, да се акта врате нерасмотрена као ненадлежној власти упућена.

Одлука од 5 јануара 1912 год. № 66.

Један случај умесно примењене казне над председником општинским, што на крају тромесечја није поднео општинском одбору састављен општински рачун о приходу и расходу.

Игњат М., председник општине к.... узет је на одговор зато, што није на концу свака три мееца склапао општинске рачуне и потом подносио општинском одбору на преглед, нити их излагао грађанству на углед.

На свом саслушању, 15 септембра 1911. године, изјавио је, да је за друго тромесечје (април, мај и јуни) склопио рачуне и кроз два три дана послаће их надзорној власти, а изложиће их и грађанству на углед. До сада то није могао урадити због послова у општини, а нарочито због оправке путева и купљења пореза.

Надзорна власт нашла је, да овде стоји дело из чл. 167 тач. 3 зак. о општинама, па га је решењем од 23 септембра 1911. године № 14589. казнила са 50 динара.

По изјављеној жалби, III Одсек Државног Савета нашао је, да је решење надзорне власти правилно и на закону основано. С тога је на основу чл. 170 закона о општинама решио, да се жалба одбаци као неумесна.

Одлука од 27. новембра 1911. године Бр. 10140.

Један случај умесне примене чл. 152. закона о општинама.

Због грађана општине л.... (али неконституисан у смислу чл. 29 и 30 закон о општинама) донео је 16 октобра 1911. године одлуку: да неће ићи на кулук на оправку пута Мајдан Пек-Благојев Камен све дондо, док се народу не врати до последње паре она сума, која је од њега покупљена још у прошлој години по 4,50 дин. с главе на главу, а за израду овог истог пута.

Надзорна власт, решењем својим од 17 октобра 1911. год. № 9086, а на основу чл. 152 закона о општинама задржала је од извршења ову зборску одлуку из разлога, што се државној власти мора веровати, да ће се кулучарима новац, који се покупљен за ову сврху налази у каси окружне благајне, вратити, а грађани су дужни, да се наредбама власти покоравају и исте извршују. »С обзиром на ово није било места доношењу овакве одлуке, а тим пре, што се збор у својој одлуци није позвао ни на један законски пропис, по коме би био надлежан за доношење овакве одлуке, а међутим одлука је у основи противна чл. 142 и 143 закона о општинама.

Министар Унутрашњих Дела, налазећи да је зборска одлука противна закону због тога, што одлуку и није донео конституисани збор грађана пред организованим гласачким одбором — чл. 29 и 30 закона о општинама — већ обичан скуп грађана, послао је на основи чл. 152 зак. о општ. сва акта Државном Савету на решење.

Трећи одсек Државног Савета нашао је, да је решење надзорне власти на закону основано, па је, на основу чл. 152 зак. о општинама, решио, да се исто одобри.

Одлука од 29. октобра 1911. године № 10185.

Чл. 158. закона о општинама предвиђа казну само за председника, потпредседника, кметове и деловођу општинског, и према томе не може се применити и на писара општинског.

Миливоје Ј. А., писар општине з.... узет је на одговор због тога, што на тражење надзорне власти није послао акта по једно предмету, нити извештај, да тих акта нема.

На свом саслушању изјавио је, да он у општини није никаква власт, те да би за непоступање по наредби могао сносити одговорност.

Надзорна власт, налазећи да овде постоји дело из чл. 158 зак. о општинама, решењем од 3 септембра 1911. године № 13493, казнила га је са 100 дин.

По изјављеној жалби, III. Одсек Државног Савета нашао је, да решење надзорне власти не одговара закону с тога, што се на жалитеља, као на писара општинског, није могао применити пропис чл. 158 закона о општинама, који пропис важи за деловођу општинског суда.

С тога је, на основу чл. 170 зак. о општинама, решио, да се решење надзорне власти поништи.

Одлука од 27. октобра 1911. године № 10102.

Јос. К. Ст.

Одлука опште седнице Касационог Суда од 17. јануара 1912. год. № 3.

Првостепеном смедеревском суду били су оптужени Д. И. и Н. И. што су 17. јула 1909. г. противстали у вршењу званичне дужности председнику општине радничке Ж. М. и нису му дали да узме у попис њихово жито за наплату државне дуговане порезе, те су тим својим поступком створили себи кривицу казниму по § 93. кривич. законика.

Првостепени смедеревски суд је нашао да у радњи оптужених што председнику нису дали да им узме у попис жито и однесе за наплату дуговане порезе, нема никаквог кажњивог дела ни дела из § 93. кривич. законика по томе, што је радња председникова неправилна и противузакона, за то што није према § 466. грађ. суд. пост. прво саслушао оптужене имају ли да плате порез, па ако немају шта одређују за продају, а за наплату порезе, па тек по истеку 15 дана да приступи попису, — и за то је оптужене решењем својим од 21. марта 1911. год. № 9954 на основу § 250. *а* крив. суд. пост. пустио испод суђења.

Но по жалби државног тужиоца Касациони Суд примедбама свога I одељења од 27. маја 1911. год. № 7596 поништио је решење првостеп. смедерев. суда а са разлога:

»Суд погрешно узима да су оптужени имали права, да изврше представљено дело, пошто су изазвати неправилном радњом председника општинског Ж., погрешно позивајући се на пропис § 466. грађ. суд. пост.

Да би се могла оценити правилност или неправилност радње општинског председника, суд је био дужан да овај случај цени и по *закону о порези*, као специјалном закону, па да затим доноси своју одлуку по овоме оптужењу«.

Смедеревски првостеп. суд није усвојио ове примедбе Касационог Суда, већ је дао следеће противразлоге:

»1. Касациони Суд по своме устројству има да нази да се, како формални тако и материјални законски прописи правилно примењују. И према томе кад је Касациони Суд нашао, да се првостепени суд огрешио о који пропис, требао је тај законски пропис и да означи, како би првостепени суд заиста увидео, да се је у појављеном случају огрешио, јер овако, како је Касациони Суд казао, остаје нејасно и незна се шта је и на који законски пропис Касациони Суд мислио.

2. У закону о непосредном порезу у чл. 107. казато је само, да се егзекутивна наплата порезе врши без пресуде и решење и то првенствено из покретности, а после из непокретности. Али начин на који ће се та наплата вршити није овим законом прописан, и онда остају одредбе законика у поступку судском у грађанским парницама да се примењују. Ни најмање не мења ствар, што је у поменутом законском пропису казато, да ће се егзекутивна наплата порезе првенствено вршити из покретности. Тим је обележено, шта ће се прво узети у попис. Али то не мења начело, да се дужник саслуша, шта од покретности опредељује. И кад тако ствар стоји, да начин извршења наплате није пореским законом регулисан, и да остаје начин опредељен грађан. поступком, онда се мора узети, да се дужник прво саслуша, шта опредељује за продају. Тога у овом случају није било, нити акта изнесења утврђују и зато је радња председникова била неправилна.

3. Најзад по Уставу чл. 16. својина је неповредна. Дакле, са њом не може никако друкше бити него како закони прописују. Начело саслушања мора бити по овоме. А да се и у овим случајевима мора дужник саслушати најбоље показује овај пример кога суд наводи. Неко се по пореским књигама води као дужник, јер није раздужен да је порезу платио. Орган, било општински, било порески, без саслушања узме имовину у попис и прода, а међутим дужник има доказе да је платио порезу, који је од стране благајника утајена, те за то није ни раздужен.

Ови и овима слични примери, којих много има показују, да начело саслушања, изражено у § 466. грађ. суд. пост. на који се суд позвао, мора бити заступљено и код егзекутивне наплате порезе, и за то првостепени суд сматра, да је поменуто решење правилно и да се радња председника општинског, оваква каква је, нема шта ценити и по закону о порези«.

Касациони Суд у својој општој седници од 17. јануара 1912. год. № 3. усвојио је примедбе I свога одељења и одбацио противразлоге првостепеног смедеревског суда.

Решење Касационог Суда о сукобу првостепеног шабачког суда и начелника среза поцерског од 5. септембра 1911. г. № 11101.

Начелник среза поцерског тужбом својом спровео је Д. и Ц. М. на осуду за лаку повреду тела и јавну увреду. Но првостепени шабачки суд налазећи да овде не стоји представљено дело, него да стоји иступно дело из тач. 1. § 357. кривичног законика вратио је акта овога предмета, да полицијска власт пресуду изрече.

Касациони Суд је расмотрио акта овога сукоба па је нашао:

»Кад се лекарском сведоџбом у акту № 4649, утврђује, да је приватном тужиоцу В., нанесена повреда тела, онда

само из тога што се овом сведоџбом није тврдило и то, да је повређени за време боловања био и неспособан за рад, — суд је погрешно нашао, да се у овоме оптужењу појављује дело иступне природе из тач. 1. § 357. кривич. законика, за чије би пресуђење били надлежна полицијска власт, пошто и наређење § 173. крив. законика не траже за постојање овог дела и неспособност за рад.

Па како је по реченој сведоџби лечење имало трајати око дванајест дана онда таква повреда не може представљати иступно дело (које се у главноме састоји у ћушкању и незнатном удару) већ дело преступне природе, за извиђање и суђење којег надлежан је првостепени суд — § 2. крив. суд. пост.".

Са ових разлога Касациони Суд је и послао акта првост. суду на даљу надлежност.

Решење Касационог Суда о сукобу првостеп. суда за округ београдски и начелника среза врачарског од 17. маја 1911. г. № 7008.

Начелник среза врачарског у акту свом № 8061 навео је, да је Д. Т. б. општ. писар, као писар општине жарковачке учинио извесне злоупотребе у званичној дужности, зашта се налази под истрагом и у притвору код првостеп. суда округа београдског, па како су у среској канцеларији нађене као забачене још доста других кривица оптуженог Д., то је све те кривице среска власт послала првостепеном суду, односно иследном судији на даљи рад. Но иследни судија првостепеног суда за округ београдски вратио је иста акта среској власти оглашујући иследну власт за надлежну ради извиђаја ових кривица. Како начелник срески сматра да је ипак надлежан иследни судија за извиђање ових кривица, то је молио Касациони Суд да донесе своје решење по овом сукобу.

Касациони Суд по расмотрењу ових акта нашао је:

„Иследна полицијска власт, која је предузела ислеђење ових кривица оптуженог Д. дужна је и да доврши то ислеђење без обзира на то, што се код првостепеног суда налазе на ислеђењу и пресуђењу друге кривице оптуженог Д.

И ако суд води ислеђење противу оптуженог Д. за друга дела тиме није престала надлежност полицијске власти да доврши предузето ислеђење, јер пропис § 36. кривич. суд. пост. на који се начелник позива, предвиђа само надлежност једног од судова у случају предузетог ислеђења по делима извршеним у разним судским областима".

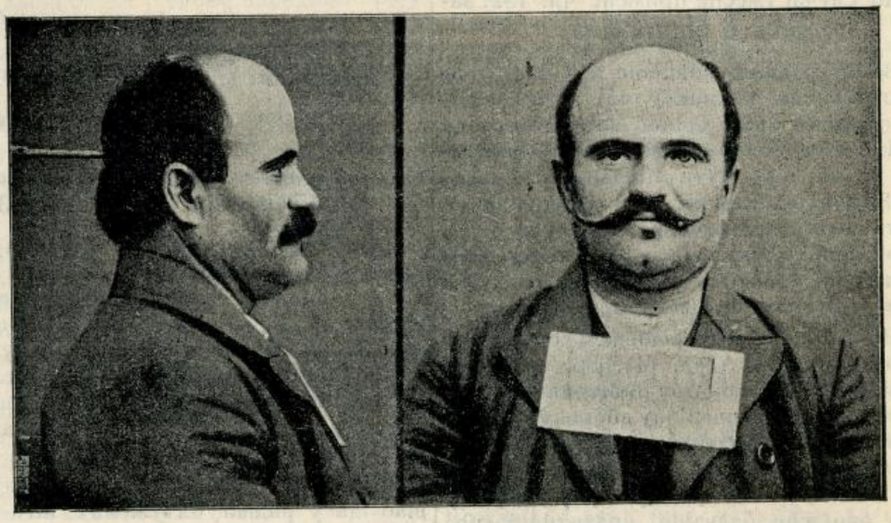
Са ових разлога Касациони Суд је вратио акта начелнику среза врачарског на даљу надлежност.

М. Л. Р.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Као седми члан дружине, која је у Одеси фалсификовала лажне српске новчанице од 20 динара у злату, притворен је у Будим-Пешти овај **Спиро Стојков**, чију слику износимо,

Спиро Стојков

који је као и сви чланови фалсификаторске дружине имао лажно име Младен Илијев.

Управа гр. Београда тражила је његову екстрадицију и њему ће ускоро судити српски судови. Ако би ко што о њему знао моли се да то достави Управи града Београда.

ПОТЕРЕ

Чедомир Вучићевић, из Драгинца у срезу јадранском, окривљен је за крађу новаца, али је отумарао незнано куд.

Он је стар 20 година, раста танког високог, у опште црномањаст, косе добро црне, очију врло малих, кад говори он усне мало криви у страну. Одело сељачко.

Депеша начелника ср. јадранског Бр. 2763.

Мата А. Марковац, коцкар из Марковца, звани „Кржа", одговара за крађу, али се налази у бегству.

Он је стар до 50 година, носи шпицасту жуту браду, кад говори он ћука.

Акт начелника среза беличког Бр. 2935.

Стојан Стаменковић, приватни лекар, родом из Врања, има да издржи 6 месеца затвора, по пресуди Апелационог Суда Бр. 4951, за покушај убиства, али му се не зна место борављења.

Депеша начелства округа ужичког Бр. 923.

Веселин Р. Раденковић, из Васиља, има да издржи три месеца затвора за дело из § 177. кр. закона, али се налази у бегству.

Акт начелника среза заглавског Бр. 870.

Станко Јовичић, калфа ковачки, из Уба, покрао је свога газду и однео му: 62 динара у новцу, један пар чизама, и један нов копоран.

Он је стар 29—30 година, плав, сувоњав, у оделу грађанском.

Депеша начелника среза тамнавског Бр.

Милош Цветковић, дућанџија и **Сретен Јаковљевић,** земљоделац, оба из Белушића, одговарају за прављење лажне исправе, али се налазе у бегству.

Милан је стар 23 године, висок, сув, црномањаст, на десној руци нема великог прста.

Сретен је стар 20 година, средњег раста, у опште плав.

Акт начелника среза левачког Бр. 1147.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

ТРАЖЕ СЕ

Живорад, син Јеремије **Миловановића,** земљ. из Врачевића, ср. колубарског, отумарао је незнано куд.

Он је стар 14 година црномањаст, стаса средњег.

Акт начелства окр. ваљевског Бр. 665.

Мирко, син Ђуре **Глигорића,** из Оглађеновца, среза подгорског, отишао је од своје куће и не зна се где је сада.

Он је стар 14 година, раста обичног, косе смеђе, очију црних, образа дугих, у оделу сељачком.

Акт начелства окр. ваљевског Бр. 686.

КРАЂА СТОКЕ

Јеврему Пауновићу, из Роанде, украдена су два јунца, матора по $1^1/_2$ год., један длаке плаве, други беле. Плави је ровашен у оба ува.

Депеша начелника среза ресавског Бр. 2774.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ову крађу.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије Уредник **Душан Ђ. Алимпић.**

БРОЈ 6. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 12. ФЕБРУАРА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ЗА ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“ НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за начелника прве класе среза млавског Божидара Ђурића, секретара исте класе начелства округа чачанског, по службеној потреби;

за начелника прве класе среза ражањског Др. Душана Ђ. Миловановића, комесара железничке полиције у Пироту у рангу начелника среског исте класе, по службеној потреби;

за комесара железничке полиције у Пироту у рангу начелника среског треће класе Косту Петровића, начелника исте класе среза лужничког, по службеној потреби;

за начелника треће класе среза лужничког Владимира Стојановића, полицискоr писара прве класе среза грочанског;

за начелника треће класе среза рачанског Живојина Степановића, полицискоr писара прве класе начелства округа топличког;

за полицискоr писара прве класе среза подунавског Пр драга М. Об кнежевића, полицискоr писара исте класе среза млавског, по службеној потреби;

за полицискоr писара прве класе среза посаво - тамнавског Милорада Ристића, полицискоr писара исте класе среза мачванског, по службеној потреби, и

за полицискоr писара треће класе начелства округа топличког Михаила Станојевића, полицискоr писара исте класе у оставци.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 7. фебруара 1912. године, у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, решено је:

да се Николи Величковићу, полицискоm писару друге класе среза рамског, уважи оставка, коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 7. фебруара 1912. године, у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПОЈМУ ИСПРАВЕ У КРИВИЧНОМ ПРАВУ

од

ДР. ТОМЕ ЖИВАНОВИЋА

(НАСТАВАК)

(1) Кад се објективно може утврдити, да је воља издаваочева, да и копија његовог писмена важи као оригинал. То је случај са штампаним проспектима. Но потребно је, да законодавац не захтева својеручни потпис имена издаваочевог, као што је случај код менице.

(2) Кад се из копије види изјава преписачева, да се он слаже с оригиналом, јер је тада копија сама за себе изјава, сама за себе дакле чини исправу. Ово је случај н. пр. с овереном копијом каквог уговора.

2° *Пројекат какве исправе,* јер, он није изјава, већ припрема за изјаву. Не би према томе било кривичног дела из § 147. кад би ко лажан пројекат какве исправе употребио *као пројекат.*

ж) Да би извесно писмено служило за доказ права и правних одношаја, и према томе било исправа, потребно је, *да се може познати издавалац исто*г, т. ј. онај, чија је изјава материализирана оним писменом, јер изјава без изјављивача је без значаја.

1° Није међутим потребно, да је издавалац изрично именован[1]). Но кад он није именован, потребно је, да се он може познати *било искључиво из самог писмена (н. пр. на основу рукописа). као што је то случај с железничким билетом, било из писмена а у вези с другим околностима*[2]). Не би дакле било исправе, кад би се издавалац могао познати *само* помоћу околности, које леже *потпуно ван садржине писмена*[3]).

2° Ако има потписа, он може бити механички (н. пр. штамбиљем).

3° Ако има потписа, није потребно, да је потписано име или фирма, већ је довољно и друго које означење.

4° Ако је потпис непотпун, ипак ће писмено бити исправа, ако се само на горе наведени начин може познати издавалац.

5° Кад се потпис не налази доле, већ на неком другом месту, има се испитати, да ли тај потпис стоји са садржином писмена у таквој вези, да се њиме означава као своја она изјава, која је у писму садржана.

6° Писмено без датума може такође бити исправа, ако се од законодавца изрично не захтева. Но и овом случају могуће је, да то писмено служи као доказ у неком другом правцу[1]).

7° Кад се на писмену налази потпис, потребно је, да би био испуњен услов под ж) наведен, да се потпис објективно посматран појављује као потпис стављен или од самог онога, чије је име потписано, или од неког другог на потпис овлашћеног[2]). Тако овај услов не би био испуњен, кад би исправа била потписана само са) „за (pro) Н. Н.“, јер се одавде не може видети, ко је тај, који је овлашћен на потпис. Зато се овако писмено не би могло сматрати као исправа, сем ако би се на други начин из његове садржине могло одредити, од кога потиче потпис[3]).

з) Довољно је, да се је извесно писмено сматрало као исправа према праву, које је важило онда, кад је дело извршено. Без значаја је дакле за постојање кривичног дела у питању то, што према касније м законодавству писмено није више исправа.

и) Прекрштавање какве исправе не мора увек значити, да она више не може служити за доказ, те да према томе није више исправа.

---

[1]) Тако *Olshausen* § 267. 10, *Frank* § 267. III 4, *v. List* § 160 II 4. Прот. *Binding* 2 201, према коме писмено треба да је потписано или да је на њ. стављен други који ручни знак.

[2]) Уп. *Olshausen* § 267. 19. Прот. *Oppenhof* § 297, 58 (*само* из садржине писмена.

[3]) Прот. немачки *Reichsgericht* у неким одлукама (в. *Oppenhof* § 267, 58).

[1]) Уп. *Oppenhof* § 267, 64.

[2]) Уп. *Oppenhof* § 267,63.

[3]) *Olshausen* § 267, 16.

О фалсификовању исправа.

1. *Фалсификовање исправа је прављење и употреба лажних исправа* (§ 147 al. 1. к. з.[1]).

1. *Радња* се састоји дакле у *прављењу лажне исправе* и *употреби* исте. Она је према томе сложена из две радње, које могу бити једна од друге одвојене и по времену и по месту извршења.

а) У § 147 к. з. се разликују *две врсте* прављења лажних исправа:

1⁰ *Прављење лажних исправа у ужем смислу* („лажну исправу начини“) или *подражавање*. Оно претпоставља непостојање какве исправе, и састоји се у томе што се начини лажна исправа дајући јој вид праве исправе, т. ј. дајући јој вид, као да је издата од неког другог, а не од оног, који ју је у ствари издао. Лажна је дакле исправа овде она, која у ствари није издата од онога, који је у њој означен изрично или прећутно као њен издавалац, и која нема за подлогу какву праву исправу. Тако било би прављење лажне исправе у овом смислу, кад би А попунио меничну бланкет и потписао као издаваоца Б без његовог одобрења. Не би међутим било прављења лажне исправе, кад је онај, који је другога без овлашћења потписао представио ово тако, као да је он овога потписао по његовом налогу, јер у таквом случају исправи није дат вид, као да је од другога потписана[2]). Тако би се исто имало узети онда, кад би А уз од њега стављен потпис извесно њему стране фирме додао и свој потпис[3]).

(1) Није међутим потребно:

α) Да је рукопис сличан рукопису онога, који је потписан као издавалац[4]).

β) Да тобожњи издавалац у опште постоји. Може дакле бити потписано и у опште изрично или прећутно означено као издавалац и умрло лице, или лице, које не постоји[5]).

γ) Да постоји такво име као оно, којим је тобожњи издавалац означен, јер нема никога, који би познавао сва могућа српска и страна имена[6]).

(2) Није довољно то, што би неко потписао исправу каквим именом, које није његово. Поред тога је потребно, да исправа има вид исправе издате од самог онога, чије је име потписано. Тако ово неће бити случај, кад се из исправе види, да је А потписао повериоца Б као његов пуномоћник, а не да је то потпис стављен од самог Б. Тако исто онда, кад је ко депоновао своју ствар под лажним именом и под истим именом је квитирао; или кад је по споразуму с примаоцем издавалац употребио псевдоним. Сем тога је [illegible]ње, да онај, који је другога потп[illegible] право на то на основу пу[illegible] датог му од носиоца потписаног имена[1]). Тако то би био случај, кад би помоћник ставио фирмин штамбиљ на какву исправу по овлашћењу свог шефа. Но наравно било би прављења лажне исправе, кад исправа има вид, као да ју је сам властодавац лично потписао; као и онда, кад је неко допустио другоме употребу његовог имена, *да би се овај могао за њега издавати*, јер у овом случају ће бити обмане о личности издаваоца[2]). Ако би био потребан лични потпис издаваочев, исправа би била лажна, кад би је ко други потписао по његовом овлашћењу. Тако исто и онда, кад је потребно писмено пуномоћије за потпис, а дато је усмено[3]).

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

[1]) Уп. *Olshausen* § 267, 30, *Frank* 267 V 1, § 161 I 1 a, *Binding* 2 232.

[2]) Уп. *Olshausen* § 267, 30.

[3]) Уп. *Olshausen* § 567, 30.

[4]) Уп. *Olshausen* § 267, 30.

[5]) Уп. *Olshausen* § 267, 31, *Frank* § 267 V 1, *Binding* 2 232.

[6]) Уп. *Binding* 232/3.

[1]) Уп. *Binding* 2 234, *Frank* § 267 V 1, *Olshausen* § 267, 26.

[2]) Уп. *Binding* 2 234, пр. 3.

[3]) Уп. *Binding* 2 234.

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ИЗ ЦРНЕ КЊИГЕ ЈЕДНОГ ПОЛИЦИСКОГ ЧИНОВНИКА[4])

СКИЦЕ ИЗ ЖИВОТА

— Josef Erler —

ВЕНЕЦИЈАНСКЕ ТАЈНЕ

„Ако хоћеш да учиниш једну велику услугу својој отаџбини, онда ме чекај вечерас у 11 часова, у црном домину, у Кафе Кадри на Марковом тргу. Знак за распознавање: жута трака на десном рамену. Лозинка: Audaces fortuna adjuvat. Црни домино са жутом ружом“.

То је била садржина једног миришљавог писамцета, које сам нашао изјутра на дан Giovedi grasso, безумног четвртка године 186., на своме писаћем столу у канцеларији међу осталом поштом.

Изненађен загледах још један пут коверт, који сам већ био бацио. Адреса се слагала, била је искључена каква погрешка.

„Дакле нека рђава шала!“ била је прва помисао, која ми је прошла кроз главу. Ја нисам био непознат у старом, чувеном граду дуждева; мој позив створио ми је многа познанства у свима градским круговима, али није било ниједног познанства, које би могло послужити као база за какву галантну авантуру. Наравно, кад сам мало боље размислио, учинило ми се и то мало вероватно, да је когод хтео баш мене да узме за предмет какве рђаве шале. Колико сам се сећао, ја за то нисам никоме дао повода. Да није то онда можда била каква замка? То је могло бити пре могућно. Сви италијанци, па и венецијанци, нису гледали на аустро-угарску полицију најљубазнијим очима. То су донеле собом политичке прилике, а сем тога и по неки моји другови, што на жалост морам признати, допринели су својим осорљивим понашањем, да распире антипатије и да их на тај начин учине донекле оправданим. Венецијанци су сматрали за патриотско дело, да полициске органе драже из сигурне заседе разним пакосним угурсузлуцима и да им на тај начин враћају мило за драго. И ако сам веровао, да дотле нисам уживао глас омрзнуте личности у оном делу становништва, са којим сам својим службеним радом долазио у тесан додир, ипак ми се чинило да није искључено, да то писамце треба да ме намами на један корак, чије би последице по мене биле врло непријатне.

На сваки начин било би најпростије и најпаметније, да чудноват позив сахраним у таму корпе за хартију заједно са толиким другим анонимним писмима, која нам често пута тућетима долазе, али од тога ме је уздржао особит, отмен мирис, који је струјао из писамцета и који је показивао, да замка — ако би је било — никако није намештена од какве грубе руке. Ја га гурнух у џеп од прслука у намери, да у току дана још размислим о тој ствари. Али у ствари ја сам већ био решен, да одем на тајанствени састанак. Непозната лепотица — и сухопарни полициски чиновник има својих сањалачких момената — не треба да има никаква повода, да ме сматра за страшљивицу, па ма каква била њена намера.

* * *

Нешто раније пре 11 часова у вече седео сам, увијен у домино од црне свиле, у Кафе Кадри уз један шербет и посматрао узбуркан живот и кретање на Марковом тргу. Трг је због карневалске свечаности био данас нарочито осветљен и с тога је личио на неку велелепну балску салу, у којој се уз звуке војне капеле таласала тамо амо једна маса од хиљаде глава са безбројним маскама сваке врсте, шарено измешана, ћаскајући, шалећи се и смејући се. То је био особит, редак призор, који се мора видети, па да се тачно оцени његова драж. У истини ја му данас нисам поклањао ону пажњу, коју је он заслуживао — моје мисли била је од тога призора одстранила она непозната дама, чије сам писамце носио у џепу. Да ли ће она доћи?

Стражар од тучи на звонику покрај цркве Св. Марка изби својим чекићем једанаести час. Ја сам механички бројао ударце. Они још нису били одзвонили, кад се једна рука спусти на моје раме. Погледам горе. Један црни женски домино са жутом ружом на рамену стајао је иза мене.

„Audaces...“ дошану ми он.

„Fortuna adjuvat“, допуних ја брзо.

„Онда хајде и пођи замном“.

Женски домино мету своју руку у моју и повуче ме из локала. Наш сусрет остао је неприметан. Таквих састанака и малих интрига био је данас пуно на Марковом тргу.

[4]) Од данас почињемо доносити у Полициском Гласнику један низ прекрасних скица, које је под горњим насловом у своје време издао познати дугогодишњи аустро-угарски полициски чиновник и писац Josef Erler. Писац је уметничким пером, на јединствено забаван начин описао своје доживљаје, које је лично доживео у дугој својој полициској каријери. Свака од његових скица, и ако кратка, у ствари је увек тема за читав какав роман или драму. Доносећи ове скице у добром преводу, ми пружамо својим читаоцима у истини врло лепу и поучну забаву. *Од уредништва.*

Моја непозната тискала се самном кроз гомилу, која је готово била закрчила прокурације. Кад смо стигли на трг, онда смо опет могли мало слободније кретати се.

„Где ме водиш?“ запитах моју пратиљу.

„Ка Пијацети“.

„А одатле?“

„Немој бити здраво љубопитљив, све ћеш дознати“.

Наш разговор би прекинут. Неколико панталона[1]), који су нам ишли у сусрет, хтели су да нас зауставе. Они су приметили, да ми носимо црна домина са жутом ружом и траком. Та црно-жута комбинација изгледа, да им се није допадала, јер су учинили неколико непријатељских примедаба.

„Како је то несмотрено, што је она изабрала ту боју“, примети моја сапутница љутито.

„Ко — она?“ упитам зачуђено.

Она не одговори, већ добаци панталонима у чистом венецијанском наречју неколико речи, које су садржавале ништа мање него право ласкање, али које су постигле жељени резултат, јер смо добили слободан пролаз.

Без сметње доспесмо до Пијацете, а одатле до Мола. Моја сапутница пусти моју руку и даде знак једном гондолијеру, који је изгледа на њу чекао.

„Гондола је спремна, уђимо“.

„А куда ћемо се возити?“

„Нећемо далеко. Не губи нимало времена питањима, минути су скупоцени“.

„За један љубавни час?“

„За твоју отаџбину. Хоћеш ли још оклевати?“

Више нисам то чинио. Уђосмо у гондолу. Један светлосни зрак, који је на њу падао са једне лампаде на Молу, показа ми да гондола има неки грб украшен једном круном. Тај грб нисам могао распознати, јер ме моја пратиља брзо гурну у унутрашњост гондоле па закључа за собом врата. Лађица се одмах крену и колико сам слутио удари правце за унутрашњост вароши испод моста уздаха. Нисам могао ништа видети, јер су сви прозорчићи и врата на гондоли били густо застрти.

Црни домино са жутом ружом сео је поред мене и уздану олакшано.

„Шта велиш?“

„Ништа, само сам радосна, што смо овде склоњени. Уплашио ме онај сусрет са панталонима“.

„Ја сам напротив приметио, да си се ти показала храбра“.

„Па морала сам из страха, да нас не открију и не познаду“.

„Па шта онда?“

„Јест онда — ти си из полиције, а ја Венецијанка. Ти ме разумеш?“

Да, ја сам је разумео, ма да то није тако пријатно звонило у мојим ушима. Али сада ми је било јасно, да ми није моја пратиља писала оно писамце, већ да ме она само води по налогу неке друге особе. Тиме се објашњавало оно „она“, што јој се раније у љутини измакло са усана.

„Имаш ли поверења према мени?“ запита ме изненада моја сапутница.

„Зар ти нисам то посведочио тиме, што сам пошао за тобом?“

„За довде није требало много поверења. Али даље. Ја захтевам од тебе пуно поверење“.

„А у чему треба оно да се састоји?“

„Да допустиш да ти вежем очи“.

„Ах, чудноват захтев!“

„Али од кога не могу одустати. Ти не смеш знати, куда те водим“.

„Па ипак си казала, да ћу ја све дознати?“

„Јесте, више него што очекујеш. Али само под условом, који сам ти поставила.

„А ако бих се ја устезао?“

„Бојиш ли се?“

„Зар бих онда био полициски чиновник?“

„Мир, не поминьи ту реч, ако нећеш да све поквариш. Ми нисмо сами“.

„Гондолијер —“

„Је поверљив и одан, али у извесној тачци код Венецијанца престаје поузданост“.

„Кад се ствар тиче нас. То ми ти велиш, свакако да утврдиш моје поверење према теби?“

Моја пратиља учини један покрет као да би слегнула раменима. Шта сам ја био њој? Она је сама признала, да је и она Венецијанка.

„Наједанпут гондола се заустави. У истом тренутку осетио сам, како ми се преко очију намаче нека веза.

„Ни гласа и иди замном, ако ти је мио живот“, шапну ми моја сапутница. Притом ме шчепа за руку и поведе ме собом. Ону другу слободну руку завукох под свој домино и ухватих за напуњен револвер, који сам опрезно сакрио при себи.

Осетио сам, да ме је пратиља водила преко неколико степеница у неко осетно хладно двориште, а одатле неким уским степеницама на завојице на неки горњи спрат. Нека врата окретоше се тихо на својим багламама и ми ступисмо у неки пријатно загрејан простор, чији је под био застрвен меким теписима. Нечујно смо корачали преко њих. Судећи по трајању пута мора бити, да је то био неки дуг коридор или неки низ соба, кроз које смо пролазили. Напослетку моја пратиља заустави своје кораке. Чуо сам, да је она у кратким паузама три пута куцнула на нека врата.

„Entrez“ чу се изнутра неки потмуо женски глас.

Ми уђосмо.

Читав облак слатког, заносног мириса заструја према мени. То је био онај исти мирис, којим је дисало и оно писамце, које сам одјутрос добио. Чух како шапућу два женска гласа. Моја пратиља је по свој прилици извештавала о датом јој послу, али ја нисам могао разумети садржину тога извештаја.

„Господин комесар ће извинити, што сам га на тако необичан начин умолила, да ми дође, али су околности биле такве“, наједанпут допре до мојих ушију један соноран глас. „Да ли се смем поуздати у Вашу потпуну дискрецију?“

„Зар можете сумњати, кад сам сав у Вашој власти, лепа непозната госпођо?“ одговорих ја, осмеливши се та[illegible]ношњу своје ситуације.

Један кратак, јасан као звоно смех био је одговор.

„Збиља, то је ласкање једнога слепца. Али не треба да и даље трпите. Розина, уклони господину везу са очију“.

Заповест је била одмах извршена. Ја сам видео себе у неком красном будоару, благо осветљеном једном ружичастом лампадом. Једна дама у врло елегантном неглижеу од чипака стајала је на неколико корака предамном и причвршћивала је густ вео, којим је мало час увила своју главу. То је била нека фина непровидна тканина, какву можда носе оријенталке.

„Ви видите, да маскерада још није свршена“, рече она притом. „На жалост време је и сувише кратко, а да бих Вам могла дати ближа обавештења. Ви ћете ипак све појмити, чим се упознате са правим циљем Вашега бављења овде. Молим Вас, да с пуно поверења пођете замном. Розина, ти ћеш међутим чувати овде стражу“.

Дама подиже једну завесу од тешког сомота, која је служила као врата, и уведе ме у неки врло елегантан простор, за који сам по једној постељи, покривеној плавим свиленим завесама, закључио, да мора бити спаваћа соба непознате даме. Али мени није остало ни мало времена за даље разгледање. Моја водиља отвори једним притиском нека обложена врата у зиду и позва ме, да сиђем низ неколико степена. Збуњен ја се заустављах. Степенице су водиле у један блистави мраморни басен.

„Мој кабинет за купање“, примети дама. „Не бојте се, басен је празан“.

„И ја треба...“

„Да сиђете у њега. То вам изгледа чудно, јелте? Па ипак разрешење те загонетке простије је и прозаичније, него што би ви могли и очекивати. Хоћете ли бити љубазни, да за један моменат будете сасвим мирни. Зар ништа не чујете?“

„На сваки начин чујем неки необичан шум, као жагор разних удаљених гласова.“

„Сасвим тачно. Само приближите своје уво овом отвору у виду шкољке уз циев за отицање воде“.

„Ах... невероватно!“

„Јелте? Чује се готово свака реч тако јасно, као да се говори у побочној соби. Па ипак уверавам Вас, да није близу оно место, одакле допиру ти гласови довде. У грађевинама вароши старих дуждева не сме човска ништа да изненади. Ја сам сасвим случајно пронашла акустичку тајну овог купатила, а тиме сам открила и једну другу тајну, која је за мене од толиког истог интереса, колико и за Вас, дакако за Вас само у другом погледу. Ја Вам сада остављам отворено поље,

[1]) *Панталони* су талијанске карактерне маске, које представљају заљубљеног старца, са широким црвеним чакширама, које прелазе преко чизама.

Преводилац.

јер нећу да Вас буним својим присуством. Кад будете довољно чули, наћићете ме у мом будоару".

* * *

Нисам могао одмерити, колико сам дуго остао на овом свом чудноватом прислушкивалу; што сам чуо, било је за мене од тако великог интереса, да сам због тога сасвим заборавио на време. Када сам се поново вратио кроз спаваћу собу у будоар, затекао сам непознату даму у једној фотељи, главу наслонила на једну руку и како изгледа утонула у дубоке мисли.

Кад је чула моје кораке, спусти брзо на лице свој вео, који је била подигла и приступи ми.

„Но, јесте ли задовољни, знате ли сада све?"

„Све — сем главнога."

„Имена, јелте?" упита она живо.

„Јест, имена. Госпођа изгледа да је добро информисана".

„Mon dieu, па зашто сам проводила читаве сате на том прислушкивалу, које сте Ви мало час оставили?"

„Ви сте дакле дознали и за имена?"

„Нисам, господине комесаре, имена нису никада помињана. У Венецији су људи обазриви, јер знају, да једно несмотрено изговорено име може кадкад стати главе онога чије је".

„Маркиза Л. на пример."

„Милостиви Боже, Ви знате—".

„Само то једно име, које је случајно у жустрини дебате излетело из устију неке даме, која је, како изгледа, душа тог тајанственог скупа. Оно ће бити довољно, да буде кључ за сва остала".

„Тешко мени! О, Ви не смете сматрати, да сте чули то име; Ви га морате заборавити; чујте ме добро, господине комесаре, Ви га морате заборавити."

„Па и кад не бих могао."

„Ви ћете моћи. Размислите, да сте Ви овде у мојим рукама, да ја имам верне слуге, који ни од чега не презају, помислите на Венецију са њеним скровитим лагунима — не, не, немојте мислити ни на шта друго, већ само на то, да не злоупотребите моје поверење и да ми за ону велику услугу, коју сам учинила Вама и Вашој земљи, не плаћате тиме, да мој живот уништавате."

„Умирите се, госпођо, ја ћу све учинити, што стоји у мојој моћи, али —"

„Не, не, никакво Али. У овоме случају не сме бити никакво Али — видите сами!" Она жустро отрже с главе свој вео. Ја погледах у бледо као мрамор лице маркизе Л., чувене у целој Венецији са своје лепоте. Збуњен устукох један корак натраг.

„Појмите ли сад, господине комесаре, да Ви морате заборавити име маркиза Л. Ви нећете на својој души понети тако један страшан грех, да једну жену учините издајицом свога мужа. Ви ћете ме запитати, па зашто сам Вас онда дозвала овамо, зашто сам Вам открила тако страшну тајну? Из љубави према своме мужу, кога ја обожавам, из освете према лажљивој змији, која т жи да ми га отргне. Ви сте сами чули, да се на ономе скупу налазила једна жена; та жена је глава завере, која се тамо снује. Она је повереник Ђузепа Гарибалдиа и то није био најрђавији избор тога опасног човека, што је баш њу послао овамо, да припреми терен. Где је била слаба љубав према отаџбини, ту су морале помоћи њене драži и заводничке вештине; она је више њих заплела и у своју мрежу уловила, па међу осталима нажалост и мога супруга. Вама више није непознато у чему је ствар. Гарибалди се налази са својим добровољцима у близини границе, његова жеђ за јуначким подвизима неда му мира, он чезне за новом славом и скројио је дрзак план, да једним препадом заузме Венецију. Њему ништа не изгледа немогућно и он се узда у становништво, да ће оно енергично учествовати у том безуспешном устанку. Ви знате и сувише добро, шта је овдашње становништво — једна несамостална маса, поводљива и мека као восак, ако нађе на праве вође. Гарибалди је добро знао, да ту не сме изостати и Маркиз Л., једна од првих и најпопуларнијих личности у Венецији и зато му није ни изгледала сувише висока цена, ако би се она и Сињорина Маритана звала."

„Маритана?"

„Јест, Маритаиа, прослављена неапуљска балерина. Ја сам Вам жртвовала једно име, те да Ви зато заборавите име мога мужа. Мислим, да ћете свакако бити задовољни са том разменом. Тиме сам Вам посведочила пуно своје поверење; дајте сада и Ви мени обећање, да се због тога нећу кајати."

„Не, маркизо, ја нећу према Вама бити незахвалник."

„Срећна сам, што се нисам у Вама преварила, господине комесаре. Али сад је време, да се учини крај једној више него необичној ситуацији, у којој се овде налазимо. Пошто је загонетка разрешена, Ви ћ те сада све разумети и нећете се срдити, што је Ваша очекивана карневалска авантура узела тако озбиљан обрт. Због ом!"

Она ми пружи своју нежну, малу руку и ја се нисам могао уздржати, а да на ту руку не притиснем један пољубац.

Непуних пола часа доцније гондола ме је поново код Пијацете вратила на суво. Ту су још тумарале безбројне маске у веселим поворкама. Мени је било, као да сам просањао неки фантастичан сан.

* * *

То није био никакав сан. У рану зору, када је Венеција још спавала најдубљим сном, изненадио сам играчицу Маритану својом посетом у пратњи двојице полициских агената. У једној тајној прегради њеног гиздавог писаћег стола нашао сам њену интересантну преписку са Гарибалдиом, која је садржавала сва упуства за инсценирање опасне завере. Никада се не би могло слутити, да се конци те завере могу наћи у будоару једне чувене балерине. Само имена Венецијанаца била су попуњена шифрама, чији кључ нисмо могли наћи. Играчица, која је била ухапшена, такође их није хтела издати. Ускро затим, после закључења бечког мира, она је пуштена у слободу. Тиме су окончани кривични акти по предмету карневалске завере у Венецији из године 186..

Али се у њима није могло ништа наћи о томе, да се имало захвалити само љубомори једне жене, што покладни уторак, за када је био уговорен устанак, није постао најкрвавијим листом у историји поносне краљице Адрије.

С немачког **М. Ј. П.**

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

Седамнаеста глава.

Ишао сам преко Пикардије ка Булоњи. У то време Наполеон беше одустао од похода на Енглеску и се великом војском беше отишао да ратује са Аустријом, али је још велику војску био оставио на обали Ламанша. У обојим логорима и у ономе на левој и у ономе на десној страни било је војске од свих родова оружја и војника из свију јевропских земаља: Италијана, Немаца, Пијемонтеза, Холандеза, Швајцараца и Ирланђана. Униформе су им биле врло различите а та разнолиликост могаше мени помоћи да се сакријем. Али сам тако исто мислио да не би било добро да се прерушавам и да позајмљујем одело, него да постанем у ствари војник. Међутим бавити се у Булоњи било је опасно докле год не бих нашао да се некако сакријем.

Једнога дана, кад сам ишао забринут и узнемирен више него обично, сретнем на тргу у горњој чаршији једнога поднаредника маринске артилерије, кога сам виђао по Паризу; он је, као и ја, био Артоац; укрцав се још као дете на једну државну лађу он је највећи део свога живота провео по колонијама, и зато што није долазио кући није ни знао за моју неприлику. Он ме је само сматрао као човека који воли угодно да живи и после неколико седељки у кафани, укојима сам га силно помагао, он стече високо мишљење о мојој вредности.

„Бога ти, Роже Бонтан[1]), шта радиш овде у Булоњи?„ упита ме он. — Шта радим? тражим да поново ступим у војску. — „Шта, по други пут! Знаш ли да је данас врло тешко ступити? Слушај, ако хоћеш да примиш један савет... него... овде се не може комотно разговарати, уђимо код Галанда". Упутимо се ка једној кафаници која је била у једноме ћошку на тргу. — „А, добар дан, Парижанине". рече поднаредник кафецији. — „Добар дан, чича-Дифаји. Чим могу послужити? Оку слатке или љуте?" — „Свеца му, деда-Галанде, сматрате ли ви нас за погорелце? Ми хоћемо богату трпезу и тридесетогодишње вино". Затим се окрете мени: „Зар нису пријатељи пријатеља увек пријатељи? Признај то!" додаде ударајући ме руком и повуче ме у једно сопче где г. Галанд примаше своје добро познате госте.

[1]) Човек који мисли само на задовољство. Пр.

Био сам врло гладан и са задовољством сам гледао спремање стола. Нека жена од двадесет пет до тридесет година, стаса, лика и склоности оних девојака које могу усрећити читаву чету, дође да нам постави сто. Она је била Лијежанка, врло жива, врло весела и говорећи њеним наречјем правила је сваки час масне шале које изазиваху на смех поднаредника, очараног што она има толико духа. „То је свастика нашега домаћина“, рече ми он. „Ово су руке! једре као клубе; округла је као буре, створена за задовољство!“ У исто време Дифаји мазећи њене руке задиркиваше је лаћарски, час привлачећи је на колена (јер је био сео), час љубећи јој сјајне образе пољупцима који су трештали и исказивали отворено уживање.

Признајем да сам ово једва гледао јер задржаваше постављање, али се госпођица Јованка (тако јој беше име) нагло отрже из наручја мога Амфитриона[1]) и врати се после са пола ћурке, са доста купуса и са две флаше вина и мету све то пред нама.

„У добри час! викну поднаредник, ево и за јело и за пиће; ја сам се искупио за добро место а за остало видећемо јер све што је у кафани на нашем је расположењу, треба само да дам знак. Зар није тако, госпођице Јованка?.. Да, друже, настави он, ја сам газда од куће“.

Честитао сам му на толиком богатству и почесмо и један и други јести добро. Прилично давно нисам био на оваквој гозби, наједох се богато. Флаше смо брзо празнили и мислим да смо отворили седму кад је поднаредник изашао, вероватно да сврши нужду, и врати се ускоро водећи две нове званице: једног пешачког комесара[2]) и неког наредника. „Свеца му! волим друштво, каже Дифаји; ето тако, земљаче, рекрутовао сам још двојицу: ја се разумем у регрутовању, ето питај ову госпоју.

— Да, то је истина, прихвати комесар. Чича Дифаји-у припада част да уме изнаћи разлоге и да обрлатити регрута; кад помислим на то видим да сам био грдан шамшула кад сам могао пасти у такву клопку.

— Ти се сећаш тога још?

— Да, да, мој стари, сећам се тога, а сећа се и наредник кога сте имали дрскости да узмете за пуковског бележника.

— Е, а зар се није обогатио? Сто му громова! Зар не вреди више бити први рачуновођа међу топцијама него превртати акта у каквој канцеларији? Шта велиш на то комесару?

— Ја сам вашег мишљења, али...

— Али, али... ти би ваљда хтео рећи да си био срећнији кад си кантом захватао жабокречину и залевао лале. Сећам се, кад смо се требали укрцати у Бресту на „Непобедни“, ти си пристао да пођеш само као цвећар на лађи. Пођимо, рекао сам ти, буди цвећар, капетан воли цвеће; а сваки има свој укус, сваки има и свој занат; а ја сам радио мој. Чини ми се да те гледам још: био си збуњен кад те, у место да негујеш цвеће, одредише да маневришеш са једецима и кад си требао потпаљивати топове. То је био ватромет! Али не говоримо више о томе но пијмо! Де, земљаче, сипај друговима.

Узех да напуним чаше. „Видим, рече ми поднаредник, они ме не воле више и тако нас тројица не чинимо више друштво пријатеља. Истина је да сам их ја навео да падну у замку, али то све није ништа. Ја сам још као Свети Јован према осталим врбачима[1]); ви сте још жутокљунац и нисте познавали Бел-Роза, тај је тек био мајстор! Овакав какав сам, нисам баш био наивчина, па ипак ме обрлати лакше него друге. Мислим да сам то већ причао, али поновићу ради земљака.

„Под старим режимом ми смо имали колоније: Француско Острво, Бурбон, Мартиник, Гваделуп, Сенегал, Гујану, Лузизијану, Свети Доминго и друге, а сад? имамо једино острво Олерон; то је мало више него ништа, или како каже овај, то је под једном ногом имати земљу а очекивати за другу. Промена би нам могла све вратити, али о томе није ни мислити: свршена ствар; флотила трунуће у луци а остатке ће после спалити. Али ја и не примећујем да сам се удалио, овамо Бел-Роз; мислим да сам вам о њему почео причати.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

[1]) Кнез Тебе, престоница у старој држави Беотији у Египту, а овде преносно значи онај који даје ручак.

[2]) Набављач хране за војску. Пр.

[1]) Они, који врбују војнике. Пр.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине костајничке, актом својим Бр. 50, пита:

„Ова општина, до пре 5—6 година, имала је у заједници са општином крупањском повећи простор утрине и шуме своје, и тада је учинила поделу и овој општини дошло је око 200 хектара земље и шуме, о чему постоји и записник изборног суда о подели.

Порезу држави ова општина на исто имање плаћа код рађев. пор. одељења у Крупњу коју наплаћује пореско оделење.

Ова општина има за исту шуму и имање свога шумара, коме плаћа ради чувања шуме, а иста постоји до атара ове општине те је у саставу њеном, а у пописној књ. „Б“ води се у атару крупањске општине.

Општина крупањска сваке године врши разрез прireза општинског на ову општину по непосредном порезу, а по распореду од пореског оделења, и тражи да јој ова општина плати тај прирез, али ова општина на то не пристаје, јер сматра да општина ова води бригу о своме имању, има свога шумара и стара се о имовној безбедности, а да општина крупањска од извршене деобе 28. августа 1905. године нема никаквог надзора на имању ове општине, јер је те године и по књ. „Б“ и по распореду пореза подељен и државни порез.

Моли се уредништво за објашњење што скорије:

Да ли ова општина треба да плати општински прирез општини крупањској, и да ли тај прирез припада општини крупањској или овој, а и кад би ова општина платила да ли тај прирез треба да прође кроз књиге општине крупањске а да дође као главни приход овој општини, јер само имање лицем постоји у овој општини?“

— На ово питање одговарамо:

По чл. 15. закона о непосредном порезу, порез на земљиште и зграде плаћа се у оној општини, где се имање налази.

Како се општински прирез наплаћује према суми и посредног пореза, долазио овај са непокретних имања или других пореских објеката у општини, то и он припада оној општини, која наплаћује непосредни порез.

Према томе, кад се утрина те општине води по књизи „Б“ у општини крупањској, па тамо и порезом задужује, онда се и општински прирез мора платити општини крупањској без обзира на то, што сама општина костајничка држи своје чуваре шума, јер се тиме не искључује и надзор и старање општине крупањске.

Овако мора бити према стању ствари, које се по пописним и пореским књигама показује за сада.

Ако, међутим, та општина налази, да њено имање није у атару општине крупањске, него у њеном сопств ном, као што у предњем питању наглашава, онда њој ништа не смета, да покрене питање о атару, и да тражи да се дотична шума испише из књиге Б. општине крупањске и упише у књигу општине костајничке, па да се тамо и порезом задужује.

Ако јој ово призна општина крупањска, онда се тај пренос из књиге у књигу може извршити пристанком и одобрењем пореског одељења, а ако би општина крупањска истакла питање о синору, онда се прво то мора расправити у смислу закона о општинама, па тек тада може бити речи о преносу пореза.

II

Суд општине гладњанске, актом својим Бр. 94. пита:

„По правилу о наплати војнице чл. 6. тачка 1. сви који не служе у војсци плаћају 30% од целокупне годишње порезе на име војнице. По чл. истом тач. 2. намерно осакаћени и онеспособљени, плаћају два пута толико, дакле 60%.

По истом правилу чл. 25. став 5. војница се плаћа на целокупну непосредну порезу, коју дотични војничар плаћа, било сам, било са неподељеном задругом.

Поједине општине су практиковале разрез војнице само на лице, које је војничир, и само на његов део непосредне порезе резали по 30%; а поједине, пак, општине су резале на целу непосредну порезу, и ако ту непосредну порезу плаћају један војничар и два који нису војничари, према чему излази, да и ако је ко служио у војсци, а има војничара у

задрузи, плаћа и он на своју непоср. порезу војницу.

Моли се уредништво за објашњење: који је начин наплате правилан, први на самог војничара, или други на целу задругу, те како суд не би до одговорности дошао?«

— На ово питање одговарамо:

Наредбом г. Министра Војног од 31. децембра 1909. год. Ф. Ђ. № 10043, укинута су правила о наплати војнице, прописана 8. маја 1906. год. Ф. Ђ. Бр. 2986, која се помињу у предњем питању.

Према томе, она више не могу служити као основица за разрез војнице, па по томе ни правило, које је постављено у ставу 5. чл. 25. нема више важности, него се за основицу разреза има узети став трећи чл. 2. закона о устројству војске.

По овоме законском наређењу не би се могло узети, да војницу тр ба разрезати на целокупни задружни непосредни порез, јер је обвеза служења у војсци лична, те би наплатом војнице на целокупни порез били оптерећени и они задругари, који су лично одужили дуг према држави.

Али како је према поменутом чл. 25. укинутих правила до сада било друкчије поступање, то је саветно да власти и од сада тако врше задужења, па ко тиме не буде задовољан, он се може жалити у смислу тачке 8. расписа г. Министра Финансија од 24. маја 1910. год. Пор. Бр. 13451.

III

Суд општине гуњачке, актом својим Бр. 176. пита:

„У закону о таксама, на ТБр. 366, стоји: да се плаћа такса за поравнења пред судом, пре пов деног спора, 2. дин. као и правна такса из ТБр. 18 и 40 поменутог закона; а не стоји и то: да ли општински судови треба да наплаћују за оваква поравнења и спорну таксу из ТБр. 359 и 360. поменутог закона. Да не би суд погрешно предњу таксу наплаћивао, он моли уредништво „Полицијског Гласника« да у свом наредном броју листа даде своје обавештење о овоме«.

— На ово питање одговарамо:

У тежњи да се избегну непотребне и штетне парнице, држава је предвидела законима могућност поравнања, па чак учинила и ту олакшицу, да се не плаћају спорне таксе, него узела много мању.

Тако она је за поравнања код општинских власти узела свега 2 динара — тач. 366- а код првостепених судова свега 10 динара — тач. 184.

Уз ову таксу, и код општинских власти и код државних судова, наплаћује се још и такса на правне послове, ако већ није постојала испрва, која је таксом оптерећена.

Према овоме, за поравнања пре поведеног спора, не треба наплаћивати таксу из тачке 359. 360.

IV

Писар општине мирош вачке, пита:

„Пресудом ово општинског суда од 14-VI-1911 год. Бр 2006, кажњени су А. и Ђ. браћа са по три дана затвора, за дело из § 357. тач. 1. крив. закона, а по тужби приватног.

Пресуда је саопштена сваком у законом року, и пошто није постојала жалба, постала је извршном.

Над кажњеним А. извршена је казна затвора 21-X-1911. год. а над кажњеним Ђ. није, и ако му је пресуда саопштена и извршном постала 18-VII-1911. год.

Настаје питање: да ли је казна затвора на спрам кажњеног Ђ. застарила, или је радом по пресуди 21-X-1911. г. прекинута застарелост, и сме ли суд сада ову казну над Ђ. извршити, а да не дође до кривичне одговорности, или не.

Молим уредништво да ми да што скорије објашњење, како не би какав случај по овоме наступио?«

— На ово питање одговарамо:

Како је од 18. јула пр. године, као дана, кад је пресуда постала извршном према осуђеном Ђ., па до сада протекло више од три месеца, то је пресуда према њему застарила у смислу § 396. кр. закона, и ко би је сада извршио, он би био одговоран.

Тиме, што је један од осуђ них издржао казну под 21. октобром прошле године, није прекидана застарелост пресуде према Ђ. јер се застарелост пр - суде прекида само онда, ако је осуђени подвргнут издржавању казне, па побегне из руку власти.

V

Суд општине бјелушке, актом својим Бр. 40, пита:

„Суд овај, пресудом својом од 11. априла 1911. год. Бр. 360, казнио је В. Ђ. из В. општине В. за дело из § 375. а кр. закона са 10 дана затвора.

Ову пресуду одобрио је и ужички првостепени суд.

Но пошто је кажњено лице било из општине В., суд је актом писао суду општине В. 22. маја пр. год. и 6. јула да пресуду над окривљеним изврши и суд овај са повраћајем акта извести, и то је остало без успеха.

Најзад суд је под 5. августа и 10. окт. пр. год. писао полиц. власти да нареди општ. суду В. да на спрам осуђеног казну изврши и суд извести.

Но суд општ. известио је полиц. власт да је пресуда по § 396. кр. зак. застарила, и власт од овог суда актом изискала пресуду.

Моли се уредништво за објашњење: ко је крив за застарелост — или овај суд, или суд општ. В. одакле је осуђени, и ко ће доћи под § 128. казн. закона, као и да ли исти важи за ту застарелост?«

— На ово питање одговарамо:

Тај суд учинио је са своје стране све што је требало и што је могао, да се пресуда на време изврши.

Кад то ипак није учињено, онда одговорност лежи на часницима општине, одакле је осуђени.

Ако се утврди: да су они намерно пропустили да изврше ову пресуду, онда би одговарали за дело из § 128. кривич. закона, иначе административно дисциплински.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Један случај умесно примењене казне над општинским одборником, што је напустио одборску седницу пре свршетка.

Алекса М., одборник општине С,... узет је на одговор због тога, што је напустио одборску седницу од 14 јуна 1911 год. у току рада. На свом саслушању изјавио је, да је седницу напустио зато, што га је заболела глава, и што му је, услед велике вике и ларме у седници, јако позлило.

Надзорна власт нашла је, да овде стоји дело из чл. 162 зак. о општинама, па га је казнила са 50 динара (чл. 1670 зак. о општинама).

По изјављеној жалби, III Одсек Држ. Савета нашао је, да је решење надзорне власти на закону основано. С тога је на основу чл. 170 зак. о општ. решио, да се жалба одбаци као неумесна.

Одлука од 2 новембра 1911 године № 10283.

Казна према општинском одборнику, за изостанак од седнице одборске, може се применити тек онда, када надзорна власт по оцени његове одбране утврди, да свој изостанак није оправдао.

Председник општине к.... преставио је надзорној власти, да Милорад С., одборник исте општине, није хтео доћи на одборску седницу, која је била 14 септембра 1911 г. па је молио да се са њим поступи по чл. 162 зак. о општинама.

На свом саслушању, одборник Милорад изјавио је, да је до сада присуствовао свакој одборској седници, а 14 септембра није могао услед болести сина.

Надзорна власт нашла је, да овде стоји дело из чл. 162 зак. о општинама, па га је, на основу чл. 167. истог закона. пресудом од 19 новембра 1911 год. № 30769 казнила са 20 дин.

По изјављеној жалби, III Одсек Државног Савета нашао је, да пресуда надзорне власти не одговара закону с тога, што се из послатих аката не види, да је надзорна власт побила и обеснажила жалитељев навод у одбрани, да је са сед нице одборске изостао због синовљеве слабости.

Стога је на основу чл. 170 зак. о општинама решио, да се ожалбена пресуда поништи.

Одлука од 5. децембра 1911. године № 11212.

Један случај неумесе примене чл. 152. закона о општинама.

Младен С.. благајник општине м.... поднео је оставку на благајништво и молио општински одбор да му је уважи.

Одбор општински на свом састанку од 26 . октобра 1911. год, уважио му је оставку и на његово место за општинског благајника изабрао одборника Ђорђа Т.

Надзорна власт решењем од 1. новембра 1911. год. № 32595, задржала је од извршења ову одлуку из ових разлога:

1., По чл. 80. закона о општинама, одбор се скупља у седницу на позив председника и у позиву мора бити означен: дневни ред, место, дан и време састанка. Из послате одлуке не види се, да је на дневном реду те одборске седнице било стављено на дневни ред решавање о оставци досадањег благајника и бирање новог благајника, а међутим по наведеном законском пропису то је требало бити стављено у позиву за седницу.

2., Што није поступљено у свему по првом одељку чл. 112. зак. о општинама у вези са трећим одељком истог законског прописа; и

3., Што није поступљено ни по чл. 84. закона о општинама.

Противу овог решења изјавио је жалбу Државном Савету изабрани благајник Ђорђе и у њој навео, да су у свему испуњени прописи чл. 80, 84, 85 и 112. закона о општинама.

Трећи одсек Државног Савета нашао је, да решење надзорне власти не може остати у снази с тога, што ничим није утврђено, да је одлука општинског одбора, којом је жалитељ изабран за општинског благајника, противна каквом законском пропису.

С тога је на основу чл. 170. зак. о општинама решио, да се решење надзорне власти поништи.

Одлука од 5. децембра 1911. године № 11010.

Један случај неумесног одобрења одлуке општинског одбора, којом је расправљено спорно питање, које проистиче из уговора, закљученог између општине и појединаца.

Dr A. И., лекар општине п.... упутио је 17. октобра 1911. год. једну представку општинском суду, којом га извештава, да је оболео и да за неко време неће моћи вршити лекарску дужност.

Општински суд претходно је известио окр. начелство, да је општина остала без лекара, молећи да се одреди један лекар, који ће вршити дужност и у општини, па је затим општински одбор 28. октобра 1911. год. донео одлуку, да се награда окр. физикусу Dr M., који заступа општинског лекара Dr A., исплати из плате овога за све време заступања, зашта ће Dr M. поднети рачун. Ово стога, што Dr A. није тражио предходно одсуство, нити одредио себи заступника, који би за то време вршио дужност општинског лекара, а по тач. 7. уговора био је дужан то учинити,

Противу ове оддуке, Dr A. изјавио је жалбу надзорној власти, наводећи да је иста неправилна са разлога: што он по чл. 7. уговора у случају болести има сва права указног државног чиновника, те је позивање на чл. 7. уговора без вредности, јер он предвиђа друге случајеве осуства, и што је о својој болести благовремено известио општ. суд. подневши за то и потребно лекарско учерење.

Надзорна власт на основу чл. 152. зак. о општ. расмотрила је жалбену одлуку суда и одбора општинског, па је нашла, да иста није противна закону и да према томе нема законских разлога да је задржава од извршења, о чему је решењем од 9. новембра 1911. год. № 11752. известила и жалитеља Dr A.

По изјављеној жалби, III Одсек Државног Савета нашао је, да решење надзорне власти не може остати у снази с тога, што је, одобравајући одлуку општинског одбора, одобрила и његов поступак, којим је расправљено спорно питање, које проистиче из уговора, закљученог између општине и жалитеља, а за то није била надлежна.

С тога је на основу чл. 170. зак. о општ. решио, да се решење надзорне власти поништи.

Одлука од 1. децембра 1911. године Бр. 11079.

У расходе. који се сваке године морају предвидети у среском буџету, долази и издржавање државних пастува и пастувских станица.

Ванредна скупштина среза д.... на свом састанку од 13. новембра 1911. године, донела је одлуку, да се тражена сума у 1002.26 дин., колико срез дугује за издржавање пастува у 1905 и 1906. год., не уноси у срески буџет за 1012. год. већ да се то унесе у буџет за 1913 год.

Надзорна власт решењем од 15. новембра 1911. год. № 18204. а на основу чл. 40. закона о уређењу округа и срезова, задржала је од извршења ову одлуку са разлога, што је иста противна чл. 133. помен. закона, тач. 10. чл. 22. закона о окружним среским и општинским буџетима и чл. 2. правила о пастувским станицама. Стога је цео предмет доставила Министарству Унутрашњих Дела.

Налазећи да је решење надзорне власти на закону основано, Министар Унутрашњих Дела на основу чл. 14 и 40. закона о уређењу округа и срезова спровео је Државном Савету сва акта овог предмета, с молбом да по истоме донесе своје решење.

Државни Савет нашао је, да је решење надзорне власти на закону основано, па је, на основу чл. 40. у вези са чл. 14. зак. о уређењу округа и срезова, решио: да се решење надзорне власти одобри.

Одлука од 29. новембра 1911. године № 11129.

И противу одлуке окружног одбора, донете по општинском буџету, има места жалби вишој власти по чл. 27. Устава.

Окружни одбор окр. п...., прегледајући буџет општине л...., нашао је, да су извесне партије у приходима и расходима мале, па их је с тога повећао.

Одбор општински, добивши тако повећани буџет, нашао је, да је радња окружног одбора неправилна и противзаконита, јер су општине по чл. 3. закона о општинама самоуправне у својим унутрашњим пословима. С тога је донео одлуку 30. октобра 1911. год. № 9670. (на основу чл. 86. и 130. зак. о општинама), да се противу оваквог рада окружног одбора жали окружном начелству.

Надзорна власт решењем од 9. новембра 1911. год. № 23628. обуставила је од извршења ову одлуку из ових разлога:

Буџет општински коначно одобрава, у овоме случају, окружни одбор. чл. 108. тач. 17. зак. о уређењу округа и срезова.

Ни једним законским прописом није предвиђено, да општински одбор може стављати противразлоге окружном одбору по коначном одобрењу буџета, те је и општински буџет за текућу годину извршан, а у толико пре, што и окружни начелник за одлуку окружног одбора, којом је општински буџет преиначен на онда одобрен, није нашао за умесно, да употреби своје право, које му даје чл. 113. зак. о уређењу округа и срезова.

По изјављеној жалби, III Одсек Државног Савета, и не упуштајући се у оцену саме ствари, нашао је, да решење надзорне власти не може остати у снази с тога, што се њиме није могао спречити општински одбор, да противу одлуке окружног одбора употреби правно средство (право жалбе) вишој власти, када му је то право зајемчено чл. 27. Устава.

С тога је, на основу чл. 170. зак. о општинама, решио, да се решење надзорне власти поништи.

Одлука од 5. децембра 1911. године № 11007.

Општинском часништу и особљу, до дана одобреног буџета за текућу годину, издаје се плата по прошлогодишњем буџету, али ако је ова била већа но што им је буџетом за текућу годину предвиђена и одобрена, дужни су вратити вишак изузете плате.

По буџету општине т.... за 1911 год. предвиђене су мање плате општинском часништу и особљу, но што су биле по буџету за прошлу (1910) годину Али како је буџет за 1911. год. пројектован и послат на одобрење у месецу априлу исте године, то је часништу и особљу за месеце јануар, фебруар и март издата плата по старом, прошлогодишњем, буџету у см. чл. 6. закона о окружним, среским и општинским буџетима.

Министар Финансија, као надлежан по чл. 132. зак. о општинама, одобрио је буџет за 1911. год. 7. септембра 1911. г. и тако одобрен примљен је у општинском суду 15. истог месеца.

Како се, услед издавања плате часништу и особљу за прва три месеца по прошлогодишњем буџету, појавио мањак у 240 дин.. то је одбор општински 11. октобра 1911. год. донео одлуку, да председник, кметови, деловођа и писар врате општинској каси вишак који су на рачун својих плата примили.

Незадовољни овом одлуком, они су се на исту жалили надзорној власти, наводећи да је иста неправилна с тога, што је њима по чл. 6. зак. о окр. ср. и општ. буџетима плата следовала по старом буџету све до дана коначног одобрења овогодишњег буџета.

Надзорна власт нашла је, да је одлука одборска на закону основана, па ју је на основу чл. 33. зак. о уређењу округа и срезова и чл. 170. зак о општинама одобрила и о томе и жалитеље известила својим решењем од 18 новембра 1911. г. № 20407.

По изјављеној жалби, III Одсек Државног Савета нашао је да је решење надзорне власти правилно и на закону основано. С тога је одлуком од 16. децембра 1911. год. № 11547, а на основу чл. 170. зак. о општ., одбацио жалбу као неумесну.

Јос. К. Ст.

Решење Касационог Суда о сукобу између начелника округа крагујевачког и првостепеног крагујевачког суда од 21. маја 1911. год. № 7321.

Начелник ср. јасеничког решењем својим № 2209 од 31. јануара 1911 г. а на основу т. 11. § 365 крив. зак. наложио је да се М. Т. абација и М. М. раздвоје од даљег ванбрачног живљења. Противу овог решења М. Т. је изјавио жалбу првост. крагујевач. суду, но првостеп. крагујевачки суд се огласио за ненадлежног за расматрање овог решења из разлога: што истим није изречена ни једна од оних казни предвиђених за иступне кривице у § 310 крив. законика и вратио акта нерасмотрена.

Начелство округа крагујевачког нашло је, да је за расмотрење и решење по овој жалби надлежан првостепени суд а не надзорна власт, и ако није предвиђена ожалбеним решењем ни једна казна из § 310 кривич. зак., пошто је првостепени суд увек надлежан за расматрање свију одлука из части III. кривич. зак. без обзира на то, да ли је одлуком полиц. власти или решењем изречена казна према неком лицу, или му је само изложено да нешто учини, па ако не учини да ће бити кажњен.

У III. части нашег крив. закона има више дела по којима се прописима законским прво тражи опомена решењем, па тек у поновном случају следује казна предвиђена § 310. крив. зак. као што су случајеви из тач. 8 и 9 § 329; т. 2 и 3 § 360, § 356 *в* крив. законика, и за које је надлежан увек првостепени суд.

Касациони суд је расмотрио акта овога сукоба па је нашао:

„Да овде не може бити у законском смислу сукоба власти за расматрање услед тога, што поменуто „решење“ и не подлежи расматрању никоје власти, па ни оних које се сукобљавају, а то са ових разлога:

У § 365. т. 11 кривич. законика предвиђено је, да ће власт казнити онога човека и жену, који би на општу саблазан невенчано живели и не би се на опомену власти раздвојили. Ту је опомена предвиђена као услов за постојање кривичног дела, односно за казну, услед чега она не представља ни једну од оних казни предвиђених у § 310 крив. законика за иступна дела; па према томе одлука о њеној примени не може бити предмет расматрање од стране првостепеног суда у смислу § 15 и 16 полиц. уредбе.

Ова опомена представља само једну *наредбу* власти, која ће од стране првостепеног суда у погледу законитости бити цењена тек ако би дошла *казна* као последица непоступања или непослушности по тој наредби, па би се осуђени тада жалио. Тиме пак ова наредба губи и карактер административног спора, те се њено расматрање не може, *по жалби*, стављати *у дужност* старијој административној власти, већ се њено расматрање има резервисати за суд, на случај изрицања казне, а по жалби осуђенога.

То што полицијска власт погрешно једној својој наредби даје име „решење“ мора остати без утицаја, пошто се тиме не може да промени природа саме ствари, садржина њена“.

М. Л. Р.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Милосав Јовановић, абациски калфа код Сретена Милојевића, из Крагујевца, извршио је кажњиво дело из § 191. кр. закона, па побегао.

Он је родом из Влакче, у срезу јасеничком, стар 20—25 година, у опште црномањаст.

Депеша начелства округа крагујевачког Бр. 2455.

Живојин Р. Миленковић, из Крвавице, и **Станка,** жена **Стевана Филиповића,** из истог села, покрали су мужа Станкиног па побегли.

Живојин је стар 31 годину, средњег раста, у лицу пун, бркова малих, у оделу сељачком.

Депеша начелника среза расинског Бр. 2739.

Стајадин Стевовић, б. саобраћајни чиновник на јагодинској и младеновачкој железничкој станици, има да се спроведе суду, али му се не зна место борављења.

Стојадин је висок, смеђ, очију граорастих, носа правилног, бркове потшишава, стаса витког.

Акт начелника среза беличког Бр. 1772.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

ТРАЖЕ СЕ

Данило Вулишић, из Маглича, пресудом начелника среза студеничког од 21. октобра пр. год. Бр. 14808, осуђен је на десет динара новчане казне, и да плати 96 динара накнаде штете шумском фонду солидарно са Саватијем Кузуновићем и Милошем Балтићем, из Брезове, за дело из т. 9. чл. 132. закона о шумама.

Данило је отумарао незнано куд и пресуда не може да му се саопшти.

Позивају се све власти да га живо потраже, па кад га пронађу да му протоколарно саопште горњу пресуду, и протокол саопштења пошљу начелнику среза студеничког, иначе о непроналаску што пре одговоре.

Акт начелника ср. студеничког Бр. 1254.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

Пуних је десет година, како у „Полициском Гласнику“ обрађујем рубрику

„ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА“

За тако дуги низ година истицана су тако разноврсна и многобројна питања из области судства и администрације, да се слободно може рећи, како је данас мало ствари, које нису биле предмет јавности и остале нерасветљене.

Ја лично никад нисам имао претензије да оцењујем вредност ових својих радова, али из многобројних изјава полицијских чиновника, општинских деловођа и писара, као и многих других људи, који се баве применом закона, могао сам извести закључак, да су они ипак били од големе користи, нарочито полицијским и општинским властима.

Како из силних питања, која се и данас упућују „Полицијском Гласнику“ видим, да се понављају ствари, које су већ објашњене, ја сам дошао до уверења, да је већина ових радова непозната млађим људима, јер је врло мало оних, који су сачували комплете „П. Гласника“ за све време његовог излажења.

Да бих пружио могућност онима, који данас примењују законе, да се послуже овим радовима, ја сам средио сав овај десетогодишњи рад по материји да га штампам као засебну књигу.

Овоме сам додао и све чланке, које сам до сада штампао из области судства и администрације.

Књига би изнела од 20 до 25 штампаних табака, и цена би јој била **5** динара.

Како би ова књига могла изаћи само тако, ако будем скупио најмање 500 претплатника, колико би било довољно да се покрију трошкови штампе, то се обраћам свима онима, који налазе да би им ова књига могла користити, да ми до половине месеца марта пошљу претплату, како бих књигу одмах дао у рад.

На случај. да до горњег рока не буде пријављен довољан број претплатника, вратићу сваком новац натраг.

Предговор овој књизи написао је наш уважени професор грађанског права на Универзитету, господин Живојин Перић.

Молим и све своје пријатеље, да се зауму око скупљања претплате.

9. фебруара 1912. год.
Београд

Димитрије С. Калајџић
окружни начелник у пензији
Његошева улица бр. 71.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије

Уредник **Душан Ђ. Алимпић.**

БРОЈ 7. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 19. ФЕБРУАРА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ЗА ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“ НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за секретара санитетског одељења Министарства Унутрашњих Дела Д-р. Драгутина Т. Владисављевића, бившег среског лекара.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 7. фебруара 1912. године, у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за лекара среза поречког Д-р. Хајима Д. Русо, доктора целокупног лекарства.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 7. фебруара 1912. године, у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за главног апотекара при апотеци опште државне болнице у рангу среског лекара Младена Кокановића, војног апотекара I класе, — по молби.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 7. фебруара 1912. године, у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за комесара чукаричке полиције у рангу начелника среског прве класе Радомира Гаталовића, секретара исте класе начелства округа пожаревачког, по службеној потреби;

за комесара савске полиције у Београду у рангу начелника среског прве класе Милана Ј. Анђелковића, комесара чукаричке полиције у рангу начелника среског исте класе, по службеној потреби;

за комесара топчидерске полиције у рангу начелника среског прве класе Богољуба М. Вучићевића, комесара савске полиције у Београду у рангу начелника среског исте класе, по службеној потреби;

за секретара друге класе начелства округа чачанског Милана Јанковића, начелника исте класе среза колубарског, округа ваљевског, по службеној потреби;

за секретара треће класе начелства округа пожаревачког Милорада С. Максимовића, комесара топчидерске полиције у рангу начелника среског исте класе, по службеној потреби; и

за начелника треће класе среза колубарског, округа ваљевског Чедомира Ж. Маринковића, полицискот писара прве класе среза рађевског.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 11. фебруара 1912. године, у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, решено је:

да се Сретену Попадићу, лекару среза брзопаланачког, уважи оставка, коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 7. фебруара 1912. године, у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПОЈМУ ИСПРАВЕ У КРИВИЧНОМ ПРАВУ

од

ДР. ТОМЕ ЖИВАНОВИЋА

(НАСТАВАК)

Овлашћење дато од стране каквог чиновника, да га ко други потпише на извесној јавној исправи, пуноважно је[1]).

(3) Постојање лажна исправа и онда, кад је неко потписао исправу својим правим именом, али она има вид, као да је издата од неког другога, а не од онога, који ју је у ствари издао[2]). Тако то ће бити случај, кад садржина исправе упућује на то, да је исправа издата од неког одређеног лица, које није идентично с издаваоцем, н. пр. кад је меница акцептирана од синовца, а из њене адресе се види, да је вучена на стрица истог имена. Даље то ће бити случај онда, кад је потписник исправе додао свом имену означења, која га представљају као неко друго лице, које у ствари постоји или које је фингирано, н. пр. кад би неко додао свом именом атрибут „Dr.“

(4) За постојање прављења лажне исправе је без значаја то, што би се издавалац, био представљао и раније под употребљеним лажним именом примаоцу исправе[1]). И ако би дакле ово био случај, ипак ће постојати лажна исправа, ако она има вид, као да је издата од неког другог, а не од онога, који ју је у ствари издао.

(5) За постојање прављења лажне исправе, без значаја је то, што би била истинита она чињеница, за чији доказ има служити лажно начињена исправа, јер прављење лажне исправе постоји самим тим, што исправа у ствари није *издата* од онога, који је означен као њен издавалац, без обзира на то, да ли јој је *садржина* истинита или не[2]). И обрнуто прављење исправе, чија садржина не одговара истини, али је заиста издата од онога, који је као издавалац означен, није прављење лажне исправе[3]). Ово т. зв. *интелектуално* фалсификовање (в. доцније) само за себе није у опште кривично дело, кад је учињено код *приватне* исправе. Ту може постојати само кривично дело преваре, кад су испуњени сви елементи истог. О интелектуалном фалсификовању код *јавних* исправа говори се пак у §§ 149. и 152. к. з. као о једном *самосталном* кривичном делу. Тако било би

[1]) Тако *Binding* 2 234. Прот. *Olshausen* § 267, 26.

[2]) Уп. *Olshausen* § 267, 32.

[1]) Уп. *Olshausen* § 267, 33.

[2]) Уп. *Olshausen* § 267, 30. — Тако и К. С. [1895. Бр. 2802, в. ниже 2⁰ (4)]. Одлука од 1902. Бр. 2079, коју је Н. цитирао код § 147, ст. 3, односи се на § 149, а не на § 147, јер се у њој говори о једном случају лажног оверавања, за чији је појам једино потребна лажност садржине.

[3]) Уп. *Olshausen* § 267, 34, *v. Liszt* § 161 I 1 a, *Goltdammer* Materialien 2 574. *Ценић* узима, да и у овом случају постоји фалсификовање из § 147 к. з. (стр. 510 и сл.), називајући га интелектуалним фалсификовањем. Но ово тврђење је очигледно противно појму фалсификовања из § 147 к. з., јер се у овом случају не може рећи, да је лажна исправа начињена.

интелектуалног фалсификовања код приватне исправе, кад би А навео свог дужника да потпише исправу, обмањујући га, да она гласи на мању суму, но што је у ствари[1]). И кад би он ову исправу употребио, извршио би превару.

(6) Кад је исправа издата заиста од А, који је у њој означен као издавалац, не постоји прављење лажне исправе, и ако би А био на издавање исте наведен претњом или силом[2]).

2° *Преиначавање праве исправе* („или праву исправу преиначи“.) Преиначавање претпоставља постојање какве праве исправе, и састоји се у такој промени њене садржине, да је она услед ове промене од важности за доказ какве правно релевантне чињенице, за чији доказ пре те промене није служила[3]). То може бити учињено било тиме, што је изјава у исправи садржана у каквој с правног гледишта битној тачци измењена или допуњена или што је потпис промењен или другим замењен, а могуће је да су истовремено били објекат преиначавања и потпис и садржина исправе[4]).

(1) Објекат преиначавања не може дакле бити лажно начињена исправа, што је у осталом изрично наглашено у § 147 al. 1. (*„праву* исправу“)[5]). Писмено наравно треба да је права исправа већ онда, кад је преиначавање извршено. Кад би дужник изменио признаницу пре предаје исте повериоцу, не би према томе постојало кривично дело у питању.

(2) Већ једном преиначена права исправа може бити објекат новог преиначавања, наравно под условом, да услед претходног преиначавања није изгубила карактер исправе[6]).

(3) Преиначена исправа треба дакле да служи за доказ какве нове правно релевантне чињенице, т. ј. за доказ каквог новог права или правног односаја. Тако то би био случај, кад би на меници сума словима означена била измењена. Међутим не би било овог кривичног дела, кад би била преиначена само цифра, пошто се као менични дуг сматра само сума словима означена.

Из реченог излази, да би било, не овог кривичног дела, већ поништаја туђе исправе, из § 254 т. 2, кад би исправа услед преиначавања изгубила карактер исправе потпуно или делимично (н. пр. кад би која од чињеница у њој садржана била избачена).

(4) Без значаја је и овде, да ли садашња садржина преиначене исправе одговара истини или не[7]).

(5) За постојање фалсификовања преиначавањем праве исправе без значаја је то, што би извршилац био сопственик преиначене исправе[1]). Ово би био случај н. пр. онда, кад би трговац изменио накнадно своје трговачке књиге, које имају карактер исправе. Кад би се захтевало, да извршилац није сопственик, изашло би, да је немогуће прављење лажне исправе од сопствене исправе.

(6) Кривично дело у питању неће наравно постојати, ако је онај, који је исправу преиначио, имао *права* на то. Ово право припада ономе, који има право располагања исправом. Но ово право не постоји, као што је речено (5) самим тим, што је неко *сопственик* или *држалац* исправе[2]), већ је потребно, да измена не стоји у сукобу са нечијим правом у коме би случају био потребан и пристанак овог лица. Тако трговац нема право да накнадно чини измене у својим трговачким књигама, које имају карактер исправе. Но не би било овог кривичног дела, кад би н. пр. А учинио измене на приватној исправи у споразуму с онима, које она интересује, или кад би оптужени чинио измене на исправи, која се у кривичном спору има употребити, а којом он једини може располагати и која је у његовој државини. У опште измене се могу чинити, био извршилац сопственик или не, ако постоји одобрење свију оних, за доказ чијих права и правних односаја је та исправа од важности[3]).

(7) Према некима је без вредности разликовање између прављења лажне исправе у ужем смислу и преиначавања праве исправе, јер је преиначавање праве исправе у ствари прављење лажне исправе, те је према томе разлика само у начину, на који је постала лажна исправа[4]). Ово је тачно, али ипак ова разлика није, као што се је видело, толико безначајна, да је оно разликовање неумесно.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

---

1) *Olshausen* § 267, 34.

2) Уп. *v. Liszt* § 161 I 1 a.

3) Уп. *Olshausen* § 267, 25 и 27.

4) Тако *Binding* 2 230 пр. 5 и 239, *Hälschner* 2 236. Према некима (*Olhausen* § 267, 27, *Berner* 598) преиначавање потписа се има сматрати као прављење лажне исправе.

5) У § 267 немачког к. з. то није изрично казано, те су мишљења подељена. В *Binding* 2 231 и *Olshausen* § 267, 25.

6) Уп. *Olshausen* § 267. 25, *Frank* § 267. V 1, *Hälschner* 2 526.

7) Уп. *v. List* § 161 I 1 б. — „Постоји дело из § 147 одн. § 148 к. з., вели умесно К. С. (1895. Бр. 2802), *без обзира на то, да ли заиста постоји дуг*, на који фалсификоване облигације гласе, пошто закон сматра као кривичну радњу и казни само прављење и употребу лажне облигације без обзира на то, да ли је облигациони дуг ефективан или фиктиван“ в. Н. § 147, ст. 6).

1) Уп. *Frank* § 267 V 1 б, *Binding* 2 240, *Hälschner* 2 542.

2) Уп. *Olshausen* § 267, 29. *Oppenhof* § 267, 11.

3) Тако *Oppenhof* § 267, 11.

4) Тако *Binding* 2 230, (в. и *Frank* § 267 V 1).

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ПОЖРТВОВАЊЕ

Пред црквом, у главној и у споредним улицама, које су изгледале као огранци главне, месец је осветљавао силуете кровова и димњака и подругљиво посматрао свој посао. Његова светлост дражила је псе, и они лајаху са опруженим вратом и накострешеном длаком. Одједном се полако отворише једна врата, која је месец јасно осветљавао, и на њима се појави нечија глава, окрете се десно и лево да види нема ли кога и одмах је нестаде. Прођоше неколико секунада, па се онда отворише цела врата и један младић протрча у неосветљени део улице. Кроз отворена врата видела се једна приземна зграда са мрачним тремом. Један човек и једна жена стајали су на трему и тихо разговарали. Човек је био висок и витак. На себи је имао сељачко одело и округао шешир, али тако натучен на очи, да га ни у сред дана не би познали. Али се по његовом кретању одмах могло видети, да је млад и да му сељачко одело не личи. И ма да је то било у време кад се није смело ићи без оружја, ипак је он имао и сувише ратнички изглед са своја два пиштоља за појасом. Жена је била седа и носила је лампицу, чију је слабу светлост заклањала својим коштуњавим рукама. Један мршави пас њуши човека, али га стара удари ногом, и он скичући одјури. Стара се приближи човеку и прошапута:

„Дакле, г. граф је баш решио да путује?“

— Да, добра старице, морам.

— Зашто морате?

— Зато, што ја немам права да излажем опасности тебе и твог сина... Ја дрхтим, кад помислим каква је опасност за вас моје присуство.

— Ех! „Плави“[1]) се ваљда неће тако брзо вратити.

— Ко зна?

После кратког ћутања, старица прогунђа:

— Ах, та проклета месечина, види се као у по дана.

Па затим обоје ућуташе и ослушкиваху.

Село је спавало, са навученим ригламa, после тако страховитог дана.

Од подне, па до мрклог мрака звонило је на узбуну. Дебели срески комесар, са уздигнутом перјаницом, беше дошао по наредби одбора за јавну безбедност. За собом је водио толико војника, да би човек пре помислио да има племениту намеру да истера са земљишта републиканског један одред аустриске војске, него да иде да пронађе графа Адемара де Во, аристократу од угледа, изасланика графа од Артоа, господину де Фроте.

По рапорту шпијуна знало се да је скоро дошао из Енглеске, под изговором породичних послова, а у ствари да *донесе* важне извештаје генералу католичке и краљевске војске у Нормандији. Знали су да ће бити доброг шићара. Сумњали су да се сакрио у некој кућици у селу. Одмах је мобилизована једна чета 45. полубригаде, један батаљон народне гарде и читава хорда бесних јакобинера. Већина њих били су познати као рђави људи. Сељаци су морали да се показују према њима љубазни, док су им они претурали и пљачкали ствари од подрума до тавана, да се уверс да бегунац није ту. Цело је село преживело страшне часове и сви су били сретни кад су ове патриоте отишле. Сви су сумњали да се сакрио код своје старе дадиље Бригите,

1) Војници републикански. Пр.

али се нико није усуђивао да то каже. Али срећом све се лепо свршило. Сиромашни људи дрхтали су при најмањем шушњу. Ноћна тишина им је изгледала много страшнија, него обично.

* * *

Овога пута сумња сељака беше оправдана. Стара Бригита и њен син, Пјер, заиста беху сакрили графа Адемара де Во-а у својој кући, и право је чудо да га „Плави“ нису могли пронаћи. Младић, који је са старом Бригитом стајао на трему, био је граф Адемар де Во. Он је очекивао сина старичиног, који беше отишао у извидницу. Стара се није бринула што јој се син не враћа; она је само гледала да спасе свога госта. Затим настави: „Бога ми, склониште је сигурно и не би требали да га остављате. „Плави“ се никад не би сетили да Вас траже под обором за свиње.“

— То је истина, али сутра могу да се сете“.

— А ако Вас опазе? Зар мислите да ћете им умаћи по овакој месечини?“

— Ја се надам; али и да ме ухвате, неће бити толике штете, као кад би ме нашли код вас, јер би онда страдала и ти и твој син“.

— Ех, уздахну старица, зар да се бринем о себи, кад Вама прети опасност?

— Пст! шану граф... Не узбуђујте се, добра старице! Бог ће нам помоћи.

Бригита слегну раменима.

У том се зачу гребање на вратима и она истрча да види ко је. То је био њен син. Она га уведе у собу, да нико не би чуо шта говоре. Затим запали једну свећицу и слаба светлост обасја собу. Бригита упита сина:

— Јесу ли отишли Плави?

— Да, мајко; али су оставили страже на уласку у село и поред реке, на другу.

Старица се онда окрете бегунцу:

— Јесте ли чули шта каже Пјер? Шпијуни су известили Плаве и они ће целе ноћи пазити. Не можете ни мислити о бегству.

— На против, морам добра моја Бригито! Помисли само да они могу сутра опет доћи да ме траже...

— Нек дођу! чикам их да Вас нађу.

— Али зар си ти сигурна да нико није видео Пјера, кад је отишао, или кад се враћао?

— Сви спавају.

— Шта знаш ти? Можда не спавају.

— Узалуд сте се крили, кад сад свесно идете у пропаст. Они ће Вас ухватити и то Вашом кривицом.

— Ја сам надмоћнији од њих јер знам где су они, а они не знају где сам ја.... После тога, ја сам им већ толико пута умакао!

— На то мене највише и плаши. Не кушајте срећу, јер Вас лако може изневерити.

— Нека ми још данас буде верна, па јој ништа више не тражим. Ово је моја последња мисија.

— Зашто тако журите? Ко Вас тера да остављате сигурно склониште, па да срљате у опасност... а можда и у смрт? питаше Бригита, крстећи се.

— Дужност, добра моја Бригито! Ја морам да извршим један задатак, од кога зависи успех, па можда и спас ројалистичке војске.

— Ох, Боже! Кад је тако, ја Вас нећу задржавати. Знам да ме не би послушали, ма колико да Вам говорим, Видим већ да морате ићи, па ма шта било!

— Тако је. Али ти ћеш за своје услуге... До виђења, добра старице.

— Господине грофе, умеша се Пјер, допустите ми бар да Вас отпратим до Бабетиног мајура. Он је на три четврти миље одавде. Бабетини су родитељи добри људи и радо ће Вас примити; ја сам им о томе већ говорио.

— Не, хвала ти, драги пријатељу. Идем сам. Знам пут.

— Немојте силазити ка реци. Дохватите се Арнодске шуме, па сте онда потпуно сигурни.

— До виђења, пријатељи... До виђења, добра старице.

Бригита је плакала. Сузе су капале на њено старо, борама избраздано лице. Граф је последњи пут загрли и брзо изађе с Пјером.

На трему се њих двоје загрлише, па онда граф ишчезе у мраку.

Одмах остави друм и пође једном тесном уличицом, која је излазила на реку, али и њу остави па се онда упути виноградима једном кривудавом путањом.

Ишао је пажљиво.

Беше се наоблачило. Велики, тамни облаци заклањали су сваког часа месец. Бегунац се користио овим тренутним помрачењима и убрзавао кораке, али чим би месец опет засветлео, он је ишао лакше. Тако је он за доста дуго време прешао мали део пута, ма да је желео да што пре уђе у шуму, која му изгледаше као какво црно језеро.

На једној раскрсници граф де Во застаде. Али одмах утрча у виноград и сакри се између два реда чокота. Срце му је јако лупало. Тешки, кораци једне групе људи приближише се, пред њим се појави једна црна маса. И како му очи већ беху навикле на мрак, он изброја дванаест људи. Од мрака није могао распознати да ли су то били републиканци или бегунци. Чуо је само звекет оружја и лупу њихових чизама, па после и тога нестаде.

Они су ишли путем ка мајуру Арнодовом. Чим мало дође себи од страха, бегунац помисли да иде за њима. Мислио је да ће, можда, ако облаци буду престали да заклањају месец, познати у њима бегунце. Онда ће им прићи, и имаће добру пратњу... Али одмах увиде колико је то опасно и реши да пође шљунковитом стазом кроз познате честе Арнодске шуме.

И заиста, брзо је нађе и пипајући пође њом. У шуми је био још гушћи мрак, тако да је морао застајкивати, као да је слеп. Ишао је са рукама испруженим напред, додирујући глатка стабла кестенова и уклањајући сувише ниске гране, које су му гребле лице. Шешир му паде с главе и како се је окретао све на једном месту, не могаде више да се оријентише. Најзад му се очи мало навикоше на мрак и он настави пут.

Трудио се да угуши шуштање сувог лишћа под својим ногама. Мислио је да његови кораци страховито одјекују. Стотину пута се тргао кад би каква птица, пробуђена његовим корацима, залепршала крилима и одлетела. Али је одмах долазио к себи, прекоревао се због непотребног страха; али мрак, препун тајанствености, плаши и најхрабрије. Једном чу јасно кораке, застаде. Био је уверен да то њега траже. Слушао је да Плави имају бесне доге, извежбане да иду по трагу несрећних изгнаника. Он је дакле гоњена дивљач! И сад очекује да му се зуби бесног доге зарију у грло... Граф разрогачи очи, да види непријатеља; али око њега беше свуда мрак. Он хтете да бега и сагнувши главу јурну напред. Али удари на стабло једног дрвета и окрете се око себе, ноге му се заплетоше у једну купину; он посрте и заглиби се колико је дуг у једну рупу. Срећом је била пуна блата, иначе би се разбио. Из почетка онако збуњен, скочи на ноге, спреман да дочека непријатеља... Прођоше секунде... Ништа... Он се, дакле беше преварио: то је мора бити или какав пас, или каква лисица у лову.

Охрабрен, мало постиђен што је слушао варљиви глас страха, он пође даље. Ускоро нађе на једну доста широку стазу. Густа маховина угушивала му је кораке. По мањем мраку, лакшем и чистијем ваздуху, познаде он да је близу крај шуме. И заиста; ускоро се нађе на једном широком пољу благог нагиба, на коме опази светлост. То је био Арнодов мајур, у коме је спавала невина Бабета, вереница Пјерова. Чврстим кораком упути се он тамо, као каквом спасу.

Граф де Во се зачуди што не чује лајање пса Бабетиног, а још више кад виде отворену капију. Али он помисли да можда још нису легли да спавају. И заиста учини му се да чује кораке у авлији. Он полако уђе.

Тек што је учинио неколико корака, кад згази на нешто меко. Инстинктивно се саже да види шта је. Ужасна дрхтавица га обузе, кад напипа длакаво, још топло, и крваво тело Бабетиног пса. Одмах му би јасно шта се дешава у кући. Ова светлост, капија отворена, и псето удављено, све му говораше да су туда прошли злочинци. Зар није боље да бега одавде? Наравно; али он то ипак не учини, приђе ближе кући.

Толико се је пута тога вечера уплашио без узрока, да је сада презирао страх. Одмах опипа пиштоље јесу ли на своме месту и приђе осветљеном прозору.

Тек што је пришао кући, кад одједном зачу ужасну вику, срце парајуће узвике страха, да он застаде као окамењен; а затим настаде граја. Зачуше се претње, преклињања, па онда као да се неко бори и најзад јецање. Граф скочи на један камен што је стрчао из зида, и притисну свој врели образ на прозор. На први поглед увидео је шта се догађа у соби.

Дванаесторо људи, заједно они што су прошли поред њега на раскрсници,

били су у соби. Лица беху нагаравили, да их не би познали.

То је била банда оних разбојника, шофера, од чијег су имена дрхтали усамљени фармери. Ма да је живео у Енглеској, граф је ипак слушао о њима и њиховим страшним здочинствима. Знао је да се бегунци сто пута више боје њих него „Плавих“, и да се свако вече усамљене куће претварају у градиће.

Они баш беху ухватили наполичара и држаху га на једној столици, докле га је један везивао, а други палио ватру на високоме огњишту, зна се већ зашта.

Остали су чували у једном углу наполичарку. Јадна жена узалуд покушаваше да помогне своме мужу. Слуге и служавка дрхтали су пред ножем једног бандита, а мала Бабета плакала је у дну алковна да човека срце заболе.

Граф де Во је одмах знао каква опасност прети јадним људима. Први његов покрет беше да се баци међу разбојнике, он скочи на земљу и дохвати пиштоље, али одмах осети како је немоћан. Шта би могао он сам, против дванаест наоружаних људи? За час би га савладали. Па да убије и двојицу, остала десеторица би га савладали... Ући у кућу, значило би бацити се у наручје смрти, а да се тиме нико не користи... На против, разбојници би помислили да их напада каква велика чета и пре него што би покушали да бегају или да се бране, поубијали би своје жртве.

Граф се колебаше неколико тренутака. Он беше сишао с прозора и склонио се у тами. Био је страховито узбуђен. Мисли су му се несређено врзмале по глави. Да ли да се излаже смрти и да покуша да спасе јадне људе или да спасава самог себе? Он је балансирао између те две одлуке, између каваљерства и обазривости.

(СВРШИЋЕ СЕ)

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

„Као што сам вам казао, то је био препреден човек, а после млади људи у то време нису били тако разумни као данас. Ја сам отишао из Араса у четрнаестој години и био сам већ шест месеци у Паризу као шегрт код некога пушкара, кад ми једног јутра мајстор нареди да однесем пуковнику карабинијера, који је становао на Краљевском Тргу, један пар пиштоља што их је мајстор био оправио. Пристао сам на ово доста лено. За несрећу пиштољи су имали донети у радњу осамнаест динара и пуковник ми плати новац, па ми чак даде и бакшиш. Довде је све добро, али после... Идући улицом Пеликан чујем да неко куца у прозор; помислио сам да је то неко од познаника; подигнем њушку, шта да видим? Нека жена, очешљана као из доба Помпадуре, полу гола зачикиваше се иза једног окна чистијега него друга и покретањем главе и љубазним смешењем позиваше ме да се попнем. Личила је на слику која се креће по оквиру. Грло дивно, кожа бела као снег, груди обле, лице заносно, није требало много па да ме придобије; обиђем алеју попнем се уз степенице, све четири по четири; увеђоше ме код принцезе: то је било божанство! Ходи, ходи, мој драги, рече ми она ударајући ме лако по образу ти ћеш да ме частиш, јел'?

„Гурнем тада дршћући руку у џеп и извучем новац што ми га пуковник беше дао. — Поручи, дакле, настави она. Рекла бих Бога ми, да си ти из Пикардије. Е, баш добро, и ја сам отуда, ти ћеш платити чашу вина за твоју сељанку.

„Испунио сам јој тражење врло радо, ни помишљао нисам да одбијем; осамнаест долара пуковникових беху начети. Чаша вина је тражила другу, па трећу, па четврту, тако да сам се опио од пића и од похоте. Најзад ноћ дође, не знам како је даље било, али сам се разбудио на улици, на каменој клупи пред вратима хотела des fermes...

„Моје изненађење било је велико кад сам погледао око себе, али оно поста још веће кад сам видео дно моје кесе... птичице су биле излетеле из гнезда. .... Како сад да одем мајстору? где ћу да спавам? Решим се да се шетам док се не сване; нисам имао никакав други циљ до да утучем време, или још боље, да заборавим последице моје прве грешке. Са свим нехотице упутим се тргу des Jnocents. Па веруј ти својим земљацима! говорио сам сам у себи; ево сам баш у дивној постељи! Да ми је бар остала која црквица!...

„Признајем да ми у овоме тренутку сину кроз главу једна смешна мисао... Виђао сам раније да честе по зидовима Париза објављују: „изгубљен је новчаник са хиљаду, две, три хиљаде динара; награда ономе који га донесе“. Ето, помислио сам да ми је да нађем који од ових новчаника, и загледајући камен по камен у калдрми корачао сам као човек који нешто тражи; био сам се озбиљно предао нади у једну тако добру добит, кад осетим да ме неко песницом муну у леђа. — О, Кадет, шта радиш тако рано овде? — А ти си то, Фанфане, какав случај те доводи у овај кварт и у овај час?

„Фанфан је био пекарски шегрт с којим сам се познавао из раније; за час он ми каза да је шест недеља пљачкао пекарницу, да има љубазницу која га је помагала и да се од пре четврт часа налази без склоништа, јер је ђаво натентао господара његове драге да спава с њом. — У осталом шта ме се тиче! додаде он. Ако баш и преноћим ноћ у мишоловци (апсани) вратићу се изјутра на легало и накнадићу штету дању. Фанфан ми је изгледао умешан и рачунао сам да ми он може казати неки начин да се извучем из своје неприлике, те му испричам муку.

„— Је ли само то? рече ми он. Наћи ме у подне у крчми на капији des Sergents, даћу ти може бити добар савет, а у сваком случају ручаћемо заједно.

„Дошао сам на време на састанак, а ни Фанфана нисам чекао, он је већ био пре мене дошао. Чим ућох уведоше ме у једну собу где нађем Фанфана за столом према једној чинији острица, седи између двеју жена од којих једна кад ме виде прште у гласан смех. — Шта ти је? викну Фанфан. — Нек ми Бог опрости, то је мој *земљак*. — Где, па то је синоћна *земљакиња!* рекнем опет ја. — Да, мој голубе, ја сам. Помислио сам да се жалим за оно што ми је синоћ учинила, али она загрлив Фанфана, кога је звала *јагње*, стаде се смејати још више, те увидим да је боље ћутати.

„— Ето видиш, рече ми Фанфан сипајући ми у чашу бело вино и пружајући ми једно туце острица, да не треба увек очајавати због Провиђења. Свињетина је на роштиљу, волиш ти то? Нисам имао времена ни да одговорим на питање а већ ме послужише. Апетит са којим сам макљао био је тако јасан да ме Фанфан није више питао о укусу. Ускоро шабли[1]) ме расположи те заборавим на непријатности које ми може донети срдба мога мајстора и, како ме другарица моје земљакиње гледаше умиљато, ја јој се примакнем. Тако ми имена, била је лепа да је човек поједе! Она ми пружи руку. — Ти ме волиш, је ли? рече ми Фаншета, тако јој је било име. — Да ја вас волим! — Е лепо, ако хоћеш ми ћемо се узети. — Сасвим, рече Фанфан, узмите се; одмах ћемо правити свадбу. Ја те женим, Кадет, чујеш ли? Дакле, загрлите се! У исто време он нам гурну главе да би нам зближио лица. — Мој драги, повика Фаншета љубећи ме други пут без помагања мога друга, не брини се ништа, ја ћу те већ научити све!

„Био сам међу анђелима; провео сам дан дивно. Увече сам отишао на спавање код Фаншете и, без хвалисања, она се толико заузимала за мене да је имала право да тражи да јој чиним све по вољи. Моје „учење“ би убрзо готово. Фаншета је била врло горда што има једног ученика који тако добро учи њене лекције и зато ме је богато награђивала.

„У ово време посланици долажаху у скупштину, а они су били изврсни голубови. Фаншета их чупаше а кркали смо заједно; сваки дан нам је пролазио у изобиљу, а да не помињем и то да ми је и џеп сваког дана био пун.

„Ја и Фаншета не ускраћивасмо себи ништа, само часови среће увек су кратки.... Једва ако је био истекао месец дана овог нашег срећног живота, а Фаншету и моју земљакињу ухапсише и одведоше у Тврђаву. Шта су урадиле? не знам; али како зли језици говораху о нестанку неког сата нисам никад ни желео да правим познанство са управником вароши; мислио сам да је паметније и не распитивати се.

„Ово хапшење било је један удар који не бесмо предвидели, Фанфан и ја бесмо поражени. Фаншета беше тако добро девојче! а после, шта сад да радим без прихода? говорио сам у себи. Казан је превртут; због острице, због шабли, због нежности! Зар није боље било да

[1]) Бело вино из Шабли-а Пр.

сам остао уз моје м нгеле? Фанфан пак прекореваше себе што је оставио ћаје.

„Ишли смо тако тужни по кеју *Ферај* кад нас трже звук војне музике, два кларинета, велики добош и цимбале. Гомила се беше окупила око овог оркестра који иђаше на колима, а више њега л - пршаху се застава и перјанице свих боја. Учини ми се као да чујем: *где може бити лепше него код своје куће.* Кад музика преста и кад добошари одобоваше збор, један господин са ширитима на свима шафовима подиже се и узе реч показујући јавно једну велику хартију на којој је био насликан војник у униформи. — У име Његовог Величанства, рече он, дошао сам овде да поданицима Краља Француске предочим све користи које имају ако буду примљени у колоније. Младићи што ме окружујете, без сумње сте чули за Кокањ[1]), то вам је Индија, и тамо треба ићи те наћи срећну земљу у којој има свачега по вољи.

„— Желите ли злата, бисера, дијаманата? Путеви су тиме калдрмисани, треба се само сагнути и дохватити их, па се не морате ни сагињати, дивљаци их купе за вас.

„— Волите ли жене? Има их за сваки укус: прво имате црнице које припадају свима, затим долазе Креолке које су беле као ја, као и ви, и које до лудила воле беле људе, што је сасвим природно у земљи где има само црних људи. И, запамтите добро, свака је богата од њих као Крез, а то је, међу нама речено, врло корисно за брак.

„Хоћете ли вина? Има га као и жена, од свију боја: малаге, бордо-а, шампањца и т. д. На пример, врло често имате бургоњца. Нећу да вас варам, он не подноси море, али тражите све друге врсте, биће због конкуренције врло срећни да вас напоје са по шест лепих флаша; да, по шест лепих и то вас неће изненађивати кад знате да се дешава да каткад сто, двеста, триста лађа пуне вина приспу у исто време и у једну луку.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине љубињске, актом својим Бр. 1661, пита:

„Члан 21. зак. о изборима народних посланика од 5. јуна 1903. год. са изменама и допунама од 14. јуна 1910. год. гласи: „петнајестог дана од дана указа за изборе народних посланика, општински судови дужни су да пошаљу надлежним својим првостепеним судовима веран препис свога сталног азбучног гласачког списка (чл. 27. тач. ђ. зак. о општ.). Првостепени суд дужан је да добивени препис азбучног гласачког списка у року од 10 дана од дана пријема, сравни са својим оригиналом, који се у његовој архиви налази, па у колико се са истим не слаже да га поправи и стави на истом потврду да је веран своме оригиналу, који се у његовој архиви налази и пошаље га непосредно дотичном општинском суду“ итд.

Но о поступању за бирање посланика у случају чл. 54. Устава, чл. 101. изборног закона, гласање ће се вршити по азбучним списковима који у дотичним општинама буду тада важили.

Да би се суд у даним приликама могао тачно управљати, као претплатник листа моли уредништво да у наредном своме листу изволи дати обавештење о томе:

Вреди ли одредба чл. 21. избор. закона и о поступању за бирање посланика у случају чл. 54. Устава, о шиљању преписа азбучног гласачког списка надлежним првостепеним судовима на сравнење и потврду, или ће се гласање вршити по азбучним списковима који у дотичним општинама тада буду важили — чл. 101. пом. закона“.

— На ово питање одговарамо:

Чл. 101. закона о изборима народних посланика, одговара чл. 20. истог закона.

И једним и другим утврђује се то правило, да ће се избори вршити по сталним азбучним гласачким списковима који постоје код општинских судова, односно, да се неће правити нови гласачки спискови из распореда бр. 6. пореза и неазбучних спискова.

Да би се онемогућила свака злоупотреба са азбучним гласачким списком, законодавац је у чл. 21. поставио правило, да се препис азбучног списка шаље првостепеном суду, који контролише: да у њему нису чињене какве незаконите измене у току године.

То правило, које важи за редовне изборе посланика, мора важити и за случајеве из чл. 54. Устава.

Према томе, и за ове изборе треба поступити по чл. 21. поменутог закона.

II

Суд општине рипањске, актом својим Бр. 435, пита:

„По чл. 27. ђ. о општинама, азбучни списак гласача сталан је и у њему се у току године од — 1. јануара до 31. децембра — не може приновити ни један гласач. Овај списак важи за све зборске радње — и за свако гласање служи његов препис — чл. 22 зак о општ.

Хоће ли, према томе, препис овога списка важити и за избор народ. посланика, или ће се састављати нови спискови на основу тек. пор. распореда (6) и у законом року слати суду на потврду?

Ако, пак важи онај стари списак (чл. 27. ђ. закона о општ.) да ли ће се за изборе посланика вршити у њему исправке мимо наређења поменутог члана 27. ђ. зак. о општ.

Моли се уредништво за обавештење“.

— На ово питање одговарамо:

Азбучни гласачки списак, састављен по закону о општинама, важи и за изборе народних посланика.

Он се у току године не може преправљати ни у чему другом, само што ће се изоставити они, који су умрли или иначе изгубили право гласа чл. 27. ђ. зак. о општинама.

Како треба слати тај списак суду, видеће се из одговора на питање општине љубињске у данашњем броју.

III

Суд општине голобочке, актом својим Бр. 269. пита:

„У члану 71. став 4. закона општинама написано је, да општински одборници не могу бити општински диференти, предузимачи или закупци општинских права и добара, као и дужници општинске касе по извршеној пресуди и лица изузета по члану 53. в. овог закона.

Суд овај обраћа се и моли уредништво за објашњење: да ли може бити закупац општинског имања писар општинског суда. који заступа деловођу?“

— На ово питање одговарамо:

И ако деловођа општинског суда, односно његов заступник, улази у састав општинског суда по чл. 88. закона о општинама, ипак он не улази у општинске чланове о којима говоре чл. 99. 53. в. и 71. азкона о општинама.

Према томе деловођа може бити закупца општинских добара.

IV

Суд општине танћанске, актом својим Бр. 137. пита:

„Овај суд, као претплатник вашег листа, моли уредништво за што скорије објашњење, по могућству у наредном броју, о следећем: у овој општини одређен је у скоро избор преседника општ. суда; па како је кандидат за овај наступајући избор рођени брат са кметом овог суда, који је сада на положају од прошлих општих избора, то настаје питање: који ће бити старији, и који ће отпасти. Садашњи кмет је старији у годинама“.

— На ово питање одговарамо:

По члану 89. закона о општинама, кад наступи сродство између председника и кметова, отпада увек кмет.

Према томе, ако би кандидат био изабран за председника, отпао би његов брат који је сада кмет.

V

Деловођа општине ивањичке пита:

„У грађанском судском поступку § 435. јасно је законодавац предвидио, колико судија парничари имају права да бирају.

Власт среза моравичког у два маха, при избору изабраних судија, о дообби имања, изабрала је овако:

Три парничара изабрали су по једног судију, и још четвртог председника.

Мислим да је овакова радња неправилна, јер нигди не могу бити 4—6.– 8. судија, пошто би се морао случај десити да би се гласови при решавању поделили, и онда апсолутно не може бити ни на једној страни већине.

Да би се то објаснило учтиво молим Уредништво за објашњење, да ли могу

[1]) Земља у којој има свега изобилно. Пр.

да се изаберу судије у парном или непарном броју?“

— На ово питање одговарамо:

§ 435. грађанског судског поступка, који би требао да регулисава ово питање, тако је незгодно редигован, да га он чини још заплетенијим.

Тако, он у првој половини првога става дозвољава, да сваки парничар може бирати за себе једног или двојицу судија, не ограничавајући број еамих парничара, а у другом, кад је реч о председнику, он претпоставља само две парничне стране.

Према овоме последњем ограничењу изгледало би, да избрани суд може бити састављен свега од 3 или 5 судија, убрајајући овде и председника.

У томе смислу постоји и одлука Држ. Савета од 9. августа 1905. год. Бр. 5296 (Збирка одлука Држ. Савета стр. 76).

Овако би се, велимо, имао схватити значај ове законске одредбе с обзиром на речи: „а обојица једног за председника“.

Међутим, уредништво не дели ово мишљење.

Оно, на против, налази, да број парничара није ограничен ни § 433. ни којом другом одредбом поменутог закона.

И кад се у § 435., б з ограничења дозвољава, да сваки „*парничар*“ може изабрати једног или двојицу судија, онда може бити онолико судија, колико има засебних парничара, односно колико има оделитих интереса у једном спору, и да је оно наређење: „а обојица једног за председника“, ушло онако само по томе, што законодавац није хтео да набраја број парничара, него само хтео да постави начело: да све парничне стране заједнички бирају председника.

Ако се овако не би схватио пропис § 435, онда би био промашен и сам циљ избраног суда, јер би тада лице, које тражи састав избраног суда, имало право на избор једнога или двојице судија а сви остали парничари на пр. при деоби имања, били би нагнани да бирају заједнички једног или двојицу судија, ма да су њихови интереси са свим противположни између њих самих и према парничару, који тражи састав избраног суда.

Такву пак, бесмислицу, законодавац нити је могао замишљати ни озаконити.

На сваки начин треба избегавати парни број општег састава суда, јер у већини случајева може настати немогућност да се дође до одлуке.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Збор општински може одобрити отварање и држање сеоског дућана само ономе, који има потребио одобрење од надлежне коморе да радњу дућанску може обављати.

Збор општине р.... на дан 23 октобра 1911. год. донео је одлуку, којом је Ђорђу М., механцији из Р.... одобрио, да може у Р.... отворити дућан.

Надзорна власт решењем од 10. новембра 1911. год. задржала је ову зборску одлуку од извршења с тога, што је иста противна чл. 4 и 5. закона о радњама, по којим је законским прописима Ђорђе био дужан претходно добити од Коморе потребно одобрење, да може ову радњу отпочети, као и да има право исту водити. С тога је акта овог предмета, на основу чл. 152. зак. о општинама, спровела Министру Унутрашњих Дела.

Налазећи, да је зборска одлука противна закону и по томе, што место, где би се сеоски дућан подигао, није на средини растојања између суседних вароши, како се то захтева чланом 2. закона о сеоским дућанима, — Министар је послао сва акта Државном Савету с молбом, да на основу чл. 152. зак о општинама донесе своју одлуку.

Трећи Одсек Државног Савета нашао је. да је решењем надзорне власти правилно и на закону основано, па га је одлуком од 19. новембра 1911. год. № 10707. а на основу чл. 152. зак. о општинама одобрио.

Када се две или више општина споје и саставе једну општину, а тако исто и када се поједина села одвоје од једне општине и споје са другом, онда заједнички збор има да изврши нов избор председника и одборника за нову спојну општину.

Одлуком надлежних фактора село Р... одвојено је од општине гор. б...., у округу в..., и придодато општини к...., у истом округу. С тога је надзорна власт, на основу чл. 33., 53., г., 57., 58., 63., 68., и 100. закона о општинама, наредила суду општине к...., да за тако нову груписану општину нареди нов избор целокупног општинског часништва.

Одбор општински нашао је, да вршењу новог избора општ. председника, кметова и одборника нема места пре но што садањим часницима закони рок службе не истекне. Чл. 63. и 68. зак. о општинама, на које се предње наређење надзорне власти наслања, говоре о разгруписавању или спајању постојећих општина — дакле, о случајевима, у којима од једне постају две или више општина (разгруписавање). Само у тим случајевима врши се нов избор часника, и то по чл. 63. зак. о општ. заједнички збор за ново спојену општину бира председника и одборнике, а по чл. 68. истог закона, свака ново-постављена општина бира поменуте часнике за себе.

Оде није ниједан од тих случајева, јер нити је груписано више општина у једну, нити је опет једна општина подељена у више општина. Напротив, само је једно село изишло из заједнице своје раније општине и придодато другој општини.

Како закон о општинама за овакав случај не предвиђа и не наређује нове изборе, то се и не може по предњем наређењу поступити, већ село Р...., које има свога кмета, има просто да ступи у ово-општинску заједницу, а његов кмет у састав општинског суда.

На основу свега овога, одбор је донео одлуку од 30. октобра 1911. године № 1293., да нема места сазиву збора општ. к.... ради избора председника, кметова и одборника исте општине.

Надзорна власт решењем од 1. новембра 1911. год. № 15515. задржала је од извршења ову одлуку одборску с тога, што је општина к...., примајући у свој састав и заједницу и село Р...., променила свој обим у см. чл. 10. зак, о општинама, према чему је с обзиром на чл. 63. и 68. зак. о општинама дужна извршити избор нових часника за тако груписану општину.

По изјављеној жалби општинског одбора, III Одсек Државног Савета нашао је, да је решење надзорне власти правилно и на закону основано. С тога је, на основу чл. 170. зак. о општинама, решио, да се жалба одбаци као неумесна.

Одлука од 16. новембра 1911. године № 10581.

Разрешење општинског часника од дужности, а са узрока предвиђеног у тач. 3. чл. 32. закона о општинама, може се у смислу чл. 148. у вези чл. 122. истог закона тражити само онда, ако је решење о стављању у затвор или притвор постало извршно.

Надзозна власт учинила је, у см. чл. 148. зак. о општинама, предлог одбору општине Л..... да свога председника Милорада И. разреши од дужности председничке, пошто је за дело утаје у званичној дужности решењем надлежног првостепеног суда од 24. октобра 1911. г. № 44661. стављен под поротни суд и у притвор.

Општински одбор одлуком својом од 27. октобра 1911. год. № 1530. усвојио је захтев надзорне власти и председника Милорада разрешио од дужности председничке.

Противу ове одлуке, разрешени председник изјавио је жалбу надзорној власти и у њој навео, да је неправилна из ових разлога:

У члану 122. зак. о општинама побројани су случајеви, кад општински часници могу бити уклоњени са својих положаја. Овде долази и случај из чл. 32. тач. 3. зак. о општ. Смисао овог законског прописа јесте тај, да је за окривљеног потребно, не само да буде стављен у притвор или затвор за злочине или преступе, но је поред тога још потребна и *извршна* судска одлука о томе, т. ј. да тај притвор или затвор преставља неко трајно стање. Ово је у осталом сасвим логично, а очигледно је да је тако и законодавац мислио, јер би се у противном случају, кад за ово не би била потребна извршна судска одлука, дало маха полицијским властима, да и исправне општ. часнике стављају у притвор за бешчастећа дела, и на основу тога траже њихово разрешење, па ма то решење о притвору и пало код виших власти и судова. Овде је такав случај, јер је решење о стављању под суд и у притвор за дело из § 113. у вези § 132. крив. зак. поништено примедбама Касационог Суда од 1. новембра 1911. год. № 14052., и на тај начин сасвим отклоњен услов из чл. 32. тач. 3. зак. о општ.

Надзорна власт нашла је, да је пом. одлука одборска правилна, па ју је стога одобрила, а жалбу као неумесну одбацила.

По изјављеној жалби, III Одсек нашао је, да решење надзорне власти не може остати у снази с тога, што се уверењем ваљевског прв. суда од 15. новембра 1911. год. № 47755. тврди, да је решењем Касационог Суда од 1. новембра 1911. № 14052. поништено решење надлежне власти о стављању жалитеља под суд и у притвор, те с тога се на њ није могао да примени пропис тач. 3. чл. 32. зак. о општинама.

С тога је на основу чл. 170. зак. о општ, решио, да се решење надзорне власти поништи.

Одлука од 26. новембра 1911. године № 10869.

Одлука општинског одбора, којом на захтев надзорне власти, у смислу чл. 148. закона о општинама, разрешава од дужности председника, потпредседника и кметове, није извршна, већ по изјављеној жалби може бити предмет оцене надзорне власти, а затим и Државног Савета.

Начелник ср. к..., предложио је, у см. чл. 148. зак. о општинама, одбору општине к...., да председника исте општине, Димитрија Ђ. разреши од дужности са ових разлога:

1., што није следовао позиву надзорне власти;

2., што се удаљавао из општине без надлежног одобрења; и

3., што је од извесних лица, која су донела да плате порез, из примљене суме претходно наплатио своја потраживања.

Општински Одбор на свом састанку 20. септембра 1911. год. донео је одлуку: да се захтев надзорне власти усвоји и председник са положаја свог уклони.

Противу ове одлуке одборске разрешени пр дседник Димитрије изјавио је жалбу надзорној власти и у њој навео, да га одбор за ове и овакве кривице није могао разрешити од дужности, већ само оптужити недлежној власти и од ове тражити, да га казни.

Надзорна власт нашла је, да је ова одлука општинског одбора у см. чл 148. зак. о општинама *извршна*, па је с тога решењем од 5. октобра 1911. год. № 12366. а на основу чл. 33. зак. о уређењу округа и срезова, одбацио жалбу као неумесну.

По изјављеној жалби, III Одсек Државног Савета нашао је, да решење надзорне власти не може остати у снази с тога, што за дела, која су наведена у решењу надзорне власти од 5. октобра. 1911. год. № 12366., жалитељ није могао бити разрешен од дужности на основу чл. 148. зак. о општинама, већ је, ако би се ислеђењем утврдило да постоје, могао бити кажњен казнама, предвиђеним другим законским прописима, а не разрешењем.

С тога је, на основу чл. 170. зак. о општинама, решио, да се решење надзорне власти поништи.

Одлука од 26. новембра 1911. године № 10804[1]).

Јос. К. Ст.

Решење Касационог Суда о сукобу шабачког првостеп. суда и начелника среза поцерског од 21. децембра 1911.. год. № 17041.

Начелник среза поцерског оптужио је првостеп. шабачком суду Н. Ђ. из Придворице, за дело из II. одељка § 180. крив. законика, но шабачки суд је вратио начел. сресном акта на даљи рад, пошто је нашао да у радњи оптуженога стоји дело иступне природе из § 335, за суђење кога је надлежна полицијска власт.

Начелник сресни, налазећи да стоји дело из § 180. II. одељка кривич. зак., јер је боловање повређеног по гласу лекарске повреде трајало 20 дана, за суђење кога је надлежан првостеп. суд, а не полицијска власт, послао је сва акта овога предмета Касационом Суду на решење.

Касациони Суд расмотрио је акта овога предмета, па је нашао: да је за суђење овога дела *надлежан шабачки првостепени суд*. Јер § 180. II. одељком кривич. законика и не тражи се да су повреде тешке у смислу § 177. кривич. законика, него да су *опасне* а као такве несумњиво се морају сматрати ране нанете уједом пса, које повреде увек захтевају нарочито, стручно, лечење, поглавито са обзиром на евентуалне зле последице, које се често јављају услед повреда овакве природе; па према оваквом стању ствари овде и не може постојати дело из тач. 5. § 335. кривич. законика, који се пропис односи само на лакше случајеве, те да би за суђење била надлежна полицијска власт.

С тога је Касациони Суд и послао сва акта овога сукоба шабачком првостеп. суду на даљи надлежан поступак.

Решење Касационог Суда о сукобу нишког духовног суда и начелника среза расинског од 3. децембра 1911. године № 15880.

Начелник ср. расинског представио је Касационом Суду, да је Архимандрит Р. оптужен за злоупотребе у дужности учињене за време, док је био старешина манастира Наупаре.

За ове злоупотребе нишки духовни суд поднео је тужбу њему начелнику сресном, па како он налази да није надлежан за извиђање по истој, јер по § 160. кривич. суд. пост. кривице свештеника мирског и монашког реда учињене у званичној дужности извиђају се исто онако као и осталих чиновника, односно онако како Министар Просвете и Црквених Послова нареди; а прописом § 48. зак. о чиновницима грађ. реда прописано је, ко је надлежан за ислеђење кривица чиновничких учињених у званичној дужности, а међутим овде нема никаквог специјалног наређења надлежног министра, — то је вратио нишком духов. суду тужбу на даљу надлежност.

Но како је нишки духовни суд ипак остао при своме захтеву, то је начел. сресни послао сва акта Касац. Суда на решење,

Касациони Суд је расмотрио акта овога сукоба па је нашао: да је за извиђање представљеног дела, у смислу чл. 97. тач. 8. закона о црквеним властима, надлежна *стручна комисија*, коју има да одреди Епархиски духовни суд; јер се поднетом тужбом представља *несавесно руковање* манастирском имаовином од стране старешине манастира, те је према томе дотични епархиски суд позван дужношћу, да у свему поступи по наведеном законском пропису и да предузме сво законске мере ради заштите и обезбеђења манастирских интереса.

С тога је Касациони Суд послао сва акта нишком духов. суду на даљи надлежан поступак.

Решење Касационог Суда о сукобу шабач. првостеп. суда и начелника среза мачванског од 23. новембра 1911. год. № 15161.

М. С. из Ноћаја, тужио је суду општине ноћајске В. Г. и браћу из Ноћаја за пољску службеност.

По овоме спору изузела су се од суђења два члана општинског суда, па како је тиме настала немогућност за извиђање и суђење овог спора, то је суд општински акта истога послао првостеп. шабач. суду да донесе решење по овом изузећу.

Првостепени суд је послао ова акта начелнику среза мачванског да он то питање реши, пошто је нашао да се тужбом преставља да је учињено дело, према § 12 и 13. полицијске уредбе.

Начелник сресни није усвојио гледиште првостеп. суда, јер он налази, да је тужбени основ пољска службеност из тач. 1. § 335. грађанског законика, и према томе да је на решење о изузећу по § 17. *б.* грађан. суд. пост. надлежан председник првостеп. суда, и за то је вратио акта првостеп. суду, но кад је суд ипак остао при своме, то је он ова акта послао Касационом Суду на решење.

Касациони суд по расмотрењу акта нашао је: да је за решење покренутог питања о изузећу надлежан председник шабачког првостепеног суда, јер према садржини поднете тужбе овде постоји грађански спор о пољској службености — тач. 1. § 335. грађ. зак., за расправу кога је надлежан општински суд по тач. *б.* § 6. грађ. суд. пост., те према томе ово питање о изузећу општинских чланова има да реши председник надлежног првостепеног суда у смислу § 17. тач. *б.* грађ. суд. пост. и не полицијска власт.

С тога је Касациони Суд и послао ова акта сукоба првостеп. шабачком суду на даљи надлежан поступак.

М. Л. Р.

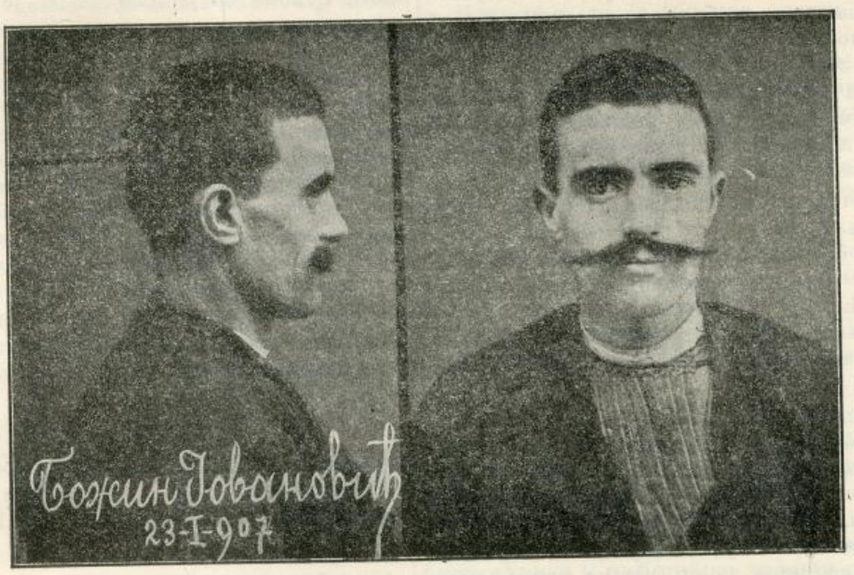
---

[1]) в. одлуку Државног Савета од 21. априла 1911. год. № 4068. „*Полицијски Гласник*", бр. 21., од 5. јуна 1911. год. стр. 167) у којој је Држ. Савет заступао противно мишљење.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

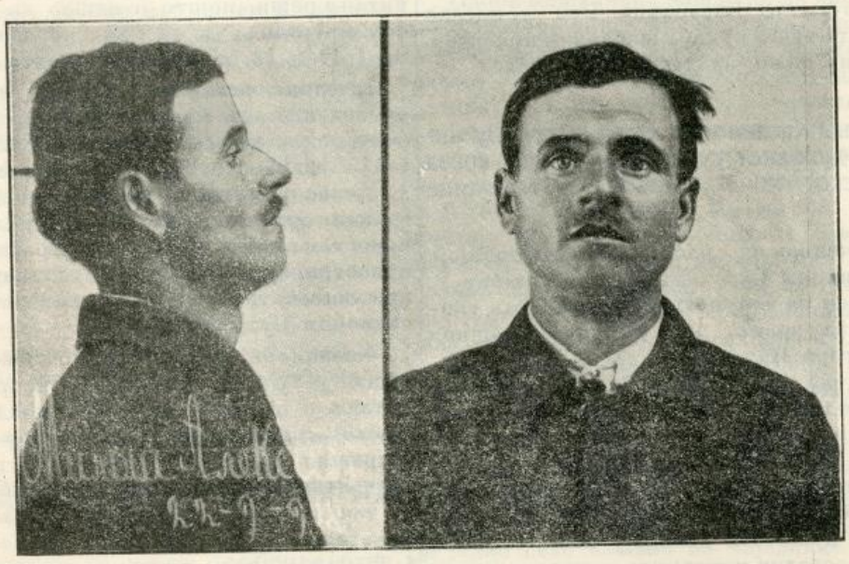
Божин Јовановић, из В. Дренове, познати коцкар и варалица, чију слику износимо, са још тројицом другова, опљачкао је, на превашран начин, на путу Крагујевац — Чачак, извесне Босанце, и однео им 135 форината.

Од оне тројице један је средњег раста, сувоњав, повећих плавих бркова, кад корача прегиба ноге у коленима и шири их. Други је већег раста, плав, а трећи омањи, добро развијен и смеђ. Сви су у оделу сељачком.

Депеша начелника среза гружанског Бр. 2989.

Милош Алексић, из Церовца, осуђеник београдског казненог завода, чију слику износимо, побегао је из ћуприске окружне економије, где је био на раду.

Милош је стар 27 година, црномањаст, лица циганског.

Акт Управе Београдског Казненог Завода Бр. 787.

Вукосав Рашка Јакоба, из Црнајке, који се издаје и за Божу, Живка и Јована Кузмановића, из Сипа, одговара за дело из § 222. кр. закона, али се налази у бегству, а саучесник му је у притвору.

Лични опис није саопштен.

Депеша начелника среза поречког Бр. 1177.

Петар Давидовић, из Лугавчине, притвореник власти среза подунавског, провалио је апсану и побегао.

Он је стар 26 година, малог раста, у лицу смеђ, малих смеђих бркова, врата мало кривог. Одело сељачко.

Депеша начелника среза подунавског Бр. 2366.

Милош Баранић, б. скретничар на београдској железничкој станици, одговара за дело из § 302. кривич. закона, али је отумарао незнано куд.

Акт кварта савамалског Бр. 603.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

КРАЂА СТОКЕ

Ружи, кћери Илије Симеоновића, из Жидиља, украдено је 14 брава оваца. Од ових, 12 су беле, међу којима је и један ован, а две црне, без икаквих роваша.

Депеша начелника среза деспотовачког Бр. 1809.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ову покрађу.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

Пуних је десет година, како у „Полицијском Гласнику“ обрађујем рубрику

„ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА“

За тако дуги низ година истицана су тако разноврсна и многобројна питања из области судства и администрације, да се слободно може рећи, како је данас мало ствари, које нису биле предмет јавности и остале нерасветљене.

Ја лично никад нисам имао претензије да оцењујем вредност ових својих радова, али из многобројних изјава полицијских чиновника, општинских деловођа и писара, као и многих других људи, који се баве применом закона, могао сам извести закључак, да су они ипак били од големе користи, нарочито полицијским и општинским властима.

Како из силних питања, која се и данас упућују «Полицијском Гласнику» видим, да се понављају ствари, које су већ објашњене, ја сам дошао до уверења, да је већина ових радова непозната млађим људима, јер је врло мало оних, који су сачували комплете «П. Гласника» за све време његовог излажења.

Да бих пружио могућност онима, који данас примењују законе, да се послуже овим радовима, ја сам средио сав овај десетогодишњи рад по материји да га штампам као засебну књигу.

Овоме сам додао и све чланке, које сам до сада штампао из области судства и администрације.

Књига би изнела од 20 до 25 штампаних табака, и цена би јој била 5 динара.

Како би ова књига могла изаћи само тако, ако будем скупио најмање 500 претплатника, колико би било довољно да се покрију трошкови штампе, то се обраћам свима онима, који налазе да би им ова књига могла користити, да ми до половине месеца марта пошљу претплату, како бих књигу одмах дао у рад.

На случај. да до горњег рока не буде пријављен довољан број претплатника, вратићу свакоме новац натраг.

Предговор овој књизи написао је наш уважени професор грађанског права на Универзитету, господин Живојин Перић.

Молим и све своје пријатеље, да се заузму око скупљања претплате.

Ко скупи 20 претплатника и пошље претплату, добија књигу на поклон.

9. фебруара 1912. год.

Београд

Димитрије С. Калајџић
окружни начелник у пензији
Његошева улица бр. 71.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије

Уредник **Душан Ђ. Алимпић.**

БРОЈ 8. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 26. ФЕБРУАРА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ЗА ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“ НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за полицијског писара прве класе среза нишког Милана Петковића, писара прве класе среског суда за срез лесковачки, по молби;

за полицијског писара прве класе среза неготинског Јована Ничића, полицијског писара исте класе среза голубачког, по молби;

за полицијског писара прве класе среза заглавског Јована Јанчића, пређашњег монополског чиновника;

за полицијског писара друге класе среза голубачког Обрена Гавриловића, полицијског писара исте класе среза неготинског, по службеној потреби;

за полицијског писара друге класе среза тамнавског Миливоја Б. Нико ића, полицијског писара исте класе среза посавског, округа ваљевског, по службеној потреби;

за полицијског писара друге класе среза љубићског Тихомира Мијатовића, полицијског писара исте класе среза нишког, по службеној потреби;

за полицијског писара друге класе среза грочанског Владимира Живановића, полицијског писара исте класе среза заглавског, по службеној потреби;

за полицијског писара друге класе среза лесковачког Војислава Новаковића, полицијског писара исте класе среза љубићског, по молби;

за полицијског писара друге класе начелства округа смедеревског Драгомира Ђуртовића, полицијског писара исте класе среза подунавског, по молби;

за полицијског писара друге класе управе вароши Београда Матеју Јовановића, полицијског писара исте класе начелства округа смедеревског, по службеној потреби;

за полицијског писара треће класе среза млавског Михаила Јанаћковића, полицијског писара исте класе среза лесковачког, по службеној потреби;

за полицијског писара треће класе среза рамског Михаила Стевановића, полицијског писара исте класе управе вароши Београда, по службеној потреби;

за полицијског писара треће класе среза звишког Светолика М. Кнежевића, пређашњег полицијског писара;

за полицијског писара треће класе начелства округа чачанског Радивоја Јоцића, пређашњег полицијског писара;

за полицијског писара треће класе среза мачванског Драгољуба О. Новаковића, апсолвираног правника — практиканта Министарства Унутрашњих Дела;

за полицијског писара треће класе среза бољевачког Ђорђа Каљевића, апсолвираног правника;

за полицијског писара треће класе среза хомољског Душана Ђурића, апсолвираног правника;

за полицијског писара треће класе среза посавског округа ваљевског Душана Перуничића, апсолвираног правника; и

за полицијског писара треће класе управе вароши Београда Глигорија Поповића, апсолвираног правника.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 17. фебруара 1912. године, у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Драгољуб Новаковић. полициски писар прве класе среза посавског округа ваљевског, на основу §. 70. закона о чиновницима грађанског реда, стави у стање покоја с пензијом, која му према годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 17. фебруара 1912. године, у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, решено је:

да се Милораду Илићу, полициском писару треће класе среза тамнавског, уважи оставка, коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 17. фебруара 1912. године, у Београду.

КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТА

у месецу јануару 1912. год.

Према званичним извештајима окружних начелстава и Управе града Београда, у току месеца јануара ове године извршено је у Србији:

1. **Убистава**	29
2. **Детоубистава**	3
3. **Нехотичних убистава**	2
4. **Покушаја убистава**	30
5. **Разбојништава**	8
6. **Тешких телесних повреда**	12
7. **Паљевина**	39
8. **Опасних крађа**	99
9. **Злонамерних поништаја туђих ствари**	6 [1]).

Од изложених дела пронађено је:

Убистава	28	или	96·5%
Детоубистава	0	»	0·0%
Нехотичних убистава	2	»	100·0%
Покушаја убистава	29	»	96·6%
Разбојништава	7	»	87·5%
Тешких тел. повреда	12	»	100·0%
Паљевина	5	»	12·8%
Опасних крађа	30	»	30·3%
Злонамер. поништаја туђих ствари	3	»	50·0%

Највећи број **убистава** извршен је помоћу *ватреног оружја* (**14**), затим помоћу *оштрог оруђа* (**7**), *тупог* (**6**) и *дављењем* (**2**).

Узроци њиховом извршењу леже: у *међусобној свађи* за **13** случајева, у *љубомори* за **3**, у *вршењу званичне дужности* за **3**, у *користољубљу* за **2**, у *освети* за **2**, у *нужној одбрани* за **1**, и за **5** случајева узроци су *непознати*.

Посматрана према местима, изложена убиства извршена су: у срезу јабланичком **2** (1 непронађено), у срезу јасени-

[1]) У месецу јануару 1911. г., дела ових је било:

1. Убистава	14
2. Детоубистава	5
3. Нехотич. убистава	2
4. Покушаја убистава	25
5. Разбојништава	5
6. Силовања	—
7. Тешких телесн. повреда	13
8. Паљевина	31
9. Опасних крађа	123
10. Злонамерни поништ. туђих ствари	7

чком округа крагујевачког **2**, у срезу деспотовачком **2**, у срезу подунавском **2**, у срезу студеничком **2**, у вароши Београду **2** и по **1** у срезовима: посавском округа ваљевског, подгорском, ваљевском, крагујевачком, беличком, ресавском, пожаревачком, хомољском, моравском округа пожаревачког, таковском, јасеничком округа смедеревског, орашком, заглавском, бољевачком, пожешком, жичком и драгачевском.

Детоубиства извршена су у вароши Београду **2** (оба непронађена), и у вароши Врању **1** (непронађено).

Нехотична убиства извршена су по **1** у срезовима: млавском и прокупачком.

Покушаји убистава извршени су: у срезу прокупачком **7** (1 непронађен), у вароши Београду **3**, у срезу пожешком **3**, у срезу јабланичком **2** и по **1** у срезовима: посавском округа београдског, грочанском, гружанском, неготинском, алексиначком, белопаланачком, јадранском, хомољском, звишком, орашком, добричком, драгачевском и у варошима: Ваљеву, Крушевцу и Зајечару.

Сва ова дела извршена су већином у међусобној свађи и освети.

Разбојништава су извршена: у срезу жичком **2** и по **1** у срезовима: посавском округа београдског (непронађено), ражањском, беличком, алексиначком, моравском округа пожаревачког и у вароши Ваљеву.

Тешке телесне повреде извршене су: у срезу колубарском округа ваљевског **2**, у срезу пожаревачком **2** и по **1** у срезовима: ваљевском, кључком, деспотовачком, поцерском, рамском, зајечарском, ариљском и у вароши Београду.

Паљевине су извршене: у срезу зајечарском **4**, у срезу прокупачком **4** (1 пронађена), у срезу колубарском округа ваљевског **3**, у срезу лепеничком **3**, у срезу посавском округа београдског **2**, у срезу брзопаланачком **2**, у срезу деспотовачком **2**, у срезу сврљишком **2** (обе пронађене), у срезу хомољском **2**, у срезу орашком **2** и по **1** у срезовима: ваљевском, крагујевачком (пронађена), гружанском, кључком, расинском, параћинском, бањском, моравском округа пожаревачког, млавском, звишком (пронађена), ариљском, моравичком и драгачевском.

Вредност свих ових паљевина износи око **5.600** динара.

Опасне крађе извршене су: у вароши Београду **15** (3 пронађене), у срезу параћинском **8** (3 пронађене) у срезу тамнавском **6** (1 пронађена), у срезу бањском **4**, у срезу моравском округа пожаревачког **4** (све пронађене), у срезу млавском **4** (2 пронађене), у срезу лесковачком **3** (2 пронађене), у вароши Шапцу **3**, у срезу пожаревачком **3**, у срезу орашком **3** (1 пронађена), у срезу посавском округа б ограђског **2** (обе пронађене), у срезу гружанском **2**, у вароши Крушевцу **2**, у срезу деспотовачком **2**, у срезу беличком **2** (1 пронађена), у срезу азбуковачком **2** (1 пронађена), у срезу звишком **2**, у срезу бољевачком **2**, у срезу заглавском **2** (1 пронађена), и по **1** у срезовима: грочанском, подгорском (пронађена). колубарском округа ваљевског, ваљевском, пољаничком, крагујевачком, лепеничком, крајинском (пронађена), неготинском (пронађена), брзопаланачком, ражањском, копаоничком, левачком, ресавском, поцерском, јадранском (пронађена), рађевском (пронађена), хомољском (пронађена), голубачком, јасеничком округа смедеревског, подунавском, трнавском (пронађена), моравичком (пронађена), и у варошима: Ваљеву (пронађена), Врању, Крагујевцу, Нишу и Пожаревцу.

Вредност свих ових крађа износи око **16.300** динара.

Злонамерних поништаја туђих ствари било је по **1** у срезовима: тамнавском, лесковачком, поречком, трстеничком (пронађен), жупском (пронађен) и у вароши Београду (пронађен).

Вредност свих уништених ствари износи око **600** динара.

Поред изложених дела у току месеца јануара ове године извршено је у Србији и **9 самоубистава** и то: у вароши Београду **3** и по **1** у срезовима: јабланичком, левачком, лужничком, млавском, пожешком и студеничком.

Сва ова самоубиства извршена су: *вешањем* **5**, *ватреним оружјем* **2**, *тровањем* **1**, *дављењем у води* **1**.

Узроци њиховом извршењу леже: у *болести* за **3** случаја, у *душевном растројству* за **1**, *страху од казне* за **1**, у *љубави* за **1**, у *рђавом домаћем животу* за **1**, и за **2** случаја узроци су *непознати*.

Покушаји самоубистава извршени су: по **1** у срезовима: посавском округа београдског (дављење, рђав домаћи живот) и кључком (ватрено, туга).

Општи преглед до сад изложених дела овакав је:

Текући број	ОКРУЗИ	Убиства	Детоубиства	Нехотична убиства	Покушаја убиства	Разбојништва	Силовања	Тешке телесне повреде	Паљевине	Опасне крађе	Злонамерни поништаји туђих ствари	Самоубиства	Покушаји самоубиства
1	Округ београдски	—	—	—	2	1	—	—	2	3	—	—	1
2	„ ваљевски	3	—	—	1	1	—	3	4	10	1	—	—
3	„ врањски	2	1	—	2	—	—	—	—	5	1	1	—
4	„ крагујевачки	3	—	—	1	—	—	—	5	5	—	—	—
5	„ крајински	—	—	—	1	—	—	1	3	3	1	—	1
6	„ крушевачки	—	—	—	1	1	—	—	1	4	2	—	—
7	„ моравски	4	—	—	—	1	—	1	3	14	—	1	—
8	„ нишки	—	—	—	1	1	—	—	3	5	—	—	—
9	„ пиротски	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—
10	„ подрински	—	—	—	1	—	—	1	—	8	—	—	—
11	„ пожаревачки	3	—	1	2	1	—	3	5	16	—	1	—
12	„ руднички	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	„ смедеревски	4	—	—	1	—	—	—	2	5	—	—	—
14	„ тимочки	2	—	—	1	—	—	1	4	4	—	—	—
15	„ топлички	—	—	1	8	—	—	—	4	—	—	—	—
16	„ ужички	1	—	—	3	—	—	1	1	—	—	1	—
17	„ чачански	4	—	—	1	2	—	—	2	2	—	1	—
18	Управа града Београда	2	2	—	3	—	—	1	—	15	1	3	—
	Свега:	29	3	2	30	8	—	12	39	99	6	9	2

Из канцеларије Антропометријско-Полицијског Одељења Министарства Унутрашњих Дела, 18. фебруара 1912. године АБр. 273, у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПОЈМУ ИСПРАВЕ У КРИВИЧНОМ ПРАВУ

од

ДР. ТОМЕ ЖИВАНОВИЋА

(НАСТАВАК)

3° У § 147 al. 3 вели се, да се по овом §-у има казнити и онај, „*који... артију, на којој је другога име написано без саизволења овога попуни* (испише)..“ Овде се има разумети како случај, кад неко попуни хартију, на којој је туђе име написано, без знања овога, тако и случај, кад ову хартију попуни са знањем онога лица, али не онако, како му је наложено од овога[1]). Ово ће бити случај н. пр. онда, кад се А потпише на хартији, и преда је лицу Б, да на њој испише облигацију од 800 динара, а Б је испуни на 1000 динара.

(1) Испуњавање бланкета без одобрења у ствари је прављење лажне исправе у ужем смислу, те је al. 3. § 147 излишна[2]).

[1]) У пруској судској пракси за овај други случај је било спорно, да ли се и он има подвести.

[2]) Тако *Oppenhof* § 269, 2. Прот. *Binding* 2 234, *Olshausen* § 269, 3.

(2) На хартији се треба да налази лични потпис неког лица, но довољно је, да га је потписао пуномоћник.

(3) Потпис треба да је рукописни. Не би био довољан какав други начин потписивања, н. пр. штампан потпис или штамбиљем стављен, јер се онда не би могло увек утврдити, да је потпис истинит. Ако потпис не би био рукописан, могло би постојати само прављење лажне исправе у ужем смислу.

(4) Могуће је, да хартија, на којој се налази нечији потпис, има поред тога и другу какву садржину. У овом случају се има узети, да може постојати фалсификовање средством испуњавања бланкета само онда, кад та садржина с потписом испод ње не сачињава већ једну исправу[1]). Ако би ово био случај, могло би постојати само прављење лажне исправе у ужем смислу, кад би се већ постојећој садржини још нешто додало.

(5) Као хартија се овде има сматрати несумњиво и *пергамент*[2]).

(6) Без значаја је, на који је начин хартија с туђим потписом дошла у притежање извршиоцу, да ли му је н. пр. поверена или не[3]).

(7) Хартија с туђим потписом треба да је испуњена тако, да се тиме претвара у исправу. Ово испуњавање може бити извршено неком изменом већ постојеће садржине на хартији. Тако кад неко писмено није исправа зато, што није стављен датум издавања, постојало би испуњавање бланкета, кад би ко ставио датум, и писмено би услед тог испуњавања постало исправа.

(8) Без значаја је, да ли је хартија испуњена изнад или испод потписа[4]).

(9) Као што је речено, испуњавање треба да се изврши „без саизволења" онога, чији је потпис.

б) *Употреба* исправе. — Није довољно, да се лажна исправа направи или права исправа преиначи, да би било кривичног дела фалсификовања, већ је потребно и то, да је исправа *употребљена* (§ 147: „и њом се послужи")[5]). Ово се образложава тиме, што, вели се, прављење лажне исправе и преиначавање праве исправе сама за себе не повређују нити угрожавају какво правно добро.

Врло је спорно, кад се има узети, да је исправа употребљена.

1° Према некима је исправа употребљена онда, *кад је некоме учињена приступачном*, т. ј. кад му је *омогућено*, да је чулима (чулом вида или пипања) опази и њену садржину сазна[6]).

2° Према некима исправа је употребљена тек онда, кад је она од онога, коме је учињена приступачном, *заиста чулно примећена*, т. ј. *виђена* (одн. *опипана*, кад су писмена слепачка), и ако није њена садржина сазната[1]).

3° Према некима потребно је, да је *садржина* исправа од неког *сазната*[2]).

4° Према првом мишљењу ово кривично дело било би свршено самим тим, што је исправа предата на пошту. Међутим могуће је, да је она изгубљена, или да ју је пошиљалац опозвао са поште, а у таквим случајевима је немогуће рећи, да је исправа употребљена. Зато је прво мишљење погрешно. С друге стране не може се захтевати, да је садржина исправе заиста сазната од онога, коме је учињена приступачном, јер би онда постојање свршеног кривичног дела фалсификовања зависило од тога, да ли ју је онај прочитао, и кад ју је прочитао, дакле од једног случаја. Једино је умесно према томе друго мишљење. Тако постојало би свршено кривично дело фалсификовања, кад би А начинио лажну меницу и поднео је на есконтовање благајни каквог новчаног завода; а ако ју је поштом послао, свршено фалсификовање би постојало тек онда, кад је пошиљка од надлежног чиновника завода отворена. Не би међутим било употребе исправе, кад би она била само прочитана пред неким, или кад би се на њу позвало[3]), као ни онда, кад би се поднела само копија исправе и то као копија, а не као оригинал.

5° *Binding* је противан првом и трећем мишљењу, а другом само у толико, што он не захтева, да је исправа чулно примећена од онога, коме је учињена приступачном, већ само то, да је онај стављен у такав однос просторне близине с исправом, да ју је могао чулно приметити, као и то да је изрично или прећутно позван да сазна њену садржину[4]). Тако у случају кад му је исправа поштом послата, потребно је и довољно за постојање свршеног фалсификовања, да је пошиљку примио, и ако је није отварао, већ је, и не гледајући је, бацио.

(1) Без значаја је, на који је начин исправа стављена некоме на чулно опажање. То може бити учињено личним давањем у руку, уметањем у какву књигу, џеп итд. То може даље бити учињено непосредно од извршиоца или преко неког другог лица, које би се имало тада сматрати као саизвршилац.

(2) Исправа треба наравно да је употребљена *као исправа*, (т. ј. као доказно средство), а не у неком другом својству, ј р је §-у 147 к. з. циљ једино, да се исправа заштити од злоупотребе само као доказно средство[5]). Но довољно је, да је употребљена као доказ ма којег права или правног одношаја, за чији доказ је намењена. Без значаја је међутим, да ли извршиоцу заиста припада оно право, које се хтело остварити.

(4) Без значаја је, да ли је употребом исправе имао бити оштећен баш онај, према коме је она употребљена или неко други. Тако постојаће свршено кривично дело фалсификовања, кад је А предао адвокату фалсификовану меницу ради наплате.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

---

[1]) Уп. *Olshausen* § 269, 3, *Frank* § 267 II, *Oppenhof* § 269, 3.

[2]) Уп. *Frank* 269 II. Према *Binding*-у 2 236, без значаја је, какав је супстрат исправе, тако да то може бити и метал, дрво и т. д. Тако и *Olshausen* § 560, 2.

[3]) Уп. *Oppenhof* § 299, 4.

[4]) Уп. *Oppenhof* § 269, 5.

[5]) За разлику од неких новијих законодавстава. За углед је служио пруски к. з.

[6]) Тако *Frank* § 267 V 2 a, *Olshausen* § 267, 35, *Meyer-Allfeld* 608, *Merkel* II. II. 3 798, *Hälschner* 2 546.

[1]) Тако *v. Liszt* § 161 I 2.

[2]) Тако *Meyer* G. S. 47 94.

[3]) Уп. *v. Liszt* § 161 I 2.

[4]) 2 251.

[5]) Уп. *Olshausen* § 276, 37.

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ПОЖРТВОВАЊЕ

(СВРШЕТАК)

Храброст и савест говорили су за прво и износили му одличне аргументе:

„Зар да оставиш без одбране, да убију вереницу онога, који је са опасношћу по свој живот, штитио твој? Зар кукавички да напустиш њене родитеље?"

Али је у исто време, брига за свој живот одговарала:

„Убиће и мене. Ја се не бојим смрти. Али ко ће однети, у место мене, извештаје грофу де Фроте? Зар интереси једне партије нису пречи од интереса неколицине усамљених индивидуа?" Савест продуживаше. „Хоћеш ли икад смети да се појавиш пред Бригитом и Пјером, ако оставиш да убију Бабету. Ти знаш врло добро да би они допустили да их убију због тебе!"

Разум обазриво додаваше: „Али шта могу ја сам?"

Али му је неки други унутрашњи глас говорио:

— Иди, доведи им помоћ...

— Одакле? Ја сам изгнаник; ја немам пријатеља; нико не би одговорио на моје молбе, баш нико.

Инстинкт самоодржања бораше се са храброшћу и тераше га даље од ове опасне куће. Он се полако по мраку дошуња до капије. Пролазећи поред врата, при светлости буктиња, опази млади племић вођу разбојничког.

Он је стајао непомично; био је висок, имао је орловски профил, високи ожиљак на лицу, шубару од лисичије коже и као крв црвену краватну.

Чуо је наполичарев глас...

„Преклињем Вас, немојте ме мучити... Поштедите моју жену и кћер... Даћу Вам све што имам..."

Младић је био страшно узбуђен срце му је лупало, да искочи. Он опет хтеде да јурне кући... али још једном га надвлада осећај његове немоћи. Он окрете леђа згради и оде друму. На друму застаде неколико секунда, па онда, као да се нешто решио, одјури из све снаге.

* * *

На крају села, поред реке, у једној сасвим порушеној кућици био је вод 45. републиканске полу-бригаде. Било је тридесет људи, под вођством једног поручника. Неки су спавали на земљи у својим огртачима; други, који су имали да стражаре, чистили су оружје и пушили луле или су играли пикета са патриотским

картама. Краља, даму и слугу су замењивали: једнакост, слобода и геније.

Напољу је стражар одбројавао својих сто корака. Из кућице су се чули његови одмерени кораци, како се приближују или удаљавају. Ништа више није реметило ноћну тишину осим узвика играча.

Одједном се играчи почеше препирати. Спавачи се гунђајући пробудише и поделише у две партије.

Али одмах сви ућуташе, кад се напољу зачу глас стражарев:

„Ко иде?“

Војници поустајаше, побацаше карте; луле ишчезоше у тророгим шеширима.

„На оружје!“ викну стражар.

Цео вод скочи на ноге и потрча пушкама. На вратима настаде гурање. Стражар тераше пред собом човека, који се, у осталом, није ни противио. На против, изгледаше да се јако жури да стигне што пре у кућицу и на вратима гурну неколико војника који му препречаваху пут.

„Грађанине поручниче, рече један војник, који беше први изашао из куће..... неки особењак хоће да говори с тобом.“

Човек беше тако задуван да неколико тренутака није могао да говори; неколико пута покушаваше, али без успеха.

Војници се сакупише око њега и посматраху га. Његово разбарушено, блатњаво и прашњиво одело, давало му је сумњив изглед. Војници гласно исказиваху своје мишљење:

„Ово је неки аристократа!

— Бивши поп!

— Не,ројалиста!“

Све му се више приближиваху и почеше да га грде. Али тада приђе један млади поручник. Он није имао браде и није изгледао ни најмање страшан. Поред поручника стајао је један стари наредник, са својим тророгим шеширом са кокардом, и белим перчином и брковима. Он постави неколико питања: „Ваше име, пасош, шта сте тражили ноћас на другу?“ Али га странац прекиде уморним, али чврстим гласом;

„Ја сам граф Адемар де Во“.

За један тренутак сви запрепашћено ћутаху: Како! Бегунац, емигрант, кога смо узалуд целог дана тражили! Па се затим зачуше бесни, претећи, злобни гласови:

„Сам нам је дошао... Држимо га!

— Лепо сам ја говорио да је то разбојник!

— То је непријатељ народни!

— На смрт! на смрт!

— Мир! нареди стари наредник..... Републикански војници не вређају (нападају) заробљенике!

— Ти се, грађанине, ниси надао, да ћеш нам пасти шака! шалио се официр, уверен да ће му ово хватање донети капетанске еполете,

— Пардон, господине; ја сам знао, не може бити боље, где сте ви. Ја сам намерно дошао“.

Чврстина његовог нагласка ули поштовање војницима. Они ућуташе.

Поручник му више не смеде говорити: „Ти“. Он настави:

„Били сте склоњени у селу?

— То вас се не тиче.. Понављам Вам, ја сам Вам био умакао. али сам се вратио што сам брже могао, да Вас замолим за помоћ.

— За помоћ?

— Да. Ви сте војници и ваљда нећете оставити сироте људе, да их муче разбојници... Слушајте... једна банда шофера напала је на мајур Арнодов. Ја сам их видео. Пожурите...

— Причај то другоме!

— Шофери су ваши пријатељи!

— Моји пријатељи су војници као и ви. Они се храбро боре, а не нападају и не пљачкају усамљене куће“.

Млади поручник није схватао, да неко може жртвовати свој живот, само да спасе непознате људе, као што то чињаше граф де Во. Он му то и рече. Па и стари наредник прихвати ту мисао, и за час она доби много присталица.

„Изгледа ми да нас бивши гроф води у неку клопку.

— Зар бих дошао Вама у руке? рече гроф. Ја знам шта ме чека. Ја пркосим судбини, само зато, да спасем невина створења.

— Ако говорите истину, какве доказе доносите? запита поколебано официр.

— Па имате мене за таоца. Ако видите да сам Вас преварио, ви ме избушите куршумима.

Нико Вас неће спречити, ја сам сам против толико вас. Али, преклињем Вас, пожурите! трчите! Сваки минут може им донети срећу или несрећу! Кад сам већ жртвовао себе, бар да спас не дође доцкан!

Наново настаде ћутање. Војници посматраху графа. Сад су му већ сви веровали; на њиховим лицима читао би човек дивљење. Поручник узбуњено гледаше наредника. Овај му нешто шану на уво. Тада се официр одлучи:

„Добро, рече... Двадесет људи и ти: наредниче... Други нека остану овде.

— Господине, рече граф, и пружи пиштоље, ето Вам моје оружје.

— Задржите га, грађанине... Ви ћете поћи да нам покажете пут.

— Хвала Вам господине, узвикну одушевљено граф, Ви сте великодушни.

— Напред! нареди официр.

Војници пођоше. Они убрзаваху кораке за графом, који изгледаше као њихов шеф. Што су се ближе примицали мајуру, он је све више убрзавао кораке. Најзад му кораци прећоше у трчање, и Плави појурише за њим без нити ма коме пало на памет да он хоће да бега. Њихова енергија их надвишаваше.

Поручник несвесно беше нестрпљив. Он не сумњаше више на младог аристократу. Сад обоје беху на челу трупе; они измењаше неколико кратких, испрекиданих реченица о броју шофера и о сцени коју је граф видео. Сваки би помислио да су то два друга, од којих је један, републикански официр.

Кад су стигли на капију, граф предложи:

„Ако се бојите клопке, господине, пођите напред; на тај начин ја не бих могао дићи узбуну.

— Не, грађанине, идите Ви први.

Граф му показа леш псећи — још је ту стајао. Војници прођоше у два реда поред ограде. За тренутак опколише кућу. Бандити су мислили да су сасвим сигурни, с тога не беху ставили страже. И пре него што су могли узети оружје, беху савладани.

Само је њихов вођа имао времена да се заклони иза једног астала. Г. де Во појури к њему: али овај подиже пиштољ и опали... Али је граф већ био на столу и дохватио за гушу разбојника. Обоје се ваљаху по земљи. Засија оштрица бандитова ножа; али гвоздена рука спречи замах. Стари наредник и један војник држаху разбојника. Г. де Во устаде.

„Грађанине, Ви сте рањени? узвикну официр.

— Не, господине, неваљалац ме је промашио.

— Ах, у толико боље! Било би ми врло жао да Вас је убио.

— Ви сте врло добри, господине, и ја бих само желео да војни суд, који ће ми судити, осећа тако исто, као Ви.

Сад, кад је опасност прошла, и разбојници похватани, граф се умири: он се шалио са елеганцијом једнога племића.

Поручник се осећаше нелагодним. Занет симпатијом према бегунцу, он је учинио једну омашку. Да би скренуо мисли на што друго, он нареди да одведу разбојнике у авлију.

Соба је била страховито изгледала: врата од ормана истављена, ковчег *испретуран*, ствари испретуране, кревети испремештани сведочили су, какав се догађај одиграо, и укућани још не беху дошли к себи.

Наполичар беше у оној ларми пао заједно са столицом, за коју је био везан. Одрешише га.

Али се једва држао на ногама, јер их разбојници већ беху мењали на пламен, да дâ новац, који није ни имао. Његова жена беше у несвести; Бабета, у својој спаваћој хаљини, покушаваше да је поврати. Слуга и служавка стајаху као скамењени у једноме ћошку.

Требало је мало времена, а много говора, па да јадни људи увиде своју срећу. Али кад су разумели, три жене бризнуше у радостан плач; а затим се хиљаду захвалности и благослова изручише на главу наредникову и поручникову.

Али два републиканца не хтедоше примити целу захвалност. Они су већ поступали са емигрантом као са својим и натераше га да изађе из свога угла.

Стари наредник изјави:

„Овај грађанин, бивши г. де Во је Ваш спаситељ. Он је видео кад су код Вас ушли шофери и дотрчао је да нас зовне.“

Са својим седим брковима и осмехом блаженства и гордости на уснама лично је на каквог ветерана, који прставља отменог регрута. Али кад мајурци чуше име де Во, са лица им нестаде веселости, као да им опет јављају долазак разбојника. Она постадоше глупо-запрепашћена. Граф де Во-а! То је тај изгнани племић, о коме им је Пјер говорио! Ноћас је требао да

се сакрије код њих. Али је видео шофере и стрчао да зове републиканце, своје непријатеље. Жртвовао је свој живот, само да спасе њихов. И сад ће га, наравно, стрељати или послати на гилотину..... Што су им се мисли више срећивале, све су више разумевали. Гледали су свога спасиоца са неописаним дивљењем. Граф де Во се бојао да их не компромитује, и правио се да не види њихово узбуђење, доказујући да то није толика храброст.

Али је ипак морао да одговори на знаке Бабетине да жели да говори с њим. Њене очи, између праменова косе, који се од суза беху залепили, говориле су речито. Он попусти и кад поручник изађе да изда заповести, он јој приђе:

„Госп. грофе.... Ви ћете умрети... због нас...“ јецала је Бабета.

Јецање је угуши и она није могла више говорити.

„Умрети? Не, дете моје, то није сигурно... Допуштате ли да Вас загрлим?

Ох! врло радо.

— Због Бога!... Умирите се... Долазе.... Мислите на Пјера.

Војници се беху поређали око бандита, које беху везали по четири. Били су спремни за полазак. Официр се појави на вратима и гроф, да би му уштедео непријатност да га зове, пође му у сусрет:

„Господине, рече он, ја се надам да ме нећете везати са овим неваљалцима“. Али га младић задржа једним покретом:

„Грађанине, рече он, републикански војници умеју да цене храброст, чак и непријатељску... Ви сте слободни“. Овог пута беше ред на г. де Во-а да буде потрешен и изненађен; у толиком је степену био потрешен, да је једва могао да стегне руке поручнику, који је тобож журио да се стави на чело својих људи, а у ствари да избегне једну дирљиву сцену, којом је јако био узбуђен..

С француског,
Ст. Д. Калајџићева.

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

Замислите муку капетана: приморани да се што пре врате, они истоварају њихове товаре на земљу, објављујући да би им се учинила услуга ако се дође и узме вино макар и са бурадима.

Па и то није све. Зар није велика сласт имати шећер увек под руком? Нећу да вам говорим о кафи, лимуновима, поморанџама, ананасу и хиљаду других лепих плодова који тамо успевају без икаквог неговања као у земаљском рају! Још мање ћу говорити о ликерима о којима се прича толико и који су тако пријатни да изгледа, нек Бог опрости, кад их пијете као да вас анђели голицају по устима!

„— Да сам се обратио женама или деци, ја бих им могао хвалити све ове посластице, али ја говорим људима.

„— Знам напоре родитеља које они чине да би одвратили младиће од пута који треба да их одведе срећи, али ви, синови добрих фамилија, будите промишљенији од очева, нарочито од мајки. Не слушајте их кад вам кажу да дивљаци једу Европљане: то је све било само у време Христофа Колумба или Робинзона Крусе-а. Не слушајте их кад вам причају о жутој грозници. Кад би она била тако страшна у земљи не би било ничега другог но само болнице, а Бог ми је сведок, да има свега једна. Причаће вам још о шкодљивом поднебљу, али ја сам слободан да то опорекнем. Поднебље је врло топло, али је се природа показала тако раскошна у расхлађивању да доиста треба нарочито пазити па да се топлота примети. Плашиће вас великим комарцима и змијама звечаркама. Али зар ви у то верујете? Зар немате увек на расположењу робове да растерују, прве, а што се тиче других, зар вам родитељи не говоре само да вас одврате? Говориће вам о бродоломима. Знајте, ја сам преко мора прелазио педесет и седам пута, видео сам тропске човечуљке и мени је ићи с пола на пол као попити чашу воде, и на океану се, на оној ширини, осећам сигурнији на некој лађи из седамдесет четврте, него у кочијама оксерским или на малој лађици која саобраћа између Париза и Сен-Клуда, а то је мислим доста да растера вашу бојазан...

„— Могао бих још штогод додати овој слици.. Могао бих вам говорити о лову и риболову. Замислите шуме где је дивљач тако кротка да и не помишља на бегство, а тако плашљива да је довољно мало јаче викнути па да падне; замислите реке и језера где има толико рибе да се због њих реке изливају. Све је то верујем, чудновато, али је и истинито.

„— За мало не заборавих да вам кажем коју о коњима, да, о коњима господо. Не можете крочити ни корак а да их не сретнете хиљадама... изгледају као стада оваца, само што су већи. Ако сте јахач узмете уже, ако је дуже боље је, направите покретну замку, припазите кад коњи пасу, тада они не стрепе ни од чега, изберете једнога, бацито уже и... коњ је ваш. Не остаје вам ништа друго до да га узјашите или да га водите на поводнику ако то сматрате за умесно; јер, упамтите добро, тамо је сваки слободан у својим радњама.

„— Да, господо, ја понављам, све је то истина, све је истина, цела целцата истина, и доказ је то, што ме је Краљ Француске, Његово Величанство Луј XVI, који ме из његове палате може и чути, овластио да вам од његове стране понудим све те благодети. Зар бих ја смео лагати тако близу њега?

„— Краљ ће вас одenути, Краљ ће вас хранити, он ће вас богато наградити а у замену од вас не тражи ништа, скоро никакав рад.

„— Имаћете добру постељу, добру храну, устаје се и спава кад се хоће, вежбање једампут месечно, парада у Сен Лују. Ја вам не прикривам да се тога не би могли ослободити сем ако би добили дозволу, а она се не одбија никад. Испуните ли ове обавезе све остало је време ваше. Шта хоћете више? Ако хоћете повољан услов — ту је, само пожурите јер кажем вам, сутра ће већ бити доцкан, лађе су спремне и не чека се ништа више до ветар па да се дигну једра... Потеците, Парижани, потеците! Ако вам случајно омрзне бити у добру можете добити отпуст кадгод хоћете: једна барка увек стоји у луци готова да врати оне који зажеле за земљом, она не ради ништа друго. Они који желе да знају још што нека ме потраже; немам потребе да им казујем моје име, ја сам довољно познат; мој стан је четири корака одавде код првог фењера у кући оног трговца са вином; питајте само за Бел-Роза.

„Мој положај ме је био начинио тако пажљивим да сам просто гутао реч по реч од овог говора и, ма да има већ двадесет година како сам га чуо, ја мислим да нисам заборавио ниједан слог. Он је тако исто утицао и на Фанфана. Ми смо се таман о њему саветовали кад један дрипац, на кога нисмо ни обраћли пажњу, распали Фанфану шамар те се његов шешир откотрља по земљи. — Научићу те, рече му он, Никоговићу, да ме не гледаш попреко. Фанфан се од ударца збуни; ја помислих да га браним, али онај диже руку на мене, а свет се очас скупи око нас. Наједанпут неки пресече гомилу, погледам боље и видим Бел-Роза. — Е, е, шта је то? викну он показујући на Фанфана који сузаше; чини ми се да је господин добио шамар? то се не може поправити, али господин је јунак, ја то читам из његових очију, те ће се ствар уредити. Фанфан хтеде рећи да није крив што је извукао шамар. — Све једно пријатељу, вели Бел-Роз, ипак треба се потпуно одужити. — Да, рече онај дрипац, то не може проћи тако олако. Господин ме је увредио, он ми мора дати задовољења; један од нас двојице има да падне. — Добро, де, даће вам задовољења, рече Бел Роз, ја одговарам за ову господу; одредите час. — Одредите ви. — Пет сати изјутра иза архиескопије, ја ћу донети мачеве одговори Бел-Роз.

„Реч беше дата, онај се повуче, а Бел-Роз ударајући Фанфана по трбуху, по прснику где се обично држи новац учини да зазвече паре, последњи остатак нашега помраченога сјаја. — Верујте ми, младићу, рече он, ја се интересујем за вас, пођите са мном, а и господин није на одмет, додаде ударајући ме онако исто по трбуху као што беше ударио и Фанфану. Г. Бел-Роз нас одведе у улицу Живери, до на врата неког винарског трговца и упути нас унутра. — Ја нећу да улазим с вама, рече нам он, један човек као што сам ја мора да пази на своје достојанство, идем да скинем моју униформу и доћи ћу неће проћи ни минут. Иштите са црвеним печатом и три чаше. Бел-Роз нас остави. — Са црвеним печатом, понови он окрећући се, са црвеним печатом.

„Ми извршисмо тачно заповести Бел-Розове који ускоро дође, а кад дође ми поскидасмо капе. — О, младићи, рече нам, покрите се, међу нама нема цере-

монија, ево ја седам, где је моја чаша (он је испи на један гутљај) ђаволски сам жедан, грло ми је пуно прашине. Једнако говорећи г. Бел-Роз испи још једну чашу, затим обрисав марамом чело он се лактовима наслони на сто и узе неки тајанствени изглед који нас поче узнемиравати.

„— Да, драги пријатељи, сутра ћемо се огледати. Знате ли ви, окрете се Фанфану, који је био тако исто узнемирен, да имате једног страшног противника, једног од најбољих бораца у Француској, он би тукао и Св. Ђорђа. — Тукао би и св. Ђорђа! понови Фанфан неким побожним гласом а гледајући у мене. — Да, да, туче и св. Ђорђа, али и то није све, морам да вас известим да има врло несрећну руку. — И ја тако исто рече Фанфан. — Шта и ви тако исто? — Да, ја тако мислим, јер док сам био код мога мајстора није прошао дан да не разбијем по штогод па ма то био и тањир. — Није то, мој младићу, рече Бел-Роз; да има несрећну руку каже се за човека који се не може тући а да не убије свога противника.

„Објашњење је било врло јасно, Фанфан дрхташе сав, по челу му избише крупне грашке зноја, а његови румени шегртски образи почеше бивати час црни час бледи; лице му се отомбоји те изгледаше жалостивно, нешто га гушаше и он уздахну тешко.

„Дивота! повика Бел-Роз узимајући га за руку: ја волим људе који се не боје... Је л' те да се ви не бојите?... Затим лупајући о сто: дечко, још једну флашу истога, запамти добро... овај господин части... Устаните један час, пријатељу... браните се... но, устаните поново... пружите руку... превите је... убришите се, тако, одлично, одлично, изврсно! За све ово време г. Бел-Лоз празнијаше чашу. Тако ми вере начинићу од вас правог борца. Знате ли да имате одличан став; ви би руковали изврсно оружјем; колико је њих што имају такве подобности! Грдна штета што то нисте раније запазили! Али, не, то је немогућно, ви сте учили борење? — А, не, кунем вам се да нисам. — Признајте да сте се тукли. — Никад. — Не вреди скромност, чему служи што прикривате своју вредност? Ја не видим од тога користи. — И ја тврдим, умешам се тада и ја, да он никад мач није узео у руку. — Пошто господин то тврди онда се и ја слажем, али слушајте, ви сте обојица обешењаци, не можете ми подвалити, исповедите ми истину; не бојите се ваљда да ћу вас издати? Нисам ли ја ваш пријатељ. Ако немате поверења у мени у толико пре треба да се уклоним. Због ом, господо! рече Бел-Роз љутито и пође ка вратима као да би изашао.

„— Ах, господине Бел-Розе, не остављајте нас, повика Фанфан. Питајте Кадета да ли сам вас ја слагао, ја сам по занимању пекар; зар је моја кривица што имам подобности? Ја сам радио оклагијом, али... — Ја сам много сумњао, рече Бел-Роз, да сте радили што друго. Ја волим искреност, искреност је најглавнија војничка врлина, а ви је имате. Са њом се далеко тера и сигуран сам да ћете бити изврсан војник. Него, сад настрану то... дечко, флашу вина... пошто се ви нисте тукли... нека ме ђаво однесе ако верујем у то... све једно, сматрам за срећу да помогнем младости; ја ћу вам показати један ударац, један једини (Фанфан разрогачи очи). Само, ви ћете ми обећати тврдо да га нећете показати никоме. — Закључем се, рече Фанфан. — Добро, ви ћете бити први коме ћу поверити моју тајну. Ја вас волим! Један ударац коме се не противстаје, ударац, који сам чувао само за себе. Свеједно, сутра кад се сване показаћу вам га.

„Од овог тренутка Фанфан се мало охрабри и изгуби се у захваљивању г. Бел-Розу, кога сматраше за спасиоца. Исписмо још по неколико наискап чаша усред захваљивања с једне и одбијања с друге стране, па и г. Бел-Роз правећи се да је одоцнио, опрости с нама, али видело се одмах да нас познаје. Пре но што оде показа нам место где можемо ноћити. — Кажите Грифону, рече он, у улици Мортелери, да сам ја вас послао, спавајте мирно и све ће бити добро. Фанфан плати трошак, а Бел-Роз додаде: до виђења! доћи ћу да вас пробудим.

„Одемо Грифону, који нам даде преноћиште, али Фанфан не могаше ока склопити: може бити да је био нестрпљив да дозна марифетлук који му је Бел-Роз обећао показати, а може бити што је био уплашен.

„У празорје кључ се у брави обрте, неко уђе, познадосмо г. Бел-Роза. До ђавола! ови још спавају, повика он. За тренутак били смо на ногама. Кад смо били готови он за часак изађе са Фанфаном и мало после врати се обојица — Хајдмо, рече Бел-Роз, само без глупости! Ви немате шта да радите, quatre bandé, и он ће се сам набости.

„И поред свега тога видело се по Фанфану да не иде на свадбу, а кад смо дошли на место био је више мртав него жив. Наш противник са својим девером беше већ дошао. — Прво, да се наместите, рече Бел-Роз, узимајући мачеве које ми је био дао; затим прегледајући оштрице: добри су, ниједан неће више од шест палаца ући у трбух противников. Деде, држите, г. Фанфане, настави он пружајући мачеве.

„Фанфан се устезаше, али на други позив он ухвати држак, но тако лабаво да му мач испаде. — Није то ништа, рече Бел-Роз дижући мач и додаде га Фанфану пошто га намести наспрам његовог противника. Дакле, пазите! да видимо који ће нанизати пасуљ.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине таковске, актом својим Бр. 1852, пита:

„Извесно лице, писменим актом, тражило је код ово-општинског суда забрану на покретност његовог дужника М. М. из Такова, за обезбеду 100 дин. дуга, по у законој форми изданој исправи.

Суд је забрану одобрио и извршио.

Таксу је наплатио из ТБр. 373. и 376.

Међутим, многи општински судови у овом срезу, неједнако у даним приликама наплаћују таксу, тако: једни наплаћују таксу из ТБр. 333. и 373. други опет таксу из ТБр. 334., 373. и 376.

Да би се постигла једнакост у наплати таксе при тражењу забрана, моли се уредништво да објасни: која се такса у даним приликама наплатити има?"

— На ово питање одговарамо:

Правилно ради тај суд, што по забранама наплаћује само таксу из тачака: 373. и 376. закона о таксама.

Према овоме греше они судови, који уз ово наплаћују и таксу из тачке 333. и 334., јер је тачком 373. обухваћено и решење, које се мора донети и такса из т. 333.

Да је законодавац одредио само таксу из т. 373. и 376. а да никако није мислио на наплату и оделите таксе из бр. 334., јасно се види по томе, што је он подигао таксу на 1 динар без обзира на вредност потраживања, а то већ не би чинио да је помишљао и на наплату које оделите таксе.

Потврду за ово гледиште налазимо и у тачци 138. ставу трећем, који се односи на забране код првостепених судова, и који условљава посебну таксу за решење тек у том случају, ако се издаје више од три решења, а иначе узима као довољну таксу само ону, која је за забрану условљена.

Што се тиче таксе из т.бр. 335. она ће се увек наплаћивати, кад прилог не буде у своје време оптерећен таксом и подлежи у опште овај.

Кад забрана није тражена по извршним пресудама, па поверилац правдајући забрану подигне тужбу за дуг, онда долази и такса из т. бр. 359. и 360.

II

Суд општине ошљанске, актом својим Бр. 304, пита:

„Моли се уредништво да изволе објаснити у идућем броју „Полицијског Гласника", да ли може суд приликом осуђивања кривца због крађе, по трећој части крив. закона, одмах једном пресудом осудити га на полициски надзор, и колико има право да му исти одмери, јер се налази један овакав случај код овог суда?"

— На ово питање одговарамо:

Полициски надзор као казна (§ 12. крив. закона) досуђује се на два начина — или уз какву другу осуду за случајеве из § 320. б. крив. закона, или независно од других казна по § 391. в. крив. закона, или по § 4. а полицијске уредбе става петог.

У првом случају (§ 320. б.) надзор не може бити мањи од четири месеца, па било да казну изричу среске или окружне власти, било општински судови, дејству-

јући по § 4. а полиц. уредбе става првог и другог као полициске власти.

У другом случају (§ 391. в. кривич. зак. и § 4. а став пети полиц. уредбе) надзор се не досуђује уз другу казну, него се под овај стављају лица административним путем.

Према овоме, дакле став *пети* § 4. а полиц. уредбе увек замишља надзор одвојено од друге казне и речима: „осуђеног крадљивца за учињену просту крађу", само опредељује лица, према којима се надзор може административним путем применити.

На тај начин, кад год општински суд досуђује надзор оном истом пресудом, којом изриче и казну за крађу (§ 320. б. кр. зак.), минимална је казна *четири* месеца (§ 220. а.), а кад надзор изриче са одбором, онда је максимална казна три месеца.

Као што се из овога види. између једне и друге врсте надзора разлика је огромна.

Она је у осталом тако очигледна и по томе, што се и надлежност власти за разматрање осуда дели.

Тако, за случајеве, кад суд надзор досуди по § 320. б. онда је за оцену те пресуде надлежан првостепени суд, а кад се надзор одреди по § 4. а полиц. уредбе, онда је надлежна надзорна власт за разматрања решења.

Према овоме, општински суд и може и треба да питање о надзору расправи истом пресудом, којом изриче и главну казну за крађу.

III

Деловођа општине житно-поточке, пита:

„Моли се уредништво да изволи што пре објаснити:

Може ли суд општ. издати уверење по чл. 5. тач. 6. зак. о таксама жени, коју је муж одбацијо тј. тера је од себе, а које јој је потребно због таксе за брачну парницу противу мужа јој, кад исти муж јој има свога оца и имање је разуме се очево а он тј. муж јој је непунолетан.

Ово ми је веома потребно, јер таквих случајева има довољно у мојој општини, па да би им могао према закону дати задовољења".

— На ово питање одговарамо:

Кад муж отера жену од себе, и она буде тражила прописно мирење преко надлежног свештеника, па то буде без успеха, онда јој суд може и мора издати уверење о сиромаштини, ако она нема свога имања или прихода, на који би плаћала преко 5 дин. непосредног пореза без прireза и пореза на личност.

У овом случају имање мужевљево и његов порез, као и његов одношај према његовој задрузи, не узима се никако у обзир. нити има каква утицаја на само издавање уверења.

IV

Деловођа општине осладићске пита:

„У § 435. грађ. суд. пост. јасно се каже, да дебитници имају право изабрати за изабрани суд по једног судију, а сви председника. На случај ако се у овом не сложе бира надлежна власт.

Но истим § није казато ко бира деловођу за избр. суд, пошто то треба да буде по правилу.

У мојој околини практикују, те деловођу у овом случају узима сам председник избр. суда.

Ја по овоме налазим, да деловођу треба да бира цео избр. суд.

Зато учтиво молим уредништво, да што скорије у својем листу изволи по овоме дати своје мишљење".

— На ово питање одговарамо:

Закон није регулисао: ко бира деловођу изабраног суда, кад је овај потребан.

Ако би се ово питање расправљало аналого §§ 21. закона о устројству првостепених судова, онда би право избора деловође припадало председнику изабраног суда.

Али. како је изабрани суд изузетак од редовне установе судова, и како би увек била искључена свака једностраност кад деловођу бира цео изабрани суд. то је боље да се тако редовно и ради, у толико пре, што овакав рад не би био противан ни једном законском пропису.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Председник и благајник могу на основу чл. 157. тач. 4. зак. о општинама бити кажњени само онда, ако се несумњиво утврди, да на крају сваког месеца нису редовно предавали школској благајни одговарајућу дванаестину, по сразмери покупљених општинских прихода или прireза, за издржавање школе по школском буџету.

Услед извештаја школе С.... од 1. новембра 1911. год. № 218. да јој је по буџету, који је за 1911. износно 8840·40 дин., до 1. новембра исте године предато само 2182 дин. школског прireза. узети су на одговор Велимир А., председник и Живојин К., благајник општине с...., због тога, што школи нису предавали уредно школски прireз.

На свом саслушању председник је изјавио, да школи уредно даје по $^1/_{12}$ на име школског прireза од покупљених општинских прихода, и до сада јој је предао 2185 дин. Што је на дугу остала још толика сума, разлог је, вели, тај, што се још из ранијих година води и појављује нека разлика између школског и општинског буџета.

Ово исто изјавио је и благајник додајући још и то, да се школи није могло више дати с тога, што се није могло више ни наплатити.

Надзорна власт нашла је, да су председник и благајник овим својим поступком створили себи кривицу из чл. 157. тач. 4. зак. о општинама, па их је, на основу чл. 167о. истог закона, решењем од 14. новембра 1911. године № 28417. казнила са по 50 дин.

По изјављеној жалби, III Одсек Државног Савета нашао је, да решење надзорне власти не одговара закону с тога, што ничим није утврђено, да жалитељи нису предавали школској благајни редовно по одговарајућу $^1/_{12}$ (дванаестину) школског прireза по сразмери покупљених општинских прихода или прireза за издржавање школе по школском буџету, те се према томе не може узети, да су се огрешили о пропис тач. 4. чл. 157. зак. о општинама. према чему нису ни могли бити кажњени по пом. законском пропису.

С тога је, на основу чл. 170. зак. о општинама, решио, да се решење надзорне власти поништи.

Одлука од 5. децембра 1911. године № 11214.

Када се избори општинских часника врше после општих општинских избора, председнике и чланове бирачких одбора бира општински одбор из своје средине.

Миладин Д., из М...., изјавио је жалбу Државном Савету противу избора кмета села М...., који је извршен 1. новембра 1911. године, због ових неправилности:

1., што је збору за овај избор председавао Обрад Л., који је неписмен;

2., што је гласање вршено по азбучном списку за 1912. год.;

3., што је записник и остала изборна акта писао председник општинског суда;

4., што су на биралиште пуштана многа бесправна лица; и

5., што је у општ. цела припремна радња противна закону.

Трећи Одсек Државног Савета нашао је, да овај избор не може остати у снази из ових разлога:

1., што је председник бирачког одбора био Обрад Л., који је, према поднетом уверењу суда општине м...., од 21. новембра 1911. године № 3017., неписмен, а то је противно чл. 52.*а* у вези са чл. 105. закона о општинама;

2., што бирачки одбор није био састављен према пропису чл. 52.*г* истог закона; и

3., што гласање није вршено по азбучком списку за 1911. год. који важи све до свршетка ове године, него по списку који ће важити тек од 1. јануара 1912. год. а тиме је повређен пропис чл. 22, и 27. ђ. зак. о општ.

С тога је, на основу чл. 170. зак. о општинама, решио. да се овај избор поништи.

Одлука од 10. децембра 1911. године № 11291.

Надзорна власт пре но што се, по изјављеној жалби, упусти у расматрање зборске одлуке, дужна је претходно уверити се о томе, да ли је жалилац на збору гласао, пошто жалбе противу зборске радње могу подносити само они, који су на збору гласали.

Збор сељака села С...., на дан 6. септембра 1911. год. а на молбу Ђорђа И.,

донео је одлуку, да му се од општинске утрине дâ једно парче земље, да подигне за се и породицу кућу, пошто му је стару кућу однела вода.

Противу ове одлуке изјавио је жалбу надзорној власти Ранча С., наводећи да не одговара закону из ових разлога:

1., што се давањем овог плаца спречава њему службеност пролаза;

2., што Ђорђе има свој плац, те није имало потребе да му се даје други, јер вода му је однела само кућу, али не и плац, а међутим среска скупштина дала му је 500 дин. на име накнаде за кућу.

3., што збор није на време објављен.

Надзорна власт нашла је, да је одлука збора правилна и на закону основана, па је ову решењем од 25. октобра 1911. год. № 9962. одобрила, а жалбу одбацила као неумесну.

По изјављеној жалби, III Одсек Државног Савета нашао је, да решење надзорне власти не одговара закону с тога, што се она у расматрање одлуке зборске упустила, ма да жалитељ, као што се из акта одборске радње види, на збору није гласао, а тиме је повређен пропис чл. 170. зак о општинама.

С тога је на основу чл. 170. зак. о општ. решио, да се решење надзорне власти поништи.

Одлука од 29. децембра 1911. године № 11869.

Један случај задржања од извршења одлуке одборске о давању општинског новца под интерес,

Одбор општине с...., на основу чл. 86. тач. 21. зак. о општинама, донео је одлуку од 29. новембра 1911. год. да се четворици онд. грађана изда под једногодишњи интерес сума у 500 дин., с тим, да су дужни, за сигурност наплате, дати лично јемство.

Надзорна власт решењем од 2. децембра 1911. год. № 17331. задржала је од извршења ову одлуку из ових разлога:

1., што ни једним законом није општинама стављено у задатак, да врше банкарске послове и да интерезирају. По ранијем закону, још пре 20 и више година, даван је општински новац под интерес, па је сад сав са дуплираним интересом, скоро у свима општинама, на дугу и стоји као једна озбиљна сметња буџетирању општинском. Већина општина или су предложиле, или се старају да предложе, да се такве облагације, као пропале, урасходују ; и

2., што је ова одлука противна и чл. 86. тач. 3. и 13. закона о општинама.

Противу овога решења изјавио је жалбу Државном Савету суд општине с.... и навео, да решења надзорне власти не одговара закону с тога, што овде није случај из чл. 152. зак. о општ. јер пом. одлука одбора није противна ни једном закону, уредби или наредби државне власти, већ напротив суд и одбор тачно су се и у свему држали уредбе о давању општинског новца под интерес од 16. априла 1860. год. В№ 1085. (Збор. XIII, стр. 163) и тач. 3. чл. 128. закона о општинама, те да би општина могла имати прихода од овог свег капитала.

Трећи Одсек Државног Савета по расмотрењу односних акта, нашао је, да је решење надзорне власти правилно и на закону основано. С тога је на основу чк. 170. зак. о општинама решио да се жалба одбаци као неумесна.

Одлука од 3. јануара 1912. године № 11988/911.

Јос. К. Ст.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Ђурђе Павић, слуга на имању Јанка Бацака које има у Стојнику, пуцао је на председника општине стојничке и Вићентија Јовића, из Стојника, па за тим побегао незнано куд, поневши собом и две пушке — једну нибодијевог система и једну берданку.

Ђурђе је стар око 50 година, средњег раста, смеђ, носа дугачког, просед, кад говори отеже, погурен и кад иде љуља се, по народности је Арнаутин, а у оделу је сељачком.

Депеша начелника среза јасеничког, округа крагујевачког, Бр. 3018.

Драгутин Арсић, из Равне Бање, који одговара за убиство Арсе Цветковића, онд.; **Весели Љутиц,** из Тупала, који одговара за убиство граничног каплара Живка Јовића; **Драгутин Стевановић,** из Оруглице, који одговара за опасну крађу, и **Азир Арслановић,** из Свираца, који одговара за убиство, притвореници власти среза јабланичког, обили су апсану и побегли.

Њихов лични опис није саопштен.

Депеша начелника среза јабланичког Бр. 3356.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

КРАЂЕ СТОКЕ

Илији М. Талићу, земљоделцу из Рготине, украли су лопови 21. брава оваца, од којих су девет црних а остале беле. Све су старе између 5—6 година и добро урањене.

Депеша начелника среза зајечарског Бр. 2815.

Ђорђу Илићу, тежаку из Суботице, украдена су два вола, — један црн а други жут. Матори су по три године и без икаквих роваша.

Депеша начелника среза ресавског Бр. 4125.

Петру Клефишу, извознику из Јагодине, украдена су два вола из штале Косте Манојловића, мех. у В. Поповићу. Један је во длаке црне, буласт, а други беле и рамље једном задњом ногом. Оба су без других роваша, а матори по 5 година.

Депеша начелства округа моравског Бр. 1864.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове покрађе.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

Пуних је десет година, како у „Полицијском Гласнику“ обрађујем рубрику

„ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА“

За тако дуги низ година истицана су тако разноврсна и многобројна питања из области судства и администрације, да се слободно може рећи, како је данас мало ствари, које нису биле предмет јавности и остале нерасветљене.

Ја лично никад нисам имао претензије да оцењујем вредност ових својих радова, али из многобројних изјава полицијских чиновника, општинских деловођа и писара, као и многих других људи, који се баве применом закона, могао сам извести закључак, да су они ипак били од големе користи, нарочито полицијским и општинским властима.

Како из силних питања, која се и данас упућују «Полицијском Гласнику» видим, да се понављају ствари, које су већ објашњене, ја сам дошао до уверења, да је већина ових радова непозната млађим људима, јер је врло мало оних, који су сачували комплете «П. Гласника» за све време његовог излажења.

Да бих пружио могућност онима, који данас примењују законе, да се послуже овим радовима, ја сам средио сав овај десетогодишњи рад по материји да га штампам као засебну књигу.

Овоме сам додао и све чланке, које сам до сада штампао из области судства и администрације.

Књига би изнела од 20 до 25 штампаних табака, и цена би јој била 5 динара.

Како би ова књига могла изаћи само тако, ако будем скупио најмање 500 претплатника, колико би било довољно да се покрију трошкови штампе, то се обраћам свима онима, који налазе да би им ова књига могла користити, да ми до половине месеца марта пошљу претплату, како бих књигу одмах дао у рад.

На случај, да до горњег рока не буде пријављен довољан број претплатника, вратићу свакоме новац натраг.

Предговор овој књизи написао је наш уважени професор грађанског права на Универзитету, господин Живојин Перић.

Молим и све своје пријатеље, да се заузму око скупљања претплате.

Ко скупи 20 претплатника и пошље претплату, добија књигу на поклон.

9. фебруара 1912. год.
Београд

Димитрије С. Калајџић
окружни начелник у пензији
Његошева улица бр. 71.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије

Уредник **Душан Ђ. Алимпић.**

БРОЈ 9. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 4. МАРТА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, а ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ЗА ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“ НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПОЈМУ ИСПРАВЕ У КРИВИЧНОМ ПРАВУ

ОД

ДР. ТОМЕ ЖИВАНОВИЋА

(НАСТАВАК)

(5) Могуће је:

α) Да је једна иста исправа више пута употребљена. Има се онда узети, да постоји само једно кривично дело фалсификовања (в. О. Д. § 39 I 1),[1]) да је дакле број употреба равнодушан, јер не изгледа ни по чему, да је законодавац у ставу „лажну исправу начини или праву исправу преиначи и њом се послужи“ мислио на једну једину употребу. Неки узимају, да овде постоји реални стицај више фалсификовања[2]), а неки да постоји реални стицај између фалсификовања (§ 147 al. 1) и употребе лажне исправе (§ 147 al. 2), т.ј. да се сваком идућом употребом врши кривично дело употребе лажне исправе[3]).

β) Да су више лажних исправа употребљене у исто време према истом лицу. Овде се има узети, да постоји реални стицај толико фалсификовања, колико је лажних исправа употребљено[4]). Овако се има узети и онда, кад све лажне исправе служе за доказ истог права или правног односаја. Више лажних исправа могу бити садржане на једној истој хартији. Тако менични формулар садржи две исправе, кад су акцепт и индосман лажни[5]). Зато би извршио више фалсификовања онај, који начини потпуно лажну меницу (с лажним акцептом и индосманима). Има исправа, које морају бити снабдевене са више потписа као н. пр. пресуде судске и протоколи с главног претреса, те се зато имају сматрати као једна једина исправа[1]). И у опште та околност, што је какво писмено снабдевено са више потписа. сама за себе је без значаја за питање, да ли оно садржи једну или више исправа, јер да би какво писмено садржавало више исправа, потребно је, да садржи више изјава, као што може бити случај с меницом. Зато се има узети, да је извршио само једно кривично дело фалсификовања онај, који би начинио онаку лажну исправу (пресуду н. пр.), и ако би били фалсификовани сви потписи.

5⁰ Није потребно за постојање овог кривичног дела, да је онај, према коме је исправа употребљена, од тога претрпео какву *штету*, као ни то, да је извршилац прибавио себи или другоме какву *корист* употребом[2]).

II. Било је врло спорно, да ли постоји кривично дело фалсификовања, кад се лажна депеша начини или права депеша преиначи и посредством телеграфског надлештва некоме упути. На ово се питање има несумњиво потврдно одговорити. Депеша, која се предаје ради отправљања, исправа је, ако садржи правно релевантне чињенице[3]), али се овом предајом не врши *употреба* исте према телеграфском надлештву, пошто је за ово надлештво садржина депеше без значаја, те се на тај начин она према њему не употребљује као исправа[1]). Тако се, исто овом предајом не врши употреба депеше према *адресату*, пошто се оригинална депеша њему не предаје, а за појам употребе је потребно, да је исправа неком учињена приступачна тако, да ју је чулно опазио[2]). Једино се долазна депеша може према адресату употребити. Пошто се пак ова депеша сматра као оригинал у погледу своје доказне снаге, те је према томе исправа, ако садржи какву правно релевантну чињеницу, *то се на тај начин тек предајом долазне депеше адресату посредством телеграфског надлештва врши кривично дело фалсификовања*[3]).

1. Фалсификовање депеше може се наравно извршити и без посредовања телеграфског надлештва. То би био случај н. пр. онда, кад би разносач депеше чинио измене на истој.

2. Као исправа се има сматрати не само прави текст депеше, већ и службени подаци на истој, н. пр. датум отправљања и предаје адресату[4]).

III. 1. Ово кривично дело је *свршено* самом употребом лажне исправе. Без значаја је дакле, да ли је фалсификатор тиме свој циљ постигао.

2. Што се *покушаја* овог кривичног дела тиче, врло је спорно, да ли постоји покушај истог, кад је лажна исправа начињена или права исправа преиначена, *али још није употребљавана.*

а) Према некима у овом случају неће бити покушаја, већ постоји само радња припремања[5]). Покушај овог кривичног дела постоји, веле, тек онда, кад је употреба отпочета. Тако било би покушаја, кад би А начинио лажну исправу и дао је лицу Б, да је ову употреби према лицу В, у чему је био спречен.

---

[1]) Тако *Binding* 2 254 и Handbuch 558, *Frank* § 267 V 2 c, *v. Liszt* § 161 III.

[2]) Тако *Hälschner* 2 548, *Olshausen* § 267, 50 a.

[3]) Тако *Oppenhof* § 267, 32.

[4]) Прот. *v. Liszt* § 161 III, *Olshausen* § 267, 50 б, према којима се има узети, да овде постоји само једно кривично дело фалсификовања. Тако и *Binding* 2 253, али из тог разлога, што се на основу § 73 немачки к. з. реални стицај, који у ствари овде постоји, претвара у идеални.

[5]) Уп. *Binding* 2 253.

[1]) Уп. *Binding* 2 253/4.

[2]) Тако К. С. (1908. Бр. 12058 и о. с. 1900 Б.р. 861). «Не може се узети, вели К. С., да не стоји дело из § 147 к. з. зато, што оптужени својом радњом није нанео никакву штету приватном тужиоцу, пошто је тужилац у време исплате инкриминисане исправе (менице) имао код себе новаца оптуженог, те је тим новцем инкриминисану исправу (меницу) и исплатио. Јер кад је признањем оптуженог утврђено, да је он на инкриминисаној исправи (меници) потписао тужиоца без знања и одобрења овога, да је по истој исправи (меници) оптужени узео новац, и да је тужилац исту исправу (меницу) морао исплатити, онда и без обзира на то, што тужилац оваквом радњом оптуженог није претрпео никакву штету, пошто је дотичну исправу (меницу) исплатио новцем оптуженога овде стоји дело из § 147 к. з., јер у самој оваквој радњи оптуженог има свих услова за постојање дела из § 147 к. з.».

[3]) Уп. *Olshausen* § 267, 41 a. *Frank* § 267 VII, *Meyer-Allfeld* 605. Прот. *Meyer* G S 47 105.

[1]) Уп. *Olshausen* § 267, 41 a, *Frank* § 267 VII, *Binding* 2 258, *Merkel* H. H. 449, *Goldschmidt* 203, *Dambach* 109.

[2]) Уп. *Olshausen* § 267, 41 a, *Frank* § 267 VII, *Binding* 2 258 № 5.

[3]) Уп. *Olshausen*, § 267, 41 б, *Binding*, 2 257, *Frank* § 267 VII, *v. Liszt* § 161 I 2, *Meyer-Allfeld* 605, *Meyer* G S 47 106, *Goldschmidt* 611.

[4]) Уп. *Olshausen* § 267, 41 a, *Frank* § 267 VII, Прот. *Binding* 2 255, 257, *Dambach* 101.

[5]) Тако *Baumgarten* Lehre vom Versuch (1887) 413, *Kohler* Studien 18, *Lenz* 197.

б) Радња *извршења* код овог кривичног дела је сложена из две делатности фалсификовања и употребе. Из начина изражавања у 147 к. з. не излази на име, да се прављење лажне исправе или преиначавање праве сматрају као припремне радње. Зато се сходно појму покушаја има узети, да он постоји већ онда, кад је отпочето фалсификовање, т. ј. прављење лажне одн. преиначавање праве исправе[1]). Овако треба узети у толико пре, што се по неким законодавствима постоји свршено кривично дело фалсификовања самим тим, што је начињена лажна одн. што је преиначена права исправа, и што постоји опасност, да неко трећи употреби bonna fide лажну исправу.

в) Према некима горње питање се има решавати према особеностима конкретног случаја. Но онда би било произвољности.

IV. Нарочито је често могућ *идеални стицај* између фалсификовања и

1. *Преваре.* За појам овог кривичног дела је потребно на име имовинско оштећење, док то није потребно за фалсификовање, те би постојао идеални стицај између ова два кривична дела, кад би се употребом исправе неко обмануо и и тиме навео, да изврши какву радњу на штету своје имовине[2]). Фалсификовање не консумира дакле превару. Тако исто и из истог разлога могућ је идеални стицај између фалсификовања и покушаја преваре[3]).

2. *Лажног обвињавања* и *увреде* или *клевете.*

3. *Утаје.*

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

О ГРАЂАНСТВУ — С ПОГЛЕДОМ НА ПОЗИТИВНЕ ПРОПИСЕ СРПСКИХ ЗАКОНА

Питања о поданству сваким даном занимају полициске и друге власти као и многе појединце. С тога ћемо у овој расправи питања о грађанству проучити с погледом на позитивне прописе српских закона.

I

Народ — као скуп индивидуа између којих стоји мрежа веза: расе, традиције, обичаја, вере, језика, и других особина, које доприносе, да тај скуп осећа између себе јединство, за испољење кога траже политичку колективност — кад се политички организује, чини хомогену државу, а ова њену хомогеност не испољава увек потпуно, и онда под њену власт подпадају и они, који се налазе на територији те државе а који, и мимо својих народносних особина, не припадају својим личностима другим државама, Мрежа веза, које чине да постоји јединство између лица једне нације, ствара националитет у ширем смислу. Националитет у ужем смислу, у смислу правних посматрања, преставља везу појединца и државе, којој припада; то је што зовемо грађанство, држављанство, поданство. Том државно-правном везом између државе и индивидуа, потчињених ауторитету власти те државе, одређује се правни положај, правна способност, физичких лица.

Одређивање грађанства је право сваке државе, и почива у суверености њеној. То одређивање се врши на основу прописа законских, а ти прописи носе обележје прописа јавно-правног карактера. У вршењу тог суверено права једне државе, долази се често у сукоб са правом друге државе; отуда је међународном праву задатак да и те сукобе расправља, а дужност једне државе да у границама могућности а по основи разложности доводи у извесан склад своје одлуке по тим пр дметима.

У суштини саме ствари лежи, да сваки човек буде грађанин неке државе, и, друго, да буде грађанин само једне државе, — како би се по томе знало, који закони вежу дотично лицс. Грађанство повлачи извесне обавезе као и користи; непојамно је да неко не буде нечији грађанин да ни од кога не тражи заштите у најширем смислу речи, и да ни једној држави не нуди обавезе, као што је незгодно да буде грађанин више држава и да свој правни положај и способност држи неопредељене. Закони појединих држава разни су у погледу одређивања поданства, те, и мимо постављених начела, да свако лице треба да буде грађанин неке државе и то само једне, бива, да неко лице две или више држава сматрају за свога грађанина. Ово пак одстрањује се међународним уговорима, који су по овоме доста ретки из простог разлога што свака држава тежи, да својим унутарњим законодавством слободно и у довољној мери штити многим срествима аспирације народне.

Грађанство се прибавља разним начинима, и то: рођењем, браком, природењем, и анексијом.

II

Задобијање грађанства рођењем:

Основица за прибављање грађанства рођењем може бити: 1. филијација, — када се грађанство деце цени по грађанству родитеља, iure sanguinis, и 2. место рођења, — када грађанство опредељује територија на којој је дете рођено, ius soli. По првој основици, дете, рођено од грађана једне државе ма у којој држави, грађанин је оне државе, којој по држављанству припадају његови родитељи; по другој поменутој основици. дете, рођено ма од чијих поданика. постаје грађанином оне државе, где је рођено. Jus sanguinis и ius soli могу да буду помирљиво комбиновани и да даду повољне резултате у погледу правилног одређивања грађанства н. пр. давањем олакшица за ступање у грађанство оне земље где је дете рођено, или давањем права да се бира између два грађанства: по родитељима и по месту рођења. На континенту европском преовлађује ius sanguinis док у Британији и појединим америчким државама има превагу ius soli, а ово се може и разумети, пошто су ове државе одвојене природом а при томе теже да привуку стране грађане, да фаворизирају имиграцију и да укрсте расу. Опредељивање по родитељу по свачему је природније, јер се физичке и моралне особине и традиције преносе с родитеља на децу; у породици се ствара васпитање, гаји љубав према домовини, а та је љубав потреба државна, јер се њоме јача веза између грађанина и државе, — док само место рођења може да зависи од случаја, нарочито данас, кад је комуникација међународна постала развијеном.

Члан 6. нашег Устава предвиђа, да законски прописи опредељују, како се добија српско грађанство, а у § 44. грађанског закона стоји, да српско житељство т. ј. грађанство припада по самом рођењу, по чему „код рођених Срба прелази право грађанства с родитеља на децу по самој природи“.

Претпоставља се да је дете рођено у законитом браку; у коме оба родитеља имају српско грађанство. Дете, дакле, рођено у законитом браку, прима грађанство својих родитеља. Без утицаја је околност, да ли су родитељи или дете рођени у Србији или у страној земљи. Могло би бити речи око тога, да ли се дете опредељује у погледу поданства према грађанству својих родитеља у време зачећа или у време рађања. Пошто се на свет долази рађањем и пошто се тога момента детету одређује грађанство, природно је да се тада обазре и види, какво грађанство имају родитељи у моменту када им се дете рађа; — од тада дете индивидуално живи и почиње да се образује физички и морално. Код утврђивања грађанства ванбрачног детета настаје питање већ компликовано, кад родитељи ванбрачног детета нису истог грађанства, и кад један, или оба родитеља ванбрачног детета нису познати. За ванбрачно дете, кога отац није признао за своје, грађанство се одређује према држављанству мајкином, јер је други родитељ остао непознат. Али ако је утврђена ванбрачна филијација и према матери и према оцу, па су родитељи грађани разних држава, једни су мишљења, да ће се у том случају грађанство определити према грађанству очевом, а други држ , да и тада треба дете да носи поданство своје мајке, јер с погледом на природу жене, која ван брака рађа, несигурно је закључити да ли је то дете у ствари дете онога, који се појављује као отац; сматрамо, да је прво мишљење основаније нарочито с обзиром на савременија посматрања о моралу и соци-

---

[1]) Тако *Olshausen* § 268, 7, *Frank* § 268 II, *v. Liszt* § 161, *Binding* 2 248, *Beling* Die Lehre v. Verbrechen 258, *Merkel* 122, *Meyer-Allfeld* 607.

[2]) Тако *Frank* § 268 III, *Olshausen* § 268, 9 б. Прот. *Hälschner* 2 554, *Merkel* H. II. 3 801. — К. С. у својој одлуци од 1887. Бр. 4198 (в. Н. § 247, ст. 1.) узима чак, да се употребом *лажне* исправе не може извршити превара! „У § 251. к. з., вели К. С., замишља се баш писмено, те да се превара изврши; а у случајевима из § 253 к. з. закон претпоставља, да је писмено, које је између страна начињено *истинито*, па да је само обмана употребљена при прављењу истог у цељи да се друга страна превари; те с тога не може бити говора о превари тамо, где је таква исправа свршено *лажно* начињена, пошто је то случај из § 147 к. з.“ — Превара може бити извршена и употребом лажне исправе не као „исправе“, већ у ком другом својству, или упућивањем на исправу, или употребом праве исправе, чија је садржина лажна.

[3]) Тако *Olshausen* § 268, 9 б. Прот. *Frank* § 268 III, *Rommel* Der Betrug (1894) 166.

јалним институцијама; из § 131. грађанског закона могло би се извести, да се поданство сваког ванбрачног детета опредељује према мајкином, јер она у првом реду и пре оца има дужност да се стара за издржавање детета, — али такво коментарисање не може опстати, јер § 131. грађанског закона не говори о детету признатом од стране оца за своје. По томе, кад се ванбрачном детету грађанство определи према грађанству мајке, па се доцније појави отац и дете призна за своје, а он међу тим није истога поданства којега и мајка, дете треба да прими грађанство свога оца, и то примање грађанства има ретроактивно дејство. т. ј. као да је од рођења грађанин државе, које и његов отац; али потребно је, да дете буде малолетно, јер на грађанство једног пунолетног лица не треба да утиче нико и да му крњи слободу остати у грађанству, које га је затекло у пунолетству. Када филијација за неко дете није утврђена ни према једном родитељу, ни према оцу ни према мајци, онда iure soli бива грађанином државе у којој је место рођења детињег, пошто то дете мора да је нечији поданик и пошто је највећа вероватноћа, да је дете дала најчешћа средина, а то су грађани дотичне државе; ако се оваквом детету појаве доцније родитељи, онда се према њима одређује грађанство детету онако, како је раније изложено — све до пунолетства детињег — а напушта се ius soli уз ретроактивност iure sanguinis.

III

Задобијање грађанства браком:

Породица треба да дише једним животом. Живот у породици је једнодушнији, кад су сви чланови њени једне државе држављани. Једнодушност је нарочито потребна између мужа и жене, како би је они даље спроводили у потомство, за васпитање којега они имају заједничко старање. Отуда се тражи, да муж и жена имају исто грађанство, а то се постиже, ако муж и жена нису по рођењу грађани исте државе, тиме што жена удајом прима поданство свога мужа. Дакле браком се задобија грађанство, и то управо удајом, јер ново грађанство тим начином стиче само жена.

Према § 48. грађанског закона, туђинка за српског житеља удата добија самом удајом сва права српског грађанства у оним случајевима у којима страна држава српкињи, за њеног поданика удатој, иста права даје.

Прибављање грађанства браком зависи од воље дотичне особе, али не зависи од воље дотичне државе, као што не зависи од воље дотичне државе ни постајање грађанином путем рођења, т. ј. држава нема права да одлучује, хоће ли дотично лице примити за грађанина, а то лице пак вољу своју за промену поданства не изражава изрично већ ту вољу садржава воља, да се уда за човека, који не припада држави, одакле је она. Како жена, дајући пристанак за такву удају, пристаје да мења своје поданство, и како су прописи о промени поданства удајом јавног карактера, то жена не може ни уговорити, да променом брачнога стања, управо ступањем у брак са човеком другог држављанства, не мења своје поданство. — Поданство задобијено удајом траје и после смрти мужа или после развода брака, јер нема основа за даље мењање грађанства, а то диктују многи обзири. — Условљава се реципроцитет, као што се види из поменутог прописа § 48. грађанског закона, како се не би у једној особи акумуловало више држављанства, ма да данас нема потребе то условљавати, пошто културне државе на други начин и не расправљају питање о промени поданства жене путем удаје.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

„— Само један тренутак! узвикну сведок противников, ја имам једно питање пре свега. Господин, рече он окрећући се Фанфану, који се једва држаше, није ваљда ни помоћник учитеља, ни учитељ борења? — Шта је то? одговори Фанфан гласом човека који умире. — По закону о двобојима, рече сведок, дужност ми је да вас замолим да на часну реч кажете да ли нисте помоћник учитеља или учитељ борења? — Фанфан ћуташе и погледа г. Бел-Роза као да би га питао шта треба да одговори. — Реците, дакле, понови сведок. — Ја сам... ја сам... ја сам само шегрт, процеди Фанфан. — Шегрт значи аматер, објасни Бел-Роз. — У том случају нек се аматер свуче, јер ми тражимо његову кожу. — Тако је, рече Бел-Роз, ја нисам на то ни мислио; свући ће се. Брзо, брзо, Фанфане, капут и кошуљу доле.

„Фанфан направи тужно лице; никад рукави његовог капута нису били тако тесни; кад је једва скинуо прслук никако није могао одвезати пертље на јаци од кошуље те су му их морали сећи; најзад он оста само у гаћама, го као црв Бел-Роз му даде мач понова. Дакле, пријатељу, рече му, пазите! — Брани се! подвикну му противник. Мачеви се укрстише, али Фанфан је дрхтао те му мач клизаше док је противников био непокретан; изгледало је да ће Фанфан пасти у несвест. — То је довољно повикаше у један глас Бел-Роз и сведок зграбивши мачеве; то је доста! Види се да сте јунаци и нећемо дозволити да се поубијате. Нека се све заборави, загрлите се, и више нема питање ни о чему! Да, не треба убити баш сваког ко је крив..... Али то је неустрашивац тај млади човек! Умирите се г. Фанфане...

„Фанфан поче дисати и сасвим се поврати кад му би доказано да је храбар. Његов противник се претвараше да му је тешко да пристане на мир, али на крају и он попусти те се загрлише. Би уговорено да се измирење доврши ручком у порти Богородице у крчми „код Певчика,“ ту има доброг вина.

„Кад смо стигли сто је већ био постављен, ручак готов: очекивали су нас. Пре но што смо сели Бел-Роз изазва мене и Фанфана на страну. — Драги пријатељи, рече он, сад знате шта је двобој, видели сте није то ништа тешко, а с вама г. Фанфане, веома сам задовољан, борили сте се као анђео. Али, треба бити достојанствен до краја: ви разумете шта хоћу да кажем; не треба дозволити да он плати. На ово Фанфаново се лице смрачи: знао је дебљину наше кесе. — Чудо, Боже! додаде Бел-Роз, који примети његову забуну, ако немате пара ја одговарам, ја имам, хоћете ли само? међу пријатељима нема стида. И он извуче из џепа дванаест талира од по шест ливре: вама две, рече; Фанфан се двоумљаше: узмите, вратићете кад узмогнете; кад се под тим условом узима на зајам не разликује се ништа. Гурнем лактом Фанфана да му кажем: узимај увек, он разумеде знак и примисмо талире дирнути добротом г. Бел-Роза. Он је ишао на то да нас нагарави. али ми то не примећавасмо; тако је то кад се нема искуства.

„Ручак проведосмо врло весело; говорило се много о тврдичлуку родитеља, о цицијашлуку господара, о срећи бити независан, о грдном богатству које се тече у Индији. Имена: Кап, Шандернапор, Калкута, Пондишери, Типо-Саиб, нарочито су увлачена у разговор. Наводили се примери неизмерног богатства које су стекли млади људи што их је ту скоро био наговорио Бел-Роз да иду тамо. — Не хвалим се, рече он, али ја сам срећне руке; ја сам приволео некога Мартина и сад је Набоб, лежи на злату и сребру. Опкладио бих се да је се сад погордио и да ме види сумњам да би ме хтео познати. Ах, ја у животу имам и сувише незахвалности! Шта ћете, таква је судбина човекова.

„Седели смо дуго... о вину Бел-Роз поведе разговор о великим користима на Антилима; кад пијасмо добро вино: живело вино из Капа! то вреди пити! узвикиваше он; при кафи он се изгуби о Мартинику; донеше коњак: а, а, рече он мрштећи се, ово не вреди ни колико ракија, а камо ли колико рум са Јамајке; сипаше му du parfait - amour: е, ово се да пити! примети он, али то је тек као мала чашица ликера код госпође Анфуз.

„Г. Бел-Роз сећаше између мене и Фанфана и за све време ручка бринуо се о нама. Једнако је певао једну исту песму: *иразните, море, ваше чаше,* и пуњаше их непрестано. — Куд нађох такве цмоље! рече нам он другом приликом, дед, мало на искап, ево како сам ја испио све! Ови прекори и још многи други произведоше дејство: Фанфан и ја закључасмо се добро, нарочито он. — Г. Бел-Розе јесу ли још далеко колоније, Шамбернапор, Сенингапатали? јесу ли још далеко? понављаше он с времена на време и вероваше да је се укрцао на лађу толико беше пијан. — Стрпљења! рече најзад Бел-Роз, стићи ћемо, а дотле да вам испричам један мали догађај. Једнога дана кад сам био на стражи пред вратима гувернеровим... — Једнога дана кад је био гувернер, поправи га Фанфан. — Ћутите,

рече му Бел-Роз затварајући му уста руком, то је било кад сам ја још био војник. Ја сам мирно седео пред стражаром одмарајући се на једној софи, кад Црнац, који ми је носио пушку... Добро је да знате да у колонијама сваки војник има своје робље: роба и робињу, то је отприлике као овде слугу и слушкињу. На страну то што их употребљавате на све што ви хоћете, него над њима имате право живота и смрти, а то ће рећи да их можете поубијати као што се убија муха... Дакле ја бејах на стражи, као што вам рекох мало час, Црнац ношаше моју пушку...

„Тек што г. Бел-Роз беше изговорио ове речи а у салу уђе један војник у парадном оделу и даде г. Бел-Розу писмо које овај журно отвори. — од министра марине, рече он, г. Сартон ми пише да због службе треба да идем у Суринам. Ето ти сад, иди у Суринам! додаде он окрећући се мени и Фанфану, а то је баш неприлика, нисам мислио да вас тако брзо оставим, али, како се оно каже?... ко рачуна без крчмара два пута рачуна; у осталом свеједно.

„Г. Бел-Роз дохватив чашу десном руком лупну неколико пута о сто и док се други гости искрадаху вешто један по један, дође једна келнерица: рачун и зовите газду, рече јој он. Газда дође с рачуном. — Чудновато, како је порастао, примети Бел-Роз, сто деведесет ливри, дванаест суа и шест пара! Е, г. Нивете, ви овај пут баш хоћете да нас одерете живе? Ево, на пример, једне ствари коју вам не признајем: четири лимуна двадесет четири суа, а било их је само три, то је прва погрешка. Бога ми, чича Нивете, ја се више не чудим што се ви богатите. Седам кафа, то је лепо, али боље је проверити: ми смо их имали само шест. Сигуран сам да ћу наћи још коју грешку... Шпаргле, осамнаест ливри: то је скупо. — У априлу? рече г. Нивет, то је прво зрно! — Имате право, наставимо: млад грашак, рибе, априлска риба није скупа као друге; да видимо јагоде..... двадесет четири ливре!.... нема се шта рећи... што се тиче вина то је разумљиво. Сад да видимо збир... нулу пишем један задржавам... збир је тачан... двадес т суа су отпала, затим шест пара, остаје свега сто деведесет ливри. Пристајте ли да ја јамчим за ту суму, чича Нивет? — Ох, рече гостионичар, јуче да, данас не... на копну колико год хоћете вересије, али кад сутра пођете куд да вас тражим? у Суринам? Нек ђаво хвата муштерије из преко мора! Толико имате да платите ако хоћете лепо, иначе нећете изаћи одавде док то не учините; у осталом звању позорника па ћемо видети..,

„Г. Нивет изађе по изгледу врло љут.

„Право је да га задовољимо рече Бел-Роз, али сетих се н што, у тешкој болести јак лек. Без сумње да и ви као и ја не волите да вас због рачуна воде у полицију... Крај даје сто долара свакоме ко се упише; ви сте двојица, то је двеста долара... потпишите ваш пристанак, отрчаћу да узмем паре и вратићу се да вас ослободим. Шта велите на то? И ја и Фанфан ћутасмо. Шта ви се предомишљате? Ја сам имао боље мишљење о вама, ја који би и у ватру и у воду.... а после, уписујући се ви не чините баш тако рђав пазар... Ех, кад би ја имао ваше године а знао ово што знам!.. кад је човек млад лако му је... него, дете, настави он подносећи нам хартију, ово је тренутак да направите паре, потпишите се само ту при дну.

„Навалювања г. Бел-Роза била су тако журна а ми смо се с разлогом плашили позорника, те потписасмо. — Нек је са срећом! узвикну он, а сад ја идем да наплатим; ако ре хтеднете имате увек времена да одустанете, само ако вратите паре, али неће доћи дотле... Стрпљења, пријатељи, вратићу се одмах.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине губеревачке, у срезу космајском, актом својим Бр. 236, пита:

„Пресудом овог суда Бр. 112, осуђено је извесно лице за дела: из чл. 8. под *в* закона о воћарству у вези § 391. крив. закона са 60 динара новчане казне и 10 дана затвора, као и на плаћање осталих крив. трошкова, што је једном овдашњем грађанину поништило једно орахово дрво, па потом исто однело — украло и корист од истог прибавило.

На жалбу осуђеног, власт среза космајског, решењем Бр. 3095 т. г. поништила је речену пресуду са разлога: „што је суд погрешно осудио жалиоца на новчану казну и на казну затвора, јер за дела у стицају, суд не може изрећи две казне, већ само једну — § 323 крив. закона итд.“

Када је окривљени предњом недозвољеном радњом извршио стицајна дела и то: дело из чл. 8. под *в* зак. о воћарству, за које се суди као по нарочито специјалном закону — по коме је разматрајућа власт полицијска, (чл. 9. пом. закона), а истовремено и дело из § 391. крив. закона — за које је разматрајућа власт првостепени суд (§§ 15. и 16. полиц. уредбе), онда је суд скромног мишљења:

1.) Да се зе дело из чл. 8. под *в* пом. закона мора изриком првенствено одмерити новчана казна, па ако не би могао кривац платити $^1/_3$ свог имања, тада је реч о замени затвора; и

2.) За дело из § 391. кривич. закона искључиво се мора донети само казна затвора, а никако се не може замењивати новчано, пошто је пљаве природе.

Према наведеном, када се за ова стицајна дела има судити, не може се за оба свести у једну казну по наређењу § 323. крив. закона, већ за свако дело за се и казну одмерити, али обзирући се на одредбе §§ 311, и 313. крив. закона.

На зато се моли уредништво за обавештење:

1. Како се овај суд у оваком конкретном случају има управљати као и то:

2. Да ли је полиц. власт надлежна за разматрање поред дела из чл. 8. под *в* зак. о воћарству и за дело из § 391. крив. закона, као што је већ једном расматрала; и

3. Да ли су изнете примедбе полиц. власти среза космајског Бр. 3095, на законској основи за наведена дела?“

— На ово питање одговарамо:

Како се из предње представке види, осуђени није одсекао орах само у тој намери да га уништи и нанесе тужиоцу штету, него му је главна намера била да орах себи присвоји.

Кад овако стоји ствар, онда се сам акт сече ораха јавља само као неизбежно средство да се изврши незаконито присвајање.

Према овоме, овде се квалификација дела не може ни изводити само с обзиром на тај факат, што је осуђени прво одсекао орах, него се мора тражити његова крајња намера.

А његова је крајња и једина намера, како се из представљене радње види, била незаконито присвајање туђе ствари, дакле крађа ораха.

На тај начин овде не стоје два засебна кривична дела, него само дело крађе.

Једва ако би се могао извести идеални стицај, који се ипак не би казнио засебно, него би само могао послужити као разлог за примену строже казне у границама максималне казне, одређене за саму крађу.

Према овоме, није требало ни казнити кривца за два дела, него само за дело крађе, ако је по вредности ове надлежан општински суд, и поред казне осудити га и на накнаду штете.

У овом случају за расматрање пресуде био би надлежан првостепени суд, а не начелник срески.

Овако, пак, како је суд урадио, надлежност је била пребачена на среску власт, јер кад год је пресуда наслоњена поред казненог и на који специјалан закон, онда надлежност прелази на надзорну власт.

Како је, међутим, поништајем пресуде цела ствар враћена у првобитно стање, то суду сада ништа не смета, да нову пресулу наслони само на § 391. кр. закона, па ће се, по жалби осуђеног, чути и мишљење првостепеног суда.

II

Суд општине камендолске, актом својим Бр. 184, пита:

„Овоме суду престала су два лица који су житељи ове општине, и тражила да им суд утврди поравнање о продаји и куповини непокретног имања, као надлежан по § 6. грађ. суд. поступка, а у смислу §§ 144., 145. и 146. истог закона, како би им ово поравнање служило као сигурност место тапије, пошто продавац нема довољно земље, колико се тражи § 471. грађ, суд. поступка, да свога купца осигура т. ј. да му изда тапију на продату земљу.

На пошто је овоме суду доста нејасно: сме ли ово поравнање оверити по § 146. грађ. суд. поступка, као надлежан

§ 6. и 13. грађ. суд. поступка, јер се ова радња коси са § 471. грађ. суд. поступка, пошто продавац нема потпуно земље на уживање сем продате, и да не би суд дошао до одговорности, он моли уредништво за обавештење по овоме што пре, сме ли суд оверити поравнање или не?„

— На ово питање одговарамо:

Пошто суд зна, да један од њих, који траже поравнање, нема довољно земље, коју по § 471. грађ. судског поступка треба да има као земљоделац, онда не само што не треба, него и не сме извршити поравнање, јер би часници општински, који би суделовали у томе послу, одговарали по закону.

Нека, дакле, суд, на захтев ових лица, донесе формално решење, којим ће констатовати да продавац нема довољно земље по § 471. гр. суд. пост. и нека одбије обојицу од захтева, па њима ако није право, нека се жале.

III

Суд општине рабровске, актом својим Бр. 279, пита:

„Извесно лице из ове општине, пресудом овог суда Бр. 1611, кажњено је са три дана затвора и један месец полицискога надзора, и да плати трошкове, за дело крађе из § 391. крив. закона.

Противу пресуде осуђени је изјавио жалбу благовремено првост. суду.

Решењем овог суда од ове године Бр. 69, одбачена је жалба жалиочева из тих разлога, што пресуда не подлежи расматрању већих власти по § 15. и 16. полициске уредбе, јер вредност покрађе износи испод (10) десет гроша чаршиских.

Осуђени је и противу овог решења изјавио благовремено жалбу, која је 24. јануара 1912. г. послата смедерев. првост. суду, заједно са пресудом и решењем у оригиналу и препису на разматрање под Бр. 111.

Смедерев. првост. суд под 26. јануара 1912. г. Бр. 3815, одобрио је решење овог суда и акта вратио на даљу надлежност.

Акта целог овог предмета примљена су под јучерањим и заведена под Бр. 271. делов. књиге.

Ноћу између 20. и 21. овог месеца непознато лице удешеним кључем отвори канцеларију и ова акта покраде.

Да се не би осуђени овим путем користио и заслужену казну избегао, моли се уредништво за објашњење у Полиц. Гласнику: има ли суд каквог законског ослонца да осуђеног подвргне затвору и надзору — кад акта нема? Да ли би за то био довољан препис решења и пресуда што се код смедеревског првостепеног суда налазе, те да окривљени по том издржи казну?“

— На ово питање одговарамо:

Нека суд једним рефератом констатује: како је и зашто дотично лице осуђено, и да су акта осуде украдена.

На полеђини овога реферата нека донесе решење, да се од првостепеног суда тражи препис: пресуде којом је осуђен, решења којим му је жалба одбачена и решења судског, којим је та радња одобрена, па кад све ово буде прибавио, нека слободно ухапси осуђеног и подвргне га надзору, те ће тако онај, који је акта украо, стећи уверење, да му је сав труд био узалудан.

После овога, нека се суд брижљиво постара да пронађе онога, који је ова акта покрао, и преда га полицијској власти на даљи поступак, те да осети сву тежину и свога неваљалства и своје дрскости.

IV

Суд општине суковске, актом својим Бр. 403, пита:

„Одлуком одбора ове општине, од 20. јануара тек. год. Бр. 165, стављена су под полицијски надзор извесна лица као осумњичена због неколико паљ вина и других против законих дела, извршених у овој општини.

Ова одлука саопштена је осуђеним лицима 23. јануара, а један од њих изјавио је жалбу противу ове одлуке још 21. јануара, дакле *на два дана пре* саопштења.

Начелник срески сада тражи од овога суда да оцени благовременост ове жалбе и о томе донесе своју одлуку.

Како чл. 171. зак. о општинама вели, да се жалбе изјављују у року од пет дана, *од дана* саопштења одлуке или решења, то је овоме суду сада незгодно оценити благовременост ове жалбе, пошто је иста изјављена на два дана *пре* саопштења, а чл. 171. вели од саопштења па за пет дана.

Моли се уредништво да изнесе своје мишљење“.

— На ово питање одговарамо:

Жалбе на решење суда и одбора, којим се неко ставља под полициски надзор, не подносе се у року, о коме говори чл. 171. закона о општинама, него у року, који предвиђа § 4. а. Полицијске Уредбе у смислу § 15. и 16. исте уредбе.

И ако по правилу жалба треба да се да после саопштења, ипак суд, при оцени благовремености жалбе, не може рећи, да је она неблаговремена по томе, што је дата на два дана пре саопштења решења, кад он њу, већ има пред собом у року, који је законом одређен.

Треба такле, сматрати жалбу за благовремену и послати је начелнику среском на оцену као надлежном.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Непосредна надзорна власт дужна је засновати своје решење на чл. 152. закона о општинама само онда, ако се жалбом тражило задржање од извршења одлуке збора, одбора или општинског суда, а у противном на чл. 170. закона о општинама.

Јеротије М., из Ц...., обратио се молбом суду и одбору општине ц...., и тражио, да му се изда уверење о томе, да није земљоделац, већ да се занима трговином и да од тога издржава себе и фамилију.

Одбор општински на свом састанку од 8 децембра 1911. год. донео је одлуку № 1174., и молиоца одбио од тражења с тога, што он не ради никакву трговачку радњу, те да би се могао сматрати за трговца, већ се једино занима земљорадњом, од које живи и издржава себе и своју фамилију.

Противу ове одлуке, Јеротије је изјавио жалбу надзорној власти, и у њој навео, да се од пре 25. година занима шпекулативном радњом, а сем тога да у свом селу има и бакалску радњу. Како је, по достави извесног лица, решењем првостепеног кр.... суда кажњен за непротоколисање фирме, то је, вели, тиме најјаче утврђено, да се бави трговачким пословима и да је трговац.

Надзорна власт расмотрила је одлуку општинског одбора у смислу чл. 152. закона о општинама и нашла, да је иста на закону основана, па је решењем од 3. децембра 1911. год. № 20308. одбацила жалбу као неумесну.

По изјављеној жалби, III Одсек Државног Савета нашао је, да решење надзорне власти не одговара закону из ових разлога:

1., што надзорна власт није ценила наводе и доказе, изнесене у жалби жалитеља противу одлуке општинског одбора од 8 децембра 1911. године № 1174. а међутим ово је била дужна учинити; и

2., што своје решење надзорна власт није могла засновати на пропису чл. 152. зак. о општинама, јер жалитељ није тражио да се одлука општинског одбора задржи од извршења, већ да се као незаконита поништи, те се с тога на овај случај имао применити пропис II одељка чл. 170. зак. о општинама.

С тога је, на основу чл. 170. закона о општинама. решио, да се решење надзорне власти поништи.

Одлука од 3. јануара 1912. године № 12027.

Одлука општинског одбора, којом одобрава давање под закуп општинских права и добара коначна је (тач. 3 чл. 86. закона о општинама.).

Одлуком одбора општине вароши Н.,. од 9. октобра 1909. године № 18490, дато је Сотиру Л. Б., столару онд., општинско имање (дућан и плац) под закуп за четири године, рачунајући од 1. јануара 1010. год. а по цену од 400 дин. годишње.

На молбу закупца Сотира, општински одбор на свом састанку од 7. октобра 1911. год. донео је одлуку № 19785., да му се под истим условима, и по цену од 400 дин. на годину, уступи општински дућан и плац још за десет година по истеку четворогодишњег закупа с тим да на плацу може подићи и зграду.

Суд општински, на основу чл. 85. зак. о општинама, послао је ову одлуку начелству окружном ни расмотрење и решење.

Начелство окружно на основу чл. 152. зал. о општ. решењем својим од 20. октобра 1911. год. № 24855. задржало је од извршења одлуку одборску из ових разлога:

Кад се из одлуке одборске од 9. октобра 1909. године № 18490. види да је молиоцу Сотиру ово имање дато под закуп за четири године, рачунајући од 1. јануара 1910. године, према чему рок закупу истиче 1. јануара 1914. године, онда општински одбор према §§ 699., 701 и 703. грађ. закона није могао, на две године пре истека уговора о закупу, продужавати овај закуп још за десет година. У толико пре што закупац за наводе у својој молби о продужењу овог закупа није поднео ни одобрене планове и остало, из чега би се могла извести и његова озбиљна намера за побољшање и улепшање овог општинског имања, што би једино могло дати повода одбору да се упусти у решавање, да ли у опште има места за продужење рока закупу на оволико дуго време пре истека уговора.

У жалби, изјављеној Државном Савету, пуномоћник општински навео је, да решење надзорне власти није основано на закону, јер по чл. 152. зак. о општ. надзорна власт може задржати од извршења само оне одборске одлуке, које би биле противне законима, законским уредбама или законитим наредбама државне власти.

Код ове задржате од извршења одборске одлуке не стоји ни један од ових случајева. Прописи грађанског закона, на које се начелство у свом решењу позвало, односе се на сасвим друге случајеве, и они се код ове одлуке никако не могу применити. Нема ни једне прецизне законске одредбе, која би одбору, па ни приватним сопственицима, забрањивала, да могу своја имања издавати под поновни закуп, пре истека првог закупа, — а оно што није законом забрањено, слободно је радити.

Трећи Одсек Државног Савета нашао је, да решење надзорне власти не може остати у снази с тога, што се на овај случај не могу применити прописи, наведени у истом решењу, а одлука општинског одбора о односној ствари, према тач. 3. чл. 86. зак. о општинама, коначна је.

С тога је, на основу чл. 170. зак. о општинама, решио, да се решење надзорне власти поништи.

Одлука од 3. јануара 1912. године № 11955.

Ако је место председника општине упражњено, или је он спречен, онда га заступа најстарији по годинама писмен кмет.

Председник општине г.... поднео је оставку и молио одбор да му је уважи.

Општински одбор на свом састанку од 23. новембра 1911. год. донео је одлуку да се председнику уважи оставка, а на место његово за заступника председника, у смислу чл. 38. зак. о општинама, одредио је најстаријег писменог кмета Пејка М.

Ову одлуку примила је к знању надзорна власт решењем својим од 25. новембра 1911. год. № 10847.

Доцније, после овога на 33 дана, једно приватно лице известило је надзорну власт, да је кмет Пејко, који је одређен за заступника председника, млађи по годинама старости од другог кмета Благоја, и да би, по чл. 38. зак о општинама, овај Благоје требао бити одређен за заступника.

Надзорна власт, уверивши се да је кмет Благоје старији по годинама од кмета Пејка, на основу чл. 152. зак. о општинама, решењем својим од 30. децембра 1911. год. № 13007. задржала је од извршења одлуку одборску, као противну чл. 38. и 121. закона о општинама.

По изјављеној жалби, III Одсек Државног Савета нашао је, да је решење надзорне власти правилно и на закону оснивано. С тога је, на основу чл. 170. зак. о општинама, одбацио жалбу као неумесну.

Одлука од 18. јануара 1912. године № 423.

Деловођа општински може по чл. 158. закона о општинама бити кажњен за неизвршење само оних дужности, које су предвиђене у чл. 115. истог закона.

Никодије Р., председник, и Милутин М., деловођа општине с...., узети су на одговор због неизвршења наплате по пресудама првост. суда и Главне Контроле, ма да им је двема наредбама среске власти нарсђено, да ове наплате изврше у што краћем року.

На свом саслушању, председник је изјавио, да наплате није могао извршити с тога, што су они, од којих се наплата имала извршити, сада без новаца, а међутим у пролеће би имали од куда платити, те им није хтео вршити продају, пошто и иначе наплата за то време не може застарети.

Деловођа пак изјавио је, да њему у дужност није ни стављено да врши наплате, према чему у овом случају овде и нема дела неизвршења наредаба надзорне власти.

Надзорна власт нашла је, да су председник и деловођа овим својим поступком створили кривицу казниму по чл. 158. зак. о општинама, па их је решењем од 13. XII-911. год. № 20121. казнила, и то председника са 25 дин. а деловођу са 60 динара.

По изјављеној жалби, III Одсек Државног Савета нашао је, да је решење надзорне власти, у колико се односи на казну председника, правилно и на закону основано, али да не може остати у снази у колико се односи на казну деловође с тога, што се из послатих аката не види, да он није хтео извршити ма коју од дужности, предвиђених у чл. 115. закона о општинама па се на њ није могла ни да примети казна предвиђена у чл. 158. истог закона.

С тога, је на основу чл. 170. закона о општинама, решио, да се жалба председника одбаци као неумесна а да се решење надзорне власти, у колико се односи на казну деловође, поништи.

Одлука од 19. јануара 1912. године № 210.

Јос. К. Ст.

У оцену правилности извршне пресуде изречене по грађанском спору не може се суд упуштати у кривичном суђењу дела кривоклетства учињеног према тој пресуди.

Пиротском првостепеном суду био је оптужен Ђ. М. из Пајежа за то, што се на дан 19. августа 1910. г. у општини мирановачкој заклео да ништа не дугује С. удови Ј. П., нити пак што пок. Ј. и да није написао и потписао признаницу издату за дуг у 202 динара, док је на против ислеђењем обратно утврђено, те је на тај начин створио себи кривицу предвиђену и казниму по § 266. крив. законика.

Првостепени пиротски суд, по свршеном ислеђењу, упустио се у оцену изречене извршне пресуде на основу које је заклетва положена, па је нашао да је иста неправилна за то, што у спору по коме је изречена није било тужиоца, јер је исти спор повела С. удова Ј. П. наводећи да је оптужени дуговао њеном мужу пок. Ј., а нија поднела доказе да је она наследница пок. Ј., и што је суд пресудио спор на основу понуђене заклетве, ма да је тужитељица исту понудила поред поднете признанице оптуженикове, коју овај није признао за своју, већ је требао да извиди истинитост поднете признанице и према томе спор пресуди.

Према овоме пиротски је суд нашао, да кад није могло бити грађанског спора, не може бити ни дела кривоклетства и за то је решењем својим од 11. јануара 1911. г., № 600 пустио оптуженога испод суђења.

По жалби државног тужиоца Касациони Суд у свом I одељењу примедбама од 22. септембра 1911. год. № 11767, поништио је ово решење пиротског суда, а са разлога:

„Како је поднета пресуда општине мирановачке од 19. августа 1910. године № 1700 *извршна*, то је суд погрешио, што се и упуштао у оцену о њеној правилности, већ је био дужан да према истој, онаква каква је, цени: да ли овде има дела и кривичне одговорности за оптуженог, па да затим, а у вези са осталим ислеђеним фактима, донесе своју одлуку по овоме оптужењу, а не да се ненадлежно сада упушта и у расматрање њено, када је иста пресуда оглашена за извршну још 29. августа 1910. г. № 1770.

Првостепени пиротски суд није усвојио ове примедбе Касационога Суда већ је дао следеће противразлоге:

„Да ли у извесном случају постоје елементи за појам кривичног дела суд има да цени по доказима, које ислеђење пружи с обзиром на све околности и моменте инкриминисане радње, који би јој давали карактер кривичног дела. Са овим у нераздвојној вези стоји и одредба § 5. крив. с. пост., по којој се и суд има старати да невини не буду гоњени, а повини да не избегну заслужену казну.

У овоме, суд мора, по *званичној дужности* мотрити како на околности, које казну отежавају, тако и на оне, које

казну олакшавају, умањују или са свим искључују.

Све ове елементе, а по сили своје дискреционарне власти суд има да оцени, с обзиром на позитивна законска наређења, имајући претходно у виду наређења § 51. крив. суд. пост., по коме се на првом месту има утврдити постојање казненог дела.

По тужби државног и приватног тужиоца казнима радња оптуж. Ђ. састојала би се у томе: да је он 19. августа 1910. г. у општини мирановачкој положио заклетву да ништа не дугује С. удови пок. Ј. П., из Козје, нити да је што дуговао њеном бив. мужу. Ј., као и то да није написао и потписао признаницу од 202 дин. издату за тај дуг Ј. П., коју је тужиља С. као доказ о постојању дуга уз тужбу поднела, и која се у актима налази, — а међутим истрагом је утврђено да је ту признаницу сам написао и потписао опт. Ђ.

Према овоме, да је се оптужени Ђ. са знањем криво заклео.

Кад се расмотре акта грађанског спора по парници прив. тужиље С. противу оптуженог Ђ., која је парница вођена код суда општине пајшке и мирановачке, онда се види ово стање:

1) да је тужиља С. као удова пок. Ј. П., из Козје, *не подносећи никаквог доказа да је она наследница или старалац масе пок. Ј.*, — тужила суду оптуж. Ђ., да дугује њеном мужу пок. Ј. ресто 102 дин.; за доказ тога је поднела оригиналну признаницу оптуж. Ђ., која је гласила на 202 дин., изјављујући да је тужилац Ђ. положио раније њеном мужу 100 дин. у отплату.

Дакле тужиља није себе представила као законског представника поверилачке стране, као што то изрично наређује § 72. и 90. грађ. суд. пост.

Према овоме тужилачка страна није представљена онако, како закон тражи, то по томе, има со сматрати да тужилачке стране и нема, а где ње нема по § 3. грађ. суд. пост. не може ни бити суђења.

Но кад је суд општински преко овога прешао, онда је његова дужност била да поднете доказе за право тужилачке стране испита и по томе одлуку своју донесе.

Како је у овоме спору за доказ тражбине поднета исправа, коју тужени није признао за своју, онда се је имало поступити по одредбама § 248. III став грађ. суд. пост. и по извиђају овога евентуално отворити кривичну истрагу за дело из § 253. тач. 3. кривич. зак., — или спор пресудити по поднетим доказима.

Мимо свега овога, општински суд донео је своју пресуду, којом је противно закону и здравом разуму *наметнуо* заклетву туженоме у томе како он — тужени не дугује ништа по тој признаници, нити да је иста његова и како је није својом руком написао и потписао.

Према оваквом стању ствари, и сходно одредби § 5. крив. суд. пост. суд је имао дужност да све ово при оцени питања о постојењу дела и одговорности оптуженога оцени што је и учинио, налазећи да противзакона и наметнута заклетва не може сачињавати појам кривоклетства како га предвиђа § 266. крив. законика, јер тај законски пропис претпоставља испуњење свију оних форми за понуђену или повраћену заклетву, а нарочито од суда наложену заклетву, а то једино може бити она коју предвиђа § 291. грађ. суд. пост., — што овде није случај".

Касациони Суд у својој општој седници решењем својим од 6. фебруара 1912. год. № 1282, одбацио је противразлоге првостеп. суда, а усвојио примедбе свога I одељења и препоручно суду да по истима поступи.

Рачунополагач, ако није потписао дуговани распоред, не може бити одговоран за мање пренета и изостављена лица, и суме у том дугованом распореду.

Решење опште седнице Касационог Суда од 6. фебруара 1912. год. № 1107.

Месна контрола окр. морав. тужила је Главној Контроли Т. М. из Паљевца, због накнаде штете причињене тиме, што је мање пренео на дугу порезе из 1902. у 1903. годину за 139.43 динара, која је пореза његовом кривицом по закону о непосред. порези застарила за наплату.

Главна Контрола је својом пресудом од 1. августа 1911. г. № 16391, одбила месну контролу од тражења, с тога што тужени рачунополагач није потписао дуговани распоред за 1903. годину.

Но по жалби тужилачке стране Касациони Суд, примедбама свога III одељења, поништио је поменут. пресуду Главне Контроле а са разлога:

„Кад тужени Т. и на свом саслушању код комесара и у одговору на тужбу, признаје, да је био одговорни рачунополагач у 1902. години за коју се и тужи, онда га Контрола није могла ослободити одговорности за накнаду штете, због тога, што он није потписао дуговани распор д за 1903. год. тим пре што се он тиме и не брани, већ застарелошћу и могућношћу, да се мање пренете суме наплате.

Контрола је, дакле, имала пресуду да изрече само са обзиром на истакнуте доказе, — тач. 7. § 305. грађ. суд. пост."

Главна Контрола није усвојила ове примедбе већ је дала след ће противразлоге:

„Кад је Главна Контрола горњом својом пресудом одбила тужилачку страну од тражења спорне штете према туженоме, онда је она то учинила на основу констатације, да тужени по дужном распореду за 1903. год. није ни био рачунополагач, јер по томе и искључиво по томе, што је он у 1902. год. био председник општине, само се погрешно у примедбама III одељења Касационог Суда претпоставља, да је он у спорном случају био рачунополагач. Јер рачунополагачка одговорност председника једне општине и то за *дуговани распоред 1903. год.. не може се претпостављати већ мора бити утврђена његовим потписом на самом дугованом распореду, као што се то изрично тражи у упуту господина Министра Финансије од 23. новембра 1902. г. ПБр. 30255 и то на крају претпоследњег става тач. I истог упута.* Кад тога потписа нема, онда се не може председнику општине наметати рачунополагачка одговорност и за један акт, за који нема његова потписа, па самим тим ни доказа, да је он, у опште, у том акту учествовао. Кад тога потписа мора бити, па га ипак нема, онда распореду оскудева један од битних услова за квалификацију јавне исправе, те не може у опште бити речи, да је и на тој основи штета према њему доказана.

Овај упут господина Министра Финансија пуноважан је и обавезан на основу чл. 128. закона о непосредном порезу, а за спорни случај у толико више, што о дугованом распореду закон о непосредном порезу ништа и не говори, већ само о расподредима за текуће године, које по чл. 97. истог закона саставља искључиво државна пореска, а не општинска власт. Кад је, дакле, реч о дугованом распореду за 1903. год. као што је спорни случај, онда је са свим безпредметно позивати се на то, да је тужени био рачунополагач за 1902. год., јер по текућем распореду не само за 1902. год. него ни за једну годину председници општина нису рачунополагачи, нити се води спор по распореду за 1902. већ искључиво по дугованом распореду за 1903. год. Зато је савршено безпредметно и признање туженог, да је он у 1902. год. био рачунополагач нити то његово признање има ма каквог смисла и везе са оценом спорног случаја. *Према овоме, тужени може бити рачунополагач само по дугованом распореду;* а по дугованом распореду за 1903. год., као што је случај у овом спору, он је рачунополагач само онда, кад распоред за ту годину и потпише, као што је већ објашњено одредбама поменутог обавезног и пуноважног упута Мин. Финансија. У томе, и то искључиво у томе смислу, председници општинских судова могу бити одговорни рачунополагачи, па су у том смислу кроз толико година стално и Главна Контрола и Касац. Суд и расправљали овакве спорове. У том смислу једино је и примењивање одредба из последњег става чл. 99. зак. о порезу. Шта више у тој се одредби предвиђа као рачунополагач у општини не само председник, него, евентуално и његов заступник. што значи, да председник општине није ни у опште морао бити рачунополагач, већ можда друго неко лице, које га је у даном случају заступало.

Кад све то стоји, кад је дуговани распоред за 1903. год. тужени морао и да потпише, па да би му се, на основу тога, могла наметнути одговорност за накнаду штете по *том распореду*, и кад без тога распоред чак и није пуноважна исправа, онда је Главна Контрола по службеној дужности морала да цени, да ли је тај услов за одговорност туженог испуњен или не, без икаквог обзира, да ли се тужени на ту околност позива или не.

Из тих разлога, а сагласно и доцнијој општој пракси Контролног и Касационог правосуђа у свима случајевима ове врсте, као и с обзиром на несумњиву законску исправност ових навода

и велику опасност која би иначе могла наступити, да се председницима општинским стављају у одговорност за накнаду и случајеви, за које они у основи нису одговорни и у којима нису имали никаква учешћа Глав. Контрола остаје при пресуди".

Касациони Суд у својој општој седници одбацио је примедбе свога III одељења, а усвојио противразлоге Главне Контроле и помен. пресуду исте оснажио.

М. Л. Р.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

У Дрездн су ухапшена ова два лица, од којих се први зове **Шарл Ото Кисген,** артист, рођен 23. марта 1884. год. у Треву у Француској, а други **Франсоа Шифол,** механичар, рођен 31. марта 1893. у Присеју у Француској.

Они су обично ишли по дућанима и улицама тражећи потпоре за пут, а при том су и крађе вршили.

На молбу дрезданске полиције износимо њихове слике, јер су према извешћу исте полиције тумарали и по Србији. Ако их је ко где у Србији видео и о њима нешто зна, моли се да то јави Управи града Београда Бр. 7084.

П О Т Е Р Е

Божидар Петровић, обућарски радник, који је радио код Михајла Станимировића, обућара из Ниша, одговара за извесно кривично дело, али му се не зна место борављења.

Лични опис непознат.

Депеша начелства округа нишког Бр. 2262.

Милосав Ивановић, земљоделац из Роћевца, побегао је из притвора власти среза ресавског. Он је стар 35 година, слабо развијен, сувоњав, на челу има дугу косу, глас му је налик на женски. У оделу је сељачком.

Депеша начелника среза ресавског Бр. 4854.

Благоје Радосављевић, из Свилајинца, побегао је из затвора суда општине свилајиначке.

Он је стар 18 година, омален, смеђ, у оделу сукненом.

Депеша начелника среза ресавског Бр. 4726.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

Шарл Ото Кисген.

Франсоа Шифол.

КРАЂЕ СТОКЕ

Јован Коцић, из Биљанице, и Благоје Цветковић, из Мрштана, дотерали су у Алексинац на продају седам коњских грла, за која немају пасоше.

Од њих је један коњ дорат, ћорав у лево око, висок 138 см. стар 10 година; ждребе зелено, женско, старо 2 године; коњ дорат, слеп, стар 12 година, репа подсеченог, на плећима и трбуху белега од ама; коњ дорат, стар 9 година, висок 147 см. жиг „О"; кобила дорастаста, стара 14 година, висока 134 см. на гребену беле длаке; коњ дорат, стар 12 година, висок 124 см. ћорав у десно око, на гребену бела белега; кобила затворено-дорастаста, стара 17 година, висока 139 см. на десном буту ожиљак.

Траже се сопственици.

Депеша начелника среза алексиначког Бр. 3472.

Живану Танасковићу, из Ракинца, украдена су два вола. Један је длаке рујаво-вугасте, а други шарен, буласт. Матори су по 6 година и без роваша.

Депеша начелника среза ресавског Бр. 4855.

Станоју Станимировићу, из Планинице, украдена је кобила, длаке затворено дорастасте, матора 4 године, цветаста, у задњу десну ногу чарапаста, ждребна, на десном оку има белегу и жиг „А".

Сопственик даје 200 динара награде ономе, који кобилу ухвати или пронађе.

Депеша начелника среза бољевачког Бр. 2885.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове покраће.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије

Уредник **Душан Ђ. Алимпић.**

БРОЈ 10. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 11. МАРТА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ЗА ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“ НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за лекара среза љубићског Димитрија Милића, лекара среза драгачевског, по потреби службе;

за лекара среза брзопаланачког Ристу Пешића-Гостушког, практичног лекара, мо молби;

за лекара среза драгачевског Др. Стевана З. Ивановића, свршеног лекара — питомца државног, и

за лекара среза ариљског Др. Ђорђа Голубовића, свршеног лекара — државног питомца.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 3. марта 1912. године, у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, решено је:

да се Душану Ђурићу, полицискоме писару треће класе среза хомољског, уважи оставка, коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 3. марта 1912. године, у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПОЈМУ ИСПРАВЕ У КРИВИЧНОМ ПРАВУ

од

ДР. ТОМЕ ЖИВАНОВИЋА

(НАСТАВАК)

V. **Кривац.**

1. Извршилац је онај, који је лажну исправу начинио или праву исправу преиначио, и после је употребио. Кад је пак један начинио лажну исправу или праву исправу преиначио, а други је употребио, онда ће они бити *саизвршиоци*[1]).

2. Што се *виности* тиче потребни су:

1⁰ *Умишљај*. Он се састоји у свести, да је лажна исправа начињена или права исправа преиначена, као и у свести, да се она употребљава.

2⁰ *Намера* код извршиоца, *да себи или другоме прибави какву корист или да другоме шкоди*[1]). Није потребно дакле, да је корист одн. штета имовинска. Она намера треба да постоји при употреби исправе.

V. **Казна.**

За фалсификовање исправе прописана је робија до пет година (§ 147 al. 1 к. з.)

Нарочите врсте фалсификовања.

I **Тешко фалсификовање** (§ 148 к. з.) — Оно постоји, кад се лажна исправа (scil лажно начињена или преиначена права) састоји у писменима нарочите врсте наведеним у § 148:

1. *Писмену са краљевским потписом или печатом* (т. 1.). Без значаја је међутим, какве је природе ово писмено, да ли је н. пр. јавно или приватно.

2. *Писмену, „које састављају, издају или одостоверавају списка и туђа државна надлежателства, општине или друштва, српски или туђи чиновници или таква лица, која по нашим или страним законима имају јавну достоверност“* (т. 2.), другим речима у каквом *јавном* писмену (исправи)[2]).

а) Не чини се дакле разлика, да ли је писмено издато од *домаћег* или *страног* државног надлештва, општине, чиновника итд.

б) Потребно је наравно, да су државно надлештво, чиновник и т. д., који су представљени као издаваоци писмена, надлежни за издавање таквог писмена. Иначе писмено није исправа, пошто није од важности за доказ права и правних односа.

в) Издавање писмена у питању треба да спада у делокруг *јавног* рада државних надлештава, чиновника итд.[1]). Према томе не би спадала овде исправа, која је издата од управе општинске имовине, и која служи као доказ приватно-правних односа с којим приватним лицем, као ни наруџбине писаћег материјала или потписивање уговора о закупу од стране каквог надлештва. Али *путничке карте* издате од железничке управе јавне су исправе, и ако служе за доказ приватно-правних односа, јер њихово издавање спада у делокруг *јавног* рада железничке управе[2]).

г) Без значаја је за појам јавне исправе њена *садржина*, тако да по својој садржини она може бити један приватно-правни акт[3]).

д) Што се тиче форме, да би било јавне исправе, писмено треба одговарати свим *битним уобичајеним* или *законом* прописаним захтевима[4]). Ако који од њих није испуњен, исправа није јавна, али може бити приватна, ако се њена цела вредност не састоји баш у јавности. Који су пак захтеви битни, има се решити с обзиром на конкретни случај. Но увек је потребно, да се из исправе види, које ју је државно надлештво, општина или друштво издало, (одн. оверило), одн. ког је положаја издавалац (одн. оверилац)[5]). Неодговарање *небитним* захтевима форме не одузима дакле исправи карактер јавности. Могуће је, да се недостатак у погледу форме односи само на један део исправе, те би исправа у погледу остале садржине била јавна[6]).

ђ) Да ли је извесна јавна исправа домаћа или страна, не зависи од тога, да ли је она постала у Србији или у иностранству, већ од тога, да ли су државно надлештво, општина, чиновник итд. домаћи или страни[7]). Тако исправа издата од нашег посланства у Пар зу домаћа је исправа.

---

[1]) Уп. *v. Liszt* § 161 III.

[1]) У § 267 немачког к. з. се захтева, да је исправа употребљена у намери обмане.

[2]) Према правилима за попуњавање кондуит-листе полицијских чиновника од 1903 год. ова листа има карактер *јавне исправе*.

[1]) Уп. *Frank* § 267 IV 1 б. *Binding* 2 213.

[2]) Тако *Frank* § 267 IV, 1 б, *P. Merkel* 367. Прот. *Binding* 2 213.

[3]) Уп. *Olshausen* § 267, 5, *P. Merkel* 367.

[4]) Уп. *Olshausen* § 267, 7. *Frank* § 267 IV 1 с., *Binding* 2 216.

[5]) Уп. *Olshausen* § 269, 7, *Frank* § 267 VI 1 с.

[6]) Уп. *Olshausen* § 276, 7.

[7]) Уп. *Olshausen* § 267, *Binding*, 2 216.

ж) Исправа треба да је јавна по законодавству државе, којој припада издавалац[1]). Без значаја је дакле, кад је *исправа постала* у којој страној држави, да ли је јавна и по законодавству ове, ако издавалац не припада страној држави. Но ако се у домаћем праву захтева нострификација и ова није извршена, онда исправа неће код нас бити јавна, већ приватна[2]). Ово се захтева у § 187 т. 3. грађ. суд. пост., у коме се вели, да су *јавне* исправе: „Исправе страних власти у законитом виду издане и потврђене у српском министарству иностраних дела".

Кад издавалац припада страној држави, онда је наравно потребно, да је он према законодавству своје државе надлежан за издавање дотичне исправе, и да је исправа издата у законитој форми у тој држави.

3) Неоверен препис какве јавне исправе није *јавна* исправа, пошто му недостаје форма прописана за јавне исправе. Он би изузетно могао бити само *приватна* исправа. Међутим препис *приватне* исправе оверен у прописаној форми од надлежног чиновника *јавна* је исправа[3]).

и) Писмено може бити или *састављено* или *издато* или *оверено* (тобож) од државног надлештва, чиновника итд. Оверавање се односи на приватне исправе, које тиме постају јавне исправе, само у колико допире оверавање. Тако кад је оверен само потпис издаваоца исправе, онда је јавна исправа само потпис с примедбом оверавања, а ако су оверени и текст и потпис, онда цела исправа постаје јавна. Ко би у *првом* случају фалсификовао само текст, извршио би тиме фалсификовање *приватне*, а ако би фалсификовао уједно и оверавање потписа, извршио би и фалсификовање јавне исправе. Као што се види, јавне и приватне исправе могу се налазити на истом писмену[4]).

ј) Без значаја је, да ли у погледу своје садржине исправа одговара законским прописима о томе. Тако јавна је исправа званично оверен *нетачан* препис какве исправе[5]).

к) Да би извесна исправа била јавна, потребно је и то, да она служи за доказ *према сваком трећем*, другим речима у јавном саобраћају[6]). Тако нису јавне исправе писмена саопштења између две власти или између претпостављеног и потчињеног (н. пр. пријава каквог злочина од стране жандарма његовом претпостављеном).

л) Под „друштвом" се има овде разумети само друштво *јавно-правног* карактера, јер се овде претпоставља, да издавалац одн. оверилац исправе има „јавну достоверност". Исправе издате н. пр. од каквог приватног акционарског друштва не спадају дакле овде, већ под § 147. Изузетак је учињен законом о повластицама новчаним заводима од 24. септембра 1871. год. за исправе издате од „Београдског Кредитног Завода", „Смедеревске Кредитне Банке", „Пожаревачке Банке" и у основним правилима о пенсионом фонду за занатлије и њихове породице од 18. октомбра 1898. год.[1]).

Под лицима, „која по нашим или страним законима имају јавну достоверност" имају се разумети за разлику од надлештава индивидуално одређена лица. Тако овде би спадале исправе издане од ког француског бележника (notaire) или св. штенички изводи.

љ) О јавним исправама говори се у § 187. грађ. суд. пост.

м) Јавне исправе уживају јачу кривично-правну заштиту, јер имају доказну снагу јачу од приватних исправа (в. § 188 и 189 грађ. суд. пост.).

н) *Званичне књиге* и *протоколи* или *спискови, који се воде с јавном достоверношћу*, јавне су исправе, те је засебно помињање истих у т. 3. § 148 излишно.

њ) Место набрајања у т. 2. и 3. § 148 требало је рећи „у виду јавне исправе", и онда би све било обухваћено.

(свршиће се)

О ГРАЂАНСТВУ — С ПОГЛЕДОМ НА ПОЗИТИВНЕ ПРОПИСЕ СРПСКИХ ЗАКОНА

(НАСТАВАК)

IV

Задобијање грађанства рођењем: Националитет треба да буде резултанта природних особина човекових и резултанта његових осећања. По томе грађанство не треба да буде никоме наметнуто од стране једне државе, кад он налази да треба да припада другој. То је сагласно и са слободом кретања човековог и са слободом у развијању и избору средина. Пошто грађанство треба да буде опредељено самим човеком, и пошто сваки себе најбоље познаје, то ваља поштовати изразиту вољу појединог човека и дозволити му, да раније поданство замени другим и да се уврсти управо тамо, где му је место. А како је пак држава на својој територији суверена и како она није дужна да води рачуна о вољи странаца, то ваља поштовати и њено право, да странце поданике може и не примити за своје. Ако се воља државе са вољом страног поданика поклопе у погледу промене грађанства — дејство је рођење или натурализација. Рођење, супротно негдашњим појмовима, данас се свуда признаје, и њиме се ново грађанство стиче а старо губи, пошто једно лице треба да припада само једној држави.

§ 44. грађанског закона предвиђа, да се српско грађанство добија и рођењем: „кад би иностранац пуних седам година било у служби државној, било у вођењу заната или земљорадњи или у каквом другом полезном занимању овде проживео и за све то време би поштено и сходно законима земаљским живео не учинивши никаква злочинства".

Из онога, што смо раније навели, излази, да једно лице, које је странац, а које у Србији живи седам година не мора постати српски поданик, ако то неће, и ако то стално чиме показује, као и то, да држава има право, да странца не прими у своје грађанство и мимо тога што овај стало живи у Србији седам година. — јер се поданство не натура нити изнуђава.

Натурализација може бити: колективна — кад са шефом фамилије мењају грађанство сви чланови њени, делимично колективна — кад са шефом породице мењају поданство његова жена и сви малолетни чланови, и индивидуална — кад је везана само за једно лице. За колективну натурализацију говори породично јединство, а за индивидуалну начело поштовања индивидуалне слободе. Да ли је у нас усвојено индивидуално или колективно рођење, није законом изрично опредељено; али, с погледом на § 48. грађанског закона, по коме жена странца удајом за Србина постаје Српкиња, и на § 44. грађ. зак., који је на становишту iuris sanguinis па по томе и за породично јединство у погледу грађанства, може се закључити, да је код нас рођење свагда делимично — колективно т. ј. да са шефом фамилије морају бити рођени: жена и малолетна деца. У пракси је овако и тумачено. То пак што се у акту, којим се рођење дозвољава, именују и жена и малолетна деца, чини се једино у томе циљу, да не буде доцније спорних питања око утврђивања поданства тих лица. У осталом зар би имало разлога, остављати на вољу шефу породице, да он, без воље малолетника (јер је ови у правном смислу немају) одлучује за колективност или за индивидуалност рођења, кад би законски смисао био у томе правцу: да се признаје само индивидуална натурализација; — да ли је натурализација индивидуална или колективна, то би било наређење јавно-правног карактера, и то наређење не може мењати воља шефа једне стране фамилије. Под претпоставком, да је код нас индивидуално рођење, не би могла колективност натурализације за малолетнике да се признаје ни актом о рођењу; међу тим, тим се актом признаје колективност, — а то

---

[1]) Уп. *Olshausen* § 267, 7, *Binding* 2 217, *P. Merkel* 380.

[2]) Уп. *Binding* 2 217.

[3]) Уп. *Olshausen* § 267, 7 (сем тога препис обично нема доказну снагу, те није у опште исправа).

[4]) Уп. *Olshausen* § 267, 7. *Binding* 2 217, *P. Merkel* 373. *Frank* § 267 IV.

[5]) Уп. *Olshausen* § 267, 7.

[6]) *Binding* 2 214, *Frank* § 267 IV 1 d, *Olshausen* § 267. Према *Merkel*-у (356) треба водити рачуна о томе, да ли је исправа издана на основу које јавнослужбене обавезе или само унутарње — службене обавезе.

[1]) Да се „Београдском Кредитном Заводу Смедеревској Кредитној Банци и Пожаревачкој Банци изузетно од постојећих законских опредељења дају ове повластице: 1. лажно прављење као и подражавање ма кога рода исправа које поменути заводи издавали буду, казниће се оним казнама, које су опредељене за лажно прављење или подражавање *јавних* исправа". — Чл. 84. прав. о п. ф.: „На основи закона о повластицама новчаним заводима... пенсионом фонду за занатлије и њихове породице, дају се ове повластице: 1. Лажно прављење као и подражавање ма кога рода исправа, које поменути фонд издавао буде, казниће се оним казнама, које су опредељене за лажно прављење или подражавање јавних исправа".

значи, да је код нас иста усвојена. Пошто је усвојена колективност, не може шеф породице ни у ком случају добити српско поданство без жене и њеног пристанка, и без свих малолетних чланова породице: то је с погледом на јавноправну природу. — Због личне слободе, пунолетна деца могу да траже пријављење оделито од оца или уз оца. — Способност пак онога, који хоће да мења поданство треба ценити по законима његове државе, јер су ти закони последица прилика живота у тој држави; али како и промењене локалне прилике уз време утичу на природу човекову, то овде треба дати једно умерење: сем ако је рођен и одгајен у држави где се прирађа.

За пријављење странаца постоји уредба прописана 2. маја 1844. године. Према тачки 2. те уредбе, иста важи за оне „који са израженом жељом и намером из страног поданства излазе и у сажитељство српско прелазе". По тој уредби: дотично лице подноше молбу доказујући своја својства, владање, имаовно стање, занимање, и по томе ће добити уверење, да ће бити примљено у српско грађанство, када отпуст из страног држављанства поднесе; тај отпуст мора поднети у року од године дана од добивеног уверења; кад се отпуст поднесе издаје му се решење, да се прима у српско поданство, пошто формалну заклетву на српско грађанство положи, по чему му се издаје сведочанство на српско поданство; одлуке доноси Министар Унутрашњих Дела.

За тим је дошла уредба од 14. августа 1851. године, којом се објашњава, да уредба од 2. маја 1844. године важи само за оне странце, који су седам година провели у Србији, па после зажеле из свог страног поданства иступити.

Најзад је дошла уредба од 20. јануара 1860. године, по којој: странац, који са уредном исправом или без ове дође у Србију, биће примљен под заштиту српску, ако се обрати власти за исту; странци, који седам година под заштитом српском часно, поштено а без прекидања проведу, могу и без отпуста из пређашње своје поданичке свезе на српско поданство положити заклетву, која им се из основаних узрока и отказати може.

Ове три уредбе, које имају снагу закона, треба довести у везу међу собом и у везу са наређењем из § 44. грађанског закона.

Постоји мишљење, да се у смислу § 44. грађанског закона тражи, пошто се туђе грађанство никоме не натура, да је дотично лице дало пристанак на задобијање новог држављанства било изрично било прећутним начином т. ј. на основу каквог акта из кога се може закључити о пристанку, — али да је тај прећутни начин укинут уредбом од 2. маја 1844. године. Ми смо међу тим мишљења, да пристанак може бити и прећутан, кад год неко живи у Србији седам година под условима из § 44. грађанског закона и оним из уредбе од 20. јануара 1860. године, јер уредба, која тражи изричну жељу за ступање у поданство (по молби), од 2. маја 1844. године, говори само о оним странцима, који истина живе седам година у Србији, али који намеру за постајањем српским подаником нису за то време изражавали нити уживали српску заштиту у потпунијем смислу речи, већ одржавали поданичку везу са својом страном државом, од које мора да траже и отпуст из грађанства. Наше мишљење брани и 2. тачка уредбе од 2. маја 1844. године.

Пријављење бива под условима: седам пуних година провести у Србији онако како је наређено у § 44. грађанског закона и уредби од 20. јануара 1860. године под заштитом српских закона, — или седам година провести у Србији под заштитом стране државе, са којом се веза одржава, и по томе добити уредан отпуст из грађанства те стране државе.

Поменули смо, да националитет стоји у вези са природним особинама и осећајима човековим. Као што се природа човека па и осећање његово не мења на пречац, тако исто и грађанство једнога човека не може путем пријављења да се промени на пречац. Потребно је, да дуже или краће време човек стоји у вези са земљом, која ће му бити нова домовина, и да се у тој земљи уживи. С тога се за пријављење тражи услов: бављење седам година на територији српске државе — управо стварни и времени додир са новом домовином. Поред воље дотичног лица и пристанка државе, тражи се и озбиљност за натурализацију; тражи се, да је лице домицилирано у земљи где се прирађа. Али и мимо тога наш грађански закон у § 44. и уредба од 20. јануара 1860. године предвиђају, да ће се, у изузетним приликама и са каквих нарочитих обзира, моћи и без опредељеног времена пребивања добијати српско грађанство путем нарочите дозволе Владаоца по сагласности са Државним Саветом (тачка 9. члана 5. закона о уређењу Државног Савета). Ово није редовно пријављење, већ изузетно, и за њега није везан никакав рок за бављење у Србији; тражи се једино да постоји домицил у Србији, јер пријављење мора бити озбиљно. За изузетно пријављење није никојим законским прописом предвиђено, да ће заинтересовано лице прибављати уверење, да ће у српско поданство бити примљено када поднесе отпуст из досадањег грађанства, и да мора принети свој отпуст, — што значи, да се изузетно пријављење може вршити и без отпуста, као што надлежне власти, у циљу избегнућа дуплога грађанства, могу пријем у држављанство условљавати у конкретним случајевима отпустом (што често у примени бива). Изузетно ступање у српско поданство решава Државни Савет, а то Владалац указом одобрава.

Мењање поданства не сме се дозвољавати у циљу преварном н. пр. у циљу ослобођења војне обавезе, у циљу избегавања кривичне одговорности (екстрадиције), у циљу развода брака и ступања у нови брак итп. Кад се покаже, да неко хоће да мења поданство у задњој намери, дужност је државе, од које се тражи пријављење, да таквог странца не прими у грађанство, а право је државе, из које је дотични грађанин, да извршено пријављење не призна. Одстрањење постојања задње намере огледа се у сталном и дужевременом настањењу на територији државе, где се жели пријавити; нема ли таквог настањења, природно, јавља се сумња о неискрености и о тежњи за изигравања закона друге земље. Искреност се доказује урегистравањем намера и публицитетом; код нас се она констатује траженьем, да се ступи под заштиту српских закона сходно уредби од 20. јануара 1860. године. Према томе наше изузетно ступање у поданство, пошто се не тражи никакво време бављења у земљи, може да трпи прекора, јер омогућава извршење преварних намера па по томе и стицање више поданства у истој особи. Ово изузетно ступање у српско грађанство попуњава корисно празнину у нашем грађанском закону, у погледу олакшавања повраћаја у поданство деце бивших наших поданика и бивших наших поданика у опште; у неким страним законима има предвиђене нарочите олакшице о ступању у поданство за оне, чији су родитељи били поданици дотичне државе па експатријацијом поданство изгубили, као и за оне који су некада били њени поданици; сличних одредаба у нашим законима нема.

Пријављени Србин изједначава се у погледу права са Србином, који је грађанин српски по рођењу, под следећим ограничењима у погледу министровања, права бити народни посланик и права на државну службу: по члану 132. Устава Министар може бити и пријављени Србин, ако је пет година настањен у Србији; по члану 95. Устава за народног посланика може бити изабран и пријављени Србин, настањен пет година у Србији; по члану 182. Устава пријављени српски грађани имају права на службу државну, само ако су пет година настањени у Србији, а пријављеници, који још нису настањени пет година у Србији, могу бити примљени у државну службу само под уговором и то у извесним случајима које закон изрично предвиђа. Наређења, и ако уставна, која чешће нису била примењивања. — Изједначавање са Србином, који је поданик српски по рођењу, треба разумети тако, да пријављење инак нема ретроактивно дејство, јер оно важи само за будућност.

Натурализација таква признаје се у међународним односима, пошто је она у вези са слободом човековом, — сем кад се види, да се њоме ишло на превару н. пр. кад се неко наскоро после натурализације у другој држави поново стално настани у држави, која му је раније била домовина, или кад после промењеног поданства промени поданство браком итп. Инак о нашем изузетном ступању у српско грађанство као да не воде друге државе много рачуна на случај, кад нису дале отпуст својим поданицима ради ступања у српско грађанство.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

„Г. Бел-Роз изиђе, али се готово одмах врати. — Забрана је дигнута; сад, рече нам, слободно нам је изаћи или остати.. али ви нисте још видели госпођу Бел-Роз, хоћу да вас упознам с њом, то је жена! и коса јој је паметна.

„Г. Бел-Роз нас доведе својој кући; стан му не беше баш особит: две собе у позадини једне куће доста скромног изгледа, близу Марионовог Лука. Госпођа Бел-Роз беше у ложници[1]), у дну друге собе, завађене главе на гомили јастука. Близу њеног кревета беху две штаке а недалеко одатле ноћни сто и на њему пљуваоница, једна табакера од шкољке, један бокал и једна боца ракије. Госпођа Бел-Роз могла је имати четрдесет пет до педесет година; беше аљкаво обучена, на коси је имала машну а обукла неку реклу са чипкама. Лице јој изгледаше добро. У тренутку кад се ми појависмо она се јако закашља. — Станите док она сврши, рече нам Бел-Роз. Најзад кашаљ престаде. Можеш ли говорити дико моја? пита је Бел-Роз. — Да, маче моје, одговори она. — Е, добро! учини ми љубав те кажи овој господи како се зарађује у колонијама. — Грдно, г. Бел-Розе, грдно! па какве се прилике налазе тамо за брак! Какве прилике! Особите, г. Бел-Розе, особит Најсиротнија наследница има милионе грошева. — Какав се живот тамо проводи? — Тих и миран живот, г. Бел-Розе.

„Чусте ли? рече муж; ја јој нисам рекао да тако говори.

„Комендија беше свршена. Г. Бел-Роз нам ради окрепљења понуди по чашу рума, и исписмо их са његовом женом у њено здравље, а она пи нама за срећна пута. — Јер ја, додаде она, мислим да су ова господа од *наших*. Драги пријатељу, рече она Фанфану, ви имате лице баш какво се у тим земљама тражи, висока плећа, широке груди, ноге као моловане, нос као у Бурбона, затим окрећући се мени: и ви такође. Ви сте праве ђиде! — Да, ђиде, који неће ићи пешице, прихвати Бел-Роз; господин је то јутрос доказао. — А, господин је доказао? ја му честитам; прићите, драги мој, да вас пољубим, ја волим младе људе, то је моја страст. Ти ниси, љубоморан Бел-Розе? је л'? — Љубоморан! због чега? Господин је се држао као Бајар[2]), о томе ћу ја већ известити команду, пуковник ће знати то; због тога се одмах авансује, каплар најмање, ако не буде и официр... Кад будете имали сполете ви ћете се, разуме се, погордити!

„Фанфан се не осећаше баш весео, а ја знајући да нећу од њега бити мање храбар рекох у себи: Ако он напредује нећу ни ја изостати. Били смо обојица доста задовољни. — Треба да вам скренем пажњу на једну ствар, рече наш рекрутач: зато што ћете бити нарочито препоручени немогућно је да не имаднете завидљиваца, свуда има неваљалих људи, и у војсци као и на другом месту... али, памтите, ако вам што треба ја сам ту да вас помогнем... кога ја узмем под заштиту... него, доста о томе... пишите али — како? рече Фанфан. Зар ви нећете поћи с нама? — Не, одговори Бел-Роз, на моју велику жалост; потребан сам министру још, али ћу вас стићи у Бресту. Сутра у осам сати ја вас чекам овде, никако доцније; данас не могу више остати с вама, треба служба да се врши; дакле, сутра.

„Опростисмо се са госпођом Бел-Роз, која и мене загрли. Сутра дан ми дотрчасмо у седам и по сати, разбудише нас Грифонове стенице. — Живели људи који су тачни! узвикну Бел-Роз кад нас виде; ја сам такав исти. Затим направив се важан рече: данас сте још слободни можете ићи да кажете због ом пријатељима познаницима ако их имате. Ево вам путне исправе, по њој ћете имати три суа на миљу, стан, огрев и осветљење. Можете ићи куд вам је воља али ако вас сутра у вече нађу у Паризу, жандармска коњица ће вас одвести на ваше опредељење.

„Ова претња одузе и ноге и руке Фанфану, а и мени такође. Али, вино је било наточено, ваљало га је пити: ми узесмо наш део. Пошли смо кејом од Париза ка Бресту и, поред пликова које смо имали на табанима, прелазили смо десет миља на дан. Најзад стигосмо, хиљаду пута кунући Бел-Роза. Месец дана доцније ми се укрцасмо, а десет година после једва сам постао каплар, а Фанфан поста платежан. Он је умро у експедицији са Леклерком[1]), умро је у Сен-Домингу од pian-a[2]); он је заиста био храбар човек. Што се тиче мене ја сам још јак, стомак здрав и да није ових неуредности био бих сигуран да ћу надживети све. Ја сам доиста имао непријатности у животу, пребациван сам из колоније у колонију, носио сам свуда свој крст, али нисам стекао богатство; свеједно, деца радости не пропадају, јер и кад се нема више има се још“.

Тако говораше поднаредник Дифаји ударајући се по џеповима свога изношеног одела и дижући свој прсник да нам покаже кожњи појас који бректаше од пуноће. „Има овде још за омастити брке, а Индиска Компанија ми дугује још један остатак. — Тек, вама је добро чича Дифаји, рече Комесар. — Врло добро, одговори поднаредник. — Да, врло добро, помислим и обећавах себи да се користим овим што сам случајно сазнао.

Осамнаеста глава.

Једнако „рекрутујући“ чича Дифаји је пио готово уза сваку реч; био је мишљења да речи боље теку кад су поквашене; он их је додуше могао квасити и водом, али је се бојао воде од кад је, вели, пао у море, а то му се десило 1789. године. И тако, пијући и причајући нашли се неопажено. Најзад дође тренутак кад се није могао изражавати: уједе га, како се каже, пчела за језик. Тада комесар и наредник намислише да се уклоне.

Остасмо ја и Дифаји сами; он заспа, клону на сто, и стаде хркати, а ја се пустим у размишљања. Три сата прођоше, а он се не беше испавао. Кад се разбуди веома се изненади видећи некога крај себе; испрва ме је примећивао као кроз маглу која му није дозвољавала да разликује моје црте; полако па се магла растури и он ме познаде; то је све што је могао. Устаде посрћући; донесе сам једно лонче црне кафе, сипа у кафу солир соли, и ову течност испи на мале гутљаје; пошто је опасао сабљетину он ми се обисну о руку вукући ме вратима: био је као виђага која се припија уз брест. „Ти ћеш ме реморкирати (водити), рече он, а ја ћу те управљати. Видиш ли ветроказ? шта каже он са својим рукама у ваздуху? Он каже да Дифаји има изнутра ветар бољи од свих других. Дифаји, сто му богова! лађа од триста тона најмање. Не буни се Дифаји, не губи правац“. У исто време не пуштајући ме испод руке он скиде свој дворогли шешир, натаче га на прст и стаде га окретати. „Ево моје бусоле! гледајте! Рог до кокарде показује ми правац..... предгорје ми је улица Прешер; напред, марш!“ командова Дифаји и ми заједно пођосмо у доњу варош, пошто он кицошки намести шешир.

Дифаји ми је био обећао један савет, али не беше у стању да ми га да; желео сам баш због тога да се истрезни, а за несрећу свеж ваздух и кретање произведоше на њему сасвим супротно дејство. Кад смо дошли у главну улицу морали смо свраћати у оне силне кафанице које су биле пуне војника; у свима смо се бавили више мање дуго и ако сам се ја старао да та бављења што је могућно више скратим; свака кафаница била је, по казивању Дифаи-а, по један неизбежан одмор, али свако одмарање увећавало му је бреме које је једва носио. — Пијан сам као један нитков, јер се само ниткови напијају, па опет ја нисам нитков, је ли тако пријатељу? говораше ми он испрекидано.

Двадесет пута сам помишљао да га напустим, али се помислим да би ми трезан могао бити заштитник; сећао сам се његове пуне кесе и опажао сам да он има и других извора сем поднаредничке плате. Дошав према цркви, на тргу Алтон натера га ђаво да очисти ципеле. — Само фино, добићеш динар, рече он мећући ногу на клупицу. — Довољно, господин-официру, прихвати чистач. У том тренутку Дифаји изгуби равнотежу, помислих пашће и приближим се да га придржим. — „Е, земљаче, не бој се, лађа мора да се љуља, али ја имам мрнарску ногу“. Међутим четка у руци чистачевој даваше његовој обући нов сјај и кад би чишћење готово Дифаји рече: „е баш добро,“ и у исто време пружи чистачу марјаш као награду — Да не мислите тим да ме обогатите, поднаредниче? — Чини ми се он одговара... пази да ти не дам ципелу... Дифаји направи покрет, али

[1]) Преграда у соби где стоје кревети. Пр.
[2]) Славни француски ратник. Пр.

[1]) Француски генерал. Пр.
[2]) Кожна болест. Пр.

у том шешир му паде на земљу, ветар га подухвати и откотрља га калдрмом; чистач потрча за њим и донесе га. — Не вреди ни две паре, викну Дифаји, али свеједно, ти си добар младић; затим гурну руку у џеп и извуче пуну шаку гвинеја: „држи, да пијеш у моје здравље.“ — Хвала господине пуковниче, рече тада чистач који је према издашности и титуле одређивао.

— Сад треба, рече Дифаји, који се мало по мало трежњаше, да те одведем на добро место. Решио сам се био да га пратим свуд где буде ишао; био сам сведок његове дарежљивости, видео сам како троши, а нисам знао да су пијани људи најзаҳвалнији на свету према онима који се с њима удруже. Дакле, следовао сам његовој жељи и стигосмо у улицу Прешер. Пред вратима неке нове, доста лепе куће бејаше стражара и неколико војника. — Ту смо, рече Дифаји. — Шта, ви ме водите у ђенерал-штаб? — У ђенерал-штаб! ти се исмеваш; ја сам ти казао ту је лепа плавуша Магдалена, или још боље рећи, жена четири хиљаде људи, како је овде зову. — Немогућно, ви се варате. — Варам се! није ли то стража? и Дифаји се приближи и упита може ли се ући. — Натраг! рече му оштро један поднаредник; ви знате добро да није ваш дан. Дифаји не одступаше. — Вратите се, кажем вам, понови подофицир, иначе ћу вас одвести... На ову претњу ја задрхтах.

Јогунство Дифајиево могаше ме упропастити, а међутим било је незгодно да му кажем мој страх, то се није могло ни због места, и ограничим се само на неке примедбе, које он не схвати, јер не разазнаваше ништа — .... ти забрану. Сунце греје за цео свет: слобода, једнакост или смрт! викну он трудећи се да се отме од мене. Једнакост кажем ти! и он ме гледаше неким укоченим глупим изгледом човека, кога је злоупотреба алкохола начинила животињом.

Очајавао сам да нећу успети, кад на узвик „к оружју!“ за којим је следовало: „тобџијо, бежи ево, команданта, ево Б..винјака“, Дифаји се отрезни наједанпут. Туш који би пао са педесет стопа на главу каквог занесењака не би имао тако брзо дејство и не би га тако лако освестио. Име Бевињак направи нарочити утисак на војнике пред кућом у којој је становала лепа плавојка. Они се погледаху међу собом не усуђујући се, тако рећи, ни да дишу, толико су били поплашени. Командант који је био човек сув, већ у опадању, стаде их бројати машући својим штапом. Никад нисам видео мргодније лице; на њему сувом и дугачком са великим ушима, беше нешто што је показивало да је г. Бевињак био стално у отвореном непријатељству са неопслушношћу. Код њега грђење беше постало обично; његове очи беху увек крваве, а покрет вилица показиваше да хоће да говори. „Само мир! ви знате ред: једино официри и то по реду! Затим приметив нас окрете се к нама с дигнутим штапом: „шта тражи тај поднаредник ту?“ Ја помислих истући ће нас. „Али, ништа! настави; видим да си пијан, обрати се Дифаји-у; пијанима се праштa, иди да спаваш, да те не видим више!“ — Разумем, рече Дифаји заплићући, и ми се вратисмо.

Није потребно да изрично кажем какво је занимање имала „лепа плавојка“, довољно сам показао. Мадлена Пикарђанка била је крупна девојка, имала је отприлике око 23 године, уочљива, колико због своје једрине, толико због лепоте у облику; она је се поносила тиме што није ничија већ припада своју војсци, као и сва војска њој: од редова до маршала; сваки ко ношаше униформу, био је код ње подједнако примљен, а осећала је велику мржњу према онима које је она називала *грађани;* нема ни једног варошанина да је уживао у њеним драж ima; она чак немаше великих односа ни са морнарима, које је називала „катрањиви џакови“ и које је глобила за уживање, јер се не могаше навићи да их сматра као праве војнике; обично је говорила да морнаре има за издржавање, а војнике за љубазнике.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине дучинске, актом својим Бр. 174, пита:

„Један овдашњи грађанин дугује, по извршној пресуди ово-судској, извесном лицу 200 динара главног дуга са 12% год. инт. од 15. августа 1903. год. до наплате, као и остале трошкове.

Када је суд приступио извршењу своје пресуде, он код дужника није могао ништа у попис узети од покретности, а да не повреди пропис § 471. грађ. суд. пост.

Тако исто из непокретног имања, које данас ужива, удесио је само прописану наглавицу, те код себе у пореском плаћању и на уживању оставио.

Дакле, сада остаје да суд не може пресуду извршити, и треба да да повериоцу решење о немаштини дужника што пре.

Но поверилац је код овог суда изјавио: да је тај дужник утајио једну своју земљу са преносом пореског плаћања, и са неком признаницом, на неко друго лице, у величини 2.69 хек. те да би тиме избегао платити своје дугове. О овоме се и суд уверио, и шаље под ./· препис те признанице, — а иста земља у истини је у величини 2.69 хект. III реда зиратна, и записата у баштинској књизи општине дучинске на бр. 12. парцела бр. 2. на име дужника.

Моли се учтиво уредништво да по могућству у првом наредном броју Полицискот Гласника да своје објашњење о томе:

1., да ли је и данас дужник сопственик напред речене земље, кад је није отуђио по прописима грађанског закона;

2., да ли овај суд сме издати уверење о немаштини повериоцу, кад се зна и за ову земљу да није по закону отуђена, или сме ли суд да ову земљу узме у попис за наплату предњег дуговања, кад се рачуна сопственост дужникова, јер је није по прописима грађанског закона отуђио, јер суд је мишљења да пренос пореског плаћања није по закону отуђење, а оваква признаница по грађанском закону нема важности“.

— На ово питање одговарамо:

Из признанице, коју је суд послао у препису, а која је потврђена од стране неспорног судије, види се, да је дужник продао своју њиву, о којој је реч, још 1903. године, и дозволио купцу да је може и интабулисати за сигурност примљене суме у 500 динара, докле му се тапија не изда.

Како је дужник у доба продаје имао довољно земље, која му је потребна као земљоделцу према § 471. гр. суд. пост. на то и данас има, те се с те стране не може спорити продаја, онда је акт продаје и куповине између дужника и купца правно свршен, без обзира на то, што купац још није добио тапију.

Према овоме, суд не може узимати у попис ову њиву, јер би пописао туђе имање.

Ако повериоац налази, да је ово отуђење извршено само у томе циљу, да дужник избегне плаћање својих дугова, он има судским путем да поништи то отуђење и стекне право, да се из ове њиве наплати.

Суд неће одговарати ако решењем извести повериоца, да му дуг не може наплатити из тих узрока, што сматра да поменута њива није више својина дужникова, а остало имање заштићено је § 471. гр. суд. поступка.

II

Суд општине суковске, актом својим Бр. 495, пита:

„У прошлој години извршено је неколико паљевина и омањих крађа у рејону ове општине, и свима оштећеним лицима, по закону о накнади штете злонамерном паљевином, дужна је ова општина накнадити учињену им штету.

Тога ради, одбор ово-општински у седници својој од 20. пр. месеца, поравнао је се са свима оштећеним лицима да им накнади учињену штету за упаљене и украдене ствари, а у исто време особеном одлуком у смислу § 4. а става V полиц. уредбе ставио је са по месец дана полиц. надзора пет лица из ове општине, на која се сумња у општини да чине паљевине и крађе.

Ну на жалбу тројице од ових кажњених лица, начелник среза нишавског примедбама својим Бр. 1459, у смислу §§ 15. и 16. полиц. уредбе, поништио је предњу одлуку одбора ове општине наводећи разлоге: „да се из акта и одлуке не види да су именована лица икад ма зашта а нарочито у закону означена дела одговарала, не види се да су од стране које власти узимата на одговор и кажњавана, те да би се у духу § 4. полиц. уредбе прибавила *основана* сумња да они чине изложене кривице. Гола сумња изложена у одлуци не може дати одбору права за овакву одлуку“.

Моли се уредништво да по овоме да своје мишљење: да ли су примедбе полиц. власти правилне и на закону основане или не, пошто у § 4. а става V полиц. уредбе поред осталога стоји и то: „а тако исто и онога, на кога би се у селу или општини основано сумњало да чини крађе или паљевине, које се у општини догађају и т. д.“; а нигди у овом члану не стоји да је осумњичени за оваква дела кад одговарао или кажњаван био“.

— На ово питање одговарамо:

Истина, у самом § 4 а Полицијске Уредбе није тачно одређено, да ли против оних, који се стављају под полицијски надзор, треба да стоје и какви непосредни докази, да су они крадљивци или иначе извршиоци кривичних дела, или је довољно да је то само уверење оних — суда и одбора, — који о надзору одлучују.

Одговор, дакле, на постављено питање, има да се изведе само из речи: „основано сумњало, да чини крађе или паљевине“.

Ако би сада узели, да се за основану сумњу траже и какви докази, онда би се догађало, да се под надзор но могу ставити ни они, за које је опште уверење села и општине, да чине крађе и паљевине, јер они то тако вешто изводе, да се никакви докази не могу прибавити.

На тај начин би био промашен циљ § 4 а. поменуте уредбе, и не би се стало на пут крађама и паљевинама.

Према томе мора се узети, да се под „основаном сумњом“ има сматрати непосредно уверење суда и одбора, које је стечено било сопственим опажањима судија и одборника, било исказима: непосредних суседа осумњичених, и у опште њихових мештана.

Овакав се закључак мора извести и по томе, што је опште позната ствар, да се у местимм малих насеља готово увек зна, који су људи честити а који не.

До тога уверења долази се и по начину живота појединаца, по трошковима што их чине с обзиром на њихове материјалне прилике, по дружењу са овим или оним људима, и по многим другим њиховим поступцима.

Из ових разлога кад и суд и одбор, као представници општине и непосредни познаваоци местних прилика нађу, да неко од њихових грађана није исправан, треба да буде довољно, да се према таквим грађанима употреби надзор, као једна од превентивних мера за заштиту имовне безбедности.

Али кад је среска власт већ поништила решење и тражи доказе, онда суд и одбор, усвајајући ове примедбе као обвезне, треба да донесе нову одлуку о надзору, коју ће образложити тиме, што н. пр. ти грађани скитају ноћу по селу и пољу, што су нерадници а живе угодније него што би према својим средствима могли, што су их они, којима је штета учињена, обележавали као учиниоце, ма да за то нема директних доказа итд.

Све, наравно, ово одбор и суд треба да учине ако стоје ови основи, и ако је њихово истинско уверење да су поменута лица неисправна, јер би иначе они били несавесне судије, ако би на надзор осуђивали људе из ма којих других побуда.

III

Суд општине варошице Варварина, актом својим Бр. 322, пита:

„Један грађанин из ове општине, обратио се овом општинском суду с молбом, да му суд изда уверење, како је записан у азбучном гласечком списку ове општине, те како би могао, као председник бирачког одбора, да употреби своје бирачко право у оној општини, где је за председника бирачког одбора одређен. Други, опет грађанин, такође из ове општине, поднео је молбу суседној општини и тражио да му суд изда уверење, како је у дотичној општини записан у списку т. ј. у азбучном гласачком списку, те према овом уверењу да тражи да се као чиновник уврсти у азбучни гласачки списак ове општине, како би употребио своје право на дан 1 априла т. г. за избор народних посланика, пошто је сада овде чиновник.

И један и други тражили су да им општ. судови издаду уверење без таксе а на основу чл. 27. г. зак. о општинама. Суд је овај издао првом лицу уверење бесплатно, а другом суседна општина није хтела да изда, већ је тражила да молиоц таксу плати.

Па зато се моли уредништво да објасни: чија је радња правилнија — ове општине, која је у овом случају издала уверење бесплатно, или оне друге општине, која је таксу за ово уверење тражила и није хтела издати бесплатно и на основу чл. 27. г. закона о општинама.

Пошто је кратко време до избора, то се моли уредништво, као што је овди напоменуто, да у наредном броју ову ствар објасни, како би се суд знао у будуће управљати“.

— На ово питање одговарамо:

Азбучни гласачки спискови, састављени по закону о општинама, важе и за изборе посланика.

По чл. 2 . г. закона о општинама, не наплаћује се никаква такса за тражење исправака ових спискова, као год и за вађење свију докумената, који ове исправке условљавају.

То се правило утврђује и тачком 16. чл. 6. закона о таксама.

Како су и уверења, о којима је реч, тражена у циљу исправке азбучних спискова и употребе права гласа, то и она не подлеже такси.

Према томе поступак тога суда, што није наплатио таксу, одговара закону.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Општинске буџете који немају никаквог прireза, или у којима прирез не прелази 50% од суме непосредне порезе, коју дотична општина плаћа, прегледа и коначно одобрава Окружни Одбор.

Суд општине д..... саставио је, а одбор општински решио и одобрио општински буџет за 1911. год. тако, да прирез општински буде 44% по суми непосредног пореза разрезаног у тој општини за ту годину.

Окружни Одбор, расматрајући и одобравајући овај буџет, повећао је неке партије, а неке опет умањио, тако, да је стопу прireза свео на 40%.

Противу оваквог рада Окружног Одбора суд општински жалио се окружном начелству, али начелство није улазило у расправу овог предмета, налазећи да је рад Окр. Одбора правилан.

По изјављеној жалби општинског суда противу Одлуке Окружног Одбора, Државни Савет нашао је, да није надлежан за расматрање и решавање овог предмета, јер је одлука Окружног Одбора у овом случају према пропису тач. 17. чл. 108. закона о уређењу округа и срезова коначна.

С тога је на основу чл. 25. свога пословника решио, да се жалба одбаци као ненадлежној власти поднесена.

Одлука од 17. фебруара 1912. године № 1161.

Сечом и продајом дрвета из општинске шуме не могу се исплаћивати општински дугови.

Збор сељана села Б..... на дан 24 августа 1911. године донео је одлуку, да се из сеоске шуме одсеку и јавном лицитацијом продаду 800 комада разних дрвета и новац, отуда добивен, употреби на отплату дужне порезе.

Шумарско Одељење Министарства Народне Привреде актом од 18. јануара 1912. год. Ш№ 539, известило је Државни Савет, да нема шта да примети противу овог отуђења извесног броја дубеће горе за означени циљ.

Државни Савет нашао је, да се ова одлука не може одобрити с тога, што се сечом општинске шуме дугови општински не могу да исплаћују, а у толико пре, што би тим путем ова општинска имања у брзо нестала.

Стога је, на основу чл. 33. закона о општинама, решио, да се одлука збора не одобри.

Одлука од 17. фебруара 1912. године № 1174.

Један случај неодобрења зборске одлуке о отуђењу непокретног имања.

Збор сељана села Т..... (општина б...) на дан 30. јуна 1911. године донео је одлуку: да село не полаже никакво право својине на два забрана, које је начелник среза п..... продао као приватну својину Јовче С., из Т.....

Министар Народне Привреде актом од 5. јануара 1912. године ШБр. 218, известио је Државни Савет, да он на основу чл. 16. зак. о шумама изјављује, да у име Српске Државе, а према накнадно прибављеним подацима, не полаже право својине на ове забране, те с те стране не стоје на путу никакве законске сметње за одобрење одлуке збора сељана села Т..... Али како сви прибављени подаци утврђују, да су ова два забрана сеоска својина, а не дужника Јовче, на чије име нису уведени ни у

пописну књигу, већ се налазе у средини шуме, уведени на име села, и како је дужник плаћао порез на њих не у своје име, већ за рачун села, то налази, да нема оправданих разлога за одобрење зборске одлуке.

Државни Савет нашао је, да се ова одлука не може одобрити с тога, што се из извештаја Шумарског одељења Министарства Народне Привреде од 5. јануара 1912. год. Ш№ 218. види, да су горепоменути забрани својина села Т....., а не дужника Јовче, на чије име нису уведени ни у пописну књигу, већ се налазе у средини шуме уведени на име села, а Јовча на њих плаћао пор з не за свој рачун, већ за рачун истог села.

С тога је на основу чл. 33. закона о општинама решио, да се одлука не одобри.

Одлука од 17. фебруара 1912. године № 1175.

У општинама, које имају једно гласачко место, у свима зборским радњама (осем избора општ. часника и случаја из III. става чл. 37. зак. о општинама), општинском збору председава председник општинског суда, који отвара, руководи и закључује општински збор, а чланови су гласачког одбора четири правна гласача из дотичне општине, које бира општински одбор за сваки збор, бирајући им у исто време и два заменика (чл. 86. тач. 17. зак. о општинама)

Збор општине к....., којим је руководио само председник општинског суда, а не гласачки одбор, донео је 1. јануара 1912. године одлуку: да општина изврши размену једног свог плаца за плац Ђорђа Ј. и сина му А., из к.....

Државни Савет нашао је, да се ова не може одобрити с тога, што зборском радњом није руководио гласачки одбор, састављен према пропису чл. 38. у вези са тач. 17. чл. 86. закона о општинама.

С тога је, на основр чл. 33. зак. о општ., решио, да се одлука не одобри.

Одлука од 17. фебруара 1912. године № 1178.

Кад је истрагом утврђено, да је извесно лице бесправном сечом из сеоске шуме дошло до грађе, онда збор сеоски не може решавати о отуђењу те грађе пре него се иследи и пресуди само дело горосече.

Збор сељана села Б..... (општина л...) на дан 25. септембра 1911. године донео је одлуку, да Маринку З., онд., уступа у својину сву грађу, која је пронађена код његове куће, а коју је, како је истрагом утврђено, посекао из сеоске шуме, те да од исте може подићи себи кућу.

Шумарско одељење Министарства Народне Привреде актом од 29. октобра 1911. год. ШБр. 22550, известило је Државни Савет, да одлуку збора не би требало одобрити са тог разлога, што збор села Б..... није ни могао решавати о овој грађи до одлуке надлежне власти, којом би село Б..... било оглашено за њеног сопственика, јер кад је и самим признањем притежаоца грађе, Маринка, утврђено: да је до исте дошао неправилним путем, бесправном сечом, која чини за њ кривицу из чл. 111. закона о шумама и кад се, према чл. 127. истог закона, кривице у сеоским и у државним шумама извиђају и суде по званичној дужности, — онда се питање о овој грађи има расправити, у смислу §§ 35. и 319. крив. закона, одлуком надлежне власти која се буде донела по оптужењу Маринковом због бесправне сече ове грађе.

Државни Савет нашао је да се ова одлука не може одобрити с тога, што се из извештаја Минист. Народне Привреде од 29. октобра 1911. год. Ш№ 22550 види, да је истрагом утврђено, да је овај Маринко до односне грађе дошао недопуштеним путем. Како се пак према закону о шумама кривице овакве врсте извиђају и суде по званичној дужности, то због сеоски питање о отуђењу ове грађе није могао решавати све донде, док надлежна власт не буде донела одлуку о извршеној горосечи.

С тога је на основу чл. 33. закона о општинама решио, да се одлука не одобри.

Одлука од 17. фебруара 1912. године № 1176.

Отуђење сеоске односно општинске шуме може се извршити само онда, ако село односно општина може подмиривати потребе својих грађана са друге стране.

Збор сељана села Г..... на дан 8. августа 1910. год. донео је одлуку, да се сеоска земља под ситном шумом у површини 40.82 *ha* подели подједнако на све пунолетне пореске главе села Г.....

Окружна Шумска Управа у К.... поднела је извештај, да село Г.... по чл. 66. закона о шумама не може подмиривати потребе грађана са друге стране сем из ове шуме, а по чл. 65. истог закона нема друге утрине, где би подигло нову шуму, према чему не би требало одобрити поделу сеоке шуме, већ наредити суду, да се на исту убаштини и даље поступи по чл. 63. и 64. закона о шумама.

Актом од 20. децембра 1911. године Ш№ 28347, Министар Народне Привреде известио је Државни Савет; да се и сам слаже са мишљењем Шумске Управе, да ову деобу не би требало одобрити с обзиром на разлоге изнете у Управином извештају, а и на то, што је у последње време отпочело у већој размери ово отуђење и деоба заједничких добара на штету циља, који им је намењен и у садашњости и у будућности.

Државни Савет нашао је, да се ова одлука не може одобрити с тога, што се из извештаја окружне шумске управе од 19. децембра 1911. год. №1973., који је усвојило Шумарско Одељење Минист. Народне Привреде види, да село Г.... у смислу чл. 66. у вези са чл. 65. закона о шумама не би могло подмиривати своје потребе ни са које друге стране, сем из ове шуме, коју сада жели да отуђи а сем тога, што нема никакве друге утрине, где би могло подићи нову шуму.

Стога је на основу чл. 33. закона о општинама решио, да се одлука не одобри.

Одлука од 17. фебруара 1912. године № 1177.

Јос. К. Ст.

Уверења, у којима општински часници издају оцену по дужности о владању извесног лица, која је за њега неповољна, не могу представљати дело јавне увреде, пошто ту оцену часници дају по личном схватању и познавању ствари, нарочито кад се ничим не утврђује да су неистинита и издата у циљу повреде части тога лица.

Одлука опште седнице Касационог Суда од 20. фебруара 1912. год. Бр. 2535.

Начелник среза бело-паланачког, оптужио је пиротском првостепеном суду К. Н. и остале часнике општине мокрањске за то: што су на дан 10. децембра 1910. као општински часници општине мокрањске, издали уверење о владању З. ж. Ј. Н. учитеља из Мокре са садржином: „да г-ђа З. ж. Ј. Н. из Мокре, није доброг владања, јер има страст да се са људима свађа, препире, завађа једног с другим“, чиме су створили себи кривицу из § 213. и § 147. крив. зак. и тражио да их суд осуди на казну.

Првостепени пиротски суд, према оваквој тужби, нашао је: да у радњи оптужених стоји дело кажњиво по § 213. крив. зак. и решењем својим од 16. марта 1911. № 4660 ставио их је под суд, но да се из слободе бране.

По жалби окривљених Касациони Суд примедбама свога I одељења поништио је поменуто решење пиротског првостеп. суда, а са разлога:

„Из аката овог оптужења види се, да су окривљени, као часници општине мокрањске, издали инкриминовано уверење на захтев начелника среза бело-паланачког. Како су они према чл. 97. закона о општинама дужни да на захтев власти издају оваква уверења о владању чланова своје општине, то је суд требао да с обзиром на ово оцени, да ли у томе, што су по дужности дали своју оцену о владању приватне тужитељице, која је за њу неповољна, може постојати представљено дело јавне увреде. Ово нарочито с погледом на то, што они као непосредни представници власти ту своју оцену дају по личном схватању и познавању ствари, и што се ни чим не утврђује, да је изнесена констатација у томе уверењу неистинита и противна била баш и самом сазнању и познавању ствари од стране оптужених часника општинских, те према томе да је, и дата у циљу повреде части тужитељичине“.

Пиротски првостепени суд није усвојио ове примедбе, већ је дао следеће противразлоге:

„По чл. 97. тач. 1. зак. о општинама, дужност је општинског суда да у договору са одбором даје сведочанства о сродству, владању и имовном стању својих становника, када то власт захтева, као што је и овде случај. Дајући ово право и дужност суду и одбору, законодавац је се исто тако постарао да могућој самовољи суда и одбора стане на пут, ако би они хтели да са личног нерасположења или иначе, даду уверење — нарочито о владању извесног лица, — на је у чл. 16. т. 3. под *а* и *б* прописао, која се лица сматрају да нису доброг вла-

дања. Никакве друге рефлексије и закључци општинског суда и одбора нису законом дозвољени, из чега би они могли и смели изводити да дотично лице није доброг владања.

Кад се из акта не види да је тужиља ма кад осуђивана судом за проста из користољубља учињена злочинства, нити да се налази под судским ислеђењем, због ових дела, а са којих разлога једино суд са одбором може у уверењу тврдити да није доброг владања; а међутим из инкриминисаног уверења види се, да су оптужени дали уверење тужиљи да она није доброг вздања, јер има страст да се са људима свађа, пре пире, завађа једног са другим, у опште презире сељачки сталеж, називајући га речима, које не доликују ни простом човеку, а још мање образованом у који ред она спада, — онда су оптужени овим изразима и тврђењем да није доброг владања, учинили дело из § 213. крив. зак. јер се тиме руши углед тужиљи, а сам статус да није доброг владања, и по општем мњењу и по нравима народа као бешчашће, а и по стању лица као увреда части појављује.

Налажење Касационог Суда да су оптужени, као чланови и одборници општински дужни да на захтев власти издају уверење о владању чланова своје општине, тачно је, — али према напред-наведеним одредбама чл. 97. у вези чл. 16. тач. 3. под а и б закона о општинама, — није тачно, да су они власни *издавати оваква уверења*, којима се противзаконо вређа част и углед дотичног лица, за кога се уверење о владању издаје.

Па кад су они, противно закону, издали инкриминисано уверење, — онда настаје питање: о који су се законски пропис огрешили.

По налажењу првостепеног суда они имају одговарати за дело из § 213. крив. зак., и никако ни по којем другом зак. пропису, па ни за дело из § 111. или § 122. у вези § 132. крив. зак., јер по оба ова дела оскудевају карактерни знаци, који би их као таква представљали.

Не стоји навод оделења касационог суда, да су оптужени као непосредни представници власти дали ту своју оцену по свом личном схватању и познавању ствари, јер то закон нигде не дозвољава него чак и нормира у чл. 16. тач. 3 под а и б. зак о општинама, за кога се сме рећи да је рђавог владања, а најмање се сме узети навод примедаба да се ничим не утврђује: да је означена констатација инкриминисаног уверења неистинита, јер би се на тај начин тужилац стављао у положај да он доказује како је конститација инкриминисаног уверења неистинита, у место дужности да они то доказују, ако би томе у опште по закону могло бити места, јер је несумњиво да су оптужени издавањем овога уверења, а противно законским прописима имали намеру за повреду части тужитељичине".

Општа седница Касационог Суда усвојила је примедбе свога оделења а одбацила противразлоге првостепеног пиротског суда.

М. Л Р.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Илија Соломоновић, осуђеник нишког казненог завода, (чију слику износимо), родом из Давидовца, окр. крајинског, а који је био на лечењу при нишкој окр. болници, побегао је 6. ов. месеца. Он је стар 35 год., раста средњег; косе и бркова смеђих, очију жућкасто плавих; од особених знакова има: брадавицу величине сочива за 2 с. напред од десног лоба; младеж величине кукурузног зрна за 3 с. изнад средине леве кључне кости; брадавицу величине кукурузног зрна за 8 см. испод леве сисе; и брадавицу величине кукурузног зрна за 3 см. испод и у лево од десне сисе.

Депеша Управе нишког Казненог Завода Бр. 937.

Савка, жена Владимира **Е. Ђорђевића**, Циганина из Батовца, одбегла је од свога мужа, и том приликом украла му и 200 динара у готову новцу.

Савка је стара 42 године, средњег раста, пуна. Од одела има на себи: црну сељачку сукњу, половну црвенкасту реклу и на глави жуту шамију.

Ради лакшег проналаска износимо и њену слику. — Акт среског судије среза пожаревачког Бр. 1713.

Милија Жупац, из Врњаца, одговара за опасну крађу, али се налази у бегству.

Он је стар 25 година, средњег раста, смеђ.

Депеша начелника среза трстеничког Бр. 3446.

Петар Томић, обућар из Ниша, одговара за дело из § 242. кр. закона, али се налази у бегству.

Он је стар 30 година, средњег раста и у опште плав.

Депеша начелства округа нишког Бр. 28457.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

КРАЂЕ СТОКЕ

Кости Станковићу, из Остружнице, украден је коњ длаке црне, стар 9 година, у обе задње ноге путоногаст, има жиг „К".

Акт начелника среза посавског, округа београдског, Бр. 3587.

Живану Урошевићу, из Трбушнице, украдена су два вола. Један је жут без рогова, други зелен у десно око зрнаст, стари по 8 година.

Депеша начелника среза поцерског Бр. 2086.

Код Махмута Ибраимовића и Раш Малићевића, Цигана из Лесковца, ухваћено је 13 коњских грла.

Од њих су: коњ мрк, стар 12 година, жиг „Т"; коњ мрко-вран, цветаст; коњ зелен; коњ дорат ровашен у лево уво; коњ дорат са жигом положено „В"; коњ бео, коњ вранац, цветаст; коњ алат; два коња мрко-дорастаста; коњ дорат, цветаст, жиг „О"; кобила врана жиг „О"; и коњ вранац.

Депеша начелника среза алексиначког Бр. 3596.

Љубисаву Тодоровићу, из Лесковца, украдена је једна јуница, длаке беле, без роваша, стара годину дана.

Акт начелника среза посавског, округа београдског, Бр. 2861.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије Уредник Душан Ђ. Алимпић.

БРОЈ 11. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 18. МАРТА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ЗА ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“ НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ

СТРУЧНИ ДЕО

О ПОЈМУ ИСПРАВЕ У КРИВИЧНОМ ПРАВУ

од

ДР. ТОМЕ ЖИВАНОВИЋА

3. *Тестаменту и у опште писмену о о последњој вољи* (т. 4).

4. *Меници и облигацији по закону пуноважној* (тач. 5).

а) Да ли је меница пуноважна, има се ценити по одредбама трговачког законика. Тако у т. 5 § 80 трг. зак. захтева се за *вучену* меницу, да има и потпис издаваоца. Ако овога нема, меница је без икакве важности, не може дакле у опште служити за доказ обвезе, те неће постојати фалсификоване нити из § 147 нити из § 148 т. 5. к. з.[1]). Међутим у трг. зак. се не захтева, да акцептант сам напише „примам“ или „признајем“, те према томе не би било фалсификоване, кад би ко други ставио ове речи[2]).

Но кад меница није пуноважна, она ипак може бити исправа, т. ј. место меничне обвезе може заснивати грађанску обвезу. Ако би таква меница била лажна, постајало би наравно фалсификоване из § 147, а не из § 138 т. 5. Тако кад је на меници акцептант земљоделац, он је према § 78 трг. закона само грађански обвезан, те би, ако би та меница била лажна, постојало фалсификоване из § 147 к. з.[3]).

б) Да ли је облигација пуноважна, има се ценити по одредбама грађ. суд. пост. (§§ 191 и 192).

II **Фалсификоване пасоша, службитељских књига и других подобних исправа** (§ 150 к. а.). Ово је једна привилегована врста фалсификована.

1. *Пасош* је *легитимациона* исправа, која служи за доказ идентитета или личних односаја. У самом његовом појму садржи се, да је то једна јавна исправа, јер је од доказне важности за легитимацију само јавна исправа. Пошто се у § 150 посл. al. вели „и подобна преступљења с *другим* исправама“, то се овде имају подвести и све друге легитимационе јавне исправе, као што су војничке исправе, општинска уверења о идентитету и владању, сточни пасоши.

2. *Службитељске књиге* (буквари) су исправе, у којима се оверавају рад, способност и лични односаји каквог слуге. Пошто се у § 150 посл. al. вели „и подобна преступљења с *другим* исправама“, то се овде имају подвести и све друге јавне или приватне исправе, у којима се оверавају рад, способност и лични односаји слугу и у опште радника. Ту би спадали н. пр. сведоџбе, које издају службавкама при изласку из службе, али не н. пр. писмено, у коме отац изјављује, да овлашћује свог сина, да ступи у какву службу, пошто се ту не оверавају рад, способност и лични односаји.

3. Радња се састоји и овде у прављењу лажног или преиначењу правог пасоша итд. и у употреби истог. Кривично дело фалсификована не постоји дакле ни овде, ако није било употребе. Но преиначавање службитељских књига и подобних исправа оглашено је у § 342 т. 4 само за себе као самостално иступно кривично дело (§ 332 т. 4: „Да се казни.., бећар, који у својој исправи што замрља, избрише или поквари“).

4. Што се виности тиче, довољан је умишљај. За исти није потребна и свест, да се објекат квалификује као пасош и у опште као јавна легитимациона исправа, као службитељска књига и у опште као исправа, у којој се оверавају рад, способност и лични односаји слугу и у опште радника.

III **Фалсификоване лекарских сведочанстава** (§ 151 к. з.). И ово је једна привилегирана врста фалсификована.

1. Као радња се помиње само *прављење* лажне исправе, т. ј. случај, кад ко под лажним именом лекара начини сведочанство о стању здравља. Но несумњиво се има овде подвести и случај *преиначавања* праве лекарске сведоџб , јер, као што је речено, прављење лажне исправе у ширем смислу обухвата и преиначаване праве исправе, пошто се и онда у ствари чини лажна исправа, а сем тога било би апсурдно, да се преиначаване праве лекарске сведоџбе подведе под § 147 к. з.

2. Без значаја је, да ли је, извршилац себе самог означио као лекара, или је потписао ког правог лекара без овлашћења.

3. Захтева се, да је на сведочанству потписан *лекар или видар,* но несумњиво је, да се овд ови изрази имају разумети у ширем смислу, тако да се под тиме имају разумети и сва друга лица, која по јавном одобрењу ма коју струку лечења упражњавају, јер би било апсурдно, да се фалсификоване сведоџаба ових лица подведе под § 147 к. з.

4. Без значаја је, да ли је, садржина сведоџбе тачна или не[1]). Тако постојала би ова врста фалсификована и онда, кад би А фалсификовао лекарску сведоџбу, у којој се вели, да је он здрав, и он је заиста здрав.

5. Без значаја је, да ли извршилац фалсификује уверење о стању свог здравља или неког другог лица.

6. Као лекарска сведоџба *о стању здравља* има се сматрати не само сведоџба о садашњем стању здравља, већ и сведоџба о ранијим болестима и њиховим заосталим траговима као и о изгледима, да се подлегне или не подлегне извесној болести[2]). С обзиром на ово има

---

[1]) Тако К. С. (1888, Бр. 1766 и о. с. 1888 Бр. 2032, в. Н. § 148 ст. 3).

[2]) Тако К. С. (1889. Бр. 725, в. Н. § 148, ст. 4). „Законом није, вели, за важност меничне обвезе нарочито условљено и то, да прималац мора сам написати речи „примам“ или „признајем“, те с тога у томе, што је оптужени ставио на меници реч „прима“ више истинитог потписа трасатовог, не постоји дело казнимо по т. 5. § 148 к. з., јер је по закону за такво дело потребно, да ко *лажну* исправу начини или праву *преиначи* и од такве употребу чини, а у овом случају нема ни лажне ни преиначене исправе“.

[3]) Тако К. С. (1900. Бр. 10350 и о. с. 1901. Бр. 82, в. Н. § 148, ст. 9).

[1]) Тако *Frank* § 277 I, *v. Liszt* § 163 VII. Прот. *Merkel* Н. Н. *3* 812, *Ценић* 525 (садржина треба да је неистинита, иначе нема кривичног дела).

[2]) Тако *Binding* 2 273, *Olshausen* § 277, 1, *Frank* § 277 II.

се сматрати као оваква сведоџба и сведоџба о издржаном испитивању. Такође спада овде и вештачка оцена непосредно запажених чињеница, које се на здравље односе, н. пр. вештачко мишљење о томе колико ће вероватно трајати лечење.

7. И овде се захтева *употреба* лажне исправе за постојање свршеног фалсификовања, и то употреба код какве *власти*.

8. Што се *виности* тиче, потребни су:

а) Умишљај. За исти није потребна и свест, да се исправа квалификује као лекарско сведочанство. Довољна свест код извршиоца, да писмено у питању служи за доказ о стању његовог здравља.

б) *Намера преваре власти*, т. ј. намера, да се употребом лекарске сведоџбе власт наведе у заблуду о *издаваоцу* сведоџбе, те да нешто учини или не учини.

1° Није дакле потребна намера, да се власт наведе у заблуду о стању здравља ког лица, јер, као што је речено, без значаја је и за постојање овог кривичног дела, да ли је садржина лекарске сведоџбе истинита или не.

2° Не би било кривца, ако би извршилац имао намеру при употреби сведоџбе, да наведе власт у заблуду, не о издаваоцу исте, већ о нечем другом, н. пр. о њеној стародревности или о њеној великој вредности као једној реткости, јер је ово све без значаја за појам фалсификовања исправе[1]).

3° Намера преваре постоји и онда, кад се употребом исправе има само да подржава већ постојећа заблуда о издаваоцу.

IV **Фалсификовање царинских рачуна** (чл. 169 цар. зак). И ово је једна *привилегирана* врста фалсификовања. У чл. 169 се на име вели: „Ако би се констатовало, да је декларант поднео лажан или преиначен рачун, за који је јамчио својим потписом на рачуну, да је исправан, па се докаже, да је фалсификован, тада ће га царинска власт оптужити надлежном првостепеном суду за кривицу из § 147 к. з.“.

V **Казна.**

1. За *тешко фалсификовање* прописана је робија до десет година (§ 148 к. з.).

2. За *фалсификовање пасоша* итд. прописан је затвор до два м сеца (§ 150 к. з.).

3. За *фалсификовање лекарских сведоџаба* прописан је затвор од једног месеца до једне године (§ 151 к. з.).

4. За фалсификовање царинских рачуна прописан је затвор од три месеца до године дана поред накнаде царинских дажбина (чл. 169 цар. зак.).

О ГРАЂАНСТВУ — С ПОГЛЕДОМ НА ПОЗИТИВНЕ ПРОПИСЕ СРПСКИХ ЗАКОНА

(НАСТАВАК)

Прописи, који важе у једној земљи, о опредељавању поданства допуњују се међународним уговорима. Ми имамо једино са Аустро-Угарском уговорно стање по питањима прирођења грађана из једне у другу државу; о томе се говори у протоколу парафовања трговинског уговора између Србије и Аустро-Угарске; с погледом на много што шта, не би ли боље било, да и тога уговорног односа нема.

Према берлинском уговору од 26. јуна 1878. године Аустрија је имала да окупира и администрира Босном и Херцеговином. Босанци и Херцеговци остали су поданици турски, јер су те српске покрајине биле под сувереношћу Турске. У смислу берлинског уговора расправљено је, да се признаје српско грађанство оним лицима из Босне и Херцеговине, која су пре Берлинског уговора у Србији настањена; аустро-угарска влада је пристала и формално, да ће те сматрати за српске држављане када буду путовали у Босни и Херцеговини са српским путним исправама. — 22. септембра 1908. године Аустрија је анектовала Босну и Херцеговину, и Босанци и Херцеговци су престали бити турски поданици, те се и њихов однос у погледу прирођења мења.

По поменутом уговорном пропису између Србије и Аустро-Угарске (поновљеном из ранијег трговинског уговора), аустриски или угарски држављани у Србији и српски држављани у Аустрији или Угарској неће моћи стицати држављанство, док им не буде допуштено, да напусте грађанство своје сопствене земље, т. ј. пре него што добију отпуст из свога поданства. Caetera desiderantur.

Природа саме ствари ствара процедуру, да онај, који хоће из аустриског или из угарског поданства да пређе у српско, треба да претходно издејствује од српских власти уверење, да ће бити примљен у српско поданство, када отпуст из досадањег поданства поднесе, па да по томе на основу тога уверења издејствује отпуст из аустриског односно угарског грађанства и поднесе га нашим властима ради дефинитивног пријема у српско поданство, — и обрнуто. Овим се начином отпуст даје тек онда, кад се осигура пријем у грађанство друге земље, како би се избегло, да неко не буде поданик више држава или ни једне државе.

Уверење, да ће неко бити примљен у држављанство, када поднесе отпуст из свог поданства, издаје се дакле на основу уредбе од 2. маја 1844. године као и на основу уговорног односа са Аустро-Угарском, и то поданицима аустриским и угарским за свако прирођење у опште, а поданицима осталих држава за свако редовно прирођење после седмогодишњег бављења у Србији под заштитом стране државе, и, изузетно, за изузетно прирађање.

Интересантни су извесни случајеви поступања са поданицима угарским. Емиграција одговара слободи, — а њоме се двојаке незгоде проузрокују. Држава једна може имигриране сматрати као своје поданике без обзира на то, да ли су дотична лица, по законима земље одакле долазе, изгубила своје држављанство или не; тада се може јавити дупло поданство. Даље, држава из које је емиграција извршена може својим законима наређивати, да отсутно лице, које за извесно континуелно време не одржава поданичке везе са својом домовином, престаје бити њеним подаником; тада се може догодити, да неко не буде ничији поданик. По члану L § 31. угарског закона од 1879. године, угарски држављанин, који је десет година провео ван Угарске не одржавајући поданичке везе са Угарском, губи самим тим истеклим роком угарско грађанство. Српске власти сматраху, да су угарски поданици, који живе десет година у Србији не одржавајући поданичке везе са Угарском, остали поданици те државе и поред члана L § 31. угарског закона од 1879. године кад год нису добили отпуст из поданства угарског и на основу њега примљени у српско грађанство према уговору трговинском; угарске власти налазе да је то неправилно и наводе: по уговору између Србије и Аустро-Угарске заиста би требао отпуст из поданства, али тај отпуст није потребан, ако је неко већ десет година одсутан био из Угарске и тим престао бити угарски држављанин, јер Србија таквог може примити без отпуста, пошто је он угарско држављанство изгубио и пошто, као о таквом, неће о њему Угарска да води никаква рачуна, — закључујући, да се уговор односи само на она лица, која угарски закон још као угарске држављане сматра. Поводом оваквог разлагања угарских власти — које је прихваћено — када би неко показивао, да је десет година стално живео ван Угарске не одржавајући са њоме никаквих веза поданичких, па тражио да буде примљен у српско поданство без отпуста уредног из поданства угарског, — наше би власти доносиле евентуално одлуку: да је дотично лице на основу члана L § 31. угарског закона од 1879. године изгубило угарско грађанство, и да се према томе може примити без обзира на уговор у српско поданство на основу § 44. грађанског закона.

Налазимо, да овде треба учинити следећа објашњења: По угарским законима може неко и изгубити угарско поданство сталном одсутношћу из своје домовине, али не може то бити безусловно, већ ако за то време прибави на страни туђе поданство. Угарски грађанин може да ходи по свету десет година без домицила сталног и онда, изгубивши угарско поданство остао би без поданства, а његов правни положај би био неопредељен. Претпоставимо, да је тај стално живео у Србији; зар би се он могао, и супротно вољи наше државне власти узети за српског држављанина само за то, што га Угарска више не сматра за свога грађанина; не, — јер се поданство не изнуђава од државе. Што се тиче напред изложене примене члана L § 31. угарског закона од 1879. године од стране српских власти, примећујемо, да је поступак неправилан, јер српске власти нису власне, да примењују законске прописе других држава, према чему оне не могу да одлучују, да је неко лице по законима угарским изгубило своје угарско поданство; кад неко престави, да је био угар-

[1]) Уп. *Frank* § 267 VI 3.

ски поданик, и да је то поданство изгубио, треба га упутити, да принесе одлуку о томе издану од стране угарских власти, на основу које ће наше власти евентуално решити, да се он прима за српског грађанина не према члану L § 31. поменутог закона већ према законским прописима, који у Србији важе, а без обзира и на уговор између Србије и Аустро-Угарске, пошто примени тога уговора нема места за овај случај, где није у питању угарски или аустриски поданик. Додајмо најзад, да према томе члан L § 31. угарског закона од 1879. године није противан уговору између Србије и Аустро-Угарске.

Питање о надлежности власти за решавање по предметима о грађанству појединих лица јесте у довољној мери компликовано. Код нас те предмете расправљају разне власти према облику у коме се јављају, — а најчешће полициске власти из простога разлога, што ове највише долазе у додир са појединцима.

После потребног извиђаја и прикупљања података о личности заинтересованог решење о томе, да ли је неко лице по рођењу српски поданик, да ли је браком српско поданство прибавило, да ли је редовним или изузетним путем природило се, или, да ли је путем анексије српским подаником постало, — доноси надлежна судска власт или судско-административна власт, пред којом се налази на расправи дотични спорни предмет о поданству. — Да се не би држављанства појединим лицима безразложно спорила и да се не би често узалудно спорови водили, Министар војни, поводом питања о спорном поданству извесних војних обавезника, и Министар унутрашњих дела, поводом тога што је по Устројству Централне Државне Управе он надлежан за решавање о редовном примању у српско поданство (члан 27. тачка 3.), одлучили су били: да команде спорна питања о поданству појединих лица спроводе полицијској власти, која ће податке прикупити, па предмет упутити на надлежно решење Министру унутрашњих дела. Одлука Министрова добија следства, али се не може сматрати, да је том одлуком дефинитивно расправљено питање о грађанству дотичног лица, јер оно може административним спором, као и судским путем, несумњиво утврдити право своје грађанство супротно одлуци и посматрању Министра унутрашњих Дела; мишљење супротно овоме, које је у пракси одомаћено (Државни Савет то не сматра за административни спор, и неће да решава), нема ослонца ни у коме законском пропису, док напред изложено мишљење одговара прописима општега права. — Кад се питање о поданству јавља као подређено, онда она власт, која је надлежна за главну ствар расправља и питање о држављанству.

Једино код натурализације — рођења — може држава, у којој се хоће рођењем добити грађанство, по својој вољи одлучивати: хоће ли или неће неког странца примити и признати за свога држављанина. Власт пак која о томе одлучује код нас разна је с погледом на то: да ли се рођење врши нормално или на изузетан начин — да ли је рођење редовно (после седмогодишњег бављења у Србији без обзира на одржавање веза са страном државом и без обзира да ли је потребан отпуст из страног поданства или не) или изузетно. — О редовном рођењу надлежан је да одлучује Министар унутрашњих дела према напред поменутим прописима, а о изузетном рођењу Државни Савет с тим, да његова одлука важи кад је одобри Краљ. О надлежности Државног Савета говори се такође и у члану 144. Устава и члану 5. закона о устројству Државног Савета. — Било је мишљења, да Министар унутрашњих дела не може сам решавати о примању у српско грађанство оних странаца, који истина седам година живе у Србији, али за то време нису уживали нашу заштиту већ стално и осведочено одржавали везу са страном државом, — да су то случајеви изузетног ступања у српско грађанство. Такво мишљење, као и оно, које је подржавано у Државном Савету, да аустриски или угарски поданик, кад донесе отпуст из свога поданства, може у српско поданство бити примљен само решењем Државног Савета и потврдом Краљевом (као да је то изузетно ступање у српско сажитељство сообразно уговорном односу између Србије и Аустро-Угарске), — погрешно је, а да је погрешно, тврде раније поменути прописи, који јасно опредељују, шта је изузетно а шта редовно рођење; примање у српско грађанство на основу уредбе од 2. маја 1844. године у вези са § 44. грађанског закона, исто као и примање у поданство по уредби од 20. јануара 1860. године, јесте редовно рођење, а то се помиње и у уредби од 14. августа 1851. године (по којој је Министар унутрашњих дела надлежан за решавање о примању у српско грађанство према уредби од 2. маја 1844. године); уговорни однос између Србије и Аустро-Угарске не мења наређења наших закона и правила о природи редовног и изузетног рођења и о надлежности власти за решавање по тим предметима, већ их само допуњује у толико: да ни они, који би се могли природити без отпуста из свога поданства, не могу рођени бити док отпуст из свога поданства не добију.

Да би неко добио од стране државе отпуст из грађанства ради ступања у грађанство српско, нужно му је уверење, да ће у српско житељство бити примљен, када отпуст поднесе. Раније таква уверења издавао је по своме нахођењу Министар унутрашњих дела. Како пак давањем таквог уверења наступа обавеза за српску државу, да дотично лице прими у српско поданство када отпуст принесе, то је Државни Савет чинио примедбу Министру унутрашњих дела, да такав његов поступак није сообразан закону, јер онда право одлучивања Државног Савета о рођењу постаје илузорно. Услед тога је наступио споразум: да Министар унутрашњих дела у будуће неће издавати та уверења пре него што се Државни Савет не изјасни, да противу издавања уверења, посебице, нема шта да примети. Али ни Државни Савет ни Министар унутрашњих дела нису ни тада ни доцније у пракси уочавали разлику: када је потребно за издавање уверења саизвољење Државног Савета, а када не? Управо се није водила разлика, да ли се уверење издаје у циљу редовног или у циљу изузетног рођења. — Пошто Министар унутрашњих дела сам одлучује о сваком редовном рођењу, то му у тим случајевима није ни потребно саизвољење Државног Савета за издавање уверења, кад је Министар вољан да га изда ради издејствовања отпуста из туђег грађанства. Само за она рођења, која су изузетна, а која се не могу (услед уговора) или неће извршити без отпуста, треба претходно пристанак Државног Савета, да се поменуто уверење изда.

Процедура за задобијање српског грађанства рођењем изузетним, које наступа после издатог уверења да ће неко у српско држављанство бити примљен када отпуст поднесе, и после принесеног отпуста, трпи критику. Тек после, пошто се отпуст из страног поданства издејствује, Државни Савет формално одлучује о пријему у српско поданство, и ту одлуку Краљ одобрава не знајући раније о издатом уверењу. Онако исто, као што је илузорно право Државног Савета, да одлучује о изузетном рођењу, када би Министар сам издавао уверење, на основу кога се отпуст добија, тако исто је илузорно право Владаочево о одлучивању по предметима изузетних прирађања, јер после добивеног отпуста на основу уверења наше власти мора следовати одлука о пријему у српско грађанство (иначе би погрешком наше власти учинили, да неко буде дефинитивно избрисан из свога поданства, и да остане, да није грађанин ни једне државе).

(свршиће се)

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ИЗ ЦРНЕ КЊИГЕ ЈЕДНОГ ПОЛИЦИСКОГ ЧИНОВНИКА

СКИЦЕ ИЗ ЖИВОТА

— Josef Erler —

ЂАВОЛЕТА.

„Ciao, maschera, ciao, ciao!“ звони нам у ушима сдесна, слева, спреда и позади. Као у каквој кошници зуји и брује, а уз то чује се звека праporaца, јека труба, пуцањ бичева. Тиска се и гура, забавља и сме је, да човек не разуме своје рођене речи, не може ништа паметно да мисли. А шта има опет да се паметно мисли на једном талијанском феглиону? Ту влада само лудост и разуздано карневалско расположење. Даме се сијају по ложама у сјајним балским тоалетама, бела плећа засењују очи, ватрени погледи надблистављају сјај најбогатијег дијамантског накита и ти погледи, под заштитом великих лепеза, говоре и интригирају више и јасније него заводнички нарумењене уснице. Господа долазе и од-

лазе час у беспрекорном балском оделу, час у најелегантнијим свиленим доминима. Данас влада у позоришту наопак свет. По ложама се инсценирају веселе и пикантне комедије, док на бини свира велика музичка капела, а у партеру, који је претворен у салу за играње, окрећу се по такту заносних арија стотине шарено маскираних парова. Ci si diverte il mondo! Радости живота уживају се пуним махом. Цео свет се забавља, само један једини међу хиљадама веселих не сме да се предаје весељу, мора да очува своју потпуну озбиљност и своју мирноћу, а тај једини је, — полициски чиновник, коме је поверена инспекција на балу. То је тешка, пуна одговорности служба, коју он има да врши од девет часова увече до самог сванућа. Једино је он одговоран за одржање поретка и безбедности, а притом му стоји на расположењу само један мали број помоћних органа, који се губи у далеким просторијама и међу многобројном публиком. Он треба да је свуда присутан, његово око треба да је на све управљено, да мотри на лица, која као сенке промичу поред њега и која, осећајући се под маском двоструко сигурна, изгледају као да су диспонирана за најлуђе испаде. Врела, јужњачка крв ври у њиховим жилама и она је данас више него икада загрејана услед општег весеља и пића.

Дивна карневалска забава! уздануо сам и сео на једну столицу, која се налазила у мојој малој инспекционој соби. Откако је отпочела велика забава безумног четвртка тек је било прошло два часа и ми смо већ имали пуне руке посла. Преко десет маска враћено је при улазу због непристојних костима, толико исто отпраћено је из позоришта због неприличног понашања. Два кесароша, који су били обучени као матрози, били су ухапшени, јер су ухваћени на делу при крађи накита и других предмета од вредности од својих играчица и других балских гостију. Разни сукоби међу публиком били су срећно утишани. Наредио сам да ми се донесе једна шоља јаке црне каве, јер сам имао искуства, да је то најбоље средство, те да се глава и дух одрже свежи у оваквим приликама. Док сам бележио догађаје од тога вечера, отворише се врата и у собу шмурну један црни домино.

„Ко је то?“ упитам, окренувши се.

Домино подиже полумаску.

„На служби, господине комесаре, Тревини“.

Тревини је био један од наших најваљанијих дедектива, за његов долазак морао је бити неки нарочити повод.

„Шта има ново, Тревини? Па Ви сте данас на служби у Sobborgo vecchio!“

„Јесте, господине комесаре, и баш та служба довела ме је овде. Бараба је овде са...“

Он именова четворицу дрских младића, на које смо ми нарочито мотрили и који су и поред своје младости већ неколико пута били на робији. Најопаснији, пак, од свију био је Бетино Маруцо, кога је Тревини означио њ говим надимком Бараба. То је била једна од оних индивидуа, која је како изгледа од природе била предестинирана за злочинца.

„Бараба?“ запитам изненађен.

„Јесте, господине комесаре, а да он није дошао овде ради забаве, зато јемчи околност, што је он својим друговима дао састанак у озлоглашеној крчми „Due Spade“ и тамо је са њима у највећој тајности начинио план за ову посету“.

„И Ви сте их тамо прислушкивали, Тревини?“

„Прислушкивао нисам, али сам их посматрао из кујне мајке Чикале, крчмарице код „Due Spade“. Она ми је показала и то, да ти младићи намеравају, да посете феглион. Чим сам то чуо, почео сам да мотрим на њих, пратио сам их до куће бр. 21 у улици Стрета, где су ишчезли, па одмах затим опет изашли обучени као пиероти у пратњи неке женске маске у костиму једне ђаволете. Сад ми нису могли више умаћи. У најближој радњи са маскама позајмио сам овај костим, похитао амо и овде сам затекао тице управо у вестибилу“.

„И Ви сте их опет познали између стотине пиерота, који се данас налазе овде?“

„Ништа лакше од тога, јер они сви носе на левом рамену једну малу црну кокарду по свој прилици као знак распознавања за њих саме“.

„То је добро. А ко би могао бити ђаволета?“

„По моме мишљењу, а судећи по стасу и целом кретању то је Анита Мандрини, мала Сарторела, која станује у кући бр. 21 у улици Стрета и која је, као што изгледа, најновија љубав Барабина“.

„Анита Мандрини, која је са маркизом Р...?“

„Та. Пошто се маркиз пре два месеца сјајно оженио са грофицом С., њему је мала постала незгодна“.

„И она је сада требала да се придружи Бараби? Чудновато“.

„Укусу жена не може да се ухвати рачун, господине комесаре, нарочито код жена ове сорте. У сваком случају морамо на малу оштро мотрити. Кад је Бараба њу повео, онда он то није учинио без некога циља“.

„То је потпуно и моје мишљење. Ви сте, Тревини, добро учинили, што сте мотрили на то друштво и што сте дошли овде да ми рапортирате. Желим, да за остатак ноћи останете овде“.

„На служби, господине комесаре! Само ја бих имао једну молбу. Допустите ми, да набавим једно пиеротско одело, као што имају Бараба и његово друштво. Онда ми неће бити тешко, да им се придружим, те да могу мотрити на сваки њихов корак“.

„Пристајем, Тревини, идеја је добра. Само будите обазриви“.

„Не брините, господине комесаре, ти младићи дрски су и ја знам, шта рескирам. Ако би имао Вама што да јавим, ја ћу употребити овај црни домино. Он има на врху капуљаче једну жуту траку.

„Дакле парола је, „црножуто“.

„На служби!“ Поздравивши ме по војнички њега нестаде.

Тревини је био очевидно узбуђенији, него што ми се хтео показати. Или је знао, или је слутио нешто више од онога, што ми је саопштио. Морала је у ваздуху бити макаква злочиначка намера, коју му је његов инстикт откривао. Добар детектив, а Тревини је био такав, то наћуши као што ловачки кер наћуши трагове дивљачи, па ма она била скривена и у најгушћем честару. И мене самог узнемирило је његово саопштење. Од људи као што је Бараба и његово друштво могло се очекивати што је најгоре.

Ја испразних своју шољу каве и пођох на бину, одакле сам могао полускривен најбоље посматрати целу кућу. Нехотице моје очи тражиле су пиероте са црном кокардом. Али како је тешко било запазити поједине маске у густој тишми! Слика се непрестано мењала као шарене фигуре у калејдоскопу. Већ сам хтео потражити какво друго згодније место за посматрање, кад један црни домино промаче поред мене. „„Црножуто“, ложа у партеру бр. 11“ дошану ми он. Тревини је дакле већ био на послу. Ја управих свој поглед на означену ложу. То је била ложа маркиза Р. У њој је седела млада жена са својом матером, грофицом С., потпуно балски накићена. Као жива ватра блистали су њени брилјанти, којима је била начичкана. Тога вечера она је имала на себи породични накит, који је, како се у вароши причало, представљао вредност од преко 200.000 франака. Тај је накит, чим се видео у позоришту, пробудио општу сензацију. У ложи се баш налазила у посети нека женска маска — у костиму једне ђаволете. Анита Мандрини? сину ми кроз главу. Шта ће то да значи? Али у истом тренутку ја скренух пажњу на неколико пиерота, који су се тукли под самом ложом. Један од њих као да би избегао нападе свога друштва успужа се на наслон ложе бр. 11 тако, да се даме престрашене повукоше. Али писрот баци само један поглед у ложу па опет скочи доле и удали се, лармајући са својим друговима. На његовом левом рамену приметио сам јасно једну црну кокарду. Напослетку један зрак осветлио је ситуацију! Тревини је био на правом трагу. Циљало се на ложу бр. 11. Брзо пођох у ходник ложе и наредих двоици цивилних стражара, да се прикрију у близини ложе бр. 11, да на све тачно мотре и да буду спремни за моје заповести. Тек што сам издао ова наређења, кад се отворише врата од ложе бр. 11 и из ње изађе ђаволета у пратњи маркиза Р.

„Анита, шта ти је пало на памет?“ рече маркиз.

„Не питај ме. Морам с тобом говорити по сваку цену“, одговори узбуђено ђаволета.

„То је немогућно, помисли...“

„Ништа. Слушај ме или ја се поново враћам у ложу маркизи и...“

(свршиће се)

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

Ова девојка, коју сам доцније посетио, била је дуго времена логорска наслада ма да јој се здравље променило, а сматрали су је за богату. Али, било да Мадлена, као што сам се уверио, не беше користољубива, било што је таква судбина човекова да се врати на оно што је био, и она умре 1812. год. у болници у Ардресу у пукој сиротињи, али верна својим пуковима. Да је живела још две године доживела би несрећу да се после погибије на Ватерлоу, назове удовицом Велике Армије, као једна друга девојка, врло позната у Паризу.

Успомена на Мадлену живи још по свима крајевима Француске, а ја бих рекао чак и Европе, међу остацима наше старе војске, Она је била савременица тога прошлога доба, али, да незнам да више не постоји, веровао бих да њу је срести као савременицу садашњега времена. Па ипак, да приметим, и ако је Мадлена имала мало мушкиње црте није имала од тога ничега у лику: њена коса није била као обично жутило којим се боји повесмо; златни одблесак њених витица био је потпуно у складу са плаветнилом њених очију; њен нос није био нимало непријатан због орловске кривине. Имала је нечега Месалинског[1]) на устима, али ипак дражесног и слободног. Мадлена није радила ништа друго до свој занат; није писала, није познавала полицију сем позорника и ноћних стражара, које је частила да би била на миру.

Задовољство, које осећам после више од двадесет година кад цртам лик Мадленин, учинило је за часак да заборавим Дифаји-а. — Тешко је какву мисао избити из мозга замућеног винском паром: Дифаји беше намислио да дан заврши код девојака. Тек што смо прошли неколико корака кад он узвикну: „нашли смо, хајд овамо!“ и пуштајући моју руку он се попе уз једне басамаке и закуца на неким малим вратима, која се после неколико минута отворише и на њима се указа глава неке старе жене.

— Кога тражите?

— Кога тражимо! одговори Дифаји. Зар не познајете више пријатеље?

— А, то сте ви чича-Дифаји; нема више места.

— Нема места за пријатеље!! ти се мајко, исмеваш; то је изговор само.

— Не, вере ми поштене жене; ти знаш, матори лупежу, да ја не бих тражила бољег муштерију, али ја имам Терезу, старију, коју је заузео капетан... Паулину млађу, која је са генералом Шамберлаком; навратите се, децо моја, после четврт часа. Ви ћете бити паметни, је ли?

— Ама коме ви то говорите? Зар вам ми изгледамо као кавгације?

— Не велим то, децо моја, него ви видите, кућа је мирна, никад нисте чули ларму, људи сви који овде долазе баш су како треба, а имам муштерије, хвала Богу! да имам педесет девојака не би била у неприлици.

— Тако је, добра мајко, рече Дифаји; тако је, мајко Томас, продужи он покривајући око златником; ти и не бринеш о томе што ћемо ми дреждати четврт часа; зар баш нема никакво ћоше?

— Увек шалџија, чича Дифаји; њему се не може одбити; уђите! брзо, брзо! Уђите да вас ко не види, сакрите се тамо, децо моја, ћутите.

Госпођа Томас беше нас метнула у некој ниској соби иза једног старог заклона који би морали оборити ако би хтели изаћи. Нисмо морали губити стрпљење: Паулина нас нађе прва; пошто је испратила генерала она шапну на ухо мајци неколико речи и седе код нас уз флашу рајнског вина. Паулина не беше још напунила петнаесту годину, а већ је имала оловну боју, дрзак поглед, гнусан језик, рапав глас и непријатан мирис развратних блудница. Ова рано пропала руина беше мени намењена; она мени понуди своје драже. Тереза је се боље слагала са ћелавим теменом мога друга, коме је било дуго да чека док она буде слободна; најзад нагао тресак хусарских чизама са мамузама наговести да је каваљер пошао од своје драге. Дифаји врло узбуђен диже се журно са свога седишта, али саплев се о своју сабљу, паде вукући собом и заклон, сто, флаше и чаше. „Извините, господин-капетане, рече покушавајући да устане, крив је заклон,“ — О, ништа, ништа, рече официр, који мало збуњен притрча да га дигне, док Паулина, Тереза и њина мајка беху поседале од силнога смеха. Кад се Дифаји диже капетан оде и како се Дифаји у паду није повредио, ништа нам није више сметало да отпочнемо веселити се. Већина мојих читалаца зна шта је даље било; довољно је да кажем да сам у један сат после поноћи био у најдубљем сну кад ме разбуди нека страшна галама. И не помишљајући на оно што може бити обучем се брзо, а вика мајке-Томас казиваше ми да нам се приближје нека опасност. Био сам без оружја те отрчим одмах у собу Дифаји-а да иштем од њега његову сабљу јер сам мислио да њу је ја боље употребити него он. У томе на наш стан навалише пет или шест лађара, који су са сабљама у руци хтели да нас смене. Ова господа ни више ни мање обећаваху да нас натерају да скачемо кроз прозор. И како су они између осталога претили да све у кући претворе у ватру и у крв, госпођа Томас својим пискавим гласом викаше толико да узбуни цео крај. Ма да сам ја био човек који се не плаши лако, ипак признајем да се нисам могао одбранити од извесно бојазни: ма шта се десило за мене је могло имати врло рђавих последица.

Зато баш решио сам се био да будем паметан. Паулина хтеде на зор да се затворим с њом. „Заригли, говораше ми она; заригли, ја те молим;“ али собица на таваћу, у којој смо били, није била таква да се не може освојити; ту сам могао бити опкољен и зато сам претпостављао да одбијем напад; боље, него да пустим да ме ухвате као миша у мишоловци. У пркос наваљивању Паулине да останем, покушам да изађем. Убрзо сам се ухватио са двојицом нападача; навалим на њих дуж једног тесног ходника; наваљивао сам таквом силином и, пре но што би се они прибрали, сатерани у ћошету, покварим брзо последњу пречагу на стубама, помоћу којих су се попели, те се стрмоглавише доле изломљени и изубијани. Сем тога Паулина, њена сестра и Дифаји, да би победа била потпуна, бацише на њих све што им дође под руку: столице, ноћне лонце, један сточић, једно мотовило и ваздан других ствари. Прликом сваког ударца моји противници опружени по поду драли су се од бола и гњева. За час степенице беху све претрпане. Ова ларма у ноћи направи узбуну на улици: ноћна стража и полицијски агенти дотрчаше у кућу госпође Томас. Било је ту под оружјем, ја мислим, више од педесет људи; направи се страшна галама. Госпођа Томас покушаваше да докаже да је њена кућа била потпуно мирна, али је нико не слушаше. У том до нас допреше речи: „водите ову жену!... полази, неваљалице!... дајте носила..... и уапсите ме, свеједно.... хватај све, хватај све и разоружајте их.... научићу вас, дроње једне, како се ларма...“ Ове последње речи изговорене провансалским нагласком и измешане са неким јужњачким уметцима, који су тако исто као лук и паприка плод земље, биле су нам довољне да увидимо, да је командант Бевињак на челу нападача.

Дифаји, разуме, се и не помишљаше да му излази на очи, а што се тиче мене зна се, да сам имао особитих разлога да бегам што даље од њега. „На степенице! затворите пролаз! На степенице!“ командовао је Бевињак. Међутим, док су се они заморили, тако спустим један чаршав кроз прозор и док су уклонили сметње које су нас раздвајале, Паулина, Тереза, Дифаји и ја, били смо већ изван њиховог домашаја, а претња „не бринте се, ухватићу вас ја понова“ коју чујасмо из даљине, само нам изазиваше расположење; опасност беше прошла.

Решавали смо где ћемо да довршимо ноћ; Тереза и Паулина предлагале су да изађемо пешице ван вароши, у поље, где има кревета за сваког. „Не, не, рече Дифаји, ближе, ближе, код „Сребрног Лафа“, код Бутро-а. Би решено да идемо у овај хотел. Ма да је било у невреме г. Бутро-а нам отвори са особитом љубазношћу. „Баш добро, рече он Дифаји-у, чуо сам да сте примили ваш део од пљачке и паметно сте дошли к мени; имам особитог бордовца. Даме, желе ли штогод? Једну собу са два кревета, тако изгледа?“ У исто доба г. Бутроа са једним свећњем кључева и свећом у руци пође да нас води у собу коју нам је наменио. „Ту сте као код своје куће, неће вас нико узнемиравати, још кад човек чашћава команданта места, старешину марине и управника полиције, знате да се не би усудио....., Али, додаде он, госпођа Бутро-а се не шали; морам пазити да јој не кажем да нисте сами, Она је иначе красна али морал! знате морал... кад се тиче њега она не прима разлоге, врло

[1]) Месалина, жена цара Клаудија, позната развратница. Пр.

је строга. Жене овде! кад би она и помислила само на то сматрала би да је све пропало, јер и она има девојке! Чудно ми чудо. као да не треба живети са људима.... ја сам философ... само под условом да не буде скандала... И кад би га било.... сваки се забавља на свој начин; главно је да нема штете ни за кога.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине брусничке, актом својим Бр. 156, пита:

„Овај суд, као претплатник Полицијског Гласника, моли то уредништво за објашњење о томе:

Када је један човек као земљорадник отишао прво у службу среског практиканта, и у тој служби провео 5—6 година, по том је отпуштен и дошав кући, ступио је у службу општинског писара и сада је деловођа (стекао право то по закону о општинама без полагања испита), да ли он сада има право благодејања § 471. грађанског судског поступка или нема, ово тим пре што има своју земљу, наслеђену од свога оца, коју непрестано обделава поред деловођске службе, па и када се из исте отпусти он одма прионе за земљоделство.

И када би се за њега тражило уверење о његовом главном занимању, које се занимање има узети као главно, а које као споредно.

Ако је могуће да изводи уредништво дати своје објашњење у наредном свом броју".

— На ово питање одговарамо:

Код нас има двојаких општинских писара.

Једни су се стално одали томе послу, и то им је једино занимање и начин издржавања породице, а други се овога посла прихваћају само у својој општини или најдаље у суседној, и то с времена на време, живећи и даље на селу и продужујући земљорадњу, којом су се дотле бавили.

Чим се промене политичке прилике, или настане локална измена општинског чаништва, они напуштају посао општинских писара и годинама се не враћају на исти.

Према овоме а по духу § 471. грађ. суд. поступка, они општински писари. којима је писарство стално занимање и начин издржавања, свакако не долазе у ред земљоделаца, нити за њих важи благодејање из поменуте законске одредбе, а они, пак, писари, који се овим послом баве с времена на време, а иначе им је земљоделство стално занимање, морају се убрајати у земљоделце и стајати под заштитом § 471. грађ. суд. поступка.

И у овом истакнутом случају треба дотичног писара сматрати за земљоделца, јер је он то био и пре одласка у службу, а и сада стално ради тај посао, а писарство му је узгредно занимање.

Увек, дакле, треба при извршењу пресуде гледати на положај дотичног лица, према коме се извршење чини, јер се код ове професије не може поставити једно са свим стално правило.

II

Суд општине јасеничке, у срезу крајинском, актом својим Бр. 409, пита:

„Извесно лице из ове општине, пресудом овога суда од 22. јануара тек. год. Бр. 136, осуђено је да плати своме повериоцу 190 динара главног признаничног дуга, са 6% годишњег интереса, као и 10·67 динара трошкова.

Исто осуђено лице има своју мајку, која има права на удовичко издржавање на имању свога мужа а оца овог осуђеног лица, који у заједници — задруги живе.

Како осуђени није имао готових новаца да по истој пресуди положи, он је дао у попис непокретно имање, пошто има више од пет дана ораће земље и кућу с плацем од једног дана орања.

По §§ 412, 413 и 414 грађанског закона нема тачног објашњења за овакав случај, него се у законодавном решењу од 6. јуна 1853 г. К.В.№ 539. Збор. VII стр. 54, вели, да удовица има права на раван део имања са пунолетним наследницима приликом деобе, а не означава колики део имања има права задржати у овом случају на уживање.

Те према томе да ли је и она дужна сносити овај терет, кад јој се син задужио или не, и може ли имати у оваковом случају важност § 510. грађанског закона.

Да суд не би учинио какву погрешку у овом случају, моли се уредништво за потребно обавештење: да ли је правилно извршен попис или не?"

— На ово питање одговарамо:

По § 413. грађанског закона, удова после смрти свога мужа остаје на имању његовом и ужива га заједно са онима, који су и за живота мужевљева учествовали.

По законодавном решењу од 17. априла 1858. год. В№ 451, у погледу овога права уживања, удова има пређутну, односно законску хипотеку.

Кад наступи случај, да удова не може живети у заједници са оним наследницима, који су поменути у § 414. грађ. закона, она има права на деобу имања, и то на раван део према броју чланова, који су на имању остали.

Њено право уживања на делу, који њој припада, нити ко може отуђити, нити како ограничити.

Према овоме, ако су на имању о коме је реч, остали само мати и син, као што се из предњег питања да известити, па се син задужио и сада треба вршити наплату из имовине, онда би се прво морало поделити цело имање на два равна дела.

Део удовичин не сме се продавати за дугове синовљеве, а његов може, ако му и после ове поделе остане вишак преко онога што му штити (§ 471. грађ. суд. поступка.

Према стању, дакле, које постане после деобе, има да се цени, да ли је попис правилан или не.

У сваком случају, ако сину не би остајала „наглавица" после поделе, а суд је већ извршио попис и послао га полицијској власти, онда нека накнадим актом извести полициску вдаст о стању ствари.

III

Деловођа општине дринске пита.

„У селу читлуку има удовица, која је иза мужа остала са три кћери: Јованком, Драгињом, и Стајком. Драгиња је умрла а по смрти није оставила иза себе порода; Стајка такође, умрла је, и по смрти оставила мушко дете, које је умрло после Стајке на 20. дана. Дакле од кћерју остала је само Јованка, а и удова је мати ових још жива.

Муж умрле Стајке, тужио је суду ове општине удову Илинку, и тражио, да се припадајући део умрле Стајке од удове наплати у вредности од 98 динара, и за право свога тражења наводи то,што је дете надживело Стајку итд.

Сад настаје питање:

Може ли суд општински осудити удову да своме зету плати на име дела умрле Стајке тражену суму новаца?

Може ли се сматрати да је он на то стекао право зато што је дете Стајкино надживело матер и ако је после 20. дана и оно умрло?

Има ли право муж умрле Стајке у опште тражити овај мираз, и може ли га добити за живота удове, и

Може ли овде бити једини наследник кћер Јованка, јер се и она на суду појавила и ово тражење успорава, — дакле ко је од свију њих у најјачем праву?"

— На ово питање одговарамо:

Ако имање, које се помиње, није лична својина удове, односно матере Стајкине него је остало од оца, онда муж Стајкин има право на њен део, пошто је дете надживело Стајку и било наследник њеног дела, те је сада преко њега овај део припао мужу Стајкином.

IV

Један општински деловођа пита:

Молим уредништво да преко свог листа „Полиц. Гласника" по могућству у првим наредним бројевима, изволи одговорити на овде учињено питање:

Суд Општине К. био је пре 4 године у заједници као село К. са општином М. па је надлежним путем у год. 1907. образована засебно данашња општина К.

Но у времену када је село К. било у заједници са оп. М., извесни рачунополагачи и наредбодавци, разним неправилним радњама по општинским рачурима, за неколико година оштетили су касу општ. М. са близу 2.000 динара, зашта су већ све пресуде Гл. Контроле извршне постал .

И сада се од ових рачунополагача и наредбодаваца, од којих је један и из ове општине, тражи ова накнада по наређењу надзорне власти, узимањем у попис њиховог имања итд. а и сами они — осуђени, отплаћују у готову општ. М. ове дужне суме.

Сада настаје питање: Да ли и колика сума треба да припадне и овој општини односно селу К. а које је у том времену

заједно са оп. М. природно повукло ове штете већим прирезом итд.

Којим путем и начином ово треба тражити кад оп. М., примајући ову накнаду, заводи је у своје приходе а не мисли ником ништа дати.

Мислим да на ово општ. М. нема права, да сама сву ову накнаду приграби, јер да је се где оп. М. у том времену обвезала за какав дуг, тада би и ова општина сразмеран део сносила, као што такав случај и постоји?«

— На ово питање одговарамо:

Кад је село К., које сада чини засебну општину, било у саставу општине М. кад су учињене проневере, онда је несумњиво и оно сразмерно оштећено плаћањем већег прireза и накнађивањем дефраудираних сума.

Према томе, оно свакако има и право на одговарајући део накнаде.

Општина М. имала би разлога да се сама споразуме са селом К. о подели ове досуде. јер та околност, што је све ово досуђено општ. М. не казује да село К. нема права на накнаду, него то долази отуда, што су рачуни ишли на име општине М.

На случај да се не дође до међусобног споразума, мора се повести редован грађански спор.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Када код општинског часника наступи случај из чл. 32. закона о општинама, са кога не може даље остати на положају општинског часника, онда надзорна власт нема право да сама одлучује о разрешењу његовом од дужности, већ се разрешење може учинити једино на начин предвиђен у чл. 148. одн. чл. 149. истог закона.

Стојан С., председник општине т....., извршним решењем првост. в..... суда од 16. јануара 1912. године № 873 стављен је под поротни суд и у притвор за дело из § 106. у вези § 132. казненог закона.

На основу овога, надзорна власт решењем својим од 17. јануара 1912. год. № 843., а на основу чл. 122, 148 и тач. 3. чл. 121. закона о општинама, одлучила је, да се председник Стојан разреши од дужности преседничке, и зато је наредила општинском одбору, да га одмах разреши.

Противу овог решења, председник Стојан изјавио је жалбу Државном Савету, и навео, да решење, поред осталога, не одговара закону и с тога, што надзорна власт није имала права у опште, да доноси овакво решење, већ је према чл. 122. зак. о општинама имала да учини образложени предлог општинском одбору, да га овај уклони, а не да сама власт о томе решава.

Трећи Одсек Државног Савета нашао је, да решење надзорне власти не може остати у снази с тога, што је надзорна власт ожалбеним својим решењем сама разрешила жалитеља од дужности, а међутим према пропису чл. 122. закона о општинама то се могло учинити само на начин, предвиђен у чл. 148 закона о општинама.

С тога је на основу чл. 170. закона о општинама решио, да се решење надзорне власти поништи.

Одлука од 15. фебруара 1912. године № 986.

Председника и чланове бирачког одбора, кад се избор општинских часника врши после општих општинских избора, бира општински одбор из своје средине, али председник бирачког одбора и у том случају мора бити писмен и имати још и услове за председника општине.

Јанко Ђ., из К.... жалио се Државном Савету противу избора председника за општину к....., који је извршен 12. јан. 1912. год., због тога, што је збору председавао Илија С., који није имао услове за председника бирачког одбора, јер није имао 30 година старости. За доказ овога поднео је крштеницу, из које се види, да је Илија рођен 27. октобра 1885. год.

Трећи Одсек Државног Савета по расмотрењу акта и оцени жалбеног навода и, поднетог доказа, нашао је, да овај избор, према пропису чл. 52. а у вези са чл. 105. закона о општинама, не може остати у снази с тога, што је председник бирачког одбора био Илија С., који према изводу из протокола рођених, који је поднет уз жалбу, није на дан избора имао пуних 30 година старости, а из извештаја начелника свеза з..... од 14 фебруара 1912. године. № 1597. види се да је у општинском одбору било одборника, који су имали преко 30. година старости.

С тога је на основу чл. 170. закона о општинама решио, да се избор поништи.

Одлука од 22. фебруара 1912. године № 1420.

Кад се варош, варошица или село одвоји од старе општине и оснује нову општину, онда нове општине — како стара са промењеним општинским обимом, тако и ново-образована — бирају свака за себе: председника, кметове и одборнике у року од месец дана по извршеном разгруписавању.

Указом од 31. децембра 1911. године одобрено је решење Народне Скупштине од 17. децембра 1911. године, које гласи: да се село Чукарица одвоји од садање своје општине жарковачке и да за се образује нову општину под именом „општина чукаричка“.

Надзорна власт, саопштавајући овај указ општини жарковачкој, наредила је да се по овоме, у смислу закона, даље поступи.

Одбор општине жарковачке донео је одлуку 14. јануара 1912. год. № 125., да се не врши избор часника општине жарковачке, од које је указом од 31. децембра пр. год. одвојено село Чукарица, пошто општина жарковачка није нова општина, јер је под тим именом и до сада постојала, и што садања управа општине жарковачке није дошла поверењем села Чукарице, чији број гласача није утицао на ресултат избора, јер: 1) село Чукарица, кад је ова управа бирана, није ни постојало. Оно је тек годину дана доцније проглашено за с ло. а 31. децембра пр. год. за општину; 2) Чукарица, као мало насеље, није ни бирало садању управу општине жарковачке, нити је хтело дати ма и једног свог грађанина за часника исте општине, већ су сви општински часници из села Жаркова; и 3) што је, према овоме, јасно, да је општина жарковачка постојала до општих избора, за време ових, и после ових за годину дана, без Чукарице као села, према чему се ни у коме случају не може узети, да је општина жарковачка сад нова општина. Нова је општина само чукаричка општина, за коју административна подела до сада није знала.

Надзорна власт нашла је, да је одлука одбора противна чл. 68. зак. о општинама, јер кад је указом од 31. децембра 1911. године извршено разгруписавање досадање општине жарковачке, коју су сачињавали села Жарково и Чукарица, и тиме образовало две нове општине: жарковачка, коју сада сачињава само село Жарково, и чукаричка, коју сачињава само село Чукарица, то се, по наведеном чл. 68. зак. о општинама, у обема овим новим општинама има извршити нов избор општинске управе. С тога је решењем од 22. јануара 1912 г. № 766, а на основу чл. 152. зак о општинама, задржала од извршења одборску одлуку.

Одбор општине жарковачке изјавио је жалбу Државном Савету противу овог решења надзорне власти, и у њој навео, да је његова одлука: да се у општини жарковачкој не врши нов избор, правилна и на закону основана, како са разлога у њој изнесених, тако и с ових:

1., што је по све неумесна примена чл. 68. зак о општинама у овом изузетном случају, који је јединствен, јер насеље Чукарица, које је тако нагло проглашено за село, а по том и за општину, не може рометити оно, што је село Жарково поставило;

2., што одвајањем Чукарице не отпада ни један часник општине жарковачке, а тиме се утврђује, да је општину жарковачку састављало само једно село, село Жарково, а да се за Чукарицу званично није знало, нити је она дала садањој Управи ма и једног гласа;

3., што се с обзиром на ово, као и на то, што није наступио ни један случај из чл. 121. зак. о општинама, у овом случају не може противно чл. 122. 153. истог закона смењивати часништво *ради оних, који га нису ни бирали, а противу воље оних који су ово часништво изабрали;* и најзад

4, што одвајањем Чукарице није повређен пропис чл. 53. закона о општинама.

Трећи Одсек Државног Савета нашао је да је решење надзорне власти правилно и на закону основано.

С тога је на основу чл. 170. зак о општинама решио, да се жалба одбаци као неумесна.

Одлука од 23. фебруара 1912. године № 1202.

Један случај умесно примењене казне према општинском председнику и благајнику, што нису у остављеном року (чл. 130. зак. о општинама —) саставили и одбору поднели на претрес општински буџет.

У. Н., председник, и Ж. З, благајник општине ч. б....., узети су на одговор, што су општински буџет за 1911. год. послали надзорној власти, ради даљег поступка, тек. 28. децембра 1911. год.

На свом саслушању, председник је изјавио, да не зна ни када треба да се пошаље буџет, нити пак шта по њему има да се ради, јер је неписмен. Све што се тога тиче, поверио је и оставио деловођи, као писменом човеку, према чему треба он и да одговара заједно са благајником.

Благајник на свом саслушању изјавио је, да је још у месецу мају саставио и одбору поднео општински буџет на преглед, и одбор га је усвојио. Тиме је, вели, све по закону учинио, што му је у дужност било стављено. Што буџет није на време послат окружном одбору, није његова кривица, а у колико зна, чини му се, да је буџет послат на време и окружном одбору.

Надзорна власт нашла је, да су председник и благајник оваквим својим поступком створили себи кривицу из чл. 157. тач. 2. зак. о општинама, па их је решењем од 9. јануара 1912. год. № 387, на основу чл. 167. о истог закона казнила са по 100 динара.

По изјављеној жалби, III. Одсек Државног Савета нашао је, да је решење надзорне власти правилно и на закону основано. С тога је на основу чл. 170. закона о општинама решио, да се жалба одбаци као неумесна.

Одлука од 23. фебруара 1912. године № 1247.

Поданици страних држава немају право гласања на општинском збору, па, према томе, не могу бити бирани ни за општинске чланове.

Сава Б., и остали, са Чукарице, жалили су се Државном Савету противу избора чланова за општину чукаричку, који је извршен 31. јануара 1912. године, због ових неправилности:

1., што је за кмета изабран Милан Н., који је страни поданик;

2., што су на збору гласали многи који су страни поданици;

3., што општински суд изузете бираче није изоставио из бирачког списка;

4., што је кмет чукарички све радио, само да друге листе не буде на збору; и

5., што бирачки одбор није затворио биралиште у 5 часова по подне.

За доказ навода под 1. и 2. поднео је уверење општинског суда.

Трећи Одсек Државног Савета, по расмотрењу изборних акта и оцени жалбених навода, нашао је, да се навод жалитеља: да је Милан Н., изабрани кмет општине чукаричке, страни држављанин, — има сматрати као утврђен, пошто се из извештаја начелника среза врачарског од 25. фебруара 1912. године № 1327. види, да исти Милан није редовним путем прешао у српско поданство, па с тога, према пропису чл. 105., 71., и чл. 32. под I закона о општинама, није могао ни бити биран за општинског чланова.

Навод жалитеља, да су на збору гласали неки страни поданици, без вредности је према пропису чл. 153. закона о општинама, пошто њихови гласови нису имали утицаја на резултат избора.

Остали наводи нису ничим утврђени.

С тога је на основу чл. 170. закона о општинама решио: да се избор кмета Милана Н. поништи, а да се жалба, у колико се односи на избор осталих чланова, одбаци као неумесна.

Одлука од 2. марта 1912. г. № 1641.

Јос. К. Ст.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Петар Самардиновић, из Грејача, одговара за више крађа, али се налази у бегству.

Он је стар 24—26 година, бркова жутосмеђих, танких, очију зелених, косе смеђе, обрва смеђих, повећих, носа танког, подужег и мало кукастог. Раста је високог, сувоњав, рамена поширових.

Депеша Управе града Београда Бр. 7464.

Властимир, син Драгољуба **Спасојевића,** трговца из Краљева, проневерио је своме оцу 515 динара, и са Милошем Богдановићем, из Босне, глумцем, побегао незнано куд.

Он је стар 18 година, средњег раста, косе више црномањасте, без бркова, очију смеђих, у оделу грађанском,

Милошев опис непознат је.

Обојицу треба спровести начелнику среза жичког, по депеши његовој Бр. 3516.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

ТРАЖЕ СЕ

Жика, син Димитрија **Петровића,** из Ниша, отумарао је незнано куд.

Он је стар 13 година, повисок, у лицу сувоњав, плав, очију граорастих.

Треба га спровести родитељима.

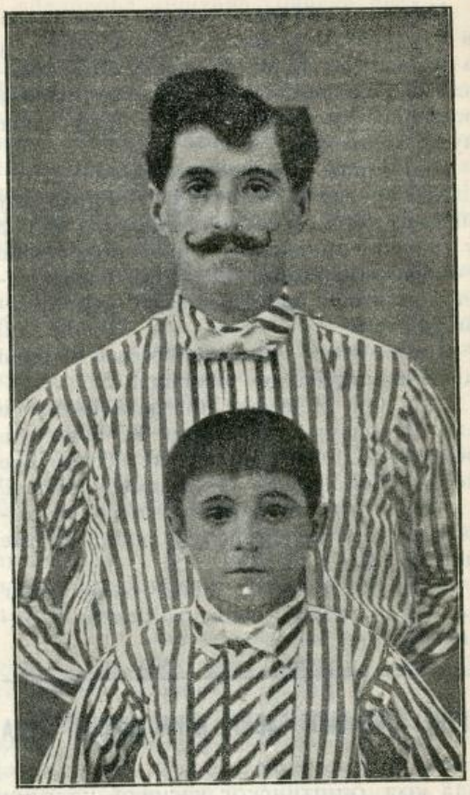
Депеша начелства округа нишког Бр. 6190.

Јаков Гримбер, акробат у циркусу «Бернадо», који се прошле године, у августу месецу, бавио у Крагујевцу, узео је **Николу,** сина **Милеве Богдановића,** удове, да га учи акробатским вештинама.

Од тога времена па до сада, Милева ништа не зна о своме детету.

Да би се сазнало шта је са овим дететом, и оно вратило матери, потребно је да се пронађе Јаков, за кога се држи да још тумара по Србији.

На случај да се Јаков пронађе, али да детета нема уз њега, треба га протоколарно саслушати: где је дете, па да се тај његов исказ

телеграфским путем саопшти начелству округа крагујевачког.

Никола је стар 10 година, средњег раста, у лицу црномањаст, очију црних, косе црне, по лицу изгребан.

Ради лакшег тражења износимо слику и Јаковљеву и Николину.

Акт начелства округа крагујевачког Бр. 5361.

КРАЂЕ СТОКЕ

Радомиру Мирковићу, тежаку из Јездине, украдена је једна кобила длаке мрко-дорастасте, по трепици до сапи са обе стране длаке опаљене, висока 1·50 мет. стара 8 година има жиг «К.»

Депеша начелника среза тршавског Бр. 2915,

Марку Јовановићу, из Ломнице, украдена је једна алатаста кобила, стара 4 године, цветаста, без жига и роваша.

Депеша начелника среза деспотовачког Бр. 3129.

Миловану Радосављевићу, из Рибара, украдена су два вола. Један је длаке жуто буласте, а други плаво зелене-сиве. Матори су 8—9 година, без роваша, рогова окраћених од чешања.

Депеша начелника среза беличког Бр. 5290.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије

Уредник **Душан Ђ. Алимпић.**

БРОЈ 12. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 25 МАРТА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ЗА ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“ НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СТРУЧНИ ДЕО

О ГРАЂАНСТВУ — С ПОГЛЕДОМ НА ПОЗИТИВНЕ ПРОПИСЕ СРПСКИХ ЗАКОНА

(СВРШЕТАК)

Пошто за изузетно природјење, за које је потребна молба, може следовати одлука, да се молба не уважи, то ваља предвидети, које ће власти молиоца од тражења одбити. Позитивним прописима то није опредељено. Скоро редовно, Државни Савет се устручава, да такву одлуку донесе и ако увиди, да у томе смислу треба одлука да гласи. У таквим случајевима, као и кад сам Министар унутрашњих дела увиди, да молбу треба одбити, овај сам о томе доноси своје решење. — Овакве радње нису сообразне закону, јер, по нашем мишљењу, једино је Државни Савет надлежан, да решава о одбијању молбе за изузетно природјење, и да о томе своја решења издаје, пошто је он надлежан и за доношење решења о примању у поданство по основи изузетног природјења. Истина у члану 144. тачки 9. Устава и члану 5. тачки 9. закона о уређењу Државног Савета стоји, да овај има за дужност да „одобрава“ изузетно ступање у српско грађанство, али ту под наводницама цитирану реч не треба тако разумети, да она значи, да Министар унутрашњих дела спроводи Државном Савету на одобрење свој предлог о изузетном природјењу и да Министар унутрашњих дела може онда свој предлог и не поднети т. ј. сам одбити дотично лице од тражења природјења, — већ да значи: да је Државни Савет дужан да одобрава заинтересованом лицу изузетно ступање у српско држављанство, и да евентуално одбацује молбу за природјење.

Власт, која одлучује о природјењу, треба да има пред собом све документоване податке о лицу, кој се приграђа. Сходно прописима административне природе власти, које прикупљају те податке, дужне су, да учине све што треба, па да се из актâ, када предмет буде на решавању, види у изводу целокупна прошлост дотичног лица као и садашњост његова, да се види тачна биографија — породични и социјални живот. Извештај треба да обухвати у детаљима:

место рођења;
дан рођења;
вероисповест;
грађанство по рођењу и мењање поданства до данога момента:
школовање;
служење у војсци;
домицил и резиденцију;
занимање;
брачно стање;
породично стање;
имаовно стање;
испуњење пореских обавеза;
владање;
долазак у Србију;
сва путовања ван Србије;
узимање и употребу путних исправа;
одржавање веза, нарочито поданичких, са властима друге државе;
уживање заштите по уредби од 20. јануара 1860. године;
тражење српског поданства за себе и чланове породице;
уживање политичких права;
вођење по пописним књигама;
мишљење општинског одбора и полицијске власти с погледом на устаоштво и на то, да ли се променом поданства иде на то, да дотична породица падне на терет општини или држави (члан 15., 18., 19., и 86. тачка 10. закона о општинама); и,

све друго што би било од интереса за одлучивање.

Напред изређани подаци треба да буду прибрани не само за старешину породице, већ и за све чланове породице, а у првом реду за пунолетне и за малолетне који поданство мењају заједно са старешином породице. Даље, од жене као и од свих пунолетних чланова породице треба узети изјаву, пристају ли на промену поданства. Пасоше треба одузети. Сви наводи морају бити документовани (крштеницом, венчаницом итн.). Молба за поданство мора да потиче од онога, који српско поданство жели; пуномоћници се у овом послу не примају. Без пристанка жениног и без жене муж не може да мења поданство; жена полазећи за човека пристаје на тај брак и с погледом на његово поданство, које је саставни део индивидуалности његове, те муж не може доцније без санзвољења жене да мења поданство своје на тиме и поданство своје жене, пошто муж и жена треба да буду једног поданства.

Када надлежна власт одобри природјење, дотично лице полаже заклетву на српско поданство пред свештеником у присуству полицијске власти. Писмену заклетву оверава полицијска власт, и шаље Министру унутрашњих дела, који на основу ње издаје сведочанство на српско поданство с тим. да се то лице сматра за природјеног Србина од дана положене заклетве. Заклетву полаже муж за жену, и отац за малолетне чланове, — управо ови не полажу заклетву на српско грађанство, већ се сматра, да је за њих положио заклетву на српско поданство муж односно отац; пунолетни чланови полажу сви заклетву, сваки за себе, јер они могу и молити за српско поданство одлито, као што се могу придружити молби њиховог оца.

Полицијска је власт дужна, да се постара, да о пријему странаца у српско поданство буду извештени надлежни општински судови и надлежне војне команде, како би природјеници, уживајући права српског грађанина, сносили и принадлежне дужности. Публикација о природјењу већином се чини.

Таксе за државну касу, које се плаћају за примање у српско држављанство — за природјење — јесу следеће: на молби 0·50 динара (т. бр. 1. б. закона о таксама); за решење Министра Унурашњих дела о р довном природјењу 2 динара (т. бр. 5. закона о таксама); за решење Државног Савета о изузетном природјењу 20 динара (т. бр. 51. закона о таксама); за сведочанство (декрет) на српско поданство 10 динара (т. бр. 58. закона о таксама). За уверење да ће неко бити примљен у српско поданство, када отпуст поднесе из свог дотадањег поданства 2 динара (т. бр. 3. закона о таксама). Ваља

уочити, да при издавању овог уверења не треба наплаћивати никакву већу таксу, па ма се то уверење издавало и после изјаве Државног Савета, да Савет нема шта да примети на издавање уверења.

V

Задобијање грађанства анексијом:

Анексија се састоји у присаједињавању целе или делимичне територије једне државе другој. Анексијом се мења суверености на тој територији. Са територијом потчињавају се новој суверености и становници са те територије. Тада наступа промена грађанства. Анексија се има узети као међународно-уговорни ресултат. Анексија према томе трећу државу не веже и нема последица за трећу државу, па не утиче ни на промену поданства грађана треће државе, ма се они налазили на територији анектованој, јер је за њих анексија индиферентна. Ако је цела државна територија анектована, сви поданици те државе мењају грађанство, — иду са земљом и судбином. Што се тиче случаја парцијелне анексије, подељена су мишљења о томе, који грађани мењају поданство и примају држављанство државе, која врши присаједињење: мењају поданство само рођени на тој територији, — само домицилирани на тој територији, — или најзад само рођени на тој територији који су ту и домицилирани; ово треће мишљење као да има највише добрих страна. Најбоље је признавати право опције: да становници анектиране територије у остављеном року прећутно исељењем, или изрично изјавом, изразе вољу да задржавају своје старо поданство. До рока за оптирање дотични се сматрају за поданике државе чија је територија; од рока опција има ретроактивно дејство. Држава, која анектира, обично мење за извесно време ван те своје територије оне, који изразе вољу да задрже старо поданство, како би национализирање извршила што потпуније. По једном мишљењу жена треба да има право опције независно од мужа, а малолетни да задрже право опције до пунолетства свога; по другом мишљењу жена и малолетници не оптирају већ се управљају према опцији мужа односно оца (или тутора). Ово друго мишљење треба прихватити зарад колективности, која треба да нађе израза у породици, јер је желети, да чланови једне породице буду једне државе грађани.

VI

Држави не треба, да на силу одржава поједина лица у своме грађанству; она има користи само од оних, који воле ту домовину. Због тога, а и због принципа слободе, закони предвиђају, да ће се грађанство моћи и изгубити. Начини за губљење поданства јесу, као и за задобијање, exceptis excipiendis (— рођење —), ови: браком са странцем, прирођењем на страни, анексијом.

У § 48. грађанског закона је предвиђено, да српска грађанка, удата за страног држављанина, губи српско грађанство, ако у томе постоји међународни реципроцитет.

Према члану 29. устава сваком је српском грађанину слободно да иступи из српског грађанства, пошто испуни обавезе војне службе и друге дужности, које би имао спрам државе или спрам приватних лица. По уредби од 2. маја 1844. године за иступање из српског грађанства треба принети предходно уверење стране државе, да ће молитеља примити у поданство, када отпуст из српског грађанства поднесе; са тим уверењем и доказима, да је дужност и обавезе према држави, општини, родбини и према сваком другом испуњено или се поравнао, молитељ се обраћа полицијској власти за отпуст из српског грађанства; власт проверава наводе и предмет шаље Министру Унутрашњих Дела, који ствар решава и наређује полицијској власти, ако томе места има, да изда отпуст из поданства, за шта се плаћа 300 динара таксе (т. бр. 59. закона о таксама); отпуст се оверава у Министарству Иностраних Дела; дотично лице и после промене грађанства не ослобођава се својих обавеза учињених пре иступања из српског поданства.

Губљење поданства не дозвољава се, ако би се чинило у циљу преварном.

VII

Може се рећи, да позитивни прописи, који се односе на грађанство, нису довољни. То се види поред осталог и из следећег.

При констатацији, да је неко српски држављанин, због тога, што му родитељи с погледом на држављанство својих предака нису били српски поданици, улази се у један ланац истраживања грађанства предака с колена на колено. јер се само тако може позитивно утврдити, да ли је неко српски поданик по рођењу или не. Треба ићи до времена: постанка државе, постанка закона којим су неки признати за српске поданике по рођењу, акта брака, акта прирођења, или акта анексије и т. п. Међу тим и интереси државе и интереси појединаца не диктују такво поступање, којим се доводи у питање положај појединаца, у који су се уживели, а због извесних удаљених по времену околности, које су одавно у опште и у меморији уништене, јер их је само време избрисало. С тога би ваљало multa paucis предвидети: да ће се и сваки онај сматрати по рођењу за српског држављанина, који је рођен на српској територији од родитеља који је такође на истој територији рођен, ако је овај сматран за српског поданика по рођењу па по томе уживао сва права српског грађанина и сносио све обавезе држављанина; даље ваља предвидети: да ће се сматрати да је поданство српско за неко лице утврђено, ако се докаже, да су му претци, од којих поданство доводи, у два степена били сматрани за српске држављане.

У опште зар се не треба постарати, да се наши национални интереси боље заштите у погледу давања грађанства, и да се Србима ван Краљевине учини оно, што им дугујемо, а да нелојалности ипак буду одстрањене и начела међународног права поштована!

Ал. Јов. Кузмановић.

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ИЗ ЦРНЕ КЊИГЕ ЈЕДНОГ ПОЛИЦИСКОГ ЧИНОВНИКА

СКИЦЕ ИЗ ЖИВОТА

— **Josef Erler** —

ЂАВОЛЕТА.

(СВРШЕТАК)

„Ништошто на свету — онда оди.“ Маркиз одгурну портијеру, која је покривала улаз од камерине преко пута ложе и гурну ђаволету унутра. Најотмениије ложе италијанских позоришта имају преко пута ходника своје камерине, мале собице, које служе као гардеробе а и за то, да се у њима може угодно што појести и попити између чинова или за време феглиона. У овом позоришту био је низ таквих камерина, које су једна од друге и од ходника биле раздвојене само дебелим портиерама. Наравно да је мени било тачно познато, како су те собице биле удешене. На срећу отшкринух мало портиеру камерине, која је припадала ложи бр. 10, и видех да је празна. Брзо се шмурнем унутра, уврнем за сваки случај ламну, која је осветљавала простор и опрезно приступим портиери, која је раздвајала ту камерину од камерине бр. 11.

Оно двоје продужило је свој разговор. „Ти си рђаво поступно са мном, Аристе“, цичала је ђаволета, „како си се смео усудити, да ми нудиш новац па да се одречем твоје љубави. Јесам ли ја икада вукла каквих користи од те љубави?“

„Не, Анита, ти то ниси никада чинила“.

„Па ипак ти си ми нанео срама. О, како сам те зато мрзела, тебе и ону, коју си за љубав новаца узео“.

„Анита, овде није ни место ни време...“

„Јесте, баш овде је место, јер ја нисам дошла овде ради забаве. Хтела сам да се светим теби и — њој. Ја сам нашла руку, која ће њој опљачкати оно, чиме је тебе примамила. Али прво сам хтела да видим ту, која је мени украла оно, што ми је било све на свету. О, да нисам то никада учинила, или да се бар понашала према мени охоло и надуто, да ме је отерала, као што ми и приличи! Али ништа од свега тога. Ја сам била дошла као оно, што ме и одело представља — као ђаво. А она се показала према мени као оно, што је — као анђео, мадона. Њено оружје било је јаче од мога; њена милокрвност, њена љубазност победила ме је, моја је мржња ишчезла. Сада ме испуњава само једна мисао — да је морам спасти, да јој се не сме десити никакав бол. Зато сам хтела с тобом говорити. Аристе, ако је у твојим грудима преостала још једна искрица љубави према мени, онда узми маркизу и одмах је води кући“.

„Шта те мучи, Анита, какав је то захтев?“

„Никакав захтев, ја те молим и преклињем; веруј мојим речима. њој прети опасност“.

„Никада, докле год се ја налазим као заштита у њеној близини“.

„Јесте, ти си храбар, то су они знали; зато сам ја требала да те одведем, зато они шпијекују испод твоје ложе на тренутак...“ Она није могла даље. Улазна портијера отвори се, један пиерот јурну на њу и запуши јој уста.

„Подла издајице!“

Али се ђаволета отрже. „Немој ме узалуд ружити — хоћу све да му издам — како у позоришту хоћете да изазовете панику, па онда да јурнете у његову ложу и да маркизи опљачкате њен бриљантски накит — Gesu Maria!“ Она узвикну и паде доле.

Ја тргох партијеру. Када сам ступио у камерино са оба стражара, који су дотрчали на мој сигнал, маркиз је био оборио на земљу пијерота и савладао га. У руци је држао крвав стилет, који му је отео. У борби пиероту је била спала маска.

„Бараба!“ викнух ужаснуто. „Везујте га!“

Цео тај узбудљив догађај био је дело само од неколико тренутака.

Ђаволета је лежала на поду и јечала. Кад ме је угл дала, покушала је, потпомогнута од маркиза, да се мало подигне. „Ја сам смртно погођена, мени нема више помоћи“, јецала је она. „Брзо ка ложама, господине комесаре, тамо пиероти спремају нешто страшно. Похитајте, да не умрем узалуд“. Њен скрушен, пун страха поглед говорио ми је убедљивије него све речи. Предавши остало овде својим агентима, ја појурим у позоришну дворану. Тамо се била подигла права вика. Да ли сам сасвим касно стигао? У средини тискале су се маске. Тамо је један пиерот био наместио на наслон од ложа једну лутку од сламе, у природној величини, одевену као и он и представљао је, као да се с њоме ватрено препире. Ја сам знао, да је на југу била омиљена шала, да се таква лутка наједанпут баци са високе галерије у партер међу играче. На први поглед увидео сам, да је тамо претила опасност. Са неколико скокова ја сам се нашао у непосредној близини тога места и растеривао сам маске у страну. Али и поред тога изгледало је као да је све касно. Пиерот је таман хтео, да учини последњи кобни хитац са лутком, кад се за њим појави један други пиерот, који отрже лутку са наслона и брзо згази један запаљен гајтан, који је вирио из луткиних прсију. У истом тренутху он шчепа изненађеног пиерота и намаче му лисице на руке, па га предаде једном полицијском агенту, који је тако исто био дотрчао. Затим он натовари лутку од сламе на своје раме, дошану ми речи „црножуто-камерино“, па за тим отрча одатле са својим теретом, вичући са осталим маскама уобичајено: „Ciao! Ciao!“ То је учинило, да присутни нису могли објаснити догађај, већ су га сматрали као неку нову карневалску шалу. Ја сам дознао у чему је била ствар тек у инспекционој соби, где ме је Тревини очекивао са лутком.

„Ми смо избегли једну велику опасност“ саопшти ми он задихано, „у прсима ове лутке налази се скривена једна добро напуњена петарда. Замислите, каква би паника била, да је план успео, па да је петарда пукла у сред дворане међу играчима. Викнуло би се: ватра! па онда смилуј се Боже дупке пуном позоришту.

При самој помисли на то мене подиђоше жмарци. Ја наредих Тревинију, да наши органи одмах поседну све излазе из позоришта и да се сви пиероти са црним кокардама похапсе. По том опет пожурих у камерино бр. 11, где сам већ затекао инспекционог лекара са маркизом. „Несрећник је добро погођен, дубок убод у лево плућно крило, који је одмах произвео девојчицу смрт. Овде је била свака помоћ касна!“ рапортирао је суво лекар. Маркиз је међутим стајао ту блед, скрштених руку, а његов укочени поглед немо је почивао на белој бисти ђаволетиној, преко које се пружала једна широка црвена пруга, која је личила на неку истргнуту свилену траку.

* * *

Овај трагичан догађај остао је непримећен у великој кући. Када су наскоро затим два послужитеља сносила низ једне побочне степенице ђаволетин леш, покривен једним огртачем, ради преноса у капелу, нашла је на то једна трупа веселих маска, које су мислиле, да се то износи она лутка од сламе.

„Ecco la tumulazione del carnevale! Ено сарањују карневал! Che commedia! Ciao maschera, ciao!“ смејале су се оне журећи даље у вртлог весеља и карневалских задовољстава. Музика је свирала неку веселу полку и маске су сијале од задовољства и радости, а нису ни слутиле, да су оне мало час играле на једном вулкану, и да их је од ужасне ерупције тога вулкана спасло својом крвљу то сирото створење, чијем се изношењу оне смеју.

Povera Diavoletta!

Che commedia! Да, каква трагикомедија живота!

С немачког **М. Ј. П.**

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

Г. Бутроа изговори још доста мисли ове вредности, а после тога нам каза како је његов подрум врло добро сортиран и да нам цео стоји на расположењу. „Што се тиче јела, и ако је доцкан, нека ваше господство само изда налоге, биће одмах све готово.“ Дифаји затражи бордовца и ватре ма да је било доста топло. Донеше вина; пет шест великих цеканица баците на огњиште и поставише богату трпезу: хладна печена пилетина заузимаше средину стола и представљаше много за један оброк на брзу руку спремљен и ако је се рачунало на велики апетит. Дифаји је желео да има свега, а и г. Ботроа знајући да ће бити добро плаћен, био је његовог мишљења. Тереза и њена сестра јеђаху живо, а ни ја писам био рђавије расположен.

Док сам ја секао пилећину Дифаји густираше вино. Особито! Особито! говораше он испитујући га као познавалац вина; затим га стаде пити великом чашом и, ми смо управо тек почели јести, а њега савлада сан, заспа у столици и готово све до подне је хркао као какав праведник. Тад се разбуди. „Дођавола! рече, ала је хладно; где сам ја то? Да неће случајно да се мрзне? Ја сам сав не знам како...“ — А, његов је хлеб већ пола печен, рече Паулина. — Он је готов, изусти Тереза отварајући своју кутију од шкољке у којој је био бурмут; мало бурмута мој стари то ће вас разбистрити. Дифаји узе мало. Да поменем овом приликом, што сам заборавио рећи, да је Паулинина сестра била прешла тридесету и да се по овој једној околности, што је шмркала бурмут као неки чича, може закључити да није била у цвету младости.

Како му драго тек Дифаји-у је била добра. „Ја волим малу, рекао би он; то је девојка!“ — Ништа ми ниси казао ново, одговара му Тереза; чим у луци има чамац ја не пропуштам ниједна кола да не видим и чикам да ми и један морнар може казати нешто више него што сам; кад човек зна претварати се... — Дете говори истину, прихвати Дифаји; ја је волим јер је слободна и наћи ћу јој једно место. — А, а, једно место повика Паулина смејући се, затим рече мени: а ти, хоћеш ли ти мени наћи какво место?

Разговор је текао у овом правцу док чусмо да од пристаништа долази гомила људи који су идући правили велику ларму. Живео капетан Полет! Живео капетан! викали су. Ускоро та се гомила устави пред хотелом. „Оче Бутроа, оче Бутроа“, викали су сви заједно и непрестано. Једни дрмаху врата, други лупаху алком, трећи звоњаху, а четврти се бацаху камењем кроз прозорче. На ову вику ја уздрхтах, помислио сам да ће наше склониште бити опет узнемирено, а ни Паулина ни њена сестра не беху спокојније. Најзад је неко журно сишао и отворио врата; изгледало је као да су она била устава која сад попусти и као бујица појури једна мешавина разних гласова у којима нисмо ништа разумели. „Пјере, Поле, Жени, Елиза, сви, жено, устајте! Ах, Боже, они спавају као мртви“. Рекло би се да је се у кући појавила ватра; затим смо чули да се отварају и затварају врата; једно тутњење, у опште једна непојмљива галама: чује се нека служавка како се жали на безочне речи, одјекује гласовит смех, фласе се куцају; тањири, чиније, чаше, нагло превртани утркивали су се у овом дар-мару; сребро је звечало; од псовки енглеских и француских, које су падале са свију страна, трештао је ваздух. „Земљаче, рече ми Дифаји, то је расположење! Шта ли су добили ти пси? Шта ли су добили? Да нису упљачкали шпанске лађе које носе злато и сребро из Америке?

Дифаји се мучаше да нађе разлог овом расположењу, али се не могаше никако досетити, у том Бутроа пун задовољства уђе да пуше ватре. „Ви и не знате рече

нам он, „Реванш“ је дошао у луку. Наш Полет још лудује: тај има срећу ... једна њачка од три милиона“. — Три милиона! узвикну Дифаји, а ја нисам био ту! — Кажи сестро: три милиона! прихвати Паулина скачући као јаре. — Три милиона, понови Тереза. Боже, како сам задовољна! хајдмо да видимо! — Што су ти жене! рече Дифаји; интерес пре свега. Брините боље о вашој матери која је у овом тренутку може бити у хладовини. — Мајка Томас, та баба!.. — Ја се не усуђујем да поновим оно што за њу рече Тереза. — То је дивно од једне ћерке! примети Бутроа; твоји родитељ сматраће за част да живе дуго. — Не могу да се начудим; три милиона! говораше Дифаји. Причајте нам, чича Бутроа .... Наш домаћин се извини да нема времена. — У осталом ја и не знам, додаде он, а и журим се ...

Ларма се продужаваше; учини ми се да ређају столице, а један тренутак после, по ћутању које наста, познао сам да једу. Било је вероватно да ће ово ћутање да траје неколико часова и ја предложим друштву да полежемо опет; сви присташе и легосмо по други пут, а како је скоро требало да сване, да нас не би светлост узнемиравала у накнађивању изгубљеног времена, спустисмо завесе ... Читалац, неће примити за зло што завеса, која је имала нама да продужи ову бурну ноћ, крије испред његових очију тајности пира коме ће у брзо сазнати свршетак.

Све што могу рећи то је, да смо се пробудили много пре но што сам мислио; морнари једу брзо а пију дуго. Песме од којих су се тресли прозори сваки час су прекидале наше спавање; четрдесет разних промуклих гласова понављали су у хору припев у познатој песми Roland. „Без трага са таквим певачима! дрекну Дифаји; таман сам најленше сањао ... био сам у Тулону; јеси ли ти, земљаче, био кад тамо? — Одговорим му да познајем Тулон, али да не видим какве везе има између лепог сна и ове вароши. — ... као робијаш сам, па сам утекао. Дифаји примети да признање овог његовог сна чини на мене страшан утисак, што ја нисам могао прикрити. — Ех, а шта ти је, земљаче? то је само сан што ти причам, и, после, ја сам утекао, а то је, мислим, добар сан за робијаша .... па сам после као ушао у гусаре и имао сам злата колико сам тежак.

Ма да нисам никад био сујеверан ипак признајем да сам сан Дифаји-ов сматрао као предсказање моје будућности, сматрао сам као да небо тим опредељује моју судбину. Па ипак говорио сам у себи: ја ни досад нисам заслуживао да се небо о мени брине, а тако исто нисам ни видео да се брине. Одмах сам почео мислити друго: да стари поднаредник не приговара мени што? Та ме мисао забрину. Дифаји примети да сам наједаннут постао туробнији него иначе. — Шта ти је, земљаче, рече он, тужан си као ... — Да ти није случајно продао пасуљ који се не кува? рече ми Паулина повукав ме нагло за рукав као да би ме тргла из размишљања. — Да није бљутав? додаде Тереза. — Ћутите ви, заповеди Дифаји; говорићете кад вам се дозволи, а сад спавајте; спавајте, робови, понови он, и не устајте, а ми ћемо се брзо вратити.

У исто време он ми даде знак да пођем за њим; пристанем и он ме одведе у једну ниску салу где беху капетан Полет и његови људи, већина пијана од одушевљења и од вина. Чим се ми појависмо, повикаше сви у један глас: Дифаји! Дифаји! Част и поштовање! рече Полет, а затим нудећи мом другу столицу до себе: седи, друже, имамо разлога рећи да је Провиђење милостиво. Бутро-а, викаше он, Бутроа, вина! Нема више оскудевања, говораше он стежући руку Дифаји-у. Полет ме погледа и не скидаше очију с мене. „Изгледаш ми познат, рече ми, мора да си био на лађи?“ Одговорио сам му да сам био на лађи „Барас“, али да не бих рекао да сам њега ма кад видео. — Ништа, ми ћемо се упознати, а изгледаш ми добро исето; исето за све, како се каже. Ej ви, зар нема овај изглед доброг пса? Ја волим људе који имају такав изглед. Седи овде с десне стране. Гле руке, ово су плећа! Овај плавушан прославиће поново „Енглеског Рибара“. Довршујући ове речи Полет ми метну његову црвену кану. „Па не стоји му ружно, рече он са пикардиским нагласком у коме имађаше много наклоности.

Одмах сам приметио да се капетан не би љутио кад би ме могао убројити у своје људе. Дифаји, да искористи прилику, позва ме да ми да онај добар савет, који ми беше обећао. Би уговорено да пристанем и да ме сутра представе сопственику брода г. Шонснару, који ће ми дати мало пара унапред. Није потребно да кажем да су ме нови другови частили; капетан им отвори у хотелу кредит од хиљаду талира, а многи међу њима имали су уштеђевине и наста једно расположење какво ја још не бех видео. Ништа није било скупо ни ретко за гусаре. Г. Бутроа да би их задовољио био је принуђен набављати по вароши и из околине; најзад је нема сумње и поштом тражио намирнице за ову раскошну гозбу, која је имала трајати више дана. Почели смо у понедељак а мој друг не истрезни се ни у идућу недељу. Што се тиче мене, за моју главу одговарао је стомак те нисам имао никакве непријатности.

Дифаји беше заборавио обећање које смо били дали нашим дамама, ја га на то подсетим и остављајући за тренутак друштво одем к њима верујући тврдо да су оне неспокојне што нас није било за толико. Паулина беше сама, а њена сестра била је отишла да се обавести шта је било са њиховом мајком, али се и она врати скоро. — Ах, несрећне ли смо! рече Тереза, бацајући се на кревет као очајна. — Шта је било? упитам. — Пропали смо, одговори она кроз плач; двојицу су однели у болницу, сломљена им ребра, и један ноћни стражар је повређен. Командат је наредио те нам је кућа затворена. Шта ће од нас бити? где да нађемо склониште? — Склониште? рекох ја; ви ћете га наћи увек али где је мати? Тереза ми каза да је мати прво одведсна у бувару, на после у варошки затвор и да је се чуло да одатле неће бити лако пуштена.

(НАСТАВИТЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине кленовачке, у срезу крајинском, актом својим Бр. 267, пита:

„Пољски чувар ове општине, писменом доставом под 14. септембра пр. год. Бр. 1327, представио је суду овом: да су Ж. П. и Ц. М., зем. из Тамнича, чувајући своје волове у месту зв. Л., поред њиве Н. М. украли 55 корена и 6 ком. лудајки, те овим хранили своје волове.

Оштећени Н. М. овд. подигао је тужбу код овога суда 16. сент. пр. год. Бр. 1328, којом тужи Ж. П. и Ц. М. из Т. и тражио накнаду штете по процени вештачкој у 30 динара. Вештаке је суд на вредност покраће заклео.

Суд је овај, пресудом својом од 13. децембра 1911. год. Бр. 1328, казнио Ж. П. и Ц. М. за дело краће плодова по пропису § 391. кр. закона са по 5 дана затвора, а родитеље штеточинаца Ж. П. и М. М. на солидарно плаћање накнаде покраће 30 дин. и остале осудне трошкове.

Родитељи ових Ж. П. и М. М. нису саслушавани о овоме делу, већ су на доставу пољ. чувара као потпун доказ чл. 15. зак. о чувању пољ. имања осуђени на плаћање као одговорни за своје синове чл. 8. зак. о чув. пољ. имања.

Пресуду своју суд је кажњеном Ж. П. и Ц. М. саопштио на потписе исте, њиховим родитељима Ж. П. и М. М. у препису пресуде преко суда општ. Т. гди они стално живе.

Осуђени Ж. П. и Ц. М. на затвор изјавили су благовремено незадовољство, а осуђени родитељи ових на плаћање оштете Ж. П. и М. М. нису се никако жалили.

Првост. негот. суд решењем својим од 9. фебр. 1912. год. № 2888, поништио је пресуду овога суда Бр. 1328, са разлога: што је овај суд наслањао своју пресуду на закон о чувању пољ. имања и његове прописе, што је чувар поља узет као доказ, а одговорност за штету пренета на родитеље оптужених чл. 8. пом. зак. међутим унет је и § 391. кр. закона и осуда према томе изашла смешана што су учиниоци кажњени затвором по полицискоj уредби а плаћање штете пало на њихове родитеље, по закону о чувању пољ. имања.

Суд моли уредништво за објашњење:

1. По коме се законском основу другом могу казнити крадљивци на пољ. имању ухваћени, кад се по предњој одлуци првост. суда, пресуда не може наслањати на пропис из § 391. кр. закона

са прописима ислеђења из полициске уредбе.

2. Да ли је пресуда овога суда Бр. 1328, која је саопштена родитељима оптужених за наплату оштете, а који се нису жалили, постала извршном према њима, да се може наплата тражити без обзира на даљи рад према оптуженим крадљивцима по примедби првост. суда или не, јер овако споро окончавање пресуда по пољским кривицама служи осталим неваљалцима за пример, што у брзо учинилац не може да осети казну заслужену појављују се чести примери крађа?«

— На ово питање одговарамо:

Закон о чувању пољског имања предвиђа три врсте кривица.

Прва је за учињену потрицу на усевима у смислу чл. 1. поменутог закона; друга је за повреду прописа из чл. 27., 28—35; и трећа је за крађу.

Све ове кривице, према чл. 2. извиђају се и казне по званичној дужности.

Код кривца из чл. 1., за потрицу, казна је повчана, и изналази се на начин прописан у чл. 5. и 6. реченог закона. Код кривица из чл. 28—35. казна је такође повчана, само што је она одређена и креће се у границама минимума и максимума.

Крађе учињене у пољу на пољским усевима казне се по кривичном закону, према величини истих, према чему се одређује и надлежност власти — општинске или полицијске.

Независно од овога свега, законом се признаје право на накнаду штете, која је учињена потрицом, и ова се везује увек за сопственике стоке.

У случајевима крађе, штета се не би могла везати за сопственике стоке, јер се та дужност не би могла наметнути њима у смислу чл. 8 и 9. закона о чувању пољског имања.

Све ове кривце, па и крађе извиђају се и суде независно од питања о накнади штете, јер се штета досуђује само на тужбу оштећених — чл. 24. поменутог закона.

Према томе, питање о накнади штете никад се не расправља истом пресудом, којом се расправља питање о потрици.

Што се тиче крађе ту се може једновремено расправити и питање о накнади штете, по општим прописима казненог законика и казненог судског поступка, и кад је оштећени тражи од учиниоца дела.

Према овоме, како у овом даном случају није учињена штета стоком, него је учињена крађа, то је општински суд, с обзиром на вредност учињене штете, требао да наслони пресуду само на § 391. кр. закона, а не и на закон о чувању пољског имања.

Позивање на овај последњи закон није му било потребно ни по томе, што се накнада штете за крађе не процењује по чл. 23. закона о чувању пољског имања, него по § 33. т. д. Полициске Уредбе, односно § 55. 56. кр. суд. пост. и процењење бира сам општински суд, односно полицијска власт.

Кад овако стоји ствар, онда је првостепени суд правилно урадио, што је с формалне стране поништио пресуду.

Сада општински суд треба да доследи дело у смислу судских примедаба, и да донесе другу пресуду, коју ће наслонити само на § 391. кр. зак. и прописе Полицијске Уредбе, па да је саопшти окривљенима.

Ако оштећени налази, да су сопственици одговорни за накнаду штете, он може према величини ове повести редован грађански спор против њих, код надлежног суда.

Овде је потребно да се нагласи: да пресуде за потрицу, у погледу кривице, разматра полицијска власт, пошто оне излазе из примене закона о чувању пољског имања, као специјалног закона, а пресуде за крађе разматрају првостепени судови, према § 15. и 16. Полиц. Уредбе пошто се те пресуде наслањају на казнени закон.

Исто тако и пресуде за накнаду штете разматрају првостепени судови у смислу чл. 26. закона о чувању пољског имања.

Пресуда, коју је изрекао тај суд, и ако изречно није поништена према сопственицима стоке, не би се смела извршити ни по томе, што они нису у своме делу, нити су саслушани у смислу чл. 11. Устава земаљског.

II

Суд општине љубостињске, актом својим Бр. 653, пита:

„Извесна лица из ове општине, којима је главно занимање земљоделство, поред овога обављају још и занате: тишлерски, траклерски, коларски, цимермански и. т. д. На ово споредно занимање порезом се не задужују, пошто немају сталне радионице нити момака.

Правни мајстори, овима лицима преко власти и еснафа забрањују рад, наводећи: како ови немају права поред земљоделства и на споредно занимање, тим пре, што се порезом не задужују на рад, нити имају услова по еснафској уредби за обављање истог.

Суд ово општински као претплатник Поц. Гзасника моли уредништво, да у свом наредном броју изнесе своје мишљење:

1) Да ли она лица, која поред земљоделства, кад —кад употребе и друго занимање, треба порезом задужити на рад и коликом сумом, тим пре, што поједини земљоделци имају 3-4 споредна занимања.

2) Да ли правни мајстори могу забранити овима употребу споредног занимања, и ако га ови 4-5 пута годишње употребе, а немају момака ни сталне радионице?«

— На ово питање одговарамо:

По члану 2. закона о радњама, да се неки посао сматра као радња тражи се прво да се он стално ради, и друго да обављачи за то имају нарочите локале или да држе ученике и помоћнике.

У последњем ставу овога члана изречно се вели:

„Као радње у смислу овога закона не сматрају се она места, на којима раде појединци, сами или само уз припомоћ чланова своје породице, али без ученика или помоћника изван породице.“

Према овоме, кад земљоделци сами, уз своје земљоделске послове, и то нередавно, раде штогод од заната коларског, ковачког и т. сл. не може се сматрати као радња, нити соображавати прописима закона о радњама.

Према томе, не могу им се ти послови ни забрањивати све дотле, докле они носе вид домаће индустрије.

Такви послови не оптерећују се ни порезом у смислу чл. 47. тачке *в.* закона о непосредном порезу.

Чим, наравно, ови послови премашају обим и вид обичне домаће индуттрије, они се морају и соображавати прописима закона о радњама и подлежати плаћању пореза.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Прописом чл. 164. закона о радњама није укинуто наређење чл. 5. закона о сеоским дућанима, по коме сеоске општине имају право на наплату дућанске аренде.

Суд и одбор општине м..... донели су одлуку 22. децембра 1911. г. № 4445., којом су за 1912. годину разрезали дућанску аренду по 150 дин. годишње за сваког дућанџију.

Неколико дућанџија, незадовољни овом одлуком, изјавили су жалбу надзорној власти, и навели, да одлука, поред осталога, не одговара закону још и с тога, што је противна чл. 164. зак. о радњама у вези чл. 1. истог закона.

Надзорна власт нашла је, да је одлука суда и одбора противна закону о радњама, јер је, према чл. 164. истог закона, од дана ступања у живот тога закона престао важити закон о сеоским дућанима, према чему је престало и право тога суда и одбора, да на радње по селима наплаћује дућанске аренде. С тога је решењем од 16. јануара 1912. године № 702, а на основу чл. 152. закона о општинама, задржала од извршења одлуку суда и одбора.

Противу овога решења изјавио је жалбу Државном Савету општински суд, и навео да решење надзорне власти не одговара закону из ових разлога:

1. Чланом 164. закона о радњама није укинута ни једна одредба закона о сеоским дућанима, а најмање одредба чл. 5. истог закона, који одређује аренду за сеоске дућане, јер да је законодавац ту намеру имао, он би као и за остале законе и уредбе, укинуте чланом 164 зак. о радњама, то изриком казао и за закон о сеоским дућанима. Кад то није учинио, онда закон о сеоским дућанима не стоји ни у каквој опреци са законом о радњама, а најмање у опреци са чл. 164, на коме је надзорна власт засновала своје решење; и

2. Закон о сеоским дућанима не стоји у опреци ни са чл. 1., 23. и 30. закона о радњама, ма да су ту највидније ис-

такнуте одредбе које могу бити у противности са законом о сеоским дућанима.

Трећи Одсек Државног Савета, по расмотрењу односних аката и законских прописа, нашао је, да прописом чл. 164. закона о радњама није укинут чл. 5. закона о сеоским дућанима, по коме сеоске општине имају права да наплаћују дућанску аренду, те према овоме не може остати у снази решење надзорне власти.

С тога је на основу чл. 170. зак. о општинама решио, да се решење надзорне власти поништи.

Одлука од 18. фебруара 1912. године № 987.

О начину употребе и уживању општинске утрине решава општински одбор, али одбор не може решити, да се вид и својство утрина и шумских земљишта измени зирањем или сечом шуме, изузев случаја култивисања истих, у коме случају одлука одбора важи кад је одобри Министар Народне Привреде.

Одбор општине в . . . . . донео је одлуку 28 октобра 1911 године, да општина в . . . . . изда молиоцима Ж. Р. из Б., и М. П. из Г. један део своје утрине под закуп за 50 година, а под условима прописаним у тој одлуци, ну с тим да ради култивисања земљишта посаде винограде и подигну багремову шуму.

Ову одлуку, на основу чл. 85. закона о општинама, примила је к знању надзорна власт, с тим, да исту одобри Министар Народне Привреде и збор општински изгласа.

Министар Народне Привреде нашао је, да се ово давање под закуп врши само по решењу одбора, а не и одобрењу збора, па је стога закуп одобрио и наредио закључење уговора са закупцима.

После овога председник и пуномоћник општински закључили су у име општине, а на основу одлуке одбора, уговор са закупцима о закупу општинске утрине.

Али одбор општински на свом састанку 27. јануара 1912 год. донео је одлуку, да о овоме питању (давању општинске утрине под закуп) донесе одлуку општински збор као једино надлежан према одељку IV. тач. чл. 86 закона о општинама, па је тога ради једновремено одредио дан збора и све што је потребно.

Надзорна власт задржала је ову одлуку одбора од извршења зато, што је Министар Народне Привреде нашао, да за овај закуп није надлежан збор за решавање, већ само одбор, услед чега је ранију одлуку одборску о овом закупу и одобрио, и наредио да се уговор о закупу закључи, што је општински суд већ и учинио. Сада, после закљученог уговора не може бити никаквог новог решавања, ни одборског ни зборског, већ може бити само грађанског спора о раскинућу уговора, а за ове спорове надлежан је само првостепени суд.

У жалби Државном Савету, председник општинског одбора навео је, да решење надзорне власти не одговара закону, јер по тач. 3. чл. 86 закона о општинама, Министар Народне Привреде може да да одобрење да се вид и својство општинске утрине може изменити и без одобрења општинског збора само у случају култивисања општинске утрине од стране а у корист дотичне општине. Али кад се општинска утрина у циљу култивисања даје под закуп трећем лицу, које има да изврши култивисање утрине у корист своју, онда такав закуп има претходно да одобри општински збор. Ово зато, што се променом вида и својства утрине штете права грађана дотичне општине, који су сад лишени слободног уживања попаше са те утрине. Зато тај закуп, дакле, има да одобри и збор, а не само Министар Народне Привреде.

Трећи Одсек нашао је, да је решење надзорне власти правилно и на закону основано. Стога је на основу чл. 170 закона о општинама решио да се жалба одбаци као неумесна.

Одлука од 3. марта 1912. год. № 1667.

Све одлуке надзорне власти, донете по закону о општинама, морају бити образложене и основане на законским прописима.

Одбор општине б. п . . . . . одлуком својом од 5. децембра 1911. год. Бр. 4219, прописао је услове за издавање касапске аренде под закуп за 1912. годину.

Надзорна власт нашла је, да је ова одлука противна закону, јер је одбор, поред осталога, унео и ово:

„1., Ако би двојица, или више њих, једног брава делили за своју домаћу потребу, онда ће им арендатор наплатити аренду по тарифи у истој одлуци;

2., Говеђег меса мора имати, и то: зими четвртком и недељом, а лети само недељом;

3., Такса ће се одређивати за продају меса, када се за потребно нађе".

Навод под 1. противан је § 370 крив. закона и чл. 3. уредбе о касапницама. Навод под 2. противан је тач. 2 и 4 § 369 крив. закона, а тако исто и навод под 3. противан је закону, јер овим одређивањем таксе иде се на то, да од стране касапа не буде злоупотреба, да месо продају по високој цени, коју сами одреде, као заинтересовани у овоме за своју добит, а овим се постиже и то, да се у случају скупоће стоке може цена повисити у корист касапа на њихов захтев. Да би се ово постигло, ове цене имају се чешће мењати према пијачној цени стоке, а не овако како одбор налази, да се имају мењати кад се за потребно нађе, не везујући ту потребу ни зашта, што значи, да то зависи од воље одбора.

С тога је решењем од 12. децембра 1911. год. Бр. 11.537, задржала од извршења одлуку одбора.

По изјављеној жалби, III. Одсек Државног Савета нашао је, да решење надзорне власти не може остати у снази с тога, што одлука одборска није била противна ни једном од законских прописа, који су наведени у првој тачки истог решења, према чему власт није ни имала разлога задржавати је од извршења.

Сем тога и трећи навод у решењу не може остати, јер надзорна власт није навела законски пропис, коме би одлука одборска била противна, а међутим била је дужна ово учинити према чл. 152 и 156 закона о општинама.

С тога је на основу чл. 170 закона о општинама решио, да се решење надзорне власти поништи.

Одлука од 23. фебруара 1912 године Бр. 1368

Самоуправни капитали, па било да су покупљени за извесне потребе, било да су позајмљени, морају се предати на приплод Управи Фондова.

Среска скупштина среза л.... на дан 15. фебруара 1912. године донела је одлуку: да се новац од зајма у 100000 динара, кад се узме од Управе Фондова, да на приплод једном од новчаних завода из околине, за који донесе одлуку срески одбор, пошто Управа Фондова на лежећи новац не плаћа никакав интерес.

Надворна власт решењем од 16. фебруара 1912. год. № 2393, обуставила је од извршења ову одлуку, нашавши, да је противна чл. 40. закона о уређењу Управе Фондова, по коме законском пропису, а у вези са чл. 14. и 15. закона о окружним, среским и општинским буџетима, сви самоуправни капитали имају се а и морају предавати Управи Фондова на руковање.

Овај зајам одобрен је ради подизања среских зграда, а планови још нису готови, а док то буде учињено, проћи ће подуже време, те је зато најбезбедније, да новац стоји у самој Управи Фондова, а не да се даје приватнима. У толико пре, што за ово нема потребне одлуке Министра Финансија.

Министар Унутрашњих Дела нашао је, да је скупштинска одлука противна закону из разлога изнетих у решењу надзорне власти, па је писмом од 23. фебруара 1912. године П№ 3523, а на основу чл. 14. и 40. закона о уређењу округа и срезова послао Државном Савету сва акта овог предмета на коначно решење.

Државни Савет нашао је, да је решење надзорне власти правилно и на закону основано. С тога је на основу чл. 40. у вези са чл. 14. закона о уређењу округа и срезова, решио, да се решење надзорне власти одобри.

Одлука од 6. марта 1912. г. № 2747.

За одобрење издатака за оправке на окружним зградама, које не трпе одлагање, а вредност им не износи више од 200 динара, надлежан је окружни одбор (чл. 108. тач. 10. закона о уређењу округа и срезова).

Услед тога, што се на окружним зградама имале извршити оправке, окружни одбор округа београдског донео је 1. децембра 1911. год. одлуке, № 7, 8, и 9, да се грађевинском одељку начелства округа београдског издаду и то:

1) За оправку прве грађевине 186.81 д.
2) за оправку друге грађевине 186·81 д.
3) за оправку треће грађевине 120. д.

Надзорна власт нашла је, да ове одлуке не одговарају закону из ових разлога:

По чл. 46. закона о подизању јавних грађевина, оправке на окружним зградама могу се вршити само по одобрењу окружног начелника, ако не коштају више од 200 дин, или важније оправке, које не трпе одлагања, до 400 динара.

Како у овом случају за ове оправке није предходно добијен пристанак од окружног начелника, то одлуке одборове не могу остати. С тога их је решењем од 9. децембра 1911. год. № 12155. задржала од извршења, и целокупан предмет послала Министру Унутрашњих Дела на расматрање и решење.

Министар Унутрашњих Дела нашао је, да је посматрање надзорне власти, правилно и на закону основано, па га је решењем од 12. д цембра 1911. године № 24696. одобрио.

Противу овога решења окружни одбор изјавио је жалбу Државном Савету и навео. да решење Министрово не одговара закону из ових разлога:

По чл. 108. тач. 10. закона о уређењу округа и срезова, окружни је одбор властан дати у израду све хитне послове и без лицитације, ако вредност истих оправака не износи више од 200 динара, Овим законским прописом, као доцнијим, поништено је право окружног начелника, да се може користити чл. 46. закона о подизању јавних грађевина, и право хитних оправака прешло је у надлежност окружног одбора за окружне грађевине.

У чл. 11. al. 8. закона о уређењу округа и срезова јасно је прецизирано, у којим се случајевима и када може начелство окружно користити чл. 46. закона о подизању јавних грађевина, не прелазећи власт више но што је дато чл. 11. зак. о уређењу округа и срезова.

Дакле, само у пословима предвиђеним у al. 8. чл. 11. закона о уређењу округа и срезова има чл. 46. у вези чл. 10. зак. о подизању јавних грађевина силу закона, иначе не.

Државни Савет нашао је, да жалбено решење не одговара закону с тога, што се пропис чл. 46. закона о подизању јавних грађевина не може применити на овај случај, него пропис чл. 108. тач. 10. закона о уређењу округа и срезова, као доцнији по времену, а по овом законском пропису окружни одбор надлежан је за одобравање горепоменутих издатака.

С тога је на основу чл. 113. закона о уређењу округа и срезова решио да се жалбено решење поништи.

Одлука од 10. марта 1912. г., № 2826.

За расходовање општинских потраживања до 200 дин. у сеоским општинама надлежан је општински одбор, а решење одбора важи, кад га одобри Државни Савет.

Црква у Б.... припадала је 1887. год. општини ј...., и општина је тада издала 63 дин. за набавку црквених књига.

Налазећи, да су по закону о црквеним властима општине дужне старати се о црквама, одбор општине р....., на дан 12. фебруара 1912. године, донео је одлуку, да се ових 63 дин. расходују.

Државни Савет на основу чл. 86. закона о општинама одобрио је ову одлуку.

Одлука од 10. марта 1912. г., № 2827.

Штете, које је општина дужна накнадити држави, не могу се исплаћивати продајом општинског непокретног имања.

Збор општине с..... на дан 12. фебруара 1912. године донео је одлуку, да се путем јавне лицитације отуђе два општинска земљишта, а новац, отуда добивен, да се употреби на исплату полупаних — изломљених изолатора на стубовима телеграфским и телефонским у атару општинском.

Државни Савет нашао је, да се ова одлука не може одобрити с тога, што се не може и не треба допустити, да се продајом непокретног општинског имања исплаћују штете, које је општина дужна да накнађује држави.

С тога је, на основу чл. 33. закона о општинама, решио, да се одлука не одобри.

Одлука од 10. марта 1912. г., № 2828.

Јос. К. Ст.

Кад постојање крив. дела зависи од каквог грађанско-правног односа, онда се тај однос, у колико не би био несумњиво утврђен, има расправити у самом кривичном процесу.

Ј. Г. и М. П. тужени су суду, што су самовласно затворили гостионицу „Централ“ у П., коју је од њих узео под закуп и држао тужилац П. Т., те су тиме самовласно нарушили уговор о закупу и створили себи кривицу из § 195. крив. зак. Првостепени суд решио је био: да тужилац П., за 30 дана по извршности решења поведе редован грађански спор код надлежног суда и тим путем докаже постојање уговора о закупу кафане, закључен између њега и оптужених.

Но, по жалби заступника прив. тужиоца, Касациони је Суд поништио горепоменуто решење, са ових разлога: Погрешно је суд, што је застао са извиђањем ове кривице и прив. тужиоца упутио на особену грађ. парницу за доказивање постојања уговора о закупу између њега и оптужених, од чега суд налази да ће зависити постојање самог дела. За овакву одлуку суд није имао ослонца у закону, а погрешно је позивање суда при томе на § 14. грађ. суд. пост., јер се у овоме зак. пропису говори само о накнади штете причињене кривичним делом, а не и о грађанском питању, од кога би зависило постојање дела. Да ли у кривичном случају постоје елементи потребни за појам крив. дела, суд има да цени по доказима, које странке поднесу, као и онима које истрага пружи, а с обзиром на све околности и моменте инкриминоване раније, који би јој дали карактер кривичног дела. Ако би постојање крив. дела зависило од каквог грађанско-правног односа, онда се он, у колико не би био несумњиво утврђен, има расправити у самом кривичном процесу, према доказним странама и према ресултату расправе тог грађанског питања решити и питање о кривичном делу. Према томе суд у овоме случају има, пре свега да цени, да ли је за постојање овог дела од пресудног значаја питање о постојању уговора о закупу између оптужених и прив. тужиоца; па ако нађе да јесте, онда да то питање расправи одмах, по доказима, које су странке поднеле, а да не очекује његову расправу у особеној грађ. парници, на коју је погрешно упутио приватног тужиоца.

Један случај примене § 46. крив. суд. пост.

По једном кривичом делу, приватан тужилац се био позвао на председника и једног судију првост. суда, да му они посведоче о извесним фактима противу оптуженога. Ови су као сведоци о потребном испитани. На кад је истрага довршено и предмет по овоме оптужењу дошао пред дотични првостепени суд, председник и судија се нису хтели изузети из извиђања и суђења по овоме делу, и ако су били испитани као сведоци, наводећих ове разлоге: Председник Н. Н. и судија Н. Н., нису у изузећу за решавање овога дела, и ако се је тужилац на њих позвао као сведоке, а они испитани о тим околностима. Јер по § 46. крив. суд. пост. „судија који је у извесном кривичном делу био сведок или вештак, не може исто дело судити.“ Дакле, смисао овога зак. прописа несумњиво тражи, да је дотични судија, као сведок, знао и посведочио оно. што се од њега тражи. Како се из аката истрага види, да су председник и судија, под обећаном заклетвом, изјавили: да они ништа не знају посведочити о ономе на шта се прив. тужиоца позвао, — то се има и узети, да они нису сведоци по овоме делу, те према томе да не стоје у изузећу како предвиђа § 46. крив оуд. пост. — Ну, Касациони Суд примедбама својим поништио је решење првост. суда, са ових разлога: Кад већ и сам суд налази, да за председника тога суда и судије Н. Н., који су учествовали у доношењу овога решења, постоје такве околности, да је требало претходно расправити питање: јесу ли они у изузећу да по овоме решавају, онда је суд погрешно нашао, да о том изузећу могу решавати исте судије, код којих те околности постоје, дакле о своме изузећу; већ је требало то питање о изузећу дати другом колегијуму на решење — § 48. крив пост., или ако то није могуће учинити због оскудице судија, онда да пошаље предмет Касационом Суду, у смислу § 9. устројства Касационог Суда. — Првостепени суд није усвојио ове примедбе, већ је дао следеће против разлоге: Намера законодавчева приликом доношања § 46. кривичног поступка није била та, да ма ко — оптужени или тужилац — могу у свако доба, а најмање у претходној истрази, онеспособљавати колегијум судски за решавање извесног кривичног дела, тиме, што ће се на решавајуће судије у току истрага позивати да сведоче о извесним околностима. Јер, дужност судија није да по њеф интересованих страна

иду и сведоче о околностима, које им ниуколико нису познате, па кад они под обећаном заклетвом на саслушању изјаве, да не знају ништа сведочити о ономе што интересовани од њих траже да посведоче, — онда је несумњиво тачно налажење првост. суда у поменутом решењу, да се дотичне судије не могу сматрати као сведоци у ономе смислу како их је законодавац у § 46. кр. пост. замишљао. Кад би се усвојило налажење одељења Касац. Суда, по коме се претходно има расправити питање о изузећу именованих, онда се долази до једног врло опасног преседана — а то је баш оно на шта се овим противразлозима циља те да се једанпут расправи то питање: да ли се може и сме дозволити да један тужилац, савршено без основа и икаквог разлога, узима за сведоке судије који имају да решавају о притвору оптуженика, те да на тај начин оптужени леже у притвору само због ћефа његовог, који у напред зна да именоване судије не знају ништа сведочити што он од њих тражи. Претпоставимо случај да неко лице буде притворено по тужби свога тужиоца, који има намеру да оптуженога држи у притвору што дуже. И за тај циљ тужилац се позове да му све судије и председници свију првостепених и Касационог Суда посведоче о околностима за које унапред зна да их нико од њих не зна посведочити. Нека се Касац. Суд по сили закона и оспособи да донесе одлуку у смислу ових примедаба Одељења Касац. Суда, — онда настаје питање, који је тај првостепени суд, коме би се питање о изузећу могло упутити на решење? Ово је претпоставка, која једног дана може бити и свршени чин. Без сумње је законодавац, доношењем одредбе § 46. кр. суд. ист., имао у виду да од несавесних тужиоца може наступити случај какав је напред као претпоставка изнет, — па је реч „сведок“ сматрао само оног судију, који у својој сведоџби и утврди оно на шта се тужилац на њега, као сведока позвао.

Касациони Суд је, у општој својој седници, решењем од фебруара 1912. г. № 1992 усвојио примедбе свога одељења, а противразлоге првостеп. суда одбацио.

Исказ два незаклета малолетника и испод 16 год. вреди као непотпун непосредан доказ из тач. 2 § 123 крив. суд. пост.

Радоје Н. оптужен је суду зато, што је насилно обљубио Илинку, кћер Л. М. Првостепени је Суд нашао да, према лекарском уверењу, стоји дело из § 191. тач. 3. кр. зак., јер је обљубљена Илинка, у времену извршења дела, према крштеници, имала је 11 година; и да противу опт. Радоја, који ово дело не признаје, стоје ови основи: 1. Основ из тач. 5. § 121 крив. суд. пост., јер га обљубљена Илинка за учиниоца овог дела означује, и 2) Основ из тач. 7. § 121 крив. пост., јер је оптужени Радоје по своме признању, а и према сведоџби неспособних сведока: Илије и Ђорђа, који тврде да су оптуженог Радоја видели на гомили са Илинком, био на лицу места у времену извршења овог дела. Но суд не може узети исказе ова два сведока, као исказе очевидаца из § 229 крив. пост. и ако тврде, да су тада на лицу места видели оптуж. Радоја над обљубљеном Илинком, и овој тада била задигнута сукњица и кошуља, јер не тврде и то да су видели, да је оптужени тада и обљубу вршио; а баш ако би се и узели њихови искази као сведока очевидаца, ипак не би имали важности као доказ према § 114 тач. 3. крив. пост., пошто су оба ова сведока *испод 16 год. старости*. Како ова два основа нису довољна према §§ 237—238 крив. суд. пост. да сачине саставни доказ, те да се оптужени на казну осуди, то се он по § 242 крив. пост., има ослободити казне из недостатка довољних доказа.

Апелациони је суд одобрио био ову пресуду првост. суда.

Ну по жалби држав. и прив. тужиоца, Касац. је суд, решењем својим од 10. јуда 1910. Бр. 7.298 поништио поменуту пресуду са ових разлога: Погрешно и закону противно тај суд узима, да казивање сведока Илије и Ђорђа, од којих је први у време извршења силовања о коме сведочи, био у 15-ој а други у 16-ој години живота, и који су били очевидци извршеног силовања над девојчицом Илинком, — немају важности као доказ по § 114 тач. 3. крив. пост. само за то што су испод 16 година живота. По том законском пропису, они се због ненавршене 16 године само неће заклињати на своја казивања, и због тога њихови искази не могу бити *потпун доказ*, но § 229 крив. пост. о кривици опт. Радоја, а никојим зак. прописом није казано, да они, због тога само, не могу у опште бити никакав доказ. Напротив по другој половини тач. 2. § 123 ист. зак., *казивање два незаклета сведока вреди као непотпун непосредан доказ*, кад им се иначе *не може одрећи посматрачка способност*, која се огледа у њиховој умној развијености да запазе факт о коме сведоче, и кад се њихово казивање слаже са осталим ислеђеним околностима, као и са доказом о самом постојању дела. Па како казивање два незаклета сведока по наведеном § 123 крив. пост. има снагу ближег основа подозрења, то је суд требао њихово казивање тако и да узме, у вези са осталим основима, које је нашао да против оптуженога постоје, и према томе пресуду да изрече.

Апелациони суд је усвојио ове примедбе Касац. Суда и у смислу истих изрекао пресуду, којом је опт. Радоја за представљено дело осудио на *пет година робије* . . .

J.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Милосав Јов. Лазаревић, из Бобове, одговара за опасну крађу, али се налази у бегству. Он је повисок, танак, сув, носа кукастог, стар 30—35 година, у оделу је сељачком.

Депеша начелника среза ресавског Бр. 5413.

Светозар Суботић, скитница, родом из Ужица, који одговара за три опасне крађе, побегао је испред спроводника. Он је стар 18 година, средњег раста, сувоњав, црномањаст. У оделу је грађанском.

Депеша начелства округа ужичког Бр. 2688.

Богдан Аруновић, пекар из Паланке, има да издржи десет дана затвора по извршној пресуди начелника среза јасеничког Бр. 23212, али је отумарао незнано куд.

Ако се пронађе, треба над њим извршити поменуту пресуду, па о томе или о непроналаску известити дотичну среску всаст.

Депеша начелника среза јасеничког, округа смедеревског, Бр. 5722.

Непознати лопови, ноћу између 14. и 15. ов. месеца, обили су судницу општине бигреничке, и украли сточне пасоше серија 364, од бр. 12868 до бр. 12999.

Нарочита се пажња скреће на скитаче Цигане.

Акт начелника ср. параћинског Бр. 8670.

Непознати лопови, украли су Светолику Станишићу, трг. из Дудовице, на станици младеновачкој, два нотеса са новцима и забелешкама. У једном је било 180 динара у банкама, и то једна од 100 динара а 8 од по 10 динара.

Поред новаца била је и једна меница непопуњена, на бланкету од 1500 данара, коју је акцептирао Светоликов син, Милорад.

Акт начелства округа београдског Бр. 2199.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

КРАЂЕ СТОКЕ

Јованчи Ђокићу, из Грудаша, украдена су два коња. Један је длаке риђе, чарапаст, стар $2^1/_2$ године, има жиг А, висок 158 см. а други је длаке алатасте, стар 10 година, цветаст на челу, има жиг «О»

Депеша начелника среза добричког Бр. 4556.

Марјану Лападату, из Језера, украдена су два вола. Један је буваст, велики, ровашен у десно уво позади, а други је рујав, без роваша. Оба матори по 5 година.

Депеша начелника среза деспотовачког Бр. 341.

Илији Лукићу, земљоделцу из Беомужевића, украден је коњ са новим немачким седлом. Коњ је длаке вране, испод једног ока има брадавицу у величини једнога лешника, на задњој нози има белу белегу, гриве велике, стар 5 година, непочишћен.

Акт начелника окр. ваљевског Бр. 2881.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове покраће.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије

Уредник **Душан Ђ. Алимпић.**

БРОЈ 13. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 8. АПРИЛА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ЗА ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“ НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за полицијског писара друге класе среза јабланичког Милана Величковића, полицијског писара исте класе среза ражањског, по службеној потреби; и

за полицијског писара треће класе среза ражањског Петра В. Радовановића, адвокатског писара.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 19. марта 1912. године, у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, решено је:

да се Јовану Алексићу, полицијском писару друге класе среза колубарског, округа ваљевског, уважи оставка, коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 19. марта 1912. године, у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

ТРАГОВИ НОГУ И РУКУ У КРИВИЧНИМ ИСТРАГАМА

Трагови ногу [1]).

Било би излишно нарочито истицати огромну важност трагова ногу у кривичним истрагама. Међутим, ни наши полицијски агенти ни наши истражни чиновници нису, у, истини, још довољно упознати са њиховом корисношћу и важношћу. Нећемо да претерујемо као извесни теоричари, који тврде да из трагова могу читати као из отворене књиге, јер то је фраза која има своје нарочито место у једном роману Конана Дојла или у приповеткама о авантурама Ника Картера или Буфала Била. Наша сопствена пракса доказала нам је, међутим, да је у извесним случајевима могућно пронаћи извршиоца злочина, захваљујући траговима његових ногу. Поред овога, они — ови трагови — пружају пажљивом и критичном посматрачу (особине ове не познаје већина теоричара о злочину) индиције, које могу имати врло великог утицаја на ток истраге. Ово је довољно да истражник, а нарочито његов технички помоћник, вештак — специјалиста буду темељно упознати са изналажењем и искоришћавањем ових трагова.

Одржање трагова ногу на месту извршеног дела.

Инструкције водског кантона за заштиту трагова у почетку истраге поводом овога вели: „Није, по правилу, потребно нарочито заштићавати трагове ногу, који се налазе у унутрашњости куће, осим ако је немогућно забранити приступ света на место где се они налазе. У овом последњем случају треба их покрити даскама, испод којих — да се трагови од њих не би покварили — треба метнути две до три попречнице.

Ако се трагови ногу налазе у отвореном пољу, онда их треба покрити каквим сандуком, или већом саксијом за цвеће, или даскама испод којих би се подметнуле две попречнице итд.

Преко свега овога треба метнути увоштављено платно, а около направити мали земљани насип, да би се спречио приступ воде у случају кише.

Отисци ногу у снегу заштитиће се од топљења ако се прво покр ју сандуком па се на овај набаца снег. У колико је количина снега на сандуку већа у толико ће отисак бити заштићенији. Ако има много отисака од исте индивидуе, треба међу њима изабрати најбоље и од једне и од друге ноге, и сачувати их на горе изложени начин.

Истраживање трагова ногу.

Где треба тражити трагове ногу? Разуме се прво на месту самог злочина, а затим — што се врло често пренебрегава — и на удаљенијим местима. Шта више, на овим последњим местима обично се налазе боље очувани трагови но на самом месту злочина. Потпуни и добро очувани отисци на овом месту релативно су ретки, јер их обично има много и изукрштани су. Поред овога, личности које прве приспевају на место извршеног дела у већини случајева газе преко злочинчевих отисака, а нису ретки случајеви да и сам злочинац уништава и квари своје отиске. Опасност од свега овога много је мања код трагова на удаљенијим местима, кроз која је злочинац морао проћи. Истина, теже је доказати да такав и такав отисак ногу нађен у околини места злочина произлази доиста од злочинаца, али се са мало више посматрања и логике и ово постизава. Тако је увек мало вероватно; да ће злочинац ићи путевима и улицама где би могао бити виђен, већ ће тражити путеве за које верује да ће га заклонити од погледа.

Ако се открију трагови, за које је вероватно да произлазе од убице, треба прво извидети да ли они нису од суседа, или личности које припадају кући у којој је злочин извршен, упоређујући евентуално у овом циљу на лицу места њихову обућу са нађеним отиском. Брзо упоређење довољно је, у већини случајева, да покаже идентитет или неидентитет у оваквим приликама. На случај сумње треба одузети обућу и извршити брижљиво упоређење у лабораторијуму.

Ако се дође до уверења, да нико од суседа итд. није творац нађеног отиска, велика је вероватноћа да се има посла са отиском злочинца. Доказ о пореклу отисака ногу утврдиће се још лакше, ако су њихови творци изгубили какав свој или украдени предмет. Констатација да отисци произлазе од личности које су трчале, или које су носиле какав терет, или које су се одмарале, може такође олакшати одређивање њиховог порекла.

Додајемо још, да и у оним случајевима, кад је на месту извршеног злочина нађен отисак који се може искористити, не треба пренебрегнути тражење нових отисака у околини, јер је њихово изучавање у толико боље у колико их је више на расположењу.

---

[1]) Из дела Dr. R. A. Reiss-a: Manuel de police scientifique (technique).

Отисци босих ногу.

Доста знатан број убистава извршује се од убица са босим ногама: убиство Марије Агетон, у Паризу, које ј извршио познати Прадо, афера Курвоазије, у Енглеској, двогубо оцеубиство Беснеј (афера Тици), убиство финансијера Релис-а (које су извршили Ренар и Курто-а) итд. У овом последњем случају убице су биле потпуно наге у моменту извршења злочина. Разлог скидању обуће пред извршење злочина веома је разумљив. Злочинци овим избегавају бат корака, и не ризикују да своју обућу умрљају крвљу, која се веома тешко уклања потпуно са превоја кожа. Са ових истих разлога скидање обуће практикују и опасни крадљивци. Многе убице и опасни крадљивци скидају само ципеле, а задржавају чарапе на ногама.

Отисци босих ногу могу се наћи у влажној и пластичној земљи, т. ј. у земљи која је овлажена кишом, или је недавно превртана; затим у песку, у шумској земљи, у прашини по путевима, у брашну и осталим подобним материјама. Позитивни отисци могу се конставовати на сваком јавном предмету који је покривен прашином, на паркету недавно премазаном, по каменим плочама и каменом патосу са глатком површином, итд. Шта више, нога обојена крвљу или ма којом другом материјом за бојење, оставиће свој позитиван отисак на свакој површини с којом дође у додир. Овај отисак може бити потпун или делимичан.

Позитивни отисци, произведени босом ногом, која није намазана крвљу или којом другом подобном материјом на премазаном паркету, каменим плочама итд. постаће видљиви за око ако се буду испитивали под извесним углом, јер површина, додирнута знојем и масним материјама, које се увек налазе на површини коже, у већој или мањој количини, потамни услед овог додира.

Нога.

Код отиска ноге разликују се ови делови: *предњи део ноге са прстима, унутрашња ивица табана* која граничи кривину овога, *спољашња ивица табана и пета.*

Ромер разликује три типа ноге, који производе три различна облика табана: *савијен, раван и средњи.* Последњи тип најчешћи је. Његов потпун отисак овај је: а) спољашња ивица табана оцртава се у потпуној дужини; б) унутрашња ивица лако је прекинута кривином табана, али веза између предњег дела ноге и пете (мост) не постаје, услед овога, сувише узана; в) предњи део ноге са широком ивицом глава (5) метатарса с једне, и са меснатим врховима прстију с друге стране, и г) пета потпуно оцртана.

У унутрашњости ноге кости су распоређене тако, да образују двогуби свод у правцу трансверзалном и антеро-постериорном. Као што вели Фрекон, овај свод може се упоредити са полукубетом, које је изнутра отворено, и које се може комплетирати приближењем двеју ногу. Код савијене ноге свод је претеран, а код равне он више или мање ишчезава.

Отисак савијене ноге карактеристичан је, дакле, веома малим, а равне, врло широким мостом.

Стајање.

Отисци, које производи нога приликом стајања на једном месту, најкарактеричнији су, али притом никад нису апсолутно тачни, јер се нога на чврстој земљи шири и увеличава. Ово увеличавање износи, по Ценкеру, по 5 m.m. у сваком правцу, а по Масону од 9 до 23 m.m. у дужину. Увеличавање се не производи подједнако у свима деловима ноге. Предњи део ноге више се стешњава, истина не у великој мери, услед чега је најзгоднији за мерење.

Треба такође водити рачуна и о грчењу ноге услед хладноће, н. пр. у снегу.

Поред нешто мало мањих димензија, ово грчење производи још и превоје на кожи табана, којих нема на нормалној температури. Код отисака босих ногу у снегу, који су у пракси врло ретки, треба и о овоме водити рачуна.

За време стајања отисци пртију за окружени су, док су за време хода издужени. И кривина табана мења се у овим случајевима, јер се мало смањује за време хода услед издужења ноге. Она знатно варира од једне индивидуе ка другој.

Ход.

За време хода нога пада на задњи део пета и продужује свој покрет унапред, додирујући сукцесивно земљу свима испупченим деловима табана. Овом приликом она се шири и, најзад, пошто се јако ослонила на свој предњи део, подиже се својим врхом.

Услед неједнаке пресије за време хода, пета и предњи део ноге упадају више у земљу, услед чега пресек отиска ноге у ходу представља криву линију, чије су најниже тачке: задња ивица пете и врхови прстију, а највиша: средина ноге. Шта више, услед покрета прогресије тела, кој се ослања на предњи део прстију, ови клизају у назад и на овај начин скраћују дужину отиска ноге. Овај на предњој страни показује једну равнину клизања, у чијој су основи отисци прстију, по правилу врло јасни (Кутањ и Флоренс). Дужина ноге одговара у овом случају, не дистанцији између пета и прстију, већ оној између краја пете и почетка равнине клизања. Ова је равнина увек јасно видљива код отисака у блату и снегу. У овим последњим, клизање ноге у назад одваја често целу задњу страну отиска и баца је позади. Равнина клизања у толико је већа у колико површина, по којој се иде, нуди мање отпора, и у колико је покрет бржи. Она је, тако исто, врло знатна кад се отисци ноге налазе на узбрдном путу. Код отисака на низбрдици и површинама покривеним снегом често се посматра, поред равнине клизања предњег дела ноге, још и клизање целе ноге унапред.

Ово што смо рекли о кривини отиска босе ноге и равнини клизања, вреди такође и за отиске обувене ноге.

(НАСТАВИТЋЕ СЕ)

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

Ова ме вест озбиљно забрину: њу ће свакако испитати, а може бити да је већ била пред управником вароши; без сумње да је казала, или ће казати, за Дифаји-а, а кад је издат Дифаји издат сам и ја. Било је, дакле, неопходно осујетити тај удар. Сишао сам журно да се посаветујем са поднаредником шта ћемо предузети. Срећом он се беше отрезнио; кажем му о опасности која нам прети, он ме разумеде и извади из појаса двадесет гвинеја. „Ево, рече ми, овим ћемо осигурати ћутање мајке — Томас“. Затим зовну једног келнера, даде му паре и рече му, да их одма преда апсеници. „Ово је син апсанцијин, каза ми Дифаји, он стиже свуд, а уз то је поуздан“.

Наш изасланик се врати брзо и каза нам да је Мајка-Томас испитивана два пута и да није проказала никог; да је са захвалношћу примила послатак и да је тврдо решена и главу да изгуби а неће да каже штогод, што би нама могло шкодити. На тај начин сам се с те стране био обезбедио. А шта да радимо са ћеркама? упитам Дифаји-а — с ћеркама? Ништа друго него да их експедирамо за Динкерк; ја ћу платити трошак. Одмах смо се попели обојица да им саопштимо одлуку о путу. Оне испрва изгледаху зачуђене али после малих уверавања, да је њихов интерес да не остају више у Булоњи, оне се решише да нам кажу збогом. Још исте вечери отпутоваше су. Растанак није баш био тужан јер Дифаји је био новчан а било је наде да ћемо се опет видети; само се брда не састају, каже пословица.

Госпођу Томас пустише пошто је издржала шест месеци затвора. Паулина и њена сестра нагнане љубављу према месту рођења вратише се на материно крило и предузеше стари живот. Не знам да ли су што стекле, али није немогућно. Зато што о њима и не знам ништа више прекидам њихову историју да продужим своју.

Полет и његови једва да су били и приметили наше одсуство кад се ми вратисмо; они су певали, пили и јели наизменично и све у један мах и нису престајали до поноћи, састављајући тако све оброке у један. Полет и Флерно, његов помоћник, били су јунаци дана, а били су и физички и морално разничити један од другог. Први је био мали и пун човек, јаких и четвртастих леђа; имао је врат као у бика, а плећа широка, лице једро на коме је имало нечега лавовског; његов поглед био је увек или страшан или љубазан; у борби је био без милости, а иначе је свуда био човечан и сажаљив. У сукобу лађа био је демон, а код своје куће, међу женом и децом, изузев мало напраситости, био је добар као анђео; најзад био је добар закупац (имања) прост наиван и искрен, као какав патријарх; немогућно је познати да је гусар, а укрца

ли се, он наједанпут мења обичаје и говор, постаје дивљ и груб преко сваке мере; његова је команда као каквог деспота са истока, кратка и без приговарања; имао ј руку и вољу, гвоздене: тешко ономе ко се успротиви! Полет је био неустрашив и трпељив, осетљив и груб човек; нико није имао више од њега искрености и лојалности.

Флерио је био једно од оних најпростијих бића која сам икада срео. Обдарен чврстим саставом он га је још врло млад трошио у свима могућим претераностима. Он је био један од оних распуштеника, који силом акантирају од свога живота и троше свој капитал на зелен. Усијана глава, разбуктале страсти и занета уобразиља беху га рано изгурале напред. Он није имао још ни двадесету а малаксалост његових прсију и опште слабљење приморали су га били да напусти артилерију, у коју је био ушао у осамна стој години. Сад је имао само душу, страшно је био сув; два крупна ока, која су својом црном бојом чинила да више пада у очи меланхоличан изглед његовог лица, одавала су све оно што је преживео овај леш у коме тињаше још ватрена душа. Флерио не знађаше да су његови дани избројани; суђаје му беху изрекле смртну пресуду и извесност блиског свршетка надахну га на једну необичну одлуку. Ево шта ми је он причао:

„Служио сам у коњичкој артилерији, где сам ступио својевољно. Пук је гарнизонирао у Мецу: жене, јахање и ноћна служба сатреше ме, био сам сув као хартија. Једнога дана засвира да се коњи седлају и одмах пођосмо; разболео сам се на путу; упутише ме у болницу и после неколико дана лекари видећи да изкашљавам доста крви изјавише да моја плућа за прилично дуго времена не могу поднети дрмусање на коњу; према томе решише да ме преведу у пешачку артилерију и чим сам се предигао превод је извршен. Заменио сам једну врсту топова другом, мале за велике, шест за дванаест, мамузе за дозлуке; требало је товарити на мазгу и растоваривати, гурати точкове, правити заклон, носити терете и још горе, упртити на леђа торбу са муницијом која је убида више регрута него ли топ на Маренгу. Ова ме торба уби, нисам могао више издржати, те се јавим за отпуст и то ми се усвоји; требало је још само да издржим главни преглед који је вршен комисијски а у комисији је био генерал Сарацен. — Кладим се да је онај тамо болестан од груди; боле ли те груди? — Јектичавко у другом степену[1]), рече лекар. — Овај овде? сумњам, сви су они такви: згрчених рамена, тесних груди, протегљасти, у лицу жољави. Да ти видимо ноге... а, четири рата можеш издржати, настави генерал ударајући ме по листу. Шта би хтео? отпуст? нећеш га добити. У осталом, додаде он, само је онај мртав који се не креће, одлази!... други. — Хтео сам да кажем... — други! понови генерал, а ти ћути!

„Кад се преглед сврши одем и легнем на мој кревет. Док сам опружен по њему размишљао о суровости генераловој дође ми помисао: да ли неће бити попустљивији ако ме ко од његових другова препоручи. Мој отац се познаваше са генералом Леграном који је био у логору у Амблетезу и намислим да од њега тражим помоћ. Нађем га. Он ме прими као сина свога пријатеља и даде ми писмо за Сарацена коме ме посла са својим ађутантом. Препорука је била хитна и веровао сам да ћу успети. Дођемо оборица у логор известимо се за стан генералов, један војник нам га показа, и ево нас на вратима ј дне опале бараке, која ни по чему не личаше на стан главног старешине: ни страже, ни стражаре, ни натписа. Куцнем балчаком моје сабље; „слободно“ викну неко са нагласком и тоном рђавог расположења; повучем за један канап те се скакавица подиже и отворе врата. Прво што улазећи опазисмо беше један вунени чаршав у коме су увијени на мало сламе лежали један уз другог генерал и његов посилни. У таквом положају он нас прими. Сарацен прими писмо и пошто га је мирно прочитао рече ађутанту: „Генерал Легран се интересује за овог младог човека; лепо, шта жели он? да га отпустим? није ни мислити о томе“; затим окренув се мени: „ти би мислиш био добљи кад бих те отпустио! Диван ти изглед стоји код куће! ако си богат да умреш полако мучен ситним бригама, ако си сирома да увећаш беду твојих родитеља и да скончаш у болници. Ја сам лекар, ја. Тебе куршум тражи а лечење на страну; ако те не нађеш, ранац, или још боље, маршеви и вежбања опоравиће те. У осталом, ради као ја: ни ракије, она вреди више него ли лекови и сурутка“. У исто време он пружи руку дохвати једну грдну чутуру која је била близу њега и напуни један бокал који ми додаде. Узалуд сам се бранио, морао сам попити велику количину ракије; ађутант такође не могаше се ослободити од ове необичне љубазности. После нас пио је генерал, а његов посилни, коме додаде бокал, докусури оно што је било остало.

„Није било више наде да се може искамчити решење које ми је требало и ми се вратисмо нерасположени. Ађутант оде у Амблетез, а ја у тврђаву Шантијон где учем више мртав него жив. Отада није ми се ништа милило и био сам изгубио вољу на све; тада сам добио поштеду од службе и лежећи и дању и ноћу потрбушке остао сам равнодушан према свему што се око мене догађа и мислим да би остао још дуго у томе стању, да једне зимске ноћи не паде Енглезима на памет да запале нашу флотилу. Ма да нисам ништа радио ипак сам од неког непојмљивог умора био заспао. Наједанпут ме разбуди неки ненадни тресак, устанем и кроз окна једног малог прозора приметим хиљаду пламенова који су се укрштали у ваздуху. Видео сам грдне пламене бразде као дуге и звезде које су изгледале као да искачу; испрва сам мислио да видим неку вештачку ватру. Међутим хука, слична оној од бујице, које као водопад падају са стена, натера ме да задрхтим. Од времена на време густа помрчина је уступала место некој црвеној светлости која ми је изгледала као дан у паклу; земља беше као запаљена. Грозница ме ухвати; чињаше ми се као да ми отиче мозак. Засвира „узбуна“, чуо сам лепо узвике „к оружју“, и од пета до главе пређе ме неки страх; доиста био сам изван себе. Дохватим чизме, пробам да их навучем, немогућно, тесне, и ноге ми се заглавише у сарама; пробам да их извучем али не могу. За време овог напрезања мој страх постојаше све већи. Моји се другови обукоше; тишина која завлада око мене каза ми да сам остао сам, а напротив са свију страна чујем трче топовима, нико не брине за моју неприлику у обувању; најзад јурнем преко поља носећи испод мишице своје одело.

„Сутра дан изађем међу другове. Стидећи се мога кукавичлука који је и мене чудио измислим једну причу, која би ме, ако се у њу поверује, начинила неустрашивим. За несрећу она се не шираше тако лако као што сам ја мислио; нико није био тако глуп да у њу верује, него су ми чак добацивали оштре шале и заједања, те сам излазио из коже од једа и гњева. У свакој другој прилици ја бих се тукао са целом четом, али сам био сатрвен и ток идуће ноћи поврати ми се снага.

„Енглези беху поново почели да бомбардују варош; били су готово близу до обале, њихове речи допираху до нас а наша зрна пребациваху их. Наши пошаше на спруд покретне батерије и оне да би им се приближиле морале су се кретати према плими и осеки. Ја сам био у првој послузи једног топа; кад стигосмо до таласа ми се заустависмо. У истом препутку Енглези просуше на нас град од танади; гранате се распрскаваху пред нашим карама а друге испред наших коња. Било је јасно да смо и поред помрчине били Енглезима средиште на нишану. Требао је и бранити се и нападати; нареди се премештање топова; то се изврши; каплар при моме топу, толико исто збуњен колико сам ја био синоћ, хтео је да види, да ли су осовине на тону легле у л жиште за пуцање, повуче руку, али на једанпут јаукну од бола, а његов јаук поновише одјеци са обале; прсти му беху слепљени бронзом тешком двадесет цената; притрчаше да му прсте ослободе, подигоше масу која их је притискивала, али при свем том он се осећаше још ухваћен и обнезнани се; неколико гутљаја ракије помогоше ми повратити га и ја се пожурим да га изведем у поље; сви су помислили да ми је то био изговор да се извучем.

„Ја и каплар ићасмо полако; у часу кад смо ушли у парк (муниционi трен) кроз који смо морали проћи, једна бомба за запаљивање паде међу две каре пуне барута: опасност је била ту, неколико тренутака и сва муниција оде..... Могао сам комотно да се уклоним, али не знам, ток у мени се изврши неки преображај: од смрти се нисам више бојао; брже него муња јурнем на металну цев одакле је избијала смола и запаљива материја, зграбим је, однесем далеко и спустим на земљу

[1]) Кашље и пљује крв. Пр.

баш у оном тренутку кад ђулад у гранати попрскаше и са треском разнеше гранату.

„За ово сам имао сведока: моје руке, лице, изгорело одело, опаљене канате једне каре, све то говораше о мојој храбрости. Да није било ове једне успомене ја бих се погордио, а овако сам само био задовољан; другови ме нису више масним шалама задиркивали. Продужисмо пут. Тек што смо били одмакли неколико корака атмосферу обузе ватра, седам пожара појавише се у један мах; извор страшног осветљења био је у луци. Џреп на крововима обухваћеним ватром пуцаше те је изгледало као пушкарање; војници одељења чујући то, а не знајући узрок, пођоше на све стране тражећи непријатеља. Близу нас, на малом одстојању од бродарске радионице облаци дима и пламена обухватили беху једну колибу од које ветар разношаше запаљене делове; тужно јаукање неког детета допираше до нас; ја уздрхтах, није се имало времена премишљати; жртвујем се, спасем дете и вратим га његовој мајци која сирота цвиљаше да га ко избави.

На овај начин част ми је потпуно повраћена; нико се не усуђиваше више да ме сматра за плашљивца; вратим се у батерију где су ми сви честитали. Наш командант обећа ми чак и орден, који није могао за себе добити, јер је за тридесет година његове службе био судбине да увек буде иза топа а никако испред њега. Ја сам сумњао да ћу у опште бити одликован а још пре по његовим препорукама нисам одликован. Све једно, мени је било суђено да се прославим, све беше уз мене. У то време између Енглеске и Француске били су поведени преговори за мир: лорд Лодерал беше у Паризу као пуномоћник кад телеграф јави за бомбардовање Булоње; то је други део преговора вођених у Копенхагену. Цар увређен овима безразложним непријатељством извести о томе Лорда; пребаци му неверство његове владе и препоручи му да одмах оде. После тога на петнаест сати Лодерал стиже овде на „златном топу". Народ је желео да се на њему освети Енглеској и скупи се у гомилама на путу куда ће лорд проћи, а кад се он појави, без икаквих обзира према оној двојици на них официра који су га пратили, са свију страна полете на њ' камење и блато. Лорд блед, дршћући, без наде, очекивао је да буде премлаћен, али ја му пријем са сабљом у руца и викнем: тешко ономе који га дирне! Говором растерам гомилу и стигнемо у пристаниште без икаквих других неприлика и лорд се укрца на једну парламентарску лађу. Чим је стигао у Енглеску ескадру, још исто вече, настави се бомбардовање вароши. И ту ноћ били смо под оружјем. У један сат изјутра Енглези пошто су избацили неколико бомби за запаљивање обуставише паљбу; био сам изнурен од умора, наслоним се на један лафет, и заспим. Не знам колико сам сати спавао, али кад сам се разбудио био сам сав у води, крв ми се, чини ми се, беше следила, удови укочени, а поглед као и ум замрачени. Булоња ми изгледаше као да је променила место а ватра са флотиле изгледаше ми као да је она непријатељска. То све било је тек почетак једне дуготрајне болести, али сам ипак упорно одбијао да за све време боловања идем у болницу. Најад време оздрављења дође, али како сам се сувише рано опорављао предложиш ме за отпуст и овога пута, и ако сам сад био мишљења генерала Сарацена, и против моје воље, отпустише ме.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине радљевске, актом својим Бр. 979, пита:

„Суд овај, пресудом својом Бр. 624 од 22. фебруара тек. год., казнио је извесна лица — грађане ове општине, што по наредбама овог суда нису хтели очистити своја воћа од гусеничких јаја, са по 30 динара казне новчане у корист своје касе, наслонивши своју пресуду на чл. 6. зак. о уништавању штетних животиња и биљака, даље: да сви кажњени плате за пресуду по два динара таксе, а иследним грађанима — сведоцима по два динара дангубе солидарно.

Ну по жалби кажњених лица, полициска власт среза тамнавског, као надлежна за расматрање пресуда општинских судова овакове врсте, чл. 6. поменутог закона, не да је ожалбену пресуду поништила или одобрила, већ је ослањајући се на поменути законски пропис, ову пресуду преиначила и пресудила, да се сва именована — кажњена лица, пресудом овог суда Бр. 624, казне са по 5 *пет динара* новчано; да сви солидарно плате за пресуду свега 2 — *два динара* такса (ма да су истом кажњена 23 лица) и сваком сведоку по 1 — *један динар* дангубе.

Суд овај налази, да полициска власт није у праву пресуде општинских судова преиначавати, већ само одобрити или поништити — чл. 6. пом. закона. Сем тога суд налази, да с погледом ТБр. 370. и код овог напомене у закону о таксама, дужни су сви окривљени да плате по два динара таксе за изазвану судску радњу по званичној дужности због њихове непослушности.

С тога суд овај, поводом овог случаја, моли уредништво, да у првом свом броју „Полицијског Гласника" изнесе своје мишљење: да ли је изнета радња полициске власти, у овој ствари, правилна или не. Ако јесте по основи кога законског прописа? и најзад чијој каси припада ова казна, пошто је полициска власт пресуду овог суда Бр. 624 својим Бр. 4466 од 10. ов. месеца и год. заменула?"

— На ово питање одговарамо:

По члану 6. закона о уништавању штетних животиња и биљака и о заштићавању корисних животиња, жалбе против осуда општинских власти расматрају и у последњом степену *расправљају* среске, односно окружне полицијске власти.

И ако овим законским наређењем није нарочито наглашено, да полицијске власти могу преиначавати пресуде општинских власти, ипак им се то право не може оспорити, јер се из речи: „*расправљају*", јасно види, да сем разматрања имају и шире право. управо право пресуђивања.

Према овоме, среска власт је имала по закону право да измени казну, коју је општински суд изрекао, и у том погледу не може јој се чинити никакав приговор.

Да ли је, пак, она добро урадила што је смањила казну, то је са свим одвојено питање, и уредништво је ту на страни суда, и налази: да се само осетним казнама може нагнати наш свет да штити и своје властите интересе, и интересе својих суседа, јер непочишћена гусенична јаја у једном воћњаку, пружају могућност да лише читаво село једног важног и олаког прихода.

Што се тиче наплате таксе, уредништво налази да је среска власт погрешила што је сва кажњена лица осудила на плаћање свега 2 динара.

То није могла учинити ни по напомени код тачке 370„ јер се и тамо предвиђа наплата од осуђеног, што значи кад је ових више онда од свакога, а то није могла учинити ни по начелу постављном у напомени 2. алинеје друге код броја 193. закона о таксама, где се изречно вели, да ће се свако лице особено осуђивати на плаћање таксе.

Овоме није било места ни по томе, што је општински суд требао за свако лице да води одвојену истрагу, па да и пресуду одвојено донесе.

Новчана казна припада општинској каси, без обзира на то што је величина њена измењена, јер она ипак има свога извора у пресуди општинског суда.

II

Деловођа општине језерске, у срезу деспотовачком, пита:

„Начелник среза деспотовачког, у претпрошлој 1910. год., узео је мене и председника општине на одговор, што у општини није било страже, па нас је по томе, а по чл. 158. закона о општинама, казнио са по 100 динара у корист државне класе.

Као главни разлог за уништај, ја сам у изјављеној жалби цитирао одредбу чл. 115. закона о општинама, која предвиђа дужност општин. деловође, а и чл. 148. истог закона.

Трећи одсек Државног Савета, одлуком својом од 28. октобра 1910. године Бр. 8799, одбацио је жалбу а решење начел. ср. оснажио.

Док, међу тим, у бр. 9., стране 70. „Полиц. Гласника" излази одлука Државног Сивета од 19-I-т. год. Бр. 210, којом се деловођа општин. ослобођава казне за дело из чл. 158. зак. о општин. пошто није случај из члана 115. помен. закона.

Налазећи: да је одлука Државног Савета, којом је моја казна по решењу на-

челника среског Бр. 8799, неправилна и противзакона, пошто је дужност деловође јасно изведена у чл. 115. закона о општ. а овди није било ни једног услова из ове одредбе, — а да је одлука изнета у бр. 9. „Полиц. Гласника“ правилна, ја ипак молим уредништво да и оно даде своје мишљење: која је одлука правилна по овој ствари, како би се општ. деловође могле управљати при противном поступању?“

— На ово питање одговарамо:

Деловође општинских судова, као општински службеници, не могу ништа самостално наређивати у општини, јер та права припадају општинском суду, у колико нису пренесена на саме председнике општинске члановима 103. и 109. закона о општинама.

Према овоме, деловође не могу самостално и независно од општинских судова извршивати ни наредбе старијих власти, кад ове нису везане специјално за канцеларијске послове, него њихово остваривање и извршење тражи и неку врсту принуде, која извире из законског овлашћења.

Како и наредбе о постављању ноћних стража, могу бити извршене само тада, ако онај, који тражи њихово извршење, има и право принуде, а то право, међутим, деловође немају, то онда на њима и не лежи одговорност, јер то прелази круг дужности, које су за деловође прописане у чл. 115. закона о општинама.

Из ових разлога ми налазимо, да је друга одлука Саветска, публикована у 9-ом броју нашега листа, за ову годину, саобразна закону.

Деловођа би овде могао бити одговоран само тако, ако би се утврдило: да је он немарљивошћу својом у пословима канцеларијским тако затурио ову наредбу власти, да она није ни допрла до сазнања општинског суда и председника.

Понављамо: кривице, за које деловођа општински може бити кажњен по члану 158. поменутог закона, везане су само за дужности побројане у чл. 115. истог закона.

Независно од казна из чл. 158. прописане су казне т. 1. чл. 157., чл. 163. итд. за пропуштене дужности у тамо побројаним случајевима.

III

Деловођа општине влаховске, у срезу добричком. пита:

„Молим уредништво, да ми изволе у своме листу објаснити:

Подлеже ли плаћању таксе тужбе, које сеоски пуномоћници подносе за заузеће сеоске утрине противу појединих грађана, јер то није у закону о таксама објашњено, а ја сам мишљења да те тужбе подлеже такси, јер се пуномоћници сматрају као приватна, а не званична лица.“

— На ово питање одговарамо:

Чување општинске утрине није ствар само добре воље општинских власти, него је то њихова законска дужност, која истиче из закона о општинама и Високајше уредбе од 7. марта 1858. године.

Кад ово стоји, онда се општински пуномоћници, који достављају захватање општинских утрина, не могу сматрати као приватна лица, те по томе не треба ни да плаћају таксу за све случајеве § 375. *а.* кр. закона, у толико пре, што се ова дела извиђају и суде по службеној дужности. Овако је нашао и Касациони Суд одлуком својом, донесеном по захтеву г. Министра Правде од 11. октобра 1910. г. Бр. 15785.

IV

Деловођа општине пријеворске пита:

„Одбор општине пријеворске, одлуком својом од 24. октобра 1911. године Бр. 1741, осудио је два грађанина на по 3 месеца пол. надзора као сумњива лица.

Одмах за тим, оба ова лица стављена су под кривичну истрагу и у притвор код начелника среза љубићског по извесној кривици, и како је притвор одобрен они су били под истрагом више од 3 месеца и на претресу код Првостеп. Гор. Милановачког Суда пуштени су као невини.

Општински суд позива их да издрже надзор по одлуци одбора, али се они бране да су ту осуду код власти издржали, јер чим су осуђени одмах су пали у притвор и у рукама власти били више од три месеца.

Моје је мишљење, као деловође општинског, да осуђенима треба тај притвор урачунати у извршење надзора, пошто су више од 3 месеца били под надзором власти и као невини пуштени.

Али председник и кметови не слажу се са мном и траже да осуђене подвргну издржању надзора без обзира на то, што су они и дуже време били у притвору. У овоме мишљењу председника и кметове потпомаже и среска власт.

За ово молим уредништво да изволи објаснити: чије је мишљење правилније, моје или председника, кметова и среске власти?“

— На ово питање одговарамо:

У случајевима кад се надзор досуђује уз друге казне, он по § 37. в. почиње тећи од времена издржане или опроштене казне.

Његово прекидање није признато, и кад истекне време, колико је одређено, он је одржан на баш и да није свака ноћ проведена онако, како прописује § 37. а. кр. закона.

Код надзора који се изриче према § 4. а. Полиц. Уредбе и § 391. кр. закона, мора се узети да надзор почиње тећи онога тренутка, кад је одлука постала извршном.

Према томе, ако је од дана кад је одлука постала извршном, па до сада, протекло више од 3 месеца, онда се лица, о којима је сада реч, не би могла сада стављати под надзор по ранијој одлуци у толико пре, што су они све то време провели у затвору.

Међутим ако се на њих и даље сумња, одбор и суд могу донети нову одлуку и њоме их ставити под нов надзор.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Да ли административне кривице општинских часника, предвиђене у чл. 157—162. закона о општинама, застаревају по закону о општинама (чл. 167. *н.*) или по казненом законику (§ 396.)?

С. М., председник општине п....., пресудом начелника ср. п..... од 30. априла 1911. год. № 8379., кажњен је са 40 дин., на основу чл. 158. закона о општинама, за три разне кривице, учињене у званичној дужности.

Ова пресуда саопштена је осуђеном председнику 28. септембра 1911. године., дакле, после четири месеца и 28 дана, и за то време надзорна власт није ништа радила и предузимала, да пресуду изврши или да прекине застарелост.

По изјављеној жалби, III Одсек Државног Савета нашао је, да је пресуда надзорне власти у смислу § 396 кривич. закона застарела, па је с тога, и не упуштајући се у расматрање, вратио акта нерасмотрена (Одлука од 12. новембра 1911. године № 10462.)

Министар Унутрашњих Дела актом од 18. јануара 1912. године П.№ 967 вратио је сва акта овог предмета Државном Савету с молбом, да на основу чл 64. закона о пословном реду у Државном Савету исправи своју одлуку № 10462., пошто иста треба да буде донета на основу чл. 167. *н.* закона о општинама, а не на основу § 396. кривич. закона, и пошто овде није реч о застарелости пресуде (јер иста није постала извршном) већ о застарелости дела. Овом приликом напоменуо је, да се чл. 167.*н.* закона о општинама односи и на дела из чл. 158. истог закона, јер се прво поменутим наређењем из закона о општинама (чл. 167.*н*) не прави разлика између дела судски и административно кажњивих, што се види и по томе, што закон о општинама, тек после чл. 167.*н*, предвиђа, која од изложених дела извиђа и суди судска власт, а која пак дела надзорна власт.

Трећи Одсек Државног Савета нашао је, да се према пропису чл. 58. саветског пословника не може поново упуштати у расматрање и решавање о томе, да ли је пресуда начелника ср. п..... од 30. априла 1911. године № 8379, изречена над С. М., председником општине п....., за дела предвиђена чл. 158. закона о општинама, застарела, јер је већ о томе своју коначну одлуку донео 12. новембра 1911. год. № 10162. С тога је вратио сва акта на даљи надлежни поступак.

Одлука од 3. марта 1912. год. № 1501.

Један случај поништаја пресуде надзорне власти о казни општинског поштара, услед тога, што је пресуда заснована на правилима о сеоским поштама од 1902. године, која су престала важити услед замене правилима од 9. новембра 1909. године.

Милија Т., председник, и Недељко М., деловођа — поштар општине р..., узети су на одговор, што општински поштар

није једно препоручено писмо отправио народном поштом куда треба, већ тек после пет дана.

На свом саслушању, председник је изјавио, да он за ово не може одговарати, пошто он није поштар, нити у опште, ма колико, до њега има кривице за ово.

Деловођа — поштар изјавио је, да је писмо примио после 4 часа по подне, када је већ пошту био послао. Писмо није отправио одмах зато, што није имао при себи поштанских марака.

Надзорна власт пресудом од 10 јануара 1012. године № 20676., а на основу чл 48 и 57. правила о општинским поштама и чл. 155. закона о општинама, казнила је их са по 20 динара.

По изјављеним жалбама, III Одсек Државног Савета нашао је, да жалбена пресуда не може остати у снази с тога, што је заснована на пропису члана 48. правила о сеоским поштама, прописаним 16. септембра 1902 године а она су према чл. 61. правила од 9. новембра 1909. год. П№ 24796. и ПТ№ 30623. изгубила своју вредност.

С тога је на основу чл. 170. закона о општинама решио, да се пресуда надзорне власти поништи.

Одлука од 12. марта 1912. год. № 2920.

Противу одлуке општинског одбора, којом на предлог надзорне власти у смислу чл. 148. закона о општинама, разрешава од дужности општинског часника, жалба се изјављује непосредно надзорној власти и предаје општинском суду.

На предлог надзорне власти, а у смислу чл. 148. закона о општинама, одбор општине ј..... одлуком од 22. фебруара 1912. године № 4070. разрешио је од дужности Илију Д., кмета села Гор. Ј.....

Противу ове одлуке, уклоњени кмет изјавио је жалбу, „за надлежну власт", предавши је општинском суду, дакле правилно према чл. 172 зак. о општинама.

Општински суд пошаље ову жалбу са актима надзорној власти, а ова је спроведе Државном Савету на решење.

Трећи Одсек Државног Савета нашао је, да је овај предмет погрешно упућен Државном Савету, јер кад је жалба, противу одлуке одборске, изјављена надлежној власти, која је у овом случају била непосредно надзорна власт, и прописна такса по закону о таксама плаћена, онда је непосредно надзорна власт била дужна, по чл. 27. Устава, да жалитељу изда своје формално разлозима поткрепљено решење, како би противу истог могао употребити правно средство на вишу власт.

С тога је решио да се акта врате нерасмотрена.

Одлука од 17. марта 1912. г. № 3002.

Кад је решење надзорне власти о задржању од извршења одлуке општинског одбора постало извршно, онда општински одбор о тој истој ствари не може више решавати.

Одбор општине б..... на дан 20. II 912. год. донео је одлуку, да се општинско непокретно имање од 30 ha, дато школи за њено издржање, одузме од школе као и сва готовина која се води као школска својина, а у циљи подизања нове механе по плану у Б.....

Надзорна власт решењем од 27. фебруара 1912. год. № 3502 задржала је од извршења ову одлуку са ових разлога:

1., што је ово исто имање одлуком општинског одбора од 18. фебруара 1899. год. уступљено школи за њено издржавање, па то одобрио и Министар Просвете;

2., што је решењем Министра Финансија од 18. фебруара 1899. год. № 2301. одобрено, да школа закупнину, добивену од ове земље, троши на своје издржавање као што је то одлуком суда и одбора општинског од 21. септембра 1897. год. опредељено; и

3., што је суд са одбором до сада у два маха доносио одлуке, да се ово исто имање одузме од школе, па је власт исте одлуке решењем својим од 18. децембра 1910. г. № 15495 и од 2. јануара 1911. г. № 21347 задржавала од извршења, противу којих се решења нико од општине није жалио.

По изјављеној жалби III Одсек Државног Савета нашао је, да је решење надзорне власти правилно и на закону основано. С тога је на основу чл. 170. зак. о општинама решио, да се жалба одбаци као неумесна.

Одлука од 17. марта 1912. г. № 3029.

Ако је гласање закључено пре законом одређеног времена, избор општинских часника остаће у снази само у том случају, ако та неправилност не утиче на ресултат гласања.

Владимир Ђ., из Г..... жалио се Државном Савету противу избора председника општине г....., извршеног 19. фебр. 1912. године, због ових неправилности:

1., што је збор за овај избор сазван преко бирова, а не писменом објавом у смислу чл. 35. зак. о општинама;

2., што је гласање закључено у четири часа по подне, противно чл. 47. и 54. к зак. о општинама;

3., што је за време ручка бирачку собу чувало лице, које је дегредирано у војсци;

4., што је биралиште било неограђено; и

5., што је тога дана био писар бирачког одбора и целокупну зборску радњу водио један бивши судски осуђеник.

Трећи Одсек Државног Савета нашао је, да су наводи под 1. и 5. без вредности; навод под 3. је без доказа, а то исто вреди и за навод под 4.

Навод под 2. утврђује се записником, али та неправилност није била ни од каквог утицаја на ресултат избора, пошто је листа изабранога добила преко апсолутне већине, јер су од 300 правних гласача за њу гласали 151.

С тога је на основу чл. 170. закона о општинама решио да се жалба одбаци као неумесна.

Одлука од 17. марта 1912. г. № 3061.

Један случај умесног задржања од извршења зборске одлуке о отуђењу извесног дела општинске шуме, у циљу исплате општиниског дуга.

Збор општине т.... на дан 12. фебруауа 1912. године донео је одлуку, да се из општинске шуме посече и прода извесан део шуме, у циљу исплате дуга Управи Фондова у 803·40 дин.

Надзорна власт нашла је, да ова зборска одлука не одговара закону из ових разлога:

Све дотле, док општински суд не изврши општи и посебни опис шума и шумског земљишта, док не направи привредне планове, које има одобрити Министар Народне Привреде и док се по тим плановима не убаштини, не може предузимати сечу ни у ком виду, па ни у предложеноме, јер ничим не доказује, да је та шума његова својина.

По § 211. грађ. закона, свако ко хоће да постане господар какве ствари, мора је законо прибавити; а за свако законо прибављање тражи се по § 226. истог закона пуноважан основ и закони начин. Како пак по § 292. грађ. закона за доказ својине непокретности служи судска *тапија, судска пресуда* или *уговор судом потврђен*, а такве доказе општински суд не подноси, онда се има узети, да означена шума није њена искључива својина.

То, што су на општину уписане у пописну књигу „Б", не даје јој права, да истом може и пуноважно располагати, према чему јој се не може ни допустити, да у означеним шумама врши сечу, а то тим пре, што она свој дуг може платити уношењем у свој буџет потребне суме за његову исплату.

Са тих разлога, решењем од 5. марта 1912. године № 3454, а на основу чл. 33. закона о уређењу округа и срезова и чл. 152. закона о општинама, задржао је од извршења поменуту одлуку збора.

Министар Унутрашњих Дела писмом од 13. марта 1912. године П№ 4801 спровео је Државном Савету сва акта овог предмета, да на основу чл. 152. зак. о општинама донесе своје решење, пошто налази, да је решење надзорне власти правилно и на закону основано.

Трећи Одсек Државног Савета нашао је, да је решење надзорне власти правилно и на закону основано, па га је, на основу чл. 152. закона о општинама одобрио.

Одлука од 17. марта 1912. г., № 3104.

Услови за кметове у свима општинама су: одборнички порез и повишен број година (25 година) а у варошима још и писменост (чл. 71. у вези чл. 105. зак. о општинама).

Јован Л., из Д. П..... жалио се Државном Савету противу избора председника и једног кмета општине д. п...., извршеног 24. фебруара 1912. год., због ових неправилности:

1., што изабрани председник Транло Н. не плаћа 25 дин. непосредног пореза. За доказ овога поднео је уверење б..... пореског одељења од 28. фебруара 1912.

године № 1696, којим се тврди да изабрани председник плаћа у својој општини 24·60 дин. на име непосредног пореза, без личности;

2., што изабрани кмет Милија К. такође не плаћа довољно пореза, јер по уверењу истог пор. одељења плаћа 11·75 динара на име непосредног пореза са личним; и

3., што је биралиште било неограђено, услед чега су бирачи улазили кад је и где ко хтео.

Трећи одсек Државног Савета нашао је, да први навод нема вредности, јер се из самог уверења пореске власти види, да изабрани председник плаћа и више но што то захтева пропис чл. 105. зак. о општинама. Навод под 2. је без вредности, јер за кмета у погледу цензуса важи пропис чл. 30. зак. о општинама. Најзад, навод под 3. је боз доказа, а међутим записником се противно утврђује. С тога је на основу чл. 170. закона о општинама решио, да се жалба одбаци као неумесна.

Одлука од 17. марта 1912. г. № 3112.

Општина је дужна накнадити Држави штету за упропашћене телеграфске и телефонске дирекe и изолаторе у њеноме атару, па према томе дужна је ово унети у свој буџет као расход по тач. 2. чл. 129. закона о општинама.

По наређењу Министра Грађевина, надзорна власт наредила је општини с...., да из своје касе исплати 219.50 динара за упропашћене телеграфске дирекe и остали материјал.

Одбор општински, поводом овога, донео је одлуку 12. фебруара 1912. године № 162, да се ова сума не уноси у буџет за текућу годину, пошто је ово потраживање застарело.

Надзорна власт решењем од 22. фебруара 1912. год. а на основу чл. 152. закона о општинама, задржала је од извршења ову одлуку с тога, што се општина не може користити одредбом § 931. грађ. законика, јер овде не може бити застарелости, пошто је ова наплата непрекидно била у раду, као што се то из односних акта види, према чему општина мора с обзиром на чл. 13. зак. о телеграфу и телефону ову штету платити, па према томе има је и предвидети у буџету за ову годину.

По изјављеној жалби, III Одсек Државног Савета нашао је, да је решење надзорне власти правилно и на закону основано. С тога је на основу чл. 170. закона о општинама решио, да се жалба одбаци као неумесна.

Одлука од 17. марта 1812. г. № 3115.

Јос. К. Ст.

Прече право наплате општинске калдрмине од хипотекарних поверилаца.

Тужилачка страна предетавила је суду, да се по депозиту Д. С. пријавили за наплату својих тражбина *интабулисани повериоци*, овде тужени оснаф бакалски и Д. Л. трг. из П., а тако исто и тужилачка општина П. за 319 дин. дужне *калдрмине* око продатог имања Д. С. из чијег депозита тражи првенствену наплату, као законом привилеговани поверилац. Тужени оснаф и Д. Л., нису признали општини П. прече право наплате из поменутог депозита, пошто су они интабулисани повериоци. Првостепени је суд пресудно био, да се тужилачка општина одбије од овог свог тражења као неумесног и недоказаног. Ну, по жалби тужилачке стране Касац. Суд, примедбама својим од 29. априла 1911. год. Бр. 4767 поништио је пресуду прв. суда, са ових разлога:

Неправилно је суд узео, да општина за тражбину своју од калдрмине нема првенственог права наплате из новца добивеног продајом имања испред кога је ном. калдрму саградила, већ да из тог новца имају од ње прече право наплате интабулирани повериоци на поменутом имању; неправилно по томе, што је утрошеном сумом за направљену калдрму повећана и вредност самога имања, поред кога је ном. калдрма направљена, а та повећана вредност садржи се и у куповној цени добивеној за исто имање, пошто повећана вредност имања, направљеном поред њега калдрмом, изазива и повлачи већу купљену цену истога, — те је стога правично и у духу закона, да се та повећана вредност претходно издвоји из добивене куповне цене за продато имање и врати општини, која ју је на тај циљ и утрошила, па тек остатак да се дели међу интабул. повериоце; јер кад би се друкче поступило повредило би се једно од најглавнијих правних начела: да се нико не може и праведно богатити на штету другога.

Па с тога, и што ни дужник, ни тужени интабул. повериоци не споре тужилачкој општини у основу право на наплату ове калдрмине, коју она по тач. 3. § 465. гр. пост. има права да наплати и без пресуде, већ јој у главноме само спорс првенство у наплати према интабул. повериоцима, — суд је дужан да ово право првенства у наплати оцени према напредизложеним, имајући, по § 10. грађ. зак. у виду и начела изложена у §§ 629. и 630. гр. зак., као и то, да је законодавац и у тач. 3. § 8. стец. пост. у начелу признао право првенства наплате за подобна потраживања државна и општинска и према интабул. повериоцима. —

Првостепени је суд усвојио ове примедбе Касац. Суда, и у смислу истих пресудио: да тужилачка општина има првенство права наплате за своје потраживање од калдрмине а из депозита Д. С., од туженик интабул. поверилаца.

Овакву је одлуку одобрио Касациони Суд, и тиме је овај интересантан спор окончан. Међутим, ми сматрамо, да ово питање није сасвим правилно и по закону расправљено. Првостепени је суд био дужан да дâ своје противразлоге, те да овај предмет дефинитивно расправи Општа Седница Касационог Суда. Наше је мишљење: да су горње примедбе Касационог Суда погрешне, јер се ослањају на претпоставкама; њима се позитивна законска наређења просто негирају. Јер, кад тужена страна има хипотеку на продато имање, а општина је само лични поверилац, онда је, сасвим природно и у духу закона, да је хипотекарни поверилац прече у наплати из хипотекованог добра од свију личних поверилаца. И општина и држава и ма која друга установа, ако хоће да се користи залогом, мора залогу и добити код суда и тек од тога дана постаје заложни поверилац.

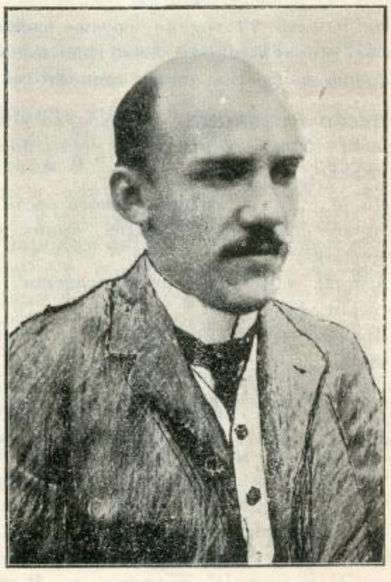
Изнети наводи: да је имање добило у цени, произвољни су што се види и из продајне цене; али ипак и кад би било тог повећања у цени, то не даје општини право да се наплати пре интабулираних поверилаца, јер нигде у закону нема прописа за такво поступање. По таквом схватању, логично би било да би сваки, који би дужнику дао новац да оправи имање или да на имању што доправи, имао права да се наплати пре интабулисаних поверилаца, јер се тиме побољшало имање, што међутим не може по закону бити. То побољшање имања имало би дејства само спрам дужника, али никако и спрам интабулисаних поверилаца, чија залога има по закону остати неповређена. Исто тако сматрамо, да је погрешан и без законског ослонца разлог суда: да општина има права да се и без пресуде наплати за калдрмину и да је законодавац, за подобна потраживања, признао првенствено право наплате општини и према интабул. повериоцима!

J.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Елек Сестрић, поштански чиновник у Цирчу (Мађарској), чију слику износимо, утајио

Елек Сестрић.

је једно новчано писмо у вредности од 19.000 круна и побегао.

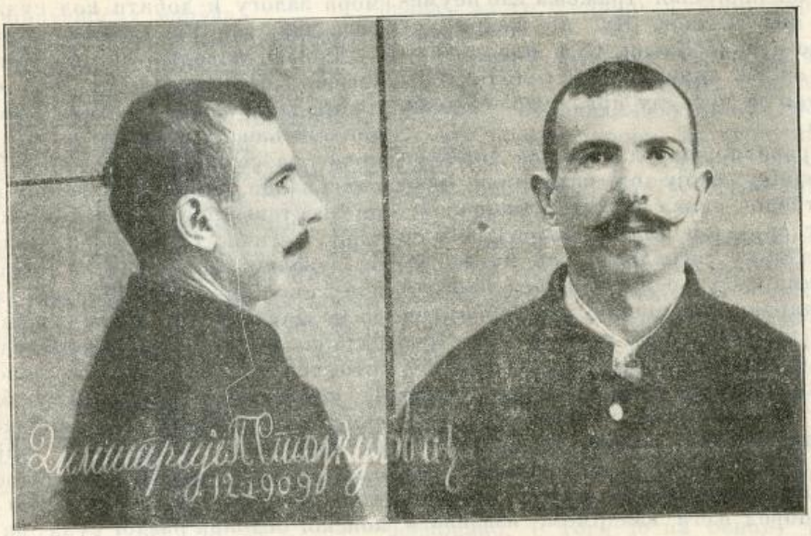
Он је стар око 30 година, здепаст, ћелав, очију плавих, у лицу пегав, зуба покварених,

брковa загаситих подшишаних; говори: немачки, мађарски и српски.

Рођен је у Пирету у Угарској, и има при себи легитимацију под Бр. 5972.

Акт Управе града Београда Бр 11617.

Димитрије П. Стајкуловић, осуђеник нишког казненог завода, чију слику износимо, побегао је са рада. Родом је из Малајнице,

среза брзопаланачког окр. крајинског, стар 34 године, раста средњег, косе и брковa црних, очију угасито зелених.

Депеша управе нишког казненог завода Бр. 1190.

Живорад Јанковић, из Урошца, има да издржи 25 дана затвора и 4 месеца полицијског надзора, али се налази у бегству. Он је стар 40 година, средњег раста, смеђ, одело сељачко.

Акт начелника среза посавског, окр. ваљевског. Бр. 4114.

Драгољуб Станимировић, кројачки радник из Ниша, проневерио је своме газди извесну суму новаца па побегао.

Он је стар 22 године, средње висине, црномањаст, брчића црних, одело граосиве боје.

Депеша начелства округа нишког Бр. 9167.

Лазар Врањчевић, из Сурдука у Аустро-Угарској, био је у притвору среза посавског због крађе, па побегао.

Он је стар 20 година, малога раста, у лицу црномањаст, брковa малих, црних, у оделу грађанском.

Депеша начелника среза посавског, округа ваљевског, Бр. 4331.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

ТРАЖЕ СЕ

Јелисавета, одвојено живећа жена Станка Петровића, трг. из Рашке, пресудом краљевског првостепеног суда од 17. маја пр. год. кажњена је са десет дана затвора за дело из § 104. кр. закона, и да плати на име судских такса и дангубе сведока 12 динара.

Над пронађеном треба извршити пресуду, па о томе известити начелника среза студеничког, с позивом на његов акт Бр. 3859, или га о непроналаску известити.

Бранислава, сина Стевана Петровића, из В. Крсне, нестало је на Цвети у вече. Он је стар 18 година, средњег раста, очију зелених, косе смеђе, образа кратких, на десној страни главе има малу белегу од убоја. У оделу је сељачком.

Депеша начелника среза јасеничког, округа смедеревског Бр. 6077.

Јулке, кћери Петра Ж. Јанковића, из Доњих Матеваца, нестало је 23. пр. месеца. Она је стара 17 година, средњег раста, лица округлог, пуна, очију црних, у оделу сељачком онога краја.

Депеша начелника среза нишког Бр. 5151.

КРАЂЕ СТОКЕ

Марку Јовановићу, из Горњег Бријања, украдене су две краве, маторе 10—12 година, длаке сиве и мрке.

Златку Ђорђевићу, из Брестовца, украден је један коњ, матор 9 година.

Депеша начелника ср. јабланичког Бр. 8366.

Драгутину Вићентићу, из Дрена, украден је во длаке зелено-перасте, матор 4 године, у десно уво ровашен.

Ненаду Илићу, из Дрена, украден је во длаке зелене, рогова широких.

Василију Савићићу, из Ушћа, украдена је кобила, стара 16 година, длаке мрко-дорастасте, ждребна, у леву предњу ногу откована.

Акт начелника среза посавског, округа ваљевског Бр. 4114.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе.

КО ЈЕ ОВО?

У притвору код начелника среза параћинског налази се ово лице, чију слику износимо, које се издаје за **Николу Ђорђевића,** Циганина, из Јасенова среза ресавског, а које је извршило неколико крађа у Параћину.

Како ово лице није казало право своје име и презиме и место становања, то се сумња

да још где под ма којим именом није извршило још какво казнимо дело. Моле се све полиц. власти, да ако што о овом лицу знаду, путем телеграфа известе начелника среза параћинског с позивом на Бр. 8158,

Штампа Краљ Срп Државне Штампарије Уредник **Душан Ђ. Алимпић.**

БРОЈ 14. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 15. АПРИЛА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ЗА ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“ НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТА

у месецу фебруару 1912. год.

Према званичним извештајима окружних начелстава, Управе града Београда, градских и среских судова, у току месеца фебруара ове године извршено је у Србији:

1. **Убистава**	**35**
2. **Детоубистава**	**2**
3. **Нехотичних убистава**	**3**
4. **Покушаја убистава**	**37**
5. **Разбојништава**	**5**
6. **Силовања**	**2**
7. **Тешких телесних повреда**	**19**
8. **Паљевина**	**98**
9. **Опасних крађа**	**119**
10. **Злонамерних поништаја туђих ствари**	**17** [1]).

Од изложених дела пронађено је:

Убистава	31	или	88·5%
Детоубистава	2	„	100·0%
Нехотичних убистава	3	„	100·0%
Покушаја убистава	36	„	97·2%
Разбојништава	5	„	100·0%
Силовања	2	„	100·0%
Тешких тел. повреда	19	„	100·0%
Паљевина	6	„	6·1%
Опасних крађа	24	„	20·1%
Злонамер. поништаја туђих ствари	3	„	17·5%

[1]) У месецу фебруару 1911. г., дела је ових било:

1. Убистава	25
2. Детоубистава	4
3. Нехотич. убистава	2
4. Покушаја убистава	29
5. Разбојништава	4
6. Силовања	1
7. Тешких телесн. повреда	13
8. Паљевина	50
9. Опасних крађа	115
10. Злонамерних поништ. туђих ствари	1

Највећи број **убистава** извршен је *ватреним оружјем* (**19**), *оштрим оруђем* (**13**), и *тупим* (**3**).

Узроци њиховом извршењу леже: у *међусобној свађи* за **20** случајева, у *освети* за **5**, у *користољубљу* за **2**, у *вршењу званичне дужности* за **2**, у *одметању од власти* за **2**, у *нужној одбрани* за **2**, у *љубомори* за **1**. За **један** случај узрок је *непознат*.

Посматрана према местима у којима су извршена изложена убиства јављају се: у срезу хомољском **3**, у срезу врачарском **2**, у срезу јабланичком **2**, у срезу копаоничком **2** (оба непронађена), у срезу нишком **2**, у срезу млавском **2** (1 непронађено), у срезу прокупачком **2** и по **1** у срезовима: космајском, посавском округа београдског, колубарском округа ваљевског, гружанском, брзопаланачком, расинском, темнићском, беличком, ресавском, нишавском, мачванском, голубачком, качерском, подунавском, косаничком (непронађено), моравичком и у варошима: Крагујевцу, Ћуприји, Нишу и Београду.

Детоубиства извршена су по **1:** у срезу јасеничком округа крагујевачког и вароши Београду.

Нехотична убиства извршена су по **1** у срезовима: колубарском округа ваљевског, јадранском и рачанском.

Покушаји убистава извршени су: у срезу јабланичком **6,** у срезу беличком **4,** у срезу колубарском округа ваљевског **2,** у срезу тамнавском **2,** у срезу млавском **2,** у срезу звишком **2** (1 непронађен), у срезу орашком **2,** у срезу добричком **2,** у срезу прокупачком **2** и по **1** у срезовима: космајском, врачарском, ваљевском, масуричком, лесковачком, гружанском, крагујевачком, брзопаланачком, левачком, бањском, пожаревачком, голубачком и у вароши Београду.

Сва ова дела извршена су већином у међусобној свађи и освети.

Разбојништва су извршена по **1** у срезовима: јабланичком, лесковачком, лужничком, звишком и јасеничком округа смедеревског.

Силовања су извршена по **1:** у срезу ресавском и у вароши Нишу.

Тешке телесне повреде извршене су: у срезу јабланичком **2,** у срезу крагујевачком **2** и по **1** у срезовима: грочанском, лесковачком, кључком, брзопаланачком, расинском, жупском, левачком, параћинском, нишком, мачванском, азбуковачком, пожаревачком, ариљском, моравичком и у вароши Београду.

Паљевине су извршене: у срезу бањском **13,** у срезу сврљишком **8** (1 пронађена), у срезу деспотовачком **7,** у срезу звишком **7,** у срезу крајинском **5,** у срезу параћинском **5,** у срезу ресавском **4,** у срезу нишком **4,** у срезу хомољском **4,** у срезу лесковачком **3** (2 пронађен), у срезу лепеничком **3,** у срезу колубарском округа ваљевског **2,** у срезу неготинском **2,** у срезу подунавском **2,** у срезу зајечарском **2,** у срезу косаничком **2,** у срезу прокупачком **2,** у срезу студеничком **2** и по **1** у срезовима: посавском округа београдског, врачарском, колубарском округа београдског, пчињском, власотиначком, масуричком, јасеничком округа крагујевачког (пронађена), гружанском (пронађена), крагујевачком, брзопаланачком, расинском, нишавском (пронађена), лужничком, љубићском, качерском, бољевачком, заглавском, ужичком, жичком, моравичком и у вароши Ужици.

Вредност свих ових паљевина износи око **17.900** динара.

Опасне крађе извршене су: у вароши Београду **16** (1 пронађена), у срезу јасеничком **9** (2 пронађене), у срезу колубарском округа ваљевског **5** (1 пронађена), у срезу крагујевачком **5,** у срезу колубарском округа б оградског **4** (2 пронађене), у срезу млавском **4,** у срезу звишком **4,** у срезу лесковачком **3** (1 пронађена), у срезу гружанском **3,** у срезу бањском **3,** у срезу поцерском **3** (1 пронађена), у срезу пожаревачком **3** (1 пронађена), у срезу орашком **3** (све пронађене), у срезу црногорском **3,** у срезу ваљевском **2,** у срезу посавском округа ваљевског **2** (1 пронађена), у срезу тамнавском **2,** у срезу лепеничком **2** (1 пронађена), у срезу копаоничком **2** (1 пронађена), у срезу ресавском **2,** у вароши Нишу **2,** у вароши Шапцу **2** (1 пронађена), у срезу рађевском **2** (1 пронађена), у срезу бољевачком **2,** у срезу драгачевском **2** и по **1** у срезовима: космајском (пронађена). подгорском, јабланичком, пчињском, власотиначком, масуричком,

брзопаланачком, и готинском, трстеничком (пронађена), ражањском, деспотовачком, параћинском (пронађена), нишком, алексиначком, моравском округа нишког, лужничком (пронађена), посаво-тамнавском (пронађена), мачванском (пронађена), хомољском, тимочком, добричком, прокупачком, златиборском, трнавском, жичком (пронађена) и у варошима: Врању, Ћуприји, Пироту и Смедереву.

Вредност свих ових крађа износи око **12.000** динара.

Злонамерних поништаја туђих ствари било је: у срезу жупском **2** (1 пронађен), у срезу лужничком **2**, у срезу поцерском **2** (оба пронађена), у срезу драгачевском **2** и по **1** у срезовима: колубарском округа београдског, тамнавском, лесковачком, трстеничком, моравском округа нишког, рамском, хомољском, звишком и јасеничком округа смедеревског.

Вредност свих уништених ствари износи око **1.800** динара.

Поред изложених дела у току месеца фебруара ове године извршено је у Србији и **15 самоубистава** и то по **1** у срезовима: посавском округа београдског, подгорском, лесковачком, крагујевачком, жупском, поцерском, качерском, љубићском, јасеничком округа смедеревског, косаничком, пожешком, драгачевском и у варошима: Врању, Шапцу и Београду.

Сва ова самоубиства извршена су: *ватреним оружјем* **7**, *вешањем* **6**, *оштрим оруђем* **1** и *тровањем* **1**.

А узроци њиховом извршењу леже: у *болести* за **5** случајеваа, у *душевном растројству* за **2**, у *страху од казне* за **2**, у *рђавом материјалном стању* за **2**, у *рђавом домаћем животу* за **1**, у *стиду* за **1**, у *тузи* за **1**; и за **1** случај узрок је *непознат*.

Покушаји самоубистава извршени су: по **1** у срезовима: мачванском (вешање, жалост), поцерском (оштро, болест) и у варошима: Шапцу (ватрено, непознат) и Београду (дављењем у води, стид).

Општи преглед до сад изложених дела овакав је:

Текући број	ОКРУЗИ	Убиства	Детоубиства	Нехотична убиства	Покушаји убиства	Разбојништва	Силовања	Тешке телесне повреде	Паљевине	Опасне крађе	Злонамерни поништаји туђих ствари	Самоубиства	Покушаји самоубиства
1	Округ београдски	4	—	—	2	—	—	1	3	5	1	1	—
2	„ ваљевски	1	—	1	5	—	—	—	2	12	1	1	—
3	„ врањски	2	—	—	8	2	—	3	6	8	1	2	—
4	„ крагујевачки	2	1	—	2	—	—	2	6	10	—	1	—
5	„ крајински	1	—	—	1	—	—	2	8	2	—	—	—
6	„ крушевачки	3	—	1	—	—	—	2	1	4	3	1	—
7	„ моравски	4	—	—	5	—	1	2	16	5	—	—	—
8	„ нишки	3	—	—	1	—	1	1	25	8	1	—	—
9	„ пиротски	1	—	—	—	1	—	—	2	2	2	—	—
10	„ подрински	1	—	1	—	—	—	2	—	9	2	2	3
11	„ пожаревачки	6	—	—	6	1	—	1	11	12	3	—	—
12	„ руднички	1	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	—
13	„ смедеревски	1	—	—	2	1	—	—	2	13	1	1	—
14	„ тимочки	—	—	—	—	—	—	—	4	3	—	—	—
15	„ топлички	3	—	—	4	—	—	—	4	2	—	1	—
16	„ ужички	—	—	1	—	—	—	1	2	4	—	1	—
17	„ чачански	1	—	—	—	—	—	1	4	4	2	1	—
18	Управа града Београда	1	1	—	1	—	—	1	—	16	—	1	1
	Свега:	35	2	3	37	5	2	19	98	119	17	15	4

Из канцеларије Антропометријско-Полицијског Одељења Министарства Унутрашњих Дела, 2. априла 1912. године АБр. 486, у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

ТРАГОВИ НОГУ И РУКУ У КРИВИЧНИМ ИСТРАГАМА

(НАСТАВАК)

Трчање.

За време трчања отисак је мање јасан, јер се услед клизања и ротације производе скраћења. Поред овога, прсти, клизајући уназад пре подизања ноге, одбацују често разне материје (песак, земљу итд.), које испуњују отисак у већој или мањој мери. Многе личности за време трчања додирују земљу само предњим странама ногу, док се, међутим, професионални тркачи, нарочито ако су уморни, ослањају целим табаном.

Марej и Карле, који су специјално изучавали механизам хода и трчања, констатовали су ово:

1. Приликом хода по хоризонталној земљи, отисак пете одговара тачно средини линије која сједињује отиске двају трагова супротне пете;

2. Ослањање ноге о земљу јаче је за време хода но за време стајања;

3. У колико су кораци већи, у толико је већи и притисак ноге на земљу;

4. Траг пете код увећаних корачаји остаје сталан, док се траг врха ноге увећава, и

5. Дубина и дистанција отисака увеличавају се приликом трчања.

Отисци великог прста (на нози).

Масон је био први, који је обратио пажњу на важност овог отиска. Велики прст може се поделити на два главна дела: први одговара жиличасто-рскавичавој маси која покрива први његов зглоб, а други његовом мишићу — прегибачу (горњи део). Овај други део варира, не само код разних ногу, већ и код једне исте према томе да ли је она у миру или у покр:тu. Врло ретко, у дванаест случајева једанпут, отиска овог дела нема ни у ходу ни приликом стајања. У два случаја на дванаест он се показује у ходу, али га нема приликом стајања. Најчешће пак, у девет случаја на дванаест, захваљујући енергичном грчењу мишића, овај отисак — који за време стајања има облик усамљене тачке, више или мање наглашене — проширује се тако да у извесним случајевима има облик правилне дугуљасто-округле фигуре са предњим делом отиска самог прста.

Дужина корака.

Дужина корака добија се мерењем међупростора, који растављa отиске двеју пета. Код одраслог човека, средња величина корака варира, према брзини хода, између 65 и 90 см. Код личности малог или великог раста, ове мере, сасвим природно, смањују се или увећавају. Корак војнички износи 75 см. Ако дужина корака прелази 1 м., она је последица трчања. Код деце и старих лица корак је много краћи. Средња дужина женских корака, по Жилу де ла Турет, износи 50 см. Он ову разлику у дужини корака између људи и жена приписује релативној слабости жена, већој ширини карлице и већем ширењу ногу.

Корак десне ноге обично је већи од корака леве ноге. Ово долази отуд, што су мишићи у десној нози развијенији. Разлика између корака износи: код људи скоро 2 см., а код жена само 0·3 см.

Средње трансверсално ширење ногу износи: код људи 11 до 12 см., а код жена 12 до 13 см. Услед увеличавања овог ширења, корак губи у дужини и постаје спорији, али у исто доба и сигурнији. Са овог разлога старци и деца, чији корак није тако сигуран, траже шири ослонац у ходу, ширећи трансверсално ноге. Исто је овако и са личностима које носе велики терет, и које одржавају равнотежу свога хода ширећи ноге.

Линија хода.

Фрекон дефинише линију хода овим речима: „линија хода или управна линија пролази кроз центре свију пета; сматра се као линија права, и ако прав ход не постоји, пошто ширење ногу готово увек

лако варира са сваким кораком. У ствари, то је линија више или мање изломљена. Њена изломљеност увећава се са дебљином (трудна жена)". По Ценкеру могућно је познати корак флегматичара и беспосличара по томе, што њихови отисци пролазе наизменце са стране линије хода, која је у противности са њиховим нормалним положајем.

Угао хода.

Овај угао постаје услед пресека линије осовине ногу са линијом хода, и веома варира према личностима: ход са врхом ногу изнутра, у поље и са паралелним стопалама. Угао хода може код извесних личности сачињавати прави професијонални особени знак. Тако су у ходу коњаника ноге често потпуно паралелне и у страну знатно удаљене. Извесне дрводеље, навикнуте да се крећу по узаним гредама, одликују се само паралелним ногама у ходу, али без удаљења. Корак морнара, паралелизам стопала и велико удаљење у страну познати су. Фрекон је врло тачно уочио да војници, у почетку ношења сабље или мача, показују знатно удаљење леве ноге од линије хода, а врх обуће више им је унутра окренут. У опште се може рећи, да је угао хода већи — отворенији — код људи но код жена. Његова средња величина износи: 31 до 32° код људи, и 30 до 31° код жена. У колико су деца млађа у толико више корачају са стопалама изнутра окренутим.

Неправилан ход.

Код хода уназад посматра се веома јасна неправилност отисака, која одаје неизвесну стабилност. Код хода у страну, свака нога налази се са једне исте стране линије хода. Кад лице, корачајући нормално, гледа уназад, његови ноге стају као и код хода у страну, јер по правилу оно окреће изнутра ногу, која је противположена страни на коју гледа. Личности старе или уморне повлаче ноге. Ова особеност јасно се констатује по траговима на земљи.

Модификације отисака услед разних узрока.

Овде ћемо укратко изложити разне модификације отисака услед разних узрока:

Доба старости: Отисци деце мањи су, а угао хода затворенији, услед тога што су им стопале више унутра окренуте. Код деце и старца јавља се смањење дужине корака и увећање ширења ногу у страну. Старији људи повлаче често ноге.

Женски пол: Отисци ногу приближују се дечјим отисцима. Ширење ногу у страну увећава се, а отвор угла хода смањује. За време трудноће овај се угао увећава. Деформисање ногу чешће је код жена но код људи.

Обућа: Услед веома шиљатих ципела велики прст повијен је с поља, док су остали прсти наслагани један преко другог. Трагови другог и четвртог прста у овим случајевима често су веома рудиментарни на отиску, или их никако и нема. Први заглавак метатарса постаје испупчен.

Професијоналне навике: Носачи, коњаници итд. имају паралелне и удаљене стопале; дрводеље паралелне стопале, а пекари вуку ноге услед навике приликом ношења старе обуће за време рада итд.

Промене и деформације патолошког порекла: Делимична ампутација, брадавице на табану ноге, стопала сакатa, равна и хрома. У последњем случају, испитивањем отисака познаће се која је нога болесна. Она се повлачи поред здраве ноге. Ако је хромост незнатна, она више или мање превазилази ногу здраву, али је од ове увек мање активна, а и дужина њеног корака краћа је. У овом случају констатује се неједнакост у дистанцијама између отисака. У колико је ова неједнакост знатнија, у толико је и хромост већа. Отисак задње ноге у највећем међупростору одговара отиску болесне ноге. Лакасањ је посматрао утицај туберкулозе и тифусне грознице на табане. Отисци, који су били нормални приликом ступања болесника у болницу, показивали су доцније неке карактере савијене ноге, јер су ноге додиривале земљу само на веома узаним тачкама.

Нервне болести могу такође имати утицаја на отисак ноге. Тако, нога табетичара производи отисак код кога угао унутрашње ивице, у нивоу првог зглоба великог прста, постаје испупчен.

Изложили смо укратко све што је потребно знати за интерпретацију отисака босих ногу (као и ногу обувених) са гледишта правца и брзине хода, навика при идењу итд. Не треба, међутим, претеривати у важности закључака, до којих се, према веровању, може доћи студирањем опште физиономије отиска. Као што је већ казао Ценкер, човек није машина и с тога може сваког тренутка изменити начин свога хода. Што се тиче угла линије хода, ширења ногу у страну итд. да би се формулисали сигурни закључци треба посматрати чврст корак и на већем простору.

Обувене ноге.

И ако се злочини често врше од индивидуа са босим ногама, ипак у већини случајева злочинци овом приликом задржавају своју обућу, или бар чарапе.

Отисци ноге у чарапи приближују се много отиску босе ноге, само што им ивице нису тако јасне као код овог последњег, и што се прсти, у најчешће прилика, не показују одвојено од остале ноге. Понекад је, међутим, могућно познати положај четири прста по појачавању трага ако је отисак позитиван, и по већем угњућу ако је негативан. Велики прст повијен је у поље услед стезања у ципели, а мост између предњег дела ноге и пете шири је.

И код позитивних и код негативних отисака ногу у чарапама могућно је, у већини случајева, познати облик — распоред — шупљика које чарапе остављају. Овај облик варира са начином фабрикације чарапа и материјалом употребљеним за њихову израду. Тако, код чарапа од вуне шупљике су много веће него код чарапа од памука. Код чарапа руком рађених шупљике су много збијеније но код оних које се фабрикују машином. Поред овога, чарапе од разних материја нуде веома различиту општу структуру. Шавови руком рађених чарапа разликују се од једне чарапе ка другој, док се „поштрикаване" чарапе одликују веома карактеристичним знацима.

Нога у чарапи оставља, дакле, отисак, који пружа довољно особености за евентуално упоређење и идентификовање са чарапом окривљеног. Поред овога, овај отисак може још пружити извесна обавештења и о социјалној ситуацији творца злочина, јер је мало вероватно да ће један сељак или радник носити фине чарапе, изузев случаја ако их је украо.

Отисци шупљика на чарапама обично су јасни, ако произлазе од чарапа које су мало упрљане блатом. Ми смо имали један случај опасне крађе у коме су позитивни отисци, произведени блатом на црном столу, показивали тако јасно структуру чарапа, да су веома лако могли бити идентификовани са чарапама нађеним код једне осумњичене личности. Резултат добивен на овај начин био је још контролисан упоређењем облика отиска са оним ноге осумњиченог.

Разуме се већ, да и нога окривљеног, приликом произвођења отисака за упоређење, треба да буде у чарапи. Добијају се врло добри отисци ако се нога у почетку стави на веома равну цинкану плочу, превучену знатним слојем штампарског мастила, а за овим на белу хартију.

Ципеле.

Ципела има веома разних облика, али су најобичније: ципеле са шиљатим врхом, ципеле са заокруженим врхом и ципеле са четвртастим врхом. Енглеска форма карактеристична је по ђоновима заокруженим и са широким ивицама, по широкој и ниској пети и одсуству кривине. Америкaнска форма одликује се кривином ђонова и повијањем заокругљеног врха унутра. Услед овога осовина је повијена ка унутрашњој ивици. Ципеле „Ришелије", нарочито за даме, остављају отисак са петом много ужом но ципеле енглеског кроја. Пошто су штикле код ципела „Ришелије" релативно високе, то део ђона, који одговара предњем делу ноге, додирује сам земљу. Отисци, које производе ове ципеле, личе на отиске веома савијене ноге, док се отисци енглеске обуће приближују отисцима равне ноге.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

„Нисам желео никако да умрем на постељи и сећајући се речи „мртав је онај који се не креће", отпочнем нов

живот у коме без великог запињања има послова сваке врсте. Уверен да нећу дуго живети решим се да то време корисно употребим; постао сам гусар; шта сам имао да ризикујем? могу ме само убити, а и тада мало губим; међутим не оскудевам ни у чему, разоноћења сваке врсте: опасности, уживања, ништа себи не кратим.«

Читалац сад зна какви су људи били капетан Полет и његов помоћник. Овај последњи, са душом у носу, био је и у битци и у свему подбадач осталима. Понекад кад је изгледало да је сав утонуо у тужне мисли он би се из заноса трзао нагло; његова глава даваше покрет нервима и он би постао тако дурновит да не познаваше границе: није било будалаштине, није било испада који он није био кадар учинити: у овом неприродном надражењу све му је било могућно; покушао би да и само небо прескочи. Нисам у стању да изређам све лудости које је починио на овом вес љу кад ме је Дифаји са њиме упознао. Час предлаже једно, час друго; најзад му паде на памет позориште. — Шта се даје данас? упита. — „Саможивост и кајање.“ — Ја више волим „Два брата.“ Другови, воли ли ко од вас да плаче? Капетан плаче сваке године на свој имен дан; ми немамо никад таквих радости. Тако је кад је човек родитељ. Идете ли кад год у позориште, старешино? Треба да видите; биће много света. Сав лепи свет, племство овог краја, рибарке у хаљинама од свиле. О, Боже! небо, отвори се! прасад са кодирима. Али ништа, оне траже забаве; још да бар разуму француски? а, баш! само што не уједају. Сећам се последњег бала: жене кад их позовете у игру, одговарају: *трудна сам*[1]). — А тако, ти би хтео да набијеш рогове сељаку? рече Полет своме поручнику, којега нико од гусара не прекидаше. — Капетане, одговори овај, ја сам предложио, нико не каже ништа, никоме се не плаче, идем да плачем сам.

Флерио изиђе одмах а капетан га стаде хвалити: „занесењак је ама храбар, нема му равна под овом божјом капом!“ Затим нам настави причати како да има да захвали срчаности Флериа за богату пљачку коју су учинили. Причање је било занимљиво и примамљиво и поред тога што Полет имађаше рђаву навику да квари везу, гутајући глас *с* свагда кад се деси на крају речи са сугласницима, како се у грађанству тад сматрало за обавезно говорити, ако се хоће да говори отмено и како се говорило о празницима. Тако нам је описао готово смешно једну борбу у коју је, по обичају, мотком умлатио туце Енглеза. — В че се примицаше; Полет који не беше још видео жену и децу повуче се пошто се врати Флерио. Али Флерио се не врати сам. — Капетане, рече, како вам се допада млади морнар кога сам рекрутовао? Надам се да црвена капа није никад стајала на лепшој глави. — Доиста, одговори Полет; само.... то је неки жутокљунац? нема браде.... А.., додаде подижући глас, то је нека жена! Затим настави са још већим чуђењем: не варам се, то је Санта... — Да, Елиза, лепша половина директора трупе која чини част Булоњи, дошла је амо да ужива у нашој срећи. — Жена међу гусарима! ја јој честитам, рече капетан бацајући пребученој комендијашици презрив поглед; она ће овде чути лепе ствари! Само нам је још ђаво требао! жена! — Но, господине шефе! узвикну Флерио. Нисмо ми људождери, нећемо је појести. У осталом знате припев: „она воли да се смеје и да с нама пије и пева;“ шта има ту рђавога? — Ништа, само.... путовати треба, а моји су људи сви здрави... није овде место жени која се влада добро.... На ове речи, срдито изговорене, Елиза обори очи. — Драго дете, не стиди се, капетан се шали. — Не, не, ја се не шалим; сећаш се за време Св. Наполеона кад цео штаб, почев од маршала Бриона, немађаше љубазнице, тај дан није било ни битке: госпођа зна зашто, не приморавајте ме да говорим много!

И ако овај говор понижаваше Елизу ипак се она не кајаше што је допратила Флерија. У општој гунгули она покуша оправдати свој долазак код „Сребрног лафа“ љупкошћу, отменошћу манира, пријатношћу лица које изгледа да распуштени живот искључује. Она говораше о узвишености, о слави, о храбрости, јунаштву и најзад да би заинтересовала Полета она се позва на његову племенитост називајући га француским витезом. Ласкања увек, више или мање, али тек овладају душама, и Полет поста готово учтив, *с* му се поврати у уста и поче га изговарати са толико раскошности као да је обукао празнично одело; још се извини колико је боље могао, од Елизе доби опроштај и опрости се са својим званицама препоручући им да се забављају, као да је њима досадно било. Што се тиче мене ја нисам могао више остати будан, потражим кревет, одакле нисам ништа више ни чуо ни видео. Сутра дан сам био свеж и крепак. Флерио ме представио власнику лађе, који, ценећи ме по добром изгледу, даде ми неколико петодинарака унапред. После седам дана осам наших другова одоше у болницу, а комендијашица Санта не виђаше се више ни на објавама... кажу да се она одмах склонила на сигурно место, а потом отпутовала у Париз.

С нестрпљењем сам очекивао час кад ћемо се укрцати. Петодинарке г. Шоаснарда биле су избројане: и ако су ми омогућавале живот, нису ми ни мало дозвољавале да играм неку важну улогу; с друге стране, што сам више остајао на копну све сам се више бојао неког непријатног сусрета. Булоња је била препуна рђавих људи. Манзи, Трибути, Сале-и и други бављаху се у пристаништу и пљачкаху под заповедништвом разбојника Канивета, који се ту, код толике војске, усуђиваше називати *целат глава*. Чини ми се да и сад видим ону слику на његовој каши, на којој су били израђени мртвачка глава, мачеви и укрштене кости. Канивет је био као аренадатор, или боље, господар коцке и др. Он је створио гомилу учитеља борења, њихових помоћника, вештака у руковању штапом, у борењу ногом и другим вештинама, који су њему плаћали данак да би имали право вршити доповлуке. Он их је надзиравао непрестано и кад би посумњао да су неискрени кажњавао их је. Помишљао сам да је немогућно да у овоме друштвеном талогу нема кога који је побегао из казамата; бојао сам се да ме ко не позна, и моја су страховања у толико била основанија што сам био чуо да су неколико ослобђених робијаша били примљени у пионире а неки у војне радднике у марини. Неколико дана говорило се само о убиствима, о разбојништвима, о крађама, а сви ови злочини имали су особине, по којима се познавало, да су дело извежбаних зликоваца. Сасвим је могућно да се у овом броју разбојника налази и који од оних с којима сам био везан у Тулону. Било ми је потребно да их избегнем, јер ако би се понова с њима удружио имао бих муке да се сачувам да ме не увуку у опасности. Зна се, да су крадљивци као и девојке: кад човек мисли да утекне из њиховог друштва, и од њихових погрешака, они се удружују да му намеру осујете; они траже друга који бежи од зла и за њих је слава да га задрже у томе презривом положају, из кога нити они излазе нити допуштају другоме изићи. Помињем оне који су у Лиону оптужили мене и узроке који су их навели да ме ухапсе. Како ми је то искуство било још свеже, био сам сасвим природно вољан да се њим користим и да се пазим; према томе, на улицу сам излазио што сам год ређе могао и готово све време проводио сам у доњој вароши код неке Анри, која је примала гусаре на стан и храну и позајмљивала им је на име онога што ће као део добити од пљачке. Госпођа Анри, претпостављајући да је била удата, беше врло лепа удовица, још врло пријатна и ако је била у тридесет шестој години; имала је две красне ћерке, које су не претендујући да буду паметне, биле толико љубазне да су уливале наду сваком лепом младићу ког је срећа обдарила. Сваки који трошаше паре у њиховој кући био је најомиљенији и код мајке и код кћери, и то толико дуго колико је дуго трошио. Руке ових девојака биле су обећаване двадесет пута, двадесет пута су може бити оне биле верене и њихов углед није претрпео никакву штету. Биле су слободне у речима, али иначе врло уздржљиве и ма да се не разметаху невиношћу нико се не могаше похвалити да је успео да оне погреше. Међутим колико је јунака са мора који су били очарани њиховим дражима! Колико су заљубљених, који су се варали њиховим изазивачким држањем, уображавали да уживају особиту наклоност која ће их одвести срећи! Дневни љубавник био је слављен, нежно пажен, указиване су му хиљаду ситних пажњи, дозвољаване му извесне интимности, један пољубац, на пример, силом узет; храбрен је погледима; давани су му савети за штедњу, наводећи га право да троши; чак се руковало његовим новцем, и ако би

[1]) Уморна сам.

му се имање смањило, што је обично бивало без његовог знања, њему је племенито нуђен зајам и тад би сазнавао за своју немаштину; никад му нису показивали врата: и не показујући му ни хладноћу ни равнодушност чекало се да га нужда и љубав натерају да срља у нове опасности. Али чим би лађа, која односи, љубавника, дигла једра и отпловила ка срећним успесима којима су залога били брак и једна мала сума узета да се троструко врати, љубавника би заменио какав други добрићудник, тако да у кући госпође Анри обожаваоци су изгледали као чунак који иде тамо амо, њене ћерке као градић стално опседнут и по изгледу готов да се преда, али који никако не пада. Кад се један дигне други седне; имало је ту обмане за сваког и ништа друго до једино обмане. Цецилија, једна од кћери госпође Анри беше прешла двадесету годину; била је весела, смешљива до крајности, не црвенећи слушала је све, само се љуљаше на додиривање. Хортенза, њена сестра, не љуљаше се ни на то; она је била млађа и беше наивнија, кадкад она говораше ствари.... али изгледало је да у венама ових девојака тече м д и сок од поморанџиних цвотова тако су биле слатке и кротке. У њиховим грудима није било ничега запаљивог и ма да пристајаху у неприличне разговоре и ако су трпеле врло интимне покрете лађара, ипак, кажу, да су потпуно заслуживале надимак који је дат пастирки из Вокулера, и који носи и једна мала варош[1]) у Пикардији.

У овој кући становао сам месец дана и толико сам пажен да сам се сам чудио, а време сам проводио у картању, одвећ слободним шалама и пијући пиво; ово досадно беспосличење преста најзад. Полет је хтео да настави свој уобичајени посао: пођосмо у лов; али ноћи не беху довољно мрачне, а дани беху постали дуги. Цела наша пљачка сводила се на неколико лађица угља и на једну шалупу од мале вредности, на којој нађосмо некога лорда, заборавио сам му име, који да би повратио апетит беше окупио са куварем да се шета, приморали су га да подели своје имање и да једе оштрице ворденске[2]).

„Мртва сезона“ се приближиваше и ништа више не могасмо упљачкати. Капетан поста ћутљив и туробан као ноћна капа; Флерио очајаваше, псовао је и праскао од јутра до мрака; од увече до ујутру био је пак у правом наступу лудила; сва посада, каже она изрека веома омиљена у народу, јела се сама. У оваквом расположењу напали смо једну лађу. Била је поноћ: изишав из замка близу Динкерка упутимо се ка енглеској обали; наједанпут месец сину кроз облак и просу своју светлост по таласима, на малом одстојању од нас забеле́ше се једрила; приметисмо један ратни брод који секаше светле таласе; Полет га познаде. „Синови, повика он, он је наш, лезите потрбушке, а ја одговарам за стражу“. За час ступисмо у борбу; Енглези су се бранили бесно, страшна се борба отвори на њиховој палуби. Флерио, који по свом обичају беше ускочио први, први и погибе; Полет би рањен, али се освети, освети и свог помоћника: поби све око себе; никад нисам видео сличну касапницу. За непуних од десет минута постасмо ми господари брода и тробојна, застава би истакнута место црвене. Дванаесторица наших погибоше у овом нападу, у коме и једна и друга страна беху развиле сву своју ратоборност.

Међу погинулима био је и неки Лебел, који је толико личио на мене да су се због тога сваки дан дешавале пометње. Сетим се да је мој друг имао уредне исправе. Па то је, помислим, дивна прилика! незна се шта носи ноћ а шта носи дан; Лебела ће бацити рибама, њему пасош не треба, а мени би послужио добро. Мисао ми изгледаше особита, само сам се бојао да није Лебел хартије оставио код сопственика лађе и веома сам се обрадовао кад сам их напипао на његовим грудима; одмах их узмем а нико ме не виде. Кад су у море бацили џакове с песком, у којима су лешеви били да би боље потонули, осетио сам да ми спаде грдан терет, јер сам се надао да ћу у будуће бити ослобођен од Видока, који ми је толико јада причинио.

Међутим нисам још био потпуно сигран; Дифаји, који је био наш дружни старешина знао је моје право име и та ме околност онеспокојаваше. Да не бих стрепео од њега решим се да му испричам какву лаж и да га на тај начин придобијем да ћути.

Али џабе сам се бринуо, јер викнем Дифаји-а, потражим га на брику, но њега не беше, изађем на палубу „Реванша“, тражио сам га, викао понова, нема одвора; сиђем у одељење за барут, нема га. Шта је било с њим? Попнем се у „Шпајз“: крај једног бурета ракије и неколико флаша приметим опруженог човека. — Дифаји! гурнем га, окренем... поцрнео, мртав.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

[1]) Перона, названа невина, зато што је никад није непријатељ освајао. Пр.

[2]) По вароши Вердену. Пр.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине леновачке, актом својим Бр. 597, пита:

„Једно лице из ове општине, отуђило је једну парцелу своје земље, и кад је надлежна власт затражила уверење по § 471. тачка 11. грађ. суд поступка, суд овај издао му је уверење по књ. „Б“ да има потпуно земље колико му горњи § штити као земљоделцу, ну у то имање ушло је и имање, које је донела његова жена као мираз, а које овај од пре 12 година ужива.

Продавац, кога је суд овај осудио да изда тапију купцу на продато имање, тужио је суду чланове ове општине, наводећи: да нема потпуно земље за уживање, пошто се, вели, женино имање не може узети у рачун заједно са његовим имањем при издавању уверења по § 471., и извео је и земљомера на лице места и имање своје премерио.

С тога суд учтиво моли за објашњење о следећем:

1. Може ли се и сме ли се узимати у оцену и женино имање уз мужевљево при издавању уверења по § 471. грађ. суд. поступка или не?

2. Стоје ли одговорни, и имају ли кривицу чланови општ. суда, кад ови издаду уверење једном лицу оснивајући се на књ. Б. од 1885. год. да има земље по § 471. грађ. суд. пост. а међутим после се премером на лицу места нађе да нема довољно земље за уживање?“

— На ово питање одговарамо:

По § 416. и §§ 767., 771. и 773. грађ. закона, сва непокретна добра, која жена донесе у мираз приликом удаје, остају њена својина како за све време трајања брачне заједнице, тако и на случај да се ова раскине.

Ако би жена умрла у брачном стању а не би имала деце, имање, које је донела као мираз, не припада њеноме мужу, него њеним најближим сродницима.

Кад овако стоји ова ствар, онда се женино имање, при издавању уверења о *наглавици* земљоделаца, не може и не сме убрајати као својина мужевљева, јер он има само право уживања истог и ништа више.

Према овоме, општински чланови погрешили су, што су и женино имање обухватили уверењем, које су издали у смислу § 471. грађ. суд. поступка.

Исто тако погрешили су, што су за основицу узели мере из књиге „Б“, јер је ова књига само подлога за распоред државног пореза, али се никако не може узети пространост, тамо означена, за тачну и за доказ о количини имовине извесног лица.

Имање је требало мерити, па онда издати уверење.

На сваки начин да чланови могу одговарати, ако се истрагом утврди, да су они *намерно* и *свесно* убрајали женино имање у мужевљево и узели пописну књигу као доказ, те да на тај начин само оштете тужиоца.

II

Суд општине горњо-коњушке, актом својим Бр. 678, пита:

„Пре извесног времена, а по извршеном редовном избору општ. чланова у 1910. год. придодата су овој општини села: Грабовац, које се одвојило од општине крушевачке, и село Гор. Точане, које се одвојило од општ. грабовничке.

Према овоме, а на основу чл. 68. закона о општинама, извршиће се избор општ. чланова у овој општини одмах по извршеном избору народних посланика — 1. априла ове год. —

Према чл. 68. зак. о општинама имају се изабрати: председник, кметови, и одборници, но како је свако село у овој општини, приликом редовних избора, изабрало за себе кмета, а тако и села која

су после придодата овој општини изабрала су свака за себе кмета, који су и сада на тим положајима, то је овоме суду нејасно: хоће ли се сада вршити и избор сеоских кметова или не, пошто придодата села нису ништа утицала на избор ових.

Зато суд моли уредништво »Полициског Гласника« да у наредном броју изволи дати своје објашњење о овоме, те како би суд знао шта ће приликом избора радити?«

— На ово питање одговарамо:

У одељку V закона о општинама, предвиђају се две могућности у погледу образовања нових општина.

Једна је од њих, да се две постојеће општине спајају у једну нову, и о њима говоре чланови 59—63.

Друга је, да се једна општина, састављена из више села, цепа — одваја — у две засебне општине, и о њима говоре чланови 64—68.

У овом истакнутом питању стоји случај спајања општине, јер два села — Грабовац и Горње Точане, прилазе већ постојећој општини горњо-коњушкој и спајају се са овом.

Према томе, питање о избору часника има да се регулише по чл. 63. закона о општинама.

По њему, пак, ново спојена општина бира на заједничком збору председника и одборнике, а села кметове само у том случају, ако их већ немају, а ако их имају, онда их не бирају, него остају стари.

Ово је, у осталом, и са свим умесно, јер села и иначе бирају кметове засебно, те спајање апсолутно не утиче на избор ових.

Уредништво налази да је овако по закону, међутим Државни Савет, у одлуци својој од 16. новембра 1911. год. Бр. 10581, налази, да се у овом случају образује нова општина, и да према чл. 68. закона о општинама треба бирати изнова све општинске часнике.

III

Суд општине јасиковачке, актом својим Бр. 277 пита:

»§ 375 а кривичног закона гласи:

»Ко самовласно завати или присвоји што од општинске или правилтелствене или опште народне земље, томе да се одузме што је заватио, учињену штету да накнади и да се казни од три до тридесет дана затвора, па потом да се упути да код суда подигне редовну тужбу противу оног, у кога се државна земља затекла, ако мисли да на исту јаче право има«.

По члану 94. закона о општинама оваква кривич. дела спадају у надлежност општин. суда, док, међутим, чл. 86 тач. 3. став 6. истог закона наређује; да се кривица овога рода преносе у надлежност Првостепених Судова, колико се односе на општин. утрине, испусте, и прогоне. Како у овој општини већ има оваквих кривица то се моли Уредништво за објашњење: у чији делокруг суђења долазе оваке кривице?«.

— На ово питање одговарамо:

Кадгод је у питању *самовласно* заузеће општинске или сеоске шуме, онда истрагу води и казну изриче дотични општински суд, на основу чл. 106. закона о шумама, било да доставу за заузеће чине појединци, било општински пуномоћник.

Кад је у питању заузеће општинских утрина, прогона и т. д. онда опет истрагу води и казну изриче општински суд, само не по горњем законском наређењу него по § 375. а кр. закона, опет, наравно, на доставу појединаца, општинског пуномоћника, или самог суда.

Кад, пак, није у питању кривична одговорност, било што је кривица за самовлашће застарила, било из којих других узрока, те се за повраћај општинске имовине мора да води редован грађански спор, онда су надлежни првостепени судови у смислу тачке 3. чл. 86. закона о општинама.

О овој истој ствари давато је обавештење и у 1910. години, али, види се, да га часници тога суда нису прочитали, те овако задају излишан посао.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Кад је на збору извршен избор више часника, па је жалба изјављена противу избора једног или више, али не свих на томе збору изабраних часника, онда Државни Савет цени правилност избора само оних, противу чијег је избора жалба и изјављена, а не и осталих чији избор жалба не тангира.

30. јануара 1912. године извршен је избор *председника, два кмета и једног одборника* општине в.....

Живота М., из В.... изјавио је жалбу Државном Савету **само** противу избора председника, и то због ових неправилности:

1., што противно чл. 52. тач. г. 5. одељак закона о општинама за председника бирачког одбора није узето лице из средине општинског одбора, већ лице из збора, које нити је одборник нити какав општински часник; и

2., што је новоизабрани председник општине закупац општинске касапске аренде за 1912. г. а сем тога и дужник општинске касе од закупа касапске аренде у прошлој (1911) год. — чл. 105. закона о општинама у вези чл. 71. одељак 4. истог закона.

Трећи Одсек Државног Савета нашао је, да је жалитељ изјавио жалбу Државном Савету **само** противу избора председника, па, према томе, да се у овом случају има ценити питање само о правилности избора председника, а не и осталих часника.

Узимајући у оцену ово питање, а по расмотрењу односних аката, Одсек је нашао, да се избор председника не може огласити као правилно извршен с тога, што је утврђен навод жалитељев, да је бирачки одбор био састављен према пропису чл. 52 а закона о општинама, а међутим требало је у овом случају поступити по пропису 5. одељка чл. 52. г.

С тога је на основу чл. 170. закона о општинама решио, да се избор председника поништи.

Одлука од 2. марта 1912. г. № 1614.

Надзорна власт дужна је узети у оцену жалбу, изјављену противу одлуке општинског одбора о разрешењу општ. часника, без обзира на то, што је та одлука одборска донесена на основу предлога надзорне власти.

Надзорна власт решењем својим од 9. фебруара 1912. г. № 1335, а на основу чл. 148. закона о општинама, предложила је одбору општине м..... да В. Ј., председника, и С. С. и С. О., кметове исте општине, разреши од дужности, због више неправилности, почињених у званичној дужности.

Општински одбор усвојио је предлог надзорне власти и донео одлуку 16. фебруара 1912. год., да се председник и кметови разреше од дужности.

Противу ове одлуке општинског одбора, разрешени председник и кметови изјавили су жалбу надзорној власти, молећи је, да одлуку одбора поништи.

Надзорна власт решењем својим од 20. фебруара 1912. год. № 1889 известила је жалитеље, да се у расматрање одлуке општинског одбора не може упуштати, пошто је разрешење потекло на предлог њен (надзорне власти), те је самим тим одлука одборска постала извршном (чл. 148. закона о општинама).

Разрешени часници изјавили су жалбу Државном Савету и у њој навели, да решење надзорне власти не одговара закону из ових разлога:

Безразложно је и неумесно позивање на чл. 148. закона о општинама, јер тај законски пропис нигде не вели, да нема, места жалби на решење одборско, када се оно доноси на предлог надзорне власти. Ако је тај предлог неумесан, а одбор га прими и усвоји, зар да таква једна противзакона одлука ужива заштиту закона? Нити је то тенденција поменутог законског прописа, нити је то у осталом логично.

Други став чл. 170. закона о општинама баш изриком каже, да на све одлуке одборске има места жалби надзорној власти. Ту се и не вели, да, ако се одлука одборска заснива на предлогу надзорне власти, да у том случају нема места жалби на ту одлуку. Да је законодавац то хтео, он би то свакако казао, исто онако, као што је лимитативно побројао све случајеве, када су одборске одлуке одмах извршне.

Трећи Одсек Државног Савета нашао је, да решење надзорне власти не одговара закону с тога, што је надзорна власт била дужна према пропису II одељка чл. 170. закона о општинама узети у расматрање и решавање жалбу жалитеља противу одлуке општинског одбора о њиховом разрешењу, без обзира на то, што је та одборска одлука потекла услед предлога саме надзорне власти.

С тога је, на основу чл. 170. закона о општинама, решио, да се решење надзорне власти поништи.

Одлука од 7. марта 1912. год. № 2866.

Све жалбе и незадовољства противу одлука и решења свију административних, судских и општинских власти ако не буду снадбевени довољном таксом по закону о таксама, власт ће завести у протокол, па затим оставити у акта.

Љубомир П., председник, и Миливоје М., благајник општине п...., кажњени су пресудом надзорне власти од 20. августа 1911. године № 12901 са по 150 дин. због тога, што нису на крају сваког месеца редовно предавали школској благајни одговарајућу дванаестину по сразмери покупљених општинских прихода или прираза, за издржавање школе по школском буџету (чл. 157. тач. 4. у вези чл. 167. о закона о општинама).

Противу ове пресуде кажњени председник и благајник изјавили су заједнички жалбу Државном Савету и на ову утиснули свега пет дин. таксе.

Надзорна власт, налазећи да су жалиоци по ТБр. 52 закона о таксама били обавезни да утисну сваки по пет динара, дакле свега 10 дин. таксе, решењем од 22. новембра 1911. год. № 13248 оставила је жалбу, на основу чл. 15. става III зак. о таксама, у акта, а своју пресуду, као извршну, упутила извршном одељку на извршење.

По изјављеној жалби, III Одсек Државног Савета нашао је, да је решење надзорне власти правилно и на закону основано, јер је донесено према пропису чл. 15. закона о таксама. С тога је на основу чл. 170. закона о општинама решио, да се жалба одбаци као неумесна.

Одлука од 17. марта 1912. г., № 3082.

Један случај неумесног поништаја одлуке општинског одбора.

Одбор општине београдске на свом састанку од 10. априла 1909. год. донео је одлуку № 4493, да прима оферат Милована Л., да излиферује општини за њене потребе 10.000 m³ дрва. по 7·35 дин. од кубног метра, а под условима које је сам Мил. Л. изнео у свом оферту од 7. априла 1909. год. Крајњи рок за лиферовање ових дрва сам Мил. Л. оставио је за 30. новембра 1909. год., што је и одбор општински усвојио.

Мил. Л. почео је да лиферује дрва, па је извесну количину и излиферовао. Доцније, услед стицаја разних околности, престао је са лиферовањем, о чему је, писмом својим од 24. новембра 1909. г. известио општину, да, ако она сматра да он није испунио уговор својом кривицом, — да му задржи кауцију у 1000 дин. Доцније пак упутио је другу представку и тражио, да му се кауција у 1000 дин. врати, пошто даље лиферовање не може да изврши само за то, што нема подвозних средстава, а тај узрок није могао предвидети.

Поводом овога, одбор општински донео је одлуку 13. априла 1911. године № 9322 и молиоца одбио од тражења.

Незадовољан овом одлуком, Милован је изјавио жалбу Министру Унутрашњих Дела и тражио, да се одлука, са разлога изнетих у жалби, поништи.

Министар Унутрашњих Дела решењем од 10. фебруара 1912. год. № 2375, а на основу чл. 152. закона о општинама, задржао је од извршења ову одлуку са ових разлога:

Поменутом одлуком повређено је право својине кауцираног новца жалитељевог, јер када је законом о општинама стављено у дужност општинском одбору, да он решава о набавкама, онда је одбор био једино надлежан, да донесе дефинитивну одлуку о условима жалиочевим, које је овај ставио у погледу начина и времена лиферовања дрва, пошто му је понуду примио. Одбор такву одлуку није донео, и према томе овде нема закљученог уговора између њега и општине, услед чега одбор није ни могао, на основу своје одлуке, одузимати жалиоцу положену кауцију — § 462. и 465. грађ. суд. пост.

По жалби општинског пуномоћника, III Одсек Државног Савета нашао је, да ожалбено решење не може остати у снази с тога, што Министар Унутрашњих Дела, као непосредна надзорна власт над општином београдском, ово своје решење није могао засновати на пропису члана 152. закона о општинама, јер Мил. Л. није тражио, да се одборска одлука задржи од извршења, већ да се као незаконита поништи, те је према томе у овом случају требало поступити по II одељку чл. 170. зак. о општинама.

С тога је на основу чл. 170. закона о општинама решио да се решење надзорне власти поништи.

Одлука од 3. марта 1912. г. № 1716.

Поступајући по овој одлуци Државног Савета, Министар се понова упустио у расматрање овог предмета, па је нашао, да ожалбена одборска одлука не одговара закону са разлога, напред изложених у решењу П№ 2375, и да ту противзакону одборску одлуку, по изјављеној жалби, треба поништити на основу II одељка чл. 170. закона о општинама. С тога је решењем од 7. марта 1912. г. П№ 4468 поништио ожалбену одборску одлуку.

По жали општинског пуномоћника, III Одсек Државног Савета нашао је, да жалбено решење Министра Унутрашњих Дела не може остати у снази с тога, што се из послатих акта види, да је општински одбор одлуком својом од 18. априла 1909. год. № 4493. пристао, да Мил. Л. лиферује општини београдској одређену количину дрва по условима, које је он сам у свом оферту предложио, па извесну количину дрва већ излиферовао, те је према томе одбор имао основа, да му положену кауцију задржи, кад целу количину дрва, према поднетим условима, није могао да излиферује.

С тога је, на основу чл. 170. закона о општинама, решио, да се жалбено решење Министрово поништи.

Одлука од 19. марта 1912. г. №

Јос. К. Ст.

Првостепени Судови расматрају пресуде и решења донета само по оним иступним делима, за које су предвиђене казне у § 310. крив. зак.

(Одлука Касационог Суда од 1. октобра 1911. год. Бр. 12254.)

Јаков Д. овд. оптужио је кварту савамалском Стојана Т. и Настаса К. овд. за крађу камена. Пресудом овога кварта тужени су извињени кривичне одговорности у смислу § 4. и 56. Полиц. Уредбе, а тужилац је упућен био надлежном суду да тамо докаже право својине камена. По жалби тужиочевој, у први мах, Управа града огласила се била за ненадлежну да расматра одлуку кварта, јер је налазила, да представљена радња тужених спада под одредбу III части крив. зак. — § 391. крив. зак. —, које дело по §§ 15. и 16. Полиц. Уредбе, подлежи коначном расматрању првост. суда. Како се и суд огласио за ненадлежног за расматрање овога предмета, налазећи да је овде у питању право својине камена, — грађански део пресуде — то је Управа града Београда доставила овај предмет Касационом Суду, да он у смислу § 41. кр. пост. реши покренуто питање о надлежности. Касациони Суд је нашао: да овде не може бити, у законском смислу, сукоба власти за расматрање. Прописима §§ 15. и 16. Полиц. Уредбе предвиђено је, да првостепени судови расматрају пресуде и решења донета по иступним делима, *за која су предвиђене казне у § 310. крив. зак.*, што овде није случај, јер горња пресуда не садржи ниједну од казна предвиђених у овом зак. пропису. Поменута „пресуда“ представља само једну *наредбу* власти, којом се упућује ток истраге и која ће наредба од стране првостеп. суда, у погледу законитости, бити цењена тек ако би дошла *казна* као последица непоступања по овој наредби, па би се осуђени тада жалио. Тиме ова наредба губи и карактер административног спора, те се њено расматрање не може, *по жалби*, стављати у *дужност* старијој административној власти, већ се њено расматрање има резервисати за суд, на случај изрицања казне, а по жалби осуђенога. То, што је полиц. власт погрешно једној својој наредби дала назив „пресуда“, мора остати без утицаја, пошто се тиме не може да промени и природи саме ствари, садржина њена....

Полицијске власти, а на среско-градски судови, имају саме да извршују све своје пресуде и осуде, па ма оне биле донете и по каквом специјалном закону.

(Одлука Касац. Суда од 21. марта 1912. Бр. 4222.)

Од како су градско-срески судови отпочели свој рад, често наступају и сукоби о надлежности између њих и полицијске власти. Ради будућег управљања полиц. власти, ми ћемо објављивати важније случајеве оваквих сукоба о надлежности који су били предмет расматрања нашег Касац. Суда, који је, као што је познато, по закону једини и надлежан да свако појављено питање

овакве природе дефинитивно расправи. За сада смо у стању објавити овај конкретни случај, који је расправио Касац. Суд одлуком својом од 21. марта ове год. Бр. 4222.

— Градски и срески суд за срез нишки и град Ниш, представио је Касационом Суду: да се између њега и начелника среза нишког појавио сукоб о надлежности за извршење пресуде поменутог начелника од 21. I 912. године. Бр. 1059, донете по кривици Л. С. из М., због дела из § 62. железн. полиц. закона. Према овој представци, Касац. је Суд, на основу § 41. крив. пост., расмотрио све акте овога предмета, па је нашао: да је за извршење горепоменуте пресуде, *надлежан начелник среза нишког*, зато, што за *оваква* извршења одлуке полиц. власти, ниједним законским прописом, као ни законом о градским и срески судовима, нису стављени у надлежност градских и среских судова. Прописима § 10. II одељ. зак. о град. среск. судовима предвиђа се надлежност градских и среских судова *само за извршење пресуда и решења Апелационог и првостепених судова и других власти, које су* **изречно** *побројане у горепом. зак. пропису* у коме *нису предвиђене и одлуке полицијских власти;* па према томе градски и срески судови и не могу бити надлежни за извршење њихових одлука, већ саме полиц. власти.

Одлуке донете *по специјалним законима,* о којима је реч у тач. **2.** II од. § 10. зак. о срес. и град. судовима, јесу само такве одлуке, које су донете *искључиво од првостепених судова*, а не од каквих других, па ни полициских власти, како се погрешно наводи у акту начел. ср. нишког Бр. 4524.

Пренос извршења с полициске на судску власт није, дакле, ни извршен тако да полиц. власт престане бити извршна, егзекутивна власт, — него да судска власт сама и извршује *своје* пресуде и осуде, што је последица начела независности судске од извршне власти.

J.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Јеремија Топаловић, из Бељина, притвореник власти среза посаво-тамнавског, побегао је из притвора. Он је стар 21 годину раста омалена, у опште црномањаст. Од одела има гуњ од сукна и чакшире од шајка.

Депеша начелника среза посаво-тамнавског Бр. 4292.

Непознати лопови украли су Милану Мановловићу, из Г. Милановца, један челичан сат без капка, са шупљим простором на цифранику где ради секундна сказаљка, даље: један прост ланац дубле, новчаник од жуте коже, у коме је било 15 динара у новцу и 11 ситних дијамантских каменова.

Треба трагати за лоповом и покрађом.

Акт начелства округа рудничког Бр. 1697.

Лазар - Евгеније - Хенри - Саломон, индустријалац а пређе вице конзул републике Аргентине, чију слику износимо, одговара за фалсификат.

Родом је из Арлона у Белгији, стар 38 год., стаса средњег, чела висока, браде округле, косе

Лазар - Евгеније - Хенри - Соломон.

и бркова угасито смеђих: од особених знакова има: горња усница испупчена, горњи зуби ретки.

У моменту одласка имао је потпуно црно одело.

Акт Антропом. Полиц. Одељења АБр. 528.

Драгољуб - Драгомир - Николић, осуђеник београдског казненог завода, чију слику износимо, побегао је. Родом је из Букуровца, среза и округа крагујевачког, стар 24 године, раста средњег, очију жућкасто-зелених, косе црне, бркова плавих; од особених знакова има: на средњем прсту леве руке на првој фаланзи белегу од посекотине неправилна облика величине 2·05 см.; на долактице леве руке белегу од посекотине праве линије, правца косог, величине 2·5 см. за 10 см. изнад превоја шаке стране унутрашње; на средини леве обрве белегу од посекотине права линија, правац кос, величине 2 см., и младеж величине просног зрна за 2·5 см. испод и лево од левог угла уста.

Од одела на себи однео је: један црн гуњ, чакшире и шајкачу.

Акт београдског казненог завода Бр. 1908.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

ТРАЖЕ СЕ

Исак А. Маца, трговац из Ниша, отумарао је незнано куд. Он је стар 42 године, сувоњав, омален, црномањаст, танак, носа дугуљастог, очију граорастих, бркова малих, у оделу грађанском.

Депеша начелства округа нишког Бр. 9819.

Милтену - Милану Марковићу, тежаку из Мокре, има да се саопшти решење начелника среза бело-паланачког Бр. 1128, али се не зна његово место борављења.

На случај проналаска треба известити поменуту власт, те да пошље решење ради саопштења.

О непроналаску такође треба одговорити.

Акт начелника среза бело-паланачког Бр. 2862.

КРАЂЕ СТОКЕ

Грују Поповићу, из Жидиља, украден је коњ алатаст, без роваша, са жигом «О».

Депеша начелника среза деспотовачког Бр. 4102.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ову покрађу.

МАНГУП СТОКА

Код среске власти у Пожаревцу налазе се две мангуп кобиле, маторе по 3 године, длаке доратасте. Једна је од њих брњаста — лисаста, у обе задње ноге и леву предњу чарапаста.

Тражи се сопственик.

Депеша начелника среза пожаревачког Бр. 5779.

Штампа Краљ. Срп Државне Штампарије Уредник **Душан Ђ. Алимпић.**

БРОЈ 15. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 22. АПРИЛА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ЗА ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“ НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за секретара четврте класе Министарства Унутрашњих Дела, Николу Ст. Вељковића, начелника треће класе среза заглавског.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 10. априла 1912. године, у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за полицискога писара прве класе среза љубићскога Чедомира Зарића, поручника у оставци;

за полицискога писара друге класе среза нишког Тихомира Мијатовића, полицискога писара исте класе среза љубићског, — по молби;

за полицискога писара друге класе среза посавског округа ваљевског Стевана Николића, полицискога писара исте класе среза тамнавског — по молби;

за полицискога писара треће класе среза гружанског Стојана Вучковића, полицискога писара исте класе среза деспотовачког, — по молби;

за полицискога писара треће класе среза рађевског Светозара Атића, апсолвираног правника:

за полицискога писара треће класе начелства округа топличког Христифора Ђуричића, апсолвираног правника; и

за полицискога писара треће класе начелства округа ужичког Милана Марковића, практиканта истога начелства.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 10. априла 1912. год., у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Милан Кондић, полициски писар друге класе среза јасеничког, округа смедеревског, на основу § 70. закона о чиновницима грађанског реда стави у стање покоја с пензијом, која му према годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 10. априла 1912. год, у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Ђорђе Протић, полициски писар друге класе среза беличког, на основу §. 76. закона о чиновницима грађанског реда отпусти из државне службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 10. априла 1912. године, у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

ПОДРЖАВАЊЕ (ЈАТАКОВАЊЕ)

од

ДР. ТОМЕ ЖИВАНОВИЋА

А. I. Подржавање је помагање извршиоцу после извршења каквог злочина или преступа, да избегне казну или да му сачува корист, коју је оним кривичним делом прибавио (§ 50 к. з.).

1. Подржавање претпоставља дакле извршење каквог *злочина* или *преступа*. Подржавање иступа није према томе кривично дело.

а) Без значаја је, да ли су подржавани злочин или преступ из општог, споредног или посебног казненог законодавства [1]).

б) Могуће је подржавање у односу на какав *посебан* злочин или преступ (в. О. Д. § 62 II 4) од стране лица, које не може бити извршилац тог злочина или преступа [2]).

в) Пошто *тужба оштећеног* није услов инкриминације, т.ј. није елеменат у појму кривичног дела, то подржавање постоји и онда, кад је подржавани злочин или преступ кривично дело по тужби оштећеног и овај тужбу није подигао. Но разуме се, да се пре подизања ове тужбе не може повести истрага против подржаваоца.

г) Није потребно, да је извршилац подржаваног злочина или преступа *кривац*. Истина у § 50 се употребљава израз „кривац“ („Ко би кривцу...)“, али да он овде није употребљен у свом техничком значењу, види се из §§-а 250 а и 250 б к. з., у којима се предвиђа тешко подржавање, и где је употребљен израз „лице“ („ко *лицима*, која су какву крађу или утају... учинила...“). Овако се мора узети у толико пре, што би било неправедно и противно циљу законодавчевом, да се подржавање сматра као кривично дело само онда, кад је извршилац претходног злочина или преступа кривац [1]).

2. *Радња* се може састојати дакле или у *помагању извршиоцу, да избегне казну за злочин или преступ*, који је извршио, или *у помагању извршиоцу, да сачува корист, коју је прибавио злочином или преступом* од њега извршеним. Према овоме се разликују *две врсте* подржавања: *лично*, чија се радња састоји у помагању прве врсте, и *стварно*, чија се радња састоји у помагању друге врсте.

а) За постојање радње подржавања није потребно, да је извршилац услед помагања заиста избегао казну или сачувао корист прибављену кривичним делом. Али је потребно, *да се је положај његов услед помагања заиста побољшао* [2]).

---

[1]) Уп. *Olshausen* § 257. 4, *Binding* 2 646, *Beling* 17, *Oppenhoff* § 257. 4. Против *Koppmann* Teilnahme du militärische Verbrechen 33.

[2]) Уп. *Frank* § 257. II.

[3]) У § 257 немачког к. з. вели се: „Ко по извршењу каквог злочина или преступа помогне извршиоцу или саучеснику...“ Узимајући, да је и виност елеменат кривичног дела, немачки писци су принуђени, да поричу постојање кривичног дела подржавања, кад извршилац подржаваног кривичног дела није вин (в. н. пр. *Frank* § 257 II 1, *v. Liszt* § 183 III, *Meyer-Allfeld* 561, *Olshausen* § 257, 4). Противно узима *Herzog* G A 29 127.

[4]) Тако *Frank* §257 V и 2 *12* 139, *v. Liszt* § 183 I 1 б, *Meyer-Allfeld* 562, *Köhler* G S *61* 58. Прот. *Beling* 31, *Hälschner* 2 876, *Meves* 66 N. 1., према којима је довољно, да је радња била управљена на помагање, и *Olshausen* § 257, 10, *Binding* 2 655, *Oppen-*

У противном случају постојао би само покушај подржавања. Тако постојао би само покушај, кад би се ко безуспешно трудио, да наведо вештаке на давање лажног мишљења у корист оптуженог.

1⁰ Радња се код личног подржавања може састојати н. пр. у уништењу трагова кривичног дела и доказних средстава, давању каквог лажног сведочанства, лажном сведочењу у корист оптуженог, давању средстава за бегство, ослобођењу затвореног извршиоца[1]), прикривању извршиоца[2]), противправном одбијању сведочења, утицању на сведоке, издржавању казне лишењу слободе и плаћању новчане казне под именом извршиочевим[3]), лажном признању себе самог као извршиоца, спречавању пријаве и противдужносној непријави[4]), стављању лажних података у молби за помиловање поднетој за некога[5]) итд. Нису међутим радње подржавања подстрекавање и помагање у самоубиству[6]), давање средства за плаћање новчане казне или накнада већ плаћене новчане казне[7]), подстрекавање повређеног да не подигне тужбу[8]).

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

hof § 257, 17, *Gretener* 103, према којима је поред овога потребно и то, да је радња управљена на помагање била *иодобна* да произведе последицу у питању.

[1]) Ова врста подржавања биће у идеалном стицају с кривичним делом из § 98 к. з.. Тако *Frank* § 257 V 1, *Olshausen* § 257, 20, *Binding* 2 598. Према некима у овом случају постоји само кривично дело из § 98 к. з. (тако *Beling* 21, *Köhler* 70).

[2]) Ова врста подржавање биће у идеалном стицају с кривичним делом из § 98 а к. з.

[3]) Тако *Frank* § 257 V 1 а, *v. Liszt* § 183 III 2, *Binbing* 2 651, *Olshausen* § 257, 21. Прот. *Meyer-Allfeld* 561, *Köhler* 71, *v. Bar* Gesetz und Schuld 2 784, *v. Buri* G S 29 45 (не постоји тада подржавање).

[4]) Уп. *Frank* § 257 V 1. Према некима само је спречавање пријаве подржавање (тако *v. Ltszt* § 183 III 2).

[5]) Тако *Frank* § 257 V 1 б, *v. Liszt* § 173 III 2, *Meyer-Allfeld* 561, *Olshausen* § 257, 19, *Rüd. Stengl.* 9, *Beling* 33. Наравно потребно је, да је лажан податак *иодобан* да произведе последицу у питању. — Према некима постојаће у овом случају само онда подржавање, кад су уз молбу засновану на оним подацима приложене лажне исправе (тако *Pälchner* 2 876, *Merkel* H H *3* 740, *4* 427, *v. Buri* 45, *Gretener* 148). Према некима у овом случају не може никад постојати подржавање, пошто је, веле, помиловање неограничено право владаоца (тако *Oppenhof* § 257, 14).

[6]) Тако *v. Liszt* § 183 III 2, *v. Bar* Gesetz und Schuld 2 783, *Beling* 33. Прот. *Frank* § 257 V 1.

[7]) Тако *v. Liszt* § 183 III 2, *Meyer-Allfeld* 561. Према некима подржавање не постоји у овом случају само онда, кад је новац извршиоцу поклоњен или кад има да врати плаћену му новчану казну, а постојаће подржавање, кад је трећи платио за осуђеног без обвезе враћања за њега, пошто је, веле, само у прва два новчана казна у ствари плаћена из имовине осуђеникове (тако *Olshausen* § 257, 21, *Frank* § 257 V 1 а, *Binding* 2 651). Но аргументат је неоснован, јер је и у трећем случају плаћени новац поклоњен осуђенику, те је тако и тада у ствари новчана казна плаћена из његове имовине. Према некима подржавање постоји само тада, кад је новчана казна плаћена за осуђеника против његове воље и кад му је поклоњен новац ради плаћања ове (тако *Raff* 21), а према некима само тада кад је новац поклоњен ради плаћања повчане казне (тако *Gretener* 147, Stoos Schweiz. Z *11* 368). Према некима увек постоји подржавање у овом случају (тако *Lehmman* G A *19* 784, *Vilnow* Raub 83, *Decken* 2 *12* 117, *Lammasch* D. Z. Zeitung 2 432),

[8]) Овако се има узети из тог разлога, што кад је законодавац учинио остварење државног права на казну зависним од воље повређеног, он је самим тим учинио ово остварење зависним и од оних фактора, који утичу на стварање одлуке воље, да се не подигне тужба (уп. *Frank* § 257 V 1 с). Ако би ова одлука воље била изнуђена, могла би постојати само принуда или изнуда, али не подржавање (прот. *Frank* loc. cit.). Тако и *v. Liszt* § 183 III 2, *Gretener* 152, *Pälchner* 2 875. Тако и *Olshausen* (§ 257, 3), али он сматра подизање тужбе као услов инкриминације у пољу кривичног дела те наводи као аргументат за ово своје мишљење то, што пре подизања тужбе право државно на казну још не постоји, пошто још нема кривичног дела, те не може постојати ни подржавање. Но према њему ће постојати подржавање, ако је тужба већ подигнута, па се ко претњом, силом или обманом наводи на одустанак, пошто тада, вели, већ постоји државно право на казну. Прот. *Binding* 2 653, *Merkel* H H 4 428, *Meyer-Alfeld* 560, *Kohler* Studien *1* 158, *Köhler* G S *61* 59, према којима је подстрекавање на неподизање тужбе подржавање. Прот. и *Beling* 32, према коме је ово подстрекавање само подстрекавање на подржавање, но онда би изашло, да би пропуштање подизања тужбе било подржавање.

ТРАГОВИ НОГУ И РУКУ У КРИВИЧНИМ ИСТРАГАМА

(НАСТАВАК)

Поткована обућа.

Обућа радника и сељака, као и војника, често је врло типична услед потковa. За овај потков употребљују се клинци, који варирају од једног предела ка другом. За поткивање обуће у водском кантону употребљују се ови јексери: „париски шиљци", јексери за пењање са или без слова на глави, обични мали јексери са четвртастом или избразданом главом итд. Обућари у Паризу употребљују још разноличније јексере, а и јексери који се употребљују у Бретањи имају своју специјалну форму.

Лако је разумети, да је познавање ових разних врста клинаца за поткивање обуће врло корисно за студирање отисака, нађених на месту извршеног дела. Ако се н. пр. у равници нађу отисци обуће која је поткована клинцима за брдску обућу, може се на основу овога са вероватноћом закључити, да су ово отисци каквог планинца. Клинци, који се употребљују за поткивање само дрвене обуће, одају увек ногу која је била обувена у ову обућу. Неопходно је, дакле, потребно створити колекцију клинаца за поткивање обуће, који су у локалној употреби, јер се она може корисно консултирати приликом испитивања отисака од потковане обуће.

Исто је овако и са распоредом јексера на ђоновима, јер се и начин поткивања обућ мења према пределима. Тако н. пр. у Коти (водски кантон) клинци су распоређени у виду полумесеца до ивице ђонова, и то у неколико реди, од којих само први иде до места где почиње кривина ђона. Задња и унутрашња ивица штикле притежава по два реда клинаца. Исти је овакав распоред клинаца и на дрвеној обући у целом овом пределу.

Некада је „неапољски потков" био карактеристичан за обућу италијанских радника, али је данас овај начин поткивања генерализан.

Потков фабрички, а често и поткови извесних обућара, садржавају утврђон број клинаца. Тако обућа француских војника, чија мера варира између 26 и 33 см., поткована је клинцима, чија је глава широка 8 м.м. Број ових клинаца износи: за ципеле 52, а за чизме 80.

Изношеност обуће.

Изношена обућа оставља отиске на којима се познаје њихова изношеност. Код личности, које при ходу окрећу ногу у поље, обућа је нарочито изношена са ове стране. Веома мале ципеле излизују се нарочито при врху и на задњем делу пете, а врло велике ципеле у средини. Све ове особености познају се на добром отиску и олакшавају знатно идентификацију обуће.

Често је обућа продерана, и ове продеротине познају се, сасвим природно, на отиску. За ид нтификацију помоћу отисака обувених ногу, недостаци ђонова имају капиталну важност, јер многи људи носе ципеле из једне исте фабрике и од исте мере. Сами ови недостаци допуштају понекад сигурну идентификацију обуће која их је произвела. Шта више, они нам могу пружити, својим положајем, обавештења и о начину хода личности, која је обућу носила.

Поминьемо, да се промена ђонова (ударање пенцета) познаје увек по трансверзалном угнућу близу врата ноге.

И код отисака дрвених ципела у снегу могућно је понекад разликовати да ли је доњи део ове обуће (који одговара ђоновима) од боровине или од ораховине. Концентрични кругови, који означују старост дрвета, немају исту отпорну снагу. Они, који су тврђи и мање излизани, образују на ђоновима незнатна испупчења.

Обућа од платна са ђоновима од узица оставља такође врло јасне и карактеристичне отиске, чије је идентификовање релативно лако.

Поминьемо још, да су злочинци у извесним случајевима привезивали за своју обућу лажне ђонове, који су били окренути у правцу супротном њиховом ходу. Маневар овај био је откривен помоћу правца отисака (изнутра окренути) и репродукције веза на отиску.

Поступак при испитивању отисака ногу.

У свом знаменитом делу *О отисцима у опште и њиховој примени у судско-медицинској пракси* (Лион, 1889), Фрекон је већ утврдио правила и поступак за вештачење отисака ногу. Он прописује ове операције: 1. *чување самог отиска као доказа;* 2. *копирање отиска помоћу мерења, прецртавања, фотографисања и калупљења;* 3. *репродукција отиска чији идентитет треба утврдити,* и 4. *упоређење сумњивог отиска са овом репродукцијом.*

Говорили смо већ о чувању отисака ногу на месту извршеног злочина до доласка истражног чиновника и полицијског вештака, те с тога нема потребе да се још једном враћамо на ову ствар.

Фотографисање.

Потребно је, пре сваке друге операције, изглед нађеног отиска утврдити на фотографској плочи. Фотографије отисака допуњују њихово калупљење у гипсу, које такође треба вршити у свима случајевима кад се зато има могућности. Негативни отисци често су толико слаби, да је немогућно добити од њих корисне

калупе у гипсу, те с тога остаје фотографија као једино средство за њихово фиксирање. Ова је неопходна и да би сачувала слику позитивних отисака. Разуме се вец, да прво увек треба извршити фотографисање, па тек онда приступити калупљењу отиска, јер се овај и после најуспешнијег калупљења квари. Ако се отисак налази н. пр. у снегу, мора се потпуно уништити приликом вађења калупа из њега.

Снимање отисака ногу врши се у обрнутом положају и на овај начин: треба у почетку ставити поред отиска, а у правцу најдуже осовине, једну танку пантљику од беле хартије, дугачку отприлике 10 см. и подељену, линијама од туша, на сантиметре. Ова пантљика служи за директну меру репродукције. Не треба много редуцирати слику отиска. Најбоље је фотографисати га у половини природне величине, на плочи 13 × 18. Ако се има на расположењу довољно велика комора (21 × 27 најмање), боље је фиксирати отисак у природној величини, јер ова фотографија олакшава упознавање детаља. Редукције треба доцније увеличати у природној величини.

Позитивни отисци, ноге произведени влагом итд. на паркету н. пр. доста су тешки за фотографисање. У овим случајевима треба веома косо осветлити место где се налази отисак, евентуално и са вештачком светлошћу.

Разуме се по себи, да отисак увек треба да буде потпуно паралелан мутном стаклу фотографског апарата.

Цртање и копирање.

Ако се не располаже фотографским апаратом, контуре отиска могу се фиксирати помоћу цртања или копирања. Др. Кор препоручује за ово следећу методу: треба окружити отисак каквом уздигнутом ивицом (помоћу картона, парчета дрва итд.) и преко ове ивице метнути провидно стакло, по коме, даље, помоћу масног плајваза, треба повлачити контуре отиска. При овом треба пазити, да осовина очију, приликом цртања буде перпендикуларна са планом отиска, што ће се постићи нагињањем ка стаклу.

Флоренс премазује плочу, помоћу запушача од фате, бојом направљеном од карбоната олова, али тако да се кроз њу још може видети отисак за прецртавање, чији се контури извлаче са једним шиљком. Ако се иза стаклене плоче стави црна хартија, добиће се црн нацрт на белој површини. Ако се пак стаклена плоча стави на рецепијенат у коме има амонијум силфидрата, оловни карбонат поцрниће.

Калупљење отиска.

За калупљење отисака препоручује се различите методе: стеарин, восак, густо туткало, гипс итд. Од свију ових материја гипс даје најбоље резултате, јер се може корисно употребити за калупљење свију негативних отисака.

Ако се отисак налази на тврдом терену, на земљи у пољу, или у блату више или мање осушеном, није потребно удешавати га за калупљење, већ се овом може одмах приступити. Да би се избегло образовање грумуљица, треба у мањим количинама спуштати гипс у воду (никад обратно), мешајући непрестано по води. Кад је сав гипс спуштен у воду, добивени раствор треба сипати у отисак — док се овај не испуни — а по том очекнути док се гипс не почне стврдњавати. У овом моменту треба на мало стврднути слој гипса метнути неколико малих парчета дрва, у дужини отиска, а за овим сипати други слој гипса, који има за задатак да консолидује калуп. Кад је гипс потпуно очврснуо и почео већ да се загрева, треба извадити калуп без бојазни да ће се изломити. Земља и остале материје око њега могу се очистити, пошто се калуп потпуно осуши, помоћу млаза воде или четке.

Понекад је потребно да се отисак, пре калупљења, окружи малим земљаним насипом или ивицом картона, да раствор гипс не би отицао.

Приликом калупљења отисака на меким и крtим теренима, треба их претходно очврснути. У овом циљу треба отисак, помоћу пулверизатора, посути концентрисаним раствором алкохола и туткала. Поједини за ово употребљују канадски балсам или гуму „Даљар“, који нама лично нису дали најбоље резултате. Врло је важно да се туткало сипа у отисак, бар у почетку, у врло малим количинама, јер ће се отисак покварити ако се много овлажи. Кад се први слој туткала осуши, може се преко њега сипати још један да би се појачао отпор отиска. Било би потпуно излишно посипати гумом влажне отиске. Њих треба директно калупити.

Отисак. очврснут гумом, калупи се на горе описани начин.

За калупљење отисака у снегу треба их претходно посути, кроз ситно сито, танким слојем гипса, а за тим преко овога сипати раствор гипса и воде. Гипс, који се употребљује за калупљење отисака у снегу треба да буде на температури приближној снегу. Да би се ово постигло, треба га замесити са мало воде и више снега. Ако је отисак у снегу релативно тврд, може се гипс директно у њега сипати.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

КРИЗА РЕПРЕСИЈЕ

ОД
LOUBAT-A
ГЛАВНОГ ПРОКУРАТОРА АПЕЛАЦИОНОГ СУДА У ЛИЈОНУ

Под овим насловом (la crise de la repression) изашла је пре кратког времена у *Revue Politique et Parlementaire* [1]), ова интересантна студија г. *Loubat-a*, главног прокуратора Апелационог Суда у Лијону, у којој овај одлични криминалист излаже мучно стање казненог система, који поред све своје строгости не одолева напредовању криминалитета. Испитујући узроке због којих је казнена репресија толико ослабила, писац ове одличне студије тражи у исти мах и лекове, цртајући нам живо опасност која прети од слабости друштва у борби са злочином. Он то чини са толико духа и дубоким познавањем предмета који студира, да је ова студија од највећег интереса за све који се интересују питањима ове врсте, нарочито за власти и судове. Јер махне казненог система и узроци због којих репресија кривичних дела не производи она дејства, која се од ње очекују, а које се исцрпно и темељно третирају у овој студији, нису махне само једног система и једног народа, већ су то и наше махне. Број криваца који успевају сваке године да умакну правди, није тако незнатан да не представља никакву опасност за друштвену сигурност. С тога излажемо овде ову ваљану студију г. *Loubat-a*, држећи да нам она може бити од користи о свему што се у њој излаже, нарочито у погледу на опасност која прети од великог утицаја хуманитарних идеја у корист оних који то не заслужују, а који се и код нас осећа.

* * *

Било би скоро дотињасто питати се данас да ли се злочин казни као што то заслужује и према потребама друштвене одбране, да су казне тачно примењене и да оне држе злочинце у респекту. Нема сумње, што је борба за егзистенцију суровија, у толико се злочин више умножава. Исто тако, у колико раскош напредује, у колико је флора задовољстава богатија, многобројније су и силније потребе и прохтеви. „Цивилизација подстиче злочин, као што вибрација етера потстиче вибрацију светлости“.[1]) У интензитету модерног живота у коме се бије бесна борба за освајање уживања, друштво мора да удвоји пажњу да би сузбило јуриш жеља. Испуњава ли оно ову дужност? Наша рафинирана цивилизација, човечност и племенитост француске душе, брига која је дошла до парадоксизма, да се олакша невољнима да не пате, учинили су те је за ових последњих двадесет година поплавио нашу земљу талас милости и сажаљења који је занео и најјаче духове. Јавне власти нису се противиле овој бујици. Примерне казне напуштене су, као да су биле избрисане из наших закона; судови су изрицали све блажије и блажије казне, и покрај њихове слабости, ове су казне ублажаване још многобројним олакшицама које је доброчин законодавац дао у руке јавним властима, као што су анестезична средства у рукама хирурга. Репресија је падала са степена на степен, све ниже, и није више одолевала злочину. Број убистава, оцеубистава и тровања увећао се са 400 од 1898. до 1907 [2]). У истом периоду број повреда и злостава порастао је са две трећине[3]), а зна се колико се убистава крију под овим ублаженим изразом. У прилог томе, што паркети избегавају што је могуће више кривични суд

[1]) № 204 од 10. јуна и № 205 од 10. јула т. г.

[1]) *Tarde.* — *La Philosophie pénale*, стр. 375.

[2]) Од 1031. у 1898. ова је цифра достигла до 1436 у 1907.

[3]) У 1898. 345, у 1907. 505.

предајући суду за преступна дела многа дела, број предмета који подлеже пороти све је већи[1]), као што је већи и број предмета које суде судови за преступна дела[2]).

Међутим је гоњење све мање. Број предмета који отпадају огроман је. У 1905. г. било 321.015 или 58%; у 1906. 323.472 или 59%; у 1907. 321.506 или 57%; у 1908. 309.101 или 50%; у 1909 308.938 или 56%. У овим цифрама сваке године има више од 100·000 предмета, који су остављени за то што су кривци остали непознати и више од 40.000 за које паркети нису нашли да су толико озбиљни да мотивишу гоњење. Један мотив остављања који јако задаје бриге и врло је је чест, то је недостатак довољних доказа против означених оптужених; број предмета који су расправљени на овај начин износио је 47.452 у 1906.; 40.908 у 1907., 54.683 у 1908. и 56.280 у 1909.[3]) „Ово напредовање, — говорио је чувар државног печата у свом извештају о администрацији правде за 1905. г. — „очевидно је знак кобне ситуације. Стално „увећање броја злочинаца који успевају „да умакну гоњењу правде, сачињаваће, „ако би остало и даље, опасност која „прети јавној сигурности. Шта више, оно „показује да правда није реализовала ни„какав прогрес у средствима за успе„вање проналаска истине, док се зло„чинци користе са највећом вештином „свима средствима која им даје све већа „брзина комуникација да умакну са по„зорнице својих злочина и да створе alibi. „Њихови деликтиозни поступци модифи„кују се са прогресима науке док сред„ства кривичне истраге стоје на истој „мери". Дрхтимо при помисли да убице имају 50 од 100 шанса да умакну свакој истрази, виновници насиља или дела против наравствености 73%, лопови 77%, варалице 80% не рачунећи ту ослобођавања која такође увећавају наду на неказнимост. Као оно у краљевини Хамлетовој, мора да има нечега трулог у казненом систему, који производи сличне резултате.

Надражена злочинима који одјекују и који се понављају, јавна свест буди се из свог дугог дремежа. Слично човеку који је нападнут у дубоком сну, она се пренула, позива у помоћ и оптужује, по мало и неправо, и на све стране. Моја је намера да покушам да детерминишем беспристрасно узроке кризе кроз коју пролази репресија и да им потражим лекове.

I — Узроци.

Кад се јавно мњење изрази о каквој злоупотреби која је откривена изненадно, оно брзо проналази кривца кога оно тера сваком неправдом и проналази лек који је кадар све да излечи. Новине му попују да је један судија претерао у ревности, учинио погрешку или заборавио нешто; брзо, закон да се магистрати заузда! Потера ли председник кривичног суда мало јаче оптуженог по трагу, одмах повика на испит, као на нешто што се крадом увукло у судске формалности без допуштења законика! Да се укине испит, очекујући да се укине председник! Исто је тако са репресијом. Јавно мњење, које је данас у очајању због све веће дрскости и цинизма злочинаца, одмах је пронашло виновнике који су одговорни за зло, а то су добродушни магистрати. Далеко сам од помисли да поричем да магистратура носи део одговорности за то што је репресија ослабила, али једном тако распрострањеном злу има других дубљих узрока тако да би било опасно не видети их; јер кад се узбуђеност духова један пут утиша и бура прође, код судија ће се опет појавити њихова уобичајена благост, и лепи дани да стрмен опет процвета повратиће се.

Први је и најважнији узрок из кога су постали сви други, у стању наших нарави. Крајња цивилизација, ако се не пази, префињујући идеје човечности и доброте, ствара слабост; она рафинира осећања, чини нерве осетљивијим а тело нежнијим, и граничи са мекуштвом и пороком. „Дух се изоштрава, наука напре„дује, индустрија и трговина развијају „се, али ни морал ни енергија не расту „сразмерно"[1]).

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

[1]) У 1906. 2143 предмета; у 1907. 2357; у 1908. 2408. Ова је цифра опала у 1909. у којој је било само 2185.

[2]) У 1905. г. 173.213 предмета са 213.882 оптужена.
У 1906. г. 170 327 „ „ 207.485 „
У 1907. г. 182.886 „ „ 222.398 „
У 1908. г. 186.112 „ „ 226.322 „
У 1909. г, такође смањење: 181.475 предмета са 218.517 оптужених.

[3]) Средња цифра предмета који су расправљени на овај начин од 54% од 1886 до 1890 достигла је до 61%. Остављено је непредатих суду 50% убиства, 73% насиља или дела против јавног стида, 77% крађа, 80% злоупотреба поверења.

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

Тако је скончао мој заштитник; навала крви на мозак, капља или загушење изазвано пијанством прекратило је његов живот. За све време како је поднаредник маринске артиљерије не може се наћи ни један који је пио са толико постојаности са колико Дифаји. Једна једина црта окарактерисаће га, а он ју је причао као најлепшу у своме животу. Било је то на Три Јерарха. Дифаји беше нешто слаб, а његови другови, да би прославили поданичку оданост, посаде га на носила, која су носили четири тобџије; то беше велика почаст. О сваку носиљку беху обешене чутурице са ракијом које су сачували од јутарњега следовања. Сед ћи на овакој столици Дифаји заустављаше поворку пред сваком бараком у логору и пијаше дајући и другима да пију уз уобичајене узвике. Ова заустављања тако су често понављана да му се на крају замути ум, те његово једнодневно височанство у једној крчми прогута и не жвачући један велики режањ сланине, мислећи да је грејерски сир. Сланина је била несварљива и Дифаји вратив се у своју шатру, баци се на постељу; мало после осети ригање; залуд је хтео да спречи оне снажне напоне, повраћање дође... Кад криза прође он заспа и из дубоког заноса разбуди га тек препирка паса и мачке који беху дошли баш до самог „вулканског" отвора.... О, достојанство човеково, шта је са тобом било? Зар се овом гнусном сликом коју није видео нико други сем Дифаји-а, не даје Шпартанцима поука о умерености!?

Прекинуо сам за тренуак причање мога живота да бих изнео карактерне знаке мога земљака; њега нема више, Бог нека га прости! — Вратим се на брик где ме Полет беше оставио са заповедником упљачкане лађе и с пет људи из посаде са „Реванша". Тајан бесмо позатварали отворе за силажење у унутрашњост лађе да би се обезбедили од заробљеника и приближивали смо се обали, те да поред ње пловимо што даље у Булоњи, кад топовски пуцњи, које су Енглези били избацили пре сукоба, беху дозвали једну од њихових убојних лађа. Она повећа једрила да би нас стигла и тукла топовима и ускоро дође тако близу нас да су нас њена ђулад пребацивала; тако нас је гонила до према Кале-у. Тада се море узбуни и диже се неки немилостиви ветар који је дувао ка обали те помислисмо да ће се фрегата вратити из бојазни да се не разлупа о стене; она већ више није господарила својим кретањем, гоњена ка обали имала је се борити уједанпут са свима елементима; насести било би за њу једини спас, али то се не проба. За трен ока фрегата би стављена под унакрсну ватру батерија са стеновите обале из утврђења Руж: одасвуда на њу су падале као киша бомбе, ђулад са ланчевима и гранате. Усред ове страшне грмљаве разлеже се јаук и фрегата потону у таласе.

После једног сата дан забеле; овде онде по таласима пловљаху остаци. Неки човек и жена беху се ухватили за катарку и машући марамом звали су у помоћ. Ми смо баш хтели обићи гребен Гренет кад приметисмо њихове знаке. Учини ми се да би могли спасти ове јаднике; предложим то заповеднику упљачкане лађе, и кад он одби да нам да једну барку, занет милосрђем, које дотле нисам осећао, подвикнем му да ћу му разбити главу. „Одлази рече ми са неким презривим осмехом и слежући раменима; капетан Полет има више човекољубља него ти, он их је видео па и не мрдну; нема се шта ту да ради. И они и ми имамо бурно време, свак нек се брине о себи, имали смо доста губитака".

Овај приговор ме умири и разумедох да идемо већој опасности него што сам ја претпостављао. Доиста таласи су се гомилали један на другом, а изнад њих су летеле тице мешајући своје оштре крикове са звиждањем северног ветра; на све мрачнијем хоризонту појављиваху се дуге бразде црне и црвене; изглед неба био је страшан, све наговештаваше буру.

[1]) Renouvier, *La critique philosophique.* — 1889.

За срећу Полет је добро срачунао време и одстојање; прођосмо мореуз Булоњски и недалеко одатле у Портелу нађосмо крај обале прибежиште и сигуронст. Искрцавајући се овде видесмо на спруду да леже оно двоје несрећника, које сам ја баш желео спасти. Осека их је мртве оставила на туђој земљи; можда су то били и заљубљени. Био сам дирнут њиховом судбином али ме из тога тргоше друге бриге. Сви сељани, жене, деца, старци, беху дотрчали на обалу. Породице сто педесет рибара падаху у очајање гледајући слабе лађице које су упропастиле шест енглеских лађа које су са својом сигурном грађом пркосиле гњеву мора. Сваки гледалац са страхом, који је лакше појмити него описати, тражаше очима барку која га интересоваше и према томе, да ли је била потопљена или ван опасности, чујаху се узвици плача, јаука или усклици особите радости. Жене, девојке, мајке, чупаху своје косе, цепаху одело, падаху по земљи, кунијаху и грђаху; други и не гледајући на бол ових првих и не помишљајући да благодаре Богу, коме су до мало пре пружали руке молећи, играху, певаху и са лицем још мокрим од суза показиваху знаке највећег одушевљења: најватренија заветовања, покровитељство доброга Св. Николе, његово моћно посредовање, све то беше заборављено. Може бити дан доцније сетиће се тога, може бити да је ту требало имати мало сажаљења према ближњему, али за време буре егоизам је све.... У осталом казали су ми: нека се брине сваки за се...

Деветнаеста глава.

Још исте вечери дођем у Булоњу, где дознам, да је главни командант издао наредбу, да се, сви они, у свима родовима оружја, који су обележени као рђави поданици, одмах похватају и укрцају на лађе за напад. Тиме је се хтело да се очисти војска и заустави кварење, које већ постајаше уочљиво. Дакле једини начин да се издвојим од досадањег друштва био је да напустим „Реванш“, чији сопственик, да би накнадио губитке у последњој битци, неће испустити прилику да испошље некога за ове људе, којих се генерал мишљаше да отараси, а пошто се Канивет и његови верни не требаху више појављивати по логорима, мислио сам, да ми не смета ништа да постанем војник. Снабдевен Лебеловим исправама упишем се у батерију поморских тобџија, која је чувала обалу, и како је Лебел у војсци био каплар то и ја добијем тај чин на првом одмору, то јест, петнаестог дана по доласку. Уредним и исправним животом, умешношћу у руковању топом, што сам знао као неки стари тобџија, заслужио сам брзо наклоност старешина. Једна околност, која је требала да учини да је изгубим, довршти ми задобијање њихове пажње.

Био сам на стражи у утврђењу Ер за време великих плима и осека; време беше страшно, таласи као брда бришаху обалу са таквом силином да су и тешке топове покретали. За сваки нов талас рекло би се да ће однети утврђење. Било је очевидно, да догод се Ламанш не умири неће се појавити ниједна лађа, те дигнем страже, дозвољавајући на тај начин војницима да се до сутра одморе на кревetима. Место њих ја сам бдио, или боље нисам спавао зато што ми се није спавало. Око три сата изјутра допреше ми до ушију неколико речи, које ми се учинише енглеске; у исто доба неко закуца на вратима, на дну степеница које воде батерији. Помислио сам одмах на неки препад, одмах избудим све, напунимо оружје, и већ смо се спремили да скупо продамо свој живот, кад кроз врата чујем глас и јецање неке жене, која мољаше за помоћ. Убрзо сам распознао јасно француске речи: отворите, ми смо страдалници. Колебао сам се за тренутак, али, пошто сам спремио све што треба да први, који се покаже непријатељски, буде убијен, отворим, и видим, уђоше једна жена, једно дете и пет лађара, који су били више мртви него живи. Прва ми је брига била да се огреју; били су мокри до коже и дрхтаху од зиме. Ја и моји другови позајмимо им наше кошуље и одело и, чим су се мало повратили, они нам испричају догађај који их је натерао да сврате к нама. Пошли су из Хаване на лађи са три катарке и, у очи свршетка срећнога путовања, они су се разбили о камените бедеме који нас заграђују, и спасли су се једино хватајући се за греде наше ограде. Деветнаест њихових другова, а међу њима и капетан, удавили су се у таласима.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине ливадичке, актом својим Бр. 716, пита:

Моли се уредништво, да изволи преко „Полицијског Гласника“ одговорити суду овом на следећа питања:

I

По § 471. грађ. суд. пост. земљоделцу се не може узети у попис, за дуг, пет дана земље и кућа са окућницом до једнога дана и т. д.

Ово имање не може ни сам земљоделац продати или ма којим начином отуђити.

Судском пак праксом протумачено је, да и удова заостављена са децом умрлог земљоделца, има право на ово законско благодејање, што је са свим правилно, јер је законодавчева намера била у главном та, да се породица, односно кућа земљорадничка од пролетаријата заштити.

Али како ни законом, ни судском праксом, ни расписом Господина Министра Правде № 354, ни иначе, до сада није објашњено: може ли се жени или удови земљорадника узети у попис за дуг земља кад она нема преко пет дана земље, али има преко пет дана земље са мужевљевим имањем, и обратно, може ли се земљорадничку узети у попис за дуг земља кад он нема преко пет дана земље, али има преко пет дана земље са женином имањем, то изволиће уредништво по овоме дати потребно објашњење.

II

Кад се између два граничара извесног земљишта породи спор због накнаде штете, која је произашла усљед тога, што је тужени својим имањем поред синора засадио гору (багрем) те од ове горе проузрокована је спорна штета у имању тужиочевом, онда има ли и по ком законском пропису тужилац права на накнаду спорне штете, и ако има, има ли у томе какве разлике између оваке штете, коју је засађена гора учинила, и штете коју је учинила гора, која је сама изникла, као забран (бранић), али која је по времену крчења (разрађивања) старија од прокрченог (разрађеног) земљишта на којој штета постоји у засејаним усевима?“

— На ова питања одговарамо:

I

Као што се из првог питања види, у њему су истакнута три случаја, где се може изродити питање о попису.

Један је од њих кад је жена удата и има живог мужа, па је она дужник, али њен муж нема без њеног имања онолико земље, колико му штити § 471. грађ. с. пост., а са женином, пак, има нешто више.

Други је кад је жена удова, па сама нема пет дана орања, али са мужевљевим имањем има више.

И, трећи је, кад муж нема своје земље преко онога што му закон штити, али са женином имањем има више, а он је међутим, дужник.

Ни један од ових случајева није, истина, нарочито предвиђен прописима § 471. пом. закона, али се они ипак морају решити по правилу, које ова законска одредба поставља.

Узимајући, дакле, да је законодавац хтео да сачува земљорадничку кућу од беде и сиромаштине, уредништво налази, да ни једна сељачка — земљорадничка — кућа, не сме остати без „наглавице“ с обзиром на број глава у кући.

Према томе, кад год су муж и жена сами у кући, па жена има свога одделитог имања, а међутим је она дужник, онда се од њеног имања може продати сав онај вишак, који се нађе преко пет, односно шест дана орања и куће, кад се њено и мужевљево имање узму заједнички.

Прво се, дакле, из заједничког имања издвоји *наглавица*, па онда вишак женинога имања може бити предмет пописа за њене дугове.

Кад је жена удова, а међутим је она дужник, онда такође треба обезбедити за дом и све порске главе у кући „наглавицу“, па ако што преко тога претекне, онда се из остатка женине — удовине имовине може вршити наплата.

Где су муж и жена сами, па је муж дужник, али он лично нема више од „*наглавице*“, онда ту не може бити речи о наплати, без обзира на то, што са женином имањем има више, јер жена није дужна да плаћа мужевљеве дугове својим имањем, нити да му обезбеђује „*наглавицу*“.

II

У свима случајевима, кад појединци засађују поред свога имања багрем или какву другу живу ограду, па њоме наносе штете суседним усевима, они могу бити одговорни за штету, јер својим радом проузрокују ову.

Како се и на који начин може то сузбијати, видеће се из расписа г. Министра Народне Привреде од 14. јануара 1903. год. П№ 21903, који гласи:

„Поводом питања начелства округа смедеревског, да ли се на основу закона може стати на пут подизању ограда од багрема поред винограда, ја сам по 14. пр. м-цом ПБр. 3662, а по овом питању упутио начелству акт ове садржине.“

„Ако по грађанском закону не може да се стане на пут сађењу багрема и других високих дрвета поред подигнутих винограда на америчкој подлози, по писму, начелства актом од 25. фебруара тек. год. ЕБр. 158 и 161, онда томе може да се стане на пут по закону о чувању пољског имања. Но не стоји тако, као што начелство наводи у предњем свом писму јер ја налазим, да се и по самом грђанском закону а с погледом на прописе §§ 211 и 800 овог закона, сађењу багрема и других високих дрвећа, може да стане на пут, кад оно штети праву уживања сопственика оних имања, којима се хладом и изданцима подигнутих дрвећа чини штете на имању.“

„По назначеним параграфима овога закона, остаје сваком право, да ужива своје имање по вољи, али тако исто и право уживања ограничено је тиме, што ником није дозвољено да уживајући своје имање прави другом штету, било то намерно или ненамерно, што је овде случај.“

„Дакле, и самим овим може се стати овом злу на пут, но за ово као што је напред поменуто има ослонца и у закону о чувању пољског имања.“

По чл. 1 овог закона судиће се све штете које се учине на њивама, ливадама и *виноградима*, па било оне учињене стоком или којим било другим узроцима, а према чл. 27. овог истог закона, дужност је општинским судовима да потесе удесе тако, како ће се усеви једнога рода, у које долазе *виногради*, груписати на једно место.“

„Последњом алинејом овога члана закона, дато је право среским управним властима, да оне саме изврше груписање усева, ако то не буду хтеле или могле да изврше општинске власти.“

„На основу свега напред изложеног позивам начелство, да према овоме забрани сађење багрема и високих дрвета по местима где се виногради подижу а који су искључиво виноградски положаји како би се сопственици винограда сачували очигледне штете, жртвујући и сувише средстава и труда око обновљавања винограда на америчанској подлози.“

Што се тиче оних случајева, где су појединци уз туђе забране или вољаке раскрчили земљиште и почели га зиратити, па им се наноси штета усевима услед хлада што га чини дрвеће, ту не може бити одговорности да сопственика забрана и вољака, јер они нису учинили ни једним својим поступком никакву противправну радњу, којом би вређали туђе интересе, него су сами сопственици зирањем земљишта у напред пристали да трпе штету, у колико би ова долазила од суседства са већ постојећом шумом и воћњацима.

II.

Суд општине брестовачке, актом својим Бр. 424 пита:

„На дан 8 овог мес. у овој општини био је избор једног кмета за ову општину.

Кандидатских листа било је две, од којих је једна добила 92, а друга 28 гласова-куглица.

По гласачком списку гласало је 122 гласача, према чему се види да су гласачи украли и однели 2 куглице јер исте при бројању, у кутајама нису нађене.

Бирачки одбор решењем својим Бр. 391 (сви га потписали) због ове сметње поквариo је овај избор, те нису ниједног кандидата огласили за изабраног, и акта доставио општ. суду и одбору, који је одредио да се на дан 29 овог месеца изврши накнадни избор по новим кандидатским листама.

Суд је дознао да је први кандидат подиго кривичну тужбу противу бир. одбора што га није огласио за изабраног, и противу суда и одбора општ. што су одредили други дан за избор, — о овоме је извештена ср. власт.

Мели се уредништво да у првом наредном броју изволи изнети обавештење: има ли по овој ствари какве кривичне одговорности и кривице, код кога, зашто, и на основу кога законског прописа.

Обавештење је од неодложне потребе суду што скорије.“

— На ово питање одговарамо:

Како су два гласа била без утицаја на ресултат избора, јер један од кандидата има апсолутну већину од дошавших гласача, то је бирачки одбор погрешио, што није огласио за изабраног онога кандидата, који је имао 92 гласа, нити је у опште било места другом избору.

Против оваквог његовог рада требало је изјавити жалбу, и Савет би, нема сумње, нашао да је избор правилан, те би изабрани био оглашен за кмета.

Уредништво налази, да у овој радњи, и ако је неправилна, нема услова за казнену одговорност до бирачког одбора, јер се не види да је он овакву одлуку донео само из намере да осујети избор, него је тако разумевао законске одредбе.

У осталом, баш кад би се ова намера могла и утврдити, незгодно је што закон о општинама не предвиђа казну за овакве случајеве.

Општински суд и одбор не могу одговарати ни у ком случају, јер је њихова радња неодољива последица рада бирачког одбора — они су морали одредити дан за избор, кад овај није извршен.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Брашнарске радње у реону сеоских општина не подлеже плаћању дућанске аренде, јер ни по свом постанку, ни по начину рада, не спадају у категорију радња, које предвиђа закон о сеоским дућанима.

Одбор општине в..... донео је одлуку и овом одредио, да брашнарске радње у реону општине в..... плаћају на име дућанске аренде, у корист општинске касе, свака по 250 динара, с тим, да плаћање буде у тромесечним ратама, а новац, отуда добивен, да се употреби на олакшање општинског приреза.

По жалбама интересованих лица, а и по званичној дужности, надзорна власт расмотрила је ову одлуку одборску па ју је решењем од 12. фебруара 1912. године № 2452 одобрила, а жалбе одбацила као неумесне.

По изјављеној жалби, III. одсек Државног Савета нашао је, да решење надзорне власти не може остати у снази с тога, што ове радње ни по свом постанку, ни по начину рада, па ни по артиклу, који извозе, не спадају у категорију радњи, које предвиђа закон о сеоским дућанима, према чему се исте радње не могу ни оптеретити дућанском арендом.

С тога је на основу чл. 170. закона о општинама решио, да се решење надзорне власти поништи.

Одлука од 21. марта 1912. год. № 2997.

Један случај умесног задржања од извршења одлуке општинског одбора о одобрењу издавања под закуп општинског земљишта.

Одбор општине п..... донео је одлуку 1. децембра 1911. год. № 10292, којом одобрава лицитацију о давању под закуп општинског земљишта за 1912., 1913. и 1914. год., коју је општински суд извршио према одлуци одборској од 12. септембра 1912. год. № 7709, а по којој је целокупна цена изнела суму од 5976·70 динара.

Надзорна власт решењем од 4. јануара 1912. год. № 307, а на основу чл. 152. закона о општинама, задржала је од извршења ову одлуку из ових разлога:

1., што у одлуци нису именована лица, која су узела општинско имање под закуп, да би се могла ценити законитост исте одлуке (чл. 71. у вези чл. 105. закона о општинама);

2., што по наредбама општински суд није послао препис протокола лицитације овога закупа, нити је јавио, колика је била закупна цена прошлог закупа, нити су најзад послата ма каква акта о томе, и

3., што у истој одлуци нису испуњени услови, који су прописани чл. 80. и 83. закона о општинама.

У жалби, изјављеној Државном Савету, општински суд навео је, да решење надзорне власти не одговара закону из ових разлога:

1., што је одборска одлука по чл. 85. одељак II. закона о општинама постала извршном, јер је надзорна власт није у законом року задржала од извршења;

2., што су одборске одлуке за овакве случајеве по тач. 3. чл. 86. закона о општинама коначне и не подлеже даљем расматрању, и

3., што су при доношењу одлуке испуњени сви услови, па и они из чл. 80. и 83. закона о општинама.

Трећи одсек Државног Савета нашао је, да је решење надзорне власти правилно и на закону основано. С тога је на основу чл. 170. закона о општинама решио, да се жалба одбаци као неумесна.

Одлука од 21. марта 1912. г. № 3883.

Државни Савет није надлежан за расправу питања о награди стараоца пописане покретности, јер је по § 466. б. грађ. суд. поступка остављено полицијској власти, како има да поступи у одмеравању ове награде.

Коста С. и Милун С., овд., као стараоци узабрањене покретности Браће П., трг. из Београда, молили су извршно одељење Управе града Београда, да им се исплати на име старалачке награде и трошкова за пописану покретност Браће П., овд., 9349·40 дин., према поднетим рачунима.

Извршни Одељак Управе града Београда решењем својим од 4. новембра 1911. год. № 21726, на основу § 466. б. грађ. суд. пост. одредио је молиоцима у име награде и трошкова 3074·70 дин., а од осталог тражења одбио их је и упутио надлежном суду, да тамо своје тражење докажу.

По изјављеној жалби, ово решење одобрио је и Министар Унутрашњих Дела решењем од 27. фебруара 1912. године № 1502.

У жалби изјављеној Државном Савету жалиоци су навели, да је решење Министрово неправилно с тога, што је Извршни Одељак Управе града Београда био дужан одредити им тражену награду, а не упућивати их суду на парницу.

Државни Савет нашао је, да је по § 466. б. грађан. судског поступка остављено полицијској власти, како има да поступи у одмеравању награде стараоцу. По том закону полицијска је власт расправила питање о старалачкој награди.

Према овоме, питање, које жалитељи покрећу жалбом, не спада у област административних спорова, за расправу којих је, по чл. 48. зак. о пословном реду у Државном Савету, надлежан Државни Савет.

С тога је, на основу чл. 25. саветског пословника, решио, да се жалба одбаци као ненадлежној власти поднесена.

Одлука од 20. марта 1912. г. № 3261.

Јос. К. Ст.

Интабулација стављена на имање продавца, за обезбеду куповне цене, не може се скинути без пристанка купца и ако продавац нема довољно земље да би могао продати имање према § 471. грађ. с. пост. отуђити.

Одлука опште седнице Касационог Суда од 3. марта 1912. год. № 2978.

Тужилац С. С. у тужби датој пожаревачком првостепеном суду навео је, да је са туженим Д. С. направио уговор о куповини и продаји извесног свог имања, по коме му је то имање продао за 2500 дин. О овој продаји начинили су писмено са уговореном интабулацијом на продато имање, ако продавац С. за месец дана не изда тапију.

Па како он — тужилац нема довољно земље по закону, тражио је да суд уништи овај уговор. а интабулацију стављену на продато имање огласи за неважећу.

Тужени је навео да нема места поништају уговора и скинућу интабулације.

Првостепени суд пресудом својом од 1. септембра 1911. год. № 22052, пошто је нашао да тужилац не може уговор да испуни према § 471. грађ. суд. пост., уништио је поменути уговор и стављену интабулацију на продато имање скинуо. Ову пресуду првостеп. суда одобрио је и Апелациони Суд пресудом својом од 12. новембра 1911. год. № 5975.

Но по жалби тужене стране Касациони Суд је примедбама свог III. одељења од 31. децембра 1911. г. № 17227 поништио поменуту пресуду Апелационог Суда а са разлога:

„Погрешно је Апелациони Суд одобрио пресуду првостепеног суда односно скидања интабулације са имања туженог. Јер, уговор о продаји имања и правно је могућан и морално допуштен, а што се он не може извршити узрок су наређења економско-политичке природе, а ако су наређења § 471. грађ. с. пост. била позната парничним странама, што закон предпоставља, онда је о њима много више имао водити рачуна тужилац као продавац.

Према томе, раскинуће тога уговора не може да повлачи за туженога губитак онога што је дао, него по наређењима § 915. грађ. законика, има ствар да се врати у пређашње стање, а повраћај у пређашње стање не значи само да тужени изгуби право на купљену земљу, него и да тужилац врати туженом суму, коју је према уговору примио, иначе би било неправедно богаћење тужиоца на штету туженога.

Како тужилац није примљену суму вратио, и како је за обезбеду исте сам ставио интабулацију на своје имање, то суд није имао законског ослонца да ово обезбеђење скида без пристанка тужене стране.

То, што тужилац сада нема довољно имања, није разлог да интабулација не може остати, јер наплата интабулисане суме у овом тренутку само је релативно а не апсолутно немогућа, пошто тужилац може у току времена имати и више имања него што му штити § 471. грађ. суд. пост. те има се ценити тек кад настане питање о извршењу осуде за наплату овог потраживања туженог а не још сада".

Апелациони Суд није усвојио ове примедбе Касационог Суда, већ је дао следеће противразлоге:

„1. Апелациони Суд се није могао сложити са гледиштем Касационог Суда о правној природи одредбе тач. 4 а § 471. грађ. суд. пост. Апелациони Суд сматра, да је ово наређење увек прохибитивне природе. Оно је јавног карактера и апсолутно забрањује, да се земљоделац лиши својине и уживања дела имаовине овим законом заштићене било вољно-правним актом земљоделца (уговорима) било по тражењу трећих.

У сваком случају отуђења овог заштићеног дела и саме судске власти по § 471. тач. 4 а грађ. суд. пост. и тач. 11. правила Министра Правде од 4. фебруара 1874. № 354 (зб. XXVI. стр. 14.) дужне су по *службеној дужности* одбити санкцију таквом уговору или тужби за његово реализање, јер су такви уговори противни закону и забрањени у јавном интересу. Наређење § 471. тач. 4 а грађ. с. пост. не стоји на диспозицији странака и не чини уговор само рушљивим већ *ништавним*. Ова забрана отуђења одређеног имања земљоделчевог, чини такве уговоре по закону недозвољеним и правно немогућим. У даном случају власти су обавезне по дужности чувати од повреде ову забрану отуђења имања земљоделчевог без обзира на то, да ли су се и уколико саме странке старале, да им уговор о отуђењу не дођу у колизију са поменутим наређењем.

Према овоме и ако су мотиви законодавца били економско-политички за доношење наређења тач. 4 а § 471. грађ. суд. пост. те да сачува земљорадника као најмногобројнију класу грађана од бескућништва, а не принцип чисто морални или правни, — ипак је забрана императивна за све и чини заштићени део имања земљоделчевог правно-немогућним предметом уговора о отуђењу и оних који воде отуђењу те спада у услове на § 538. грађан. законика који чини такве уговоре ништавним.

2. По § 471. тач. 4 а грађ. суд. пост. онај део имања, који је земљоделцу забрањено отуђити ма *којим начином*, не може се ни у *попис* узети па ни *задужити*. Ово је јасно изражено у V. одељку истог наређења.

По § 305. грађ. законика за залогу могу служити само оне ствари, које међу људима пролазе.

Као што је напред наведено имање заштићено тач. 4 а § 471. грађ. суд. пост. правно је искључено из промета. Земљоделцу је *забрањено* да га *отуђи* или *задужи;* а забрањено је и властима, да га могу узети у *попис* за дугове земљоделчеве.

Попис о коме се говори у § 471. грађ. с. пост. по својој правној природи и циљу, а према § 472. грађ. пост. сматра се за залогу и има иста правна дејства као и интабулација, јер и једна и друга залога по § 304. и 320. грађ. зак. воде отуђењу пописаног односно интабулисаног имања на случај ако се гарантовани дуг не плати.

Према томе, као што је ништаван уговор о отуђењу имања заштићеног тач. 4 а § 471. грађ. с. пост. тако је исто ништаван и попис и интабулација као и друге врсте залога на том имању, јер су законом забрањене и односе се на ствари, које се по изречном законском наређењу у јавном интересу не могу ни задужити ни заложити ни отуђити, а које се сматрају као и да нису својина земљоделчева и да он нема права располагања са њима већ да су туђа.

А ако се уговором странака залога (интабулација) и поред ове забране конституише, онда је такав уговор по наведеном § 305. и 538. грађ. зак. у вези § 471. тач. 4 а грађ. пост. ништаван, и суд ће га по тужби ма које стране поништити кад му се то затражи и док интабулисано имање под поменутом забраном постоји.

У прилог овог мишљења Апелационог Суда постоји у тач. 12. поменутих правила за извршење поменуте наредбе тач. 4 а § 471. грађ. с. пост. изрично објашњење Министра Правде, где се јасно вели: „*да кад се једно добро ни којим начином не може отуђити следствено да се оно ни задужити не може*“... „*ако би поверитељ ставио за сигурност дуга интабулацију на горње имање, јер почем је законодавац казао, да се то имање несме продати, узима се да поверитељева интабулација стоји на једном имању, кога управо нема*“...

У IV. одељку помен. тач. 12. правила објашњава се..... „*да приватни поверитељи сами воде бригу о томе, колико који имања има, и да ли који има и такво имање, које се на случај ако се зајам учини, да на време не плати, у попис узети може*“.

3. Кад се интабулација не може стављити на имање које стоји под заштитом тач. 4 а § 471. грађ. с. пост. јер она има за циљ овлашћење поверитељево, да се продајом имања на интабулисано потраживање наплати, онда гледиште Касационог Суда изречено у примедбама: да је наплата интабулисане суме у овом тренутку релативно, а не апсолутно немогућа што дужник може стећи доцније и више имања; а сем тога, што се могућност наплате има да цени тек приликом извршења осуде, — стоји у колизији са наређењем тач. 4 а § 471. гр. с. пост.

Овај закон забрањује, да земљоделац може *задужити* заштићено му имање, што се изравнава *отуђењу*, и да се стављање интабулације на то имање сматра као да је стављена на имање, кога земљоделац нема и које је искључено из промета.

Егзистенција овакве интабулације противи се одредбама §§ 305., 314. и 538. грађ. законика и легалност конституисању такве интабулације има се у свако доба, кад буде пред судом оспорена, одређи и огласити њен нулитет, јер јој оскудева законски основ, а не само онда кад се тражи реализање интабулисане тражбине.

Интабулација је сталан и трајан терет на имању и има за циљ његово отуђење те се по тач. 4 а § 471. грађ. с. пост. у свако доба може по захтеву скинути по оном истом принципу, по коме се може поништити и уговор о отуђењу

У овом спорном случају спорни уговор садржи одредбе како о уговору куповине и продаје и исплати цене, тако и о конституисању интабулације у корист туженог као купца. Па кад се тужбом тражи поништај целог уговора што је противан тач. 4 а § 471. гр. с. пост. онда поништај уговора куповине и продаје као главне ствари повлачи и скинуће интабулације, јер се овим по § 915. грађ. зак. враћа ствар у првобитно стање“.

Касациони Суд у својој општој седници усвојио је примедбе свога III. одељења, а противразлоге Апелац. Суда одбацио,

М. Л Р.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Јаков Бончар, из Љубљане у Славонији, чију слику износимо, окривљен је због фалсификата, али се налази у бегству.

Јаков Бончар.

Јаков је стар 31 годину, средњег раста, лица пуног округлог, косе смеђе, очију плавих,

Акт Управе града Београда Бр. 11480.

Љубомир Стојковић и **Миливоје Милетић,** осуђеници Пожаревачког Казненог Завода, побегли су са рада.

Љубомир је стар 21 годину, малог раста, косе црне, чела малог, обрва и очију црних. бркова малих црних.

Миливоје има 20 година, високог је раста, косе, обрва и очију црних, бркова малих жутих.

Први је родом из Београда, други из Крагујевца.

Депеша Управе Пожаревачког Казненог Завода Бр. 1575.

Велисав Адамовић, земљоделац из Стубленице, стар 18 година, висок 160 см. косе риђе, бркова малих белих, обрва белих, добро развијен, по лицу пегав и црвен, у оделу сељачком, одговара за покушај убиства, али се налази у бегству.

Депеша Начелника Ср. Тамнавског Бр. 2571.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

ПОЗИВ НА ПРЕДАЈУ

Богдан М. Станић, из Коњарника, чија се слика износи, извршио је 17. јула пр. год., убиство над Петром Шутовићем из Коњарника, и покушај убиства над Видаком Перовићем из истог села, — учинио дела казнима по §§ 155. у вези § 41. кривичног закона, па побегао и у иностранству се крио све до 12. априла ове године, када се вратио натраг и из брзометне пушке убио Видака из Коњарника, па опет побегао.

Богдан М. Станић.

Богдан М. Станић по извршеним поменутим делима одметнуо се од власти да чини и даље казнима дела. —

Богдан је стар 21 годину. раста средњег, сув, бркова малих, црних, голобрад, црне косе, очију смеђих, од одела има на себи: војничке панталоне, цокуле, плаву шајкачу и сељачки фермен од црног сукна; носи собом ређеник и брзометну пушку,

На основу чл. 9. закона о јавној безбедности Начелство Округа Топличког позива Богдана да се у року за 20 дана, од дана, кад овај оглас изађе у „Српским Новинама“, пријави најближој полицијској власти или најближем Првостепеном Суду. Ако се Богдан не одазове овоме позиву, начелство ће са њим поступити по чл. 10. закона о јавној безбедности и огласити за хајдука.

Из канцеларије Начелства округа Топличког 15. априла 1912. год. у Прокупљу Бр. 2886.

КРАЂЕ СТОКЕ

Марку Маринковићу, из Куле, украдена су два коња. Један је затворен алат, у обе задње ноге путаст, на предњој левој нози, изнутра над копитом, има белу длаку, лисаст, матор 5 година, и има жиг положено „К“. Други је отворено алат, матор 6 година, у обе задње ноге путаст, лисаст.

Депеша Начелника Среза Пожаревачког Бр. 6222,

Манастиру у Букову, украдена су два коња. Један је стар 10 година, висок 150 см. без роваша, а други матор 7 година, висок 145 см. такође без роваша.

Депеша Начелства Округа Крајинског Бр. 4024.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ову покрађу.

УХВАЋЕН

Драгомир Николић, одбегли осуђеник, чија је слика изнета у прошлом броју листа, ухваћен је и враћен у Завод.

Штампа Краљ. Срп Државне Штампарије

Уредник **Душан Ђ. Алимпић.**

БРОЈ 16. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 29. АПРИЛА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ЗА ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“ НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за лекара среза јабланичког Др. Милана Мазњића, лекара помоћника лесковачке болнице.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 21. априла 1912. године, у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Чедомир Тодоровић, полициски писар прве класе среза нишког, на основу § 70. закона о чиновницима грађанског реда стави у стање покоја с пензијом, која му према годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 21. априла 1912. године, у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Др. Спира Николић, лекар среза јабланичког, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда отпусти из државне службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 21. априла 1912. год, у Београду.

КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТА

у месецу марту 1912. год.

Према званичним извештајима окружних начелстава, Управе града Београда, градских и среских судова, у току месеца марта ове године извршено је у Србији:

1. **Убистава**	25
2. **Детоубистава**	4
3. **Нехотичних убистава**	3
4. **Покушаја убистава**	25
5. **Разбојништава**	5
6. **Силовања**	2
7. **Тешких телесних повреда**	11
8. **Паљевина**	61
9. **Опасних крађа**	119
10. **Злонамерних поништаја туђих ствари**	19 [1]).

Од изложених дела пронађено је:

Убистава	20	или	80·0%
Детоубистава	2	»	50·0%
Нехотичних убистава	3	»	100·0%
Покушаја убистава	25	»	100·0%
Разбојништава	5	»	100·0%
Силовања	2	»	100·0%
Тешких тел. повреда	11	»	100·0%
Паљевина	8	»	13·1%
Опасних крађа	37	»	31·9%
Злонамер. поништаја туђих ствари	5	»	26·2%

Највећи број **убистава** извршен је *ватреним оружјем* (**18**), *оштрим оруђем* (**5**), и *тупим* (**2**).

Узроци њиховом извршењу леже: у *међусобној свађи* за **8** случајева, у *освети* за **5**, у *нужној одбрани* за **4**, у *користољубљу* за **3**, у *љубомори* за **1**. За **2** случаја узроци су *непознати*.

Посматрана према местима у којима су извршена изложена убиства јављају се: у срезу деспотовачком **3** (2 непронађена), у срезу косаничком **3** (2 непронађена), у срезу гружанском **2**, у срезу хомољском **2**, у срезу подунавском **2** и по **1** у срезовима: космајском, грочанском, јабланичком (непронађено), лепеничком, левачком, алексиначком, пожаревачком, рамском, љубићском, орашком, бољевачком, прокупачком и драгачевском.

Детоубиства извршена су по **1** у срезовима: лесковачком, копаоничком (непронађено), јасеничком округа смедеревског и тимочком (непронађено).

Нехотична убиства извршена су по **1** у срезовима: лесковачком, деспотовачком и подунавском.

Покушаји убистава извршени су: у срезу грочанском **2**, у срезу неготинском **2**, у срезу прокупачком **2** и по **1** у срезовима: посавском округа београдског, оба колубарска, власотиначком, пољаничком, лесковачком, јасеничком округа крагујевачког, трстеничком, деспотовачком, левачком, беличком, бањском, пожаревачком, млавском, моравском округа пожаревачког, рамском, ужичком, пожешком и у вароши Београду.

Сва ова дела извршена су већином у међусобној свађи и освети.

Разбојништва су извршена по **1** у срезовима: грочанском, нишком, алексиначком, млавском и звишком.

Силовања су извршена по **1** у срезовима: врачарском и власотиначком.

Тешке телесне повреде су извршене по **1** у срезовима: власотиначком, расинском, копаоничком, левачком, мачванском, таковском, подунавском, златиборском, моравичком, трнавском и у вароши Пожаревцу.

Паљевине су извршене: у срезу деспотовачком **4**, у срезу јабланичком **3** (1 пронађена), у срезу сврљишком **3**, у срезу качерском **3** (1 пронађена), у срезу зајечарском **3**, у срезу заглавском **3**, у срезу бољевачком **3**, у срезу прокупачком **3** (1 пронађена), у срезу колубарском округа београдског **2**, у срезу алексиначком **2**, у срезу бањском **2**, у срезу белопаланачком **2**, у срезу млавском **2**, у срезу звишком **2**, у срезу хомољском **2** (1 пронађена), у срезу јасеничком округа смедеревског **2** и по **1** у срезовима: посавском округа ваљевског, масуричком, власотиначком, поречком, кључком, крајинском, брзопаланачком (пронађена), расинском, ражањском, жупском (пронађе-

---

[1]) У месецу фебруару 1911. г., дела је ових било:

1. Убистава	27
2. Детоубистава	10
3. Нехотич. убистава	5
4. Покушаја убистава	25
5. Разбојништава	10
6. Силовања	—
7. Тешких телесн. повреда	14
8. Паљевина	44
9. Опасних крађа	110
10. Злонамерних поништ. туђих ствари	13

на), копаоничком, темнићском, нишком (пронађена), нишавском, тимочком, добричком, жичком (пронађена), моравичком, трнавском и у вароши Зајечару.

Вредност свих ових паљевина износи око **14.200** динара.

Опасне крађе извршене су: у срезу јасеничком округа смедеревског **16** (5 пронађених), у вароши Београду **9** (2 пронађене), у срезу звишком **7** (2 пронађене), у срезу мачванском **5** (3 пронађене), у срезу ваљевском **4** (2 пронађене), у срезу колубарском округа ваљевског **4**, у срезу тамнавском **4**, вароши Шапцу **4**, у срезу зајечарском **4** (1 пронађена), у срезу лесковачком **3** (све пронађене), у срезу пожаревачком **3**, у срезу бољевачком **3** (2 пронађене), у срезу прокупачком **3** (1 пронађена), у срезу драгачевском **3**, у срезу трнавском **3**, у срезу лепеничком **2** (1 пронађена), у вароши Ћуприји **2** (обе пронађене), у срезу деспотовачком **2**, у срезу поцорском **2** (обе пронађене), у вароши Пожаревцу **2** (1 пронађена), у срезу моравском округа пожаревачког **2** (1 пронађена), у срезу орашком **2** (1 пронађена), у срезу жичком **2** (обе пронађене), и по **1** у срезовима: грочанском, подгорском, масуричком, пчињском, власотиначком, крагујевачком, гружанском, брзопаланачком, неготинском, расинском, ражањском, копаоничком (пронађена), левачком (пронађена), беличком, параћинском, алексиначком, сврљишком, бањском, лужничком, млавском, хомољском (пронађена), ариљском црногорском, пожешком (пронађена), студеничком и у варошима: Крагујевцу, Крушевцу (пронађена) и Нишу (пронађена).

Вредност свих ових крађа износи око **10.400** динара.

Злонамерних поништаја туђих ствари било је: у вароши Пироту **2**, у срезу лужничком **2** (оба пронађена). у срезу прокупачком **2** (1 пронађен), у срезу ариљском **2**, у срезу драгачевском **2** и по **1** у срезовима: масуричком (пронађен), власотиначком, трстеничком, темнићском, пожаревачком. качерском, јасеничком округа смедеревског, добричком и жичком (пронађен).

Вредност свих уништених ствари износи око **1.600** динара.

Поред изложених дела у току месеца марта ове године извршено је у Србији и **12 самоубистава** и то по **1** у срезовима: посавском округа београдског, јабланичком, масуричком, лесковачком, нишавском, млавском, таковском, јасеничком округа смедеревског, добричком, прокупачком и у варошима: Шапцу и Београду.

Ова самоубиства извршена су: *ватреним оружјем* **5**, *вешањем* **4** и *тровањем* **3**.

Узроци њиховом извршењу леже: у *болести* за **4** случаја, у *рђавом домаћем животу* за **2**, у *рђавом материјалном стању* за **1**, у *страху од казне* за **1**, у *старости* за **1**; и за **3** случаја узроци су *непознати*.

Покушаји самоубистава извршени су: у вароши Београду **2** (ватрено, тровање; частољубље и непознат), и срезу пореч чком **1** (ватрено, старост).

Општи преглед до сад изложених дела овакав је:

Текући број	ОКРУЗИ	Убиства	Детоубиства	Нехотична убиства	Покушаја убиства	Разбојништва	Силовања	Тешке телесне повреде	Паљевине	Опасне крађе	Злонамерни поништаји туђих ствари	Самоубиства	Покушаји самоубиства
1	Округ београдски	2	—	—	4	1	1	—	2	1	—	1	—
2	„ ваљевски	—	—	—	1	—	—	—	1	13	—	—	—
3	„ врањски	1	1	1	3	—	1	1	5	6	2	3	—
4	„ крагујевачки	3	—	—	1	—	—	—	—	5	—	—	—
5	„ крајински	—	—	—	2	—	—	—	4	2	—	—	1
6	„ крушевачки	—	1	—	1	—	—	2	4	4	1	—	—
7	„ моравски	4	—	1	3	—	—	1	5	7	1	—	—
8	„ нишки	1	—	—	1	2	—	—	8	4	—	—	—
9	„ пиротски	—	—	—	—	—	—	—	3	1	4	1	—
10	„ подрински	—	—	—	—	—	—	1	—	11	—	1	—
11	„ пожаревачки	4	—	—	4	2	—	1	6	16	1	1	—
12	„ руднички	1	—	—	—	—	—	1	3	—	1	1	—
13	„ смедеревски	3	1	1	—	—	—	1	2	18	1	1	—
14	„ тимочки	1	1	—	—	—	—	—	11	7	—	—	—
15	„ топлички	4	—	—	2	—	—	—	4	3	3	2	—
16	„ ужички	—	—	—	2	—	—	1	—	3	2	—	—
17	„ чачански	1	—	—	—	—	—	2	3	9	3	—	—
18	Управа града Београда	—	—	—	1	—	—	—	—	9	—	1	2
	Свега:	25	4	3	25	5	2	11	61	119	19	12	3

Из канцеларије Антропометријско-Полицијског Одељења Министарства Унутрашњих Дела, 22. априла 1912. године АБр. 567, у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

ПОДРЖАВАЊЕ (ЈАТАКОВАЊЕ)

ОД

ДР. ТОМЕ ЖИВАНОВИЋА

(НАСТАВАК)

2° Радња код стварног подржавања може се састојати само у оним делатностима, којима се *отежава отклањање* кривично-правно релевантне последице претходног кривичног дела. Није дакле довољно то, што би се радњом повећавала корист прибављена претходним кривичним делом, пошто то не би била радња, која је управљена на то, *да корист извршиоцу сачува према ономе, коме она правно припада*[1]). Тако не би било подржавања онда, кад би А излечио украденог коња или оправио украден сат. Било би га пак онда. кад би А средством уложне књижице украдене и предате му од лица Б подигао новац из завода.

б) Корист прибављена кривичним делом, на чије је очуваље управљена радња код стварног подржавања, не мора бити имовинска. То дакле може бити корист сваке врсте[2]).

в) Кад постоји застарелост истраге или казне у погледу претходног кривичног дела, лично подржавање није више могуће[3]).

г) Без значаја је, да ли се помоћ указује *извршиоцу* или *подстрекачу* и *помагачу* претходног кривичног дела.

3. Подржавање се разликује од помагања тиме, што оно није ни мало допринело извршењу кривичног дела, што оно дакле није *услов* последице. Према томе да би било подржавања, потребно је, да кривично дело подржаванога већ постоји било као свршено било као покушано. Но код стварног подржавања претходно кривично дело мора наравно бити свршено, пошто онда, кад је ово кривично дело остало у покушају, није никаква корист могла њиме бити прибављена.

а) Кад је извршиоцу, подстрекачу или помагачу код претходног кривичног дела *пре* извршења овог било *обећано* лично или стварно подржавање по извршењу истог, онда је ово обећање *психичко помагање* (в. О. Д. § 16 В III 3). Према томе ако би он по извршењу претходног кривичног дела заиста указао помоћ, постојао би *реални стицај* између помагања у претходном кривичном делу и подржавања у истоме. Наш законодавац узима међутим у § 47 к. з., да постоји тада *само помагање*, другим речима према њему је подржавање супсидиерно помагању.

[1]) Уп. *Frank* § 257 V 2, *v. Liszt* § 183 III 2, *Binding* 2 667, *Olshausen* § 257, 29, *Köhler* 78, *Kohler* 159, *Meyer-Allfeld* 560.

[2]) Тако *Frank* § 257 VI, *Meyer-Allfeld* 560, *Oppenhof* § 257, 15, *Beling* 36, *Köhler* 77, *Vilnow* 89, *Simonson* 30. Прот. *v. Liszt* § 183 III 3, *Olshausen* § 257, 30, *Binding* 2 667, *Hälschner* 2 866, према којима је потребно, да је та корист имовинска.

[3]) Тако *Frank* § 257 II 1, *Olshausen* § 257, 32. Прот. *Binding* 1 667.

б) Код трајних кривичних дела указивање помоћи, да се створено противправно стање одржи, није наравно подржавање, већ саучешће у облику помагања.

II. 1. **Подржавање себи самом** није противправно[1]). То се види и из начина изражавања у § 50 к. з. („Ко би кривцу... помогао...“), јер се себи самом не може помагати.

2. С обзиром на то. да је подржавање супсидиерно помагању обећањем тог подржавања пре извршења кривичног дела. има се узети тако исто:

а) Да је узајамно подржавање између извршиоца и саучесника у претходном кривичном делу супсидиерно овом кривичном делу одн. саучешћу у њему[2]).

б) Да су подстрекавање и помагање од стране извршиоца или саучесника претходног кривичног дела у подржавању, које се њима самима од некога указује, супсидиерни претходном кривичном делу одн. саучешћу у њему[3])

III. Личним се подржавањем спречава или угрожава *остварење државног права на казну*, а стварним *приватно-правно изравнање* проузроковане повреде права. Другим речима како личним тако и стварним подржавањем спречава се или угрожава наступање правних последица постојања кривичног дела и кривца. Према томе обе врсте подржавања имају за објекат *државно правосуђе*[4]).

1. Према неким само је лично подржавање управљено против правосуђа, док стварно има за објекат *имовину* и могуће је само код кривичних дела против имовине[5]).

2. Према неким лично подржавање је управљено против правосуђа, а стварно подржавање има за објекат оно исто добро, које је објекат претходног кривичном дела, те се о њему има говорити у општем делу[6]).

3. О томе, како се је некад сматрало подржавање као једна врста помагања и називало *доцнијим помагањем* в. О. Д. § 16 В III 3[1]).

IV. Вишеструко помагање у односу према једном истом претходном кривичном делу сачињава једно једино подржавање[2]). Претходно кривично дело везује дакле сва појединa помагања једно за друго и чини од њих једну целину. У томе се огледа акцесорност подржавања према претходном кривичном делу. Ово је дакле један случај, где је број проузроковања равнодушан.

V. **Кривац.**

1. Што се *виности* тиче, потребни су:

а) *Умишљај*. Он се састоји у свести:

1° Да је подржавани извршио какав *злочин* или *преступ* или да је био саучесник у томе[3]).

(1) Не би према томе било умишљаја, кад би извршилац држао, да је претходно кривично дело какав иступ.

(2) Није потребно да извршилац зна, који је то злочин или преступ, у односу према коме врши подржавање. Тако подржавалац крадљивца био би кривац и онда, кад не би знао, да се претходно кривично дело квалификује као крађа, или кад би држао у заблуди, да је оно утаја.

(3) Код личног подржавања потребно је и то, да извршилац држи, да подржавани има бити кажњен[4]).

2° И у свести о томе, да се помоћ указује.

(1) Није међутим потребно, да извршилац познаје лично онога, коме помоћ указује[5]).

(2) Није потребно, да је подржавалац дела у споразуму с подржаваним, као ни то, да је подржавани свестан помоћи, која му се указује, или да је вољан да је искористи[6]).

(свршиће се)

ТРАГОВИ НОГУ И РУКУ У КРИВИЧНИМ ИСТРАГАМА

(НАСТАВАК)

Калупљење отисака помоћу стеарина.

Поред гипса за калупљење отисака треба, у извесним случајевима, употребити и стеарин. Поступак при овоме — који је први описао Хигулен — састоји се у загревању отиска помоћу врелог гвожђа и у сипању, за овим, у њега стеаринске киселине. Ову операцију треба понављати више пута — док слој стеарина не буде дебео 3 до 4 см. За овим треба оставити стеарин да очврсне (за ово је потребно отприлике $^1/_2$ сата), а по том извадити отисак. Препоручљиво је, да се очврсне и земља на којој је отисак, а ово се може постићи ако се њена противна страна прелије слојем гипса.

Стеаринска киселина добија се кад се растопљене стеаринске свеће сипају у кључали алкохол. Добивени раствор треба процедити кроз какво грубо платно, а потом га сипати у суд с хладном водом, која је живо уском шана. Да би се спречило нагомилавање, треба талог стеаринске киселине осушити на благој температури.

Хигулен такође препоручује да се отисци у снегу калупе помоћу желатина. Да би желатин омекшао, треба га држати у води 24 сата, за овим га растопити на врло високој температури, а потом сипати у отисак. После пола сата може се извадити очврснут калуп. Овај начин калупљења отисака није препоручљив, јер желатински раствор треба приправити бар на 24 сата унапред, што је у већини случаја немогућно. Поред овога, калуп је врло груб, и при сушењу смањује се.

Мерења отисака.

За мерење отисака предложене су разне методе. Анишат, н. пр. препоручује, да се отисак подели на делове, и ови потом описују као елементи човечјег лица у Бертилоновим живим сликама. Разуме са већ, да би уз ово описивање ишле и тачне мере, за које је он саставио нарочити речник.

Овај начин мало је комликован, а не даје ни мало боље резултате од старе Козове методе.

Козе је констатовао, да м ре од пете до врха прстију код обувених ногу нису ни мало довољне за идентификовање једне личности. И доиста, многе личности могу имати ноге исте дужине и носити ципеле исте мере. Поред овога, диференција од неколико милиметара код босих ногу не би се смела узети као знак неидентитета, јер се нога, као што смо већ раније поменули, шири или стешњава, према томе да ли је у ходу или у миру итд. Да би се дошло до кориснијих мера, Козе повлачи тангентну линију поред једне стране отиска за идентификовање (који је прекопиран на хартији), а за овим спушта на њу више или мање перпендикуларних линија. Преко ових линија може се, али не мора, повући неколико линија, које ће бити паралелне тангенти и сећи нацрт отиска. Овако исто треба поступити и са отиском за поређење, т.ј. са отиском лица које је осумњичено да је свој отисак оставило на месту извршеног злочина. Козе врши поређење на основу тачних нацрта и једног и другог отиска, док се ми служимо фотографијама. Ми фотографишемо на истој плочи и у природној величини како нађен отисак тако и калуп осумњичене личности. Ако је реч о отиску обувене ноге, може се искористити директно сама обућа, водећи при

---

[1]) Уп. *Frank* § 257 IV 1.

[2]) Тако *Frank* § 257 IV 2, *Kohler* 128 и G S *61* 60, *Köhler* 61, *v. Kries* Z 7 565, *Hälschner* 2 872, *Merkel* H. H. 4 425, *Binding* 2 662, *v. Schwarze* G S 24 377, *Herzog* G S *29* 184, 34, 83, *v. Bar* 2 774. Прот. *Olshausen* § 257, 27, *v. Liszt* § 183 III 2, *Oppenhof* § 257, 2, *Höpfner* Einheit und Mehrheit der Vebrechen 322, *Meyer-Allfeld* 563, *Beling* 7 56, *Hergt* G S *76* 335, *Binding* 2 662, који позивајући се на то, да је подржавање самостално, од претходног кривичног дела дакле независно кривично дело, узимају да постоји *стицај* (према неким увек реални, н. пр. према *Gretener*-у 161, док према другима може према околностима постојати и идеални стицај, н. пр. према *Olshausen*-у, *Meyer-Allfeld*-у, *Binding*-у loc. cit.).

[3]) Тако *Frank* § 257 IV 2, *v. Liszt* § 183 III 2, *Binding* 2 662, *v. Bar* 2 784, *Meyer-Allfeld* 562 и остали писци, који су наведени у претходној примедби као присталице мишљења у тексту изнетога. Прот. *Olshausen* § 257, 27, *Beling* 56, *Oppenhof* § 257, 2, *v. Buri* G S *29* 60, Waldthausen G A *29* 393 као и код мишљења, на које се односи претходна примедба.

[4]) Тако *v. Buri*, *v. Liszt* § 161 II, *Beling* Grundriss 91, *Birkmeyer* Grundriss 71. *Geyer* Grundriss 2 151, *Hälschner* 2 859, *Meyer-Allfeld* 559.

[5]) Тако *Binding* 2 635 и Normen 2 565, *Olshausen* § 257, 51, *Lohmeyer* 56, *Hergt* 298, *Gretener* 195.

[6]) Тако *Beling* 205, *Ghan* Die Begünstigung (1910) 22. Уп. и *v. Bar* 2 736, *Kriegsmann* Z *30* 564, *Baumgarten* Die Lehre v. d. Idealkonkurrenz (1909) 71.

[1]) И *Meyer* је у 5 изд. сматрао подржавање као доцније помагање, те је у њему говорио у науци о саучешћу, у општем делу дакле.

[2]) Тако *Frank* § 257 III, *Olshausen* § 257, 26 (само за лично подржавање, пошто је према њему стварно подржавање кривично дело против имовине), *Köhler* 79—80.

[3]) Тако *v. Liszt* § 183 III 1 a, *Olshausen* § 257, 25, *Meyer-Allfeld* 562, *Beling* 26. *Oppenkof* § 257, 8, *Merkel* H H *3* 741, *4* 427. Прот. *Binding* 2 657 (наведени као разлог то, што лајик не познаје тројну деобу, и што је могуће, да је дело извршено у држави, у којој не постоји тројна деоба или у којој су друкчије границе постављене између злочина, преступа и иступа), *Frank* § 257 VI 1, али узима, да је умишљај искључен, ако извршилац услед *стварне* заблуде држи, да је претходно кривично дело *иступ*.

[4]) Уп. *Franh* § 257 VI 1, *Meyer-Allfeld* 562.

[5]) Уп. *Frank* § 257 VI 2.

[6]) Уп. *Frank* § 257 VI 2, *Meyer-Allfeld* 562.

овом рачуна да је калуп мало већи од обуће која га је произвела. Површине двају отисака, или површина отиска и ђонова обуће, морају се налазити тачно у истој равнини. Са фотографским снимцима отисака ради се даље по методи Козовој.

Репродуковање отисака за упоређење.

Репродуковање отисака ногу за упоређење врши се на начин који смо изложили приликом говора о обувеним ногама, т. ј. стављајући ногу прво на равну цинкану плочу намазану мастилом, а за овим на белу хартију. Ако се жели добити само општа форма ноге, слој овог мастила треба да је доста дебео.

Стокис и Корин утврдили су једну методу за узимање отисака ногу помоћу каквог ситног праха, о којој ће доцније бити говора. Ови исти научници препоручују, као и Бекер, да се узимљу ова четири отиска ноге:

а) приликом стајања;
б) „ обичног хода;
в) „ стајања са наслоном на спољашњу ивицу ноге, и
г) приликом стајања са наслоном на унутрашњу ивицу ноге.

Ова четири положаја дају врло верну слику деформација табана за време главних покрета. Најбољи начин за репродуковање отиска обувене ноге састоји се у идењу, са сумњивом обућом, по пластичној средини, н. пр. по глинастој земљи. Вештачки отисак, произведен на овај начин, треба даље калупити помоћу гипса, па ће се добити калуп сличан са калупом отиска, који је нађен на месту извршеног дела. Упоређење између ова два калупа веома је лако. Ако је отисак на месту извршеног дела произведен мокром обућом, треба ову уквасити и пре репродуковање отиска за упоређење. За упоређење са отисцима, нађеним у снегу, треба, у колико је то могућно, и отиске за упоређење произвести у снегу.

Излази само од себе да се ова метода може применити само за упоређење негативних отисака. За упоређење позитивних отисака треба ђонове ципела намазати штампарским мастилом и корачати у њима по белој хартији. Ако су ципеле потковане, треба намазати само главу јексера. Овај начин бољи је од онога који препоручује Грос, а који се састоји у стављању ђонова за упоређење на мало јастуче натопљено каквом бојом. По овој Гросовој методи обично се добијају непотпуни отисци.

Упоређење отисака.

Упоређењем сваког четвороугаоника на обема отисцима по већ изложеној Козеовој методи, увиђеће се брзо да ли су отисци идентични или не. Ако задње стране пете нема на отиску, који је нађен на месту извршеног дела, треба као полазну тачку за повлачење перпендикуларних линија узети тангенту главе првог мететарса, која је јасно растављена од месинатог дела протиј.

Да би се упоредила два остатка обувених ногу довољно је измерити, према линијама мреже, њихову дужину и ширину. Поред овога треба испитати, као што је раније речено, недостатке обуће, а, евантуално, и потков.

Поменули смо већ више пута, да отисак нема, готово никад, исте демензије са ногом или обућом од којих произлази. Покрет ноге у ходу, Клизање и мала ротација у извесним случајевима доводе понекад до раширења отиска било у дужину било у ширину. Не треба, дакле, закључивати неидентит ако би се на неким местима нађеног отиска констатовало 1 до 2 mm. више но на отиску обуће за упоређење. Поред овога, отисак у влажној земљи смањује се приликом сушења. те су му с тога димензије мање но у оригинала.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

КРИЗА РЕПРЕСИЈЕ

ОД

LOUBAT-A

ГЛАВНОГ ПРОКУРАТОРА АПЕЛАЦИОНОГ СУДА У ЛИЈОНУ

(НАСТАВАК)

Ми претерујемо у нашој сентименталности, и то се сматра као bon ton. Више се на представи на најмањи бол. Магистрати чија је дужност да захтевају смртну казну хвале се да то не чине јер је ова казна одвратна за њихову осетљивост. Наш снобизам иде дотле да нас растужује судбина злочинца који је стављен у затвор. Хоћемо да знамо шта ради, шта је рекао, шта једе, шта пије и да ли је добро спавао. У суду у Valence — дискутовало се у публици о аутографима „Друмских ложача“; кључали су их цигаретама и посластицама. Наша лакомисленост учинила је да одмах заборављамо крв жртава, на сироте, које су лишене оца или мужа. Нико не мисли на сузе, на муке ових несрећника; не пита се да ли су јели, ни баш да ли су имали шта да једу. И кад правда метне руку на јаку убице, треба да буде обазрива да својом бруталном руком не упрља драгоцено месо. Магистрати могу томе да приступе само с највећим обзиром; њихова је прва дужност да респектују његову узбуђеност и да га учтиво известе да он има право да не одговара. Такви обичаји створили су општу распуштеност која је мало по мало захватила сво друштво, као што се болест шири мало по мало по свима гранама дрвета.

Први орган кога се зараза дотакла, морала је бити законодавна власт, где се одбијају сва осећања, све узбуђење земље. Република, која представља собом сав идеал човечности и доброте, била је изложена више него свака друга влада да падне у крајност доброте. За овим писац прелази на поједине благе законе, који су донесени под утицајем хуманитарне школе, који су допринели ослабљењу репресије, ублажавањем казне и разним другим олакшицама. Тако декретом Народне Одбране од 27. новембра 1870. којим је измењен члан 463. казн. законика, судови су овлашћени да баш у случају повратa могу редуцирати затвор испод шест дана, а новчану казну испод 16 динара, да изричу једну или другу од ових казни, да замењују затвор новчаном казном и да је могу свести до 1 динара, т. ј. готово на ништа. Закон од 14. августа 1885. установио је условно ослобођавање. По овоме закону министар унутрашњих дела овлашћен је да пусти условно у слободу осуђене на више од шест месеца затвора који су издржали половину своје казне. Из претеране благости допуштено је свима осуђенима на повремене казне: затвор, заточење, робију, па баш и онима које чека лађа за прогонство, да се користе овом милошћу; закон поставља само један једини услов, а то је да њихово владање и њихов рад буду задовољавајући. Но, никакав надзор није над њима организован; ослобођени су остављени сами себи; и ако су по некад изречене неколике ревокације, то је услед новог деликта.

Прелазећи по том на условну осуду, писац даље овако наставља:

„Долазимо на закон од 26. марта 1891. „год. тријумф нове криминалистичке шко„ле, декорисан именом његовог знамени„тог предлагача, г. сенатора Беранже-а. „Он се оснива на тој праведној и дубоко „хуманој идеји да има осуђених који још „нису потпуно покварени, за које би за„твор био кобнији него што би био ко„ристан, и да претња може бити довољна „да предупреди поврат. Ако за пет го„дина по осуди, они нису заслужили нов „затвор или тежу казну, опомена је про„извела своје дејство. У противном слу„чају, они морају прво да издрже казну „која им је одложена, а по том ону која „им је досуђена за нови деликт. То је „корак к закону о опроштају, који нам се „анонсира као круна казненог милосрђа; „али то није опроштај пошто је казна изречена и осуђени може бити, мораће да је издржи“. Опроштај би се применио у осталом на кривце на које Беранжеов закон није циљао, т. ј. на оне који су погрешили под утицајем пролазне заблуде и код којих кајање јаче утиче него све претње од казне. Може бити да би било корисније да се одатле почело и допустило да се користе опраштањем ови несрећници од којих друштво нема ничега да с плаши и који испаштају довољно своју кривицу грижом савести и срамотом. Било како му драго, основна идеја Беранжеовог закона изврсна је, јер се она састоји у томе да се не фрапира кривац дефинитивно и да се у њему пробуди нада о опроштају казне, ако уме да то заслужи својим добрим владањем. То је родитељска правда коју је друштво усвојило. Обазрив и нежан отац опомиње своје дете пре него га казни; по несрећи асимилација није савршена. Старешина породице зна скоро увек све махне свога детета и на прве погрешке интервенише прекорима и претњом, док друштво сазнаје за погрешке својих чланова тек кад се ухвате, а ми знамо да то не бива увек при њиховом првом покушају; многи се пронађу и продају судовима тек пошто су дуго остали некажњени. навикли

се већ на злочин и са свим покварили. Према томе ако има осуђених који ће водити рачун о опомени и неће рецидивирати, има гомила других за које ће одлагање бити само допуштење — бесплатно — да опет почну. Но, судија их не може познавати; он је приморан да одобри одлагање на срећу. А свака погрешка стаје скупо, у сличној материји, јер она има последицу пуштање у друштво злочинца чија се дрскост десет пута више појачава услед некажњења. Такав је био онај који је скоро изашао из затвора у Лијону, користећи се милошћу Беранжевог закона и право иде те убија једног од сведока који су учинили да буде осуђен. Други који су били ухапшени због напада, противстајања, насиља према агентима, властима, после неколико дана поново излазе пред своје жртве са претњом и увредом на устима. Не постоји средство да се спрече ове погрешке. Баш кад би судије биле најфинији психолози, они би се опет преварили. У ствари, ове су погрешке врло честе. Оне су у толико теже, што често граниче са некажњењем онда кад осуђени није поново ухваћен или тек после пет година; и од 100.000 злочина или преступа који остају сваке године некажњени, многи се могу приписати онима који се користе Беранжеовим законом. Понекад је баш дупла неказнимост, кад судови, као што сам то доста често констатовао, изричу за други деликт само новчану казну која није никад наплаћена.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

Море нас је држало тако опкољене још осам дана, а нико се не усуђиваше да нам пошаље какву шалупу да нас ослободи. После тог времена са страдалницима изађем на земљу и одведем их лично главном заповеднику марине, који ми је честитао као да сам их у борби заробио. Ако је то баш и била нека добит, ипак је право рећи, да ме не кошта ништа више до страха. Како му драго тек то створи у батерији најлепше мишљење о мени.

Продужио сам са примерном тачношћу да испуњавам моје дужности; три месеца прођоше а ја сам само похвале заслуживао, и зарицао сам се да их стално заслужујем; али један буран живот не може да престане наједанпут. Кобна склоност, којој сам се и против воље, а често и у незнању, покоравао, стално ме је приближавала личностима или предметима, који су били највећи противници онога, куда сам своју судбину хтео да упутим; због те склоности, и ако нисам био приљен у тајна војничка удружења, ипак сам био посвећен у њихове тајне.

Ова су се удружења појавила прво у Булоњи. Прво од свију, ма шта рекао г. Аодјер у својој историји о Philadelphes, било је друштво Олимпијеваца, (Olimpiens) које је основао неки Кромбет из Намура. Оно је се испрва састојало из оних који су хтели ступити, или су ступили у марину, али се брзо рашири и примало је војнике свију родова оружја, нарочито из артилерије.

Кромбет је био још млад (био је тад морнарски академац у првој години) и није хтео примити назив шефа Олимпијеваца него је остао и даље у реду браће, који изабраше *части* достојног и уредише друштво према правилима слободних зидара. Друштво још није имало политички циљ, или ако је га и имало, он је био познат само члановима од утицаја. Познат циљ био је узајамно потпомагање у напредовању. Олимпијевац, који би био унапређен, морао је свима силама радити на унапређењу Олимпијевца који је био у нижем чину. Да човек буде у друштво примљен треба, ако је морнар да је најмање академац друге класе или највише капетан лађе, а ако служи у трупама на суву граница је ишла од пуковника до подофицира закључно. Нисам никада чуо да се на скуповима Олимпијеваца покрећу питања која се односе на рад владе, већ да ту говоре о једнакости братству и да се воде разговори који су у грдној противности са политиком. У Булоњи су се обично Олимпијевци састајали код неке госпође Хервије, која је држала једну кафаницу у коју је ретко ко долазио. Ту су они у једној соби држали своје седнице и вршили упис.

У војној школи, као и у политехници, постојале су ложе које су биле у вези са Олимпијевцима. Казивање новим члановима сводило се на лозинке, знаке и дружење, а прави чланови знали су и хтели су нешто друго; символ друштва објашњавао је потпуно довољно намере ових последњих: мишица која излази из облака наоружана мачем, а испод ње прекренута Цезарова биста. Овај символ који сам собом казује свој значај, био је утиснут на печату за дипломе. Печат је у рељефу израдио неки Богран, или Белгран, који је служио у артиљериском штабу; а после су га израдили издубљеног у бакру.

Да неко буде примљен за Олимпијевца морао је доказати храброст, талената и доказати да уме да чува тајну. Даровите војнике су нарочито врбовали. Чинило је се све колико је било могућно да се у друштво увуку синови родољуба који су били устали против обновљења царског престола или који су били погубљени. За време царства довољно је било припадати каквој фамилији незадовољника па бити примљен. Прави шефови овог друштва били су склоњени и не казиваху своје планове; устајали су против тираније, а нису се поверавали никоме. Требало је да људи, помоћу којих су се надали остварити планове, буду завереници а да не знају ништа; да им нико не продложи заверавање, но да они сами нађу за то воље и снаге у свом сопственом положају. Отуда је дошло да су Олимпијевци рекрутовани чак и у последњим редовима колико сухоземне толико и поморске војске.

Ако је се подофицир или војник одликовао знањем, чврстином карактера, одважношћу, самосталношћу, Олимпијевци су га привлачили к себи, и ускоро он је улазио у ово братство где се обвезивало заклетвом да један другога помажу и штите. Узајамно потпомагање које је обећавано изгледало је као спона у друштву, али на дну је била сакривена намера. Знало се из дугог искуства да од сто примљених чланова једва десет ако би добили унапређење које би одговарало њиховој вредности, јер је било вероватно да од сто људи деведесет су противници ствари и било је немогућно све њих понамештати. У томе је и био врхунац лукавства: под именом општег унапређења придобити људе, међу којима ће се сигурно из незадовољства развити пријатељство; људе, који су већ били раздражени и мучени неправдом једва би чекали прилику да се свете. Тако је створен савез који, и ако је се крио, имађаше при свем том стваран живот. Присталице појединих завера били су зближени: усавршавали су се и ширили све више; али није више било потребно да има толико завереника па да завера приступи делу; чекао се само згодан час.

Олимпијевци су се појавили неколико година пре друштва Филаделфија[1]), са којим су се доцније помешали. Ово последње постало је после миропомазања Наполеоновог. Тврде да је оно постало управо кад је код цара пао у немилост адмирал Тригет, који је збачен што је гласао против доживотног конзулства. После осуде Моро-а друштво је постављено на ширу основу, доби велики број чланова из Бретање и из Фран-Конте. Међу овим последњим био је Уде, који је код Олимпијеваца покренуо мисао о Филаделфији.

Олимпијевци су постојали скоро две године а влада се не показиваше узнемирена. Тек године 1806. Девије, управник полиције у Булоњи писаше Фуше-у[2]) и јавља му за њихове скупове; он их не описиваше као опасне, али је мислио да их треба надзирати, но како није имао никакво лице коме би могао поверити овај посао, молио је министра, да у Булоњу пошаље извежбаног човека, који би вршио политичку полицију. Министар је одговорио управнику да му захваљује на ревносној служби за цара али да он већ дужег времена мотри на Олимпијевце, као и на друга друштва те врсте; да је влада довољно чврста, те се тих друштава и не боји; да су у осталом у њима само занесењаци због којих се цар не брине нимало; и да су, према свему изгледу, Олимпијевци сањалице, а њихово друштво детињарија измишљена ради забаве својих чланова.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

[1]) Завера против Наполеона I. Пр.

[2]) Министар полиције за време Наполеона I. Пр.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине соко-бањске, актом својим Бр. 1063, пита:

1.

У чл. 172. зак. о општ. стоји написано, да жалба противу избора општин. часника подлежи такси од 5 динара, па ма колико било на њој потписника. Док на против по Тбр. 53. зак. о таксама: за све жалбе изјављене Државном Савету, противу указа, и избора у опште, плаћа се такса 10 дин.

Но када је садањи зак. о таксама ступио у живот није наређено истим законом да се укида и чл. 172. зак. о општ. те се сада може двојако тумачити.

С тога се моли уредништво за обавештење: може ли се сматрати да и данас постоји алинеја у чл. 172. зак. о општ. која се односи на плаћање таксе противу избора општ. часника, или за жалбу вреди плаћање таксе из Тбр. 53. зак. о таксама?

2.

Неспорни судија А. првостепеног суда, решењима својим огласио је за неважећу пресуду овога суда, са којом је досуђена извесна сума за издржање његове оболеле ташт , и ако је поменута пресуда извршном постала; и одбио је једно лице од већег интереса, не само док интерес не достигне главницу, и ако то лице има осудно решење А. првостеп. суда, које је одавно извршним постало, са којим му је досуђен 12% интерес до наплате. Моли се уредништво за обавештење: може ли, ма која власт, поништити — преиначити извршну пресуду или решење, па било општинског, било првостеп. суда?

3.

По чл. 14. у вези са чл. 10. зак. о изборима народ. посланика, и по чл. 95. Устава, казано је: ко може да бира, и ко може бити биран за народног посланика.

Но како нигде, ни у Уставу, ни у ма ком закону није назначено, могу ли бити бирани за народне посланике, и имају ли права гласања на зборовима свештена лица монашког реда, то се моли уредништво за обавештење: могу ли бити бирани, и имају ли права бирати народ. посланике свештена лица монашког реда, — која плаћају довољно порезе, и имају све остале услове из чл. 14. зак. о изборима нар. посланика и чл. 95. Устава, — кад то ни једним законом, па ни чл. 32. зак. о уређењу глав. држав. рачуноводства и осталих фин. управа није регулисано?"

— На ова питања одговарамо:

1.

Истина, у чл. 172. алинеје четврте стоји, да жалбе против избора општинских часника подлеже такси од пет динара, без обзира на број потписника исте.

Али како је доцније донесен закон о таксама, који у свом 53. броју одређује таксу од 10 динара у опште за све изборе, то се има узети, да је у томе делу измењен чл. 172.

Тако се мора узети по оном правном начелу, да се доцнијим доношењем закона укидају оне одредбе извесних закона, које су у сукобу са новим законом.

У осталом тако гледа на овај случај и Државни Савет, јер он редовно тражи таксу од 10 динара.

Према овоме, из четврте алинеје чл. 172. зак. о општинама, остао је у снази само онај део, који говори о томе, да је такса једна без обзира на број потписника, да се, дакле, за жалбу плаћа свега 10 динара, па ма она била потписана и од више лица.

2.

Извршна пресуда једне власти или суда, може се поништити само путем поновљења спора, у случајевима које закон предвиђа.

Никако, дакле, друкчије она не може бити уништена, а најмање то право припада неспорном, односно старатељском судији.

Овај последњи, у заштити масених интереса може да се послужи само законским средствима и ништа више.

Онај, чије је право повређено негирањем пресуде, има много законских путева да пресуди прибави важности; и

Кад је пресудом судском већ досуђен интерес од дана осуде до наплате, онда ту нема места примени § 604. а грађанског закона, јер ова законска одредба говори о урачунавању интереса пре подигнуте тужбе и осуде.

Према томе, власт, која пресуду има да изврши, не може се освртати на оспоравања, која се чине са ненадлежне стране, кад пред собом има јасну и опредељену судску пресуду.

3.

Ни Уставом земаљским ни изборним законом, није забрањено свештенству монашког реда, да може бити бирано за народне посланике.

Та се забрана не би могла извести ни из закона о црквеним властима источно православне цркве, па ни из кога другог закона.

Према томе, они би имали право да буду бирани, ако испуњавају услове из чл. 95. Устава и чл. 14. закона о изборима народних посланика.

Колико би они имали права на ово по канонима, то би била ствар оцене црквених власти.

II.

Суд општине радовашничке, актом својим Бр. 149, пита:

„Прошле године, на захтев сељана села Радовашнице, био је одређен дан за избор сеоског пуномоћника.

Деловођа општински, који је био и деловођа бирачког одбора, још раније спреми изборни записник, и остави у истом празно место, да се по свршеном избору унесе име изабраног лица.

Али кад је избор завршен, он заборави да унесе име изабраног лица.

Како је против овога избора било жалбе, то надзорна власт уочи ову празнину у записнику, и поништи избор, али уједно и оптужи бирачки овбор и деловођу за дело из чл. 167. л. закона о општинама.

Моли се уредништво за обавештење: постоји ли у овом случају дело из чл. 167. л. и ако постоји, какву одговорност повлачи бирачки одбор за ово?"

— На ово питање одговарамо:

Ако се утврди, да је деловођа са бирачким одбором *намерно* неисправно водио изборни записник, те да се избор пуномоћника осујети, онда би одговорност била неизбежна.

Буде ли се истрагом утврдило, да је то дошло са немарности и аљкавости, онда би, наравно, казна, коју предвиђа чл. 167. л. отпала, али би у том случају свакако требало да одговара деловођа административно-дисциплински, јер је он крив, што је село за неко време остало без заступника, и што је и по други пут потрзано на избор и грађани дангубили.

III

Г. Прока Стојановић, учитељ, пита:

„Молим уредништво да у своме цењеном листу расправи питање *о хонорару*, и то у следећем:

а) Да ли се хонорар рачуна као систематична плата, или као ванредни приход — „*рад на парче*" — „*дневница*".

б) Да ли се може ставити забрана на хонорар (и то на $^1/_4$, $^1/_2$ или на цео хонорар) кад се он плаћа само од одржаног часа по 2·50 динара.

Надам се да ће уредништво разјаснити ово питање, које законом није предвиђено нити објашњено а по § 471. тач. 7. грађ. суд. поступка".

— На ово питање одговарамо:

Наређења § 471. грађанског судског поступка, као изузетак од општег правила, ништа не говоре о томе: да ли се може ставити забрана на зараду надничара, дневничара — коју примају од приватних лица или установа, било истога дана за који су радили, било недељно, петнаестодневно или како друкчије.

И како код овог изузетног правила не може бити аналогије, без обзира што њој има места у грађанском праву, ми налазимо да би ова зарада могла бити предмет забране у опште, и да чак није везана за $^1/_2$ или $^1/_4$, него да цела може бити узабрањена, нарочито још ако је месечно одређена.

У случајевима, где се ова зарада — хонорар — прима дневно, и ако она може бити предмет забране, наилази се на тешкоће приликом извршења.

Тако, ако неко стави забрану на дневницу, па она буде уважена и саопштена лицу, које има да чини исплату, може се осујетити тиме, што дотично лице напушта рад.

На тај начин постаје објекта зараде, и ако после извесног времена исто лице опет продужи рад, нова дневница не може се задржавати по ранијој забрани, јер ова нова надница није она, која је од стране повериоца фиксирана као предмет залоге у смислу § 378. грађ. суд. поступка.

Из ових разлога приватна лица могу да одбију извршење забрана, које се стављају на дневнице, истичући истинску немогућност њиховог извршења.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

За измирење дужне и текуће порезе на општинско имање, мора се сваке године уносити у општински буџет потребна сума (тач. 3. и 5. чл. 129 закона општинама).

Збор општине б.... на дан 31. јула 1911 годин: донео је одлуку, да се општинска утрина под шумом, зв. „Пилопаћ", у величини пола хектара изложи продаји, у циљу исплате дужне општинске порезе.

Шумарске Одељење Министарства Народне Привреде, актом својим од 12 марта 1912 године № 6006. известило је Државни Савет, да Држава Српска не полаже право својине на ову шуму, али оставља Савету на оцену, да ли у опште треба допуштати наплату пореза на колективна имања њиховом продајом, особито кад процењена вредност поменутог имања не одговара ни приближно дугованој суми порезе, и кад порезу на та имања треба по чл. 12 закона о непосредном порезу да плате њихови уживаоци, а сем тога, кад и остале наплате од општина, па и сам порез, падају на терет општинског буџета по тач. 3. и 5. чл. 129 закона о општинама.

Државни Савет нашао је, да се ова одлука не може одобрити с тога, што се не може допустити, да се за дужну општинску порезу продају општинске непокретности, а у толико пре, што је чл. 129. закона о општинама речено, да се за измирење општинске порезе мора сваке године у општински буџет уносити потребна сума, која се, у недостатку осталих општинских редовних прихода подмирује у виду општинског прireза.

С тога је, на основу чл. 33 закона о општинама, решио, да се одлука збора не одобри.

Одлука од 14 априла 1912 год. № 3352.

Општине у варошима, означеним у чл. 81. Устава имају право на наплату таксе за приређивање забава, изложби, циркуских, биоскопских и осталих престава, излагање на углед разних знамености и реткости, излагање појединих животиња, и томе слично, величину којих (такса) одређује општински одбор у почетку сваке године, а одобрава Министар финансија.

Одбор општине београдске одлуком од 7 септембра 1911 год. № 33924 прописао је величину, а општински суд правилник о наплати такса за приређивање забава, изложби, циркуских представа, биоскопских престава, и т. д. по јавним локалима за 1912 годину. Основицу за одређивање и наплату ових такса, општина београдска нашла је у ТБр. 407. таксене тарифе закона о таксама. Тим „правилником" одређено је да биоскоп к...., плаћа дневно на име таксе општини по 30 динара.

Министар Финансија решењем од 29 децембра 1911 године ПБр. 42043. одобрио је, како остале таксе у Правилнику, тако и ову за биоскоп к...., и то само за 1912 год.

По изјављеној жалби сопственика биоскопа, Државни Савет нашао је, да је Министрово решење правилно и на закону основано. С тога је одлуком од 14 априла 1912 године № 3310 одбацио жалбу као неумесну.

Један случај одобрења одлуке збора сеоске општине, о учињеном поклону приватном лицу, у вредности преко 200 дин.

Урош Л. био је председник општине л.... у 1906 и 1907 год., а сем тога вршио је и дужност благајника, па је из општинске касе узео 240 дин. као додатак, одн. накнаду, за вршење благајничке дужности. Месна Контрола означила је такав рад као противзаконит, с тим, да је дужан ту суму вратити општини.

При крају 1911 године, Урош се обратио општини и молио, да му ову суму опрости, односно да му је поклони.

Збор општине л.... на дан 30 јануара 1912 године донео је одлуку, да општина поклони Урошу Л. динара 240, колико је неумесно узео из општинске благајне на име додатака благајничке плате у 1906 и 1907 год.

Државни Савет расмотрио је како одлуку збора тако акта овог предмета, па је на основу чл. 33 и 51 закона о општинама решио, да се одлука одобри.

Одлука од 14 априла 1912. год. № 3309.

Јос. К. Ст.

Један случај сукоба о надлежности између првост. суда и полиц. власти.

Коста С. из М. оптужио је првостеп. суду чланике општине М. што су издали лажно уверење Милонку С., о остатку земље. Првостеп. је суд ову тужбу послао дотичној срескоj иследној власти на надлежни поступак, налазећи да он није надлежан за извиђање овога дела.

Како је ово уверење, које се за лажно означава, потврдио срески чиновник, по *личном сазнању*, чиме је и сву одговорност за истинитост садржине овога уверења примио на себе, то је полицијска иследна власт, сматрајући да се овде појављује кривично ислеђење противу чиновника у погледу његове званичне дужности, — нашла да она и није надлежна за извиђање овога дела, већ првостепени суд у смислу чл. 28 Устава, па је надлежном суду вратила сва акта. Ну првостепени је суд остао при ранијем своме гледишту, те је овај предмет послат био Касационом Суду на решење, по чл. 41 кр. суд. пост. Касациони Суд решењем својим од 7. нов. 1911 Бр. 14359 одлучио је: да је, с обзиром на садржину поднете тужбе, за ислеђење овога дела надлежна иследна полицијска власт, и то у толико пре, што је она ислеђење поменутог дела већ отпочела, па га према томе, у смислу § 37 крив. пост: има и довршити.

У циљу правилнијег решења овога предмета, Касациони суд је, налазимо, требао да препоручи начелнику срескoм, да — ако налази да истрагу треба проширити и над среским чиновником, који је инкриминовано уверење потврдио, — достави случај Министру Унутрашњих Дела ради образовања комисије за извиђај кривице и према овоме полиц. чиновнику, кад поднета тужба не обухвата и њега, те да би првостепени суд кривичну истрагу могао и противу њега предузети.

Сукоб о надлежности за извиђање дела из § 104 б крив. зак.

(*Одлука Касационог Суда од 14. новембра 1911. год. Бр. 14702.*)

По оптужењу г. М. М. пензионера овд. због дела из § 104 б крив. зак., иследни судија првостеп. суда за град Београд, представио је Касационом Суду: да се између њега и управе Града Београда појавио сукоб о надлежности за извиђање представљеног дела, па је молио да Касац. Суд реши покренуто питање о надлежности. Према овој представци, Касац. је Суд, у смислу § 41 кр. пост, нашао: да је за извиђање представљеног дела из § 104 б каз. зак. *надлежна полиц. власт,* јер по чл. 43 зак. о штампи суд је надлежан за извиђање само оних кривица, које *изречно предвиђа закон о штампи;* међутим дело, за које се оптужује г. М., предвиђено је у општем кривич. закону, те према томе и не спада у надлежност првостеп. суда, већ у надлежност дотичне полиц. власти.

Ко је надлежан за извиђање дела из § 125 крив. зак.?

Живан М. из П., оптужио је непосредно првостеп. суду г. Ж. Н., начелника среског, за дело из § 125 крив. зак. Ну иследни судија спровео је ову тужбу дотичном начелству окружном, као надлежном за ислеђење, налазећи да у радњи тужног г. Ж. Н. не стоји тужбом представљено кривично дело из § 125 к. зак., за чије би ислеђење по чл. 28 Устава био надлежан иследни судија. Пошто се и начелство огласило за ненадлежно да извиђа тужбом представљено дело из § 125 кр. зак., то је овај предмет упућен био Касационом Суду, те да он, у смислу § 41 кр. пост., расправи покренуто питање о надлежности. Касациони Суд, по расмотрењу аката нашао је: „Када се из саме тужбе приватног тужиоца види, да је оптужен г. Ж. Н., *шамарао* приватног тужиоца *пред шталом,* за време испрезања коња, дакле *не при каквој званичној дужности,* — то, према таквом стању ствари, у овоме случају и не може ни постојати дело из § 125 крив. зак., те да би за ислеђење истог био надлежан *непосредно* првостепени суд, већ, свакојако, стоји увреда делом — реална инјурија — за чије је ислеђење по закону надлежна иследна *полицијска власт*".

И ако сматрамо да је Касац. Суд, у главном, правилно решио ово питање о сукобу надлежности, ипак налазимо да

би правилније било да је иследни судија тужбом представљено дело најпре извидио, и по том да одређује квалификацију дела; па ако тада нађе да не стоји представљено дело из § 125 к. зак. већ неко друго, онда тек да акта пошаље иследној полиц. власти, а не да својевољно, без икаквог, дакле, извиђања, мења квалификацију дела и предмет упућује иследној полиц. власти.

J.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Живојин Милорадовић, скитница из В. Поповића, извршио је опасну крађу из књижарске радње Драг. Ј. Петровића, у Ћуприји.

Живојин Милорадовић.

Он је удешеним кључем отварао врата са улице, улазио, вршио крађу и опет затварао врата, и ако је радња на врло живом месту.

По дрскости, којом је Живојин изводио ову крађу и по начину извршења, види се, да он није новајлија на овоме послу, и да ће се власти врло често сретати са њиме.

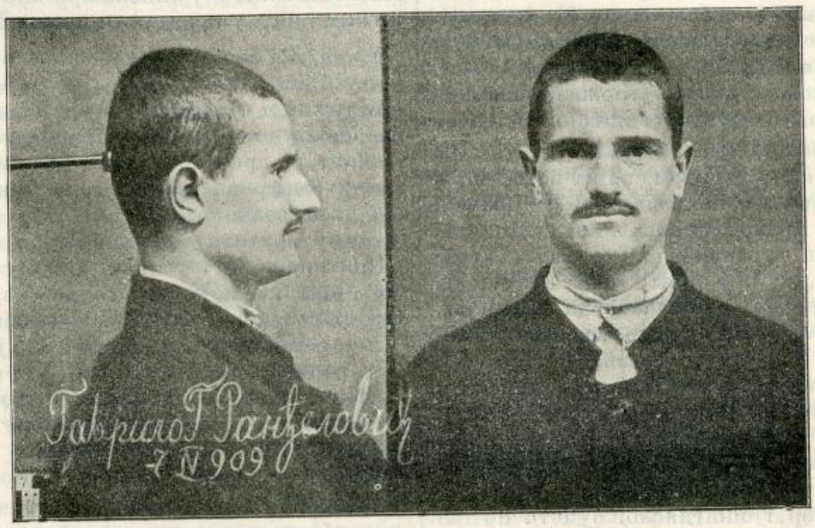
Из овога се, исто тако, слободно сме извести закључак, да је он још где год вршио ове послове, па остао неопажен.

Да би га приказали и властима и појединцима, и на тај начин омогућили пажњу првих и чување других, ми му износимо и слику.

Акт начелства округа моравског Бр. 4322.

ПОТЕРЕ

Гаврило - Гаја - Ранђеловић, осуђеник београдског казненог завода, чију слику износимо, побегао је. Он је родом из Бела Потока, среза заглавског округа тимочког, стар 23 године, средњег стаса, очију угаситих, косе

и бркова смеђих: од особених знакова има: на левој руци на превоју шаке младеж величине кукурузног зрна, страна спољна; на десној руци белегу од посекотине, права линија правца косог, величине 2 см. на првом зглобу кажипрста страна спољна; на грудима ожиљак од ране неправилна облика, величине 1·5/2 см. за 7 см. испод споја кључних костију; и потиљак испупчен.

Акт београдског казненог завода Бр. 2093.

Катица, кћи Трајка **Јовановића,** из Петровца, и **Владимир Јовановић,** земљоделац ондашњи, побегли су из Петровца, пошто су прво покрали Трајку: 10 комада акција Млавске Штедионице, 10 комада лозова Црвеног Крста, 15 дуката цесарских на низи, 690 динара у новчаницама, једну златицу од 10 динара, једну дијамантску грану, прстење, златне минђуше и разно женско одело.

Катица је омалена, црномањаста, лица пуног, округлог, стара 21 годину.

Владимир је повисок, смеђ, сувоњав, бркова малих, предњи зуби ретки.

Депеша начелника среза млавског Бр. 6862.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

ТРАЖЕ СЕ

Милована, сина Јована Петровића и **Живадина,** сина Саве Пешића, из Глоговца, нестало је на дан 19. овог месеца.

Милован је стар 12 година, омален, косе и очију црних.

Живадин је стар 11 година, омален, косе и очију црних.

Обојица су у сељачком оделу.

Депеша начелника среза белопаланачког Бр. 3837.

КРАЂЕ СТОКЕ

Филипу Стевановићу, из Плане, украдена је једна кобила са колима и прибором.

Кобила је матора 3 године, длаке зелене, цветаста, путаста, висока 135 с. м. са жигом «К».

Кола су обојена затворено плавом бојом.

Депеша начелника среза орашког Бр. 7373.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ову покрађу.

ПОЗИВ

Решењем Ћупријског Првостепеног Суда од 28. новембра 1903. год. Бр. 23674, стављени су под суд и у притвор **Филип Величковић,** хлебарски калфа, родом из Липовице, а живећи у Д. Мутници, и остали за дело одвођења Анђелије Стаматовић из Д. Мутнице извршено 30. септембра 1903. год., а које је дело кажњиво по § 188. крив. зак., па решењем овога суда од 8. децембра 1903. год. Бр. 24322, пуштени на јемство у слободу до пресуђења своје кривице на основу § 171. крив. суд. пост.

Али како је оптужени Филип своју слободу злоупотребио и без знања и одобрења суда незнано где отумарао, то је тражен расписом овога суда упућеним свима полициским властима 31. марта 1905. год. Бр. 8630;, но и тај је расписа остао без успеха.

Стога, а на основу §§ 314. и 320. крив. суд. пост. иследни судија Ћупријског Првостепеног Суда овим позивом позива Филипа Величковића, из Липовице, да најдаље у року од 3 месеца од дана штампања овог огласа предстане овоме суду ради суђења, — иначе ће суд и без његовог присуства изрећи и пресуду изрећи.

Акт иследног судије Ћупријског Првостепеног Суда Бр. 10546.

Штампа Краљ. Срп Државне Штампарије Уредник **Душан Ђ. Алимпић.**

БРОЈ 17. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 6. МАЈА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ЗА ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“ НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СТРУЧНИ ДЕО

ПОДРЖАВАЊЕ (ЈАТАКОВАЊЕ)

ОД

ДР. ТОМЕ ЖИВАНОВИЋА

(СВРШЕТАК)

б) *Намера:*

1° Код *личног* подржавања, да подржавани избегне казну.

2° Код *стварног* подржавања, да му се сачува корист, коју је злочином или преступом прибавио.

Није дакле довољна свест, да ће помоћ имати коју од наведених последица. Али је без значаја наравно крајњи мотив подржавања.[1]) Тако био би кривац онај, који некога подржава зато, што би осудом његовом и он сам био компромитован.

2. За појам кривца код *личног* подржавања потребан је један *специјалан* услов кривичне одговорности.[2]) Потребно је на име, да подржавалац није подржаван:

а.) Крвни сродник у правој, усходећој или нисходећој линији до ког било степена, а у побочној линији до четвртог степена (узимајући и овај степен).

б.) Супруг одн. супруга.

в.) Рођак по жени одн. по мужу, према којој одн. према коме се подржавани налази у крвном сродству у правој усходећој или нисходећој линији до ког било степена, а у побочној до другог степена (узимајући и овај степен).

г) Крштени кум и обрнуто подржавани подржаваоцу.[3])

д) Поочим или помајка, посинак или пођерка.

Наведени услов инкриминације важи како за извршиоца подржавања тако и за саучесника у истоме.[1]) Но он не важи у случају подржавања у напред обећаног (в. горе I 3 а).

Б. Нарочите врсте подржавања и криваца код подржавања (јатаковања).

I. **Подржавалац из користољубља.** — У § 250 а к. з. сматра се као *нарочита*, тежа врста кривца подржавалац *из користољубља*, т. ј. подржавалац, који је дело извршио, да би *себи самоме* прибавио какву корист (§ 250 а: „за своју корист“).

1. Без значаја је и овде, какве је природе ова корист, т. ј. она не мора бити имовинска.[2]) Тако постојао би кривац ове врсте, кад би ко подржавао какву женску, која је извршила крађу, да би с њом имао полни сношај.[3])

2. Није наравно потребно, да је подржавалац постигао намеравану корист.

3. § 49. к. з. (в. горе I за) важи и овде, пошто се у њему не поставља као услов за његову примену, да извршилац није делао из користољубиве намере.

II. **Тешко подржавање.** — У § 250 б к. з. сматра се као *нарочита*, *тежа* врста подржавања случај, кад је претходно кривично дело, у односу према коме се врши подржавање, *хајдуковање*, *разбојништво*, *разбојничка крађа*, *изнуда* или *опасна крађа*.

1. В. I 3.

2. Извршилац мора бити свестан свих особености дела, на основу којих се оно квалификује као разбојништво итд. Но није потребна свест о правној квалификацији тог дела, т. ј. свест да се оно сматра од законодавца као разбојништво итд.[4]) Уп. § 68. II.

III. **Подржавање и подржавалац по занату** или **из навике** (§ 250 в к. з.). Ово је *колективно* подржавање, дакле једна нарочита врста подржавања. Оно се одликује од обичног подржавања тиме, што је сложено из више подржавања (в. О. Д. § 38 I 2 и 3).

IV. **Подржавалац у повратy, који је два или више пута српским судовима осуђен за подржавање** (§ 250 г к. з.).

1. Да би подржавалац био кривац ове нарочите врсте потребно је дакле:

а) Да је осуђиван било за *тешко* (§ 250 а к. з.) било за *опасно* (§ 250 б к. з.) подржавање према чему се разликује у две врсте (§ 250 г. т. 1 и 2 к. з.).

б) Да је осуђиван бар *два пута*.

в) Да је осуђиван *српским судовима*.

г) Потребно је наравно и то, да две претходне осуде или бар две, ако их је било више, *нису застареле за повратa* према § 73 т. 2 к. з. (§ 250 г. посл. al. к. з.).

2. Могуће је да је подржавалац ове врсте у исто време подржавалац по занату или из навике (§ 250 в. к. з.). У том се случају он има сматрати и осудити само као подржавалац из § 250 в. к. з., ако је извршио подржавање из § 250 г. т. 1, јер је појам подржаваоца ове врсте такав да обухвата подржаваоца из § 250 г. т. 1 к. з., и против њега је прописана већа казна.

В. Казна.

I. За *обично* подржавање прописани су новчана казна до двеста талира или затвор највише годину дана (§ 50 al 1 к. з.).

II. 1. Против *подржаваоца из користољубља* прописан је затвор најмање месец дана с губитком грађанске части (§ 250 а к. з.).

2. „Ако има олакшавајућих околности, вели се у § 250 а посл. al., затвор се може на осам дана спустити.“ Олакшавајућих околности треба да има наравно најмање две. Оне сачињавају овде једну специјалну ублажену околност.

III. 1. За *опасно* подржавање прописана је робија до десет година (§ 250 б к. з.).

2. „Ако има олакшавајућих околности, вели се у § 250 б. al. к. з., затвором најмање шест месеци поред губитка грађанске части.“ Уп. II 2.

---

[1]) Уп. *Frank* § 257 VI 3.

[2]) Према *Beling* — у (39—49) ближе наведени односи сродства су *објективни* услови искључења, казне, другим речима с нашег гледишта оне би биле услови инкриминације.

[3]) К. С. (1308. Бр. 13620) узима да овде спада и случај, кад је подржавалац крштавао *децу* подржаваног и обратно. „Закон једноме од ових кумстава не даје, вели К. С., већу важност него другоме, као што се то види и из §§ 43, 92, 115 т. 4, § 204 крив. суд. пост. већ их сматра за једнаке“ (в. II. § 50, 6).

[1]) Уп. *Frank* § 257 IX.

[2]) Прот. и овде *Binding* 1 283, 2 661, Уп. *Frank* § 257 VII.

[3]) Уп. *Olshausen* § 257, 39. Прот. *Frank* § 257 VII, према коме прелазна уживања као што је обљуба, нису корист. Он захтева, да се намерава побољшање односа, које се може мерити.

[4]) Тако *Frank* § 258 II, *Binding* 1 384, *Köhler* 89,

IV. Против подржаваоца *ио занату* или *из навике* прописана је робија до петнаест година (§ 250 в к. з.).

V. 1. Против подржаваоца *у повратy* код *тешког* (§ 250 а к. з.) подржавања прописана је робија до десет година, а ако има „олакшавајућих околности" затвор најмање шест месеца поред губитка грађанске части (§ 250 г т. 1 к. з.).

2. Против подржаваоца *у повратy* код опасног (§ 250 б к. з.). подржавања прописана је робија од три до петнаест година, а ако има „олакшавајућих околности" затвор најмање годину дана поред губитка грађанске части (§ 250 г т. 2 к. з.).

3. За обе врсте подржаваоца у повратy прописано је, да се кривац по издржаној казни може протерати у друго место, а ако је странац и из Србије § 250 г al. 2 к. з.).

VI. Подржавање може бити извршено тек онда, кад је извршено претходно кривично дело. Оно се налази на тај начин у извесном *акцесарном* односу према претходном кривичном делу, слично прикривању ствари (§§ 250 а и 250 б к з.) и подстрекавању и помагању.

Но у сваком другом погледу оно је независно од претходног кривичног дела. Тако:

Оно се ислеђује по званичној дужности и онда, кад се претходно кривично дело ислеђује по тужби повређенвг.

2. Величина казно за њ прописане независна је од претходног кривичног дела.

ТРАГОВИ НОГУ И РУКУ У КРИВИЧНИМ ИСТРАГАМА

(НАСТАВАК)

Ђонови обуће показују разне мере, према томе да ли су влажни или суви. Тако смо ми утврдили да се обућа са двоструким дебелим ђоновима може издужити за 5 m. m. ако је влажна. Потребно је, дакле, водити рачуна о овом издужењу и приликом упоређења отисака, произведених у влажној земљи или за време кише са обућом, ђонове ове увек овлажити.

Течан гипс, чак и кад је са снегом замешен, крави по мало отисак у снегу, услед чега овај постаје већи. Поред овога, отисак у снегу, негубећи свој општи облик, повећава увек своје димензије на температури већој од нуле. Наша пракса доказала нам је, да се отисак у снегу, изложен температури + 5° за време од пола сата, увећава у дужину за 0·75 см. Приликом упоређења калупа отиска ноге у снегу са обућом треба, дакле, водити рачуна: 1. о увећању отиска услед самог калупљења; 2. о увећању отиска на температури изнад нуле па и на самој нули, и 3. о увећању ђонова обуће услед влаге.

Све што је раније речено о ходу, стајању и разним деформацијнма ноге, вреди и за ове врсте отисака.

Ако има места веровању да је отисак ноге произведен у специјалном положају, треба и отиске за упоређење репродуковати под истим условима. Фрекон поминье један типичан пример, који најбоље илуструје неопходност овог поступка. Приликом крађе ствари са једне полице која се, због њене висине, није могла лако домашити, нађен је пред њом, на белој хартији, отисак босе ноге, произведен њеним предњим делом. Да би пронашао творца овог отиска, истражни судија узео је на хартији отиске свију осумњичених личности, постављајући их претходно у положај да рукама једва додирују полицу са које је крађа извршена. Међу овим отисцима био је један потпуно идентичан са отиском крадљивца. На њему се налазио један мали, веома карактеристичан троугао, који се појавио услед пропињања крадљивца приликом дохватања полице.

Може се у опште рећи да су за упоређење и поуздано утврђивање идентитета или неидентитета отисака много важније њихове особености (дефектиозност ђонова итд.) но мере. Ове последње нису увек довољне. Приликом упоређења отисака ногу треба тако исто водити рачуна и о дужини корака, углу и особеностима хода, јер подаци о њима могу пружити драгоцена обавештења вештачењу.

Однос ноге према стасу.

Ако је позната дужина босе ноге помоћу отиска, може се приближно израчунати стас личности која је отисак произвела. За ово рачунање треба се послужити следећом формулом, која представља однос ноге према стасу, и обратно.

$$\text{нога} = \frac{8.6}{30}\left[\frac{\text{стас}}{2} + 0{\cdot}05\right]$$

Де Парвиј и Фрекон проверавали су ову формулу на извесном броју лица и утврдили њену тачност са максималним удаљењем од 2 см. Фрекон је, међутим, врло тачно приметио, да минималним диференцијама између дужина ногу одговарају доста знатне разлике у величини одговарајућих стасова;[1]) да отисци никад не представљају потпуно тачну дужину ноге која их је произвела, и да разлика од 2 до 3 мм. изазива знатно удаљење у рачуну стаса.

Отисци обувених ногу репродукују само меру обуће. Нога је много мања. Према облику ципела, ова је више или мање дужа од ноге. Овај вишак у дужини не превазилази, међутим, 12 до 20 мм. Да би се добила дужина босе ноге, треба, дакле, од дужине обувене ноге одбити 12 до 20 мм. Помињемо, да мера обућарева износи отприлике 0·75 мм.

Отисци прстију.

Данас је потпуно доказано да не постоје два лица, чије би папиларне линије прстију имале исти облик и правац, те су с тога отисци прстију врло моћан фактор идентификације. Према овоме, ми ћемо доћи до несумњивог средства контроле ако помоћу фотографије фиксирамо слику папиларних линија прстију, крвавих или не, чији су отисци нађени на месту извршеног злочина.

Лакасањ, поводом овог, вели: „Радовима Галтона, Фере-а, Форжеота, Фрекона, Кутана и Флоренса доказано је, да папиларне линије последњих фаланги прстију, са стране длана, образују веома јасне и код једног лица увек непроменљиве нацрте. Од образовања зачетка па све до распадања тела — при коме епидерма руку спада — линије ових нацрта мењају своје димензије, према рашћењу, али никад и ни у ком случају оне не мењају свој број, однос и распоред. На основу једном узетог отиска могућно је, дакле, несумњиво изнаћи, без обзира на размак времена, лице од кога је овај узет. Поред овога, отисци прстију бескрајно су променљиви према личностима, и увек способни да буду разликовани један од другог. Најзад, и патолошке повреде, које не уништавају кожно ткиво, не кваре нацрте папиларних линија. Тако спољна кожица задржава првобитни нацрт својих папиларних линија и после мањих опекотина, јер се овај нацрт потпуно репродукује после проласка опекотина. То је апсолутна *restitutio ad integrum.*"

Истраживање отисака прстију — правих злочиначких физит-карата — неопходно је потребно.

Ови отисци могу бити видљиви или невидљиви или једва видљиви, и налазити се, према својој природи, на веома разноликим местима.

Чување отисака прстију пре доласка истражног чиновника.

Приликом откривања кривичних дела, чиновници и органи, који су позвани да их констатују, дужни су обратити нарочиту пажњу на отиске прстију и сачувати их неповређене, јер је на основу њих немогућно пронаћи кривца.

У већ поменутим *Инструкцијама* за водски кантон поводом овог вели се:

„Отисци прстију често су врло корисни за истрагу, те с тога треба учинити све могућно да би се они сачували. Они се могу налазити на сваком предмету са глатком површином, и у већини случајева готово су невидљиви за око, те их с тога нарочити специјалиста мора истраживати. Полициски агенти, жандарми, итд. не треба да додирују рукама ни један предмет са глатком површином, а нарочито разбијену стаклад и њихове остатке. Спољашњу страну разбијеног стакла, као и његову парчад, која је изложена киши, треба заштитити помоћу увоштављеног платна."

Видљиви отисци прстију.

Приликом додира каквог предмета са глатком површином прстима намазаним крвљу или којом другом материјом за бојење, произвешће се на додирнутом месту, не једнолика мрља са контурима више или мање јаснијим, већ веран нацрт папиларних линија коже прстију. Нацрт ових линија биће у толико јаснији, у колико је количина крви на прстима била мања. Прсти, који су сувише обојени крвљу, или који су обојени свежом крвљу, производе нејасне нацрте. Најјаснији на-

[1] Тако: нози (стопали) дугачкој 22 см. одговара стас од 1·52 м.; нози од 23 см. стас од 1·66 м.; нози од 24 см. стас од 1·69 м.; нози од 25 см. стас од 1·73 м.

црти добијају се помоћу лако згуснуте крви и по мало лепљивих материја за бојење.

Видљиви отисци прстију могу се налазити на свима предметима: на зидовима, намештају, лешевима, рубљу, хартији, и у опште свуда где је злочинац могао тражити какву ствар, наслонити се итд. Тако исто треба их тражити на унутрашњој површини фијока које немају алке за извлачење, као и на квакама врата.

Фотографисање отисака.

Откривене отиске прстију треба фиксирати, јер они представљају врло важне доказе. Ово фиксирање врши се помоћу фотографије.

У свима случајевима, у којима је могућно понети предмет на коме се налазе отисци прстију, треба њихово фотографисање извршити у лабораторујуму, у коме се светлост може по вољи удешавати.

Као год код фотографисања крвних мрља, тако и код фотографисања крвавих отисака настају често велике компликације. Ових компликација неће бити ако се отисци налазе на белом зиду. Али на угаситом меблу, или на обојеним тапетима, снимање постаје тешко. У овим случајевима треба се придржавати ових упута:

1. За фотографисање отисака који се налазе на основама: плаво-белој, отворено-сивој, отворено-жутој, отворено-зеленој, итд. треба употребити обичне плоче, а за основу плаво-бледу још и плав филтр.

2. За фотографисање отисака на основи угасито-жутој, угасито-зеленој и црвеној — ортохроматичне плоче са филтром угаситожутим.

3. За отиске на основи угасито-црвеној, плоче осетљиве према црвеној боји са црвеним филтром, и

4. За фотографисање отисака на основи угасито-плавој, црној и сиво-затвореној-обичне плоче са плавим филтром.

Ако се буде радило по овим упутима и позирало довољно, добиће се јасни нацрти.

Ако се отисак налази на доњој ивици стола и т. п., треба сто поставити у положај вертикалан и даље фотографтсати отисак на горе изложени начин. Овако исто треба поступити ако се нацрт папиларних линија налази на столици, или на каквом делу намештаја и т д. Слику ових трагова треба фиксирати одмах, јер их механичка акција, трљање или прање н. пр. може уништити. Тако исто може их уништити и хемијска акција. Ми смо у многим приликама видели, да се трагови крви кваре врло брзо на извесним обојеним хартијама, услед чега се доцније врло тешко фотографишу.

Невидљиви отисци прстију.

Додирујући прстима руку стакло, полирано дрво, хартију и у опште сваки предмет са хомогеном и сјајном површином, који не апсорбује или врло мало апсорбује масне материје, ми свуда на додирнутим местима остављамо делове ових материја којих готово увек има на површини коже. Делови прстију, који додирују предмет, јесу њихове испупчене, папиларне линије. Ми, дакле, на додирнутим површинама остављамо тачне копије најразноврснијих арабесака папиларних линија.

Отисци прстију у већини случајева једва су видљиви, или су потпуно невидљиви, осим ако су објекти, на којима се налазе, осветљени пуном светлошћу. Да би се извидело, да ли се на извесном предмету налазе отисци прстију, треба овај предмет посматрати под врло косим углог, тако да површина изгледа сјајна. У овом случају отисци ће се, чак и на хартији, показивати у облику тамних линија на сјајној основи. Отисци, који се налазе на стаклу, могу се учинити јасно видљивим, ако се на места, за која се претпоставља да имају отиске, дува — пири. Глатка површина на којој се налази отисак, постаје услед овога, моментано тамна и на њој се појављују папиларне линије. Треба обратити пажњу да се ова операција не изводи више пута на једном истом месту, јер услед овога може отисак ишчезнути.

Да би се отисци прстију могли упоређивати у циљу индентитета треба их, пре свега, учинити јасно видљивим и дефинитино фиксирати. Ово се може постићи на више начина:

1. *помоћу нитрата сребра;*
2. *бојадисањем помоћу раствора материја за бојење.*
3. *помоћу јодне паре;*
4. *посипањем разним праховима за бојење,* и
5. *применом фотографије.*

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

КРИЗА РЕПРЕСИЈЕ

ОД

LOUBAT-A

ГЛАВНОГ ПРОКУРАТОРА АПЕЛАЦИОНОГ СУДА У ЛИЈОНУ

(НАСТАВАК)

Покушавали су да покажу морализаторски утицај одлагања, таквог како се примењује, умањењем повратa и незнатним бројем опозивања мотивисаних новом осудом. Доиста цифра повратника умањивала се до 1903. Њихов број који је износио 106.234 у 1894 сишао је на 85.436 дакле за 20%. Али не изгледа да је смањење и даље трајало. Не би се могло баш тврдити апсолутно да је означено побољшање од 1894 до 1903. стварно. Не треба заборавити да су се за ових десет година амнестије умножиле и имале за дејство не само то што су обуставиле хиљаде истрага, него су још избрисале из веома многих судских регистара све трагове ранијих осуда. Отуда су ове цифре неистините, и овај застој показује се као илузоран. То се доказује најбоље тиме, што се за ових последњих десет година, кад су извори амнестије били затворени, ниво повратa подигао. Најпосле, допуштајући да је број рецидивиста у ствари опао не би било може бити право приписати томе једино као узрок одлагање. Прогонство, ма да се споро примењује, без сумње је томе нешто допринело пошто је од 1891. више хиљада рецидивиста протерано у колоније. То је дакле један чинилац у умањењу повратa, који треба отписати из активе Беранжеовог закона.

Има ли право да се глорификује примена једног закона који је само у једној години навео судове да се изложе подсмеху одобравајући одлагање више од 3000 осуђеника, којима је он допустио да се поново врате злочинима? и ово скоро одмах, јер се показало да је више од половине ревокација било између прве и друге године одлагања. Зар је ова мала војска од 3.000 подводача, лопова, убица, која се пушта сваке године у земљу, толико за презирање? Помишљамо ли на револверске пуцње и ударе ножем, на убиства, пљачке, које представља овај контигенат? Ова цифра постаје још страшнија ако јој се дода број корисника одлагања који су умакли као риба кроз мрежу, кроз рупице правде. Далеко од тога да теши, сличан резултат изгледа ми на против да задаје доста бриге.

Истина је да су судови чинили од Беранжеовог закона необичну злоупотребу; предлагачи одлагања нису хтели да учине да се користе њиме осуђени на незнатне казне, случајни деликвенти код којих повратак није вероватан, ни она пропала створења која живе у отвореној борби са друштвом, које је модерни језик жигосао именом апаши, и за које се може рећи са извесношћу да и кад се први пут појављују пред судом да то нису почетници.

„Неколики злочини увек претходе великим „злочинима". Но, магистратура није водила никакав рачун о духу закона. Она одобрава без разлике одлагање скоро свима који се први пут осуђују. Заслепљена дугом навиком благости, која се лако изазива говорима адвоката или лицемерним молбама родитеља који се тада сећају своје деце да би их заборавили одмах после тога, она пушта да јој се ишчупа одлагање за све ове злочинце, који ма да су још млади, одавно су изгубили сваки стид. Витези бровнинга, ножа или длета, заштитници тротоара, осветници diabeuf-a, виша и нижа дружина лопова, подводника, блудника, распусника, сви су они позвани да окусе сласти Беранжеовог закона. Код свих ових заблуделих, обавезна мала опомена председника суда потстиче само непристојне подсмехе и одлагање добија сразмере огромне наивности. Толико, као кад би им се рекло: „продужите, али пазите да вас више не ухвате"!

Правично је само додати да крајност у коју су судови пали није без извињења. Дуго им је пребацивана њихова равнодушност према Беранжеовом закону и потстицани су да га употребљавају са мање штедње. Ова подстицања која су долазила одозго, послушана су. Од 28.497 у 1899 број одлагања осуда попео се после десет година на 40.367. Циљ је био промашен; јавно мњење узбунило се. Једним циркуларом од 11. јула 1910. канцеларија устаје против овог оволиког излива бла-

гости. „Дало ми се, говорио је г. Barbhou, „да констатујем у садањим приликама, „да ако се текст Беранжеовог закона и „даље буде буквално респектовао, да то „није више у његовом духу. Као што је „то приметио последњи пут сам аутор „закона од 1891. ми помажемо одавно „прогресивно рушење његовог дела. По„водећи се увек оном страном закона ху„маности, која заварава, изгледа ми да „судови но знају двојаки циљ коме тежи „закон од 1891. и врло често њихова се „благост изопачава у слабост, било што „сматрају одлагање као право сваког по„четног осуђеног, било што се противе „да примењују на повратне неминовно по„требне санкције“. Исти чувар државног печата у своме извештају о администрацији кривичне правде у 1909. усудио се да такне у идол и да изрази сумњу у његову моћ. „После једног периода ствар„ног и показаног дејства, — каже он — „законско одлагање или бар примена коју „су чинили с њим судови у мери која је „напред показана, од неколико година „не врши тако спасоносан утицај на ток „општег криминалитета“. Може се закључити: да је један закон, који даје толико места самовољи судова и чији дух може бити тако озбиљно непознат, несавршен и тражи дубоке измене.

После Беранжеовог закона, прогресивно слабљење кажњивости продужава се следеће године, законом који одбија превентивни притвор од трајања изречене казне (закон од 15. новембра 1892). На основу овога текста, видимо велики број злочинаца који се пуштају у исто време кад се осуђују, — платонски осуђени. Други, који су осуђени баш и на доста дуг затвор, виде да се ускоро отвара тамница пред њима услед двоструког дејства условне осуде и урачунавања превентивног притвора. Ако се томе дода још редукција четвртине казне у случају ћелијског затвора, казна је скоро ишчезла. Најпосле, сви осуђени налазе у овоме закону ту повољну олакшицу што издржавају сву или један део своје казне у режиму окривљених, т.ј. под најблажим условима.

Друга једна новина која је вршила неоспоран утицај на ослабљене репресије, то је установа контрадикторног поступка законом од 8. децембра 1897. а нарочито присуство адвоката испитима и суочењима. Да један окривљени има право да општи са својим браниоцем за време трајања ислеђења, да овај бранилац може бити упознат са ислеђењем, после сваког акта истраге, као и државни тужилац, то је друштвена потреба која се намеће у пркос свих мана које може имати. Није допуштено да један човек, пошто је осумњичен за какав злочин или преступ, буде остављен на милост или немилост другог — па ма био то судија — који има праву свемоћ и да буде лишен сваке потпоре, сваког савета у страховитом дуелу од кога зависи његова част, његова слобода, његова имовина, његов живот може бити. Ако друштво има право и дужност да победи кривца тако исто је потребно да оптужени има потпуну слободу да се брани. Али право не може ићи дотле да компромитује право друштва. Међу тим то се ипак догађа кад је адвокат овлашћен да присуствује испиту и суочењу, то што се ниједно друго модерно европско законодавство није усудило да допусти, осим законодавство државе Женеве. Својим присуством, адвокат спречава искрене изјаве, паралише поверење и ако је чувен, дрзак ила вешт даје оптуженом очигледну превагу над истражним судијом. Зар нема међу њима и таквих, који су мање свесни своје дужности, који прихватају слепо ствар свога клијента, зидају с њим план одбране; довијају се да предвиде питања; спремају одговоре, храбре оптуженог у очигледној лажи, и у кабинету истражног судије, једноме речи, једним знаком или мимиком диктују му аргументе; спречавају на његовим уснама контрадикције, несмотрене речи или признања која би морала доћи под несавладљивом пресијом истине? И не само, по казивању истражних судија, оптужени признају све ређе и ређе, него још искуство показује, да су често пута, и она признања која су са свим уредно наказана и потписана, доцније поречена. Што признање кривице постаје све ређе то треба пре приписати присуству адвоката у претходној истрази, него правилу које забрањује изнуђавање признања обећањима или претњом. У осталом тврђења о признањима која се добијају претњом или изнуђавањем само су легенде које је створила уобразиља драматурга! Француски је магистрат особито частан и беспристрастан, поред свих мана које може имати.

Дејства ове реформе убрзо су се осетила. Средњи број одлука и решења о ослобођавању био је за последњих пет година до закона од 1897. г. 27 од сто. Од 1898. г. овај се број пење до 29·41% и достиже просечно до 32·44% у 1908. прелазећи 36% у 1905. г. Срећом, адвокати се најчешће не интересују стварима у току ислеђења. Кад би било другчије, видело би се да би цифра предмета који се остављају са ослобођеним оптуженима, била још већа. Такав је биланс злочина од 8. децембра 1897. Допуштено је рећи без протеривања, да је он дао злочинцима права за која се потреба није осећала и која се врше само на штету права друштва.

Још нисмо на крају дуге серије закона који су инспирасани лажним хуманитаризмом.

Једним актом новог и знатног доброчинства законодавства, закон од 5. априла 1909. брише из судских регистара извесне баш теже осуде, поглавито све оне које су изречене према малолетницима од 18 година који су учинили кривицу без разбора, као и друге неке ооуде на затвор, под условом ако осуђени није заслужио нов затвор. Законом од 12. априла 1906. г. заштићена је неодговорност малолетника до 18 година старости, јер је овлашћење које су судови имали у систему казненог законика да одлучују: да ли су оптужени који имају мање од шеснајест година, учинили кривицу с разбором или без разбора, и да их ослобођавају, проширено до осамнајесте године старости. Законодавац је хтео да спасе деликвенте од 16 до 18 године као и оне који имају мање од 16 године од казни општег права, подвргавајући их доброчином или казненом васпитању и патронажи. По несрећи, ове добре намере дошле су у опасност да промаше свој циљ услед прекомерне благости судова. Судије са највећом лакоћом допуштају одсуство разбора и са још већом лакоћом предају децу њиховим родитељима у место да их шаљу у заводе за поправку, према којима имају мало симпатије. Довољно је да родитељи дођу да траже своју децу, обећавајући да неће више погрешити, па да се поступи по њиховом тражењу. Услед тога у скоро опет налазимо по улицама ове младе крадљивце или подводаче, од којих постају доцније прави апаши, којима је крајња благонаклоност судова повратила потпуно слободу. Је ли био моменат да се отвори ова нова бреша у нашем казненом систему, кад је прераних злочинаца више него икад?

Али, не више под владом лажне филантропије, него из чисто политичких обзира, страховит удар био је нанесен репресији изванредном издашношћу у амнестијама. До 1881. амнестија се већином односила на штампарске кривице и на дела која су се односила на побуну од 1899. Али почињући од амнестије стогодишњице видимо да злочини и деликти општег права добијају све више места у појединим амнестијама које су од тога доба даване.

(свршиће се)

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(наставак)

Ово спокојство Фушеово не беше стварно, јер тек што је био добио извештај Девијев, примио је у свом кабинету младога грофа Л., који је био посвећен у тајне готово свих друштава у Јевропи. „Пишу ми из Булоње, рече му министар, да је у војсци установљено неко друштво „Олимпијевци“; не пишу ми шта је циљ друштва, али јављају да се врло разгранало... Може бити да има везе са скуповима који се држе код Бернадота[1]) или код Стајеловице[2]). Знам добро шта се дешава овде: Гара[3]) ме сматра за свог пријатеља и мисли да сам патриота онакав исти какав сам био 93. године; прича ми све. Има Јакобинаца који уображавају да жалим републику и да би могао радити да се она поврати; то су будале које ја прогањам или трпим, према томе како ми се свиди. Триле, Русле, Жингене, не кроче ни један корак, не кажу ни једну реч, да ја одмах не будем извештен. Они су мало опасни као и све присталице Маро-а; међутим од неког времена изгледа да

[1]) Генерал Француски. Пр.
[2]) Књижевница француска. Пр.
[3]) Министар за време конвента. Пр.

хоће да створе странку у војсци; стало ми је да знам шта они хоће; Олимпијевци су може бити њихово дело. Било би корисно да ви постанете Олимпијевац, ви би ми доставили њихову тајну, а тада ја ћу видети шта треба чинити.«

Гроф Л. одговори Фушеу, да је мисија коју му поверава врло деликатна; да Олимпијевци вероватно не примају никога док се предходно не обавесте, и да мимо тога не примају никог који није из војске. Фуше промисли за тренутак о овим тешкоћама па рече: пронашао сам један начин да се обавестимо брзо. Отидите у Ђенову[1]), тамо ћете наћи једно одељење рекрута из Лигурије[2]), које ће се одмах кренути у Булоњу да се придружи осмом пуку пешачке артилерије. Међу њима налази се неки гроф Б.... чија фамилија окука тражећи да га замени..... Понудите се да на његово место ви идете, и да то лакше изведете ја ћу вам дати пасош на име Бертрана, којим ћете утврдити да имате услове које закон за рекруте тражи. Помоћу тог пасоша биће те примљени и отпутујте са одредом. Кад дођете у Булоњу гледајте да вас упозна пуковник О., с којим ће те имати посла, и како сте отмен он ће вас заклањати. Можете му о своме пореклу казати све што мислите да треба. То поверење имаће прво ту добру страну што на вас неће гледати као на друге заменике, а после, привући ће пажњу и осталих старешина. Али је неопходно потребно да изгледа да сте из нужде постали војником. Ето ваше историје, она ће кружити по логору и нико неће посумњати да ви нисте жртва и да нисте противник данашњег стања. Немам потребе да вам даље говорим... Остало ће само доћи.... Најзад, ја се потпуно ослањам на вашу увиђавност«.

Са овим упуствима гроф Л. оде у Шпанију и ускоро се врати у Француску са лигурским регкутима. Пуковник Обри прими га као брата, кога није дуго видео; ослободи га од рада и вежбања, скупи друштво да га представи и почасти, учини му хиљаду доброта, овласти га да живи као грађанин, једном речи, поступао је с њим са највећим одликовањем.

За неколико дана цела војска је знала да је Бертран био велики човек; нису му могли дати еполете, али га називаше поднародником, а официри и ако је био у нижом чину, нису се устручавали да се с њим друже. Г. Бертран беше постао право чудо у војсци; духовит, образован врло високо, а сматрали су га и за образованијег и за духовитијег него што је у ствари и био. Како му драго ток он се убрзо спријатељи са неколико Олимпијеваца, који су сматрали за особиту част да га упознају са осталима. Чим је г. Бертран успео да се здружи са вођама Олимпијеваца посла извештај министру полиције.

Ово што сам испричао о друштву Олимпијеваца и о г. Бертрану дознао сам од самога г. Бертрана, и да би потврдио истинитост мога казивања, неће бити на одмет, да кажем, шта га је навело да ми прича о задатку који је имао, и да ми повери појединости које се овде први пут помињу.

Ништа чешће није било у Булоњи него двобој, и та убитачна махнитост беше ухватила и мирне Холанђане на флотили под заповедништвом адмирала Вервела. Близу логора, на левој страни, била је једна мала шумица, крај које се, ма у које доба било, могло видети туце људи, који расправљају такозвано питање части. На томе месту чувена Амазонка, госпођица Див..... пала је од руке свога бившег љубавника, пуковника К.... који, зато што је није познао у мушком оделу, прими од ње позив за двобој. Госпођица Див..., коју је он оставио због неке друге, хтела је да погине од његове руке.

Кад сам са краја те равнице, где је био читав ред бораца, бацио поглед на крваво поприште приметим недалеко од мале шуме два човека од којих један нападаше другог, који бранећи се узмицаше равницом; по њиховим панталонама познао сам да су Холанђани; застао сам за тренутак да их посматрам. Ускоро и нападач стаде узмицати. правећи се уплашени узмицаху; обојица у исто време машући сабљама; затим један од њих охрабрив се махну својом сабљом на противника и појури га до стрмене обале једног ендека који противник не могаше прескочити. Тада, одбацив сабље обојица стадоше се тући песницама. Још сам се забављао овим смешним двобојем, кад сасвим близу до салаша, где смо по некад одлазили да ужинамо, приметим два човека који, пошто су скинули капуте, спремаху се да узму мачеве у руке. Њихови сведоци били су: коњички подофицир из деветог драгонског пука, с једне стране, и један артилериски подофицир, (који делу храну) с друге стране. Ускоро мачеви се укрстише; слабији борац беше неки тобџиски поднаредник, он се брањаше са несравњевном храброшћу; најзад, пошто је измицао тако педесетину корака, мислио сам да ће бити исечен на парампарче, кад наједанпут он ишчезе као да се под њим земља отворила; на мах одјекну силан смех. Пошто су се повратили од силног расположења присутници се приближише; видим савијају се. Гоњен љубопитством пођем к њима и стигао сам таман да им помогнем, да из једне рупе, ископане за отицање воде са свињског појила, извуку оног грешника, чије ме ишчезнуће беше тако зачудило. Он боше готово загушен и од пете до главе покривен блатом. Свеж ваздух га освежи, али се он неусуђиваше ни да дише, бојао се да отвори уста и очи, толико је вода у коју је запливао, била нечиста. И поред свег његовог незгодног положаја праљене су шале на његов рачун. Мене узбуди толика непажња наспрам њега и добацим противнику његовом један изазивачки поглед, који војник војнику нема потребе да објашњава. „Доста, рече ми он; ја вас чекам.“ Тек што сам стао примотим, на руци, која пружи мач према моме, тетовиран знак који ми се учини познат. Знак је представљао лењер око кога се увила змија. „Видим реп, реknем у себи, треба тражити главу.“ Навалим на мога противника и додирнем га у десну сису. „Рањен сам, рече он; а боримо се до прве крви.“ — Да, до прве крви, проговорим му без окловања почнем му скидати кошуљу. Требало му је открити груди; погодио сам место змијине главе, која се пружала као да хоће да му прогризе груди, а на њу сам и нишанио.

Видећи да наизменично посматрам овај знак и црте му на лицу, мој се противник поче бунити; пожурим да га умирим шапућући му на ухо: „знам ко си, али не бој се ништа, ћутаћу. — и ја тебе познајем одговори, он стежући ми руку; и ја ћу ћутати.“ Тај што ми је обећао ћутање био је робијаш, који је побегао из Тулонског казненог завода. Каза ми позајмљено име и рече ми да је подофицир у десетом драгонском пуку, где је својим луксузом засењивао све пуковске официре.

Док смо се ми упознавали онај човек, кога сам био узео у заштиту и који је био у истини крив, покушаваше у једном виру да опере блато којим је био покривен; па се брзо врати к нама; сваки ћуташе, нико и не помишљаше на расправу, а воља за смехом беше замењена жељом да се измире. Подофицир кога сам био врло лако ранио предложи да се мир потпише код „Златног Топа,“ где је увек имало изврсне аласке чорбе и већ очупаних пловки. Он нам плати краљевски ручак који се продужи до вечере.

Растали смо се кад се потпуно свануло, подофицир ми обећао да се нађемо, а тобџиски поднаредник, кога сам бранио позва ме да пођем с њим његовој кући.

Тај поднаредник беше г. Бертран. Он је у мирној вароши имао стан вишег официра, и кад се нађосмо сами он ми засведочи своју захвалност, колико то може после пијанке да учини кукавица кога су спасли из опасности; он ми нуђаше свакојаке услуге, а кад ја не примих ни једну рече ми: „Ви мислите може бити, друже, да ја не могу ништа; као велите: нема вајде од малог заштитника; ако сам ја само поднародник то је зато што нећу да сам што друго; немам никаквих амбиција и сви Олимпијевци су као ја, они не полажу много на чин.“ Питао сам га који су то Олимпијевци. — То су, одговори ми он, људи који обожавају слободу и хвале једнакост. Да ли би ви били Олимпијевац? ја бих се постарао да вас приме.

Захвалим се г. Бертрану и додам да не видим потребу да се уписујем у друштво које ће пре или после привући пажњу полиције. — Имате право, рече он, гледајући ме некако нарочито; и не радите да вас примо, јер ће се све рђаво свршити. Тада ми он исприча о Олимпијевцима појединости, које сам изнео у овим мемоарима; затим, како је још био под утицајем поверљивости, коју је изазивао шампањац, он ми каза, под условом да остане тајна, задатак који је имао да изврши у Булоњи.

[1]) Варош и лука у Италији. Пр.
[2]) Северна Италија. Пр.

Посло овог првог вићења вићао сам се са г. Бетраном још, јер је он још неко време остао да посматра. Најзад, време дође и он, довољно обавештен, затражи и доби одсуство од месец дана. Говорило се да иде да прими неко велико наслеђе, али, месец истече а г. Бертран се не врати. Пуче глас да је проневерио дванаест хиљада динара што му је био дао пуковник Обри да му набави кола и коње, а тако исто да је утајио и другу суму, намењену куповинама за рачун пука. Чу се да је у Паризу одсео у улици Богородице, у хотелу Милан, где је луксузно упропастио означене суме.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

I

Суд општине камендолске, актом својим Бр. 422, пита:

„По чл. 132. закона о општинама, одбор ове општине, одлуком од 6. јануара тек. године бр. 24, решио је и одобрио буџет општински за 1912. год. са прирезом 60% по суми непосредне порезе. По истом закон. пропису, суд општински спровео је буџет надзорној власти на примедбу 10. - I-912. год. под бр. 24. Начелник среза грочанског, пошто је расмотрио буџет, вратио је исти овоме суду и одбору са примедбама бр. 505. и наредио да суд и одбор по истима и закону даље поступи.

Одбор општински. 17. јануара т. год. дон о је одлуку бр. 43, којом поступа по примедбама надзорне власти бр. 505, и одредио да се на дан 3 фебруара тек. год. позове збор правних бирача ради гласања и одобрења општинског прireза по буџету, што је и учињено те је прирез зборском одлуком одобрен 60% по непоср. порези.

Овако одобрен и изгласан буџет, суд је на основу чл. 132. зак. о општинама, послао преко надзорне власти, окружном одбору округа београдског на закони поступак.

Окружни одбор окр. београдског вратио је поменути буџет, са примебама, да се у исти унесе бар $^1/_3$ од дугујуће суме за храну узету 1907. г. као и да се понова изнесе збору на гласање пошто ће прирез бити већи од 60%.

Одбор ово општински, а с погледом на чл. 40 зак. о округ. сресним и општинским буџетима. донео је одлуку, да се у буџет не уноси $^1/_3$ за узету храну, зато што је унета цела сума како у приходу тако и расходу, јер кад би и ову $^1/_3$ унео у буџет, онда би прирез био већи од 60% а то је противно помен. законском пропису, и буџет је вратио окружном одбору.

Окружни је одбор опет вратио буџет овом суду и наређује да се $^1/_3$ мора унети у буџет.

Ово је наређење противно чл. 40. зак. о округ ср. и општ. буџетима и члану 132. став. 5. и 6. зак. о општинама, с тога се моли уредништво за што скорије обавештење: шта ће суд у овом случају да ради, и сме ли да износи буџет и по други пут збору на гласање како окр. одбор наређује, или да га непосредно пошаље Министру Финансија на одобрење, пошто окружни одбор то неће да учини и противно чл. 132. зак. о општинама?“

— На ово питање одговарамо:

По чл. 132. закона о општинама, примедбе на буџет ставља надзорна државна власт, ако нађе да у исти није унесено све оно што се предвиђа чланом 129. поменутог закона.

Према томе, уредништво налази, да окружни одбор није надлежан да те примедбе непосредно чини, нарочито код оних буџета, где прирез прелази стопу од 50 %, те одбор у опште није надлежан за одобравање истог, него г. Министра Финансија по чл. 108. закона о уређењу округа и срезова.

У овим случајевима, одбор може само да износи своје мишљење г. Министру, а његова је ствар хоће ли га усвојити или не.

Али кад окружни одбор неодступно тражи, да се буџет поново износи пред збор, суд неће одговарати ако то учини, јер то чини по сили прилика, да би буџет могао само доћи до г. Министра, као надлежне власти за његово одобравање.

Члан 40 закона о окружним, сресним и општинским буџетима, у погледу величине стопе прireза не важи више, јер ни чланом 132. зак. о општинама, ни чл. 108 закона о уређењу округа и срезова, стопа прireза није више ограничена, него може ићи до крајње мере истинских потреба и финансиске снаге општине.

II.

Деловођа општине ошљанске, пита:

„Код суда општине новокоритске, повели су извесни грађани спор за својину забрана у месту званом „Врла страна“ атара ошљанског, али по казивању појединих грађана општине ошљанске овај поменути забран својина је општине ошљанске.

Да би се могла општина ошљанска умешати у парницу да овај спор сврши у корист своју, код кога суда треба да се обрати за одобрење у мешање парнице?

Моли се уредништво да изволе у идућем броју Полицискот Гласника, док није спор свршен, објаснити по овој ствари шта треба и како треба да се предузме рад?“

— На ово питање одговарамо:

По § 66 грађанског судског поступка, пуномоћник општине ошљанске треба да подигне тужбу код општине ново-коритске против оба парничара, износећи доказе о томе, да је спорно земљиште својина општине ошљанске, па ће се тако расправити ово питање.

Ако је спорно земљиште несумњиво у атару општине ошљанске, и ако од заузећа до сада није протекло више од 3 месеца, онда сам општински суд, по дужности, може повести истрагу против захватача за дело из § 375 а кр. закона и на тај начин привести ствар крају без обзира на спор, који воде дотична лица.

III

Г. Ал. К. Петровић, полицијски комесар у Подгорцу, пита:

„У § 14 крив. закона, а у првој глави, која говори о казнама стоји: „Робија не може бити дужа од двадесет ни краћа од две године.

На ову казну кривац **може бити осуђен** са оковима или без окова итд.

У четвртој алинеји стоји: „Мушка младолетна лица и женскиње не могу се окивати“.

У § 140 крив. пост. стоји: „За време ислеђења и испита само ће се онај у окову држати, који је ухваћ н на делу злочинства, или је покушао да из притвора побегне, или ... итд.“

Како се у законском пропису у § 140 крив. пост. не говори ништа од годинама старости онога, који је у окову, већ се каже: „*само ће се онај у окову држати*“, то сам мишљења, да се и малолетно лице, дакле, које нема пуних 21 годину, може за време истраге у окову држати, ако наступи који од случајева предвиђених у овом законском пропису.

Држим, да се пропис из § 14 крив. закона односи само на она младолетна лица, која су *већ осуђена на робију*, дакле, *да досуђену им казну не могу* издржавати у окову, и да се овај пропис не може односити на она младолетна лица, која су под истрагом, јер се то из § 140 крив. пост. не види.

Молим уредништво за одговор, да ли се пропис из § 14 крив. закона може односити на лица која су и под истрагом, кад већ за то има нарочити пропис из § 140 крив. пост. у коме се ништа не говори о узрасту онога који се ставља у оков за време истраге“.

— На ово питање одговарамо:

Ако би расправу овога питања наслонили само на § 140. кр. судског поступка, онда би се могло узети, да се и малолетници могу окивати у случајевима, побројаним у поменутој законској одредби.

Али, како би таква расправа била и сувише једнострана, јер стоје доцније одредбе § 14. кривичног закона, које императивно забрањују окивање малолетника за време осуде, па чак за њих искључују оков и као дисциплинску казну, онда се мора узети да је овом одредбом забрањено окивање малолетника и у случајевима § 140 кр. с. п. у толико пре, што увек има довољно и других мера, да се спречи бегство или насртљивост притвореника.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Благајник у општинама испод 500 правних гласача може бити и неписмени часник општински.

Одбор општине к..... одлуком од 22. фебруара 1912. године № 328, изабрао је

за благајника Стевана М., кмета исте општине, и ако је овај неписмен.

Надзорна власт нашла је. да према чл. 112 закона о општинама и чл. 21. правила за рачуноводство и књиговодство при општинским судовима благајник мора бити писмен, па је, на основу чл. 152. закона о општинама, задржала од извршења ову одлуку одбора решењем од 27. фебруара 1912. године № 3543.

Општински одбор, незадовољан овим решењем, изјавио је жалбу Државном Савету, и у жалби навео, да је решење надзорне власти противно чл. 112. закона о општинама, пошто њихова општина броји испод 500 правних гласача, те благајник не мора бити писмен.

Трећи Одсек Државног Савета нашао је, да решење надзорне власти не може остати у снази с тога, што одлука одборска није била противна трећем одељку чл. 112. закона о општинама, према чему надзорна власт није ни имала разлога, да је задржава од извршења.

Позивању надзорне власти у решењу, да општински благајник у овом случају мора бити писмен, нема места, кад се из послатих акта види, да општина к.... има испод 400 пореских глава, те се зато на овај случај није ни могао да примени пропис првог одељка чл. 112. горе наведеног законског прописа.

С тога је, на основу чл. 170. закона о општинама, решио, да се решење надзорне власти поништи.

Одлука од 12. априла 1912. г. № 3325.

Државни Савет није надлежан за расматрање и решавање по жалбама, изјављеним противу зборских радња (сем избора општинских часника), пошто се жалбе противу свију зборских радња изјављују надзорној власти, а правилност ових Државни Савет може ценити тек посредно, у путу жалбе противу решења и одлука надзорне власти, којима су те зборске радње признате и оглашене за правилне.

Збор општине м..... донео је одлуку, да се општина задужи са 10.000 динара код Управе Фондова, ради исплате механе купљене од Мирка М., онд.

Противу ове зборске одлуке изјавио је жалбу Државном Савету Милун Л., из М.... жалбу је предао пошти непосредно за Државни Савет.

Трећи Одсек Државног Савета нашао је, да Државни Савет није надлежан за расматрање и решавање ове жалбе с тога, што се жалитељ, ако није био задовољан одлуком збора, имао у смислу чл. 170. закона о општинама жалити непосредној надзорној власти, па тек кад не би био задовољан ни одлуком надзорне власти, тек тада би се могао, према поменутом законском пропису, жалити Државном Савету.

С тога је, на основу чл. 25. закона о пословном реду у Државном Савету, решио, да се жалба одбаци као ненадлежној власти поднесена.

Одлука од 12. априла 1912. г. № 3394.

Решавање о расходовању општинских права и потраживања, као и поклона општинске имовине, не спада у надлежност општинског одбора, али је његова дужност да сазове општински збор и да те предмете изнесе збору као надлежном на решење.

Отац Чедомира Н., из З..... пресудом Главне Контроле осуђен је да накнади општини з..... извесну суму новаца (322·60 динара), коју је као рачунополагач општински раније упропастио. Молбом од 25 октобра 1911 године Чедомир је молио општински одбор, да му овај дуг опрости.

Општински одбор одлуком својом од 31 октобра 1911 године Бр. 1717 одлучио је, да се ова ствар изнесе збору, као надлежном за решење, па је у исто време одредио и дан збора.

Надзорна власт решењем од 10 новембра 1911 године Бр. 15730, а на основу чл. 152 закона о општинама задржала је од извршења ову одлуку с тога, што је нашла, да је иста противна тач. 13 чл. 86. закона о општинама, који пропис гласи: „Расходовање буџетом предвиђених прихода, општинских права и потраживања, као и поклона општинске имовине, ма које вредности, не могу у опште бити предмет одборске одлуке".

У жалби, изјављеној Државном Савету противу овога решења, жалитељ Чедомир навео је, да је надзорна власт погрешно схватила и разумела одборску одлуку, пошто је нашла, да је иста противна тач. 13 чл. 86 закона о општинама. Међутим, како ова одлука није имала за предмет расходовање тражене суме, већ јој је предмет решавања био сазив општинског збора, као једино надлежног тела за решавање по означеној молби (тач. 3. чл. 33 закона о општинама), — то самим тим она није противна тач. 13 чл. 86 зак. о општинама.

У осталом, кад се доведе у сагласност тач. 3 чл. 33 закона о општинама, по којој је општински збор надлежан да решава о отуђењу непокретне општинске имовине, права и потраживања, као и поклона ма колике вредности, са тачком 2 чл. 34 истог закона, по којој је општински суд надлежан да сазове општински збор, кад то реши општински одбор, онда се јасно види, да је одбор на основу тач. 18 и 19 чл. 86 закона о општинама, без обзира на тач. 13 истог члана, своју одлуку правилно донео, и да иста није противна ни једном законском пропису.

Законодавац, ставом последњим тач. 13 чл. 86 закона о општинама, одузео је одбору право, да може поклањати општинску имовину, али му није одузео право да молбе о таквим стварима може износити општинском збору на решење, њему је шта више то право баш доделио тач. 18 пом. члана. онд. нарочито ставио у дужност.

Трећи Одсек Државног Савета нашао је, да решење надзорне власти не одговара закону с тога, што општински одбор одлуком својом од 31 октобра 1911 године Бр. 1717, није коначно решио ствар о опраштању дуга, о коме је реч у овим актима, већ је само, и то сасвим правилно, одлучио, да ту ствар изнесе на решење општинском збору као надлежном према пропису тач. 3 чл. 33 закона о општинама, а та се његова одлука не може сматрати као неправилна и противна закону.

С тога је на основу чл. 170 закона о општинама, решио. да се решење надзорне власти поништи.

Одлука од 12. априла 1912. године № 3322.

Један случај умесне и правилне одлуке општинског збора, која се односи на решење питања о општинском прирезу за изравнање издатака по општинском буџету (чл. 132. закона о општинама).

Збор општине п..... на дан 26. фебруара 1912. године донео је одлуку, да се, за изравнање општинских издатака у буџету. разреже општински прирез, који би износио по 68% од непосредне порезе.

Противу ове зборске одлуке изјавио је жалбу надзорној власти Радован С., економ и окр. посланик из П....., и у жалби навео, да одлука збора не одговара закону из ових разлога:

1., што је примање гласова почето пре 6 часова пре подне;

2., што су општински пандури врбовали гласаче и наговарали их да гласају за овај општински прирез;

3., што је гласање вршено у општинској судници, која нема ограђено двориште; а

4., што је гласачки одбор примао гласове и после 5 часова по подне.

Надзорна власт, расмотривши и жалбу и одлуку и акта, нашла је, да је одлука збора на закону основана. С тога је решењем од 20. марта 1912. године Бр. 4842 одбацила жалбу као неумесну.

По изјављеној жалби, III Одсек Државног Савета нашао је, да је решење надзорне власти правилно и на закону основано. С тога је на основу чл. 170. закона о општинама решио, да се жалба одбаци као неумесна.

Одлука од 18. априла 1912. године № 3606.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Милоје Марковић, чувар телеграфске линије велико-планске, извршио је крађу Стојану Жуњићу, књижару из В. Плане, па побегао.

Он је стар 25—30 година, доста крупан, у опште плав, ћосав, у оделу сељачком.

Депеша начелника среза орашког Бр. 7937.

Станка — Милева — жена Радосава Јелезовића, из Алексинца, побегла је од свога мужа са једним дететом од 4 године, пошто је прво украла мужу 1700 динара у новцу.

Са Станком је у друштву и Тајир Барјамовић, Циганин из Алексинца.

Станка је стара 30 година, у опште црномањаста, на десној руци прсти су јој згрчени. Дете је такође црномањасто.

Депеша начелника среза моравског, округа нишког, Бр. 5347.

Боривоје Стефановић, осуђеник београдског казненог завода, чију слику износимо, побегао је.

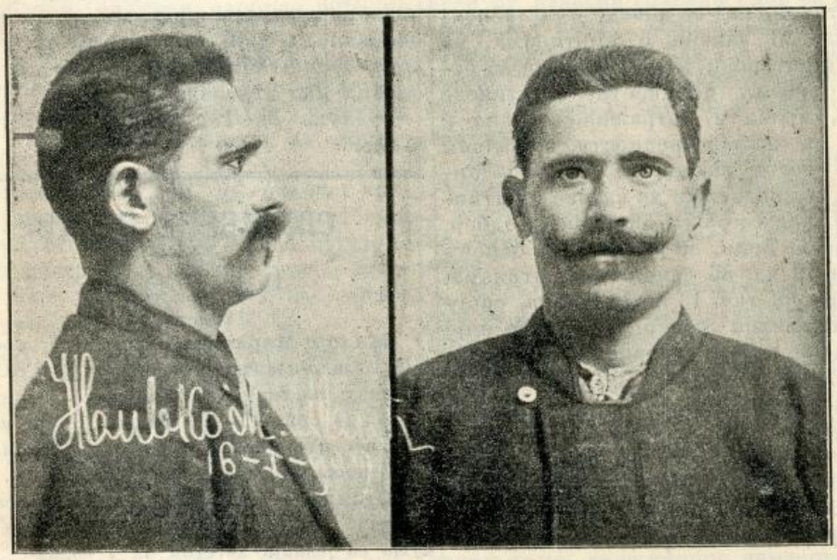
Родом је из Београда, стар 24 године, стаса средњег, косе смеђе, бркова плавих, очију угаситих, од особених знакова има: белегу од посекотине права линија, правца косог величине 2 см. за 4 см. испред спољњег угла десног ока; младеж величине просног зрна на левом образу за 1·5 см. изнад и у десно од репа леве обрве; и младеж величине просног зрна на левој вилици за 5 см. испод левог уха.

Акт управе београдског казненог завода Бр. 2266.

Живко-Живојин М. Ивић, осуђеник нишког казненог завода, чију слику износимо, побегао је.

Родом је из Јасенице, среза брзопаланачког, округа крајинског, стар 32 године, стаса средњег, косе и бркова проседо-црних, очију плавих: од особених знакова има: младеж величине сочива за 4 см. испод спољњег угла левог ока и за 5 см. изнад и десно од левог уха; белегу од ране права линија правца косог величина 2 см. на средини десне вилице, и на врату више белега од рана.

Депеша управе нишког казн. завода Бр. 1506.

Раденко Милићевић, из Чичкова, извршио је крађу и побегао.

Он је стар око 50 година, раста средњег, косе и бркова седих, на десном оку има белу навлаку, на левој руци нема палца.

Акт начелника среза ариљског Бр. 4156.

ТРАЖЕ СЕ

Стана, кћи Радојице Миливојевића, из Драгоља, отумарала је незнано куд.

Она је стара 14 година, раста маленог, у опште црномањаста, очију црних, косе црне и дуге, образа дугих сувоњавих.

У оделу је сељачком онога краја.

Депеша начелника среза таковског Бр. 2771.

Стевана, сина Димитрија Н. из Јабуковца, нестало је са салаша.

Он је стар 11 година, плаве косе, сувоњав. Од одела има: црно гуњче и панталоне, на ногама опанке а на глави белу шубару.

Депеша начелника среза крајинског Бр, 3120

КРАЂЕ СТОКЕ

Радивоју Шашићу, из Г. Врањске украден је коњ длаке доратасте, матор 10 година, ровашен у оба ува, има жиг «О».

Депеша начелника среза поцерског Бр. 4145.

МАНГУП СТОКА

Код власти среза бољевачког налази се једна мангуп кобила, длаке вране, матора 8 година, у леву задњу ногу чарапаста, десном задњом ногом рамље, на леђима има беле длаке, а има жиг «О».

Депеша начелника ср. бољевачког Бр. 6552.

ПОЗИВ НА ПРЕДАЈУ

Јован Гркић, тежак из Нереснице, среза звишког окр. пожаревачког, који је био под истрагом и у притвору код полицијског одељка у Мајдан-пеку због разбојништва са убиством, па ноћу између 12. и 13. новембра 1911. г. разваливши апсану побего из притвора, није се ни до данас власти јавио; већ се наоружао пушком берданком и одметуо од власти у намери да и даље казнима дела врши, што је документовао и тиме:

1. Што је у почетку месеца фебруара ове год. у вече једнога дана сачекао на путу у атару нересничком Симеона Дим. Грујића, Божидара Лазаревића и друге из Нереснице и прву двојицу позвао да стану, а осталима да се издвоје у страну и тада отпочео пуцати на прву двојицу из пушке у намери да их побије.

2. Што је 17. истог месеца око 8 сати у вече сачекао именованог Божидара Лазаревића у потоку близу његове куће и пуцао на њега 4 пута у намери да га убије.

Јован је стар 25 год. висок 170 см. црномањаст, бркова врло малих, који не покривају горњу усну, брија се, на левом образу према доњој вилици има мали младеж, косе црне. На левој руци нема домали прст, а средњи прсти прирасли један за други. Испод левог пазуха има запуштену рану коју му је нанела прангија и која често гноји. Од одела има сури сукнени копоран, црне чакшире, на глави црну јагњећу шубару, на ногама шарене чарапе и и опанке са кајишима. Говори поред српског и влашки.

На основу чл. 9. закона о јавној безбедности, начелство окр. крајинског позива Јована да се у року за 20 — двадесет дана од дана кад овај оглас — позив — изађе у «Српским Новинама» пријави и преда најближој полицијској власти или најближем првостепеном суду; јер ако то не би учинио у остављеном року, начелство ће с њим поступити по чл. 10. зак. о јавној безбедности и огласити га за хајдука и онда ће бити свакоме слободно убити га.

Из канцеларије начелства окр. крајинског 28. априла 1912. год. Бр. 4027. у Неготину.

Штампа Краљ. Срп Државне Штампарије Уредник Душан Ђ. Алимпић.

БРОЈ 18. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 13. МАЈА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ЗА ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“ НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за физикуса округа чачанског Др Косту Ст. Ристића, секретара санитетског одељења Министарства Унутрашњих Дела.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 2. маја 1912. године, у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

у управи вароши Београда:

за чланове прве класе: Живојина А. Лазића, Ранка Д. Трифуновића, Василија Лазаревића, Милорада К. Јовановића, Косту Катића и Душана Николића, чланове друге класе исте управе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 2. маја 1912. године, у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за комесара топчидерске полиције у рангу члана прве класе управе вароши Београда Богољуба М. Вучићевића, комесара исте полиције у рангу начелника среског прве класе;

за комесара железничке полиције у у Нишу у рангу члана прве класе управе вароши Београда Анту Иванковића, комесара исте полиције у рангу начелника среског прве класе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 2. маја 1912. године, у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за комесара сењске полиције у рангу начелника среског прве класе Андрејy Станковића, секретара исте класе начелства округа ваљевског, по службеној потреби;

за начелника друге класе среза посавског, округа ваљевског, Живка Лазаревића, комесара сењске полиције у рангу начелника среског исте класе, по службеној потреби;

за секретара треће класе начелства округа ваљевског Војислава Анђелковића, начелника исте класе среза посавског, округа ваљевског, по службеној потреби;

за начелника треће класе среза деспотовачког Косту Петровића, комесара железничке полиције у Пироту у рангу начелника среског исте класе, по службеној потреби;

за комесара чукаричке полиције у рангу начелника среског треће класе Стевана Павловића, полицијског писара прве класе среза врачарског, и

за начелника треће класе среза заглавског Александра М. Савића, полицијског писара друге класе управе вароши Београда.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 2. маја 1912. године, у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Владимир Тасић, полициски писар треће класе среза јасеничког, округа смедеревског, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда отпусти из државне службе с тим, да му се на име помоћи издаје из државне касе 30% од његове досадашње плате.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 2. маја 1912. године, у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

БЕЛЕШКЕ ИЗ СУДСКЕ ПРАКСЕ ПО КРИВИЧНИМ ДЕЛИМА

КРИТИЧКО ИЗЛАГАЊЕ

од

М. С. Ђуричића

судије Касац. Суда

35. Повреда тач. 9. чл. 27. Закона о Општинама стоји увек, чим општински суд пропусти да на дан 20. октобра закључи азбучни гласачки списак и тако, закључен пошље надлежном првостепеном суду на накнадну потврду, без обзира на то: да ли се у овим списковима имала вршити каква измена гласача или не.

[Одлуке III Кас. Суда, 5-V-1911 год. №№ 3505 и 3506].

Председник и деловођа општине X оптужени су зато, што нису на време закључили и суду послали на потврду азбучне гласачке спискове.

Мотиви решења првостеп. суда:

„Из одвојених акта о потврди азбучних спискова за општину X, види се, да су азбучни спискови послани овоме суду под 18. октобром 1910 год., а да су у суду примљени 20. октобра, као и то да ти спискови нису имали никаквих измена од прве потврде, те су послани суду без закључне потврде према стилизацији чл. 27. д., Зак. о Општинама. Општински су судови дужни закључити азбучне бирачке спискове 20. октобра, пошто у списак уведу све измене. Према томе, ако измена нема, нема се шта ни закључивати, јер се закључити може она радња, која је отпочела, вршила се и најзад престаје да се врши — закључи се.

Како дакле од потврде азбучних спискова није било никаквих измена у гласачима, то се у списак није имало шта уводити, па ни са увођењем престати — закључити.

Да је овако схватање у духу закона о општинама доказ је и тај, што су за све остале случајеве предвиђени форму-

лари уз закон о општ., а међутим нема формулара за накнадне потврде спискова, у случају кад није било никаквих измена".

Са ових мотива првостепени петровачки суд решењем № 2162/911 г. ослободио је оптужене од стављања под суд.

Ово решење уништено је примедбама III од Кас. Суда под № 3505/911 г., које гласе:

„По тач. д. чл. 27. зак. о општинама, на дан 20. октобра сваке године општински суд мора закључити азбучни гласачки списак, и тако закључен општински суд одмах шаље надлежном првостепеном суду на накнадну потврду.

Према томе суд је погрешно што је оптужене за ово дело ослободио стављања под суд, са разлога да се у списковима није имала вршити никаква измена гласача, па према томе да није било ни потребно накнадно закључење, јер према горњем законском пропису они су били дужни закључити спискове, без обзира да ли у њима има каквих измена или не".

Ове примедбе првостепени суд усвојио је, па су за тим оптужени осуђени на новчану казну по чл. 163. зак. о општинама. Ова пресуда одобрена је пресудом Апелационог Суда и оснажена решењем Касационог Суда. [III 17-II-1912 № 2134].

Напомена. Правилно је гледиште Касационога Суда. Законодавац је тач. д., чл. 27. зак. о општинама, прописао општинским судовима безусловну дужност, да на дан 20. октобра сваке године морају закључити азбучне бирачке спискове и суду их послати на потврду, било у њима каквих измена или не било. Само у овом случају општински органи не могу накнадно мењати ове спискове и те измене антидатирати. јер би били ухваћени у фалсификовању спискова, према оним примерцима, који се већ находе код првостепеног суда и ту баш и лежи заштита противу злоупотребе бирачког права, која се поменутим прописом хтела да изведе.

36. Реферат чувара шума потпун је доказ по чл. 133. зак. о шумама, и у ономе случају, кад је дотични чувар на своју дужност заклет у времену кад се тај реферат има да цени од стране првостепеног суда, па ма и да није био заклет онда, кад је тај реферат поднет.

[III О. К. С. 10-VI-1911 № 3841].

Мотиви пресуде првостеп. суда:

„Према реферату чувара шума и увиђају општ. суда стоји дело горосече, кажњиво по чл. 111. зак. о шумама.

Но како је поднетим уверењем суда општине рушањске под бр. 223. утврђено, да чувар шума у целој 1908 год., па према томе и у времену кад је ово дело извршено и кад је реферат по истом делу писао, није био заклет на своју дужност, то је доказна вредност реферата у сумњу доведена, те не може служити као доказ о кривичној одговорности оптуженога. Па како противу њега нема никаквих других доказа, то се он на основу § 241 крив. суд. пост. има ослободити сваке казне итд".

Примедбе III од Касац. Суда од 10-V 1911 № 3841.

„Кад се из уверења суда општине рушањске од 13-II-1911 под бр. 223. види, да је чувар шума општине рушањске, који је реферат по овом делу горосече поднео, заклет на своју дужност 7. маја 1909 год., онда је суд погрешно узео, да овај протокол чуварев нема доказну вредност с тога, што чувар шума, који га је потписао, није био заклет у времену кад га је поднео, већ је ову исправу требао да цени с обзиром и на ту околност, да је чувар шума ипак заклет, пре него је ожалбена пресуда донета и да је тада имао и тај услов, који се за његову доказну вредност тражи (чл. 24. у в. с чл. 133. зак. о шумама) итд".

Ове примедбе усвојене су, па је доцнијом пресудом оптужени осуђен на казну, а ту пресуду оснажило је и одељење Касационога Суда.

Напомена. Као доказ о горосечи служи протокол, који се састоји из две исправе: 1) реферата чувара шума и 2) увиђаја општ. суда. Обе те исправе морају бити онако начињене, како је прописано у чл. 133. зак. о шумама, па да протокол може имати доказну силу. Заклетва чувара шума предвиђена је у чл. 24. зак. о шумама. И кад је она већ положена у времену кад се реферат овога службеника има да цени као доказ, онда ј поменути протокол уредан, јер се заклетва овде има да сматра само као појачана гарантија за исправност дотичног службеника у служби. [Види о чиновничкој заклетви у опште Das Reichsbeamtengesetc, vom 31. März 1873, erläutert von — Rèper, zw. Ant., Berlin 1901, код § 3 итд.]. Ово стоји овде у толико пре, што се веродостојност исправе овога службеника (реферата) поткрепљује и накнадном исправом друге власти — увиђајем општ. суда.

37. Реферат незаклетог чувара шума није доказ за кривицу оптуженога.

[III 9-VI-1911 №№ 6000 и 6006].

Противу опт. X поднео је реферат за дело горосече — чувар шума У, који на своју дужност није заклет. По оваквом реферату првостепени суд осуди оптуженога на казну. Та пресуда уништена је поменутим примедбама Касационог Суда, које овако гласе:

„Кад се из извештаја суда општине мионичке види, да се у архиви тога суда није могао наћи протокол заклетве чувара шума, онда је суд погрешио, што је реферат незаклетог чувара узео као потпун доказ о кривици оптуженога, јер по чл. 24. у в. с чл. 133. зак. о шумама само се реферат заклетог чувара може сматрати као потпун доказ против учиниоца дела".

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ТРАГОВИ НОГУ И РУКУ У КРИВИЧНИМ ИСТРАГАМА

(НАСТАВАК)

Нитрат сребра.

Развијање отиска прстију помоћу нитрата сребра одавно се већ практикује. Нитрат сребра употребљавао је већ и Форжеот приликом својих студија. Међутим, ово је најгора метода за развијање отисака, и ако јој извесни теоричари полицијске технике — који су писали књиге небавећи се никад праксом — придају знатну вредност. По овој методи отисак за развијање треба намазати, и то веома пажљиво да се не би покварио, водњикавим раствором нитрата сребра (10%), и изложити га за извесно време дневној светлости. После овога треба са отиска скинути вишак раствора помоћу воде и вапоризатора, услед чега отисак постаје црнкаст. Слика на њему образована је из масе малих и усамљених тачкица. Отисци на стакленим предметима могу се, после овога, опрати у фотографском изазивачу, услед чега нацрти постају јаснији.

Ако се отисак налази на органском телу, у чију унутрашњост може да продре нитрат сребра, метода ова не даје добре резултате, јер се основа увек обојава и тиме спречава видљивост отиска. Као што смо већ рекли, метода ова стара је и не даје добре резултате. Резултати, који се добијају осталим методама, много су бољи. Само у извесним специјалним случајевима, на које се не могу применити остале методе (н. пр. да би се отисци босе ноге на премазаном паркету учинили видљивим) може се употребити нитрат сребра.

Треба знати, да је још Форжеот употребљавао осмичку киселину за бојадисање отисака. У овом циљу он је стакло са отиском мешао под звоно са кристалима осмичке киселине, излажу ћи га на овај начин њиховој еманацији. Папиларне линије постајале су, услед овога, црне после неколико дана. Ова метода успева само код отисака врло масних и свежих.

Исто је овако и код методе помоћу флуорохидричне киселине, код које се стакло са отиском излаже еманацији ове киселине. Услед ове стакло потамни, изузев места на којима се налазе масне материје.

Раствори материја за бојење

Сматрамо да смо били први који смо применили ове растворе за бојење отисака на стаклу. У овом циљу употребли смо алкохолни раствор фишина, који смо сипали на отисак пошто смо претходно загрејали стакло са великом предострожношућ. Услед овога отисак је добијао црвену-љубичасту боју. Ова метода давала нам је некад добре а некад рђаве резултате, и с тога није за практичну употребу.

Стокис, из Лијежа, препоручује бојење отисака помоћу црвеног судана (III), који боји само масне материје. Бојење се заснива на раствору материје за бо-

јење у масти. Судан за бојење справља се, по Стокису, на овај начин: извесну количину алкохола од 70° н. пр. 500 с.с. треба загрејати до тачке кључања и потом насути у стаклену флашицу са 40. гр. судана, па ову херметички затворити и изложити топлоти од 40° за време од 24 сата. Добивени раствор треба филтрирати пре сваке операције, јер се кристали масних материја, који се образују, могу наслагати на отисак и учинити га нејасним. Тако исто потребно је да се овај раствор чува у помрчини, јер на сунцу губи боју-бледи.

Само бојење отиска бива на овај начин: парчад стакла, на којима се налазе отисци, мећу се на дно једне стаклене тацне са углачаним ивицама, која се херметички затвара поклопцем од мутног стакла. Да би се избегло образовање кристала од материја за бојење, треба страну стакла, на којој су отисци, окренути ка дну тацне, подмећући под ивице стакла мале дрвене попречнице. Пошто се у тацну наспе охлађен и филтрован раствор, тако да течност покрије цело стакло са отиском, треба тацну брижљиво затворити и оставити у помрчини за време од 24 сата. Ако би стакло дуже остало, на њему би се наслагали кристали који би га могли учинити нејасним, а ако би се пре времена извадило из раствора боја би му била бледа. После овог рока од 24 сата саткло са отиском треба из тацне извадити и опрати, провлачећи га кроз хладну воду за време од једног минута, а за овим оцедити га и осушити.

Помоћу судана могу се обојити и отисци који су стари по неколико дана, само што је боја ових отисака слабија од боје свежих отисака. Ми смо са успехом употребљавали Стокисову методу, по којој се отисци прстију могу врло добро обојити, задржавајући овом приликом све финесе својих нацрта.

Јодна пара.

Јодна пара служи такође за бојење отисака прстију, произведених масним материјама. Тако, отисци на стаклу постају жути кад се изложе њеном утицају, а тако исто и отисци на хартији. Утицај јодне паре на ове последње много је јачи

Развијање отисака помоћу јодне паре врши се на овај начин: у порцулански реципијенат треба метнути неколико кристала јода, па дно реципијента загрејати на пламену дотле док се јод не почне претварати у љубичасту пару. У овом моменту на отворени крај реципијента треба брзо наднети хартију за коју се верује да садржи отисак, и задржати је над паром неколико секунада. Разуме се већ, да јодној пари треба изложити ону страну хартије на којој је отисак. Кад се хартија удали од реципијента видеће се на њој црнкасти нацрти отиска прстију на основи жуто-црнкастој, више или мање обојеној. Боја отиска и основе ишчезава доста брзо, те се с тога мора одмах приступити фотографисању појављеног отиска. Фотографисање ово извршује се веома лако помоћу белог филтра. Да би изазивање невидљивих отисака помоћу јодне паре испало добро, неопходно је потребно да се ова пара развије у великој количини, и да хартија са отиском буде врло кратко време изложена њеном утицају. Ако би она остала дуго над реципијентом, и отисак и његнва основа постали би подједнако угасити.

Примена ове методе препоручљива је за изазивање невидљивих отисака на документима, на којима операција не треба да остави никаквог трага. Доиста, као што смо већ поменули, боја од јода ишчезава врло брзо, и хартија постаје онаква иста каква је била и пре опсрације, ако у њој нема штирка.

Посипање прахом.

Невидљиви отисци прстију могу се исто тако открити и помоћу разног ситног праха. Бертилон је био први, који је у овом циљу употребио графит, посипљући њиме места са невидљивим отисцима. Пошто само масне папиларне линије задржавају графит, а не и остала недодирнута места, то се отисци прстију на белој основи појављују, услед посипања графитом, у црној боји. Нацрт, добивен на овај начин, може се фиксирати помоћу обичних средстава која се употребљавају за фиксирање нацрта помоћу плајваза. Треба само имати у виду, да код несатинираних хартија и сама њихова влакна задржавају мале количине графита, услед чега нацрт губи у јасноћи.

Графит се може употребити за изазивање отисака на свима предметима отворене боје и са глатком површином. Да би уклонили мале количине графита, које пријањају за површине посутих предмета, ми се служимо дуваљком у облику вапоризатора, код кога је стакло замењено стакленом цеви, која је на врху отворена. Треба само избегавати сувише јаку пројекцију ваздуха да се не би покварио нацрт отиска.

Поред графита, за посипање невидљивих отисака још се употребљују: креда, ликопод, магнезијум и т д. за отиске на угаситим основама, и цинабор, разни метални прахови и т д. за отиске на отвореним основама.

Од свију ових материја, најбољи је магнезијум. Од свију осталих, па и од ликопода, отисци су спљоштени и непотпуни. Сасвим је друга ствар са карбонатом олова. То је најбољи прах за изазивање отисака ако је само добро сув. Он се врло добро фиксира за отисак и даје овом финоћу, коју је апсолутно немогућно добити осталим праховима. Поред овога, он се врло лако скида са отиска меком четком, услед чега отисак постаје финији и јаснији.

Карбонат олова има још једно преимућство над осталим праховима за изазивање отисака: његова бела боја може се лако претворити у црну ако се изложи еманацијама сулфидрат-амонијума.

Ако се невидљиви отисци прстију налазе на обе стране каквог парчета стакла, треба их изазвати помоћу карбоната олова а за овим један обојити црно. Да се ово постигне, треба дотичну страну стакла метнути над стаклени суд, у коме се, на дну, налази раствор сулфидрат-амонијума. Приликом фотографисања белог отиска треба позади стакла — на коме је овај отисак — ставити црну хартију. Противно овом, приликом фотографисања отисака црне боје, треба иза стакла ставити беду хартију.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

КРИЗА РЕПРЕСИЈЕ

ОД

LOUBAT-A

ГЛАВНОГ ПРОКУРАТОРА АПЕЛАЦИОНОГ СУДА У ЛИЈОНУ

(НАСТАВАК)

Знамените криминалисте оспоравале су корист од овога права. Упоређивали су га са мађиским прутићем који има власт да уништава законе[1]. Али се ове строге идеје не слажу са захтевима друштва, јер показују увек нешто непредвиђено и непомирљиво са законицима који су у снази. Право милости намеће се да се коригује недостатак гипкости закона и неминовно несавршених пресуда. „Ова власт праштања коју владалац има, — каже Монтескије, — кад се врши са мудрошћу, може имати дивних дејстава". Али је вршење овога права по све деликатно и граничи са самовољом. Треба га употребљавати умерено из бојазни да се не падне у мекуштво и слабост, а никад пристрасно; то што би допустило да рекнемо са Бекаријом, да се онај који има мисију да извршује законе, уздиже изнад њих и пређутно их не одобрава. У осталом, злоупотреба би неминовно повукла пропаст овога потребног права, исто онако као што је било под старим режимом, изазвавши протесте философа, те је уставотворна скупштина једним одушевљеним вотумом укинула ову краљевску прерогативу. Већ право милости није популарно; мало ће требати да се уздрма.

Приметимо пре свега, да то није као што се у опште мисли, лично право председника републике. Декрети милости, као и сви други акти шефа државе, треба да буду према потписани од једног министра, и само право врши се под гарантијом министарске одговорности. Ако има злоупотреба, највиши шеф државе не носи одговорност, већ министри. Средњи број осуђених који су помиловани, био је од 1881 до 1885, 4625 и 3856 за период од 1886—1890. У овој епоси, примена закона о условној осуди и одлагању, производи знатно умањење и средњи број од 1891 до 1895 није био већи од 2581 и 2625 за време од 1896—1900. Али од 1901 до 1905 цифра се мења до 3367. Сваке године примећују се неколико прогнаника међу изабранима. Има их баш међу њима који су више пута помиловани.

Но, са највише племенитости милост је практикована код осуда на главну казну. Смртна казна скоро је укинута за време од једну десетину година услед ових честих помиловања. Услед тога дру-

[1] *Bentham.*

штво је лишено једне казне, највеће од свију која је прописана у његовим законима. Тако схваћена милост није више вршење сувереног права, које је намењено да се примени у случајевима које ни закон ни пресуде нису могле предвидети, него права ревизија закона и судских пресуда. И овај доброчин, милостив суд функционише са толиким активитетом, да му се могу готово са извесношћу есконтовати одлуке.

Условно је ослобођење само друго право ове прерушене милости, са том отежавном околношћу што је оно атрибут, не шефа државе него министра унутрашњих дела. Често је условно ослобођење ревизија одлука милости, као што је милост ревизија пресуда. Кад је милост била одбијена. осуђени ће закуцати на друга врата која није тешко отворити. Овај други биро опраштања поверен је функционерима министра унутрашњих дела и као ни помиловања, његове се одлуке не публикују и не мотивишу. Могло би се мислити да добро владање и преданост раду владају суверено у тамницама пошто се предлаже одвећ велики број осуђених. Предлози се чине по мало и неправо и свакојако. Да ли су се осуђени добро или рђаво владали, није стало за тим! Најопаснији злочинци, подводачи, рецидивисте, чији је цео живот био само један сплет злочина и који ће опет отпочети такав живот, предлагани су од администрације за условно ослобођење. Вероватно да ту има тактике коју диктују неколики разлози економије. Овај закон који је био донесен да фаворизира поправку осуђених, постао је буџетско средство. Не пита се да ли осуђени својим кајањем и напором к добру, заслужује да буде охрабрен и награђен, него колика ће бити економија од његовог пуштања у слободу. Кад један пут изађу из затвора, више се њима не баве; они могу на доколици понова да се одаду њиховој ужасној професији и често то и чине.

Како је магистратура могла избећи ову атмосферу опште благости? Требало је људи другог доба. У општој распуштености, није се могло очекивати да једино судије задрже чврстину. У осталом, није одавно како се обратила пажња на њихову прекомерну благонаклоност. Још јуче су их оптуживали за противно. Штампа, позориште, сликали су их као сурова и груба створења, робове нечовечних и преживелих прописа, блазираних од навике кажњавања; упоређивали су судове са воденицама осуда, које се окрећу, неосетљиво, индиферентно и мељу грубо све што падне под њихове тешке точкове. То је било с тога што су их мало познавали. Одавно је већ благост владала у срцу магистрата. Свакодневни сведоци беда човечанства, они осећају према њему више сажаљења него срџбе; они се баш не поводе за гњевом који заслепљује и труде се да сачувају своју хладнокрвност. У колико постају старији, они су више родитељског понашања, него ли строги. Не само да нису окорели, него су пре добродушни. Не бих се изненадио, ако би се често они више уплашили од строгости казне, него сам осуђени. Код магистрата виших јуридикција на које би требало рачунати да поправљају слабости других, влада још већа благост. Ови поштени људи неће да се узалуд њима обраћају. Ако су судије прве инстанције осудили осуђеног на једну годину дана затвора, саветници у вишем суду налазе да је десет месеци одвише довољно; ако су у првостепеном суду досудили ком десет месеци, они у вишој инстанцији скину два или три месеца; ако су каквим случајем магистрати са црном хаљином, одбили одлагање, они у црвеној хаљини журе се да поправе ову неопортуну строгост.

Слабост код пороте још је већа. Неискуство, страх, осетљивост, чине те је код пороте правда неједнака, на срећу, зависи од утисака у суду, на улици или од штампе. Извесни су злочини осигурали опроштај, док се други који су много мање озбиљни, казне без сажаљења. Убиства, тровања, побачаји, матере убице своје деце, ослобођавају се уз аплауз аудиторијума, док се какво лице које је направило неколико комада лажног новца осуђује на вечиту робију. Једнога дана порота је свирепа; сутра дан је болећива. Оптужени који има вештог и речитог адвоката има велике шансе да буде ослобођен; али какав сиромах, несрећник, кога брани приправник, скоро сигуран је да ће бити осуђен. Образовање, васпитање, држање оптуженог врше велики утицај на пороту. Ако је то каква жена, њена лепота говори за њу и утиче на наше модерне хелијасте! Страсни злочини уживају некажњење и налазе по некад апотеозу у кривичном суду као и у позоришту. У стварима које имају најмању политичку боју, правда пороте је најнеизвеснија; и адвокати, знајући то не пропуштају а да не уплоту политику тамо где она нема ни шта да види. Јаван човек који тражи од пороте заштиту своје части, чини скоро јуначко дело, толико је опасно његово предузеће. Најпосле порота тежи да буде господар казне; она поставља своје услове суду и ако се они не приме, она ослобођава. Позната је њена издашност у олакшавним околностима; она их налази код најгнуснијих злочина: она их одобрава 73 пута од 100 т. ј. скоро три четвртине осуђенима. У овој трци за милошћу, судови се такмиче са поротом употребљујући своје овлашћење о ублажавању казне у 7/10 случајева; и ова средња цифра све више се појачава. Треба сматрати као срећан случај кад магистрати не капитулирају до Беранжеовог закона. За извесно време могло се надати да ће порота, боље рекрутована, просвећенија, искуснија, поправити своје навике. Но, ако је веровати статистици, зло се на против умножава. Жалосно је констатовати да је наша највиша кривична јуридикција, код које долазе на расправу највећи злочини и на коју следствено, друштво има право да рачуна највише, тако слаба и несигурна.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

Све је ово било у некој тајанствености, и преварени се не усуђиваху да се озбиљно жале. Једино је било утврђено да је г. Бертран ишчезао; судили су га и као бегунца осудили на пет година рада на јавним грађевинама. Мало затим дође наредба да се похапсе главни међу Олимпијевцима и да се растури њихово друштво. Али наредба је могла бити извршена само делимично: коловође дознав да их влада гони и да ће их позатварати у ћелије венсенске или у друге државне затворе, претпоставише смрт једном таквом бедном животу. Још истог дана петоро су се убили; један поднаредник двадесет пете врсте и још два друга убили су се из пиштоља. Један капетан, који је у очи тог дана примио диплому команданта батаљона, закла се бријачем. Становао је код „Сребрног Лафа". Господар Бутроа зачуђен што не силази, као што је увек чинио, да доручкује са осталим официрима, куцне на врата његове собе: капетан се тад био нагао над једним умиваоником, који је намеспио да у њега пада крв; намести брзо оковратник, отвори, покуша да говори и падне мртав. Један марински официр, који је био на лађи пуној барута, потпали лађу и експлозија дохвати још једну. Земља се затресе на неколико миља у около; сви прозори у доњој вароши попрскаше; фасаде од кућа у пристаништу попадаше, комаће једрила, катарки и лешева беше разбацано на више од осамнаест стотина хвати. Посада са обеју лађа изгину... Само један једини човек, као неким чудом оста, неки лађар који је био у кошу на катарки. Катарка са којом је био одбачен у облаке, паде усправно у пристанишко просушено блато и забоде се дубоко, више од шест стопа, и мрнара нађоше живог. Али је изгубио слух и говор и не поврати их никад више.

У Булоњи се изненадише једнаковости ових догађаја. Лекари су објашњавали једновременост самоубистава расположењем које је изазвало нарочито стање атмосфере. За доказ свога мишљења позивали су се на догађај прошлога лета у Бечу, у Аустрији, где су једног истог дана велики број младих девојака, као судбином гоњене, извршиле самоубиство.

Неки су мислили да необичност овог догађаја објасне тим што су говорили да се после једног разглашеног самоубиства морају десити још два или три. Укратко, свет је у толико мање знао шта да мисли, у колико је полиција, бојећи се да се не примети ма шта што би изгледало као опозиција царском режиму, с намером пуштала најчудноватније гласове, а предострожност је била толика предузета да име Олимпијевац није у овој прилици ни поменуто било. Међутим узрок толиким трагичним догађајима била је достава г. Бертрана. Нема сумње, он је

за то награђен; ја не знам како, али ми изгледа да је полиција задовољна његовом службом продужила користити се њим, јер је неколико година доцније виђан у Шпанији, у исланбуршком пуку, где као поручник није ни мало мање сматран за племића него што су сматрани Монтморанси, Сенсимони и други потомци неких најславнијих кућа француских, који су били у овоме пуку.

Ускоро по пестанку г. Бертрана, чета у којој сам био, би премештена у Сенлеонард, мало село. једну миљу далеко од Булоње. Ту нам се служба састојала у чувању једног барутног магацина, у коме је била велика количина ратне муниције. Служба није била тешка али је стражарење сматрано као опасно: неколико је шиљбока ту било убијено и говорило се да су Енглези решили да овај магацин запале. Неколико покушаја ове врсте нису ни мало остављали сумњу да се у ово не верује. Имали смо, дакле, довољно разлога да будемо стално на опрези.

Једне ноћи кад је био мој ред да разводим стражу разбуди нас изненадно пуцањ пушке; одмах смо сви били на ногама; пожурим као што се обично ради да сменим шиљбока: био је то неки рекрут који ми својим јунаштвом не улеваше баш много поверења. Упитам га, и, по његовим одговорима, закључим да је се безразложно уплашио. Обиђем око магацина, прегледао сам улазе, не види се ништа, никакав траг од човека. Уверен тако да је рекрут напразно направио узбуну укорим га и припретим му затвором. Али по повратку у стражару понова га запитам, и по озбиљности којом је доказивао да је видео некога, и по појединостима које ми је рекао, поверујем да се није бадава уплашио; обузе ме неко предосећање; изађем, пођем понова ка магацину и нађем врата отшкринута, гурнем их и још с врата спазим слаби одблесак неке светлости која се вијаше између два висока реда сандука пуна муниције. Притрчим брзо и видим... запаљена лампа, пламен лиже даску на сандуку и већ се осећа мирис... није било ни тренутка за губљење; без устезања угасим лампу, изврнем сандук и својом мокраћом угасим остатак пожара. Потпун мрак около мене уверавао ме је да сам зауставио несрећу, али нисам се могао смирити док се и мирис није изгубио и дотле сам причекао, па се вратим. Ко је био кривац? Не знам га, али у мојој души су се гомилала нагађања; сумњао сам на руковаоца магацина и да бих се уверио одем одмах у његов стан. Његова жена беше сама и рече ми да јој је муж, сигурно задржан послом, заноћио у Булоњи, али да ће сутра изјутра доћи. Затражим кључеве од магацина; он их беше однео. То што је однео кључеве доврши моје уверење да је он кривац. Пре но што би поднео рапорт о свему овоме навратим се сутра изјутра око десет сати да видим да ли се вратио; не беше још дошао.

Прегледајући истога дана инвентар магацина увидело се да је руковалац имао највећег рачуна да се стовариште уништи. Четрдесет дана прођоше а не знађаше се где је се овај човек део. Његов леш су после жетеоци нашли у једној пшеници, а крај леша пиштољ.

Моје присуство духа спречило је експлозију магацина и за то сам награђен унапређењем: постао сам поднаредник, а главни командант звао ме је да ме види и обећа да ме препоручи благонаклоности господина министра. Видећи се тако, што кажу, на коњу, а како сам желео стићи до циља, трудио сам нарочито да као Лебел изгубим све рђаве особине Видокове, и да нисам морао с времена на време, ради присуствовања примању хране, долазити у Булоњу, био бих исправан војник. Али, кад год бих дошао у варош морао сам посетити оног подофицира од кога сам одбранио Бертрана. Он истина то није тражио, али сам ја осећао потребу да га чувам. При тим посетама цео дан би био посвећен пијанчењу и тад сам и против воље заборављао да се променим.

Причајући како има ујака сенатора чије му је наслеђе осигурано, мој бивши друг из завода живљаше једним врло угодним животом; поверење које је уживао као човек од фамилије било је неограничено. Није било у Булоњи богаташа који није сматрао за част да му дође тако отмен човек. Најамбициознији родитељи пису желели ништа толико колико да њега имају за зета, а и међу девојкама је успевао много; тако је могао до воље црпети кесе родитеља и задобијати љубав девојака. Живео је као пуковник, имао је псе, коње и слуге; гласом и држањем изигравао је великог господина, и умео је као нико други да баци прашину у очи, и да се направи важан. Због тога чак и официри, који иначе много полажу на преимућство еполета, налазили су као сасвим природно то што их он засењује. На другом месту ван Булоње овај би пробисвет био врло брзо обелодањен као варалица, али у једној новој вароши где је грађанство од доброга друштва примило само одело, било му је лако протурати се.

Његово право име било је Фезар, а у заводу су га знали само под именом Хиполит; био је, мислим, из Доње Нормандије, са свима одликама слободе; отворен, смео, имао је ону црту лукавства, коју зли језици пришивају становницима Домфрона; једном речи, био је препреден човек и снабдевен свима особинама да улије поверење. Да је имао једну једину стопу земље дала би му прилику за хиљаху парница и од тога, упропашћивајући суседе, постао би богат, али он није имао ништа на свету и немогући постати тужилац постао је варалица, затим фалсификатор, а после... видећемо. Нећу да слутим догађаје који ће сами доћи.

(НАСТАВИТЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине моштаничке, актом својим Бр. 551, пита:

„Један грађанин ове општине, поднео је молбу суду овом, којом тражи, да му суд и одбор у смислу чл. 30. става последњег закона о водама изда одобрење — одлуку, те да може на свом имању подићи воденицу од незнатне важности у ред поточара.

За подизање таквих грађевина, по истом члану јасно се види, да суд и одбор може дати одобрење молиоцу за подизање, ако се тим подизањем никоме неће што та доносити, а које одобрење издаје бесплатно.

По тарифи пак 385. закона о таксама, за допуштање и подизање воденица поточара има се наплатити такса у десет динара.

Према овоме суд је у недоумици: треба ли наплатити таксу или не, и да би се правилно урадило, то се моли уредништво да објасни:

1. За подизање воденица поточара у смислу чл. 30. става послед. закона о водама. може ли суд и одбор давати одобрење бесплатно, или се има наплаћивати такса по тарифи 385. закона о таксама у десет динара; и

2. Сем тога кад молилац у смислу чл. 30. зак. о водама не положи таксу и на тражење суда нехтедне положити по тарифи 385. зак. о таксама, онда може ли суд поступити по чл. 16. зак. о таксама т. ј. поднету молбу оставити у акта као нетаксирану, и ако не може, шта се има по истој урадити?“

— На ово питање одговарамо:

Општински суд и одбор могу давати дозволу за подизање грађевина на води, о којима је реч у чл. 30. закона о водама и њиховој употреби.

О свакој својој одлуци ове врсте, треба да известе и господина Министра Народне Привреде, који има право надзора по закону о употреби вода и регулисању река.

За ове дозволе мора да се наплати такса по ТБр. 385. у 10 динара, јер је овим законским прописом укинуто оно наређење из чл. 30. закона о водама, по коме су ове дозволе давате бесплатно.

Ако молилац не положи таксу по захтеву суда, онда његову молбу оставити у архив у смислу чл. 16. закона о таксама.

II.

Суд општине црнољевачке актом својим Бр. 810, пита:

„Част је суду овом умолити уредништво „Полицијског Гласника“ за следеће обавештење.

Пресудом овог суда, од 21. марта т. год. Бр. 604, осуђена су два лица са по три дана затвора због дела из § 375 а кр. зак. и од заузећа земљишта да се одбију.

Један осуђени изјавио је жалбу противу ове пресуде. Првостепени суд одлуком својом од 3. априла 1912 године № 7209, поништио је поменуту пресуду из разлога тог, што је требало да се у пресуди тачно означе међе и границе заузетог земљишта, а друго што приликом одмеравања казне суд није ценио олакшаване и отежаване околности, ако их оптужени имају.

Према овоме умољава се уредништво да изволи у првом наредном броју свога листа објаснити: да ли је поменута пресуда поништена у опште према обојици осуђених, дакле и према ономе, који жалбу није ни подносио; и ако није према њему пресуда поништена, како ће се онда од њега заузето земљиште одузети и колики део, кад су они учинили заузеће заједнички над једним парчетом земљишта?

Поред овога умољава се уредништво и за ово објашњење.

Кад један оптужени по грађанском спору не пристане на вредност спора. означену у тужби, већ тражи да се процена преко вештака сазна, то који је дужан да вештацима положи дијурну напред, да ли оно лице које није пристало на вредност, или пак тужиоц који је спор повео, па ако је дужност оног лица да дијурну положи које на вредност спора није пристало, па и би хтело да дијурну положи, у том случају шта би суд могао урадити, и да ли би суд могао узети ону вредност, која је у тужби означена или како друкше?«

— На ово питање одговарамо:

1. По § 15. и 16. полицијске уредбе, судови могу разматрати и ништити пресуду само на жалбу осуђенога.

Ако жалбе нема, онда значи да је осуђени задовољан пресудом, и она према њему постаје извршном онога дана, кад је истекао последњи дан за жалбу.

Према овоме, кад суд тврди: да један од осуђених није у опште поднео жалбу, онда би пресуда према њему остала у снази.

Али како се из примедаба судских види, да је суд, поред осталога, поништио пресуду и са тих разлога: што суд није ценио олакшаване околности, **„ако их оптужени имају“**, то изгледа да је суд поништио пресуду према обојици.

Да се не би учинила каква кривица, нека суд пажљиво прочита судску одлуку, па на случај какве нејасности нека учини питање првостепеном суду: да ли је пресуду поништио према једном или обојици.

Ако би одговор био да је пресуда поништена само према жалиоцу, онда се над овим другим може извршити пресуда и одузети цело заузето земљиште, пошто при заузећу није чињена никаква дооба.

Над другим, према коме је пресуда поништена, треба изрећи нову пресуду у смислу судских примедаба; и

2. Кад неко спори вредност означену у тужби, и тражи да се ова изнађе путем вештачења, онда суд, према § 6. гр. с. пост. има да одреди вештаке.

Дијурну за њих има да положи страна, која вредност спори § 258 и 260 кр. с. п.

Ако у остављеном року то не учини, суд ће узети да је вредност она, која је тужбом постављена, и по поднесеним доказима пресудити ствар.

III

Суд општине ратарске, актом својим Бр. 1094, пита:

„Моли се уредништво да изволи дати овоме суду следеће обавештење:

Пресудом првостепеног смедеревског суда од 22. фебруара 1912. год. Бр. 8221, осуђено је извесно лице из Ратара са 3 године робије за 2 дела из § 223. тач. 1. крив. закона.

Именовани је већ упућен на издржавање досуђене му казне, а по себи у својој задрузи оставио је мајку и три малолетне сестре без икакве пунолетне мушке личности, које имају да живе на заоставшој имовини осуђеног до његовог доласка са осуде.

Како ће сада суд првостепени наредити, преко надлежних, да се изврши наплата досуђених крив. трошкова од осуђеног, а он нема ни онолико земље, колико му штити § 471. гр. суд. поступка, а на овом имању ужива удова као мајка осуђеног и три малолетне кћери његовог оца, то настаје питање: шта ће радити суд кад добије наредбу за попис имовине, односно да ли суд може и сме издати уверење да осуђени нема своје засебне имовине сем што је живео на имовини свог покојног оца заједно са мајком удовом и сестрама, и ако изда да ли ће сносити какву одговорност или не, и у опште шта треба урадити у овом случају?«

— На ово питање одговарамо:

Мати осуђеног има право удовичког уживања на имању свога мужа.

Сестре осуђеног имају право пристојног удомљења из очевог имања.

Према томе, осуђени може бити наследник само онога имања, које преко свега овога претекне, па према томе само то имање могло би бити предмет пописа за његове кривичне трошкове.

Кад суд добије наредбу да изврши попис, он нека то учини, али нека у самом акту пописа констатује све ово и истакне право и матере и сестара осуђеног, па ће полицијска власт урадити даље што треба по закону.

IV

Суд општине јовачке, актом својим Бр. 1005, пита:

„У овој општини једно лице има две механе са механским правом, од којих у једној механи ради свакодневно, а у другој механи од пре десет година механску радњу не упражњава, већ у овој обично круни кукуруз те му служи за магазу, тако, приликом вршаја у њој стовара жито, собе механске издате су појединим фамилијама под кирију.

Моли се уредништво за обавештење, да ли сопственик ове зграде, после толико година неупражњавања механске радње у истој има сада местно механско право, или га је изгубио, и ако га је изгубио, шта треба радити те да му се ова радња затвори?«

— На ово питање одговарамо:

По § 24. уредбе о механама, „кад механа у течају једне године остане неупотребљена као механа, та се више неће моћи ни отворити без новог дозвољења, које се мора тражити по §§ 12. и 13. уредбе о м ханама“.

Како суд тврди, да се у помонутој згради не механише већ 10 година, то је она изгубила месно механско право.

Ако би сопственик ипак покушао механисати, треба известити среску власт, која би поступила по последњој тачци трећег става § 24. поменуте уредбе.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

О давању права употребе воде са потока, као и одузимању овога права, решава општински суд са одбором, у чијем се атару налази дотични поток (чл. 30. закона о водама).

Добрици И., из В. Ш....., још 1909. године одлуком суда општине в. ш..... дато је условно одобрење, да може воду са в. ш..... реке одводити на своју воденицу „Прекају“. Између осталих услова односно обавеза, под којима му је дато ово право употребе воде, био је и тај, да тим одвођењем воде не чини никакву штету имањима околних грађана.

У мају месецу 1911. године, Милоје Ч. и још 74 лица известили су општински суд, да Добрица одвођењем воде наноси штету њиховим имањима, па су молили да се то извиди и утврди увиђајем а по том му се забрани даље одвођење воде.

Увиђајем на лицу места утврђено је стање представљено у тужби.

На основу овога, општински суд позвао је жалитеља да учини све да се одвођењем воде не наноси штета овим лицима.

Како Добрица није ово учинио, то је општински суд са одбором, на основу чл. 14., 15. и 30. закона о водама, решењем од 2. фебруара 1912. године № 146, одлучио, да му се одузме право одвођења воде са в. ш..... потока-реке на његову воденицу „Прекају“.

Незадовољан овим решењем, Добрица се жалио надзорној власти. Надзорна власт по оцени жалбеног решења, навода у жалби и односних аката решењем од 16. фебруара 1912. године Бр. 3386 одобрила је решење суда и одбора општине а жалбу одбацила као неумесну.

По изјављеној жалби, III Одсек Државног Савета нашао је, да је решење надзорне власти правилно и на закону основано. С тога је на основу чл. 170. закона о општинама решио да се жалба одбаци као неумесна.

Одлука од 16. априла 1912. године № 3349.

Решавање о чињењу поклона из сеоског имања, односно о отуђењу покретног имања, права, поклона и потраживања појединих села, која улазе у састав општина, које су састављене из вароши и села, или из више села, не спада у надлежност сеоског састанка, јер овај решава само о размени и отуђењу непокретног имања.

Данило М., Вучко П., Душан М., Прока М. и Љубомир П., сви и села К.... поднели су молбе одбору општине к..... и молили га, да им дуговања селу к.... за горосечу опрости, пошто су. веле, сиромашни људи, те се ни продајом цело-

купне њихове имовине та дуговања не могу наплатити.

Општински Одбор донео је одлуку, да ову ствар изнесе општинском збору као надлежном на решење, па је одредио и дан за сазив збора.

Надзорна власт задржала је од извршења ову одлуку одбора из ових разлога:

1., што није требало сазивати збор целе општине за решење овог питања, већ само збор сеоских села к....., пошто је то његова ствар ;

2, што се не види, да ли су сви одборници звати за ову седницу, нити се види. да ли је ко одсуствовао, и зашто;

3.. што одбор истом одлуком није могао одређивати и дан збора, јер иста није још постала извршном;

4., што у одлуци није наведен законски пропис о избору гласачког одбора; и најзад;

5., што је одборску радњу водио (писао) један дечко, који није имао услова за деловођу — чл. 115. закона о општинама.

После овога, општински одбор донео је 10. јануара 1912. године одлуку, да се поводом предњих молаба горосечаца ова ствар изнесе сеоском састанку на решење.

Надзорна власт решењем од 14. јануара 1912. године № 394. обуставила је и ову одборску одлуку од извршења, поред оних разлога наведених у ранијем решењу, још и зато, што у чл. 57. закона о општинама није предвиђено, да сеоски састанак може и овакве ствари да ради, а при том молиоци (горосечци) су имућни људи.

По изјављеној жалби, III Одсек Државног Савета нашао је, да је решење надзорне власти правилно и на закону основано.

С тога је на основу чл. 170. закона о општинама решио, да се жалба одбаци као неумесна.

Одлука од 18 априла 1912. год. № 3624.

Један случај одобрења зборске одлуке о расходовању општинског прireза.

Збор општине м..... на дан 23. марта 1912. године донео је одлуку, да се општински прирез из 1910. и 1911. године, у суми од 848 дин., расходује због немогућности наплате од дужника.

Државни Савет расмотрио је како одлуку збора, тако и акта овог предмета, па ју је на основу чл. 33. у вези чл. 51. закона о општинама одобрио.

Одлука од 2.. априла 1912. године № 3714.

У општинама, које су састављене из вароши и села, или из више села, поред општинског збора постоје још и варошки, односно сеоски састанци, као скуп правних гласача вароши или села, у чију надлежност, поред осталога, спада и то, да решава о размени и отуђењу својег непокретног имања

Збор општине п.... (која је састављена из два села — села П... и села Р....) на дан 28. фебруара 1912. године, донео је одлуку, да село Р. изврши размену једног свог земљишта за земљиште Милана В., онд„ у циљу проширења дворишта и плаца школе р.....

Државни Савет расмотрио је како одлуку, тако и акта, па је нашао да се одлука збора не може одобрити с тога, што је о трампи овог сеоског земљишта решавао збор целокупне политичке општине, а по чл. 57. закона о општинама о томе је требао да решава састанак сељана села Р.

С тога је на основу чл. 33. закона о општинама решио, да се одлука збора не одобри.

Одлука од 24. априла 1912. године № 3630.

Јос. К. Ст.

Крађа извршена и од стране слугу према господару, удешеним кључем, обијањем итп. **опасна је крађа,** и без обзира на однос који је, у време извршења дела, постојао између извршиоца дела као слуге, и оштећеног као господара, јер је такав њихов однос без утицаја, када је у питању крађа извршена на опасан начин.

(Одлука Касац. Суда од 7. јануара 1912. Бр. 16964.)

Решењем првостеп. суда стављен је под поротни суд и у притвор Гаја Д., што је удешеним кључем отворио закључану фијоку свога газде Ђ. и из исте украо 948 дин., те је на тај начин учинио кривицу из § 223. тач. 1. кр. зак. Првостепени суд је нашао да овде стоји дело из § 222. тач. 10 кр. зак. с погледом на то што је оптужени, у време извршеног дела, био слуга код приватног тужиоца, а без обзира на начин извршења дела, па је, по искључењу поротника, пресудио био да се оптужени Гаја ослободи казне као невин, налазећи да нема довољно доказа противу њега.

Но, Касациони Суд примедбама својим од 7. јануара 1912. г. бр. 16964 поништио је горњу пресуду са ових разлога: „Суд је дао погрешну квалификацију дела. Јер, да би могло постојати дело из тач. 10 § 222. каз. зак. како тај суд узима, тражи се, поред осталога, да је крађа извршена на *ирост*, а не на опасан начин. Па како је ислеђењем утврђено, да је у овоме случају оптужени извршио крађу — *удешеним кључем*, дакле, на *опасан начин*, — то је оптужени тиме учинио кривично дело из § 223. тач. 1. крив. зак, *и без обзира на однос који је постојао између оптуженог као слуге, и оштећенога као господара,* јер је такав њихов однос без утицаја, када је у питању крађа која је извршена на опасан начин".

Првостепени је суд усвојио ове примедбе па је даље поступио по закону.

Поништај воћака — садница — није дело иступне природе из тач. 1. § 375. кр. зак. већ дело из § 291. кр. зак., и без обзира на вредност учињене штете

Одлука Касационог Суда од 22. октобра 1911. бр. 13292.

М. Л. из С. стављен је под поротни суд за то што је почупао и уништио 14 комада воћака — садница — у имању Ј. Л, у вредности 140 дин., те је тиме учинио кривицу § 291. кр. зак. Но првостеп. је суд нашао да овде стоји дело из § 375. тач. 1. к. з. пошто су вештаци проценили штету у дин. 2·80., па је, по искључењу поротника, решио био да се оптужени за ово дело пусти испод суђења, пошто је исто застарело.

Али Касац Суд, примедбама својим од 22. октобра 1911 бр. 13292 поништио је ово решење прв. суда са ових разлога: „Када је суд у своме решењу констатовао, да је оптужени Милутин уништио 14 ком. воћака — садница — у имању прив. тужиоца, онда је погрешно нашао, да у таквој његовој противправној радњи стоји дело *иступне природе* из тач. 1. § 375 кр. зак., узимајући за критеријум вредност уништених садница, јер је у § 291 кр. зак. предвиђена особена важњивост уништаја садница — воћака, без обзира на вредност њихову какав је случај овде у питању".

Првостепени суд је усвојио ове примедбе, па је у смислу истих даље поступио по закону.

Ј.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Тијана, жена Светозара Чубрића, из Горачића, у друштву са својим братом Пантелијом Томашевићем, из Виљуже, извршила је крађу Миливоју Симовићу, из Бољца, обијањем сандука, из кога је однела 10 динара и једну женску сукњу. Том приликом однела је Миливојево женско дете старо 8 месеца.

Депеша начелника среза трнавског Бр. 5566.

Борисав Ђорђевић, родом из Багрдана, одговара за крађу, али му се не зна место борављења.

Он је стар 23 године, стаса високог и танког, у опште плав, образа дугих, носа дугог, без бркова, у говору неприметно шушка.

Од одела има гуњ, плаве војничке панталоне и на глави шајкачу.

Акт начелника среза беличког Бр. 5060.

Димитрије Суботић, б. трговац из Шапца, који стално живи код свога зета Тасе Бркића, учитеља у Петровцу, 6. ов. месеца примио је плату Бркићеву од пореског одељења, и на коњу свога зета побегао незнано куд. Он је стар 65 година, у опште плав, бркова седих, прстију згрчених на обе руке. У оделу је грађанском.

Депеша начелника сроза левачког Бр. 6580.

Милан С. Димитријевић, тежак из Загужња, стар 18 година, омален, развијен, очију плавих, у оделу сељачком, који одговара за покушај убиства, побегао је незнано куд.

Депеша начелника ср. лесковачког Бр. 10379.

Михајло Жујовић, агент шивећих машина, који се махом бави у Крагујевцу, Смедереву и округу моравском, одговара за утају, али се не зна где је.

Он је повисок, по лицу пегав, у оделу грађанском.

Депеша начелника ср. рсвевског Бр. 6472.

Јован Јевтић, из Београда, кога је начелник среза лепеничког сгроводио Управи

града Београда, побегао је из апсане суда општине н. аџбеговачке.

Депеша начелника среза орашког Бр. 8279.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

КО ЈЕ ОВО?

У притвору бечке полиције налази се ово лице, чију слику износимо.

Оно се издаје за **Рудолфа Баумана,** рођеног у Кајзерслаутерну код Пфалца, али је

истрагом утврђено, да је овај исказ лажан, и да је ово са свим неко друго лице.

Како је ово лице изјављивало, да је дуже време живело у Београду, и да су му овдашње прилике познате, то се позивају сви они, који би што о њему знали, да о томе известе Управу града Београда, с позивом на њен акт Бр. 13819.

ТРАЖИ СЕ

Душан Јовановић, обућарски шегрт, стар 14 година, раста малог, у лицу црномањаст, у оделу од зеленкасте материје, отумарао је незнано куда.

Депеша начелства округа нишког Бр. 11805.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Питање о млађима је једно од оних питања, које сваком Грађанину задаје највише главобоље. Ретко је наћи кућу, која се на млађе неће са разлогом пожалити. И како којим даном све се иде на горе. Ма да многи готово сву кривицу за такво стање бацају на полицију, ипак кад се озбиљније размисли полиција ту може мало помоћи. Та незгода са млађим није, у осталом, само код нас, она се осећа свуда у свету, па још и јаче но код нас. Један угледан париски лист донео је ономад уводни чланак о томе злу под насловом «Служимо се сами». И већ по самом наслову може се видети шта тај лист предлаже као лек тиранији млађих; да се учимо и да се служимо сами.

Није тешкоћа код млађих само у томе, што имају и сувише велике прохтеве, што условљавају шта ће радити, а шта не, што поред њих морате сносити обично и њихове «пријатеље», што се често луксузније носе но и њихова госпођа итд. већ наилазимо и на многе млађе који нас краду и варају. Да ови то могу да раде, а да их обично за то и глава не заболи криви су највише сами господари, који са своје стране неће да испуњавају што је полиција. која због млађих ни крива ни дужна највише извлачи, прописала баш у њиховом интересу: упис и пријављивање млађих. Полиција води рачуна о сумњивом свету и свима оним који су кажњавати. Али шта помаже ту сва евиденција кад се слабо ко обраћа са питањем: да ли је кажњавато и какво је млађе које се узима у службу.

Каквих млађих имамо и како се при њиховој пријему у кућу мора бити обазрив може послужити као пример случај са овом женском, чију слику данас доносимо. То је **Анка Петрић,** која је на више места у Београду служила казивала је друго име и друго место рођења.

После кратког времена пошто је она изашла од г. Делића, његов отац, који живи у Сарајеву, добије из Рушчука једно писмо, тобоже од сина Мехмеда, у коме му син излаже како је учинио један излет до Рушчука, где је запао у једну велику незгоду, због које ће га и полиција затворити, па моли да му телеграфски пошље 600 круна да се беде спасе. Новац да се, вели, пошље на Ангелину Петковић, под којим се именом тамо крио, да се не би обрукао под својим именом. Сиромах старац, који сам није ћирилицу умео читати, плакао је кад су му други писмо читали, па је одмах телеграфски на означену адресу послао тражену суму.

Кад од г. Делића није добио никакво писмо о пријему новца и да је се спасао невоље, отац му у Београд напише писмо и затражи обавештење. Тада је г. Делић одмах видео да му је отац био жртва преваре, те је одмах известио београдску полицију, а ова полицију у Рушчуку, која је могла само известити да је послати новац подигла женска под именом Ангелина Петковић и да је одмах отуд отпутовала. Одмах се посумњало да ће то бити ефендијина служавка, која је на овај начин хтела да се и своме бив. газди освети и лепо користи, али се о њој даље није могло ништа сазнати.

У марту месецу ове године г. Делић добије писмо из једног места код Будим-Пеште, у коме се сад отац Делић жали сину Делићу да је у томе месту запао у велику невољу, те га преклиње да му што пре пошље 300 круна на адресу «Митрополит Амалија». Она је сигурно рачунала да ће на исти начин преварити сина као и оца. Али се преварила у рачуну. Београдски Делић одмах је известио Управу гр. Београда, која на ту адресу пошље «новчано» писмо, а будим-пештанску полицију о свему извести. Кроз три дана по том већ је стигао Управи извештај из Пеште да је писац писма — Амалија Митрополит — ухваћена и онда се брзо утврдило да је то бивша ефен-

Анка Петрић

дијина служавка Анка Петрић, која сад седи у притвору и одговара и за раније извршену и за ову сада покушану превару.

Ми јој износимо слику, те да после, кад изађе из апсе, не опече опет кога од наших грађана.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије

Уредник Душан Ђ. Алимпић.

БРОЈ 19. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 20. МАЈА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ЗА ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“ НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за инспектора друге класе антропометриско-полицијског одељења Министарства Унутрашњих Дела Душана Ђ. Алимпића, инспектора треће класе истога одељења.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 11. маја 1912. године, у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за начелника прве класе округа крушевачког Љубомира Марковића, начелника друге класе истога округа, и

за начелника треће класе округа крагујевачког Антонија Вилдовића, начелника четврте класе истога округа.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 2. маја 1912. године, у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за полицијског писара прве класе среза нишког Косту Крстића, полицијског писара исте класе среза колубарског, округа београдског, по молби;

за полицијског писара прве класе среза посавског, округа београдског, Јевту Бекрића, полицијског писара исте класе среза јасеничког, округа смедеревског, по службеној потреби;

за полицијског писара прве класе среза колубарског, округа београдског, Д-ра Ђорђа Миловановића, царинника у оставци;

за полицијског писара прво класе управе вароши Београда Миливоја Вукосављевића, бившег судског писара;

за полицијског писара прве класе среза колубарског, округа ваљевског, Милана К. Радовановића, бившег пешадиског поручника;

за полицијског писара прве класе начелства округа нишког Ђорђа Стојановића, пређашњег полицијског писара;

за полицијског писара прве класе среза врачарског Косту Протића, полицијског писара исте класе среза пољаничког, по службеној потреби;

за полицијског писара друге класе среза јабланичког Витора Д. Крстића, полицијског писара исте класе управе вароши Београда, по службеној потреби;

за полицијске писаре друге класе управе вароши Београда: Доброслава Брајовића, полицијског писара исте класе среза врачарског, и Драгишу Ст. Видаковића, полицијског писара исте класе среза крагујевачког, — обојицу по службеној потреби;

за полицијског писара друге класе среза белопаланачког Цветка Петровића, полицијског писара исте класе среза сврљишког, по службеној потреби;

за полицијског писара друге класе среза љубићског Велимира Ф. Павловића, полицијског писара треће класе управе вароши Београда;

за полицијског писара друге класе среза алексиначког Животу Манојловића, полицијског писара треће класе среза белопаланачког;

за полицијског писара друге класе среза хомољског Спасоја Панића, полицијског писара треће класе среза млавског;

за полицијског писара треће класе среза врачарског Драгутина Антића, полицијског писара исте класе среза посавског, округа београдског, по службеној потреби;

за полицијског писара треће класе среза сврљишког Радомира Лазића, пређашњег полицијског писара, и

за полицијског писара треће класе среза деспотовачког Светислава Ј. Дробњака, практиканта Министарства Унутрашњих Дела.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 2. маја 1912. године, у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра Унутражњих Дела, поставити:

за полицијског писара прве класе среза параћинског Добривоја Костића, полицијског писара друге класе истога среза;

за полицијског писара прве класе среза деспотовачког Витомира Денића, полицијског писара друге класе истога среза;

за полицијског писара прве класе среза параћинског Аврама Тодоровића, полицијског писара друге класе истога среза;

за полицијског писара прве класе управе вароши Београда Драгомира В. Савића, полицијског писара друге исте управе;

за полицијског писара прве класе среза јасеничког, округа крагујевачког, Радослава У. Шљивића, полицијског писара друге класе истога среза;

за полицијског писара прве класе среза косаничког Животу Степановића, полицијског писара друге класе истога среза;

за полицијског писара прве класе среза расинског Драгића Пауновића, полицијског писара друге класе истога среза;

за полицијског писара прве класе начелства округа нишког Филина Животића, полицијског писара друге класе истога начелства;

за полицијског писара прве класе среза алексиначког Радисава Ђ. Недића, полицијског писара друге класе истога среза;

за полицијског писара прве класе среза јадранског Милорада Жеравчића, полицијског писара друге класе истога среза;

за полицијског писара прве класе среза жичког Илију Аранђеловића, полицијског писара друге класе истога среза;

за полицијског писара прве класе среза трнавског Драгомира Нешковића, полицијског писара друге класе истога среза;

за полицијског писара прво класе управе вароши Београда Радослава Радуловића, полицијског писара друге класе исте управе;

за полицијског писара прве класе среза левачког Радисава Ђ. Ђорђевића, полицијског писара друге класе истога среза;

за полицијског писара друге класе среза пожаревачког Милана Глигоријевића, полицијског писара треће класе истога среза;

за полицискога писара друге класе начелства окуга смедеревског Милана Б. Јанковића, полицискога писара треће класе истога начелства;

за полицискога писара друге класе среза алексиначког Миливоја Милосављевића, полицискога писара треће класе истога среза;

за полицискога писара друге класе среза поречког Војислава Кузмановића, полицискога писара треће класе истога среза;

за полицискога писара друге класе среза прокупачког Војислава Ж. Николића, полицискога писара треће класе истога среза;

за полицискога писара друге класе начелства округа рудничког Стојчу Поповића, полицискога писара треће класе истога начелства;

за полицискога писара друге класе среза таковског Петра Павловића, полицискога писара треће класе истога среза;

за полицискога писара друге класе среза јасеничког, округа крагујевачког, Јеремију Станковића, полицискога писара треће класе истога среза;

за полицискога писара друге класе среза моравског, округа пожаревачког, Божидара П. Тодоровића, полицискога писара треће класе истога среза;

за полицискога писара друге класе начелства округа крагујевачког Војислава Цветковића, полицискога писара трећ класе истога начелства;

за полицискога писара друге класе среза левачког Милутина Томића, полицискога писара треће класе истога среза;

за полицискога писара друге класе среза млавског Михаила Јанаћковића, полицискога писара треће класе истога среза;

за полицискога писара друге класе среза тамнавског Милутина Ивановића, полицискога писара треће класе истога среза;

за полицискога писара друге класе среза лепеничког Милана Николића, полицискога писара треће класе истога среза;

за полицискога писара друге класе среза црногорског Јоксима Брашића, полицискога писара треће класе истога среза;

за полицискога писара друге класе среза јабланичког Димитрија Којића, полицискога писара треће класе истога среза;

за полицискога писара друге класе среза власотиначког Атанасија Павловића, полицискога писара треће класе истога среза;

за полицискога писара друге класе начелства округа моравског Бранислава Ђорђовића, полицислог писара треће класе истога начелства;

за полицискога писара друге класе среза жупског Вујицу Ж. Мицића, полицискога писара треће класе истога среза;

за полицискe писаре друге класе управе варопи Београда: Петра Вујића и Војислава Стевановића, полицискe писаре треће класе исте управе;

за полицискога писара друге класе среза студеничког Алексу Синђелића, полицискога писара треће класе истога среза;

за полицискога писара друге класе среза подунавског Жарка Јанаћковића, полицискога писара треће класе истога среза;

за полицискога писара друге класе среза трстеничког Петра Ђ Јовановића, полицискога писара треће класе истога среза;

за полицискога писара друге класе начелства округа ужичког Милорада Лазовића, полицискога писара треће класе истога начелства;

за полицискога писара друге класе среза ваљевског Александра Ломића, полицискога писара треће класе истога среза;

за полицискога писара друге класе среза драгачевског Милоша Мајсторовића, полицискога писара треће класе истога среза, и

за полицискога писара друге класе среза моравског, округа пожаревачког, Косту Трифуновића, полицискога писара треће класе истога среза.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 2. маја 1912. године, у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за полицискога писара треће класе среза млавског Живка У. Ђорића, апсолвираног правника;

за полицискога писара треће класе начелства округа нишког Драгослава Миловановића, апсолвираног правника, и

за полицискога писара треће класе среза јасеничког, округа смедеревског, Проку М. Пајевића, артилериског наредника и полицискога приправника.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 11. маја 1912. године, у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, одликовати:

Сребрном медаљом за грађанске заслуге:

Александра В. Милетића, тежака из Штаве, — ослобођавајући га плаћања таксе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 11. маја 1912. године, у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Момчило П. Татић, начелник друге класе среза деспотовачког, на основу § 70. закона о чиновницима грађанског реда, стави у стање покоја с пензијом, која му према годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 2. маја 1912. године, у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

БЕЛЕШКЕ ИЗ СУДСКЕ ПРАКСЕ ПО КРИВИЧНИМ ДЕЛИМА

КРИТИЧКО ИЗЛАГАЊЕ

од

М. С. Ђуричића

судије Касац. Суда

(НАСТАВАК)

38. Протокол — реферат о горосечи, с увиђајем — није правни доказ, ако га није поднео шумар, подшумар или чувар шума, већ одборник, јер такав протокол не одговара чл. 133. зак. о шумама.

[III — 24-I-1912 — № 979].

Разлози решења првостеп. суда:

„По чл. 133. зак. о шумама протокол шумара, подшумара или чувара шума, потпун је доказ о учиниоцу као и о делу горосече, кад је поднет од надлежног заклетог лица — чл. 24. зак. о шумама и кад је њиме испуњено све оно, што се по овом законском наређењу тражи.

Реферат по овоме оптужењу није поднет од лица, које предвиђа чл. 133. зак. о шумама, већ га је поднео одборник, те овакав — какав је — нема никакве вредности т. ј. њиме се не уврђује ни дело горосече ни учинилац исте".

Са ових разлога окривљени је по § 162. крив. с. п. отпуштен решењем првостепеног суда, а то решење оснажено је горњим решењем Касационог Суда.

39. О примени § 70. а) казн. зак. и 248. крив. с. пост. [I 16. XI 1911. № 14579].

X је оптужен, што је у току 1907. г. учинио четири опасне крађе, кажњиве по т. 1. § 223. казн. законика. За сва ова дела оптужени је стављен под поротни суд и оглашен за крива.

После овога државни је суд нашао: „да би се оптужени X према оваквој одлуци поротника имао казнити за сва четири дела по § 223. т. 1. казн. зак. с погледом и на § 69. казн. зак. Ну, како је оптужени Стеван пресудом Апелационог Суда од 28. децембра 1907. год. № 5587, којом је одобрена пресуда првостепеног суда, а коју је пресуду оснажио и Касациони Суд, кажњен за једно злочинство (покушај убијства без предумишљаја) које је веће од ових, за које му се сада суди, и како је оптужени ове крађе извршио пре осуде по делу покушаја убијства, то се опт. X за ова доцније позната злочинства има ослободити сваке казне на основу § 70. а) к. зак. и § 248. крив. с. пост.".

Ова одлука првост. шабачког суда (пресуда од 12. X 1911. г. № 43078) оснажена је поменутим решањем Касационог Суда.

Одвојено мњење двојице судија Касационог Суда.

„Кривица покушај убијства, за коју је Стеван раније кажњен са два месеца затвора, мања је од кривице, за коју се сада суди, а то су ове четири опасне крађе. Опасна крађа у опште теже

је дело од покушаја убијства, и која је кривица тежа или лакша има се ценити у конкретном случају. Несумњиво је да би казна за ове 4 крађе над Стеваном била знатно већа од оне прве. За то ништимо пресуду".

Напомена. Пропис § 70. а) казн. зак. и § 248. крив. с. пост. не може се правдати. У савременом кривичном законодавству, а тако и у пројекту нашег казненог законика, сасвим је напуштена мисао, која је овде узакоњена. И доиста, ми не знамо какав се паметан разлог може навести у прилог тога: да се на кривца не примењује кривични закон само за то, што се није знало да је он дотично кривично дело учинно, онда, кад му се судило за неко друго дело, које је равно ономе, за које би му требало судити. С тога с правом можемо само сажаљевати даљи опстанак овакве одредбе у казненом законику.

У толико пре треба овај пропис пажљиво примењивати, тако да се овај фатални изузетак, по коме прави кривац не одговара за учињени злочин, строго примењује на оне случајеве, које је законодавац предвидео.

Тако није урађено у конкретном случају. Да би се видело да ли у новом случају има места осуди, мора се извршити компарација кажњивих дела — онога, за које је кривац раније осуђен, и — овога, за које му се сада суди. Већи ће бити онај злочин, који долази под строжи пропис казненог законика. Овде се дакле има да изврши оцена, пододбна оној при примени § 11. казн. зак. Гледаћемо, према томе, прво на врсту казне, а ако је она једнака, онда на максимум, за тим на минимум казне, споредне казне итд. Ну ову компарацију понекад није лако извести, и то је баш и овде случај. Дело, за које је оптужени раније осуђен, долази под пропис § 156. к. зак., у вези с §§ 41. и 44. к. зак. За свршено дело казна је робија до 20 година. А за покушај? Максимум је неодређен и по томе би се могло узети да дело опасне крађе из § 223. к. зак. није веће од дела из § 156. у в. с §§ 41. и 44. к. зак. Означено решење ипак није добро, јер је у конкретном случају учињена битна грешка у томе, што се није запазило — да је оптужени Х овде оглашен за крива за 4 дела опасне крађе, и према томе, по претпоследњем одељку § 224. к. зак., овде је максимум казне 20 година робије. — Овај максимум свакако је већи од максимума за раније дело, пошто се оно, тек као свршено, припређује казном робије до 20 година. С тога је требало узети да овде нема места примени § 70. а) к. зак. и § 248. крив. с. пост. и оптуженога за ова дела на казну осудити.

У осталом, сматрамо да је суд, при овој компарацији закона, у опште дужан да пази на реални стицај, јер није то једно исто: кад је кривац раније суђен за једно дело, чији је максимум 10 година робије, а сада има да се суди за два дела, у стицају, од којих се свако казни до 10 година робије. Тада се на кривца има да примени § 69. казн. зак.; максимум казне већи је и онда отпада примена означених прописа.

40. О саучешћу онога, који је писао какав напис, у делу увреде, учињене тим написом од стране потписника написа.

Има саучешћа О о с. 3 XII 1912 г. № 1587.

Нема саучешћа I 5 VIII 1911. № 9177.

Х је оптужен за то, што је написао и упутио Управи Држав. Монопола једну жалбу, на којој је потписао опт. У., а у коме је напису нанета увреда извесном полицајском чиновнику.

У. је оптужен што је платио опт. Х-у да му такву жалбу напише и одобрио му да га на њој потпише, што све опт. У. и признаје.

Разлози решења првост. суда.

„Опт. У. по свом признању наредио је опт. Х-у да у његово име напише жалбу, истичући извесан некоректан рад полиц. власти, односно малопродавнице опт. У. Ову је жалбу, као што тврди писмо опт. У., општ. Х по његову захтеву и написао и њега, по овлашћењу, на њој потписао.

Како су у тој жалби употребљени увредљиви изрази ..... њоме је учињено дело из § 104. к. зак. За ово дело не може бити одговоран писац жалбе, опт. Х., пошто саучешћа у овоме делу не може бити и он за туђе дело не може ни одговарати, јер је жалбу, која садржи инкриминисане изразе, писао по наређењу опт. У., кога је по његовом захтеву на жалби потписао и иста је као акт опт. У. власти и предана".

Примедбе I Од. К. С. од 10. X 19111. № 12588.

„Погрешно је суд нашао да у овоме делу нема одговорности за опт. Х-а као саучесника. Према § 46. т. 2. казн. зак. да би у каквом делу било саучешћа довољно је само то, да је ко кривца, знајући, потпомагао у ономе, чиме је зло дело приправљано, олакшано или извршено. — Опт. Х пак у томе, што је по тражењу опт. У. жалбу с инкриминованим изразима написао и овога као неписменог подписао, припомогао је извршењу дела, будући свестан тога да ти изрази садрже у себи увреду, као и то, да се тиме хтела нанети увреда приватном тужиоцу, а који су елементи према поменутом пропису потпуно довољни за постојање саучешћа".

Општа седница Касационог Суда одлуком од 3 XII 1911. год. № 25857 усвојила је ове примедбе свога одељења.

Напомена. И за кажњиво дело увреде важи општи појам о саучешћу, па према томе и овде може бити саучешћа. С тога су изнете примедбе, које је усвојила општа седница Касационога Суда, сасвим на своме месту.

Овде ћемо још напоменути, ради оних који се користе Никетићевим издањем казн. зак., да је тамо код § 213. к. зак. погрешно саопштена одлука опште седнице Касационога Суда од 21 XII 1904. год. № 11830. Погрешно у толико, што у том конкретном случају није ни могло бити говора о саучешћу писца инкриминованог написа, кад он није био ни тужен од прив. тужиље. Према томе, овом одлуком Опште Седнице усвојени су противразлози, у колико се њима утврђује одговорвост потписника за инкриминовани напис, а што се тиче одговорности писца и разлагања првост. суда о искључивању одговорности трећих лица, стављањем потписа на неки напис итд., та резоновања нису била предмет оцене Опште Седнице и у толико је то саопштење нетачно.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ТРАГОВИ НОГУ И РУКУ У КРИВИЧНИМ ИСТРАГАМА

(НАСТАВАК)

Пракса нам је доказала да је карбонат олова најбоље средство за изазивање невидљивих отисака на стаклу и у опште на свима објектима са глатком површином (изузев хартије). Он је, дакле, довољан за све потребе праксе, и с тога је излишно употребљавати остала средства ове врсте, јер човек њиховом употребом увек ризикује да у већој или мањој мери поквари отисак. Ако се отисак налази на отвореној основи, треба белу боју карбоната претворити у црну на начин који смо изложили. Помоћу оловног карбоната могу се изазвати и веома давнашњи отисци, док су остали прахови за ово неспособни.

Помињемо још да и топлота, сушећи и оксидишући масне материје, чини ове често видљивим. Ако прстима додирнемо стакло загрејане лампе, на овоме се одмах појављује слика папиларних линија прстију, и то у белој боји. У неколико специјалних случајева, ако је отисак скорашњи, може се учинити видљивим ако се стакло, на коме се он налази, полако и брижљиво загреје.

Примена фотографије.

Масни отисци прстију на стаклу могу се учинити видљивим и помоћу саме фотографије. Што је најважније, они се овим ниуколико не модификују, већ остају онакви какви су били у моменту открића. Више фотографских метода предложено је и употребљено у пракси у овом циљу.

Бертилон меће стакло, на коме се налази отисак за фотографисање, пред црну основу и осветљује га једном или двема лампама у виду лука. Да би ово осветљење било успешно, потребно је да лампе буду што ближе оптичкој осовини како би светли зраци падали врло косо на отисак.

Бечко одељење за идентификацију било је, држимо, прво, које је за фотографисање невидљивих отисака употребио лампу са пројекцијом и оптички наслон. За ову методу има се захвалити Винду и Кодичеку. Фотографисање бива у мрачној соби, према светлости лампе за пројекцију, која је снабдевена оптичким наслоном. На овај наслон, отприлике на један метар од објектива лампе, меће се стакло са отиском. Ако зраци

пролазе перпедндикуларно, отисак остаје невидљив. Ако ли се, напротив, стакло положи тако, да са оптичком осовином прави угао од 45°, папиларне линије отиска постаће сјајне, док ће његова основа остати и даље црна. Невидљиви отисак може се такође фотографисати, ако се фотографски апарат постави паралелно стаклу. У овом случају на фотографији се добија отисак на тамној основи.

Ми радимо по истим принципима само што место лампе за пројекцију употребљујемо Ауерову лампу, снабдевену рефлектором, који стављамо тако да светли зраци падају врло косо на отисак, и то позади. Позади стакла са отиском за фотографисање ми стављамо велики црни картон, који је исечен према отиску на стаклу. Овај картон спречава крајње светле зраке да допру до објектива и чини слику јаснијом.

Стокис мође доста јак и широк кондензатор пред обичну лампу, која је снабдевена параболичним рефлектором. Светлећи пламен треба да се налази на дистанцији између горњег сочива и његове фокалне дистанције, тако да производи сноп конвергних зракова. На средини кондензатора, а на страни супротној лампи, треба прилепити један котур од црне хартије, чији пречник износи 8 до 10 см., а на неколико сантиметара позади кондензатора ставити заклон са отвором у средини. Пред овај заклон, који је мањи од котура црне хартије, ставља се стакло са отисцима прстију. Ако се сад погледа кроз оптичку осовину, са одстојања са кога се не виде сферични знаци — који се од кондензатора расипају око црног котура и падају на отисак — констатоваће се на стаклу бело сјајан отисак на основи црној. Остаје још само да се око замени фотографским објективом, па да се ова слика фиксира на осетљивој фотографској плочи.

За фотографисање масних отисака на непровидним објектима, Стокис ставља пред њих конкавно огледало, нагнуто нешто мало у косо, како би могло бацати на отисак сноп паралелних зракова. На средини овог огледала налази се отвор, иза кога је објектив фотографске коморе.

Да би фотографисао отиске на огледалу, Стокис искоришћује конвергне зраке. Фотографисање ово било је отежано тиме што су се и објектив и апарат пројектовали у огледалу на истом месту на коме и објектив. Употребом конкавног огледала са малим отвором у центру, тамна слика овог отвора пројектује се на самом отиску. На случај да ово смета јасноћи отиска, тамна слика са отиска може се уклонити ако се на оптичку осовину метне слабо позитивно сочиво, нагнуто под углом од 45°. Сочиво ово скренуће у страну тамну слику и увећати нешто мало слику отиска. Међутим, ако папиларне лиције нису обојене, оне се још не могу опазити. Да би оне постале видљиве, треба пројектирати на њих слику црне основе, а ово се може постићи на тај начин што ће се на центар конкавног огледала прилепити мали котур од црне картије, чији пречник износи 4 до 5 см. Котур овај треба да је пробушен у центру. Услед овога отисак се осветљује периферијама конкавног рефлектора, и показује се на кружној црној основи у центру осветљене ауреоле.

Фотографисање отисака, који су обојени карбонатом олова или графитом, не представља никаквих тешкоћа ако површина на којој се они налазе није испупчена или округла. Њих треба осветлити јаком светлошћу, али тако да се на њима не показује никакав одсев. Беле отиске треба фотографисати на црној, а тамне на белој основи. Ако се отисак налази на бутељи, мало је теже избећи одсеве. Ипак се ово може постићи удешавањем светлости, а евентуално и нагињањем бутеље. Разуме се већ, да мутно стакло треба увек да буде потпуно паралелно са медијаном отиска.

Бертилон је измислио један диспозитив на коме се фотографија добија помоћу плоча на истом клишеу. На овај начин он успева да добије целу површину бутеље на једној фотографији.

Препоручљиво је да се отисци директно увећају путем фотографисања, само што у овоме не треба претеривати. Довољно ће бити да фотографисани отисак буде пет до шест пута већи од своје природне величине. Услед сувише великог увеличавања, мало дефектиозни отисци појављују се као исцепани. Добивена клишета могу се увеличати, ради доказивања на суду, до двадесет пута у природној величини отиска.

Упоређење отисака прстију

Ако су на месту извршеног злочина нађени отисци прстију, треба се, пре свега, уверити да ли они не произлазе од жртве. У овом циљу треба узети отиске жртвиних прстију и упоредити их са нађеним отисцима.

Да би се узели отисци прстију од леша, треба чисту стаклену плочу превући, помоћу малог ваљка од желатина или гипког каучука, врло танким слојем штампарског мастила, и то у подједнакој мери (плоча треба да је превучена штампарским мастилом тако да се кроз њу могу читати новине). Ако је мастило сувише густо, треба га разблажити са нешто мало петролеума. На намазану стаклену плочу треба, за овим, стављати врхове прстију, један за другим, притискујући их овлаш о плочу. Остаје још само да се оцрњени прст пренесе на бео картон или на лист беле хартије. Ако добивени отисак није јасан, ова операција мора се поновити. Приликом узимања отисака прстију, треба увек отпочети од палца десне руке и продужити редом којим остали прсти иду. Ако се нема при руци штампарског мастила, може се употребити запушач од густог мастила.

Ако леш није укрућен, треба узети такозване *ваљане отиске*. У овим приликама прсти се узимљу с леве стране, стављају на картон и окрећу, под лаким притиском, с лева на десно, и то брзо, правилно, без задржавања и без враћања у натраг. Ако ли је, пак, рука потпуно укрућена, биће понекад потребно да се рашчлане зглобови прстију, пошто се претходно помоћу фотографије утврди њихов првобитни положај.

Приликом узимања отисака од живих личности поступа се овако исто као и код лешева, само што после ваљаних отисака треба узети специјалне отиске горње површине прстију, пошто се ова површина врло често репродукује на нађеним предметима.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

КРИЗА РЕПРЕСИЈЕ

ОД

LOUBAT-A

ГЛАВНОГ ПРОКУРАТОРА АПЕЛАЦИОНОГ СУДА У ЛИЈОНУ

(СВРШЕТАК)

Неизлечима благост судова произвела је праву деформацију нашег казненог система. Казне, све више ублажаване и скраћиване, изгубиле су своју врлину застрашавања и само су слаба узда. Да би казне вршиле на уобразиљу страх који је кадар да удаљи човека од злочина, треба да њихова примена буде извесна, скоро фатална. Стална је истина да извесност од казне вреди толико колико и њена строгост. Модерна је репресија далеко од тога да одговара овоме правилу; смртна казна која је једина казна која истински застрашава, изгубила је велики део своје ужасне снаге неизвесношћу њене примене. Шанси да неће бити ухваћен у вези са тим да ће добити олакшавне околности или милост, толико су велики да злочинац рачуна увек да ће избећи највише испаштање. Нада на некажњење или милост преовлађује над страхом од казне, у место што би требало да буде обрнуто. На тај начин најстрашније средство које имамо за спречавање злочина, само је ослабљено. Лопов нема ничега више да се плаши убијајући своју жртву, него остављајући јој живот, јер само „мртви не причају ништа“. Умањавање моћи застрашења главне казне не долази од неосетљивости злочинаца према овој казни, као што би површан посматралац могао то да мисли. Ешафот увек застрашава, то се најбоље види из тога што се осуђени упињу да га избегну молећи за милост и надајући се милости до последњег момента и што већина умире од страха при појави џелата. Слабост друштва произвела је овај резултат што је отупила и сама последња казна.

Затвор је казна која се најчешће употребљује. У 1907 он је био примењен 119.266 пута на 208.360 осуђених. Као почетна у степеницама казни, она би требала да застрашава и моралише да би задржала злочинца на клизавој низбрдици злочина, којом иде. Но, догађа се противно: она нема никаквог дејства застрашења ни морализације. Хуманитарне идеје створиле су од затвора пре угодно боравиште. Кућа у Fresnes-у, са широким, светлим ћелијама, са електричним осветљењем и звоњењем, текућом водом, канализацијом, опроврга ону стару изреку: „нема ружне љубави, ни

лепих тамница". „Затвор, рекао је г. Жил „Кларти, овог завода, који служи као „модел, с киме се злочинци шегрти спр„дају, опевајући га у сатиричнам песмама, „затвор *модерног стила* није више страх; „он је скоро драж, пољско одмориште „за протуве". Истина, сви затвори не личе на овај у Fresnes, али ниједан не застрашава рецидивисте. Они су за највећи број ових, сигурна и добра заветрина у коју не продире оштра зима, где је брига за преноћиште, за оброк и одело непозната, баш онда кад хиљаде поштених људи пате од зиме и глади.

У место да морализује осуђене, колективни је затвор оруђе корупције. Да не помињемо срамоте које долазе од заједничког становања у једној соби, у затворима осуђени довршавају своје злочиначко васпитање, стварају удружења, комплоте, поучавају се узајамно „о добрим ударима", које ће учинити кад један пут буду на пољу. Далеко од поправке, осуђени се квари још више. Жалостан обрт ствари, који је причинила наша неувиђавност! Тамнице, које би требало да буду тврђаве против злочина, оне су његово поље културе; одбране друштва постале су оруђе против њега. Оно што је Мирабо говорио о Бисетру, истина је још о нашим затворима, после више од једног века: „Знао сам као и цео свет „да је Бисетр био у исти мах болница и „затвор; али нисам знао да је болница „била направљена да производи болести „а тамница да ствара злочине".

М. Станојевић.

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

Сваки пут кад сам долазио у варош Хиполит ми је плаћао ручак. Једног дана, између сира и воћа, он ми рече: „знаш ли да те обожавам; живети као пустињак у пољу, бацити се на сталан приход и немати за храну више од двадесет и два су а на дан; ја не могу да појмим како се човек може усудити на тако што? Ја бих волео умрети него тако живети! Него, ти без сумње *дижеш*, ниси ти без прихода". Одговорим му да ми је плата довољна за храну и за одело и да ништа не оскудевам. „Врло добро, рече он; има овде *шатравих љевата*, чуо си ваљда за *месечеву војску*, треба да им се придружиш; ако хоћеш показаћу ти један срез: пљачкао би околину Сен-Леонарда".

Знао сам за месечеву војску, за ту лоповску дружину, чије вође нису још биле познате полицији. Ови разбојници, који су вршили разбојништва и крађе у околини више од десет миља, припадали су свима пуковима. Ноћу су тумарали по околини заседајући по друмовима, правећи се да су страже и патроле. Да не би у „послу" имали неприлике имали су на расположењу униформе свију чинова: према потреби постајали су капетани, пуковници и генерали. Они су чак знали одзив и лозинку, које су им сигурно неки службеници из штаба набављали.

По ономе што сам ја знао, предлог Хиполитов био је, рачунам, само да ме уплаши: или је он један од вођа месечеве војске или је један од тајних агената које је послала полиција да спреме уништење ове војске, а може бити он је и једно и друго. Мој положај, лице у лице с њим, беше незгодан... Конац моје судбине поче се опет мрсити. Нисам со могао више као у Љиљу извући из неприлике проказујући га властима, а и шта би ми то помогло ако је он агент? Ограничио сам се на то да одбијем његову понуду изјављујући му одлучно да сам решен да останем честит човек. „Зар не видиш да се шалим? рече он; и узимаш ствар за озбиљну; хтео сам само да те пробам. Мило ми је, друже, што си такав! И ја сам такав, додаде он; пошао сам добрим путем и ђаво ме не може одвратити". Затим разговор се обрете на друго и о месечевој војсци не би више ни речи.

После осам дана од овог разговора са Хиполитом, кад ми је учинио ово откриће које је тако брзо опорекао, мој капетан приликом смотре казни ме са двадесет четири часа војничког затвора због једне мрље коју је косанћим нашао на мојој фишеклији. Проклета мрља! избечио сам очи тражећи је и не могах је видети. Шта му драго, нисам се жалио, двадесет четири часа проћи ће брзо. Као сутра дан требала ми је истећи казна... у пет сати изјутра чујем коњски топот и убрзо затим разговор: Ко иде? — Француска. — Који пук? — Царска жандармерија". На реч жандармерија осетим неку језу. Врата се нагло отворише и неко викну: *Видок*. Никад то име није међу разбојницима начинило толику пометњу, као што је учинила тад са мном. „Полази с нама! викну ми каплар, и ради сигурности да не бих утекао веза ме. Одведоше ме одмах у затвор где сам добио засебну постељу. Ту сам нашао велико и добро друштво. „Не рекох ли ја? викну један војник из жандармерије видећи ме да улазим, за кога сам по нагласку помислио да је пијемонтез; цео логор ће доћи овде.... Ево уловише још једног; кладим се у живот да му је онај нитков, подофицир што дели храну, потковао опанке. О, да ли ће се наћи ко који ће и њему разлупати њушку! — Иди сад па га тражи, прекиде га један други апсеник, који ми изгледаше да је од скорашњих. Ако је стално ишао измакао је далеко досад, јер има недеља како је утекао. Али, признајте другови, да је он врло довитан човек: за непуна три месеца четрдесет хиљада дуга у вароши. То су паре! Па деца што их је имао, шесет трудних девојака из првих кућа!!! Оне су мислиле да су ухватило Бога за ногу.. Ето им згодици! — Да, рече кључар који је намештао моје легало; починио је грдну штету тај господин; нека се чува добро, ако га закачи кука: испашће војни бегунац. Али ухватиће га сигурно... — Пази да га не испуштиш!... прихватим ја. Ухватиће га, као што су ухватили г. Бертрана. — А, кад би га ухватили, рече онај први; не би ишао на гилотину у Турин. Само ја понављам: главу дајем да се одсече... — Шта хоћеш ти с твојом главом? повика неки четврти; ми смо ухваћени, нема ту више повратка..." Овај последњи имађаше право. У осталом, било је сасвим некорисно губити се у претпоставкама; треба човек да је слеп па да не увиди да нас је Хиполит натерао у затвор. Што се мене тиче, ја сам био сигуран пошто је у Булоњи једини он знао да сам побегао из казненог завода.

Прилично војника разних родова оружја дођоше против своје воље, да допуне друштво у коме беху скупљени најглавнији представници месечеве војске. Ретко да је затвор једне мале вароши имао кад тако одабран скуп криваца. Надзорник, а то ће рећи собни старешина, био је неки Лелијевр, ђаво војник, осуђен на смрт већ три године, имао је једнако у изгледу да време, за које му је извршење казне одложено, и на основу чега је живео, истекне. Цар га је на предлог био помиловао, али како помиловање не беше још потврђено, јер званични извештај, на основу кога помиловање задобија дејство не беше стигао министру правде, Лелијевр је још једнако био у затвору. Све што је се смело урадити у корист овог несрећника, било је, задржати извршење смртне казне док се не би указала згодна прилика да се још једном обрати за милост цару. У овом неизвесном стању Лелијевр је пливао између наде на слободу и бојазни од смрти: успављивао се једном, а будио другом. Сваке вечери је замишљао да је уочи изласка а свако јутро је очекивао биће стрељан; час радостан до будалаштина час туробан и замишљен, није имао ни тренутка потпунога мира. Узме ли да игра карте, најодапнут се у сред игре замисли, баци карте, куцне се по челу прстима; изгубљен по пет шест пута драо је се као бесомучан. Затим се бацио на свој одар и лежећи потрбушке остајао је по неколико часова као утучен. Болница је још за њега била кућа утехе и кад би му сасвим досадило он би тамо одлазио да тражи утехе код сестре Александрине, која је имала добро срце и сажаљевала све невољнике. Ова милостива девојка бринула је јако о Лелијевру, а он је то заслуживао, јер није био кривац већ жртва; пресуда којом је осуђен била је неправедна последица оног уверења, које се често натура ратном суду, да треба уништити и невиног кад је потребно брзо спречити извесне нереде; да се свест и човечност судијска треба да повуку испред потребе да се дâ пример. Лелијевр је био од онога малога броја чоличних људи, који могу без опасности за своје владање остати у додиру и са најгорим. Он је вршио дужност старешине са толико справедљивости као да је у ствари био нека власт; никад он није глобио нове који дођу; он је се ограничавао да им објасни прописе и дужности затвореника и старао се да им прве тренутке учини што сношљивијим; он је у затвору више представљао домаћина него ли власт.

Други, који је привлачио љубав и поштовање затвореника био је Кристјерн, звали смо га Данац и како није знао француски споразумевали смо се знацима, али он је изгледао као да погађа мисли; био је тужан, замишљен, доброћудан; имао је нечега племенитога, нечега простосрдачног и меланхоличног, што се допада и дира у исти мах. Носио је матроску блузу, али његова дуга и коврчаста лепо очешљана коса, сјајна белина његовог рубља, нежност његовог лица, отменост његових покрета и лепота његових руку, представљаше га као човека врло отмена. Ма да се на његовим уснама често вијаше осмејак, ипак је Кристјерн био пљен неке туге, коју је крио у себи и нико не знађаше чак ни узрок зашто је затворен. Једнога дана прозваше га; он је се занимао цртањем, цртао је белутком на прозорском окну неку мрнарку то му је била једина забава. Видели смо га да изиђе, али га ускоро вратише, и чим су се врата за њим затворила он извуче из једне кожне торбе молитвеник и читао га је марљиво. Увече је као обично легао и спавао до сутра дан, кад чусмо добош што је значио да у затворску авлију улази одред. Кристјерн се обуче брзо, даде сат и новац Лелијевру, који му је био креветски друг; затим пољуби неколико пута малу иконицу Христову коју је носио на грудима и рукова се са свима од нас. Апсанџија који је присуствовао овом призору беше веома потресен, а кад Кристјерн изиђе он нам рече: Стрељаће га, све је спремно; за четврт часа сва његова зла биће свршена! Тако је кад се нема среће! Тај мрнар, кога сте ви сматрали за Данца, родом је из Динкерка; служио је на лађици „Ласта“. коју су заробили Енглези.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Писар општине крупањске пита:

„У прошлој 1911. години, извесно лице купило је од једног грађанина једну земљу за 400 дин. и потпуно исплатило. Продавац је издао купцу само квиту у место тапије, коју је потврдио код начелника среза рађевског.

Сада је купац ову земљу препродао другом лицу, за исту цену, и на оној квити, коју је он од продавца примио, извршио је уступљење на новог купца, које је истог дана, када је написано, однео начелнику среза рађевског на потврду и, наравно, да прописну таксу за то плати.

Среска власт, приликом потврде, наплатила му је поред редовне таксе за потврду и правне, још *и казнену*, велећи, да је требао то уступљење преко марака написати.

Молим уредништво, да изволе у своме листу, што скорије, дати своје мишљење:

1.) Да ли је продавац — уступитељ — требао ово уступљење преко марака написати и ако је исто хтео тврдити; и

2.) Да ли је среска власт требала, да поред редовне, наплати још и казнену таксу, када је то уступљење истог дана, када је и писато, продавац донео ср. власти на потврду са намером да код исте плати таксу, колика буде требала?“

— На ово питање одговарамо:

По члану 12. тачке 1. закона о таксама, такса се лепи одмах при самом писању само у оним случајевима, кад се какав правни посао закључује у приватном саобраћају без посредовања власти.

Код оних послова, који се заснивају уз суделовање власти, ту се такса не лепи у напред, него то тек чини власт, која у послу суделује.

У овом истакнутом случају, кад је пренос на признаници напасан са намером да се код среске власти потврди, па то и учињено оног истог дана, кад је пренос и учињен, није било потребе да се лепи такса у напред, јер је њу имала да наплати власт, која ће препис потврдити.

Према овоме, никако није било места каквој казни, и дотично лице нека се жали, ако није протекао законски рок, па ће та казна пасти.

Ако је рок за жалбу протекао, нека онда тражи повраћај погрешно наплаћене таксе, па ће Пореска Управа, несумњиво поправити ову погрешку власти, која је, вероватно, дошла из сувишне ревности.

II

Суд општине јасичке, актом својим Бр. 941, пита:

„Ова општина решила је, да подигне нову општинску судницу, чега ради унела је у ово. год. оп. буџет 5000 динара. Зграда ће бити од тврдог материјала.

Збор је гласањем одобрио подизање зграде и ову одлуку одобрила полиц. власт. Сад се моли уредништво за објашњење, по могућству у наредном броју свог листа:

Треба ли поред овог одобрења још и план и предрачун инжињера или не;

Треба ли одобрење плана онако како то бива у опште за јавне зграде или не.

Може ли се ова кућа подићи у режији или је потребна лицитација, и ако је све ово потребно, онда по ком закону, кад општ. законом није нигде предвиђено.

Моли се уредништво да у наредном броју изволи дати мишљење, јер је суду и сувише исто потребно.“

— На ово питање одговарамо:

За подизање општинских грађевина важе прописи § 37. закона о јавним грађевина.

По овоме законском наређењу, морају се испунити сви они услови, који су постављени за државне грађевине, а то је: прављење планова, предрачуна итд.

Према томе, нека се општински суд обрати надлежној среској власти, да она учини предлог, те да или самоуправни или државни инжињер направи план и предрачун, па то све спроведе на потребно одобрење, па тек онда распише лицитација за саму израду.

Ако суд мисли, да би тај посао и јевтиније и брже свршио у сопственој режији, онда нека одбор донесе одлуку о томе, па нека се то све пошље среској власти, те да она изиште потребно одобрење старијих власти, да се тај посао може свршити у режији.

III

Суд општине вајушке актом својим Бр 400, пита:

Учтиво се моли уредништво, да у првом наредном броју изволи дати објашњења на следеће питање:

Да ли ће општински судови на писмене и протоколарне представке или молбе, означене у закону о таксама на тбр. 333; којима се тражи издавање уверења, сведоџба и т. п. — наплатити таксу у 0·20. дин. за општинску касу, или у маркама за државну касу по тбр. 1; јер многи општински судови одступају од тарифе прописане за општинске власти под „Л.“ и наплаћују таксу за државну касу?“

— На ово питање одговарамо:

Такса из тачке 333. тарифе закона о таксама наплаћује се само у новцу и у корист општинске касе.

Свако друкчије поступање погрешно је.

IV

Суд општине мрчајевачке, актом својим бр. 1914. пита:

„У овој општини, поред председника општин. суда, има три кмета.

Један кмет изабрат је у августу месецу пр. 1911 године а рођен је *1875 год.*; други кмет изабрат је у новембру месецу исте године, а рођен је *1879.* год. трећи кмет изабрат је у јануару месецу ове 1912 г. а рођен је *1874* године; сва тројица су писмени.

Због несугласице кметова, суд моли уредништво за објашњење, преко листа, о старешинству ових кметова у случају кад је председник спречен од дужности, а и у случају кад је председник на дужности, дакле и по ком реду ови кметови треба да стављају своје потписе на одлуке судске. — Без погледа да ли је, ово питање раније расправљано у полицијском гласнику суд моли уредништво да га и свог пута расправи“.

— На ово питање одговарамо:

Ако ни један од ових кметова није раније кметовао, онда се за старешинство морају узети као основица године старости,

Према томе, најстарији би био онај, што је рођен 1874. године, па за тим онај што је рођен 1875. год. и тек онда онај, што је рођен 1879 године.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Надзорна власт дужна је у своме решењу (пресуди) о казни општинских часника по закону о општинама навести поред законског прописа, који предвиђа дело и казну, још и законски пропис, по коме јој је дато право кажњења за то дело.

Услед доставе окружног одбора округа ..... узети су на одговор од стране над-

зорне власти Петар И., председник општине д..... и Стеван А., председник општине г....., зато, што у законом року нису послали буџете својих општина надлежној власти на преглед и одобрење.

На своме саслушању, изјавили су, да они нису пропустили оно што им је било у дужности стављено. Напротив, они су све са своје стране учинили: буџет саставили и поднели га одбору општинском. Ну тада им је наређено, да у буџет унесу још неке издатке, због чега су морали састављати нов буџет и поново га општинском одбору подносити на претрес. Само због тога, дакле, буџет нису могли на време доставити окружном одбору.

Надзорна власт, на основу чл. 157. тач. 2 и чл. 170. закона о општинама решењем од 30. децембра 1911. године № 29299 казнила их је са по 60 дин.

По изјављеној жалби, III Одсек Државног Савета нашао је, да решење надзорне власти не може остати у снази стога, што се прописи чл. 170. и тач. 2. чл. 157. закона о општинама, на којима је засновано поменуто решење, не могу примонити на горепоменути случај, јер се тим прописима казује само, како ће се поступити кад наступе случајеви, предвиђени горепоменутим законским прописима.

С тога је, на основу чл. 173. закона о општинама, решио, да се решење надзорне власти поништи.

Одлука од 18. априла 1912. године № 3650.

Одборнике, који изгубе ма који од услова, што их за положај одборнички постављају чл. 30, 32 и 71. закона о општинама, уклања са дужности општински одбор у року од десет дана, од дана кад се то утврди, што ако он пропусти учинити, онда их уклања надлежна надзорна власт образложеним решењем у року од других десет дана.

Надзорној власти достављено је М. М., да је Таса С., одборник општине п..... зет Драгутину М., одборнику исте општине, да је то суд општине п..... знао, и да није хтео Тасу, као млађег одборника по годинама старости, уклонити од дужности. Тражио је, да то, по чл. 75. закона о општинама, учини надзорна власт.

Вођеном истрагом по овоме, и изјавом одборника Тасе утврђено је, да је Таса узео за жену кћер одборника Драгутина.

Пошто су Таса и Драгутин, одборници општине п..., сродници по тазбини у првом степену, то по чл. 71. закона о општинама не могу и даље остати обојица као општински одборници, већ од њих мора отпасти Таса, као млађи по годинама старости, и како је од дана, када је ово утврђено за Тасу, прошло више од 10 дана, а одбор општине п.... није га уклонио од дужности. како то прописује чл. 75. зак. о општинама, то је надзорна власт, на основу изложеног и чл. 75. закона о општинама, решењем од 15. септембра 1911. год. № 8639 одлучила, да се Таса С., одборник општине п..... уклони са дужности одборника исте општине.

У жалби Државном Савету противу овога решења, разрешени одборник Таса навео је, да решење надзорне власти не одговара закону из ових разлога:

1., што надзорна власт није имала право да га својим решењем уклања од дужности, јер по чл. 75. закона о општинама то право има ј дино општински одбор., а надзорна власт би, у крајњем случају, ово право могла да употреби тек онда, кад то не би хтео да учини општински одбор., и

2.. што је надзорна власт била дужна предходно доставити општинском одбору све оно што је истрагом прикупила, па тек од тога момента рачунати и рок од десет дана, у коме је општински одбор дужан одлучити о разрешењу.

Трећи Одсек Државног Савета нашао је, да је решење надзорне власти правилно и на закону основано. С тога је на основу чл. 170. закона о општинама решио, да се жалба одбаци као неумесна.

Одлука од 18. априла 1912. године № 3658.

Ако се у општ. буџету расходи поклапају са приходима, те није потребан никакав прирез, или ако прирез не би био већи од 50%, онда се буџет, пошто га реши и одобри општ. одбор, шаље на примедбу надзорној власти, која је дужна прегледати га и уверити се: да ли су у исти унесени сви они издаци који по овоме и другим законима падају на терет општине, па ако у исти није унесено оно што треба, она о томе чини општинском одбору своје примедбе, на које општински одбор може, ако их не усвоји, дати своје противразлоге, у коме случају тим поступком не ствара ни један од услова, предвиђених у чл. 149. закона о општинама, за своје разрешење.

Начелник среза в.... актом својим од 18. јануара 1912. год. № 954, наредио је суду општине д..., да изнесе пред одбор општински на решење питање о подизању једне црквене зграде, с тим да и потребну суму новаца за овај циљ унесе у општински буџет за текућу годину.

Одбор општински поводом овога донео је 2. фебруара 1912. године одлуку, да се у буџет не уноси никаква сума пошто је црква на средокраћи општине; што је у кратком року општина била оптерећена зидањем цркве, школе и кога, и што је општина дужна извршити један важнији посао, а тај је, да подигне још једну школу, па тек после тога може подићи и зграду за црквене потребе.

Надзорна власт решењем од 17. марта 1912. године № 3839, обуставила је од извршења ову одлуку одбора, и наредила му да по њеној наредби поступи.

Општински одбор донео је одлуку, да се тражена сума не уноси у општински буџет све дотле, докле општински одбор и збор не одобре, да се та зграда може подићи.

Надзорна власт нашла је, да општински одбор ради супротним наредбама, па је актом од 14. априла 1912. године № 5890, а на основу чл. 149. закона о општинама, учинила предлог Министру Унутрашњих Дела, да се председник суда и одбора д..... и 13 одборника исте општине разреше од дужности општинских часника.

Налазећи да је предлог надзорне власти на закону основан, Министар Унутрашњих Дела писмом од 24. априла 1912. год. П.№ 6894. спровео је Државном Савету сва акта овог предмота с молбом да по истоме донесе своје решење.

Трећи Одсек Државног Савета нашао је, да се предлог Министра Унутрашњих Дела о разрешењу председника општине д.....и одборника исте општине на основу чл. 149. закона о општинама, не може усвојити с тога, што се председник општински може разрешити само на основу прописа чл. 148. закона о општинама.

Општински пак одборници у овом случају не могу се разрешити према пропису чл. 149. закона о општинама с тога, што се не може узети, да они нису хтели вршити своју дужност, или да су радили супротно законитим наредбама државне власти, тиме, што су слали своје противразлоге надзорној власти односно буџета, кад су за то имали право према 3. одељку чл. 131. закона о општинама.

С тога је, на основу чл. 148. и 149. закона о општинама, решио, да се захтев о разрешењу ових часника не усвоји.

Одлука од 28. априла 1912. године № 3875.

Јос. К. Ст.

О разумевању чл. 10. зак. о штампи. Начелна одлука Касац. Суда од 12. маја 1912. бр. 6729.

„Поводом тога, што је у Одељ. Касац. Суда у прошлој години пропис чл. 10. зак. о штампи примењиван тако, да одговорни уредник и власник каквога листа може бити једно исто лице, а ове године, услед промене у саставу одељења узима се противно томе, Касац. Суд у својој општој седници, на основи тач. 1. § 16 зак. о своме устројству, утврдио је овако разумевање тога законског прописа:

Кад се првим ставом чл. 10. зак. о штампи наређује, да: „на свакоме броју новина, или на свакој свесци повременог списа, мора бити наштампано име одговорног уредника, или његовог заступника, и власника у дну или у врху листа“, онда је већ тим самим довољно јасно исказано, да на сваком броју новина мора бити наштампано име једнога лица као одговорнога уредника, а другога лица као власника листа или повременога списа. Одговорни уредник и власник, дакле, два су лица, а не може једно лице бити у исто време и одговорни уредник и власник истога листа. Законом није ни било потребно још и нарочито забрањивати да једно исто лице буде и уредник и власник, кад се та забрана већ садржи у самом законском заповедању да буду два лица. Напротив, законом би се, да се је хтело

да допусти да једно исто лице може бити у улози и одговорног уредника и власника, — то нарочито казало.

За потврду правилности таквога разумевања овог законског прописа може се навести и чл. 41. зак. о штампи, којим је установљена одговорност и *власника* листа за таксу, трошкове и накнаду штете, ако се то не би могло наплатити од одговорног уредника, као и последњи став чл. 50. истог закона, по коме се, ако се суди уреднику или писцу, на претрес мора позвати и власник, да би своју реч у погледу на одбрану и он дао, пошто за грађанске досуде одговара *и он, поред уредника или писца*.

Касациони Суд обзнањује ово решење своје опште седнице, ради управљања у свима таквим случајевима.“

Општински часници нису одговорни за дело из § 127. крив. зак. и ако њихова пресуда не би одговарала правом стању ствари, само ако се докаже да при доношењу такве пресуде није било намере или нехата да се коме учини штета или неправда, и када је исту пресуду одобрио и првост. суд.

(Одлука Касационог Суда од 28. априла 1912. Бр. 5712).

Држав. тужилац оптужио је првостеп. суду: Јанаћка, Ђодора и Димитрија из П. зато што су као општински часници, по спору Мите В., противу Димитрија и Ђорђа М. онд., због заузећа пута службености, пресудом својом казнили тужиоца Ђорђа са 5 дана затвора с тим, да пут пусти преко своје баште, и ту пресуду образложили како је сведоцима утврђено да је пут и раније био, а међутим утврђено је увиђајем да пут раније ту није био, — те су тиме учинили тужиоцу неправду у корист Мите В., чиме су себи створили кривицу предвиђену и кажњиву по § 127. II одељ. у в. § 132. крив. зак.

Првостепени је суд нашао: да би могло постојати кривично дело из § 127. крив. зак. потребно је да се ислеђењем утврди, да се чиновник у опште при саслушању, ислеђењу или решавању кривичних, грађанских и трг. предмета — *намерно*, или из нехата или навалично учинио повином какве неправде у корист или штету које парничне стране.

Не утврдили се ислеђењем ни једно од овога, онда ниуком случају не може бити речи о постојању овога дела. У овом конкретном случају, тужбом приват. тужиоца као и државног тужиоца представљено је, да су сви оптужени као часници и деловођа општински навалично, намерно или нехатно у спору прив. тужиоца Ђорђа и Мите В., због самовлашћа, донели пресуду на штету прив. тужиоца Ђорђа — противно правом стању ствари — ову пресуду, за тим, пошто је извршном постала, и извршили, и тиме себи причинили кривичну одговорност за дело из § 127. крив, зак. Али, како се ислеђењем ове кривице утврђује: 1) да *намера*, нехат или хотичност код сва три оптужена за доношење поменуте пресуде у делу самовлашћа опт. Ђорђа по тужби Мите В., — апсолутно ничим није утврђена да су они баш хтели да се ова пресуда, и противно правом стању, донесе у корист Мите а на штету прив. туж. Ђорђа, већ да су ову пресуду само на основу њиховог схватања смисла законског донели; и 2) да је према одлуци првост. суда бр. 2174, пресуда општ. суда бр. 86, који су оптужени донели и зашта се у овом делу окривљују, одобрена као закону саобразна, — то је против правност њихове радње у доношењу ове пресуде апсолутно искључена.

Према изложеноме, налазећи да у радњи оптужених нема карактерних знакова за постојање дела из § 127. кр. з. у в. § 132. крив. зак.‘ нити друго које кривич. дело, — првостепени је суд решењем својим одлучио: да се сви оптужени за представљено дело, на основу § 250 а крив. пост. отпусте испод суђења.

Касациони Суд је решењем својим од 28. априла 1912. г. № 5712. оснажио ово решење првост. суда.

I

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Димитрије Дерић, из Сења, који је био настојник фабрике шећера у селу Пољанима, одвео је **Милу,** жену Владимира Миловановића, из истог места, и том приликом однели му и 66 динара у новцу и разне ствари.

Димитрије је стар 23 године, црномањаст, у оделу од шајка, на глави црни шешир. Мила има 19 година, смеђа, очију црних, трудна је.

Депеша начелства округа моравског Бр. 5553.

Милоје Миљковић, мајстор црепарски, из Дуге Пољане у срезу нишком, са још своја два друга, украо је своме газди Радоју Миловановићу, из Миличинице, 60 динара, једну простирку и једну пољаву, па сва тројица побегли.

Депеша начелника среза подгорског Бр. 5871.

Сава Милић, обућарски радник, родом из Књажевца, покрао је свога газду Костадина Ђакона, чизмара у Турну-Северин, у Румунији, па побегао.

Собом је однео: две новчанице румунске од по 100 динара, 12 новчаница од по 20 динара и 410 динара у сребру.

Он је стар 17 година, средњег раста, очију смеђих, на десној страни горње уснице има црн младеж.

Депеша начелника среза кључког Бр. 6646.

Живко Илић, родом из Жабара у округу пожаревачком, украо је из магацина Електричног Друштва, 194 динара у новцу.

Акт кварта дорћолског Бр. 2859.

Петар Несторовић, машиновођа, стар 25 година, омален, има да се спроведе суду, али се не зна где је.

Депеша начелства окр. нишког Бр. 4928.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

ТРАЖИ СЕ

Милена, 12 годишња кћи Милисава Богдановића, из Саранова, отишла је од куће Јована Апостоловића, из Смедерева, где је била под своје. Она је плава, очију зелених, косе плаве, лица округлог.

На случај проналаска треба је спровести у Смедерево.

Депеша начелства окр. смедеревског Бр. 4407.

ОГЛАШЕН ЗА ХАЈДУКА

Богдан М. Станић, из Коњарника у општини дубовској среза добричког, решењем начелства округа топличког оглашен је за хајдука, и сада је сваком слободно да га убије.

Богдан М. Станић.

Он је уцењен са 500 динара, и та ће се сума издати оном, који га убије, ухвати или власти прокаже.

Ради лакшег проналаска износимо му и слику.

Депеша начелства округа топличког Бр. 3657.

НАЂЕН ЛЕШ

У атару општине салаковачке, среза пожаревачког, на путу Пожарева — Петровац, нађен је леш непознатог лица.

Леш су већ огложали пси, те је остала само лобања и кичма, да се сада по лицу не може утврдити идентитет.

Од одела нађено је: чакшире од сигавог сељачког сукна са гајтаном; грудњак без рукава од плаве тканине; гуњ, фермен и копоран од црног сукна, шубара и опанци са кајишима.

Нађена је и једна кеса за новац са гајтаном око врата, у којој је био један убрус за јело са црвеним пругама.

Нађени су, даље, остатци од смеђе косе, кратко шишане и један стари штап кукаст.

По свему изгледа да је ово лице било неки марвени или ракијиски трговац, па убијен и опљачкан пре 15—20 дана и бачен.

Одело је сачувано и налази се код власти среза пожаревачког.

Да би се утврдио идентитет, треба да се они, којима је нестало члана породице, јаве поменутој власти.

Депеша начелника ср. пожаревачког Бр. 7448.

Штампа Краљ. Срп Државне Штампарије Уредник Душан Ђ. Алимпић.

БРОЈ 20. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 27. МАЈА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ЗА ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“ НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а на основу члана 71. закона о уређењу округа и срезова, решено је:

да се све окружне скупштине сазову у ванредан сазив на дан десетога јуна ове године ради доношења одлука према другом и трећем ставу члана 3. закона о јавним сувоземним путовима.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 22. маја 1912. године, у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Војислав Поповић, полициски писар треће класе начелства округа пожаревачког, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда отпусти из државне службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 22. маја 1912. године, у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

БЕЛЕШКЕ ИЗ СУДСКЕ ПРАКСЕ ПО КРИВИЧНИМ ДЕЛИМА

КРИТИЧКО ИЗЛАГАЊЕ

од

М. С. Ђуричића

судије Касац. Суда

(НАСТАВАК)

41. **Кад је на опасан начин (в. §§ 223. и 224. к. зак.) учињена крађа стоке или земљоделског алата у вредности испод 200 гр. пор., а из просторија, у којима људи не живе, онда се таква крађа има подвести под § 223. а) к, зак., ма да је вредност крађе и испод 100 гроша чаршијских.**

[О. С. 2. V 1911. № 5602].

Примедбе I 1. IV 1911. № 4625.

„Погрешно је суд нашао да овде стоји дело иступне крађе зато, што украдена овца вреди само 10 динара.

Јер кад је поротни суд својом одлуком утврдио, да је крађа извршена *проваљивањем* кошаре, дакле начином, који по § 223. к. зак. извршеној крађи даје квалификацију опасне крађе, без обзира на вредност украдене ствари, онда је државни суд погрешио, што је искључио пороту из даљег решавања и сам пресудио ову кривицу“. [Државни суд био је нашао да овде према вредности крађе у 10 динара, стоји иступна крађа из § 391. к. зак.].

Горњом одлуком Опште Седнице усвојене су ове примедбе одељења.

Напомена. За овај случај упућујемо на наша излагања у првој књизи наших Бележака под т. бр. 1 и на издање Урошовићево Казненог Законика, код § 223. б) на стр. 262.

42. **Кад се Касациони Суд упусти у разматрање какве судске одлуке по кривичним делима, и нижем суду учини примедбе на ту одлуку, онда он, при поновном разматрању т. ј. при разматрању одлуке, донете по усвојеним примедбама, не може више мимо ранијих примедаба ништити ту судску одлуку и у другом ком њеном делу, преко кога је приликом првога разматрања прешао. Другим речима: поновно разматрање Касационога Суда има да се креће само у границама већ учињених примедаба.**

[О. С. 15 V 1911. № 6686].

Усвојени противразлози Апелационог Суда, од 29. IV 1911. № 2377.

„Касациони Суд, разматрајући раније пресуде овога суда, исте пресуде уништио је са формалне стране и то прву пресуду с тога, што Апелациони Суд није ценио поједине исказе сведока, — чији су искази доведени у сумњу сведоцима, на које су се браниоци оптужених позвали, а другу пресуду с тога, што Апелациони Суд опт. Петку за дело из § 104. к. з. није изрекао казну, пошто га је за I дело тешке повреде тела ослободио казне као невиног, а за дело из § 104. к. зак. нашао за крива. Ове примедбе Касационог Суда усвојио је Апелациони Суд и у смислу истих изрекао своју пресуду 12. марта 1911. г. № 1349, коју је пресуду такође Касациони Суд примедбама својим од 2. IV 1911. № 4771 поништио, а које примедбе Апелациони Суд не може да усвоји с тога, што Касациони Суд расматрајући раније пресуде овога суда, примедбама својим није у овоме смислу ни чинио примедбе, већ у другом смислу, а које је примедбе Апелац. Суд усвојио и у смислу истих своју пресуду изрекао, — то се онда има сматрати, да је Касациони Суд ранију пресуду Апелационога Суда усвојио у ономе делу, на који се садање примедбе односе, и да се према томе горња пресуда Апелационога Суда има сматрати као извршна, пошто о томе нису чињене никакве примедбе, јер према § 274. кр. пост. Касациони Суд уништаваће оне коначне пресуде и решења нижих судова, где би приметио да су формални или материјални закони повређени и враћаће их надлежном суду, с примедбом како треба да поступи, иначе ће пресуде и решења оглашавати за снажна. С тога Апелациони Суд налази да ове примедбе, које се односе на одговорност опт. Петка не стоје, већ да се пресуда овог суда, у овоме има сматрати за извршну, пошто Касациони Суд, у смислу наведеног законског прописа односно овог дела није чинио никакве примедбе“.

Напомена. Ова је одлука правилна и заснована на пропису § 277. кр. с. пост. По § 272. крив. с. пост. Касациони Суд разматра пресуде и решења по кривичним делима, само по жалби. И кад се Касациони Суд, по изјављеној жалби тужилачке стране, упустио у разматрање какве одлуке по кривичноме делу, па исту и поништио (§ 274. крив. с. пост.) али том приликом примедбама није ништа примећено противу тога, што је оптужени по извесном кривичном делу ослобођен, — онда се има сматрати да је већ Касациони Суд по размотрењу нашао: да је у томе делу ожалбена пресуда на закону основана и она се после не може више у том погледу ни поништавати. Нова пресуда и њена ревизија имају тада да се крећу само у грани-

цама усвојених примедаба. У свему осталом пресуда је већ и извршена, јер по § 274. кр. с. пост. Касациони Суд није ни нашао да се пресуда и у осталим њеним деловима има да мења и она се у томе не може ни променити.

Овде ћемо наравно изузети онај случај, кад се Касациони Суд стварно није ни упуштао у расматрање какве одлуке, већ ју је уништио због какве формалне грешке. То може бити: *а) Због повреде § 240. крив. с. пост.* Очевидно је да је одлука, која не одговара овоме пропису формално ништавна и кад се таква одлука анулира, онда се наравно у њену суштину и не улази. *б) Због какве друге повреде формалног закона.* Ако је овај случај, онда, свакако, ако се због те формалне махне дотичне одлуке, није хтело улазити у разматрање материјалне стране пресуде, ваља у примедбама напоменути, да се Касациони Суд у разматрање пресуде у осталом није ни упуштао. У овом случају биће јасно да је резервисана ревизија пресуде у њеном материјалном делу, по исправци формалне грешке, због које је раније пресуда уништена. Овако се понекад и ради у одељењима Касационог Суда.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ТРАГОВИ НОГУ И РУКУ У КРИВИЧНИМ ИСТРАГАМА

(НАСТАВАК)

Обележавање отисака

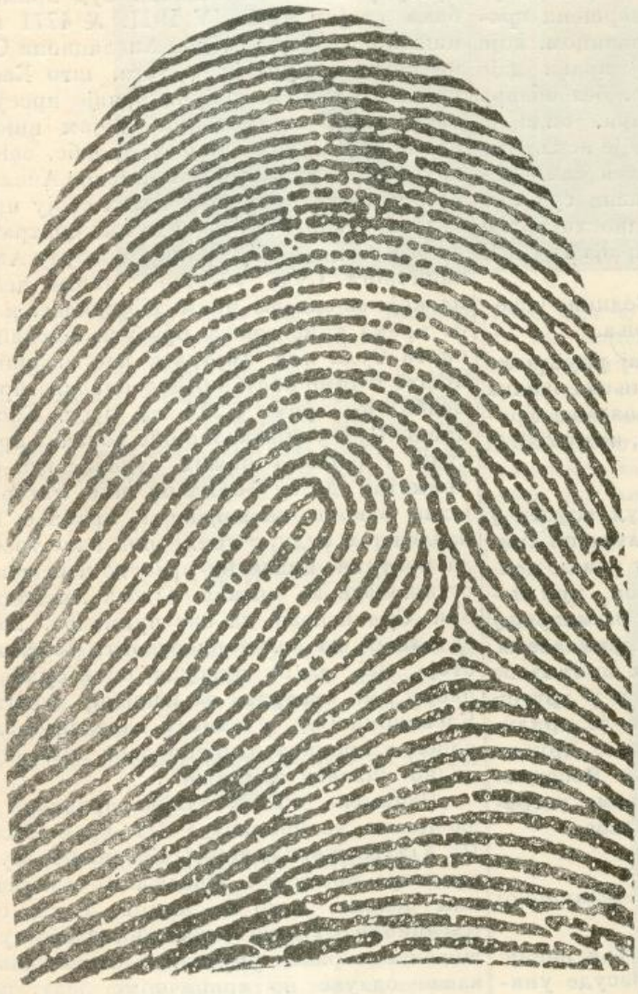
Бертилон разликује четири главна облика папиларних линија прстију:

а) Облик $E =$ фигуре у облику концентричних кривих линија, правца кососпољашњег, најмање две на броју, са малим троуглом на левој страни (сл. 1);

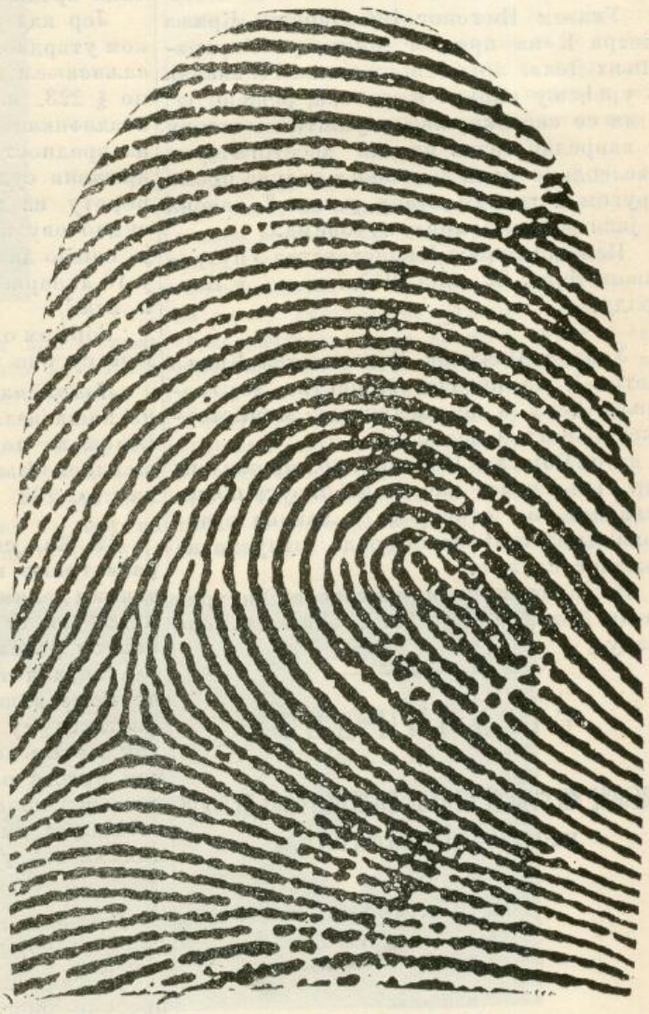
г) Облик **И** = отисци једнолики, у облику лукова који су наслагани један преко другог, без троугла пресека линија (сл. 4).

Вучетић такође разликује четири главна облика отисака прстију: $A =$ **И**; **J** = **J**; **E** = E и **V** = O.

Ако се општи облик папиларних линија отисака, који су нађени на месту извршеног дела, може лако познати, и ако се опште форме ових не подударају са отисцима леша или осумњичених лица од којих су прстију, треба, пре свега, извидети, да ли се њихова општа форма налази на отисцима за упоређење. Ако је овај случај, треба бројати линије које растављају центар отиска од троугла пресека. Приликом овог посла треба имати у виду: 1. код отисака са две централне тачке, линије се броје од тачке која је бкижа левом троуглу; 2. делови бразда између троугла и централне тачке броје се само онда, ако су додирнуте цртом која почиње у центру троугла, 3. тачку

Слика 2.

Слика 1.

б) Облик $J =$ фигуре у облику концентричних кривих линија, правца косоунутрашњег, најмање две на броју, са малим троуглом на десној страни (сл. 2);

в) Облик **О** = фигуре облика овалног, кружног, спиралног или пужастог, најмање четири на броју, са по једним малим троуглом са сваке стране, (сл. 3);

ности, идентитет између њих искључен је. Да би се утврдило од којих су прстију нађени отисци, треба над њима наднети и једну и другу руку (прво једну па онда другу), али тако да прсти буду у правцу отисака.

У присуству отиска једног прста, или само једног дела отиска, за које се не

не треба узимати у рачун, и 4. у форме O (V) бројање линија врши се између центра и левог троугла.

Ако се број линија не подудара, идентитет је искључен.

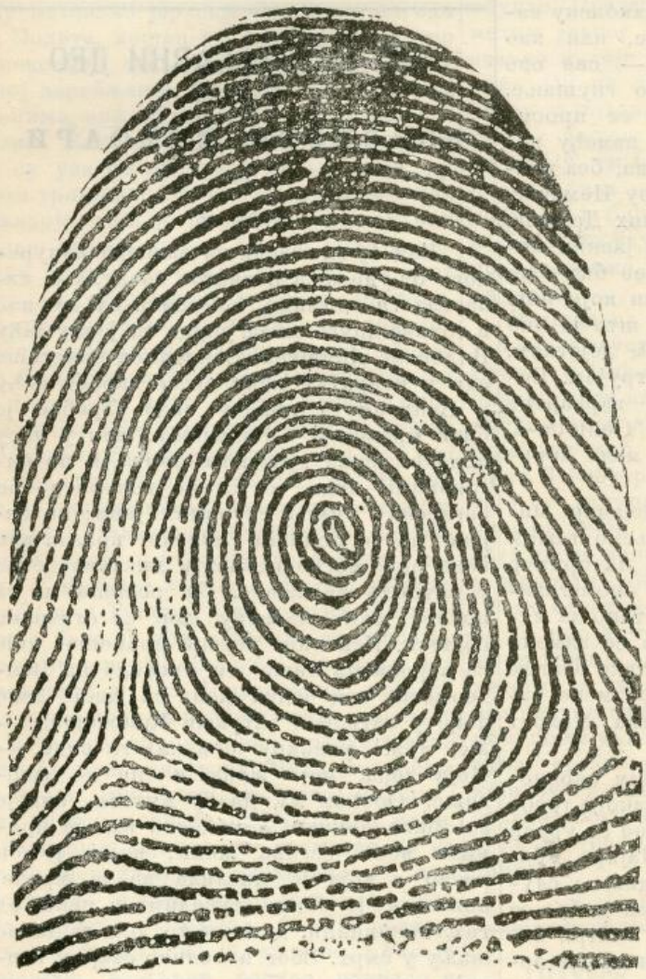
Често се располаже само деловима отисака. Истраживање у овим случајевима знатно је отежано. Да би се дошло

до резултата треба, пре свега, утврдити правац линија према њиховом положају на врху прстију. Ако се овај последњи слаже, треба приступити контроли детаља.

Пошто се утврди, да се општа форма и број линија између центра отиска и троугла пресека подударају на отисцима који се упоређују, приступа се испитивању детаља и нацрта. Ово испитивање може се вршити и на отиску у природној величини ако је само испитивач навикнут на ову врсту посла. Много је боље и лакше, међутим, ако се отисци, који се упоређују, увеличају у подједнакој мери, која не треба да превазилази више од шест пута њихову природну величину. Обично је довољно троструко увеличавање.

На увећаним снимцима треба прво утврдити једне исте полазне тачке за оба отиска (централна линија, центар троугла пресека, карактеристична виљушка итд.) и пратити једновремено линије на обе фотографије у циљу констатовања њиховог истоветног правца. Једновремено са овим треба контролисати да ли се особености папиларних линија: линије у облику виљушака, острва, усамљене линије, изненадни прекиди линија, ожиљци итд. налазе на оба отиска и на истим местима. Ако се особеност једног отиска не налази на другом, значи да су они неидентични. Одступања од овога може бити само у оном случају кад отисак није правилно узет. Да би се са апсолутном сигурношћу утврдио идентитет двају отисака, потребно је да број и правац папиларних линија буду исти, и да се и на једном и на другом налазе најмање по дванаест особености, разуме се једнаких и на истим местима.

Ако има више отисака од разних прстију, који се подударају са отисцима за упоређење, идентитет за један или два отиска може се закључити и на основу мањег броја њихових заједничких особености. Број отисака замењује у овим случајевима број особености.

Слика 3.

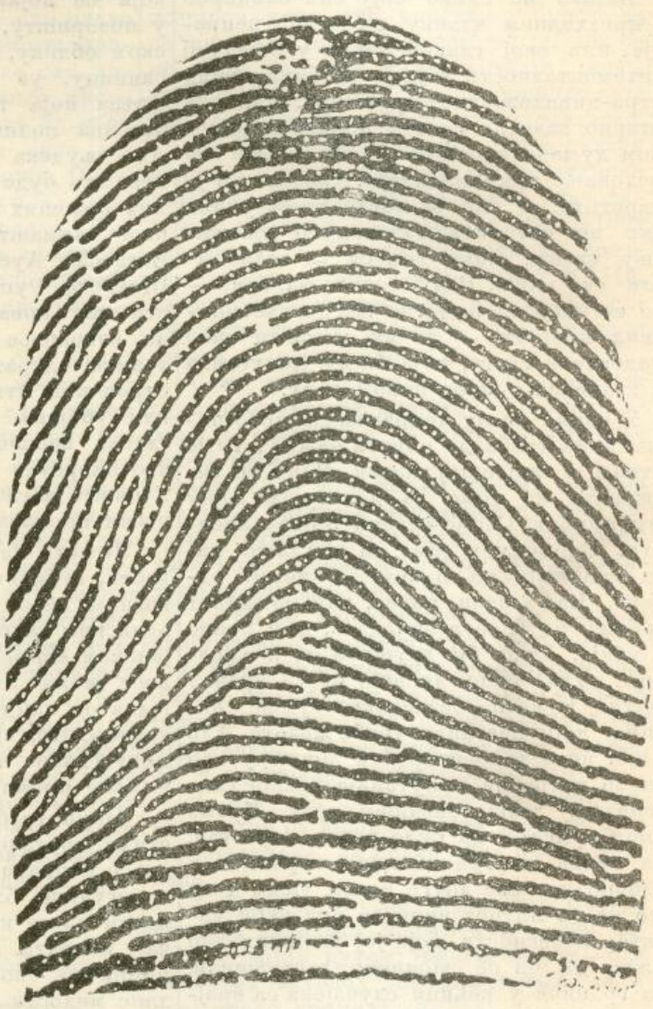
Линија длана.

Интерна страна руке — длан — притежава такође папиларне линије, које на углачаним и једноликим површинама могу произвести отиске помаћу масних материја на површини коже. Отисци ови упоређују се на исти начин као и отисци прстију. Међутим, пошто они показују мање разноликости но отисци руку, то је код њих теже наћи полазну тачку за бројање линија. Да би њихово упоређење било што лакше и успешније, треба их поделити на више квадратних делова и испитивати понаособ одговарајуће квадрате.

Отисци у пластичним материјама.

У пракси се понекад јавља потреба за идентификовањем отисака у пластичним материјама (стакларски лепак, восак, смола итд.). Специјална природа ових отисака, код којих су папиларне линије издубљене, отежава њихово упоређење са отисцима произведеним уобичајеним начином, т. ј. помоћу штампарског мастила. Поред овога, и њихово фотографисање није тако лако, јер њихове испупчене ивице — пошто су они конкавни — пројектују сенке, које чине нејасним спољне папиларне линије. Са ових разлога потребно је, ради успешног упоређења, калупити ове отиске помоћу париског гипса. На добивеним калупима папиларне линије показују се у рељефу. Калупе треба фотографисати скоро у природној величини, па добивени клише увеличати, окрећући га обратно (стакло да буде уз страну хартије која је превучена желатином) да би се добиле папиларне линије калупа у истом правцу као и код отиска на хартији.

Треба још знати, да одстојања између папиларних линија код отисака у пластичним материјама изгледају, услед природе ових материја и конвексног облика калупа, много веће у центру и много мања по ивицама но код отисака на хартији. Услед овога, изгледа на први по-

Слика 4.

глед да су отисци једног истог прста потпуно различни, али се пажљивим испитивањем брзо долази до уверења да је ова разлика само привидна.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

КРИЗА РЕПРЕСИЈЕ

ОД
LOUBAT-A
ГЛАВНОГ ПРОКУРАТОРА АПЕЛАЦИОНОГ СУДА У ЛИЈОНУ

(НАСТАВАК)

II – Лекови.

Излази из слике коју сам скицирао у претходном чланку, да немоћ репресије има свој главни узрок у болесној сентименталности која је особина наших ултра-цивилизованих друштава. Наш већ остарио казнени систем покварен је кобним хуманитаризмом. Да се задржи напредовање криминалитета, требало га је учврстити, а ово је могло да се учини само по историском закону о ублажавању казни; међу тим су га ослабљавали све више. Сад је стало за тим, — ако се неће да помогне његова дефинитивна пропаст, — да му се врати мало младости и снаге, која би му допустила да стане на супрот новом веку.

У овоме послу поправљања, прво питање које треба да обрати пажњу, то је питање о највишој казни. Нећу се задржавати на томе да доказујем њену легитимност. Све је речено о овом предмету. Споменућу само да је главна казна основана на праву легитимне одбране. Кад сваки човек, чији је живот угрожен од каквог нападача, има право да убије, како би друштво, т. ј. заједница људи, било лишено овога права? Смртна је казна без икакве сумње свирепост чији нестанак треба желети. Али је она исто тако потребна друштву као што је потребна ампутација каквог гангренозног дела човечијем телу. Према томе, у место да буде редак изузетак, она треба да функционише нормално и редовно као све друге казне. Осим тога што честа милост чини те она губи карактер извесности, који јој је неопходно нужан да би се злочинци застрашили, она граничи у већини случајева са крајњом неједнакошћу. Заиста је и сувише очевидно да милост зависи често од околности које немају никакве везе са степеном криминалитета осуђеног, на пример, од одјека који је имао злочин, од стања мишљења, момента у коме је молба за милост испитивана, или баш од личних идеја шефа државе о смртној казни, што је дало повода Gabriel-u Tarde да каже да је ова казна, оваква каква се данас примењује, само рђава нумера на лутрији за онога који је искуси између хиљаде оних који је заслужују.

Да би биле примерне и застрашавале, казне треба да буду такође што је могуће ближе злочину. Брзина је битно својство казне. Ништа не фрапира више уобразиљу као брза репресија. Одговор око за око, зуб за зуб, то је одговор који даје злочинцу најживљу импресију о одбранбеној сили друштва. Сила која оклева то је умањена сила.

Оно што треба захтевати најенергичније, то је укидање јавних извршења, те одвратне прдставе која се даје гомили, жудној погубљења као светини старог циркуса, у којој је чудна мешавина великих и других дама, мирних грађана, ноћних скитница и избеглица најнижих слојева друштвених, које све мами крв дивље животиње. Оне песме, она вика, оне сатурналије, оно развијање трупа да би се заштитио и поздравио покрет целата, — сво оно приуготовљавање жалосне сцене; за тим, убица који се појављује час охоло, као јунак у позоришту, час као животиња у људском облику, коју вуку на законску касапницу, уз хајку и увреде, или као жртва која тражи освету, — све ово изазива колико гњев толико гнушање. Ако људска крв треба да се проспе нека то буде бар пристојно између немих и слепих тамничких зидова, без икаквог глумаштва. По примеру Немачке, Енглеске, Аустрије, Сједињених Држава, Шведске, Русије, сперимо са јавних места ову крваву мрљу. Желео бих баш да извршење буде на начин који није толико одвратан, нешто као што је био отров код Атињана, са бржим дејством, или убијање електричном струјом. Енглеско вешање није толико варварско као одвратан проналазак Dr. Guillotin-a. У овоме погледу ми смо се мало користили проналасцима науке.

Желети је такође да у случају милости, губилиште буде замењено тежом казном него што је робија, на пример ћелијским затвором, сличним оном талијанском *ergastolo*. Није допуштено да милост може имати дејство да се замени једна од најстрожијих казна тако благом казном. Има врло велике несразмере између главне казне и прогонства. Милост је овде премија убиству.

Злоупотреба са олакшавним околностима, друга рана репресије, такође треба да се поправи. Излечиће се, ако се уреди и регулише благост судија. Најпре, обавезом да се казна осетно подиже у случају повратa. Беранжеов, закон добро је прописао ово отежање, као контра баланс милости одлагања; по несрећи дошло је овлашћење да се допуштају олакшавне околности које неутралишу ову казну строгости, јер допушта да се казна спусти скоро до пуле. За тим би затвор требао да буде обавезан за извесне деликате из којих се види навика порока, као што је специјално скитање или крађа са насиљем. Најпосле, како све одлуке треба да буду мотивисане, треба приморати судове да прецизирају околности које оправдавају смањење казне.

Одлагање треба да се одржи као условни опроштај али са модификацијама. Не треба га одобрити подводачима, апашима, које њихово морално опадање чини неосетљивим, од просте претње казне и који се користе слободом само да учине горе злочине. Исто тако треба га одбити виновницима напада и увреда учињених агентима јавне силе, јер ништа не деморалише тако ове скромне чуваре реда, као кад се понова нађу у борби и хватању са злочинцима, који се пошто су их већ вређали и нападали, опет појављују мало после, и исмевају их, милошћу Беранжеовог закона. Одлагање треба да буде опозвано не само осудом на затвор, него сваком новом осудом за крађу, превару, повреду, противстајање, просјачење или скитњу. Најпосле, рок за опозивање треба да се повиси од пет на осам година, јер се онај који заслужи нову осуду после шест или седам година, исто тако не може сматрати као поправљен, као ни онај који је наново осуђен после мање од пет година.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

„Кад су га извели из затвора изнуреног од удисања нечистог ваздуха и малаксалога од глади, понудили су му, као и толике друге, да се укрца на једну лађу Индиског Друштва. Вандермот пристане, али у повратку неки гусар зароби лађу и Вандермота доведу овде. Требао је бити преведен у Валенсију, али у часу поласка један тумач га запита, и по одговорима виде се да не говори добро енглески: сумња се одмах јави; он изјави да је поданик данског краља, али како није могао показати никакав доказ у потврду те изјаве, би решено да га повере моме надзору док се ствар не објасни. Неколико месеци прођоше; није се вероватно више ни мислило на Вандермота, кад једна жена са двоје деце дође у затвор и затражи Кристијана. — Мој муж! узвикну она кад га виде. — Моја деца, моја жена! и они се загрлише. Обећам му да ћу ћутати, али је већ било доцкан. У радости кад је примила вест његова жена, којој је он писао и која је мислила да је мртав, показала је писмо суседима и неки од тих, чиновници, доставе то; они га данас шаљу у смрт. Због неколико старих топчића, којима је била оружана лађа на којој је био, и која није имала сукоба, оптужен је да је подигао оружје противу своје отаџбине. Признаћете и сами да су закони неправедни. — О, закони су неправедни, поновише неколико присутних, који се окупише око једног кревета да играју карте и пију ракију. „Додај редом, рече један пружајући чашу. — Тхе, рече други који примећаваше забринутост Лелијевра; не треба се због тога узнемиравати, данас је његов ред, сутра наш“.

Овај се разговор настави у још страшнијим шалама; најзад добоши и трубе, којих се ехо одбијаше са свију страна, казиваху нам да су одреди пошли у поље. У заводу завлада нека суморна тишина, сви смо мислили да је Кристјерн свршио,

али, у часу кад је требао са везаним очима клекнути, притрчао је један ађутант и опозвао знак дат онима што стрељају. Одвезаше му очи и имао је се вратити жени и деци. За живот имао је да благодари маршалу Брину, који му је молбе услишао. Кад је Кристјерн враћен у затвор био је изван себе од радости; уверили су га били да ће одмах бити пуштен у слободу; сам маршал је молио цара да га помилује и молба је била тако образложена да је било немогућно сумњати у успех.

Повратак Кристјернов био је догађај, те смо му сви честитали; пило се у његово здравље, а долазак шест нових апсеника, који су добро платили своју добродошлицу, био је један разлог више за весеље. Ови последњи, од којих сам већину познавао јер сам и ја био у посади код Полета, дошли су да издрже затвор од неколико дана, као казну што су на једној зарђалој лађи, противно ратним законима, опљачкали једног енглеског капетана. Како се на њих није сумњало они су уза се носили и новац, који су редом трошили. Сви смо били задовољни: апсанџија, који је примао и најмању кап од ове златне кише, био је врло задовољан новим гостима, који су се опет по вољи ослобађали његовог надзора. Међутим у нашој соби биле су три личности осуђене на главне казне: Лелијевр, Кристјерн и Пијемитес Орсино, бивши вођ Бербера[1]), који је код Александрије срео један одред рекрута, који су пошли у Француску, и придружио се њима као добровољац. Под заставом је Орсино живео беспрекорним животом, али њега је издала једна несмотреност и његова поверљивост: његова је глава била уцењена у његовој земљи и требао је бити погубљен у Тулону. Пет других притвореника били су под најтежим оптужбама; од њих су четири морнара — стражара: два Корсиканца и два Провансалца, који су били оптужени за разбојништво извршено над неком сељанком, којој су отели златан крст и сребрне минђуше. Пети је такође, као и они, припадао „месечевој војсци“; њему су приписивали натприродне моћи; по казивању војника он је могао да се начини невидљивим; претварао се тако исто у шта је хтео; имао је моћ да буде свуда присутан; најзад, био је врачар, правио се грбав како је кад хтео, а био је лакрдијаш, заједљив, велико причало и како је дуго крао на пијаци, он и сад вешто истресаше торбе.

Мало је апсанџија који не би према таквим питомцима предузели особиту предострожност, али наш нас сматраше као особите муштерије и братимио се с нама. Пошто нам је за награду испуњавао сваку жељу не могаше ни помислити да бисмо га ми напустили, а донекле имао је и разлога за то, јер Лелијевр и Кристјерн нису имали нимало воље за бежањем. Орсино се беше предао божјој вољи; морнари нису сумњали да им се може што рђаво десити; врачар рачунаше на недовољност доказа, а остали, гусари, увек добро расположени, нису ни мислили на тугу. Једини сам ја мислио на бегство, али да не би ко то опазио, правио сам се безбрижан тако вешто да је изгледало, да је затвор моја средина и сваки је веровао да ми је ту добро као риби у води. Један пут сам се чак опио и то у част повратка Кристјерновог. Ноћу, око два сата изјутра, кад су сви спавали, осетио сам да ме дави јака жеђ, имао сам ватру у телу, дигнем се и пола будан пођем као прозору, хтео сам да пијем воде, али, каква пометња! Осетим да сам, место да захватим воде из каце, загурао био језву у шавоље. Сутра дан мене је још мучио стомак а један кључар јави да ће се ићи на рад; то је прилика да се човек надише чиста ваздуха и може бити поправиће ми се здравље; понудим се на место једног гусара чије сам одело обукао. Прелазећи преко дворишта приметим једног подофицира, кога сам познавао и који је сад имао шињел преко руке. Он ми каза да је, осуђен за неки неред у позоришту на месец дана затвора, дошао сам да се ухапси. Онда, рекох му, ти ћеш почети твоје нове дужности одмах одсад; ево ти ведро. Подофицир је био прилагодљив и пристаде, и док је он радио ја сам комотно прошао поред страже, која и не обраћаше пажњу на мене.

Изашав из града пожурио сам одмах у поље и зауставим се тек на мосту код Брика, у једној малој јарузи, где станем размишљати како да изиграм потеру; помислио сам да се вратим у Кале, али моја зла коб натера ме да се вратим у Арас. Те вечери заноћим на неком имању које су закупили продавци рибе. Један од њих, који је из Буљоње пошао три сата после мене, каза ми, да је цела варош у жалости због погубљења Кристјерна. „Само се о томе говори; очекивало се да ће га цар помиловати, али телеграф јави да се стреља... Један пут је сиромах то био избегао, а данас не могаде... Страшно је било слушати како, виче: милост! милост! покушавајући да устане после првог плотуна, страшно је било чути скикање паса који су се нашли позади и које је олово стигло; имало се на шта сажалити, али он је ипак стрељан; таква му је ваљда судбина“.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

[1]) Племе пр.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине дадиначке, актом својим Бр. 267. пита:

„У 1880. години, када су општину дадиначку састављала села: Дадинце, Јастребац, Градиште, Ковачева — Бара, Лопушња, Сејаница и Козаре, општина се задужила код Управе Фондова 2000. динара у злату са 6% интереса после сваког полгођа, ради исхране сиротних грађана. Рок плаћања горњем зајму био је 9. фебруара 1883. године.

Горњи новац примио је тадањи председник општине, и са тим новцем чинио расporед без одборске одлуке и осигурања датог новца. По његовом казивању он је од ових пара дао и то: селу Дадинцу 354. Јастрепцу 326·50 Градишту 209. Ковачевој-Бари 143. Лопушњи 491. Сејаници 381. и селу Козару 95·50. што укупно износи 2000 динара.

Овај зајам општина није вратила у одређеном року услед сиромаштине својих грађана, те је пресудом нишког окружног суда под 1-ог августа 1884. под № 9332, осуђена на плаћање главног дуга са интересом и осталим досудама.

Овај дуг општински потраживан је од стране Управе Фондова, преко среске власти, од како је пресуда изречена, ну кад је тражена наплата није се могло знати од кога се има наплата вршити, нити је тадањи нити је садањи одбор општински хтео дуг уносити у буџет, да се порезом исплаћује све донде, док се не нађе: код кога је горњи новац; нарочито се баца сумња на рачунополагача бив. председника, који је новац раздавао.

Да би се нашло право стање ствари код кога је овај новац, суд ово општински актом својим тражио је преко власотиначког пореског одељења под 18-XI-1903 год. бр. 1777, и преко начелника среза власотиначког под 4-VII-1904. г. № 1115, да се образује комисија или тражи рачуноиспитач Гл. Контрол, али до сада ништа није учињено.

Села, пак, Сејанца и Козаре, изашла су из састава ове општине још 1886 године, и сада неће да чују за плаћање овога дуга.

Од осуде до сада, од многих грађана садашње општине наплаћене су извесне суме у отплату дуга, али и те суме нису дате коме треба, него су, по свој прилици, упропашћене.

Да би се у опште ова ствар привела крају моли се уредништво да објасни:

1. Може ли се учинити одговорним онај бивши председник, који је од Управе и примио новац, што је овај раздао без признаница, јер он нема у рукама доказа, да је тај новац у опште коме дао;

2. Могу ли бити одговорни они чланици, који су вршили наплату овога дуга од појединаца, па новац нису ником предали;

3. Могу ли се села: Сејаница и Козаре нагнати да плате примљених 476·50 динара и којим путем, нарочито кад нема никаквих њихових обвоза и доказа, да су овај новац примила; и

4. Која је власт дужна да све ово изврши и којим начином и путевима?“

— На ово питање одговарамо:

1. Општина је дужна, да у свој буџет унесе и отплату овога дуга Управи Фондова, без обзира на то, шта ће и како ће она наплатити ову суму од оних, који буду дужни да је врате.

Она у осталом, то треба да учини у своме сопственом интересу, јер се дуг гомила из године у годину, а на послетку и по томе, што ће је на ово раније или доцније нагнати државна власт у смислу чл. 129. тачке 3. закона о општинама.

Да би се видело: да ли за ову суму може бити одговоран онај председник, који је од Управе Фондова и примио зајам, нека суд нађе преписе општинских ра-

чуна из 1880 године, па нека из њих види: да ли је овај новац издат и којим селима. Ако ових рачуна нема у својој архиви, нека их тражи од Главне Контроле.

Ако о зајму нема никаква трага по рачунима, онда нека општински суд саслуша тога председника о томе: коме је издао примљени зајам и каквим доказима то правда.

Ако ничим не утврди своје наводе, суд га може оптужити полицијској власти за дело из § 113. кр. закона, у вези са § 132. истог закона. ако оно до сада не буде застарело, и том приликом тражити и накнаду штете.

Ако се рачунима утврди, да је рачунополагач издао зајам, онда ће се видети коме је то учињено па ће се, према томе, знати, од кога има да се тражи наплата;

2. Ако су доцнији председници вршили наплату овога зајма од појединаца, онда и њих саслушати о томе: шта су урадили са покупљеним новцем, па ако то не могу да оправдају, оптужити их полицијској власти за утају, као што је речено у тачци под 1. подносећи за доказ њихове признанице;

3. Села: Сејанца и Козаре морају платити део дуга, ако се утврди признаницама њихових кметова, да су овај зајам примили.

Ако то не плате на леп начин, онда наплату треба да тражи пуномоћник општине дадиначке путем грађанског спора.

У осталом, и да се не утврди пријам овога зајма, она ће бити дужна да плате одговарајући део по томе, што су била у саставу општине дадиначке у тренутку задужења, ако је наравно, зајам дат на лично јемство општине; и

4. Сав овај посао има да се врши иницијативом самог суда и општинског пуномоћника, јер овде нема места образовању какве комисије, иошто таква тела нису предвиђена ни једним законом, нити би имала законског ослонца за своје дејствовање.

II

Један полицијски писар пита:

На основу решења судског од октобра 1908. год. стављена је забрана г-ђи Ј. Ђ. удови, извршен попис свега покућанства, и ово предато стараоцу, као и кључ од стана.

Стараоц је чувао ствари све до 1. маја 1911. године, и плаћао кирију, узимајући признанице од газде стана.

Маја месеца 1911. године дужница је скинула забрану са ствари и тражила да јој се врате ствари на руковање, после 30. месеца.

Позвани стараоц, предао је власти све признанице о плаћеној кирији за ствари пописане, тражећи, да му се положи ова сума, као и одреди старалачка награда, па ће ствари предати дужници.

Дужница није признала стараоцу никакву кирију, а награду је власт одредила од процењене вредности 5%, суму од *6·60 дин.* да се стараоцу положи. Решењем пак полицијска власт упућује стараоца, да води парницу код суда и да доказује да ли је дужница дужна да плаћа кирију на пописане ствари, али да не мора плаћати никакву кирију без суда већ да јој се одмах ствари предаду на слободно руковање.

Да ли је овакво решење полицијске власти правилно, и да ли се сме овако тумачити § 466 *б* грађ. суд. поступка.

Молим уредништво за објашњење?

— На ово питање одговарамо:

Старалац, одређен по § 466. б. грађанског судског поступка, има сва права стараоца стечајне масе, што ће рећи, има права да рукује имањем, и ако оно захтева извесне трошкове, онда да и њих чини.

Тако, он код пољских имања има да чини све оне издатке, који су неизбежни око обраде ових.

Код закупљених добара да плаћа кирију и т. д.

Код послова друге врсте да такође чини издатке и показује рачуне.

Сви ови трошкови, наравно, не могу ићи из џепа стараочевог, него имају пасти на терет имања, које је предмет старалаштва.

И у овом истакнутом случају, плаћена кирија за смештај ствари, не може пасти на терет стараоца, нити се пописане ствари могу предати дужници пошто су оне залога за кирију.

Најмање је пак било разлога упутити стараоца да тражи кирију судским путем, већ је пре требало упутити дужницу, пошто се апсодутно не може извести ни из једног закона дужност за стараоца, да он својим средствима подмирује издатке учињене око чувања пописане имовине, кад је њему та дужност наметнута силом закона.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Државни Савет надлежан је за решење спорних питања о надлежности среског одбора, у којима он не би био сагласан са среским начелником, али не и за решење питања о томе, ко ће — начелник срески или срески члан окружног одбора — председавати у среском одбору.

У среском одбору среза т..... покренуто је питање, ко се има по закону сматрати за председника среског одбора — срески начелник или срески члан окружног одбора.

Начелник срески налазио је, да по закону он треба да буде председник среском одбору. Међутим, чланови среског одбора налазили су, да то право припада среском члану окружног одбора, по основи чл. 103. закона о уређењу округа и срезова, а да срески начелник, према чл. 39. истога закона, има само право, да позива одбор срески у седницу, као и да присуствује седницама, али не и да председава.

Како се услед овога у овом питању појавио сукоб између начелника среског и среског одбора, то је овај молио начелника окружног, да то питање, преко надлежних фактора, пошаље Државном Савету на решење.

Начелник срески, спроводећи, услед овога захтева, предмет вишој власти, напоменуо је, да је према прописима чл. 151, 153 и 103. закона о уређењу округа и срезова председник среског одбора срески начелник, и да чл. 39. истог закона ваља тако разумети, да без њега, начелника среског, нема рада у среском одбору.

Писмом од 19. априла 1912. године П№ 6330, Министар Унутрашњих Дела, на основу чл. 136. правила о пословном реду у окружној скупштини, окружном одбору, среској скупштини и среском одбору, доставио је Државном Савету сва акта с молбом да по овоме *сукобу* између начелника среза т..... и среског одбора за исти срез у погледу председавања у одбору донесе своју одлуку.

Државни Савет узео је у оцену ово тражење Министрово, па је нашао, да је Државни Савет према чл. 136. правила о пословном реду у окружној скупштини, окружном одбору, среској скупштини и среском одбору надлежан да узима у оцену и решавање само *спорна питања о надлежности среског одбора*, у којима он не би био сагласан са среским начелником, а овде тај случај не постоји.

Одлука од 1. маја 1912. г. № 4027.

Пошто су тротоари саставни део калдрме, а издаци на калдрмисање улица спадају у општинске расходе, то и трошкови око калдрмисања тротоара падају на терет општинског буџета.

Суд општине вароши..... наредбом својом од 24. фебруара 1912. године № 1351., а на основу одлуке суда и одбора исте општине од истога дана, наредио је А. С., из Б....., да до десетог марта текуће године набави потребну количину тротоарског камена и смести га на свом имању у улици „Господар Јована“, у истој вароши, ради калдрмисања тротоара. Не учини ли ово у остављеном року, набавку ће извршити сам суд општински о трошку његовом.

Овакву наредбу општински суд је издао зато, што се, услед скорог доласка железнице у варош, ова улица мора што пре да да у израду, и да предузимач не би дангубио, то има сваки сопственик у тој улици да превуче камен на своје имање.

По изјављеној жалби А. С., начелство окружно расмотрило је како жалбене наводе тако и поменуту одлуку, па је нашло, да иста не одговара закону из ових разлога:

1., што по чл. 129. тач. 11. закона о општинама, трошак око калдрмисања улица и т. д., у варошким општинама, пада на терет општинског буџета;

2., што по чл. 396. закона о таксама приходе од тротоара прибира суд општински у корист своје касе; и

3., што је одлуком Државног Савета од 13. априла 1904. године № 2889 ово питање једном решено, да ове поправке падају на терет општинских буџета, по-

што су тротоари саставни део калдрме.

С тога је, на основу чл. 152. закона о општинама, одлуку суда и одбора задржало од извршења својим решењем од 5. марта 1912. год. № 2182.

По изјављеној жалби општинског пуномоћника, III Одсек Државног Савета нашао је, да је решење надзорне власти правилно и на закону основано. С тога је, на основу чл. 170. закона о општинама, решио, да се жалба одбаци као неумесна.

Одлука од 2. маја 1912. год. № 3912.

Јос. К. Ст.

Нема дела утаје у званичној дужности из § 113. у в. § 132. к. зак. кад председник општински, поводом какве куповине и продаје прими на се обавезу да за кога плати дужну порезу, па то не учини.

(Одлука Касационог Суда од 11. априла 1912. г. Бр. 4488).

Милорад М председник општине из Л. оптужен је првостеп. суду што је самовласно без пресуде, наплатио свој дуг у 90 дин. од Јанка Т. из Л., кад му је овај продао вола, с тим да му 90 д. уведе у дужну порезу, што Милорад није учинио, те је тиме створио кривицу кажњиву по § 195. к. зак. Оптужени није признао дело бранећи се да је он од тужиоца купио вола као приватно лице и да према томе нема за њега ма какве *кривичне* одговорности. Првстеп. суд је нашао да у представљеној радњи стоји дело утаје у званичној дужности, које се казни по § 113. к. зак., па је решењем својим оптуженог Милорада ставио био под поротни суд и у притвор за дело утаје у званичној дужности.

Но Касациони Суд, решењем својим од 1. новем. 1911. бр. 14052, поништио је горње решење прв. суда са ових разлога:

Узимајући за утврђену представку прив. тужиоца Ј. Т. да се оптужени Милорад обвезао, да га за остатак куповне цене у 90 дин., коју му је имао давати за продатог вола, одужи у дугованој порези као благајник општински, суд је погрешно нашао да у томе, што је оптужени ову обавезу на се примио па је не испунио, може постојати дело утаје из § 113. у в. § 132. к. зак. Овај законски пропис предвиђа као кажњиво дело утају таквог новца и ствари, које би чиновник примио *у службеној дужности својој*, Сам правни посао на коме прив. тужилац заснива своје право на ову суму, а чије неизвршење суд оптуженоме ставља на терет као повреду службене дужности, апсолутно је приватно - правне природе, у коме је и по природи саме ствари и по представци тужиочевој оптужени учествовао као приватно лице, пошто је и сама ова куповина за његов лични рачун и у његовом интересу закључена. Вршећи овај посао у таквом својству, оптужени није могао изменити његову праву природу тиме, што је примио на се изложену обавезу о исплати дужне порезе, пошто је и у том случају он био само приватно лице, а не какав представник власти; а кад то стоји, онда неиспуњење његове обавезе по овом уговору не може имати никакве везе са његовим званичним радом, нити ма у ком виду представљати повреду истог.

Првостеп. суд, усвајајући ове примедбе Касац. Суда, донео је решење; да се опт. Милорад за представљено дело пусти испод суђења; а Касациони Суд решењем својим од 11. априла 1912. год. бр. 4488 оснажио је ово решење прв. суда.

Ј.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

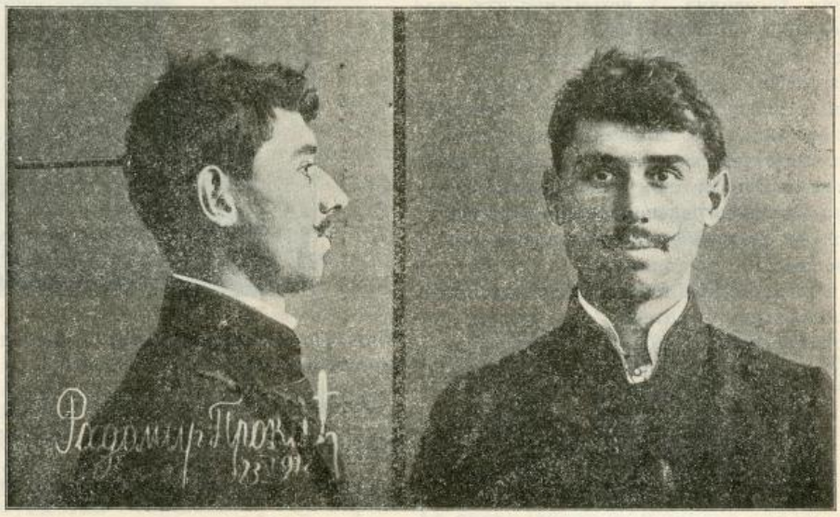
ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Нигде се, ваљда, у свету не фалсификује новац као у нас. Нема, скоро, године, а да се не појаве какве лажне банкноте, ну срећом њиховим творцима полиција је увек успевала да убрзо уђе у траг и спречи штету и држави и Народној Банци.

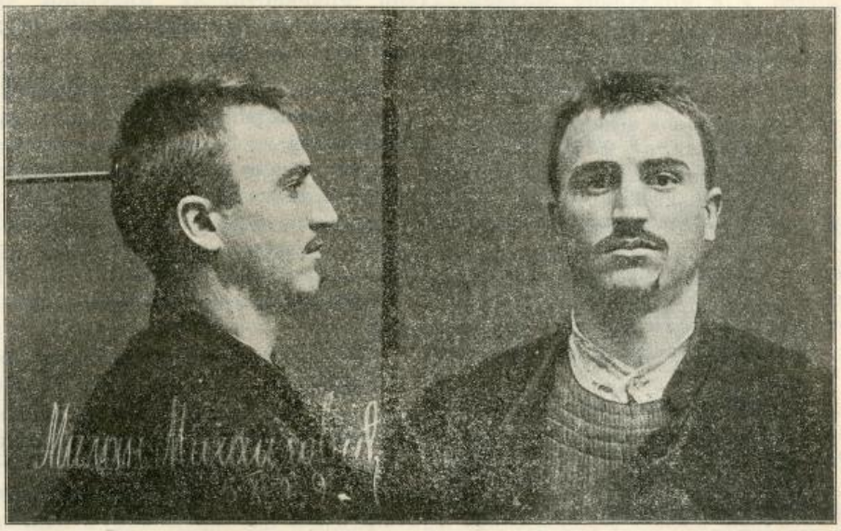
Прављење лажнога металнога новца је још много чешћа појава. Метални се новац од папирног и много лакше фалсификује и изискује сасвим незнатне трошкове, те га готово стално има у оптицају, а не прође ни по месец дана да какво лице или дружина не буде ухваћена у томе делу. Али је опет опасност од лажног металног новца много мања, управо безначајна према папирном новцу, ма да свакако и држава и поједини, којима лажни метални новци буду потурени, трпе од тога извесну штету. Отуда је дужност полиције да и фалсификаторе металног новца што енергичније гони и хвата.

Како се фалсификовање лажног металног новца злочинцима не рентира, јер ако се хоће да прави бољи новац, који би могао да се пусти у саобраћај, онда се мора и набављати бољи метал за ливење и имати савршеније калупе, а фабрикација је дангубна, јер се мора изливати све комад по комад — то неваљали и несавесни људи врло често врше преваре било мамећи лаковерном свету паре аконто «набавке сребра, никла итд. за ливење», било продајом калупа за израду новца по скупе паре.

Данас износимо слике два типа, које је београдска полиција ухватила ових дана, а за које се још позитивно не зна да ли су прави фалсификатори лажног новца или су само варалице, то су **Радомир Прокић** и **Милан-Мита Михајловић**, оба из села Горовича у срезу лепеничком.

Почетком овога месеца обојица су се бавили у Београду десетину дана, тобож ради продаје једног коња, у ствари они су тражили људе који би хтели да купују од њих лажан металан новац. Са једним лицем они су се

усмено, а по том и писмено споразумели да се ономад састану у Аранђеловцу, где би извршили предају лажног сребрног новца.

Будући обавештена о свему овоме, београдска полиција послала је своје органе да београдског агента те двојице сељачких трговаца, који је собом водио и једног пијара као купца, прате и виде шта ће бити на томе састанку.

По доласку у Аранђеловац београђане је на станици дочекао Мита Михајловић и казао им да иду у парк на киселу воду, где ће се састати са „мајстором" Радомиром, који није хтео да излази, те да их свет заједно види. За њима су, наравно, пошли и полицајци. У близини кур-салона састала су се сва четворица и ма да у парку није нигде никог било, ипак су се за сваку сигурност попели још горе уз само подножје Букуље и сели на једну клупу иза неког шибљака. где су се и полицајци привукли, па кад су се уверили како је Мита извадио из недара калупе и неки новац, који је показивао као лажан, оба су се полицајца одједном обрела са напереним револверима пред овим трговцима. У истом моменту кад су се полицајци појавили, Мита је скочио и као зец нагао уз Букуљу, носећи собом и калупе и новац.

Један од полицајаца ухватио је Радомира да и он не пође са Митом, а други је потрчао за бегунцем, али га није могао ни стићи ни пуцњавом збунити, те је само Радомир приведен власти са Београђанима, који су признали да су их ови звали због лажног новца и показивали им га.

Код Радомира није ништа нађено сем сумњивих забележака у нотесу, а у кући му је претресом нађено два лонца за топљење метала, као и нешто сребрног и бакарног метала што он тврди да му треба као ковачу,

Код Митине куће где он два дана није смео да дође, нађена је преписка са Београђанима, која се односи на протурање лажног новца.

У Радомировом нотесу нађен је отисак од веома добро израђеног факсимила потписника одређених функционара Народне Банке на нашим новчаницама од 10 динара, а тај је факсилим, Радомир утиснуо у нотес пред београдским купцима, уверавајући их како ће ускоро бити готов и са израдом лажних новчаница.

Радомир је по занимању ковач, кога хвале као необично вешта мајстора, који може да направи «све што оком види», како веле његови сељани, али је познат као тумарало и нерадник, и до сада је два пута одговарао због лажних новаца.

Милан, или како га у опште зову Мита тек је у 23-ој години, а прошле године је пуштен са двогодишње робије, на коју га је због разбојништва осудио крагујевачки прво. суд. у 1911 години.

Обојица се налазе у управином затвору и према њима се води истрага ради утврђења: да ли су они прави фалсификатори или само варалице са лажним новцем, зашто има доста знакова.

Ако би ко што о њима знао што би њихову аферу могло расветлити, моли се да то јави Управи града Београда. У сваком случају на њих власти треба доцније да обрате особиту пажњу, јер су, врло препредени и склони на лак и леп живот.

ПОТЕРЕ

Милан Пауновић, осуђеник пожаревачког казненог завода, побегао је. Родом је из Пољане, среза и округа пожаревачког, стар 27 година, стаса средњег, чела мала, очију граорастих, обрва црних, носа правилна, уста умерена, бркова црних.

Депеша пожаревачког казненог завода Бр. 2016.

Драгољуб Милојевић, коцкар, звани «Јагодниче«, чију слику износимо, оптужен је за крађу, али се налази у бегству. — Депеша начелства окр. моравског Бр. 5730.

Алекса Станковић, цигљар, из Драшкове Кутине среза нишког, украо је своме газди 50 динара, па побегао.

Депеша начелника ср. бољевачког Бр. 7794.

Стеван А. Зарић, тежак из Сремчице, окривљен за крађу, побегао је испред спроводника.

Он је стар 32 године, средњег раста, црномањаст, велике главе, очију црних, бркова великих и смеђих. Од одела има гуњ и похабане чакшире од сукна, а на глави црн похабани шешир.

Акт начелника среза посавског, округа београдског Бр. 7136.

Стевка, жена **Стевана Јовичића,** из Шутаца, одбегла је од свога мужа са Радојицом Живковићем, из Горње Трешњевице, среза јасеничког. Они су покрали Стевану разне ствари у вредности до 200 дин. и 45 дин. у новцу.

Стевка је средњег раста, у опште риђа, у лево око ћорава, стара 33 године, на десној руци мали јој прст згрчен.

Радојица је стар 30 година, малог раста, смеђ.

Депеша начелника ср. таковског Бр. 4658.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

ТРАЖИ СЕ

Станко Живадиновић, из Калишта, 8. ов. месеца отишао је био у Осипаоницу, да тражи рада на железничкој прузи, али како рада није било, он се вратио за своје село, али ни до сада тамо није приспео.

Сумња се да није на путу убијен.

Он је стар 26 година, стаса средњег, косе смеђе, бркова малих, плавих, дуж темена имао је белегу од посекотине. Од одела имао је панталоне од тежињавог платна, кожух, гуњче од црног сукна.

Депеша начелника среза пожаревачког Бр. 7577.

КРАЂЕ СТОКЕ

Сави Мартиновићу, из Александрова, украдене су две кобиле. Једна је дорастаста, матора 15, година, у лево око ћорава, има жиг «О.» Друга је такође дорастаста, на челу цветаста, матора 2 године.

Депеша начелника ср. добричког Бр. 6907.

Ники Тодоровићу, из Д. Коритнице, украдена је кобила длаке дорастасте, лисаста, задње ноге путасте, матора 3 године, има жиг «Т.»

Депеша начелника среза белопаланачког Бр. 4677.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе.

МАНГУП СТОКА

У атару села Дивљана нађени су један мангуп коњ и кобила.

Коњ је длаке сиво-зелене куласте, матор 2 године, без жига и роваша, непоткован.

Кобила је длаке мрко-зелене, матора 2 године, без жига и роваша, непотковна.

Акт начелника среза белопаланачког Бр. 4281.

У атару општине крвијске, нађен је мангуп коњ, пастув, длаке алатасте, на челу мало цветаст, матор 3 године, висок 158 см. у леву задњу ногу путаст, без жига и роваша.

Депеша наченлника среза петровачког Бр. 8921.

Штампа Краљ. Срп Државне Штампарије Уредник Душан Ђ. Алимпић.

БРОЈ 21. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 3. ЈУНА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ЗА ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“ НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТА

у месецу априлу 1912. год.

Према званичним извештајима окружних начелстава, Управе града Београда, градских и среских судова, у току месеца априла ове године извршено је у Србији:

1.	**Убистава**	**30**
2.	**Детоубистава**	**9**
3.	**Нехотичних убистава**	**8**
4.	**Покушаја убистава**	**37**
5.	**Разбојништава**	**10**
6.	**Силовања**	**3**
7.	**Тешких телесних повреда**	**18**
8.	**Паљевина**	**47**
9.	**Опасних крађа**	**121**
10.	**Злонамерних поништаја туђих ствари**	**27** [1].

Од изложених дела пронађено је:

Убистава	25	или	83·3%
Детоубистава	6	»	66·6%
Нехотичних убистава	8	»	100·0%
Покушаја убистава	37	»	100·0%
Разбојништава	5	»	50·0%
Силовања	3	»	100·0%
Тешких тел. повреда	18	»	100·0%
Паљевина	4	»	8·5%
Опасних крађа	40	»	33·6%
Злонамер. поништаја туђих ствари	6	»	22·2%

Највећи број **убистава** извршен је *ватреним оружјем* (**18**), *оштрим оруђем* (**8**), и *тупим* (**4**).

Узроци њиховом извршењу леже: у *међусобној свађи* за **15** случајева, у *освети* за **7**, у *користољубљу* за **2**, у *нужној одбрани* за **2**, у *крijумчарењу* за **1**, у *љубомори* за **1**, и за **2** случаја узроци су *непознати*.

Посматрана према местима у којима су извршена изложена убиства јављају се: у срезу беличком **3**, у срезу јабланичком **2**, у срезу млавском **2** (оба непронађена), у вароши Београду **2** и по **1** у срезовима: космајском, ваљевском, колубарском округа ваљевског, брзопаланачком, гружанском, крагујевачком, деспотовачком (непронађено), бањском, сврљишком, азбуковачком, јадранском, мачванском, подунавском, јасеничком округа смедеревског (непронађено), добричком, прокупачком, косаничком (непронађено), златиборском, драгачевском студеничком и у вароши Шапцу.

Детоубиства извршена су: у вароши Београду **2** (1 непронађено), у срезу лесковачком **2** и по **1** у срезовима: колубарском округа београдског, жупском, рађевском, црногорском (непронађено), и у вароши Нишу (непронађено).

Нехотична убиства извршена су по **1** у срезовима: колубарском округа ваљевског, поречком, деспотовачком, подунавском, јасеничком округа смедеревског, драгачевском, трнавском и у вароши Београду.

Покушаји убистава извршени су: у срезу тамнавском **5**, у срезу јасеничком округа смедеревског **4**, у срезу азбуковачком **3**, у срезу прокупачком **3**, у вароши Београду **3**, у срезу крагујевачком **2**, у срезу расинском **2**, у срезу звишком **2** и по **1** у срезовима: посавском округа ваљевског, јабланичком, деспотовачком, бањском, нишком, млавском, љубићском, качерском, добричком, рачанском, драгачевском, моравичком и у вароши Ћуприји.

Сва ова дела извршена су већином у међусобној свађи и освети.

Разбојништва извршена су: у срезу неготинском **2** (оба непронађена), у срезу поцерском **2** (1 непронађено), у срезу звишком **2** и по **1** у срезовима: параћинском, нишком и у варошима: Нишу (непронађено) и Београду (непронађено).

Силовања су извршена по **1** у срезовима: поречком, јасеничком округа крагујевачког и нишком.

Тешке телесне повреде извршене су: у срезу јасеничком округа смедеревског **2** и по **1** у срезовима: колубарском округа београдског, ваљевском, власотиначком, лесковачком, кључком, ресавском, сврљишком, мачванском, моравском округа пожаревачког, млавском, љубићском, подунавском, бољевачком, добричком, прокупачком и у вароши Београду.

Паљевине су извршене: у срезу тамнавском **3** (1 пронађена), у срезу сврљишком **3**, у срезу нишком **3**, у срезу звишком **3**, у срезу масуричком **2**, у срезу беличком **2**, у срезу ресавском **2**, у срезу бањском **2**, у срезу нишавском **2**, у срезу белопаланачком **2**, у срезу хомољском **2**, у срезу јасеничком округа смедеревског **2**, у срезу жичком **2** и по **1** у срезовима: колубарском округа ваљевског (пронађена), јабланичком, лепеничком, копаоничком (пронађена), расинском (пронађена), деспотовачком, алексиначком, јадранском, млавском, таковском, бољевачком, тимочком, зајечарском, прокупачком, драгачевском, трнавском и у вароши Крагујевцу.

Вредност свих ових паљевина износи око **14.700** динара.

Опасне крађе извршене су: у вароши Београду **15** (8 пронађених), у срезу колубарском округа ваљевског **7** (1 пронађена), у срезу хомољском **7** (4 пронађене), у срезу драгачевском **6** (1 пронађена), у срезу звишком **5** (1 пронађена), у срезу подгорском **4** (1 пронађена), у срезу лесковачком **4** (1 пронађена), у вароши Нишу **4**, у срезу рађевском **4** (1 пронађена), у срезу колубарског округа београдског **3**, у срезу тамнавском **3** (1 пронађена), у срезу посаво-тамнавском **3**, у вароши Шапцу **3**, у срезу јасеничком округа смедеревског **3** (2 пронађене), у срезу посавском округа београдског **2**, у срезу ваљевском **2**, у срезу власотиначком **2**, у срезу крагујевачком **2** (обе пронађене), у срезу ражањском **2** (1 пронађена), у вароши Ћуприји **2** (1 пронађена), у срезу деспотовачком **2**, у срезу

[1] У месецу априлу 1911. г., дела је ових било:

1. Убистава	30
2. Детоубистава	2
3. Нехотич. убистава	2
4. Покушаја убистава	25
5. Разбојништава	12
6. Силовања	2
7. Тешких телесн. повреда	10
8. Паљевина	64
9. Опасних крађа	106
10. Злонамерних поништ. туђих ствари	11

бањском **2** (1 пронађена), у срезу нишком **2** (1 пронађена), у срезу поцерском **2**, у срезу млавском **2** (1 пронађена), у вароши Пожаревцу **2**, у вароши Смедереву **2** (1 пронађена), у срезу прокупачком **2** и по **1** у срезовима: врачарском, масуричком, гружанском (пронађена), копаоничком, расинском (пронађена), ресавском (пронађена), алексиначком (пронађена), нишавском, азбуковачком (пронађена), голубачком, таковском, орашком, зајечарском, заглавском, бољевачком, ариљском, црногорском (пронађена), ужичком (пронађена), пожешком (пронађена), студеничком (пронађена), моравичком (пронађена), и у вароши Крушевцу (пронађена).

Вредност свих ових крађа износи око **9.500** динара.

Злонамерних поништаја туђих ствари било је: у срезу нишавском **4**, у срезу алексиначком **3**, у срезу гружанском **2**, у срезу нишком **2**, у срезу посаво-тамнавском **2** (1 пронађен) и по **1** у срезовима: посавском округа београдског, колубарском округа београдског (пронађен), јабланичком, пчињском, крагујевачком, беличком, лужничком (пронађен), азбуковачком (пронађен), звишком (пронађен), пожаревачком, качерском, добричком, драгачевском (пронађен) и у вароши Нишу.

Вредност свих уништених ствари износи око **10.300** динара.

Поред изложених дела у току месеца априла ове године извршено је у Србији и **23 самоубистава** и то: у вароши Београду **2**, у срезу пољаничком **2**, у срезу крагујевачком **2**, у срезу драгачевском **2** и по **1** у срезовима: врачарском, колубарском округа ваљевског, поречком, трстеничком, алексиначком, бањском, сврљишком, нишком, посаво-тамнавском, моравском округа пожаревачког, љубићском, заглавском, косаничком и у варошима: Ваљеву и Смедерову.

Највећи број самоубистава извршен је: *вешањем* **15**, *ватреним оружјем* **6** и *дављењем у води* **2**.

Узроци њиховом извршењу леже: у *болести* за **5** случајева, у *душевном растројству* за **4**, у *страху од казне* за **2**, у *рђавом материјалном стању* за **1**, у *љубомори* за **1**, у *грижи савести* за **1**, и за **9** случајева узроци су *непознати*.

Покушаји самоубистава извршени су по **1**: у вароши Београду (ватрено, рђаво материјално стање) и срезу зајечарском (вешањем, непознат).

Општи преглед до сад изложених дела овакав је:

Текући број	ОКРУЗИ	Убиства	Детоубиства	Нехотична убиства	Покушаја убиства	Разбојништва	Силовања	Тешке телесне повреде	Паљевине	Опасне крађе	Злонамерни поништаји туђих ствари	Самоубиства	Покушаји самоубиства
1	Округ београдски	1	1	—	—	—	—	1	—	6	2	1	—
2	„ ваљевски	2	—	1	6	—	—	1	4	16	—	2	—
3	„ врањски	2	2	—	1	—	—	2	3	7	2	2	—
4	„ крагујевачки	2	—	—	2	—	1	—	2	3	3	2	—
5	„ крајински	1	—	1	—	2	1	1	—	—	—	1	—
6	„ крушевачки	—	1	—	2	—	—	—	2	5	—	1	—
7	„ моравски	4	—	1	2	1	—	1	5	5	1	—	—
8	„ нишки	2	1	—	2	2	1	1	9	9	6	4	—
9	„ пиротски	—	—	—	—	—	—	—	4	1	5	—	—
10	„ подрински	4	1	—	3	2	—	1	1	13	3	1	—
11	„ пожаревачки	2	—	—	3	2	—	2	6	17	2	1	—
12	„ руднички	—	—	—	2	—	—	1	1	1	1	1	—
13	„ смедеревски	2	—	2	4	—	—	3	2	6	—	1	—
14	„ тимочки	—	—	—	—	—	—	1	3	3	—	1	1
15	„ топлички	3	—	—	4	—	—	2	1	2	1	1	—
16	„ ужички	1	1	—	1	—	—	—	—	4	—	—	—
17	„ чачански	2	—	2	2	—	—	—	4	8	1	2	—
18	Управа града Београда	2	2	1	3	1	—	1	—	15	—	2	1
	Свега:	30	9	8	37	10	3	18	47	121	27	23	2

Из канцеларије Антропометријско-Полицијског Одељења Министарства Унутрашњих Дела, 18. маја 1912. године АБр. 725, у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

БЕЛЕШКЕ ИЗ СУДСКЕ ПРАКСЕ ПО КРИВИЧНИМ ДЕЛИМА

КРИТИЧКО ИЗЛАГАЊЕ

од

М. С. Ђуричића

судије Касац. Суда

(НАСТАВАК)

43. О разматрању кривичних предмета у Касационом Суду, у погледу фактичких питања.

Х. У. и остали стављени су под суд зато, што су као општински часници потврдили лажну тапију и издали лажно уверење за опт. Z, који је ове исправе пред влашћу употребио, а и пред општинском влашћу неверно стање представио и ако је знао да не стоје у истини факта, која су оверена, за шта је опет опт. Z стављен под суд.

Побуде пресуде првостеп. суда.

„У радњи опт. часника општинских Х. У. и ост., што су у уверењу од 13. X 1907. Бр. 2363, неверно констатовали: да опт. Z у својој задруги, сем њега нема више ни једне порез плаћајуће нити од пореза ослобођене главе, као и то, да нико други сем њега не полаже право својине на непокретно имање, описано у његовим двема општински тапијама од 12. X 1907 г., означујући на тај начин опт. Z за јединог сопственика поменутих непокретних имања, констатованих и у потврдама поменутих тапија, те су на основу овакве потврде, тапије потврђено и од стране овога суда, — противно стању, утврђеном уверењем суда општ. н., којим се тврди да је баштиник, сада опт. Z., у времену убаштињења имао у задруги још два малолетна брата, а сем тога на истом имању имала је право удовичког ужитка и мати њихова, што све и опт. Z. признаје, те према оваквом стању ствари, без обзира да ли је ова инкриминисана исправа произвела жељено дејство у погледу трећих лица, кад је она начињена у намери да се њоме послужи, стоји дело издања лажне исправе од стране лица, којима издање исправе ове врсте у дужност спада, дакле органа власти, које се дело казни по § 111. к. закона“ [1]).

Према оваквим мотивима сви оптуж. општински часници, осуђени су за кривично дело из § 111. к зак. на по 2 године робије. [Пресуда првост. суда за окр. беогр. од 7. III 1911. № 10690].

Са овим гледиштем сложио се и Апелациони Суд, који је само оптуженицима казну повећао [I Апел. 25 IV 1911. год. № 2253].

На ову пресуду I Одељење Касац. Суда учинило је примедбе од 25 V 1911. год. № 7548, које овако гласе:

[1]) Што се тиче кривичне одговорности опт. Z, који је лажно уверење и тапије код власти употребио, — о њему нећемо даље ништа ни говорити, пошто је његова кривица јасна и она није предмет расправе, о којој ће овде бити говора.

„Апелациони је Суд требао да поред осталога извиди и оцени, да ли и у колико може бити кривичне одговорности по овом оптужењу за горепоменуте оптужене, када је испитом заклетих сведока А. Б. итд. утврђено, да је опт. П. приликом потписивања инкриминисаног уверења скренуо био пажњу свима оптуженима да опт. Z има у задрузи два малолетна брата и матер, али да им је тада *објаснио присутни срески писар Ђ., да то не чини ништа,* јер се задужење чини код Управе Фондова, и према томе да узме у обзир: да ли оптужени нису *у заблуди* — усљед оваквог објашњења — потписали уверење, *верујући да тиме не чине никакво кривично дело,* а немајући разлога да сумњају у истинитост тврђења њиховог полицијског чиновника".

На ове примедбе дао је Апелациони Суд своје противразлоге [4. VI 1911. г. № 2266] у којима је битан овај пасус: „....Изјава сведока пом. у примедбама Касационог Суда, који су потврдили да је опт. П. приликом грађења пом. уверења, пред судом и одбором општинским констатовао: да уверење не одговара фактичком стању, — кад се доведу у везу с фактом: да су и поред тога и оптуж. П. и сви остали општински часници, који су преко њега упознати са стварним стањем задруге опт. Z, ипак овоме издали уверење, које је противно стању ствари, — баш је то доказ против оптужених, да су *свесно* и *са знањем,* а не у заблуди, издали лажно уверење.

Оптужени нису малолетници, већ зрели људи, који по своме позиву, као општински часници, знају сву тежину последице, кад се на поменути начин озваничи извесна неистина, па је неприродно и без вредности узимати у вид и ма какву оцену то, што су се оптужени могли завести тумачењем полиц. чиновника, који никојим законом није позван да учествује у издавању пом. уверења".

Општа седница Касационог Суда усвојила је поменуте примедбе а одбацила противразлоге Апелационога Суда. [О. С. 14 VI 1911. № 8790].

После овога Апелациони је Суд наредио да се испита као сведок и поменути полицијски писар Ђ. па пошто је то учињено донео је пресуду, идентичну с ранијом, којом је пом. оптужене опет осудио за означени фалсификат [пресуда Апелационог Суда 3 IX 1911 № 4469]. Из побуда ове пресуде наводимо ово: „Апелациони Суд констатујући да је један једини сведок Д. посведочио (а не М. и И. као што погрешно наводи Касациони Суд) да су оптужени потписали инкриминисано уверење тек по објашњењу среског писара Ђ. и поредећи и ценећи изјаву сведока Ђ. среског писара са сведоџбом сведока Д., који тврди да је наведено чуо као присутан извесном ислеђењу код општ. суда, што је невероватно, јер се обично не врше једновремено, и то приликом заседања одбора и саслушања по кривицама и потврђења „уверења, какво је инкримисано." Ну и ова је пресуда уништена од Касационог Суда примедбама од 10 XI 1911. год. № 12507. Ево тих примедаба:

„При оцени питања о томе: чијој ће се сведоџби вера поклонити, да ли сведоџби сведока Д. или сведоџби сведока Ђ., Апелациони Суд био је дужан да узме у обзир све околности ислеђењем утврђене па тек потом да донесе своју одлуку.

Тако, када се из ислеђења види, да је и Ђ. учествовао у издавању инкриминисаног уверења тиме што је као орган полицијске власти оверио садржину истог, онда је Апелациони Суд био дужан да сведоџбу сведока Ђ. оцени с обзиром и на ову околност у вези са § 114 крив. суд. поступка па тек потом упоређујући исту са сведоџбом сведока Д., која ничим у сумњу није доведена, оцени чијој ће сведоџби више вере поклонити."

Ове примедбе Апелациони Суд усвојио је и у духу њиховом сада донео пресуду, којом је опт. часнике општинске ослободио кривичне одговорности за то, што нису имали намеру да издаду лажну исправу и т. д.

Напомена. Као што се види предмет је ове оцене једно фактичко питање. Његово решење зависило је од уверења суђених судија о томе: а) да ли су опт. општински часници знали да је неистинит онај факт, који су они оверили? и б) да ли су знали да тиме што они издају исправу и у њој такав неистинити факт оверавају може за другога наступити каква корист или штета? Апелациони Суд, као судећи суд, одговорио је на оба ова питања афирмативно. С овим се није сложило I. Одељење Касационог Суда, већ је својим примедбама непрестанце упућивало Апелациони Суд на поновну оцену ових питања или боље рећи питања под б), јер је неоспорно да су оптужени знали да је неистинит онај факт, који су они исправом оверили.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ТРАГОВИ НОГУ И РУКУ У КРИВИЧНИМ ИСТРАГАМА

(НАСТАВАК)

Доказивање идентитета двају отисака на судским претресима.

Пре неколико година предложили смо, да се идентитет двају отисака доказује на судском претресу на овај начин:

Оба отиска, т. ј. и онај који је нађен на месту извршеног злочина и онај с којим је овај упоређиван, треба копирати у природној величини: први на клишеу за пројекцију, а други на чврстој и провидној кожици (пеликули). Пошто се обе копије метну једна на другу, тако да им се линије у свему поклапају, треба их пројектовати на белом заклону помоћу лампе за пројекцију. Подударност линија увериће најбоље суд да су оба отиска идентична. Овај начин доказивања напустили смо из два разлога: а) због тешкоћа око пројектовања слика за време судског претреса, и б) што је апсолутна подударност папиларних линија двају отисака готово немогућна пошто се ови помало деформишу приликом притискивања прстију на разне предмете. Са овог истог разлога треба одбацити и методу коју је предложио Др. Поп, из Франфурта, која се састоји у копирању оба отиска на једној истој хартији, али у разним бојама, помоћу пинотипије.

Ми смо усвојили методу, коју у Паризу употребљује Бертилон, а која се састоји у обележавању помоћу црта мастила карактеристичних тачака оба отиска. Црте ове нумерисане су. За боље уверење суда или истражног судије, ми додајемо још један примерак неретушираног отиска са места извршеног дела.

Поменули смо раније, да увеличавање отисака за упоређење не треба да пређе више од шест пута природну величину због цепања линија. Што се тиче отисака, намењених суду, они се могу — ако су само добри — увеличати и за двадесет пута с обзиром на задатак вештаков на судском претресу и одстојање између његовог места и места судија и поротника.

Уништавање отисака од злочинаца.

Код појединих занатлија кожа на врховима прстију толико је излизана, да су њихови отисци неспособни за идентификацију, али чим ове личности престану радити, кожа се подмлади и на њој се појаве јасне папиларне линије. За ово подмлађивање коже потребно је отприлике осам дана. Професијонални злочинци, знајући тачно вредност отисака прстију за идентификацију, труде се да пошто пото избегну остављање ове *визит-карте.* Да би у овоме успели, они прибегавају дефинитивном или пролазном уништавању папиларних линија.

Потпуно уништавање до данас је врло ретко практиковано. Оно се састоји у трљању врхова прстију содном соли која нагриза до уништења горње покожице. На место ишчезле коже, појављује се ожиљасто ткиво. Поједине индивидуе уништавају делимично нацрт отиска горећи његове карактеристичне тачке.

Други начин састоји се или у мазању коже прстију каквом материјом, која испуњава бразде између папиларних линија и спречава кожу да остави отисак на додирнутом предмету, или у трљању папиларних линија док не престану бити испупчене. За мазање прстију злочинци обично употребљују колодион или растопљен стеарин, који још није добро очврснуо. И колодион и стеарин образују на врховима прстију танак слој, који спречава контакт прста са додирнутим предметом.

Да би излизали папиларне линије, злочинци трљају прсте каменом за глачање или каквим штофом. Ми смо имали у рукама опасне повратнике, који су своје прсте трљали о панталоне свако јутро по десет минута.

Поменимо да су крадљивци, који су извршили чувену крађу у „*American Express*", у Паризу, имали рукавице на рукама. Ове се међутим ретко употребљују, јер спречавају покрете прстију.

И, најзад: потпуно је могућно фабриковати рукавице од танког каучука са

лажним папиларним линијама. Није нам познато да ли су злочинци до сада употребљавали ово средство, али његова употреба није немогућна.

Отисци папиларних линија ногу.

Може се појавити потреба, у врло ретким случајевима, да се злочинац идентификује на основу папиларних линија његових табана. Табани су, као и длanови, покривени папиларним линијама, само што су ове линије више једнолике. Упоређење отисака табана врши се на исти начин као и упоређење отисака прстију.

Да би се добио отисак за упоређење, треба босом ногом стати прво на стаклену или цинкану плочу, која је намазана штампарским мастилом, а потом на белу хартију.

Корин и Стокис препоручују, да се босом ногом стане на лист глатке хартије, па да се за овим остављени отисак поспе ликоподом или Гриблеровом црвеном бојом. Пошто се вишак посутог праха отклони, добија се јасан отисак у црвеној боји.

Отисци животиња.

На месту извршеног кривичног дела понекад се налазе и отисци ногу појединих животиња, који могу имати извесне важности за истрагу. Приликом опасне крађе у једној планинској кући ми смо нашли врло јасне отиске паса поред дефектиозних отисака човека, и ови псећи отисци играли су знатну улогу у истрази.

Отисци предњих и задњих ногу паса разликују се врло јасно по облику стопале, који је троугласт код предњих и готово округао код задњих ногу. Код мачке је предња стопала издужена, а са обе њене стране налази се по једна тачка у облику острва; код задње стопале ова острва спојна су са средњом ивицом, тако да образују широк отисак у облику лепезе.

Мерењем дужине корачаји може се приближно утврдити природна величина животиње, која је оставила отиске. Код позитивних отисака лако је констатовати, на основу малих тачкица које се око њих налазе, да ли је животиња имала на ногама дугачку длаку.

Отисци коња, магараца, гов ди итд. могу се такође лако познати. За идентификовање животиње треба утврдити: облик и изношеност поткова, број клинаца и присуство енгеча (у снегу). Ветеринари и поткивачи биће од велике користи у сличним случајевима за истражног чиновника и вештака специјалисту. Ход животиње може се одредити по дистанцији између отисака и дубини ових. Понекад се, нарочито кад је пут узбрдан, може констатовати да ли су коњ, мазга итд. вукли какав тежак терет, јер у овом случају предњи део поткова више упада у земљу, а често се и клиза уназад.

(свршиће се)

КРИЗА РЕПРЕСИЈЕ

ОД

LOUBAT-A

ГЛАВНОГ ПРОКУРАТОРА АПЕЛАЦИОНОГ СУДА У ЛИЈОНУ

(НАСТАВАК)

Условна је осуда такође корисна новина. Благодарећи њој, тамнице неће бити место без наде на препорођај. Драж за пуштањем у слободу пре времена, кадра је да побуди понекад тежњу часном животу; у извесним душама у којима се још скрива искра добра, може се произвести тајанствени рад морализације. То је принцип неодређене казне, која се свршава само кад је осуђени поправљен[1]). Према томе условна се осуда може правдати само у колико је она награда за поправку. Ако је она одобрена без размишљања, као што се то чини данас, она је само акт друштвене слабости. Чиста је наивност рачуната на поправку окорелих злочинаца. Клице морализације не подижу се на отрованом земљишту. Повратници, они који су навикли на злочин и изгубљени за друштво, треба да буду искључени од условне осуде као и од одлагања. Радити друкчије скоро је исто тако мудро као што је отворити кавезе какве менажерије у сред једне вароши.

Али трајање затвора треба да буде доста дуго па да се може судити о поправци осуђеног. Како се може судити о поправци осуђеног после три или четири месеца затвора, који га заклања од искушења, алкохолизма и рђавих друштава? Условна осуда примењена на кратку казну нема смисла: она треба да буде резервисана за осуђене више од једне године затвора. Други услов од кога апсолутно треба да зависи условна осуда, то је да се над ослобођенима води доста строг надзор, да би се знало шта он ради у слободи и да би се могао повратити у затвор ако се влада рђаво. Зар није лудост отпустити злочинце у друштво на веру у варљиве изгледе на поправку, који у осталом најчешће баш не постоје, и не водити бригу о ономе шта они тамо раде и да ли нису поново пали у порок или злочин? Надзор над условно ослобођенима треба дакле да буде организован рационално. То је неопходан услов, битна гаранција ослобођења пр времена. Енглези нису оставили ову празнину у њиховој условној осуди; они су поставили поред ње оно што је био у Француској надзор више полиције, који смо ми укинули управо неколико месеци пре увођења условне осуде[2]). Енглески је закон баш додао старом надзору француске више полиције корисно побољшање: он допушта да се врати у затвор условно ослобођени, за кога је доказано да нечасним начином прибавља себи средства за егзистенцију, па баш и онај који се просто нађе на каквом јавном месту, а не може да оправда своје присуство каквим мотивом, или у таквим околностима, из којих се да претпоставити да се он спрема да учини какав деликт[1]). Ово су врло мудре мере. Каква ће штета бити ако се поново ставе под кључ условно ослобођени, који врше одвратан занат подводача или који лутају ноћу по улицама? Без сумње, тако ће се избећи многи злочини.

Пошто смо прегледали арсенал наших казнених закона, треба да се упитамо: да ли је он довољно снабдевен и да ли је оружје које он држи на расположењу друштва доста многобројно и довољно јако да се бори победоносно против злочина. Експозе који претходи не би могао оставити много илузија. Већина казни не застрашавају много. Затвор, рекао сам, имао би баш пре извесне драži; услед тога многобројни злочини или деликти који се казне овом казном само су по све несавршено угрожени, често баш ни мало. Потребно је о томе размислити. Пошто су благост и краткоћа главне махне затвора, помишља се да се ова казна учини дужом и строжијом. Ја не верујем да треба много полагати на ово средство. Пре свега, биће врло тешко учинити да судови којима ће закон увек морати да остави у неколико границе између којих ће одмеравати казне, изричу казне толиког трајања, које ће стварно утицати. Судије ће бити мимо свега људи, т. ј. осетљива, добра и милостива створења. Њихова строгост расплинуће се на првим сузама. Што се тиче тога да се затвор учини тежим, ја не видим како би се могло успети у томе а да се не дода допунска казна. Ма шта се учинило, неће се спречити да затвор не буде уточиште против глади и беде. Затвор ће дакле и даље продужити да буде једна врста охрабрења на злочин. Сме ли се остати у овоме стању и оставити друштво ненаоружано? Ово не изгледа могуће. Треба дакле тражити нешто што је кадро да укроти злочинце и да јавном поретку сигурност која му је потребна.

Неколике криминалисте предлагали су да се дода затвору, за извесна деликта казна шибања, *cat — o'nine* код наших суседа с оне стране ла Манша. Али се одмах подиже повика против повраћања телесних казни, јер би то било, каже се, повратак варварству и напуштање једног од најдрагоценијих добитака револуције. Позивају се на мишљење Монтескијево: „нека се испита узрок свој распуштености, па ће се видети да она долази „од неказнимости злочина а не од умерености казни“[2]). Нема сумње, телесне су казне одвратне духу просвећеног човека; али шта више одбија него ешафот који ми хоћемо ипак да одржимо? Идеал би био сигурно да се нарушења могу обуздати једином уздом разума, никад

[1]) Г. г. Garofalo, Prius, Ferri, Fenibloley и Garraucl преузносе неодређену осуду. У овоме систему, судија не би одређивао трајање казне; осуђени би био пуштен у слободу само у колико би његову поправку признали експерти. Принцип овога система извршен је, али његова примена изгледа немогућа, јер би најбољи експерт био неспособан да позна да ли је злочинац стварно излечен.

[2]) Надзор више полиције укинут је законом од 27. маја 1885. о прогонству.

[1]) Act for the more effectual Prevention of Crime, 21. August 1871.

[2]) Esprit des lois, liv. VI chap. XII.

силом, и да једине казне буду стид, кајање и новчане накнаде. То је био сан аутора *l'Esprit des Lois*: „следујмо при„роди која је дала људима стид као бич „и нека најв.ћи део казни буде инфамија „трпети га“ [1]). Ова би се жеља могла остварити само кад би код људи ишчезли и последњи трагови тешког атавизма варварства, кад би се они покоравали само нагонима човечности и осећали сав бол стида и кајања. Хоће ли доћи ово златно доба једног дана? То је сумњиво. За тренутак треба узети човека онаквог какав је, т. ј. као биће више по своме разуму, а ниже по свом физичком изгледу, у коме се мешају виша интелигенција, племените аспирације, „жеље богова“, као што се изражава Омир, са свом нискошћу природних инстиката. Разум није никада био довољан да господари овом сатанском и божанском организацијом.

У осталом, зар већина казни у нашем казненом систему нису телесне казне, т. ј. зар оне не проузрокују већи или мањи физички бол? Зар разлика између позитивних и негитивних казни није чисто номинална? Зар затвор, ћелија, сув лебац, лисице, нису телесне казне? Не би се дакле увео, са шибом или батинама, нов принцип у нашем казненом праву.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

[1]) Исто.

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

Ма да ме је новост, коју ми је донео продавац риба, ожалостила, ипак ме није спречила да помислим, да је смрт Кристјернова скренула пажњу од мога бегства; и, како ми ништа од онога што ми је причао не казиваше да је при прозивци примећено моје одсуство, сматрао сам да сам обезбеђен. Дођем у Бетин без препреке; настаним се код једног старог познаника из пука. Био сам врло љубазно примљен, али ма како да је човек смотрен ипак се деси понешто што није предвидео. Ја сам претпостављао гостионици пријатељство једног пријатеља, али сам налетео на свађу, јер се пријатељ беше скоро оженио, а брат његове жене био је од оних војника који не жуде за славом и којима срце куца само за миром. И сасвим природно, место које сам ја изабрао, као и све куће његових рођака, непрестано су обилазили жандарми. Тако, они улетеше у кућу мога пријатеља много пре дана и без икаквих обзира што се мени спавало затражили су ми исправе. Немајући пасош пробао сам да им штогод рекнем, али залуд је била мука. Каплар, који ме је нарочито загледао, повика: „Аја, не варам се, то је он, видео сам га у Арасу: Видок је то.“ После четврт часа био сам у затвору Бетинском.

Може бити да би читалац желео, пре но што пођемо даље, да дозна шта је било са затвореницима које сам оставио у Булоњи. Могу му сад задовољити радозналост за неколико њих. Кристјерн је, као што смо видели, стрељан. Лелијевр, који је такође био частан човек, продужио је да се нада и стрепи до 1811. године, кад тифус пресече његову неодређеност. Четири морнара-стражара погинули су: они су једне ноћи пуштени у слободу и послати у Пруску и двојица од њих на зидовима Данцига заслужили су крст части. Врачар је такође пуштен без пресуде. У 1814. години он је се звао Колинет и био је старешина у једном вестфалском пуку, коме је био намислио да спасе касу у своју корист, али у околини Фонтенебла падне у руке једном пуку козака којима је положио рачун: ту му је био последњи дан; они су га убили копљима.

Моје бављење у Бетину није било дуго; сутра дан по хапшењу сигурна стража повела ме је у Дуј.

Двадесета глава.

Ток што сам био крочио у апсанску авлију, а државни заступник Розон, кога су моја честа бежања једила, викну: Дакле. и Видок је стигао! Јесте ли га оковали? — Ех, господине. рекнем му; шта сам вам учинио да ме тако мрзите? Зар што сам бежао више пута? Зар је то нека велика кривица? Јесам ли што урадио у слободи? Кад су ме ухватили зар нисам био на послу да себи обезбедим поштен живот? Ох. ја сам више несрећан него што сам крив! Смилујте се на мене; имајте милости према мојој старој мајци, која ће пресвиснути ако се ја морам вратити у казнени завод.

Ове речи и нагласак искрености, са којом сам их изговорио, имадоше утицаја на г. Розона. Увече он дође и дуго ме је испитивао о томе како сам живео од изласка из Тулона, и да бих га уверио, у оно што сам говорио, наводио сам необориве доказе те он мало омекша. »Што не напишете, рече ми, молбу за помиловање или бар да вам се казна смањи? Ја бих вас препоручио министру правде. Захвалим му се за ово обећање и истог дана један адвокат из Дуја, неки Тома, донесе ми да потпишем молбу коју је он већ био написао.

Очекујући одговор, једног јутра ме позваше у канцеларију; помислио сам саопштиће ми одлуку министрову. Нестрпељив да је што пре чујем ишао сам за кључарем као човек који иде у сусрет некој пријатној новости. Надао сам се да ћу видети државног заступника, кад тамо, видим моју жену. Мучио сам се да погодим какав је циљ њене посете, али она ми сасвим отворено рече: »дошла сам да вам покажем пресуду којом нам је брак раскинут, а та ми је формалност потребна јер хоћу да се удам. Ево, овде је чиновник који ће вам је дати да је прочитате“. Изузев мога помиловања ништа ми се није могло јавити пријатније него да је мој брак разведен: заувек сам се отарасио једног створења које сам мрзео. Не знам да ли сам могао сакрити моју радост, али сам сигуран да ју је израз мога лица одавао и имао сам довољно разлога да в рујем, да је мој местозаступник, који је био присутан, могао отићи уверен да му не завидим ни мало на благу које ће стећи.

Мој затвор у Дују отеже се страшно; већ пет месеци сам био у хладовини а ништа не долазаше из Париза. Државни заступник ме је уверавао да о мени води рачуна, али несрећа чини човека сумњалом, и ја сам почео сумњати да ме он само заварава празном надом да би ме одвратио од бежања докле не стигне спровод; ова помисао појача моју намеру за бегство.

Вратар Вет сматрао ме је као да сам већ помилован и имађаше њих обзира према мени; ручавали смо често обашка у једној малој собици, на којој један прозор гледаше на реку Скарпу. Изгледало ми је да би се кроз овај прозор, који није имао решетке, могло једног дана после ручка побећи, само је требало набавити одело, а кад преобучен једном изађем неће ме стићи потера. Ову ствар поверим неким пријатељима и они ми набавише униформу официра лаке артилерије и решим се да је обучем у првој згодној прилици. Једне недеље, у вече, вечерао сам са вратаром и чиновником Хиртрелом; вино, којим сам их частио, расположи их. „Знате ли, рече ми Хиртрел, да није добро што сте овде... прозор, па без решетке! Бога ми ја се не бих тако ослањао. — Мани бога ти, чича-Хиртреле, треба бити пловак, одговорим му ја, па се гњурнути са толике висине; Скарпа је довољна дубока за онога који не уме да плива. — Тако је, примети вратар, и разговор стаде на томе. Ускоро уђоше и други, вратар се стаде коцкати и кад се он највише био заузео око картања ја скочим у реку.

На шум од мога пада цело друштво потрча ка прозору, а Вет из свег гласа викаше стражу и кључаре. За срећу моју предмети су се због помрчине једва разликовали и кад су видели у реци мој шешир, који сам намерно бацио, помислили су да сам из реке већ изашао, а ја сам напротив пливао ка „речној капији“, испод које сам једва прошао јер ме је због хладноће и снага почела издавати. Нашав се изван вароши опучим преко њива; мокро одело тежило ми је више од педесет кила, али сам ипак ишао, и зауставим се тек у селу Бланжу, две миље далеко од Араса. Било је четири сата изјутра; неки пекар, који већ ложаше фуруну, осуши ми одело и даде ми хране. Чим сам се окрепио одмах пођем и упутим се ка Дизану, где је живела удовица једног капетана, мога пријатеља. Код ње ми је један човек требао донети униформу коју су ми набавили били у Дују, али ја сам је примио тек у Херзену, где сам се после неколико дана био склонио код једног мог рођака. Извештаји, које сам ускоро добио, приморали су ме да бежим: дознао сам да је полиција, уверив се да сам у земљи, наредила праву хајку и чак да је на путу да ме ухвати; решен да бежим нисам је чекао.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине орашачке, актом својим Бр. 677, пита:

1. Председник ово општинскога суда, у прошлој 1911. години, реферисао је једног грађанина суду овоме, за недолазак суду по позивима, па је тражио да га суд позове и као неуредног грађанина по § 327. т. 1. крив. закона казни.

Суд овај, пресудом својом, на основу горњег законског прописа, казнио је ово лице са три дана *новчаном казном* рачунајући у сваки дан по 10 дин., свега тридесет динара и на плаћање трошкова, а све на основу §§ 15., 16., 4. и 34. полиц. уредбе, па је своју пресуду одмах за извршну огласио и казну наплатио, па увео у признаничну књигу.

Исто лице, на поменуту пресуду, изјави жалбу ваљевском првостепеном суду, и тражило је да суд пресуду као незакониту уништи. Ваљевски суд поништио је поменуту пресуду овог суда, из разлога што је суд исто лице казнио новчаном казном у данима, јер му је, вели, требао да досуди затвор или новчану казну.

Поново је суд овај, уважавајући примедбе ваљевског прв. суда, донео своју пресуду па исто лице казнио са три дана затвора, и противу ове пресуде он се жалио суду, али је овај суд донео решење којим му је жалбу одбацио као неумесну, пошто је пресуда извршна. Противу овога решења осуђени се жалио првост. ваљев. суду — које решење суд уништи зато. што је у овом случају узето да стоји дело из § 327. по ком законском пропису кривац се казни од 1—15 дана затвора, па према томе не може ова пресуда бити извршна, јер противу оваквих пресуда парничне стране имају право жалбе, па је према томе суд погрешио што му је жалбу одбацио.

После ове одлуке, суд је послао ову пресуду суду на расматрање а на основу изјављене жалбе окривљеног лица. Првостепени ваљевски суд уништио је и ову пресуду суда, само што није именовано лице саслушано у присуству присутника, и ако је тога свега било.

Сада је суд извештен, да је то исто лице тужило првостепеном суду све општинске чланике зато, што је суд пресуду своју извршио, и ако је осуђени имао право на жалбу, и што му ни до данас није повратио новчану казну.

Моли се уредништво да у свом наредном броју даде суду објашњења:

а) Да ли до суда овога може бити какве кривичне одговорности, што је пресуду своју одмах за извршну огласио и исту наспрам окривљеног извршио или не, и

б) Да ли ће суд, односно општински чланици, бити код суда криви, што наплаћену казну до сада нису окривљеном повратили. кад је суд пресуду уништио, и мора ли поменуту казну повратити окривљеном и на који начин, кад је ова прошла кроз признаничну књигу, а не кроз депозит — јер је суд у недоумици; и

2. Кад неки грађанин тужи суду грађанским путем извесно лице за заузеће земље, па заузеће докаже признањем туженог, па ма то лице тужено и малолетно било, хоће ли суд бити што пред судом одговоран или не, кад пресудом досуди заузету земљу тужиоцу, а туженог истера из имања, и кад таква пресуда постане извршна, а парничне стране изгубе право на жалбу, а тужени докаже после свршеног спора да нема наглавице?"

— На ова питања одговарамо:

1. Колико се да видети из овога доста нејасног питања, тај суд меша две ствари. На име, он не уочава разлику између тога, против којих пресуда у опште не може бити жалбе, и онога, које се пресуде могу одмах извршити.

Отуда се и могло догодити, да он одбаци жалбу осуђеног на пресуду за дело из § 327. т. 1. кр. закона, а сада, пак, да страхује због тога, што је пресуду одмах извршио.

Да у будуће не би грешио, уредништво налази за потребно, да му ту разлику објасни.

Дакле: законодавац је нашао разлога да за све оне осуде, где закон не предвиђа већу казну од три дана затвора или тридесет динара у новцу, онемогући у опште право жалбе.

Дела су та предвиђена §§. 329, 333, 336, 337. и још неким из крив. закона.

Кад год се, дакле, неко осуди за та дела, он нема права жалбе у опште, па је, према томе и пресуда одмах извршна. и осуђени се може одмах затворити ако је осуђен на затвор, или се може одмах наплатити казна ако је осуђен на новчану казну, односно пресуда се може одмах извршити.

Према овоме, у ова дела не могу се убројати и они случајеви, где власт, истина с обзиром на величину дела и олакшаване околност досуди казну затвора од три дана. или новчану од тридесет динара, али сам закон за то дело предвиђа максималну (највећу) казну већу од три дана.

За ове случајеве осуђени увек има право жалбе.

Али и ове се пресуде, без обзира на изјављену жалбу, могу одмах извршивати кад год је осуда по званичној дужности а дотична дела, међутим, повлаче максималну казну до пет дана затвора или педесет динара у новцу, или су случајеви из §§ 326. 327 и осталих, поређаних у претпоследњем ставу § 15 и 16. полиц. уредбе.

Само што се у свима овим случајевима мора казна затвора заменити новчаном ако то осуђени тражи. изузев осуде према скитницама, крадљивцима и слугама.

Пр ма свему овоме, чланици општински, који су изрекли пресуду и одмах је извршили, неће одговорити за то, јер је осуда по званичној дужности а дело је из § 327. крив. закона.

Исто тако неће они одговарати ни зато, што нису до сада вратили наплаћену казну. јер суд није поништио пресуду по томе основу, што овде не стоји кривично дело, него из формалних разлога, те сада општински суд мора донети нову пресуду, кад дело исследи према примедбама првостепеног суда, којом може окривљеног опет осудити на исту новчану казну од тридесет динара.

Тек ако би првостепени суд поништио ову пресуду из тих разлога, што би налазио да дело из § 327. крив. закона у опште не стоји, суд би морао вратити паре осуђеном.

За сам повраћај суд би морао направити реферат и придружити решење првостепеног суда, па би та акта и признаница осуђеног, о примљеној суми, правдали разлику у рачунима пред Главном Контролом; и

2. По § 77. грађ. суд. поступка, малолетници су неспособни да воде спор, него им увек треба одредити заступника.

Према томе, њихово признање у једном грађанском спору нема правне вредности, и суд не сме ни доносити пресуду, док малолетник не буде законски заступљен.

У осталом, кад суд овде напомиње да тужени може доказати да нема земље, колико му штити § 471. грађ. закона а земљоделац је, то излази, да је у питању изигравање горње законске одредбе путем једнога спора, а то суд не сме дозволити, јер ће чланици за такав рад ићи у апс.

Кад год суд примети, да извесна лица хоће да отуђе имање на овакав начин, он је дужан да томе стане на пут, констатујући намеру и тужиоца и туженог, јер се заштита *наглавице*, коју предвиђа § 471. грађ. суд. поступка тражи у општем интересу и по службеној дужности.

II

Суд општине бербатовачке, актом својим Бр. 1399, пита:

„Пресудом овога суда од 12.-III-т. г. Бр. 773, која је извршном постала, осуђено је извесно лице са 3. дана затвора за дело из тач. 1. § 327. крив. закона. Како се осуђено лице сада налази у притвору код прокупачког првост. суда а пресуда приближује застарењу, то настаје питање:

Да ли ова пресуда може застарити по § 396. крив. закона, пошто се осуђено лице налази у притвору, те се према томе не може приступити извршењу пом. пресуде, или му се застарење ове пресуде, за време док је у притвору неће рачунати и по ком. закон. пропису, или, на послетку, застарење казне треба рачунати после изласка из притвора, па за не протекло време док још није стављено у притвор?"

— На ово питање одговарамо:

Ако од дана, кад је пресуда постала извршном, па до дана, док осуђени изађе из судског притвора, протекне три месеца, онда је пресуда застарела и не сме се извршити.

За ову застарелост неће нико одговарати, кад се констатује: услед чега је она наступила.

III

Суд општине крепољинске, актом својим пита:

„Суд ово општински моли уредништво за следући одговор.

Један овдашњи грађанин, на јавној лицитацији, купио је једну парцелу-њиву и добио тапију на исту. Тапија означава тачно граничаре продате њиве, али не обухвата метрима тачно њиву. Сада први сопственик, за чији је рачун продата њива, ушао је у исту без дозволе, и оно што се метрима не обухвата почео је да ужива, и ако он у тапији није граничар продате њиве,

Настаје питање: који је пречи у праву својине, купац или први сопственик, на онај остатак земље изван тапије — јер је суду нејасно а подигнута је иступна тужба за самовлашће код овог суда?“

— На ово питање одговарамо:

Кад је тапија тачно обухватила суседе њиве, која је продата, и кад међу тим суседима није и ранији сопственик њиве, онда је очигледно, да је цела њива продата, али је само погрешно извршено мерење.

Према томе ранији сопственик нема право на ово земљиште, зато га треба казнити као самовласника, и дати заштите новом купцу.

Ако ранији сопственик налази, да њива није сва продата, он треба да тражи поништај тапије судским путем.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Један случај неумесног задржања од извршења одлуке општинског одбора о отпуштању дотадањег и избору новог деловође општинског.

Одбор општине д. р..... одлуком од 9. марта 1912. године № 776., на место дотадањег деловође, изабрао је Милорада Ц. за деловођу исте општине, пошто има све услово прописане чл. 114. закона о општинама.

Дотадањи деловођа, незадовољан овом одлуком одбора, изјавио је жалбу надзорној власти и навео, да одлука одбора не одговара закону из ових разлога:

1., што општински одбор није сазван позивом, у коме би био означен дневни ред;

2., што нису позвати у с дницу сви одборници;

3., што у одборској седници није било ($^2/_3$) две трећине одборника; и

4., што одбор ничим није мотивисао и образложио своју одлуку о његовом отпуштању, нити је, у осталом, он и имао какву кривицу, због које би могао бити отпуштен.

Надзорна власт обуставила је од извршења ову одлуку одбора решењем од 30. марта 1912. године № 6016., а из ових разлога:

1., што је о овом питању решавало и одлуку донело 15 одборника а по закону требало је бити у седници најмање $^2/_3$, што значи, да их је требало бити 18;

2., што није било дневног реда за седницу;

3., што стари деловођа није дошао у такав положај, који би га чинио немогућим на томе месту; нити му је, у осталом, одлука о отпуштању саопштена, нити му је пак предходно дато право да се саслуша и да своју одбрану да; и најзад;

4., што изабрани деловођа нема услова за ово звање — чл. 114. зак. о општинама.

Одбор општински, после овога, донео је одлуку, да се стари деловођа отпусти, пошто са више разлога не може остати више на овоме месту.

Надзорна власт, с обзиром на своје решење од 30. марта 1912. год. № 6016, којим је обуставила од извршења прву одлуку одборску, решењем од 5. априла 1912. год. задржала је и ову одлуку од извршења, пошто одбор није поступио по њеном напред поменутом решењу.

Најзад, одбор општински донео је 12. априла 1912. године одлуку, којом је за деловођу изабрао Милорада Ц., на место дотадањег деловође, кога је отпустио.

Надзорна власт решењем од 16. априла 1912. год. № 7251., а са разлога изложених у ранијем решењу, задржала је од извршења и ову одборску одлуку.

По жалби изабраног деловође III Одсек Државног Савета нашао је, да решење надзорне власти не може остати у снази с тога, што одлука одборска није била противна чл. 113. закона о општинама, јер по том законском пропису деловођу општинског прима и отпушта општински одбор на предлог председника суда; а из истог решења надзорне власти не види се ни то, зашто према чл. 114. истог закона изабрани деловођа нема услова за то звање.

С тога је, на основу чл. 170. закона о општинама, решио, да се решење надзорне власти поништи.

Одлука од 2. маја 1912. год. № 3983.

Један случај задржања од извршења одлуке зборске о отварању сеоског дућана.

Збор сељана села П.... на дан 22. јануара 1912. године донео де одлуку, да се Драгомиру М., онд., одобри, да у селу П. отвори сеоски дућан.

Надзорна власт решењем од 20. априла 1912. године задржала је ову зборску одлуку од извршења с тога, што се из извештаја суда општине п..... од 15. априла 1912. год. № 588 види, да од окружне вароши К.... па до села П..... има само 12,800 клм., према чему није испуњен услов из чл. 2. закона о сеоским дућанима, по коме је потребно, да од најближе вароши па до тога места мора имати најмање четири сата.

Министар Унутрашњих Дела налазећи и сам да је зборска одлука противна закону са разлога изнетих у решењу надзорне власти, писмом својим од 25. априла 1912. године. П№ 6980, спровео је Државном Савету сва акта овог предмета с молбом за решење.

Трећи Одсек Државног Савета нашао је, да је решење надзорне власти правилно и на закону основано. С тога је, на основу чл. 152. закона о општинама, решио, да се решење надзорне власти одобри.

Одлука од 2. маја 1912. г. № 3990.

Један случај поништаја избора кмета услед тога, што је на збору гласао један који није имао право гласа, а међутим његов глас од утицаја је на резултат избора.

Тимотије Л., из П....., жалио се Државном Савету противу избора кмета села П.. .., који је извршен 8. априла 1912. године, због ових неправилности:

1., што је на збору гласао Павле М. Б., који није правни бирач, нити је био заведен у азбучни списак, а међутим његов глас је од утицаја, пошто су обе листе добиле подједнак број гласова (45);

2., што бирачки одбор при равној подели гласова није коцком одредио ко је изабран;

3., што је од дана огласа до дана збора протекло више од 20 дана;

4., што биралиште није било ограђено.

5., што се бирачки одбор састао у 10 часова пре подне;

6., што је бирачки одбор, за време ручка, напуштао бирачку собу; и

7., што је примање гласова закључено у 4 часа по подне.

Сем првога навода, који се утврђивао самим изборним актима, остали су били без доказа.

Трећи Одсек Државног Савета нашао је, да овај избор не може остати у снази с тога, што се из послатог азбучног списка не види, да је у исти заведен Павле М. Б., а из гласачког списка види се, да је гласао, а међутим његов глас, према пропису чл. 153. закона о општинама, могао је бити од утицаја на ресултат избора.

С тога је на основу чл. 170. закона о општинама, решио, да се избор поништи.

Одлука од 2. маја 1912. г. № 4053.

Јос. К. Ст.

Кад је тужба поднета за клевету, а ислеђењем је утврђена увреда, онда та иста тужба важи и за дело увреде, које је дело по казни лакше. Дело из из чл. 6. зак о штампи спада у ред оних дела која су учињена противу формалних одредаба закона о штампи, па по таквим делима, у смислу тач. 7. чл 44. зак. о штампи истрага и суђење почиње по тужби начелства, среске власти или Министарства Унутрашњих Дела.

(Одлука Касац. Суда од 10. фебруара 1912. г. Бр. 1993.

Иследни судија доставио је првост. суду акта по тужби М. Ђ. из С., којом је овај тужио: М. и Ј. из С. за то, што су ови растурили плакате — објаве, које носе наслов: „Браћо, данас имамо да изаберемо себи председника општинског, налазећи да му је нанета увреда

и клевета у овим инкрим. изразима:... „Због М. Д. и осталих *себичњака, каишара, лажова и кривоклетника*, који гледају само себи увек нешто да придигну и да се на сваком послу користе... Доле послушасмо М. и Д. и друге себичњаке, те изгубисмо толики новац, па чак и своју имовину..... не слушајмо их, доста су нас вукли за нос.....“ Па како објаве нису потписане ни од кога, нити је на истима стављена штампарија у којој су штампане, тражио је да се по чл. 22. зак. о штампи осуде на казну растурачи ових плаката: М. и Д., као и за дело из чл. 6. зак. о општ. Првостепени је суд нашао да у инкриминованим изразима: „лажови“, „каишари“, „кривоклетници“, — не стоји дело клевете из чл 22. I ал. зак. о штампи, јер се њиме не износи никакав одређени факт или дело, којима се вређа част или худи угледу тужиоца, већ да у овим изразима стоји дело увреде из чл. 22. II од. кажњиво по чл. 31. зак. о штампи, пошто се истима, као непристојним и погрдним, вређа част тужиоца. По како се дело увреде по чл. 44. тач 1. зак. о штампи, казни на тужбу прив. тужиоца, а овај је поднео тужбу за дело *клевете*, — то се оптужени ни за ово дело увреде не могу стављати под суд.

Што се тиче дела из чл. 6. зак. о штампи суд је нашао: да ово дело спада у ред оних дела, која су учињена противу формалних одредаба закона о штампи. По таквим делима, у смислу тач. 7. чл. 44. зак. о штампи истрага и суђење почиње по тужби начелства, среске власти или Министарства Унутрашњих Дела. Међутим, овде такве тужбе нема те се окривљени М. и Д. ни за ово дело не могу стављати под суд. Према изложеноме прв. суд је решио био да се оптужени за ова дела и не стављају под суд. — Ну Касациони Суд примедбама својим од 10. фебруара 1912. бр. 1993 поништио је горње решење прв. суда са ових разлога:

Погрешно суд узима да се оптужени не могу ставити под суд за дело *увреде* само зато, што је прив. тужилац поднео тужбу *за клевету*, а не за увреду. Кад већ постоји тужба за дело истога рода и *теже* по казни, онда самим тим фактом има се узети да таква тужба у исто време постоји и за оно дело које је по казни *мање*. Према томе суд је овде требао да се упусти у оцену: да ли клевета, као веће дело, не садржи у исто време и увреду и да ли, по томе, поднета тужба за кл вету не би се могла узети и за нађено дело увреде, као дело по казни *лакше*. А ово у толико пре, што је у овоме конкретном случају тужба поднета у опште *због противправног напада на част приватног тужиоца* — што обухвата и клевету и увреду. У томе пак факту што прив. тужилац у својој тужби није умео да употреби прецизан правни термин „увреда“, место клевете, — и не може бити од утицаја, нити довољан законски разлог, те да се само због тога има узети ла тужба његова и не постоји, и да се оптужени, услед тога, никако и не стављају под суд, јер тужбом се као главно обухвата сама радња, а правна квалификација је ствар суда.

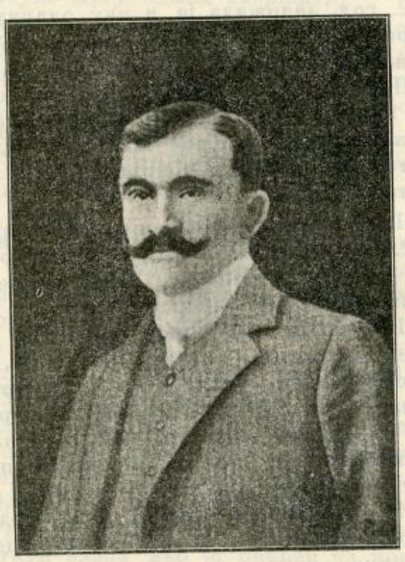
I.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Марцел Фењеш, (пређе Фајн) директор «Сегединске Пољопривредне и Индустриске Банке», упропастио је заводу пола милијона крона, па побегао из Сегедина.

Он је стар 41 годину, стаса малог и нешто мало нагнутог напред, косе црне, бркова црних, густих и кратко подсечених, јабучица

Марцел Фењеш.

испупчених, испод левог ока има младеж. Говори немачки и мађарски.

Ради лакшег проналаска износимо му и слику.

Са њиме је, несумњиво, и његова жена Илона Ајзенштајн.

Пронађеног треба притворити и известити Управу града Београда, с позивом на њен акт Бр. 18149.

Сава Петровић, келнер, одговара за дело из § 173. кр. закона, али се не зна где је.

Депеша начелства округа пиншког Бр. 29962.

Живота Станојенић, скитница из Лугавчине, побегао је из затвора општине смедеревске, где је издржавао казну за дело крађе.

Депеша начелства окр. смедеревског Бр. 4833.

Живан Костић, земљод. из Остружнице, окривљен је за покушај убиства, али се налази у бегству. Он је стар 43 године, висок 165 см, смеђег лица косе и очију, бркова танких, рањен у десну руку и од тога има белегу.

Депеша начелника среза посавског, округа београдског Бр. 7544.

Јован Ј. Јовић — Јовановић — Пантучић, тежак из Дворишта, кажњен је са тридесет дана затвора и четири месеца полицискога надзора. Он је стар 38 година, средњег стаса, косе и обрва кестењастих, бркова танких кестењастих.

Акт начелника среза голубачког Бр. 4393.

Босиљка, жена Драгомира Драгићевића, из Свилеуве, оставила је мужа и побегла са Милорадом Тодоровићем, из Јазовника, и одвела собом мало женско дете Драгомирово.

Депеша начелника среза посаво-тамнавског Бр. 6389.

Светозар Живковић, из Стапара, побегао је из затвора. Он је стар 30 година, средњег раста, сув, смеђ, бркова малих, у оделу сељачком.

Депеша начелника ср. подгорског Бр. 6472.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

ТРАЖЕ СЕ

Божидар М. Димитријевић, ковачки калфа, отумарао је незнано куд. Он је стар 16 година, плав, средњег раста, на десној обрви има белегу од убоја.

Депеша начелства окр. пиншког Бр. 13217.

Радосав, син Милорада П. Радовића, из Лесковица, отумарао је незнано где. Он је стар 16 година, повисок, смеђ, очију црних, у лицу бео. Одело сељачко.

Депеша начелника ср. ваљевског Бр. 8398.

КРАЂЕ СТОКЕ

Алекси Станковићу, из Остружнице, украден је коњ длаке дорастасте, матор 6 година висок 150 см. жиг положено «К», и жиг «7» (седма пук. команда), у леву задњу ногу мало путаст, на десној усни распаран и белега се познаје.

Акт начелства окр. београдског Бр. 7586.

Алекси Илићу, из Стрелца, украден је коњ вранац, матор 6 година.

Депеша начелника ср. лужничког Бр. 4266.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе.

МАНГУП СТОКА

У селу Крупцу нађена је без сопственика кобила длаке мрко-дорастасте, матора 6—8 година, на леђима има беле длаке, поткована, и има жиг «О».

Тражи се сопственик.

Депеша начелника среза белопаланачког Бр. 4698.

НАЂЕНЕ СТВАРИ

Пре 2 месеца, у селу Ришњу, нађена је једна писаћа машина систем «Adler», и једна официрска сабља.

Тражи се сопственик.

Акт начелника среза врачарског Бр. 1287.

Штампа Краљ. Срп Државне Штампарије

Уредник Душан Ђ. Алимпић.

БРОЈ 22. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 10. ЈУНА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ЗА ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“ НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, одликовати:

Орденом Белог Орла
ПЕТОГА СТЕПЕНА:

Карла Перола, трговца из Београда.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 5. јуна 1912. године, у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за начелника друге класе среза косаничког Милорада Томића, секретара исте класе начелства округа топличког, по службеној потреби;

за начелника друге класе среза јабланичког Перка Зековића, начелника исте класе среза трстеничког, по службеној потреби;

за начелника друге класе среза сврљишког Владислава Петровића, начелника исте класе среза добричког, по службеној потреби;

за начелника друге класе среза добричког Михаила Достанића, начелника исте класе среза жупског, по службеној потреби;

за секретара друге класе начелства округа топличког Момчила Татића, начелника среског исте класе у пензији;

за начелника треће класе среза жупског Драгишу Ст. Јовановића, начелника исте класе среза јабланичког, по службеној потреби;

за начелника треће класе среза трстеничког Драгутина Манојловића, писара прве класе првостепеног ужичког суда;

за полициског писара прве класе среза моравског округа нишког Мирка Гавриловића, полициског писара исте класе начелства округа нишког, по службеној потреби;

за полициског писара друге класе среза пољаничког Атанасија Павловића, полициског писара исте класе среза власотиначког, по службеној потреби;

за полициског писара друге класе Управе вароши Београда Милорада Ј. Илића, полициског писара у оставци, и

за полициског писара треће класе начелства округа топличког Јордана Ђорђевића, полициског писара исте класе начелства округа нишког, по службеној потреби.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 4. јуна 1912. године, у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Мирко Дуњић, начелник друге класе среза сврљишког, на основу § 70. закона о чиновницима грађанског реда стави у стање покоја с пензијом, која му према годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 4. јуна 1912. године, у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а на основу § 6. закона о местима, решено је:

да се село Лебане, у општини лебанској, срезу јабланичком, по изјављеној жељи његових становника прогласи за варошицу под истим именом.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 30. маја 1912. године, у Београду.

РАСПИС
свима окружним начелствима

По чл. 5. закона о сеоским дућанима сво дућанске радње по селима дужне су плаћати, у корист општинске касе, на име аренде годишње по 150 до 300 динара.

Приметило се, да поједине сеоске општине уносе у своје буџете много мању аренду дућанску но што је законом прописано, а да би то остало незапажено, општински одбори ставе у буџет приход од дућанске аренде *укупно* за све дућане, не помињући колико дућана сеоских има. (тако ако има три сеоска дућана, у буџет ставе 200 динара годишње аренде, а не назначе колико има дућана).

Оваквом радњом општинских одбора вређа се законско наређење и наноси се штета општинској каси.

С тога, на захтев Главне Контроле, препоручујем свима властима сеоских општина као и надзорним државним властима, да настану, да општински буџети у будуће тачно одговарају законским наређењима, па и наређењу из чл. 5. закона о сеоским дућанима, и да у општинским буџетима тачно назначују колико сеоских дућана у дотичној општини има.

Нека начелство о предњем извести надлежне подручне му власти.

П.Бр. 8108.
10. маја 1912. год
Београд.

Министар
Унутрашњих Дела.
М. М. Трифковић с. р.

СТРУЧНИ ДЕО

БЕЛЕШКЕ ИЗ СУДСКЕ ПРАКСЕ ПО КРИВИЧНИМ ДЕЛИМА
КРИТИЧКО ИЗЛАГАЊЕ

од

М. С. Ђуричића
судије Касац. Суда

(НАСТАВАК)

Кад је већ Општа Седница Касационог Суда, одлуком под № 8790/911 год., усвојила примедбе под № 7548, онда је наступио моменат да судећи Апелациони Суд, по сили те одлуке, изврши свестрану оцену овога факта. Он је тада имао да узме у оцену све оно, што је истрагом утврђено, па да се коначно одлучи какво ће уверење стећи о поменутом факту. Изгледа да је Апелациони

Суд то и учинио, јер је у својој пресуди од 3 IX 1911. г. № 469, збиља ценио сва потребна факта и поново стекао уверење на штету оптужених. После овога наступило је нешто сасвим ново. Касациони Суд својим примедбама № 12597, упућује Апелациони Суд на оцену веродостојности сведока Ђ. још и по томе, што је и тај сведок, као виша надзорна власт учествовао у издању те исте неистините исправе, за коју одговарају оптужени. § 114. крив. с. пост. И шта сад бива? У уверењу апелационих судија наступа прави обрт; Апелациони Суд, који је већ три пута вршио оцену овога предмета, сада — противно ранијим исцрпним оценама — налази; да се казивању овога сведока не може поклонити вера и због тога ослобођава оптужене. Одиста сасвим неочекивани резултат!

Овакав поремећај могао би се правдати само каквим новим и битним фактом, који би онемогућио раније гледиште суда. Кад тога овде нема, онда произвођење оваквог резултата, после свега што је томе претходило, најубедљивији је доказ: да садањи систем писменога поступања код Апелационога Суда не ваља и да га треба што пре мењати. *Судећи суд треба да буде у могућности да непосредно испита све битне доказе и тако прибави сигурно уверење о истинитости какве чињенице у кривичноме поступању*, које се онда не би могло тако лако пореметити, као што је овде било.

Стоји то, да Касациони Суд по § 274. крив. с. пост. може упућивати ниже судове на поновну оцену појединих фактичких питања, предочавајући им извесне утврђене моменте, који на ту оцену могу имати утицаја[1]). Ну нема сумње да је дужност Касационог Суда, да у овом погледу буде веома пажљив. Ваља избегавати овакве случајеве, као што је овај; не треба да се ствар доведе у такво стање, да нижи судови мењају своја уверења о битним фактима, без појаве каквих нових и решавајућих факата, који би с разлогом могли да измене раније уверење судија. Противна процедура, с многобројним ништењима одлука о фактичким питањима, даје повода да се сумња у квалитет судске оцене, а то руши веру у правосуђе.

44. Стараоц масе може учинити кажњиво дело из § 280. к. зак. само таквом радњом, коју би учинио као стараоц, за масу, а не и каквим грађанским послом, који он чини лично у своје име, и ако би тај грађански посао могао причинити имовну штету пупили, због тога што се у томе правном односу сукобљавају интереси стараоца и пупиле.

[О. С. 28. V 1911. № 7423].

[1]) Тај случај није овде, јер не стоји да полицијски чиновник лично оверава чињеницу, о којој овде гласи исправа, коју су издали оптужени. Полицијски чиновник оверава ту чињеницу само на основу изјаве одборника, који су на исправи потписани, и само они одговарају за њену истинитост. Полицијски чиновник одговара само за истинитост факта: да су потписани одборници пред њим изјавили да су они ту исправу издали. С тога је овде и позивање на § 114. кр. с. п. било беспредметно.

X је оптужен што је. као своје продао извесно непокретно имање А. а овај га препродао Б., ма да је оптужени X знао да то имање није његово већ масе пок. J., којој је он стараоц.

Разлози решења првост. суда:

„Из акта овог ислеђења види се, да је имање, о коме је реч у реферату овог решења, пописано као својина масе пок. J., да је попису истог имања био присутан као старалац опт. X. и да на исти није стављао никакве примедбе, јер је овај попис и учињен по његовој пријави код старат. судије.... Навод опт. X да му је пок J. ово имање уступио не може опстати..... Како је опт. X. стараоц масе пок. J., то овде стоји дело из § 280. к. закона".

Примедбе I О. К. С. од 12 V 1911 г. № 6699, које су усвојене од Опште Седнице.

„Према § 280. кр. зак. за појам овог дела потребно је да старалац са знањем учини што на штету повереног му лица.

Према томе да би у овом оптужењу постојало приписано дело, потребно је да је опт. X. као стараоц масе пок. J. извршио такву радњу, која би имала за последицу штету на масеном имању, које му је поверено.

Међутим инкриминована радња оптуженог нема тај карактер. Јер кад суд налази за утврђено, да је непокретно имање, које је оптужени продавао. и за које он мисли да га може продавати као своје, масена својина а не оптуженога, онда овде не може бити за масу оштећења, пошто продаја туђих ствари не може имати законске вредности — § 293. грађ, нити је у овом случају од стране оптуженог извршен по закону и пренос тога имања, а нема ни законске могућности да се изврши тај пренос на купца, коме је оптужени продао имање.

У радњи опт. X. не може, дакле, овде бити према маси брата му пок. J., чији је он стараоц, дело злоупотребе поверења, већ се та радња може појавити само као дело преваре, извршене према ономе, с којим је продају уговорио, ако би се утврдило постојање, за то дело субјективних елемената".

Напомена. Правилно је Касациони Суд нашао да овде нема дела из § 280 к. зак., само се не можемо сложити у мотивима, изнетим за то у примедбама.

Ми налазимо да овде нема законских погодаба за постојање овога дела зато: што је оптужени овде учинио дотични правни посао лично за себе, располажући са својим правом својине, за које он држи и тврди да га има. Он није ни радио као старалац тужилачке масе, која такође подаже право својине на исто имање, и према томе овде правни посао, који је вршио оптужени нема основа у његовом правном односу према тужилачкој маси, као њеном стараоцу, па нема ни битног елемента за злоупотребу поверене му дужности[1]). Ну овде нема ни dolus-a опт. X., дакле нема ни субјективне погодбе за деликт из § 280 к. зак., због чега он не може кривично одговарати ни онда кад би се сматрало да има објективних елемената. Оптужени је ово имање продао као своје; он се брани да је то имање његова својина, па за доказ тога подноси и извесну исправу. Може ли се онда узети да је чисто и јасно да оптужени зна, да он продајом тога имања наноси штету маси, кад он држи да продаје своје имање, а то по закону може да чини? Свакако да не може; јасно је само то: да овакав правни однос опт. X. према маси, којој је старалац, чини га неподобним за стараоца ове масе, јер су његови и масени интереси у отвореном сукобу, али само то не даје и законске погодбе за постојање поменутог деликта.

[1]) Види: Olshausen, Kommentar zum Strafgesetzbuch, VII A, Berlin 1906., код § 266. u. 4 a) посл. одељ., Frank, Das Strafgesetzbuch итд. VIII X A., Tubingen 1911., код § 266. II:

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ТРАГОВИ НОГУ И РУКУ У КРИВИЧНИМ ИСТРАГАМА

(СВРШЕТАК)

Отисци точкова.

Кутањ и Флоренс препоручују, да се код отисака точкова обраћа пажња на: 1. пречник отиска; 2. број клинаца и остале особености; 3. величину круга точка; 4. одстојање између два точка, које варира према пределима, и 5. на смрвљеност шљунка и упадање точкова у земљу, на основу којих је могућно одредити тежину терета на колима.

Точкови окружени цилиндричним или пнеуматичним каучуком не производе полуцилиндричан отисак. Средина њиховог отиска представља један гребен, више или мање наглашен, услед кога отисак изгледа као да је састављен из два ваљка, који су стављени један поред другог.

Отисак колских точкова у снегу означује правац хода својим трансверсалним расцепима у облику степеница. Притискујући снег и продужујући свој окрет, точак га подиже у малој количини, који се доцније враћа на своје место како услед сопствене тежине тако и услед додира са околним снегом. На овај начин образују се трансверсални расцепи, чији је горњи део нешто мало одигнут. Целина образује степенице, а најузвишеније ивице на гомилама снега означују правац супротан правцу кола.

Ово исто дешава се често и са отисцима у блату.

Правац пута кола може се још одредити и по правцу потковица стоке, по угаженој трави и кидању малих гранчица.

Колица с једним точком производе једнолик отисак, који је удаљен за два сантиметра од отисака пета лица које их гура.

Аутомобили.

Крађе, које се врше уз припомоћ аутомобила, све су чешће, те је отуда и потреба за одређивањем њиховог правца све већа. Правац овај немогућно је одредити простим погледом ако је пут раван. Сасвим је друга ствар ако је овај мало брдовит, и ако на точковима има

јексера. У овом случају предња страна округлих отисака мало је дубља, или бар таква изгледа услед земље коју јексери бацају.

Дефектиозности гуме на точковима, које се показују врло јасно на отиску, могу послужити за идентификацију кола. Најкарактеристичније делове отиска треба калупити.

Велосипеди.

Идентификовање велосипеда помоћу отисака њихових точкова врши се на основу испитивања особености спољашности пнеуматичног огртача. Ова спољашност показује, према фабрикацији, нацрте у рељефу разног облика. Дефектиозности огртача показују се врло јасно на отисцима. Карактеристична места отисака велосипедских точкова треба прво фотографисати, а потом калупити. Фотографисање и калупљење ових отисака бива на исти начин као и код отисака ногу.

Анимат тврди да је могућно познати правац хода велосипеда на прашњавом терену по троугластом положају прашине која се подиже услед покретања машине. Ово тврђење тачно је само у оним случајевима кад је машина у ходу нагло заустављена. У противном, т. ј. ако машина није заустављена, немогућно је разликовати овај правац.

Отисци штапа, сабље итд.

Отисци ногу у криминалним аферама чешто су праћени отисцима разних предмета: штапова, сабаља, мачева итп. које су носили жртва или нападач. Трагови оружја обично су у виду бразде.

Штап оставља отисак који се у ходу врло тачно понавља, и који се налази на сваком полу-кораку, или на свакој четвртини корака. Приликом испитивања његовог облика треба извидети: да ли је врх штапа снабдевен гвозденим шиљком или капсулом од каучука; да ли је нераван или излизан, итд.

Отпуштене сабље остављају за собом бразду, која се показује и на неравном земљишту, али обилази истакнуте и чврсте тачке (камен и шљунак). Фрекон напомиње да се војници, нарочито у Немачкој и Италији, наслањају често у ходу на своје сабље, услед чега ова бразда постаје дубља.

Штаке остављају два отиска, који се налазе на истој трансверсалној линији. Вештачка нога може се такође лако познати. Каучук, који се данас тако много мење на штикле од ципела, оставља врло јасан отисак који, по своме облику и начину израде, може припомоћи идентификовању лица које га је произвело.

Отисци зуба.

Отисци ови могу се наћи или на телу жртве, или на храни коју је злочинац јео на месту извршеног злочина. У првом случају у питању су, готово увек, полни злочини. Др. Лок, из Диселдорфа, констатовао је на грудима једне убијене жене отиске убичиних предњих зуба, из којих се видело да су му сечњаци били ненормални. Упоређењем ових отисака са отисцима зуби осумњичених личности Др. Лок успео је да идентификује злочинца.

У другом случају отисци се налазе у чврстој и, више или мање, пластичној храни: сиру, јабукама, крушкама, маслу и тако даље.

Да би се добили отисци за упоређење, треба осумњиченим личностима наредити да загризу материје, слично оној у којој је злочинчев отисак и то, разуме се, под истим условима, а за овим излити оба отиска помоћу париског гипса, на раније изложени начин. Позитивно отиске треба, путем фотографисања, увеличати у подједнакој мери. На основу добивених фотографрја, а помоћу мерења, особених знакова (пруга) и положаја зуба моћиће се лако доказати идентитет или неидентитет оба отиска.

Д. Ђ. Алимпић.

КРИЗА РЕПРЕСИЈЕ

ОД

LOUBAT-A

ГЛАВНОГ ПРОКУРАТОРА АПЕЛАЦИОНОГ СУДА У ЛИЈОНУ

(НАСТАВАК)

Баш и кад би повраћање ове казне чинило напуштање онога што се до сад сматрало као прогрес, ово не би било довољно да се она одбаци. Да ли принцип који је изгледао потребан нашим претцима пре сто година, није изгубио данас од своје користи и да ли није био избрисан већ из наших закона? У једној епоси извесна реформа била је освештана као доброчинство, чији се престиж изгубио. Зар смртна казна није била укинута у неким земљама, па после опет уведена? Претпостављајући, да она буде укинута једног дана у Француској, зар би се могло забранити за свагда да се она поново поврати, ако би требало, с тога што би то било повратак у натраг? Треба се чувати апсолутних идеја тамо где је све само релативно. Без сумње, то би било претеривање у дужностима цивилизације према створењима која нас мало по мало враћају варварству, јер онога дана кад грађани виде да више нису заштићени, они ће сами себи прибављати правду. На дрскост злочинаца мудро је одговорити средствима која одговарају њиховој покварености. Као што један народ обнавља свој ратни материјал према проналасцима војне вештине, тако и друштво мора непрестано да усавршава своја средства за заштиту у колико опасност расте. Прави прогрес, добро схваћена човечност састоји се у методичној борби против злочина, па ма то било оружјем, које макар и не било у моди, да би се спасла управо цивилизација и благост обичаја. Зар би се могли устезати да повратимо шибу, ако би ова казна требала да спречи криминалитет и учини да се доцније одбаци губилиште?

Сво је питање у томе да се зна да ли је ова нова казнимост потребна и да ли би имала дејство. Њена корист резултује већ одвећ јасно из недовољности казне затвора. Најугоднијем затвору, који највише ангажује, нека се дода *whipping-post* или место за камџијање, одмах све мења изглед: одмах изгледа као ужасно место чим се унутра уђе и пошто се претрпи сурово миловање камџије. Ова казна ужасно дејствује на злочинце. Прича се да се у једној побуни апсеника у једном енглеском затвору, један спремао да удари чувара, кад му други апсеник довикну: „чувај се мачке“. Ова је реч дејствовала као туш и одмах га умирила. Једна тако страшна казна може имати само спасоносна дејства. Енглеске статистике то јасно показују. Док су се све категорије злочина стално умножавале у Енглеској само се једна умањила: она која се казни шибањем[1]). Ова се казна данас врло мало употребљује[2]), али није било тако увек. Око 1880. Лондон је био пун чета злочинаца које су пљачкале пролазнике, пошто им запуше уста вуном намазаном катраном. Донесен је *Garroters Act* који је кажњавао ове нападе са 25 удараца батинама за малолетнике од 16 година, и 50 удараца камџијом за одрасле. Резултат се није очекивао. После наколико месеци овај специјалитет злочина беше ишчезао и улице главне енглеске вароши опет су добиле и сачувале своју сигурност. Зар не би било грешно затворити очи пред овим лекцијама искуства? Данска је такође поново увела батине да би пресекла атентате који су вршени у Копенхагу против жона; али пошто је ова казна до сада врло ретко употребљавана, не могу јој се проценити дејства[3]). У сваком случају, цивилизација ових земаља нема нам на чему позавидити, и није јој ни мало више на поругу шиба или батине, него што је нашој голотина. Истина је да постоји у Енглеској један покрет мишљења за укидање *cat' o nine tails*. И у овој земљи, као и у Француској, има осетљивих душа које не могу да подносе мисао о патњи досуђеној баш и злочинцима. Али су јавно мњење, а поглавито власти, у великој већини партизани одржања казне која је дала доказе о својој користи[4]). Она је довољно моћна да застраши, без велике свирепости, а то је битан услов дејства казне. Но би се могла одбацити под изговором да је брутална, као што се не може одбити оружање за то што је рат варварски. Док се народи не буду дефинитивно одрекли својих бра-

---

[1]) Просечно петогодишње, крађа са нападањем које се казне са *cat* (камџијом) било је следеће:

1857—1863	716	1884—1888	402
1864—1868	752	1889—1893	389
1869—1873	575	1894—1898	372
1874—1878	589	1899—1903	282
1879—1883	464	1904—1908	288

За овај исти период крађе са обијањем у кућама *(housebreaking)* и крађе са обијањем у дућанима *(schopbreaking)* било је првих 447 у 1903, 764 у 1900. других 650 до 1.279.

[1]) Телесне су казне биле примењене у Енглеској 15 пута у 1900, 38 пута у 1901—1902; 16 пута у 1903.; 10 пута у 1904.; 6 пута у 1905; 5 пута у 1906; 2 пута у 1907; 22 пута у 1908 и 3 пута у 1909. г.

[2]) Maxwel. Le Crime et la Société. p. 354

[3]) Le Temps du 13, sept. 1910.

тоубилачких ратова. требаће граната за уништавање војске и торпода за уништавање флоте. Докле год мир не буде завладао потпуно међу грађанима једног истог народа, докле год буде имало мржње, гњева, буна, фанатизма, биће потребно имати пушке, куршуме и бојонете да се спречи повратак жакерије, а ова потреба не изгледа да је на путу опадања. Кад једно друштво има ову потребу, оно нема право „да се претвара као осетљива жена која пада у несвест“, кад му неко предложи батине или шибу, извесно не за поштене људе, макар да су и они учинили какву погрешку, већ за нека брутално злочинце са људским обликом.

Сад нема потпуне равнотеже између природе злочинца и казне: лек отежава болест у место да је лечи. Вештина је наћи друго нешто што се прилагођава боље злочиначкој души. У своме делу *Le Crime et la Société*, г. Maxwel је потпуно расветлио погрешку нашег казнéног система који не води рачун ни о полу, ни о карактеру, васпитању или здрављу злочинаца и све их третира на исти начин[1]). „Наше су казне без дејства, каже он, јер у много случајева, ако не у свима, оне нису ништа за лица на која их примењујемо“. Шта ј новчана казна од 100 дин. за једног милионера? док она преставља за дуго време муку и оскудицу за једног сиротног радника који је оптерећен породицом. Какво дејство може да произведе затвор од неколико месеци на онога који је навикао на хапсу? док ће ова казна, ма и најмање трајала, сурвати поштеног човека до очајања. За овога

Злочин чини срамоту а не ешафот.

Али је друкчије са злочинцем који је изгубио свако осећање части; он је неосетљив према лишењу слободе пошто му хапшење прибавља угодне компензације. Човек који се игра са животом свог ближњег, који просипа крв, понекад за ништа, јер му треба крви, као што сам то чуо скоро да каже један убица у кривичном суду, нема исту осетљивост као поштен човек. А шта да се мисли о онима који се не устежу ни тортуре да би приморали своје жртве да покажу где им је њихов новац, као што смо то скоро видели у кривичном суду у Дром-у и на Северу. Ја не верујем у физичку неосетљивост злочинаца, коју је открила антрополошка школа чији је шеф био Ломбро́зо. Никад ми се није дала прилика у току моје каријере да констатујем ову тобожњу аналгезију. Али оно што је неоспорно и нарочито рационално, то је: да злочинци који проводе ловачки живот, утољавају своју глад и лежу у постељу само ако је лов на човека био добар, логорују у остало време по мостовима, клупама по скверовима или у кочинама, живе од онога што упљачкају, навикнути на насиља и проливање крви, — да су они издржљивији од других људи. Душа злочинчева није душа једног детета, која се меси као мека глина. У цивилизованом друштву, то је отпадак, талог, као што је онај смрдљиви талог који производи дестилација најсуптилнијих есенција и које највише опијају. Према овој перверзној, окорелој души, поквареној порокима, треба друго поступање, а не као према души каквог поштеног радника или наивног сељака. Међу тим су казне исте за све. Законодавци и судије немају право да посматрају казне стављајући се на́ своје гледиште, а не на гледиште злочинца; они резонују као да би они сами требали да трпе казне које досуђују. О томе сам се једног дана лично уверио. Како сам се зачудио, још до́к бејах млад супституит, једном кратком затвору, који беше суд изрекао, и добио сам овај одговор од председника: „Ах, кад би ви морали то да чините!“ Треба дакле резервисати благе казне за оне који их се плаше покрај њихове благости, а за друге установити, не нечовечне, али озбиљне и строге. Одржати примену исте казнимости према свима злочинцима, значи радити као лекар који би све своје болеснике лечио истим леком.

(свршиће се)

[1]) Le Crime et la société, p. 332.

КРИМИНАЛИТЕТ У СРБИЈИ У 1911. ГОД.

У „Полицијском Гласнику“ за прошлу год.[1]), а у напису *„Криминалитет у Србији у 1910. год.“*, изложили смо и анализали стање најтежих кривичних дела у тој години, у вези са криминалитетом у периоди од 1905. до 1909. год. закључно.

Овом приликом утврдили смо:

1. Да 1910. год. у погледу сузбијања криминалитета показује знатан напредак према ранијим годинама (од 1905—1909), и

2. Да ми у погледу општег криминалитета не стојимо тако рђаво као што се верује, већ да су то свега 10—12 срезова, који са својим ненормалним локалним криминалитетом погоршавају знатно цифру општег криминалитета, и у овом погледу целу земљу представљају много горе него што је у истини.

Раније смо пак — у нашој расправи *„Криминалитет у Србији (1905—1909)“* констатовали, *да наш криминалитет са врло малим изузетком*, није професијонални, *већ специјални и локални*, и да га с тога није тако тешко сузбијати. Ми смо, хвала Богу, још далеко од модерних апашких подвига, аутомобилских злочина и до савршенства организованих банди за убијање и пљачкање, и наше је тврдо уверење, да ће се са реорганизацијом наше полиције и завођењем пољске жандармерије, наш криминалитет моћи свести на минимум.

Да видимо сада како стојимо са криминалитетом у прошлој 1911. год.

У стању смо одмах изјавити, да је знатно опадање криминалитета, које смо констатовали за 1910. год., продужено и у 1911. год., и то још у јачој сразмери. Да ово и докажемо.

* * *

Према званичним и накнадно провереним подацима полицијских власти, у прошлој години извршено је у Србији:

1. Убистава	337
2. Детоубистава	37
3. Покушаја убистава	310
4. Разбојништава	114
5. Паљевина	721
6. Опасних крађа	1273
7. Злонамерних уништаја туђих ствари	149
Свега	2941

[1]) Види број 37. и 38.

У ранијим годинама дела ових било је

	у 1905.	у 1906.	у 1907.	у 1908.	у 1909.	у 1910.	свега
1. Убистава	466	470	415	480	469	378	2678
2. Детоубистава	39	50	46	31	36	49	251
3. Покушаја убистава	328	395	357	411	401	349	2241
4. Разбојништава	146	116	117	112	162	122	775
5. Паљевина	578	552	720	768	622	730	3970
6. Опасних крађа	2514	1874	2114	1972	2064	1640	12178
7. Злонамерних уништаја туђих ствари	236	237	195	265	266	200	1399
Свега	4307	3694	3964	4039	4020	3468	23492

Као што се из изложеног прегледа види, општи број кривичних дела у прошлој год. (2941) не само да је знатно мањи од општих бројева ових дела за сваку годину понаособ, већ је за *читаву четвртину* мањи и од средњег општег броја кривичних дела за претходних 6 год. (3915), а ово је најбољи доказ да је наш криминалитет у току последње 2 год. почео знатно опадати.

Пада нарочито у очи — и то са задовољством констатујемо — да су се најважнија и најтежа кривична дела — *убиства* — знатно смањила према ранијим годинама (337 : 378 : 469 : 480 : 415 : : 470 : 466 у 1905. год.).

Са изузетком 1910. год. — за коју смо већ констатовали да показује знатан напредак у погледу сузбијања криминалитета — и донекле 1907. године, разлика између броја извршених убистава у прошлој и осталим годинама премаша преко стотине, а за 1908. год. достиже цифру од 143.

И са осталим кривичним делима у 1911. год. скоро је овако исто. Сва она, као што се из изложеног прегледа види, осетно су се умањила према делима из ранијих година.

Ово је несумњиво утешна појава. Желети је само, да се ово знатно опадање криминалитета за последње 2 год. и на даље продужи. Ако се што пре приступи намераваној реформи наше полиције, ми бисмо скоро смели јемчити за ово.

* * *

Не може се, на жалост, рећи, да је прошла година показала овакав исти напредак и у погледу *репресивном*, бар према претпрошлој 1910. год. Општи проценат пронађених кривичних дела у 1911. год. износи 49%, док је у ранијим годинама износио: 44·8% у 1905.: 48·5% у 1906; 44% у 1907; 44·4% у 1908; 48% у 1909. и 56% у 1910. год.

И ако је прошла година и на пољу репресивном, после 1910. год., најбоља; и ако остале земље у овом погледу не стоје готово ништа боље од нас — многе стоје и горе — ипак ми налазимо да је овај резултат доста жалосан, јер добра половина од извршених кривичних дела није пронађена.

Нема спора, да добар део одговорности за ово пада на наше полицијске чиновнике, јер њихова добра воља, енергија и умешност могу у овом погледу много да учине, али је исто тако несумњиво, да главни узрок овом неуспеху на пољу репресивном потиче из слабости и неактивности локалне полицијске власти по селима и општинама.

Крајње је време, опет понављамо, да се што пре приступи основној реорганизацији наше полиције.

Д. Ђ. Алимпић.

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

Било је јасно да ми је једино Париз могао дати склониште, али ићи у Париз требало је проћи кроз Арас, а ако прођем кро ову варош, нема сумње, познаће ме. Размишљао сам о начину како да избегнем тешкоћу: обазривост ми је налагала да седнем на двоколице мога рођака, који је имао одличног коња и који је у познавању пречица био први човек на свету. Он пристане да ме одвезе до зидова мога места рођења, а више ми није ни требало; моје пререшење учиниће остало. Нисам више био Видок, или боље, био сам мање него дотле, те сам тако могао долазећи на мост Ги без много страха видети осам жандармских коња привезаних пред вратима једне крчме. Признајем да сам волео да избегнем овај сусрет, али се није могло. „Напред кажем, мом рођаку; и брзо, брзо измисли што-год“. Он одмах сиђе и уђе у крчму као човек који нимало не зазире од жандарма. — Хеј, упиташе га жандарми, да не возиш ти твога рођака Видока? — Може бити, одговори он смешећи се; видите. Један жандарм доиста дође до двоколица, али више из љубопитства него ли што је сумњао. Видећи моју униформу он са поштовањем принесе руку капи. „Добар дан, господине капетане!“ рече он па ускоро затим са друговима оде. „Срећан пут! добаци им мој рођак пуцајући бичем; ако га ухватите јавите нам“. — Гледај твој пут, рече подофицир који је водио жандарме; знамо ми његово легало, сутра у ово доба биће ухапшен.

Наставим пут врло спокојно, али дође ми нека сумња: војничка униформа могла ме је изложити каквим непријликама, које би ми било врло непријатне. Рат са Пруском беше отпочео и у унутрашњости ретко су се виђали официри који нису рањени. Решим се да завијем руку и да кажем да сам рањен у битци код Јене. Ако би ме ко упитао био сам готов да за тај догађај испричам, не само појединости које сам читао у новинама, него и све друго, што сам могао скупити слушајући истините или неистините приче сведока очевидаца и других. Укратко, битку код Јене знао сам добро и могао сам о њој причати сваком са познавањем ствари; нико није знао више него ја. Ове сам се улоге ослободио у Бомону, где нас изнемоглост коња, који је прешао тридесет и пет миља за дан и по, примора да се одморимо. Разговарајући у крчми видим, један жандармериски подофицир прође једном драгонском официру и затражи му исправе. Упитам подофицира за узрок толике предострожности. „Тражио сам му путну исправу, одговори ми он; јер кад су сви у рату здравом официру није место у Француској“. — Имате право, друже, рекнем му ја; служба треба да се врши; и у исто време, док му није пало на памет да исправе и од мене тражи, позовем га да са мном руча. За ручком сам толико стекао његово поверење, да ме замоли, да кад будем у Паризу порадим да га преместе из тог места. Обећам му све и он беше задовољан, јер сам му обећао за његову ствар заложити свој утицај, који је био велики и утицај других, који је био још већи. Уосталом нико није циција за оно што нема. Како му драго, тек флаше се пражњаху брзо и мој гост одушевљен због протекције, која му је дошла баш кад је требало, поче ми држати бескрајне говоре, претече пијанства; у том један жандарм донесе свежањ писама. Дрхтавом руком он искида завој и покуша да чита, али његове замагљене очи нису му вајдиле, те ме замоли да му помогнем у дужности. Отворим једно писмо и прве речи које ми падоше у очи биле су „Бригада у Арасу“. Прегледам и видим: извештај о моме проласку кроз Бомон. У акту пише да сам сео на пошту... И ако сам био узбуђен читао сам опис, променив га разуме се. “Добро, добро, рече трезни и будни подофицир; пошта стиже тек сутра ујутру, спремићу шта треба“. Хтео је наставити још да пије али његова снага изневери његову вољу. Морали су га однети у постељу уз гласне протесте свих присутних: и то је власт! толико се заборавити!

Појмиће се да нисам чекао да се подофицир пробуди; у пет сати узмем место на поштанским колима која су полазила из Бомона и истог дана срећно стигнем у Париз, где и моја мати, која је још становала у Версају, дође. Неколико месеци становали смо заједно у предграђу Сен-Денис и дружили смо се само са Жакленом, фабрикантом накита, кога сам био мало посветио у своје тајне, пошто ме је у Рујану упознао био под именом Блондел. Код Жаклена сам се упознао са једном женом, госпођом Б. која је заузимала прво м сто у љубави у моме животу. Госпођа Б. или Анета како сам је ја звао, била је доста лепа жена, коју је муж напустио зато што је с радњом пропао. Он је био побегао у Холандију и дуже времена није давао од себе гласа. Анета је, дакле, била потпуно слободна; она ми се допад ; волео сам њену душу, њену бистрину, њено добро срце, и ја се усудим да јој то кажем. Она увиде брзо без велике муке моју привржености и ускоро не могасмо живети једно без другога. Она се досели код мене и како сам поново отпочео био трговати путујући, реши се да ме на путу прати. Први пут, који смо учинили заједно, био је врло срећан; само у тренутку кад сам полазио из Малена, каф ција, код кога смо били одсели, каза ми, да се полициски комесар вајкао, што ми није прегледао исправе, али, како оно што је одложено није изгубљено, решио се да приликом повратка то уради. Та вест ме изненади; помислио сам да ме је већ неко осумњичио. Ићи даље било је излагати се опасности и вратим се одмах у Париз, тврдо решен да више не идем на пут док не успем поправити несрећне прилике које се почињу стварати око мене.

Како сам био пошао у зору, стигао сам врло рано у предграђе Сен-Марсо; чим сам стао чујем продавце званичних одлука где вичу: *...којом су два врло позната човека осуђена да буду изгубљени на пијаци Грев*[1]. Слушам даље; учини ми се као да име Хербо одјекну у мојим ушима; Хербо, који је направио онај фалсификат и који је узрок свију мојих несрећа! слушао сам са неком стрепњом, а викач понови: *ево, пресуде кривичног суда сенског округа*, којом су осуђени на смрт: *Арман Сен-Леже, бивши матрос, рођен у Бајони, и Цезар Хербо, бивши робијаш, рођен у Лиљу, окривљени за убиство*“. и т. д.

Није се имало шта више сумњати: бедник, који је мене упропастио, положиће своју главу на голитину. Признајем да сам осећао неко задовољство али сам ипак дрхтао. Узнемирен поново у живљењу, и љут због тога, желео сам уништити цео тај затворски и заводски свет, који, пошто ме је бацио у бездан, не остављаше ме ни ту на миру. Неће се, дакле, нико зачудити, што сам журно отрчао у суд, да се сам, лично, уверим о истинитости. Не беше још подне; и

[1]) Губилиште у Паризу. Пр.

муке сам имао док сам се прогурао до ограде, крај које сам заузео место и чекао кобни час.

Најзад избише четири сата; капија се отвори: прво се појави један човек на колима... Хербо! лице му покривено неким суморним бледилом, али у пркос томе он изгледаше одважан; покуша нешто да каже своме другу, али овај већ не бше у стању да га чује. На знак за полазак Хербо погледа у гомилу погледом који се усиљавао да се покаже смео; његове се очи сретоше са мојим... учини један покрет... лице му се разведри.. Спрвод је прошао. Остао сам тако непокрѳтан као и ограда на коју сам се био наслонио, и остао бих тако још дуго да ми један судски служитељ не нареди да идем. После двадесет минута једна кола са црвеним сандуком, која је пратио жандарм, прећоше у касу мост на Шанжу и одоше на осуђеничко гробље. Тек тада са неким теретом у грудима дошао сам кући и бацио се у тужна размишљана.

Дознао сам после да је се Хабро, за време затвора у Бисетру, кајао што је учинио да ја невин будем осуђен. Овај разбојник је изведен на губилиште за убиство неке жене које је извршио на тргу Дофен у друштву са Сен-Лежеом. Обојица су били ушли у стан њихове жртве под изговором да их обавести о свóме сину, кога су, како су јој рекли, упознали у војсци.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине града Сталаћа, актом својим Бр. 1196, пита:

„Моли се уредништво да овоме суду изволи дати следеће објашњење:

По чл. 170. става 7. зак. о општинама, Државни Савет дужан је, у случају општих избора општинских часника, да по жалбама донесе своју одлуку у року од два месеца, а у случају других избора општинских часника у року од месец дана, рачунајући од дана кад су акта у Савету од поште примљена.

Чл. 170. став 8. истог закона говори опет, да ако Савет у овом року не донесе своју одлуку, онда ће се сматрати да је избор одобрен, односно да је решење или одлука надзорне власти одобрена.

У овој општини извршен је избор кмета села град. Сталаћа 8. априла ове 1912. г. У року од пет дана по избору, жалитељ је поднео рецепис дравне поште о томе, да је жалбу на избор изјавио. Па како Државни Савет до 15. априла о. год. није тражио изборна акта, суд је ово општ. актом од 15. априла исте год. Бр. 829, молио начелника среза расинског за дејство, да начелник пита Државни Савет: постоји ли жалба у истини на овај избор или не. Државни Савет до данас нити је акта избора тражио, нити је на акт Бр. 829 одговорио постоји ли жалба на избор.

Па како у закону о општинама није нигде казано: На који ће начин општ. суд сазнати постоји ли жалба на избор или не; хоће ли суд веровати поднетом рецепису са поште да заиста постоји жалба на избор; у ком је року Државни Савет дужан тражити акта избора по жалби; и кад Државни Савет буде већ питан актом постоји ли жалба или не, докле — до кога рока он има одговорити на то, то настаје питање: сме ли овај суд изабрато лице увести у дужност или треба чекати на одговор Државног Савета на акт овог суда Бр. 829.

Управо, да ли би општ. суд и по ком закон. пропису, имао да буде одговоран било да изабрато лице не уведе у дужност пошто за толико време акта нису тражена, било да га уведе у дужност, пре него што Државни Савет одговори на акт овог суда Бр. 829 од 15. априла ове године?“

— На ово питање одговарамо:

Како се жалбе на избор општинских часника упућују непосредно Државном Савету према чл. 172. закона о општинама, то општински суд није у положају да зна: да ли је жалба дата о року или не, и да ли је у опште дата.

Према томе њему не остаје ништа друго, него да се преко надлежне власти обрати Држ. Савету са питањем: постоји ли жалба или не.

Ово мора да чини по томе, што рок, који је остављен Савету осмим ставом чл. 170., важи само у оним злучајевима, кад је Савет већ примио изборне акте, а случај као што је овај, није законом предвиђен.

Нека, дакле, суд понова тражи одговор од Савета, па тек ако овај изјави: да жалба не постоји, он може увести у дужност изборног кмета.

Овако мора суд радити у толико пре, што већ има пред собом представку извесног лица, да је дата жалба на избор.

Другога законског излаза нема.

У акту треба означити име и презиме жалиоца.

II

Суд општине волујске, актом својим Бр. 1169, пита:

„Изв стан грађанин ове општине, продао је једном овд. грађанину једно своје непокр. имање у атару ове општине.

У задрузи продавац има још једну порез плаћајућу главу (синовца чије је непокр. имање подељено давно но без писмене деобе), а поред ове пореске главе дотични има још једног пунолетног сина, који није порезом задуживан, пошто је у времену навршења 21 год. живота осуђен са десет год. робије за крађу (у 1911 год.).

Да би суд ово општ. знао, како да се управља приликом издавања уверења у см: § 471 тач. 11 гр. суд. пост. моли се уредништво, да изволи у првом му наредном броју дати своје мишљење о томе: да ли се има за пореску главу сматрати и продавчев осуђени син, и да ли по § 471 грађ. суд. пост. продавцу мора остати пет дана ораће земље и за пом. му осуђеног сина или не?“

— На ово питање одговарамо:

Према правилима г. Министра Правде од 4. фебруара 1874. г. № 354, која је прописао за извршење § 471. грађ. суд. поступка, законодавац н тражи да неко баш плаћа порез, па да се тек тада убраја у пореске главе, него да се само за пореску главу сматра, јер има много случајева, где су извесна лица ослобођена плаћања пореза по закону о порезу, а међутим су неоспорно пореске личности.

Према овоме, кад продавац има пунолетног сина, који није порезом задуж н само по томе, што се налази на робији, али ће бити задужен чим се са ове врати, јер је пунолетан, то се и за њега мора оставити пет дана орања, као што тражи поменуто законско наређење.

Наравно, да се и имање продавчевог синовца мора издвојити, без обзира на то што не постоји писмено о деоби, кад је иначе његов део познат.

Према томе, уверење се може издати само тада, ако продавацу остаје наглавица и преко оног издвојеног одељеног имања његовог синовца и преко оног дела, колико закон штити његовом сину као пореској глави.

III

Суд општине стамничке, актом својим Бр. 884, пита:

У 1. напомени 33. тариф. броја закона о таксама, предвиђено је: „да ни једна исправа неће имати законске вредности, ако није написана на бланкету са утиснутом марком“. Уредништво листа пита се: вреди ли ово и за облигације као и за признанице, по којима појединци дају приватним повериоцима новац поц интерес. Суд ово питање чини из разлога што му се чешће подносе облигације и признанице на потврду: а написане су на обичној хартији без марке“.

— На ово питање одговарамо:

Напомена код 33. тарифског броја одговара начелу постављеном у чл. 34. и 40. закона о таксама, и у нераздвојној је вези са овима.

По ставу другом чл. 71. закона о таксама, наређења чл. 34. и 40. још нису ступила у живот за друге хартије, него само за менице.

Према томе уредништво налази, да и напомена код тбр. 33. још не важи, и да се, према томе, могу писати па и примати и оне исправе, које нису написане на бланкету са утиснутом таксеном марком.

IV

Деловођа општине врбичке пита:

„Пресудом суда општине врбичке № 774, од 25 фебруара тек. године, осуђено је извесно лице за дело из § 375 тач. 1. кривичног закона, поред осталих досуда још и са три дана затвора.

Пресуда ова саопштена је приватном тужиоцу 21. марта, а осуђеном тек (27)

двадесет седмог маја, дакле после три месеца и два дана.

Па како сам у недоумици, да ли ова казна није застарила, то да не бих часника, који извршује пресуде, довео до одговорности, учтиво молим уредништво, да ми објасни. да ли је ова казна застарила, или не, и може ли се извршити над осуђеним без икаке одговорности?«

— На ово питање одговарамо:

Тиме, што је пресуда саопштена приватном тужиоцу 21. марта ове године, прекинута је застарелост дела, и кад је пресуда саопштена окривљеном 27. маја, она до сада није застарила и може се извршити.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Један случај поништаја решења извршне власти услед погрешне оцене статуса дужниковог.

Спасоје Т. трг. из. Д Милановца, тражио је, да начелник среза поречког изложи продаји плац кућни са кућом његовог дужника Аранђела Ц. обућара онд. за наплату дуга, што му има давати по осудном решењу неготинског првостепеног суда. Начелник среза поречког решењем својим од 22. јануара 1911. г. Бр. 432, одбио га је од тражења као неумесног са разлога тога, што дужника штити § 471 тач. 4. грађ. суд. пост. Но, по жалби молиоца Спасоја, начелство окр. крајинског решењем својим од 28. фебруара исте год. Бр. 3927, поништило је поменуто решење начелника среског, с тога, што је жалилац поднетим уверењем првостепеног неготинског суда од 4. јуна 1910. год. Бр. 12731 утврдио, да је Аранђел протоколисао своју фирму као обућар 30. августа 1897. год. № 11858. Начелник срески, поступајући по овим примедбама, донео је ново решење од 1. јуна 1911. год. Бр. 2964. са којим је Спасоја одбио од тражења да се изложи продаји имање Аранђелово, са разлога тога: што је одлуком Касационог суда од 12. маја 1607. год. Бр. 6667, дужнику признато, да му је главно занимање земљоделство, кога штити § 471 тач. 4 грађ. пост., које је усвојио и првостепени неготински суд, решењем својим од 16. марта 1910. год. Бр. 4120, а које је постало извршно.

Ово је решење одобрило начелство окр. крајинског решењем од 5. јула 1911. год. Бр. 6917, а решење овога оснажио је Министар Унутрашњих Дела својим решењем од 27. IX 1911. год. П№ 18418.

По изјављеној жалби. Државни Савет нашао је, да Министрово решење не одговара закону из ових разлога.

Као што се из акта види, жалитељ је после поништаја прве продаје имања дужниковог, извршене 16. фебруара 1907 год. за наплату његовог потраживања, по осудном решењу неготин. првостеп. суда од 3. маја 1906. № 8341, поднео, у акту П№ 9382, упућеном начелнику среза поречког, уверење судије и спор. дела неготинског првост. суда о статусу дужника Аранђела у времену задужења, из кога се види: да је дужник у времену задужења био обућар са протоколисаном фирмом код суда 30. августа 1907. год. № 11858, а не крпач, као што је то суд узео приликом поништаја прве продаје.

Према овом накнадном поднесеном доказу, који се у осталом поклапа и са осудним решењем, јер је дужник, као што се из истог види, осуђен као обућар, а не као крпач, полицијска власт била је дужна приступити у смислу § 471. грађ. суд. пост. извршењу наплате по осудном решењу из интабулисаног дужниковог имања, без обзира на раније поништену продају дужниковог имања. Овако је полиц. власт била дужна поступити с тога, што приликом оцене питања о статусу дужника у времену задужења, по жалби дужниковој изјављеној суду против прве продаје, жалитељ, као поверилац, није био тужан те по томе није био у законској могућности да у заштиту свога права употреби код суда доказ, којим би било обезнажено уверење које је осуђени поднео уз жалбу да је у времену задужења био крпач и да га као таквог штити благодејање § 471. грађ. суд. пост. Међутим дужнику и сада после извршења друге продаје стоји на расположењу право да се противе исте жали суду, и у путу ове доказује да у времену задужења није био обућар, као што то осудно решење и уверење суда првост. неготин. тврди, већ крпач, па ће суд по овој његовој жалби донети одлуку према § 501. грађ. суд. пост. о уредности или неуредности извршене продаје.

С тога је одлуком од 8. маја 1912. г. № 2908 поништио ожалбено решење Министрово.

Хипотекарни поверилац јачи је у праву од појављеног господара тога добра, на коме стоји хипотека, ако је ова по поднесеним доказима стављена пре но што је појављени господар постао сопственик тога добра.

За наплату дуга што Живана жена П. Т. из П...., према белешци шабачког првостепеног суда од 1. априла 1908. г. Бр. 13472, има давати М. Ш. адвокату из Шапца, начелник среза мачванског узео је у попис дужниково непокретно имање, на коме постоје интабулације истога М. Ш., и Саве С. из М...

Сава је поднео начелнику среском извршну пресуду шабачког првостепеног суда Бр. 46288 1909. којом је пописана земља досуђена њему у својину, па је тражио да се иста не продаје.

Начелник срески решењем својим од 18. децембра 1910. год. Бр. 14058. упутио је на парницу Саву за скинуће интабулације повериоца М. Ш. Но, ово решење поништило је начелство округа подринског са разлога тога: Што је требало упутити на парницу повериоца М. Ш., који треба да докаже, да има права наплатити своју тражбину из пописаног имања.

Према овоме, начелник срески својим решењем од 10. марта 1911. год. Бр 3417, упутио је на парницу истог повериоца М. Ш. са напред изложеног разлога.

Ово решење одобрило је начелство својим решењем од 20. априла 1911. г. Бр. 7105.

Министар Унутрашњих Дела својим решењем од 27. јуна 1911. год. Бр. 11592 поништио је поменуто решење начелства са ових разлога:

Кад је белешком шабачког првостепеног суда Бр. 13472 1908. утврђено несумњиво право наплате повериочевог потраживања од дужника — Живане — из пописаног имања, и кад је то право залоге стекао, на основу §§ 312. и 316. грађ. закона, онда се оно није могло да потре ни пресудом истог суда Бр. 46288, 1909. год. пошто је поменуто право везано за само непокретно добро, без призрења у чијим се рукама исто налази — §§ 327, 328 и 329. грађ. закона — према чему је поверилац М. Ш., као интабулациони поверилац, јачи у праву од појављеног господара, и онда је поменута власт погрешно упутила на парницу М. Ш., већ је требала упутити Саву С.

По овим примедбама начелник срески решењем својим од 20. јуна 1911. год. Бр. 13372, на основу § 466. грађ. суд. пост., упутно је Саву, да путем грађ. спора тражи скинуће интабулације повериочеве (М. Ш.) са пописаног имања.

Ово је решење одобрило начелство окр. решењем од 25. августа 1911. год. Бр. 14252, а решење овога оснажно је Министар Унутрашњих Дела својим решењем од 24. XI 911. П№ 22101.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је, да је решење Министрово правилно и на закону основано. С тога је одлуком од 8. маја 1912. год. № 4250 одбацио жалбу као неумесну.

Јос. К. Ст.

Један случај сукоба о надлежности за поновно ислеђење и суђење крив. дела, који се појавио између првостеп. суда и иследне полиц. власти.

(Одлука Касационог Суда од 11. маја 1912. г. Бр. 6848).

Према представци начелника среза расинског од 12. ов. месеца Бр. 9428, о томе: да се између њега и првостепеног крушевачког суда појавио сукоб о надлежности за поновно ислеђење кривице Т. Д. из М. Ш., по тужби Драгомира, сина убијеног онд., — Касациони је Суд размотрио сва акта овога предмета па је нашао:

Поновном суђењу, као и првом, претходи истрага, којом се има да утврди постојање или непостојање чињеница које закон тражи за поновно суђење у кривичним делима, а свако ислеђење у тим делима долази у категорију судских послова, без обзира на то да ли га предузима првостепени суд или, у недостатку среског судије, полицијска власт. Полицијски чиновник, кад ради као иследник, ради као орган судске власти.

Редовна је истражна власт у кривичним делима срески или градски судија, а где овај још није постављен, среска и окружна полицијска власт — § 19. крив.

пост. и § 10. и 18. зак. о среским и градским судовима. По тач. 3. § 19. кривич. пост. предузима и сам првостепени суд кривичну истрагу, али то бива: 1. у случају § 6. крив. пост., кад се дело пред самим првостепеним судом догодило или појавило; 2. кад је случај да, после примљеног предмета од оптужне власти, иследјење треба допунити, што бива, према §§ 23., 24. и 25. крив. пост. преко „иследујућег судије и писара".

Код истраге, која се предузима у циљу поновног суђења каквог кривичног дела, треба разликовати да ли се поновно суђење тражи на штету или у корист оптуженога. У првом случају, и по самом тексту законском несумњиво је, да истрага спада у дужност оној власти, која је у крив. делима редовна истражна власт, среска или окружна, односно срески или градски судија. У § 342. крив. пост. изречно је казано: да за *поновно оптуженье и предаваље оптуженог суду од стране оптужне власти важе они исти прописи као и кад би се оптужени први пут суду предавао:* а у тач. *б.* § 335. крив. пост. говори се не само о првостепеном суду него и о „надлежној иследујућој власти" за истрагу која претходи поновном суђењу. Надлежна полицијска власт, односно срески или градски судија, има, дакле, по учињеној истрази, као и први пут, да *оптужи* првостепеном суду онога који је био из недостатка доказа ослобођен, или по § 250. крув. пост. испод суђења пуштен, или за невина оглашен, ако налази да поновном суђењу може бити места. По тој оптужби, а на основи учињеног иследјења, првостепени суд решава да се оптужени поновно суди, ако нађе да томе има места што значи стављање оптуженога поново под суд, или да нема места поновном суђењу. што је равно настављању оптуженога под суд.

У случају кад се поновно суђење тражи у корист оптуженога, а то је да се осуђени или из недостатка доказа ослобођени огласи невиним, по природи саме ствари истрагу има да предузме сам првостепени суд преко свог иследног судије по наведеним прописима тач. 3. § 19. и §§ 22. и 25. крив. пост. јер се не може захтевати од иследне власти. којој је у задатку да оптужбу даје, да тражи од суда ослобођење лица већ осуђеног или из недостатка доказа пуштеног. У таком случају, првостепени суд решава о умесности траженога поновљења на основи учињеног иследјења, пошто претходно саслуша о томе и страну која се јавља као тужилачка страна у кривичним д лима, државног тужиоца и приватног тужиоца.

Са наведених разлога, и како се овде поновно суђење тражи *на штету оптуженога*, Касациони Суд. на основи § 41. крив. пост. налази: да иследјење у циљу поновног суђења оптуж. Петру и према томе оптужба за поновно суђење спада у дужност редовне иследне власти, овде *власти среза расинског.*

J

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Филип Николић, осуђеник нишког казненог завода, чију слику износимо, побегао је. Родом је из Космаче, среза косаничког, округа топличког; стар 37 година, стаса висока, очију угасито жутих, косе плаве; од особених знакова има: на долактици десне руке белу флеку, неправилна облика, величине 3/2·5 за 4 испод превоја лакта страна спољна; младеж величине кукурузног зрна за 2·5 см. испод десне јагодице и за 3·5 у десно од десне ноздрве; белегу од посекотине права линија правца вертикална, величина 1 см. на средини бркова; белегу од посекотине неправилна облика, величине 2·5 см. преко средине левог брка; горњу усну расечену и младеж мањав величине кукурузног зрна на средини леве вилице.

Депеша Управе нишког казненог завода Бр. 2018.

Славко - Светислав Милић, тежак из Дражња, одговара за дело из § 191. кр. закона, али се налази у бегству.

Он је стар 36 година, висок, црномањаст. Врло је могућно да се он налази у Београду као радник, али није искључена могућност да је негде и у унутрашњости Србије.

Акт начелника среза грочанског Бр. 7314.

Милан Баралић, пређашњи скретничар на београдској железничкој станици, одговара за дело из § 302. а кр. закона, али се налази у бегству.

Лични опис саопштен је приликом ранијег тражења.

Акт Управе града Београда Бр. 14827.

Коста Живковић, из Кушиљева, украо је 60 динара своме газди Станимиру Живадиновићу, из Равне Реке, па побегао.

Депеша начелника среза деспотовачког Бр. 6932.

Ноћу између 24. и 25. пр. месеца, непознати зликовци напали су Станку, ж. Б. Макуловића, из Р. Главе и однели јој: 16 новчаница по 10 динара, једну од 20 дин., један наполеон, 12 комада петодинарака и до 50 динара у двадинарцима, динарима и полудинарима. Даље, однели су јој женски накит, 40 цванцика, 4 талира, 3 рубље и разне ствари у вредности 486 динара.

Један је од зликоваца плав, средњег раста, пуначак, округлог лица, малих плавих бркова, обријан, у црним сукненим панталонама и капуту. Други је сув, средњег раста, црномањаст, црних малих бркова, брија се, има суре сукнене чакшире и такав исти прсник. Обојица носе шубаре на глави а на ногама опанке.

Депеша начелника ср. поречког Бр. 4556.

Илија Грубач, Црногорац, који живи у срезу јабланичком, извршио је покушај убиства у срезу голубачком па побегао.

Он је средњег раста, главе омалене, носа кукастог, бркова ријих, очију плавих. У оделу је грађанском.

Депеша начелника ср. голубачког Бр. 5243.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

ТРАЖЕ СЕ

Милун, син Стојана Јовановића, из Обрежа, отумарао је незнано где. Стар је 21 годину, средњег раста, црномањаст, на десној руци има рану од уједа пса.

Депеша начелника ср. темнићског Бр. 7938.

Милосав, син Персе Милосављевића, удове из Београда, отумарао је незнано где. Стар је 14 година, плав, дугих образа, одело му је од шајка, на глави качкет, без обуће је.

Акт кварта врачарског Бр. 7508.

КРАЂА СТОКЕ

Живку Митићу, из Умке, украден је коњ длаке вране, у оба ува ресечен, стар 10 година, има жиг „О", и на гриви један бич беле длаке на месту где стоји ам.

Акт начелника среза посавског. окр. београдског Бр. 7588.

Штампа Краљ. Срп Државне Штампарије

Уредник **Душан Ђ. Алимпић.**

БРОЈ 23. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 17. ЈУНА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ЗА ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“ НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СТРУЧНИ ДЕО

БЕЛЕШКЕ ИЗ СУДСКЕ ПРАКСЕ ПО КРИВИЧНИМ ДЕЛИМА

КРИТИЧКО ИЗЛАГАЊЕ

од

М. С. Ђуричића

судије Касац. Суда

(НАСТАВАК)

45. Деца, која немају пуних 12 година, у времену кад су учинила кажњиво дело, неће се стављати под суд, већ ће их суд место тога дати родитељима, да их ови казне.

[О. С. 25. VIII 1911. № 10490. Види и одлуке одељења код Никетића, § 55. к. зак.]

Примедбе I 15. III 1911. № 3605, усвојене предњом одлуком Опште Седнице.

„Према § 161. кр. с. п. при решавању о стављању под суд, суд има поред осталога да цени, да ли у опште може бити кривичне одговорности оптуженог лица, јер стављање под суд претпоставља да има законског основа, да се над оптуженим лицима може предузети суђење, ради дефинитивне расправе његове кривице.

Зато је приликом овог решавања суд требао узети у обзир да је опт. Драгиња, као што се види из крштеници, лице испод 12 год., које се према § 55. к. зак. не може осуђивати за учињено злочинство или преступленье, па да суд према томе реши: има ли места стављати је под суд кад закон искључује суђење таквим лицима“.

Напомена. У колико нам је познато наша судска пракса овде греши у томе, што се законски пропис § 55. казн. зак. не извршује од стране суда. По њему овакву децу треба дати родитељима, да их они казне. И ако у крив. суд. пост. нема никакве одредбе о томе: како ће се се ово извршити, ипак је суд позван § 55. к. зак. да нареди да се то изврши. То би се могло учинити на два начина: а) Да се приликом спровода овакве деце суду, упути с њима и њихов родитељ (отац, и ако овога нема — мати). Тада би се, место стављања под суд, начинио у суду протокол о томе, да дотично дете због тога, што у времену учињеног дела није имало 12 година старости, није стављено под суд за учињени деликт, већ се по § 55. к. зак. предаје његовом родитељу, да га он казни. Овај протокол би се у судској седници саопштио на потпис и присутноме родитељу; или б) Да се пише полиц. власти места, гди живи родитељ окривљенога, да му она саопшти да је суд решио: да се његово дете, за учињени деликт, преда њему, да га казни. Ми би претпоставили први начин, јер би ту била прилика, да се од стране суда поучи и опомене родитељ малога кривца, да у будуће о њему води боље старање.

46. Кад се противстајање из § 93. к. зак. учини делом, на тај начин, што се дотичном службенику нанесе телесна повреда, онда не стоји реални већ идеални стицај (§ 68. к. зак.).

[Противна одлука III 3. X 1911. год. № 12323].

X је оптужен зато, што је противстао општин. служитељу, кад је овај дошао да му отера стоку за наплату пореза, тиме што му није дао да је отера већ га је том приликом и ударио и нанео му лаку повреду тела.

Мотиви пресуде првостепеног суда.

„Признањем оптуженога да није дао да му тужилац тера стоку општинској судници, ради продаје због дугујуће порезе, по § 225. кр. с. пост., утврђено је како постојање дела, казнимог по § 93. каз. зак., тако и кривична одговорност оптуженога.

Што је пак оптужени том приликом тужиоцу М. нанео и лаку повреду тела, суд налази да не може овде стојати као засебно дело, предвиђено одредбом § 173. каз. зак. нити оптужени бити за исто посебно кажњен, како државни тужилац то тражи, јер се под појмом противстајања разумева и физичко одупирање, те је и ова повреда ушла у квалификацију пом. дела из § 93. казн. зак.

За дело лаке повреде, пошто исто не постоји, има се оптужени пустити испод суђења §§ 245. и 250. крив. с. пост“.

Мотиви пресуде Апелационога Суда од 11. VI 1911. № 3988, коју је и Касациони Суд оснажио.

„Пресуда првост. суда по делу противстајања из § 93. к. зак. на закону је основана. Што се тиче оптужења под II за дело лаке повреде тела, Апелациони Суд налази да је првостепени суд погрешно узео, да дело лаке повреде тела, коју је оптужени такође нанео прив. тужиоцу, приликом извршења дела противстајања, не може сачињавати засебно дело из § 173. к. зак. Напротив, Апелациони Суд налази, да ово дело лаке повреде тела и ако се оно према исказима сведока и признању оптуженога десило истовремено, кад и утврђено дело противстајања по оптужењу под I, не може улазити у квалификацију и сачињавати саставни део утврђенога дела из § 93. к. зак. како је то узето првостепеном пресудом, јер су ове две противправне радње извршене од стране оптуженога сукцесивно и по особеној решености оптуженога за сваку од њих. Према овоме оптужени се налази у реалном стицају. § 69. к. зак.“.

Напомена. Елементи су противстајања: а) сила, б) претња, в) напад делом. Да би се утврдило да стоји дело противстајања. мора се утврдити постојање једнога од ових елемената. И у првој и у другој пресуди нетачно је утврђена радња, која чини дело противстајања. Као таква радња узото је то, што оптужени није дао тужиоцу да гони стоку, а то значи да је он био противан томе: да прив. тужилац уђе у просторије гди је стока била и да је отера општини. Кад би ово било тачно, онда би пресуда Апелационог Суда била правилна. Ну, но појму дела овде није довољно само недавање, већ треба да се учини и каква активна радња: сила, претња или напад делом[1]). И тако оптужени није овом радњом учинио дело из § 93. к. з., јер није употребио ни силу

[1]) Тражи се активна радња, а није довољна простa непослушност или тзв. пасивни отпор. Olshausen, код § 113, n. 22 и 24; Frank код § 113, VI a).

ни претњу. Противстајање је учињено ударцем, који је оптужени нанео прив. тужиоцу. Овим је прив. тужилац делом нападнут, таквом радњом, која оличавајући у себи дело противстајања, истовремено даје законску погодбу и за кажњиво дело лаке повреде тела из § 173. к. зак. Ова једина радња чини идеални стицај дела из § 93. и 173. к. зак. и оптуженоме се за њу има судити по § 68. к. зак Зато је у конкретном случају погрешна пресуда Апелационог Суда.

47. Један случај покушаја лажног оверавања § 149. у в. с § 41. к. зак.

[О. С. 19. IX 1911. № 11260].

Мотиви пресуде Апелационог Суда, која је оснажена одлуком Опште Седнице Касационог Суда.

„Судски протокол № 11158 и акта спора О-пр. И. под № 10593, вођеног код суда општине десићске, потпуно су доказ о ономе, што у себи садрже, према § 234. кр. с. пост.

Према овоме помен. судским протоколом и актима спора утврђено је: да је суд општине десићске пресудом својом № 386 досудио опт. О. право на спорни јендек, који је био предмет овога спора; да је парничар И. противу ове пресуде изјавио жалбу № 447 и да је опт. О.; престављајући се за жалиоца И., дао изјаву пред првостепеним судом, да од ове жалбе одустаје.

Оваква радња оптуженог садржава у себи све знаке дела из § 149. у в. с §§ 41. и 44. к. зак., јер је дата изјава пред судом била лажна и учињена је у намери да помен. пресуда општ. суда, која је донешена у корист оптуженога, постане извршна.

У радњи оптуженог стоји покушај престављеног дела зато, што је његова накнадна изјава на протоколу № 11158, у којој је он пред судом признао: да се не зове И. већ, О., следовала тек онда кад је он у лажном престављању свог имена ухваћен од судских чиновника, а то се утврђује сведоџбама сведока. § 229. крив. с. пост.“.

Напомена. У примедбама I Одељења, које су одбачене у Општој Седници, истицано је, како се за појам дела из § 149. к. зак. тражи, да неистинито престављање буде одостоверно, а то, вели, овде не стоји, јер је оптужени свој исказ исправио, пре но што је од суда оверен. С тога се примедбама налазило да овде стоји дело из § 359. к. зак. Међутим битно је то, што је оптужени свој лажни исказ дао пред влашћу, и тиме са своје стране све учинио, да се произведе лажно оверавање, па је противу воље оптуженога то спречено тиме, што су га извесни сведоци познали, те је у лажи био ухваћен и тек тада признао какво му је право име. Према томе правилна је одлука: да стоји покушај деликта из § 149. к. зак.

(НАСТАВИТЕ СЕ)

ПРОФЕСИЈОНАЛНИ ЗЛОЧИНЦИ[1])

Познавање злочинаца и њихових особина од огромне је важности за криминалисту и полицајца. У многим истрагама истражни чиновник и полицајац моћиће пронаћи кривца само на основу познавања средине у којој он живи. С тога ће нашем описивању разних злочина и преступа, и начина за проналазак њихових извршилаца, претходити нека врста природне историје професијоналног злочинца. Само што ово неће бити описивање као што су она у делима криминалне антропологије, која су врло интересантна са гледишта теоријског, али мало корисна за практичара. Под *природном историјом злочинца* ми подразумевамо што је могућно краће набрајање особина и обичаја професијоналног злочинца, које истражни чиновник и полицајац треба да знају.

У нашем, дакле, излагању не треба тражити филозофије и криминалне социјологије: читалац ће у њему наћи факта која смо, у већини случајева, лично посматрали, пратећи агенте сигурности приликом њихових истраживања у злочиначким срединама, по јазбинама у којима се професијонални злочинци скупљају итд. Другим речима: ове опсервације плод су практичних а не теоријских студија из књига и статистичких прегледа. Излази само по себи. да ћемо се ми овде занимати само професијоналним злочинцима и преступницима, али не и случајним. За ове последње, злочин или преступ у већини случајева несрећан је догађај у њиховом животу, који се може загладити. Истина је, међутим, да многи случајни преступници, ушав једном у затвор и дошав у додир са старим повратницима, постају лако професијонални и усвајају потпуно навике ових. По нашем мишљењу, на све преступнике који први пут излазе пред суд, изузев оних који су оптужени за убиство с предумишљајем, тешке телесне повреде или који други тежак злочин, треба применити условну осуду. Ако би поново учинили какво кривично дело, доказали би да спадају у категорију професијоналних преступника и били би подвргнути строгости закона — тог неопходног заштитника свога цивилизованог друштва. Ако, најмање у року од 5 год., не би учинили никакво ново кривично дело, могло би се узети са доста вероватноће, да ће и у будуће остати поштени, и да је опроштај прве кривице имао благотворно дејство. Али, да би условна осуда била у истини од користи, потребна је да буде допуњена озбиљним полицијским надзором, јер је искуство доказало да су многи преступници продужили живети старим начином живота и после условне осуде, само што су били толико обазриви да нису могли бити ухваћени.

Злочинци по градовима и селима.

Професијонални злочинци, који *раде* по градовима, разликују се јасно од својих колега по селима, и врло се ретко дешава да, било једни или други, мењају поље свога рада. Са овог разлога и истраживања у овим двема срединама морају се вршити на разне начине.

Може се у опште рећи, да је градски злочинац препреденији, и да своје операције изводи са много већом вештином. Поред овога. градски злочинац разликује се лакше од поштеног становништва но његов колега у селу. Као што ћ мо доцније показати, велики део професијоналних злочинаца великих градова сматра као за неку част да се разликује. и оделом и начином хода, од поштене популације, док се велика већина сеоских злочинаца не разликује, по спољашности, од своје околине.

Разлика ова постоји чак и код скитница. Код ове специјалне категорије професијоналних преступника посматра се такође подела на скитнице градске и и скитнице сеоске, само што ова подела није тако јасна као код осталих категорија професијоналних преступника. Постоји, доиста, знатан број индивиду-а који, за време лепог времена, јури по селима, а преко зиме враћа се у градове али већина ових преступника пребива или само у селима или само у градовима и прилагођава се и оделом и понашањем, околној средини.

Поред разлике између градских и сеоских злочинаца, постоји такође знатна разлика између злочинаца по великим градовима и њихових колега по средњим и малим градовима, само што ова разлика није увек тако велика.

Професијонални злочинац средњег или малог града, пошто у месту рођења издржи неколико осуда и услед овога скрене на себе пажњу полиције, радо бежи у велики град, где мисли да ће остати непознат. Треба такође имати у виду и примамљивост великих градова, као и веровање злочинчево да ће у њима наћи рентабилније поље рада.

Повратници великих градова беже, опет, често у провинцијске градове, било да се склоне од полиције, било да избегну прогонство. Крађом или дужим бављењем у провинцији они теже да се на њих заборави, или да *добију нову главу* као што то они веле својим језиком.

Погранични швајцарски градови примају врло често посете француских прогнаника, од којих поједини продужују рад у пограничним станицама, уносећи у овај нове преступничке или злочиначке специјалитете. Многи опет остају мирни за време свога кратковременог бављења у новим местима.

Разуме се већ, да повратници великих градова посећују своје колеге у месту, у које су дошли, и да се ови, као и поштени људи који су такође очарани становницима престонице, журе да им подражавају и у говору, и у начину држања, и у навикама. У средини професионалних злочинаца малих и средњих градова констатује се, услед овога, једна мешавина од локалних и страних навика.

Већина повратника средњих градова задржава, међутим, извесан провинцијски изглед, помоћу кога извежбан посматрач

[1]) Из дела: R. A. Reiss-a: Manuel de police scientifique (thechnique).

може га лако разликовати од повратника великих градова.

Кад будемо говорили о обичајима и навикама професионалних злочинаца изнећемо разлике између преступника који припадају разним срединама.

На овом месту потребно је још поменути повратнике предграђа великих градова, који се у већини случајева регрутују у самим овим градовима, или који су, услед непосредног додира, усвојили обичаје и навике преступника великих градова.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

КРИЗА РЕПРЕСИЈЕ

ОД

LOUBAT-A

ГЛАВНОГ ПРОКУРАТОРА АПЕЛАЦИОНОГ СУДА У ЛИЈОНУ

(СВРШЕТАК)

Телесне би казне биле нарочито корисне за младе злочинце. Многи, у пркос њиховог пада, још нису достигли дно амбиса. Њихова душа није потпуно осушена; енергична средства могу јој вратити живот. Отац који би имао храбрости за то, могао би може бити, строгом казном, да спасе своје дете од неизлечимог пропадања. За што друштво не би заменило слабе или немоћне родитеље? Родитељска је казна била увек прва, данас као и у време краља Соломона, коме се приписује ова изрека: „да се неваљалство у срцу деце може изагнати само помоћу батина“; може бити могло би се баш жалити што је она данас мало и занемарена. За наше младе крадљивце и подводаче, камџија би без икакве сумње допунила врло корисно затвор. Уверимо се, да се неће постићи поправка ових раних злочинаца уљуљкивајући их пастирским песмама у хладовини апсана.

Пребацује се телесним казнама да понижавају онога који их претрпи и довршавају његову моралну деградацију. Узалудна брига. Какво достојанство постоји код једног младог апаша од 15 до 16 година или подводача истог доба, ако не млађег[1]). Зар није наивност хтети култивисати ово осећање у души људи који су изгубљени у пороцима, који немају више ни стида ни срама, који вегетирају у највећој покварености и сами су се ставили изван друштва. Извесно, оно што ће бич и батина код њих снизити, то је гордост и охолост од које пате у највишем степену, а која је често узрок њихове дрскости[2]).

Идеја о повраћању телесних казни, коју су изразили Lombroso[3]) и Lacassagne[4]) путује и мало по мало продире у духове. Један магистрат, г. Maxwel, супституг главног прокуратора у Паризу, не устеже се да је преузноси[1]). Штампа је скоро водила кампању у њену корист. Пороте Сене[2]), Арден-а[3]) (Ardeunes), Ушћа-Роне[4]), Доњег Шаранта[5]) изразиле су захтеве у овом смислу. Очевидно је, да се земљи досадила благост и слабост, којом се поступа према злочинцима; пред банкротством благог начина поступања она тражи с разлогом да се покуша други начин.

Но и ако је наш казнени систем истрошен нашим разњеженим наравима и заслужује да се појача, ипак то не значи да друштво треба једино да полаже на отежање казни, да би се спречило напредовање криминалитета. Треба тражити извор злу, не ради тога да се покуша да он пресуши, — јер би то било нешто ван људске моћи — него бар да се зајази и ухвати. Но, и ако је младост расадник модерног злочина, улица и затвор су његова школа. Прва брига законодавца, према томе, треба да буде управљена на малолетну децу. Ако се толико њих покваре тако рано, није увек њихова кривица. Често се може тражити рачун о томе од њихових родитеља који су их пренебрегли или напустили, ако им нису показали уз то, још и најгоре примере. Индиферентност, егоизам оца или матере треба да буду кажњени као њихово неваљалство. Закон обвезује родитеље да воде материјалну бригу о својој деци. Али су моралне бриге васпитања и наставе од највеће важности. Здравље душе има право на исту заштиту као и телесно здравље. Пустити дете да краде из навике, не дати му да походи школу, да учи занат, не приморати га на рад, тешке су кривице колико против детета, толико против друштва. Дете се навикава на леност, његови нагони за уживањем расту са беспосличењем; ускоро само злочин може да му прибави средство да их задовољи. Истина, један закон прописао је казне (колико незнатне) против родитеља чија деца не походе школу; али ова уредба, која је одвећ компликована, није никад практикована. Не желим да опадам моју земљу, али зар није корисно казати, да у пркос томе што не жалимо никакву жртву за јавну наставу, ипак имамо више од 2 од сто неписмених војника, док су у Швајцарској пре две године нашли свега 17 од 27.000 регрута, у Немачкој нема баш ни 4 на 10.000 а у Данској нема ниједног неписменог под заставом!

Не мање је потребна морализација затвора. Зар то није пометња, кад казна служи као прилика да се злочинци прикупе, дају им средства да се концентришу, удруже, поучавају узајамно у упражњавању злочина? Међу тим је још један стари закон прописао да сви затвори буду подешени ћелијском режиму. Међутим за 35 година само је реформисано њих 56 од 382. Зна се да је изоловање први услов умне регенерације; мир који оно прибавља мозгу, повраћа му његову равнотежу, као што се разбистрава мутна вода кад се наспе у какву чинију и постаје опет чиста као на своме извору. Овај начин лечења може бити само спасоносан за злочинце, нарочито за децу, од којих многа још нису са свим покварена и дају се поправити. При свем том не би било довољно затворити осуђене у више или мање строге ћелије, ако се не удеси да са ваздухом и светлошћу, који су потребни за живот, не продире унутра и светлост морала. Кад се један пут отргну ове душе из покварене средине у којој су живеле, кад је свест имала времена да се пробуди из своје летаргије, треба их реконституисати и дати им нов живот новим васпитањем. За овај посао, макар он био и незахвалан треба једна деликатна рука и срце апостола. Био то свештеник, пастор, рабинер или световни проповедник, мало је стало за тим; све тамнице требало би да имају овог лекара душа, као што имају лекара за тело[1]).

Исто је тако потребно напустити амнестију која периодично руши дело правде, уништава репресију, охрабрава распуштеност и злочин, подржавајући у духовима наду на неказнимост. С друге стране, ако право милости треба да буде потпуно одржано, то је под условом да буде уређено[2]). Ми нисмо више у времену у коме суверен није морао да даје рачун никоме о својим актима који су се довољно правдали његовом добром вољом. Народ, који сам собом управља преко власти које он делегира, има право да зна употребу која се чини са прерогативама, које он уступа, пошто би он могао да их ограничи или укине. Не би се дакле могло допустити да земља не зна разлоге милости: свака одлука о милости требала би да буде мотивисана, као што би и извештај комисије за помиловања требао да буде објављен.

Покрај својих махна, порота треба да се одржи пошто магистратура не би имала потребан морални ауторитет за суђење каквог великог злочинца, а да не побуди неповерење мишљења. Али установа пороте захтева побољшање.

Главна је махна пороте у рђавом састављању листа. Видео, сам председника једне пороте, који није био способан да искаже вердикт (закључак) јер није знао да чита, а поротнике тврде на ушима не налазимо само у позоришту. На једној листи сесије поротника констатовао сам да је био уписан један анархиста, једно лице чија је жена држала кућу за неморал и друга два лица која су била осуђена, једно за дело против јавног стида, друго за скитњу. Порота треба да буде састављена само из просвећених људи и неоспорне часности, иначе ће правда

---

[1]) Суд за преступна дела у Паризу осудио је последњих месеца 1910. једног гамена од десетину година који је мирно признао да је извлачио 10 до 15 дин. од проституције једне девојчице.

[2]) Достојевски у својој *кући мртвих*, прибележио је да су другови његовог неправедног ропства били: «ужасно сујетни уображени, раздражљиви и крајње «формалисте».

[3]) *Le crime, causes et remèdes.*

[4]) *Peine de mort et criminalité.*

[1]) *Le crime et la Société.*

[2]) *Le Temps* од 11. и 20. августом, 13. и 24. сент. 1910.; *L'Illustration* од 3 сент. 1910; *le Gil Blas. Le Matin, Le Journal, Le Petit Journal, L'Action, Paris-Journal.*

[3]) *Le Temps* од 5 нов. 1910.

[4]) *Le Temps* од 13. новембра 1910.

[5]) *Le Temps* од 28. новембра 1910.

[1]) Maurice de Fleury. *L'Ame du Criminel.* Tarde, *Philosophie pénale.*

[2]) Garraud *Traité de droit pénal français.* 2 éclit II t.

остати оно што је: неједнака и несигурна. Са ове стране треба бости реформаторе. Којим се, да све остало само не отежа зло, на пример, укидање испита оптуженог које прети кривичном суду.

Шта би било кад би се укинуо испит? Предлажу да се он замени једним експозеом који би направио главни адвокат на који би бранилац имао право да одговара. Не мислим, да се од њих баш при њиховој најбољој вољи може очекивати беспристрасност. Биће тврђења с једне стране, порицања с друге; тужба и пледирање који би дошли пре него што треба само би замрсили ствар. Требаће да испит сведока буде довољно јасан да се порота нађе у овоме хаосу. Али сведоци говоре мало добровољно; морају се питати да се што добије; но, ако је адвокат какав приправник, он ће ћутати, а ако је то прави правозаступник, биће толико битака колико има сведоџаба. Сада баш са највештијим председником и најречитијим адвокатом, видимо по некад да поротници све до момента гласања нису добро схватили ствар. Можемо бити сигурни да ће од онога дана кад не буде више имало испита, овај факт, који је срећом сада редак, постати врло чест. Истина је да у Енглеској председник не испитује оптуженог. Али су се енглески судски обичаји одавно навикли на ову процедуру. Адвокат оптужбе (познато је да нема државног тужиоца код наших суседа) и адвокат оптуженог играју улогу у усменом извиђају; сваки врши слободно своје право, савесно, не тражећи да уништи свог противника. У Француској на против, главни адвокат и бранилац имали су увек у кривичном суду само једну мисију да се боре; године ће протећи док они буду узели своју нову улогу, на велику штету правде. С друге стране, енглеска је порота навикла да тражи истину само у сведоџбама сведока, док француска порота рачуна прво на испит да би добила претходно објашњење процеса; требаће јој много времена док увиди да се може бити без тога.

Овај пројекат укидања испита један је од последњих напора наше одлучно сталне тенденције, која нас вуче да будемо увек на страни оптужених, против магистрата, као да је највећи број оптужених невин и као да власти имају други неки циљ а не кажњење криваца. Једна од првих реформи требало би да буде да се сами реформишемо, да се ослободимо ових кобних душевних диспозиција, да савладамо нашу осетљивост, да боље регулишемо наше племените импулсије. Немојмо увек мислити на оптужене, а никад на жртве; посветимо мало наше бриге друштву, коме прети злочин и које такође има потребу да се брани. Време је да се увиди да казна треба да буде истинска казна, бол; да злочинац треба да испашта за своју кривицу не угодним склоништем, него патњом, која је кадра да побуди у њему страх, ако не кајање. „Ублажавање казни има своју епоху као „и своју меру“ рекао је Серван. Благост, сажаљење, доброта, племените су врлине, али оне чине да се заборавља заштита јавног поретка.

(Из *Revue Politique et Parlementaire. Св. за јуни и јули т. г.*)

Превео
М. М. Станојевић.

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

Ма да. на крају, погубљење Хербо-а није требало да на мене има никакав непосредан утисак, ипак ме пренерази: ужасну сам се од помисли да сам био у додиру са разбојницима, којима је суђено да заврше гилотином; моје успом - не понижавале су ме у мојим сопственим очима, црвенео сам тако рећи пред самим собом; желео сам да сам могао да изгубим памћење и да поставим неку непробојну преграду између прошлости и садашњости. Био сам још у толико несрећнији што ме полиција, која није увек у могућности да размишља ради ли добро, не мораше заборавити. Видео сам се опет у очи дана кад ће ме гонити као дивљу звер, и уверење да ми је онемогућено да икад будем частан човек бацаше ме у очајање: постадох ћутљив, невесео и уплашен. Анета то примети; проба да ме теши, предлагаше ми да се жртвује за мене, навали питањима и тајна ми се оте, али никад нисам имао разлога да се кајем за то. Способност, ревност и присебност ове жене постадоше ми врло корисне. Требао ми је пасош, она наговори Жаклена да ми да свој, и да бих га могао употребити он ми даде обавештења о својој фамилији и својим везама. Овако снабдевен кренем се на пут и пређем сву Доњу Бургоњу. Готово свуда сам морао показивати исправе и да су ме сравњивали са описом у пасошу ухватили би превару. али то нису нигде радили. Више од године дана, изузев неколико ситних недаћа, које не вреди овде ни помињати, под именом Жаклен био сам срећан.

Једнога дана у Оксеру шетајући полако по луци, сретнем некога Пакеја, професионалнога лопова, кога сам упознао у Бисетру кад је издржавао казну од десет година. Било би ми врло добро да сам га могао избећи, али ми он изненадно приђе и од првих његових речи могао сам се уверити да је био сигуран да ме је познао. Био је врло љубопитљив да дозна шта радим и чим сам из разговора видео да има намеру да ме увуче у крађу, почнем, да бих га се отресао, да говорим о полицији у Оксеру и представио сам му је као врло будну и сљедствено врло страшну. Надао сам се да ће ово дејствовати на њега и наставим причати даље док он, пошто ме је врло пажљиво слушао, не повика: „До ђавола! па то овде није добро; лађа полази у два сата, ако хоћеш можемо да пођемо. — Имаш право, одговорим му; ако треба бежати с тобом сам. Растао сам се с њим пошто сам му обећао наћи га док уредим неке своје ствари, које сам имао посвршавати. Бедан је положај једног одбеглог робијаша: ако неће да буде проказан власти само зато што не улази у какву кажњиву радњу, увек је приморан да први почне, то јест, да он другог достави. Чим сам дошао у кафану одмах напишем писмо жандармериском поручнику, за кога сам знао да је ушао у траг крадљивцима који су били похарали пошту.

„Господине,

„Једна личност, која жели да остане у тајности, извештава вас, да један од оних крадљиваца, који су извршили крађу у пошти, полази у шест часова лађом за Јоањи, где га вероватно чекају остали другови. Да не би утекао и да би се лако ухватио било би добро да два преобучена жандарма уђу с њим у лађу. Нека то опрезно ураде и нека га никако не губе из вида јер је врло опасан човек.“

Уз то је следовао опис врло потанко означен да је забуна била искључена. Кад је час поласка дошао дођем другим путем на кеј и са прозора једне кафане опазим Пакеја да оде на лађу, ускоро за њим уђоше и два жандарма које сам познао по једном знаку на јаци. С времена на време они су додавали један другом једну хартију коју су загледали и њихове се очи зауставише на моме другу, чије одело, какво не носе крадљивци, беше већ један рђав знак, Лађа се крену; моје је задовољство било у толико веће кад сам је видео да се удаљује, што у једно исто време односи и Пакеја и његове рђаве предлоге, па чак и његова достављања, ако би као што сам се надао, наумио да их чини.

Сутра дан по овоме догађају, док сам се ја занимао пописивањем моје робе, чујем неку необичну ларму, погледам на прозор и видим ланац (спровод) који су водили Тијери и његови аргусени! На овај призор, тако страшан и тако опасан за мене, тргнем се нагло и у покрету разбијем једно окно те се сви погледи окрену на моју страну; желео сам да сам могао пропасти у земљу. Али и то није било доста: да увећа моју забуну неко отвори врата.... гостионичарка, госпођа Жела. „Одите, г. Жаклен, одите да видите ланац,“ повика она..... „Има толико времена како нисам видела тако леп!... најмање их је сто педесет!.. чујете ли како певају?..“ Захвалим се газдарици на пажњи и правећи се да сам у послу, кажем јој да ћу одмах сићи. „О, не журите се, одговори ми она, имате времена, преноћи ће у нашој штали, а ако хоћете да разговарате са њиховим старешином даћемо му собу до ваше!“ Поручник Тијери мој сусед! Кад сам ово чуо ја писам више био свој господар и да ме је погледала г-ђа Жела нема сумње, приметила би да ми лице бледи и да сав дршћем као у грозници. Поручник Тијери мој сусед! Он би ме могао познати: један покрет, једно ништа могло ме је издати; тако се решим да не излазим. Потреба да што пре свршим

пописивање робе правдала је моје нељубопитство. Имао сам страшну ноћ. Најзад, у четири сата изјутра звек окова казиваше ми да паклена поворка одлази и ја одахнем душом.

Онај је патио који појми узбуђење у које ме је бацило присуство ове гомиле разбојника и њихових чувара. Помисао да поново носим окове, које сам са толико муке скинуо, гоњаше ме без престанка: моју тајну нисам знао само ја, а имало је још робијаша у свету, и ако их избегавам готови су да ме издаду; и тако мој мир и моје ноћи били су угрожени свуда и свагда. Један поглед, име неког полицајца, појава жандарма, читање пресуде, све изазиваше и одржаваше моје узбуђење! Колико сам пута проклињао невољалце који су се, злоупотребив моје младићство, смејали моме страдању; проклињао сам и суд који ме је неправедном осудом гурнуо у један вртлог, чијих се мрља нисам могао више отрести; проклињао сам и судске установе које затварају врата покајању. Био сам изван друштва, па ипак сам желео да га помажем, ја сам то и радио, то доказујем мојом непроменљивом исправношћу после сваког бегства, мојим уредним животом и марљивом сталношћу да испуним све моје завете.

У мојој души појави се сад неки страх од овога Пакеја, кога сам натерао у затвор. Размишљајући о томе изгледало ми је као да сам у овој прилици радио сувише олако; предосећао сам неку несрећу и мој се предосећај оствари. Пакеја су водили у Париз, па вратили у Оксер ради неког сучешћа, и он ту дознаде, да сам ја још у вароши. Како је на мене увек сумњао он се сад реши да ми врати зајам: исприча апсанцији све што је о мени знао. Апсанција извести претпостављене, али уверење о мојој исправности било је у Оксеру, где сам се бавио три месеца, тако јако, да судија, чије име прећуткујем, да би избегао галаму позва ме пријатељски и извести ме о свему томе. Нисам имао потребе да признајем истину, моја је забуна њу доказивала; ја сам само имао снаге да кажем: хтео сам, господине, да будем поштен човек. Не рекав ми ништа судија изиђе а мене остави самог; разумео сам његово племенито ћутање. За четврт часа отишао сам из Оксера и из новог склоништа напишем Анети да је обавестим о овој новој беди.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Судско-криминални институт на универзитету у Риму. — Под управом чувеног професора Енрика Ферна на универзитету у Риму основан је институт за судско-криминалне студије са овим програмом: 1. *Соматичко и исихичко испитивање злочинаца* (професор Салватор Отоленги); 2. *Клиничко студирање злочинаца душевно оболелих и невропатичара* (професор Августо Ћуанели); 3. *Судска експериментала исихологије* (професор Санте де Сантис); 4. *Практично судско-медицинска вежбања* (професор Атилије Аскарели); 5. *Кривично право и поступак, критика јурисируденције и казненог правосуђа, судске дискусије и беседништво, техника казнених завода* (професори: Енрико Фери и Силвио Лонђи), и 6. *Полицијска техника, криминална социјологија, статистика судска и казнених завода* (професор Алфредо Ничефоро).

Детаљни програм последње групе обухвата: а) *Фотографисање места извршеног злочина и трансформисање судске фотографије у архитетски план;* б) *Метричко фотографисање лешева и рана;* в) *Трагове* и г) *Системе идентификација.*

Питање о вагабондажи у француској. — Сенат француски усвојио је, на првом читању, закон „*о циркулацији номада*“, по коме све личности, које немају сталног домицила и резиденције, већ путују из места у место, нарочито с панађура на панађур у циљу обављања какве трговине или индустрије, морају бити снабдевене легитимационим картама, које ће, поред личног описа и осталих података, садржавати и њихове фотографије. Остали номади, т. ј. они који не обављају никакву трговину ни индустрију, морају имати легитимационе карте са антропометријским описом. За улазак номада странаца у земљу, потребно је нарочито одобрење пограничне полицијске власти. Лица, која би фабриковала лажне легитимационе карте, или праве фалсификовала, кажњавају се, по овом закону, затвором од две до пет год. и новчано од 100 до 1000 динара.

Криминалитет у Белгији. — Пре кратког времена објављена је судска статистика за 1910. год., из које се види, да је те године осуђено у Белгији *53.420* лица, међу којима има 40.712 мушких и 12.708 женских. Код личности, које су први пут осуђене, максимум криминалитета је између *21 и 25* год., а код повратника између *25 и 35* год. Женски криминалитет достигао је свој максимум између *30 и 35* год.

Целокупан број кривичних дела, која су ова лица извршила, износи *70.256*. У год. 1909. број ових износио је *66.212*, а број преступника *50.194*.

Кривична дела, због којих је изречена осуда у 1910. год., ова су:

Фалсификовање рукописа 470 лица.

Узурпација функција, титула и имена 1.326 лица.

Злочини и преступи против јавног реда 10.584 лица.

Злочини и преступи против јавне сигурности 2.605 лица.

Злочини и преступи против јавног морала 2.182 лица.

Браколомство и бигамија 1.193 лица.

Атентати на индивидуалну слободу и повреде домицила 208 лица.

Клевете и увреде 3.255 лица.

Крађе 11.534 лица.

Злоупотреба поверења, преваре и обмане 4.157 лица.

Јатаковање 1.191 лице.

Уништај туђе имовине 3.260 лица.

Телесне повреде 27.796 лица.

Поред овога, пред полицијским судовима суђено је *157.831* дело, махом полицијских иступа (149.941), а за само пијанство осуђено је *22.052* лица — 81 више но у 1909. години.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Начелник среза поцерског, актом својим Бр. 5252, пита:

„Ја сам данас послао Господину Министру Народне Привреде представку следеће садржине:

„Закон о сеоским дућанима, донет је 20. фебруара 1891. године.

Петар Х. Костић, из Накучана, отворио је у селу Накучанима сеоски дућан и отпочео у њему да ради и продаје разне артикле. Али, како он није добио одобрење, које се чл. 3. закона о сеоским дућанима тражи, ја сам решењем мојим од 10. марта тек. године у смислу § 373. а закона кривичног забранио Петру отварање сеоског дућана, док не добије зато надлежно одобрење, које се тражи чл. 3. закона о сеоским дућанима.

Но, по жалби Петровој, Првостепени Шабачки Суд поништио је моје решење и стао на то гледиште:

1.) Да кад неко по чл. 5. закона о радњама протоколише фирму, своје трговачке радње, а Петар је то урадио, има права да држи сеоски дућан.

2.) Да се трговачке радње могу држати и по селима, чл. 30. зак. о радњама.

3.) Да закон о сеским дућанима сада и не вреди, јер је исти укинут, по чл. 164. закона о радњама, јер је закон о сеским дућанима, како суд налази у супротности са законом о радњама.

Налазећи, да разлози судски у овоме конкретноме случају нису на своме месту са ових разлога:

а.) Што чл. 5. закона о радњама говори о протоколисању трговачке фирме. Па и ако је неко протоколисао форму он ипак не може држати сеоски дућан, кад зато нема одобрење, које се тражи по закону о сеским дућанима.

б.) Јест, да се трговачке радње по чл. 30. закона о радњама могу држати и по селима као што суд налази, али се не могу држати сеоски дућани, кад зато нема надлежног одобрења.

в.) Што закон о сеоским дућанима није укинут чл. 164. закона о радњама као што суд наводи, — част ми је послати Господину Министру под $^{1}/_{1}$ сва акта овога предмета са молбом, да ми даде потребна упуства, шта да се у будуће ради, јер имам сада масу оваквих предмета на решавању, или да од Касационог Суда тражи потребно мишљење: да ли вреди и сада закон о сеоским дућанима“.

На како ће без сумње проћи више времена, док Министарство даде упуство које се од њега тражи, јер је исто претрпато многобројним пословима, а уредништво тражена обавештења одмах даје, то молим уредништво, да даде своје мишљење, за овај конкретан случај, на чему му остајем благодаран?«

— На ово питање одговарамо:

У прошлој години, уредништво је већ изнело своје гледиште по овој ствари.

Како се из многих питања, која су дошла после датог објашњења види, да је оно остало незапажено, то га поново износимо.

Оно гласи:

»Ни из члана 1. ни из 23. нити пак из чл. 30. закона о радњама, не може се извести закључак, да је закон о сеоским дућанима укинут, и ако у чл. 164. истог закона стоји, да се укидају сви закони који су са њим у сукобу.

То се не може извести прво по томе, што је законодавац баш у чл. 164. изречно поменуо законе који се укидају, па би то учинио и са специјалним законом о сеоским дућанима, за чије је постојње знао, да је хтео укидати и њега, а друго и по томе, што овај закон није у сукобу са законом о радњама.

А да није у сукобу, видеће се баш кад анализирамо оне одредбе, које додирују радње по селима.

Тако, чл. 1. закон о радњама говори да под овај закон подпадају све радње, па налазиле се оне у варошима или селима.

Ако се запитамо како се има разумети ова одредба, онда нам се одмах намеће као одговор то, да је законодавац водио рачуна о радњама, које баш постоје по закону о сеоским дућанима, па је хтео да и њих подвргне прописима у погледу држања млађих, задобијања мајсторског права, радног времена итд.

Никакав други значај нема ова законска одредба, који би задирао у оне одредбе закона о сеоским дућанима, које говоре о томе, на коме одстајању могу бити сеоски дућани од вароши и варошица итд.

Чл. 23. који говори о праву трговаца, такође не мења наређења чл. 4 а. закна о сеоским дућанима, јер се он односи само на оне радње, које имају свога извора у закону о радњања, и које су без ограничења по специјалним законима.

А чл. 30. закона о радњања, говори, опет, само о томе, где могу бити дућани, старајући се да их за вароши одржи у варошком реону, како би стално били под надзором власти, а за села, пак, која би по закону о сеоским дућанима имала право на држање ових, то прво оставља суду и одбору, с обзиром на прилике, које тамо владају.

Кад се значај ових одредаба овако узме, а овако се једино има узети, и кад ни једна друга законска одредба из закона о радњама не пружа могућност да се изведе закључак, да је закон о сеоским дућанима укинут, онда једина последица излази да он и данас важи.

Према томе, сеоске дућанџије не могу држати ни продавати друге артикле сем оних, који су дозвољени законом о сеоским дућанима, и оних, чије је држање дозвољено чл. 2. закона о државној трошарини с обзиром на чл. 2. истог закона и чл. 40. и 76. правила за његово извршење, са чијим се одредбама поклапа и последња тачка става трећег чл. 23. закона о радњама.

За свако њихово друкчије поступање треба примењивати мере, које пружа закон о сеоским дућанима.

На послетку, да он није укинут, служи као доказ и та околност, што је само Министарство Народне Привреде, у чије извршење спада закон о радњама, после појаве овога, спремало измене закона о сеоским дућанима.

Како је деловођа општине лесковачке, у срезу посавском, преставио, да сеоски дућанџија неће да плаћа дућанску аренду од 1. јула, налазећи и он да је закон о сеоским дућанима укинут, а закон, пак, о радњама аренду не предвиђа, то му се одговара, да сеоски пуномоћник, у коме је дућан, треба судским путем да тражи наплату аренде па нека га суд осуди, и онда ће и дућанџија доћи до уверења. да је закон о сеоским дућанима још у животу«.

Овде додајемо сада само то, да је начелник срески погрешио, што је питање о сеоским дућанима расправљао по § 373. кр. закона, јер ова законска одредба говори о радњама. које се отпочну по варошима и варошицама пре него што се испуне потребни законски прописи, а отварање сеоских дућана регулисава се специјалним законом о сеоским дућанима.

Према томе, отварање дућана требало је забранити на основу чл. 2. и 3. овога закона, а ако дотични не би послушао, онда га казнити по чл. 4. *б* поменутог закона, у толико пре, што он продаје и оне артикле, који нису предвиђени чл. 4. а.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Државни Савет није надлежан за расматрање осуда, изречених по закону о уништавању штетних животиња и биљака и о заштићавању корисних животиња.

Надзорна власт наредбом од 21. фебруара 1912 год. Бр. 1158. наредила је свима подручним општинским судовима да настану, да народ очисти гусенице са воћака у реону своје општине. Ову је наредбу поновила 9 и 15 марта исте године.

Како по овим наредбама нису поступили часници општине З...., то су узети на одговор, па су изјавили:

Председник, да је наредбе среске власти о чишћењу гусеница примио и по њима поступио, т.ј. саопштио их је грађанима и препоручио им, да по њима поступе. Додао је даље, да је кметовима наредио да пазе, да сви грађани очисте гусенице. Према томе, ови су једино и криви, што нису своју дужност извршили како треба.

Кметови, да им је председник саопштио наредбе среске власти. Они су по њима, колико је до њих стајало, поступили. Народ су гонили да чисти гусенице, па су чак оне, који то нису хтели чинити, кажњавали, о чему постоји њихов извештај код општинског суда.

Надзорна власт, на основу чл. 158. зак. о општинама и чл. 7. закона о уништавању штетних животиња и биљака, решењем од 31. марта 1912. године № 3709. казнила их је, и то председника са 50 а кметове са по 30 динара.

По изјављеној жалби, III одсек Државног Савета нашао је, да за расматрање и решавање овог предмета није надлежан Државни Савет с тога, што према пропису чл. 7. закона о уништавању штетних животиња и биљака и о заштићавању корисних животиња начелство окружно расматра и расправља у последњем степену жалбе противу осуда срсских власти, изречених по поменутом закону.

Стога је, на основу чл. 25. Саветског Пословника, решио: да се жалба одбаци као ненадлежној власти поднесена.

Одлука од 28. априла 1912. г. № 3824.

Један случај поништаја избора услед тога, што је председник општинског суда био председник бирачког одбора.

Стеван С. П., и К...., жалио се Државном Савету противу избора два одборника општине К...., који је извршен 22. априла 1912. године, због ових неправилности:

1., што је збору председавао председник општинског суда;

2., што је један од изабраних одборника осуђиван за бешчасна дела;

3., што кандидатске листе нису рађане онако, како закон наређује; и

4., што бирачки одбор није донео никакво решење о избору.

Трећи Одсек Државног Савета нашао је, да овај избор не може остати у снази с тога, што је збору председавао Станко Ј., председник општинског суда, а тиме је повређен пропис чл. 52. а закона о општинама.

С тога је на основу чл. 170. закона о општинама решио, да се избор поништи.

Одлука од 19. маја 1912. г. № 4459.

Противу избора варошког односно сеоског пуномоћника жалба се изјављује надзорној власти, а не Државном Савету, пошто Државни Савет расправља само избор општинских часника.

Михаило Ј. из Б.... изјавио је жалбу Државном Савету противу избора пуномоћника села Б...., општине л...., који је извршен 6. маја 1912. године, због ових неправилности:

1., што бирачки одбор није изабран по закону;

2., што збор није објављен;

3., што рад збора није почео у законом прописано време; и

4., што је било нер да и туче.

Трећи Одсек Државног Савета нашао је, да за расматрање овог предмета није надлежан Државни Савет с тога, што се жалитељ, ако није био задовољан зборском одлуком, имао према пропису чл. 170. закона о општинама жалити непосредној

надзорној власти, па тек ако не би био задовољан одлуком ове власти, могао се, према наведеном законском пропису, жалити Државном Савету.

С тога је, на основу чл. 25. Саветског Пословника, решио: да се жалба одбаци као ненадлежној власти поднесена.

Одлука од 23. маја 1912. г. № 4413.

Државне Савет није надлежан за одобрење одлуке општинског збора о премештању општинске суднице.

Збор општине С.... на дан 6. маја 1912. год. донео је одлуку, да се нова општинска судница постави на источној страни села преко пута главног друма, а на општинској утрини.

Државни Савет нашао је, да није надлежан за одобрење ове зборске одлуке, пошто овде није у питању случај ни из тач. 3. ни из тач. 7. у вези са тач. 9. чл. 33. закона о општинама. С тога је, и не упуштајући се у расматрање одлуке, на основу чл. 25. Саветског Пословника, решио: да се акта врате нерасмотрена као ненадлежној власти упућена.

Одлука од 18. маја 1912. г. № 4477.

Јос. К. Ст.

Један случај сукоба о надлежности између цолицијске власти и првост. суда.

(Одлука Касац. Суда од 1. октобра 1911. г. Бр. 12253).

Начелник среза К. упутио је Касационом Суду акт ове садржине: „Сибин В. из Ж. оптужио је овој власти Стевана Ђ. из Д. за двогубу наплату дуга, према чему представљено дело мора се категорисати као преступ из § 253. тач. 4. крив. зак. Дело је ислеђено и исказима сведока утврђено: да је опт. Стеван наплатио од тужиоца Сибина извесну суму новаца по гласу поднете квите; док међутим опт. Стеван, противно садржини квите, као његове писмене обавезе, то порече. Према томе ово среска власт нашла је: „да у поступку оптуженог Стевана стоји криминал који се категорише као преступ, исто онако као и представљено дело у тужби, али да тај криминал није кажњив по § 253. тач. 4. крив. зак. као двогуба наплата дуга, већ да је кажњив по § 253. тач. 3. кр. зак. као „порицање писмене обавезе“ и то делимично. Стога је иследна власт тужбом својом спровела опт. Стевана првостепеном суду на осуду. Но првост. суд огласио је себе за ненадлежног да суди оптуженом са врло кратком мотивацијом: „да дело није преступне већ иступне природе“. Па како ово среска власт налази да је дело за које је Стеван оптужен *преступне* природе, а не иступне како првостеп. суд наводи, то, на основу § 41. крив. пост., моли Касац. Суд да појављено питање сукоба о надлежности решењем својим расправи“....

Према оваквој представци, Касациони је Суд дао овакав одговор начелнику среском:

По оптужењу Сибина В. из Ж. због дела из тач. 3. § 253. крив. зак. а поводом Ваше представке о томе: да се првостепени суд огласио за ненадлежног да суди оптуженом Сибину, — Касациони Суд Вас извештава, да је све акте овога предмета послао првостеп. суду у К. и препоручио му да — ако суд остане при својој одлуци Бр. 27011 — дадне *детаљније разлоге* са којих налази да није надлежан за суђење овога дела и *да образложи: по чему сматра да је представљено дело иступно*, а не преступно, како бисте Ви могли ценити оправданост тих разлога и определити се у погледу даљег поступка по овоме предмету.

Удовица и деца умрлог чиновника, који је отпуштен био из државне службе. имају права на повраћај уложеног новца у чиновнички удовички фонд, и ако је дотични чиновник, још пре своје смрти, престао бити улагач.

(Одлука Касационог Суда од 2. маја 1912. г. Бр. 5976).

Вела удова пок. Ђуре П., бив. полиц. писара, представила је Првост. Суду да је њен муж почео улагати у пензиони фонд удовица и деце умрлих чиновника још 31. маја 1893. год., и да је за време службе, као и за време док је био ван службе уложио у поменути фонд 1004.83 дин., па је молила суд да Управу Фондова осуди, да јој у смислу чл. 16. зак. о пенз. фонду врати поменуту уложену суму. заједно са 6% год. интер. од дана кад је пок. Ђура почео улагати до наплате.

Првост. је Суд пресудно био: да се тужитељица Вела одбије од горњег свог тражења са ових разлога:

„По члану 16. зак. о пенз. фонду удовица и деце умрлих чиновника, а по последњем ставу његовом, улог ће се вратити удовицама и деци оних улагача, који својим породицама нису задобили право на пензију. Међутим уверењем Министарство Унутр. Дела, као јавном исправом (§§ 187. и 188. грађ. суд. пост.) утврђено је, да је пок. Ђура, извршном пресудом крушев. прв. суда бр. 44784/909 осуђен због више дела утаје новца, према чему је по чл. 11. зак. о пенз. фонду, као чиновник који је осуђен због безчастећих дела, изгубио право да буде улагач.

Како се пак по чл. 16. зак. о пенз. фонду на коме тужилачка страна своје право заснива, право на повраћај улога даје само породици умрлог улагача, а пок. Ђура је, као што се види из пом. уверења Мин. Унутр. Дела осуђен због безчастећих дела, и према томе, по чл. 11. пом. зак. престао бити улагач, то ни удова његова према томе не може имати права на повраћај улога.

Ову је пресуду био одобрио Апелациони Суд.

Ну Касациони Суд, решењем својим од 2. маја 1912. год. 5976, поништио је пресуду Апелац. Суда, са ових разлога: „Уверењем Управе Фондова од 27. октобра 1911, јавном исправом — §§ 187 и 188. грађ. суд. пост. — утврђено је, да је муж тужитељичин пок. Ђура почео улагати у чиновнички удовички фонд 31. маја 1893. год. и да је тако улажући, уложио које редовног, које ванредног улога и једномесечне плате око 1004.63 дин.

Овим је дакле уверењем утврђено, да је пок. Ђура *био улагач* поменутог фонда. По послед. ставу чл. 16. зак. о пенз. фонду, удовицама и деци оних улагача, који нису задобили право на пензију, враћа се све што су уложили, са 6% интер. Па како је према напред наведеноме, и пок Ђура био улагач у речени фонд, а није својој породици задобио право на пензију, то се онда и на тужитељицу као жену његову има применити поменуто законско наређење о враћању свега уложеног новца у овај фонд, јер закон не прави разлику да ли је улагач, као такав, био све до своје смрти, па да је смрћу спречен за даље улагање, или је престао улагати отпуштањем из службе, а међу тим из акта Управе Фондова од 12. нов. 1911. Убр. 3564 види се да је пок. Ђура улагао све до 1. априла 1905 год., пошто је отпуштен 16. марта 1905. год. Њега је, дакле, *као улагача* у речени фонд затекао закон о изменама и допунама у зак. о пенз, фонду. које су измене донесене 27 јануара 1900. г., а ове измене баш дају право породицама оних улагача, који за своје породице нису задобили право на пензију на повраћај свега уложеног новца са интересом. Позивање суда на наређење чл. 11. зак. о пенз. ф. неумесно је, јер овај законски пропис предвиђа случај, кад је улагач за безчастећа дела *пресудом осуђен на лишење звања или цензије*, па наређује, да онда улагач губи право и даље улагати у фонд, док међутим тужитељичин муж *није осуђен ни на лишење звања ни на лишење цензије*, није, дакле државну службу и права с њом скопчана изгубио услед какве осуде за безчасна дела иди услед осуде на казну која бешчасти, већ је као што је напред наведено, само административним путем отпуштен из државне службе, ово тим пре, што се чланом 7. реч. зак. отпуштеним чиновницима, који су провели 5 година у државној служби као улагачи, даје право *да могу* и даље улагати у фонд, што свакојако зависи од њихове воље и материјалне могућности да улажу, те по томе породице тако отпуштених чиновника не могу бити лишене уложеног новца само зато што су после отпуштења из службе још живели а у фонд нису улагали или нису могли улагати, те се у моменту смрти нису затекли као улагачи.

Ј.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

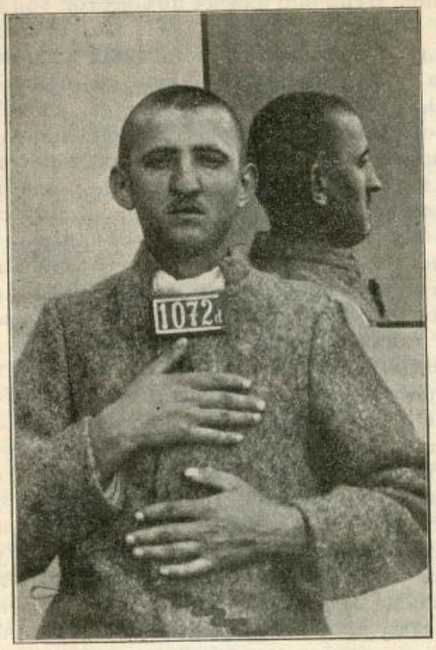
ПОТЕРЕ

Коста Живковић, из Кушиљева, у срезу моравском, који одговара за крађу, побегао је из притвора среске власти. Он је стар 50 година, средњег раста, бркова проседих, погурен и шантав.

Депеша начелника среза ресавског Бр. 11623.

Јаков Крижановић, из Брчине и **Ђуро Камерер,** из Бача у Аустро-Угарској, осуђе-

ници Митровачког казненог завода, чије слике износимо, побегли су из завода, и мисли се да су прешли у Србију.

Јаков Крижановић.

Јаков је високог стаса, смеђе косе, обрва кестењастих, очију плавих, носа широког.

Ђуро Камерер.

Ђура је висок 165 см. косе плаве, чела округлог, обрва и очију смеђих, носа шиљастог.

Акт овога одељења Бр. 888.

Милан Станојевић, осуђеник нишког казненог завода, чију слику износимо, побегао је. Родом је из Брусника, среза и округа крајинског, стар 28 година, стаса средњег, очију плавих, косе и бркова смеђих; од особених знакова има: младеж величине пшеничног зрна за 2 см. изнад и десно од десног угла уста; младеж величине просног зрна за 0·7 испод левог угла уста; белегу од ране величине 3·7 за 7·5 см. испод десне сисе; младеж величине кукурузног зрна, за 14 см. испод леве сисе и за 14 см. у лево од медијане; белегу од ране величине 3·5/1 см. за 11 см. изнад паса, и за 9 см. у десно од кичме.

Депеша нишког казненог завода Бр. 2040.

Јован — Јан Т. Бучан, осуђеник нишког казненог завода, чију слику износимо, побегао је. Родом је из В. Каменице, среза и округа крајинског, стар 30 година, стаса средњег, очију угасито зелених, косе и бркова смеђих.

Депеша нишког казненог завода Бр. 2040.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

ОГЛЕШЕН ЗА ХАЈДУКА

Јован Гркић, тежак из Нереснице, среза звишког у округу пожаревачком, решењем начелства округа крајинског од 11. овог месеца Бр. 9945, оглашен је за хајдука на основу чл. 10. закона о јавној безбедности, пошто се на позив није предао ни једној власти у законском року,

Јована сада сме сваки убити, без икакве одговорности.

Он је уједно уцењен са 500 динара, и та ће се сума издати ономе ко Јована убије, ухвати или власти прокаже.

Јован је стар 25 година, висок до 170. см. црномањаст, бркова врло малих, који не покривају горњу усну, косе црне. На левом

образу, према доњој вилици, има мали младеж. На левој руци нема домали прст, а средњи су му прсти срасли.

У оделу је сељачком онога краја. Говори српски и влашки.

Депеша начелства окр. крајинског Бр. 9945.

КРАЂЕ СТОКЕ

Димитрију Јовановићу, из Горњег Бријања, украдена је кобила длаке зелене, матора 9 год.

Депеша начел. среза јабланичког Бр. 14009.

Велисаву Никодијевићу, из Стрмостена, украден је во, матор 5 година, без роваша, на челу лисаст.

Депеша начелника ресавског Бр. 6865.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ову покрађу.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије

Уредник Душан Ђ. Алимпић.

БРОЈ 24. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 24. ЈУНА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ЗА ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“ НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за начелника друге класе среза звишког Милана Јанковића, секретара исте класе начелства округа чачанског, по службеној потреби;

за секретара треће класе начелства округа чачанског Радомира Васиљевића, секретара исте класе начелства округа нишког, по службеној потреби;

за секретара треће класе начелства округа нишког Владимира Петровића, начелника исте класе среза звишког, по службеној потреби, но без права на накнаду путних и селидбених трошкова;

за полициске писаре прве класе среза звишког: Животу Павловића, полициског писара исте класе начелства округа крагујевачког и Петра Иванковића, полициског писара исте класе начелства округа тимочког, обојицу по службеној потреби;

за полициског писара треће класе начелства округа тимочког Бранка Сарића, полициског писара исте класе среза звишког, по службеној потреби, но без права на накнаду путних и селидбених трошкова; и

за полициског писара треће класе начелства округа крагујевачког Светолика Кнежевића, полициског писара исте класе среза звишког, по службеној потреби, но без права на накнаду путних и селидбених трошкова.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 14. јуна 1912. године, у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, решено је:

да се Велимиру Ф. Павловићу, полициском писару друге класе среза љубићског, уважи оставка, коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 14. јуна 1912. године, у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

БЕЛЕШКЕ ИЗ СУДСКЕ ПРАКСЕ ПО КРИВИЧНИМ ДЕЛИМА

КРИТИЧКО ИЗЛАГАЊЕ

од

М. С. Ђуричића
судије Касац. Суда

(НАСТАВАК)

48. а) **При примени начела из § 11. казн. зак. не могу се на исти случај делимично применити два казнена закона, већ се у целости мора применити само један закон, и то онај закон, који је у опште блажији за кривца у конкретном случају.**

б) **Блажији је онај закон, по коме је у конкретном случају већ наступила застарелост дела, па ма он у погледу казне био и строжији.**

[В. III 10. X 1911. год. № 12599, где је друго правило одржано, а прво повраћено].

Мотиви решења првостепеног суда, које је оснажено од Касационог Суда.

„....Утврђено је постојање д ла из § 157. зак. о општ. од 3. XII 1905. г., јер гласачки спискови нису били састављени до остављеног рока и постојање другог дела из чл. 159. ист. зак. о општ., јер председник и деловођа нису извршили претходне радње, потребне за извршење правилног избора. И ако данас важи закон о општинама од 24. XII 1909. год. ипак казнимост ових дела има се подвести под поменуте чланове закона о општинама од 3. XII 1905. год., јер су ова дела извршена под законом од 1905. год., а он је у погледу казне за ова дела блажији од данашњег закона о општинама. § 11. казн. зак.

Оптуженима би се имала по поменутим законима одмерити казна за ова дела. Ну како је по новом закону о општинама од 24. XII 1909. г. застарелост за ове кривице краћа, него по закону од 1905. год., по коме су нађена да постоје горња дела, јер је у чл. 167. новог закона о општинама застарелост за ове кривице предвиђена у 6 месеци, онда се у погледу застарелости има применити пропис чл. 167. н) новог закона о општинама од 24. XII 1909. г. Па како је по овом закону застарелост дела већ наступила, оптужени се § 250. а) крив. с. пост. имају отпустити испод суђења“.

Напомена. На конкретни случај може се, према начелу утврђеном у § 11. казн. зак., применити само један закон, и то закон, који је за кривца у конкретном случају блажији. Не постоји законско овлашћење о делимичној примени закона, па се таква примена не може ни допустити [1]). Треба дакле да се на дотични случај примени изнето начело тако: да се донесе судска одлука по једном блажијем закону. А очевидно је да је блажији новији закон, јер се по њему оптужени овде не могу казнити зато, што је по њему већ наступила застарелост деликта [2]) онда се одма имало то и утврдити и због тога применити само тај један закон, па по њему оптужене отпустити испод суђења. Шта ће најзад суду та оцена, да би стари закон био блажији, кад би наступила примена казне. Она овде не може ни да наступи, кад је по новом закону наступила застарелост дела, а то је за кривца блажије од ма какве казне по старом закону [3]).

49. **Кривични суд није законом позван да застаје с истрагом кривичног дела и да упућује једну од странака крив. процеса, да прво путем грађанске парнице прибави пуноважан доказ о каквом факту, који има утицаја на исход кривичног процеса. Напротив, он је дужан да донесе одлуку по кривичном делу и да у току кривичног процеса, средствима које му пружа законик о крив. с. пост. пронађе материјалну истину, с обзиром на сва питања, која на то имају утицаја.**

[I 2. X 1910. № 10966].

---

[1]) Види о овоме Olshausen, § 2. n. 21; Frank, § 2., IV n.

[2]) Olshausen, § 2. n. 19; Frank. § 2, IV, 2.

[3]) Ваља имати на уму да овакве грешке у мотивима, које не утичу на резултат одлуке, могу лако

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА У БЕОГРАДУ

Примедбе I 2. X 1910. № 10966.

„Погрешно је суд, што је застао са извиђањем ове кривице и приватне тужиоце упутио на особену грађанску парницу за доказивање својине земљишта, које је заузето инкриминованом тапијом, налазећи да је расправа овог имања од утицаја на даљи развој кривичног процеса.

За овакву одлуку суд није имао ослонца у закону.

Да ли у конкретноме случају постоје елементи, потребни за појам кривичнога дела, суд има да цени по доказима, које странке поднесу и излеђење пружи, а с обзиром на све околности и моменте инкриминоване радње, који би јој давали карактер кривичног дела.

Ако би постојање кривичног дела зависило од каквог грађанског питања, онда се и оно има расправити *у самом кривичном процесу*, по доказима које истрага изнесе".

Напомена. У § 12. крив. с. пост. утврђено је начело супремације кривичног правосуђа над грађанским. Ово начело признато је и у грађ. суд. пост. Тако § 174. гр. с. пост. наређује се да грађански суд застане с извиђањем спора, кад се утврди да стоји какве кривично дело кога од парничара, од кога би зависио исход грађанске парнице. На против у кривичном поступку нема сличне одредбе, јер би она вређала поменуто усвојено начело. Правило је да се у кривичном поступку тражи материјална (§§ 5. и 51. кр. с. пост.), а у грађанском формална истина (§ 178. гр. с пост.), па је природно да се кривичној пресуди мора признати првенство над грађанском.

Према изложеноме изгледа да је ово питање сасвим јасно и да се противно гледиште не може ни заступати. Па ипак саопштена одлука I Одељења Касац. Суда чини изузетак, а стална и дугогодишња судска пракса поступа сасвим супротно. Ово се питање веома често јавља по оптужењима за горосечу и по овим делима стална је пракса оваква: Чим оптужени оспори тужиоцу својину земљишта, на коме је горосеча учињена, онда се приступа оцени овога питања; ако прив. тужилац нема тапију или какав други потпун доказ о својини, суд цени ко је, према изнетим доказима јачи у праву, па за кога нађе да је слабији, упућује га на грађанску парницу, да у њој докаже право својине. Док се ова парница не сврши, застаје се с кривичном истрагом.

Свакако да ово није правило, а овде у толико пре, што кривични суд има да суди о једном делу, које се казни по приватној тужби. Тужилац, који тражи да се оптужени казни зато, што је секао гору на његовом имању, дужан је да изнесе пред кривични суд све што иде у прилог овоме тврђењу. Оптужени, који се брани да не стоји навод тужиочев, да је то имање његова својина, изнеће такође све, чиме правда своје тврђење. После свега тога кривични је суд дужан да се у смислу §§ 5. и 51. крив. с. пост. постара да пронађе материјалну истину, према свима доказима, које би могао да прибави, па ће према томе и изрећи своју одлуку. То и јесте његова дужност, а никако, да застаје с кривичном истрагом и да чека резултат грађанске парнице.

Ваљало би да се изнета погрешна пракса већ једном напусти и кривично правосуђе поштеди од овога излишног и противзаконог застоја![1])

50. **Кад се по противзаконој наредби каквог чиновника или јавног службеника (§ 132. к. зак.) какво лице веже, онда дотични јавни службеник тиме чини дело лишења слободе из § 123. к. зак., а не дело из § 122. к. зак.**

[III 19. X 1911. № 12974].

X је оптужен зато, што је наредио општ. пандуру да веже прив. тужиоца,

Побуде пресуде Апелационог Суда.

Првостепени суд погрешно је узео да у радњу оптуженога стоји дело из § 122. у в. с § 132. к. зак. Овде стоји дело из II одељка § 123. к. зак., зато, што је оптужени у званичној дужности, као кмет, приватног тужиоца у нехату слободе лишио. У радњи оптуженога нема наваличности већ нехата зато, што је прив. тужиоц својим упорством и направљеним нередом изазвао потребу да се оптужени као кмет умеша и поврати ред и послушност, те је дејствујући у том правцу могао мислити да има права, да прив. тужиоца на означени начин, и без пресуде лиши слободе, кад му сам чл. 110. зак. о општ. даје право да прив. тужиоца за овакав његов поступак казни са један дан затвора".

Напомена. У § 122. к. зак. предвиђено је дело принуде с општим карактером. Ту ће се подвести кажњива радња јавног службеника у ономе случају, кад она нема карактер другог кажњивог дела нпр. лишења слободе. Овај деликт по правилу конзумира дело принуде: учињена принуда добила је форму другог кажњивог дела (§ 123. к. зак.)[2]). Кад је оптужени наредио да се прив. тужилац веже, онда је тиме прив. тужиоцу причињено лишење слободе; он је спречен у остварењу сопствене воље у погледу свога кретања у простору. То и чини битни елеменат деликта лишења слободе[3]).

51. **Кад поротни суд има да суди по каквом оптужењу, где има више приватних тужилаца или оптуженика, онда сви скупа, приватни тужиоци или оптуженици, могу одбацити само по четири поротника. (чл. 17. зак. о пороти).**

Повреда овога прописа чини поротну пресуду ништавном (чл. 38. зак. о пороти) без обзира на то, да ли је тужилачка или оптужена странка, формирању поротнога суда, чинила какав приговор противу његовог састава

[О. С. 31. X 1911. № 13798].

Примедбе I 12. X 1911. № 12723 (које су усвојене у Општој Седници).

„По чл. 17. зак. о пороти оптужени и прив. тужиоци имају право одбацити по двојицу поротника, не казујући узрок одбачају, а на случај да има више оптужених или приватних тужилаца, онда сви скупа, оптужени или прив. тужиоци, могу одбацити по четири поротника. Овим смањеним правом на одбачај поротника, кад има више оптужених или приватних тужилаца, закон је хтео, да у сваком случају остане суду довољан број неизузетих поротника, из кога ће он изабрати четворицу за суђење. Према томе давање већег права интересованим лицима, у погледу одбачаја поротника, појављује се као противзаконо, јер се на тај начин ова лица стављају у могућност, да у знатној мери утичу на састав поротног суда, што је противно основним принципима правосуђа, а нарочито принципима, који важе код поротног суђења.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

О ЕКСТРАДИЦИЈИ КРИВАЦА — С ПОГЛЕДОМ НА ПОЗИТИВНЕ ПРОПИСЕ СРПСКИХ ЗАКОНА

од

АЛ. ЈОВ. КУЗМАНОВИЋА.

Судска и извршна власт једне државе у погледу територијалном престаје тамо, где престаје сувереност дотичне државе, а то је на граници државне области. Кривци, који дело учине у једној држави, могу да се склоне у другу, где не допире судска и извршна власт прве државе. И такви кривци не треба да остану некажњени. То се постиже нарочитом правном радњом.

Екстрадиција је акт, којим једна држава другој држави, по тражењу ове, предаје са своје територије физичко лице ради вођења кривичне истраге и суђења или ради извршења казне над њиме по кривичном делу учињеном ван територије умољене државе.

Екстрадицију оправдавају интереси оне државе, која издавање кривца тражи, јер је за ту државу корисно, да кривца казни а не дозволи, да он избегне заслужену казну склањањем у другу државу. Нема разлога, да умољена држава не учини услугу, тражену од стране друге државе, и да одбија издавање криваца, кад чињење те услуге ништа не стаје умољену државу. Екстрадиција није пре

остати непеправљене у одељењима Касац. Суда. Ако се оће да чине у сваком случају и овакве исправке, онда се у највишем суду може повећати и судијски и административни персонал. Познато је да он није ни најмање повећан и ако је само за последњих 30 година посао у Касац. Суду утростручен.

Цел је наших бележака да по могућству попунимо ову празнину и млађе правнике упутимо на правилнију примену закона.

[1]) Ова рђава пракса злоупотребљава се на овај начин: Онај, који нема доказа о својини какве шуме, оптужи правог власника, који такође нема тих доказа, за дело горосече, те се тако стави у положај оптуженога. Ако на тај начин успе, скрпивши кога сведока о томе, како он држи то имање, да суд реши да оптужени поведе спор за својину, онда је он већ у пола успео. Он тада у грађанском процесу добија положај тужене стране, који је много повољнији од положаја тужиочевог, и има много више изгледа да ту парницу добије.

[2]) Olshausen код § 240. п. 14; Frank ibid VII; наши мотиви за пројект казн. зак. за Крал. Србију, на стр. 497. и сл.

[3]) Olshausen код § 239 п. 1; Frank ib. I.

свега противна обзирима хуманости нити се њоме крши поверење, које је кривац имао у моменту склањања у туђу државу, да ће ту наћи стварне заштите. Примена казне у опште, и ако је то нужно зло, не може се сматрати као нешто, што је противно осећају хуманости, јер се може узети, да је нарочито хумано кривца казнити а друштво заштитити, или окривљеног извести пред суд, где је дело учињено и где су докази о његовом делу, те ако је невин, да буде ослобођен, или, ако има услова, да буде благо кажњен. Кршење поверења, на које је кривац помишљати могао, такође не говори против екстрадиције, јер тај обзир би био и сувише ништаван према разлозима, који оправдавају екстрадицију, и према услузи, која се чини држави, а сем тога кривац не може ни рачунати на тај обзир, кад је данас правно појмање формулисано у томе смислу, да негдашњи азили више не постоје, те кривац, који се склања у другу државу, и не помишља тада, да ће у тој држави наћи заштите такве, да га ту правда неће моћи стићи.

Интереси државе, од које се екстрадиција тражи, такође оправдавају ову. Умољена држава има интереса, да уклони са своје територије она лица, која су на страни учинила кривична дела и која представљају опасност за ту државу, јер могу као склона, или иначе, учинити и друга кривична дела па опет избећи казну. Тако исто та држава има разлога да екстрадицију изврши и због тога, да би друга држава њој у другим приликама издавала лица њој потребна за кривично правосуђе.

Културне државе чине међу собом друштво културних држава — међународну заједницу. Оне гледају, да у заједничком циљу сузбију чињење кривичних дела и на кривце примене казне. Тај заједнички посао тражи екстрадицију; за њу су везани интереси целога друштва. За добро кривично правосуђе потребно је, да кривац буде суђен тамо, где су докази и где је дело учињено, као што је потребно, да и пресуда буде извршена тамо, где је изречена. Не признавати екстрадицију значи напуштање садејства на извршењу заједничког задатка. Кад људи знају, да нема нигде места, где би се могли склонити, па да их заслужена казна не стигне, боље ће се чувати од чињења кривичних дела. Основица за екстрадицију лежи у социјалној одбрани.

Интерес за екстрадицију треба двојити од права.

Право државе, да кривца екстрадира са свога земљишта другој држави, налази се у њеној суверености. Свака држава има право, да са своје територије уклони оне, који њој не припадају, ако су ти ма по чему опасни за њу, па по томе да уклони и кривце, који представљају опасност за јаван ред, као што има право, да те кривце и код себе задржи, — и да се у опште брани од опаких људи. Али за што би се држава одлучила, да своју сувереност искористи за кривце а не за себе и опште интересе, па да у опште одбија тражене екстрадиције. Пошто држава има право уклањања криваца са своје области на начин који она определи, у толико ће боље вршити то право, кад кривце спроводи и предаје оним државама, које су кривце тражиле — јер то захтевају општи интереси.

Како пак општи интереси говоре за екстрадицију, и како свака држава има право да екстрадицију извршује, то се јавља дужност држава, да екстрадицију у начелу признају и кривце издају, — иначе вређају основе међународног права и тиме дају другим државама повода, да са своје стране репресалије чине.

Екстрадиција између држава може се вршити по сили међународног уговора, као и без уговора, по праву, које лежи у суверености, да држава може странца упутити куда она хоће. Држава свака дужна је да кривце екстрадира и кад уговор о томе не постоји; али услед довољно непречишћених услова, који се траже за екстрадицију, умољена држава може, да конкретне случајеве не подводи под оне, које екстрадиција треба да обухвати и да тим начином учини, да не дозволи екстрадицију тих лица. Пошто је основа екстрадиције у заједничком интересу држава, то се екстрадиција и без уговора врши само тако, ако се дотично кривично дело сматра као такво по законима обе заинтересоване државе и ако је поступање између тих држава у погледу издавања криваца засновано на међународном реципроцитету, који се ствара с обзиром на уговорне норме дотичних држава према трећим државама.

Поједине државе имају по један општи закон о екстрадицији, на основу кога врше издавање криваца другим државама, са којима немају уговора о издавању криваца. Без оваквог закона екстрадирати кривце, има незгода; пре свега потребно је, да ни једно уставно или законско наређење не условљава, да ће се екстрадирање моћи вршити само на основу закона, па да се може проћи без поменутог општег закона о екстрадицији; сем тога, кад нема општег закона о екстрадицији, отворено је поље за злоупотребе органа власти, који не будући везани писаним прописима могу екстрадицију не дозвољавати тамо, где би је дозволити требало, а дозвољавати је у оним случајевима, где би екстрадиција требала да буде искључена; писаним општим законом о екстрадицији отклања се та могућа самовоља органа власти. Оваквим законом, који има унутарњи значај, страна држава нема право, да потражује безусловно његово поштовање, јер се таквим законом једна држава не ангажује према другој, те може и тај закон свагда мењати.

Декларације, које чине владе двеју држава о реципроцитету у погледу екстрадиције кривача, нису уговори. Таквим декларацијама не треба санкција, пошто влада има право да врши дужности, које налаже сувереност државе, те, кад устав или закон нису предвидели, да ће се само на основу закона екстрадирати, томе споразуму о издавању кривача између две државе, који је нашао израза у декларацији влада, није потребно да прође кроз законодавно тело.

Уговором међународним пак постиже се обавезна екстрадиција кривача. Уговором једна држава прима на се обавезу, да другој држави издаје кривце.

Уговори о екстрадицији по правилу почивају на услову реципроцитета. Од реципроцитета се одступа само онда, када има нарочитих разлога прекршити га услед специјалних прилика, природних и социјалних, у којима се поједина држава изузето од друге налази.

У Србији важи као општи закон о екстрадицији кривача Уредба о бегунцима В. № 171. од 20. јануара 1860. г.

Даље Србија има закључених и ратификованих конвенција о издавању кривача: са Италијом од 1. марта 1880. године, са Швајцарском од 8. априла 1888. године, са Белгијом од 10. јануара 1896. године, са Холандијом од 25. октобра 1896. године, са Великом Британијом од 25. јануара 1901. године, са Уједињеним Америчким Државама од 28. новембра 1901. године, са Аустро-Угарском од 25. маја 1911. године.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПРОФЕСИЈОНАЛНИ ЗЛОЧИНЦИ

(НАСТАВАК)

Подела градских професијоналних злочинаца.

Градски професијонални злочинци могу се поделити на две категорије: *вишу* и *нижу*. Прва напада сопственост рафинисаним средствима: велике опасне крађе вешто извршене, преваре свију врста методички извршене, прављење лажног металног и папирног новца и т. д. Ако је потребно, за успех посла, злочинци ове категорије не презају ни од убиства, али се ово сматра као крајње и веома опасно средство, и избегава у колико је год то могућно,

Злочинци, који припадају овој категорији, регрутују се помало из свију средина. Поред синова угледних фамилија, који су расули своју имовину и скренули с правог пута, међу њима се налазе индивидуе врло скромног порекла, а понекад и из друштвеног талога. Све ове индивидуе располажу манирима које им допуштају да посећују најбоља друштва, а да нико на њих не посумња. Па ипак су међу њима ретки синови честитих фамилија. То су обично индивидуе које су, услед свог ранијег занимања, долазиле у додир са људима богатим и лепо васпитаним, и на тај начин упознали се са навикама и обичајима овог света. Тако се међу њима налази знатан проценат бив. келнера, трговачких а нарочито банкарских чиновника и т. д.

Али се, поред ових, налазе такође и индивидуе, које се по својој различној професији нису могле тачно упознати са светским обичајима, и човек се с тога мора са чуђењем запитати: где су се оне могле научити добром понашању да би

се могле увући у више друштвене класе и пљачкати их. Ми смо н. пр. познавали једног хлебарског момка, пореклом Швеђанина, кога је један првостепени суд у водском кантону био осудио на шест месеци затвора због преваре. По изласку из затвора ова индивидуа отишла је у једну велику немачку варош и, издајући се за богатог Енглеза старог порекла, успела да буде примљена у најбоља друштва, и да их опљачка са преко милијон марака у року од девет месеци. Пошто је демаскирана и поново ухапшена, осуђена је на десет год. затвора. Приликом одласка из кантона водског, овај хлебарски момак имао је 21. год., говорио је правилно седам језика и био је врло лепе спољашности.

Уопште се, дакле може рећи да у вишу класу спадају светски злочинци који су, најчешће површно васпитани.

Из ове се класе готово искључиво регрутују чланови интернационалних банди, које су у толико опасније у колико су превозна средства бржа и удобнија.

И најзад: у овој категорији има много више злочинаца зрелијег доба но у нижој.

Нижој класи злочинаца припадају сви повратници, који врше грубе злочине и преступе. Ово не значи да су њихови злочини извршени необазриво и без претходног спремања. Напротив, често је врло тешко открити извршиоце њихових дела. Па ипак се ова дела одликују извесном врстом бруталности, начин, што је одлични шеф париског одељења сигурности г. Хомар, назвао *простачким*.

Чланови ове класе регрутују се већим делом из средине радничке и проституторске. Многи од њих — али не већина деца су повратника или алкохоличара или непознатих родитеља — ванбрачна. Из њихове средине регрутује се највећи део сутенера, али овај занат обавља и велики део злочинаца из више класе.

У нижој класи има много више злочинаца но у вишој, и они се врло ретко мешају међу собом. Њихова поља рада сасвим су одвојена, и они се чак не састају по јавним местима, кафанама и т. п. Дешава се, међутим, да злочинци више класе врше извесна дела — која су њима лично одвратна — преко својих колега из ниже класе. У овим случајевима они им дају један део пљачке, често незнатан, и на овоме се, готово увек, свршавају њихови односи.

Понекад, али то је врло ретко, индивидуе које су у почетку припадале нижој класи, ступају доцније у вишу, постајући члановима интернационалних банди.

Разуме се већ да је немогућно повући тачну границу између ове две велике категорије злочинаца великих градова. Тек на основу природе злочина или преступа криминалиста ће моћи одредити да ли његов извршилац припада вишој или нижој класи професионалних злочинаца.

Села и мали градови нису згодни за рад злочинаца више класе. Они првенствено експлоатишу велике градове и стране штације, где има много ботатих људи.

Извесни злочинци специјалисте, који припадају овој класи, нападају такође и на становнике малих градова и поља. Тако варалице помоћу сакривеног блага траже обично своје жртве међу провинцијским становницима.

Мали градови и села имају, напротив, своје злочинце, који припадају нижој класи и, као што смо раније казали, имају своје специјалне обичаје и навике.

Доба злочинаца.

Које доба даје највише злочинаца? Одговор на ово питање — који не интересује само социјолога већ и истражног чиновника и полицајца — није тако прост, јер зависи од општег карактера обичаја појединих земаља, од њихових социјалних и географских прилика и т. д. То је, може бити, доба професионалних злочинаца, у коме се најочигледније показује утицај средине. Градови, а нарочито велики, дају н. пр. врло велики проценат младих преступника, док је овај проценат у селима много мањи. Проценат злочинаца извесног доба варира такође знатно и између великих градова. Тако је криминалитет младих људи у доба између 16 и 21 год. већи у Паризу но у Берлину. У индустриским окрузима и градовима максимум криминалитета други је но у местима која никако немају или имају врло мало индустрије. Може се у опште рећи, да се са увећањем броја становника једног града, и максимум криминалитета помера ка младим индивидуама. Криминална статистика једне земље не допушта, дакле, никако криминалисти практичару (сасвим је друга ствар са криминалистима теоричарима) да изводи закључке у погледу доба које даје максимум криминалитета у његовом округу. Само локалне статистике могу послужити за ову ствар. По несрећи, њих је врло мало, и с тога је желети да их паркоти или месне полицијске дирекције што пре зав ду. Ове статистике биле би врло корисне не само за криминалисту теоричара, социјолога и законодавца, већ тако исто и за полицију која ће, познавајући узроке, моћи боље предузети потребне кораке за одбрану друштва од професионалних злочинаца.

Статистика затварања.

Да би се видело шта практичару пружају ове локалне статистике, износимо овде статистику затварања у сенском департману за четири тромесечја 1902. год. Ову год. узели смо као пример с тога, што њена статистика дели злочинце према доба старости, и то веома тачно. Без овога, могли смо узети ма коју статистику из последњих год. и резултат нашег испитивања био би исти.

Може нам се пребацити да је реч о статистици затварања, а не о статистици осуда, и да с тога треба — да би се добио стварни број злочинаца разног доба — одбити број индивидуа за које би се у току истраге утврдило да су невине, као и број понављаних затварања.

Ова примедба била би оправдана да је реч о утврђењу доба старости које даје максимум криминалитета, али ми говоримо о криминалитету у опште, а не само о осуђеним злочинцима. Практично искуство показало нам је, да се број невино-ухапшених индивиду-а распоређује, готово подједнако и сразмерно на свако доба. Исто је овако и са индивидуама које се пуштају из недостатка доказа, и које су, у највише случајева, злочинци који су, захваљујући својој вештој одбрани, избегли осуду. Што се тиче понављаних затварања и она, као што тврде статистике из 1906 и 1907. год. падају готово подједнако, на свако доба старости:

		Испод 16 год.	Од 16 до 18 година	Од 18 до 21 година	Од 21 до 23 година	Од 23 до 25 година	Од 25 до 30 година	Од 30 до 45 година	Од 45 до 60 година	Преко 60 година	Свега
I	Људи	190	796	1637	454	488	1269	2359	1327	517	**9037**
	Жене	21	41	101	81	72	149	272	238	156	**1121**
	Свега	**211**	**837**	**1738**	**535**	**560**	**1408**	**2631**	**1565**	**673**	**10158**
II	Људи	180	587	1232	427	371	1041	1770	1059	429	**7096**
	Жене	41	36	122	69	91	134	270	199	114	**1076**
	Свега	**221**	**623**	**1354**	**496**	**462**	**1175**	**2040**	**1258**	**543**	**8172**
III	Људи	287	769	1400	518	404	995	1714	1147	491	**7725**
	Жене	31	51	136	88	67	126	286	211	137	**1133**
	Свега	**318**	**820**	**1536**	**606**	**471**	**1121**	**2000**	**1358**	**628**	**8858**
VI	Људи	274	786	1606	445	378	1112	1718	948	387	**7654**
	Жене	39	52	153	92	75	155	334	205	131	**1236**
	Свега	**313**	**838**	**1759**	**537**	**453**	**1267**	**2052**	**1153**	**518**	**8890**

Као што смо мало час напоменули сличне статистике последњих година дале би нам сразмере, може бити мало различне. али са истим закључцима. Истина је, да између двеју статистика има разлике, али ако се утврди средња статистика за последњих 8 г., сразмера између разних рубрика биће готово иста као и између рубрика за 1902. г. Закључци, које изводимо из статистике коју смо случајно изабрали, могу се, дакле, применити и на остале године у средњој статистици.

Прва опсервација, која се сама по себи намеће после испитивања изложеног прегледа, јесте потреба о одвајању мушког криминалитета од женског. Према овоме, и ми ћемо посебно третирати ове две врсте криминалитета.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

Да бих разбио сваку сумњу препоручим јој, да остане још петнаест дана у гостионици где смо били одсели, и да свакоме каже да сам отишао у Рујан ради куповине; кад тај рок истече да дође к мени у Париз, и доиста она тамо дође у дан који сам јој био означио. Она ми исприча да су сутра дан по моме одласку преобучени жандарми дошли у нашу радњу да ме ухапсе, и кад ме тамо нису нашли да су рекли, да се неће зауставити на томе и да ће ме пронаћи.

Тражење се живо настави и то је била једна незгода која је кварила све моје планове. Како сам под именом Жаклен био познат морао сам и име променити, па и посао, који сам био почео, оставити.

Није више било пасоша ни какве друге исправе, која би ме заштитила у срезовима по којима сам досад ишао, а у онима где нисам никад ишао било је вероватно да би мој необични долазак изазвао сумњу. Стање је било врло незгодно. Шта да се ради? О томе сам само мислио кад ме случај упознаде са једним трговцем — кројачем. Он је хтео да прода свој имотак. Верујући да нигде нећу бити сигурнији него у средини престонице, где је тако згодно изгубити се у множини, погодим се с тим трговцем. И доиста, прођоше скоро осам месеци а ништа се не деси што би покварило спокојство које смо уживали ја, Анета и моја мати. Моја радња напредоваше свакога дана све боље. Нисам се ограничавао више као мој предходник само на трговину са оделом, окренем и трговину са чохом и, може бити, био сам на путу да будем срећан, али једног јутра моје муке почеше поново.

Био сам у дућану; један носач дође и рече ми да ме очекују код неког аџчије у улици Амер; помислио сам да ме зову због каквог пазара и одем одмах на означено место. Уведоше ме у једну собу где затекнем двојицу робијаша, побеглих из Завода у Бресту. Један од њих био је Блонди, који је спремао несрећно бегство у Понт-а-Лизону. „Овде смо већ десет дана, рече ми он, и немамо ни марјаша. Јуче смо те видели у једној радњи, дознасмо да је твоја; то ми је било мило, ја сам то казао и пријатељу..... Одсад се немамо шта бринути, ти си познат као човек који не би своје другове оставио да трпе“.

Беше ми врло тешко кад сам увидео да сад зависим и од ова два разбојника, који су били способни за све, па чак би ме проказали и полицији само да ми напакосте па ма и сами страдали. Нисам, разуме се, пропустио да им кажем, како сам задовољан, што сам се с њима нашао и додам, да ми је криво што нисам богат и што не могу да им више дам него само педесет динара. Они се направише као задовољни овом сумом и на растанку казаше ми да ће да иду у Шалон-сир-Марн, где рекоше да имају *посла*. Био бих веома срећан да су се могли заувек удаљити из Париза, али они здравоњи се самном обећаваху ми да се ускоро врате и ја остах уплашен од њиховог блиског повратка. Неће ли ме они сматрати као своју краву музару и уцењивати кад како хоће? Зар неће бити ненасити? Ко ми је јемчио да ће се њихови захтеви ограничити само на могућноме? Већ сам себе гледао као благајника ове господе и још многих других, јер било је извесно да ће ме они, ако их задовољим, по обичају који влада међу лоповима да ме и они глобе. С њима бих био добро док их први пут не одбијем; а дође ли дотле, било је несумњиво, да би ми ниправили неку комендију. Појмиће се да због ових невољалаца, поред осталих брига, нисам био срећан, али ипак због тога мој положај је требао да ми буде пријатан, но он би погрешан новим несрећним догађајем.

Ви се сећате или може бити не сећате, да се моја жена по разводу брака поново удала; мислио сам сад да је она у округу Па-д-Фале сва заузета бригом о себи и о своме мужу, кад се у улици Пти--Каро нађем с њом лице у лице; нисам могао избећи, познаде ме. Разговарали смо и нисам јој пребацивао недаће које ми је учинила и како њено неуредно одело казиваше да није баш у благостању дам јој мало пара. Можда је она помислила да сам то учинио што сам морао, међутим од тога није било ништа. Нисам чак ни помислио да ме бивша госпођа Видок може оптужити. У истом сећајући се после наших свађа сматрао сам да ми је потребно бити обазрив; одобравао сам тада то што сам урадио и чинило ми се да је то добро што ова жена у својој невољи може рачунати на моје помагање, јер затворен и удаљен из Париза не бих јој могао олакшавати беду. То је требао да буде разлог и за њу те да ћути, јер сам бар тако мислио; видеће се да ни сам се преварио.

Издржавање моје бивше жене био је један нов терет коме сам се покорио, али коме нисам познавао сву тежину. Петнаест дана после нашег виђења замолиште ме да одем у улицу Ешикије а ја одем. У дну једног дворишта, у приземљу доста чистом, обично намештеном, нађем не само моју жену, него и њене рођаке и оца, Тиранина Швагије-а који су били пуштени из затвора, који су за крађу сребра имали шест месеци издржавати. На први поглед видео сам, да је то фамилија, која ми је обисла о скут. Сви су били у највећој оскудици. Мрзео сам их, проклињао сам их, па ипак морао сам им стиснути руку. Они ме убиште! Оставити их у очајању било би да се сам упропастим и да се ускоро вратим аргусенима; зато се решим да им дајем до последњег маријаша.

У ово време изгледало ми је да се цео свет удружио против мене; сваки час сам морао одвезивати кесу, и за кога? За бића која су моју издашност сматрали за обавезну и који су били готови да ме издаду одмах чим би им се учинило да нисам више сигуран извор. Кад сам се вратио од моје жене имао сам још један доказ несреће која се надовезује на живот побеглог робијаша. Анета и моја мати беху у плачу. За време мога одсуства два су ме пијана човека тражила, и на одговор да нисам код куће, они су грдили и претили, а ја сам имао разлога да потпуно верујем у њихове намере. По опису, који ми је дала Анета, познао сам да су то били Блонди и његов друг Дилик. Није ми било тешко погодити њихова имена: они су оставили адресу са изричним захтевом да понесем четрдесет динара, а у Паризу само су они били способни да ми учине такву поруку. Морао сам извршити поруку, само, плаћајући им данак нисам се могао уздржати а да им не кажем да су радили несмотрено. „Ето, шта сте урадили: у *уњцату* (дућану) се није ништа знало, а ви сте *шојели мамац* (проказали). Жена ће ме може бити отерати, јер радим на њено име и онда ћу *њупати* (гладовати). — Ти ћеш *чорети* (красти) с нама, одговорише ми оба разбојника.

Пробао сам да им докажем да је несравњено боље живети од поштенога рада него се сваки час плашити полиције, која пре или после хвата злочинце у своје мреже. Додао сам да се грех за грехом ваља, да такав пут води у хапс и право на гилотину. На крају позовем их да се одрекну тог убилачког живота који су изабрали. „Баш си потрефио! рече Блонди кад ја заврших говор; можеш ли ти нама показати какву *уњцу* (кућу) за разбаштавање (обијање), ми смо, као што видиш, као Арлекин, нама више треба новац него савети“. И они пођоше смејући ми се у брк. Вратио сам их да их уверим у моје пожртвовање и да их молим да ми не долазе више у радњу. „Ако је само то, рече Дилик, уздржаваћемо се. — Да, да, уздржаваћемо се, понови Блонди, пошто се то не допада госпођи“.

Овај последњи није се уздржавао ни мало. Сутра дан већ дође у радњу и позва ме да разговарамо насамо. Уведем га у собу. „Јесмо ли сами? упита ме бацив поглед да прегледа собу и кад се уверио да нема никога извуче из џепа једанаест пари сребрних „есцајга“ и два златна сата и метну их на асталчић: четири стотине *киндара* (динара) све... то није скупо.... *готивна ока* (сатови) и сребро... деде број *траљци* (паре) — Четири стотине киндара! одговорим збуњен тако брзим рачунањем; немам толико. — Ништа, иди их продај. — А ако неко пита... — Измисли нешто; мени требају грндељи (грошеви) или, ако волиш више, нађи ћу ти купца полицију... Ти

знаш шта то значи... трањци без оклеваља!«.

Нисам га више ни чуо добро... видео сам се већ оптужен... лишеног имања, које сам имао, воде ме у казнени завод.. И, избројим четири стотине динара!

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине јарменовачке, актом својим Бр. 1491, пита:

„Председник овога суда, лично је позвао једног грађанина да дође општинском суду 3. маја ове год. ради саслушања по извесном предмету извршења трећега лица, и упозорио га да ће бити кажњен ако не дође.

Позвани грађанин ни после 6 дана од тога рока није дошао на позив председника, и тиме поред непослушности осујећавао и извесно извршење.

Председник га је реферисао овоме суду, и он је на саслушању признао, да на позив није дошао, те га је суд на основу § 327. каз. зак., пресудом од 12. маја т. г. Бр. 1148, казнио са пет дана затвора или 25 дин. у новцу.

На жалбу осуђеног првостепени Гор. Милановачки Суд решењем од 22. маја тек. год. Бр. 14241, поништио је пресуду овога суда овим речима: „јер овди не постоји дело из § 327. кривич. закона нити у опште како казнимо дело, јер према оптуженом није вођена никаква кривична истрага«.

Моли се уредништво за објашњење:

Је ли довољан реферат заклетог председника и признање окривљеног, па да се неко може осудити, и је ли правилна пресуда овог суда, или решење првостепеног суда.

Ако је правилно решење првостепеног суда, онда зашто постоји § 327. каз. закона и у њему реченица: „кога полицајни чиновник или кмет, или ко други у име власти позове, па не би томе позиву без довољног узрока следовао«.

Шта треба суд да ради, па да му грађани на позив долазе, и кад у томе не постоји казнимо дело по мишљењу првостепеног суда, онда шта суд у опште може да ради и како да управља свој посао.

Суд овај на против налази, да баш онда кад би се каква кривична истрага водила против ког лица, па на позив не дође, да га треба стражарно дотерати а не и казнити ако само по позиву не дође.

Напослетку шта у опште по овоме даље може овај суд радити, кад је решење првостепеног суда потписао цео суд, а оно је по несрећи обавезно за општинске судове?«

— На ово питање одговарамо:

Ако првостепени суд није изнео никакве друге разлоге, из којих ништи пресуду, него само оне, што су у предњем питању изнесени, онда је његов рад незаконит до очигледности.

Незаконит, велимо, јер се апсолутно не сме стати на то гледиште, да кривица за недолазак по позиву стоји само онда, кад неко или одговара кривично, или лично има какав грађански спор.

Према развоју друштвених прилика, појединци много пута бивају позивани од стране власти више по туђим стварима, него по својим, и они су дужни да тим позивима следују. Многи, даље, бивају позивани за своје послове, који немају ничега заједничког са кривицом. Тако, могу бити позвати да плате порез, да им се саопшти војни распоред итд. и у свима тим случајевима они су дужни да одмах следују позиву, и чим то не учине, они су криви за дело из § 327. тач. 1. крив. закона.

Једино не могу бити кажњени кад се зову да одговарају за какво иступно кривично дело, јер у том случају власт има право на другу врсту принуд — да их силом дотера по § 21. Полицијске Уредбе.

Кад је, дакле, оптужени признао да је звао, па изостанак није могао оправдати, онда је по § 327. т. 1. било места осуди.

Како је, међутим, првостепени суд поништио просуду, и како је та његова одлука обавезна за општински суд по § 15. и 16. Полицијске Уредбе, то суд мора поступити по судским примедбама.

Али, како је оваквом одлуком првостепеног суда отворено широко поље непослушности; како ће после овога многи поћи трагом осуђеног, то је неопходно потребно да се службено расправи питање: сме ли и даље остати гледиште првостепеног суда као тачно.

То може бити само на тај начин, што ће општински суд. преко своје надлежне власти, доставити сва акта г. Министру Унутрашњих Дела, а он ће наћи начина и пута, да се погрешно гледиште суда поправи.

Дотле, пак, општински суд нека и даље осуђује свакога оног, који му на позив не дође а не оправда се.

На тај начин или ће сам првостепени суд поправити своју погрешку, или ће се ова још више утврдити.

II

Деловођа општине аранђеловачке пита:

„Један грађанин ове општине, противно регулационој линији, подигао је једну шупу — зграду, не покоравајући се решењу суда да је на оном месту не сме подизати док му инжињер не обележи линију, те га је суд пресудом казнио са три дана затвора за дело из § 329. тач. 18. и наређано му да у року од осам дана поруши и уклони подигнуту зграду, што ако он сам не учини, да суд после тога рока на његов трошак то учини.

Пресуду је одобрио и првостепени суд, и она је извршна, али осуђени неће да зграду поруши.

Да би суд општински извршио исту пресуду, моли се уредништво, за обавештење: на који ће начин суд да изврши ову пресуду, како би било што мање штете за осуђеног и што не би извршиоце навело на одговорност«.

— На ово питање одговарамо:

Кад постоји извршна пресуда општинског суда, да осуђени сруши подигнуту грађевину у року од осам дана, што ако не би учинио, онда да ће то сам суд учинити, онда за суд нема никакве бојазни, што ће ту грађевину порушити, јер он тиме само извршује једну пресуду.

Да се не би пребацивало суду, да је рушењем ове зграде у режији, чинио веће издатке него што треб, он нека одржи кратку лицитацију, и рушење уступи ономе, који буде јевтинији.

О свему овоме, што буде радио, нека направи потребан записник, и придружа га актима осуде.

III

Суд општине владимирачке, актом својим Бр. 2908. пита:

„Суд овај, пресудом својом од 24. маја ове године Бр. 2498, казнио је два своја грађанина, од којих је један сеоски кмет, што су играли карте у кафани, и ако је то забрањено и законом и нарочитом наредбом суда, издатом у смислу § 326. кр. закона, а кафецију опет, што је дао карте.

По жалби двојице окривљених првостеп. суд поништио је пресуду општинског суда са ових разлога:

„Првостеп. Суд Шабачки расмотрио је акта иступне кривице окривљених за дело из § 361. кривич. законика, заједно са пресудом Бр. 2498. па је нашао: да горња пресуда не одговара закону са ових разлога:

Ни сам реферат не тврди да су окривљени играли карата у новац, — а ова околност није ислеђењем утврђена. Кад није утврђено да су окривљени играли карата у новац, — за добит, суд налази да не стоји ни представљено дело.

Са изложеног и §§ 15. и 16. полиц. уведбе првостеп. Суд Шабачки преиначује пресуду Бр. 2498 и

Пресуђује;

Да се Р. Ј. и М. С. ослободе казне за представљено дело исто тако да се ослободе и плаћања.

Акта се шаљу.

7. јуна 1912. г. Бр. 25969. Шабац«.

Према оваком стању ствари суд овај учтиво моли Уредништво за објашњење у првом свом наредном листу о томе:

Да ли је радња — одлука Шабачког Првостепеног Суда Бр. 25969, правилна или не? Па ако Уредништво нађе да је правилна, онда моли се за објашњење о томе:

1.. Какве су и које су игре карата дозвољене. а какве и које су игре забрањене и казнимо?

2., Да ли се може узети и веровати, да играње карата по механама и јавним местима може у опште бити без ма какве добити? А узев строго по закону, играње ма и за какву добит, казнимо је«.

— На ово питање одговарамо:

Наш кривични закон предвиђа двојако картање — оних, што ово чине у виду

заната и на велике новце (хазардске) § 285 кр. зак. и оних што играју карте по кафанама и јавним местима на новац или какву другу добит (§ 361. кр. зак.).

Према редакцији ово последње законске одредбе, кадгод је картање на новац, без обзира на величину суме, има места казни.

Шта би се, међутим, могло разумети под речима: *„или другу какву добит*, закон није навео ни један пример; али на сваки начин он је претпостављао какву *замениду* новца у стварима, вредностима, праву и т. д.

Пиће, као н. пр. кафу, вино, ракију и т. слично, што се попије уз игру и што може бити предмет другарског и пријатељског чашћавања, на сваки начин законодавца није могао убројати у добити, које би могле бити предмет казне по § 361 кр. закона.

С обзиром на ово. и на напредни развој друштвених прилика, власти, које би за ово кажњавале грађане, не би одговарале жељи и намери законодавца.

Према овоме, кад истрагом није утврђено, да су карте игране за новац, онда се није могло извести дело из § 361. кр. закона.

Што се тиче кмета, који је играо карте противно наредби, коју је сам потписао, те тако ружио углед власти, њега нека суд оптужи среској власти, износећи уједно и друге неупутности ако их има, па нека она тражи од одбора да га разреши према чл. 148. зак. о општинама.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Разумевање § 179. *а* крив. зак. — Кад је реч о отрову и не тражи се да дата количина мора бити толика, да је у стању да зле последице произведе, довољно је само да је оно што је коме дато отров, и да у опште узевши може зле последице произвести.

(Одлука Касационог Суда од 6. априла 1912. г. Бр. 4801).

Јулка жена С. В. из П. оптужена је била првостеп. суду што је дала сичан у јелу своме мужу С. у намери да га отрује.

Првостеп. суд нашао је да, према лекарском уверењу, представци приватног тужиоца и осталим ислеђеним околностима овде стоји дело намерног тровања из § 179 т. *а*. крив. зак.; а да се кривична одговорност опт. Јулке утврђује овим посредним доказима: 1) што је прив. тужилац за учиниоца дела означава — основ из т. 5. § 122. крив. пост.; 2) што сведоци Т. и С. под заклетвом тврде да су опт. Јулка и тужилац Св., као муж и жена врло рђаво живели у кући; основ из тач. 2. § 123. крив. пост.; и 3) што је опт. Јулка, према казивању заклетог сведока М., у неколико признала дело, пошто га је као општинског служитеља кад је била у судници притворена због тровања, молила да иде и некој Кати и Јани каже, да, ако имају код себе какве отрове, побацају, да не би оне одговарале за ово тровање, јер ако је ко крив за тровање њеног мужа она је сама крива, и нико други. — Основ из тач. 1. § 123. крив. поступка.

Према изложеноме, првостепени је суд за ово дело оптужену Јулку казнио са пет година робије.

Апелациони Суд, ништећи горњу пресуду прв. суда, решио је био да се опт. Јулка по овом оптужењу *пусти испод суђења*, са ових разлога: Погрешно је првост, суд узео да, према стању доказа ислеђењем утврђених, овде стоји дело из § 179. *а* крив. зак. Напротив, Апел. Суд налази, да овде не стоји ни дело из § 179.*а* крив. зак. нити које друго кажњиво дело. Апелац. Суд овако узима зато, што и ако је мишљењем лекара др. С. М., који је прив. тужиоца прегледао у болници, у вези његовог уверења, по § 224. кр. пост. утврђено, да је супстанција (сичан) којом је трован прив. тужилац С., отровна, ипак ничим није утврђено да је *количина* у којој је била употребљена (унесена у стомак прив. тужиоца) била толика да је могла да отрује прив. тужиоца, јер то позитивно не тврди ни сам овај лекар (већ само вели да је вероватно толика количина била) нити је довољност количине за тровање утврђена хемиском анализом, па према томе да не може овде бити ни речи о кривичној одговорности оптужене Јулке...

Но, по жалби браниоца оптужене и држав. тужиоца, Касациони је суд поништио ово решење Апелац. Суда, са ових разлога:

Погрешно Апелац. Суда узима, да у радњи оптужене Јулке не стоји представљено дело из § 179. *а* кр. зак., нити које друго дело, само са тога разлога: што није утврђена *количина* отровне супстанције, која је била унесена у стомак прив. тужиоца, а која је била довољна и да га отрује. Погрешно стога. што кад је реч *о отрову*, и не тражи се да дата количина мора бити толика, да је у стању да зле последице производе; довољно је само, да је оно, што је дато, *отров*, и да у опште узевши, може зле последице произвести; а сем тога, за појам дела из § 179. *а I одељка* крив. зак., тражи се само то: „да ко другоме хотично даде отрова или друго што, што *здрављу шкодити може*".

Према овоме, кад је лекарским мишљењем утврђено: да је, услед овога тровања, *шкодило здрављу* прив. тужиоца, јер је он „добио јак пролив и повраћање, и да би вероватно и смрт наступила да му није благовремено дат против-отров и стомак испиран..", — онда у овоме конкретном случају стоји дело тровања *из I одељка* § 179. *а* крив. зак., па, следствено, и кривична одговорност оптужене Јулке.

Апелациони је суд усвојио ове примедбе Касац. Суда, па је напред изложену пресуду првост. суда одобрио, но са исправком квалификације дела, у смислу горњих примедаба Касац. Суда (§ 179 *а I одељак* каз. зак.)

Држав. тужилац тужио је малолетног Радивоја и његовог оца Милана И. из Г., што је Радивоје, по наговору и упуству свога оца, убио из пушке Стојана З. из Г. те тиме створили себи кривицу кажњиву по § 155. у в. 46. крив. зак. Првостепени је суд опт. Радивоја, који је дело признао, осудио на 5 година затвора, а опт. Милана на 20 година робије, чија је кривица доказана заклетим сведоцима: Стојанке и њеног мужа Илије, пред којима је он изрично тврдио, да је издао наредбу својој деци: да убију сваког оног ко дође да раскући његову кућу.

Апелациони Суд је нашао да пресуда првостеп. суда у свему на закону основана према опт. Радивоју, али да је првостеп. суд погрешно узео да је кривична одговорност опт. Милана потпуно утврђена исказом заклетих сведока: Стојанке и Илије З., пошто ова два сведока тврде само да је опт. Милан пред њима признавао, како је издао наредбу да његова деца убију сваког оног, ко дође да му раскући кућу и да је то само основ из тач. 1. § 123. крив. суд. пост.; па је пресудио био да се опт. Милан пусти из недостатка *довољ. доказа.*

Но Касац. Суд примедбама својим од од 6. априла 1912. Бр. 4743, поништио је ову пресуду Апелационог Суда, са ових разлога:

Погрешно Апел. Суд узима да сведоци Стојанка и Илија тврде само то да је оптужени Милан пред њима признавао како је издао наредбу да његова деца убију сваког оног који дође да му кућу раскући, и да ти њихови искази сачињавају само основ из тач. 1. § 123. крив. пост. Погрешно с тога, што сам исказ сведока Стојанке, која је под заклетвом потврдила да је опт. Милан пред њом опредељено казао: да је издао наредбу деци — синовима, да убију сваког оног ко дође да раскући његову кућу, и да је тада присутан био и опт. Радивоје, који је чуо очеве речи, — чини ближи основ подозрења из тач. 1. § 123. крив. пост.; а исказ заклетог сведока — очевидца — Илије, који је потврдио: да је чуо својим ушима кад је опт. Милан *наговарао* свога сина. оптуженог Радивоја, да убије сваког оног ко буде дошао да им кућу расељава, — чини други ближи основ подозрења из тач. 2. § 123. крив. суд. пост.

Па како ова два основа, који се међусобно подударају, на основу § 238. тач. *а* крив. суд. пост. сачињавају потпун саставни доказ противу, опт. Милана, — то је Апелац. Суд погрешио, што је оптуженог Милана пустио из недостатка доказа, када су утврђени битни елементи саучешћа из тач. 1. § 46 крив. зак.. па према томе и кривична одговорност његова за представљено дело из § 155. крив. зак. у вези § 47. истог закона.

Један случај сукоба о надлежности између првостепеног суда и иследног судије, за поновно извиђање дела из § 115. крив. зак.

(Одлука Касац. Суда од 29. маја 1912. г. Бр. 7417).

Према представци иследнога судије тога суда од 19. ов. мес. бр. 13996 о томе: да се између њега и тога суда појавио

сукоб о надлежности за поновно извиђење оптуженога Милоша Ј. из Б., за дело из § 155. крив. зак., који је пресудом тога суда од 1. децембра 1905. г. бр. 23647 за исто дело пуштен из недостатка доказа, Касациони је Суд расмотрио акта овога предмета, па је нашао:

Поновном суђењу, као и првом, претходи истрага, којом се има да утврди постојање или непостојање чињеница које закон тражи за поновно суђење у кривичним делима; а у § 342. крив. пост. изречно је казано: да за поновно оптужење и предавања оптуженог суду од стране оптужне власти *важе они исти прописи* као и кад би се *оптужени први пут суду предавао.*

Према томе кад је тај судија у својству истражне власти, по поднетој тужби већ отпочео и вршио истрагу, онако исто као што би је иначе вршио и срески или градски судија односно среска полицијска власт или окр. начелство, пошто се овде поновно суђење тражи на штету оптуженог Милоша, — онда је он био дужан да исту *у потпуности* и доврши, и потом, као и први пут, *да оптужи* првостепеном суду Милоша, ако налаши да за то има законских услова, иначе да учини што треба у погледу прекидање истраге.

Тек по тој оптужби, а на основи учињеног испећења и пошто се претходно о томе узме реч и од стране која се у кривичним делима појављује као тужилачка страна, првостепени суд има да реши: да се оптуженом може поновно судити, ако, разуме се, нађе да томе има места.

Иследни судија дужан је био тако и да поступи према одлуци тога суда под бр. 13495, јер је то наредба којој он као орган суда у коме ради и у чије име ради има да следује, нити између њега и суда о овоме може бити каквог сукоба.

Према изложеноме Касациони је Суд вратио сва акта овога предмета првостепеном суду ради даљег законског поступка.

Један случај сукоба о надлежности између првостепеног суда и Господина Министра Унутрашњих Дела.

(*Одлука Касационога Суда од 2. марта 1912. год. Бр. 3176*).

Првостепени суд у К. претписом својим од 28. пр. мес. № 9324 представио је Касационом Суду да је наступио сукоб о надлежности између њега и Господина Министра Унутрашњих Дела за расматрање решења начелства окружног у К. од 5. децем. 1911. № 14751, по предмету отказа закупа Милану Г. од стране Светозара К. из К.

Према овој представци Касац. Суд расмотрио је све акте овога предмета, па је нашао: да овде и није случај примене § 356 *в* казн. зак. него да је питање о раскинућу уговора о закупу услед уговора о продаји закупнога добра, које се питање као спорно појавило и за расправу којег питања се начелство поменутим својим решењем огласило ненадлежним, те због тога молиоца Светозара упутило надлежном суду на парницу. За расматрање овога решења не може бити надлежан првостепени суд по § 15 и 16 полиц. уредбе, на које се законске прописе позвало Министарство Унутрашњих Дела, јер је то решење *административне природе* и, као такво, оно може бити још предмет расматрања само *старије административне власти*, овде Министарства Унутрашњих Дела, по праву општег надзора.

Ј.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Љубомир Јовић, зв. «Мирча», осуђеник пожаревачког казненог завода, чију слику износимо, побегао је. Родом је из Близнака, среза хомољског, округа пожаревачког, стар 38 година, раста средњег, очију угасито-жуто зелених, косе седе; од особених знакова има: на десној руци на трећем зглобу средњег прста, две брадавице величине пшеничног зрна страна спољна; по глави крастав и на обе плећке белеге од чира величине и облика ораха.

Акт Управе пожаревачког казненог завода Бр. 2461.

Борисав Милосављевић, из Ваљева, осуђеник пожаревачког казненог завода, побегао је са рада.

Он је стар 23 године, раста малог, косе црне, очију црних, бркова смеђих.

Депеша Управе пожаревачког казненог завода Бр. 2446.

Јелена — Ленка, кћи Адама Трајиловића, из Дебелог Луга, која је била у притвору за дело из §§ 200 и 250. кр. закона, обила је апсану и побегла са **Младеном Станковићем,** из В. Лаола.

Она је стара 20 година, у опште приземљаста, омалена, говори српски и влашки, у оделу је онога краја. Младен је стар 23 године, средњег раста, црномањаст.

Депеша начелника ср. хомољског Бр. 3253.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

ТРАЖЕ СЕ

Живојин, унук Јована Савића, из Церинце, стар 13 година, добро развијен, смеђ, на себи има панталоне и копоран, и носи собом исправу дућанциског калфе, отумарао је незнано где.

Депеша начелника среза темнићског Бр. 8563.

Александар, син Милентија Сретеновића, из Мраморца, отумарао је незнано куд. Стар је 19 година, раста повисоког, смеђ. Од одела има гуњ и чакшире.

Депеша начелника среза јасеничког, округа смедеревског Бр. 10169.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

Књига:

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

лата је у штампу, и до краја месеца јула би ће потпуно готова, да ће се првих дана августа већ разашиљати свима онима, који су положили претплату.

Сви они, који желе да купе ову књигу, нека пошљу претплату до 25. јула ове године, јер ће доцније продајна цена књиге бити већа, пошто је истој придодат и веома лепо уређен регистар — садржај.

21. јуна 1912. г.
Београд

Димитрије С. Калајџић
окружни начелник у пензији
«Његошева» бр. 71.

Штампа Краљ. Срп Државне Штампарије

Уредник **Душан Ђ. Алимпић.**

БРОЈ 25. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 1. ЈУЛА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ЗА ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“ НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТА

у месецу мају 1912. год.

Према званичним извештајима окружних начелстава, Управе града Београда, градских и среских судова, у току месеца маја ове године извршено је у Србији:

1. **Убистава**	28
2. **Детоубистава**	4
3. **Нехотичних убистава**	2
4. **Покушаја убистава**	36
5. **Разбојништава**	8
6. **Силовања**	2
7. **Тешких телесних повреда**	19
8. **Паљевина**	31
9. **Опасних крађа**	114
10. **Злонамерних поништаја туђих ствари**	25 [1].

Од изложених дела пронађено је:

Убистава	21	или	75·0%
Детоубистава	3	»	75·0%
Нехотичних убистава	2	»	100·0%
Покушаја убистава	35	»	97·2%
Разбојништава	4	»	50·0%
Силовања	2	»	100·0%
Тешких тел. повреда	19	»	100·0%
Паљевина	5	»	16·1%
Опасних крађа	46	»	40·3%
Злонамер. поништаја туђих ствари	12	»	48·0%

Највећи број **убистава** извршен је *ватреним оружјем* (**18**), *оштрим оруђем* (**7**), и *тупим* (**3**).

Узроци њиховом извршењу леже: у *међусобној свађи* за **12** случајева, у *освети* за **5**, у *користољубљу* за **4**, у *љубомори* за **3**, у *вршењу званичне дужности* за **1**, и за **2** случаја узроци су *непознати*.

Посматрана према местима у којима су извршена изложена убиства јављају се: у срезу косаничком **5** (4 непронађена) [1]), у срезу деспотовачком **3** (2 непронађена), у срезу брзопаланачком **2** и по **1** у срезовима: посавском округа ваљевског, колубарском округа ваљевског, лесковачком, јабланичком, гружанском, јасеничком округа крагујевачког, алексиначком, бањском, нишком, моравском округа пожаревачког, рамском, хомољском, млавском, подунавском (непронађено), рачанском, ариљском, жичком и у вароши Београду.

Детоубиства извршена су по **1** у срезовима: расинском, рађевском, звишком, и у вароши Прокупљу (непронађено).

Нехотична убиства извршена су по **1** у срезовима: жупском и пожешком.

Покушаји убистава извршени су: у срезу деспотовачком **5**, у срезу прокупачком **3**, у срезу јабланичком **2**, (1 непронађен), у срезу неготинском **2**, у вароши Шапцу **2**, у срезу звишком **2**, у срезу ужичком **2**, у вароши Београду **2** и по **1** у срезовима: грочанском, посавском округа београдског, лесковачком, пчињском, масуричком, гружанском, параћинском, нишавском, голубачком, млавском, зајечарском, добричком, косаничком, жичком и у варошима: Нишу и Зајечару.

Сва ова дела извршена су већином у међусобној свађи и освети.

Разбојништва су извршена по **1** у срезовима: јабланичком, поречком (непронађено), ражањском, копаоничком, деспотовачком (непронађено), параћинском (непронађено), зајечарском (непронађено) и прокупачком.

Силовања су извршена по **1** у срезовима: параћинском и посаво-тамнавском.

Тешке телесне повреде извршене су: у срезу пчињском **2**, у срезу бољевачком **2** и по **1** у срезовима: грочанском, колубарском округа београдског, пољаничком, гружанском, жупском, деспотовачком, нишавском, белопаланачком, азбуковачком, млавском, пожаревачком, љубићском, подунавском и у варошима: Пожаревцу и Чачку.

Паљевине су извршене: у срезу деспотовачком **5**, у срезу бањском **3**, у срезу сврљишком **2**. у срезу зајечарском **2**, у срезу бољевачком **2** (1 пронађена), у срезу добричком **2** и по **1** у срезовима: масуричком, лепеничком, беличком (пронађена), левачком (пронађена), ресавском, алексиначком, нишком, рамском, хомољском, звишком, пожаревачком, тимочком, прокупачком, драгачевском (пронађена), и у вароши Нишу (пронађена).

Вредност свих ових паљевина износи око **11.300** динара.

Опасне крађе извршене су: у вароши Београду **21** (13 пронађених), у вароши Нишу **6** (2 пронађене), у срезу млавском **5** (3 пронађене), у срезу зајечарском **5** (1 пронађена), у срезу колубарском округа београдског **4** (1 пронађена), у срезу звишком **4**, у срезу ваљевском **3** (2 пронађене), у срезу тамнавском **3** (1 пронађена), у срезу црногорском **3** (1 пронађена), у срезу грочанском **2** (1 пронађена), у срезу крагујевачком **2** (обе пронађене), у срезу жупском **2** (1 пронађена), у срезу копаоничком **2**, у вароши Ћуприји **2** (1 пронађена), у срезу ресавском **2**, у срезу бањском **2**, у срезу нишавском **2** (обе пронађене), у срезу јадранском **2**, у срезу мачванском **2**, у вароши Пожаревцу **2**, у срезу качерском **2**, у срезу орашком **2** (1 пронађена), у срезу јасеничком округа смедеревског **2** (1 пронађена), у срезу тимочком **2** (обе пронађене), у срезу златиборском **2**, у срезу драгачевском **2**, у срезу трнавском **2** и по **1** у срезовима: подгорском (пронађена), колубарском округа ваљевског (пронађена), лесковачком, лепеничком, кључком (пронађена), крајинском (пронађена), неготинском (пронађена), расинском, деспотовачком, параћинском (пронађена), алексиначком, нишком, лужничком, поцерском, рађевском (пронађена), моравском округа пожаревачког (пронађена), голубачком, прокупачком (пронађена), добричком (прона-

[1]) У месецу мају 1911. г., дела је ових било:

1. Убистава	14
2. Детоубиства	5
3. Нехотич. убистава	4
4. Покушаја убистава	16
5. Разбојништава	11
6. Силовања	6
7. Тешких телесн. повреда	9
8. Паљевина	25
9. Опасних крађа	96
10. Злонамерних поништ. туђих ствари	14

[1]) Непознати Арнаути убили из заседе наше пограничне стражаре.

ћена), ариљском, студеничком и у варошима: Пироту, Шапцу и Чачку (пронађена).

Вредност свих ових крађа износи око **11.500** динара.

Злонамерних поништаја туђих ствари било је: у срезу нишком **5** (сви пронађени), у срезу лужничком **3**, у срезу колубарском округа београдског **2** и по **1** у срезовима: посавском округа београдског, ваљевском, тамнавском (пронађен), грузанском (пронађен), лепеничком, расинском (пронађен), јадранском (пронађен), звишком, јасеничком округа смедеревског (пронађен), зајечарском, златиборском, драгачевскгм (пронађен), моравичком, трнавском и у вароши Ваљеву (пронађен).

Вредност свих уништених ствари износи око **9.700** динара.

Поред изложених дела у току месеца маја ове године извршено је у Србији и **20 самоубистава** и то: у срезу посавском округа београдског **3**, у срезу качерском **3**, у вароши Београду **2** и по **1** у срезовима: јабланичком, власотиначком, крагујевачком, лепеничком, трстеничком, копаоничком, ресавском, нишком, мачванском, таковском, ариљском и у вароши Пироту.

Највећи број самоубистава извршен је: *вешањем* **11**, *ватреним оружјем* **6**, *тровањем* **2** и *дављењем у води* **1**.

Узроци њиховом извршењу леже: у *болести* за **6** случајева, у *душевном растројству* за **3**, у *тузи* за **1**, у *очајању* за **1**, у *рђавом материјалном стању* за **1**, у *љубави* за **1**, и за **7** случајева узроци су *непознати*.

Покушаји самоубистава извршени су: у вароши Београду **4** (3 тровањем и 1 оштрим оруђем; 2 болест, 1 страх од казне и 1 непознат) и по **1** у срезу јасеничком округа крагујевачког (оштро, страх од казне) и вароши Крагујевцу (оштро, рђав домаћи живот).

Општи преглед до сад изложених дела овакав је:

Текући број	ОКРУЗИ	Убиства	Детоубиства	Нехотична убиства	Покушаја убиства	Разбојништва	Силовања	Тешке телесне повреде	Паљевине	Опасне крађе	Заонамерни поништаји туђих ствари	Самоубиства	Покушаји самоубиства
1	Округ београдски	—	—	—	2	—	—	2	—	6	3	3	—
2	„ ваљевски	2	—	—	—	—	—	—	—	8	3	—	—
3	„ врањски	2	—	—	5	1	—	3	1	1	—	2	—
4	„ крагујевачки	2	—	—	1	—	—	1	1	3	2	2	2
5	„ крајински	2	—	—	2	1	—	—	—	3	—	—	—
6	„ крушевачки	—	1	1	—	2	—	1	—	5	1	2	—
7	„ моравски	3	—	—	6	2	1	1	8	6	—	1	—
8	„ нишки	3	—	—	1	—	—	1	8	10	5	1	—
9	„ пиротски	—	—	—	1	—	—	—	—	4	3	1	—
10	„ подрински	—	1	—	2	—	1	2	—	7	1	1	—
11	„ пожаревачки	4	1	—	4	—	—	3	4	13	1	—	—
12	„ руднички	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	4	—
13	„ смедеревски	1	—	—	—	—	—	1	—	4	1	—	—
14	„ тимочки	—	—	—	2	2	—	2	5	7	1	—	—
15	„ топлички	5	1	—	5	1	—	—	3	2	—	—	—
16	„ ужички	2	—	1	2	—	—	—	—	6	1	1	—
17	„ чачански	1	—	—	1	—	—	1	1	6	3	—	—
18	Управа града Београда	1	—	—	2	—	—	—	—	21	—	2	4
	Свега:	28	4	2	36	8	2	19	31	114	25	20	6

Из канцеларије Антропометријско-Полицијског Одељења Министарства Унутрашњих Дела, 18. јуна 1912. године АБр. 906, у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

БЕЛЕШКЕ ИЗ СУДСКЕ ПРАКСЕ ПО КРИВИЧНИМ ДЕЛИМА

КРИТИЧКО ИЗЛАГАЊЕ

од

М. С. Ђуричића
судије Касац. Суда

(НАСТАВАК)

Како се међутим из протокола саопштења списка поротника по овом оптужењу види, да су приватни тужиоц и оптужени изузели 20 поротника не дајући зато никакве разлоге, и први 11, а други 9, и да суд према оваквој њиховој изјави није доносио никакву одлуку, већ извршио избор само из оног броја поротника, чији одбачај није тражен, — управо ово се мора претпоставити, пошто никакве одлуке нема о неумесности њиховог захтева, то се састав поротног суда по овом оптужењу не може сматрати као правилан, нити може по закону његова одлука опстати".

Напомена. Правило о изузећу поротника, прописано чл. 17. зак. о пороти, јасно је, и оно није ни било предмет противразлога. Првостепени суд, у својим противразлозима, ограничио се на то: да се не може изјавити жалба на састав поротног суда, кад пре тога, при саопштењу имена поротника и саставу суда, нико није протествовао. Суд сматра да је тиме, што ни тужилачка ни тужена страна нису уложиле никакав протест пре суђења, то питање свршено и да се оно после не може више ни истицати. Овакво је гледиште неосновано, јер у закону о пороти нема о томе никакве одредбе. Шта је забрањено у жалби наводити, казано је у чл. 36. зак. о пороти, а све друго, па и неправилан састав поротног суда, може се у свако доба истаћи. С тога, може бити говора о томе, да је незгодно да се после пресуђења ствари истиче питање о саставу суда, али док се то законом другчије не уреди, овде се ипак мора допустити. Суд, који суди по убеђењу, мора бити састављен строго по закону, јер само такав суд може да одржи поверење у правосуђе. Касациони Суд мора на ово да пази, а он има за то пуну власт по чл. 38. зак. о пороти. По овоме пропису он може да уништи поротну пресуду увек, кад нађе да је жалба основана, а такав нам пример пружа и изнети случај.

52. Кривице из чл. 145. т. 2.) закона о изборима народних посланика, не чине се тиме, што се пропусти да се у записнику бирачког одбора, за избор народ. посланика, назначи: у колико је сати гласање закључено. Ово је у ствари само неисправно вођење записника, које и као хотично казни по чл. 146. избор зак., а као нехатно не казни се.

[III 24. X 1911. № 13360].

Х. У. и ост. оптужени су, што су као чланови бирачког одбора за општину н., а за избор народних посланика, пропустили и у записнику нису назначили у колико је сати гласање закључено. Ово дело тужба је подвела под чл. 145. т. 2. зак. о изб. нар. посланика.

Мотиви решења првост. суда.

„Чл. 145. т. 2. зак. о изб. нар. посланика предвиђа као кажњиву радњу чланова бирачког одбора, ако они без оправданог узрока скрате време примање гласова, или га продуже. Међутим, ислеђењем, чињеним по овоме делу, није утврђено да су оптужени скратили или продужили примање гласова.

Актом главног бирачког одбора, који се узима по овом оптужењу као доказ о делу и крив. одговорности оптуженог, тврди се да у записнику није означено у колико је сати закључено гласање, — а не тврди се да је примање гласова скраћено или продужено, те према томе овај акт може послужити као доказ само о ономе, што се њиме констатује, а то је — о недостатку, непотпуности записника, која радња чланова бирачког одбора, и кад би се могла сматрати као неправилно — неисправно — вођење записника, чл. 146. пом. закона, не може се сматрати као кажњива, с тога, што се ничим не утврђује да су оптужени ово намерно учинили".

Напомена. — О кривичном делу из чл. 145. т. 2.) овде не може ни бити говора, јер оптужење за ово дело нема никаквог основа. Ну, стоји неисправност записника, и то груба неисправност, коју би ваљало казнити. То не може да се учини, јер збиља по чл. 146. изб. зак. овде нема дела зато, што се казни само хотично вођење неисправних записника.

Као што се види, наше законодавство није потпунце извело правну заштиту у закону о изборима нар. посланика, а то важи и за закон о општинама. Учињена је погрешка у томе, што се за пропуштање појединих дужности, које су наметнуте функционарима по овим законима, тражи хотичност, и то још у њеној тежој форми, тражи се да су ова пропуштања учињена „намерно“[1]). Овакво криминалисање чини дотичну правну заштиту потпуно илузорном. Не само што је веома тешко доказати: да је пропуштање извршења извесних форма, учињено „намерно“, већ оно по правилу и није намерно, а ипак наноси штете извесним важним правним интересима и не сме се оставити некажњивим. Овде се изгубила из вида суштина *деликта пропуштања* (Unterlassungsdelicte). Они по правилу спадају у групу полицијских деликата, а код њих се по природи њиховој и не тражи хотичност, већ је довољан и нехат[2]). И тако: овде би требало извршити криминалисање без обзира на хотичност или нехат. То би се постигло кад би се у дотичним законским прописима предвидели веома мали минимуми и повећи максимуми казне, па би се казна могла по потреби индивидуалисати.

53. Један случај оптужења за повреду чл. 102. а) зак. о општинама.

Мотиви решења првостепеног суда.

„Овде не стоји дело кажњиво по чл. 163. зак. о општинама, јер се из изборних акта види, да је председник општине, оптужени Х., наредио кмету у року прописаном у чл. 102. а) зак. о општ., да се сви одборници, пошто је Државни Савет одобрио избор, уведу у дужност и закуну, па према овом се оптужени има пустити испод суђења. § 250. а) кривич. с. пост.“

Решење првост. суда оснажио је и Касациони Суд. [III 28. X 1911. № 13812].

Напомена. Чим општински часници нису уведени у дужност, у року предвиђеном у чл. 102. а) зак. о општинама, онда несумњиво стоји повреда овог законског прописа. По тач. 6. чл. 109. зак. о општ. општински председник дужан је да се стара да се изврше одлуке општинског збора; он је дакле дужан био да се постара да се и ова извршна зборска одлука, о избору одборника, изврши у законом року. А опет по чл. 163. зак. о општ. казни се сваки орган општинске власти, који пропусти да на време изврши дужности које му даје закон о општинама. Према томе, у конкретном случају крив је председник општине опт. Х., па га је ваљало и казнити. Не може се он оправдати разлогом, који је суд употребио у решењу, јер он није испунио своју дужност тиме, што је наредио да се одборници уведу у дужност. Напротив он је дужан био да се постара да се то и изврши, требао је да се увери да ли је то и учињено, јер би тек тада извршио ону дужност, коју је по тач. 6. чл. 109. зак. општ. имао да изврши. С тога је, по нашем нахођењу означено решење погрешно.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

[1]) Види чл. 143., 145., 146. изб. зак. и чл. 167. к), 167. л) зак. о општинама.

[2]) Види Olshausen, код § 139 п. 12 и код XXIX Одсека п. 2); Frank, код § 139, VII и код XXIX Одсека, I.

О ЕКСТРАДИЦИЈИ КРИВАЦА — С ПОГЛЕДОМ НА ПОЗИТИВНЕ ПРОПИСЕ СРПСКИХ ЗАКОНА

ОД

АЛ. ЈОВ. КУЗМАНОВИЋА

(НАСТАВАК)

По уредби од 20. јануара 1860. год. кривци се издају само онда, када су на страни учинили дело, које улази у категорију злочиних кривичних дела. Дакле преступници и иступници за дела учињена на страни неће се издавати страним државама, већ ће се потчињавати законима земаљским и уживаће заштиту српску имајући прибежиште у Србији. Како је ова Уредба у погледу међународних односа једнострани акт, страна држава нема право да тражи поштовање наређења из те уредбе, јер нема права да води старање о примени туђих закона на туђој територији, те по томе не може ни протествовати, ако јој се не би издао неки кривац, који би долазио у категорију злочинаца по законима српским, а који не би био злочинац по законима те стране државе нити је учинио неко дело због кога се обично, по општим појмовима, екстрадиција дозвољава. Пошто је у уредби речено, да ће се само злочинци екстрадирати, настаје питање, да ли наше власти смеју да предају страним властима и оне, који су преступници; да се преступници не смеју издавати, могло би се извести из тога, што уредба помиње, да ће се остали, т. ј. они, који нису злочинци, потчињавати земаљским законима; али кад уредба императивно налаже, да ће се злочинци издавати, може се извести, а то изгледа и основаније, да преступнике наше власти могу а не морају издавати, јер императивна забрана о неиздавању преступника не постоји а држава има право, које лежи у суверености њеној, да странце, кад год представљају собом опасност, као кривце, уклони са своје територије, ако неће да им дâ нарочиту заштиту своју и да их подвргне законима земаљским; сходно овом другом мишљењу Србија у пракси издаје преступника и оним државама, са којима није закључила конвенцију о издавању криваца. Ако је неко лице извршило злочин учињен пре ступања под заштиту српску, издавање се дозвољава, јер по уредби злочинци се и не примају под заштиту српску, те онај, који пређути прошлост своју, која му је на сметњи, да заштићеником постане, не треба ни да искористи неискреност своју; по уредби такав се издаје. — Иста уредба говори и о поступању са онима, који би у Србији кривично дело учинили па пребегли у страну државу, и наређује, да се поступа онако исто, као кад странци кривци пребегну у Србију. Ово наређење нема разлога да постоји. Страна држава хоће ли или неће да учини екстрадицију, решиће одлично, независно од закона, који у Србији важи, пошто тај закон у страној држави нема важности; а српске власти свакако да могу, јер се ни о шта неће огрешити, тражити екстрадицију и за преступнике, пошто ће многа држава и саме преступнике екстрадирати са своје територије умољеној држави; дакле не постоји забрана, да наше власти добављају и преступнике. — Кривице се уврштују у категорију злочина према законима, који у Србији важе, а екстрадирање се врши на основу пресуде, акта ислеђења, акта тужбе надлежне стране власти, у оригиналу или у овереном препису. — О екстрадицији по овој уредби (т. зв. уредба о бегунцима) решава Министар Унутрашњих Дела.

Тек кад се екстрадиција оснива на уговору између држава, и кад она под извесним опредељеним условима постане обавезном, — њоме се чине стварне користи међународној заједници.

Уговори се простиру на оне области, над којима уговарајућа држава има суверену власт. Али по правилу уговори о екстрадицији кривца имају дејства и према територији, која у погледу суверености припада трећој држави, а на којој уговорна страна има извршну и судску власт; такав је случај био са Босном и Херцеговином; од 26. јуна 1878. године до 22. септембра 1908. године Аустро-Угарска је издавала кривце Србији, када би се ови склонили у Босни и Херцеговини, а Србија је издавала кривце, који би дело учинили у Босни и Херцеговини па се склонили у Србији, — ма да је Босна и Херцеговина тада била под сувереношћу Турске. У конвенцији српско холандској (чл. 16.) предвиђа се, да се конвенција неће примењивати на колоније; у конвенцији између Србије и Велике Британије (члан XVII) наглашено је, да ће се одредбе конвенције примењивати и на колоније и иностране посесије британске, у колико буду постојећи закони колонија и посесија то дозвољавали.

У погледу лица екстрадиција није апсолутна. Екстрадиција би требала да се примењује према свима кривцима, који пребегну и склоне се на страни, али међународно право и позитивни закони појединих држава чине изузеће од тога. Тако владари, дипломатски представници страних држава, њихове фамилије и пратња, због изузетних положаја својих не издају се. Даље робови се не издају државама где би ропства било, да би се избегло неједн-

нако поступање са робовима и другим, слободним грађанима. — Могу се екстрадирати не само они, који пребегну у другу државу, да би се склонили од заслужене казне, већ и они, који се мимо воље своје буду нашли на територији туђе државе; мишљење, да се невољни сврatници не би могли екстрадирати, нема довољно јаких аргумената сем тога, што осећај говори да се не треба користити невољом другога и искористити је у ма ком правцу. У конвенцији српско-италијанској и српско-швајцарској назначено је, да ће се издавати бегунци, а конвенцијама између Србије и Белгије, Велике Британије, Уједињених Америчких Држава, и Аустро-Угарске, да ће се екстрадирати у опште они који буду нађени на дотичној области, док у конвенцији српско-холандској није о томе ништа назначено.

— Питање: треба ли грађани државе, од које се екстрадиција тражи, да буду изузети од издавања или не, — стоји отворено. Тежња је, да кривац буде осуђен и да казну издржи у оној држави, где је кривично дело учињено; кад се једној држави издају кривци, који су туђи поданици, тиме се признаје, да је кривично правосуђе у тој земљи како треба, и онда зашто не издавати своје сопствене поданике и не поверавати их страној држави, те да поменута тежња буде остварена. Тако је по теорији: држава треба да издаје и своје поданике. Међу тим већина међународних уговора предвиђа, да ће се од екстрадирања поштедети грађани умољене државе. Ово се чини због тога, што се другојаче мисли а другојаче говори, а друјаче у ствари ради, — те се сматра, да ће једна држава своје грађане најбоље заштитити, за најбољу правду делати, кад их изведе пред своје судове не поверавајући их судовима друге земље, који могу да дођу у искушење гледајући на грађанство дотичних кривaца. Условљавање у уговорима, да држава своје поданике неће издавати, има својих незгода, јер даје прилике, да се чине злоупотребе или најзад да се много пута онемогући правилно решавање екстрадиције, пошто се питање о поданству кривaца у много случајева може сматрати за спорно; уз то долази тешкоћа при решавању екстрадиције прирођених поданика, који су дело учинили пре натурализације, јер би тада требало гледати, да ли је у циљу проварном натурализација извршена, то ј. у циљу да се избегне осуда у држави, где је дело учињено, па према томе одлучивати, хоће ли се екрадиција дозволити, а то је тако деликатно истраживање, да држава, која екстрадицију тражи, нема готово никакве гарантије, да ће се питање правилно решити; прирођене грађане у опште треба издавати, ако се покаже, да је прирођење извршено без довољно савесности, јер не треба дозволити, да ма који вид преваре коме помаже у чему. О изузимању сопствених поданика од екстрадиције, односно о необвезности издавања својих поданика, говори се у чл. V конвенције српско-италијанске, у чл. I. конвенције српско-швајцарске, у чл. 5. конвенције српско-белгијске, у чл. 1. конвенције српско-холандске, у чл. III. конвенције између Србије и Велике Британије, у чл. V конвенције између Србије и Уједињених Америчких Држава, и у чл. 1. конвенције српско-аустро-угарске; у конвенцијама, које је Србија закључила са Италијом, Швајцарском и Белгијом, назначено је, да ће свака уговорна страна наређивати истрагу противу својих поданика за дела, која би повлачила екстрадицију, да нису учињена од сопствених поданика. Енглеска издаје другим државама и своје грађане.

Кад су у питању поданици треће државе, они се екстрадирају као и сви страни поданици. Та трећа држава нема право да ставља своју забрану о издавању својих поданика, јер је држава, од које се екстрадиција тражи, суверена у погледу издавања кривaца другој држави. Али добри међународни односи налажу умољеној држави, да свагда о екстрадицији поданика треће државе извести ту трећу државу, јер свакојако једна држава треба да зна за акције, које друга држава предузима према њеним поданицима.

Догађа се, да по некад више држава траже, да им се изда једно исто лице. То је стицај тражења екстрадиције. У томе случају умољена држава по праву суверености издаје кривца оној држави, којој она хоће. Но разложно је, да се поступа овако: — ако више држава траже екстрадицију једног лица за једно исто дело, ваља издати оној држави, на чијој је територији дотично дело учињено, даље, држави чији је поданик, и у трећем реду држави, која је раније екстрадицију тражила; — ако се са више страна тражи екстрадиција једног лица због више разних дела, па су дела исте тежине, треба издати по реду тражења екстрадиције, а кад су дела разне тежине треба екстрадирати по реду тежине кривичних дела тако, да се прво спроводи држави, где је теже, односно најтеже, дело учињено. По члану VI конвенције српско-италијанске ако кривац није ни Србин ни Италијан, или ако је дело извршено ван земљишта страна уговорница од лица, које не принадлежи држави од које се издавање тражи, умољена ће држава моћи да о постојећој молби извести, у првом случају, државу којој принадлежи захтевани кривац, у другом случају државу на чијем је земљишту дело извршено, па ако једна од ових држава затражи исто лице, онда ће га држава, на коју је управљена молба за издавање, моћи, по своме нахођењу, издати једној или другој држави, а ако лице, које тражи једна од страна уговорница, у исто време буде захтевано од које друге, или више других држава, онда ће се исто лице моћи издати оној држави, која тражи издавање по дому најтежем, или, ако су дела истог степена, оној држави, чија је молба најранијег датума. У члану VIII конвенције српско-швајцарске предвиђено је, ако више држава траже издавање једног лица за разна кривична дела, да ће умољена држава решити, с погледом на тежину дела и на друге околности, којој ће со држави прво продати. Издавање кривца у односу Србије и Холандије, по члану 2. конвенције закључене између ових држава, неће се одобрити, кад је кривично дело извршено у трећој држави и кад та држава тражи издавање. Члан XIII конвенције између Србије и Велике Британије наређује, да ће се кривац издати оној држави, чија је молба раније примљена, ако која трећа држава захтева лице чије издавање тражи и која страна уговорница због другог кривичног дела учињеног на њеном земљишту. Сличну одредбу садржи и члан X конвенције о издавању кривaца између Србије и Уједињених Америчких Држава. По члану 13. конвенције српско-аустро-угарске, ако једна или више других држава захтевају лице, чије је издавање тражено од једне стране уговорнице због других каквих кривица, онда ће то лице бити издано оној држави, на чијем је земљишту учињена најтежа кривица, а у случају исте тежине кривице оној држави, чију је молбу умољена држава раније примила.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПРОФЕСИЈОНАЛНИ ЗЛОЧИНЦИ

(НАСТАВАК)

Затварање људи.

Испитајмо у почетку доба старости затворених људи, па ћемо констатовати врло велико увећање броја затварања у доба између 16 и 21 год. Док број ухапшених индивиду-а испод 16 год. износи *931*, дотле у доба између 16 и 18 год. он износи *2938*, а у доба између 18 и 21 год. *5875*. Између 21 и 25 год. цифре се нагло и јако смањују: у доба између 21 до 23 год. *1844*, а у доба између 23 и 25 год. *1641* ухапшена индивиду-а. Поновно увећање јавља се за индивидуе између 25 до 30 год., и знатно умањене за индивиду-е између 30 до 45 год. Са даљим рашћењем доба старости и ово смањење све је знатније.

Ако се сада утврди број затворених до 21 год. с једне, и за све остало год. с друге стране, добиће се ове цифре:

	До 21 год.	Преко 21 год.
I тромесечје	2623	6414
II »	1999	5097
III »	2456	5269
IV »	2666	4988
Свега	**9744**	**21768**

Сразмера ухапшених индивидуа до 21 год. према свима ухапшеним индивидуама које су старије од 21 год. оваква је: за прво тромесечје *1 : 2·44*; за друго *1 : 2·55*; за треће *1 : 2·14*, и за четврто *1 : 1·87*. Средња сразмера за сва четири семестра износи: *1 : 2·22*.

Број ухапшених индивидуа испод 21 год. као што се из овога види, врло је велики, и износи без мало трећину од целокупног броја ухапшених.

Утицај војне службе на криминалитет.

Једна друга констатација такође је врло важна са гледишта полицијског: то је нагло и знатно смањење броја ухапшених лица у доба између 21 и 25 год.

Ово смањење долази од одласка младих људи у војску. Услед служења у војсци велики број младих повратника ишчезава за извесно време по разним батаљонима у Африци или на континенту. Поред овога, многи млади људи, који још нису осуђивани, они слаби карактером и већ покварени под утицајем војничке службе тешко се решавају да се огреше о казнени законик.

Данас се, на жалост, не може рећи, да војна служба спречава потпуно младе људе од злочина и преступа. У појединим земљама, а нарочито у Француској, војнички криминалитет расте из године у годину. Узрок овом рашћењу, у Француској потиче од фаталног укидања старог закона, који је наређивао да се повратници шаљу у Африку, у батаљоне дисциплине. Услед овога многи опасни повратници, а нарочито сутенери, увршћују се у континенталне регименте, и корумпирају, својим додиром, поштене младе војнике. Данас се француска влада носи намером, која је у сагласности са жељама већине народних представника, да врати у живот стари закон повратницима, и да га чак појача у извесним одредабма.

Пошто извесна војничка служба у Француској траје 2 г. то се смањење броја затварања између 21. и 25. год. не би могло објаснити само одласком младих људи у регименте, јер се они ослобођавају војничке службе у 23. год. те би с тога требало да број затварања опет расте од овог момента, а то не стоји. Ствар је, међутим, у овоме. Многи млади људи остају у војсци, а многи стари повратници у истини се поправљају за време испуњења војне обвезе, и по изласку из војско покушавају да живе часним животом бар за извесно време. Неки и истрају на овом путу али се већина, и то огромна, враћа брзо старом начину живота.

Као један од узрока смањењу броја затварања у доба између 21. и 25. год. јесте и прогонство, које удаљује из престонице велики део повратника овога доба.

Нагло смањење броја затварања после 30 год.

Из Париске статистике такође се види, да се број ухапшених лица нагло смањује после 30. год. старости. Средњи број затворених лица у доба између 25. и 30. године износи за сваку год. *883·4*. Код лица између 30. и 45. год. старости број је овај *504·06*, а код лица између 45. и 60. год. само 298·73. Извесно је, међутим, да општа статистика затварања у Француској не показује ово нагло смањење још од 30. год., јер сеоски криминалитет достиже свој максимум у доцније доба старости, а у правој сразмери са овим стоји и смањење броја хапшења. Према немачкој општој статистици, максимум криминалитета пада у доба тридесетих год. а нагло смањење наступа тек од четрдесете год.

Нагло смањење броја ухапшених у Паризу потиче из многобројних узрока од којих је већина заједничка свима великим градовима.

Пре свега, опасни професијонални злочинци, који се нарочито регрутују из класе сутенера, услед неуредног живота губе брзо снагу и здравље те због овога, а да би избегли конкуренцију са млађим и снажнијим колегама, емигрирају у мање градове. Поједини од њих повлаче се чак и у села, и постају често обични вагабонди.

Други узрок смањење броја ухапшених потиче отуда, што многи повратници не живе дуго, већ умиру релативно млади. Венеричне болести и туберкулоза знатно сатиру родове сутенера.

Најзад и прогонство има утицаја, истина у малој сразмери, на ово смањење.

Утицај годишњих времена на број затварања.

Ако се наша статистика посматра сада са гледишта броја затворених у разним тромесечјима, констатоваће се ово:

I тромесечје	. . .	*9037*	затворена
II	» . . .	*7096*	»
III	» . . .	*7725*	»
IV	» . . .	*7654*	»

Прво тромесечје обухвата месеце јануар, фебруар и март, као што се види показује највећи број затварања.

Увећање броја затворених вагабондима.

Увећање броја затварања за време три зимска месеца лако се да објаснити великим бројем скитница, који се у овој епоси годишњој знатно затварају, махом за незнатне преступе. Доиста, зима истерује много скитнице из њихових уобичајених легала: са клупа по јавним шетницама; испод мостова, из пластова сена итд. Поред овога, они за ово време немају шта да упљачкају по њима. Да би се склонили од зиме и заштитили од глади, многи вагабонди врше тада преступе да би само доспели до затвора.

Ово увећање броја затварања, које потиче отуд што скитнице траже пребивалиште преко зиме, није својствено само великим градовима. Оно се тако исто, констатује и у селима као и у малим градовима. Сви директори затвора имају своје становнике, који им редовно долазе у почетку зиме.

Поједине скитнице иду толико далеко да чак бирају и затвор, у коме ће провести зиму. Оне врше преступе у местима, из којих се осуђеници упућују у изабрани затвор.

Узрок повећаном затварању преко зиме не долази само од скитница. Беда појединих занатлија због немања рада и увећање кућевних трошкова у зимско доба, утичу такође на увећање преступа (много више но на увећање злочина), а самим овим и на увећање броја ухапшених. Преступи из последња два узрока потичу нарочито од случајних преступника.

Најзад, и весеља о Новој години, као и за време ускршњег поста, повећавају, такође, број затварања.

У другом тромесечју констатује се нагло смањење броја ухапшених, а оно потиче из ова два узрока: а) што знатан број скитница напушта велике градове и одлази у поља, где остаје преко целе лепе сезоне, и б) што су професијоналне скитнице заузете радом у пољу, истина мало сталним.

Треће тромесечје доноси нам ново повећање броја затворених, које наступи такође услед два узрока: а) услед увећања сексуалних злочина и преступа, и б) услед крађа по кућама и апартманима, који су преко лета привремено напуштени.

Четврто тромесечје показује, најзад, врло мало смањење броја ухапшених, и ако је његов последњи месец понекад доста хладан. Ово смањење потиче искључиво отуд, што многи млади преступници одлазе у ово доба у војску. Несумњиво је, да би без овог одласка број затворених био знатно увећан у четвртом тромесечју.

Затварање жена.

Ако и овде узмемо у рачун затварање жена до и преко 21 год. старости (кривице због проституције не узимају се у рачун), онда ћемо за разна тромесечја добити ове цифре:

	До 21 год.	Преко 21 г.
I тромесечје . . .	*163*	*958*
II » . . .	*199*	*877*
III » . . .	*218*	*915*
IV » . . .	*244*	*992*
Свега . .	*824*	*3742*

Сразмера између бројева ухапшених жена до и преко 21 год. старости износи: за прво тромесечје: *1 : 6·12*; за друго тромесечје *1 : 4·4*; за треће тромесечје *1 : 4·2*, и за четврто тромесечје *1 : 4·06*.

Средња размера за сва четири тромесечја износи *1 : 4·69*.

Сразмера ухапшених жена испод 21 год. старости много је, дакле, мања но код људи. Па ипак је број ухапшених жена испод 21 год. знатно већи од броја оних које су превалиле 30 год. То је доба између 18 и 21 год. у које пада највећи број затварања жена. Треба тако исто знати, да је смањење броја ухапшених преко 30 год. старости много мање код жена но код људи. Ово долази отуда, што су жене скитнице врло ретке.

Несразмера између женског и мушког криминалитета више је привидна но стварна. Готово сви криминалисти сложни су у томе, да проституција пружа женама један дериват. Она је једна врста маскираног криминалитета, понекад безопаснога, али понекад — као што ћемо доцније доказати — у вези са криминалитетом људи.

Годишња времена мање утичу на затварање жена но на затварање људи. Код жена нема скитница, а оне највише утичу на број затварања. Па ипак се и код њих констатује једно увећање броја ухапшених за прво, а нарочито за четврто тромесечје. Првом су исти узроци као и код људи, изузев скитница, док друго потиче из учесталих крађа по излазима, који примамљују жене, нарочито пред празнике о Новој Години.

Статистички подаци, које смо анализирали, односе се на париски криминалитет, али ће и статистике осталих великих градова дати скоро исте резултате.

У свима земљама са обвезном војном службом од две до три год, констатује се смањење броја затварања у доба између 20 и 25 год. Исто тако у свима земљама, било индустријским или земљорадничким, констатује се увећање броја затворених за време зиме и смањење у пролеће.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

Двадесетпрва глава.

Тако сам постао јатак! Истина то је било против моје воље, али сам постао: помагао сам злочинцу. Није било црњега пакла од онога у коме сам ја сад живео: стално сам био узбуђен; грижа савести и страх једнако су ме растрзали, ноћу, дању, сваки час био сам као на стражи. Нисам могао тренути, немађах више апетит, ништа ми се није милило. Све! Не, имао сам крај себе Анету и мајку. Али зар нисам морао да их оставим?... И сад се језим кад помислим на моја страховања; мој стан је био склониште лопова, и сваки час је могла банути полиција, извршити претрес и наћи доказе који ће ми навући законску одговорност. Изазван фамилијом Швалије, која ме је гулила; мучен од Блонди-а, који не престајаше да ми измамљује новац; уплашен од страшног и непоправљивог мог положаја; постиђен што ми заповедају тако ниска створења; љут што не могу да се отресем моралних обзира који ме везују за људски род, пао сам у очајање и за осам дана претресао сам у глави најстрашније планове. Блонди, бедни Блонди, био је тај противу кога се мој гњев највише окренуо. Радо бих га удавио па ипак сам га још пуштао, још сам га штедео. Толико стрпљење било је право чудо према ономе колико сам био узбуђен, али то је Анетина заслуга. О, шта бих ја радио да га је какав жандарм ухватио за јаку приликом неког његовог излета, а он их је чинио често! Радовао сам се надајући се да ће то бити врло скоро, али сваки пут, кад се задржао дуже него обично и кад сам се помислио да сам се најзад ослободио тог разбојника, он је опет долазио, а с њим су долазиле и све моје бриге.

Једнога дана дођоше он и Дилик са неким бившим чиновником Сен-Жерменом, кога сам упознао у Руану, где је као и многи други уживао само привремено име поштена човека. Сен-Жермен ме је знао као трговца — Блондела и изненади се врло кад ме виде, али довољне су му биле две речи Блондијеве на да има кључ целе моје историје: на речи *архилопов* поверење замени чуђење и Сен Жермен спусти обрве које беше набрао кад ме је видео. Блонди ми каза да имају намеру да оду сва тројица у околину Санлија, и замоли ме да им позајмим моја кола, на којима сам ја ишао по вашарима. Радостан да се по ову цену отресем ових разбојника пожурим да им дам писмо за човека који ће им предати кола. Добили су кола, запрегли, отишли и за десет дана нисам од њих имао никаква гласа. Сен-Жермен први дође. Једнога дана уђе у моју кућу збуњен и исцрпљен умором. „Дакле, рече ми он, другови су ми похапшени“. — Похапшени! узвикнем ја од радости, коју нисам могао сакрити, али прибрав се одмах упитам га за појединости, правећи се, да ме је та вест запрепастила. Сен-Жермен ми исприча укратко, како су Блонди и Дилик похапшени зато, што су путовали без пасоша. Нисам веровао у то, већ сам био начисто да су учинили какву похару. Још више сам био уверен у ово кад, на мој предлог да им пошљем мало пара, Сен-Жермен одговори да имају пара. Кад су пошли из Париза имали су сва тројица свега педесет динара, тај новац нису могли штедети; како је онда могло бити да га нису потрошили? Прва мисао, која ми дође била је, да су извршили какву позамашну крађу за коју нису смели да ми кажу, али брзо сам сазнао да су извршили дело много теже.

Два дана после повратка Сен-Жермена отиднем да видим кола, која је он довео. Прво сам приметио да су променили натпис; прегледајући унутрашњост приметим на постави крвне мрље скоро испране; отворим сандук, он беше сав крвав као да је у њему стајао какав леш. Све ми је сад било јасно; стварност је била страшнија него моје претпоставке. Нисам се више премишљао; пошто је мени него ли њима било више стало, да ових трагова нестане идуће ноћи одведем кола на обалу Сене. Дошав изнад Берси, на једном усамљеном месту заложим ватру од сламе и суварака, које сам донео, и нисам се враћао кући пре док се кола нису потпуно претворила у пепео.

Кад сам сутра дан казао Сен-Жермену оно што сам видео, не казујући му да сам кола изгорео, он ми најзад признаде, да је у колима био леш неког кириџије, кога је Блонди убио између Лувра и Дамартена, док нису улучили прилику да га баце у један бунар. Овај човек, најдрскији разбојник кога сам икада видео, говораше о овом злочину, као да се разговор води о некој најневиној радњи: смешкао је се и беше развезао да прича до најмањих ситница. Страшио сам се од њега и слушао сам га пренеражен, а још кад ми рече да му треба отисак од браве на једној кући, где познајем кирајџије, мој страх дође до врхунца. Пробао сам да га одвратим. „Шта ме се тиче! одговори он, посао као посао. ти га знаш!.. ништа више; ти познајеш људе, одвешћеш ме и делићемо.. Дакле, додаде он, не вреди увијати, мени треба отисак“. Учиним се као да ме осваја његов говор. „Толико бити савестан. Ћути Богати, настави Сен-Жермен, озпојих се.... Дакле, уговорено је ми смо ортаци“. Велики Боже, какво ортачење! Ах, то не беше велика казна за моје радовање Блондијевој неприлици! Блонди је још имао каквих обзира а Сен-Жермен никаквих; његови су захтеви били неодољиви. Изложен овако да ме може сваког часа осрамотити решим се и одем г. Ханрију, шефу одељења сигурности у главној полицији; и пошто сам му изложио моје стање кажем му да ћу му дати, ако ми дозволи да живим у Паризу, драгоцених података о великом броју побеглих робијаша, којима сам знао склоништа и намере.

Г. Ханри ме прими доста љубазно, али, пошто је за тренутак размислио о ономе што сам му рекао, одговори ми, да не може ступити са мном ни у какве погодбе. „То не треба да вас спречи, рече ми он, да ми кажете шта знате и онда ће се оценити, је ли ваше казивање истинито и може бити... — О, господине никакве претпоставке: то би значило ризиковати мој живот; ви не знате на шта су све способни људи, које хоћу да вам прокажем, и ако будем одведен у затвор после пошто се на суду неколико пута утврди да сам имао везе са полицијом, ја сам пропао. — Онда, о томе не говоримо више“. Г. Ханри ме отпусти да одем а за име ме и не запита.

Био сам врло ожалошћен од овог неуспеха. Сен-Жермен, пак, не престајаше да долази; он ме опоминьаше да одржим дату реч; нисам знао шта да радим. Да ли да известим личност коју смо решили да заједно похарамо? Да сам се некако могао извући да не пратим Сен-Жермена на том послу онда не би било опасно да то урадим, али ја сам обећао да ћу да присуствујем, а међутим, није било могућности да под никаквим изговором опорекнем моје обећање. Очекивао сам дело као што се очекује смртна пресуда. Једна недеља, две недеље, три недеље прођоше без сметње. На крају овог времена дануо сам душом; после два месеца био сам потпуно миран; мислио сам да је и он, као и његови другови, негде ухапшен. Анета, тога ћу се увек сећати, даде *деветодневну молитву* и запали најмање туце свећа за покој његове намере. „Боже мој, узвикиваше она каткад; смилуј се, па нека остану где су!“ Бура је дуго трајала а часови спокојства беху кратки; они су предходили слому који је требао решити моју судбину.

3. маја 1809. године у зору пробуди ме нека лупа на вратима мога дућана; сићом да видим шта је то; спремао сам се да отворим, кад чујем тих разговор: „он је човек јак, разговарају саговорници пазимо добро!“ Нисам имао шта да сумњам о узроцима ове јутарње посете; вратим се журно у собу. Обавестим Анету; она отвори прозор и започе разговор са полицајцима, а за то време ја се искрадем и пожурим уз басамаке. На четвртом спрату нађем једна врата отворена; уђем, погледам, ослушнем: сам сам. Испод једног дрвеног украса налажаше се постеља

заклоњена завесама од црвеног дамаска; приморан приликама, јер су степенице већ биле опкољене, завучем се под душек. Тек што сам се био шћућурио неко уђе; поче разговор; познам глас једног младића, по имену Фосе, чији отац, казанџија, спаваше у другој соби; разговор се продужи.

Прва Сцена

Отац, мати и син.

Син. Ви и не знате оче? траже кројача... хоће да га ухапсе; по кући лом.. Чујете ли звонце? Слушајте, слушајте, ево их звоне код сајџије.

Мати. Нек звоне, шта се ти мешаш у то? туђе ствари нас се не тичу. (Мужу) Обуци се, човече, могу и овамо доћи.

Отац. (зевајући) Нека их ђаво носи! Шта им смета кројач?

Син. Не знам, оче, али има много света, шпијуна и жандарма, с њима је и комесар.

Отац. Можда је то само празна галама.

Мати. А, шта је могао урадити један кројач?

Отац. Шта је могао урадити? Могао је.,, сетио сам се!.. пошто тргује с чохом; могао је продавати одело од енглеске робе.

Мати. Он је, како кажу, употребљавао колонијалну робу... Ти се смејеш, а ако га ухапсе због тога.

Отац. Јест, због тога ће га баш затворити; није ваљда континентална опсада (blocus continental [1]) установљена тек онако.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Један полициски писар пита:

„По једном кривичном делу иступне природе, извесна лица кажњена су од стране ово-среске власти са по 100 динара у корист државне касе. Пресуду, једноме од осуђених, саопштио је и као неписмена потписао полициски писар а за тим исти писар то саопштење оверио. На жалбу другог лица, коме је саопштење пресуде извршено другог дана, акта су послата суду првостепеном, али их је суд вратио нерасмотрена и ставио примедбу: да се саопштење које је полициски писар извршио и исто оверио, изврши пред присутницима, и да је сада извршено саопштење без присутника, без вредности. Власт је понова вратила акта суду са мишљењем, да је саопштење правилно и да ни којим законским прописима није прописано како се саопштења у овом случају имају вршити. Али суд је и даље остао при својој одлуци, па је с тога вратио цео предмет среској власти, да се примедба његова изврши, додавши „да начелник ни једним законским прописом није овлашћен. да даје суду неке против-разлоге“.

У колико ми је познато нема ни једног законског прописа, који би специјално говорио о начину саопштења иступних пресуда неписменим заинтересованим лицима, јер § 370. гр. суд. пост. говори о предаји исправа и др. одлука; чл. 3. зак. о истражним властима то исто у кривичним делима; а у §§ 15. и 16. Полиц. Уред. о томе ништа не стоји.

Ако суд ту своју примедбу оснива на претпоставци, да се полиц. чиновник у овим приликама може огрешити о своју дужност: да осуђенога оштети, односно учини да право жалбе изгуби; — онда ипак би ваљало радити у овом случају:

„Полиц. чиновник има да изврши полиц. увиђај, парничари и сви други заинтересовани присутни увиђају неписмени; он руководи послом и рад овери?! Дакле, сви сем чиновника, неписмени“.

Ситна, али ипак интересантна ствар.

Поводом овога молим уредништво за обавештење: да ли су примедбе првостепеног суда основане на закону?“

— На ово питање одговарамо:

У овом истакнутом случају, суд је имао пред собом жалбу онога лица, које је признало да му је пресуда саопштена, и на ову изјавило жалбу.

Према томе, суд је могао да оцењује само то: да ли је према жалиоцу изречена пресуда по закону или не.

У погледу другог осуђеног, коме је, као неписменом, саопштена пресуда и то оверено од стране власти, али се он није жалио, суд у опште није имао права ни да разматра пресуду, нити да цени: је ли она правилно саопштена или не.

То му право не даје ни § 15. и 16. Полицијске Уредбе, нити који други законски пропис.

Према томе захтев његов, да се ова пресуда понова саопштава пред присутницима, нема законског основа, и полицијска власт је имала законског права, да такав судски захтев не уважи.

Ако би се утврдило, да је орган полицијске власти био несавестан у овоме делу, он би био одговоран по закону, али то би била одвојена ствар.

Овако стоји ова ствар са законске стране.

Међутим, и ако овакав начин саопштавања. како је полицијска власт учинила, није незаконит, ипак га треба избегавати кад год је то могућно, јер је много боље да неписмена лица потпише друго писмено лице, па да то после овери чиновник.

На тај начин власти ће одстранити увек сваку сумњу у правилност свога рада, и онемогућити свако сумњичење или потвору.

II

Суд општине голубињске, актом својим Бр. 547, пита:

„М. Г. П. М. и Ј. М. сви овд. пресудом Царинаре Н. која је извршном постала, кажњени су сваки са по 10.164·45. дин. за кријумчарење сирћетне есенције, а сем тога још: да солидарно плате, на име редовних дажбина 667·63 дин. и на име таксе сваки по 70 дин. дакле укупно 31.370·98 дин. У самој пресуди стоји: ако осуђени не могу да плате ову казну једном трећином свога имања, онда да им се иста замени затвором, значи да суд општински утврди уверењем: како вредност њиховог имања не износи по 30.000 дин. да се казна не може наплатити; те да им се иста замени затвором.

Извршни органи среске власти налазе, да се казна може заменити затвором услед немаштине, а за редовну дажбину и таксу мора се узети у попис све како кретно тако и непокретно имање, без обзира на реч трећину; међу тим суд налази, да реч „трећина“ имања обухвата како казну, таксу а тако и редовну дажбину, па кад то стоји онда се ни ова не може продајом кротног и непокротног имања извршити.

Како се ова пресуда налази на извршењу код суда ове општ. а рок јој је свега десет дана, то се учтиво моли уредништво да у наредном броју листа Пол. Глас. изволе дати своје објашњење: како оно гледа на ово извршење, да ли је правилно гледиште среске власти или не? јер се боје часници ове општ. да не би на себе, у случају какве грешке, навукли кривичну одговорност“.

— На ово питање одговарамо:

Члан 153. царинског закона, усвојио је исто начело, који је предвиђено и § 28. кр. законика, да ће се новчана казна увек заменити затвором, кад је кривац не може платити $^1/_3$ свога имања.

Према овоме, ако свако од њих, појединачно, не може платити казну од по 10.164·45 динара трећином свога имања, онда им се казна мора заменити затвором.

Што се тиче редовне царине, на коју су солидарно осуђени, ту им се може узимати у попис имање, јер ова царина не улази у казну.

Исто то важи и за таксу.

Али, ако су ови људи земљоделци. онда им се у смислу тач. 16. § 471. грађ. суд. поступка, не може узети у попис, ни за казну ни редовну царину, ништа од онога имања, колико им штити ова законска одредба као земљоделцима.

Према овоме суд има да се определи какво ће уверење издати.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

За исраживање преступних горосеча надлежни су градски и сресни судови (где их има) а не начелници сресни.

(Одлука Касац. Суда од 11. јуна 1912. године Бр. 81116).

Касациони Суд размотрио је акта сукоба о томе, ко је надлежан за претходну истрагу по оптужењу М. М. из Ц. оптуженог због горосече а који се сукоб појавио између тога суда, с једне, и начелника среза н. с друге стране, па је нашао:

Погрешно је посматрање тога суда, да се § 10. зак. о ср. и гр. судовима има

[1]) Blocus continental, забрана којом је Наполеон хтео да спречи трговински саобраћај европског копна са енглеском.

разумети у томе смислу, да су срески и градски судови надлежни само за истраживање оних злочиних и преступних дела, која су предвиђена у части другој кривичног закона, а не оних злочиних и преступних дела, које предвиђају други, специјални кривични закони.

Да се смисао овог зак. прописа што тачније уочи, потребно је обазрети се и на тежње, које су законодавца покретале при доношењу закона о ср. и гр. судовима. Тако, поред осталога, тежња је законодавца била да се истраживање тежих кривичних дела, оних чије суђење спада у искључиву надлежност државних судова, од досадашњих истражних, полицијских власти принесе у надлежност ср. и град. судова.

Тој тежњи је одговорено кад. је пом. §. ом. 10. прописано да у надлежност среских и градских судова спадају истраге злочиних и преступних дела, а што је истовремено додало и „предвиђених у части другој кривичног закона“ разлог је не то, што се хтело, да се истрага таквих кривичних дела из других, специјалних закона изузме из њихове надлежности, већ то што су сва кривична дела, која су у тој, другој части Кривичнога Закона предвиђена или злочина или преступна, као и то, што Кривични Закон у својој трећој части предвиђа и иступна кривична дела, чије се извиђање и суђење желело да остави и на даље у надлежност полицијских и општинских власти.

У осталом, где се то хтело, да се истрага појединих преступних дела изузме из надлежности ср. и град. судова, то се и изрично предвидело, као што је случај са преступним делима из закона о штампи, за чије су извиђање и на даље надлежне досадашње истражне власти по тим делима — првостепени судови.

Горосече, поводом које је се и овај сукоб о надлежности појавио, су кривична дела из једног специјалног кривичног закона — о шумама — и, с обзиром на казну, којом су угрожена, као и на пропис чл. 90. зак. о шумама, она се имају третирати као преступна у тамо изнетом случају, па се и надлежност за истраживање преступних горосеча према томе и, из разлога напред изложених у пропису § 10. зак. ср. и град. судовима има признати овим судовима.

J

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Милорад Миљковић, из Буровца, у срезу млавском, покрао је разно одело Атанасију Мијатовићу, из Свилајинца, па побегао.

Депеша начелника среза ресавског Бр. 12270.

Франц Денеши, аустро-угарски војни бегунац, који је служио при јагодинској болници, извршио је крађу, и побегао. Он је средњег раста, смеђ, бркова плавих, у оделу је белом.

Депеша начелника среза беличког Бр. 11486.

Милан Стефановић, осуђеник пожаревачког казненог завода, чију слику износимо, побегао је.

Родом је из Крњева, среза орашког, округа смедеревског, стар 23 год., стаса средњег, очију жућкасто-зелених, косе и бркова плавих; од особених знакова има: на левој руци белегу од ране неправилна облика величине 25/1·5 за 17 с. превоја лакта страна спољна; белегу од посекотине крива линија величине 3 см. за 7 с. изнад репа десне обрве; белегу од посекотине права линија, правца косог величине 2 см. за 8 см. изнад репа десне обрве; и белегу од ране величине и облика петпарца за 4 с. испод седмог обртња и за 4 с. у лево у кичме.

Депеша Управе пожаревачког казненог завода Бр. Бр. 2566.

Милан Ђорђевић, из В. Крчимира, који је радио на циглани Светозара Јовановића, у Љубићу, побегао је и однео Светозару 247 дин.

Он је стар 30 година, средњег раста у лицу пун, очију буљастих.

Акт начелника среза љубићског Бр. 8903.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају пропаласка стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

ТРАЖИ СЕ

Борислав, син Томе Радосављевића, из Брестовика, ђак 2 разреда смедеревске гимназије, отумарао је незнано где.

Он је стар 13 година, плав, омален, очију црних. Од одела имао је: панталоне од фланела, прслук од шајка и бео шешир на глави.

Депеша начел ства округа смедереског Бр. 5898.

КРАЂА СТОКЕ

Драгољубу Бранковићу, из Теочина, украдена је кобила стара 4 године, длаке вране, без роваша.

Акт начелника ср. љубићског Бр. 9090.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ову крађу.

МАНГУП СТОКА

На Рашци је нађен један мангуп ждребац, длаке мрко-дорастасте, стар 1—2 године.

Депеша начелника ср. студеничког Бр. 9292.

У општини шишавачкој, нађена је мангуп крава.

Депеша начелника ср. власотиначког Бр. 8841.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

Књига:

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

дата је у штампу, и до краја месеца јула биће потпуно готова, да ће се првих дана августа већ разашиљати свима онима, који су положили претплату.

Сви они, који желе да купе ову књигу, нека пошљу претплату до 25. јула ове године, јер ће доцније продајна цена књиге бити већа, пошто је истој придодат и веома лепо уређен регистар — садржај.

21. јуна 1912. г.
Београд

Димитрије С. Калајџић
окружни начелник у пензији
„Његошева“ бр. 71.

Штампа Краљ. Срп Државне Штампарије Уредник Душан Ђ. Алимпић.

БРОЈ 26. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 8. ЈУЛА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ЗА ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА" НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за начелника прве класе среза крагујевачког Благоја Радовановића, начелника друге класе истога среза;

за секретара друге класе начелства округа ужичког Михаила С. Илића, секретара треће класе истога начелства;

за секретара друге класе начелства округа рудничког Радомира Новаковића, секретара треће класе истога начелства:

за секретара друге класе начелства округа чачанског Радомира П. Васиљевића, секретара треће класе истога начелства;

за начелника друге класе среза посавског, округа београдског, Божидара Ристића, начелника треће класе истога среза;

за начелника друге класе среза пореčког Милана Првуловића, начелника треће класе истога среза;

за секретара друге класе начелства округа смедеревског Ђорђа Ст. Костића, секретара треће класе истога начелства;

за начелника друге класе среза масуричког Михаила П. Илића, начелника треће класе истога среза;

за секретара друге класе начелства округа тимочког Војислава Кимпановића, секретара треће класе истога начелства;

за секретара друге класе начелства округа ваљевског, Војислава Анђелковића, секретара треће класе истог начелства;

за полициског писара прво класе начелства округа крушевачког Гаврила Левтића, полициског писара друге класе истога начелства;

за полициског писара прве класе среза пожаревачког Драгишу Пантелића, полициског писара друге класе истога среза;

за полициског писара прве класе среза посаво-тамнавског Милана И. Поповића, полициског писара друге класе истога среза;

за полициског писара друге класе Управе вароши Београда Милорада Лозанића, полициског писара треће класе исте Управе;

за полициског писара друге класе начелства округа крагујевачког Светиславa Ранковића, полициског писара треће класе истога начелства;

за полициског писара друге класе среза бољевачког Живојина Поповића, полициског писара треће класе истога среза;

за полициског писара друге класе среза поцерског Владимира Константиновића, полициског писара треће класе истога среза, и

за полициског писара друге класе среза млавског Душана Ђурића, полициског писара треће класе истога среза.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 29. јуна 1912. године, у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, решено је:

да се Христифору Ђуричићу, полициском писару треће класе начелства округа топличког, уважи оставка, коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 27. јуна 1912. године, у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Радивоје Јоцић, полициски писар треће класе начелства округа чачанског, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда отпусти из државне службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 29. јуна 1912. године, у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

БЕЛЕШКЕ ИЗ СУДСКЕ ПРАКСЕ ПО КРИВИЧНИМ ДЕЛИМА

КРИТИЧКО ИЗЛАГАЊЕ

од

М. С. Ђуричића

судије Касационог Суда

(НАСТАВАК)

54. Кад чувар шума начини неистинити реферат о горосечи, или, ако је неписмен, кад се његовим саслушањем код општинске власти начини такав реферат, онда у таквој радњи стоји дело из § 111. казн. зак. а не дело из § 133. т. 16. к. зак.

[III 19. X 1911. № 12980; види и т. 23 наших бележака].

Примедбе III 19 X 1911. № 12980.

„Да би стојало кажњиво дело из тач. 16. § 133. крив. зак. потребно је да чиновник поднесе навалице лажно извешће или изјашњење, у намери да коме корист принесе или да коме шкоди, а то значи да дотични чиновник таквим извешћем или изјашњењем није још створио такав доказ, да би сам по себи био у смислу § 234. крив. с. пост. потпун доказ о ономе о чему гласи. Кад то стоји, а међутим по овоме оптужењу тужба државног тужиоца преставља, да је оптужени на протоколу код општинског суда № 786 (а и код иследне власти на протоколу № 1083) изјавио; да је X. и У. затекао у горосечи сеоске шуме, онда таква његова изјава, стављена на протокол у форми законом прописаној, преставља и по наведеном § 234. крив. с. пост. и по чл. 133. зак. о шумама, јавну исправу, дакле потпун доказ о ономе о чему гласи, а то је: да је извршена горосеча на месту, означеном у томе протоколу и да су исту означена лица и извршила.

Па како по чл. 133. зак о шумама, на чувара шума лежи дужност, да потребан реферат поднесе, а то је према изложеноме оптужени својим саслушањем и учинио, на основу чега је и из-

вићање вршено, па он — оптужени — потом на коначном претресу изјавио: да оптужене Х. и У. није на сечи ухватио, због чега су они извршном пресудом ћуприског првостеп. суда № 14027/1909. као невини ослобођени, — онда је Апелациони Суд погрешно одобрио пресуду првостепеног суда, налазећи да у радњи оптуженога стоји дело из тач. 19. § 133 казн. зак. већ је био дужан да изнесе законску оцену, да ли у таквој радњи његовој стоји дело из § 111. казн. зак. у вези са § 13?. ист. зак. кад је од његове стране учињено све, што се за постојање овога дела тражи".

Напомена. Оптужени чувар шума, по чл. 133. зак. о шумама надлежан је да састави реферат о горосечи, који по овоме законском пропису служи за доказ факата, који су у њему оверени. Он је такав реферат и начинио, т. ј. он сам није био у стању да га начини, пошто је неписмен али његово саслушање у општинском суду, који је опет надлежан за даљи рад по овоме предмету, представља грађење те исправе — реферата о горосечи. Овде је дакле оптужени, јавни службеник, издао извесну исправу у делокругу своје надлежености. Како је она неистинито издана то стоје елементи дела из § 111. к. зак. Дело подношаја лажног извешћа о коме се говори у тач. 16. § 133. к. зак. овде не стоји, пошто је службена радња оптуженога нарочито управљена на издање исправе по служби и има све услове из § 111. казн. зак. а § 133. казн. зак. у опште је комплементарне природе (као што се види из његовог првог одсека, где се вели „ако ова не прелазе у друга именована зла дела) па се овде не може ни да примени кад ми већ имамо друго дело, које је предвиђено у казненом законику[1]).

55. Један случај оптужења за дело насилног побачаја (§§ 168. и 169. казн. закона).

Мотиви решења првостепеног суда.

Да би постојало дело насилог побачаја предвиђено и казнимо по § 168. крив. зак. потребно је да је трудна женска употребила спољна или унутарња средства, да свој плод умори или побаци, и да је услед тога дете рођено прерано или мртво или да је живо рођено, но услед тога умрло.

У даноме случају протоколом секције утврђено је да је нађен леш дечији, рођен доиста пре времена — у шестом месецу — али да се на истом није могао приметити ниједан траг, да је овај порођај његов насилно — спољним или унутарњим средствима пре времена изазван; и лекарским прегледом над опт. Х. утврђује се и то, да ни код ње, — и ако је утврђен побачај детињег леша баш од њене стране, — није могло да се констатује, да је било ма каквих трагова, да је овај побачај био изазват механичким манипулацијама (трљањем, притискивањем итд.) а накнадним пак прегледом, према уверењу № 13647, није констатовано ни то, да је било ма каквих трагова, да је овај побачај изазват и хемијским, унутарњим, срествима, и ако се у томе уверењу вели: да није искључена могућност за побачај хемијским среством, јер је преглед доцкан вршен, па су се, можда, трагови овога изгубили, кад се првим прегледом, још док је постојала вероватноћа да трагови употребе хемијског средства нису били исчезли — од овога ништа не констатује, што је знак да употреба овог средства у опште није ни била, а ово тим пре, што је овај преглед одоцњен био, па чак није извршен ни преглед напитка — лека из апотеке, који опт. Х. вели да је употребила за побачај, да би се на тај начин могло тачно констатовати, да ли је баш он непосредан узрок за побачај детета. Према овоме суд не може узети као истинито ни тврђење опт. Х. да је побачај следовао непосредно после испијања онога лека, што јој је опт. У. дао, јер снага и дејство тога лека није испитано, да би се знало: је ли баш то било непосредан повод за побачај. С тога нема доказа за постојање дела из § 168. к. зак. итд.".

Примедбе III-22. XII 1910. № 15064.

„Кад се признањем опт. Х. на протоколу Бр. 19929, при коме је и на претресу остала, утврђује, да је она пошила тачност, коју јој је дао опт. У. и да је одмах после тога побацила дете; а с друге стране кад акта истраге по овом оптужењу показују, да је лекарски преглед опт. Х. извршен тек на две недеље после побачаја, када су се трагови од повреда на трбуху или другом органу опт. Х. могли евентуално изгубити, онда је суд, ценећи помен. признање опт. Х. по §§ 5, 51 и 225. крив. с. пост. у вези и односу с осталим прибраним доказним материјалом, требао да размисли и оцени: дали поменута радња оптужених не садржи оне битне елементе, чији скуп чини правни појам дела из § 168. казн. закона".

Првостепени суд дао је на ове примедбе своје противразлоге, који су и усвојени у општој седници Касационог Суда, и тако је судско решење постало извршно.

[О. С. 12. XI 1911. № 14213].

Напомена. Судски рад по овоме делу не показује да је учињено све што треба за правилну истрагу и оцену овога оптужења. Он нам пружа материјала о томе: како се код нас истрага судских деликата површно врши и како се лако кривци ослобођавају. Нарочито код деликата, где је истрага у вези с лекарском експертизом, она се врши непотпуно и непоуздано.

Судских лекара ми и немамс, већ њихову дужност врше првенствено окр. физикуси и срески лекари. Ови су и иначе оптерећени својим дужностима, а поред тога за овај рад нису ни хонорисани и онда овоме важном послу не приступају с довољно пажње и труда. С тога су, ваљда, њихови одговори на судска питања, обично нејасни и неодређени, и после овакве експертизе остаје отворено поље за извођење произвољних закључака. Права је потреба да се наша судска експертиза постави на бољу и сигурнију основу.

У конкретном случају оптужена Х. признаје да је употребила неко хемијско средство за побачај и одма потом побацила, а лекарским уверењем тврди се да није искључена могућност да је такво средство и употребљено. Кад то стоји и кад је уз то лекарски констатован и побачај детета, онда је збиља имало разлога да се усвоје примедбе одељења и да се даљом судском истрагом и оценом постара за проналазак материјалне истине. Могло се трагати: а) да ли је оптужена имала каквог повода да учини лажно признање, које се слаже с појединим моментима, истрагом утврђеним, б) да ли је вероватно да је побачај наступио од каквог другог узрока итд. Према резултату и оцени свега материјала, прикупљеног истрагом, суд би тек имао да се одлучи оће ли ово признање примити или одбацити.

Ну и при досадањем стању истраге било је довољно разлога да се признање оптужене Х. по § 225. крив. с. пост. узме као правни доказ, је оно одговара погодбама, које су постављене у овоме законском пропису.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

О ЕКСТРАДИЦИЈИ КРИВАЦА — С ПОГЛЕДОМ НА ПОЗИТИВНЕ ПРОПИСЕ СРПСКИХ ЗАКОНА

од

АЛ. ЈОВ. КУЗМАНОВИЋА

(НАСТАВАК)

Општа одбрана и општа сигурност, на којој треба да раде државе садејствовањем, не налажу да се екстрадицији приступа без обзира на тежину кривичних дела и без обзира на специјалне карактере, које имају поједина кривична дела према држави и друштву.

Екстрадиција тражи притварање кривца, да би се ова могла у своје време извршити; због тога притварања екстрадицији се не приступа за лака кривична дела, јер ова мера процедуре често ни из далека не стоји у сразмери са казном, коју повлачи кривично дело. С тога се издавање врши само за тежа кривична дела, за која је вредно тражити помоћ и од друге државе. За већину злочиних дела и за извесан број по врсти преступних дела екстрадиција се дозвољава. Која су та кривична дела, због којих једна држава другој издаје кривце, набраја се у међународним уговорима о издавању криваца. Захтева се, да дотично дело, због кога се тражи екстрадиција, буде кажњиво по законима обе државе, и оне која тражи и оне која је умољена, јер се екстрадицији прибегава у циљу опште одбране, а интерес за општу одбрану не огледа се, кад дело није кажњиво по законима обе државе. Сва стварно тежа дела обично кажњавају све културне државе, и онда у услову за екстрадицију, да дело буде кажњиво

[1]) Види и Ценић, коментар, код §§ 111. и 133. казн. зак.

по законима како земље, која издавање тражи, тако и умољене државе, огледа се онај захтев, да се екстрадиција чини само за тежа а не и за незнатна кривична дела. Дела, због којих се екстрадиција одобрава, јесу: а. по конвенцији српско-италијанској: оцеубиство, детоубиство, намерно убиство с предумишљајем или без предумишљаја, тровање; злостава и повреда, хотимична с предумишљајем, проузроковање какве неизлечиве болести, трајне неспособности за рад, потпуног губитка једног органа телесног, тешког осакаћења, или смрти без намере на убиство; двоженство, одвођење малолетних, силовање, побацивање; дело против наравствености извршено насилно или извршено ненасилно према детету, мушком или женском, испод четрнаест година; дела која помажу разврат малолетних лица; напуштање, прикривање, размењивање, подметање и крађа деце; паљевине; рушења зграда, парних машина, и телеграфа; уништавање докумената или других јавних исправа; удружење злочинаца; теже крађе или кад покрађа пређе вредност од хиљаду динара; отмица, изнуда; претње о нападу на лица и ствари, које се кажњавају као злочини; повреда личне слободе и неприкосновености стана, извршена од појединаца; кривице о лажном новцу и папирима од вредности као и о лажним знаковима; лажно сведочење иподмићење сведока; кривоклетника; незаконо наплаћивање такса, утаја државног новца и подмићење чиновника; лажно банкротство и превара учињена од стране презаduженог дужника; превара и злоупотреба поверења; кривице учињене у погледу лађа, особља и ствари на лађи; утаја ствари добивених од кривица предвиђених конвенцијом; — б. по конвенцији српско-швајцарској: намерно убиство, оцеубиство, детоубиство, тровање, побацивање; двоженство; силовање; дело против наравствености извршено насилно, или извршено без насиља према детету испод четрнаесте године; одвођење малолетника; напуштање, прикривање, размењивање, подметање и крађа деце; злостава и повреда намерна, која је проузроковала смрт, болест или неспособност за рад преко двадесет дана, или која повлачи за собом осакаћење, слепоћу, губитак једног ока или другу сталну слабост; завере противу лица или имања, које се кажњавају као злочини; повреда личне слободе и стана од појединаца; паљевине, крађе, отмице, изнуде, преваре; злоупотребе чиновничке, и подмићење чиновника; кривице о лажном новцу и папирима од вредности као и о лажним знаковима; лажно сведочење; кривоклетство; подмићење сведока; клевета; лажно банкротство; поништај туђих ствари; уништење докумената и јавних исправа; кварење железница, парних машина и телеграфа; удружење злочинаца за чињење дела предвиђених овом конвенцијом, и прикривање ствари добивених од кривичних дела такође предвиђених конвенцијом; — в. по конвенцији српско-белгијској она, која су предвиђена у конвенцији српско-италијанској; — г. по конвенцији српско-холандској: убиства, уцене, злоставе и тешке повреде; побацивање; силовање и дела против наравствености; блуд са женском испод 16 година старости; дела која помажу разврат малолетних лица; двоженство; одвођење, прикривање, поништење и подметање детета, или изношење да дете постоји; одвођење малолетника; дела о лажном новцу и лажним знаковима; фалсификати и употребе лажних исправа; кривоклетство; подмићење чиновника, примање мита, и злоупотребе чиновника при руковању новцем и стварима; паљевина; поништај туђих зграда; насилни напад противу личности или имања; побуна на лађи; кварење железница; крађе, преваре утаје и лажна банкротства; — д. по конвенцији између Србије и Велике Британије: убиства, покушаји убиства, и завереничке припреме за убиство; тешке телесне повреде; дела о лажном новцу; фалсификати; крађа и утаја; поништај туђег имања; преваре; примање ствари добивених крађом или утајом; лажно банкротство; кривоклетство; силовање; блуд са женском испод 14 година старости или покушај тога; кривична дела противу чедности; побацивање; напуштање деце; лишавање личне слободе; повреда стана; паљевине; разбојништва; квар на железници; изнуда; трговина робљем; и дела на мору и лађи као побуна, гусарство и томе подобно; — ђ. по конвенцији између Србије и Уједињених Америчких Држава: убиства и покушаји убиства; паљевине; разбојништва и теже крађе; фалсификовање и употреба лажних исправа; дела о лажном новцу и знаковима; утаје и преваре; кривоклетство; силовање, одвођење; кварење железница; трговина робљем; и дела на мору и лађи; — е. по конвенцији српско-аустро-угарској: убиства, побачаји; хотимична телесна повреда и злостава; прикривање, поништај, подметање детета или изношење да дете постоји; напуштање детета, одвођење малолетника или жена; дела против неприкосновености стана; силовање; дела против благонаравствености; двоженство; фалсификати; дела о лажном новцу и знаковима; лажно сведочење и поткупљивање сведока; лажна заклетва; проневере и незаконита наплаћивања од стране чиновника; подмићивање чиновника; крађа и разбојништво; насилна изнуда; утаја и превара; лажно банкротство; поништај туђих ствари; паљевине; злочиначка употреба експлозива; дела која могу изазвати поплаву; дела против безбедности бродова и железница; дела против јавне здравствености; прикривање ствари крадених или утајених; помагање кривцу да казну избегне; удружење зликоваца ради чињења кривичних дела.

Од захтева, да су дотична кривична дела, због којих се екстрадиција тражи, кажњива по законима обе државе, одступа се само код извесних дела, која по правном осећању долазе неоспорно у недопуштене радње, али за чије кажњивање у појединим земљама нема законског наређења за то, што је у њима н. пр. немогуће учинити таква дела.

(наставиће се)

ПРОФЕСИЈОНАЛНИ ЗЛОЧИНЦИ

(наставак)

Дечји криминалитет.

Најзад у свима земљама констатује се, и у статистикама градова и у статистикама села, веома знатна сразмера младих људи у криминалитету. Сразмера ова мања је, истина, у селима, и малим градовима но у великим градовима, али је ипак доста знатна и довољна да привуче пажњу криминалисте и полицајца.

Оно што је нарочито за узнемиравање, то је што млади злочинци не врше злочине и преступе само против сопствености, већ и против личности. У статистикама убистава налазимо их у знатном броју. Човек се мора пренеразити кад чује, да је велики део убистава последњих година извршен од младих људи, и то на најсвирепији начин. Почев од младог Тропљана (стар 20 год.), убице фамилије Кинг (6 личности), млади људи извршили су ове покоље: Леклерк, стар 18 год., убио је три лица; Жакијар, стар 17 год. и Виени, стар 15 год., убили су пет лица; *Греми,* стар 16 год. убио је једног старог рентијера, једну жену и запалио један ферм, итд.

Узроке увећавању дечјег криминалитета испитивали су криминалисте и одлични социјолози. Немогућно је, у осталом, испитати у детаљима ове узроке, нити ово испитивање интересује директно практичара. Може се само рећи, да је школски вагабондаж врло важан фактор увећања дечјег криминалитета, који се обично јавља услед дезорганизације домаћег огњишта. Отац и мати врло часни у осталом принуђени су да по цео дан проведу ван куће, на раду, и да на овај начин напусте дете, које налази на улици рђаве другове и, углодајући се на њих престаје одлазити у школу.

У малим градовима, ово напуштање школе мање је опасно, јер учитељ, позивајући родитеље, успева да малу скитницу брзо врати у школу. Сасвим је, пак, друга ствар у великим местима, где учитељ није у стању да ово учини. Чак и у селима често му је немогућно да скупи своје стадо, јер овде сами родитељи задржавају понекад децу од школе због разних својих послова. У овим случајевима, истина, од школског вагабондажа нема никакве опасности по криминалитет.

Друштво фамилијарног патронажа у Паризу предузело је озбиљну анкету у времену од 1900. до 1903. год. поред 646 фамилија, о чијој је деци оно водило старање, и констатовало, да је међу овим фамилијама било:

161 нормалних и легетимних;

116 дезорганисаних разводом родитеља,

322 дезорганисаних смрћу једног или оба родитеља, и

78 нормално-природних.

Изгледа, на први поглед, да корупција деце постоји само по градовима, и то нарочито по великим градовима, али

у ствари није тако. Скорашњи злочин, као нпр. онај Жилијев, доказују да ова опасност постоји и у селима, само што је у овима надзор много лакши но у великим градовима.

Специјализирање професионалних злочинаца.

Казали смо раније да се професионални злочинци, нарочито по градовима, деле на две категорије: *вишу* и *нижу*. У свакој од ових категорија налази се велики број специјалиста. И доиста, злочиначки се свет специјализира. Према своме старом занату, ако га је имао, или према околини у којој се нашао, почетник бира један специјалитет. Металски радници, бравари или механичари н. пр. изабраће првенствено такав специјалитет, у коме ће моћи искористити своје професионално знање. Они ће се одати крађама помоћу обијања или калауза, док ће литограф постати лако фалсификатор итд.

Индивидуе, које никуд нису радиле какав занат, и које с тога не притежавају специјалних знања, почињу, готово увек, своје шегртство извршењем лаких крађа, као што су н. пр. крађе из излога, од заспалих или пијаних лица итд.

Похођење судских претреса.

Велики број повратника посећује ревносно судске претресе, али не из радозналости, већ да на њима што научи. То је њихова *заједничка школа*, као што они вели. Говори искусних вештака привлаче увек њихову пажњу, јер из њих сазнају шта не треба да раде приликом вршења својих дела. Са овог разлога потребно је, да вештаци своја излагања чине на такав начин, како ће их моћи пратити само судије, поротници и адвокати.

Посећујући судске претресе, повратници се упознавају и са кривичним законом и поступком. Понеки од њих знају ове законе као и сами адвокати, и човек се у истини изненађује слушајући их како о појединим случајевима дискутују начином чисто правничким.

Специјалисте више класе разликују се од специјалиста ниже класе. Први су много вештији од других. Као главне специјалитете више класе налазимо: крађе по великим хотелима, преваре при коцкању, крађе накита итд.

Специјалитети ниже класе ови су: крађе помоћу обијања, ноћни напади, отмица, крађа из чекмежета итд.

Извесне врсте злочина и проступа заједничке су обема категоријама преступника, али ипак у начину њиховог извршења постоји увек велика разлика. Индивидуе, које припадају првој категорији, ретко се кад ослањају на случај при своме раду, већ се увек добро обавештавају и окружују потребним мерама предострожности. Поред овога, оне предузимају „*посао*“ само онда, кад су уверене да ће његова добит бити сразмерна опасности којој се излажу.

Нижа класа ради брутално и са врло мало обазривости.

Место састанка специјалиста.

По великим градовима специјалисте се састају на нарочитим местима, обично у појединим кафанама. Тако се, набављачи женскиња за јавне куће у Паризу састају у кафани, која се налази у једној од најживљих улица. Недалеко од ове кафане налази се једна друга, коју искључиво посећују крадљивци по мансардама. У једној другој великој париској улици налази се, такође, кафана, у којој се састају крадљивци драгоцености, и продају покрађу јатацима.

У самом центру Марсеља налази се више кафана и продавница пића, у којима се састају поједини злочинци — специјалисте.

У Берлину, у чекаоницама треће и четврте класе, на шлеској железничкој станици, скупљају се коцкари у циљу пљачкања руских и пољских емиграната, или пољских радника који се враћају после жетве.

Ова места састанака специјалиста не треба мешати са кафанама, баловима итд. који служе за опште састанке свију злочинаца.

Злочинци специјалисте у опште су много боље одевени, и често се ни по чему не разликују од часних посетилаца кафана. Они, који нису посвећени у обичаје професионалних преступника, помешање их лако са радницима, трговачким путницима итд. који су дошли да с друговима разговарају о пословима, или да „угасе жеђ“.

Психологија професионалних злочинаца.

Било би више него дрско стварати психологију, која би се примењивала на све професионалне злочинце. Као и код часне популације, психологија злочинаца варира од једне индивидуе као другој. Па ипак постоји неколико карактерних црта, које се налаза код великог броја професионалних злочинаца. Познавање њихово важно је за практичног криминалисту, јер му може користити у истрагама. Ми ћемо их с тога укратко изложита, не претендујући ни најмање да од њих стварамо законе, као што то чине извесни теоричари криминалне антропологије. Сам тај факт што су ове карактерне црте констатоване код великог броја злочинаца, не значи још да се оне морају наћи код свију злочинаца.

(НАСТАВИТЋЕ СЕ)

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

Син. Континентална опсада! Шта је то оче? То је нешто на води?

Мати. Да, кажи нам шта то значи, само тачно.

Отац. То ће рећи да је кројач без сумње добро опкољен.

Мати. Сиромах човек! Сигурна сам да ће га затворити.... Кад би зависило од мене за таква дела, која нису кривична, ја бих га сакрила у моју кошуљу...

Отац. Знаш ли ти колики је тај кројач? Он је крупан човек!

Мати. Свеједно, сакрила бих га ипак. Волела бих кад би дошао амо; ти се сећаш онога војног бегунца...

Отац. Ћути, ћути, ево их пењу се.

Друга сцена

Претходни, комесар, жандарми, шпијуни.

У том тренутку комесар и његови пратиоци, пошто су претресли целу кућу одозго до доле, стигоше на четврти спрат.

Комесар. А, врата отворена.... Опростите што вас узнемиравам, али то чиним у општем интересу.... Ви имате као суседа једног великог разбојника, човека који је у стању убити оца и мајку.

Жена. Шта? Господин Видок!

Комесар. Да, *Видок*, Госпођо, и ја тражим од вас, ако сте га ви или ваш муж примили, да ми га одмах и без изговора издате.

Жена. Ах, Господине комесаре, можете прегледати свуда ако вам то чини задовољство.... Ми да сакријемо једног...

Комесар. Молим вас... закон је врло строг! има један параграф, који се не шали и могли би се изложити великим казнама; за једног осуђеника ништа мање него...

Муж. (живо) Не бојимо се ми ничега, господине комесаре.

Комесар. Тако и треба... ја вама потпуно верујем, али да не бих имао шта себи пребацити, ви ћете ми дозволити да извршим један мали претрес, то је проста формалност. (Окрећући се својим пратиоцима) Господо, изласци су обезбеђени?

Пошто је озбиљно прегледао прву собу, комесар уђе у ону где сам ја био. — А у овом кревету? рече он дижући завесе и ја осетим како се крај мојих ногу подиже душек и полако опет спусти. — „Нема га! Као да је постао невидљив рече комесар; треба баталити“. Нико не може да појми колики су ми терет ове речи одакшале. Најзад комесар са својима оде, жена казанџијина из учтивости их испрати, а ја остах са оцем, сином и једном девојчицом који нису ни помишљали да сам тако близу њих. Они ме почеше жалити. Али ускоро госпођа Фосе дотрча прескачући све два и два басамака; беше врло задихана и уплашена.

Трећа сцена.

Муж, жена и син.

Жена. О, Боже, Боже, колико је само света скупљено на улици! Страшне се ствари говоре за г. Видока, па ипак ја мислим да ту има нечег истинитог; где је дима ту и ватре има. У осталом, ја тога човека нисам ни видела да ради и ако се зове мајстор — кројач.

Муж. И ти си као и други свет, правиш му неке претпоставке; видиш каква си брбљивица! Међутим, нас се само

једно тиче, управо мислим да ће нас се тицати: за шта га оптужују? шта кажу?

Жена. Шта кажу? Да човек задршће кад само помисли на то. Кад се каже за једног човека да је осуђен на смрт за разбојништво... Волела бих да чујем оног малог кројача, што му је дућан одонуд пијаца...

Муж. Море, завиди му због радње...

Жена. А портирка из броја 27 каже да га је виђала сваке вечери са неком дебелом штапином, тако добро пребученог да га је једва познала.?.

Муж. Портирка то каже?

Жена. И да је ишао и чекао некога у Јелисејским Пољима.

Муж. Они то тебе само магарче.

Жена Магарче! Магарац је може бити онај ликорција који каже да су сви они, који су долазили Видоку, лопови и да су га видели са сумњивим људима.

Муж. Даље, сумњиви људи; затим?

Жена. Затим да је комесар рекао бакалину да је Видок рђав човек... још горе... казао је да је велики злочинац, који је досад успевао да избегне заслужену казну.

Муж. И ти то верујеш! баш си права сељанка! ти верујеш комесару! Чујеш ли ево куца четврт... Мени никако не иде у главу да Видок може бити рђав човек, он ми баш на против изгледа добар, исправан... а, на послетку, нека буде какав хоће, нас се не тиче, гледајмо наш посао... ево прође и по сата... треба радити... на посао!...

Разговор преста; отац, мати, син и мала ћерка, цела породица Фосе, оде, а ја остадох закључан да размишљам о подлим оптужбама полиције, која да би ме лишила помоћи суседа, труди се да ме представи као озлоглашеног разбојника. Ова се тактика често употребљава, и ако се оснива на рекла-казала, и ако човека узбуђује, јер је неправедна. Она је поред тога још и непрактична, јер производи често дејство сасвим супротно ономе које се хтело. Често пута људи, који би иначе имали да ухвате каквог лопова, поплаше се да ступе у борбу са једним човеком који је свестан свога злочина и има у изгледу гилотину.

Прођоше скоро два сата од како сам затворен; не чујаше се ништа ни у кући, ни на улици; гомиле се беху растуриле; почео сам се био прибирати док једна смешна неприлика не погорша мој положај. Стадоше да ми крче црева и да ме завија стомак, и како у соби не видох никакав суд намењен за нужду, био сам у великој незгоди. Приморан да трчим из ћошета у ћошак примотим најзад један лонац. Нисам могао више трпети, подигнем заклопац и... Тек што сам свршио чујем да неко гура кључ у браву, поклопим брзо лонац поклопцем и понова се завучем у моје склониште. Неко уђе; госпођа Фосе с ћерком; неколико тренутака доцније дођоше отац и син.

Последња сцена.

Отац, мати, деца и ја.

Отац. Дакле, она јучерања чорба није још подгрејана?

Мати. Још ниси ни стигао а већ вичеш! Метнућу одмах на ватру ту твоју чорбу.

Отац. Зар ти мислиш да ова деца нису гладна?

Мати. Ах, Боже! Не иде то тако брзо, нек чекају као што и ја чекам. Боље би учинио да мало дунеш у ватру него што ту гунђаш.

Отац (дувајући) Као да се смрзао овај лонац?... а, изгледа да цврчи, чујеш ли?

Мати. Не, али осећам... не може бити друго... има неки...

Отац. Осећа се јучерањи купус то си може бити ти... Франсоа се смеје... кладим се да је он...

Син. Ето, какав је отац њему је крив цео свет.

Отац. Али, ти си једно неваљало дете... О, Боже, како то смрди!! Мислиш ли да си у штали! (љутито) Да, јеси ли ти у штали! (Обраћајући се жени) види да ниси ти што год.?..

Мати. Ја. Увек би хтео да сам ја... али, тај смрад не престаје.

Отац. Он је све јачи и јачи.

Ћерчица. Мама то смрди.

Мати. Ћаво нек носи овај поклопац изгорех се.

Сви у глас. О Боже какав смрад!

Мати. Ово је куга, ово треба бацити... Фосе, отвори, бога ти, прозор...

Отац. Јеси ли видела, то је још један подвиг твога сина.

Син. Оче, ја се заклињем да нисам!

Отац. Ћути, лажљивче један!.. Зар овај доказ није довољан? Господин, не може да иде на пети спрат!... тешко му је попети се још један спрат!.. помериће му се бубрези!.. Жао ти ногу?.. сад ћеш добити своје...

Син. Али оче?..

Отац. Не причај ништа... овамо... овамо, кад ти кажем! да те научим...

Син. Али... нисам ја...

Отац. Ти си крив за све... како се каже?.. ко лажо тај и краде...

(наставиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине алдинске, актом својим Бр. 799, пита:

„Суд овај моли уредништво, да у првом народном броју изволи дати обавештење о овоме:

Ову општину алдинску, састављају два села, и то: село Алдинац и Репушница, па према томе ова општина, поред свог председника, има и свега два кмета као чланове суда.

Пре извесног времена, кмет села Алдинца дао је оставку, и ова му од стране суда и одбора на основу законских разлога одлуком уважена, а на његово место, истом одлуком, одбор је из своје средине изабрао једног одборника за вршиоца дужности кмета, до дана избора, и оваку одлуку надзорна полициска власт одобрила је.

Сем овога, пре но што би био одређен нов избор на место овога кмета, десио се случај, те је онај кмет другога села Репушнице умро.

Поводом овога, суд и одбор и на место овог кмета узео је из средине одбора још једног одборника за вршиоца дужности кмета истога села Репушнице, до избора, па је и ова одлука према закону достављена надзорној власти, која је такође примљена к' знању без икаквих примедаба, што значи да је у свему и одобрена.

Од онога дана, од кога су ови одборници одлукама уведени у дужност као вршиоци дужности кметова, они су на прво место примали кметовску плату, па су за то исто време вршили и све дужности кметова, које из разних закона истичу.

Па како је по чл. 88. става последњег закона о општинама казато, да се одборником може заменити само један кмет, а не више, и како овди у оваком раду не стоји замена кмета са одборником, већ стоји случај, да је општински суд од једаред оба кмета изгубио, и њима изабрао вршиоце дужности кметова, то сада дакле, настаје питање, да ли је у оваквом случају правилан рад суда овог или не. Да ли се ови сматрају као кметови или као вршиоци дужности кметова, пошто су, наравна ствар, и кметовску плату за то време примили, и најпосле како се њихови потписи на пресудама и осталим актима сматрају, да ли као кметовски или другаче, и да ли је њихов рад у опште правилан у колико су га они као овакви за време своје службе обављали или не?“,

— На ово питање одговарамо:

Кад је кмету села Алдинца уважена оставка а кмет села Репушнице умро, те тако оба кметска места остала празна, онда су им се морали наћи заменици.

Да су ова села имала још по једног кмета, онда би по чл. 38 и 120. закона о општинама, они били заменици овим бившим кметовима, али како тога није било, онда им је замонике требало наћи на други начин.

Тај други начин предвиђен је ставом осмим чл. 122. поменутог закона, дакле из одборника дотичних места, и суд је тако и урадио, и његов је рад у томе погледу саобразан закону.

Одборници, одређени на овај начин да заступају кметове, улазе у сва права кметова, и сваки њихов рад у томе својству, и у границама закона, има пуну важност и законитост.

Овакав њихов положај није у сукобу ни са наређењима чл. 88. закона о општинама, јер се они овде не јављају у улози тренутних заменика кметовских, него у својству вршиоца сталне кметовске дужности.

II

Један полицијски писар пита:

Молим уредништв за објашњење у следећем:

Ја сам добио за писара I. класе начелства 16 марта 1905. г. а један други писар добио је исту класу крајем јуна исте године.

При преводу по новом закону обоје будемо преведени за писаре II. класе. Доцније тај писар буде отпуштен, и у пр. години опет враћен за писара II. класе.

Указом од 2. маја тек. год. добијемо обоје за писаре I. класе стим да сам у указу пред њим.

Године службе он има више од мене.

Није зато, што се овде тиче мога старешинства, но држим да је моје мишљење правилно, кад налазим да сам старији, из ових разлога:

Што сам пре њега постао писар I. класе по старом закону; и

Што сам у указу од 2. пр. месеца, на првом месту између свих унапређених писара."

— На ово питање одговарамо:

По § 1. закона о чиновницима грађанског реда, „својство" чиновника задобија се указом, а по § 2. истог закона, од тога дана почињу и сва права чиновничка.

Према овоме, а с обзиром и на § 8. овога закона, по коме су године службе без утицаја на право унапређења, има се узети: да је старији онај који је први добио старију — вишу класу.

И, како и овде стоји случај, да је један добио I класу 16. марта 1905. год., а други тек крајем јуна исте године, то се има узети, да је старији онај, који је добио I класу месеца марта, јер доцније изједначавање није изменило овај факат.

Без овога, она околност, што је неко у једном указу први поменут, не би пружала право старешинства, јер се то има узети као ствар случаја, пошто код полицијских чиновника у опште не постоји ранглиста.

III

Деловођа општине блажевске пита:

„С. Ђ. књижар, под 28 јуном 1911. г. издао је уверење једноме лицу, о томе, да у његовој књижари нема монопол. образаца од 2 динара, а на исто није прилепио таксу у 2 динара тач. 4 такс. тарифе зак. о таксама. Поменуто лице ово уверење приложило је уз жалбу, изјављену на пресуду суда општ. Б. Број 659, на коју је жалбу утиснуло марку од 2 динара, и првостепени суд К. одобрио је пресуду општ. суда решењем Бр. 27887 1911. године

Књижар С. за неприлепљену таксу у два динара, учинио је кривицу из чл. 51 зак о таксама.

Моли се уредништво за објашњење у П. Гласнику:

Да ли је за извиђање овог дела и осуду надлежан општински суд, пред који је поменуто уверење дошло; јер члан 51 став 3 гласи; „за изрицање осуда надлежне су све власти пред које таква исправа дође," а чл. пак 61 тач. 5 гласи; за дела из чл. 54, као и за дела из чл. 51. и 53. овог закона, која се појаве пред самоуправним властима, пореска одељења."

— На ово питање одговарамо:

У овом истакнутом питању стоји случај чл. 53. закона о таксама, и за извиђај и осуду надлежна су пореска одељења према тачци 5. чл. 61. истог закона.

Нека, дакле, суд пошље уверење одељењу, а оно ће учинити даље што треба по закону.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

У колико Београд постаје сваким даном све сигурнији од домаћих опаснијих злочинаца, који одавде узмичу услед јаке контроле над осуђеним лицима и сумњивим светом у опште, у толико је приметнија најезда страних, међународних злочинаца против имовине. Будући непознати београдским полицајцима и криминалној архиви Управе Београда, заклоњени исправним пасошима, господским изгледом и оделом, становањем по бољим хотелима и вештим манипулисањем при својим операцијама, мислили да су га изгубили, а нико није не само уочио крадљивце, већ није ни приметио кад је покрађен, те је хватање крадљиваца у толико било теже. Ну после неколико дана живог трагања, крадљивци су ипак били похватани. Двојицу су дедективи ухватили у Саборној Цркви о Видовданској свечаној служби за покој изгинулим на Косову, а трећи је ухваћен на трамвају, све при покушају да извуку кесе, при чему су једино од дедектива и примећени, а не и од оних којима су новац покушали да покраду. То су:

1. **Михајло Марковић,** родом из Атине, са станом у Цариграду, одакле прави излете по Европи, стар око 40 година, угојен;

2. **Демостен Нерократос,** родом из Пиреје, са станом опет у Цариграду, стар око 32 године, сув, и

3. **Михајло Себеф — Бојаџијев,** родом из Селвијева у Бугарској. стар око 35 година, висок, крупних црних бркова.

Кад су приведени полицији протестовали су најодсудније што се «бесправно као исправни људи» лишавају слободе, ну после опсежног

успу да изврше по коју крађу, док на повратку махом не буду ухваћени.

Тако су и ових дана биле учестале крађе из џепова, нарочито по трамвајима и у време кад су највише посећени. Покрађени су се само жалили на нестанак новчаника, неки су чак саслушања, нарочито кад су видели спремљене депеше за њихове и друге стране полиције, којима се о њима тражи обавештење, признали су да су коцкари.

На учињена питања управи су стигли одговори из Цариграда, Букурешта и Софије, да

су сва тројица познати као опасни крадљивци. Маркопас је од њих највештији и најпрепреденији. При њему је нађена једна справа, у виду неких малих кљешта, са којом се сваки кључ у вратима може обрнути и на тај начин закључана врата отворити. Према томе, тај се

не заустављa само на цепним крађама, само што је за ове друге био преухитрен. Из Букурешког извештаја види се, да су и тамо били сва тројица заједно, те изгледа да стално заједнички раде. Али су у Београду све подвојено, у разним хотелима, становали. Двојица су више ноћевали у Земуну, а у Београд само преко дана прелазили.

Од како су они цохапшени крађе су одједном престале, али како противу њих није било доказа, то су после издржаног тридесетодневног затвора у полицијској «Главњачи» протерани на свагда из Србије. Али су у Београду премерени, фотографисани, а о њима узети и прибављени сви потребни подаци и од стране полицијских органа добро упознати. Нека на ове тице селице и остале полицијске власти обрате пажњу, ако би их пут нешто опет нанео у Србију у које име им и износимо слике.

ПОТЕРЕ

Петар Милошевић, б. жандарм, одвео је Петкану жену Живојина Пејића, тежака из Рибара. Петар је стар 50 година, средњег раста, плав, бркове шиша, у новом оделу од шајка. Петкана има око 45 година, средњег раста, плава, сувоњава, на десном образу има младеж, у оделу је сељачком.

Депеша начелника ср. беличког Бр. 11368.

Лука Новаковић, браварски калфа, из Крагујевца, извршном пресудом првостепеног суда од 18. марта пр. год. Бр. 14587, кажњен је са 15 дана затвора за дело из § 250. а. кр. закона.

Његово место бављења непознато је.

Пронађеног треба подвргнути издржавању горње казне, и о извршењу известити надлежну власт.

Акт нач. округа крагујевачког Бр. 10460.

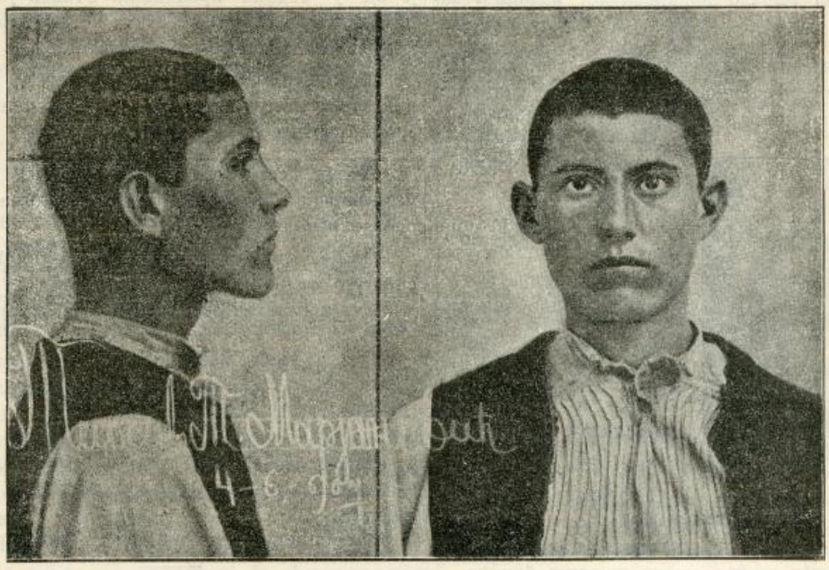
Стеван Петровић, осуђеник нишког казненог завода, побегао је. Он је родом из А.-Угарске. стар 28 година. раста омаленог, у лицу црн, сув, очију смеђих, на левој руци до лакта има одоздо позадину.

Радован Кнежевић, тежак, из Петровог Села, родом из Црне Горе, који одговара за убиство, побегао је из притвора.

Он је стар 20 година, повисок, изгледа мало погурен, добро развијен, малих наусница.

Депеша начелника ср. кључког Бр. 9311.

Тиосав — Тихомир — Марјановић, осуђеник београдског казненог завода, чију слику износимо, побегао је. Родом је из Стрмова, среза рачанског, округа ужичког, стар 23 године, средњег раста, смеђе косе, жућкасто зелених очију; од особених знакова има: на левој руци белегу од посекотине у облику праве линије, правца хоризонталног, величине

1 см., удаљена за 1·5 испод корена кажипрста; младеж величине житног зрна, удаљен за 2 см. испод грла; белегу од посекотине у облику праве линије, правца хоризонталног, величине 2·5 см. на репу десне обрве; белегу неправилна облика величине 3/2·5 с. на среди превоја леве стопале.

Акт Управе београдског казненог завода Бр. 3772.

Коста Станковић, из Орана, има да издржи десет дана затвора по судској пресуди али је у бегству. Стар је 18 година, висок, црномањаст, у оделу сељачком. Пронађеног треба ставити у затвор, а по извршеној казни известити начелника среза јабланичког.

Депеша среза јабланичког Бр. 13142.

Јакша М. Аксентијевић, из Сладаје, извршио је убиство и побегао. Он је стар 28 година, црномањаст, сув, има шиљасту браду, брчића заковрчених. У оделу је сељачком онога краја.

Депеша начелника среза деспотовачког. Бр. 8464.

Аца Макевић келнер, из Дреновца у срезу мачванском, одговара за превару али се налази у бегству.

Он је стар 19 година, повисок, смеђ, одело грађанско.

Депеша начелства округа подринског, Бр. 9550.

Маринко Мијајловић, из Ланича, окр. пожаревачког, који одговара за крађу, побегао је испред спроводника. Он је стар 25 година, средњег раста, без браде, бркова кратких, косе црне.

Депеша начелника среза ресавског Бр. 12419.

Манојло-Миливој Петровић, сарачки раденик, одговара за повреду тела. али му се не зна место борављења.

Он је стар 20 година, а остали опис му је непознат.

Депеша начелства округа ваљевског Бр. 978.

Чедомир Комошевић, бивши осуђеник, одговара за крађу, али се налази у бегству.

Он је стар 25—26 година, раста средњег, погурен, у лицу у опште плав, очију зелених, носа прилично великог, правилног, браде и бркова нема, кад говори он мало уњка, очима жмирка, и врло се често смеје безразложно. Одело сељачко од жутог шајка.

Депеша начелника ср. прокупачког Бр. 12870.

Павле Раденковић, Јован Маринковић и Лазар Стојановић, Цигани, чији је опис непознат, извршили су крађу у селу Подунавцима и побегли.

Депеша начелника среза жичког Бр. 8723.

Пантелија-Паја Јовановић, Циганин из Кртинске, који одговара због крађе, побегао је од власти. Он је стар 30 година, средњег раста, развијен, косе црне, бркова црних, великих. Одело сељачко.

Акт начелника ср. посавског окр. ваљевског, Бр. 8621.

Тодор Иванов, осуђеник пожаревачког казненог завода, чију слику износимо, побегао је. Родом је из Сергијевца, округа трновског у Бугарској, стар 18 година, раста средњег, очију затворено плавих, косе смеђе; од особених знакова има: на левом лакту белегу од посекотине, крива линија, величине 2 см. страна спољна; на кажипрсту леве руке више белега од посекотине разне величине страна унутрашња; на десном лакту белегу од чира величине и облика петпарца страна спољна; и са десне стране темена белегу од ране неправилна облика величине 2/1 см.

Депеша Управе пожаревачког казненог завода Бр. 2583.

Костантин Димитријевић, тежак из Падежа, у срезу расинском, чију слику износимо, одвео је незнано куд **Драгињу** — Гину, малолетну кћер Аксентија Милутиновића, учитеља из Падежа.

Костантин Димитријевић.

Пре тога он је обио врата на кући Милутиновића и покрао: 240 динара у новчаницама од по 20 динара; два пара златних минђуша, два златна прстена, једну златну иглу, сто метара српскога платна и разне друге кућевне ствари.

Костантин има око 30 година, стаса високог, танког, образа дугих, лица и очију црних, малих кратких бркова.

Кад се насмеје онда му особити изглед дају два горња предња зуба, који су на крајевима уздуж до десни црни.

Од одела носи копоран и панталоне од шајка лепе израде, на глави жућкасти шешир а на ногама грађене опанке.

Драгиња је средњег стаса, има 14—15 година, добро развијена, округлих белих образа, црних очију, обрва и косе такође црне.

Акт градског судије за град Крушевац Бр. 6193.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

ТРАЖИ СЕ

Николу Станева, из Плевне у Бугарској, тражи породица преко Бугарског посланства. Он је по свој прилици у Нишу или Лесковцу.

Ако из каквих разлога не би хтео да се врати породици, онда бар да јој се јави, како би му послала новчану помоћ, јер сазнаје да је он у бедним приликама. Станев је по занимању кројач, проседе косе, риђих бркова, кестењастих очију, слабуњав и блед у лицу.

Пронађеном треба ово саопштити на потпис, па о томе известити ово одељење, с позивом на његов акт АБр. 974.

Аћим, син Јелене Стојић, из Шапца, штампарски шегрт, још прошле године отумарао је незнано куд.

Он је стар 14 година, омален, смеђ, у десно око фаличан.

Акт начелства округа подринског Бр. 2917.

КРАЂЕ СТОКЕ

Радоју Новаковићу, из Добрујевца, украден је коњ длаке жуте, цветаст, матор 4 године, има жиг Т.

Депеша начелника ср. бољевачког Бр. 1049.

Симеуну Петровићу — Мошићу — из Жидиља, украдена је кобила алатаста, матора 8 година, има жиг О. а на десном оку има белу белегу, величине кукурузног зрна.

Депеша начелника среза деспотовачког Бр. 8592.

Ђорђу Велимировићу, из Црвене Јабуке, украден је коњ длаке алатасте, цветаст, висок 136. см. има жиг В. с десне стране испод ребара има једну гуку величине кокошијег јајета, матор 5 година.

Депеша начелника среза тамнавског Бр. 11111.

Крсману Недељковићу, из Лозне, украдена је крава јалова, цветаста, матора 3 године.

Депеша начелника среза трстеничког Бр. 9447

Милети Бајкићу, из Свилајинца, украдене су две кобиле. Једна је затворено дорататса, матора 6 година, има жиг О и у десно око ћорава. Друга алатаста, матора 7 година, жиг О, на челу цветаста.

Депеша начелника среза ресавског Бр. 12264.

Милану Раковићу, из Бресница, украдена је крава јалова, матора 4 године, длаке жуто беле, без роваша, рогова виластих, три су јој сисе неразвијене — алчак.

Акт начелника среза љубићског Бр. 8998.

Михајлу Јовановићу, из Реснице, украден је коњ мрко доратаст, ровашен у оба ува, цветаст, матор 8 година, има жиг Т.

Депеша начелника среза деспотовачког Бр. 7080.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове покраће.

МАНГУП СТОКА

У општини беловодској налази се мангуп во, длаке сиве, матор 8 година.

Депеша начелниса среза лужничког Бр. 5419.

У општини доњо-присјанској, налази се мангуп во, длаке мрке, без роваша, рогова виластих.

Депеша начелника ср. власотиначког Бр. 9108.

Код суда општине сираковачке налази се мангуп кобила, длаке дорастасте, цветаста, лева задња нога путаста, жиг О.

Код суда општине в. градиштанске налази се мангуп коњ, длаке загасите, матор 10 г.

Депеша начелника ср. рамског Бр. 9129,

Код начелника среза жичког налазе се две мангуп кобиле. Једна је длаке беле, са жигом положено В. без роваша, матора 10. година, у једно око ћорава. Друга је длаке зелене, матора 5 година, слепа, без жига и роваша,

Акт начелника среза жичког Бр. 9285.

За сву ову стоку траже се сопственици.

НАЂЕН ЛЕШ

У Сави, код железничког моста, нађен је један утопљеник, чија се идентичност није могла утврдити.

Утопљено лице старо је око 40 година, средњег раста, бркова смеђих, густих, косе местимице проседе.

Од одела има: плави чохани фермен, кожух, кошуљу и гаће од српског платна, на ногама шарене сељачке чарапе и дубоке сарачке опанке, на глави црну шубару, опасано је узаном калемћарком шамијом.

Родбина, чијег је члана нестало, а позна га у описаном лицу, нека се јави кварту савамалском с позивом на његов акт Бр. 7003.

Штампа Краљ. Срп Државне Штампарије

Уредник Душан Ђ. Алимпић.

БРОЈ 27. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 15. ЈУЛА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ЗА ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“ НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Председника Министарског Савета, Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за секретара треће класе начелства окр. крајинског Драгутина Ј. Васића, писара прве класе антропометриско-полицискога одељења Министарства Унутрашњих Дела у Пожаревцу, и

за полицискога писара друге класе среза копаоничког Вујицу Ж. Мицића, полицискога писара исте класе среза жупског, — по службеној потреби, но без права на накнаду путних и селидбених трошкова.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 6. јула 1912. године, у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Председника Министарског Савета, Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за писара четврте класе антропометриско-полицискога одељења Министарства Унутрашњих Дела и шефа истог одсека у Пожаревцу Милана Графа, полицискога писара треће класе начелства округа пожаревачког.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 7. јула 1912. године, у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Председника Министарског Савета, Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Ђорђе Матејић, секретар друге класе начелства округа крајинског, и

Ђорђе Стојановић, полициски писар прве класе начелства округа нишког, — на основу § 70. закона о чиновницима грађанског реда ставе у стање покоја с пензијом, која им према годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 6. јула 1912. године, у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

БЕЛЕШКЕ ИЗ СУДСКЕ ПРАКСЕ ПО КРИВИЧНИМ ДЕЛИМА

КРИТИЧКО ИЗЛАГАЊЕ

од

М. С. Ђуричића

судије Касационог Суда

(НАСТАВАК)

56. Кад оптужени нанесе писмену увреду једном истом лицу, у два маха, онда је продужење (§ 70. казн. зак.) а не реални стицај кажњивих дела (§ 69. к. зак.).

[В. III 5. XI 1911. № 14230, гди је узето да стоји реални стицај].

Х. је оптужен за то, што је поднео две доставе Господину Министру Просвете, једну од 13. V 1910. и другу од 10. VII исте год. и у истима нанео јавну увреду прив. тужитељици.

Мотиви пресуде првостепеног суда

„Овде стоје два дела увреде, и то у инкриминисаним изразима, а које је оптужени писао у два акта, упућена Господину Министру Просвете и Црквених Послова, јер се из целокуног писања види тенденција оптуженог да вређа приват. тужиљу, те према томе оба ова дела кажњива су по § 213. к. зак.“.

Ову пресуду одобрио је Апелациони Суд и оснажио Касациони Суд.

Напомена. Овде имамо један сасвим јасан случај продуженог злочина. Тако стоји: а) да је једно лице увређено у два маха; б) да је оба пута увреда учињена на исти начин, и према томе в) да ваља сматрати да су обе ове радње сукцесивно остварење једне решимости за вређање приватне тужиље. Ко би хтео да се упозна с исцрпнијим излагањем о овој материји, упућујемо га на наш чланак „Продужени злочин“, који је отштампан у „Полицијском Гласнику“ за 1910. годину, и у засебној књиги „Кривично-правни чланци“, Београд 1910. године.

57. Један случај примене § 287. казн. законика.

Х је оптужена, што је на дан 6. Х 1906. год. одредила да даје своје ствари на лутрију, па ову продужила за први јануар 1907. г. и тога дана дала своје ствари, означене у срећки, на лутрију.

Мотиви пресуде првостеп. суда.

„Према признању оптужене и поднетим срећкама стоји дело из § 287. крив. закона.

Да је ово дело учинила оптужена Х, као доказ противу ње стоји њено признање § 225. кр. пост., које се слаже са свима изнесеним околностима“.

Према признатим олакшавним околностима из т. 4. и 7. § 29. к. зак. суд је својом пресудом опт. Х осудио на 20 динара новчане казне или евентуално на два дана затвора. Ову пресуду одобрио је Апелациони Суд и оснажио Касациони Суд. [III 5. XI 1911. № 14112].

58. Тајност гласања повређена је, и стоји дело из чл, 167. д) зак. о општинама и онда, кад бирач завлачи руку само у неке кутије, а не у све кутије, које примају гласове.

[I 15. XI 1910. № 13019].

Примедбе гласе овако:

„По чл. 167. д) зак. о општинама, узима се да је гласач повредио тајност у гласању, ако не би гласао односно завлачио руку, у сваку од оних кутија, које су за пријем гласова одређене. Према томе не може опстати разлог суда да у радњи оптуженог Х, што је гласао само у две а не у све четири кутије, које су биле одређене за пријем гласова за избор општинских часника нема кривице. Јер, и ако со из таквог његовог гласања не може као тачно знати, у коју је, од оних двеју кутија гласао, ипак то гласање представља повреду тајности, коју закон казни, јер се у поменутом законском пропису тражи, да гласач гласа у сваку кутију, дакле да сачува гласа и неодређеност у гласању, у односу на све кутије, а не само на поједине између њих“.

59. Општински чланици одговорни су за дело из чл. 163. зак. о општинама и онда, кад на време пошљу суду општински азбучни бирачки списак. само ако нису послали и засебне азбучне спискове за поједина села, која улазе у састав општине.

[О. С. 30. IX 1911. г. № 12164].

Примедбе I 22. VIII 1911. № 7222, које су одржане у Општој Седници.

„По чл. 117. Устава, сви закони и *законите наредбе,* које су законим начином обнародоване, имају обавезну силу за све грађане *и власти земаљске.*

Па како је Министар Унутрашњих Дела, на основу чл. 21., 22.. 23., 27. и др. закона о општинама прописао формуларе, по којима су све власти дужне биле да поступају, јер су као прилози уз закон о општинама прописно објављени, — то је суд према овоме требао да оцени: да ли за оптужене у овоме делу *постоји кривична* одговорност у смислу чл. 163. зак. о општинама, пошто су они, као органи општинске власти, пропустили да изврше на време своје дужности у погледу правилног потврђења бирачких спискова".

Одбачени противразлози шабачког првостепеног суда од 6. IX 1911. № 35005.

„Из података, које је истрага прибавила, види се да су оптужени азбучни бирачки списак за општину б. послали на време суду на потврду, што значи да је отпао сваки разлог за њихово даље инкриминирање, кад су они ову своју дужност правилно и благовремено извршили (в. чл. 22. и 181. б.) зак. о општ.).

То што оптужени нису до означеног рока, 11. фебруара 1910. год. — послали суду на потврду и гласачке азбучне спискове за поједина села, која улазе у састав пом. општине б., не може манифестовати кривично дело из чл. 163. I Одељ. зак. о општ., кад закон о општинама изрично такву дужност није ни ставио у надлежност. (в. чл. 22. и 36. зак. о општ.).

За расправу питања да ли су оптужени као чланици општински (органи) били дужни да пошаљу посебне бирачке азбучне спискове за свако село, које улази у састав њихове општине, на потврду првостепеном суду, од одлучне су важности чл. 22. и 23. зак. о општинама.

Чл. 23. зак. о општинама ставља у дужност општинском суду, да пошаље првост. суду на потврду у означено време азбучни гласачки списак за свако гласачко место.

Како сеоске општине образују једно гласачно место [в. чл. 22., 36. и 58. зак. о општ.], то онда значи да су органи те општине обавезни да првостепеном суду пошаљу на потврду само општи азбучни гласачки списак за своју општину. Ту законодавац није учинио никакву резерву, какву је учинио код варошких општина, које испуњавају услове из чл. 36. зак. о општ., те се онда чл. 23. истог зак. не може екстензивно тумачити, као да је обухватио потврду и ових бирачких спискова, јер би такво интерпретирање било у даном случају у колизији са начелом, које је изражено у § 221. крив. пост.

Шта више из текста чл. 27. ђ.) зак. о општ. појављује се да је законодавац потврду ових бирачких азбучних спискова оставио дотичном општинском суду.

Овакво тумачење чл. 27. ђ) закона о општинама појављује се као тачно и кад се стави на гледиште логичног тумачења. Јер законодавац прописујући азбучни гласачки списак за свако гласачко место и захтевајући да со он тврди првостепеним судом, ишао је на то да пружи веће гаранције за правилност самог избора, и искључи злоупотребе избора, које су под режимом старог закона о општинама биле могуће, кад ти спискови нису били потврђивани првостепеним судом. Док уводећи посебан гласачки азбучни списак за свако село, које улази у састав једне општине, чију је потврду оставио општинском суду, законодавчева је тежња била да упрости избор сеоских кметова и олакша њихово обављање, имајући том приликом у виду оне гаранције које даје аутентични гласачки списак за целу општину, јер и при избору сеоских кметова употребљује се овај општи азбучни бирачки списак, као контрола тачности посебног селског азбучног списка, те је онда појава злоупотреба онемогућена.

Позивању на чл. 117. Устава нема места, јер овде није у питању наредба, коју је Господин Министар Унутрашњих Дела издао само на основу овлашћења законодавца. Напротив овде је случај, где је Г. Министар мимо закона, наредбом својом прогласио обавезност потврде сеоских азбучних спискова (која улазе у састав једне селске општине), зашта није био овлашћен од законодавца, јер дато овлашћење у чл. 23. зак. о општ. има се тако разумети: да изради само формуларе ових бирачких спискова, у границама које је законодавац у чл. 21., 22., 23. и 36. зак. о општ. поставио.

Међутим за обавезност наредбе Г. Мин. Унутр. Дела тражи со да и она почива на легалној основи. Она ће тај услов испуњавати, ако постоји законодевчево овлашћење за њено доношење, и ако се не противи тексту ни духу закона, који њоме има да се допуни. Но ако она иде даље од тога, па мења или проширује одредбу једног позитивног закона, какав је дани случај, онда таквој наредби оскудева легална основа, због чега је суд не мора респектовати као наредбу са законедавним карактером.

Са изложених разлога суд налази да постављени поступак оптужених не може представљати деликт sui generis из чл. 163 I Од. зак. о општинама".

Напомена. Ми заступамо гледиште, изнето у противразлозима, па како су они и сувише исцрпни, ми ћемо бити кратки. Нема ниједног прописа у закону о општинама, по коме би општински судови дужни били слати првостеп. суду на потврду и азбучне бирачке спискове за поједина села, која припадају једној општини. Напротив по чл. 27. ђ) зак. о општ. овакве спискове потврђује сам општински суд. То је и добро, а и сигурно, јер се гаранција налази у ономе општем општинском бирачком списку, који се мора слати на потврду првост. суду, из кога се тачно морају извести посебни спискови за поједина села. И тако: кад у закону о општинама нема ниједног прописа о означеној дужности оптужених, онда пропуштање овога рада не може ни чинити дело из чл. 163. зак. о општинама.

Ну ни у оном случају, кад би се узело да је прописивање означеног формулара основано на закону, опет со не може извести да овде стоји кривична одговорност оптужених. Они су могли мислити онако исто, као што и ми мислимо, да је прописивање овога формулара само производ једне омашке или поступање произвољно, противно законској форми, и по томе да стоји дотична законска обвеза, па нема ни места да се на њих примени криминална казна. Правило је да се криминална казна може применити само на онога за кога је несумњиво да је знао или могао знати да својом радњом вређа извесну норму, чија је повреда угрожена казном, а те извесности овде нема. § 54. а) казн. зак.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

О ЕКСТРАДИЦИЈИ КРИВАЦА — С ПОГЛЕДОМ НА ПОЗИТИВНЕ ПРОПИСЕ СРПСКИХ ЗАКОНА

ОД

АЛ. ЈОВ. КУЗМАНОВИЋА

(НАСТАВАК)

Дела, која повлаче екстрадицију јесу она, која су кажњива по општем праву. Да би се тежина тих кривичних дела за екстрадицију што правилније определила, у уговорима се предвиђа, колика треба да је највећа законо-могућа казна, по законима такође обе државе, кад се екстрадиција тражи у циљу суђења кривцу, и колика треба да је досуђена казна кривцу, кад се екстрадиција захтева у циљу извршења пресуде над њиме, па да би се екстрадиција могла одобрити. У конвенцији, коју је Србија закључила са Аустро-угарском, предвиђено је да ће со издавање допустити само у случају кад дело по закону државе, која издавање кривца тражи, и државе, која је умољена, повлачи казну од године дана затвора или тежу. Међутим много је боље, кад се висина казне законске узме на једну меру, а величина досуђене казне на нижу меру тако, да на пр. екстрадиција буде дозвољавана кад је законска казна могућна за то дело шест месеци или већа, и кад је досуђена казна месец дана затвора или већа, а ово је боље прво због тога, што је пре узимати у обзир досуђену казну кривцу, која је једина, коју је он по закону заслужио, него казну, која се у закону помиње, и која је неопредељена за кривца већ по томе што се креће од минимума до максимума, и друго, што кривац, коме је казна досуђена, не треба да буде у бољем положају од онога, коме се тек има судити и коме ће се вероватно по извршеној екстрадицији досудити толика иста блага казна ма да је екстрадиран с

погледом на могућу величину казне у закону предвиђене. Што се тиче одређивања мере казни која повлачи екстрадицију, ту меру, у циљу спречавања чињења кривичних дела, треба спустити што ниже, пошто је данас казну бегством у опште лако избећи код јаких комуникационих средстава и остварене слободе кретања, и пошто су репресије према кривцима данас у опште благе те и казне законима и пресудама благо одмерене. Издавање треба да се врши не само за извршена дела него и за покушана дела као и за саучешће, ако су ти покушаји и саучешћа кажњиви по законима државе, која издавање захтева, и умољене државе. Олакшавне околности не узимају се у обзир при одређивању, да ли деликт према предвиђеној казни треба да повуче екстрадицију, па ма законодавац, признајући те олакшавне околности предвидео и нарочиту благу казну. Околности извињујуће од казне такође нема да цени држава, од које се екстрадиција тражи. У конвенцијама, које је Србија закључила са Швајцарском, Белгијом, Холандијом, и Аустро-Угарском предвиђено је, да издавање обухвата и дела у покушају као и саучешће; у конвенцији српско-италијанској назначено је, да ће се издавање моћи тражити и за покушај дела; у конвенцијама између Србије и Велике Британије и Уједињених Америчких Држава наглашено је, да ће се и за саучешћа издавати, а у конвенцији Србије и Велике Британије назначено је још код појединих дела, да ће се издавање вршити и за њихов покушај. — Кад је између две државе уговорено, да се због једне врсте кривичних дела извршује екстрадиција, и кад се по законима обе те државе таква дела кажњавају казном већом од оне, која служи за мерило, да ли ће се екстрадиција одобрити или не, па доцније једна држава, која ће бити умољена, своје законе промени тако, да та дела под новим карактером, који им се да, или при новој величини казне, која им се определи, не подпадају под превизије уговора, да ли ће се кривци и за таква дела под промењеним околностима морати екстрадирати или не, — може се сматрати као спорно питање, које се решава у томе смилу, да једна држава сме мењати своје кривичне законе без погледа на уговор о издавању криваца, јер се тај уговор тумачи тако, да држава уговорница нема дужност да издаје друге кривце него оне, који учине кривична дела, у уговору поменута, а која у време тражења екстрадиције одговарају условима у уговору предвиђеним, те да по томе та држава има право не издати кривце, који према доцнијим кривичним законима немају услова за екстрадицију.

Нека кривична дела, која имају извесан специјалан карактер, изазивају одбијање екстрадиције кривца. Нема разлога за издавање с погледом на задатак екстрадиције, с погледом на одбрану општих интереса, кад дела вређају интересе или организацију само једне државе. Специјална кривична дела, која не компромитују законе и јаван ред друге државе и која не представљају велико морално зло, као што су кривице фискалне, против војно дисциплине, бегство из војске, и др. као год и политичка кривична дела, не повлаче екстрадицију. Учиниоци штампарских кривица не издају се, па чак ни када су односна дела обична увреда, провокација на злочин, ширење неморала. — Кривци, који су учинили политичка кривична дела, не издају се због тога: што та дела не уде другој држави, — што код учиниоца таквих дела по правилу нема оне покварености, оскудице морала, које има при чињењу других дела, — што се та дела дешавају у борби једне партије према другој, а страна држава ту борбу, као унутарњу ствар друге државе, не треба ни да помаже ни да одмаже, и то ни у току борбе ни у последицама њеним, никаквим начином па ни екстрадицијом, — што би се издавањем таквих криваца омогућило, да се над њима не изриче хладнокрвно правда, већ да им се осветнички враћа зло, које су држави учинили. По чл. 31. овоземаљског Устава забрањено је издавање чисто политичких криваца. — Али учињено дело може да буде истовремено политичка кривица и деликт по општем праву. За разлику од правих политичких кривичних дела оваква се зову релативно-политичка кривична дела. Релативно-политичко дело може да буде комплексно — кад иста радња сачињава у исто време политичку кривицу и кривицу по општем праву, као што је онеспособљавање владара, да врши владалачку власт, а може да буде и конексно — кад је једна радња кривична по општем праву али служи као средство за извршење друго радње, која има вид чисто-политичког дела или комплексног дела, као што је уништај туђих ствари, да би се дошло до места, где има политичко убиство да буде извршено. Екстрадиција се одриче и за дела релативно-политичка, била комплексна била конексна. Међутим, постоје разлози, по нашем мишљењу врло јаки, због којих би требало вршити екстрадицију и због дела релативно-политичких под условом, да се за та дела примени казна, не која је предвиђена за политичко дело, него казна, која је предвиђена за такву врсту дела кад се учине ван политичких намера, и под условом да се изрицање казни врши по редовној процедури. Ти би разлози били следећи: поједина политичка дела представљају заиста тешка кривична дела, која ни пошто не треба да остану некажњена, те треба и у погледу њих да постоји општа одбрана међународна; — учиниоци тих тешких дела не треба да остану некажњени под закриљем политичких нагона, јер и други нагони и страсти не морају бити ништа и сувише накарадно према политичким страстима, које гурају у злочин; — радње и успеси и нетрезвене намере политичких чинилаца често не стоје у сразмери са потребом и са стварношћу, те су пре нека освета према друштвеном уређењу него трезвен начин за кретање еволуцијом, па с тога треба спречавати, да такви кривци склањањем у туђу земљу избегну казну. По конвенцијама, које је Србија закључила са Италијом (члан III), са Швајцарском (чланVI), са Белгијом (члан 3). са Холандијом (члан 6.), и са Аустро-Угарском (члан 3.), политичка дела су изузота од екстрадиције и издавање се неће дозволити никад за политичке кривице или за дела, која би стајала у вези са таквим кривицама, а издано лице за друго дело не може бити кажњено за какву раније учињену кривицу политичку или за дело које стоји у вези са политичком кривицом. У члановима VI конвенција, које је Србија закључила са Великом Британијом и Уједињеним Америчким Државама, стоји, да се кривац неће издавати, ако је дело, због кога се његово издавање тражи, политичко, или ако кривац докаже, да је молба за његово издавање учињена у циљи да буде кажњен за дело политичке природе. — Оцена о томе, да ли кривица, због које се тражи екстрадиција, носи обележје политичке кривице или не, припада свакако умољеној држави, и то није потребно у уговорима помињати. У члану 3. конвенције српско-аустроугарске и у члану VI конвенције између Србије и Уједињених Америчких Држава изриком је дато право те оцене умољеној држави. — Од тога, да се због комплексног политичког дела не врши екстрадиција, има одступање у овоме: свако убиство и покушај убиства државног Главара или чланова његове породице повлачи екстрадицију криваца и саучесника. Ово се уноси у конвенције међународне о издавању криваца и правда се тиме, што осећај монархизма у маси слаби а код извесног броја појединаца се претвара у мржњу према монарсима, због које се ти појединци упуштају у најчудније акције, и што се од атентата на личност државних главара у опште има очекивати ваздан неприлика не само у унутрашњости земље него и на страни, ако се кривци, на туђој територији склоњени, не би издавали (члан 3. конвенције српско-белгијске, члан 1. конвенције српско-холандске, и члан 3. конвенције српско-аустро-угарске). — Овде се може помонути новина у конвеције између Србије и Аустро Угарске: да изданом лицу не може судити ванредан суд, под шта се подразумева и суд установљен на основу прокламације опсадног стања.

Примени казни има места дотле док кривица односно казна није застарела. Према томе и екстрадицији има места само онда, када кривица односно пресуда за дело, због којега се екстрадиција тражи, није застарела, — јер време чини своје: оно са своје стране кажњава, изглађава, и забораву продаје, — те код тражења екстрадиције треба увек констатовати моменте, који би имали утицаја на застарелост и на прекидање застарелости. Али застарелост за поједина кривична дела није увек иста по позитивним прописима законским у разним државама, те ваља определити, који ће се законски прописи узимати у обзир при решавању,

да ли је кривица или пресуда, поводом које се екстрадиција тражи, застарела или не. Појамно је, да свака држава има да тумачи и да примењује само законе своје земље, и да сматра, да су ти закони на најбољи начин регулисали дотичне правне односе; с тога држава, од које се екстрадиција тражи, има да цени, да ли је наступила застарелост по законима те умољене државе; а како и држава, која потражује екстрадицију, губи циљ ако је по њеним законима кривица или казна застарела, јер о примени казне тада не може бити речи, — то се обично и тумачи, да ће се екстрадиција дозвољавати само онда, ако по законима обе државе, и оне, која тражи издавање, и умољене, није наступила застарелост кривице или казне, због које се екстрадиција захтева, — па се то уноси и у међународне конвенције о издавању криваца (чл. IV конвенције српско - италијанске, VII српско-швајцарске, 4. српско-белгијске, 2. српско-холандске, V конвеције између Србије и Велике Британије, VII конвенције између Србије и Уједињених Америчких Држава, и 12. конвенције између Србије и Аустро-Угарске). — Кад је реч о екстрадицији ради извршења незастареле казне по судској пресуди, предпоставља се, да је та пресуда извршном постала.

Кад се у страном посланству учини кривично дело и кривац се ту склони, није потребна екстрадиција, већ само дозвола, да се у посланство уђе.

Пошто је екстрадицији циљ, да спречи, да кривци остану некажњени, то се издавање кривца неће дозволити, ако хоће умољена држава да казни то лице за исто дело, или ако је умољена држава тога кривца већ казнила за то дело или га казне ослободила.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПРОФЕСИЈОНАЛНИ ЗЛОЧИНЦИ

(НАСТАВАК)

Расипање новца.

Да ли злочинци краду и убијају да би се обогатили? На ово питање може се у опште негативно одговорити. Професијонални злочинац је права распикућа, која задовољава своје моментале инстинкте без помисли на будућност, с тога лудо расипа новац до кога је дошао злочином или преступом. Али он не тражи само за себе, већ и за своје другове и пријатеље, за проститутке, па чак и за непознате личности. Ови неумерени трошкови, који не одговарају његовом положају, врло често падају полицији у очи и одају га као извршиоца злочина или преступа.

Тако је Пранзини пао у очи марсељској полицији претераним трошењем новца. Леблан, убица марвеног трговца Летро-а, до злочина у врло скромној, скоро бедној ситуацији, отпочео је, после извршеног дела јавно мењати новчанице од 1000 динара и овим је навукао на себе сумњу. Фсавијо, убица службеника банке Тена, приредио је пријатељима, по извршеном злочину, врло богат ручак. Пошто је убио и опљачкао једну стару рентијерку, убица Плиста купио је за упљачкани новац лаковане чизме и у њима се поносито прошетао по Паризу. М... убица једног старца у Иванонду, по извршеном злочину престао је изненада да ради обичан посао и отпочео ревносно посећивати крчме, објашњавајући изненађеним пријатељима свој нов положај овим речима: „Немам више потребе да радим за новац, јер га имам доста". Познати Манулеско, који је себе називао „краљем лопова", бацао је новац пуним рукама после сваког успелог дела, и отпочињао поново крађу чим би остао без новаца.

Понекад се, међутим налазе, нарочито у вишој класи — готово никад међу убицама — индивидуе које остављају новац на страну, и на овај начин долазе често до знатне имовине. Присуствовали смо у Паризу затварању једне мале енглеске банде крадљиваца. Најстарији њен члан, стар 62 год., имао је у Лондону 12 кућа, и све их је био купио украденим новцем. И остали, млађи чланови, имали су већ знатних уштеђевина.

Освета.

Професијонални злочинац готово је увек осветљив. Одвођење милоснице врло се лако плаћа ударом ножа или револверским метком. Освета ова ретко је кад дуже времена приправљана. Напуштени сутенер напада свога ривала или своју неверну милосницу првом згодном приликом. Понекад он изазива свога противника на прави дуел, и на овај често одлази у пратњи двојице пријатеља, који се увек не задовољавају простим посматрањем, већ и активно суделују у борби. Из овога се порађају праве борбе, на сред улице, у којима одјекују револверски пуцњи. Рањеници се, по могућству, носе, чим се појави полиција. Ако који од бораца падне власти у руке, он готово никад не издаје ни пријатеље ни непријатеље. Најогорченији непријатељи коалирају се у присуству заједничког непријатеља — представника власти.

Осећај освете толико је јак код многих злочинаца, да се и по телу тетовирају речју „освета". Други, опет, ову реч урезују на своје оружје. У Марсељу смо имали прилике да посматрамо дугачке ножеве, зване „каталонске", на којима су биле урезане речи: „Корзиканска освета".

Осећај освете према полицијским органима, посматран индивидуално, у главноме је редак код повратника. И ако се многи од њих приликом затварања бране енергично свима средствима, и труде да што опасније повреде агенте који их хватају, ипак већина њих, једном осуђени и по издржању осуде пуштени у слободу, и не помишљају да се свете онима који су их ухапсили. Може бити да је ово и због страха, али смо ми констатовали код многих повратника извесан респект према полицајцима који су их ухапсили, ако су само ови доцније с њима лепо поступали. Ч сти написи по ћелијским зидовима и тетовиране речи по телу. Као н. пр. „смрт полицајцима", итд. односе се на установу полиције, а не на њене органе посматране индивидуално.

По неки повратници, међутим, задржавају и доцније страховиту мржњу према агентима који су их ухапсили. Пример за ово даје нам познати Лиабеф, који је јануара месеца 1910. године из освете убио једног полицијског агента, и тешко повредио још тројицу.

Освета злочинаца неумољива је према другговима који су их продали полицији. Ономе, за кога другови стекну уверење да је потказивач, остаје само једна ствар, а то је да што пре бежи из места у коме је, ако не жели да се изложи удару ножа или револверском куршуму у првој згодној прилици. У извесним предолима Италије, онога који је издао пријатеље обележавају трансверсалним засеком ножа по образу. Овај знак назива се *sfreggio*.

Неосетљивост према болу.

Међу индивидуама, које припадају нижој класи злочинаца, има и таквих чија неосетљивост према болу мора изненадити човека. Врло се ретко дешава да се лече апаши, рањени приликом каквог сукоба, осим ако рана није сувише тешка. Њихове ране пролазе саме од себе. Готово све ово индивидуе имају по телу многобројне ожиљке од удара ножа или куршума револвера. Извесни научници виде у овој неосетљивости према болу знак дегенерације или криминалитета, али смо ми слободни напоменути, да се ова иста осетљивост и лакоћа лечења рана налази и код многих сељака, који у себи немају ничег злочиначког. Пре ће бити да су ови феномени последице начина живота и навика, а не ненормалне телесне конституције. У потврду овог мишљења иде и тај факт, што се неосетљивост према болу и лако лечење рана не налазе и код злочинаца из више класе, који живе готово истим начином живота као и поштени људи.

Сујета.

Злочинац је често претерано сујетан, и ова сујота показује се у разним формама. Он, нпр. обраћа нарочиту пажњу на своју спољашност да би задобио за милосницу проститутку која му се допада. Према потреби, он гледа да се истакне својом физичком снагом. Ако се свети проститутки која га је напустила, то је више због увређеног поноса но због љубави.

Ова сујета гура такође извесне злочинце да траже славе у убиству. Новине ће говорити о њима, и њихово име биће на свима устима. Овим се уједно објашњава читава серија убистава, у којима убице нису пљачкале своје жртве. Кад је у Француској влада била израдила пројекат о укидању смртне казне, знатан број апаша извесно је жалио због овога, јер су за њих гилотина и јавно погубљење осветшане каријере.

Разметање пред смрћу.

Сујета извесних убица показује се такође и у разметању пред извршењем

смртне казне. Многе убице труде се да и у последњем моменту свога живота изазову ефект код галерије. Тако је се Авинен прочуо, узвикујући пред гилотином: „Нарочито никад не признајте". Црнац Розерио узникнуо је: „Само се једном умире", Лебиц: „Због, господо, Кампи: „Дакле, то је све". Царински орган Меније, који је убио Роберстона и удавио свог рођеног сина, жали цепање јаке на својој кошуљи, узвикујући: „Сасвим нова кошуља". Чувар Прево, кад су га довели до гилотино, вели: „Ево зашто ми се не допада полицијска префектура". Најзад и један старији пример: чувени Шиндерхан пристао је да буде миран у часу испаштања својих многобројних злочина, али под условом да му прво у детаљима објасне гилотину. Пошто му је ова жеља испуњена, рекао је: Па то добро иде; ја сам био мало неповерљив према овој машини, сад видим да јој се могу поверити". Опазивши за овим једну младу жену, која се трудила да добије што боље место, он је поздрави грациозно и рече: „Мало у десно, госпођо, па ћете боље видети".

Њихов понос задовољен је помишљу, да ће новинарски репортери верно забележити њихове последње фразе и обзнанити их на све четири стране света.

Куповање новина.

То је једним делом опет сујета, која гони злочинце да купују новине, у којима се говори о њиховим злочинима. Они се поносе што новине говоре о њиховим делима, и што су ова дела произвела сензацију. Поред овога, новине их често обавештавају о току истрага, а ова су им обавештења понекад од врло велике користи. Приликом многих претреса налазили смо код личности, осумњичених за какав злочин, читаве колекције новина, или исечке из новина, у којима се говорило о извршеном злочину, а истрагом је готово увек утврђивано да су ови скупљачи новина били извршиоци злочина или њихови саучесници. Према овоме, налазак извесног броја новина или исечака из новина, у којима се говори о извршеном злочину може се увек сматрати као озбиљан основ подозрења против осумњиченог лица, код кога је ово нађено.

Ово вреди не само за убице, већ и за крадљивце и фалсификаторе. Сваки писмен злочинац чита новине, а нарочито ако се у њима говори о њему и његовим делима. Са овог разлога потребно је, да се приликом претреса пажљиво прегледају нађене новине, као и поштанске карте и хартија за купљење мастила, о којима ће доцније бити више говора.

Самохвалисање.

Многи сујетни злочинци хвале се чак и својим делима. Ако су напити, они су толико необазриви, да своја јуначка дела саопштавају пријатељима, па чак и непознатим личностима. Један повратник хвалио се у једној кафани у Лозани, како је пре $1^1/_2$ год. разбио једну вилу и однео једну бронзану бисту у тежини 40 килограма. Међу гостима у кафани налазио се и један полицијски агент, кога крадљивац није познавао. Пошто је ова крађа у истини била извршена, то се хвалисавац убрзо почео кајати због свог сујетног самохвалисања, разуме се већ у провентивном затвору.

Овакви случајеви многобројни су чак и код озбиљнијих злочина.

У ову врсту манифестација сујете спадају и написи, које извесни злочинци остављају на месту извршеног злочина.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

Мати. Зашто не признаш?

Отац. А, он више воли да буде бијен... сад ће видети.,. Баш хоћеш да будеш бијен? Затвори, жено, прозор због комшија.

Мати. Пази се Франсоа!. признај боље ти је...

Није било више сумње, батињање ће почети! Не двоумећи се нимало подигнем душек и чаршав и разгрћући завесе од дамаска изађем пред ову породицу, која се запрепасти кад ме виде. Тешко је замислити како су ови честити људи били изненађени. Док су се они, не говорећи ни речи, збуњено погледали, испричам им што сам краће могао, како сам ушао у њихов стан, како сам се сакрио испод душека и како.... Не треба да кажем да су се много смејали са догађајем око лонца и да нико због тога није бијен. Муж и жена су се чудили како се нисам угушио у моме склоништу; они ме жаљаху и са усрдношћу, која није ретка код људи из народа, понудише ми окрепљење, које ми је било врло потребно после једног тако бурног јутра.

Вероваће ми се да сам био као на трњу за све време док се овај догађај није окончао; избијале су ме крупне грашке зноја, и у сваком другом тренутку ја бих се њиме увеселявао, али сад и ако сам ја најбоље увиђао комичност ситуације, морао сам мислити само на последице, које ће наступити кад ме власт пронађе, а то је неизбежно.. Сматрајући себе за изгубљеног, могао сам ускорити тај кобни час, на тај начин би се пресекао ток моје неприлике, али помислив на променљивост прилика сетим се, да прилике, то сам знао из личног искуства, покваре каткад најсмишљеније планове, као што оне тако исто тријумфују и у најгорим догађајима.

Према пријему, који сам добио код породице Фосе, било је вероватно, да нисам имао шта себи пребацивати што нисам још чекао, али при свем том нисам био потпуно умирен. Ова породица није била богата; и зар се не могаше десити, да оно прво расположење саучешћа и љубазности, чега има и код најрђавијих људи, не уступи место нади да заслуже какву награду ако би ме издала полицији? Али, баш и да претпоставим да су моји домаћини искрени, да ли сам ипак зато био на сигурном месту? Фосе, и ако није био неке велике проницљивости, ипак погоди тајну моје забринутости, и успе да је растера искреним протестима.

Он сам узе на себе да брине о мојој сигурности. Прво се извести да су полициски агенти, уверени да нисам далеко отишао, посели кућу и околне улице. Према овим извештајима закључио сам да је нужно да што пре бежим, јер свакојако нови претрес би био много озбиљнији.

Породица Фосе, као и већина радника у Паризу, имала је обичај да понесе своје јело и да иде на вечеру код једног винарског трговца у суседству. Уговорисмо да чекамо тај тренутак и да пођем с њима. До увече имао сам довољно времена да предузмем понешто. Прво, известим Анету; Фосе узе на себе да нађе гласника. Била би крајња непромишљеност да он сам, непосредно, општи с њом. Ево, како је радио: отишао је у улицу Грамон, ту купи један колач и у њега метну ово писмо:

„Ја сам у сигурности. Чувај се и не поверавај никоме. Не ослањај се на обећања од оних који немају ни намеру ни моћи да обећања испуне. Ограничи се на ове четири речи: *ја не знам ништа.* Прави се луда, на тај ћеш начин најбоље доказати да си паметна. Не могу ти заказати састанак, али кад изиђеш иди увек улицом Св. Мартин. Нарочито, не окрећи се! Остало је моје".

Колач, који је Фосе дао једном носачу са трга Вандон а адресовао *Госпођи Видок,* паде као што сам и предвиђао, у руке полицајцима, који, пошто су га прочитали, допустише предају. Тако сам постигао два циља: прво, преварио сам полицију да нисам више у комшилуку, и друго, известио сам Анету да сам ван опасности. Окуражен овим првим успехом спокојније сам се надао да ћу моћи остварити мој план за одлазак. Са оно мало пара што сам сасвим случајно понео набавио сам панталоне, чарапе, ципеле, блузу и једну памучну плаву капу, како бих се могао прерушити. Кад је дошло време вечери изиђем из собе са целом породицом носећи на глави једну велику чинију пасуља са овчетином, чији мирис јасно казиваше циљ нашега изласка. Али, како ми срце закуца јако кад се на другом спрату нађох лице у лице са једним жандармом кога нисам приметио раније и који се беше сакрио у једном ћошку! — Гаси свећу! викну он Фосе-у. — Што? упита овај, који је био понео свећу само да не би изазвао сумњу. — Мање објашњења! рече жандарм и сам дуну те угаси свећу. Хтео сам га загрлити! У дворишту наишли смо на неколико његових другова, али они, учтивији него он, направише нам пролаз. Најзад смо били на улици. Кад смо зашли за угао улице Фосе прими чинију и растадосмо се. Да не бих скре-

ну̂о пажњу на себе ишао сам врло полако до улице Фонтен, а кад сам тамо стигао, нисам, као што кажу Немци, бројао дугмета на капуту, него пожурим у правцу ка булевару Тампла, и тако идући био сам стигао до улице Бонди, а још ми не беше пало на памет да се упитам куда идем.

Међутим, није било довољно што сам утекао испред првог тражења, потера је могла бити још активнија. Волео сам да заварам полицију, чији многобројни органи остављаху све друго и само су гонили мене. У овом критичном положају решим се да за свој спас употребим људе које сам сматрао за тужиоце. Сумњао сам на Швалијеве, које сам видео у очи напада и од којих сам у разговору чуо неколико речи, које сам тек после ово неприлико разумео. Уверен овако да према овим бедницима не треба да имам никаквих обзира решим се да им се светим и да за ово испаштају. И ако сам их пређутно био обвезао они су то заборавили, заборављајући и своју корист радили су рђаво, те се решим да их казним.

Улица Ешикије није била далеко. Пао сам у кућу Швалије-а као бомба и њихово изненађење, кад су ме видели слободног, потврди моју сумњу. Швалије хтеде да изиђе, али ја закључам врата два пута, метнем кључ у џеп, дохватим један нож са стола и подвикнем моме шураку да ако писне нахудиће само себи и својима. Ова претња није могла остати без дејства, јер сам био међу људима, који су ме познавали и који су се плашили мога очајања. Женскиње беше више мртво него живо, а Швалије запрепашћен, непокретан као зид на који се наслонио, упита ме промењеним гласом, шта тражим од њега. Ти то знаш! одговорим му.

Прво сам тражио пар одела, који сам му био купио пре мессец дана, он ми га даде; тражио сам и дадоше ми, сем осталога, и кошуљу, ципеле и шешир; све ове ствари на овај начин су ми само враћане, јер су биле купљене за моје паре. Истина, Швалије их је враћао мргодећи се. По његовим погледима изгледало ми је да премишља о некоме плану; може бити да је имао начина да својим суседима јави у какву га је неприлику довело моје присуство; и због тога сам гледао да своје склониште осигурам за сваки случај. На једноме прозору који је гледао у башту биле су две гвоздене шипке, наредим Швалије-у да једну уклони, и како је он то невешто радио, морао сам сам извршити и негледајући на то што сам тада морао оставити нож из руку. Чим сам посао свршио одмах поново узмем нож и рекнем Швалије-у, као и женама, које су биле престрављене: сад можете ићи да спавате. Мени се није спавало; сео сам на једну столицу и на њој сам провео ову бурну ноћ. Све несреће које сам имао у животу долажаху ми једна за другом на ум; нисам нимало сумњао да је неко проклетство на мени... Залуд сам ја бежао од кривице, кривица ме је пратила и изгледало је да ова фаталност, од које сам се отимао свом снагом, ужива да осујећава моје добре намере и да ме непрестано баца у бешчашће и беду.

У зору разбудим Швалије-а и упитам га има ли пара. Кад ми каза да има само мало, наредим му, да узме четири пара сребних „есцајга,“ које сам му ја дао, и да пође са мном. Он ми до душе није требао, али је било опасно да га оставим у кући, јер је могао извесити полицију и упутити је за мном пре но што бих могао измаћи. Од жена сам се мање бојао јер водим са мном тако великог таоца и што оне нису делиле његово мишљење; задовољио сам се да их, кад сам пошао, закључам два пута. Пођемо у Јелисејска Поља оним престоничким улицама које су и у само подне пусте.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине града Зајечара, актом својим Бр. 7623, пита:

„По члану 21. „а“ зак. о општинама, стављено је у дужност пореском одељењу, да до 1. августа сваке године, шаље суду у овереном препису распоред порезе за ту годину.

Суд општине зајечарске, под 27. јуном т. г. обратио се пореском одељењу с молбом, да пореско одељење препис распореда благовремено пошље, како би суд могао да састави списак неазбучни а затим списак азбучни гласача за идућу годину.

Пореско одељење истог дана вратило је суду акт с налогом, да суд пошље свога деловођу или писара ради преписивања распореда.

Како општински суд нема довољан број писара, да би за тај посао одвојио и одељењу на расположење ставио, како је сада време саопштавања вежбе, избор суда добрих људи сходно закону о радњама, у коме времену суду потребује радна снага, и најзад, како општина зајечарска плаћа издржавање одељења, то је суд понова молио одељење да само препис распореда изврши, јер је суд у немогућности да своје писаре ради наведене цељи шаље.

Но и поред овог објашњења, одељење је накнадно под 28. јулом т. г. са повратком акта наредило суду да упути свога деловођу или писара, у противном да ће искусити последице из чл. 115 з. о непосред. порези.

Цео овај предмет спроведен је начелству с молбом, да га достави Пореској Управи; те да Пореска Управа нареди одељењу да изврши дужност у у чл. 21. „а“ зак. о општ. стављену му.

Али начелство је вратило предмет с напоменом, да суд поступи по наређењу пореског одељења.

Суд је по наређењу начелства поступио и писара одељењу ради преписа распореда послао, но суду је нејасно и зато моли за објашњење:

Да ли је код јасне одредбе чл. 21. з. о општинама у праву одељење, да поред дате му помоћи у буџету предвиђене суд. општ. и лица за преписивање распореда одељењу шаље, или је општин. суд у праву, што се је бранио и на тражење одељења није свога писара ради горње цељи слао.

Да ли би се у овом случају за суд могао применити чл, 115. зак. о непосредној порези, кад исти, по мишљењу суда, нема везе са радњом која је по специјалном закону о општ. искључиво у дужност одељењу стављена, јер по нахођењу суда чл. 115. односи се само на наредбе искључиво по закону о порезу дате, и то само за општин. сеоске, које за себе врше разрез порезе, прireза, наплате ових и пореске књиге воде, а не за варошке општине, које новчано издржање на помоћ одељењу дају.

Даље, одељење је актом својим од 8. јула тек. год. Пар. Бр. 6664, тражило од суда да му пошље три служитеља, који познају грађане као помоћ ради вршења наплате порезе екзекутивним путем.

Како суд даје издржање одељењу на служитеље, то сматра да није дужан да поред новчане помоћи на служитеље даје и лично своје служитеље, те свој посао изоставља.

Моли се Уредништво да изволи објаснити да ли је суд и поред таквог стања дужан да тражене услуге чини или не, или је одељење дужно да своју послугу за наведену циљ употреби?“

— На ово питање одговарамо:

Чл. 21. а. закона о општинама јасан је, и по њему је пореско одељење дужно да пошље препис распореда, до остављеног рока.

Закон, наравно, не говори нити разбира о томе, на какав ће начин оно успети да изради ово распоредс, али он тражи његово судоловање у овоме послу и оверу распореда ради гаранције за изборно право грађана.

Пошто ова дужност одељења произлази из једнога специјалнога закона, то се никако не може за њега извести право, да оно нагна општинске судове, да ове распоредс сами преписују.

Овако стоји ово питање кад се оно посматра са чисто законског гледишта.

Међутим, кад се на њега гледа са једне друге тачке, на име са гледишта могућности. онда се мора признати, да одељења не би могла извршити ово законско наређење, нарочито у срезовима, где је велики број општина, ако их у овоме послу не би помогле саме општине, јер је особље одељења малобројно.

А кад овај факат стоји, онда је општински суд требао да се одазове позиву одељења.

То је требао да учини у толико пре, што је и њему самом потребан препис распоред бр. 6. и за друге послове његове, н. пр. за разрез општинског прireза, за издавање уверења о сиромаштини итд. а оно без овога распореда не би могло вршити ове послове, нарочито у погледу приновљених лица.

Одељење не би могло да примени на овај случај наређења чл. 115. закона о непосредном порезу, јер она говоре само о оним пословима, који истичу из примене овога закона, а никако и о пословима, који су одељењу наложени другим законима.

Што се тиче питања: да ли је општински суд дужан да суделује у наплати пореза са својим органима. ствар стоји овако:

И по чл. 97. и 98. и по чл. 105. закона о порезу, наплата пореза врши се *уз припомоћ и суделовање општинских власти.*

У коме ће обиму и у којој мери бити потребно суделовање општинских власти, то одређује надзорна пореска власт.

И кад се она задовољава само тиме, што не тражи да у овоме послу суделују и часници општинског суда, него само тражи ниже органе, као познаваоце месних прилика и људи, општина је дужна да то одмах да.

Она околност, што општина подноси извесне терете у смислу чл. 20. закона о Пореској Управи и порезницима, не ослобођава је од горње дужности, пошто исте терете подносе и сооске општине, па ипак оне непосредно и непрекидно купе порез.

II

Суд општине љешничке, актом својим Бр. 513, пита:

„Чл. 52. а зак. о општинама гласи: Кад се бирају општински часници, председник је бирачког одбора један писмен правни гласач из дотичне општине, који мора имати услове још и за председника општине, а то је да је писмен, да има 30 година старости и да плаћа 25 дин. непосредне порезе у општинама до 1000 пореских глава итд., а

Чл. 52. г последњег одељка истог закона гласи: у случају кад се избори општински часника врше после општих општинских избора, председнике и чланова бирач. одбора бира општ. одбор из своје средине.

Како се у овој општини за село Српце има извршити избор једног кмета и два одборника, а од целог општинског одбора нема ни једно лице са свима условима да би га одбор изабрао из своје средине за тај положај, — то суд учтиво моли уредништво за потребно обавештење: у ком ће смислу извршити избор овог председника?“

— На ово питање одговарамо:

Чл. 52. г закона о општинама цео говори само о избору у општинама, где се гласање врши на више места, па се мора узети, да се и његов претпоследњи став односи само на те општине.

Овако се мора узети у толико више, што везујући избор председника и чланова само за општински одбор, он одступа од услова постављених у чл. 52. а у претпоследњем ставу.

Према том , општина нска изберо председника у смислу чл. 52. а, и нека изврши избор, па му се неће моћи оспорити законитост.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Када општински кмет, без извршне пресуде, прода покретност дужника, ствара себи кривицу из § 122. у в. § 132. к. зак. ма да је ту продају извршио по наредби свога председника.

(Одлука Касационога Суда од 19. марта 1912. год. Бр. 3976).

Државни тужилац оптужио је првостепеном суду Василија М. кмета села Л. зато, што је, као кмет свога с ла, без пресуде продао прив, тужиоцу Михаилу М., четири овце, без продходног саслушања о начину исплате, противно § 466 грађ. пост. и што о продаји није водио забелошку у смислу § 488 грађ. суд. поступка, чиме је учинио кривицу из § 116. каз. зак. у вези § 132 ист. зак.

Првостепени је суд по свршеном извиђању и расмотрењу аката нашао: да у радњи оптуженог Василија: што је по свом признању и исказу нижеименованих сведока под заклетвом, без извршне судске пресуде, изложио јавној продаји једног овна и три овце приват. тужиоца Михаила, ради наплате приватних потраживања, — не може стајати представљено дело из § 116. у в. § 132. крив. зак. како државни тужилац у тужби својој представља; јер за постојање овог дела потребно је да се чиновник на недозвољен начин користи на нечију штету, или друго какво злоупотребљење учини од чега штета за кога произиђе и то при лицитатацијама, набавкама, ликорацијама, надгледању каквог предузећа државних или општинских, што овде није случај; већ у таквој радњи оптуженог, што је тужиоцу без пресуде, но по наредби председника, продао стоку, и тако своју власт злоупотребио, — стоји дело из § 122. у в. § 132. кр. зак.

Да је опт. Василије учинилац овог дела доказује се његовим признањем и сведоџбом сведока: Милоша, Вучка и осталих, који су утврдили да је оптужени доиста продао помонуту стоку без судске пресуде — § 225 и 229 кр. пост.

Одбрана оптуженог да је ову пресуду извршио по наредби председника суда, суд не може да уважи са разлога што наредба не може да замони извршну судску пресуду...

Са изложених разлога првостепени је суд пресудио: „да се оптужени Василије за дело из § 122. у в. § 132. крив. зак, казни са 50 динара новчане казне, што ако не буде могао платити трећином свога имања, онда да буде *шест дана* у затвору... а за представљено, али неутврђено дело из § 116. у в. § 132. каз. зак. да се пусти испод суђења. Да плати суду таксе итд. Прив. тужилац за остала грађ. потраживања упућују се на грађ. парницу...“

Ову је пресуду одобрио Апелац. Суд, а Апелациону пресуду оснажио Касациони Суд, решењем својим од 19. марта 1912. г. № 3976.

За стављање под суд довољан је и само основ из тач. 5. § 121. крив. пост. и ако је он усамљен, само када приватни тужилац односно оштећени, тврди да је оптуженог лично, на самом делу видео или ухватио.

(Одлука Касационог Суда од 18. априла 1912. г. Бр. 5018).

Начелник среза п. оптужио је првостеп. суду Станицу жену С. Ст. зато што је ноћу провалила кош Живана П. и из истог украла 250 кг. кукуруза у вредности 42 динара, и тиме учинила кривицу из тач. 2 § 223. крив. зак.

Првостепени је суд решио био да нема места да се окривљена Станица, за ово дело крађе ставља под суд, већ да се слободна отпусти, са ових разлога: увиђај полицијске власти и представка тужиоца као оштећеног утврђује да овде постоји дело опасне крађе кажњиво по § 223. кривичног закона. Да оптужена Станица није извршилац овога дела суд изводи из овога: 1) факт што је у кући мужа оптужене нађено на 7—800 кгр. кукуруза, према вештачкој оцени сличног са кукурузом оштећеногa, не може да терети Станицу пошто се не утврчује да је то један исти кукуруз. Поред тога тај се кукуруз не може да сматра као кукуруз оштећеногa (крадени) ни по томе, што тужилац тврди да му је до сада у више маха покрадено свега 3—400 кгр. кукуруза, а у кући оптужене је нађено много више.

Остао би само исказ оштећеногa, који тврди да је Станицу на делу ухватио, а који би се иначе могао ставити као основ из § 121 тач. 5 крив. пост; али како других доказа против Станице нема, а исказ оштећеног већ се узима као доказ о постојању дела крађе, то он мимо тога сам за се не може да се узмо још и као доказ за кривицу, па ни као основ подозрења из § 121. тач. 5 крив. пост.

Ну Касациони суд примедбама својим од 18. априла 1912. г. Бр. 5018 поништио је горње решење са следећих разлога:

„Погрешно суд узима да сам основ из тач. 5 § 121. крив. пост. није довољан да се оптужена може ставити под суд за представљено дело, пошто је продходно узео да је полицијским увиђајем утврђено постојање опасне крађе, јер кад оштећени категорички тврди: да је оптужену Станицу *лично, на самом делу крађе ухватио* онда у оваквом његовом казивању, поред већ утврђеног постојања крађе, има велике вероватности — довољно основа — да је оптужена заиста извршила представљено дело; па с тога је тај суд био дужан да оптужону стави под поротни суд, који о овоме основу има да да своју оцену после извиђаја на претресу по своме уверењу и познавању ствари“.

Ј.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Петар Несторовић, маневриста — машиновођа, који одговара за дело из § 250. тачка *а* кр. закона, налази се у бегству.

Депеша начелства округа нишког Бр. 4928.

Божидар, Циганин мечкар, из Јабучја среза крагујевачког, украо је 50 наполеона Марку Ђорђевићу, из истог места, па побегао. Опис непознат.

Депеша начелника среза моравског, округа нишког, Бр. 10235.

Сретен Матић, из Д. Црнућа, има да издржи пет дана затвора, али се крије.

Пронађеног треба подвргнути издржавању ове казне, и о извршењу известити власт која га тражи.

Депеша начелника среза таковског Бр. 64.

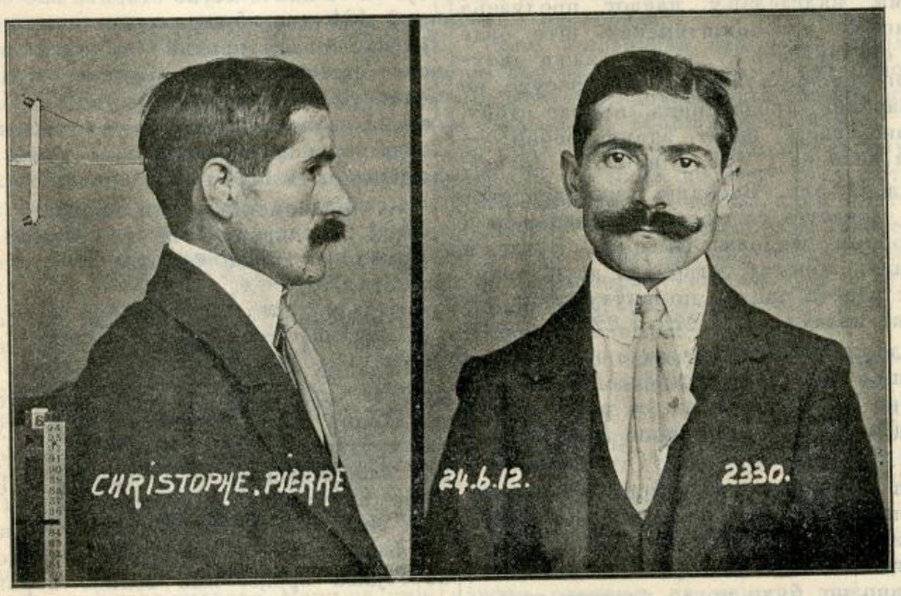
Живко Оташевић, механџија из Ваљева, који одговара за фалсификат, побегао је из начелства ваљевског. Он је омаленог раста, у опште плав, кад говори по мало уњка. У последње време био је кафеџија у Обреновцу.

Депеша начелства окр. ваљевског Бр. 8286.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

КО ЈЕ ОВО?

Лице, чију слику износимо, ухваћено је у Брислу, у скитњи, и на саслушању изјавило је да се зове **Христоф Пјер,** родом из Битоља.

Стар је 30 година, раста средњег, очију угасито жутих.

Ко би ма шта о њему знао, нека то јави Антропометријско-Полицијском одељењу Министарства Унутр. Дела АБр. 1010.

НАЂЕН ЛЕШ

23. јуна, тек. год. Морава је, на месту «Тополе» у атару општ. губеревачке, избацила један мушки леш, за који је утврђено, да није жртва злочина, већ случајна смрт.

Нађени леш је старости 70—80 год,, са два зуба у горњој, десној вилици. Косе и браде беле; на десном образу оток, а у средини отока рана. Од одела је имао: чакшире од белог сукна, гуњче од сурог сукна, кошуљу од кучине, на ногама шарене чарапе са опанцима од пресне коже и врвцама од кучине.

Вероватно је, да је утопљеник из околине Врања.

Акт начелника среза лесковачког Бр 15131.

ПОЗИВ НА ПРЕДАЈУ

По делу убиства поч. Војислава Бекчића, председника општ. бањске, вођеном истрагом код начелника среза студеничког, утврђено је: да су ово убиство извршили **Алекса — Александар Ђуришић,** земљ. из Пребреза среза прокупачког окр. топличког и његов слуга, пређе Турчин **Мустафа,** а сада покрштени **Драгомир Милошевић;** па како су Александар и Мустафа — Драгомир одмах по извршеном делу, нестали из места становања — живљења и негде се прикрили или побегли, из чега се види да су се испод власти одметнули у намери да и даље врше казнима дела. — то Начелство округа Чачанског на основу чл. 9. закона о јавној безбедности, овим позива Алексу — Александра Ђуришића из Пребреза и његовог слугу пређе Турчина Мустафу, а сада покрштеног Драгомира Милошевића, да се у у року од 20 дана, од дана када овај оглас изађе у «Српским Новинама», пријаве најближој полицијског власти или најближем првостепеном суду, што ако то не учине и позиву се не одазову, онда ће се на основу чл. 10. закона о јавној безбедности огласити за хајдуке.

Алекса — Александар је стар око 25 година, стаса средњег, у опште црномањаст, у лицу црнпураст, брија се, има црне бркове, носио је гуњ и чакшире од сигавог сурог сукна, на глави црну шубару, а на ногама опанке.

Мустафа — Драгомир нешто мањи од Алексе, стар 20—25 год. у опште плав, ћосав, у оделу као и Алекса, на глави капа сура — шајкача или шубара.

Из канцеларије начелства округа чачанског, 7. јула 1912. год. Бр. 8730.

ОБЗНАНЕ

Ноћу између 9. и 10. јуна ове год. стража код војног сењака у Неготину, ухватила је једно непознато лице са два вола и дотерала га у окружну команду, и док је воћа патроле ушао у канцеларију да о овоме извести дежурног официра, непознати је обмануо регруте који су поред њега били и побегао, оставивши волове, један нож велики са канијом, шубаром од црне јагњетине и гуњ од црног сукна.

Непознати је признао код командира страже, да је исте волове украо из Бугарске у намери да их прода неком сељаку из Милошева.

Волови су крупни, непотковани, матори по 6—7 год. Један длаке сиво мургасте, десно уво на крају расцепљено а лево сечено, рогови напред повијени; а други длаке бело жућкасте, чело лисасто, брњаст, рогави прави у страну, реп бео, без роваша и исти се налазе код овог начелства.

Позива се сопственик да се са доказима о својини пријави овом начелству ради пријема истих волова, у противном власт ће са истима поступити по закону, као са мангуп стоком.

Бр. 9898. из канцеларије начелства округа крајинског 10. јуна 1912. год. у Неготину.

Риста Стевановић. из Оруглице, 30. јуна тек. године у путу од судинице општине Оруглиске до села Гагинца, изгубио је општински печат, који носи натпис: «суд општине Оругличе».

Како је суд набавио други печат, то се овај изгубљени оглашује за неважећи и моле власти, да га од лица, код кога се буде нашао, одузме и овоме срезу пошаље.

Из канцеларије начелника среза јабланичког, Бр. 16030.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

Књига:

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

дата је у штампу, и до краја месеца јула биће потпуно готова, да ће се првих дана августа већ разашиљати свима онима, који су положили претплату.

Сви они, који желе да купе ову књигу, нека пошљу претплату у 5 динара до 25. јула ове године, јер ће доцније продајна цена књиге бити већа, пошто је истој придодат и веома лепо уређен регистар — садржај.

21. јуна 1912. г.
Београд

Димитрије С. Калајџић
окружни начелник у пензији
«Његошева» бр. 71.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије

Уредник Душан Ђ. Алимпић.

БРОЈ 28. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 22. ЈУЛА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ЗА ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“ НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Председника Министарског Савета, Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за лекара среза мачванског са седиштем у Митровици Д-р Душана Ј. Радаковића, доктора целокупног лекарства, бившег питомца среза рађевског.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 10. јула 1912. године, у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Председника Министарског Савета, Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за начелника прве класе среза кључког Драгомира Николића, начелника исте класе среза хомољског, по службеној потреби;

за начелника прве класе среза лепеничког Петра Чађевића, начелника исте класе среза јасеничког, округа крагујевачког, по службеној потреби;

за начелника прве класе среза јасеничког, округа крагујевачког Д-р Душана Миловановића, начелника исте класе среза ражањског, по службеној потреби;

за начелника прве класе среза гружанског Благоја Радовановића, начелника исте класе среза крагујевачког, по службеној потреби;

за секретара прве класе начелства окр. пожаревачког Михаила Ј. Гудовића, секретара исте класе начелства округа београдског, по службеној потреби;

за секретара прве класе начелства окр. чачанског Михаила Мијовића, начелника исте класе среза гружанског, по службеној потреби;

за начелника друге класе среза посаво-тамнавског Чедомира Јовићевијевића, начелника исте класе среза ресавског, по службеној потреби;

за начелника друге класе среза крагујевачког Драгољуба Милонковића, начелника исте класе среза лепеничког, по службеној потреби;

за начелника друге класе среза нишког Јовицу Вукосављевића, начелника исте класе среза лесковачког, по службеној потреби;

за начелника друге класе среза лесковачког Душана Јеремића, начелника исте класе среза нишког, по службеној потреби;

за начелника друге класе среза ражањског Душана Трифунца, начелника исте класе среза посаво-тамнавског, по службеној потреби;

за начелника друге класе среза ресавског Велимира П. Кузмановића, начелника исте класе среза кључког, по службеној потреби;

за начелника друге класе среза тамнавског Ђорђа Ст. Костића, секретара исте класе начелства округа смедеревског, по службеној потреби;

за начелника друге класе среза пожешког Михаила С. Илића, секретара исте класе начелства округа ужичког, по службеној потреби;

за начелника друге класе среза качерског Радомира Васиљевића, секретара исте класе начелства округа чачанског, по службеној потреби;

за начелнака друге класе среза љубићског Драгољуба Стојадиновића, начелника исте класе среза качерског, по службеној потреби;

за начелника друге класе среза брзопаланачког Радомира Новаковића, секретара исте класе начелства округа рудничког, по службеној потреби;

за секретара друге класе начелства округа београдског Јована Спиридоновића, начелника исте класе среза љубићског, по службеној потреби;

за секретара друге класе начелства округа смедеревског Обрада Коларевића, начелника исте класе среза колубарског, округа београдског, по службеној потреби;

за секретара друге класе начелства округа рудничког Милана Бранковића, начелника среског у пензији;

за комесара железничке полиције у Пироту, у рангу начелника среског друге класе, Петра Г. Протића, начелника треће класе среза нишавског;

за начелника треће класе среза орашког Милорада Максимовића, секретара исте класе начелства округа пожаревачког, по службеној потреби;

за начелника треће класе среза колубарског, округа београдског, Рељу Ђорђевића, начелника исте класе среза тамнавског, по службеној потреби;

за начелника треће класе среза хомољског Драгомира М. Јовановића, начелника исте класе среза брзопаланачког, по службеној потреби;

за начелника треће класе среза нишавског Милана Петковића, полицијског писара прве класе среза нишког; и

за секретара треће класе начелства округа ужичког Влајка М. Поповића, начелника исте класе среза пожешког, по службеној потреби.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 10. јула 1912. године, у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Председника Министарског Савета, Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за полицијског писара прве класе среза љубићског Чедомира Ј. Рајића, полицијског писара исте класе начелства округа београдског, по службеној потреби;

за полицијског писара прве класе среза власотиначког Радослава У. Шљивића, полицијског писара исте класе среза јасеничког округа крагујевачког, по службеној потреби;

за полицијског писара прве класе начелства округа пожаревачког Михаила Антонијевића, полицијског писара исте класе среза брзопаланачког, по молби;

за полицијског писара прве класе среза бољевачког Петра Иванковића, полицијског писара исте класе среза звишког, по молби;

за полицијског писара прве класе среза тимочког Јована Јанчића, полицијског писара исте класе среза заглавског, по службеној потреби;

за полицијског писара прве класе среза качерског Душана Атанацковића, полицијског писара исте класе среза кључког, по службеној потреби;

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА БЕОГРАД

за полицијског писара прве класе среза голубачког Лазара Тршића, полицијског писара исте класе среза брзопаланачког, по молби;

за полицијског писара прве класе среза ражевског Радомира Матића, полицијског писара исте класе среза голубачког, по по службеној потреби;

за полицијског писара друге класе начелства округа чачанског Добривоја Трифунца, полицијског писара исте класе среза бољевачког, по службеној потреби;

за полицијског писара друге класе среза брзопаланачког Петра М. Јовановић, полицијског писара исте класе среза рамског, по службеној потреби;

за полицијског писара друге класе среза рамског Спасоја Панића, полицијског писара исте класе среза хомољског, по службеној потреби;

за полицијског писара друге класе среза беличког Милана Рајковића, полицијског писара исте класе начелства округа ваљевског, по службеној потреби;

за полицијског писара друге класе начелства округа моравског Војислава Кузмановића, полицијског писара исте класе среза поречког, по службеној потреби;

за полицијског писара друге класе среза јасеничког округа крагујевачког Михаила Алексића, полицијског писара исте класе среза космајског, по молби;

за полицијског писара друге класе среза златиборског Василија Брачинца, полицијског писара исте класе среза моравичког, по службеној потреби;

за полицијског писара друге класе среза заглавског Стевана Вучковића, полицијског писара исте класе среза крајинског, по службеној потреби;

за полицијског писара друге класе среза азбуковачког Спиру Коцића, полицијског писара исте класе среза добричког, по службеној потреби;

за полицијског писара друге класе среза рачанског Драгутина Стевановића, полицијског писара исте класе среза беличког, по службеној потреби;

за полицијског писара друге класе Управе вароши Београда Витора Д. Крстића, полицијског писара исте класе среза јабланичког, по молби;

за полицијског писара треће класе среза заглавског Душана Матића, полицијског писара исте класе среза кључког, по службеној потреби;

за полицијског писара треће класе начелства округа нишког Михаила Димитријевића, полицијског писара исте класе среза млавског, по молби;

за полицијског писара треће класе среза добричког Миливоја Поповића, полицијског писара исте класе среза рачанског, по молби;

за полицијског писара треће класе среза поречког Светислава Стојановића, полицијског писара исте класе среза азбуковачког, по молби;

за полицијског писара треће класе среза кључког Војислава Мартиновића, полицијског писара исте класе среза качерског, по молби;

за полицијског писара треће класе среза млавског Светозара Атића, полицијског писара исте класе среза ражевског, по молби;

за полицијског писара треће класе среза моравичког Драгослава Јојића, полицијског писара исте класе среза рачанског, по молби;

за полицијског писара треће класе среза јабланичког Милана П. Стојановића, полицијског писара исте класе начелства округа врањског, по молби;

за полицијског писара треће класе среза орашког Радмила Стојановића, полицијског писара исте класе среза златиборског, по службеној потреби;

за полицијског писара треће класе начелства округа врањског Јована Миладиновића, полицијског писара исте класе начелства округа моравског, по службеној потреби;

за полицијског писара треће класе среза крагујевачког Владимира Јевтића, апсолвираног правника;

за полицијског писара треће класе начелства округа ваљевског Предрага Ж. Петровића, апсолвираног правника;

за полицијског писара треће класе среза азбуковачког Добрицу Матковића, апсолвираног правника;

за полицијског писара треће класе среза кључког Петра Милићевића, апсолвираног правника;

за полицијског писара треће класе среза брзопаланачког Анђелка Дрндаревића, апсолвираног правника;

за полицијског писара треће класе среза крајинског Момчила Д. Спасића, апсолвираног правника;

за полицијског писара треће класе среза звишког Александра Јосиповића, апсолвираног правника;

за полицијског писара треће класе начелства округа београдског Велимира Јовановића, апсолвираног правника;

за полицијског писара треће класе среза беличког Пантелију Кузмановића, економа учитељске школе у Јагодини;

за полицијског писара треће класе среза масуричког Миливоја Филиповића, практиканта начелства округа ваљевског;

за полицијског писара треће класе начелства округа топличког Драгољуба Лукића, бившег практиканта Апелационог Суда;

за полицијског писара треће класе среза рачанског Николу Кара-Петровића, практиканта среза јасеничког, округа смедеревског, и

за полицијског писара треће класе среза хомољског Тому Јовановића, практиканта Управе вароши Београда.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 10. јула 1912. године, у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Председника Министарског Савета, Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Коста Ђорђевић, начелник друге класе среза орашког, на основу § 70. закона о чиновницима грађанског реда, стави у стање покоја с пензијом, која му према годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 10. јула 1912. године, у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Председника Министарског Савета, Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Владимир Т. Костић, полицијски писар друге класе среза орашког, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда отпусти из државне службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 10. јула 1912. године, у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

БЕЛЕШКЕ ИЗ СУДСКЕ ПРАКСЕ ПО КРИВИЧНИМ ДЕЛИМА

КРИТИЧКО ИЗЛАГАЊЕ

од

М. С. Ђуричића

судије Касационог Суда

(свршетак)

60. а) **Правно средство противу пресуде или решења по кривичним делима, могу изјавити лица, означена у т. 2. § 258. крив. с. пост., под условима, који за оптуженог важе, па дакле и без унапред плаћене таксе.**

б) **Поротна пресуда, у којој је учествовао поротник, који у време избора није имао пуних 30 година живота, ништавна је. Чл. 2. и 58. зак. о Пороти.**

Примедбе I 13. XI 1910. № 12998.

„Касац. Суд Крал. Србије у I своме одељењу расмотрио је..... *а и по жалби оца опт. X, коју је суд погрешно оставио у архиву због неполагања таксе, јер је отац оптуженога имао право по тач. 2. § 258. кр. с. п. да у име свога сина изјави жалбу*, а такса за такве жалбе, које потичу од оптуженог или од лица, овлашћених да у његово име изјављују жалбе, наплаћује се по извршности осуде — напомена код ТБр. 227. такс. тарифе....., па је нашао да иста не може опстати, јер по чл. 2. зак. о пороти поротник може бити сваки српски грађанин, који *у време избора поротника има најмање 30 година живота*, а из поднете крштенице у жалби оца опт. X. види се да је П. Н., који је у извиђању и суђењу по овом оптужењу учествовао као поротник, рођен 1882. г., 9. марта, те према томе да у 1909. год., на дан избора његова није имао 30 година живота, па с тога није могао ни бити поротник, услед чега се и одлука, донета о кривици оптужених по овоме делу има сматрати да је изречена од поротног суда, који није био састављен из броја поротника, прописаног чл. 9. зак. о пороти".

Напомена. У погледу полагања таксе, стање је остало непромењено и по за-

кону о таксам од 30. III 1911. године. [Види напомену код ТБр. 196. овога закона]. Кад се у закону каже оптужени, онда се ту подразумева и свако оно лице, које је по закону овлашћено за изјаву правног средства за оптуженога.

61. Кад је кажњиво дело такво, да се истражује по званичној дужности, онда приватни тужилац или достављач не може бити осуђен на плаћање кривичних трошкова ни у ком случају, сем ако је са знањем поднео лажну тужбу или доставу. § 331. крив. с. пост.

Примедбе I 17. XI 1910. № 1308.

„По § 331. крив. суд. пост., приватни тужилац, по делима која се казне по званичној дужности, моћиће се осудити на плаћање трошкова око ислеђења, само у случају ако би се утврдило, да је он као тужилац лажно доношење у знању учинио. Како се међутим у овом случају утврђује, да постоји дело убиства, за које се опт. М. оптужује, као и то да је он учинилац истога, онда је суд погрешио, кад је прив. тужиоца по истом делу, X, осудио на плаћање таксе и осталих трошкова око извиђања и суђења тога дела. То што је суд опт. М. извинио од казне, налазећи да је ово дело учинио у праведној нужној одбрани, није разлог за поменуту осуду прив. тужиоца, пошто је та околност без икаквог утицаја на питање о истинитости тужбе, у погледу на постављено дело, и што се нужна одбрана као разлог, са кога се ништи кажњивост извесног дела, мора претходно утврдити, па сљедствено и нужно ислеђење чинити, према чему је за тужбу ради овога ислеђења искључена могућност да се за лажну сматра“.

Напомена. Примедбе су потпуно правилне. Ми упућујемо и на § 501. крив. с. пост. за Царевину Немачку, којим се прописом наређује још и то да се лажни достављач пре осуде на трошкове мора саслушати.

62. Да би стојао основ подозрења из т. 4. § 123. к. с. пост. — потребно је да је дотични саучесник суочен с оним од оптужених, кога он тереши, т. ј. да је при своме признању и терећењу остао и на главном претресу и ту га дотичном оптуженику у очи казао. § 231. крив. с. пост.

[Противно овоме законском правилу, види одлуке одељења Касац. Суда у Никетићевом издању казн. зак., код §§ 123. и 231. крив. с. пост., а исто тако и случај, који ћемо ми овде саопштити].

Мотиви пресуде врховн. суда.

„Да су према признању убице, сада умрлог М., опт. Љ. и С. наговорили и потплатили њега, М., да ово дело изврши, те је он, М., овако наговорен, означеног дана извршио убиство.

Противу опт. Љ. и С., као саучесника у овоме делу, стоји означавање главног кривца М., који за себе признаје дело, т. 4. § 123. крив. с пост.“.

Напомена. Ови мотиви о томе да означени основ стоји, примљени су и од Апелационог и од Касационог Суда, [Види примедбе I 19 XI 1912 № 13368, којима и признаје помен. основ. па се допуњује правни доказ противу оптужених утврђивањем околности из § 238. кр. с. п.]. Међутим учинилац М. умро је пре главног претреса и он није на претресу суочен с именованим оптуженим. Судови су према томе узели да такво суочавање није потребно и да означени основ и без тога стоји, само су се у Апелационом Суду одвојила двојица судија. По овом одвојеном мњењу одбацује се овај основ зато, што нема услова из § 231. кр. с. пост., по коме се тражи да се такво признање на претресу код суда у очи каже, а опт. М. није пред суд ни изведен, јер је умро још за време трајања претходне истраге. Исто тако и по ранијој судској пракси безусловно се тражило суочење на главном претресу.

Ово је уступање погрешно, и ранија судска пракса правилна је, јер она одговара и самом тексту закона, а у исто време пружа више гаранције за оптуженога. Нема сумње да је код формалне доказне теорије, битна потреба да се они формални докази, који се по закону за осуду траже, примењују строго онако како је законом прописано. И кад т. 4. § 123. кр. с. пост. прописује, да ће казивање саучесника, који своју кривицу признаје, служити као ближи основ подозрења, *у оном случају, кад има сва својства, означена у § 231. крив. с. пост., — онда је такво суочење безусловно и потребно, да би овај правни основ постојао.* А да се баш и то суочење овде тражи, сасвим је јасно према другој реченици овога истог прописа (т. 4. § 123.), по којој овај основ чини и терећење више саучесника, који кривицу признају, но када се са обвињеним нису суочили[1]). Према овако јасној стилизацији ових прописа искључено је свако нагађање и даље тумачење.

У опште се може рећи, да није лако узети само казивање каквог кривца као правни доказ за кривицу другог лица. С тога је појмљиво, што је законодавац веома обазриво приступио употреби овога казивања као доказног средства, тражећи да буду испуњене све оне погодбе, које су изнете у § 231. крив. с пост., јер се тада знатно појачава вероватноћа оваквог казивања. Према томе и судија је дужан да пази да ове неопходне погодбе буду испуњене а кад то не стоји онда је боље да се овакво казивање одбаци, што по јасним одредбама поменутих прописа ваља и учинити [2]).

---

[1]) Види и исцрпно излагање професора права Др. Боже Марковића, у књизи «О доказима у кривичном суд. поступку», Београд 1908. год., на стр. 324. и сл.

[2]) Поводом једног сензационог убиства отштампао је познати криминалиста, проф. Лист, пре 2—3 год. у популарном часопису «Die Woche» један чланчић, који се бави питањем о важности казивања умрлих криваца. Ствар је у овоме: Некакав капетан Гебен убио је мајора Шенебека, па је за то убиство стављен под истрагу и дело признао. Том приликом, својим казивањем у неколико је био оптеретио и жену убијеног мајора. Ну за време истраге убица Гебен изврши самоубиство и тек доцније

О ЕКСТРАДИЦИЈИ КРИВАЦА — С ПОГЛЕДОМ НА ПОЗИТИВНЕ ПРОПИСЕ СРПСКИХ ЗАКОНА

од

АЛ. ЈОВ. КУЗМАНОВИЋА

(НАСТАВАК)

Уговори о екстрадицији простиру се и на оне кривице, које су учињене пре закључења уговора. Издавањем због ранијих кривица не вређа се уговорни пропис и појам неповратности силе у регулисању односа, јер се уговором прима само обавеза, да се екстрадиција мора извршити, а право екстрадирања припадало је држави раније, пре уговора, по самој суверености државе. Уз то, уговорна наређења о екстрадицији јесу управо прописи о процедури за узајамну, међународну олакшицу у погледу кривичног судства. Члан V конвенције српско-швајцарске дозвољава изриком издавање кривца и за дела поменута у конвенцији, која су учињена пре закључења конвенције.

Извршена екстрадиција има дејство само за оно дело, због кога је издавање тражено, а то ће рећи, да се издано лице неће моћи судити нити казнити за које друго дело учињено пре екстрадиције, а због кога екстрадиција није тражена и одобрена, јер је екстрадиција ресултат уговора између држава и тај уговор треба тумачити у оном смислу, у коме је учињен: кад није било говора о другом делу раније учињеном, не може се ни предузимати што противу екстрадираног кривца за то друго дело, пошто стоји питање, да ли би екстрадиција била дозвољена, да је било назначено то друго дело. Ваља учинити објашњење: ван личности екстрадираног власт може истрагу водити по делу раније учињеном, које није било предмет тражења екстрадиције, па и учинити, да буде осуђен кривац као contumax, али нема право њега претресати и узимати на кривични испит нити му саопштавати одлуке по другим делима кривичним, због којих није издан, јер му све то па и саопштавање одлука погоршава положај, док екстрадиција треба да има дејство једино у погледу оног дела, за које издавање кривца гласи, иначе је створена могућност да се чине несавесности. Тако исто, држава, која је екстрадицију издејствовала, не може екстрадирано лице издати трећој држави, јер би се тиме вређао уговор о извршеној првој екстрадицији. — Али и са самим екстрадирадираним лицем може се предузети поступак и за дела учињена пре издавања, о којима није било речи при екстрадирању, као што се то лице може даље издати и трећој држави, ако држава, од које је лице добављено, накнадно да за

отпочне се кривична истрага према удови убијеног Шенебека. Тим поводом Лист је штампао поменути чланчић, под насловом «Сведоџба мртвих», где се у главном изразио: да овакво казивање много губи од свог значаја, кад нема више међу живима опога, који даје тај доказ, који и њега самог погађа, те да се види да ли он до краја при њему остаје, и онда, кад из таквог признања треба да изађу штетне конзеквенце и за њега самог итд.

то свој пристанак. По једном мишљењу, издани може да буде контрадикторно суђен и кажњен и за дело, које је било ван екстрадиције, ако он на то пристане, у коме се случају држава, из које је био добављен, само извештава о томе; друго мишљење, које је јаче, тражи, да се и у томе случају издејствује пристанак државе, која је екстрадицију извршила, јер ма колико то не било саобразно теоријском нахођењу, одговара стварним приликама, које много пута стављају кривца у положај, да и мимо свог расположења да пристанак са своје стране да буде суђен односно кажњен за сва дела, која противу њега стоје. — Лице, чија се екстрадиција тражи, може дати својевољно пристанак, да без икаквих формалности и без надлежне одлуке умољене државе буде екстрадирано. То се зове добровољна екстрадиција, и таквој израженој вољи се дају следства. Код овакве екстрадиције настаје спорно питање, да ли се према дотичном лицу могу применити и казне за дела, која нису била повод екстрадирању, или само казне за дела, која су у даном моменту о кривцу била изнета. Ма да кривац у таквом случају није мислио на друго дело раније извршено него на оно, које је било у питању, ипак он се предао власти и нашао се пред њом, а ова пак не мора да води рачуна о његовом мишљењу на уштрб јавног поретка и да не примени све могуће казне на њега као кривца, кад тиме не чини ништа, што би било противно односима према држави, из које је екстрадиран, пошто добровољном екстрадицијом није створен никакав уговорни однос између држава. — Квалификација дела, због кога је екстрадиција извршена, може доцније да се промени; екстрадиција ипак остаје у сили, јер је свакако код екстрадиције главније сам учин него то како се тај учин оквалификује као кривица. — Кад екстрадирани буде ослобођен, или кад казну издржи, он се пушта слободан, и, ако као слободан проведе у тој земљи извесно време, обично месец дана, а не склони се у туђу земљу, може по истеку тога времена да буде суђен и подвргнут издржавању казне и за она дела учињена пре издања, која нису била предмет тражења екстрадиције, као што може да буде суђен и кажњен за та дела и пре истека поменутога времена, ако напусти ту државу, па се сам у њу врати. Овако исто бива и при издавању екстрадираног лица трећој држави. — Екстрадирани може да тражи, ако би се судио или казнио за дело, за које није екстрадиран, да се претходно реши обим екстрадиције, као што може тражити и преписе актâ о екстрадицији, да би своје право могао бранити. Што се тиче саме уредности екстрадиције, по законима и уговорима, екстрадирани не може дејствовати, да се ко упушта у оцену те уредности, јер издано лице ни по чему не може изводити, да је једна држава морала да га трпи на својој области као странца, кад је имала право, по суверености својој, да га са територије уклони, а сем тога такве поступке једне државе не може никоја власт да цени, те издани не би имао коме ни да се обрати за оцену законитости извршене екстрадиције. — О појединим питањима у овом ставу изнотим говоре чланови: III конвенције српско-италијанске, IX српско-швајцарске, 3. српско-белгијско, 5. српско-холандске, VII конвенције између Србије и Велике Британије, VIII конвенције између Србије и Уједињених Америчких Држава, и 11. конвенције између Србије и Аустро-Угарске.

Транситна је екстрадиција она, када се кривац има само спровести преко територије једне посредне државе, да би се извршила екстрадиција између друге две државе, које се не граниче једна другом. Та посредна држава одлучује, да ли ће дозволити прéко своје области транситну екстрадицију и за одобрење тражи све оне услове, који морају бити испуњени за обичну екстрадицију кривца. Да није транситне екстрадиције, издавање кривца између држава, које нису граничне, било би немогуће. Транситна екстрадиција уговорена је чланом XIII конвенције српско-италијанске, XIII српско-швајцарске, 12. српско-белгијске, 14. српско-холандске, и 14. српско-аустро-угарске.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ДОБРО ВЛАДАЊЕ КАО ОЛАКШАВНА ОКОЛНОСТ

ИЗ Т. 4. § 59. КАЗ. ЗАК.

— ЈЕДНА ОДЛУКА КАСАЦИОНОГ СУДА —

Олакшавне околности имају тај карактер што модификују казну за учињено нарушење у *њеној природи*, њеном *трајању* или њеној *количини*. Но, оне тиме не мењају *саму природу* нарушења, које остаје оно што је у погледу на његову казнимост, само што се услед *судске* процене, а не законске детерминације, овај или онај злочин или преступ, кад се стеку олакшавне околности, казни блажије [1]).

Скоро сва модерна законодавства дају судијама средство да у примени закона одмеравају казну сразмерно субјективном криминалитету. Само ова средства варирају у погледу начина у појединим земљама.

Нека законодавства у која спада и наш казнени законик, набрајају их лимитативно; друга им опет не дају никакве дефиниције остављајући их слободној процени судије (француски казнени законик). Овај последњи не обвезује баш судију да декларира у својој одлуци, кад нађе да оне постоје, ни у чему су, т. ј. у којим фактима и у каквим посматрањима он види олакшавне околности [1]). Шпањолски казнени законик набраја их лимитативно, али ипак допушта и друге „исте вредности и аналоге претходним околностима“ [2]).

Наш казнени законик у § 59. побројао је лимитативно олакшавне околности и изван овог набрајања (енумерације) није допуштено судији утврђење никаквих других околности као олакшавних при њиховој процени.

Главно дејство олакшавних околности састоји се у умањењу казне. Кад се оне признаду спуштање казне обавезно је за судију. Оцењујући степен интензитета кривичности учиниоца, судија примењује казну за учињено нарушење у границама између *минимума* и *максимума* казне која је законом одређена за какво дело. Он има овлашћење да је спусти баш и испод *посебног минимума*, кад у својој процени олакшавних околности нађе да то кривац заслужује (§§ 61., 62. к. з.), као што може на основу истих да модификује и саму природу казне коју закон утврђује за какво дело. (§ 60: „Ако се код злочинства, за које закон доноси смрт, „нађе олакшавајућих околности,

---

[1]) *Garraud.* — Traité théorique et pratique du droit pénal français. (t. II). — Овај аутор класира узроке олакшања казне у две категорије: *извињења* (excuses) и *олакшавне околности* у правом смислу. Први утичу на апсолутну кривичност. па је *или* ниште са свим, одстрањујући и искључујући казну у опште, кад они постоје, *или* према случајевима, модификују саму квалификацију нарушења. Дејство је других да олакшају *судски* казну; оне утичу на *релативну* кривичност и модификују само *примену* казне. «И ако извињења имају исту природу, она не проузводе сва иста дејства. Има их *апсолуторних*; «друга су просто *олакшавна*. *Апсолуторна* су *извињења* она, која ма да не чине да ишчезава нарушење, имају за дејство искључење казне, тако да «кад је њихова егзистенција призната у корист «окривљеног или оптуженога овај не може бити осуђен ни на какву казну. *Олакшавна* су извињења «факта која умањујући кривичност, умањују казну «и која се могу квалификовати као «олакшавне околности специјално дефинисане и предвиђене законом». Она се разликују дакле битно од олакшавних «околности у правом смислу, чија је детерминација «остављена процени судија.

«Из ове основне разлике резултује известан број «последица.

«а) *Извињења* олакшавају казну само у ограниченим случајевима; она су предмет законске де«терминације. Олакшавне околности могу бити у «принципу декларирање за сва нарушења; оне су «остављене процени судије.

«б) Извињења модификују *законску кривичност*, «јер су предвиђена законом; она могу дакле да пре«образе *природу* нарушења, то што има за после«дицу да потчини извињења факта правилима која «су различна од оних која се примењују на иста «не извињења факта. Олакшавне околности имају «дејства само на *судску кривичност*. Нарушење по«водом кога су декларпране, задржава дакле своју «законску природу и своју правну квалификацију. «Извињења су *општа* или *специјална* према томе «да ли се примењују на серију нарушења или само «на извесна одређена нарушења.

«У француском казненом систему налазимо само «два општа узрока олакшавног извињења: *малолетство од шеснаест година* и *изазваност* (провокација). «— Чл. 67. и 69. 321—326. каз. закона. — Кад суд «нађе да је нарушење било учињено с разбором, од «малолетника испод шеснаест година, доба старости «постаје у принципу *олакшавно извињење* које умањује кривичност и по том казну. Извињење које «се оснива на провокацији допуштено је у две групе «нарушења: у материји јавних или простих (не јавних) увреда, — чл. 33. зак. од 29. јула 1880. и «чл. 471. № 11. каз. зак. «и у материји убиства и «хотичних повреда члановима: 321—326.» (*Исти.* Стр. 335—537).

[1]) «Олакшавне околности нису као извињења «предвиђене и дефинисане законом: оне су остављене «процени судије, који их може наћи у свима узро«цима који ослабљавају било материјалност радње «*(објективни криминалитет)* било кривичност учини«оца *(субјективни криминалитет)* који може баш да «их декларира да би поправио у датом случају при«мену закона који налази као рђав *(правни крими«налитет)*. — *Исти.* Стр. 561.

[2]) *Исти.* — Op. Cit.

„кривац ће се место смрти осудити на „робију или заточење од десет до два„десет година“).

Нећемо се упуштати у правила о обавезном спуштању казн у случају кад се признаду олакшавне околности и даља теоријска излагања о овоме предмету. Ограничавамо се само на једну од оних олакшавних околности које је набрајао наш казнени законик у § 59. а то је: *добро владање*, о којој хоћемо специјално да говоримо. Напомињемо узгред још и то: да они исти мотиви, који су у историјском развићу кривичног законодавства диктовали супституцију арбитрарне казне системом *утврђених* казни у напред за свако нарушење, којом је оно запрећено, ти исти мотиви диктовали су и институцију олакшавних околности, кад је казна била већ утврђена и систем арбитрарне казне, који је постојао у старом праву, напуштен [1]).

* * *

По т. 4. § 59. каз. законика сматраће се као олакшавна околност и то: *„ако „се кривац пре учињеног злог дела свагда „добро владао или се из поступања њего„вог при самом том делу или и после „овога види, да није са свим покварен и „неваљао човек.“*

И ако на први поглед изгледа овај текст довољно прецизан и јасан ипак се у његовој примени појављују извесне тешкоће и контроверзна мишљења о овој олакшавној околности, које се рађају због његове непотпуне детерминације о истој. *Шта је то раније добро владање кривчево? кад се има узети да је кривац доброг владања и какав је критеријум за судију при ироцени ове олакшавне околности?* Осим цитираног текста т. 4. § 59. о томе нема никаквог ближег одређења.

Јуриспруденција Касационог Суда већ је утврдила да примени чл. 16. зак. о општинама у коме се говори о владању грађанина, нема места, кад се тиче одмеравања казне по казненом законику. „У другом одељку члана 16. зак. о оп„штинама говори се о владању грађанина“ — каже једна одлука касационог суда, „— кад је у питању његово исељавање „из једне и настањивање у другој оп„штини, а не о владању у циљу одме„равања казне по казненом законику, „зашта постоје нарочити прописи у са„мом казненом законику, по којима се „има судити о владању оптуженога лица. „То се јасно види из т. 4. § 59. каз. зак. „по коме је пропису рђавог владања и „сваки онај кривац за кога би суд на„шао, да се из поступања његовог, при „самом извршењу дела за које се суди, „или после тога, види да је покварен и „неваљао човек без обзира и на друго „што“. (Одлука опште седнице Касац. Суда од 16. априла 1909. № 4462.).

М. М. Станојевић.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

[1]) *Boitard.*

ПРОФЕСИЈОНАЛНИ ЗЛОЧИНЦИ

(НАСТАВАК)

Надимци.

Сујета и понос професијоналних злочинаца изражавају се такође и у њиховим надимцима. Познато је, да сваки од њих има свој надимак, и да су врло често само по њему познати у њиховој средини. Ево их неколико: *страшило пијаца, тигар, леп дечко, лукав дечко, севастопољски итичар* и т. д.

Страх од телесних казни.

Мало час смо рекли, да су злочинци обично врло мало осетљиви према болу. Могло би се, дакле, веровати, да се не боје удара и рана. Ово је, бар уопште, тачно, кад је реч о ударима и ранама које примају од индивидуа свога рода, или приликом напада на разне личности које су, по њиховом мишљењу, слабије од њих. Међутим, ако се осећају слабијим, професијонални злочинци веома су плашљиви, па чак и кукавице. Сам поглед на револвер, који је на њих управљен, довољан је да их одржи у потпуној непомичности до доласка помоћи. Нарочито се много боје телесних казни, као песничења и линча. Најдрскији злочинци постају највеће кукавице кад чују, пред прозорима полицијске станице у коју су доведени, узвике огорчене гомиле света, која захтева њихову смрт.

Дивногорски, циничкн убица из Монтреа, чувши како народ тражи његову смрт, толико се био уплашио, да се није могао држати на ногама и чак је молио жандарме да га добро чувају.

Али, то није само опасност од линчовања која толико плаши злочинце; и само обично песничење ужасава их.

Уопште се може рећи, да се злочинци више боје доброг песничења но шестомесечног затвора. Овом констатацијом практично су се користили Енглези пре десетину година, када је Лондон тако рећи био освојен бандом злочинаца ниже класе, сличним модерним париским апашима. Лондонска полиција приреди огорчен лов на ове „*Холигоне*“, како су их тада називали. Најмање криви билу су осуђени на по две недеље тешког затвора, а најопаснији боху прво камџијани, а потом осуђени на по две године затвора. За неколико месеци Лондон је био потпуно ослобођен „*Холигона*“.

Услед рђаво схваћеног хуманитаризма, репресија у Паризу веома је ослабила последњих година. Песничење је строго забрањено једним министарским распи-сом, а већину опасних повратника, коју преко ноћи ухапси полиција. пушта у слободу, одмах сутра дан, чиновници паркета. Услед овога злочиначки елемснат почео се нагло увећавати, због чега стално трпи Париз који се, с разлогом, сматра за најлепши град на свету.

Ми смо далеко од тога да полицијским агентима препоручујемо сталну употребу песничења, јер би то изазвало злоупотребе. Оно што ми желимо, у интересу јавне сигурности, то је поновно завођење телесних казни, са методичном применом, и под озбиљном контролом. Лакасањ и други ауторитети у криминалној материји препоручују ову врсту казне. У својој знаменитој студији о смртној казни, Лакасањ вели: „Телесне казне једино су успешне за професијоналне злочинце“.

Наше искуство доказало нам је, да је лијонски учитељ потпуно у праву, и да се нарочито криминалитет малолетника може успешно сузбити простом примоном бича — можда успешније но стварањем специјалних судова за децу.

Добре особине професијоналних злочинаца.

Већина професијоналних злочинаца није лишена добрих особина, само што ове добре особине нису исте код свију, већ се мењају од једне индивидуе као другој. Знатан број малих професијоналних крадљиваца, варалица и скитница у главноме су добри дечаци и приступачни добрим осећајима.

Ухапшени и узети на испит од истражног судије или полицијског комесара, они у већини случајева признају своје кривице. Ако у почетку и почињу лагати, они не продужују дуго у овом правцу, ако само чиновник мало настане да дође до истине. Док су у затворима, ови проступници ретко кад дају повода жалби. Напротив, они се труде да буду корисни. То су они који чине већину по затворима за време рђавог времена. У погледу свога карактера могу се упоредити са већином проститутки које, и поред свог моралног дефектиозитета, нису рђавог карактера, нити су у стању да убију и једну муву.

Солидарност.

Чак и међу опасним професијоналним злочинцима налазе се добре црте карактера. Код врло великог броја ових индивидуа налази се, н. пр. врло развијена солидарност, разуме се између њих самих. Имали смо прилике да присуствујемо у једном њумезу, у Лозани, једној врло типичној манифестацији ове злочиначке солидарности. Један бив. осуђеник, врло опасан крадљивац, хтео је, ради своје сигурности, отпутовати из Лозане у Лион, али није имао новаца за пут. Један од његових другова предузео је тада да му скупи прилоге од повратника, сутенера и проститутки, који су били у кафани. За пет минута списак је био испуњен именима приложника, и крадљивац је дошао до суме од 67·50 дин., која му је била обилно довољна за пут.

Слично ствари посматрали смо и у другим приликама. Често се н. пр. дешава да злочинци рефенски плаћају трошкове око погреба умрлог друга, или адвокатске хонораре за одбрану њихових другова, који су имали малер да падну у руке полицији.

Захвалност.

Доста често код ових индивидуа констатују се и осећаји захвалности. Многи адвокати могли би ово посведочити. Поменули смо већ. да чак и најопаснији злочинци не мрзе полицајце који су их ухватили, осим ако ови нису с њима су-

више грубо поступали. Може бити да и ово потиче из осећаја, који је врло сродан са осећајем захвалности. Обилазећи, у циљу студирања, мало крчме по великим градовима, у пратњи агената сигурности, констатовали смо да нас њихова клијентела, састављена махом од бив. осуђеника, дочекује с пажњом, па чак и с поштовањем, и ако је добро познавала наше другове. Сматрали су нас за њиховог колегу из иностранства. Многи од њих казивали су нам, да су их моје *колеге* више пута хапсиле, али да се због тога ни мало не љуте на њих, јер су били *пажљиви* према њима. Агенти сигурности потврдили су ми, с друге стране, да су им ови исти повратници давали драгоцена обавештења у појединим тешким истрагама, и то без икакве награде, једино из захвалности.

Разуме се већ, да сви злочинци не притежавају осећај захвалности. Хтели смо само нагласити да он постоји код неких од њих, и да се полицајац, у згодној прилици, може њиме користити. Још смо овим хтели показати, да ни истражне судије ни полицајци не треба да поступају на исти начин са овим индивидуама, јер њихов успех зависи тачно од њихове моћи адаптирања према разним карактерима преступника, над којима воде истрагу.

Необазривост.

Видели смо раније, да је професионални злочинац по правилу распикућа, који задовољава своје моменталне инстинкте, немислећи ни мало на будућност. Због овога он немилице расипа новац и чини, понекад, будалаштине, које га одводе у затвор. Професионални злочинац, нарочито ако припада нижој класи, у већини прилика необазрив је. По извршеном убиству или при каквој већој опасној крађи, злочинци понекад једу и пију на месту извршених дела, и ако знају да ће — додирујући рукама чаше и флаше — оставити на њима отиске својих прстију — праве визит карте њиховог идентитета.

Убица Бертије био је идентификован на овај начин. Бертилон је пронашао Шефера, убицу момка зубног лекара, у улици „Св. Хоноре“ у Паризу, једино на основу отисака прстију, који су нађени на стаклу једног ормана. Ми лично такође смо, у више прилика, пронашли извршиоце опасних крађа на основу њихових отисака на чашама и бутељама.

Али ово није једина несмотреност коју чине злочинци. Готово у свакој афери, а нарочито у онима које врше злочинци ниже класе, констатују се једна или више несмотрености, које могу послужити полицији да пронађе кривца.

Тако, нпр. Менеклу сагорева тело своје исечене жртве у собној пећи, непомишљајући да ће га мирис од сагорелог тела издати. Деметер Редек, по изласку из казненог завода у Лембергу, обија један подрум у Черновицу и врши у њему и крађу и нужду, бришући се својим осуђеничким листом. Бронисерци, убица агента осигуравајућег друштва Монже-а, по извршеном делу одлази у Борус, где мења многобројне новчанице и, узнемирена, тражи телеграфским путем обавештења од свог мужа о току истраге. Ово је, разуме се, издаје. Море, убица девојке Зое, приморава своју жену да носи одело и накит његове жртве и т. д.

Треба само знати, да се ове несмотрености односе махом на детаље. Главно дело по правилу је добро смишљено, али злочинац понекад не може све да предвиди и ово га упропашћује. Једна од битних тачака у кривичним истрагама јесте, дакле, проналажење могуће несмотрености злочинчеве у извршењу злочина или преступа.

С друге стране, мора се признати, да злочинци понекад раде толико предострожно, да их је готово немогуће или бар врло тешко ухватити. То су нарочито чланови више класе, који се одликују у смишљању и извршењу савршених злочина и преступа. Поменули смо већ, да су крадљивци „American exspess“-а радили са рукавицама на рукама, да би избегли остављање отисака прстију. Убице човека чији је леш, исечен на комаде, нађен 1912 год. у улици „Platrier“, у Паризу, тако су вешто препарирали леш и пакете са његовим остацима, да се њихова жртва није могла ни идентификовати а камо ли они пронаћи. Чувени Жак трбосек, из Лондона, не би се никад могао пронаћи да је боље комбиновао своја многобројна убиства проститутки из ниже класе.

(свршиће се)

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

Било је четири сата изјутра; нисмо срели никога. „Есцајге“ сам носио сам и нисам их никако поверавао моме пратиоцу; било ми је потребно да сам увек у могућности да утекнем без препрека, ако би њему дошло да се успротиви или да прави неку галаму. За срећу он је био врло послушан, истина код себе сам имао нож; Швалије је био уверен да би му га на најмањи покрет сјурио у груди. Тај спасоносни страх, који је он осећао у толико више што је био крив, јемчио ми је за њега.

Прошетали смо неколико пута около Шајот-а; Швалије, који није знао шта ће на крају бити, ишао је махинално поред мене; био је збуњен и као заглупљен. У осам сати седнемо на један фијакер и одведем га на улаз у Булоњску Шуму, где он у моме присуству, а на своје име, заложи сва четири пара „есцајга“ и доби сто динара. Узмем му ову суму и задовољан, што сам одједном добио оно што сам му делимично давао, седнемо поново на кола и довеземо се на трг Слоге; ту ја сиђем пошто сам му издао ову наредбу: „Запамти, да си ми сумњивији но икада; ако ме затвори макар ко, чувај се добро!“ Кажем кочијашу да га најбрже што може вози у улицу Ешкије бр. 23. и да бих се уверио да не оде куда на другу страну стао сам за тренутак те сам га посматрао. После тога уђем брзо у једну тоалетницу и моје одело размењам за радничко. Са новим оделом прођем поред *Инвалидског дома* да се обавестим да ли би могао добити једну инвалидску униформу. Један сакатеља, кога сам упитао, каза ми неког старинара у улици Сен-Доминик, који ће ми наћи потпуну опрему. Тај старинар беше неки говорљив човек. „Нисам љубопитљив, рече ми (то је обичан изговор за сва интимнија питања) али ви сте здрав, униформа сигурно није за вас? — Извините, баш је за мене, одговорим му; и како се он чуђаше додам да хоћу да играм у комедији. — Е, а у ком комаду? — У „amour filial“.

Трговац уђута, а ја одем одмах у Паси једноме који издаје станове и пожурим се да се прерушим. Није требало ни пет минута да од себе начиним правог инвалида. Једну руку притијем уз грудни кош испод капута и завучем је у панталоне, те је изгледало и да је немам, а црном помадом обојим косу и и браду те ме нико није могао више познати. Овако прерушен био сам сигуран да ћу преварити и најбоље познаваоце лица и зато још исте вечери изиђем у кварт Сен-Мартин. Ту дознам да полиција не само још чува моју кућу, него и врши попис робе и покретности. По броју агената, које сам видео да долазе и одлазе, закључио сам, да је истраживање предузето са марљивошћу необичном за ово време, у коме будна администрација не показиваше ревност у неполитичким догађајима. Сваки други на моме месту видећи овакво истраживање, сматрао би за паметно да се у најкраћем времену удали. Било је доиста мудро пустити буру нека бесни, али ја се нисам могао решити да оставим Анету у невољи, у коју је пала жртвујући се за мене. Овога пута баш је патила много; била је двадесет и пет дана у главној полицији, издвојена, и одатле су је изводили само да јој прете да ће је превести у казнени завод Сен-Лазар, ако не хтедне казати место где сам се склонио, али Анета то није тела казати и ако су јој упирали нож у груди. Било ми је много тешко кад сам дознао за њен положај, али је нисам могао ослободити. Чим сам могао пожурио сам да јој помогнем. Један пријатељ коме сам био позајмио неколико стотина динара врати ми их и одмах сам јој послао један део од ове суме. Верујући да ће је скоро пустити из затвора, пошто је нису могли окривити ни за што друго до за то, што је живела са једним одбеглим робијашем, решавао сам се да идем из Париза, и ако је не буду пустили пре мога поласка, да јој доцније јавим правац куда сам отишао.

Становао сам у улици Пиктон код некога кожара Бујена и он пристаде за награду да извади себи пасош па да ми га уступи. Његов опис и мој беху потпуно слични, само је растом био мањи од мене; али да би се повећао и достигао моју висину, он је, пре но што је дошао на мерење код комесара, требао

да метне у џепеле два или три „шпила“ карата. Бујан уради тако, и ја нисам имао потребе, да се према пасошу, који ми је продао, правим мањи него што сам. Имајући овакав пасош уживао сам што сам сличношћу обезбедио себи слободу, кад ми Бујен (било је осам дана како сам дошао код њега) повери једну тајну од које сам задрхтао. Овај човек је правио лажне новце и да би ми то доказао он преда мном изли осам комада по пет динара, које његова жена размени још истог дана. Нико не погађа шта је то што је мене узбуђивало.

Одмах сам закључио, да ме Бујенов пасош зато, што је био истинит, могаше врло рђаво препоручити код жандармерије, јер се због „заната,“ који је Бујен радио, могло, пре а после, десити да се за њега изда налог да буде затворен, и како ми је новац лудо потрошио, требало је још само да ме са пасошем затворе место њега. То није још све. Зар не би овај сумњиви однос био у очима судије и публике претпоставка да сам ја, одбегли робијаш, саучесник Бујенов, ако он буде оптужен као главни кривац за прављење лажног новца? Зар је суд једном погрешио? Кад сам већ једном невино осуђен ко ми јамчи да нећу бити и по други пут? Сам злочин који ми је набачен и који ме је начинио фалсификатором, долазио је по имену у врсту онога који је Бујен вршио. Видео сам се под теретом оптужби и таквих изгледа да мој бранилац може бити неће хтети ни да ме брани и ограничиће се можда, да моли суд да има сажаљења према мени. Чуо сам да ми изричу смртну пресуду. Моје се страховање удвоји кад сам дознао да Бујен има и друга, неког Терија, лекара, који му је често долазио у кућу. Овај човек је имао изглед као да ће омастити колац; чинило ми се да га је полиција због његовог изгледа требала гонити непрестано; и не познавајући га још добро помишљао сам да је немогућно дружити се с њим а не учинити какво злочинство. Једном речи он је врло рђав знак за сва места где је долазио. Уверен да ће његове посете донети несрећу кући, говорио сам Бујену да остави тај тако рђав занат. Ни најбољи разлози нису утицали на његову душу. Све што сам молбама успео, да би се избегао повод полицијском претресу, после кога бих сигурно био одведен у полицију, било је то, да ми је Бујен обећао да ће прављење и протурање лажног новца обуставити за све време док сам ја код њега, али то ипак није сметало да га после два дана затекнем да у највећем јеку гради новац. Овога пута намислим да се обратим његовом помагачу коме најживљим бојама представим опасности којој се излаже. „Видим, рече ми лекар, да сте ви неки страшљивац каквих има доста. Кад нас баш и ухвате шта ће бити? Има их доста који су *мерени* на Гревском Тргу, а ми још нисмо. Петнаест година мени мењају паре сами народни посланици и нико није никад посумњао; нек иде како иде. У осталом, пријатељу, да вам дам један савет: гледајте свој посао.

По овоме како се развијао разговор видео сам, да је узалудно дуљити га и да ћу учинити паметно ако се сам чувам; осетио сам више него икада потребу да што пре одем из Париза.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине горњо-добрињско, актом својим Бр. 669, пита:

„Ову општину сачињава једно село Гор. Добриња, и по томе она има само председника и два кмета. Кметови: Раде и Грујица, стоје у сродству по тазбини, јер је Радова кћи удата за Грујичиног брата, који му је брат само по оцу а једна их мајка није родила, јер је се њихов отац женио више пута.

По жалби једног лица из ове општине, по спору који је овај суд расправио пресудом својом Бр. 410, ужички првостепени суд уништио је горњу пресуду, из разлога тога: што су у овом спору учествовала ова два кмета, кад су они у тазбеном сротству II степена, те по § 52. грађ. суд. пост. не могу заједно учествовати у решавању.

С тога суд учтиво моли уредништво, да по могућству у првом наредном броју свога листа, дадо суду обавештење у следећем:

1. Да ли су кметови Раде и Грујица, према наведеном сродству, блиски сродници по тазбини, и као такви изузети од заједничког рада у свима спорним питањима.

2. Ако кметови стоје у изузећу од заједничког решавања као сродници, онда један — по годинама млађи — има да одступи од положаја по чл. 89. зак. о општинама, али шта би суд требао да предузме и какви докази требају, те да се кмет од дужности разреши, пошто од њих ни један не би својевољно од положаја оступио.

3. Да ли све досадање пресуде и одлуке овог суда, у којима су ова два кмета заједно учествовали, а оне су извршним постале, представљају пуноважне исправе, а да ли и до кога има какве одговорности, што су они до сада, заједно на овом положају били. и

4. Ако уредништво налази, да између ова два кмета не стоји сротство као што првостепени суд вели, према наведеном сротству, и нису изузети од заједничког решавања, онда шта суд општински треба да ради са пресудом Бр. 410. која је само са тих разлога уништена?“

— На ово питање одговарамо:

У представљеном случају стоји сродство у другом степену по тазбини, јер она околност, што кмет Грујица и његов брат нису браћа и по оцу и по мајци, него само по оцу, не мења овај родбински однос.

По чл. 89. закона о општинама, на положајима кметовским не могу остати сродници у другом степену по тазбини, него млађи по годинама мора да одступи.

Према овоме, и у овом случају мора да одступи млађи по годинама.

Он то може да учини било на тај начин, што би дао оставку, мотивишући је овим законским разлозима, било да се тражи од среске власти, да она учини предлог одбору, да га са дужности уклони.

Овај предлог одмах треба да учини председник, како би се отклонио један противзаконит положај кметова у општини.

Све оне одлуке, против којих нису употребљена правна средства у своје време, остају у сили.

На сваки начин за овакав однос у суду општинском носи административну одговорност председник општине, који је ћутао и трпео на положају оба кмета, ма да је знао за њихов родбински однос.

II

Суд општине суботичке, актом својим Бр. 894, пита:

„У члану 30. закона о општинама, у првом ставу, стоји. да на општинском збору имају право гласа сви пунолетни грађани — чланови општ., који плаћају држави најмање 15 динара непосредног пореза годишње, рачунајући ту и стални државни прирез, без обзира на то, да ли су порезу платили или не. У другом ставу истога члана каже се, задругари, који су навршили 21 год. имају право гласа на општинском збору ма колико непосредну порезу плаћали, само ако не стоје у изузећу чл. 23. истог закона. Ово важи и за оца, пунолетне синове и унуке, ако живе у заједници.

Међутим, код овог суда има лица као кућне старешине, која не плаћају на земљиште ништа, а имају у кући и у задрузи својој 4 пунолетна сина. Да ли суд може и сме да их униште у азбучни списак као правне гласаче, пошто у поменутом закону у првом ставу стоји, да задругари имају право гласа ма колико порезу платили, а није казато колико старешина куће треба да плати на земљиште, и да ли се рачуна стални државни 75% или 100% на сто у непосредну порезу.

И према овоме, кад један старешина куће плаћа на земљиште 2·45 дин., лич. 6 дин. држав. 75% има ли право гласа или не.

Моли се уредништво да изволи дати своје обавештење што пре, пошто наступа време да се састави азбучни списак“.

— На ово питање одговарамо:

Изузетно од одредаба у грађанском закону, закон о општинама сматра оца и синове као задругаре.

Према томе, једна кућа, у којој живи отац са синовима, сматра се као задружна у погледу изборног права.

Како по чл. 71. закона о порезу сваки пунолетни становник Србије плаћа личин порез, па то, наравно, бива и у овако задружној кући, то из ње имају право гласа сви они, који су пунолетни, без обзира на то, да ли у опште плаћају непосредног пореза још и на земљиште или какве друге облике.

У кућама, где су самци, тражи со да плаћају најмање 15 дин. непосредног пореза, у коју суму улази и 75% сталног државног прireза.

III

Суд општине вар. Багрдана, актом својим Бр. 760, пита:

„Моли се уредништво за објашњење: Има ли права општински суд, да доноси опомену из § 329. тач. 19. крив. закона, као и да изрече казну из истог §-фа над оним грађанима, који не би порушили своје зграде склоне паду, за које би надложни инжињер дао мишљење да их треба порушити или оправити, — или ово право има специјално полицијска среска власт, кад јој се општински суд рефератом обрати? И ако суд општин. нема тога права, онда по коме му је закону то право одузето, кад му § 4. а. полиц. уредбе и закон о општинама ставља у надлежност да може извиђати и пресуђивати све кривице из III-ће части крив. закона сем где је каквим специјалним законом то друкчије наређено, али у овоме случају то не стоји?“.

— На ово питање одговарамо:

Општински судови имају право да врше примену тачке 19. § 329. кр. закона, јер им то није одузето ни једним законом.

IV

Суд општине стамничке, актом својим Бр. 1013, пита:

„Решењем овог суда и одбора Бр. 1344 од 11.-XII.-1911. год. издат је, путем лицитације, запис — порта — ово општинска под аренду за ову 1912. год. са условима, да закупац може о Спасовдану и Петровдану ове године, као у дане општинске заветине, продавати — крчмити пиће, и он је о Спасовдану као о првој заветини продавао пиће.

На жалбу овдашњег механџије, власт ср. млавског забранила је, преко овог суда, арендатору да даље о другој заветини крчми пиће, наводећи: да је ова радња арендатора, као и сам рад овог суда, противан § 29. уредбе о механама.

Уредништво пита се:

1. Јо ли правилна ова наредба среске власти, кад о томе постоји један распис исте власти, издат 24.-I.-1908. год. под Бр. 1273, којим се даје могућност општ. судовима у овом срезу, да је крчмљење пића о заветинама дозвољено не само лицу — које има право механисати; и

2. Шта ће суд урадити са арендатором овим, кад неће да положи каси другу половину излицитиране аренде, изговарајући се да није дужан, јер је оштећен овом последњом заветином, пошто није крчмио пиће — нити му је дозвољено, да место уступи лицу, које има право механисати“.

— На ово питање одговарамо:

По члану 29. додатка к уредби о механама, на уобичајеним саборима при црквама и манастирима, може сваки без разлике упражњавати за три дана механску и кафанску радњу, па ма био и без личног права на то радње.

Према томе, забрана среске власти противна је овоме законском наређењу.

Како општински суд није могао огарантовати право закупа, то и закупац има права да не плати другу половину аренде.

Ако суд и закупац налазе, да су оваквим радом власти оштећени, они могу чинити употребу од својих уставних права.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Сретен Димитријевић, осуђеник пожаревачког казненог завода, чију слику износимо, побегао је.

Родом је из Пожаревца, стар 16 година, раста малог, очију угасито зелених, косе црне; од особених знакова има; на левој руци белегу од посекотине крива линија величине 1·5 см. на другој фаланзи кажипрста, страна спољна; на десној руци на споју средњег и домалог прста белегу од посекотине, права линија, правца косог, величине 1 см. страна спољна; на средини левог образа белегу од посекотине праве линије, правца косог, величине 1 см., и младеж величине пшеничног зрна за 3 изнад средине леве кључне кости.

Депеша управе пожаревачког казненог завода Бр. 2802.

Мијаило Радовановић, Циганин, из Бојника у срезу јабланичком, родом из Рашке, осуђеник нишког казненог завода, побегао је. Он је стар 21 годину, у опште смеђ.

Депеша управе нишког казненог завода Бр. 2757.

Петар Стевановић, бивши извршитељ општине београдске, одгововара за утају.

Опис није саопштен.

Акт Управе града Београда Бр. 25505.

Јован Ћебић, бивши одговорни уредник новина, побегао је из болнице, где је био на лечењу као притвореник Управе града Београда.

Он је стар 30 година, средњег стаса, сув, црномањаст, црних бркова, очију зеленкастих, косе црне, у оделу грађанском.

Акт Управе града Београда Бр. 25342.

Стеван Крстић, тежак из В. Шилова у срезу јабланичком, ранио је своју жену револвером па побегао.

Држи се да ће прећи у Бугарску. Опис непознат.

Депеша начелника ср. јабланичког Бр. 16930.

Миња Костантиновић, Циганин, из Звиздара, који живи у Београду, побегао је из затвора општине уиске.

Он је стар 17 година, повисок, ћосав, у у оделу грађанском.

Акт начелника среза тамнавског Бр. 11554.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

ТРАЖИ СЕ

Велисав, брат Павла Ранковића, из Попучака, отумарао је незнано куд. Он је стар 16 година, средњег раста, у опште црн, изнад левог ува има белегу од лише.

Депеша начелника ср. ваљевског Бр. 10249.

МАНГУП СТОКА

У атару села Дивљана нађен је мангуп јунац, длаке мрко-сиве, матор 2 године, без роваша, неувијен.

Акт начелника ср. белопаланачког Бр. 6419.

Штампа Краљ. Срп Државне Штампарије Уредник Душан Ђ. Алимпић.

БРОЈ 29. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 29. ЈУЛА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ЗА ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА" НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СТРУЧНИ ДЕО

О ЕКСТРАДИЦИЈИ КРИВАЦА — С ПОГЛЕДОМ НА ПОЗИТИВНЕ ПРОПИСЕ СРПСКИХ ЗАКОНА

од

АЛ. ЈОВ. КУЗМАНОВИЋА

(СВРШЕТАК)

Захтев за издавање кривца чини се увек дипломатским путем, дакле преко преставника државних, па било да постоји уговор о издавању кривца, било да таквог уговора нема. Преко друге власти не може се захтевати нити извршити екстрадиција; озбиљност посла и тачност у расправи самог предмета јача је, кад се тај посао врши преко дипломатских преставника; сем тога одговорност за правилно примењивање екстрадиције тр ба да сносе органи који државу представљају, пошто се право на екстрадицију налази у суверености државе. — Да би умољена држава могла оценити, има ли места екстрадицији т. ј. да ли је тражење екстрадиције оправдано, треба јој ставити на расположење исправе: о природи дела кривичног, о тексту односног закона, који важи у држави која издавање захтева, о стављању кривца под истрагу, у притвор или под суд, или о извршној изреченој осуди, о незастарелости кривице или пресуде, о поданству кривца, о идентичности личности кривчево. Да ли су све ове исправе или само неке од њих потребне, одлучује умољена држава према конкретним случајевима. У уговорима се обично предвиђа, да ће се екстрадиција тражити на основу акта о стављању кривца под истрагу и у притвор, односно на основу извршне судске пресуде, уз пошиљај преписа односног законског текста и уз пошиљај личног описа кривчевог. Исправе се подносе у моменту тражења екстрадиције, или накнадно у једном року, који је утврђен уговором или обичајем; кад се документа накнадно подносе потребно је у моменту тражења екстрадиције изјавити, да потребне исправе постоје. — О тражењу екстрадиције дипломатским путем, и о документима за екстрадицију говори се у члановима: IX и X конвенције српско-италијанске, II III и IV српско-швајцарске, 8. и 9. српско-белгијске, 7. и 9. српско-холандске, VIII X XI и XII конвенције између Србије и Велике Британије, III и IV конвенције између Србије и Уједињених Америчких Држава, и 5., 6., и 7. конвенције између Србије и Аустро-Угарске; по конвенцији између Србије и Велике Британије не могу се документа накнадно подносити, т. ј. недокументовано тражење екстрадиције не може да има никаква следства, јер се без оцене, да ли има места за притвор кривца по законима умољене државе, не може притвор ни наређивати; у конвенцији између Србије и Уједињених Америчких Држава није изрично назначено, да америчке власти при тражењу екстрадиције, одлажући пошиљај докумената за издавање, морају изјавити, да исправе постоје. Документа, која прате тражење екстрадиције, треба да буду у овереним преписима, а уз њих тр ба да буде њихов превод на француски језик или на језик државе која тражи кривца. Органи оне државе, која екстрадицију тражи, не могу прелазити у умољену државу ради какве акције према кривцу, али, кад су исправе за утврђење идентитета недовољне, могу ти органи прећи само ради познанства кривца. — Чим умољена држава прими захтев за екстрадицију наређује притварање кривца (континентални начин), пошто се овај претходно саслуша о делу и о поданству, па ако не располаже свима потребним документима за решење самог питања о екстрадицији, извештава страну државу, како би ова о року снабдела умољену државу документима потребним за екстрадицију; при притварању, које се врши на основу конвенција и по природи саме ствари, од кривца се одузимају предмети, који стоје у вези са његовом кривицом, па се и ти предмети еventуално са кривцем предају страној држави. Услед извесних хитних случајева, који не трпе одлагања, привременом притварању кривца приступа се, када још не постоји дипломатски захтев за екстрадицију, а када ма која власт једне државе тражи од надлежне власти друге држав привремено притварање кривца у цељи, да кривац не побегне пре него што захтев за његово издавање дипломатским путем дође; ово привремено притварање треба да је факултативно, а умољена власт, било да усвоји захтев о притварању било да га одбија, дужна је да о учињеном извести претпостављене власти како би Министарство Иностраних Дела било о свему извештено ради даљег поступка, и како би се могло водити рачуна, да ли је у конвенционалном року стигао дипломатским путем захтев за издавање кривца после његовог стављања у привремени притвор, — јер појамно је, да се кривац не може на неопредељено време држати у привремени притвор; привремено притварање обавезно је по конвенцији српско-аустро-угарској, а факултативно по конвенцијама, које је Србија закључила са: Италијом, Швајцарском, и Белгијом.

Умољена држава нема права, да оцењује надлежност државе, која тражи екстрадицију, за пресуђење дотичног кривичног дела по територијалној основи или по основи персоналној, јер треба признати, да је свака држава надлежна сама за оцену своје компетенције и да ваља поступити по њеном захтеву за екстрадицију без обзира, да ли умољена држава усваја у кривичним стварима само територијалан или и персоналан принцип; ово се питање у међународним уговорима различно расправља. — Умољена држава даље нема права да се упушта у питање о постојању дела и о постојању кривичне одговорности, већ има да се ограничи једино на решавање питања о екстрадицији: да оцени уредност тражења екстрадиције, да оцени да ли дело, под претпоставком да су сви наводи стране власти о делу и одговорности тачни, потпада под она дела за која се екстрадиција дозвољава, и да оцени идентитет кривца; супротно поступање, какво је нашло израза у конвенцији између Србије и Велике Британије (члан XII) и у конвенцији између Србије и Уједињених Америчких Држава (члан I), има ваздан рђавих страна, а једина му је добра страна

што истина без потребе али највише заштићује бегунце. — Кривац остаје у притвору, док се не реши питање о његовом издавању, и тада се пушта у слободу или евентуално спроводи до границе и предаје граничној власти државе, која је кривца тражила. Одлагање предаје може бити, док се не оконча поступак са истим лицем у умољеној држави због кривица, које нису предмет тражења екстрадиције. Приватна права грађана умољене државе, као слабија, не утичу на издавање кривца и предају његових ствари — али трају. — Свака држава сноси трошкове око екстрадиције учињене на њеном земљишту; код транзитне екстрадиције све трошкове учињене око спровођења кривца преко посредних земаља сноси држава, која кривце добавља.

Власт, која решава има ли места одобрењу издавања кривца може бити административна, и може бити судска; кад судови то питање одлучују, има највише гарантија за личну слободу. У Србији питање о одобрењу екстрадиције решава Министар Унутрашњих Дела сходно наређењу из Уредбе о бегунцима и наређењу из закона о Устројству Централне Државне Управе, по коме се Министар Унутрашњих Дела брине о поретку и по коме он бива надлежан и за све оне предмете, који не би спадали у надлежност других Министара. Кад страна држава тражи екстрадицију кривца, који је у Србији, захтев се чини Министру Иностраних Дела, који га доставља на поступак и решење Министру Унутрашњих Дела, а овај наређује све што треба у погледу процедуре и решења самога предмета и о својој дефинитивној одлуци, која не подлежи ничијем расматрању, извештава Министра Иностраних Дела ради даљег поступка као и власт, код које се кривац у притвору налази, с тим да ова екстрадицију извршн или дотично лице пусти у слободу; друге власти никакве одлуке немају да доносе, па ни решења о притвору по кривичном судском поступку, која по некад неупутно расматрају и одобравају првостепени судови; локална власт у Србији може без наредбе Министра Унутрашњих Дела ставити бегунца у привремени притвор само онда, кад то страна власт услед хитности предмета буде захтевала, али та месна власт одмах о томе има да извести Министра Унутрашњих Дела, како би се видело, да ли ће се тражити редовна екстрадиција дипломатским путем. Кад Србија има да тражи чију екстрадицију, власт, надлежна за извиђање, суђење, или извршење пресуде, моли прописним путем Министра Унутрашњих Дела, да преко Министра Иностраних Дела издејствује екстрадицију, и шаље и исправе, које су за издавање потребне, а на случај хитности обраћа се и непосредно страној месној власти за привремено притварање кривца, о чему такође подноси извештај Министру Унутрашњих Дела.

Од суседних земаља Србија само са Аустро-Угарском има конвенцију о издавању криваца. Издавање криваца између Србије с једне стране и Румуније као и Бугарске с друге стране врши се по уобичајеном реципроцитету, који се поклапа од прилике са прописима из конвенција, које је Србија закључила са другим државама. Турска Србији не издаје никакве кривце, па онда ни Србија њој.

Уговорни односи двеју држава о екстрадицији долазе по где кад у колизију са правима трећих држава. И независно од тога, треба циљати, да се међународни уговори о екстрадицији праве по једном типу и по једним принципима. Видеће се, какав ће резултат показати покрет за изједначење међународних конвенција о издавању криваца, а добре стране од тога изједначења јесу и сувише уочљиве. Циљ је имати колективну међународну конвенцију о издавању криваца.

ДОБРО ВЛАДАЊЕ КАО ОЛАКШАВНА ОКОЛНОСТ

ИЗ Т. 4. § 59. КАЗ. ЗАК.

— ЈЕДНА ОДЛУКА КАСАЦИОНОГ СУДА —

(НАСТАВАК)

Нема сумње, да се према т. 4. § 59. к. з. *на првом месту* има узети: да се „свагда добро владао“ онај кривац који никад *није* судски осуђиван ни *за какво дело у опште*, а по том и онај, који је истина био осуђен редовним судовима, али је његова осуда *застарила*, тако да не производи никаквог правног дејства у опште, и нема никаквог утицаја на вршење његових јавних права. Исто тако доброг је владања и онај оптужени, који је био истина осуђен редовним судовима, али за такву кривицу и на такву казну која не повлачи губитак грађанске части, било по самом закону, било услед судско пресуде због инфамности дела. Тако н. пр. оптуженоме који је био осуђен раније за јавну увреду, лаку повреду или у опште какву било преступну казну, која не повлачи губитак грађ. части не може се одрећи добро владање због ове раније осуде као олакшавна околност, кад се суди каква његова доцнија кривица. Исто тако, осуђенима за политичке кривице, и у опште дела која нису бешчасна, баш и да је сама рапија казна била инфамна, н. пр. робија. Све су ово пречишћена питања у пракси и не подлежо никаквој дискусији.

Quid? у оном случају, *кад је кривац био осуђен за дело које није бешчасно, и не повлачи губитак грађанске части*, или макар и бешчасно *али у малолетству, без губитка грађанске части ну*, **ова осуда још није застарила и конституише отежавну околност из т. 5. § 65. каз. законика?** Другим речима: хоће ли се и ономе кривцу, коме се ова раније осуда мора ставити на терет као отежавна околност за то што није застарила, при суђењу за какво доцније дело, признати у исти мах и добро владање као олакшавна околност из т. 4. § 59. к. з. јер поменута раније казна, која се ставља на терет оптуженоме, **није била инфамна, као ни само дело,** али се ипак узима као отежавна околност из т 5. § 65. к. з. за то што је била изречена, а сама пресуда још није застарила?

Ово је питање расправљано у једном конкретном случају, о коме је донела своју одлуку и општа седница Касационог Суда. Како је контроверза која се развила о истом у судским одлукама од интереса због супротности гледишта о овом питању између Апелационог и Касационог Суда, а и сама коначна одлука (опште седнице Касацног Суда) од практичног је значаја, то ћемо изложити дискусију која се о овом питању између судова развила.

Пресудом пожаревачког првостепеног суда од 7. марта т. г. № 7586, по кривици Ж. М. из Б. за убиство из § 156. II одељка каз. зак. првостепени суд узео је оптуженоме као олакшавну околност само признање кривице, но, не и добро владање, јер је раније био осуђен у малолетству, и узимајући ову раније осуду као отежавну околност из т. 5. § 65. к. з. осудио оптуженога на три године затвора.

Апелациони Суд пресудом својом од 17. априла т. г. № 2847 нашао је: да је пресуда првостепеног суда у осталом на закону основана: „само је суд погрешно што „оптуженоме Ж. није узео у олак„шицу казне добро владање, — т. 4. § 59. „каз. зак. с тога што је раније осуђиван. „Кад је оптужени по своме признању и „констатацији суда на протоколу пре„треса од 25. јануара 1911. г. № 2683. „осуђиван за опасну крађу још као де„чак, дакле у малолетству, пресудом по„ротног суда од 10. априла 1908. год. „№ 12107 и кад осуда малолетника по „§ 57. последња алинеја каз. зак. не по„влачи као последицу губитак грађан„ске части, онда је суд погрешно узео „да оптужени Ж. због те раније осуде, „нема добро владање, с тога Апелациони „Суд налази: да му се та олакшавна „околност има признати, кад ранијом „осудом није изгубио грађанску част, те „се по ранијој кривици оптуженога, као „једног *малолетника* не може основано „узети да је са свим покварен и нева„љао човек у коме би се тек случају „морало узети да према т. 4. § 59. каз. „зак. нема добро владање. Али како му „је казна с обзиром и на ту околност, „коју му Апелациони Суд признаје, пра„вилно одмерена, то пресуда првостепе„ног суда има и остати“.

Касациони Суд примедбама својим од 29. маја т. г. №. 7422 поништио је цитирану пресуду Апелационог Суда са ових разлога:

„Погрешно је и закону противно узето, „да опт. Живан има раније осуду као „отежавну околност из т. 5. § 65. кр. „зак. а у исто време и олакшавну окол„ност добро владање из т. 4. § 59. истог „зак. Раније осуда значи рђаво владање, „зато ономе коме се она стави на терет „као отежавна околност не може се још „и некакво „добро владање“ узети у „олакшицу. То двоје узајамно се дакле „искључују“ и зато на основу § 274. кр. „пост. *ништи*“ итд.

„Апелациони Суд није усвојио ове примедбе одељења Касационог Суда већ је дао ове противразлоге:

„Приступајући одмеравању казне крив„цу за учињено кривично дело, судећи „су судови позвани по свршеном извиђају да у смислу § 218. кр. суд. пост. „цене како околности које казну отежа„вају (отежавне) тако и оне које казну „олакшавају (олакшавне околности) и чи„нећи о томе констатацију у својој пре„суди одмеравају кривцу казну с погле„дом на законске одредбе у §§ 60., 61., „62., 66. у глави V каз. законика,

„Процена питања о томе: да ли из„весна околност важи као отежавна или „олакшавна као питање о факту, припада „судећим судовима — првостепеном и „Апелационом Суду — у којој они оце„њују ове околности по прописима §§ 59. „и 65. каз. законика у којима су оне де„терминисане и лимитативно побројане.

„Као такву једну олакшавну окол„ност, између осталих, законодавац је у „т. 4. § 59. каз. зак. означио и ту: ако „се кривац пре учињеног дела свагда „добро владао или ако се из поступања „његовог при самом том делу види: да „није са свим покварен и неваљао човек.

„Као што се види из цитиране *опште* „одредбе о добром владању као олак„шавној околности, законодавац није у „истој, ни у ма којој другој каз. зако„ника, поставио никакав ближи крите„ријум по коме би судија имао да се „руководи при решавању у питању о „овој олакшавној околности. У оскудици „такве ближе детерминације ове олак„шавне околности, на тај начин, судија „је овлашћен да се при решењу питања „о томе: да ли ће се каквом лицу у кон„кретном случају признати добро вла„дање као олакшавна околност, руководи „по своме нахођењу, баш и по слобод„ној процени података по којима има „да одлучује. То бива нарочито у оном „случају кад постоје извесна правна факта, „која макар да су у *суштини исходна*, не „само што не производе никаквог прав„ног дејства, него ни иначе по општем „правном осећању и свести о томе нису „ни од каквог утицаја на морални по„ложај дотичног лица у грађанству.

М. М. Станојевић.

(свршиће се)

ПРОФЕСИЈОНАЛНИ ЗЛОЧИНЦИ

(свршетак)

Поштанске карте и хартије за упијање мастила.

Нагласили смо раније, да приликом претреса станова професијоналних злочинаца треба нарочиту пажњу обратити на илустроване поштанске карте и хартију за купљење мастила. Доиста, многе од ових индивидуа имају нарочиту страст за скупљањем ових карата, које врло брижљиво чувају. Испитивањем поштанских карата, које су нађене код осумњиченог или окривљеног, може се у извесним приликама реконституисати употреба његовог времена, његово кретање и његови односи. Тако н. пр. у једној већој истрази поводом прављења и растурања лажних новчаница, у Лозани, колекција илустрованих поштанских карата, нађена код окривљеног, допустила је идентификовање једног од његових саучесника, а садржина извесних карата јасно је показивала да је оптужени путовао у Италију, што га је врло тешко компромитовало, и што је он раније енергично порицао.

Истраживање хартије за купљење мастила такође је врло важно. На овој хартији налазе се често реченице, речи или имена, који могу послужити као доказ да је извесан злочин или преступ извршио сопственик ове хартије, или онај који се њоме служио. Да би се одмах осушила написана адреса или каква реченица, употребљује се ова хартија. Пошто су црте рукописа, које на њој остају, преокренуте, то изгледају неразумљиве. Због овога нико и не обраћа пажњу на ову хартију чак и у оним случајевима кад се пишу важне ствари, које други не треба да читају. Међутим, довољно је ставити ову хартију пред огледало, у нормалан положај, па прочитати на њој отиснути део рукописа. Овако исто поступа и професијонални преступник, јер не помишља да га и обична хартија за купљење мастила може издати, па је с тога и не уништава.

Хартију за упијање мастила нарочито треба истраживати у истрагама поводом фалсификата и анонимног писања, као и у свима осталим истрагама у којима је злочинац могао писати ствари, које га могу компромитовати. У горе поменутој лозанској афери лажних новчаница, на хартији за упијање мастила нађена је адреса једног растурача ових новчаница у Паризу, и то је био први озбиљан доказ против окривљеног.

Признање злочинаца пред истражним чиновницима.

Велика већина професијоналних злочинаца признаје само оно што је немогућно одрицати. Поједини одричу чак и очигледне ствари, управљајући се по већ поменутом чувеном савету: „*нарочито никад не признајте*“. Мора се признати да је овај начин одбране понекад коришћен, нарочито пред поротницима.

Материјални докази, који се прибављају данашњим модерним полицијскотехничким методама, као што су вештачења отисака прстију, рукописа и т. д. изазивају понекад спонтана признања. Пред њима се злочинац толико збуни, да најзад признаје да је побеђен. Већ поменути убица Шефер, упозорен на резултате Бертилоновог дактилоскопског вештачења, престао је да одриче извршено убиство и признао је све. И ми лично добили смо неколико спонтаних признања пред резултатима наших вештачења.

Разуме се већ да персоналитет истражног судије има врло великог утицаја на добијање признања од окривљених. Истражник, који добро познаје овај специјални свет, добиће много лакше признање но судија, који се не стара да упозна карактер онога кога испитује.

Може се у опште рећи, да ће професијонални злочинац пре признати своју кривицу полицајцу но судији. Према нашем личном искуству, ово нарочито потиче из два факта: прво што полицајац, захваљујући своме практичном познавању злочиначког света и своме положају, може много фамилијарније разговарати са окривљеним но истражни судија; друго, што професијонални злочинци имају често извесног респекта према полицајцу. Респект овај сличан је мало респекту, који се констатује кад се две непријатељске војске сретну на неутралном земљишту.

Треба још знати, да је истражни судија потпуно обезоружан у земљама, у којима процедура допушта присуство адвоката у истрази. Тајност истраге у многим случајевима неопходна је.

Знамо добро да ће нам се због овог нашег тврђења пребацити инквизиторским поступцима појединих судија из ранијег времена, али смо ми слободни напоменути: окружавање истражне власти једне земље заинтересованим контролорима знак је неповерења према овој власти. Ови контролори не могу се жалити ако се окрене оружје и критикује улога, коју они играју у истрази. Ма како било, извесно је, да протерани хуманитаризам наших дана има много више сажаљења према злочинцу но према његовој жртви, а овај факт утиче, несумњиво, много на увећање криминалитета.

Да би сакрио какав тежи злочин или преступ, повратник понекад одмах признаје мању кривицу. На ово треба обратити нарочиту пажњу кад се има посла са старим зликовцима, који одмах признају кривицу. Убица, који тежи да побегне од полицијске потере, најсигурнији је у затвору. Да би у овоме успео, он извршује крађу, коју одмах признаје, и због које за извесно време нестаје из циркулације. Тако је париски убица Флоро пронађен тек после шест месеци у Св. Жилском затвору, у Бислу (1909. год.).

Што се тиче изјава затворених професијоналних злочинаца о њиховом ранијем животу, о њиховим осећајима, склоностима итд. — које су изјаве прикупили извесни теоричари о злочину и употребили их за стварање теорија о криминалитету, наше искуство доказало нам је, да их, готово увек, треба уврстити у сферу фантазија, јер нису искрене.

Не треба никад сметнути са ума да притвореник има само два циља: да што пре изађе из затвора, и да живот у затвору учини што сношљивијим и пријатнијим. Он зна да оба ова циља може постићи само тако ако се умили персоналу, а нарочито директору затвора. Ако је овај побожан, и полаже на то да његови притвореници одлазе у цркву, он ће похитати да испуни ову директорову жељу, и узимаће за читање само побожне књиге, које у ствари неће читати. На овај начин успеће да се о њему створи повољно мишљење код заводског особља које ће, по његовој молби за ми-

лост или условно ослобођење, дати о њему добра обавештења. Исто овако бива и са криминалистом теоричаром или са чланом лиге за регенерацију затвореника кад они посећују казнене заводе или затворе у циљу прибирања докумената. Њима осуђеник говори о рђавом друштву које га је одвукло у порок, о својој грижи савести, о својим пројектима за бољи живот итд. знајући тачно да му овакав говор може само користити.

Не поричемо, да и међу осуђеницима има искрених, али су ово случајни злочинци. Скоро сви повратници симуланти су. Ко хоће да их позна, не треба да их испитује у затворима званично, као мале ђаке, већ треба да их посматра у њиховој средини, по њиховим крчмама и на њиховим баловима; треба да говори с њима њиховим језиком у место што ће разним малим инструментима мерити осетљивост њихове коже.

Покушај застрашивања полиције.

Видели смо да се поједини злочинци, притешњени од полиције, бране свим могућим средствима. Они се не устручавају да на њене органе пуцају, или да их убоду ножевима. Други, опет, пробају да побегну. Има их, најзад, и таквих, који покушавају да лукавством заведу полицију. Ови се понашају охоло према полицајцима, претећи им тужбом министру или консулу (ако је ухапшени странац), или штампом итд. Свему овоме циљ је, разуме се, да се заплаше агенти, и маневар понекад успева. Агент или инспектор сигурности, бојећи се одговорности за лишење слободе и фрапиран енергичним тоном протествовања свога притвореника, пушта га често у слободу. Разуме се већ, да овај трик застрашивања нарочито употребљују чланови више злочиначке класе, чија отмена спољашност улива већ извесан респект нижим полицијским органима. Али се овим триком понекад служе и злочинци ниже класе, што доказује овај пример:

Једно сумњиво лице ухапшено је у једној проблематичној кафани у Лозани. Доведено у биро сигурности, оно достојанствено изјављује да је син једног бригадног генерала из Гренобла, и да је анархист. После неколико унакрсних питања, која су га збунила, ухапшени је постао скромнији, шалећи се и изјављујући да он има права да говори с ким хоће, јер је слободан (био је навукао сумњу на себе због разговора са једним опасним повратником). Најзад је молио за допуштење да може послати једну депешу генералу, своме оцу, додајући да ће овај насигурно доћи и рекламирати га. „Ја знам, рекао је, да сам моме оцу причинио доста бола, али ће он ипак доћи". Разуме се, да му ова молба није уважена.

Код ухапшеног је нађена сума од 150 дин. у новчаницама и талирима, за коју је изјавио да ју је примио на име плате од једног сељака у Г.... код кога је, вели, служио. Кад је полиција телефонирала у Г... сазнала је, да је ухапшени овај новац украо од свог бившег патрона, код кога је служио свега неколико дана. Виђени се демаскиран, ухапшени је признао да је његов исказ о оцу генералу и депеши био само један трик, с којим се успешно користио приликом многих хапшења по селима. Не желећи излагати се непријатностима због хапшења генераловог сина, чију су адресу имали на телеграму који је требало испратити, жандарми су га увек остављали на миру па му се још и извињавали.

Утицај новина на злочине.

Утицај новина на злочине данас је неоспоран. Од кад су дневни листови отпочели доносити у детаљима, а понекад чак и са илустрацијама, најсензационалније злочине, опажа се извесна зараза злочина помоћу штампе. Злочини се подражавају. Ово подражавање често је изазвано сујетом професионалног преступника или перверсне индивидуе, која још није повратник. Она посведневно чита у новинама дугачке чланке о злочинцу, који је постао чувен. Чак се публикује и мени његовог оброка у превентивном затвору. Фотографије га показују у ходнику истражног судије, или при изласку из палате правосуђа у пратњи двојице жандарма. Његово име свима је познато, а о његовом злочину свуда се говори. Ту су јавност и слава, истина врло специјална.

После злочина Солејановог, убице мале Ербелинг у Паризу, који није ништа страшнији од већине злочина овог рода, али који је нарочито узбунио публику — јер је учињен у моменту када је влада предлагала укидање смртне казне — многе индивидуе покушале су да имитују чувеног злочинца, изјављујући, у току истраге, да су се хтеле изједначити са Солејаном.

Улога штампе, у овом правцу, сасвим је, дакле, противна интересима друштва. У многим земљама, међутим, немогућно је овоме стати на пут, јер су, без мало, сви листови права трговачка предузећа, која су тако рећи принуђена — да би само сачувала и увећала своју клијентелу — да задовољавају укус публике, која захтева ствари за голицање нерава. С друге стране опет, озбиљни листови испуњују врло важну социјалну мисију, обавештавајући публику о напрецима науке, индустрије, и политике. Ове ствари међутим интересују само мањи део читалаца, а „велика клијентела" данас је формирана од „љубитеља злочина". Ако би се она одузела новинама, а то би било кад би се оне спречиле да публикују детаље о злочинима, многе од њих престало би излазити.

Ово исто вреди и за јевтине популарне публикације, као што су *Авантуре Ника Картера, Авантуре Буфала Била* итд. Ова врста литературе утиче нарочито на младе људе. У афери Жили (децембра 1909. год.) две убице: Жаклер и Виени, стари 17 и 15 год., који су хлвднокрвно убили пет личности, били су ревносни читаоци ове литературе. Ове публикације лакше је спречити но оне у дневној штампи. Па ипак се не треба одавати илузијама. Број злочинаца не би се ни у овом случају много смањио. Али, ако би се ма и једна петина младих индивидуа могла сачувати од злочиначке заразе помоћу читања нездраве лектире, доношење једног прохибитивног закона вредело би труда.

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

Био је уторник, мислио сам отићи одмах сутра дан, али дознам да ће Анета бити пуштена концем ове недеље, те се решим, да одложим одлазак до њеног ослобођења; кад у петак, око три сата изјутра, чујем да неко куца полако на вратима са улице. Начин куцања, време, прилике, све ме гоњаше да помислим с ће ме ухапсити. Не казујући ништа Бујену изиђем у двориште, попнем се на кров и склоним се иза једног оџака.

Моје предосећање није ме преварило; зачас полициски агенти преплавише кућу и претросоше све. Били су изненађени кад ме нису нашли и видећи крај моје постеље моје одело закључили су да сам побегао у кошуљи и да нисам могао отићи далеко, нити пак поћи обичним путем. Место да у потеру за мном пошљу коњанике они дозваше мајсторе што покривају куће, те ови обиђоше кров, нађоше ме и ухватише ме; због места нисам ни могао пробати да се противим. Сем неколико песница, којима су ме почастили жандарми приликом хапшења, нисам имао ништа друго значајно. Одвели су ме у главну полицију, ту ме испита г. Ханри, који се сећаше потпуно мог доласка пре неколико месеци и обећа ми учинити све што од њега зависи да ми олакша положај. При свом том провели су ме у Трђаву[1]), одатле у Бисетр[2]) и ту сам имао чекати први полазак ланца.

Двадесет друга глава.

Већ ми је било досадило бежање и слобода која се тако добија, и нисам ништа марио што ћу се вратити у казнени завод. Узев све у обзир претпостављао сам живот у Тулону животу у Паризу ако бих и даље морао да слушам наредбе бића сличних Швалије-у, Блонди-у, Дилику или Сен-Жермену. Било ми је сад добро међу овим сталним посетиоцима робијашница, а већину од њих познавао сам и раније. У таквом мом расположењу неки од њих предложише ми да их помогнем да пробају побећи кроз двориште Bons Pauvres. Некад би ме овај план обрадовао, па и сад га нисам одбацио, али сам га критиковао као човек који је испитивао место, критиковао сам га тако да сачувам углед који сам имао од мојих стварних успеха и од оних које су мени само приписивани, а могао бих рећи и од оних које сам ја сам себи приписивао. Јер кад човек живи са оваквим

[1]) и [2]) затвори у Паризу. Пр.

људима добро је да важи као највећи, највештији међу њима. Такав је био мој углед. Свуда, где би се нашла четири осуђеника, увек би било најмање тројица који су чули за мене; није било необичније ствари међу осуђеницима, која нија пришивана мени. Ја сам био генерал коме су приписивани сви успи си војника. Нико није наводио место где сам се ја показао, али није било апсанције кога ја нисам могао преварити, није било окова које ја нисам могао разбити, нити зида који не бих могао провалити. Нисам ни мало мање био познат и због храбрости и због смелости, а веровало се да сам у стању и да се жртвујем кад треба. У Бресту, Тулону, Рошфору, Анверу, свуда, сматран сам међу лоповима као најпрепреденији и најдрскији. И они најокорелији тражили су моје пријатељство јер су веровали да има још нешто што од мене могу научити, а новајлије су сматрали моје разговоре као обавештења из којих могу извући корист. У Бисетру сам доиста имао као неку свиту: тискали су се око мене и окружавали ме, служили су ме, указивали ми сваку пажњу и то толико да је тешко то појмити... Али сва апсеничка слава беше ми мрска; друго сам ја читао у души ових несрећника, друго су они показивали преда мном; више сам се осећао расположен да жалим друштво што на својим недрима храни такав род. Ја нисам више осећао оно осећање о заједници несреће које је некада у мени изазивала несрећа ових створења; горка искуства и зрелост мога доба изазвали су ми потребу да се одвојим од овог разбојничког света, чију сам помоћ и утеху презирао. Решен да се против њих борим за љубав исправних људи, па ма шта се десило, напишем писмо г. Ханрију и понудим му моје услуге, не стављајући му друге услове сем, да ме не враћају у казнени завод а пристајем да остатак осуде издржим у коме било затвору.

У писму изложим тачно обавештења, која бих могао дати, и то учини на г. Ханри-а добар упечатак, само га је једно уздржавало: што многи оптуженици или осуђеници, који су били примљени да помажу полицију у истраживању, нису готово ништа помогли, они су, што је још црње, и сами били хватани на кривичним делима. На ову тако оправдану примедбу ја сам истакао моју осуду, моје добро владање сваки пут кад сам после био слободан, и постојаност моје намере да осигурам себи частан живот; најзад изнесем му моју преписку, моје књиге, моје рачуне; позвао сам се на сведоке, ја све личности с којима сам имао пословних веза, а нарочито на моје повериоце, који су у мене имали највећ: поверење.

То што сам навео говорило је много у моју корист и г. Ханри поднесе моју молбу управнику полиције г. Паскију, који реши да ме приме. После двомесечног бављења у Бисетру преведоше ме у Тврђаву, и да би се отклонила свака сумња пустисмо међу апсенике глас, да сам задржан зато што сам оптужен да сам учествовао у једном врло тешком кривичном делу, које се почело истраживати. Ова смотреност и глас који сам уживао учинише те је све изгледало као истинито. Није било апсеника који није веровао да је то дело доиста морало бити тешко.

У Тврђави се о мени и гласно и шапатом говорило да сам разбојник, и како на месту, где сам био, разбојник ужива велико поверење чувао сам се добро да не разбијем ову заблуду, тако згодну за моје планове. Тада сам био далеко од тога да предвидим да ће се та обмана, коју сам и сам утврђивао, овековечити и да једног дана, кад објавим Мемоаре, неће бити довољно да само кажем како нисам разбојник. Од онога дана, одкад се о мени јавно говори има о мојој личности толико немогућних прича; какве потворе нису заинтересовани изналазили да ме опањкају и представе као разбојника! Час сам био оптужен и осуђен на вечиту тешку робију, час сам био враћен са гилотине под условом да полиције месечно издајем извесан број злочинаца и чим би недостао један једини уговор би се могао раскинути, због чега опет кажу, у недостатку правих криваца ја сам приводио кога сам хтео. Зар се није ишло дотле да су ме оптуживали да сам у кафани Ламблен метнуо сребрни „есцајг“ у џеп једног студента? Доцније ћу имати прилике да се вратим на неколико од ових потвора; то ћу учинити у овим Мемоарима и изнети јавно средства којима се служила полиција, њену радњу, њене тајне, и најзад, све оно што ме је оптуживало... све што ја знам.

Није било лако, као што би се могло мислити, испунити дужност коју сам се примио. Ја сам, доиста, познавао врло велики број злочинаца, али стално десетковани разним протеранostима, влашћу, рђавом управом у казненим заводима и у затворима, као и бедом, ова страшна генерација беше нестала са невероватном брзином; сад је постојало ново покољење чије сам чланове знао само по имену. У ово време једна гомила нових крадљиваца вршила је крађе по престоници, а било ми је немогућно да добавим и најмање података о знатнијим међу њима; једино мој стари углед имаше ме увести у нови штаб ових Бедуина наше престонице. Он ме је помогао, нећу да кажем и сувише, али онолико колико сам желео. Није доведен ниједан крадљивац у Тврђаву а да није желео да се са мном здружи; и ако ме није ни видео да би ме могао описати друговима, сваки је волео да изгледа да је са мном имао веза. Ова њихова необична сујета користила ми је, помоћу ње сам неосетно наилазио на пут открића; обавештења су ми стизала у изобиљу и нисам имао никакве препреке, која би ме нагонила да напустим започети посао.

Да бих показао колики сам утицај имао над затвореницима довољно је да кажем да сам им натурио био моја мишљења, моје наклоности и моје мржње; они су мислили и говорили као што бих ја радио. Десило се беше да су омрзли једног од својих другова за кога су помислили да је постао *ован*. Само сам јемчио за њега и одмах су га оставили на миру. Био сам у исто доба и моћан заштитник и јемац за поверење ако би оно постало сумњиво. Први за кога сам тако јемчио био је један млад човек кога су оптуживали да је служио полицији као шпијун. Говорило се да је био под платом код главнога инспектора Вејрата и да је идући на рапорт украо кутију за сребро. Покрасти инспектора није било никакво зло, али ићи на рапорт!.. Ето, такав је грдан злочин приписиван Коко-Лакуру, моме данашњем место-заступнику. У опасности од целог затвора, гоњен, одбачен, презрен, није се усуђивао чак ни да крочи у двориште, где би зацело био уништен; он дође да ме моли за заштиту и да би ме лакше придобио за се, почео ми је поверавати неке ствари, којима сам се користио. Одмах сам употребио свој утицај да га измирим са затвореницима, који одусташе од намере да се свете; Коку се није могла учинити већа услуга. Колико из захвалности, толико из жеље да говори он ускоро није ништа од мене крио. Једнога дана изведоше га пред истраживачког судију. „Вере ми, рече ми по повратку, ја сам срећан... ниједан тужилац није ме познао, али ја ипак не сматрам да сам се извукао: има један вратар коме сам украо сребрн сат и с којим сам морао дуго разговарати, те су нема сумње, моје очи урезане у његовом памћењу и ако буде позван он би ме на суочењу познао, а и иначе вратари су физиономисти“. Опаска је била тачна али ја кажем Лакуру, да није сигурно да ће се тај човек наћи, а да се вероватно никад неће сам јавити кад то досад није учинио. Најзад, да бих га јаче уверио, говорио сам му о небризи и лености извесних људи, који не воле да се крећу. То наведе Лакура да ми каже кварт у коме је становао сопственик сата; да ми је још казао улицу и број не бих имао шта више да желим. Уздржавао сам се да тражим толико опширно обавештење, такво тражење би ме одало, а после, оно што сам имао изгледаше ми довољно за истраживање. Доставим то г. Ханри-у, који одмах посла своје шпијуне. Резултат је био онакав какав сам ја предвиђао: вратара пронађоше и он на суочењу познаде Лакура. Суд га после осуди на две године затвора.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине треботинске, актом својим Бр. 994, пита:

„Суд овај, просудом својом од 8. априла тек. год. Бр. 512, казнио је два лица, из ове општине, са по три дана затвора, и осудио их је на плаћање таксе и трошкова по тужби ово општинског пуномоћника, за дело из § 375. а кривич. закона, и пресуда им је истога дана и саопштена.

Оба ова осуђена лица, у другој половини месеца јуна тек. год., отишла су од куће незнано где, у намери да себи рада траже без да су се овоме суду јавила.

Суд овај, актом својим од 1. ов. мес. тек. год. Бр. 512, известио је о овоме начелника среза расинског с молбом, да се именовани расписом потраже, и да их власти, у чијем се реону буду нашли, овоме суду стражарно спроведу ради издржавања казне, међутим на дан 11. ов. месеца, — дакле после 10 дана, оба ова кажњена лица дошла су, и сада се код својих кућа налазе.

Суд пита Уредништво, и учтиво га моли да по могућству још у првом наредном броју одговори:

1. Хоће ли овај суд сада подвргнути издржавању тродневног затвора ова лица, када им је пресуда којом су осуђена, саопштена 8. априла тек. год. и када је од дана саопштене им пресуде до 8. ов. месеца протекло три месеца; и

2. Може ли се у овом случају применити одредба из III става § 396. крив. закона, у коме се вели, да застарелост тече од дана када је пресуда извршном постала, или ако после тога кривац побегне из руку власти, онда од дана кад побегне, пошто овде није случај да су осуђени на казну побегли из руку власти, већ незнано где од својих кућа отишли, и за њима овај суд преко полицијске власти трагао у времену док пресуда није застарила?"

— На ово питање одговарамо:

Пошто је пресуда осуђенима саопштена 8. априла ове године, то застарелост исто тече од 12. истог месеца, као дана, када је био последњи дан за жалбу у смислу § 15. и 16. Полицијске Уредбе.

И како је од тога дана, па до дана њиховог повратка, протекло више од три месеца, то је изречена пресуда застарила према њима по § 396. кр. закона, и сада се не сме извршити, јер се њихов одлазак из села не може узети као бегство из руку власти, о коме говори трећи став поменуте законске одредбе.

Према овоме, у погледу казне пресуда је застарила, а у погледу осуде на плаћање трошкова и такса није, и то се може наплатити без икакве бојазни.

II

Суд општине деспотичке, актом својим Бр. 1246, пита:

„Суд моли Уредништво за следеће обавештење:

1. Да ли се купац непокретног имања, на јавној лицитацији, сматра за сопственика истог чим продаја постане извршна и он положи новац, или тек онда кад добије тапију; и

2. Да ли купцу припада и усев на купљеном имању или чиста земља, која је без усева и пописата, а и из протокола лицитације не види се да је са усевом продата.

Ово је суду потребно с тога, што се често појављују спорови између раније и новог господара продате земље у погледу усева, јер купац хоће да узме и усев, а ранији господар земље не одобрава му, тврдећи да је он земљу без усева купио и што је са порезом за ову годину он задужен а не купац?"

— На ово питање одговарамо:

1. Купац непокретног имања, продатог јавном лицитацијом, постоје сопственником истог онога дана, кад положи новац, пошто је продаја постала извршном, или што против ове није било жалбе.

Она околност, што дотле није добио тапију, не крњи ништа његово право, јер он по спорости администрације може остати без тапије и по годину и две дана; и

2. И ако се по грађанском закону род везује за земљу, те би се отуда могло изводити право за купца и на усеве, ипак купца треба од тога одбити кад год се из пописа и протокола лицитације види, да усеви нису узети у попис, нити је земља продата са родом, којим је засејана, јер то налажу и обзири правичности и човечности, нарочито у случајевима, кад је дужник, чије је имање дотле било, око овога рода улагао труда, обделавајући га и подижући.

Наравно, ово важи само за онај род, који се на продатом имању затекне за време продаје, а чим се он дигне, онда је имање неоспорна својина купца, и он њоме неограничено располаже

Под родом овим треба разумети само усеве, као: јечам, пшеницу, раж, кукуруз, дуван, репу и томе слично, а ако би на имању било засађено воће, онда тај род не би припадао дотадашњем сопственику, јер прво он га није директно засејао, као што је то случај са усевима, нити га радио, а друго што се увек претпоставља да се уз земљиште продаје и засађено воће, па, наравно, и његов род.

III

Суд општине брајковачке, актом својим Бр. 1115, пита:

„Решењем господина Министра унутрашњих дела од 27. септ мбра 1911. год. ПБр. 15.364, а по молби општине брајковачке, дозвољено је општини да на свом плацу подигне механу III-ће класе, и издато је општини и уверење о томе са планом. за које је општина платила 1900 динара, а решењем својим од 5. априла ове године број 5329, општини је остављено право да зида механу како суд и одбор за сходно нађе. а да мора одговарати плану.

За грађу ове механе, општина је у своме буџету ове године у расходу предвидила суму од 6055 динара, а ту је суму предвидела и у буџету свога прихода. која се сума има унети у овој години као приход од општинске продате горе. Буџет овај, кога је прирез изнео 34% пошто га је одбор одобрио, изнет је и збору општинском на решење. и збор је прирез одобрио, а овај буџет без икаквих измена одобрио је и окружни одбор окр. београдског и вратио суду да се по истом управља.

Суд општински са својим одбором, за циљ грађења механе, изабрао је из своје средине три лица, као одбор за грађење механе, са овлашћењем, да иста могу закључити погодбу за грађу како они за сходно нађу и без лицитације, и избор ових лица одобрила је и надзорна власт. Изабрана лица за грађу известила су својим актом суд и одбор, да су они чинили преговоре за грађу механе, и осталих потребних зграда, и да су се споразумели да ову грађу механе и осталих зграда уступе једном липу из ове општине, за цену од 6000 динара у новцу, колико је буџетом овогодишњим за грађу механе и одређено да се може издати, и да тај, који се тога прими, од дана кад механу доврши и преда општини, исту још'те држи за четири године без кирије и акциса, па онда је општина у своје руке прими. Ово држање четири године уступа му се зато, што ће он поред ових 6.000 динара и својих новаца утрошити док механу и зграде доврши, а општина нема више новца на расположењу него ових 6.000 динара, које му уступа. Суд и одбор, одлуком својом од 5. јуна 1912 године № *1083*, овластио је ова лица да погодбу закључе и уговор у име општине са лицем овим направе.

Одлуку ову, а на основу члана 85 закона о општинама, суд општински послао је среској власти на одобрење, но власт среска решењем својим од 6. јуна ове год. Број 7801, поништила је ову одлуку из разлога тога, што по чл. 86. тачка 7. и члан 33. тачка 4. закона о општинама, одбор општ. не може доносити одлуку за направу општ. грађевина, који ће трошак изнети више од 1.500 динара, већ је зато надлежан збор.

С тога се моли уредништво за обавештење: треба ли ову ствар опет збору износити на решење, кад је ова сума од 6.000 динара за грађу механе кроз буџет прошла да се изда. и збор је о буџету том и прирезу донео своју одлуку, и буџет је одобрен од окр. одбора као надложног, или не.

2, и колико се такса има наплатити за потврду овог грађевинског уговора са овим предузимачем код полицијске власти, да ли по тачци 24 а или б закона о таксама или по некој другој тачци истог закона.

Ово је суду потребно да зна, јер мора што пре рад по овоме да предузме".

— На ово питање одговарамо:

Ако је пре, него што је тражено одобрење г. Министра Унутрашњих Дела за подизање механе, збор донео своју одлуку, да се механа може подићи, па је том приликом обухваћена и сума, која се може утрошити на ово, онда сада не би била потребна нова зборска одлука.

Ако, пак, такве одлуке нема, онда је решење среске власти правилно, јер мора постојати зборска одлука о подизању ове грађевине, пошта се одлука збора, којом је буџет одобрен, не може узети као директна одлука о подизању ове грађевине, јер је збор том приликом само решавао о томе, да се може прибирати извесна стопа прireза.

Али, баш и кад би постојала одлука зборска, суд не би могао подизати ову

механу у сопственој режији све дотле, докле то не би било одобрено од стране надлежних власти, јер за све општинске грађевине важе наређења § 37. закона о јавним грађевинама (§ 44. овог закона).

Према овоме, нека се суд општински обрати среској власти са молбом, да она учини даљи корак у смислу поменутих законских наређења.

Овај одговор важи и за суд општине парцанске на питање његово Бр. 1198.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Основ подозрења из тач. 7. § 121 крив. суд. пост., ако није усамљен, ставља се на терет и оном оптуженом, коме је стално становање место на коме се кривично дело догодило.

(Одлука Касационог Суда од 1. октобра 1911. г. Бр. 14.717).

Благоје Т. из Ћ. оптужен је првост. суду, зато што је 9. јуна пр. г., пред вече, у својој башти извршио насилну обљубу над својом свастиком Наталијом и тиме учинио дело из тач. 1. § 191 крив. закона.

Првостепени суд је био ослободио оптуженог из „недостатка довољних доказа". Ну. Касац. Суд поништио је горњу пресуду са ових разлога: Суд је погрешио што је пресуду изрекао без оцене свију изведених утврђених факата. Тако, суд није ценио исказ сведока Димитрија, који је посведочио како му је оптужени Благоје нудио 2 дин., те да оца Наталијног наговори да не доводи своју кћер на лекарски преглед, а није ценио ни лажан акт Бр. 8115 упућен начелству од стране оптуженог са потписом Наталијиним о томе: да је њена тужба, поднета противу оптуженога, неистинита, и да она тобож и не тужи свога зета Благоја, те да суд, доводећи у везу ова два факта размисли: да ли овде противу оптуженога не стоји још и основ подозрења из тач. 11 § 121. крив. суд. пост.?

Како се приватни тужилац, отац малолетне Наталије, позвао још и на сведока Љубомира С., који би имао посведочити: да је се оптужени пред овим сведоком хвалио да ће пошто по то Наталију обљубити; то је ради правилније одлуке потребно да се и овај сведок о наведеноме испита. Првост. суд је, усвајајући ове примедбе, иначе оптуженог ослободио казне из недостатка довољних доказа. Ну, Касац. је суд примедбама својим од 1. окт. 1911. бр. 14.717 поништио је и ову пресуду прв. суда, са следећих разлога:

Погрешно првостеп. суд налази да се основ из тач. 7. § 121 крив. суд. пост., не може ставити на терет оптуженоме Благоју, са разлога што је башта у којој је, по казивању дефлорисане Наталије, он над овом извршио насилну обљубу. до куће прив. тужиоца, у којој ова, повређена Наталија и оптужени са женом, станују, да је то дакле место на коме се он налазио не ради извршења дела, него по датом му праву заједничкога живота са тастом и свастиком (прив. тужиоцима) и према томе да му је слободно било у свако доба да буде код куће и у башти било по потреби, било да проведе слобсдно време. — Таквоме резоновању првостеп. суда могло би, у неколико, имати места само у случају кад би овај основ био *усамљен*; ну како у овоме конкретном случају противу оптуженог стоје још два основа — што га прив. тужитељица Наталија за извршиоца означава, тач. 5. § 121 кр. пост. и што су на његовом лицу према лекарском уверењу нађене огреботине као трагови насиља, тач. 9. § 121 кр. пост., — суд је био дужан да бављење оптуженога са повређеном на месту дела и у време извршења дела цени у вези са тим већ утврђеним основима, у толико пре, што се из самога признања Благојевог види, да је он, у време кад се ово дело догодило, био на месту извршења дела *сам* са дефлорисаном Наталијом; а поглавито с тога, што се за постојање овога основа подозрења из тач. 7. § 121 кр. суд. пост. и не тражи да се оптужени на месту дела ни због чега другога није налазно, него само ради извршења дела.

Произвољан је и закону противан разлог суда, дакле, да се оптуженоме бављење на месту дела може на терет ставити само онда, кад се утврди да он ни из какве друге побуде није имао ту бити у то време. То закон не тражи тачком 7. § 121. кр. суд. пост., на који се пропис суд позива.

Када се по закону потпуно не утврди: ко је извршилац убиства, те се оптужено лице мора ослободити казне из недостатка довољ. доказа, — онда суд не може да одређује битну квалификацију тог дела, као дела убиства са предумишљајем, већ има само да констатује постојање убиства из § 154 крив. зак. — Примени околности из § 126 крив. пост. има места само у погледу отпочињања кривичне истраге, а не и при изрицању пресуде, када се примењују само оне околности које су поменуте у тач. 2. § 238. кр. пост.

(Одлука Касационога Суда од 19. марта 1912. год. Бр. 4054).

Државни тужилац оптужио је суду Драгољуба М. зато. што је ноћу, на путу, из револвера убио Николу М. и тиме учинио кривицу из § 155. кр. зак. Првостепени је суд оптуженог ослободио казне из недостатка довољних доказа, за хотично убиство с предумишљајем налазећи да противу њега стоје само ови основи:

1.) што је оптужени, по свом признању, у време извршеног убиства, био на месту, где се ово дело догодило — основ из тач. 7. § 121 кр. пост.

2.) што је на испиту, према протоколу саслушања у присуству присутника, одмах по извршеном убиству, био уплашен, у лицу блед и збуњен, и при одговорима дрхтао — околност из § 126 кр. пост.

Основ подозрења изнет противу оптуженог — што га тереши сведок Добросав, не стоји зато што је овај сведок у време сведочења имао 13 год. старости — § 114. кр. пост., а по признању своме у блиском је сродству са убијеним Николом, те оваква сведоџба не одговара пропису § 229 кр. пост., зато је и без икакве важности.

Напред изнети један основ и једна околност нису довољни да саставе потпун доказ по §§ 236—238 крив. пост. да оптужени може бити осуђен за ово дело убиства.

Но, Касациони Суд примедбама својим од 19. марта 1912. г. № 4054 поништио је горњу пресуду првост. суда, са ових разлога:

„Када у овоме случају није по закону потпуно утврђено: ко је извршилац представљеног дела, није, дакле, довољно доказивана кривична одговорност оптуженог Драгољуба. — онда тај суд и није могао да одређује *ближу квалификацију* представљеног дела. као дела „убиства *са предумишљајем*", већ је требало само да констатује постојање дела *убиства* из § 154 крив. зак.

Сем тога, суд је погрешно што је уносио у своју *пресуду*, као удаљенији основ. околност из § 126 крив. суд., пост. када примени те околности има места *само у погледу отпочињања кривичне истраге*, а кад се пресуда изриче имају се применити као удаљенији основи подозрења само околности означене у тач. 2. § 238 крив суд. пост.".

Првостепени је суд усвојио предње примедбе и даље поступио по закону и у смислу истих.

Не може се ставити прибелешка на плацеве и зграде у којима су смештене основне школе и гимназије, пошто ова добра служе општем интересу — просвећивању народа.

С. М. из Б. молио је првост. суд да за обезбеду 5.00 дин. колико му дугује општина в. одобри *забрану* на општински приход од аренде и *прибелешку* на све оне плацеве и зграде исте општине у којима су смештене тамошње основне школе и гимназије.

Првостепени суд одобрио је како тражену забрану на приход тако и прибелешку на поменуто непокретно имање општинско.

Но Касациони Суд примедбама својим од 30 маја 1912 г. Бр. 7505 поништио је горње решење првостеп. суда са ових разлога:

По § 305 грађ. зак. само ствар која међу људима пролази и овима је на потребу, може служити као залога. Кад ово стоји и кад је по закону о народним и средњим школама свака општина дужна да подиже школу која има служити општем интересу — просвећивању народа — онда се оваква имовина не може сматрати да међу људима пролази, већ је напротив ван промета, и према томе, а с обзиром на §§ 2, 380 и тач. 6. § 471. грађ. суд. пост. суд је погрешио што је

одобрио тражено обезбеђење — *прибележку* на плаћеве и зграде у којима су смештене основне школе и гимназије.

Ј.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Лице, чију слику износимо, ухваћено је у Лозници, приликом крађе ствари у кафани Живка Томића, ондашњег.

На првом испиту код среске власти оно је изјавило, да се зове **Филип Мирковић**, и да је родом из Љубовије.

Међутим, у току даље истраге утврђено је, да је оно лажно казало и име и презиме и место рођења.

Тек после овога оно је рекло, да се зове **Витомир Митровић**, и да је родом из Бачевца, у срезу рачанском, а да је по занимању келнер.

При претресу овога лица код њега је нађено: један кожни новчаник браун боје, и у њему 120 динара у српским новчаницама; један пероред двосечац са маказицама, корица седефских, и цепно огледало зелених кожних корица, постављено зеленим атласом.

Несумњиво је, да су ове ствари такође покрадене.

Како није искључена могућност, да је ово лице прикрило право име и при последњем своме исказу, и да је учинило још какву кривицу, то се позивају све власти и појединци, да саопште све што о њему знају начелнику среза јадранског, с позивом на његов акт Бр. 16979.

ПОТЕРЕ

Алекса Т. Пешић, из Мазарања, одговара за разбојништво, али се налази у бегству. Он је стар 29 година, малог раста, дежмекаст, у опште смеђ, на челу има ожиљак од повреда, а скоро је повређен и по глави. Одело сељачко, какво се носи у округу врањском.

Депеша начелника ср. пољаничког Бр. 7091.

Вујица Јовановић, из Аљудова, одговара за крађу стоке, али се налази у бегству. Он је стар 27 година, високог стаса, косе плаве, одело варошко, поред српског говори и влашки.

Депеша градског судије пожаревачког Бр. 7363.

Стеван Ј. Николић, из Дубља, стар 22 године, малог раста, добро развијен, црномањаст, у сељачком оделу, одговара за разбојништво, али је побегао.

Депеша начелника ср. ресавског Бр. 12596.

Момчило Живковић, Циганин, осуђеник пожаревачког казненог завода, чију слику износимо, побегао је. Родом је из Новака, среза тамнавског, округа ваљевског, стар 19 год., средњег раста, очију угасито црних, косе и бркова црних; од особених знакова има: на средини леве шаке белегу од посекотине права линија, правца косог величине 1 см. страна спољна; на левом образу 4 беле флеке разне величине и белу флеку величине и облика петпарца за 5 см. у десно од леве сисе и за 4 у лево од медијане.

Депеша управе пожаревачког казненог завода Бр. 2860.

Радослав Рајичић, из Плеша, украо је своме газди, Сими Јовановићу, из Александровца, 5 дуката у злату, два наполеона и 40 динара у сребру, па побегао. Он је стар 18 година, плав, при говору муцка, носи варошко одело.

Депеша начелника среза жупског Бр. 8446.

Будимир Давидовић, опанчарски радник, родом из Коњља у срезу азбуковачком, одговара за опасну крађу, али се налази у бегству. Стар је 18—19 година, црномањаст, омален, дежмекаст.

Депеша начелства округа подринског Бр. 10228.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

КРАЂА СТОКЕ

Милану Здравковићу, из Тешице, украдена су кола и коњ висок 148 см. доратаст, цветаст, жиг Т., стар 7 година.

Кола су обојена црвено, а лесе зелено.

Депеша начелника среза моравског, округа нишког Бр. 11015.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ову крађу.

Штампа Краљ. Срп Државне Штампарије

Уредник **Душан Ђ. Алимпић**.

БРОЈ 30. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 12. АВГУСТА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ЗА ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“ НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Заступника Министра Унутрашњих Дела, Министра Правде, поставити:

за начелника друге класе округа крајинског Д-р Ђорђа Бошковића, начелника исте класе округа моравског, по службеној потреби;

за начелника друге класе округа топличког Николу Узуновића, секретара Касационог Суда у оставци, и

за начелника четврте класе округа моравског, са годишњом платом од 4041·60 динара, колико је и до сада имао, Милутина Пећанина, начелника исте класе округа топличког, по службеној потреби.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 23. јула 1912. године, у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Заступника Министра Унутрашњих Дела, Министра Правде, поставити:

за комесара сењске полиције, у рангу члана прве класе Управе вароши Београда, Анту Иванковића, комесара железничке полиције у Нишу, у рангу члана исте класе Управе вароши Београда, и

за комесара железничке полиције у Нишу, у рангу начелника среског прве класе, Андрију Станковића, комесара сењске полиције у рангу начелника среског исте класе, — обојицу по службеној потреби.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 23. јула 1912. године, у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Заступника Министра Унутрашњих Дела, Министра Правде, поставити:

за полицијског писара друге класе среза орашког Матију Јовановића, полицијског писара исте класе Управе вароши Београда, по службеној потреби, и

за полицијског писара треће класе Управе вароши Београда Радмила Стојановића, полицијског писара исте класе среза орашког, по службеној потреби.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 23. јула 1912. године, у Београду.

КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТА

у месецу јуну 1912. год.

Према званичним извештајима окружних начелстава, Управе града Београда, градских и среских судова, у току месеца јуна ове године извршено је у Србији:

1.	**Убистава**	**19**
2.	**Детоубистава**	**5**
3.	**Нехотичних убистава**	**—**
4.	**Покушаја убистава**	**20**
5.	**Разбојништава**	**7**
6.	**Силовања**	**7**
7.	**Тешких телесних повреда**	**12**
8.	**Паљевина**	**36**
9.	**Опасних крађа**	**74**
10.	**Злонамерних поништања туђих ствари**	**40** [1].

Од изложених дела пронађено је:

Убистава	18	или	94·7%
Детоубистава	5	»	100·0%
Нехотичних убистава	—	»	—%
Покушаја убистава	20	»	100·0%
Разбојништава	5	»	71·4%
Силовања	7	»	100·0%
Тешких тел. повреда	12	»	100·0%
Паљевина	2	»	5·5%
Опасних крађа	27	»	36·4%
Злонамер. поништања туђих ствари	6	»	15·0%

[1]) У месецу јуну 1911. г., дела је ових било:

1. Убистава	35
2. Детоубистава	4
3. Нехотич. убистава	3
4. Покушаја убистава	17
5. Разбојништава	6
6. Силовања	2
7. Тешких телесн. повреда	19
8. Паљевина	28
9. Опасних крађа	95
10. Злонамерних поништ. туђих ствари	20

Највећи број **убистава** извршен је *ватреним оружјем* (**13**), *тупим оруђем* (**4**), *оштрим* (**1**), и *дављењем рукама* (**1**).

Узроци њиховом извршењу леже: у *међусобној свађи* за **6** случајева, у *освети* за **5**, у *љубомори* за **3**, у *користољубљу* за **3**, у *крijумчарењу* за **1**, и за **1** случај узрок је *непознат*.

Посматрана према местима у којима су извршена изложена убиства јављају се: у срезу деспотовачком **3**, у срезу пожаревачком **3**, у срезу посавском округа ваљевског **2**, и по **1** у срезовима: врачарском, јабланичком, јасеничком округа крагујевачког, гружанском, бањском, моравском округа пожаревачког, млавском, љубићском (непронађено), орашком, зајечарском и студеничком.

Детоубиства су извршена по **1** у срезовима: колубарском округа београдског, власотиначком, посаво-тамнавском, таковском и јасеничком округа смедеревског.

Нехотичних убиствава није било.

Покушаји убистава извршени су: у срезу прокупачком **4**, у срезу златиборском **2** и по **1** у срезовима: космајском, колубарском округа београдског, власотиначком, лесковачком, гружанском, копаоничком, деспотовачком, сврљишком, орашком, тимочком, црногорском и у варошима: Ћуприји, Прокупљу и Ужици.

Сва ова дела извршена су већином у међусобној свађи и освети.

Разбојништва су извршена по **1** у срезовима: грочанском, ваљевском, гружанском, прокупачком, златиборском, и у варошима: Ћуприји (непронађено) и Београду (непронађено).

Силовања су извршена: у вароши Нишу **3**, и по **1** у срезовима: ресавском, бепичком, рамском, и добричком.

Тешке телесне повреде извршене су: у срезу тамнавском **2**, у срезу подунавском **2** и по **1** у срезовима: посавском округа београдског, подгорском, власотиначком, лесковачком, неготинском, расинском, мачванском и звишком.

Паљевине су извршене: у срезу ресавском **4**, у срезу деспотовачком **3**, у

срезу моравском округа нишког **3**, у срезу масуричком **2** (1 пронађена), у срезу лепеничком **2**, у срезу гружанском **2**. у срезу расинском **2**, у срезу бањском **2**, у срезу хомољском **2**, у срезу драгачевском **2** и по **1** у срезовима: ваљевском, брзопаланачком, жупском, параћинском, алексиначком, сврљишком, нишавском, подунавском, бољевачком, зајечарском, златиборском и у вароши Нишу (пронађена).

Вредност свих ових паљевина износи око **9.000** динара.

Опасне крађе извршене су: у вароши Београду **7** (6 пронађених), у срезу тамнавском **6** (1 пронађена), у срезу колубарском округа ваљевског **4** (1 пронађена), у срезу колубарском округа београдског **3** (1 пронађена), у срезу деспотовачком **3**, у срезу сврљишком **3** (1 пронађена), у срезу звишком **3**, у срезу пожаревачком **3**, у срезу зајечарском **3** (1 пронађена), у срезу моравичком **3** (1 пронађена), у срезу грочанском **2**, у срезу ваљевском **2** (1 пронађена), у срезу пољаничком **2** (1 пронађена), у вароши Крушевцу **2** (1 пронађена), у вароши Нишу **2** (1 пронађена), и по **1** у срезовима: посавском округа београдског, подгорском (пронађена), јабланичком, крајинском (пронађена), брзопаланачком, копаоничком, расинском (пронађена), параћинском, алексиначком (пронађена), бањском (пронађена), моравском округа нишког, лужничком, јадранском, рамском, голубачком (пронађена), орашком (пронађена), јасеничком округа смедеревског (пронађена), бољевачком (пронађена), ариљском (пронађена), црногорском, златиборском, жичком, драгачевском и у варошима: Врању (пронађена), Шапцу и Ужици.

Вредност свих ових крађа износи око **7.000** динара.

Злонамерних поништаја туђих ствари било је: у срезу лепеничком **6**, у срезу колубарском округа ваљевског **3**, у срезу чишком **3** (1 пронађен), у срезу поцерском **3**, у срезу подунавском **3**, у срезу посавском округа београдског **2**, у срезу деспотовачком **2**, у срезу бањском **2**, у срезу лужничком **2** (1 пронађен), у срезу звишком **2**, у срезу јасеничком округа смедеревског **2** (оба пронађена), у срезу трнавском **2** и по **1** у срезовима: врачарском, колубарском округа београдског (пронађен), тамнавском (пронађен), неготинском, трстеничком, параћинском, алексиначком и зајечарском.

Вредност свих уништених ствари износи око **6.500** динара.

Поред изложених дела у току месеца јуна ове године извршено је у Србији и **17 самоубистава** и то: у вароши Београду **2**, у срезу драгачевском **2** и по **1** у срезовима: ичињском, масуричком, лесковачком, поречком, трстеничком, лужничком, болопаланачком, качеревском, зајечарском, златоборском, моравичком и у варошима: Врању и Горњем Милановцу.

Највећи број самоубистава извршен је: *вешањем* **14**, *ватреним оружјем* **2**, и *тровањем* **1**.

Узроци њиховом извршењу леже: у *болести* за **6** случајева, у *душевном растројству* за **4**, у *грижи савести* за **1**, у *страху од казне* за **1**, у *частољубљу* за **1** и за **4** случаја узроци су *непознати*.

Покушаји самоубистава извршени су по **1** у срезовима: конаоничком (ватрено, болест), нишавском (оштро, душевно растројство), таковском (ватрено, љубав), добричком (ватрено, домаћа распра) и у варошима: Крагујевцу (ватрено, болест) и Београду (оштро, рђав домаћи живот).

Општи преглед до сад изложених дела овакав је:

Текући број	ОКРУЗИ	Убиства	Детоубиства	Нехотична убиства	Покушаја убиства	Разбојништва	Силовања	Тешке телесне повреде	Паљевине	Опасне крађе	Злонамерни поништаји туђих ствари	Самоубиства	Покушаји самоубиства
1	Округ београдски	1	1	—	2	1	—	1	—	6	4	—	—
2	„ ваљевски	2	—	—	—	1	—	3	1	13	4	—	—
3	„ врањски	1	1	—	2	—	—	2	2	4	—	4	—
4	„ крагујевачки	2	—	—	1	1	—	—	4	—	6	—	1
5	„ крајински	—	—	—	—	—	—	1	1	2	1	1	—
6	„ крушевачки	—	—	—	1	—	—	1	3	4	1	1	1
7	„ моравски	3	—	—	2	1	2	—	8	4	3	—	—
8	„ нишки	1	—	—	1	—	3	—	8	8	6	—	—
9	„ пиротски	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	2	1
10	„ подрински	—	1	—	—	—	—	1	—	2	3	—	—
11	„ пожаревачки	5	—	—	—	—	1	1	2	8	2	—	—
12	„ руднички	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1
13	„ смедеревски	1	1	—	1	—	—	2	1	2	5	—	—
14	„ тимочки	1	—	—	1	—	—	—	2	4	1	1	—
15	„ топлички	—	—	—	5	1	1	—	—	—	—	—	1
16	„ ужички	—	—	—	4	1	—	—	1	4	—	1	—
17	„ чачански	1	—	—	—	—	—	—	2	5	2	3	—
18	Управа града Београда	—	—	—	—	1	—	—	—	7	—	2	1
	Свега:	19	5	—	20	7	7	12	36	74	40	17	6

Из канцеларије Антропометријско-Полицијског Одељења Министарства Унутрашњих Дела, 18. јула 1912. године АБр. 1033, у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

БЕЛЕШКЕ ИЗ СУДСКЕ ПРАКСЕ ПО КРИВИЧНИМ ДЕЛИМА

КРИТИЧКО ИЗЛАГАЊЕ

од

М. С. Ђуричића

судије Касационог Суда

(НАСТАВАК)

63. Кад се по одлуци кривичног суда застане с истрагом каквог кривичног дела, док се не сврши расправа о каквом другом питању, које по нахођењу кривичног суда има утицаја на пресуђење кривичног дела, онда за време док ово друго извиђање траје — не тече застарелост кривичног дела, с чијом се истрагом застало.

Примедбе I 12. XI 1910. № 12838.

„Погрешно суд налази, да се у време, које је потребно за застарелост ове кривице, може урачунати и оно, које је протекло од дана застајања са извиђањем кривице, ради расправе питања о својини земљишта, па до окончања рада шумске комисије, као надлежно за суђење спорова те врсте. Јер кад је ово застајање извршено у циљу доказивања одбране оптуженог, истакнуте у кривичном процесу, онда за време трајања таквог рада комисијског не може бити речи о застарењу саме кривице, пошто непредузимању такве радње противу оптуженога по самој кривици, која се за прекид застарелости тражи, није узрок нерад власти, који има за последицу застарелост кривице, већ је то последица једне одлуке судске засноване на закону, којом је условљено да се са предузимањем тих радњи застане, а кад то стоји, онда се ово време у застарелост кривице не може урачунати. § 77. казн. зак.

Према изложеноме, суд је дужан да питање о застарелости расправи, с обзиром на протекло време од окончаног питања о својини земљишта код шумске комисије, па до дана предузетог судског рада по кривичном предмету и то пошто претходно извиди, да ли по овом предмету за то време није предузимата каква радња, којом се застарелост прекида".

Напомена. Овакво решавање стална је пракса Касационог Суда. Оно је логична консеквенца сталне судске праксе, по којој се застаје с кривичном истрагом и упућује грађанском суду, да се тамо пречисти извесно правно питање и тек онда продужи даља истрага по кри-

вичном оптужењу [1]). Природно је да су судови, који стално застају с кривичном истрагом и њу доводе у зависност од исхода дуготрајне грађанске парнице, морали прибећи оваквом решавању, пошто би иначе свако оптужење за горосечу, које би било доведено у везу с грађанском парницом, врло лако могло да застари. а незгодно је да судови допусте да наступи застарелост услед оваквог одлагања кривичне истраге. С тога је овакво тумачење обуставе тока застарелости, радом по грађанској парници, можда целисходно, али је сасвим неправилно и противзаконо.

Обустава тока застарелости и прекид застарелости два су појма. Тако:

а.) Обустава је тока застарелости онда, кад се у њен ток не рачуна извесно време, за које важи обустава, а све раније време од почетка тока застарелости па до момента отпочете обуставе, рачуна се у застарелост, и томе времену одма се додаје и оно време, од кога је поменута обустава престала важити.

б) Прекид застарелости наступа онда кад се предузме каква радња противу кривца, која је законом предвиђена, и онда све раније време, за које је застарелост пре прекида текла, отпада и од момента учињеног прекида застарелост почиње поново тећи.

О прекиду застарелости код нас говоре §§ 77. и 78. к. зак., а обустави тока застарелости немамо никаквог прописа у општем делу казненог законика [2]). Међутим по оваквом решавању изгледа да су се примедбама побркали ови појмови и ако се на дани случај ниједан од њих не може да примени. Тако овде се не може узети да застарелост по закону не тече зато, што је рад по кривичној истрази, по решењу кривичног суда обустављен до свршетка грађанског спора, јер такво решење суда ни по коме закону не ствара законску погодбу за обуставу тока застарелости. Исто тако то судско решење не може рад по грађанској парници, простим позивањем на §§ 5. и 51. кр. с. п. претворити у кривичну истрагу, нити се предузимање тога рада може огласити као рад по кривици, дакле као радња истражне власти, којом се чини прекид застарелости [1]).

И тако: Одлука, којом се цело време трајања овакве грађанске парнице, урачунава у време, за које је ток застарелости обустављен, представља једно сасвим произвољно извођење. С тога би ову погрешну судску праксу ваљало што пре напустити.

64. Исказ два сведока, који нису могли бити заклети зато, што нису имали 16 година живота (т. 3. § 114. кр. суд. пост.), може чинити правни основ подозрења из т. 2. § 123. кр. с. пост.

[О. С. 3. I 1911. № 1551].

„Погрешно Апелациони Суд узима, да казивање сведока Т. и И., који су у времену извршења овог дела имали по 14 год., а који опт. Х терете као очевидци, не може имати никакве доказне вредности само зато, што су ови сведоци испод 16 година старости. Погрешно због тога, што се према § 114. т. 3. крив. суд. пост. сведоци испод 16 година не могу само заклињати на своје исказе, због чега ти њихови искази не могу бити *потпун* доказ о кривици оптуженог у смислу § 229. крив. суд. пост.. али никојим законским прописом није казато, да они због тога само, не могу у опште бити никакав доказ. Напротив, по § 123. т. 2. крив. суд. пост. казивање два незаклета сведока вреди као непотпун непосредан доказ, кад се иначе тим сведоцима не може одрећи посматрачка способност, која се огледа у њиховој умној развијености да запазе факт, о коме сведоче, и кад се њихово казивање слаже са осталим изнађеним околностима".

Напомена. У § 229. крив. с. пост. изложене су погодбе, које треба да стоје, па да сведоџбе сведока могу служити, као потпун правни доказ. Једна је од тих погодаба — заклетва сведока (т. 4. § 229. крив. с. пост.). Ова погодба недостаје поменутим сведоџбама и зато оне не могу бити потпун доказ. али је сасвим умесно, а одговара и т. 2. § 123. кр. с. пост. да такве сведоџбе могу бити непотпун доказ, ако оне по оцени суда задовољавају све остале погодбе из § 229. крив. суд. поступка [2]).

(свршиће се)

---

[1]) Види наше «Белешке» под бр. 49.

[2]) У Немачком Казненом Законику стоји пропис § 69, који даје појам о обустави тока застарелости, који је потребан у кривичном праву.

По њему застарелост не тече:

а) за оно време, за које се на основу законских прописа крив. истрага не може отпочети или продужити.

б) ако отпочињање или продужење какве крив. истраге зависи од каквог претходног питања, чија се одлука мора донети у каквом другом поступању.

Први случај примењује се н. пр. за оптужење народних посланика или судија, за које се мора тражити надлежно одобрење, па да се крив. истрага може предузети.

Други случај обухвата случајеве, где се силом закона не може предузети крив. истрага пре него што се реши какво друго питање. Такви су случајеви по нашем закону предвиђени у § 209. и 212. крив. зак.

У ствари у оба случаја, по закону застарелост не тече за оно време, за које се по закону (али не само по одлуци суда) крив. истрага не може почети или продужити. (Види и § 75. Пројекта Каз. Зак. за Краљевину Србију, где је ова обустава тока застарелости лепо предвиђена).

[1]) Види о овоме сагласна излагања Olshausen-a, код § 69. к. зак. п. 2 и Frank-a ibid. п. II 2:

„Ток застарелости обуставља се само онда, кад одлука по каквом претходном питању *мора да се донесе у каквом другом поступању*, дакле кад се по прописима закона мора донети претходно једна таква одлука".

Према томе ток се застарелости не обуставља, кад закон само *допушта* да се сачека одлука, која се има донети у каквом другом поступању и за то време да се из *целисходности* застане с крив. истрагом. Тако н. пр. кад суд учини употребу од прописа другог одсека § 261. крив. с. пост.

А § 261. нем. крив. с. пост. гласи:

„Ако кажњивост каквог дела зависи од оцене каквог грађанског правног односа, онда ће кривични суд одлучити и о њему, по поступку и доказима, који вреде за кривична дела.

Ипак је суд овлашћен да истрагу одложи и једног учасника упути, да у одређеном времену подигне грађанску тужбу или да сачека пресуду грађанског суда".

[2]) Види и Др. Божа Марковић, ibid., на стр. 309

ДОБРО ВЛАДАЊЕ КАО ОЛАКШАВНА ОКОЛНОСТ

из т. 4. § 59. каз. зак.

— једна одлука касационог суда —

(свршетак)

„Стојећи на овоме гледишту, Апелациони суд је у овоме конкретном случају признао оптуженоме *добро владање*, као олакшавну околност из т. 4. § 59. казн. зак. и ако је он ранијом пресудом био осуђен. Ова је осуда изречена над оптуженим у *малолетству*, без губитка грађанске части, и у погледу на само вршење јавних права, које оптужени сада има као пунолетан, не производи никаквог правног дејства на штету кривца. Недопуштајући ову осуду на губитак грађанске части у малолетству, законодавац баш и хоће тиме да осуда изречена у малолетству над осуђеним, не остави доцније у његовом животу никаквог трага, никакав ранији жиг над осуђеним малолетником, који би му сметао доцније у животу, кад је постао пунолетан и одао се поштеном животу. Због тога је Апелациони суд и узео да је она у оцени питања о олакшаваним околностима које има оптужени, о којима суд мора да одлучује прелевантна, без икаквог утицаја. Но, како од ове раније осуде оптуженога није протекло законом одређено време за њену застарелост (§ 76. к. з.) то је Апелациони суд морао у исти мах узети оптуженом и отежавану околност из т. 5. § 65. казн. зак. — „што је већ био кажњен".

„Разлози Касационог Суда: „да поменуту олакшавану околност — добро владање — Апелациони суд није могао узети за то што је у исто време ранију осуду оптуженоме узео и као отежавну околност, што једно друго искључује; да ранија осуда значи рђаво владање и коме се она стави на терет као отежавна околност, не може му се узети још и некакво добро владање у олакшицу" не могу опстати".

„Ранија осуда не значи свагда и рђаво владање. Она може да конституише кривцу от жавану околност из т. 5. § 65. казн. зак. па ипак да такво лице није рђавог владања, н. пр. у случају кад је кривац био осуђен раније судском пресудом за дела такве природе као што су: лака повреда, јавна увреда, и т. п. па ова ранија осуда није застарила у време суђења кривцу за ново кривично дело.

„У оба ова случаја, ова ранија осуда конституише отежавну околност из т. 5. § 65. к. зак. („ако је кривац за друго злочинство или преступљење већ био кажњен"). При свем том, за такво лице не може се рећи да је рђавог владања јер ова осуда за поменута дела не производи никакву инфамију за дотично лице, и судећи таквом лицу за какво ново кривично дело, суд му мора признати и добро владање као олакшавану околност, баш у исти мах кад констатује да то лице има отежавану околност — ранију осуду — из т. 5. § 65. казн.

„зак. Ту нема никакве контрадикције, „нити може бити речи о искључењу је„дне околности, кад постоји друга. Су„дећи о кривици оптуженога и казни за „учињено кривично дело, суд мора да „процењује *понаособ* олакшаване и оте„жаване околности које кривац има и „*сваку за се* утврђује и констатује. Само „при одмеравању казне суд је дужан да „пази која од њих претеж и према томе „ће кривца блажије или строжије осу„дити, пазећи при том на максимум ка„зне која је у закону одређена за то дело (§ 66. к. з.).

„Изложено гледиште Касационог Суда „да: „ранија осуда значи рђаво владање", „води, најпосле, томе закључку: да су „судови у оцени питања о добром вла„дању оптуженога дужни да воде рачун „о ранијој осуди оптуженога, баш *и онда „кад је ова ранија осуда застарила,* те „се кривцу не би могла више ставити „на терет ни као отежавна околност, ни „као повратак, и чим она постоји да се „таквом лицу не призна добро владање, „као олакшавна околност. Такво схва„тање овога питања било би погрешно „и неправично. Новија законодавства која „су увела условну осуду, после рока ње„ног трајања, исписују исту из судских „регистара (casiers judiciairs) и сматрају „је као да није ни постојала, под усло„вом: ако кривац у одређеном року, док „она траје, не учини ново кривично дело, „ако се дакле за то време добро владао. „По нахођењу Касационог Суда у поме„нутим примедбама, ранија осуда треба „кривца да прати за дужи низ година, „да се тако рећи кроз цео живот сма„тра за рђавог, јер ранија осуда значи „рђаво владање", па ма се оно после „осуде и поправило, и ако га ова ранија „осуда није учинила инфамним ни у ко„лико. У осталом, као што је већ речено, „Апелациони Суд сматра да је ово пи„тање о томе: да ли ће се каква окол„ност узети као олакшавна или отежавна, „фактичко питање у које Касациони Суд „не може ни да улази".

„Са ових разлога Апелациони Суд „остајући при својој пресуди од 17. апри„ла т. год. №. 2847, има част на основу „§ 277. кр. суд. пост. вратити Касацио„ном Суду сва акта овог предмета на „решење".

Општа седница Касационог Суда није усвојила ове примедбе Апелационог Суда, већ је одржала у сили примедбе одељења које смо напред изложили.

* * *

Као што се види из горњег примера, јуриспруденција Касационог Суда одлучује: да се не може узети добро владање као олакшавна околност ономе кривцу који је раније био осуђен редовним судовима за ма какво дело у опште *ако та осуда није застарила* и ставља се кривцу, у исти мах као отежавна околност из т. 5. § 65. к. з. и ако та ранија казна **није била инфамна**, као и ни само дело за које је кривац раније осуђен.

Нећемо се упуштати у коментар правилности ове овакве одлуке о овоме питању, јер би изашли изван оквира нашег предмета у овоме чланку. Напоменућемо само толико: да ово гледиште опште седнице Касационог Суда није ван дискусије тако да апсолутно искључује противно гледиште Апелационог Суда које је довољно јасно комбатирано у спорном случају. Бележећи ову одлуку опште седнице Касационог Суда хтели смо само да покажемо сву незгоду која долази од снумерације и дефинисања олакшавних околности, нарочито кад је она још и непотпуна, као што је случај са овом олакшавном околношћу из т. 4. § 59. к. з. о којој говоримо. „Олакшавне околности „по својој природи не дају се дефини„сати и ограничити, јер је немогуће огра„ничити у чврстим дефиницијама обзире „разне природе који могу мотивисати „ублажење казне. Оне су предмет чисте „и просте декларације судије и није по„требно да буду прецизоване. Судија о „кривичности има само да декларира да „оне постоје, но не и то у којим фактима, „у каквом скупу посматрања он види „олакшавне околности; он се ограничава „да каже да оне постоје. Порота у свом „вердикту изјављује: „већином гласова „нађено је: да постоје олакшавне окол„ности. Судија за преступна дела такође „оглашава: „с погледом на то да постоје „олакшавне околности". Ово се оснива „на суштини олакшавних околности, које „се по својој природи не могу дефини„сати и ограничити". *(Garraud).*

Поменули смо већ да само нека законодавства набрајају лимитативно олакшавне околности, у које спада и наш данашњи казнени законик, као што смо видели. Шпањолски казнени законик после енумерације која изгледа лимитативна у члану III: §-у 9. додаје: „Свака друга „околност исте вредности и аналога прет„ходним околностима". Овај последњи § лишавајући енумерацију њеног лимитативног карактера садржи саму осуду шпањолског система[1]).

Пројекат новог казненог законика, по угледу на новија казнена законодавства, напустио је таксативно набрајање околности, које су од утицаја на одмеравање казне у границама њеног обима. Остављајући судији да он сам оцењује у коме се случају казна има ублажити, пројекат се задовољио само једним општим наређењем у § 59. „ако суд нађе да има „једна или више околности са којих казна „треба да се ублажи".

Постављајући принцип у § 59. да се казна одмерава учиниоцу према степену његове кривичне одговорности, пројекат новог каз. законика, у овом §-у упућује судију да узме у обзир: „све околности „које утичу да казна буде већа или мања, „нарочито злочиначка наклоност која се „огледа у извршеном делу, побуде са ко„јих је дело извршено, непосредни под„стрек за извршење дела, личне и ско„номске прилике учиниочеве, мере уви„ђавности после извршеног дела, као и „да ли се за исто каје и да ли се труди „да поправи наступеле последице".

Како пројекат у опште не каже које се околности имају узети за олакшавне, нити их набраја, као што то чини садашњи каз. законик, то судија и не може као сад механичким рачунањем да долази до ублажавања казне, већ мора да оцењује дејство сваке околности. При решавању питања да ли казну треба ублажити или не, судија мора узети у обзир, у оцену све околности, које утичу на одмеравање казне, т. ј. како оне које иду на штету, тако и оне које иду у корист учиниоца. Обадве се те групе имају поредити по вредности и по дејству и од резултата поређења зависи хоће ли се казна ублажити или не. *(„Мотиви пројекта новог каз. законика.* — Стр. 221.).

Нема сумње да ће ова новина ступањем у живот новог казненог законика корисно утицати и отклонити данашње тешкоће које долазе од лимитативног набрајања олакшавних околности, које постоји у систему данашњег казненог законика, који је осуђен и у доктрини и у новим законодавствима.

М. М. Станојевић.

[1]) Garraud Op. Cit.

ПОЛИЦИЈСКЕ ШКОЛЕ[1])

Д-р Е. Стокис

Формирање полиције и њено усавршавање, треба на сваки начин, да буду предмет дискусије једног судско-медицинског конгреса. Ми, доиста, не можемо остати равнодушни према свему овоме што утиче на кривичну истрагу. Судски лекар у тесној је вези са кривичном истрагом, и у многим стварима сурадник је истражног чиновника, кога потпомаже у открићу истине. Захваљујући својој посматралачкој моћи и својим индуктивним и дедуктивним особинама, које је развио у току своје формације, као и примени науке у својству судског вештака, судски лекар у стању је да у многим приликама упути власт на прави пут.

Није ли, у осталом, овај скуп нових знања, коме је Бертилон 1889 год. дао име, које представља имовину научне полиције, а који немачка школа, са бросом, још назива „криминалистиком", постао од двеју медицинских наука: антропологије и судске медицине, и није ли наша наука дала новој доктрини чувене представнике после њених оснивача?

Полицијска настава организује се са свију страна. Свуда се признаје потреба модернизирања средстава акције правосуђа према злочинцима, и паралисања сталног увећавања криминалитета помоћу методичне организације и применом научних знања. Цифре криминалне статистике свуда су страшне: злочинци измичу репресији у огромним сразмерама. Ако консултирамо цифре, које је за француску публиковао Х. Жоли у „Revue des Deux Monde", видећемо да 71% злочинаца остају непронађени, а ако се из слабог процента кажњених злочинаца издвоје они, који су се сами пријавили

[1]) Овај г. Стокисев рад прочитан је на II судско-медицинском конгресу народности, који је одржан у Паризу између 20 и 22 маја ове год. под председништвом чувеног професора Лакасања.

власти, доћићемо до закључка да злочинци уживају нарочиту сигурност.

Као што је констатовао Жоли, то су најтежа кривична дела која се сразмерно најмање кажњавају, јер ако се узме општи број злочина и преступа, проценат некажњивости спушта се отприлике на 40% која се цифра подудара са последњим белгијским статистикама.

Ова некажњивост, коју уживају злочинци, стално се увећава: у мери у којој је расло преступништво, упетостручавајући се за последњих 50 год., увећавасе и број непронађених дела. У год. 1860 број овај износио је 53%; у год. 1890 попео се па 63%, док најзад није у данашње време достигао цифру од 71%

Ако се има у виду да се једновремено са овим увећавао и криминалитет, није ли сасвим логично потражити један од узрока овог увећања у нади коју имају злочинци да ће избећи казну?

Је ли то банална идеја која у страху од казне гледа моћно средство профилаксије?

Полицијска Техника, створена данашњим потребама, неопходно је потребна свима онима који суделују у вршењу правосуђа. Не улазе у обим овог прегледа посматрања о примени 'нових знања на формирање будућих истражних чиновника. То питање већ је чисто изучавано и дискутовано са много речитости. Ту скоро, на криминално-антрополошком конгресу у Келну, Де Рикер је предлагао стварање виших школа, теориских и практичних. за кандидате за функције правосуђа. У овом правцу већ су нас претекле друге нације које су створиле, као у Риму, Лозани, и Букурешту, универзитетске катедре на правним факултетима за Полицијску Технику.

Једна друга формација сама се по себи налаже, и то као врло хитна — формација којој судски лекари могу много припомоћи. То је она саме полиције, која је способнија за наше напоре око њеног реформисања и усавршавања.

Да ли се помишља колико је чудновато — што смо већ често констатовали — да је за све остале професије потребно претходно спремање, и да је полиција готово једина која с данас не изучава методичним начином? Готово свуда у Европи постоје професионалне школе за ручне занате, као и специјални институти за интелектуалне каријере, док је формирање полицајца остављено њему самом, а ово формирање код нас је у пракси најчешће подложно емпиризму. Нови полицајац сазнаје од старијих колега најпотребније елементе за службу, и на овај начин традиције се понављају; неостављајући места потребним усавршавањима. Није ли тада за чуђење што полицајац још успева, да у присуству много лукавијих и усавршенијих злочинаца постигне извесне резултате са тако мало елемената успеха?

Срећом полиција притежава, у највишем ступњу, професионално самољубље, и овај узвишени осећај осигурава јој поверење целог друштва. Ми познајемо овај осећај дужности полицајаца наших земаља. Један његов узбудљив пример пружен нам је недавно у Паризу.

Али баш зато, што захтевамо много од наших полицајаца, потребно је да им, у мери наших средстава, олакшамо прибављање онога што им не достаје, а то су прецизнија, пространија и више научна знања. Ставимо им на расположење резултате скупљене дугим радом, и помогнимо им да се користе искуством које је стечено у току последњих година. Потребно је, једном речи, да створимо *полицијске школе.*

Несумњиво је, да ово стварање одговара једној хитној потреби. И сама полиција свесна је овога. Поред упознавања са најбитнијим елементима потребних знања, у овим школама може и још, развијањем моћи посматрања и индуктивних подобности, добити максимум успоха са гледишта судско полицијских истрага. Тако се констатује н.пр. да пролаз кроз одељење за идентификацију трансформише мало по мало ученика, јер га навикава да види и прецизира све ствари. Ово је Бертилон често констатовао код свог персонала. Према мишљењу једног одличног чиновника г. Хитенса де Тербека, краљевског прокуратора из Лијожа, истраживање и констатовање отисака прстију и осталих трагова, које је расписом препоручио полицајцима свога среза, допринело је много, од пре неколико година, развићу њихове моћи посматрања и побољшало општу прецизност констатација на месту извршеног злочина.

Настава, која би се имала изводити у полицијским школама треба, по нашем мишљењу, да одговори овом двогубом задатку: да *обучи* и да *формира.* Овај циљ може се постићи интимним спајањем теорије и праксе, и са овог гледишта поуке црпене на основу ранијих примера кривичних истрага, судске медицине и експертиза од неоцењене су користи. У овоме се огледа сав значај судског лекара у реформи коју предлажемо.

(СВРШИЋЕ СЕ)

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

У ово време живела је у Паризу једна дружина састављена из одбеглих робијаша који су свакодневно вршили крађе и није било изгледа да ће њихово пљачкање престати. Већина од њих били су хватани, али пошто није било никаквих доказа, а они су стално одрицали, морали су бити пуштени и тако толико већ времена пркосили су правди, која их није могла ухватити на делу нити набавити какве друге доказе. Међу овим лоповима био је неки Франс, звани Тормел. који кад је дошао у Тврђаву замоли ме за десет долара да би имао у затвору засебну собу; учинио сам му ову позајмицу. Отада смо били пријатељи и како се пслеђење његовог оптужења примицаше крају, није се устручавао да ми се поверава. Кад су га затворили он је био сакрио две бачкоте од по хиљаду динара и даде ми их молећи ме да му дајем новца колико му кад затреба. „Ти мене не познајеш, рече он, али новчанице јемче, ја ти их поверавам јер знам да су сигурније у твојим рукама него у мојим; доцније ћемо их разменити; сад то чинити било би глупо, боље је причекати". Усвојио сам његово мишљење, пристао сам на његов предлог и обећао му да будем његов благајник; у осталом нисам ништа ризиковао.

Франс је био ухапшен за опасну крађу извршену код некога трговца са амрелима у улици Фејдо; испитивали су га неколико пута и он је увек одговарао да нема никакав стан. Међутим, полиција је дознала да га има и било је корисно пронаћи га, нарочито, што је било готово сигурно да ће се тамо наћи оруђе којим је обијање извршено, а и покрадене ствари. Изналажење стана било је, дакле, од велике важности, јер би се на тај начин нашли и стварни докази да је он учинилац овога дела. Г. Ханри ми рече да рачуна да ћу ја успети и ја сам доиста радио и дознам да је Франс, кад су га ухватили имао стан на углу улице Мон-Мартр и улице Нотр-Дам-де-Виктоар, који је стан била закупила нека Јозефина Бертран, која је јатаковала лоповима.

Ови су подаци били сигурни, али је било тешко употребити их а да Франс но посумња на мене да сам га ја издао, јер је он само према мени био поверљив; па ипак ја сам успео, он је тако мало сумњао на мене да ми је стално причао своје невоље према ономе како је извођен план који сам са г. Ханрием био удесио. У осталом рад је био тако удешен да је изгледало као да полицију води случај: Ево како је рађено.

Полиција нађе једног кирајџију који је становао у једној кући у којој и Франс, и овај јави газди да има три недеље како се из стана г-ђе Бертран ништа не чује; то је изазвало разне предпоставке. Прво се опомену да је у тај стан често долазио и излазио неки човек и да се у последње време не виђа; говорило се о томе и неко рече како је тај човек нестао. То је опет био разлог да се извести полиција, а затим је дошло отварање стана у присуству сводока. У стану су нађене многе ствари покрадене из комшилука и оруђа којима су вршене крађе. Требало је сад сазнати шта је било са Јозефином Бертран. Прво су припитали оне људе на које се позвала кад је закупљивала стан; али се ту о њој није могло ништа сазнати, једино се дознало да је нека девојка, Ланберова, која је после ње закупила стан у улици Мон Мартр, ухапшена, и како је ова била позната као љубазница Франсова мислило се да су њих двоје морали имати заједнички стан. Кад су Франса одвели у овај стан комшије га одмах познадоше. Он је се бранио да га они клеветају што га мрзе, али порота на суду рече друкчије и њега осудише на осам година робије.

Кад је за Франса било доказано онда је било лако по трагу потражити такво друштво. Двојица од главних били су Фосард и Легањер. Они су готово били ухваћени, али благодарећи дабавости и невештини агената побегли су испред потере, коју сам ја био упутио. Први је био у толико опаснији што се одликовао у прављењу лажних кључева. Петнаест месеци је он просто зачикавао полицију док једног дана не дознам да станује код неког власуљара у улици Тампла, близу канала. Ухватити га ван стана било је готово немогућно, јер је се врло вешто прерушавао а познавао је полицијске органе и на двеста корака; с друге стране, много је важније ухватити га у стану, међу алатима његовог „заната“ и производима његовог „рада“. Али, то није било лако; Фосард кад се закуца на врата не одговараше никад а било је вероватно да је осигурао излаз и друго, да се у случају изненађења дочепа крова. Изгледало ми је да је једини начинући у његов стан кад он није тамо и ту ухватити бусију. Г. Ханри усвоји моје мишљење: нареди да се врата отворе калаузом и три агента се наместиште у кабинету до собе за спаваље. Прођоше скоро шездесет и два сата а нико не долажаше; трећега дана агенти су намеравали да се повуку, јер им је била нестала храна кад чуше да неко метну кључ у браву; улазио је Фосард. Одмах два агента, према датим упуствима, излете из кабинета и нападну на њега, али Фосард дохватив један нож, који су они били заборавили на столу, натера им толики страх да су му они сами отворили врата која је њихов друг био закључао.

Пошто их је закључао у собу Фосар сиђе полако низ степенице остављајући им потребно време да спреме рапорт у коме су описали све сем догађаја са ножем, видеће се доцније у овим мемоарима како сам ја 1814. године успео ухапсити Фосарда и појединости тога нису ни мало мање интересантне него ово што сам испричао.

Пре но што ће бити преведен у Conciergerie (апсану) Франс верујући у моју оданост препоручио ми боше једног од његових најблискијих другова, Легањера, побеглог робијаша, кога су ухватили у улици Мортелери, у тренутку кад је хтео извршити једну крађу удешеним кључем. Кад је Франс спроведен овај човек остаде без пара и намисли да тражи новац који је оставио код јатака Кро Кају-а, у улици Сен Доминик, па како ме је Анета врло марљиво посећивала у тврђави и својим лукавством помагала ме неколико пута у истраживањима, поверимо њој ту ствар, али јатак, да ли што је сумњао, да ли што је хтео ту сумњу да задржи за себе, прими и Анету врло рђаво, и кад је она стала наваљивати он је ишао дотле да јој је претио како ће је ухапсити. Анета се врати и јави нам како није успела.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине владимирачке, актом својим Бр. 3459, пита:

„Прописом § 364. казненог закона, забрањено је радити и држати отворене радње и у њима пазаривати у вароши или селу у недељне и остале празничне дане, који су у шематизму као такови обележени.

На основу овог законског прописа, суд овај, наредбом својом Бр. 3207, забранио је у опште грађанству, да ради у недељне и остале празничне дане. А оне, који су радили, суд их је овај кажњавао и првостепени је суд, ове пресуде одобравао као правилне, и на закону основане.

Полицијска власт среза посаво-тамнавског, писменим својим наређењем Бр. 9527, наредила је овом суду, да суд обустави даље кажњаваље грађана за овакав поступак из разлога: што је, вели, сада најбоље радно доба наших пољопривредника, и одобрила је, да могу радити и празницима, како грађанство тако и „парни млинови“, „мотори“, „вршалице“ итд. све дотле, док се вели не расправи питање о томе: да ли и ове и овакве радње, подлеже казни по § 364. каз. закона или не.

С тога а на основу изложеног, суд овај учтиво моли уредништво за следеће објашњење:

1. Да ли спадају у ред радњи и рачунају ли се као радње: парни млинови, мотори, вршалице итд. јер овај суд сматра, да све оно спада у ред неких радњи, кад се на истима употребљава и људска радна снага, а где се год употребљава људска радна снага, мора се сматрати, да је и то нека врста радњи; а по поменутом законском пропису, све радње у опште, у недељне и празничне дане имају и морају бити затворене по цео дан.

3. Да ли се ово наређење полицијске власти слаже или се коси са канонима и обредима наше св. православне цркве (и са наређењем исте власти од 14-II-1912. год. Бр. 2351, којим је и она, онда ово исто наредила, и убранила у опште рад грађанству, у недељне и осталне празничне дане).

3. Да ли се суд овај није огрешио о закон, што је у опште забранио рад грађанству у недељне и остале празничне дане, а наредио, да се у те дане посећује наша св. православна црква.

Моли се уредништво, да ово изволе објаснити у првом своме наредном листу“.

— На ово питање одговарамо:

У § 362. т. 3. кр. закона, постајала је нарочита казна за оне грађане, нарочито тежаке, који у свету Недељу и друге Господске празнике, раде тежачке пољске послове без особите нужде.

Изменама и допунама од 30. јуна 1882. готине, ова је тачка укинута.

Ни дотле, а ни доцније, одредбе § 364. кр. закона нису у опште додиривале питање о раду тежатника — земљоделаца, јер је, као што рекосмо, постојала поменута одредба, која је то питање регулисавала.

И кад је она укинута, а није донесена друга слична одредба, онда се има узети, да земљоделци, за своје пољске и домаће послове нису у опште ограничени законом, него да је то остављено њиховом религијозном осећању и нахођењу.

Овако се мора узети и по томе, што је чак и тачком 3. § 362. било дозвољено, да на случај нужде, могу радити и на веће празнике, ако је било време жетве, косидбе или вршидбе, а било је разлога плашити се рђавог времена.

Према овоме, § 364. кр. закона не односи се на тежатнике, нити се они могу казнити по овој законској одредби, и ако је првостепени суд одобравао и овакве осуде, он је чинио грешку.

У овај ред послова морају се уврстити и вршалиц , јер је и то један од неоспорних начина сређивања летине, па нема разлога сметати овоме послу.

Што се тиче парних млинова, они се могу уврстити у радње, о којима говори § 364. кр. закона у тачци 1.

На сваки начин, да се ово наше гледиште не поклапа са наређењем, које је издала виша црквена власт, али оно одговара законским прописима, јер је законодавац из обзира нужности и целисходности учинио изузетак за пољске и друге сељачке послове, остављајући да сами сељани — земљоделци — према приликама и својим верским осећањима одређују: кад ће своје слободно време посветити цркви и Богу.

II

Суд општине прокопо-кутинске, актом својим Бр. 1513, пита:

„Пресудом нишког првостепенг суда, од 1. септембра прошле године Бр. 18020, осуђена је ова општина да плати једном лицу из Јагличја 305 динара на име накнаде за извршену му паљевину плевње и сточне хране.

По чл. 22. закона о накнади штете учињене злонамерном паљевином и противзаконим поништајем туђих ствари. суд одговорне општине, у споразуму са одбором, досуђену штету распоређује на поједине грађане своје општине по пореским главама, а по чл. 20. истог закона општина је дужна овај разрез и наплату извршити у року од три месеца од дана осуде.

По члану 4. пак финансиског закона, за ову годину, никакав се нов разрез нити ванбуџетски прирез не сме чинити и прикупљати па ма и на основу каквог специјалног закона.

Па како је одбор ове општине одлуком својом од 1. јула ове год. Бр. 1368, коју је и државна надзорна власт примила к знању, — решио: да се досуђена накнада за ову паљевину пореже на све пореске главе села Јагличја ове општине, у коме је ова паљевина извршена, пошто се верује да је неко из овога села ову паљевину извршио, и како сељани горњег села неће на леп начин да плате

овај рзарез, а одбор општински никако не пристаје да ову досуду пореже на целу општину, коју поред села Јагличја састављају још три села, а да часници ово општински извршујући горњу пресуду и одлуку одборску не би дошли до какве моралне одговорности, учтиво се моли уредништво за објашњење у следећем:

1. Да ли је на закону основана горња одлука одбора ове општине, коју је и надлежна државна власт примила к знању.

Да ли сме општински суд да приступи извршењу ове одлуке, кад је судском пресудом на накнаду ове штете осуђена општина, а одбор у интересу спречавања ширења оваквих дела донео одлуку да ову штету плати село Јагличје, у чијем је атару ова паљевина и извршена.

3. Да ли се чл. 4. финансиског закона коси са наређењем чл. 22. закона о накнади штете учињене злонамером; и

4. Ако је горња радња општинског одбора неправилна и незаконита, онда на који ће начин суд ову наплату извршити, па да избегне одговорност како ону из чл. 20. закона о накнади штете, тако и ону из последњег става чл. 4. финансиског закона за ову годину — кад ова накнада ни буџетом за ову годину није предвиђена.

Моли се уредништво за што скорије објашњење, пошто општини прети опасност од веће штете, јер се оштећени носи мишљу да стави забрану на општинску имовину и прирез, а потписатима пак проти одговорност и казна од власти код које се ова пресуда налази на извршењу што је у остављеном року нису извршили".

— На ово питање одговарамо:

Општина долази у положај да плаћа накнаду штете или по судској пресуди, донесеној на тужбу оштећеног у смислу чл. 1. и 21. поменутога закона, или по поравнењу, учињеном у смислу чл. 19. истога закона, које такође има силу извршне пресуде.

И у једном и другом случају, она се јавља у улози дужника, са одређеном сумом плаћања и роком у коме се ова мора платити по чл. 20, истог закона.

Према томе, како ове осуде могу доћи и у оно доба године, када је буџет већ готов и одобрен, којим ова сума оштете није предвиђена, а на нов се буџет не може чекати због рока, који је остављен за извршење ових осуда, то она мора приступати исплати на начин, предвиђен чл. 22. — наплатом од грађана своје општине по разрезу, који врши суд са одбором.

Како ће се сам разрез вршити, да ли на све пореске главе подједнако, биле оне богате или сиромашне, или према суми непосредног пореза, то у закону није изречно означено.

Ако би се хтело да одговори дословно начелу колективне одговорности, која је самим законом истакнута, онда би право било да свака пореска глава подједнако плаћа, али како је закон о порезу, као доцнији, истакао нову основу за разрезивање пореза, то се овај прирез треба да врши према суми непосредног пореза, по изнађеном проценту, као најсигурнијој основи, ма да чл. 19. не искључује могућност, да тај разрез буде, и на други начин, по увиђавности суда и одбора (види чл. 17. зак. о буџетима.

Изгледа у први мах, да би овакво разрезивање прираза било противно чл. 4. финансијског закона, даље члан. 16. и 41. зак. о буџетима, као и чл. 167. Устава земаљског, али с обзиром на то, што је овај закон специјално одредио овакво плаћање после Устава од 1888. год. у коме је постојала истоветна одредба са оном из чл. 167. (види чл. 168) садашњег Устава, не може се пореći важност одредби чл. 22. закона о накнади штете.

Накнаду плаћа цела општина, а не само село у чијем се атару кривично дело догодило.

Ако одбор неће да врши разрез на целу општину, онда је надлежна власт дужна да његову одлуку задржи од извршења, и позове га да поступи по закону, па ако он ипак остане упоран, онда да употреби мере из чл. 149. закона о општинама.

III

Суд општине рачанске, актом својим Бр. 819, пита:

„Суд моли уредништво, да у свом наредном броју „Полицијског Гласника" изволи дати следеће објашњење:

1. Кад осуђени општински часник, изречену новчану казну од надзорне власти, не плати у року од мееец дана од кад је пресуда извршна, те му се казна по чл. 168. закона о општинама морадне заменити затвором, на који ће начин дотични часник ступити на издржање казне, т. ј. може ли ступити на издржање казне не тражећи одобрење за удаљавање од дужности, или ће излажући ствар суду и одбору узети осуство ради издржавања казне у границама одређеним чланом 119. закона о општинама; и у овом случају би ли оваква одлука била противна закону;

2. Кад би дотични часник на горњи начин ступио на издржање затвора за новчану казну, би ли надзорна власт могла наћи законског основа за његово разрешење од дужности, или уклањање са положаја?"

— На ово питање одговарамо:

Како се ни један часник општински не сме удалити од дужности без потребног одобрења, по чл. 119. закона о општинама, то се и часник, који хоће да издржи казну затвора место повчане, мора јавити и тражити за то потребно одсуство, како би се знало где је, и како би му се одредио заменик.

И ако ово издржавање затвора не би могло бити непосредни повод за уклањање са положаја, ипак може бити, уз прву његову нову неуредност, разлог да се тражи његово уклањање са дужности.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Тек по истеку тромесечног рока од дана када је оштећени поднео пресуду извршној власти ради наплате, има право да пресудом досуђену накнаду штете, причињене паљевином или поништајем ствари, обезбеђује према одговорној општини.

(Одлука Касационога Суда од 30. Јула 1912. год. Бр. 8907).

В. М. и остали из Н., тражили су од првостеп. суда да одобри забрану на покретност општинску а за обезбеду 417 дин., За доказ тражбине поднели су извршну пресуду првост. суда од 26. маја 1911. бр. 21187.

Првостепени суд одобрио је био тражену забрану на означену покретност, изузев на општински прирез и остало што општини за њено фукционисање треба..,

Ну, по жалби пуномоћника општине, Касациони Суд, решењем својим од 30. Јула 1912. г. бр. 8907 поништио је горње решење првостеп. суда са ових разлога:

По члану 20. закона о накнади штете учињене злонамерном паљевином и намерним противзаконим поништајем туђе ствари, оштећени има право да пресудом (или поравнањем) досуђену накнаду штете причињене паљевином или поништајем ствари, обезбеђује према одговорној општини свима врстама обезбеђења, предвиђеним законником о грађ. судском поступку, *али само по истеку тромесечног рока од дана када је оштећени поднео пресуду извршној власти ради наплате.*

Па како се из аката овога предмета не види да су оштећени поступили према горепоменутом законском пропису, то ни горње решење тога суда не може остати по закону, а противно је и начелној одлуци опште Седнице Касац. Суда од 8. Јуна 1898. год. бр. 5215.

Ј.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Михаило Фишековић, из Београда, осуђеник пожаревачког казненог завода, побегао је са рада.

Он је стар 44 год. средњег стаса, косе црне, очију граорастих, бркова црних.

Депеша Управе пожаревачког казненог завода Бр. 2995.

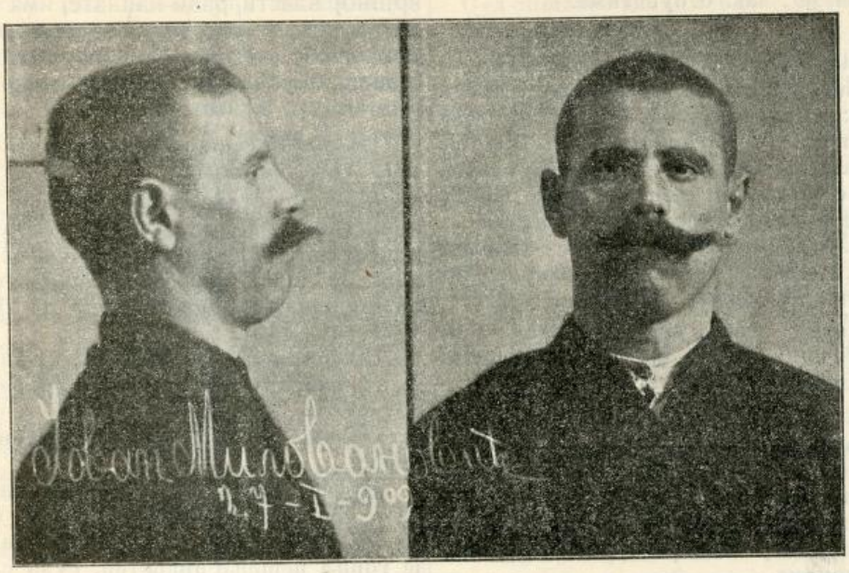
Владимир Благојевић, из Рујевице, који одговара за дело из § 191. кр. закона, побегао је из притвора. Стар је 27 година, средњег раста, у лицу црвен, косе смеђе, бркова малих. Одело сељачко.

Депеша комесаријата борског Бр. 2386.

Чедомир Милићевић, из Белог Потока, извршио је покушај убиства па побегао. Он је високог раста и уопште црномањаст, а у оделу сељачком.

Депеша начелника среза бањског Бр. 12321.

Јован Миловановић, осуђеник нишког казненог завода, чију слику доносимо, побегао је. Родом је из Лалинца, среза и округа нишког, стар 31 годину, раста средњег, очију угасито жуто зелених, косе и бркова плавих, од

особених знакова има: на левој руци на првом зглобу кажипрста белегу од посекотине, крива линија, величине 1 см. страна спољна и на средини левог образа белегу од ране, права линија правца косог величине 3 см.

Депеша Управе нишког казненог завода Бр. 2649.

Самоило Антонијевић, из Вртуна у Турској, извршио је једну паљевину и два покушаја убиства, па побегао. Он је стар 20—23 године, омален, црномањаст, на десној руци има посекотину. Од одела има гуњ, гаће и дозлуке са пачалуцима,

Депеша среског судије за ср. јасенички, Бр. 9483.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

МАНГУП СТОКА

У селу Долцу нађена је мангуп кобила, длаке мрке, висока 135 см. лево уво одозго сечено, матора до 8 година, има жиг „О".

Акт начелника ср. белопаланачког Бр. 6666.

ОГЛАШЕН ЗА ХАЈДУКА

Алекса-Алесандар Ђуришић, земљ. из Пребреза, ср. прокупачког окр. топличког, и и његов слуга, пређе турчин **Мустафа**, а сада покрштени **Драгомир Милошевић** онд. за које, је вођеном истрагом код начелника ср. студеничког утврђено: да су извршили убиство над пок. Војиславом Бекчићем бив. председ. општ. бањске, па по извршењу тога дела, одметнули се од власти у намери, да и даље кажњива дела чине: објавом ово окр. Начелства од 7. јула тек. год. Бр. 8730., оштампаном 12. јула т. год. у Бр. 127, «Српских Новина», позвати су на предају у року за двадесет дана, од дана, кад је пом. објава у новинама објављена, па они то ни до данас учинили нису.

С тога а на основу чл. 8 и 10. зак. о јавној безбедности, Начелство ово окр. пом. Алексу - Александра и Мустафу односно Драгомира овим **оглашава за хајдуке** с тим да је од данас слободно свакоме убити их.

Из канцеларије начелства округа чачанског 1. августа 1912. Бр. 9531.

ПОЗИВ НА ПРЕДАЈУ

Филип — Никић — Николић, земљоделац из Космаче, среза косаничког округа топличког, осуђеник Нишког Казненог Завода, који је са робије побегао, према извештају начелника среза косаничког од 28. тек. месеца Бр. 9381, удружио се са оглашеним хајдуком Вуксаном Радовановићем, из Свињишта, истог среза и округа, и у друштву са овим 25 ов. мес. у 9 сати пре подне, заједнички извршили убиство над Милутином Максимовићем, из Ђака — председником општине иван-кулске, и по извршењу овог дела — које је казнимо по § 155. каз. закона, наоружан са Вуксаном побегао у шуму одметнувши се од власти и са робије у намери да са Вуксаном врши казнима дела; та његова намера поред тога што је ступио у друштво са Вуксаном, утврђена је и горњим извештајем начелника среза косаничког.

Филип је стар око 35 година, висок, плав, бркова танких, подужих уздигнутих и плавих. на образу и десној усници трагови убоја, брија се, коса дуга, сувоњав, ходa погнут, са коленима унутра, ћутљив, носи на себи бело суконено одело, у опанцима, наоружан је сада пушком кокинком коју до сада није заменуо.

На основу чл. 9. закона о јавној безбедности, начелство округа топличког позива Филипа да се у року од 20 дана, од дана кад овај оглас изађе у Српским Новинама, пријави најближој полицијској власти или првостепеном суду. Ако се Филип не одазове овоме позиву у остављеноме року, начелство ће га на основу чл. 10 закона о јавној безедности огласити за хајдука.

Бр. 7162 из канцеларије начелства округа топличког 31 јула 1912. године.

ОБЗНАНА

Заступник Министра Унутрашњих Дела, решењем својим од 2. августа тек. год. П № 14147, уцењио је хајдука **Јована Гркића**, из Нереснице, среза звишког још са 1500 дин. тако, да му уцена ова са оном, којом га је начелство округа пожаревачког већ било раније уценило, износи суму од **две хиљаде динара.**

Ова уцена од 2000 динара издаће се ономе који овог хајдука убије, ухвати или полицијској власти прокаже, да ова то уради.

Из канцеларије полицијског одељења Министарства Унутрашњих Дела 4. августа 1912. год. П № 14147.

Штампа Крал. Срп Државне Штампарије

Уредник **Душан Ђ. Алимпић.**

БРОЈ 31. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 19. АВГУСТА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ЗА ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“ НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СТРУЧНИ ДЕО

БЕЛЕШКЕ ИЗ СУДСКЕ ПРАКСЕ ПО КРИВИЧНИМ ДЕЛИМА

КРИТИЧКО ИЗЛАГАЊЕ

од

М. С. Ђуричића

судије Касационог Суда

(СВРШЕТАК)

65. **Пропис § 199. казн. зак, примењује се само на човека, који држи милосницу у својој кући, а не и на милосницу,**

[I 17. VIII 1911. № 9975].

Побуде пресуде првостепеног суда:

„Суд налази да у радњи опт. В. и оптужене Д., *што по своме признању ванбрачно живе у кући опт. В., поред неразведене венчане жене његове*, коју је опт. В. отерао, стоји дело предвиђено и кажњиво по § 199. казн. зак.

Да су учиниоци и овога дела опт. В. и оптужена Д. доказ је њихово признање § 225. кр. с. п.

Да се и према оптуженој Д. има применити одредба § 199. к. зак. суд налази прво по томе, што је прив. тужиља и њу оптужила, као милосницу тужиљиног неразведеног мужа, јер колико има кривице до оптуженога, што ју је у своју кућу довсо, толико има и до ње, што је пристала и дошла у његову кућу и са њиме живи, и ако је знала да опт. В. има живу и неразведену жену, те је била и узрок, што је опт. В. жену истерао из куће. Сем тога и њена је кривица доказана њеним чистим и јасним признањем и не може се подвести под т. 11. § 365. казн. зак., јер овај законски пропис предвиђа живљење невенчаних, који немају венчаног мужа, односно жене, што овде није случај. Најзад, долазак оптужене Д. у кућу опт. В., на живљење са њим, поред његове живе и неразведене жене, несумњиво је противан закону, противан јавном моралу и као преступно дело предвиђен у Гл. XXI, која говори о преступима противу морала“.

Побуде пресуде Апелационога Суда:

....„Првостепени је суд погрешно, што је и оптужену Д. осудио на казну затвора, већ је имао према наређењу § 199. к. зак. пресудити: *да се оптужена Д. одмах истера из куће опт. В.*, па се ова пресуда у толико има и да исправи“.

Ова пресуда оснажена је наведеним решењем Касационог Суда.

Напомена. Тачно је да се пропис § 199. к. зак. односи само на мужа, а не и на његову милосницу, и Апелациони Суд правилно је поступио, што је у овоме погледу преиначио пресуду првостепеног суда. Ну овде је учињена погрешка у томе, што на оптужену Д. није примењен пропис т. 11. § 365. казн. закона. Не стоји разлог, изнет у пресуди првостепеног суда, да се овај пропис односи само на особе, које пису у брачном стању. Напротив по јасној одредби овога прописа види се да се он примењује у опште, без обзира на брачно или небрачно стање, особа, које учине тај иступ. Сад, ако је таква особа ожењен човек и његова жена подигне тужбу, онда ће се на њега применити § 199., ако је то живљење било у његовој кући, иначе и без тужбе женине примениће се увек пропис т. 11. § 365. к. зак.

66. **Кад је оштећени, за утају или крађу (просту или опасну), код суда одустао од тужбе, онда лица, која са оштећеним стоје у сродству, предвиђеном у другом одсеку § 50. казн. зак., треба одмах по сили прописа § 235. казн. зак., без икаквог даљег кривичног поступања, по § 250. в) крив. с. пост. отпустити испод суђења.**

Примедбе I 20. XII 1910. № 15112.

„Према I од. § 235. кр. зак. крађе, биле оне просте или опасне, извршене између лица, која се налазе у сродничком односу, предвиђеном у II од. § 50. казн. зак., суде се само на тужбу оштећеног, који има право одустанком од тужбе задржати даље ислеђење и суђење.

Приватни тужилац на претресу је одустао од тужбе против оптуженог, не тражећи да се оптужени, као његов рођени синовац, казни.

Према овоме поротни суд, прелазећи на оцену кривичне одговорности оптуженог, пошто је утврдио постојање дела и сроднички однос између оптуженог и тужиоца, требао је имати у виду овај одустанак прив. тужиоца од тужбе, чије је постојање услов: да суд може приступити суђењу кривцу, за дело које се казни само на приватну тужбу, као што је овде случај. Међутим поротни је суд погрешно, без обзира на овај одустанак огласио оптуженог за крива, по делу, за чије кажњење нема битног законског услова — тужбе оштећеног лица, на чији захтев има да се предузме суђење овога дела.

Тако исто погрешан је разлог државног суда да нема места одустанку прив. тужиоца од тужбе и да се ово дело, због сродничког односа опуженог према тужиоцу само блаже казни према другом одељку § 235. казн. зак. јер, као што је наведено, по I одељку тога законског прописа дело краће у овом случају извиђа се и казни на тужбу оштећенога, који има право одустати од своје тужбе“.

Ове примедбе усвојио је првостепени суд, па је на поновном претресу поротни суд изрекао да оптужени за ову крађу није крив и суд га је пресудом по § 241 крив. с. пост. ослободио као невина. Ту пресуду оснажио је и Касациони Суд. [I 6 II 1911. № 1700].

Напомена. Правилно је што је оптужени ослобођен, али није правилна судска процедура и одлука у формалном погледу По § 250 в) крив. с. пост. кад приватни тужилац одустане од тужбе, а дело се казни само на приватну тужбу, онда се неће изрицати пресуда, већ ће се оптужени решењем отпустити: Према овоме сасвим је излишно било и не одговара закону, што је суд у конкретном случају, после учињених му примедаба, поново позивао поротнике на претрес, кад они нити су требали нити су имали о чему да суде. Имала је просто да се учини примена прописа § 250. в) крив. суд. пост. и да се оптужени, без икакве даље процедуре, решењем државних судија отпусти.

67. Кад се из поља украду снопови трске, — стоји дело крађе из т. 3. § 222 казн. зак. а не дело иступне крађе без обзира на вредност крађе.

Услед појављеног сукоба о надлежности суђења између полицијске власти и суда, и Касациони Суд овако је мотивисао своју одлуку:

„Касациони суд нашао је да је за суђење надлежан суд, а не полицијска власт, у смислу §§ 19. и 35. крив. с. п., зато што прив. тужилац. преставља да му је покрађена трска била зденута на његовој отвореној њиви, те се услед тога ова крађа има сматрати као преступна према § 222. казн. зак. без обзира на вредност покрађе, јер овај законски пропис као особено дело предвиђа крађу оних предмета, које људи, уздајући се у јавну сигурност, држе у пољу без чувара, па ма колику вредност они представљали".

[I-9-XII 1910. № 14652].

68. Нехатно убиство стоји и онда, кад учинилац није хтео да пуца, већ се пуцањ десио услед његове непажње и тиме какво лице погинуло.

Примедбе I 17-XII-1910. № 14531.

„Правилно је нахођење суда да у радњи оптуженог Х. стоји дело нехатног убиства из § 158. кр. зак., али је погрешан и противан овом нахођењу даљи разлог суда, да је ово дело последица једног случаја зато, што оптужени није имао ни намере да пуца, те да наступање овог дела није могао отклонити при свој пажњи и да се с тога према њему има применити пропис § 54. а) кр. зак.

И код случаја и код нехата заједничко је: да се наступеле последице нису желеле, али је међу њима битна разлика у томе, што се код нехата евентуалне последице од предузете радње могу предвидети, са већом или мањом пажњом или вероватношћу; међутим код случаја, за који тај суд налази да овде постоји, искључено је свако предвиђање последица, наступеле последице не долазе од непосредне радње, вољно предузете, већ од утицаја независног од воље учиниочеве.

Према овоме суд је погрешно радњу оптуженог квалификовао као случај, јер и ако оптужени није намерно предузео само пуцање, што суд истиче као разлог за своје схватање, ипак оно није наступило услед неког утицаја и радње независно од оптуженога, већ баш од његове несмотрене радње при оправци револвера. Рукујући револвером и знајући при том да у њему има један неиспаљен метак, оптужени је дужан био да употреби сву пажњу, да не повреди кога, ако би метак испално, а такву евентуалност пак оптужени је требао имати у виду, према природи „оружја, којим је руковао".

Напомена. Правилна је одлука Касационог Суда. Постојање нехата није условљено тиме, да ли је оптужени овде хтео да пуца или није, већ зато важе други погледи. Тако, за постојање нехата потребно је

а) Субјективно:

1) Да је оптужени био непажљив т. ј. да није са своје стране учинио све оно, што је потребно да се учини, према дотичном стању ствари, и што би се с разлогом од њега могло очекивати, па да се дотична последица не деси.

2) Да је оптужени при обичној пажњи могао да предвиди, да се може десити дотична последица.

б) објективно.

Да стоји каузалитет између непажње и последице — кажњивог дела[1]).

Све ово стоји у конкретном случају и онда је оправдан закључак да овде стоји нехат.

ДЕЛО САМОВЛАШЋА ИЗ § 195. КАЗ. ЗАК. ПОСТОЈИ КАД, ОПТУЖЕНИ ЧИЈА ЈЕ СТОКА УХВАЋЕНА У ШТЕТИ, САМ ИСТУ ПУСТИ ИЗ ОПШТИНСКОГ ОБОРА, И АКО ПОЉСКИ ЧУВАР КОЈИ ЈЕ СТОКУ УХВАТИО НИЈЕ БИО НА ДУЖНОСТ ЗАКЛЕТ.

Под појам самовлашћа долази свако недозвољено прибављање свог права, на које онај који сам себи прибавља какво право или „удовлетворење" као што каже наш казнени законик у § 195. није на то законом овлашћен.

У §-у 54. каз. зак. изложено је када је и како сваки овлашћен да своје право брани.

Нужна одбрана, као *законско извињење* о коме говори § 54. к. з. чини те ишчезава свака кривичност учиниоца и брише криминалитет радње, кад постоји овај узрок извињења. „Осим тих и подобних случајева праведне нужне одбране" — каже познати наш коментатор казненог законика (Ценић: „Објашњење каз. законика. Стр. 595. — „није дозво„љено никоме да сам себи удовлетво„рење прибавља, већ ако му је право „повређено, дужан је преко власти удо„влетворење тражити. Према томе ако је „ко год у своме праву повређен или ми„сли да је повређен, па сам себи удо„влетворење да тражи, а није случај такав „где му и сам закон даје право да се сам „у смотрењу нанешене му повреде на„мирује, већ на против такав где се вла„сти треба да жали и средством власти „да удовлетворење набавља, — крив је. „И ако кривица коју би он учинио, не би „потпадала под који други § — који из„рично о овом или оном делу говори, па „по томе за ово или оно дело и наро„читу казну прописује, то ће се окрив„љени по овом §-у казнити".

Питање о томе: да ли се каква радња каквог лица које је само себи прибавило задовољење има сматрати као казнимо самовласно намирење у коме конкретном случају припада судовима, као фактичко питање. У процени ове радње и одлуци о истој често пута постају интересантне правне контроверзе и појављују се по кад што и неправилна гледишта о овом деликту због погрешне оцене легалности самог акта који је предмет инкриминације као деликт из § 195. каз. законика. Ну, све те тешкоће лако је избећи и отклонити ако се правилно схвати сам појам о овоме деликту и његова природа. Пример из судске расправе који ниже излажемо најбоље показује потребу тачног познавања свих оних елемената који улазе у појам овог дела, јер се из истог види: да је у решавању о постојању овог деликта поменута оцена о легалности самог инкриминисаног акта од пресудне важности.

* * *

Ђ. Ј. из Костура оптужен је и стављен под суд за то: што је 14. јуна 1909. год. обио катанац на општинском обору и из њега на самовласан начин испустио једног свог вола, кога је пољски чувар ухватио у штети и у обор затворио, чиме је себи створио кривицу казниму по § 195. каз. зак.

Оптужени признаје да је вола без одобрења из обора пустио, али се брани да овај његов во није причинио никакву штету, нити је било места да га пољак — чувар поља — у обор сеоски тера, а поред овога овај чувар није на своју дужност ни заклет те штета није ни утврђена, па је према томе имао право да свога вола који је пред мрак гладан у затвору био, где је и ноћ могао провести, пусти из истог.

Првостепени пиротски суд пред којим је ово дело било на расправи, решењем својим од 17. јануара 1911. год. № 1041. нашао је следеће:

„Признањем оптуженога које се у свему слаже са исказима заклетих сведока утврђено је: да је оптужени сам, без дозволе власти, отворио врата од штале која је узета за обор сеоски и вола свог отерао кући.

У овако представљеној радњи оптуженог Ђ. стајало би дело самовлашћа из § 195. каз. зак. за које се он и окривљује. Али како је извештајем суда општине Костурске на акту № 2428 као јавном исправом потпуно утврђено: да Јован Антић чувар поља, који је вола тужиочевог у обор отерао и затворио, наводећи да га је у штети ухватио, на ову своју дужност тада није био заклет, и како ислеђењем ничим другим није утврђено да је во оптуженога одиста био у штети. онда радња органа власти — овде чувара и достављача — није на закону основана у томе што ничим није утврђено да је во оптуженога у штети нађен, јер реферат чуварев као незаклетог органа власти има потпуно отпасти.

Па кад рад органа власти — чувара поља није на закону основан, и кад оптужени ни до мрака свог вола није могао добавити од стране онога ко га је и затворио у обор, где би во оптуженога гладан и жедан и ноћ провео, — то суд налази: да у оваквој радњи оптуженога што је свог вола сам из обора пустио, кога по закону овакав — незаклети пољски чувар без других доказа, није ни имао право у сеоски обор ни затварати, нити је сопственик штале где је во ту-

[1]) Види Olshausen, Komentar, код § 59. п. 17, Frank, Das strafgesetzsbuh, код § 59 VIII и IX.

женог био затворен, хтео да на његов захтев отвори обор и вола му пусти, нема карактерних знакова за постојање дела из § 195. каз. зак. према оптуженом Ђорђу, јер оваквим својим радом није самовласно и недозвољено своје право прибавио, па с тога се над оптуженим има применити пропис §-а 250 а кр. суд. пост. и он по овоме делу пустити испод суђења".

Са ових разлога првостепени суд поменутим решењем пустио је оптуженог испод суђења осуђујући га само на трошкове око ислеђења.

По жалби државног тужиоца Касациони Суд примедбама својим од 12. марта 1911. г. № 3388 поништио је ово решење првостепеног суда са ових разлога:

„Погрешно суд налази: да је на питање о постојању представљеног дела од утицаја то, да ли је пољски чувар, који је затворио вола оптуженога тврдећи да га је у штети ухватио, био заклет на своју дужност или не.

Овде није случај расправе о кривичној или грађанској одговорности оптуженога за штету коју је његова стока причинила, да би се у смислу чл. 15. зак. о чувању пољског имања могло дискутовати о важности представке незаклетог пољског чувара у том погледу, већ је овде у питању: да ли у радњи оптуженога што је самовласно свог вола пустио из простора у који га је чувар затворио, тврдећи да је у штети ухваћен има самовласног намирења кажњивог по § 195. каз. зак.

Како је по овоме законском пропису кажњиво и самовласно прибављање несумњивог права од стране појединаца, то баш под претпоставком да во оптуженог и није нанео штету, како се од стране пољског чувара представља, оптужени није смео и могао свог вола самовласно ослободити и узимати из обора у који је био затворен, већ је био дужан да своје право тражи и брани законим путем, према чему све ово не може послужити као разлог за некажњивост поменуте његове радње".

На ове примедбе првостепени суд дао ове противразлоге:

„Ислеђењем овога дела утврђено је да је Јован Антић, представљајући чувара поља општине Костурске ухватио и у сеоски обор затворио стоку оптуженога, тврдећи да ју је нашао у штети, па по дужности и затворио у сеоски обор.

Да би се извесно лице могло сматрати као чувар поља извесне општине, и да би као такав имао права нађену стоку у штети отерати и затворити у сеоски обор, неопходно је потребно да чувар поља буде *заклет* на своју дужност, према чл. 15. зак. о чувању пољског имања.

Све дотле, док чувар поља није заклет на своју дужност, он се не може сматрати као чувар поља, већ обичан грађанин своје општине.

Како закон о чувању пољског имања даје право само оштећеноме и заклетом чувару поља да нађену стоку у штети могу отерати и затворити у сеоски обор, а међутим другим приватним лицима то не дозвољава, — онда и незаклети чувар поља Јован Антић није могао ни смео стоку оптуженикову терати и затварати у сеоски обор, а ако је то већ урадио, онда је његова радња незаконита, којој се сваки грађанин има да одупре. Нарочито ово важи за овај конкретни случај јер сем голог тврђења назови чувара поља Јована Антића нема ничега другог што би утврђивало да је стока оптуженикова заиста нађена у штети и да ју је он због тога отерао и у сеоски обор затворио.

Према овоме оваква радња назови чувара поља сагледава се радњи приватног човека, који би ма из каквих побуда ухватио макар чију стоку, па отерао и затворио у сеоски обор, само да дотичном сопственику стоке напакости, — и сопственик стоке, који као и оптужени иде и ослобођава своју стоку од гладовања, не чини никакву самовласну и недозвољену радњу због свога права, већ се у истини служи дозвољеном одбраном од противправног напада на његову имовину. Том дозвољеном одбраном, ради спаса своје стоке, да му гладна у сеоском обору не скапава, — послужио се и оптужени, те и по том основу овде не може стајати представљено дело из § 195. крив. зак.".

Општа седница Касационог Суда одлуком од 17. јануара т. г. № 685. нашла је да не стоје противразлози првостепеног суда, већ да су примедбе одељења Касационог Суда сагледане закону, услед чега је оптужени пресудом првост. суда пиротског од 11. маја т. г. № 9181. осуђен на казну од пет дана затвора за самовлашће, коју је пресуду одобрио и Апелациони Суд.

Као што се види из горњег примера, првостепени је суд у оцени питања о постојању дела из § 195. к. з. стојао на погрешном гледишту: да нелегалност акта органа власти, која је изазвала самовласно намирење брише криминалитет саме радње — самовлашћа — онога који је исто извршио мешајући исту са праведном нужном одбраном. По нахођењу Касационог Суда кажњиво је и само самовласно прибављање несумњивог права од стране појединаца, баш и под предпоставком да је радња власти била незаконита. И доиста нелегалност радње органа власти код дела из главе X каз. зак. може кривцу служити у олакшање кривичности, па шта више и као законско извињење по § 104. д к. з. кад се учини које од оних дела која су инкримисана у овој глави, као што су. противстајање власти, увреда власти и друга о којима је реч у § 104. к. з. Но, тај случај овде није био јер је сама радња самовласног намирења кажњива по § 195. к. з. кад није случај праведне нужне одбране, која даје право појединцу да одбије противправни напад о коме је реч у § 54. к. з.

* * *

Није редак случај да општински судови дуже време у служби незаклете чуваре поља и шумске чуваре. То неброжење чини као што се види из горњег примера, те долази у питање и сама законитост њихове службене радње, и представља очигледну повреду законских прописа о заклетви ових органа. Обраћамо овом приликом пажњу на исто као и на одговорност општинских чесника за извршење законских прописа о томе.

М. М. Станојевић.

ПОЛИЦИЈСКЕ ШКОЛЕ

Д-р Е. Стокис

(СВРШЕТАК)

Организације ове врсте стварају се в ђ у осталим земљама. Париска полиција притежава од 1907. год. скуп курсева којима руководе шефови одељења; агенти су подељени у разне бригаде по којима од шефова примају специјалне инструкције. Може се, дакле, рећи, да у француској престоници у истини постоји приправна полицијска школа.

Скорашње установљење одељења за идентификацију у Лиону допустило је нашем ученом пријатељу Локару да искористи, за професионално формирање полицајаца, многобројни поучни маторијал, који је скупила школа познатог Лакасана — најчувенијег оснивача нове науке. Изузев ова два центра, других полицијских школа нема ни у Француској ни у Белгији.

Немачка већ има врло потпуну организацију ових центара полицијске наставе. Велики градови: Берлин, Хамбург, Минхен, Дрезда и Франкфурт имају, уз одељења за идентификацију, и школе у којима се предаје Полицијска Техника, бар у појединим деловима, а више пута преко године одржавају се серије конференција о антропометрији, дактилоскопији и судској фотографији. Да би се са предавањима познатих стручњака упознао што већи број полицајаца, створене су заједничке школе. Тако Урбан, у Минхену, скупља полицајце из Нирнберга, Вирцбурга, Штутгарта и Дармштата, док Др. Пап држи у Франкфурту предавања ученицима из Калсруе, Фрибурга и Хајдолберга. Настава Полицијске Технике, врло добро схваћена, изводи се, такође, и у жандармеријској школи у Воло-у.

Чувени центар полицијске наставе, створен у Риму 1902. год. заузимањем професора Отоленги-а, заслужио је, под његовом управом, сјајну репутацију, како по вредности својих професора тако и по постигнутим успесима. У многим италијанским провинцијским градовима отворене су локалне школе уз одељења за идентификацију; већина наших колега интересује се овим школама.

У Швајцарској, чувена лозанска школа блиста живом светлошћу. Наш пријатељ Рајс привлачи својим предавањима, не само полицајце из осталих кантона Конфедерације, већ и знатан број страних полицијских чиновника, који у својим земљама пропагирају реч и пример славног писца Полицијске Технике.

Центри полицијске наставе у Аустрији створени су под утицајем Х. Гроса. По-

миљемо, да је на конгресу у Линцу 1895. год. први пут претресано питање о овој настави. Приправна полицијска школа у Бечу ливерује сваке год. просечно по 300 полицајаца појединим градовима у унутрашњости.

У Букурешту, наш колега Миновић управља полицијском школом, која је дала многе интересантне радове.

Полиција у Лондону има такође приправну школу, у којој ученици примају кратке поуке.

Русија је почела да организује у разним центрима наставу Полицијске Технике уз одељења за идентификацију.

Шпанија притежава у Мадриду одељење за идентификацију, у коме је пок. Олориц предавао Полицијску Технику. У овом одељењу угледала је дана идентификација помоћу формула прстију, збијона у „Ручни Регистар Идентификације".

У Америци постоје више центара полицијске наставе, већином уз одељења за идентификацију. Познате су школе: Вучетића у Ла Плати, Карвала у Рио де Жанеиро, Вилоти-а у Сен-Полу итд. Сједињене Америчке Државе имају такође професијоналних школа, нарочито у Њу-Јорку. На курсевима, који у овим школама трају отприлике годину дана, полицијски чиновници усавршавају своје техничко формирање[1]).

У побројаним школама настава се не изводи увек на исти начин и варира, разуме се, према приликама и потребама.

Ми држимо, да стварање полицијских школа не би за нас било ни мало незгодно. У Белгији, као и у Француској, полиција је у општинским рукама; заједничке школе произвеле би најбоље резултате.

С друге стране опет, акција владе могла би корисно створити ову наставу, која би била приступачна не само жандармерији — нашој пољској полицији — већ тако исто и градским полицајцима.

* * *

Какав треба да буде програм полицијске наставе?

Остављајући на страну питања о обичној настави и физичком вежбању, о којима је излишно овде говорити, ми држимо да ова настава треба да обухвати, поред неопходно потребних елемената практичног кривичног права и корисних административних питања, и један технички део извођен практичним начином. Овом приликом не би требало изгубити из вида, да је циљ ове наставе да створи полицајце, а не вештаке или антропологе. Према овоме, она треба да обухвати:

1. Испитивање места извршеног злочина. Разне констатације у појединим случајевима злочина и преступа. Најпотребније елементе судске медицине, који се односе на насилну смрт, дијагнозу злочина, самоубиства и несрећног случаја.

2. Опис, увиђај, план. Потребна практична знања за изучавање региона, становништва, обичаја и спољних фактора: земље, климатологије итд. који треба да буду забележени у тачном односу факата.

3. Истраживање и заштиту трагова, отисака и свију материјалних основа. Потребна знања о искоришћавању ових разних елемената у судској материји, и о њиховој доказаној важности у ранијим случајевима. Поједине мере предострожности. Инструкције за заштиту, паковање и пренос материјалних трагова.

4. Откривање трагова који се могу уништити: отисци ногу, прстију, руку, отисци животиња, трагови кола и разних оруђа.

5. Природна историја злочинаца. Разне категорије злочинаца, њихови обичаји, начин њиховог рада, практични примери. Ова настава нема ничег заједничког са криминалном антропологијом; у практичном смислу она ће бити комбинована од онога што су природњаци остварили за људске феле, и што су поједини практичари, као Рајс, тако лепо и живо описали. Разуме се већ, да ће изучавање професијоналног костима и арга чинити саставни део ове важне главе.

6. Студирање оружја. Судско - медицинска обавештења о ранама. Изучавање злочиначких алата и инструмената. Упознавање професионалног алата појединих заната. Изучавање трагова обијања и упознавање начина рада злочинаца; дедукције у погледу персоналитета откривених. У ову главу, доста пространу, ућиће још практична елементарна знања, из браварства, механике, итд. Идентификовање употребљеног оруђа помоћу остављених трагова.

Вештина испитивања. Психологија сведоцаба. Познавање преко сведока. Суочење са лешевима и фотографијама. Улога сугестије.

8. Лични опис. Живе слике. Интерпретације фотографије. Истраживање особених знакова и њихово бележенье. Утврђење двеју фотографија. Елаборација и искоришћавање албума „D. K. V.". Изучавање описних карактера на основу језика, говора, одела итд. Праћење на улици заваравања и прерушавање затварања.

9. Идентификовање помоћу антропометрије и дактилоскопије. Редиговање антропометријских картона и истраживања у репертоару. Изучавање страних антропометријских картона.

10. Претреси станова. Истраживање разних инструмената и докумената. Претрес индивидуа.

11. Потребна знања о искоришћавању микроскопских, хемиских, фотографских, балистичких и других вештачења у кривичним истрагама. Овај део наставе могао би обухватити разна сумарна знања, нарочито она о судској фотографији.

12. Изучавање фалсификованог рукописа, новца, фалсификованих печата, итд. Правила о узимању примерака за упоређење у циљу вештачења.

Ово су, као што се види, неопходно потребни елементи наставе, коју желимо видети остварену у школама Полицијске Технике. Ми држимо да је овај програм сведен на минимум; он не садржи ни једну материју, која се данас не примењује у полицијском занату.

Човек се мора у истини изненадити, што сваки полицијски орган не притежава изложена знања при ступању у службу, јер их посведневно има да примењује у пракси. Каква ће бити интелектуална формација оних полицијских чиновника, који прођу кроз школу у којој ће свако теоријско објашњење бити подкрепљено практичним примерима.

Наш програм не слаже се потпуно са програмима страних полицијских школа. Тако, на пример, програм берлинске полицијске школе обухвата још: интерпретацију кривичног поступка, надзор полицијских органа над коцком, обичајима, путевима и дресирање полицијских паса. У полицијској школи, у Воло-у, студирају се преступи по закону о лову и риболову. По нашем мишљењу, слика коју смо скицирали, може послужити као база за извођење полицијске наставе за све полицајце, и као полазна тачка за потпунију организацију, ако је прилике буду захтевале.

Полицијске школе треба да посећују, не само они који ће се бавити полицијским истрагама, већ и сви кандидати на разне полицијске функције. Тако исто несумњиво је, да ће се овом наставом у многоме користити и сви помоћници правосуђа.

Напори у овом правцу биће несумњиво крунисани успехом. Надамо се да ће колеге, сваки у сфери своје акције, припомоћи да се оствари ова потпуна праведна реформа.

Полицијским школама треба још придодати и криминалне музеуме.

* * *

Завршујући овај кратак преглед да поменемо још и то, да би изложену ре-

---

[1]) Децембра месеца прошле год. Антропометријско Одељење спровело је Господину Министру Унутрашњих Дела на преглед и одобрење правила о полицијско-техничком лабораторијуму, и том приликом учинило му предлог ове садржине:

„Стварањем модерног полицијско-техничког лабораторијума припомогло би се у врло великој мери установљену специјалних курсева за професионално образовање истражних полицијских органа.

Као што је познато, већина наших полицијских органа врло је мало или скоро нимало упозната с методичним вођењем кривичних истрага, са откривањем, фиксирањем, и искоришћавањем трагова на месту извршених кривичних дела, с правилним вршењем увиђаја, са идентификовањем злочинаца помоћу трагова и отисака, и у опште са свима оним што спада у област — Полицијске Технике — науке о истрагама. Све су ово, међутим, ствари без којих се једна добра истрага тешко може замислити, те с тога није никакво чудо што код нас добра половина кривичних дела остаје непропаћена.

Са установљењем полицијско-техничког лабораторијума могли би се приређивати повремени курсеви, на којима би се бољи полицијски чиновници нарочито они који раде на кривицама упознавали и теоријски и практично са суштином Бертилонаже, Дактилоскопије, Полицијске Технике, Фотографије и Криминалне Антропологије.

Ако би било материјалне могућности на овим курсевима могли би се још предавати: Кривично Право с Поступком, Судска Медицина и Административно Право, те би, на овај начин она постала права полицијска школа за стручно образовање полицијских чиновника.

За последње предмете могли би се ангажовати професори Универзитета.

Ако би господин Министар у начелу усвојио овај предлог о специјалним курсевима, одељење би одмах израдило потребна правила о њиховом држању и детаљан програм њиховог рада.

форму требало допунити стварањем интернационалног полицијског листа. Многе земље, и у Европи и у Америци, притежавају данас полицијске листове, званичне или приватне, у којима се периодично публикују лични описи индивидуа које се траже. Познате су: у Француској „*Bulletin hebdomadaire de police criminelle*“; у Белгији „*Bulletin central de signalement*“; у Немачкој „*Deutches Frahndungsblat*“ и *l'Internationales Criminal - Polizeiblatt*“; у Швајцарској „*Moniteur suisse de Police*“, итд. Ове публикације не излазе често и не стоје ни у каквој вези међу собом. Помоћу интернационалног полицијског листа, који би излазио у кратким интервалама и једновремено био обавештаван од свију полицијских одељења, истраживање великих злочинаца постало би могућно; лични опис систематски би се репродуковао и једновремено разаслао у свима правцима. На овај начин, интернационалном криминалитету ставила би се на супрот интернационална организација за истраживање злочинаца.

Интернационални полицијски лист допринео би и стручном васпитању полицијских органа. По угледу на француски „Bulletin“, он би могао доносити поред потерница, непознатих личности за идентификоване итд. злочине и преступе интересантне са гледишта техничког, затим новине које употребљују злочинци, компликоване истраге и у опште све „лепе случајеве“, о којима штампа не даје увек тачна и стручна обавештења.

Корист од овог листа, као што се види, била би двогуба. Шта више, он би створио између националних полиција тесне везе и интимнију колегијалност, подстичући их на успешан рад[1]).

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

Кад Легањер то чу хтеде да оптужи свога јатака, али то је била само последица првога гњева, а кад се стишао сматрао је за боље да одложи своју осветy и да се други пут користи. „Ако га оптужим, рече ми, нећу се ништа помоћи, а још се може десити да га не осуде; боље је да чекам па кад изиђем знам како ћу се наплатити.“

После овога Легањер се реши да пише двојици својих саучесника, Маргериту и Виктору Дебоа који су такође били чувени лопови, и знајући ону стару истину да мали поклони одржавају пријатељство он им у замену за помоћ, коју им је тражио, посла неколико отисака од брава, које је био спремио за себе. Легањер доби тражену помоћ преко Анете, и она ми том приликом јави да је оба пријатеља нашла у улици Де-пон, у неком приземљу, нека врста земунице, у коју нису никад улазили пре док не предузму све мере предострожности. Ту није био њихов стан, али ја сам в. ћ био препоручио Анети да ради све што нађе за умесно само да им стан пронађе, и она их није више пуштала из вида. Два дана их је пратила преоблачећи се у разна одела, и трећег ми јави да ноћевају у малој улици Сен-Жан, у кући која је имала излаз у поље. Г. Ханри, коме нисам пропустио казати ову околност, нареди све што је изискивала природа места, али њихови агенти не беху ни храбрији ни вештији од оних којима је Фосард утекао. Оба крадљивца утекоше пољем и тек су доцније ухваћени у улици Сен-Жасинт-Сен-Мишел.

Кад су Легањера превели у Conciergerie њега је у мојој соби заменио син једног винарског трговца из Версаја, неки Робин, који, пошто је имао веза са свима лоповима у престоници, даде ми у разговору најтачнија обавештања, како о њиховом ранијем животу тако и о садашњем, као и о њиховим плановима. Он ми је казао да је ухапшени Мардаржон побегли робијаш, а био је затворен као војни бегунац. Мардаржен је био осуђен на двадесет и четири године робије и зато што смо обојица већ били у казненом заводу ми се спријатељисмо; он поверова, а није се ни варао, да волим што сам нашао бившега садруга у несрећи. Он ми проказа још неке међу похапшенима, те сам могао приличан број ових отпратити у завод, а суд би их може бити немајући довољно доказа пустио у слободу. Никада није било знатнијих открића него што су она која сам ја учинио улазећи у полицију; и тек што сам био ушао у ову службу већ сам био учинио много за безбедност у престоници, па чак и за целу Француску. Причати све моје успехе у затвору значило би злоупотребљавати стрпљење читалаца, па ипак налазим да не треба да прећутим један догађај који се десио мало пре мога изласка из затвора.

Једно после подне паста у дворишту нека велика гужва и отпоче се страшна битка песницама. Други пут то би био обичан догађај, али овога пута бој је био необичан исто онолико колико и двобој између Ореста и Пилада. Противници су били Блињон и Шарпантје, звани Шант-а-Лер (chante-a-l'heure) за које је се знало да живе у оној одвратној интимности која се не извињава чак ни у најгорем манастирском животу. Грдна се свађа беше заподела међу њима; говорило се да их је љубомора раздвојила. Било како му драго, те кад се битка сврши Шант-а-Лер сав изубијан уђе у кафану да мало окваси грло; ја сам тад играо пикета. Шант-а-Лер љут због свога пораза није више владао собом, а ускоро ракија га распали још више и нађе се у оном стању кад човек добије вољу да говори.

— Пријатељ, рече ми он, јер ти си мој пријатељ, виде ли како ме уреди онај нитков Блињон?.. али неће због тога отићи у рај.

— Остави сад, одговорим му, он је јачи од тебе., треба се измирити с њим.,. Не излажи се новој опасности.

— Нисам хтео то да кажем!... Кад бих ја хтео он неби више никога ударио ни мене ни кога другог... зна се његово!..

— Е, а шта има? упитам ја изазват тоном којим је изговорио ове последње речи.

— Да, да, каже Шант-а-лер још једнако огорчен; он је добро урадио што ме је довео довде; само да *редам* (кажем) па би био *убаштан*. (погубљен).

— Онда боље ћути рекнем му ја правећи се да је опасно да ми то поверава; ви сте сви на један калуп; кад ви хоћете да се неко погуби изгледа да је довољно да му дунете у главу и да му глава одлети.

— Појмићеш, повика Шант-а-лер ударајући песницом о сто, кад ти кажем да је он *убаштао* једну *требу* (убио једну жену).

— *Икел Лазо*: (пази се) кажем му стављајући тајанствено прст на уста; не тако гласно знаш да у *шатронци* (затвору) и зидови имају уши... не треба *барлијати* (теретити) лажно.

— Шта ти зовеш лажно? дрекну он све више вољан да говори у колико сам се ја правио да хоћу да га задржим да не говори. Кад ти кажем да само од мене зависи да му натоварим још једну беду на врат.

— Све је то лепо, одговорим ја, али да се један *леват убашта* (човек убије) треба доказа!

— Доказа, њих је лако наћи. Слушај, ти си познавао добро трговкињу што је имала радњу крај моста Нотр-дам?

— Ону жену што је продавала хаљине јавном женскињу, љубазницу Шатонетову, грбоњину жену?

— Јест, јест. Пре три месеца ја и Блињон били смо у улици Планш Мибреј и ћаскали смо, кад она дође. Има мрса, рече нам она, и није далеко одавде, у улици Сонери. Пошто сто ви добри ја ћу вам га показати. То је једна стара жена која прима новац од много људи; има дана кад има по петнаест до двадесет хиљада динара, и како се кући враћа често ноћу, треба је само заклати и бацити у реку, па после *гепити њени траљци* (узети њен новац).

Кад нам је ова жена говорила испрва је нисмо смели ни слушати, јер нисмо вршили убаштања (убиства) али она нас толико залуде говорећи нам да има *мрса* (много пара) и да, на крају, није велико зло, *убаштати* (убити једну стару *требу* (жену) и ми смо најзад пристали. Сагласисмо се да нас она извести о дану и часу кад је најзгодније. Ја сам негодовао да се *нацамишем* (улазим) у такву једну ствар, јер ти знаш, кад човек није навикао да ради нешто, оно на њега

---

[1]) Поводом овога, а по предлогу самог писца, конгрес је донео ову резолуцију:

«Други судско-медицински конгрес француских земаља, одржан у Паризу између 20. и 22. маја 1912. год., признајући потребу техничке наставе за истражне органе, препоручује општинама стварање полицијских школа у којима ће се, поред професијоналне наставе, предавати и Полицијска Техника.

Конгрес у исто доба скреће пажњу на користи, које би донео интернационални полицијски лист, централишући брзо сва обавештења која би интересовала полицијске власти».

утиче... Најзад све једно, уговорено је било. Сутра дан близу Север-а сретнемо Боавнола и с њим некога *шатрава* (лопова). Блињон им је говорио о овој ствари и казао им како му је непријатно убиство. Тада они предложише да нам помогну ако ми пристајемо. — „Драге воље, одговори Блињон, кад има за двојицу има и за четворо". И тако решимо да нам они буду саучесници. Од тога дана тај друг Боавнелов био нам је стално на врату, он је чекао само час. Најзад, трговкиња нас извести; био је тридесети децембар, беше магла. „Добро је", рече ми Блињон. Части ми лоповске нисам волео да тамо идем, али наведен и ја сам са осталима пратио бабу, и у вече, у часу кад је излазила по свршеном послу од некога Русела, ми је експедирасмо. Друг Боавнелов *баштао ју је мисирцем* (ударио је ножем) а Блињон ју је био завио својим огртачем и држао озади. Једино се ја нисам мешао али сам све видео, пошто су мене поставили да *ждракам готивно* (чувам стражу). Знам да би за то овај нитков Блињон могао бити *убаштан* (погубљен).

Шант-а-лер ми је испричао ово убиство до ситница и са ретком неосетљивошћу, а ја сам слушао до краја ову страшну причу усиљавајући се свакога тренутка да сакријем одвратност коју ми она изазиваше. Свака његова реч била је таква да се мало осетљивијем човеку коса подиже. Кад је овај разбојник довршио причање о самртним мукама жртве поменуо сам му поново да не издаје друга, али сам у исто доба вешто бацио сламу на ватру коју сам као санћим хтео да угасим. Намислим да одведем Шант-а-лера да хладно исприча власти ово страшно откриће, на које га сад нагнао гњев. Желео сам поред тога набавити суду доказе који су потребни па да убице буду осуђене. Помишљао сам да ми је може бити Шант-а-лер испричао какву измишљотину коју су му надахнули вино и осветa. Како тако, тек ја напишем г. Ханриу рапорт у коме му изложим и моју сумњу, али он ми одмах јави да је тај злочин заиста извршен. Он ме у исто доба позва да му добавим тачне податке о свима околностима које су предходиле убиству и које су га пратиле. И од сутра дан ја сам већ почео да радим. Било је тешко похватати саучеснике а да се не посумња с које стране ветар дува. И у овој прилици као многим другим случај ми поможе. Кад свану разбудим Шант-а-лера, који се још болестан од јуче, не могаше дићи; сео сам на његов кревет и говорио сам му како је јуче био пијан, као и о несмотрености коју је учинио. Поновим му два три речи из разговора који сам с њим имао, те се његово изненађење удвоји. Он ми рече, да је немогућно, да је тако што говорио, и, било да је доиста био заборавно, било да се само претварао, он покуша да ме увери да се ни најмање не сећа онога шта је било. Лагао ме он или не, тек ја се ухватим за ту његову изјаву и кажем му да се није ограничио да те податке о убиству каже само мени, него да их је у ватри на глас причао у присуству толиких апсеника, који су чули исто као и ја. — Ах, несрећан ли сам! узвикну он. Шта сам урадио! Како да се извучем? — Ништа лакше кажем ја. Ако те питају што о јучерашњем догађају ти ћеш рећи: кад сам пијан, способан сам за све, нарочито ако сам киван неком нема тога што нећу измислити.

Шант-а-лер прими савет за готове паре. Истог дана одведоше из Тврђаве у главну полицију неког Пенсона, који је сматран у затвору као *ован*. То вођење није могло доћи згодније; пожурим се и јавим Шант-а-леру да сви затвореници мисле да су Пенсона одвели да штогод прокаже. На ову вест он се пренерази. „Је ли и он био у кафани?" упита ме одмах. Ја му одговорим да то нисам обраћао пажњу. Он ми тад сасвим слободно призна свој страх и уз разговора с њим дознам нове податке које одмах доставим г. Ханриу и помоћу њих полиција ухвати све саучеснике у убиству, између којих и трговкињу и њеног мужа. Сви су били метнути у одељите затворе: Блињон и Шант-а-лер у новој згради, а трговкиња, њен муж и четврти убица у болничкој згради, и сви су остали врло дуго под ислеђењем. Ја се нисам бавио даље истрагом, али она није имала успеха јер су је одмах повели погрешно и окривљени су ослобођени.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Један општински писар пита:

„У овој општини појавила се распра о одбијању процента на сасушивање и мишоједину хране по општинским кошевима, при годишњем премеравању ове.

Тако, у једној општини имамо овај случај:

Крајем 1909. године унесена је у кош једне општине извесна количина кукуруза, и дата на чување одговорном рачунополагачу, заједно са списковима оних, који су храну узели.

На крају исте године извршен је премер овога кукуруза и нађено је, да недостаје 30% од унесене количине.

Како је комисија, када је овај премер вршила била уверена, да кукуруз није упропашћен, већ да је ова разлика дошла од сасушивања и мишоједине, она је признала овај мањак, који је последња стопа, која се по закону може признати рачунополагачу на растур у првој години.

Крајем 1910. године опет је премерен кукуруз и нађено, да је мање 31% од укупне количине, први пут унесене у кош.

Сад је питање: да ли ће се за 1910. год. рачунати проценат 31% или само 30% за све време докле кукуруз буде стајао у кошу, па ма то трајало 5—6 година, или се онај проценат, дозвољен у првој години, не односи и на остале године, те, по томе, рачунополагач не би био одговоран за мањак у 1% од укупне суме који се показао на крају 1910. год.?"

— На ово питање одговарамо:

По чл. 20. закона о општинским кошевима, сасушивање и растур признаје се, код кукуруза 30% процената, а код остале хране 8%.

Ни у овом ни у којем другом члану не вели се, да се овај проценат може повећавати, те се, по томе, има узети, да се већи проценат у опште не сме признати.

Овакво гледиште заступљено је и чланом 20. правила господина Министра Народне Привреде од 5. августа 1890. године ЗБр. 1844, прописаним за извршење закона о општинским кошевима.

Према томе, и руковалац храном о којој је реч у горњем питању, мора бити одговоран за онај вишак мањка у 1%, од величине процента, који је законом дозвољен.

Велимо мора се учинити одговорним и тражити накнада штете, на начин прописан чланом 18. поменутог закона, а на власти која буде учинила извиђај, лежи дужност да утврди: да ли је овај мањак дошао злоупотребом или непажњом, па ако није ни један ни други случај, већ се утврди: да је мањак дошао услед сасушивања или мишоједине, она ће, наравно, ослободити рачунополагача одговорности, утврђујући на тај начин, да је проценат, одобрен законом недовољан за све прилике и све случајеве.

Наравно да власт мора бити у истрази веома обазрива, како би нашла праву истину, јер као год што није искључена могућност несавесног и немарљивог руковања општинским кошевима, тако исто није искључена могућност да се покаже већа разлика од 30% због тога, што је храна при примању била сувише сирова па се сасушила, или, што је чести случај, да се уселе мишеви па начине грдне штете, те би тако, рачунополагач одговарао ни крив ни дужан.

На одборима општинским у првом реду лежи дужност, да немарне кметове упућују на тачно вршење службе, како се не би повратило оно стање, када су рачунополагачи тврдили, да су мишеви, у низу година, појели сву храну, те да се тако уништи и проигра ова установа, која је од тако благотворног утицаја на наш живот и у редовним, а камо ли у незгодним приликама.

II

Један општински писар пита:

„Пре неколико дана, царинарница н-ска спровела је овоме суду једно лице, са наредбом, да га суд држи у притвору до даље њене наредбе, јер је вели ухваћено у кријумчарењу.

Како је овај захтев дошао од старије власти, општински суд га је извршио и дотичног притворио, али се боји да због овога не дође до какве одговорности, што овај лежи у притвору код њега као ненадлежне власти.

На питање учињено царинарници: докле ће овај остати у притвору, она је одговорила, да ће он остати до даље њене наредбе, јер вели, и она сама не може да одреди рок, до кога би могла бити готова са истрагом и одлуком.

Да би суд био начисто, да ли он овим притвором не врши какву незаконитост, стављено ми је у дужност да замолим уредништво, да оно изволи по овоме дати своје обавештење, што ја ево овим чиним".

— На ово питање одговарамо:

Не чини општински суд никакву незаконитост, што врши захтев царинарнице н-ске, јер она има права да ову услугу тражи од њега.

Да би суду ово било јасније, ми ћемо штампати овде чл. 156. царинског закона, из којега она црпе ово своје право а који гласи:

„Када се учинилац (извршилац) кријумчарења ухвати на делу, а није у могућности да прорачунату казну плати, или је довољно обезбеди, притвориће се и у притвору очекивати извршну одлуку.

Овакво лице царинарница ће спровести најближој полицијској или општинској власти ради стављања у притвор најдаље за 24 сахата. Одлуке по овим кривицама царинарница доноси одмах.

Време издржаног притвора рачунаће се у издржавање казне."

III

Један општински писар пита ово:

„Ми општински писари врло често долазимо у положај, да преобраћамо извесне суме из старог пореског или чаршијског течаја у динарски, или из старих мера у нове.

Како о томе нема нарочитих таблица или правила, то се много пута греши и кубури, па зато моли уредништво да изволи јавити: има ли каквих таблица и упута о овоме како би се по потреби могли набавити?.

— На ово питање одговарамо:

Кад је донесен закон о ковању новога новца десетнога система (динара) онда је регулисан и одношај између њега и новца старог течаја, и у колико се сећамо, било је ваздан таблица и књижица које су давале упута за претварање.

Исто тако, кад је уведен закон о новим мерама, издато је безброј таблица, које одређују одношај између старих и нових мера.

За те таблице треба се обратити књижарама и оне ће то набавити.

Међутим, кад је ово питање већ истакнуто, уредништво ће, и ако ово строго узев, не треба да уђе у рубрику за поуке и обавештења, јер знање о овоме треба да се изнесе из школе, ипак изнети одношај између старог и новог течаја новца, и између старих и нових мера, бар у неколико.

Тако:

1 Пара пореска има 1·0525 пара динарских, и кад год се хоће да нађе колико у извесној суми пореских пара има динарских пара, множиће се међусобно број пореских пара са 1·0525. н. пример 11 пара пореских множених са бр. 1·0525, дају 11·5775, односно 11 пара динарских и 5775 делова паре, итд.

1 грош порески има 42·1 паре динарске. Према томе, овај је број претварач између старих пореских грошова и динара. Тако 15 пореских гроша, множених са 42·1 дају резултат 6315, односно 6 динара, 31 пару и 5 стотих делова паре итд.

1 пара старог чаршијског течаја има 0·495 делова динарске паре и она је претварач између пара старога чаршијског течаја и новог за паре.

1 стари чаршијски грош има 19·8 пара дин., и то је претварач између старих чаршијских грошева и динара;

1 хват има 189·6 м. м.;
1 стопа 316 м. м.;
1 палац 2·634;
1 линија 2·195;
1 □ хват 3·60 мет.;
1 ока има 1 кгр. и 280 грама;
1 товар има 128 кгр.

Овим, дакле, претварачима, може се изнаћи одношај између старог и новог течаја и старих и нових мера.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

И извод из "*партијалника*", потврђеног код суда и уредно вођеног, има полудоказану снагу у трговачким пословима.

(Одлука Касационог суда од 4. августа 1912, бр. 8454.)

С. А. трг. из Б. тужио је суду В. Б. трг. из К, за дуг од узете робе у суми од 1646. дин, а за доказ своје тражбине поднео је извод из трговачке књиге, изјављујући да ће се допуно заклети.

Првостепени је суд пресудио био: да се тужилачка страна одбије од овог тражења као недоказаног, са ових разлога: Протоколом вештачења, по § 246. грађ. суд. пост. доказано је, што у осталом не пориче ни сама тужилачка страна, да тужилачка фирма није водила „дневник" своје радње, што је по § 8 трг. зак. била дужна да води, већ да је поднети извод у тужби само извод из књиге зв. „копија рачуна". Такви изводи не могу по § 12. трг. зак имати полудоказну вредност, те да би се тужилачкој страни на основу тога могла досудити допуна заклетва по § 291. грађ. суд. пост. за доказ њених навода. Према овоме законском наређењу књиге трговаца могу имати полудоказну снагу у трговачким пословима само у том случају, ако је трговац водио књиге које су му стављене у дужност §§ 8, 9 и 10. трг. зак. и ако су поред тога уредно вођене, а само једна књига „копија рачуна", као што је овде случај, не може имати полудоказну снагу.

Поднет извештај тужилачко стране за туженог Вујицу, као и уверење дирекције не могу имати никакве доказне вредности у овоме спору. Уверење служи као доказ само о пошиљци и пријему робе; а не и о томе да ли је роба плаћена или не.

Апелациони је Суд одобрио био горњу пресуду првостеп. суда.

Ну по жалби заступника тражиочевог Касациони Суд примедбама свог III одељења од 38. маја 1912. г. Бр. 3318. поништио ову пресуду Апелационог Суда са ових разлога:

„§§ 8 — 10. трг. зак. говоре о оним књигама, које је трговац по закону *дужан* да води. Али сем тих књига може и друге књиге водити и ако те друге, у закону изрично непоменуте књиге, у свему одговарају пропису § 11. трг. зак. онда се нема разлога таквим трговачким књигама одрећи полудоказну снагу у трговачким пословима, кад § 12 трг. зак. „уредно вођеним књигама" признаје. Већ и по употребљеним изразима у § 12. трг. зак. не може се извести, да се тај законски пропис само на оне у §§ 8—10. побројане књиге односи.

Па како је тужилачка фирма за доказ својих навода поднела извод из партијалника своје радње, који је судом потврђен и према вештачком мишљењу уредно вођен, а из кога се види, да јој тужени по рачуну Бр. 172 од 4. септембра 1908 г. у време подизања тужбе дугује још 1646 дин. рачун Бр. 172 од поменутог дана, у коме је побројана роба коју је фирма туженоме лиферовала; и решење железн. дирекције Бр. 10359. из кога се види да је робу коју је тужилачка фирма 6. септембра 1908 г. експедовала за Аранђеловац на адресу туженога, овај примио на дан 9. октобра 1908 год., — онда је суд погрешно, што је тужилачку фирму од тражења одбио, већ је требао у смислу наведених законских прописа и § 291. грађ. суд. пост. да јој допуну заклетву, коју је за доказ тужбених навода пред поднетих исправа попудила, досуди, јер је своје наводе поднетим изводом из партијалника и уверењем железн. дирекције до велике вероватноће довела.

Апелациони Суд усвојио је ове примедбе Касац. Суда, и у смислу истих пресудио је: да се књиговођа тужилачке фирме Н. Н. допуно закуне на то: да тужени Вујица дугује тужилачкој фирми 1646 дин. дуга од узете робе; па ако се закуне, да тужени Вујица плати тужилачкој фирми суму у 1646 дин. са 6% год. инт. итд.

Ову је пресуду Касациони Суд, решењем својим од 4. августа 1912. год. Бр. 8454. оснажио.

J.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

КО СУ ОВА ЛИЦА

—

У селу Лубници, среза зајчарског, 18. јула т. г. ухваћени су без исправе **Станко Анђелковић, Антоније Шиљић** и **Милан Јовановић.**

Станко и Антоније изјавили су да су коцкари, да су још у детињству прешли у Бу-

гарску и дуго година живели тамо по разним местима, и да су се тамо упознали са Миланом, па су сви заједно у почетку јула месеца т. г. прешли у Србију, у циљи вршења коцкарских послова на панађурима.

Станко је изјавио да је из Бобовишта, а Антоније из Мозгова, среза алексиначког; међутим начел. среза алексиначког коме су слате

Станко Анђелковић. Антоније Шиљић. Милан Јовановић.

и фотографије, јавља да нису из означених места и из његова среза.

Код општинског суда у Лубници изјавили су: први да је из Супске, а други из Крушара, среза параћинског.

За Милана је утврђено да је из Дебра и да је турски војни бегунац. Њему је Пожаревац одређен за стално место становања, али га он напустио и прешао у Бугарску, где је био неко време и тамо се упознао са Станком и Антонијем, који су га преварили и вратили га у Србију, и прешавши у Србију крили су га у неком селу око Мутнице у срезу параћинском, али он не зна да покаже то село. По његовој изјави они су почели и да му прете ако са њима не иде.

Код њих су нађена три велика револвера и два велика ножа, а кад су путовали из Параћина за Бољевац, они су око Лукова склонили две пушке, које су собом носили, и једна од њих острагуша нађена је.

Станко је стар око 30 год. стаса средњег, очију плавих, у опште плав, бркова плавих.

Шиљић стар око 30 год. стаса високог, очију плавих, у опште плав, на левом образу има већу опекотину.

Милан стар око 25 год. средњег стаса, смеђ, очију шарених, косе црне, бркова и браде мале.

Како Станко и Шилић крију своје место рођења, а путују наоружани, и њихови су искази веома нетачни и сумњиви — јака је сумња да су ова лица учинила какво веће кривично дело.

Моле се све власти и појединци, да известе начелника среза зајечарског о свему што би о овим лицима знали, с позивом на његов акт Бр. 15605.

ПОТЕРЕ

Властимир Митровић, из Бачевца, скитница, који је извршио опасну крађу кафеџији код „Македонског Цара", у Београду, побегао је испред спроводника при спроводу из Владимираца за Београд.

Властимир Митровић.

Ради лакшег проналаска износимо му слику.

Акт Управе града Београда Бр. 28427.

Лука Мишковић, осуђеник казненог завода у Митровици (А. Угарска), чију слику износимо, побегао је из затвора, и по својој прилици прешао у Србију.

Лука Мишковић.

Он је осуђен за опасну крађу.

Стар је 26. година, висок 170. см. образа дугуљастих, косе црне, обрва црних, у опште циганског типа.

Акт Управе казненог завода у Митровици Бр. 598.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

Штампа Краљ. Срп Државне Штампарије Уредник Душан Ђ. Алимпић.

БРОЈ 32. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 26. АВГУСТА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, а ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ЗА ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“ НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТА

у месецу јулу 1912. год.

Према званичним извештајима окружних начелстава, Управе града Београда, градских и среских судова, у току месеца јула ове године извршено је у Србији:

1. **Убистава**	**23**
2. **Детоубистава**	**1**
3. **Нехотичних убистава**	**2**
4. **Покушаја убистава**	**32**
5. **Разбојништава**	**12**
6. **Силовања**	**5**
7. **Тешких телесних повреда**	**13**
8. **Паљевина**	**67**
9. **Опасних крађа**	**97**
10. **Злонамерних поништаја туђих ствари**	**22** [1]).

Од изложених дела пронађено је:

Убистава	22	или	95·6%
Детоубистава	1	„	100·0%
Нехотичних убистава	2	„	100·0%
Покушаја убистава	30	„	93·7%
Разбојништава	8	„	66·6%
Силовања	5	„	100·0%
Тешких тел. повреда	13	„	100·0%
Паљевина	11	„	16·4%
Опасних крађа	48	„	49·4%
Злонамер. поништаја туђих ствари	5	„	22·7%

Највећи број **убистава** извршен је *ватреним оружјем* (**13**), *оштрим оруђем* (**7**), *дављењем рукама* (**2**) и *тупим оруђем* (**1**).

Узроци њиховом извршењу леже: у *међусобној свађи* за **6** случајева, у *освети* за **5**, у *користољубљу* за **4**, у *вршењу званичне дужности* за **2**, у *љубомори* за **2**, у *нужној одбрани* за **1** и за **3** случаја узроци су *непознати*.

Посматрана према местима у којима су извршена изложена убиства јављају се: у вароши Београду **2**, у срезу добричком **2** и по **1** у срезовима: посавском округа београдског, лесковачком, јасеничком округа крагујевачког, крајинском (непронађено), кључком, ражањском, расинском, деспотовачком, лепеничком, параћинском, бањском, сврљишком, моравском округа пожаревачког, качерском, орашком, косаничком, прокупачком, златиборском и моравичком.

Једно **детоубиство** извршено је у срезу копаоничком.

Нехотична убиства извршена су по **1** у срезовима: посавском округа ваљевског и неготинском.

Покушаји убистава извршени су: у срезу врачарском **3**, у срезу хомољском **3**, у срезу јабланичком **2**, у срезу поречком **2**, у срезу деспотовачком **2**, у срезу параћинском **2** и по **1** у срезовима: космајском, ваљевском, лесковачком, копаоничком, расинском, ресавском (непронађен), нишком, јадранском, пожаревачком, орашком, јасеничком округа смедеревског, прокупачком, косаничком (непронађен), добричком, ужичком, златиборском и у варошима: Ћуприји и Нишу.

Сва ова дела извршена су всћином у међусобној свађи и освети.

Разбојништва су извршена: у срезу звишком **4** (1 непронађено), у срезу хомољском **2** и по **1** у срезовима: подгорском (непронађено), пољаничком, расинском, ресавском (непронађено), таковском и јасеничком округа смедеревског (непронађено).

Силовања су извршена по **1** у срезовима: космајском, кључком, љубићском, јасеничком округа смедеревског и у вароши Зајечару.

Тешке телесне повреде извршене су по **1** у срезовима: колубарском округа београдског, тамнавском, поречком, жупском, деспотовачком, ресавском, алексиначком, мачванском, рамском, пожаревачком, орашком, ариљском и у вароши Нишу.

Паљевине су извршене: у срезу крајинском **4**, у срезу зајечарском **4**, у срезу неготинском **3**, у срезу параћинском **3**, у срезу сврљишком **3**, у срезу бањском **3**, у срезу јасеничком округа смедеревског **3** (све пронађене), у срезу колубарском округа београдског **2**, у срезу тамнавском **2** (обе пронађене), у срезу лепеничком **2**, у срезу расинском **2**, у срезу деспотовачком **2**, у срезу беличком **2**, у срезу нишком **2** (1 пронађена), у срезу хомољском **2** (1 пронађена), у срезу подунавском **2**, у срезу бољевачком **2**, у срезу заглавском **2**, у срезу жичком **2** (1 пронађена) и по **1** у срезовима: посавском округа београдског, колубарском округа ваљевског (пронађена), пчињском, грузанском, јасеничком округа крагујевачког (пронађена), брзопаланачком, ражањском, ресавском, моравском округа нишког, алексиначком, посаво-тамнавском, млавском (пронађена), звишком, пожаревачком, љубићском, златиборском, ариљском, моравичком, драгачевском и у вароши Пироту.

Вредност свих ових паљевина износи око **35.200** динара.

Опасне краће извршене су: у вароши Београду **14** (5 пронађених), у срезу звишком **6** (1 пронађена), у срезу зајечарском **6**, у срезу параћинском **5**, у срезу колубарском округа београдског **4** (2 пронађене), у срезу млавском **4** (све пронађен), у срезу тамнавском **3** (све пронађене), у срезу брзопаланачком **3** (1 пронађена), у срезу жупском **3**, (све пронађене), у срезу беличком **3** (2 пронађене), у срезу белопаланачком **3** (све пронађене), у срезу јасеничком округа смедеревског **3** (све пронађене), у срезу жичком **3** (све пронађене), у срезу лесковачком **2** (1 пронађена), у срезу крагујевачком **2** (обе пронађене), у срезу ражањском **2** (1 пронађена), у срезу деспотовачком **2**, у срезу хомољском **2**, у срезу орашком **2** (обе пронађене, у срезу бољевачком **2** (обе пронађене) у срезу ариљском **2** и по **1** у срезовима: пчињском, лепеничком, неготинском (пронађена), расинском (про-

[1]) У месецу јулу 1911. г., дела је ових било:

1. Убистава	35
2. Детоубистава	1
3. Нехотич. убистава	6
4. Покушаја убистава	28
5. Разбојништава	8
6. Силовања	5
7. Тешких телесн. повреда	18
8. Паљевина	53
9. Опасних крађа	94
10. Злонамерних поништ. туђих ствари	15

нађена), темнићском (пронађена), левачком, ресавском, сврљишком (пронађена), нишком (пронађена), лужничком, јадранском, мачванском (пронађена), голубачком (пронађена), моравском округа пожаревачког, тимочком, заглавском (пронађена), трнавском, драгачевском, моравичком и у варошима: Крагујевцу (пронађена), и Пироту (пронађена).

Вредност свих ових крађа износи око **19.300** динара.

Злонамерних поништаја туђих ствари било је: у срезу лесковачком **3** (1 пронађен), у срезу параћинском **3,** у срезу тамнавском **2,** у срезу подунавском **2,** у срезу београдском **2** и по **1** у срезовима: колубарском округа београдског (пронађен), брзопаланачком, трстеничком (пронађен), темнићском, беличком (пронађен), нишком (пронађен), поцерском, рађевском, звишком и пожаревачком.

Вредност свих уништених ствари износи око **1.600** динара.

Поред изложених дела у току месеца јула ове године извршено је у Србији и **21 самоубистава** и то: у вароши Београду **3,** у срезу јасеничком округа смедеревског **2** и по **1** у срезовима: посавском округа ваљевског, пчињском, јабланичком, јасеничком округа крагујевачког, лепеничком, поречком, трстеничком, деспотовачком, алексиначком, лужничком, поцерском, таковском, бољевачком, трнавском и у варошима: Нишу и Ужицу.

Највећи број самоубистава извршен је: *вешањем* **9,** *ватреним оружјем* **4,** *дављењем у води* **3,** *легањем под воз* **2,** *скакањем у провалију* **1,** *оштрим оруђем* **1** и *тровањем* **1.**

Узроци њиховом извршењу леже: у *болести* за **10** случајева, у *душевном растројству* за **4,** у *страху од казне* за **1,** у *љубави* за **1,** у *рђавом материјалном стању* за **1** и за **4** случаја узроци су *непознати.*

Покушаји самоубистава извршени су: у вароши Београду **3** (сва тровањем, и рђав домаћи живот) и вароши Крагујевцу (ватрено, рђав домаћи живот).

Општи преглед до сад изложених дела овакав је:

Текући број	ОКРУЗИ	Убиства	Детоубиства	Нехотична убиства	Покушаја убиства	Разбојништва	Силовања	Тешке телесне повреде	Паљевине	Опасне крађе	Злонамерни поништаји туђих ствари	Самоубиства	Покушаји самоубиства
1	Округ београдски	1	—	—	4	—	1	1	3	4	1	—	—
2	„ ваљевски	—	—	1	1	1	—	1	3	3	2	1	—
3	„ врањски	1	—	—	3	1	—	—	1	3	3	2	—
4	„ крагујевачки	1	—	—	—	—	—	—	4	4	—	2	1
5	„ крајински	2	—	1	2	—	1	1	8	4	1	1	—
6	„ крушевачки	2	1	—	2	1	—	1	3	6	1	1	—
7	„ моравски	3	—	—	6	1	—	2	8	13	5	1	—
8	„ нишки	2	—	—	2	—	—	2	10	2	1	2	—
9	„ пиротски	—	—	—	—	—	—	—	1	5	—	1	—
10	„ подрински	—	—	—	1	—	—	1	1	2	2	1	—
11	„ пожаревачки	1	—	—	4	6	—	2	5	14	2	—	—
12	„ руднички	1	—	—	—	1	1	—	1	—	—	1	—
13	„ смедеревски	1	—	—	2	1	1	1	5	5	2	2	—
14	„ тимочки	—	—	—	—	—	1	—	8	10	2	1	—
15	„ топлички	4	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—
16	„ ужички	1	—	—	2	—	—	1	2	2	—	1	—
17	„ чачански	1	—	—	—	—	—	—	4	6	—	1	—
18	Управа града Београда	2	—	—	—	—	—	—	—	14	—	3	3
	Свега:	23	1	2	32	12	5	13	67	97	22	21	4

Из канцеларије Антропометријско-Полицијског Одељења Министарства Унутрашњих Дела, 18. августа 1912. године АБр. 1118, у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О КРИВИЦАМА ОПШТИНСКИХ ЧАСНИКА ЗБОГ ПОВРЕДА ПРИВАТНИХ ПРАВА.

Међу основне уставне одредбе долази она која гарантује слободу свакоме човеку да иде, да се бави, одлази и да не може бити ни ухапшен, ни задржан, осим по формама које је устав одредио.

Члан 9. устава прописује: „лична „слобода ујемчава се. Нико не може бити „ухапшен, нити иначе лишен слободе „осим у случајевима које је закон одре„дио и по формама које је он прописао".

Ова се формула сматра као део основних принципа јавног права. Друге одредбе устава гарантују грађанима неповредимост својине (чл. 16. устава), домицила (чл. 15.), тајне писама (чл. 23.) и друга уставна права српских грађана.

Све ове уставне одредбе имају своју санкцију у казненом законику чије одредбе прописују казне за сваки одређен и прецизан факт којим се вређа, руши или напада које од поменутих уставних права.

Ну ове повреде приватних права које устав признаје српским грађанима и странцима, могу произлазити не само од стране простих појединаца, разним недозвољеним актима која су запрећена и угрожена казнама у казненом законику, већ их могу учинити и сами органи власти, јавни функционери у опште: државни или општински, *злоупотребом власти* коју они имају. И за ове је агенте прописана казна у казненом законику, кад учине које од поменутих казнимих дела којима се вређа какво приватно право грађана, ако иста није већ прописана другим каквим специјалним законом за које од ових дела. Сва ова дела која произлазе од органа власти: државних и општинских представника, услед прекорачења и злоупотребе власти коју они врше, спецификована су у глави XII казненог законика, која садржи посебне инкриминације разних самовласних аката које изврши какав јавни фрункционер у томе својству, за које су прописане и казне у многоме друкчије, од казни за ова дела учињена од стране простих појединаца. Тако на пример деликт незаконог лишења слободе, кад исти изврши какав чиновник или општински часник казни се по § 123. каз. зак. новчаном казном од педесет до двеста талира или затвором од три месеца до пет година, или само лишењем звања; а у случају нехата, затвором до шест месеци или новчано до сто талира. Дело повреде личне слободе кад исто учине прости појединци т. ј. приватна лица, а не чиновник, кажњиво је по § 192. каз. зак. затвором од три месеца до пет година, а у неким тежим случајевима робијом до дванаест година.

Са објективног гледишта повређеног права не постоји без сумње никаква разлика између ових атентата на личну слободу или друга права грађана према томе: да ли су иста учињена од стране појединих приватних лица или чиновника. Али је побуда за ова дела најобичније различна. Повреде приватних права које учине приватна лица имају скоро увек за побуду: мржњу, освету, лакомство, једном речју: задовољење личних страсти. Јавни службеници, општински и државни раде на против најчешће у интересу јавном, из *претеране ревности* они изврше самовласно хапшење или друго какво дело којим се вређа какво право грађана које устав гарантује. У погледу на субјективну страну ових дела т. ј. на побуде које опредељују вољу учиниоца има битне разлике између атентата на слободу, или друга каква уставна права грађана, које учине прости појединци и оних који су дело чиновника; и док би ови други могли бити квалификовани као *политички,* први спадају извесно у класу

нарушења општег права.[1]) Ова је разлика основа квалификације истих аката у две серије различних нарушења према томе: да ли су иста учињена од чиновника и јавних функционера у опште или простих појединаца, и разлици у казнимости ових дела.

Осим ове разлике у казнимости ових дела у погледу на личност учиниоца, мења се и сама надлежност редовне иследне власти — а то је полицијска власт — за ислеђење ових дела кад је исто учинио какав чиновник или општински часник. По чл. 28. устава сваки Србин има право да без ичијег одобрења тужи непосредно првостепеном суду чиновнике и општинске часнике: председнике општина или кметове ако су у вршењу званичне дужности повредили какво његово приватно право. По овим тужбама ислеђење против поменутих јавних функционера врши иследни судија првостепеног суда по наредби суда, а не полицијска власт који поступа даље у свему по кривичном судском поступку. У овој уставној одредби лежи највећа гарантија поменутих права које устав признаје и гарантује. Дајући право на тужбу сваком против јавних органа због самовласних повреда приватних права непосредно суду, без предходног ма чијег одобрења, уставотворац је хтео да учини ово ислеђење потпуно независним од свих утицаја, јер га поверава независним магистратима, нарочито у случају кад је тужба управљена против кога органа саме оне власти, која је по правилу обично надлежна за ислеђење кривичних дела у опште, а то је редовна иследна полицијска власт.

Поменута одредба чл. 28. устава нашла је велику примену ступањем у живот данашњег устава. Нема сумње да се она по кад што и злоупотребљује неоснованим и несавесним оптужбама против јавних органа, али се не може спорити да међу њима има доста и основаних оптужаба због злоупотребљивог управљања власти и самовласних повреда приватних права, дакле хотичних кривичних дела ове врсте. Статистички подаци у овоме погледу били би од интереса, но, нама није намера да се у овоме чланку бавимо њиховом студијом и истражујемо узроке томе злу. Рекли смо већ да су побуде за ова дела — повреде приватних права — најобичније различне код ових дела која учине државни или општински представници, од оних које руководе обична приватна лица и да они први раде најчешће у интересу јавном и из претеране ревности изврше ова дела. Ово нарочито важи за кривична дела из § 123. — каз. зак. — противзакона лишења слободе; дела из § 125. — злоставу приватних лица; неправедна гоњења и суђења која се квалификују као дела из § 127. каз зак. и друга. Но, оно што нарочито пада у очи, и што нас потстиче на ова посматрања, то је доста знатан број ових кривица *које су учињене из нехата*, услед неразумевања или погрешног схватања своје дужности и пропуштања да се испуне све оне формалности које закон прописује за каква радњу. У нашој судској пракси имали смо прилике да видимо доиста таквих случајева у којима су нарочито општински часници: председници општина и кметови, били жртве примене § 123. II од. 125, II од. и § 127. II одељка, услед поменутих *нехатних* незаконитих радњи, без икаквог намерног злоупотребљивог вршења власти већ једино због своје неспромности за правилну примену закона. Разуме се да то није могло извинити од казне за поменуте кривице, па макар да су исте учињене из нехата, непажње, без икаквог dolus-a од стране њихове за чињење ових дела. Тако на пример познат нам је један случај у коме је један кмет осуђен по § 123. II од. каз. зак. за то што је једно лице које је у ствари било криво за прављење нереда на јавном месту, ухапсио у општински кош (који није намењен за затвор) и без испуњења законских формалности за легално хапшење.

С погледом на либералну одредбу чл. 28. устава која даје право на тужбу непосредно суду због повреда приватних права, против јавних функционера, па ма она била и неоснована и кривичну одговорност за поменута дела за која кривични законик прописује прилично оштре казне кад се учине, па ма и из нехата, желети је: да поменути органи власти вазда то имају на уму при свакој својој јавној акцији. Свака њихова радња треба да је увек сообразна закону, баш и онда кад је свака кривична намера за поменута дела од њих одстрањена, како не би потпали под ударце казненог закона и за само нехатно незаконито вршење дужности. У том циљу бележимо овде неке приморе кривица општинских часника, учињених из нехата, но, које су биле предмет судске расправе, како и сами они који савесно врше своје дужности не би упали у сличне погрешке, због којих и чинимо ову напомену.

Први пример:

а) *председник општинског суда и кметови чине кривицу из § 123. II одељка казненог законика, кад услед погрешне примене закона осуде какво лице на затвор за дело које не постоји.*

Изнећемо сам случај на основу судских акта а по том учинити неке напомене које се тичу овог предмета.

Ј. А. председник и А. В. и Р. М. чланови општине М. стављени су под суд и оптужени тужбом државног тужиоца за то: „што су противзаконо лишили слободе Милића Јовановића овд. јер су га пресудом својом од 19. јула 1911. год. № 2436 осудили на три дана затвора и лишили слободе по реферату оптуженог Ј. за дело из § 360. т. 3. каз. зак. које дело по истом реферату како је представљено не постоји и тиме себи створили кривицу казниму по § 123. II одељку каз. зак. у вези са § 132. ист. зак.“.

Оптужени су признали да су извршили ово дело, бранећи се да прив. тужилац није хтео доћи кад га је опт. Ј. као председник позвао у судницу по наредби порезника и кад је дошао да је у судници викао.

Првостепени суд нашао је: „да у томе што су оптужени према своме признању и осталом ислеђењу противзаконо лишили слободе тужиоца Милића јер су га пресудом својом од 19. јула 1911. год. № 2436 осудили на три дана затвора и лишили слободе по реферату опт. Ј. за дело из § 360. т. 3. каз. зак. које дело по истом реферату како је представљено не постоји, — стоји дело казнимо по § 123. II од. каз. зак. у вези са § 132. ист. зак.

Кривична одговорност оптужених доказана је њиховим признањем које се слаже са осталим ислеђењем, — § 225. кр. пост. и с обзиром на олакшавне околности: признање дела и добро владање, — првостепени суд осудио је оптужене на казну сваког са по 20 дин. новчане казне у корист државне касе, која ће им се казна заменити са по 4 дана затвора, ако исту не буду могли платити трећином свога имања“.

По незадовољствима оптужених, државног и приватног тужиоца, Апелациони Суд, по учињеном ислеђењу нашао је: „да је пресуда првостепеног суда на закону основана и да чињеним ислеђењем није измењено стање раније истраге, јер и ако су сведоци, испитани на ислеђењу посведочили: да је оптужени правио неред онда, кад је кажњен од стране суда општине М. односно оптужених, као тадањих представника поменутог општинског суда, ипак одговорност оптужених за ово дело не умањује се тиме, јер су они прив. тужиоца казнили за дело, које он није био учинио, па према томе за које није могао бити ни кажњен, а то је за дело из § 360. т. 3. каз. зак.“. С тога је Апелациони Суд одобрио пресуду првостепеног суда.

Као што се види из овог примера оптужени су кажњени за дело из § 123. II каз. зак. за то што су тужиоца казнили за дело које он није био учинио, а то је дело из т. 3. § 360. к. з. И доиста у т. 3. § 360. предвиђено је дело нарушење јавног поретка и казна за оне који не послушају кад им власт или њен служитељ закаже да се разиђу.

Ево како гласи овај законски пропис:

„Кад би се људи ма из каквог узрока „где стицали и ту тако узрујали да би „се јавни мир и поредак нарушити мо„гао, они који не послушају кад им власт „или њен служитељ закаже да се разиђу“. Други став поменуте т. 3. § 360. додаје још: „Но, ако би се који од њих упу„стио са полицијским чиновником, кме„том или служитељем правитељственим „или општинским у непристојну препир„ку, псовку или грдњу, тај ће се каз„нити по § 327. к. з.“.

Из реферата по коме је тужилац био кажњен не види се да је овде био тај случај, у коме би имало места примени горњег прописа каз. законика, и казни по истоме. Шта више истим се и не тврди: да се тужилац упустио у свађу и препирку са порезником, те због тога општински суд није ни могао узети да је тужилац учинио дело из т. 3. § 360. каз. зак. као што су судови и нашли.

[1]) *Garraud.*

При свем том, из истог реферата се види: да је тужилац био позван од стране општинског суда, по наређењу порезника и да није хтео доћи. Према томе, *ако је било доказа за ово*, општински суд могао га је казнити само за дело из т. 2. § 327. к. з. — недолазак на позив власти — и онда би нема сумње, радња његова била правилна. У овоме случају није тако поступљено, већ је услед погрешне квалификације у казнимости радње прив. тужиоца, општински суд учинио погрешку, казнивши тужиоца за дело које не постоји, због чега су судови и нашли: да су оптужени криви за нехатно лишење слободе прив. тужиоца.

М. М. Станојевић.

(свршиће се)

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

Моје бављење у Бисетру и у Тврђави обухвата време од двадесет и једног месеца, и за то време није прошао дан да нисам учинио какву знатну услугу. Могао сам бити сталан *ован* толико је тешко било претпоставити да има неке везе између мене и полиције; чак ни надзорник и чувари нису ни помишљали на мисију која ми је поверена. Обожаван од лопова, поштован од најчувенијих разбојника, јер и ови људи имају једно осећање које називају поштовањем, могао сам у свако доба рачунати на њихову оданост: сви су били готови да изгину за мене. То доказује и Мардаржеп, о коме сам већ говорио, и који се више пута тукао са затвореницима који су се усудили рећи да нисам из Тврђаве изашао само зато да служим полицији. Коко Лакур и Горо, затворени у истој кући као непоправљиви крадљивци, бранили су ме са толико исто жестине. Они су можда стога имали право да ми пребаце незахвалност, јер их ја ипак нисам штедео више него друге, али мени је дужност била преча. Нека данас приме моју захвалност, јер су они допринели више него што мисле користима које је друштво имало од мојих услуга.

Г. Ханри достави и управнику полиције многобројна открића која сам учинио мојом способношћу и представи ме као човека на кога се може рачунати. Он се најзад смилова да скрати мој затвор. Дошли су у Тврђаву да ме траже и повели су ме не заборавив потребну предострожност: метнули су ми лисице и попели су ме на кола. Уговорили смо били да се на путу отмем и ја то и урадим. Још исте вечери сва ме је полиција тражила. Моје бежање направи велику ларму, нарочито у Тврђави, где су га моји пријатељи пријатно прославили пијући у моје здравље и желећи ми: срећан пут!

Двадесет трећа глава.

Имена г. г. Паскија и Ханри-а неће никад избледети у мојим успоменама. Ова су два племенита човека била моји ослободиоци! Колико им дугујем захвалности! Они су ми вратили више него живот, за њих бих га жртвовао хиљаду пута, а то ће ми се веровати, кад се зна, да сам га залагао за једну њихову реч, на један поглед задовољства.

Дисао сам сад и кретао сам се слободно, нисам страховао више. Поставши тајни агент вршио сам одређене ми дужности, а поштовани г. Ханри учио ме је, јер је он био тај који је одговарао готово за сву безбедност у престоници. Дознавати за злочине, проналазити злочинце и предавати их власти, то су у главном биле поверене ми дужности. Задатак је доиста био тежак. Г. Ханри ми је много помагао, и ако сам доцније у полицији стекао неку славу, имам да благодарим његовим саветима и његовим поукама. Хладан и разуман г. Ханри је имао особитога дара да разликује кривце од невиних, имао је изванредно памћење и особиту оштроумност; ништа њему није пролазило неопажено, а томе треба додати да је био изврсан познавалац ликова. Лопови су га звали *Злобни Анђео* и он је по свему заслуживао то име, јер код њега лукавство беше другарица лукавству. Ретко је какав велики злочинац, кога је он испитивао, изишао из његове канцеларије, а да није признао свој злочин или бар да није несвесно дао неке основе помоћу којих ће његова кривична одговорност бити утврђена. Г Ханри је имао неку врсту надахнућа која му је помагала у проналажењу истине; то није било знање, и који би помислио, да узме његов начин, па да има исти резултат, преварио би се, јер његов начин није био један, он их је мењао према приликама. Нико није тако као он био одан своме позиву, он је тако рећи спавао на послу и био је увек, свакога часа, на расположењу публици. Тада човек није био принуђен, кад има посла, да долази власти само у подне и да дуго чека у предсобљу, као што се данас ради. Пасиониран за свој посао, он није знао за умор и тек после тридесет пете године службе повукао се због болести. Видео сам овога човека неколико пута како по две или три ноћи недељно, и већину слободнога времена, проводи у спремању упустава која ће ми дати те да би се сигурно успело у гоњењу злочинаца свију врста. Чак и болест није прекидала његове радове, он је се у канцеларији лечио. Укратко то је био човек каквих је било мало, а може бити данас их више и нема. Само његово име натеравало је крадљивце да дршћу, а кад су изведени преда њ најсмелији су се збуњавали и противречили себи у одговорима, јер су сви веровали да их он прозире.

Увек сам примећавао да су способни људи најбоље помагани, може бити да то долази отуда што се, као што каже пословица слични удружују. Може бити, али знам сигурно да је г. Ханри имао помагаче достојне њега. У томе броју био је г. Берто, врло вешт испитивач. Он је имао неки особити начин да ухвати какву ствар, ма коју, о томе најбоље сведоче фасцикуле у главној полицији. Поред њега мило ми је поменути старешину затвора Паризо-а, који је помагао г. Ханри-а са великом уметношћу. Г. Г. Ханри, Берто и Паризо сачињавали су један истински триумвират, који је био стално против лопова; утаманити их у Паризу и у околини и обезбедити становницима ове велике вароши безбедност у свему, био је њихов циљ, то им је била једина мисао, а успеси су одговарали потпуно њиховим жељама. Истина у ово време међу шефовима полиције било је искрености, слоге и поверења, што је за последњих пет шест година нестало. Данас шефови и чиновници не верују један другоме, сви се узајамно боје један од другога, међу њима је стално непријатељство, сваки у своме другу гледа денунцијанта; нема више сагласност, нема више заједнице у раду између разних делова администрације. Одакле то долази? Отуда што нема више тачне поделе у раду; отуда, што почев од врха нико није на свом месту; обично је сад и сам управник (prefèt) новајлија у полицији и у самој служби почиње да учи. Он доводи собом гомилу штићеника, којима је најмања мана што не знају ништа, али који, не знајући друго, знају да ласкају и да спречавају да истина дође до њега. А на тај начин под таквим управама сама се служба дезорганизује; свака промена доводи нове људе а удаљује опробане и искусне. Доцније ћу рећи коју о последицама ове промене која се чини једино из потребе да се пријатељима новога управника да плата, а сад да наставимо моје причање.

Чим сам постао *тајни агент* прво сам пошао да се упознам са местом и приликама како бих могао корисно послужити. У томе учењу провео сам двадесетину дана. Једнога јутра позвао ме је шеф одељања: требало је пронаћи неког Ватрина оптуженога да је правио и протурао лажне новчанице. Њега су већ једном ухватили полициски службеници, али као обично нису га сачували. Госп. Ханри ми даде сва обавештења за која је мислио да ми требају за истраживање. За несрећу ти су подаци били обични подаци какви су по старом обичају давани. Сва места, која је он посећивао била су ми позната, али није било извесно, да ће он тамо доћи скоро, пошто му нови положај налагаше да избегава сва места где је био познат. Није ми остало ништа друго до нада ћу га пронаћи каквим другим начином. Пошто сам дознао, да је у некој кући на булевару Леон-Парнас, која издаје кревете, где је некад становао, оставио ствари, било је вероватно да ће се кад-тад навратити да их тражи, или бар послати неког другог по њих, и на ово сам управио сва моја истраживања. Кад сам нашао ту кућу налазио сам се и ноћу и дању у близини ње да пазим ко улази и излази. То је трајало скоро недељу дана и већ уморан од узалудног чекања наумим да закупим један стан у истој кући где је он становао и да се настаним са Анетом, а моје присуство не могаше изгледати сумњиво. Становао сам већ петнаест дана док једне вечери, око једанест сати, јаве

ми, да Ватрин иде са једним другом. Нешто кењкав био сам легао раније него обично; устанем журно, слетим низ степенице прескачући све по две, па и поред свега тога једва сам стигао само друга Ватриновог. Нисам имао право да га ухапсим, али верујући да од њега могу добити какве податке ухватим га, подвикнем му, и он ми дршћући каза, да је обућар и да станује са Ватрином у улици Мове-Гарсон С. Жермен бр. 4. Није ми требало више. Само сам обукао један дугачак капут преко кошуље и пожурим на место које ми је означено; приспео сам пред кућу у тренутку кад је из ње излазио један човек; уверен да је то Ватрин пробао сам да га ухватим, али он измаче; потрчим за њим уз степенице. У тренутку кад сам га хтео дохватити он ме удари ногом у груди и ја се откотрљам низ басамаке. Полетим понова и тако брзо да је он био принуђен, да би ми измакао, да се у своју собу увуче кроз један прозор из ходника. Дрмајући његова врата позивао сам га да ми отвори али он не хтеде. Како је и Анета била са мном рекнем јој да зовне позорника, и док се она спремаше да ме послуша станем лупати ногама као човек који силази. Ватрин преварен тиме, да би се уверио да ли одиста одлазим, помоли главом на прозор; то сам и тражио, одмах га шчепам за косе, али и он ухвати мене на исти начин, и борба се отпоче. Одупре се о зид који нас је раздвајао он је се упорно бранио, међутим ја сам осећао да он слаби и скупим сву снагу за последњи напад; још су му само ноге биле у соби, још један напон и он је мој, повучем га снажно и он паде у ходник. Одузети му нож, којим је био наоружан, подићи га и изнети на улицу, био је посао једног тренутка. Одведем га у главну полицију где ми је прво честитао г. Ханри а после управник, који ми даде и новчану награду. Ватрин је био врло препреден човек он је имао обично занимање, а међутим одао се прављењу лажног папирног новца што захвева врло фине руке. Осуђен је био на смрт, али му је казна одложена у тренутку кад је требао бити поведен на губилиште. Губилиште је било спремљено те га склоните и љубопитљивцима укратише један призор. Цео се Париз сећа тога. Говорило се да ће Ватрин проказати, али како он није ништа казао, пресуда је после неколико дана извршена.

Ватрин је био моје прво хапшење и био је од велике вредности. Овај мој успех изазва завист год чиновника за одржање реда и њихових агената. И једни и други роптали су против мене али узалуд. Они ми нису никако могли опростити што сам био вештији од њих, а наспрам шефови су ми ту особину много ценили; удвојио сам своју ревност да све више заслужујем поверење ових последњих.

У ово време велики број лажних петодинараца би пуштен у оптицај. Показаше ми неколико; кад сам их загледао учини ми се да је то рад мога денунцијанта Бујена и његовог пријатеља доктора Терија. Решим се да то проверим и станем пратити кретање ових људи, али како их нисам могао пратити из близа пошто су ме познавали те сам могао изазвати сумњу, тешко ми је било постићи оно што сам хтео, па ипак на крају сам се уверио да се нисам преварио и оба мајстора лажног новца беху ухваћени баш у тренутку кад су »радили«. После кратког времена осуђени су на смрт и погубљени.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине рајачке, актом својим Бр. 1295, пита:

»Сеоски дућанџија у овој општини, поднео је суду овоме молбу, у којој извештава овај суд, да од 1. јула ове год., неће више да упражњава горе поменуту радњу, из разлога тога, што је оптерећен великом арендом, коју није у стању платити, пошто по његовој поднетој молби од 11. маја ове год. Бр. 693, у којој је молио суд и одбор да му аренду дућана смањи на 150 дин., одбор му није хтео аренду смањити, већ да иста остане 200 дин., као што је и у буџету за ову год. предвиђено.

У молби својој од 26. јуна ове год. Бр. 955, коју је за одустанак поднео, изјавио је да од дућанске радње одустаје, а међутим поменути дућанџија и даље упражњава исту радњу, и из дућана продаје *све монополисане и трошаринске предмете.*

Пошто се по закону о сеоским дућанима аренда полаже за свака три месеца у напред, суд је позвао дућанџију да аренду за III-ће тромесечје положи каси општинској, али он неће исту да положи, са изговором да је од радње одустао.

С тога а на основу изложеног, суд учтиво моли уредништво за следеће објашњење:

Да ли се од дућанџије може аренда дућана за III и IV тромесечје ове год. наплатити екзекутивним путем, ако он и даље не буде хтео платити аренду.

Јер суд сматра да он од радње није одустао, пошто и даље држи своју радњу отворену«.

— На ово питање одговарамо:

Ако дућанџија не држи више ни један од оних артикала, о којима говори чл. 4. закона о сеоским дућанима, него продаје само монополисане артикле, онда значи да је он у истини напустио рад сеоског дућанџије, и онда не мора ни аренду да плати.

Само, наравно, за продају монополских артикала мора имати дозволу надлежне власти.

Ако, на против, он и даље продаје артикле, о којима говори закон о сеоским дућанима, онда нека суд то констатује, па о томе извести полицијску власт, те да она уради даље што треба по закону, а суд нека га, преко свога пуномоћника тужи за аренду, па по извршности осуде ову и наплати, јер се екзекутивним путем не може вршити наплата, пошто овој мора да претходи или извршно решење у смислу § 465. т. 4. или пресуда.

II

Суд општине врбичке, у срезу тимочком, актом својим Бр. 2000, пита:

»Пресудом ово општинског суда, од 27. јула. т. г. Бр. 1872, осуђено је једно лице из ове општине за крађу паприке, дело из § 391. крив. законика, на 15 дана затвора и 4 месеца полиц. надзора, и сношај осталих трошкова, и ова је пресуда постала извршном.

Пре но што би суд приступио извршењу ове пресуде по кривич. части, прив. тужиоци, на чију је тужбу ово лице кажњено, изјавили су да казну затвора и надзора осуђеном опраштају, јер су му, воле, рођаци у 5 степену праве линије.

Сада је суд у недоумици шта да ради, с тога се моли уредништво да у првом наредном броју да своје обавештење.

Да ли могу тужиоци опростити ову казну осуђеном, пошто су му рођаци у 5 степену праве линије, када је дело из § 391. крив. закона, и пошто је исто на њихову тужбу и осуђено, и ако вредност прелази 2 динара, или не, и на основу кога зак. прописа, те да би суд знао шта да по овоме предузима?«

— На ово питање одговарамо:

С обзиром на величину казне, којом је крадљивац осуђен, мора се извести закључак, да овде није случај става трећег § 391. кр. закона, који се казни само на тужбу оштећеног, те се, с обзиром на § 397. т. 2. кр. закона, не може примити опроштај. јер се ове кривице казне по званичној дужности.

Да пресуда није изречена и постала извршном, а да се, међутим, утврдило да стоји случај § 235. кр. закона, онда би, по нахођењу уредништва, и код иступних крађа могло бити опраштања у смислу § 397.

III

Суд општине мокрањске, актом својим Бр. 1531, пита:

»Решењем одбора ове општине. од 8. јула ове год. Бр. 1325, а на основу тражења власти среза бело-паланачког од 24. јуна ове год. Бр. 6331, по чл. 148. зак. о општинама разрешени су и уклоњени са дужности: председник ове општине и кметови села: Мокре и Нов. Села. На основу овога одбор је одлуком својом од 20. јула ово год. Бр. 1431, наредио, да се на место разрешених, на дан 5. августа ове год. изврши избор кмета села Новог Села општине ове, коју је одлуку одобрила и надзорна власт среза бело-паланачког актом својим од 22. јула ове год. Бр. 7908.

По чл. 150. зак. о општинама, председник и кметови. разрешени од дужности по пропису чл. 148. зак. о општинама, не могу бити поново бирани за три године од дана разрешења, а ако би

за то време били поново изабрати, такав избор неће вредети.

Разрешени кмет Нов. Села поново се сада кандидовао за кмета истога села, па и кандидатску листу код пиротског првостепеног суда потврдио.

Како без сумње друге кандидатске листе неће ни бити за кмета из истога села, то ће овај поново и бити изабрат, и ако не би постојала жалба противу овог избора, онда настаје питање: може ли и сме ли суд овај противно чл. 150. зак. о општинама, увести овога поновa и као ново изабраног кмета села Нов. Села на кметовску дужност, и ако не може и не сме онда шта има чинити, да ли да се после извршеног избора, ако противу истога не би било жалбе, у смислу чл. 150. истог закона доносе решење, да је овај његов избор био неповређи, као и то, који треба да донесе ово решење, да ли сам општински суд, или суд са одбором својим.

Да се суд за све ово не би огрешио ни о закон а ни о дужности своје, моли се уредништво да по могућству у првом наредном броју свога листа изволе дати суду овоме о свему потребно обавештење".

— На ово питање одговарамо:

По чл. 150. закона о општинама, они председници и кметови, који са тих положаја буду уклоњени по чл. 148. овога закона, не могу бити бирани за три године од дана разрешења, а ако би ипак били изабрани, тај избор неће вредети.

Према овоме, ако пређашњи кмет Новог Села буде опет изабран, суд га неће ни уводити у дужност, него ће ствар представити одбору и позвати га да одреди дан за избор кмета дотичног села.

Ако би се исто лице опет кандидовало за кмета, суд нека извести о томе првостепени суд, да је оно без законских услова за кандидата, па му суд неће ни потврдити кандидатску листу.

IV

Суд општине паланачке, актом својим Бр. 4313, пита:

„Како наступа време за израду неазбучних гласачких спискова за 1913. годину, то се моли уредништво да објасни, да ли се у стални државни прирез има рачунати 75% или 100%, пошто је то нејасно".

— На ово питање одговарамо:

И у чл. 21. и у чл. 30. закона о општинама, вели се, да право гласа на општинском збору имају они, који плаћају држави најмање 15 динара непосредног пореза годишње, рачунајући ту и *стални* државни прирез.

Под сталним државним прирезом законодавац није ника о могао рачунати и онај прирез, који се годишње одређује финансијским законом и буџетом, јер он није сталан, него повремен, (само важи за годину дана), већ је морао имати на уму само сталан државни прирез од 75%, о коме говори члан 76. закона о непосредном порезу.

Према овоме, у неазбучни списак треба унети само прирез од 75%, и тек ће такав списак одговарати закону.

Овакво је обавештење уредништво дало и у прошлој години. а овако, у осталом, на ово питање гледа и Министарство Унутрашњих Дела, јер је и оно, на питање начелства смедеревског од 10. јула ове године Бр. 6469, дало објашњење претписом својим П№ 12896, да се у обзир узима само прирез од 75%.

V

Суд општине адранске, актом својим Бр. 1529, пита:

„Моли се уредништво да у првоме наредном броју одговори на ово питање: Има ли право гласа, на општинском збору, старац од преко 60 година, кад би његов лични порез са државним прирезом имао цензус који закон тражи, јер има стараца који задругаре немају, а плаћају осталу непосредну и другу порезу.

Због састава гласачких спискова овај је одговор потребан што пре".

— На ово питање одговарамо:

Сви они старци, који су прешли 60 година старости, и због тога ослобођени плаћања пореза на личност. имају право гласа, ако плаћају држави 15 динара непосредног пореза са сталним државним прирезом.

Дакле, године старости не утичу на право гласа, само што им се у непосредни порез не признаје порез на личност у 6 динара, колико су пре ослобођења плаћали, него се тражи да садашњи порез од других пореских објеката: земљишта, зграда, рада, капитала датог под интерес итд. мора са државним прирезом износити 15 дин. годишње.

Међутим, она лица, која су од плаћања пореза на личност ослобођена по тачци с. и ж. чл. 74. закона о порезу, дакле потпуни инвалиди и лица неспособна за рад, која плаћају испод 20 дин. годишње осталог непосредног пореза, имају право гласа, по трећем ставу чл. 30. закона о општинама, и ако не плаћају сада 15 дин. само ако садашњи порез са државним прирезом износи 9 динара годишње, дакле са раније плаћаним личним порезом од 6 дин. износи 15 динара годишње.

VI

Суд општине врбске, актом својим Бр. 1406, пита:

„Начелник ср. жичког, актом Бр. 12003, тражи извештај од овог суда, има ли ова општина деловођу, и има ли он законске услове из чл. 114. закона о општинама, и ако деловођа има услове, да о томе документа у овереном препису уз извештај приложи.

Суд овај има деловођу, који има све услове из чл. 114. закона о општинама, но да би поступио по горњој наредби среске власти, суд учтиво моли уредништво да изволи у своме наредном броју Полицијског Гласника изнети, која и каква документа деловођа треба да има за доказ, да има права за општинског деловођу, кад испит није полагао као дугогодишњи општински писар и деловођа, као и да ли о томе може бити доказ уверење суда и одбора оне општине. из које је деловођа родом?"

— На ово питање одговарамо.

Сви они, који су пре измене чл. 114. закона о општинама, служили најмање три године као општински писари или деловође, имају права на положај деловође без полагања испита.

Ако је деловођа тога суда служио три године као писар или деловођа пре поменутих законских измена, онда и он има право да буде деловођа.

О томе, да је горње време провео као писар или деловођа општински, мора узети уверење од оне или оних општина, где је са службом био.

VII

Деловођа општине годочевачке, пита:

„По члану 21. закона о општинама, у неазбучни списак уписују се сви пунолетни мушки порески обвезници према чл. 15., 17., 18, 30. и 180. а, а који плаћају најмање 15 динара непосредне порезе, рачунајући ту и стални државни прирез; а по члану 21. б. став III (истог закона) поред овога у тај списак уписаће се и војници који ће у „тој" години одслужити свој рок.

Исто тако, по члану 30. закона о општинама, задругари који су навршили 21 годину имају право гласа, ма колики непосредан порез плаћали, само ако не стоје у изузећу чл. 32.

Као новом општинском деловођи нису ми довољно јасни поменути законски прописи, и зато учтиво молим уредништво за следеће обавештење:

1. Могу ли се у неазбучни списак, који ће се у овој години правити за 1913. годину — уписати они војници, који у 1913. години одслужују свој рок, или ће се уписати само они, који одслужују у овој 1912. години.

2. Регруте, који у овој години буду ослобођени службе у кадру услед сталне или привремене неспособности и као храниоци, — треба ли их по чл. 30. став I и II закона о општинама, уписати у неазбучни списак да имају право гласа у 1913. години, пошто су они по чл. 21. б. став III ослобођени војне обвезе".

— На ово питање одговарамо.

У чл. 21. закона о општинама, одређује се време кад почиње прављење неазбучног списка, па се уз то вели, да ће се у исти унети и војници, „*који ће у тој години одслужити свој рок*".

Из речи: „*у тој години*", може се извести једини закључак, да је законодавац мислио само на годину, у којој се списак прави, како би на тај начин обезбедио у наступајућој години право гласа оним грађанима, који су и стекли пунолетство и одужили један значајан дуг према држави.

Никако се ту није мислило чак и на оне, који ће то учинити тек у другој години, јер би то било противно чл. 27. д. поменутога закона, по коме се то право не признаје ни онима, који су се досе-

лили из других општина, или иначе стекли право гласа.

Према овоме, у списак треба унети само оне војнике, који свој рок одслужују у овој 1912. години.

Што се тиче оних, који су као неспособни ослобођени службе у војсци, а међутим су пунолетни, њих треба уврстити у списак, ако иначе имају услова, јер им се то право не може одрећи према чл. 30. истог закона.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Хипотековање дужникових добара, за сигурност наплате досуђеног потраживања у ствари је акт егзекуције, којим према томе, поверилац прекида застарелост ако је ова још у току; но ако, у циљу реализовања потраживања, није ништа рађено за 24 године, онда дуг, па следствено и стављена интабулација или прибелешка за обезбеду тога угашеног дуга, застарева, па ма осудно решење за то време било на извршењу код полициске власти.

(Одлука Касационог Суда од 20. фебруара 1911. г. Бр. 2533).

Тужиоци браћа В. из Л. представили су првостепеном суду: да је Миленко Ч. из К. тражио интабулацију на њихово непокретно имање, и да је иста одобрена решењем суда од 26. феб. 1909. г. бр. 4795, за обезбеду 26 дук. цес. са 12% год. интер., колико му они дугују као пријемнику права Стојана Р. из К., коме је дуговао отац тужилаца, пок. Веса., горе поменуту суму по осудном решењу од 14. децембра 1872 г. бр. 15636. Навели су даље, да је овај дуг, због кога је интабулација стављена застарео, јер је од извршности осудног решења, на коме се дуг заснива, протекло преко 30 год., те је поверилац изгубио право на наплату, па и на интабулацију, пошто је дуг застарелошћу угашен; с тога су тражили да се интабулација, услед застарелости дуга за који је везана, скине.

Тужени не пристаје да се ова интабулација скине, јер он вели, заснива своје право на осудном решењу, које је донето на основу јавних исправа и суд је по § 454 грађ. пост., по званичној дужности, писао полицијској власти да она наплату изврши, и да је према томе кривица власти, а не његова што решење није извршено. Код полицијске је власти предузео шта треба, те је застарелост прекинута. По § 922 грађ зак. извесно право застарева кад га његов носилац по својој вољи неупотребљава за извесно време, а овде, није тај случај, јер је власт морала сама ову наплату да изврши.

Првостепени је суд у смислу предњих навода тужилачке стране пресудио био: да се та интабулација скине — истабулира. Али, Апелациони суд поништио је ову пресуду првостеп. суда са ових разлога: Законодавац је предвидео случајеве у којима поверилац губи право на тражбину, ако то своје право не тражи од дужника за извесно законом одређено време, али у свима тим случајевима претпоставља се, да су у питању само поверилац и дужник и да поверилац за одређено време не чини потребне кораке за реализање свога права, док је овде са свим други случај; овде је поверилац, односно сам суд по званичној дужности—доносећи осудно решење од 14-XII-1782. бр. 15636 — писао полиц. власт да осуду у 26 дук. ц. са инт. изврши, а што полицијска власт није стигла да за 30 и више година изврши наплату дуга по поменутом осудном решењу зато не може бити кажњен поверилац губитком свога права по овом осудном решењу у толико мање, што законодавац нигде не помиње и овакав случај застарелости права, односно обавеза.

Овакве врсте застарелости не може бити (види О. О. С. од 8. августа 1886 г. Бр. 2049) у интересу правичности према повериоцима као и у интересу угледа државе и државне власти. Кад дакле према наведеном овде нема застарелости дуга, онда не може бити места ни примени § 930 а) грађ. зак., па природно не може бити ни скинућа интабулације стављене на имање тужилаца за обезбеду помен. дуга, које скинуће не може бити ни са тога разлога што од дана стављања интабулације до дана тужбе, којом се тражи скинуће исте, није протекло време које се по § 930 а) гр. зак. тражи за застарелост.

Ну, Касац. Суд, примедбама својим од 12. јануара 1912. г. Бр. 502, поништио је горњу пресуду Апелац. Суда, са ових разлога:

У §-у 930 а) гр. зак. изречно је предвиђено да *сва* права и обвезе, па ма били и судом утврђени, застаревају после 24 године. Па како је интабулација по овоме дугу на имање тужиочеве стране стављена тек у 1909. год., дакле после више од 30 година од извршности осудног решења суда окр. крушевачког од 11 децембра 1872 г. бр. 15636, када је, по гласу тога решења, полицијској власти писано за извршење досуде, — то, према таквом стању ствари, а кад се тужилачка страна позвала на застарелост, овде и не може бити ни речи о интабулисању таквога, угашеног дуга, пошто по § 306 гр. зак. свака залога претпоставља стваран дуг, а у овоме конкретном случају, дуг је престао услед застарелости. Даље, погрешан је навод Апелационог Суда о томе: да за повериоца не може бити никаква губитка права услед тога што полициска власт, којој је суд у своје време по званичној дужности писао да изврши решење о коме је овде реч, није стигла да за 30 година наплату изврши, јер тим фактом повериоцу није било одузето право да и са своје стране чини што треба да би дошао до наплате досуђеног му потраживања, ако би ова била могућа. *Хипотековање дужникових добара за сигурност наплате досуђеног потраживања у ствари је акт егзекуције*, којим, према томе, *поверилац прекида застарелост, ако је ова још у току.* У овом пак случају тужени Михаило, као поверилац, то је учинио тек по протеку 24 год., дакле после завршеног тока застарелости, пошто не доказује даје она раније каквим сличним актом била прекинута. Зато се има узети да је извршење раније изостало због немогућности наплате.

Апелациони Суд није усвојио ове примедбе Касац. Суда, већ је дао следеће противразлоге:

Касациони Суд у горњим својим примедбама узима, да је спорни дуг застарео по томе, што је интабулација по овом дугу на имање тужиочке стране стављена тек у 1909 години. а по осудном решењу од 11. децембра 1872 г. Бр. 15636, дакле после више од 30 година — § 930 а грађ. зак. Међутим Апелац. Суд узима. да у овом конкретном случају нема места примени наређења § 930 а) грађ. зак.. налазећи, да спорни дуг није застарео. Осудно решење првост. суда од 11. децембра 1872 г. Бр. 15636. којим је отац тужилаца осуђен да плати Стаиоју Р, односно његовом пријемнику права — туженом Михаилу, 26 дук. ц. са интер., и по коме је осудном решењу прв. суд и одобрио интабулацију на имање тужиоца 26-II-1909 год. Ибр. 350. донесено је на основу јавне исправе, и према томе, а по наређењу § 454 грађ. пост. суд је сам по званичној дужности, доносећи исто решење писао полиц. власти, да осудно решење над оптуженим изврши. У овом случају, дакле, није зависило од воље повериочеве што спорни дуг није тражио у законом одређеном времену, већ је то кривица до оне државне власти, код које је горње решење било толико дуго времена на извршењу. Дакле, за то, што полицијска власт није и извршила ову наплату дуга од туженог за 30 и више година, зато не може бити кажњен поверилац губитком права, које му закон даје. Ово у толико пре што законодавац, и у интересу правичности према повериоцима и у интересу угледа државе и државне власти, нигде и не предвиђа овакву врсту застарелости — застарелости права односно обавезе.

Касациони Суд, у општој својој седници од 20. фелруара 1912 год. бр. 2532, одбацио је ове противразлоге Апелационог Суда, а одржао у снази горње примедбе свога одељења те је Апелациони Суд, у смислу ових примедаба донео своју нову пресуду од 1. марта 1912 године бр. 1662, којом је одобрио напред изложену пресуду првостепеног суда, по којој се скида интабулација са имања тужилачке стране, пошто је дуг застарео.

Ј.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

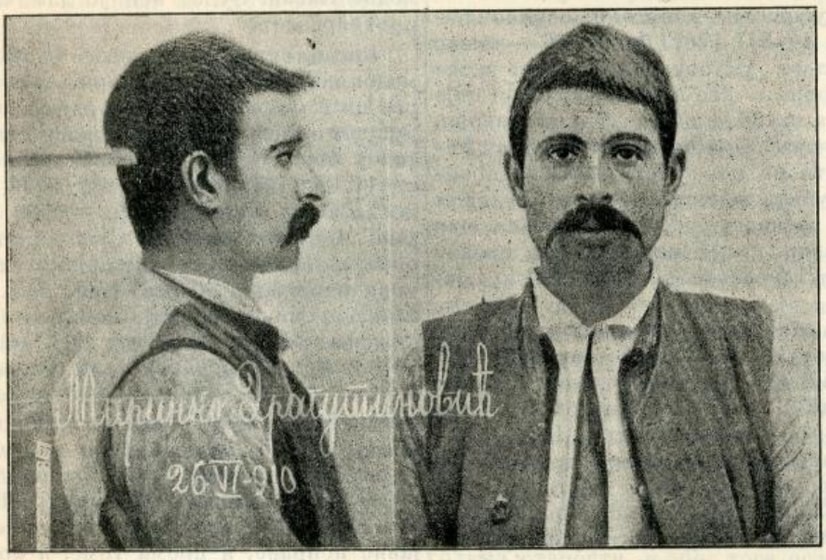
Душан Стефановић, млинарски радник, родом из Зајечара, покрао је разне алате своме газди В. Бошковићу, из Параћина, па побегао.

Он је стар 20 година, раста високог, црномањаст, одело грађанско, а на глави шапка.

Депеша начелства округа моравског Бр. 10720.

Маринко Драгутиновић, скитач, Циганин, осуђеник пишког казненог завода, чију слику износимо, побегао је.

Родом је из Бучмета, среза јабланичког, округа врањског, стар 35 год. стаса средњег, очију угаситих, косе и бркова црних; од особених

знакова има на десној руци на трећем зглобу кажипрста брадавицу величине сочива.

Акт управе пишког казненог завода Бр. 2781.

Срећен М. Вујичић, из Брзохода, који је био у притвору општинског суда за крађу, побегао је.

Он је омален, дежмекаст, плав, очију плавих, бркова малих. Од одела има кошуљу и гаће од сељачког платна, а на глави плаву шајкачу.

Депеша начелника среза моравског, округа пожаревачког Бр. 13925.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

ТРАЖИ СЕ

Тихомир Стокић, из Сибнице, отумарао је незнано где.

Стар је 18 година, средњег стаса, очију плавих.

Депеша начелника среза моравског, округа пожаревачког Бр. 13876.

КРАЂА СТОКЕ

Аксентију Живуловићу, из Вучића, украдена је кобила длаке доратасте, стара 10—12 година, задње ноге путасте, има жиг К.

Депеша начелника ср. лепеничког Бр. 16463.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ову крађу.

ОБЗНАНА

Министар Унутрашњих Дела, решењем својим од 16. августа ове године П№ 15022, а на основу чл. 12. б. закона о јавној безбедности, повисио је уцену за хајдуке: **Алексу Ђуришића**, из Пребрезе, среза прокупачког и **Мустафу — Драгомира Милошевића**, на 1500 динара за свакога, и ова ће се сума издати ономе који га убије, ухвати или полицискоj власти прокаже да их ова побије или ухвати.

Из канцеларије полициског одељења Министарства Унутрашњих Дела, 16. августа 1912. године, ПБр. 15022.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

У колико је Београд, из године у годину, многољуднији град; у колико се неприродним развојем шири све више и више, те је надзор власти отежан, у толико је он згодније склониште онога талога друштвеног, што га даје он сам а и цела Србија.

Све што у унутрашњости Србије пође странпутицом у своме животу, све то јури у Београд, да ту нађе и склоништа и повољно поље за свој неваљали рад.

Уз ово наше зло, које Београду наноси знатне штете, а властима и много посла и много бриге, а по који пут и неоправдане прекоре, он је, у последње време, поплављен и разним проблематичним личностима са стране.

На раскрсници Истока и Запада, он је згодна тачка за слет оних професионалних коцкара, који на железницама налазе широко поље свога опаког рада.

Поред све пажње наших власти, Београђани су ипак приложили знатан прилог овој пемани, која нам са стране долази.

Борба против њих отежана је у толико, што је наш свет ненавикнут да на себе пази, а друго и због тога, што они не долазе у улози простих радника и обичних људи, него сваки од њих представља отмене странце и својим оделом и држањем и легитимационим исправама.

Из тежње, да ни једном честитом страницу не учине никакву непријатност, наше власти морају са пуно такта и обазривости да воде надзор ових људи, па им се тако врло лако и промакне по који од њих.

Један од ових мрачних типова јесте и **Крста Пејчић**, (бар како се он представља), чију слику износимо, а кога је ово дана ухватила београдска полиција.

Он, истина, тврди да је наше горе лист, али поље његових операција није само Србија, јер је он у њу тек скоро дошао.

Пред нама је баш сада његова слика софијске полиције у Бугарској, којој се он представљао као Добросав Рачић, из Пожаревца, ма да власти у Пожаревцу тврде, да он нити је отуда, нити је тамо у опште познат.

Колико се сазнаје, он је прошле године побегао из Пирота, где је био под истрагом за крађу.

Да би се у опште тачно утврдило: које је ово лице, и какве је кривице починило, ми

позивамо и власти и појединце, да све што о њему знају, доставе Управи града Београда, с позивом на њен акт Бр. 29364.

Штампа Краљ. Срп Државне Штампарије Уредник Душан Ђ. Алимпић.

БРОЈ 33. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 2. СЕПТЕМБРА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

(ВЛАСНИК МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА)

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, а ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ЗА ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА" НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Председника Министарског Савета, Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за начелника треће класе полицијског одељења Министарства Унутрашњих Дела Манојла Лазаревића, начелника четврте класе начелства округа врањског.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 23. августа 1912. године, у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Председника Министарског Савета, Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за начелника прве класе округа крагујевачког Милорада А. Вујичића, начелника исте класе Министарства Унутрашњих Дела, с платом, коју је до сада имао, — по потреби службе, и

за начелника прве класе округа врањског Антонија Вилдовића, начелника исте класе округа крагујевачког, — по потреби службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 23. августа 1912. године, у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О КРИВИЦАМА ОПШТИНСКИХ ЧАСНИКА ЗБОГ ПОВРЕДА ПРИВАТНИХ ПРАВА.

(СВРШЕТАК)

Нећемо се упуштати у оцену правилности горње судске одлуке, ма да она није ван дискусије, јер оно што је истом нађено мора се сматрати као меродавно и једино правилно по закону. Изнели смо овај пример да обратимо пажњу онима, којима је овај лист поглавито и упућен, на правилну примену закона и ређаве последице које их могу снаћи услед погрешног схватања своје дужности и погрешне примене закона, баш и при савесном вршењу дужности, због нехатних погрешака у истој, кад су оне такве да се могу квалификовати као *нехатна* кривица за коју закон прописује казну, кад се учини, као што је било у горњем случају.

Други пример:

б) *опет дело из § 123. II одељка каз. зак. кад председник општинског суда и кметови изврше одмах своју пресуду по иступној кривици каквог лица, која није извршна према §§ 15. и 16. полиц. уредбе.*

В. И. М. М. и Љ. С. — председник и кметови — суда општине Д. стављени су под суд и оптужени за то: „што су као часници суда општине Д. пресудом својом од 27. јануара 1908. № 105 казнили Н. В. и жену му Д. за дело из т. 1. § 385. к. з. са три дана затвора и одмах их лишили слободе, а које је дело кажњиво до 10 дана затвора и по §§ 15. и 16. поли. уредбе та пресуда није извршна.

Оптужени су признали дело, али се бране да су пресуду извршили истог дана за то што су тужиоци Н. и Д. тога дана неколико пута противстајали одборницима, које је оптужени В. послао да изврше попис. По изреченој пресуди деловођа им је објаснио да се пресуда може одмах извршити а нарочито за то што је Н. раније био осуђиван за покушај убиства. Они су као неписмени људи послушали деловођу и осуђене притворили без икакве ређаве намере.

Првостепени суд својом пресудом нашао је:

У радњи оптужених што су тужиоце казнили за дело из т. 1. § 385. каз. зак. и казну одмах извршили и тужиоце притворили не давши им да се жале против пресуде надлежном суду стоји дело које се казни по § 123. II одељка каз. зак. у вези са § 132. а не дело из § 122. ист. зак. као што се то представља тужбом државног тужиоца.

То дело за које су тужиоци пресудом општинског суда од 27. јуна 1908. г. № 105. кажњени са по три дана затвора и која је пресуда одмах извршена, казни се по § 385. са три до десет дана затвора и таква пресуда по §§ 15. и 16. полиц. уредбе није се могла одмах извршити. Но, како су је оптужени одмах извршили, то су учинили дело противзаконог лишења слободе. Али како нема доказа да су оптужени навалично ово учинили, већ су то могли учинити из нехата као нестручни људи и невични законима, а оптужени М. још као неписмен, то ово дело долази по кажњивости под II одељак § 123. каз. зак. у вези са § 132.

Постојање овога дела и кривична одговорност оптужених утврђује се њиховим признањем, — § 225. кр. суд. пост. и узимљући оптуженима у олакшицу: признање, т. 1. § 59. к. з. добро владање, т. 4. § 59. к. зак. и изазвано стање јер су се тужиоци тога дана противили власти неколико пута, т. 3. § 59. ист. зак. осуђио оптужене свакога са по 25 дин. новчане казне коју ако не могну платити трећином свог имања да им се замени свакоме са по пет дана затвора.

Апелациони Суд одобрио је ову пресуду у погледу квалификације дела само је нашао: да оптужени немају олакшавну околност из т. 3. § 59. к. з. и за то је оптуженима повисио казну на по 40 дин. новчане казне или са по осам дана затвора.

в). — *Кривица општинских часника за дело из § 125. II одељка каз. зак. кад предузимљући оштрије мере према каквом непослушном лицу исто буде повређено.* —

Оптужени Р. Р. С. М. и С. Б. стављени су под суд и оптужени за то: што су 9. августа 1909. г. напали као представници општинске власти на противзакони начин на тужиоца П. одузели му коња са натовареним стварима за наплату општинског прireза, па га том приликом тукли и по гласу лекарске сведоџбе нанели му лаку повреду тела, а сем тога лишили га и слободе, чиме су створили кривицу из §§ 122., 123. и 125. II одељ. каз. зак. у в. са § 132. ист. зак.

Оптужени Р. и С. М. не признају ни један од представљених дела, нису тужиоца тукли, нити му ствари отели, већ

су само вршили званичну дужност казнивши тужиоца са 24 сахата затвора за то, што се противио и није хтео доћи у судницу кад је зват да плати порез, који дугује општини, због чега је тужилац почео кукати кад је оптужени Р. наредио да иде у затвор па и тада није издржао затвор. Оптужени С. Б. признаје да кад му је оптужени Р. као кмет поново наредио да се тужилац са коњем доведе, кад је пошао и сам Р. он је поново ухватио тужиочевог коња и повео судници, пошто га је силом окренуо. Кад се тужилац почео противити и бранити да се коњ води, да га је у том брањењу оптужени Р. ударио штапом по челу.

Бранилац оптужених у својој одбрани навео је, да не може постојати ниједно од представљених дела, јер и ако су оптужени употребили физичку силу према тужиоцу она је у овом случају била неизбежна.

Суд је нашао:

„Да овде према лекарској сведоџби, казивању прив. тужиоца и осталим изложеним околностима, стоји дело из § 125. II одељка у в. са § 132. каз. зак. јер је испитом сведока утврђено: да је тужилац био зват да плати општински прирез, али пошто на позив није хтео доћи, оптужени су погрешно схватили своју дужност држећи да имају право да према тужиоцу због неодзивања на позив предузму оштрије мере т. ј. да га хапсе и туку.

Учиниоци су овога дела оптужени Р. и С. Б. што се доказује исказима сведока, — § 229. кр. пост. који под заклетвом тврде да су видели да је оптужени Р. ударио тужиоца по носу, а оптужени С. Б. да га је ударио песницом по глави, а опт. Р. још и штапом преко руке у општинској судници.

Односно оптуженог С. М. нема никаквих доказа да је учинилац овога дела, јер ниједан од испитаних сведока не тврди, да је и он тукао тужиоца, већ се на против испитима сведока под заклетвом утврђује да оптужени М. тада није ни био присутан.

Прелазећи на оцену постојања друга два представљена дела, суд је даље нашао:

Да нема никаквих доказа о постојању ни дела из § 122. ни из § 123. каз. зак. јер ничим није утврђено да су оптужени ма шта учинили, да тужилац њиховим поступком нешто трпи, нити да су га навалично и противзаконо лишили слободе. што се тражи за постојање дела из § 122. и § 123. у в. са § 132. каз. зак. већ се на против пресудом суда општине А. од 18. августа 1909. г. № 3624. која је на закону основана, утврђују да је тужилац био кажњен са 24 сата затвора што је оптуженима псовао оца и матер и да исти казну није најзад издржао".

С обзиром на олакшавне околности: добро владање, — т. 4. § 59. и изазвано стање, — т. 3. § 59. каз. зак. јер је тужилац псовао оца и матер оптуженима кад су га звали у судницу, суд је оптужене Р. и С. Б. за дело I из § 125. II одељ. каз. зак. у вези са § 132. ист. зак. осудио на казну свакога са по један месец дана затвора, а оптуженог С. Б. чија кривица није доказана, ослободио као невиног. Све пак оптужене пустио је испод суђења за дела из §§ 122. и 123. каз. зак. за која је нађено да не стоје. Ову је пресуду одобрио и Апелациони Суд.

г) *Кмет чини кривицу из § 123. II одељка каз. зак. кад због непослушности казни какво лице са 24 часа затвора без претходног писменог саслушања непослушног лица.* —

А. Ј. кмет оптужен је за то: што је 19. марта 1911. године казнио са 24 часа затвора три лица не саслушавши их, а то је противно чл. 11. устава, — коју су казну ови и издржали, као што тврде акта, и тиме учинио кривицу из § 123. II од. каз. зак. у вези са § 132. ист. зак.

Оптужени је признао да је заиста тужиоце казнио са по 24 сата затвора за непослушност, али се брани да их је саслушао усмено, а не писмено.

Побуде пресуде:

„У томе што је оптужени према свом „признању и осталом изложењу, 19. марта „1911. г. као кмет казнио са 24 сахата „затвора тужиоце П. Д. и М. а није их „писмено саслушао, противно члану 11. „устава коју су казну сви и издржали, „стоји дело казнимо по § 123. II одељку „у в. са § 132. кр. зак.

„Кривична одговорност оптуженога „доказује се његовим признањем које се „слаже са осталим изложеним околно„стима. — § 225. кр. суд. пост.

С обзиром на олакшавне околности: признање и добро владање, — оптужени је кажњен са 20 дин. новчане казне у корист државне касе, што ако не могне платити трећином свога имања, да му се иста замени са четири дана затвора.

* * *

Сви ови примери кажњења општинских чалника речито казују: са колико обазривости и пажње на закон и законске прописе, они треба да поступају сваки пут, при свакој својој акцији коју предузимљу у својој служби.

Нема сумње да је ово правилно вршење њихове службе често пута отежано услед непознавања множине законских формалности које треба испунити при каквој званичној радњи, и њихове нестручности у примени закона, што их, разуме се, не извињава. При свем том, те се погрешке услед нехатних незаконитости дају лако избећи. кад се сваки у вршењу службе руководи једино осећајем правде и објективности и кад је свака недопуштена побуда одстрањена.

М. М. Станојевић.

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ИЗ РОБИЈАШНИЦЕ У ТИЉЕРИЈЕ

— Ж. Ленотр —

Једнога пролетњег дана, године 1801., стајало је много беспосличара пред Париским Судом, око „мале гилотине"; тако су звали од дрвета направљено узвишење, на коме су показивали свету злочинце. „Изложба" је била у то време допуна казне и у исто време и врло паметна обазривост: пре него што осуђеника пошљу на робију, излагали су га, по неколико сати, *посматрању, на јавноме месту*, тако да је свако могао добро да запамти његове црте и да га у случају бегства, позна. Али су те „изложбе" биле тако честе, да нису изазивале Бог зна какво узбуђење: седећи на столици, везани за какав стуб, осуђени су обично врло равнодушно трпели срамни ланац око врата; и није била реткост, видети их како гримасама или циничким шалама одговарају на иронична добацивања пролазећих.

Тога дана седели су на срамној столици један човек и једна жена. Човеку је било око тридесет година и био је леп, ратничкога изгледа и отменога лица; по каткад би нервозно покретао доњу усну. Над главом му је стајала цедуља, са објашњењем: да се он зове Пјер Коањар. рођен у Ланже-у и да га је суд осудио на четрнаест година форсираног рада за крађу и превару. Жена је била његова саучесница, звала се Лиза Лорда, а била је осуђена на двадесет година робије у оковима. — После четири уобичајена сата, осуђенике скидоше са гилотине; девојку послаше у затвор Сен-Лазар, Коањара у Бисетр, да чека на полазак „ланца". Месец дана доцније везан са још двадесет другова, с тешким гвозденим ланцом око врата, под батинама чувара, он оде у Тулон на издржање казне.

Чудна одисеја једнога робијаша.

Пјер Коањар, син једнога виноградара, био је дат, у својој петнаестој години, на занат код једнога шеширџије. Али 1792. ступи он у добровољце и како је био леп човек, одредише га у гренадире Конвента. Овај корпус елите био је састављен из чистих патриота. — Коањар ту направи рђава познанства и доби брзо жељу за уживањем и беспосличењем. Али како његова мала плата није била за то довољна, он је почео поткрадати и тако је падајући из преступа у преступ. из отимања у превару, дошао на оптуженичку клупу, а одатле на робију на галијама.

У Тулону је упознао сву страхоту везивања ланцем (три педа дугим) са каквим другом — његов се друг звао Дарију̀с — нагомилавања осуђеника у заразним ћелијама, црвене капе осуђених, форсираног рада од јутра до мрака, без одмора и престанка; вечити црни хлеб и чорба од боба, ћолија за један покрет, батине за једну реч.... После четири године Коањару се досади: он каза збогом Дарију̀су, прекиде ланац и побеже, рескирајући, ако га ухвате, да му метну зелену робијашку капу, т. ј. да буде осуђен на вечиту робију, или чак и на гилотину. Он успе да се дочепа поља, и чу три топовска пуцња који су — по тадашњем обичају — објављивали његово бегство, те он остаде сакривен неколико дана, за које време успе да

набави сељачко одело и перику, пређе целу Провансу, дочепа се Пиринеја и пређе у Шпанију. Био је спашен.

Али требало је живети; он ступи у војску генерала Миче, коју овај беше повео да брани Каталонију од трупа Монсејевих и Диезмових. бораше се храбро, доби за капетана, а затим за мајора. Под именом де Понтис издавао се за роајалисту и причао, да је био ухваћен у некој завери и стрпан у Бонапартине затворе, па одатле побегао. — Године 1810. био је командант једног пука и кавалир ордена Алкантара и Светога Владимира.

Дозвољено је замишљати, да се је некадашњи робијаш, стављајући на груди ове знаке почасти, слатко *смејао у себи*.

Некадашњи Коањар, а сада хидалго Понтис, упознао се је у Барцелони са Розом Марсен, која је пре тога била неколико година у служби код једнога скоро умрлог старог француског омигранта, грофа од Свете Јелене. Она је остала без икаквих средстава за живот, осим неколико накита и једног печата са оружјем њеног бившег газде. Коањар је узе к себи, и од тада је обазриво додавао своме имену звучну титулу од Свете Јелено. Командант Понтис од Свете Јелене! То је мирисало на стару Француску, и осигурало би староме гренадиру Конвента лепу будућност код Бурбона у Шпанији, да му судбина није била неверна.

Цело Пиринејско полуострво било је заузето Наполеоновом војском. Заробљен у једној битци, Коањар би одведен у у француски логор; тамо је ризиковао или да каже ко је, па да буде враћен на галије, или да буде као емигрант стрељан, што се борио против Француске. Сваки други би ту рђаво прошао. Али наш робијаш имао је самопоуздања и умешности, а осим тога смео је смело да обмане, што је у овом случају вредело више него чиста савест. И тако се он са врло великом коришћу спасао. Он се толико допао генералу Султу, пред кога су га одвели, и који је себе сматрао за доброг познаваоца људи, да га је овај чувени ратник превео у француску војску, и поставио за команданта стотог пука. У то време, када су *ратни лозови* фантастично скакали, бивши друг робијаша Даријуса требао је само да живи, па да једнога дана постане маршал Француске, принц, или чак као по неки другови, краљ какве посредне провинције.

У аудијенцији код Краља.

Али је њега чекала друга судбина. Дођоше рђави дани. Звезда Наполеонова поче да бледи, француска војска мораде напустити Шпанију, и ускоро се је чуло да ће Француска бити враћена Бурбонима, јер је Напалеон абдицирао. Луј XVIII је био краљ; ратови су били свршени и стари ред повраћен. То се Коањару није допадало. Зар да се задовољи скромном мајорском пензијом? Зар да се реши да живи у миру, да гаји своју баштицу и сећа се старог позива? Обазривост му је то саветовала; јер, тражити какав видан положај у времену кад осетљива и оштроумна аристократија са свију страна тражи своја стара права, било би опасно. Коањор се посаветова са Розом Марсен, која га не беше напустила, и реши се најзад дрско да се настани у Паризу, под именом грофа од Свете Јелоне.

Из почетка, у нереду Ресторације, све је ишло добро. Толико је фантома тада изашло из толико заборављених гробова, да на њих нико није обраћао пажњу. Из свију крајева Француске појављивали су се представници великих руинираних породица, или угашене славе, тражећи ко своја конфискована имања, ко свој положај на двору, а који пак положај у војсци, номајући друге препоруке до те, што је изгубио све сроднике на гилотини, или што је викао *Живео краљ*. „сасвим тихо“ за време Узурпаторове владе.

Граф од Свете Јелене није тражио ништа друго, до да изјави Његовом Величанству готовост да умре за краљевску ствар. Краљ прими врло пријатно овога „потомка“ старих јунака, и Коањар је морао да осети особито узбуђење, док је накићен орденьем и гурајући највећу господу пролазио кроз оне Тиљерије, у којима је некада, као прост гренадир, чувао стражу на вратима Комитета за чување реда.

Али ма колика да је била његова смелост, ипак је знао да ће доћи тренутак, кад ће морати оправдати своје име, и с тога се реши да набави хартије за индентификовање. Роза Марсен се сећаше да је прави граф од Свето Јелене водио порекло од Сен-Пјер-Дишмен-а, села у Вандеји, чије су архиве мора бити изгореле за време Револуције. Коањар се с тога обрати тамошњем кмету, који му одговори да је архива недирнута, али да у њој није било имена Свете Јелене. Стари робијаш остаје без икаквих хартија све до године 1814, када чу да су Пруси запалили Соасонску општину и да ни једна хартија није спашена.

Лажни граф од Свете Јелене отпутова одмах за Соасон. Сиђе у крчму La grosse-tête, наручи богат ручак, нареди да зовну крчмарицу, збуњену доласком тако великог господина, који на својој униформи, поред крста Св. Луја, носи крст Легије части и много друго орденье. Један лакеј стоји понизно иза његове столице; јер, је за ту улогу, Пјер ангажовао свога брата Александра, рђавог човека, који је пробао разне занате, и нигде се није скрасио.

Фамилирајним тоном, племнити путник запита крчмарицу да није чула за један догађај, који се догодио пре четрдесетпет година у њеној крчми: једна врло велика дама, путујући са својим мужем и свитом, зауставила се у крчми La grosse-tête, и ту донела на свет једног сина.

„Та је дама била моја мати, добра жено, додаје добродушно граф од Свете Јелене, а дете, то сам ја.“

Крчмарица је збуњена чашћу коју је учинио њеној кући један тако велики господин, да ту први угледа света; али ипак признаје да никад није чула за тај догађај. Граф, продужујући причу, каже да је у тамошњој цркви крштен, и да данас остаје једино зато у Соасону да види место у коме је рођен и да узме, помоћу регистра општинског, своје крштено писмо. Хоће да види који су му били сведоци у цркви и, ако су у животу да их богато награди. Али му на то крчмарица рече да ће то тешко ићи, јер су сви стари регистри изгорели, што ствара многе непријатности тамошњим људима.

Граф је то и очекивао; он показиваше велико негодовање и праћен лакејом оде у општину, распитиваше се код чиновника, увери се да ништа није спашено, тражаше доказе, бешњаше, обавештаваше се, и тек се онда умири, кад му рекоше да се крштено писмо може заменити сведочанством познатих лица. „Господин граф треба само да се обрати своме нотару и, на потпис шест часних сведока, добиће документа“, рекоше му у општини. Он се одмах врати у Париз и код нотара Моранда, сведочанство је после неколико дана написано и потписано најлепшим именима. Не зна се која су та имена, али је сигурно да су со под њима крили графови другови са робије: Ло Гро, Ла Рускај, „Млинаров син“ и други, које је овај нашао на парискоj калдрми и узео за ту сврху.

Дакле сад му нико ништа није могао. Али једнога дана Наполеон побеже са острва Елбе и за двадесет дана поврати своје царство. Овај акт тога великог човека поремети многе људе; али нико није био толико уплашон, као гроф од Свете Јелене.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

У публици се чују гласови које су пустили полициски чиновници да сам ја навео доктора Терија и да сам му, тако рећи, утрапио у руке алатке за прављење лажног новца. Нека се читалац сети онога што ми је код Буjена одговорио кад сам покушао да га одвратим од те кажњиве радње, и онда нека цени да ли је Терије такав човек да се може навести.

У једној престоници тако многољудној као што је Париз, има прилично сумњивих места; то су она места где се покварени људи састају. Да бих те људе могао видети и надзиравати, ја сам намерно посећивао сва та места мењајући често име и одело као човек, коме је потребно да се сакрије од полиције, и сви крадљивци, које сам тамо виђао, мислили су да сам од њихових. Уверени да сам утекао из каквог затвора, они су се марљиво трудили да ме чак и крију, јер не само што су имали у мене поверења него су ме и волели; они су ми такође казивали своје планове и само зато, да се не би излагао већој опасности, пошто сам побегли хапсеник, нису ме позвали да учествујем у њиховим делима. Међутим, као што ће се видети даље, нису били сви водили рачуна о томе.

Било је већ неколико месеци како сам се био предао тајним истраживањима кад случајно сретнем Сен-Жермена, онога

који ме је својим посетама толико пута запрепашћивао. Са њим беше неки Буден кога сам виђао као ресторатера у улици Прувер, и кога сам познавао као што се обично познаје кафеција код кога с времена на време свраћамо да се за паре поткрепимо. Он ме је лако познао и приђе ми онако, фамилијарно, али ја га примим хладно. „Јесам ли вам што учинио, рече ми он, те ми тако одговарате? — Не, али сам дознао да сте били полициски шпијун. — То је истина, био сам полициски шпијун, али, кад дознате узрок, сигуран сам да ми нећете замерити. — Тако је, прихвати Сен-Жермен, нећеш му замерити. Буден је добар човек, ја јемчим за њега као за себе. У животу има често ствари које се не могу избећи. Буден је примио то место, о коме ти говориш, само да би могао спасти брата, а ти треба да знаш, да ј· он рђав, ја му не бих био пријатељ.“ Примио сам објашњење Сен Жермоново као умесно и општио сам са Буденом.

Сен Жермен ми је испричао шта је радио од последњег одласка који ми је учинио толико задовољства. Пошто ме је похвалио како сам вешто утекао каза ми да је, кад сам ја затворен, добио старо место, али да га је изгубио поново и да је остао на улици.

Замолио сам га да ми каже што о Блонду и Дилику. — Мој пријатељу, рече ми он, обојица су погубљени у Бове-у. Кад рече да су ова два разбојника искусили казну за своје злочине, било ми је још једино жао, што гилотина није одрубила главу и њиховом саучеснику.

Пошто испразнисмо неколико флаша вина ми се растадосмо. Видећи ме рђаво обученог Сен-Жермен ме на растанку упита шта радим, и, кад му ја рекох да не радим ништа, он ми обећа да ће водити рачуна о мени ако се укаже нека прилика. Приметим му да је боље да се не састајемо одмах јер нас могу похватати. — Видећеш ме кад ти хоћеш, рече ми он; ја чак тражим да ти к мени дођеш“. Кад сам му то обећао дадс ми адресу, а не запита ме за моју.

Сен-Жермен није више за мене био страшан и решим се да га не губим из вида, јер ако хоћу да гоним злочинце нико није у мојим успоменама јаче записан него он. Одлучио сам се да спасем друштво од једног таквог неваљалца који су тад плавили престоницу. Беше то једно време кад су се крађе свију врста страшно умножиле, није се говорило ни о чему другом до о однетим стварима, пробијеним дућанима и о обореним затварачима. Више од двадесет фењера били су једно за другом однесени из улице Фонтен-о-Роа и никако се није могао пронаћи крадљивац. За читав месец дана полициски службеници су постављали у тој улици заседе, али баш прве ноћи, кад су заседе дигнуте, фењери су опет однесени. Изгледало је то као неко зачикивање полиције. Онда узмем ја на себе да крадљивце похватам и, на велико незадовољство свих Аргуса са која Нор, за кратко време успем да их предам правди и сви буду осуђени на робију. Међу њима био је један који се звао Картуш. Не знам да ли је на њега утицало име или је имао печега наслеђеног; може бити да је био потомак чувеног Картуша. Остављам геналозима да реше то питање.

Сваки дан сам чинио открића; у затвор су улазили готово само људи који су по мојим обавештењима похватани, а никоме од њих не падаше на памет да што на мене посумња. Ја сам обично тако радио да се није могло ништа дознати о мојој улози; готово сви које сам познавао сматрали су ме као најбољега друга, а неки су се сматрали још за срећне да ми казују своје планове и за задовољство да опште самном, макар да ме само питају за савет. Обично сам се с њима састајао иза варошких зидова. Једнога дана кад сам пшао путем ван вароши застуави ме Сен-Жермен; Буден беше још с њим. Позваше ме да ручамо: примим, и о вину ови су имали част да ми предложе да будем трећи у једном разбојништву. Требало је „експедирати“ два старца који су заједно становали у кући у којој и Бурден, у улици Прувер. Сав дршћући од овог њиховог поверења благосиљао сам вишњу силу што их је упутила к мени. Прво сам се устезао да уђем у овај њихов план, али на крају направим се да пристајем, и уговоримсо да се само чека згодан моменат па да се изврши. Пошто смо тако уговорили ја кажем Сен-Жермену и његовом другу до виђења и, решен да спречим злочин, похитам и известим г. Ханри-а, који ме позва одмах да би чуо најситније појединости о предмету за који сам му јавио. Он је прво хтео да се увери да ли сам ја доиста позван или, може бити, да сам из рђаво схваћене ревности прибегао провокацији. (навођењу) љутио сам се на то, јер нисам имао никакав други подстрек, и он прими моју изјаву као истиниту и рече ми да је задовољан, али ми ипак одржа један говор о агентима провокаторима, који ми прође кроз целу душу. „Запамтите, рече ми г. Ханри на завршетку, да су провокатори у друштву највећа божја казна. Кад у друштву нема провокатора злочине врше само одважни, јер их само они и могу смислити. Слаба бића могу се навести, подстрекнути, и да их човек упропасти често је довољно само наћи ослонац у каквој њиховој страсти или у њиховом самољубљу, али у том случају, онај, који употребљава то средство, јесто звер човек, он је прави кривац и њега треба хватати. У полицији, додаде, он боље је не радити ништа него радити то“.

Ма да ми ова лекција није била потребна ипак се захвалим г. Ханри-у, који ми препоручи да одмах идем за овим разбојницима и да их на сваки начин спречим да не изврше намишљено дело. „Полиција, рече ми он још, установљена је колико да уништава злочинце толико исто и да их благовремено спречава да не чине кривична дела, и боље је увек радити пре него после.“ По упутствима, која ми је дао г. Ханри, оставио сам да прође један дан а да се не видим са Сен-Жерменом и Буденом. Рачунао сам, зато што је то дело требало да им донесе доста пара, да се неће зачудити ако будем мало нестрпљив.“ Кад ће већ једном да буде упитао сам их сваки пут кад смо били заједно. — Кад? одговараше ми Сен-Жермен; Крушка још није зрела, а кад буде време, додаде он показујући на Будена, овај ће те известити“ Имали смо још неколико састанка, али се ништа не реши; упитам их још једном као обично. „Ето, сутра, одговори ми Сен-Жермен, ми ћемо те чекати, па да тачно решимо“.

Уговоримо да се састанемо ван Париза и на уречено време скуписмо се. „Слушај, рече ми Сен-Жермен, ми смо размишљали о ствари, она се не може извршити сад, али ми имамо да ти предложимо једну другу, и ја ти унапред кажем да будеш искрен и да одговориш одмах са да или не. Али пре но што почнемо разговор о предмету, који нас је довео овде, морам ти поверити нешто што смо дознали јуче. Каре, кога си упознао у Тврђави, каже да си ти остао био у Тврђави под условом да служиш полицији и да си тајни агент“.

На ове речи „тајни агент“ стаде ме нешто гушити, али брзо се повратим и за срећу они не приметише ништа и ако ме је Сен-Жермен посматрао и очекивао шта ћу одговорити. Присуство духа које ме није никад остављало, поможе ми да нађем одговор. „Изненађујем се, рекнем му што ме сматрају за тајног агента, знам извор те приче. Ти не знаш, ја сам требао бити преведен у Бисетр, на путу сам утекао и остао у Паризу јер нисам имао чиме ићи даље; човек мора да живи где има прихода. За несрећу ја сам био принуђен да се крију и пресвлачећи се сачувао сам се од потера. Али, увек има по некога који ме познаје, на пример они с којима сам живео у пријатељству, зар међу њима није се могао наћи неко, који би, из ината или из користи, желео да ме достави те да ме ухвате? Да бих се од тих обезбедио увек сам онима, за које сам мислио да то могу урадити, говорио да служим полицији. — Ето, који је исправан! прихвати Сен-Жермен; ја ти верујем и за доказ да имам поверење у тебе упознаћу те са оним што имамо да радимо вечерас. На углу улице Енгјен и Отвил станује неки банкар пред чијом кућом има доста велика башта, која нам може корисно послужити и за напад и за бегство. Данас банкар није код куће, а касу, у којој има много злата, сребра и папира, чувају само два човека; решили смо да је похарамо још вечерас. До сад нас има тројица ти ћеш бити четврти; ми смо рачунали на тебе, а ако би одбио доказао би да си тајни агент“.

Не знајући шта ће још бити ја пристанем одушевљено. Буден и Сен-Жермен изгледаху да су задовољни. Ускоро дође и трећи кога нисам познавао. То је био неки Дебен; и ако је имао породицу ипак је се заборавио те су га ови неваљалци навели на зло. Поче се разговор, говорило се о свачему, а ја сам промишљао како да се похватају на делу, али сам се веома изненадио кад нам приликом плаћања трошка Сен-Жермен рече: „Пријатељи, кад је у питању глава, треба

бити обазрив; данас ћемо извршити уговорено дело, а да би успели сво како сам ја решио и сигуран сам да ћете ви сви одобрити. Око поноћи ми ћемо сви четворица ући у кућу; Будем и ја узимамо на себе унутрашњост, а вас двојица останите у башти спремни да нам помогнете у случају потребе. Ако нам овај посао пође за руком, као што ја мислим, имаћемо од чега живети дуже времена. Али за нашу узајамну сигурност потребно је да се не растајемо до часа извршења дела".

Како сам се ја правио да нисам добро чуо, Сен-Жермен понови ову последњу реченицу. Сад, помислим у себи, не знам како да се извучем; шта да радим? Сен-Жермен је био човек врло дрзак, жудан новца и увек готов да пролије много крви само да до њега дође. Није било још десет сати пре подне, до поноћи било је још дуго, те сам се надао да ћу за време докле чекамо улучити неки прилику да се искрадем и да известим полицију. Ма шта да буде нисам имао куд, пристао сам био на предлог Сен-Жерменов и нисам му ништа приметио ни на ову смотреност, која је била најбоље јемство да неће нико одати ствар. Кад је видео да смо сви његовог мишљења Сен-Жермен, који је својом одлучношћу и разумношћу био стварни вођа дружине, рече нам са неколико речи да је задовољан. »Мило ми је рече он, што сте такви, а што се тиче мене ја ћу чинити све што од мене зависи да заслужим да будем дуго ваш пријатељ".

Договоримсо се да сви идемо у његов стан и од улице Сен-Антоан поседамо у један фијакер који нас одвезе до пред његова врата. Стигав попесмо се у његову собу где смо требали остати до поласка. Затвор и између четири зида, лице у лице са овим разбојницима, нисам знао коме свецу да се молим; било је немогућно наћи неки изговор за излазак.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Председник општине гуњачке, у срезу азбуковачком пита:

I

По § 6. грађ. с. п. кметови села, који општину сачињавају, суде са два одборника или два часна грађанина спорове у свом селу до 10 дин. закључно, — а по § 13 грађ. с. п. пресуда кмета селског одмах је извршна. Закон о таксама код оп. власти, тбр. 359 у спору предвидно је под „а" до 20 дин. таксу у 1 дин. Кад је овако прописао закон о таксама долази питање: може ли оп. суд наплатити ову таксу од једног дин. коју селски кметови суде и наплаћују без писмене пресуде; исто тако потребно је знати и то, *кад је општина састављена из једног села* и нема другог села, могу ли кметови судити оваке спорове до горње вредности.

II

По члану 110 закона о општинама, кмет може непослушног казнити осудити на 24 сата затвора, или од 1 до 5 дин. новчане казне. — и пресуда је извршна, а по чл. 111 истог закона извештавају оп. суд, који уводи у протокол суђења. Појам непослушности много је растегљив и неограничен, и може се у овоме често учинити злоупотреба дане им власти, и оваке казне један грађанин може искусити половину дана у једној години, и неједнако се ово може код кметова примењивати по личном расположењу, независно од суда и жалбе; исто тако није јасно речено, какво саслушање за ово треба имати, и требају ли докази па да неко буде кажњен, а да се не би повредила уставна права грађана.

Молим Уредништве Полиц. Гласника за објашњење и мишљење по овој страри.

— На ова питања одговарамо:

I

По чл. 24. закона о општинама од 24. марта, 1866 г. за место, из којега је главни кмет (председник) није биран кметовски помоћник, па је, по томе, по чл. 41. истога закона, председник и био прва месна власт у селу из којега је он.

Ови кметови (председници) и кметовски помоћници, имали су по чл. 41. поменутога закона право суђења за потриће до 100 гроша чаршијских, а сем тога помирљиво су расправљали тербе, које би се породило због њива, крчевина, забрана и других сличних потраживања.

Пресуде за потриће постајале су извршне, а оне друго ток онда, кад их општински суд одобри.

Изменама § 6. т. д. грађ. суд. поступка од 17. јануара 1876. дато је право сеоским кметовима, *кад је општина састављена из више села*, да суде грађанске спорове до 10 динара остављајући и даље и оно право из чл. 41. зак. о општинама.

О местима, која су сама сачињавала општину, као што су вароши и велика села, закон није истина, можда изречно рекао. али је очигледна ствар, да је ту суђење оставио самим општинским судовима.

Потврде за овако гледиште налазимо донекле у последњем ставу § 13. грађ. суд. поступка, који такође помиње само пресуде сеоских кметова, а то се види и из чл. 103. и 109. закона о општинама, где се предвиђају дужности председника општина, али где се о суђењу до 10 динара не вели ништа.

Не би се, у осталом, могла ни објаснити потреба, да се ова суђења пренесу на поједине кметове и у оним местима, где постоји општински суд, као непосредна местна власт, нити би се то дало поклопити са чл. 100. зак. о општинама.

Према томе, кметови оних општина, које су састављене из једног села или вароши, имају учешћа у суђењу ових спорова до 10 динара само као чланови општинског суда.

Ово исто важи и за случајеве из чл. 24. и 26. зак. о чувању пољског имања. Такса за њихове пресуде не би се могла наплаћивати, кад се у т. 359. говори о суђењу код општинских судова, а не и кметова.

II

Уставом од 5. јуна 1903. године, који у своме члану 11. поставља правило, да нико не може бити осуђен, докле не буде *надлежно саслушан* или законим начином позван да се брани, уведен је у живот закон о општинама од истог дана, који у својим члановима 109. и 110. дозвољава, да кметови и председници могу изрицати извесне казне над непослушнима, и да су њихове пресуде одмах извршне.

С обзиром на прилике, у којима се налазе председници и кметови кад изричу казне у смислу чл. 109. и 110. закона о општинама, не може се тражити, да они воде формалне извиђаје, какви се траже полицијском уредбом и кривичним судским поступком.

То се не може, велимо, тражити од њих, јер они ове казне махом изричу ван општинске суднице, много пута и ноћу, н. пр, приликом гашења пожара, у пољу приликом разних извиђаја, кулука и томе слично, те је физичка немогућност да се непослушни писмено саслушавају и пресуде доносе, него је довољно кад се *усмено позову од стране кметова или председника да се бране за непослушност*, па се они, по оцени ових, не могадну одбранити.

Овакав поступак задовољавао би чак и наређења чл. 11. Устава, јер се и тамо само тражи да се некоме пружи могућност одбрано, а не вели се на који ће начин она бити.

Ако би се хтело рећи, да је то регулисано полицијском уредбом и кривичним судским поступком, онда се на тај приговор пружа тај одговор, да је законодавац овим специјалним законом пружио ова права кметовима и председницима и поред овакве уставне одредбе, и да је овакав закон обвозан и за власти и за све остале, све и да би био у супротности са самим Уставом.

Према томе могло би се истаћи питање: да ли закон одговара одредбама уставним, али се никако не би могла оспорити његова важност, кад му не оскудевају услови из чл. 35. Устава, пошто су вршеном ревизијом закона о општинама од 1903. и 1905. па и оном од 24. децембра 1909. године ипак задржате одредбе из чл. 109. и 110. истога закона.

Из ових разлога погрешно је поступање оних првостепених судова, који у опште улазе у оцену ових пресуда кметовских и председничких, по жалбама осуђених, па их чак и ништо, јер они на то немају права, пошто су ове осуде извршне и против истих нема места жалби.

Наравно, да се судска надлежност не искључује у случајевима чл. 28. Устава, кад се подигне тужба против поменутих часника, ако они нису пружили могућност дотичнима да се *умесно бране*, или су учинили какву другу повреду права појединаца својим незаконитим радом.

Кад је, дакле, закон о општинама донесен суделовањем оба законодавна фактора (чл. 35. Устава), онда је он по чл.

117. Устава обвезан и за судове и они га морају вршити онако, како он гласи, све дотла, докле се не би укинуо на начин, који одређује чл. 116. истог Устава.

Наређење чл. 9. Устава, нема ничега заједничког са случајевима из чл. 109. и 110. јер оно говори о *притвору* а овде је у питању *осуда*.

Према овоме, кад год има оправданих разлога, кметови и председници могу изрицати усмене осуде по чл. 109. и 110. поменутога закона, пошто кривца позову *усмено да се брани,* па нађу да он свој поступак није могао оправдати, а осуда је међутим, неопходно потребна ради рода, безбедности или одржања угледа власти.

За овакав законити рад они не би требали одговарати, ма да многи државни судови другчије гледају на ову ствар

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Један случај из примене закона о сувоземним јавним друмовима.

Окружна скупштина једног округа, донела је одлуку да се извесни путеви не приме за окружне путеве, већ да остану или државни или општински.

Надзорна власт налазећи да је ова скупштинска одлука противна чл. 2. зак. о јавним сувоземним путевима задржала ју је од извршења. И Министар Унутрашњих Дела, усвајајући ово решење надзорне власти, послао је предмет Државном Савету у смислу чл. 14. зак. о уређењу округа и срезова.

Државни Савет расмотривши овај предмет нашао је: да решење надзорне власти не одговара закону, јер ови путеви према чл. 2. закона о јавним сувоземним путевима треба да дођу у ред државних а не окружних путева, и да према томе и њихово одржавање у исправном стању не може пасти на терет округа, већ на терет државе, с тога је, а на основу чл. 14. зак. о уређењу округа и срезова донео одлуку: да се решењем надзорне власти поништи.

Одлука од 10. августа 1912. г. Бр. 5969.

Имају ли полицијски чиновници право на подвознину, кад врше службени посао ван круга њихове редовне службене дужности?

Решењем Министра Народне Привреде од 7. јула 1910. г. № 2311, одређен је Љ. К. начелник срески, за члана комисије за процену штете причињене Бор. Рудником околним селима.

По свршеном послу Љ. К. обратио се Министарству Нар. Привреде, да му се исплати 118 дин. на име дневнице и подвознине.

Министар Народне Привреде признао му је само право на дневнице у 60 дин., а од осталог тражења одбио га је на основу чл. 27. зак. о дневници, подвознини и селидбини држ. чиновника, пошто он ужива стални годишњи додатак за држање коња и путовање по срезу, у коме је и овај посао вршио.

По изјављеној жалби Државни Савет поништио је ово решење Министарство са ових разлога:

Кад се из аката види, да је жалилац решењем Министарства Нар. Привреде од 7. јула 1910 год. № 2311, одређен за члана комисије за процену штете причињене Борским Рудником околним селима, онда жалиоцу припада право на подвознину по чл. 1, 5, и 9. зак. о путнини и селидбини држав. чиновника, пошто је он овај посао вршио ван места свога становања и који не спадају у његову редовну службену дужност као начелника среског, што му је и сам Министар у свом решењу признао, јер му је признао право на дневницу по чл. 13. пом. закона и исту исплатио. И кад је жалилац по самом признању Министровом, имао права на дневницу, онда је морао имати права и на путнину — километражу. те му министар није могао ово право оспоравати на основу чл. 27. пом. закона, кад жалилац овај посао није вршио у својој редовној дужности зашта има свој додатак, већ је као комесар вршио сасвим засебан посао који по закону не долази у делокруг начелника среског.

Одлука од 3. августа 1912. године Бр. 4500.

За наплату општинског дуга не може се узети у опис и продати општинска шума без одлуке збора, одобрења Министа Народ. Привреде и Државног Савета.

Извршном пресудом неготинског првостеп. суда од 1. маја 1910 г. Бр. 10004, осуђена је општина голубачка да плати Ј. М. дуг у 3865.25 дин.

За напдату овога дуга начелник среза поречког узео је у попис и продао општинску шуму, коју је купио М. Ј. из Голубиња. Противу продаје није било жалбе у законом року.

Ну Министар Народне Привреде према чл. 2 и 62 закона о шумама, наредио је да се продаја ове шуме задржи од извршења и да се дуг што га општина има плаћати по судској пресуди, исплати из готовог новца што га општина има. налазећи да је одређивањем да се шума прода повређен чл. 62 закона о шумама а да се тиме изигравају и законска наређења о претходном одобрењу продаје од стране Државног Савета (чл. 33. закона о општинама) и Министра Нар. Привреде (чл. 69 закона о шумама и 39. правилник о сечи шума).

О овом известио је решењем и купца и општину.

Против овога решења изјавили су Државном Савету жалбу и купац и пуномоћник општински, и у жалби навели: да је Министар овом својом одлуком прекорачио круг своје власти, јер је решавао о предмету о коме није имао права да решава, пошто је по §§ 501. и 502 грађ. суд. пост. само суд надлежан да оцењује је ли продаја правилно извршена или не; да је позивање Министрово на чл. 2 и 62 закона о шумама неумесно; и да је новац што га општина има, према одлуци Министра Просвете, искључиво намењен за подизање школске зграде.

Државни Савет нашао је да је решење Министрово на закону основано, па је жалбу као неумесне одбацио.

Одлука од 24. августа 1912. год. Бр. 6516.

Случај спора око надлежности за разматрање решења Управе гр. Београда. (Сукоб о надлежности између Министра Ун. Дела и Министра Грађевина).

Пресудом Суда општине града Београда од 19. септембра 1911. г. Бр 20498. кажњен је Н. Н трг. из Београда, са 100 дин. новчане казне на основу чл. 3. грађевин. закона, §§ 4. и 25. полиц. уредбе зато, што је на свом имању без дозволе подигао једну зграду за становање противно чл. 4. тач. 1. грађев. закона.

Решењем Управе града Београда од 18.-XI-911. Бр. 145. оснажена је пресуда суда општине града Београда с тим да казна по истој буде 50 а не 100 дин.

Противу овог решења Н, Н. је изјавио жалбу Министру Грађевина, коју је Управа гр. Београда решењем својим од 28.-I- 912. Бр. 45. одбацила као неблаговремено поднету, пошто није надлежној власти поднесена у року од три дана од дана саопштења.

И противу овога решења изјављена је жалба Министру Грађевина. Но, Министар Грађевина није се ни упуштао у расматрање исте налазећи да он зато није надлежан већ Министар Ун. Дела. Како се и Министар Ун. Дела огласио за ненадлежног, Министар Грађевина упутио је цео предмет Држав. Савету да он одлучи ко је надлежан.

Државни Савет размотрио је предмет овог сукоба о надлежности па је нашао:

Да се из пресуде суда општине града Београда од 19.-IX-1911. год. Бр. 20498, која је над жалитељем Н. Н. изречона, види, да је он кажњен за дело из чл. 3. и 4. тач. 1. грађев. закона за град Београд. Па како је за разматрање пресуда и решења као и за сва питања која се расправљају таквим решењима по чл. 8. и 35. поменутог закона надлежан Министар Грађевина, — то је Државни Савет на основу тач. 7. чл. 144. Устава, тачка 7. чл. 5. закона о уређењу Државног Савета и чл. 32. свога пословника решио: да је за расправу покренутог питања надлежан Министар Грађевина.

Одлука Државног Савета од 24. августа 1912. год. Бр. 6483.

К. И. Б.

Разумевање § 673 грађ. законика. — Рок тужбе за прече право куповине.

(Одлука опште седнице Касац. Суда од 24. априла 1912. г. Бр. 5294.)

Светислав Т. у тужби навео је, да је његов отац Михаило Т., продао једну њиву Мих. Првуловићу, но да он, као син продавчев, према § 673 грађ. зак., има прече право откупа овог имања; па је молио суд да пресуди: да он има прече право откупа поменуте њиве, по-

лажући у депозит 930 дин., као погођену цену спорне њиве.

Првостепени је суд пресудио био: да се тужилац Светислав од тражења прочег права откупа означеног имања одбије, као тражења ништавног. Апелациони суд одобрио је био ову пресуду.

Но, по жалби тужиоца Касациони је Суд поништио ову пресуду Апелационог Суда са ових разлога:

Смисао наређења § 673 грађ. зак. да се тужба за прече право куповине има поднети за 30 дана од дана судом потврђене и објављене продаје јесте тај, да тај рок почиње од дана судом потврђене тапије о преносу имања, јер се према наређењима §§ 292.—295. грађан. зак. пренос непокретног имања искључиво врши пренашањем и потврдом тапије, зато је потребно да Апелациони Суд, с обзиром на овакво разумевање наведених законских прописа оцени, да ли је тужилац изгубио право на тужбу за прече право куповине, а ово тим пре што је уговор о продаји и куповини закључен између купца Првуловића и продавца Михаила Т. потврђен само неспорним судијом, од кога је одузета надлежност потврђивања тапија, а не судом, коме је то стављено у дужност.

Апелац. Суд није усвојио ове примедбе, већ је дао следеће против-разлоге: Апелац. Суд у пом. својој пресуди § 673. грађ. зак. а у изразима: *„за 30. дана од времена продаје судом потврђене и објављене тапије“*, дао је смисао тај. да одређивање рока за подношај тужбе о праву прекупа, по суштини својој значи то, да се тај рок има да рачуна од дана када је продаја постала јавна. Дакле, за тај рок меродаван је дан сазнања за извршену продају, а тај дан сазнања узима се да тече од дана када је суд продају потврдио. У овом конкретном случају од дана када је неспорни судија потврдио уговор о куповини и продаји, јер смисао наведеног законског прописа није тај да се судска потврда мора односити *само у погледу издања тапије па да се тај рок има рачунати да тече од дана када је тапија судом потврђена, већ да се односи на сваку судску радњу, која има за предмет потврду оваквих правних послова.*

Међутим одљење Касац. Суда ово питање о дану када се тај рок од 30. дана у § 673. грађ. зак. има да рачуна, узима сасвим друго становиште. *Оно налази, да тај рок почиње од дана судом потврђене тапије о преносу имања,* а не и од дана судом потврђеног уговора о куповини и продаји, као што Апелац. Суд узима, налазећи за разлог то, што се према наређењима §§ 292.—295. грађ. зак. *пренос непокретног имања искључиво врши пренашањем и потврдом тапије.*

Разумевање § 673. грађ. зак. овако како је то учинило одељење Касац. Суда Апелац. Суд налази, да није у духу нашег закона, а то са ових још разлога: По нашем грађ. законику, пренос непокретног имања не врши се *искључиво* пренашањем и потврдом тапије од стране суда, а то се јасно види из одредаба § 285. и § 286. грађ. зак. Тако, по § 285 „оне ствари које имају већ господара, могу се прибавити кад законим начином од једног прећу на другог,“ — па одмах у следећем пропису § 286. даље стоји: „Ово (т. ј. законо прибављање ствари) бива или кад два или више њих *међу собом уговор учине* или кад ко наредбу учини на случај смрти или кад судија тако реши или кад закон сам тако опредељава.“

Постављајући у ова два прописа опште принципе о прибављању ствари дериватинвим начином, законодавац је даље у § 292.—298. гр. зак. регулисао специјално питање о прибављању непокретног имања, па је у поменутим прописима као и решењу од 16.-IV-1850. В№ 571. (Збор. V стр.. 126), установљавајући баштинске књиге наредио, да, пренашање непокретних добара неће имати силу и важност ако се такво није у баштинске књиге увело“.

Но, одмах по том, не могући да одмах уведе баштинске књиге, да би задовољио ону потребу којој би баштинске књиге имале да служе, законодавац је издао друго решење од 13. јуна 1850. г. В№ 1197 (Збор. V стр. 259.) у коме наређује: „да до установљења баш. књиге... судска потврђења тапија *и других уговора о преносу* права притежања имају ону исту правну важност коју и убаштињење по §§ 292. и 298. грађ. зак. имају“...

Дакле, место баштинских књига, законодавац је сада установио извесну групу исправа, које би представљале баштинске књиге, до установе ових, а то су: *тапије и други судом потврђени уговори о преносу.* Из овога се јасно види да законодавац ни једној ни другој групи исправа није дао какво првенство, нити је пак међу њима учинио какву разлику. Он их је узео да само привремено заступају баштинске књиге, *а као гаранцију за пуноважан пренос некретних ствари, законодавац се задовољио само у судском потврђивању тих исправа...*

Према овоме, када како судом потврђена тапија тако и судом потврђени уговор о преносу непокретног имања имају по нашем законику потпуно исту правну важност, — онда се онај рок у 30. дана предвиђен у § 673. грађ. зак. за прече право куповине има рачунати од дана или судом потврђене тапије, или пак од дана када је уговор о куповини и продаји судом потврђен. Па како је у овоме спору тужилац Светислав тужбу којом је тражио прече право куповине спорног имања поднео суду после 30. дана пошто је уговор о куповини и продаји истог имања судом потврђен, — то се он од тужбеног тражења има и одбити, као што је Апелац. Суд и пресудио. А овакво мишљење усвојила је Општа седница Касац. Суда од 20. маја 1910. г. бр. 6425.

Касац. је Суд у општој својој Седници од 24. априла 1912. г. бр. 5294. одбацио ове противразлоге, а усвојио примедбе овога одељења.

У смислу горњих примедаба, Апелациони је Суд, преиначавајући првостепену пресуду, пресудио: „да тужилац Светислав има прече право куповине спорног имања његовог оца Мил. Томића...“

Један случај примене § 471. тач. 4. грађ. суд. поступка.

(*Одлука Касац. Суда од 5. Септ. 1911. бр, 10451.*)

Јеленко Ђ. из С. тужбом својом навео је, да је од станка Ђ. купио један плац за 150. дин. још 15. јуна 1907. год. и куповну цену му потпуно исплатио; па је тражио да суд осуди продавца да му изда тапију, пошто по уверењу суда општине с. Бр. 342. 1911. г. има довољно земље по § 471. грађ. пост.

Тужени Станко навео је, да је доиста тужиоцу продао спорни плац за 150. д. и примио новац. али како по § 471. гр. суд. пост. нема довољно земље, то му ни тапију није могао издати и стога је положио куповну цену, те да се уговор о продаји и куповини раскине.

Првостепени је Суд осудио био туженог Станка, да у року од 30 дана изда тужиоцу Јеленку судом потврђену тапију на спорни плац, што ако не учини у остављеном року, да тужиоцу судска пресуда служи као основ за убаштињење.

Но по жалби туженог Станка, Касациони Суд примедбама својим од 5. септембра 1911. бр. 10451, поништио је ову пресуду првостеп. суда са ових разлога: Пресуда првостеп. суда не одговара закону, јер је изречена на непотпуном извиђају, противно § 166. гр. суд. пост., а на име уверење суда општине с. не одговара правилима од 4. фебруара 1877. Бр. 354, прописним за извршење тач. 4а § 471. грађ. пост., јер је према тач. 11. истих правила, суд општински био дужан да у овом уверењу назначи и то: да ли је тужени Станко, како у време закљученог уговора тако и сада имао још коју пореску главу у кући, која је са њим на задружном имању живела, и ако је имао, да ли је и за ту пореску главу остало онолико земље колико закон за за свакога задругара одређује, то је суд био дужан да, по званичној дужности, прибави друго уверење у коме ће и то бити назначено. А сем тога, када се у овоме уверењу тврди, да тужени Станко има 4·70 хектара земље заједно са оном земљом коју је купио од дана продаје спорне земље па до дана издања уверења, — онда је ради правилнијег пресуђења потребно да се од суда општинског у томе уверењу које се има прибавити назначи и то, да ли тужени од те купљене земље има тапију да је дакле то имање у несумњивој његовој својини, и да ли би он, сем те купљене земље имао још довољно земље ако би тужиоцу спорну земљу морао уступити. Тек кад суд овакво уверење буде прибавио, и од тужиоца на рочишту узео потребну реч, има да приступи оцени и пресуђењу.

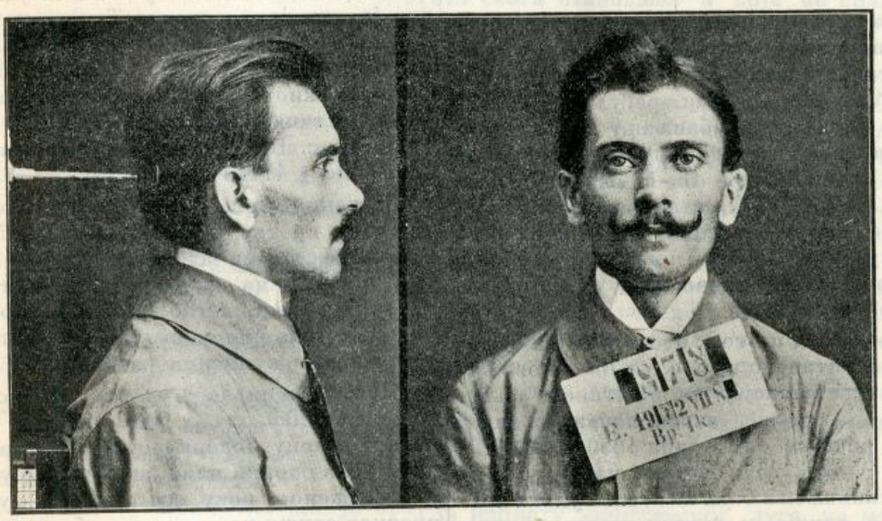
Првостепени је суд усвојио све примедбе и даље поступио по закону.

Ј.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Мартин Сабо, банкарски чиновник, чију слику износимо, осумњичен је за крађу 6000 крона из Банке Давида Еплера, у улици Краљи, у Пешти.

Мартин Сабо.

Мартин је рођен у Каши, у Мађарској, стар 27 година, висок 163 см. косе смеђе, лица уочљиво бледог.

Акт Управе града Београда Бр. 29740.

Мартин Бургин, осуђеник митровичког казненог завода у А. Угарској, чију слику износимо, побегао је.

Мартин Бургин.

Он је стар 35 година, висок 160 см. образа дугуљастих у опште смеђ.

Ко га ухвати, добиће 40 крона награде.

Акт Управе казненог завода у Митровици Бр. 1519.

Војислав Павловић, из Црног Кала, судски притвореник у Крагујевцу, побегао је са рада. Стар је 28 година, омален, црномањаст, сув, у оделу од шајка.

Депеша начелства округа крагујевачког Бр. 15867.

Петар Стојаковић, из Земуна, осуђеник митровичког казненог завода, чију слику износимо, побегао је.

Петар Стојаковић.

Он је стар 27 година, стаса средњег и снажног, у опште црномањаст и бубуљичав по лицу.

Награда за хватање 40 крона.

Акт Управе казненог завода у Митровици Бр. 120,

Милан Јаковљевић, из Бруснице, који одговара за убиство, побегао је. Стар је 32 године, раста обичног, у опште плав, у оделу сељачком.

Депеша начелника ср. таковског Бр. 8779.

Милован Николић, столарски радник, извршио је разне крађе у Трстенику па побегао. Он је повисок, добро развијен, црномањаст, косе и браде проседе.

Депеша начелника ср. трстеничког Бр. 12168.

Ђорђе Нешић, из Мраморца, одговара за крађу, али се не зна где је. Он је средњег раста и у опште црномањаст.

Депеша начелника среза јасеничког, округа смедеревског Бр. 12153.

Радован Дамњановић, калфа ковачки, извршио је крађу своме газди у Аранђеловцу, па побегао. Стар је око 14 година, омален, плав.

Депеша начелника среза јасеничког, округа крагујевачког Бр. 1520.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

ТРАЖЕ СЕ

Стојан Стевановић, из Пруговца, касапски момак, стар 13 година, висок, сувоњав, отумарао је незнано где.

Депеша начелника среза алексиначког Бр. 14789.

Милосав, син Јове Стевановића, из Д. Љубеша, отумарао је незнано где. Стар је 14 година, у опште плав.

Депеша начелника ср. моравског, округа нишког Бр. 11275.

КРАЂА СТОКЕ

Вучи З. Жикићу, из Звездана, украден је коњ длаке доратасте затворене, стар 3 године, висок 160 см. на челу цветаст, са потсеченим репом.

Депеша начелника ср. зајечарског Бр. 14397.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ову покрађу.

МАНГУП СТОКА

У атару општине заграђске нађена је мангуп кобила, длаке доратасте, има једну гуку до предњих ногу и на гребену беле длаке.

Тражи се сопственик.

Депеша начелника ср. качерског Бр. 7128.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије

Уредник Душан Ђ. Алимпић.

БРОЈ 34. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 9. СЕПТЕМБРА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

(ВЛАСНИК МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА)

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ЗА ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“ НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Душан Р. Трифунац, начелник II класе среза ражањског, на основу § 76. зак. о чиновницима грађанског реда, отпусти из државне службе с тим, да му се на име помоћи издаје из државне касе 30% од његове досадашње плате.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 4. септембра 1912. године, у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Јован Л. Илић, секретар прве класе начелства округа моравског, на основу § 70. закона о чиновницима грађанског реда, стави у стање покоја с пензијом, која му према годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 4. септембра 1912. године, у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

СУЂЕЊЕ ПРЕД ИЗБРАНИМ СУДОМ

Кад настаје суђење пред избраним судом?

По § 157. „Кад парничари предстану суду на рочиште, одређено за извиђање и суђење њихове парнице, председник ће их понудити да се равнају или да се сагласе на избрани суд, представивши им последице парничења.... Ако на избрани суд пристану, поступиће се по глави 16. о избраном суду“.

Према овоме и пристанак на суђење пред избраним судом чини те престаје извиђање и суђење једне парнице пред државним судом по нарочитим за то прописаним правилима грађанског судског поступка, и отпочиње суђење пред избраним судом, за чију процедуру при суђењу важе, у неколико, другачија правила, као што ћемо се ниже уверити. Законодавац пак наређује председнику за то да парничаре приволи на поравнање односно на суђење пред избраним судом, што је парничење пред државним судом скопчано са већим трошковима и већим губитком времена но свршавање парнице поравнањем односно пресудом избранога суда.

Кад се парничари пред судом на рочишту сагласе, да им избрани суд спор пресуди, онда ће суд тај њихов споразум — уговор — уписати у протокол (белешку) и у свему даље поступити као у случају поравнања. Свакој парничној страни дакле издаће се оверени препис тога протокола (§ 436. при крају), па ће онда првостепени суд прекинути сваки даљи рад по том спору.

Међу тим могућно је да се парничари и ван суда сложе да им њихову расправу пресуди избрани а не државни суд. Тада парничари, не предајући тужбу односно одговор на тужбу, ни првостепеном односно општинском суду, морају саставити у писменој форми уговор о томе да им парницу, коју по закону (§ 433) може судити избрани суд, овај суд расправи, морају то писмено сачинити у два примерка, тачно у њему означити пр дмет, о чему ће избрани суд судити[1]) и лица, која ће судије и њихови заменици (§ 435. ал. 1) бити, па онда потврдити га код полицијске власти — 436, или код судије за неспорна дела — чл. 149. правила о поступању у неспор. делима. Све су ово битни захтеви за важност уговора о избраном суду, с тога ако који захтев није испуњен, уговор не важи и странке нису обавезне изнети своју парницу пред избрани суд.

На овај начин закључени уговор (compromissum) обвезује оба парничара на то, да им парницу пресуди избрани суд — § 437. Ако би један парничар поднео тужбу редовном суду, онда би други имао права чинити приговор да је редован суд ненадлежан за расправу спора, и тај би приговор учинио да се тужба, као ненадлежном суду поднесена, одбије — §§ 112, 49.

Наравно да и од овог уговора могу *парничари одустати*, и онда је за расправу надлежан редован суд, ако није парница о коме предмету из § 434. Једностраном одустанку нема места — § 437. У случају кад једна уговорна страна неће да поштује закључени уговор о суђењу пред избраним судом, онда ће друга страна „захтевати да полицијска власт уговор изврши“, то јест поднеће писмени уговор полицијској власти да она у смислу § 438. извести судије и заменике о избору, па њих и парничаре да позове на суђење.

Уговор да им парницу избрани суд пресуди, могу закључити само они парничари, који могу по својој вољи располагати предметом спора — § 433, а то су они, који могу лично, сами собом, дакле без заступника водити парницу — § 59.[1]) Пуномоћник може пристати на избрани суд, ако има опште пуномоћије — § 83. А оне само парнице могу се избраним судом пресудити, о чијем се предмету могу парничари поравнати (§ 433). То су пак оне парнице, у којима је у питању чисто приватно-правни интерес парничара, парнице, чијим предметом могу стране по вољи располагати. Избрани суд, дакле, ни по споразуму парничара не може судити оне парнице, где је у питању поред приватнога и *јавни интерес*, н. пр. парнице о важности односно неважности брака (§ 856. грађ. зак.),

[1]) Означење предмета, о чему ће избрани суд судити, замењује у овом случају тужбу у редовном поступку, и за то је добро да оно обухвати по могућству све оно, што се у § 94. за тужбено писмено прописује.

[1]) Законски заступници могу за своје штићенике закључивати уговоре о избраном суду. Али, у погледу процесних радња пред избраним судом, за њих важе и прописи тач. 7., 8. и 11. чл. 75. зак. о старатељ. и чл. 94. истог закона.

о брачности деце, о атрибуцијама мужевљеве власти, о форми тестамента и др.

Али има извесних парница, које може судити *само* избрани суд. Тада се — у супротности према *уговорној* или *вољној*[1]) *надлежности* избранога суда (§ 433. „могу се сложити“), о којој је горе било речи — вели да постоји *апсолутна надлежност* избранога суда. Тако се у § 434. вели: „У следећим случајевима судиће *увек* изабрани суд кад год предмет прелази вредност суђења општинских судова:

1., о потрици, ма колико велика штета била, па ма и кривице било, о којој би имао окружни суд судити[2]);

2., кад је спор о синору између појединих општина, без призрења на вредност предмета;

3., о накнади штете због нарушеног уговора о спреги;

4., распре о стоки, кад је случај да се она помеша, или да се ко упозна у стоку;

5., распре, које би се породиле о деоби ортака у почесним радњама (§ 47. тргов. зак.).

И распре при деоби имања између задругара, у колико би се ова само њих тицала“.

Према томе, а с обзиром на § 6., ако вредност оспореног предмета у овим набројаним парницама не прелази суму од 200 динара — изузимајући тач. 2. § 434. — онда је за суђење ових у § 434. набројаних парница апсолутно надлежан *општински* или од њега одобрени изабрани суд (види § 15. ал. 5.) а ако је вредност спора преко 200 динара, онда увек суди изабрани суд, за чију су процедуру меродавни прописи §§ 435., 436., 437., и сл.

Разлог, који је руководио законодавца, да усвоји ову апсолутну надлежност из § 434, јесте у томе, што је оправдано претпостављао, да ће за спорове из § 434. бити потребно да их пресуђују људи, у које парничари имају нарочитога поверења, и за које се претпоставља да познају локалне прилике и односе парничара. За правилну расправу ових спорова, због природе њихове, не тражи се толико правничка спрема, коју имају државне судије, колико часност, познавање местних односа, здрав разум и поверење својих сугрђана, а све се то претпоставља да имају избране судије, које сами парничари бирају.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

СУДОВИ ЗА ДЕЦУ

Под овим насловом доносе: *Les Documents du progrès,* у последњој свесци следећи интересантан чланак о скорашњем закону о судовима за децу у Француској, а из пера Ferdinand Drefus-a, сенатора Seine-et-Oise. Како се на питање о малолетним деликвентима и у нас почела обраћати већа пажња оснивањем друштава за патронажу и другим средствима, то доносимо овај чланак држећи да ће бити и за нас од интереса.

Идеја о судовима за децу дошла је из Сједињених Држава. По том је освојила Енглеску, Немачку и Италију. Закон, који тек што је усвојио француски парламенат, увешће је у нашу судску организацију, прилагођавајући је нашим обичајима: може бити реформа је могла бити смелија; но, и оваква каква је она конституише прогрес и клица ће се развити.

* * *

Прерани или превремени злочинци, није специјалан феномен за Француску. Свуда су кретање општег криминалитета и кретање младићског криминалитета солидарни. „Ово страховито пењање“, као што је то рекао Alf Fouillée „знак је моралне кризе, чије нам увећане резултате показује код створења која имају најмање личне одговорности а највише лакоће за сугестије средине“.

У Паризу су најчешћа нарушења малолетника од 16 година: скитничење, просјачење и крађа.

Скитничење, то је школа улице, са својом допуном: порнографским или крвавим сликама, срамним призорима и саблажњивим посетама. Дете је љубопитљивог темперамента; прилика или сиротиња чине остало. Огњиште без родитеља смрзнуто је; улица је гостољубивија него *дом* без оца и матере, равнодушних или заузетих у фабрици. Просјак је брат скитнице; најчешће обоје чине само једно. Дете—скитница, које је то научило од родитеља или професионалних, пружа руку да добије оно што му треба, ако га се не докопа лукавством или силом.

Тада ступа у војску малих лопова која има многострука одељења: лопове који краду из аузлога, кесароше или лопове на пијаци, које рекрутују и којима управљају изабране или наметнуте старешине.

Деца деликвенти нарочито се рекрутују у великим варошима, у индустријским центрима. у морским пристаништима.

Зло долази великим делом од нових економских услова које је створила велика индустрија. Пунокрвност индустријских центара, развитак фабрика, подела рада у све многобројније радионице, сав овај уређен механизам који формира издржаје модерног света, не измирује се лако са одржањем породице. Било да се ова вољно дезорганисала разводом брака, слободном заједницом, неслогом родитеља, или је кућа растурена смрћу, болешћу, напуштањем, осудама оца или матере, резултат је исти. Кад је огњиште само један мит (басна), дете постаје деликвент.

* * *

Идеје које владају новом институцијом јесу специјализација магистрата (судија), специјализација суда, поступка и казни.

Закон је подељен у три одељка. Први одељак циља на малолетнике испод 13 година; други се тиче малолетника од 13 до 18 година; трећи организације надзора над слободом.

Казнени законик од 1810. измењен законом 12. Априла 1906. разликује два периода: период који иде до 18 година; за време кога судија решава о питању разбора или неразбора; од 18 година почиње период пуне одговорности. Зар не би било боље утврдити једну границу испод које питање о разбору не би могло бити баш ни постављено?

Као год што је нелогично изводити сувише младу децу пред судове, исто је тако нелогично вршити и само кривично гоњење (истрагу) против тако младе деце.

Теоријски се препоручује паркетима да не предузимљу гоњење према деци која имају мање од 12 год.

У ствари, 15. априла 1910. имало је 535 дечака који су дошли пре доба од 12 година у школе за поправку Saiut-Hilair,-a, Saiut-Joseph-a и Frasne-le Château. У истој епоси имало је 2202 малолетника од 12 до 16 година у јавним и у приватним колонијама, и 549 девојака младих, млађих од 16 година које су задржане у школама за чување и у приватним заводима.

Ове су цифре испод стварнога броја деликвената. Дешава се да паркети не предузимају ништа против деликта одвећ младог детета, да би га поштедели од судске истраге, и то је често у толико горр за дете, за друштво и за саму породицу.

Кад је чињена истрага, судија извија са законом, оглашавајући: „без разбора“, баш и тада кад се тиче каквог детета које је потпуно разумело домашај свог акта: декларација судије тада је само једно средство да се дете спасе осуде на затвор, која би, у место да га поправи, може бити убрзала његов пад. Баш и у овом случају не спасава се од срамоте хапшења, спроводи са жандармима, полицијске страже, ћелијских кола, „мишоловке“, малог Roduette-a, и „јавног излагања“ у судници.

Граница од 13 година у вези је са одредбама школског закона и са одредбама казненог законика о делима против наравствености.

За малолетнике који имају мање од навршених 13 година, неће дакле бити судског гоњења, ни превентивног притвора, ни кривичне истраге, ни казне. Али ће деца бити подвргнута према случајевима разним мерама сигурности, старатељства, надзора, васпитања, поправке и помоћи.

На место идеја о кажњењу, баш ублажене сажаљењем, дошао је појам „поправке“, пробуђивања морала, прилагођавања друштву, васпитањем и дисциплином за то подешеном.

У интересу је друштва да убије болесну клицу коју је открило дело које се приписује детету, и дужност му је да у овој младој свести пробуди осећај личне одговорности.

---

[1]) В. Добривојевић Ст., у Браничу за 1900. год. стр. 642.

[2]) По чл. 25. зак. о чувању пољских имања накнаде штете од потрице у вредности до 200 дин. извиђа и суди општински а преко те суме изабрани суд. Према томе у овом је смислу измењена тач. 1. § 434.

* * *

Коморе су дуго дискутовале о избору јуридикције којој је била дужност да суди малолетнику од 13 година.

Сенатска комисија хтела је једног јединог породичног судију, по амерички. Сенат, на наваљивање владе претпоставио му је јуридикцију коморе савета. Из законске бојажљивости посланичка је комора баш одржала за ову децу јуридикцију истражног судије: али је наместила поред њега једног известиоца, који ће имати дужност да врши истрагу о материјалном и моралном стању породице, карактеру и раније поступку детета, условима у којим је подизано, и мерама које би биле згодне да осигурају његову поправку. Овај ће известилац бити изабран између лица једног или другог пола, која се по дужности или по позиву интересују поправком завеђене деце.

Први пут у нашим законима жена је придружена ближе судској акцији: она постаје помоћник судије по каријери; њено место у кабинету судије и поред њега са свим је природно, јер се тиче дечије психологије и социјалног материнства. Тако просвећена и установљена комора савета, решавајући далеко од буке у судници, изабраће са потпуним познавањем узрока, најповољнију меру за дете: било што ће га повратити натраг породици, било да га намести код каквог лица достојног поверења, у какав азил, у интернат, у завод за анормалне, милосрдни дом, или га предати јавној помоћи, њена је одлука изван сваке идеје о друштвеном гоњењу и инспирисана једино жељом да спасе дете.

* * *

Између 13. и 18. година. дете може да буде у извесним случајевима одговорно за своју радњу. Није дакле могућно сачувати га од јуридикције општег права. Нови закон није изменио правила надлежности казненог законика: он се ограничио на то да прилагоди нашим обичајима у колико је могуће амерички *children courts* и енглески *juveniles courts*. Специјализане коморе допустиће да се рекрутују мало по мало магистрати психолози који ће се испрактиковати у делима малолетника. Судија ће прво тражити да процени разне елементе деликта, личног чиниоца, породичног чиниоца, недостатке васпитања који произлазе из социјалне или економске средине. Нарочито ће избегавати кратке казне без дејства и опасне, јер по речима B. Rruyere-a, деца се кваре ђаво прописаним казнама исто онако као и некажњењем.

Свуда ће бити организована специјална заседања (суднице); малолетницима ће се судити засебно и изоловано, да би се избегла мешавина са другим кривцима. Ни мало публицитета, ни извештаја са сликама! Колико је будућих апаша који се запајају чланцима са сликама, у којима уживају и који драже њихову судбу! Треба по сваку цену избегавати да се судница не преобрази у салу за представу а мач за оптуженике у штап за параду. Ма колику пажњу да обраћају судије на то, ипак суђење малолетницима у великим варошима одвећ често личи на школе за ширење порока и разврата. Ако нови закон буде строго примењен, учиниће крај овим скандалима.

* * *

Надзор над слободом потребан је орган за функционисање судова за децу. Патронажа (заштитништво) над децом, којом руководи г. Rollet, отпочела је да га практикује: имајући право чувања малолетника који су пуштени привремено својим породицама, и дужност да над њима врши особени надзор, она је успела да задржи известан број на низбрдици. Надзор над слободом допуњује закон о судовима за децу, којима нови делегати постају помоћници.

У суштини, успех установе зависиће од избора ових делегата и савесности коју буду уносили у вршење њихове задаће. Они треба да буду педагози који познају детињу душу, и кризе које је могу снаћи; васпитачи, прожмани величином и деликатношћу њихове задаће. Као стални посредници између породице и суда, они ће обавештавати судије о владању детета, његовом моралном прогресу, и моћиће по потреби да захтевају нову, више или мање строжију меру, према добивеним резултатима. То ће бити коресподенти који имају јавни мандат који им друштво поверава у циљу одбране.

* * *

Да би осигурао заштиту и одбрану малолетника који се предају суду, закон апелује на одборе за одбрану. Ова установа функционише само у неколиким великим варошима. Она скупља у општим циљевима, представнике: магистратуре, адвоката патронаже и јавне помоћи. Органи за информацију, акцију и намештање одбори одбране, издвајају из своје средине пододборе бранилаца који помажу децу у суду и после суда. У неким повлашћеним варошима, ови пододбори прате децу и штите их.

Одбори за одбрану које је закон осветао још више ће се генерализати. Из њих ће се регрутовати и истражници које бирају истражне судије и делегати којима ће бити дужност да контролишу пуштање у слободу с надзором.

С њима ће се оргинизовати споразумна акција за све установе предохране, чувања, старатељства и подизања.

У овоме је будућност закона. Добро схваћен и добро практикован — ван сваке друге идеје — без слабости и без претеране милости, он може много да допринесе да се умањи рекрутовање криминалитета, и предупређујући нове грехове, да спречава поврате.

Ferdinand Dreyfus.

(Из „Les Documents du progrès").

Превео **М. М. Станојевић.**

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ИЗ РОБИЈАШНИЦЕ У ТИЉЕРИЈЕ

— Ж. Ленотр —

(НАСТАВАК)

Дакле судбина је још против њега! Како! Зар он све чинио да добије сјајан положај - украо старо племићско име, ласкао Лују XVIII, гласно; исказивао своје ројалистичке осећаје, невероватном вештином увукао се у „старо друштво", прекинуо са прошлошћу и обукао се тако рећи у другу кожу, а сада да због једне Наполеонове ћуди пропадне. Осим тога, што ће овај несрећни човек поново установити своју стару добру полицију, са којом бивши Коњар не жели да дође у додир... Дакле потребно је да се сакрије. Али како?

Ту је стари робијаш показао свој дар: оне вечери, кад је Луј XVIII напустио Тиљерије, бегајући испред тријумфујућег Узурпатора ка Лилу, праћен неколицином својих гардиста и малим бројем верних, који су сви припадали првим породицама француским, са њима је пошао и граф од Св. Јелене...

Он допрати бежећу краљевску породицу до Гана, где је Луј XVIII, поверавајући своју судбину будућности, решио да чека крај владе Наполеонове. И за време Сто Дана, заједно са г. г. војводама од Дираса и Левиса; Г. од Воблана, Г. од Сеза, Г. де Лали — Толандала и Г. од Шатобријана, чијој се оданости дивио свет, са Лујем Осамнаестим, ћерком Луја Шеснаестог и и Г. грофом од Артоа, налазио се и..., граф од Свете Јелене. Он не пропушташе да присуствује ни једном устајању краљевом из кревета, да каже своју реч о ситуацији у Европи и да гледа са висине на силе савезнице, које се нису много журиле да заузму Француску и доведу на престо Бурбоне.

Заиста, прогнани принчеви су били играчке тако великих догађаја, да им ништа више није изгледало немогућно. Али би се ипак врло изненадили, кад би чули да се у њиховој сјајној пратњи налази један стари гренадир Конвента, који је некада био за крађу изложен на малој гилотини и осуђен на четрнаест година робије на галијама. Али није нико могао да им то каже, јер у малој свити краљевој није било никога, ко би могао да познаје робијаша Коњара. С тога њему би врло жао кад се, после битке на Ватерлоу, врати у Париз. Сад је Луј XVIII имао круну у рукама и познавао своје праве пријатеље. Граф од Свете Јелене, као један од „највернијих", добио је као награду за своју верност положај потпуковника париске гарде.

Аристократија обавезује.

Изазивао је дивљење, када је на челу своје легије, јашући на коњу, дефиловао у *Тиљеријама*, поздрављајући отменим покретом мача краја, који је болестан од подагре, седео на дворском балкону. Граф од Св. Јелене био је на свима свечаностима. Та забога, он је био с кра-

љем у изгнанству у Гану! Стајао је врло добро у двору, волео га је краљ и принчеви. Госпођа војвоткиња од Ангулема се смејала на његга најграциознијим од својих ретких осмеха. И некадашња служавка Роза Марсен беше аванзовала: постала је графица од Св. Јелене. Њен муж немарно прича да је она род породици Ла Фејад, старом имену и славним претцима. А онима који се чуде необичном госпођином нагласку и мало чудном понашању, каже да је кћи вицо-краља од Малаге. Чак и најзатвореније врата се отварају пред овим потомцима тако великих породица, који су толико страдали за Бурбоне!

Јер, он не крије, изгубио је скоро сво имање; његов јадни отац, љубљена мати.... ишчезли у метежу, две сестре су калуђерице у Америци. — Он није знао да ли је жив још који из породице Св. Јелене, али је ипак веровао да једини он носи сву тежину тога старог имена. Није га носио са сувише великим поносом, али ипак гордо. Становао је близу булевара, у улици Бас-Порт-Сен-Денис. Унутрашњост куће је била мало чудна, али пријатна: могао је у њој примати посете, а да не изгуби свој углед. Граф је имао непогрешиво, право војничко држање; графица је носила најмодерније кашмире и скупоцени накит; што се тиче ливреје, она је била импозантна. Високи лакеј, који је пратио госпођу по визитама, чинио је врло леп утисак.

Краће.

Лак успех често шкоди више него двадесет неуспеха; не треба имати сувише поверења у њему. То велико поверење у срећу, упропастило је Пјера Коањара, када је већ био на врхунцу своје каријере. Јер, кад се уверио да је сигуран од сваке сумње, он је отпочео стари занат, и вршио похаре у кућама, где је био приман. Он то истина није вршио сам, већ је био као неки показивач банди, коју беше организовао.

За време соареа — причајући своје бојеве, или удварајући се дамама, а стојећи иза какве фотеље са рукама на леђима, узимао је он отиске од брава помоћу једне лопте од воска, коју је затим вешто остављао у џепу. После неколико дана, његови су другови снабдевени калаузима улазили у кућу и пљачкали је. Везе графа од Св. Јелене дозвољавале су му да сазна тачно у које време укућани неће бити у кући. По потреби позивао их је на ручак, да би за то време Ла Рускај или Млинарев Син могао на тенане да испретура целу кућу и покраде све драгоцености.

На кога се и не сумња...

Овај пример ће најбоље показати његове операције. Једнога дана месеца новембра 1816. године пријави се граф од Св. Јелене господину Сержану де Сампињи-у, начелнику војног министарства, с киме је био интимни пријатељ. Довео беше са собом једнога пријатеља, за кога је тражио препоруке за руску комисију у Мобержу.

Док је Г. де Сампињи без предомишљања писао препоруку, граф је као добар пријатељ шетао по кабинету и суседној сали, отварао фијоке и опазивши у њима сребрно посуђе и накит, показивао то своме пријатељу говорећи: „Гледајте само молим Вас, има стан и ствари као какав министар“. А затим затражи дозволу да покаже своме пријатељу и друга одељења, на шта Сампињи, који изгледа није био ожењен, радо пристаде. После две недеље, 11-ог децембра, граф од Св. Јелене дође опет ка њему, јер је тога дана начелник давао аудијенцију; требало га је задржати у канцеларији цело после подне и граф је седео у једној наслоњачи, докле су многобројни посетиоци улазили и излазили. Сампињи га је с времена на време љубазно запиткивао какав је узрок његовој посети, али му потпуковник народне гарде одговараше: „Не узнемирујте се због мене, драги пријатељу, доћи ћу ја на ред после осталих“. Тако је задржао своју жртву до вечере и кад Сампињи, најзад ослобођен силних посета оде у свој стан на вечеру, виде да је похаран и да му нема ни једног драгоценог предмета. А никаква трага, нити сумње на кога; у чији би мозак могла доћи мисао, да је лопов командант париске народне гарде, који је у осталом цело то после подне провео у предсобљу министарства војног?

Роза Марсен.

Што се тиче госпође графице од. Св. Јелоне, која је у свему помагала свога мужа, можемо изнети један пример. Тридесет првог децембра, године 1817. стадоше њена кола пред вратима генерала Марти, који је становао у улици Бас-ди Рампар. Непогрешиви лакеј скочи са седишта и запита да ли је ту г. генерал и да ли може да прими г-ђу графицу. На одговор да је ту, Роза Марсен, врло елегантно обучена сиђе с кола, уђе у кућу, и би одведена у салон, док је њен лакеј остао у предсобљу. Генерал је обасу комплиментима и запита: каквом срећном случају има да благодари за тако пријатну посету? Скоро ништа; графица је дошла да га пита за адресу генерала Минс, за кога је чула да је у Паризу и коме има да однесе једну малу молбу. Али Марти није знао његову адресу; он зазвони за свога собара и нареди му да трчи у Шпанску амбасаду, да пита за адресу и да не дође без ње.

Слуга одмах отрча да послуша, и док су графица и генерал ћаскали поред камина у салону, и потсећали се старих успомена из шпанскога рата, лепи лакеј госпођин је полако узимао отисаке од брава и посматрто садржину ормана. Осамнаестог јануара, шпански генерал се вратио пред вече кући и непријатно се изненадио, кад је све фијоке нашао празне. Биле су му покрадене све вежене униформе, седам стотина франака у злату, веш, сребро и многобројно ордење.

Али неко поремети.

Лако бисмо могли да набројимо много таквих догађаја, јер су Г. граф и госпођа Графица од Св. Јелене, немајући других средстава за живот, вршили сличне операције у свима кућама, где су имали приступа. Морали су продужити започети живот... Али су они то тако вешто вршили, да нико никад није довео у везу њихове посете, са крађом која је после вршена.

Један пуки случај издао је њихово делање. Једнога дана у пролеће 1818. год., кад је граф од Св. Јелене седео у својој соби за рад, пријавише му неког сиромашка, који је већ неколико пута долазио, али никако није био примљен. Граф нареди да га пусте унутра; али чим су били насамо, овај поче сасвим фамилијарним тоном:

„Зар ме не познајеш? Ја сам Дарије, твој некадашњи друг са галије у Тулону...“

(свршиће се)

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

Сен-Жермен би се одмах сетио и на најмању сумњу био је у стању да ме убије. Шта да радим? Предао сам се и очекивао сам крај, па ма какав да буде; није било ништа боље него им драговољно помагати спремање за злочин. Пиштоље метнуше на сто да их испразне и понова напуне; Сен-Жермен их загледаше и примети један пар који му се учини да није више за службу, и остави га на страну. „Докле ви те друге потпрашите ја идем да променим ове кртије“. И он се спремаше да изиђе. — Чекајте, рекнем му, по нашем уговору нико не сме сам ићи. — Тако је, одговори он, волим кад је човек веран својој речи; хајд пођи са мном. — А ова господа? — Закључаћемо их два пут кључем! Речено учињено; пођем са Жерменом; куписмо праха и олова, а старе пиштоље заменисмо новим и вратисмо се. Тада се довршн спремање од кога сам ја дрхтао: било је страшно гледати како Буден на једном суду од иловаче оштри два кухињска ножа.

Међутим време је пролазило, дође и један сат а не нађох никакав начин да се извучем. Стао сам ћевати, протезати се и правити се да ми је досадно; пређем у другу собу, до оне у којој смо били, легнем на један кревет као да се одморим. После неколико тренутака изађем још уморнији од овог беспосличења и приметим да су и сви остали расположени као ја. „Могли би да пијемо, рече ми Сен-Жермен. — Дивна мисао! повичем радостан; имам код куће једну чутуру изврсног бургоњског вина; ако хоћете можемо послати да се донесе“. Сви су били мишљења да је то врло паметно и Сен-Жермен посла свога портира Анети да она донесе вина. Утврдимо да пред њом ништа не говоримо и док су они обећавали да ће указати част моме поклону, легнем понова на кревет и писаљком напишем ове речи: „кад изађеш одавде преобуци се и неостављај нас: Сен-Жермена, Будена и мене; чувај се да те не примете и пази да покупиш све оно што будем одбацио

и да га однесеш доле". Ма да врло кратко упуство је било довољно; Анета је слична примала и раније, и био сам сигуран да ће разумети све.

Анета се није дуго задржавала, дође и донесе чутуру с вином. Њен долазак изазва расположење; сваки ју је хвалио а ја сам чекао да пође и тада грлећи је додам јој писмо.

Ручали смо богато, а после тога ја предложим да ја и Сен-Жермен идемо да упознамо место и да га испитамо за дана, како би могли спремити све што треба за случај. Овај предлог је био сасвим умесан и Сен-Жермен се не зачуди, само ја сам био предложио да узмемо фијакер, а он је сматрао за угодније ићи пешице. Кад смо дошли на место, које ми означи као најзгодније за напад, загледао сам га добро, да се не бих после преварио. Кад свршисмо упознавање Сен Жермен рече да нам треба црни креп за покривање лица и упутисмо се у Пале-Роајал да га тамо купимо. Док је куповао ја се направим да ме је привила нужда и уђем у један нужник где сам имао довољно времена да напишем све оно што је било потребно те да полиција спречи злочин.

Стално ме мотрећи, у колико је то могао, Сен-Жермен ме одведе затим у једну радњу где пописмо неколико флаша пива. Баш кад смо хтели ући у његов стан опазим Аноту, сем мене нико је не би познао у новом оделу. Сигуран да ме она гледа, а пре него што ћу прескочити праг, одбацим писмо и предам се судбини.

Немогућно ми је исказати сва она страховања која су ме растрзала очекујући час поласка; стрепео сам једнако да полиција не предузме доцкан потребне мере те да се злочин изврши. Могу ли сам предузети да Сен-Жермена и његове саучеснике затворим? То би била само проба без успеха; а ако се дело изврши и ко ми јамчи да не бих био суђен и осуђен као саучесник? Паде ми на памет да је полиција у много прилика напуштала своје органе, а у некима није ни покушавала да спречи суд да их не помеша са кривцима. Био сам у овој бризи кад ми Сен-Жермен рече да пођем са Дебеном, чија су кола, одређена да приме новац, требала чекати на углу улице. Сиђосмо; излазећи опазим опет Анету, која ми даде знак да је извршила моју поруку. У истом тренутку Дебен ме пита где ће бити састанак. Не знам који ми добар дух надахну тада мисао да спасем овог човека. Приметио сам био да он није сасвим рђав и да је гурнут у амбис пре нуждом и рђавим саветима него ли неком наклоношћу ка злочину. Покажем му место где ће да стражари, али означим му друго а не оно које је било одређено, и кад сам нашао Сен-Жермена и Будена на углу булевара Сен-Дени, тек беше десет и по сати, кажем им да кола неће доћи пре једног сата и да сам дао знак Дебену, који је остао на углу улице Фобур-Поасонијер и да ће он дотрчати на уговорени знак. Рекао сам им да кола близу места на коме ће се радити, могу изазвати сумњу; налазио сам да је боље што су даље и они одобрише ту обазривост.

Једанаест сати искуцаше; исписмо по чашицу ракије код „Предграђе Сен-Дени" и упутимо се ка банкаревом стану. Буден и Сен-Жермен ићаху са лулама у устима; њихова ме хладнокрвност ужасаваше. Најзад дођосмо до ограде, коју смо требали прескочити. Сен-Жермен ми потражи пиштоље; помислио сам у овом тренутку да ме је прозрео и да ће ме убити; дам му их и увидех да сам се био преварио, јер он их само узе, погледа да ли су добро потпрашени и врати ми их. Пошто је то исто учинио и са својим и са Буденовим пиштољима стаде се први пузати уз тарабу и обојица онако са лулама у зубима прескочише се у башту. Требало је ићи за њима; кад сам био на врху ограде моје се зебње поновише. Зар полиција није имала времена да постави стражу? Зар овако неће Сен-Жермен пре извршити дело? Таква сам питања постављао сам себи, таква је била моја сумња. Најзад, у овој страшној неизвесности решим се да сам спречим злочин па макар подлегао у неједнакој борби. У том Сен-Жермен видећи ме још на огради и узнемирујући се због мога скањерања, викну ми: силази ваздан. Таман је он то изговорио а неколико људи налетеше на њега. И он и Буден јако су се одупирали; пуцало се са обе стране, куршуми су звиждали и после борбе од неколико минута, ухватише оба разбојника. У овој борби рањени су неколико агената, а тако исто били су рањени и Сен-Жермен и његов друг, једино ја, посматралац борбе нисам имао никакву непријатност; али да бих сакрио своју улогу пружим се по земљи као да сам смртно рањен. Увише ме у један чаршав и однеше у собу у којој су већ били Будон и Сен-Жермен. Овај последњи изгледао је врло тронут мојом смрћу и морала се употребити сила да га задрже да не падне на мене пошто је веровао да сам лош.

Сен-Жермен је био човек од пет стопа и осамнаест палаца, био је врло добро развијен, имао је грдну главу и мале очи, мало покривене као у ноћних тица; лице му, дубоко ископано богињама, беше врло ружно, али је ипак изгледало пријатно јер је показивало дух и живост. Разматрајући даље његове црте запазило би се да је имао нечега хијенског и курјачког, нарочито ако се погледа ширина његових вилица које су биле јако испупчене. Све оно што је било у инстинкту код животиња грабљивица преовлађивало је и у овом организму; волео је страсно лов и уживао је да види крв; друге његове страсти биле су коцка, жене и добро месо. Зато што је имао говор и држање као да је из бољег друштва, што је се изражавао лако, што је био увек добро оденут, могло би се рећи да је био од отменијих разбојника. Кад је био наклоњен нико није имао од њега више благости и пријатности; у сваком другом случају био је груб и суров. До четрдесет осме године он је већ био извршио више убистава па ипак због тога није био мање весео друг јер се увек налазио са људима његове сорте. — Његов друг Буден био је много мањи растом, имао је једва пет стопа и два палца, био је јак и витак, са модрим лицем, имао је црно и врло живо око ма да врло увучено. Био је врло дивљ, а имао је криве ноге. Ту самману примећавао код многих професионалних злочинаца и код других људи који су важили као рђави.

Ја се не сећам другога догађаја у животу који ми је донео више радости него хватање ових разбојника; сматрао сам се за срећног што сам ослободио друштво ових двеју наказа, а тако исто уживао сам што сам спасао кочијаша Дебена, кога они беху навели. Међутим све ово што сам осећао било је релативно према моме положају који ме је стављао у прилику да будем убијен или да друге изводим на губилиште. Истина својство тајног агента чувало ми је слободу и нисам више долазио у опасности којима је изложен један одбегли робијаш, нисам се више чак ни бојао, али док нисам помилован ова слобода била је као неко стање које се трпи, јер су ми је моје старешине могле одузети сваког часа.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Један општински деловођа пита:

Пре 15 и 20 година, грађани ове општине разграбили су општинску утрину и озиратили је.

Како је то заузимање утрине извршено по домовима, то сада ни један неће да тужи за самовлашће, па ни сами часници, него се сви слошке старају да какогод дођу до каквих исправа о својини на ово земљиште.

Тако, неки покушавају да се убаштине по томе основу, што су то имање уписали у књиге „Б". и плаћају на исто порез, а неки, пак, по томе, што су на истом подигли воћњаке, винограде, и т. слично. Многи, опет, међусобним споровима о својини, признавајући један другом заузеће, гледају да дођу до пресуда како би им оне служиле као доказ о својини.

Моли се Уредништво за упут: да ли општина може стати на пут овим покушајима појединаца, и доћи опет до своје утрине, и на који начин?".

— На ово питање одговарамо:

И може се и мора се стати на пут овај удурми, која прети да разграби једну општинску имовину, која је њој потребна, али чији значај она сада не схвата.

Све ово има да учини државна полицијска власт, која је позвана, да овакве појаве сузбија.

Да би се она лакше кретала у овоме случају, ми ћемо овде штампати закон, који специјално ово случајеве регулисава, а упућујемо је и на г. распис Министра

Финансија од 23. јуна 1870. год. А№ 4921, који ће јој такође помоћи, да овој удурми стане на пут.

Сам закон, дакле, гласи:

Свима попечитељствима.

(збор. п. стр. 53).

Будући се поводом расматрања шумске уредбе од 26. јуна пр. год. ВБр. 755, СБр. 725, приметило, да се чине злоупотребљења самовласним заузимањем и разграбљивањем општинских земљама а нарочито шума тиме, што судови потврђују преносе и оптерећивање такови земаља и шума без довољни доказа, да је она земља или шума сопственог онога, који је дугом оптеретити или на другог пренети жели, као и тиме што судови, кад поједини код њих поведу парницу о каквом комаду земље под шумом или без шуме, који ни једном ни другом парничару не принадлежи, доказујући код ови своје право тиме, што су они вопросно место од дужег времена притјажавали или што су на њему своје свиње, оборе и томе подобна имали, или на послетку позивајући се на сведочанство својих комшија, да су какав забран од малена подигли и одгајили, — по таквим доказима досуђују такова самовласно заузета опарничена места једној или другој страни, и тако их пресудом својом у њиховом притјажању утврђују, чиме се наравно уредбена правила противу самовласног заузимања општинских земаља и шума осујећавају, то сам ја нашао за добро сагласно са закључењем савета од 25. пр. м. Бр. 220, издати следујућа правила, по којима ће се судови и остале власти имати управљати, те да се поменута злоупотребљења предупреде.

1. У свима случајима кад поједини поводу са општином парницу о каквом комаду чисте или под шумом налазеће се земље, судови парницу да не решавају пре, док се не саслуша и правителствени правобранитељ.

2. Да судови у свима случајима кад поједини поводу код њих парницу о каквој шуми или забрану, или о чистој неузираној земљи, не просуђује пре, докле тужитељ не донесе од среског началника потврђено уверење примирителног (општинског) суда дотичне општине, да опарничено место никако општини не принадлежи.

3. Да судови како пренос тако и оптерећивање дугом забрана не потврђују без принешени јавни документи, било тапија, или од надлежни власти издати писмени одостоверења, која би право сопствености дотичног лица које их на другога пренети или дугом оптеретити жели, доказивала.

Правила ова саопштавам попечитељству П. ради његовог знања и надлежног употребленија.

В№ 254 — 6. марта, 1858. године у Београду.

А. Карађорђевић.

II

Један деловођа пита:

„И ако у чл. 131. закона о општинама јасно стоји, да се општински буџети, код којих је општински прирез испод 50%, неће износити на решење и збору, ипак је окружни одбор нагнао општински суд. да то уради са буџетом ове општине, за ову годину.

Он овакав свој поступак наслања на чл. 167. Устава.

Како Устав одиста одређује другчије поступање од онога што закон о општинама прописује, то се моли уредништво да оно изнесе своје мишљење о овоме.“

— На ово питање одговарамо:

И господин Министар Финансија у распису своме од 16. фебруара 1911. године Б.Пр.Бр. 234, и Државни Савет у одлуци својој од 7. октобра исте године Бр. 9494, стоје на томе гледишту, да и они општински буџети, у којима је општински прирез до 50% процента, морају ићи пред општински збор ради одобрења.

За овако гледиште они налазе разлога у томе, што чл. 167. Устава изречено вели, да се не може установити „*никакав општински прирез без одобрења општинског збора*“, и што се то право збору даје и тачком 2. чл. 33. закона о општинама, те је, према томе. вело, чл. 131. закона о општинама противан уставним наређењима закона о општинама. Ми не делимо предње мишљење из ових разлога:

Истина је, да уставна наређења гласе онако, како је напред изношено, али се ипак треба поступити по чл. 131. закона о општинама јер су законодавцу била позната ова уставна наређења, па кад је он ипак донео овакву одредбу у чл. 131. онда се мора узети да је он нашао да овако треба разумети чл. 167. Устава, или да је свесно повредио овај уставни принцип из обзира целисходности, јер се зна, да су због тога, што су раније буџети изношени пред општински збор. две трећине општина остајале без буџета преко целе године.

Кад се овако стоји с једне стране пред Уставом, који поставља једно правило, а с друге пред доцнијим законом, који од овога правила одступа, онда се судија и сваки онај државни орган, који има да примењује доцније донесени закон, мора држати закона, а не Устава.

Он чак нема права да испитује: да ли закон одговара Уставу или не, чим је закон донесен од надлежних законодавних фктора, па прописно промулгиран и обнародован.

Јер, ако би се то право дозволило, онда би у примени закона настала анархија, јер би један орган нашао да известан закон одговара уставним наређењима а други не; један да је законодавац могао оступити од уставнога наређења а други не, и тако би могло доћи до невероватне разлике у примени.

У науци ово питање више није спорно, јер се, као што рекосмо, спори свакоме да резонује о томе: да ли је један закон уставан или не, него се он мора строго вршити како је донесен од законодавних фактора.

У овом овде случају чл. 131. јасан је, јер он искључује свако учешће општинског збора, кад општински прирез за подмирење општинских издатка, не прелази 50% према суми непосредног пореза.

Он чак није у сукобу ни са чл. 33. т. 2. поменутога закона, јер се овде говори о праву збора кад прирез прелази суму од 50%.

То се јасно види из последњег става чл. 33. закона о општинама, где се вели, да „*решење* општинског збора о прирезу *преко стопе одређене овим законом*, важи кад га одобри“ итд.

У целом, пак. закону, стопу прирез одређују само чл. 131. и 132., те се, према томе, јасно види, да је овде реч само о прирезу из чл. 132., пошто њему није одређен максимум, а као минимум узима се онај из чл. 131.

У осталом чл. 33. не би могао бити никаква сметња за примену чл. 131. ни по томе, што би се узело да су ова два законска наређења у колизији, и онда би важило оно из чл. 131. као доцније, под претпоставком да је то воља законодавца.

Овако, дакле, ми мислимо; али како је ово само субјективно наше мишљење. које није обвезно ни за кога, а надлежни опет, фактори, мисле друкчије о томе, онда тај суд мора да изврши наређење старије власти и да буџет изнесе пред збор, а одвојено од овога може да учини званичан предлог преко своје надлежне власти, да се ово питање поново процени од надлежних фактора.

О овоме је Уредништво већ давало свој одговор, али се види да то није запажено.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

У случају спора о својини, полицијска власт има само да цени питање о јачем и слабијем праву интересованих лица.

В. П. обратио се начелнику среза жичког и тражио да се од В. Ђ. одузму два парчета земље које овај бесправно ужива. За доказ да су те земље његове, поднео је тапије издане од Чачанског првостеп. суда Бр. 2348. и 2349. од 25. јануара 1901. год.

Приликом увиђаја утврђено је, да пом. земља коју ужива В. Ђ. обухвата и та два парчета, која су описана помен. тапијама.

В. Ђ. је изјавио: да он ту земљу ужива, на основу пресуде Краљевачког прв. суда од 28. фебруара 1909. г. Бр 3978, а осталу земљу, која није обухваћена пом. пресудом, ужива по праву уступљена од Н. наследнице масе В. што је и сама Н. потврдила не подносећи о томе писмене доказе.

Начелник срески решењем својим од 14. августа 1911. године Бр. 14364, на основу § 202. грађанског закона и § 493. грађ. суд. поступка, наредио је да се два парчета земље које пом. пресуда и тапије нису обухватиле, уступе у својину и државину В. П. пошто је он као сусед — дакле њихов притежалац и по границама и мерама у тапијама означен, јер је прочи у праву од наследнице Н. и В. Ђ., који не подносе доказе за своје тврђење, упућујући их у исто време на

парницу, да тим путем доказују своје прече право својине.

Ово је решење одобрило окр. начелство а и Министар Ун. Дела.

Државни Савет нашао је, да решење Министрово не одговара закону из ових разлога:

Кад се извршеним полицијским увиђајем под Бр. 14264 потврђује, да пресуда Краљев. прв. суда од 28. фебруара 1912. г. № 3978 коју је жалилац за доказ права својине поднео, обухвата спорно земљиште од парцеле под бр. 1. које је и тапијом В. П. обухваћено, а то се све и у решењу среског начелника Бр. 14364 наводи, онда је полицијска власт погрешила, што је на основу § 202 грађан. закона и § 493. грађ. суд. пост. решила: да се спорне земље одузму од жалитоља и уступе В. П. јер овде не стоји случај из § 493. грађ. пост. него је била дужна да оцени питање о јачем и слабијем праву интересованих лица и слабију страну да упути на грађанску парницу код редовног суда, те да тамо доказује своје право, и да суд цени исправе интересованих страна као надлежан по чл. 146. Устава.

Министар Унутр. Дела није усвојио ово посматрање, већ је изјавио, да остаје при своме решењу, које је на закону основано јер пресуда Краљев. прв. суда № 3978 од 28. фебруара 1909. год. према полицијском увиђају од 14. августа 1911. год. не обухвата оне делове, који се према ожалбеном решењу имају уступити В. П. а то значи, да за те парцеле жалилац нема никакве доказе о својини, и да се оне имају уступити В. П. на основу куповине на јавној лицитацији, а да се жалилац као слабији има упутити на парницу.

Државни савет остао је при првом свом посматрању и донео одлуку да се жалбено решење поништи као противно закону.

Одлука Државног Савета, од 24. августа 1912. г. Бр. 6474.

К. И. Б.

За издавање лажне баштинске тапије, кривично је одговоран само месни кмет, који је премер имања вршио, а не и остали општински часници, који су тапију потписали.

(Одлука Опште седнице од 2. јуна 1912. год. Бр. 7714.)

Државни тужилац оптужио је првост. суду: Јована М., председника општине К. Димитрија С. и Живана С., кметове, Јована Ж., деловођу, и Живку жену Милосава С. из К. за то што су, и то: Јован М. Димитрије С., Живан С. и Јован Ж. као часници суда општине к. дејствујући у својим звањима као општински часници, потврдили тапију баштинску на имање, које је у баштинску тапију унела и за баштињење, као своју сопственост, неистинито пријавила Живка Ж. Милосава С. па пошто је та баштинска тапија лажна, јер су у њу унете и две парцеле, које су раније биле унете у попис као трећи део задружнога добра а за наплату кривичних трошкова Радосава, сина Живкиног, продате раније јавном лицитацијом, и уступљене купцу Станоју С., потврђеном судском тапијом, — то су они таквом својом радњом, што су такву лажну баштинску тапију потврдили, оглашавајући продате две парцеле Стојаново, као сопственост баштинарке Живке, учинили дело кажњиво по § 111. у в. § 132. к. зак. Оптужена пак Живка зато што је поменуте две парцеле, као продато добро и туђу својину унела у баштинску тапију и уживала незаконито као своје имање те се на тај начин користила потврђеном лажном тапијом и тиме учинила дело из § 147. крив. зак.

Првостепени Суд пресудио је био: да се оптужени Јован М., Димитрије С., и Јован Ж. за дело прављења лажне исправе казне са по шест месеци затвора, а опт. Живан С. и опт. Живка, и то први за дело прављења лажне исправе, а други за дело учествовања у прављењу исте исправе казне са по две године робије.

Ну, Апелациони Суд преиначио је ову пресуду првост. суда и пресудио: да се опт. Јован М., Димитрије С. и Јован Ж. за дело под I казне са *по две године робије*, а опт. Живан С. за исто дело са три године робије, одобравајући пресуду прв. суда према опт. Живки.

Али, Касациони је Суд, примедбама свога одељења под Бр. 5515, поништио предњу пресуду Апелац. Суда, са ових разлога:

Погрешно Апелациони Суд узима, да је кривица оптужених: Јована М., Димитрија С., Живана С. и Јована Ж. доказана већ самим тиме што су они, као часници општински, потврдили инкриминовану тапију да је у овој изложено имање својина опт. Живке, кад је доказано, да је извесно у ту тапију унесено имање својина прив. тужиоца Станоја И. Садржина ове потврде у томе је, да је опт. Димитрије С. као сеоски кмет, уверавао се о томе ко је сопственик у тапији изложеног имања и да га је он, као својину опт. Живке, у присуству ове и свих граничара мерио, па је он то све и потписом својим утврдио, а оптужени Јован М. Живан С., и Јован Ж., као општински часници, потврду тапије потписали су тек после такве у потврди изреком исказане констатације оптуженог Димитрија С. као надлежног сеоског кмета. Фалсификовање се, дакле, у овом конкретном случају састоји у тој констататацији сеоскога кмета. Да би се за њу могли учинити одговорним и оптужени Јован М., Живан С. и Јован Ж. треба утврдити да су они у таквом стварању њеном учествовали, да су и сами чиме допринели да се она лажно састави или бар да су за њу као такву знали па ипак је потписали, да су, дакле, и сами нешто потписом утврдили противно своме уверењу.

Апелациони Суд није усвојио ове примедбе, већ је за Општу Седницу Касац. Суда дао следеће противразлоге:

Апелац. Суд не може да прими примедбе само у толико, у колико се оне односе на питање о кривичној одговорности оптужених: Јована М. Живана С. и Јована Ж. од којих су први као председник, а други као кмет општин. суда лажну тапију својим потписима утврдили, а трећи као деловођа општински саставио је, па је и он са осталим оптуженима потписао, на основу чега је после првост. суд ову тапију потврдио и издао је опт. Живки, за коју је тапију међутим ислеђењем утврђено да је лажна, јер су њоме обухваћене као сопственост оптужене Живке и две парцеле земље, које према поднетим доказима нису њена својина... Поред разлога изнетих у пресуди, потребно је истаћи још и ово: 1) да ни сам опт. Димитрије С., који се као месни кмет имао у смислу расписа Минист. Правде од 11-VI. 1894. г. Бр. 2289, придодатог одредби § 295. гр. зак. да се, пре сваког оснажавања тапије потписом својим и осталих оптужених као часника суда општине к., изласком на место где се имања налазе чије се убаштињење тражило, увери премером и од позваних и присутних граничара и убаштинитељке Живке о величини и сопствености тих земаља, чије је убаштињење оптужена Живка тражила, не тврди, да се је изласком на место имања на тај начин и о тим фактима уверавао, већ напротив вели, да је потписао инкрим. тапију на основу тога само што је убаштинитељка Живка поднела му од стране стручног лица израђени план земаља које је хтела убаштинити и изјавила му, да су те земље њена својина. 2) Исто тако и оптужени Јован М. и Јован Ж., у својој одбрани не тврде, како међутим то закључују примедбе Касац. Суда, да су они као и оптужени Живан С., и то Јован М. и Живан С. као председник и кмет потписали, а Јован Ж. као деловођа саставио тапију и потврду на њој. и потписао тапију, на основу констатација које би био опт. Димитрије С., као месни кмет проверио изласком на место ситуираних имања, која су лажном тапијом обухваћена, начином како то прописује горепоменути распис Мин. Правде бр. 2288, већ напротив, они сами изјављују да су то учинили на основу плана који им је оптужена Живка поднела и показала изјаве њене да је она сопственица тих земаља, па да је и сам опт. Живан С. само на основу сваког обавештења од опт. Живке одобрио да га деловођа, опт. Јован Ж., на тапији потпише, јер, вели, да је општински Суд, оптуженој Живки веровао да су те земље њена својина.

А кад стоји то као утврђено: да се оптужени нису уверавали о томе да ли је оптужени кмет Димитрије у ствари излазио на место где су се земље налазиле ради проверавања оних факата која тапија и потврда на њој садржавају, како то прописује пом. распис, већ напротив да су потписали инкрим. тапију на основу једиког казивања оптужене Живке и поднесеног плана, који је израдило треће лице, дакле, да су потписали тапију и ако су свесни били да ниједан од факата која тапија и потврда на њој садрже нису проверени као истински; и кад је даље самим њиховим признањем утврђено да су сви они били часници општински, када је вршена јавна продаја тих

земаља, као својина Радосава С. за наплату његових кривич. трошкова, које су земље доцније као сопственост оптужене Живке ушле у инкрим. тапију и преко кога је суда и објављивање продаје тих земаља јавном лицитацијом морало бити учињено, онда је јасно да оптужени при стављању својих потписа на тапији ради оснажавања исте нису били *bona fidae* како се они бране и како то узимају примедбе, већ ишли на то да оснажавањем тапије својим потписима омогуће потврђивање исте код првостеп. суда, а све у корист опт. Живке која није била сопственица а на штету тужиоца Станоја, купца и сопственика тих земаља, каква радња повлачи и њихову кривичну одговорност за утврђено дело из § 111. у в. § 132. кр. зак. како је то пресудом Апелац. Суда узето.

Општа Седница Касац. Суда од 2. јуна 1912. г. Бр. 7714 одбацила је ове противразлоге Апел. Суда, а усвојила примедбе свога одељења. —

Међутим, ја мислим, да је Општа Седница Касационог Суда погрешила, што је одбацила горње противразлоге Апелац. Суда, те тиме отступила од досадашње, сасвим правилне, судске праксе: да подједнако одговарају сва она лица, која су учествовала у издавању или потврди лажне исправе.

J.

„Mjesečnik“ о Антропометријско-Полицијском Одељењу и „Полицијском Гласнику“.

Професор кривичног права на универзитету у Загребу г. *Др. Е. Милер*, који је био у Београду са хрватским студентима и том приликом прегледао београдски казнени завод, београдску полицију и антропометријско-полицијско одељење, изнео је у претпоследњој свесци органи правничног друштва у Загребу, познатом „Mjesečniku“ своје мишљење о овим нашим установама, које је веома објективно и стручњачки написано.

Пошто је претходно констатовао, да су наши казнени заводи у Београду и Топчидеру у онаквом истом стању у каквом су били и 1899. год. — када их је писац први пут разгледао са уредником „Mjesečnika“ Др. Шиловићем — г. Милер говори о нашој криминалној полицији и тврди да је она на „доста високом ниво-у“.

Имајући у виду рад антропометријског одељења око прикупљања података о криминалитету, писац вели: „*Једна је велика вредност сриске криминалне полиције: она у себи усредоточује сав сриски криминалитет; она има потпун преглед над цијелим криминалитетом у земљи, и још више, онде је прилично проведена криминална географија чега код нас нема!...*

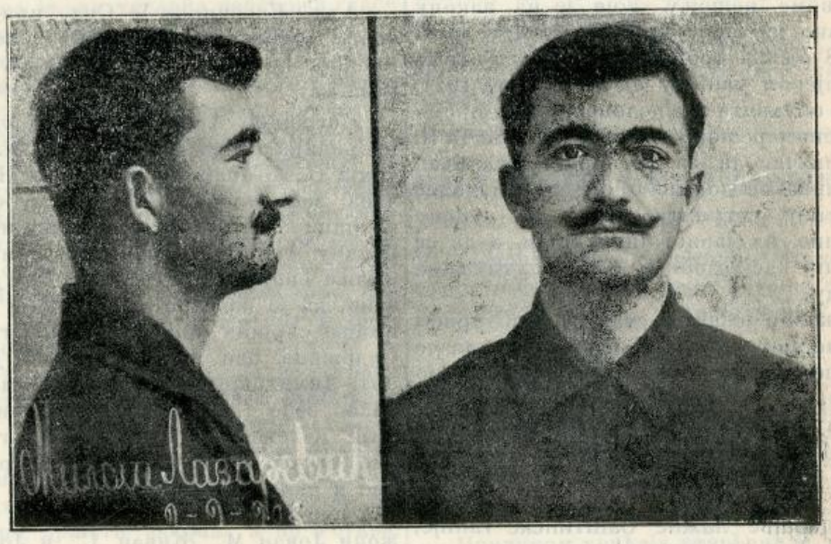
„*Код београдске криминалне полиције изврсно је проведен састав идентификирања, које је четвороструко: азбучним редом имена, фотографирањем, бертилонажом и дактилоскопијом. Наша криминална полиција не употребљује бертилонажу, која би се уз мали трошак могла и код нас увести, јер четворострука врста идентификирања пак пружа већу сигурност од троструке*“

Мишљење г. Милерово о *Полицијском Гласнику*“ такође је веома ласкаво. „Тај гласник садржи — пише он — све владине указе, расписе и објаве; приопћује кретање криминалитета у Србији у појединим мјесецима, садржаје стручни и научни дио, код којег сарађују најбољи српски криминалисти; приопћује одлуке Државног Савета и Касационог Суда, разне поуке и обавештења, садржаје поучно-забавни дио, приопћује све потјере — једном ријечи: *тај „Полицијски Гласник“ је изврсно полицијско гласило, каквога ми жалибоже немамо*“.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Милош Лазаревић, осуђеник пожаревачког казненог завода, чију слику износимо, побегао је. Родом је из Горњег Милановца, по занимању шлосер, стар 28 год., раста средњег, косе смеђе, очију жуто-зелених, носа правилног, бркова густих и смеђих.

Акт Управе пожаревачког казненог завода Бр. 3376.

Живко Михаиловић, из Ботуња, 24 пр. месеца проневерио је 100 дин. своме газди Живојину Николићу, механџији из истог места, и побегао.

Акт начелника ср. крагујевачког Бр. 12918.

Радован Поповић, из Вел. Црнућа, бив. благајник општине врањешничке, одговара за дело утаје у службеној дужности. Стар је 41 год. раста омаленог, дежмекаст, црномањаст, по врату има белеге од шкрофула.

Депеша начелника ср. таковског Бр. 9652.

Драгутин Јовановић, из Пољане, среза пожаревачког, бив. слуга код Мијаила Трајановића, из Бресника, истог среза, украо је 60 дин. своме газди и побегао. Са собом је одвео и газдиног синчића Живка, старог 13 год., високог, смеђег, у оделу од црног сукна, без једног прста на левој руци.

Дратутин има 18 год., средњег је раста, плав; од одела има: ново гуњче од црног шајка, поцепане чакшире, на глави бели филцани шешир.

Акт Управе града Београда Бр. 31762.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

КРАЂА СТОКЕ

Са вашара у Зајечару 30. пр. месеца непознати лопови украли су: Димитрију Церовану, из Подгорца, среза бољевачког, *кобилу*, матору 10 год., длаке вране са ждребетом исте длаке, маторим $1^1/_2$ год. и Јанку Лападатовићу, из Д. Поља, истог среза, коња маторог 12 год., длаке врано-дорастасте, у десно око ћоравог.

Депеша комесара панађура Бр. 17 и 18.

Димитрију Јенићу, из Бусура, ноћу између 28. и 29. пр. месеца украдена је једна *омица*, матора $2^1/_2$ год., длаке зелене, мало путаста по задњој десној нози.

Депеша начелника ср. млавског Бр. 15496.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе.

МАНГУП СТОКА

При срезу бољевачком налази се један мангуп *коњ*, матор 10—15 год., длаке алатасте, цветаст, са жигом „Т“; по леђима и трбуху има беле длаке од убоја.

Депеша начелника ср. бољевачког Бр. 12284.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије Уредник Душан Ђ. Алимпић.

БРОЈ 35. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 16. СЕПТЕМБРА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

(ВЛАСНИК МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА)

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ЗА ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА" НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, на основу члана 2. и 93. закона о изборима Народ. Посланика решено је:

да се на дан двадесет трећег септембра ове године изврши избор једног Народног Посланика за варош Пожаревац.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 6. септембра 1912. године, у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а на основу члана 70. закона о уређењу округа и срезова, решено је:

да се окружна скупштина у сваком округу сазове у редован сазив на дан двадесетога септембра ове год. у окружном месту.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 7. септембра 1912. године, у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за начелника прве класе Министарства Унутрашњих Дела, са годишњом платом од 7072·80 динара, колико је и до сада имао, Милорада А. Вујичића, начелника исте класе округа крагујевачког, и

за управника треће класе вароши Београда, са годишњом платом од 5052 динара, колико је и до сада имао, Манојла Лазаревића, начелника исте класе Министарства Унутрашњих Дела, — обојицу по службеној потреби.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 4. септембра 1912. године, у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за начелника треће класе округа крагујевачког, Марка Ђурашковића, јавног правозаступника из Краљева.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 7. септембра 1912. године, у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Гојко Павловић, управник прве класе вароши Београда, по својој молби, а на основу § 69. закона о чиновницима грађанског реда, стави у стање покоја с пензијом, која му према годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 4. септембра 1912. године, у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за комесара сењске полиције у рангу начелника среског прве класе Андрејy Станковића, комесара железничке полиције у Нишу у рангу начелника среског исте класе, по службеној потреби;

за комесара железничке полиције у Нишу у рангу начелника среског треће класе Негослава Ј. Ђају, полицискоr писара у оставци;

за секретара треће класе начелства округа моравског Атанасија Николића, полицискоr писара прве класе среза пожаревачког;

за секретара треће класе начелства округа врањскога Боривоја Алексића, полицискоr писара друге класе начелства округа пожаревачког;

за начелника треће класе среза ражањског Косту Спасића, судског писара у оставци;

за полицискоr писара прве класе начелства округа пожаревачког Стована Љ. Остојића, бившег артилерискоr поручника;

за полицискоr писара друге класе среза добричког Спиру Коцића, полицискоr писара исте класе среза азбуковачког, по службеној потреби;

за полицискоr писара друге класе среза јасеничког, округа смедеревског, Василија Николајевића, бившег полицискоr писара;

за полицискоr писара треће класе начелства округа нишког Миливоја Поповића, полицискоr писара исте класе среза добричког, по службеној потреби;

за полицискоr писара треће класе среза бањског Василија Тодоровића, бившег полицискоr писара;

за полицискоr писара треће класе среза пожаревачкога Милорада Милојевића, апсолвираног правника;

за полицискоr писара треће класе среза жупског Александра Ђорђевића, пореског помоћника, и

за полицискоr писара треће класе среза азбуковачког Михаила Л. Јеремића, практиканта начелства округа ужичког.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 11. септембра 1912. године, у Београду.

РАСПИС

свима окружним начелствима и Управи вароши Београда

Железничке пруге, телеграфске и телефонске линије јесу јавна добра, и као таква она су намењена за службу, не само грађана наше земље, но и иностраног света. Зато интерес јавног саобраћаја и служба телеграфом и телефоном, као и углед наше државе, неминовно захтевају да су железничке пруге, телеграфске и телефонске линије, стално и непрекидно у добром и исправном стању.

Из појединих предмета, који ми долазе на решење, поводом жалби кажњених лица због повреде железнички пруга, телеграфских и телефонских линија, као и представке Краљевско Српске Државне Железничке Дирекције и поштанско-телеграфског одељења Министарства Грађевина — ја сам увидео, да се ови објекти често кваре од стране несавесних лица, а поглавито распуштене чобанчади. Врло су чести случајеви да чобани чувају стоку по самој железничкој прузи, те тиме ометају пругу; или са исте узимају и бацају камење; или ваде си-

норе, којима је обележено железничко земљиште; или појединци бесправно заузимају то земљиште. Затим се дешава да несавесна и распуштена лица разбијају каменицама телеграфске и телефонске изолаторе, прекидају и краду жицу, или засецају телеграфске стубове и тиме из разузданости и распуштености онемогућавају функцију телеграфа и телефона.

Безбедност железничких пруга, телеграфских и телефонских линија поверена је полициским и општинским властима у кругу њихове надлежности.

С тога препоручујем томе начелству — Управи — да оно са подручним му полициским и општинским властима најозбиљније настане, да се у будуће спречи свако, ма и најмање, кварење железничких пруга, телеграфских и телефонских линија; и да кривце ове врсте одмах проналазе, хватају и строго по закону кажњавају, осуђујући их и на накнаду причињене штете, а по извршности осуде, над осуђеним казну сместа извршују.

Ово наређење начелство ће саопштити свима подручним му полициским и општинским властима ради знања и управљања.

За лабаво вршење ове наредбе лично ће ми бити одговорни срески и окружни начелници.

№ 16599.

8. септембра 1912. год.

Београд.

Министар Унутрашњих Дела,

Стој. М. Протић.

СТРУЧНИ ДЕО

СУЂЕЊЕ ПРЕД ИЗБРАНИМ СУДОМ

(НАСТАВАК)

Бирање судија.

Односно бирања судија за избрани суд меродаван је § 435, по коме „сваки парничар има право изабрати по једног или *највише*[1]) два судије, а обојица једног за председника, а поред тога још сваки по једнога, који би судије у случају њихове препреке заменили". Кад треба да се пресуди спор, за који је изабрани суд апсолутно надлежан (§ 434). полицијска ће власт, по молби за састав избранога суда, решити: постоји ли овде апсолутна надлежност избранога суда, па ако нађе да постоји, позваће парничаре да изберу судије у смислу § 435. Међу тим полицијска власт пре доношења решења о саставу избранога суда треба да саслуша обе стране. Ако страна, која је противна избраном суду, тврди да између ње и друге стране и не постоји онај правни однос, због чијег се расправљања избрани суд тражи (да не постоји ортачки или задругарски однос), а молитељ не поднесе полицијској власти несумњиве доказе о постојању тога односа, онда ће полицијска власт упутити молитеља на редован суд, да постојање овога односа докаже, па ток онда да се обрати полицијској власти за састав избранога суда[1]). Ако се парничари, у случају апсолутне надлежности избраног, суда (§ 434), у избору судија не сложе, онда ће полицијска власт, на захтевање тужитеља, изабрати судије за противну страну, и онда све избране судије већином бирају председника[2])[3]).

Односно *квалификација* избраних судија прописује се у § 435 „судије ће се бирати из лица живећих у месту, где ће се спор извићати, а по потреби и из оближњих места. Чиновници у служби наодећи се но могу бити употребљени за судије у време, када имају званичан посао да раде. Исто тако не могу изабрани бити ни оне судије, којима би по њиховом опредељењу правилно могло припасти суђење о томе спору". (На пр. судије првостепеног суда).

Из овога законскога прописа не види се какве су квалификације потребне за вршење дужности судије у избраном суду. Наравно да из овога не следује, да судија избранога суда може бити свако лице, које парничари изаберу[1]). Јер и ако

---

[1]) Из речи „највише" у § 435 следује да странке не могу уговорити да бирају више од два судије свака. Али кад избрани суд има да суди о парницама, где нису у питању само два парничара (тужилац и туженик), него где су у питању више од два *самостална интереса*, (на пр. кад сва три ортака или сва три задругара траже деобу), онда сваки од парничара представља у парници засебну странку и има право да бира једног или највише два судије. У опште у парницама о деоби имања сваки учесник налази се у улози и тужиоца и туженика, и према томе не може се казати, као што је у осталим парницама, да има само две парничне странке, већ оноликo, колико има засебних парничарских интереса. У римском праву тужбе, које су учесници (заједничари) имали један према другоме у циљу тражења деобе, звале су се actiones *duplices*, и за њих се, односно парничарске улоге, каже „in quibus uterque actor est et rei et actoris partes sustinet". Види о овом питању Јоцић Љуб., Избрани суд, у Полицијском Гласнику за 1909 г. стр. 312. Д. Калајџић, заступајући исто гледиште у свом делу *Поуке и обавештења* стр. 179 и 180 умесно вели, да је наређење § 435 о избору председника избраног суда да обојица (оба парничара бирају једног за председника избраног суда ушло за то, да би се изразило начело: да *све* парничне странке бирају *заједнички* председника, а не тога рали да се ограничи број избраних судија (заједно са председником) на три односно на пет, тако да при деоби на пр. тројице задругара један задругар буде у праву изабрати једног или двојицу судија, а она друга двојица *заједнички* једног или двојицу. У новом аустријском поступку § 580 наређује се: „Ако у уговору о избраноме суду нису именоване избране судије, нити се налази одредба о броју и наименовању истих, онда свака странка бира по једнога судију. Ови пак бирају председника". А то значи да број судија, које странке могу изабрати, није по аустријском законику ограничен. М. Пирођанац, у чланку „О изборном суђењу", Бранич за 1897 бр. 3 стр. 22, узима да се § 435, који одређује колико ће судија парничари моћи бирати, односи само на апсолутну надлежност избраног суда. Он каже: „у првом случају — кад је у питању надлежност из § 434 — сваки од парничара именују по једног или највише по два судије, а обојица председника. У другом — § 433 — број судија није ограничен". Мени се пак чини, да из речи „*сваки* парничар" у § 435 излази, да парничари (било дакле да је у питању парничар из § 433 било из § 434) имају права изабрати „највише" (§ 435) по двојипу судија. Изгледа, на први поглед, да законодавцу може бити сасвим равнодушно, колико ће избраних судија судити у случају вољне надлежности избранога суда (§ 433). Али кад се има на уму да су прописи грађанског судског поступка, као прописи јавнога права, принципијелно принудне природе, а поглавито да су то оне одредбе, које се тичу састава и надлежности судова, онда, мислим, да је законодавац, и у случају састава избраног суда за пресуђење парница из § 433 хтео, да ограничењем броја судија спречи за извићање и суђење незгодну *гломазност* избранога суда, која би наступила кад би се већи број судија допустио, а за чије се правилно функционисање законодавац има да стара.

[1]) Противно гледиште заступа Добривојевић у наведеном чланку, али, мислим, без убедљивих разлога. Јер у тач. 5 и 6 § 434 прописује се да ће избрани суд судити распре које би се породиле *о деоби* ортака и распре *при деоби* имања између задругара, што значи да избрани суд има само да *подели* ортаке или задругаре, дакле лица, за која је *утврђено* да су у лотичном (ортачком или задругарском) односу, а не и да одлучује о томе да ли тај однос постоји и онда, кад то парничар спори.

[2]) Кад је у питању пресуђење неке парнице из § 434, онда је могућно, да парничари, као и у случају вољне надлежности избранога суда (§ 433), саставе писмен уговор о томе, да им парницу пресуди избрани суд, именујући том приликом и избране судије према § 435. Такав уговор, пре свега, није потребан, јер и без њега парнице из § 434 може судити само избрани суд. Али ако је он ипак састављен по пропису § 436, онда он везује парничаре по § 437 и у погледу личности избраних судија, и сваки од парничара може тражити, да полицијска власт уговор изврши, т. ј. да у смислу § 438 одреди дан суђења и позове дотична лица на суђење. Ако пак такав уговор није начињен, па се парничари ни иначе не могу или неће да сложе о личностима избраних судија, онда онај парничар, који хоће да парницу изнесе пред избрани суд, и који је одредио избране судије са своје стране, може тражити од полицијске власти, да противног парничара позове да и он са своје стране изабере судије, па ако овај не хтедне, полицијска власт изабраће за њега судије, а ови да изаберу председника — § 437 ал. 2, а за тим да полицијска власт у смислу § 438 одреди дан суђења и позове на исто дотична лица. Овако схвата ово питање и Д. Калајџић, у делу *Поуке и Обавештења* стр. 177. На против Касациони Суд заступа гледиште, да за спорове, за које је према § 434 апсолутно надлежан избрани суд, треба да и једна и друга страна изберу судију, па ток онда да може полицијска власт одређивати дан суђења. Иначе, ако једна страна не хтедне бирати судије, онда Касациони Суд налази, да треба поднети тужбу редовном суду, „па ток пошто судско решење, којим се оглашује избрани суд за надлежан, постане извршно, онда наступа рад полицијске власти по другом одељку § 437", то јест ток онда може полицијска власт, на захтевање тужитеља, изабрати судије за противну страну. Види Никетић у навед. делу код § 434. Ја мислим да је овај заобилазни пут, да се дође до одређивања судија за противну страну, излишан. Јер ако би избрани суд, састављен без учешћа туженога, изрекао пресуду, држећи погрешно да постоји његова надлежност по § 434, онда би таква пресуда могла бити поништена по § 444 тач. 1. због тога, што би тада избрани суд прекорачио дану му (законом) власт. Противно мишљење заступа Љ. Јоцић, Избрани суд, у Полицијском Гласнику за 1909 стр. 320 и сл.

Ако се у случају § 434 парничари сложе у избору судија, онда они могу у смислу § 435 изабрати сваки по једног или сваки по два судије, а заједно да изаберу још председника. Међу тим ако се у избору судија не слажу, онда ће тужитељ изабрати двојицу судија, двојицу полицијска власт, а ова четворица председника. Ако се судије не сложе тако, да председник буде већином изабран (три против једног), него се гласови поделе, онда ће председника изабрати полицијска власт. То следује из ал. 2 § 437: „власт ће .... изабрати *судије* (дакле не *судију*) за противну страну и ови *већином* бирају председника". Кад би се у овом случају бирао по један судија, онда би било *свега два судије*, и онда не би било могућно саставити *већину* за избор председника.

[3]) Не бих се могао сложити са мишљењем да у случају кад тужена страна неће да изабере судије, те их стога у смислу § 437 ал. 2 одреди полицијска власт, да онда ова власт бира и председника. Види Јоцић, стр. 321.

[1]) Пирођанац, у навед. чланку, стр. 22, тврди да у случају вољне надлежности избранога суда (§ 433) не треба никаквих квалификација за судије. „Може се за судију изабрати малолетни или расипкуна, па чак и онај, који је грађанску част изгубио". Ја се са тим не могу сложити из горе наведених разлога

је, у првом реду, суђење пред изабраним судом ствар самих парничара, о чијим потраживањима изабрани суд пресуђује, ипак је оно у исто време вршење државне функције правосуђа, пошто је установа изабраног суда законом (§ 5 грађ. суд. пост.) призната, и на изабрани суд пренесено вршење правосуђа, које припада држави. За то се она мора старати о томе, да ту своју функцију пренесе на људе, који дају јемства да ће судијску дужност исправно отправљати. Још кад се има на уму, да по нашем законику постоји и *апсолутна*, дакле *обавезна за све* надлежност изабранога суда (§ 434), којој, према томе, парничари не могу избећи, онда се мора признати да мора постојати извесан *минимум квалификација*, који се мора од изабраних судија тражити, и на који се мора и по службеној дужности пазити, дакле, евентуално, поништити пресуду изабранога суда, ако тога минимума код изабранога судије не би било. Како у законима нашим није прописан тај минимум, ја мислим да се за изабраног судију имају тражити најмање оне квалификације, које се и за члана општинског суда траже[1]). Јер изабрани суд има у погледу суђења у многоме сличности са суђењем општинског суда (в. на пр. §§ 13 и 442). Кад се погледа на њихову надлежност, видеће се да и један и други суде о споровима, за чије се пресуђење тражи готово иста спрема: познавање локалних обичаја и прилика, поштење и здрав разум, а поред тога и уживање нарочитог поверења код парничара. Кад изабране судије имају ове квалификације, које им омогућавају у првом реду суђење спорова, за које су они апсолутно надлежни (§ 434), онда држави може бити равнодушно, хоће ли они са оваким минималним квалификацијама бити у стању, да пресуђују и оне спорове, који пред изабране судове излазе по жељи парничара (§ 433). Кад парничари у оваким случајевима добровољно пристају да им *такве* изабране судије суде, и кад верују у њихову способност и поштење, онда држава нема разлога да се томе противи[2]).

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

УБИСТВА[3])

Убиства из користољубља и моралне или сексуалне перверзности мало су разнолика с обзиром на њихову многобројност, и готово сва показују извесну фамилијарну сличност. У сваком случају варијације су код њих много мање но код крађа. Извршиоци ових убистава могу се поделити на две потпуно одвојене категорије: убице *професионалне* и убице *случајне*.

Професионални убица убија да би убио; он врши убиство чак и онда кад за њега нема никакве потребе, као н. пр. приликом вршења крађе или силовања.

Случајни убица изврбује убиство само онда кад је принуђен, као н. пр. у случају самоодбране, или да би уклонио каквог опасног сведока.

Не треба, међутим, мешати случајног убицу са случајним злочинцем. Реч *случајни* односи се само на убиства, и случајни убица може бити — а у већини случајева и јесте — професионални злочинац, који обично врши једну од многобројних врста крађа или превара. Разуме се већ, да се међу убицама о којима говоримо налазе и случајни злочинци, т. ј. индивидуе без ранијих осуда које су доведене до злочина каквом недаћом и т. д. а биле су слабог карактера да би се могле одупрети искушењу. За размишљање је, притом, што су и убиства, које врше ове новајлије у злочину, понекад исто толико свирепа као и она најокорелијих злочинаца. Ова свирепост у извршењу злочина резултат је, у највише случајева, избезумљености злочинаца у моменту вршења дела.

Велики број, може се слободно рећи чак и већина убистава, која се по градовима извршују из користољубља, дело су крадљиваца који се увлаче у куће помоћу лажних кључева, обијања и т. д. и убијају личности које овом приликом сусрећу, често без икакве потребе.

Многе индивидуе из ове категорије злочинаца наведене су на злочин утицајем средине у којој живе, и ако нису притежавале никакво болесно наслеђе које би им, бар делом, умањило кривичну одговорност. Не одричемо, да поједине од њих показују извесне знаке дегенерације, али ове исте знаке притежавају и многи часни људи. Прави узрок њиховом криминалитету јесте утицај средине у којој су провеле свој живот. Рођене у блату, оне из њега никад нису могле изићи, или су, још као деца, биле остављене саме себи, без икаквог надзора, пошто су им родитељи били заузети бригом за насушни хлеб.

Дете без родитељског надзора налази на улици покварену децу својих година. Прва последица овог рђавог друштва јесте напуштање школе, после кога убрзо долазе омање крађе из излога. Ухваћено први пут од полиције и оптужено за крађу, оно се упућује у завод за поправку где налази друштво порочније од себе, које га, у највише случајева, потпуно поквари. Пошто га прими од власти, отац га даје на занат, али се оно, у место да иде у радионицу, одаје скитничењу, придружујући се каквој скитничкој банди и налазећи себи милосницу. Понекад оно остаје извесно време код мајстора, докле га једног лепог дана не покраде, после чега је најурено из радионице. Оно се тада придружује сутенерима и отпочиње да употребљује нож за најмању ситницу, и да *посматра крв*. Старији га уче како ће да ради и да поступа с *клијентима* који су упорни. Са приходима своје милосмице и својом пљачком оно живи релативно угодно.

Треба знати да су крадљивци, који врше крађе нагнани глађу, врло ретки, и да убиство због глади не постоји. Едмонд Тексије казао је већ са пуно разлога: „То није глад, већ брутални апетит страсти, који се може сматрати као мобил свију злочина“.

Доба старости убица.

Као год код крадљиваца тако исто и код убица налази се врло велики број младих људи, од којих су многи малолетни. Ово вреди за убиства и са и без предумишљаја. Врло велики број и једних и других извршен је од младих људи. Већина чувених убистава за последњих 50 година дело је њихово. Тропман, који је убио целу породицу Кинко — 6 личности — имао је 20 год.; Жил и Абади, убице гђе Басињо у Монтрежу, имали су 16 и 19 год.; Леклерк, убица Парашевих, имао је 18 год.; Ури, који је удавио оца Фалту, имао је такође 18 год.; Вичи и Жакирар, убице Жилиа, имали су 15 и 17 год.; Лиордон, који је сикиром убио Делагорта (у Жимелу, водски контон) био је стар 19 год.; и т. д.

Париска статистика затварања из 1912 год. даје нам ова обавештења о доба старости индивидуа, које су биле ухапшене због убиства с предумишљајем, оцеубиства и убиства без предумишљаја:

Доба старости	I тромесечје	II „	III „	IV „	свега
— 16, 16—18, 18—21, 21—23, 23—25, 25—30, 30—45, 45—60, 60 +	—	—	—	—	—
16—18,	3	14	2	4	23
18—21,	12	16	34	13	75
21—23,	6	9	13	3	31
23—25,	10	7	4	4	25
25—30,	10	18	18	6	52
30—45,	14	15	21	18	68
45—60,	5	2	5	—	12
60 +	—	—	1	1	2
свега	60	82	99	49	290

Као што се види, од 290 ухапшених убица, њих 100 су малолетници. Сразмера између њих и целокупног броја ухапшених убица износи дакле 1:2,9. То су млади људи између 18 и 20 год. који дају највећу цифру.

[1]) В. чланове 105 ал. 2, 71, 30 и 32 зак. о општинама.

[2]) Види о овоме нарочито, Јоцић на нав. месту стр. 311.

[3]) Из дела R. A. Reiss-a: „Manuel de police scientifigue (technigue)

Статистике из 1806 и 1907 год. дају ове бројеве:

1906. Ухапшено: испод 16 год. = 5; од 16—21 = 135; пунолетних = 223, свега = *361*. Сразмера малолетника према целокупном броју ухапшених износи: *1·2,59*.

1907. Ухапшено: испод 15 год. = 8; од 16 и 17 год. = 25; од 18—21 год. = 127; пунолетних = 206, свега = *366*. Сразмера малолетника према целокупном броју ухапшених износи: *1·2,29*.

Кад што се из овога види, учешће малолетника у убиствима врло је велико, и стално се увећава.

Менталитет професионалних убица.

Менталитет убица из користољубља и морале неверности сасвим је специјални. Поред правих животиња, међу њима се налазе индивидуе, које употребљују све могуће финесе и сву могућну интелигенцију да би дошле до циља, и које, уз то, нису апслоутно неосетљиве према општим осећајима.

За ову врсту злочинаца не може се, дакле, рећи да је формирана, бар у целини, од крволочних животиња. Њихов менталитет је веома разнолик. Треба студирати сваки случај понаособ па ће се, у већини случајева, наћи нове карактерне црте. За убице, о којима говоримо, може се рећи да су много неприлагодније за друштво но обични крадљивци и варалице, т. ј. да су у сталном рату за часном популацијом, која остаје у границама закона. То су веома опасне индивидуе, и друштво има права, чак и дужност, да се од њих успешно брани, па ма то било и применом смртне казне.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ИЗ РОБИЈАШНИЦЕ У ТИЉЕРИЈЕ

— Ж. Ленотр —

(СВРШЕТАК)

Граф је требао да нареди да одмах избаце безобразника на улицу; али он преко очекивања затражи од овога нека објашњења о томе, и од тога тренутка био је изгубљен. Дарије, осећајући своје преимућство, ослободи се и ево од прилике његовог разговора. Он је био од скора у Паризу; пошто је издржао осуду, присуствовао је последњем реви-у народне гарде на Place Vendôme и запрепастио се, кад је на челу седамдесет друге легије угледао Коањара, свога старог друга са галије. Ох! он се није преварио. Нервозни покрет доње усне графа од Св Јелене одмах га је уверио, ма да је мислио да сања. Затим је ишао за истим пуковником до куће, и сада је дошао да га моли као старог пријатеља. „Ја не желим да ти нашкодим настави он, и нећу те издати; али ја сам у невољи а ти си богат. Помози ми и ја ћу ћутати".

За време овога приповедања, Граф од Св. Јелене, из почетка збуњен, поврати своју хладнокрвност. Он изјави да неће ни да слуша тако глупе приче, зазвони за своје људе и нареди им да га одмах избаце напоље и да добро пазе на капију. Дарије, увређен оде, довикујући му да ће се осветити.

Три дана доцније позва командант дивизије, генерал граф Деспиноа, графа од Св. Јелене. Овај обуче своју парадну униформу и пријави се генералу, који га одмах прими. Деспиноа је био груб и није дао да се иде у страну.

„Господине графе од Св. Јелене, рече он строго, Ви нећете више злоупотребљавати ни државу ни мене; ја знам да сте ви Пјер Коањар, побегли роб..."

Граф од С. Јелене био је спреман на борбу. Са запрепашћеним лицем и увређеним тоном одговори он, да хвала Богу, има своје хартије, које ће доказати његово порекло и повратити му стари добри глас, који је дотле уживао и ако господин генерал дозволи, он ће ићи да их донесе.

„Чекајте!" рече генерал.

И на звук звона, врата се отворише и на њима се појави Дарије. Коањар — време је да му вратимо његово име — не могаде уздржати један покрет, који је одавао страх. Дарије му се приближавао вукући ногу и подсмешљиво довикивао:

„Зар ме не познајеш? Па четири године смо заједно вукли ланац".

Коањар полете на њега: зар увек морају часни људи да пате од нападалаца! Назва га варалицом, подлацем и клеветником, позва се на своје племените претке и удараше се по грудима претрпаним орденьем.

„Доста!" рече сухо генерал. Позва једнога официра из свога штаба и нареди му: „Са два жандарма отпратите пуковника до његовог стана и не пуштајте га самог. Ви ми одговарате за њега".

Ађутант послуша; али уз пут, из пажње, нареди он жандармима да иду на пристојној даљини, и да не улазе у кућу, већ да пазе на вратима. Коањар уведе официра у салон и позва графицу, која беше револтирана бруталним понашањем према њеноме мужу; она позва грациозно официра на чашу вина из Аликанте, и док је он пио, оде Коањар у другу собу, да донесе хартије".

Ма колико да му је било пријатно графичино друштво, ађутант ипак примети после три четврти сахата разговора, да пуковника још нема. Узнемирен отвори он врата кроз која је Коањар изишао.... Соба је била празна. Официр позва жандарме претражи целу кућу, отвараше ормане, испретура кревете, гледаше испод свију ствари и не нађе пуковника. Скоро пре једног сата, обучен у одело свога собара са метлом испод руке, он беше сишао низ степенице, под равнодушним погледима жандарма... Већ је био далеко и забезукнут ађутант оде да јави генералу Деспиноа, који га посла у Абејски затвор на осам дана. Тамо је јадни ађутант могао дуго да размишља, како је опасно за једнога официра да пије скупоцено вино у друштву тако брбљиве графице, а у кући каквог пуковника Народне Гарде.

Последња глава романа.

После месец дана ухватила је Видокова полиција, у предграђу Попинкур, Коањарову дружину, сакривену у једном кућерку, заједно са покраденим накитом, скупоценим кашмирима, лажним брадама, оружјем и читавом збирком одела, које су лопови употребљавали за своје преоблачење. Бивши граф од Св. Јелене лепо се је бранио. Он није био у кући, кад су је полицајци претресали. Али Видок постави своје људе на улици, наредивши им да стоје непомично. Доцкан у ноћ, један од њих Фуше, виде једну сенку, која се полако шуњаше поред кућа. При светлости уличног фењера познаде он Коањара и шчепа га за јаку. Коањар је имао у руци пиштољ из кога опали; куршум удари у руку Фушеа, који га ипак не пусти. На то дотрчаше полицајци и стари робијаш, везан конопцем, би послат у Консјержерију. Вратио се онде, одакле је и дошао...

После четрдесет дана изведен је пред поротни суд. На томе претресу имала је да се утврди његова идентичност: да ли ју он *Пјер Коањар* или граф од Св. Јелене? Он је тврдоглаво и са извесном рочитошћу тврдио да има права на то име. Може бити да би успео да убеди судије у то, јер су све тужбе биле основане само на исказима робијаша и полицијских шпијуна, пошто су сви његови ранији отмени познаници пропустили да дођу на претрес и правили су се да не знају ни да он постоји. Чак нису могли нигде да нађу ни оних шест отмених потписника на његовој исправи, што је давало повода да се мисли, да су то били фалсификатори, А за несрећу Коањарову баш тада умре у затору Сен-Лазар девојка Лорда, која је 1801. године била осуђена заједно са њиме на двадесет година робије у оковима. У њеној заоставштини нађена је слика лепога гренадира конвента и није више било сумње: оптужени је био Коањар...

Јуна 1819. Коањар је опет седео на оптуженичкој клупи, овога пута да одговара за многобројне злочине, које је извршио. За бегство из тулонске тамнице и покушај убиства над полицијским агентом Фушеом требао је да буде осуђен на смрт; али, чудновато, Фушеа је било нестало. Сва тражења његових другова остала су без успеха. Никад нису дознали шта је било с њим. Његов нестанак онемогућавао је оптужбу за убиство, с тога су Коањара осудили само на доживотну робију с тешким радовима. Осим тога да буде изложен шест сахати на малој гилотини и да му се утисне на раме жиг Р, који су онда врелим гвожђем стављали оним несрећницима, који никад више неће изаћи из тамнице. Александар Коањар, импозантни лакеј, кажњен је истом казном; Роза Марсен, жива графица, била је ослобођена. Од пет осталих саучесника, људи и жена, неки су били ослобођени, а неки осуђени на пет година затвора.

Коањару су у тулонском затвору метнули дупли ланац, а да не би, као први пут побегао, ослободили су га рада и нису му никад дозвољавали да излази из ћелије. Али су зато њега многи посећивали, сматрајући га као какву знаменитост. Један филантроп, који га је видео године 1830. прича да је бивши пуковник говорио са великом сигурношћу и одлично и даље изигравао графа од Свете Јелене. Он је имао много утицаја на своје другове. У овоме одвојеноме свету играо је он улогу легендарнога јунака. Роза Марсен га није напуштала; она се беше настанила у Тулону и слала му је доста велике суме, које су давали њихови стари пријатељи. Пјер Коањар беше постао краљ тамнице....

С француског **С. К.**

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

С друге стране нисам никако могао да појмим зашто се са презрењем гледа на службу коју сам вршио; ја сам баш испитивао дужности које су ми биле одређене и налазио сам да је презрење које се на мене баца само последица једне заблуде. Нисам ли сваки дан радио на корист друштва? Зар није то био часан посао борити се противу оних који раде зло? а људи ме презиру! Истраживао сам злочине, заштићавао сам људе, а они ме презиру! Доводећи злочинце на место где су мислили учинити дело ја сам им избијао из руку нож којим су били наоружани, а људи ме презиру!... У разним улогама као помагач Правди, призивао сам законску казну, а они ме презиру!..... Моје размишљање занесе ме; усудио сам се да противречим незахвалности и неправди!

Двадесет пета глава.

Крадљивци су се за тренутак уплашили због неколико хапшења која сам једно за другим извео, али није много прошло па се појавише и многобројнији и дрскији него пре. Међу њима било је неколико одбеглих робијаша који су се у заводу усавршили у чињењу кривичних дела и који су дошли да их у Паризу врше, те је њихово присуство задавало страх! Полиција се реши да прекрати њихова дела; мене одредише да их гоним, а добијем заповест да се унапред договорим са чиновницима за одржање реда и сигурности, како би били у могућности да извршимо хапшење; види се по томе какав је био мој посао. Пођем да обилазим сумњива места по вароши и околини. За кратко време упознао сам сва места где бих могао наћи злочинце: крајеви вароши и кафанице у њима била су обично места где су се злочинци скупљали. Ту им је био главни логор, ту су доиста били јаки и тешко агенту који би дошао да их ту тражи, они би га неминовно умлатили; жандарми чак нису се ни усуђивали да се ту појаве, толико је друштво ових разбојника било силно. Ја се нисам плашио и нисам се устезао да уђем у њихову средину, посећивао сам та места и братимио се са лоповима и ускоро они су ме сматрали као да сам од њихових. У пијанци с њима ја сам дознавао за злочине које су извршили и за оне које су спремали; ја сам их варао тако вешто да се нису устезали да ми кажу своје станове и станове жена с којима су невенчано живели. Могу рећи да сам уживао неограничено поверење и а ако би се неко од њих, видећи више него његови другови, усудио да каже ма и најмању сумњу на мој рачун, био сам сигуран да би га они оног часа казнили. Тако сам од њих добијао обавештења која су ми требала, и, кад ја дам знак за хапшење, било је готово сигурно да ће полиција затећи зликовце на делу или да ће наћи крадене ствари које се омугућавале њихову осуду.

Толико исто била су плодоносна и моја истраживања у вароши; посећивао сам наизменично сво механе у околини Пале-Рајола, Енглеског Хотела, булеваре Тампла, улице: Ванери, Мортејери, Планш-Мибреј, Живери, Каландр-Шатле, пијаце: Сен-Жак, Ла п-ти-шез и Момебер и целу варош. Није прошао дан а да нисам учинио врло важна открића; није било злочина извршеног у вароши а да ја нисам знао појединости; био сам свуд, знао сам све и кад сам ја позвао власт да се умеша она није никад била преварена мојим обавештењима. Г. Ханри се чуђаше мојој вредноћи и томе како сам свуда стизао, он ми је честитао, док су се чиновници и нижи агенти не црвенећи нимало жалили. Чиновници, ненавикнути да у недељи дана по неколико ноћи пробде, налазили су да је служба, коју им ја стварам, врло тешка и тако рећи стална и због тога су протествовали; неки од њих нису чак ни тајне чували или су се врло лако одавали, на шта сам ја нарочито пазио. То им је навлачило строге казне али они нису постали ништа ни пажљивији ни оданији.

Било је готово немогућно живети стално међу злочинцима а да ми они не предложе да с њима у друштву вршим кривична дела; нисам одбијао никад, али сам увек при извршењу налазио неки изговор да на угоровено место не дођем. Крадљивци су, у опште узев, људи тако неувиђавни, да није било извињења које ми нису примили; могу чак рећи да ми често, да их преварим, нису требала лукавства. Кад их једанпут ухапсе они нису више ни видели јасно, а поред тога и мере су предузимане такве да им ни на памет није могло пасти да мене сумњиче. Било их је, који су, побегав са места где су их хватали, дотрчали да ми јаве тужну вест о хапшењу њихових другова.

Кад је човек добро са лоповима ништа му није лакше него упознати њихове јатаке. И ја сам тако успео да их пронађем неколико, а околности које сам изнашао било су довољне те да и они пођу за својим муштеријама у казнени завод. Неће бити без интереса прича о средствима која сам употребио, да престоницу ослободим једнога од ових опасних људи. Већ неколико година власт га је гонила, али га никако није могла ухватити на делу; ни чести претреси његовога стана нису давали никаквог успеха; није се могло наћи ништа што би било доказ против њега, а међутим било је сигурно да он купује ствари од крадљиваца, и многи од њих, који нису ни помишљали да сам ја у вези са полицијом, означавали су ми тог јатака као човека поуздана, коме се може веровати. Имао сам о њему доста података, али је требало ухватити га међу покраденим стварима. Шта није г. Ханри предузимао да га ухвати па ипак, било због невештине свјих органа, било због препредености овог човека, није имао никакав успех. Намислим да пробам, нећу ли ја бити срећнији, и ево шта сам радио: Прво сам стао на извесном остојању од његовог стана и чекао сам га да изиђе. Кад је изашао пођем за њим на неколико корачаји; приближим му се и ословим га једним именом; он ми рече да сам се преварио, а ја сам тврдио обрнуто; ја му опет кажем да га добро познајем и да је он човек кога полиција већ толико времена тражи по Паризу и околини. »Али, ви се варате, узвикну он; ја се зовем тако и тако и станујем ту и ту. — Не верујем. — Шта, не верујете? ја ћу вам то доказати ако хоћете.« Пристанем на то под условом да свратимо у прву полициску станицу. »Драге воље! рече он.« Ускоро дођемо до једне полициске станице и уђемо унутра. Затражим му исправу; он их није имао. Захтевао сам тада те га претресоше: код њега нађоше три сата и двадесет пет наполеона што узе власт, и њега спроведу даље. Ја узмем ону мараму којом су ове ствари биле завијене и преобучен као носач отрчим у стан јатаков; његова жена беше у разговору са неким лицима; она ме није познавала; кажем јој да имам да разговарамо насамо. И кад смо били насамо извучем из џепа мараму и предам јој као знак да ми верује. Она не знађаше још циљ моје посете и међутим лице јој се стушти, дрхтала је. »Не доносим вам добре гласе, рекнем јој; ваш муж је ухапшен, држе га у једној станици где су му узели све што је имао код себе, а према неким речима које је случајно чуо од шпијуна, он мисли да је издан. И јављам вам да одмах сакријете све што треба; ако хоћете ја ћу вам помоћи, али вам кажем да треба похитати«.

Видећи мараму и пошто сам описао оне ствари које су биле у њој; жена јатакова није имала шта више сумњати у интимност мога казивања, и она паде у замку коју сам јој спремио. Замоли ме да нађем троја кола и да дођем одмах. Изађем да извршим поруку, и идући путем кажем једном од мојих, да пазе на кола и на дати знак да је одмах ухвате. Кола дођоше попнем се у стан и поче сеоба. Кућа је била пуна разних ствари: сатова, светњака, етрурских ваза, чоје, кашмира, платна, свиле и другог. Све ово извукосмо из једног одељења чији је улазак био заклоњен једним великим орманом, због кога је и било немогућно

ма шта приметити. Кад је све било готово орман вратисмо на старо место и пођосмо; жена јатакова замоли ме да и ја пођем с њом. Послушам је и чим је она села у кола, готова да се крену, ја дам знак и агенти је опколише. Оба супруга били су оптужени за јатаковање и кад су изведени пред суд против њих је била маса стварних доказа који се нису могли оборити.

Можда ће ми неко пребацити што сам употребио лукавство да ослободим Париз једнога лоповског јатака, који је доиста био бич божји за престоницу. Одобравало ми се или не, ја имам уверење да сам вршио своју дужност; у осталом кад се тиче ухватити разбојнике, који су у отвореном рату са друштвом, сва су средства добра сем провокације.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине врбичке, у срезу тимочком, актом својим Бр. 2310, пита:

„Сеоски грађани махом немају тапије на имања наслеђена од својих предака. И кад год који тужи кога свог суседа за заузеће некривично, тражи излазак суда на лице места, да се премеравањем дотичних парцела увери да заузеће постоји. То је просто прешло у општи обичај, тако, да кметови скоро једнако морају да крстаре по пољу ради таквих увиђаја, а локални се послови због тога запостављају и трпе уштрба.

Зато, што у грађанском поступку нема нарочитог прописа о томе, моли се уредништво да изволе дати објашњење:

1. Јесу ли, код оваких захтева, општински судови безусловно обавезни излазити на лице места или не; и

2. Ако су безусловно обавезни, морају ли дотични парничари свагда бирати и вештаке под прописном наградом, са којим ће се оваки увиђаји вршити, или како?“

— На ово питање одговарамо:

Кад год се код суда подигне кривична тужба за заузеће земљишта (§ 375. а кр. закона), па се према стању ствари нађе за потребно и вршење вештачења, тада сам суд одређује вештаке у смислу § 33. тач. д. Полицијске Уредбе, којима, приликом пресуђења кривице, досуђује и дангубу, према проведеном времену и осталим околностима, које могу утицати на величину ове.

Кад је, пак, поведен чисто грађански спор, било што је кривица застарила, било из којих других узрока, па суд нађе, у смислу § 247. грађ. суд. поступка, да се спор не може пресудити без нарочитог вештачења, или ово буде захтевала једна од парничних страна, онда се вештаци одређују у смислу § 248. помен. закона.

Дијурна овима досуђује се тада у смислу § 258. истога закона.

Наравно, да и у једном и у другом случају извиђајем и вештачењем руководи или цео суд, ако је то потребно, или један од судија са деловођом, о чему увек треба претходно донети образложену одлуку.

Дакле: кад год једна од парничних страна захтева вештачење, или кад год сам суд нађе да је оно потребно, мора се ово и вршити, без обзира на то, што се на тај начин кметови отржу од других послова, јер је задатак општинских судова, поред осталога, и тај, да суде спорове у својој општини.

II

Суд општине островичке, актом својим Бр. 1288, пита:

„Један грађанин из ове општине, тужио је ово општ. суду другог грађанина по двема тужбама, што му је на самовластан начин заузео на два места шумско земљиште, па је молио да се тужени за ово по закону казни, као и да се осуди да му заузето земљиште уступи на слободно уживање.

Суд ово општински узео је туженог на одговор по једноме предмету, а по другом није, јер је ускоро затим оптужени отишао у Северну Америку, у печалбу.

После извесног времена, суд ово општински, по предмету по коме је именовани дао одговор, донео је своју пресуду, којом је туженог ослободио сваке казне, а заузето земљиште да се уступи тужиоцу, на слободно уживање, а по другој тужби није ништа урадио.

С тога суд учтиво моли уредништво да изволи дати своје обавештење: како треба и на који начин да се донета пресуда саопшти туженом, а како и на који начин треба донети пресуду по којој тужби није именовани саслушан а сада се налази у Америци?“.

— На ово питање одговарамо:

Ако је суду познато, или ако у опште може сазнати: у коме месту, у Америци, живи осуђени, онда би му се тужба морала доставити онако, како прописује § 363. грађ. с. поступка.

Ако се, међутим, не зна место у коме тужени живи, онда би се, ако тужилац захтева, морао одредити заступник у смислу § 76. гр. суд. пост. и спор привести крају.

У том случају и пресуда се саопштава одређеном заступнику.

Она пресуда, која је већ донесена, може се саопштити на начин прописан § 364. поменутог закона.

Овако ће се поступати, наравно, ако је редован грађански спор.

Ако је, међутим, у питању кривична одговорност, онда се мора стати са радом и чекати на повратак кривца, јер полицијска Уредба не предвиђа овакве случајеве, а начела постављена у глави XXIII кр. суд. поступка, не могу се применити на иступе.

III

Гавра Адамовић, полицијски писар, пита:

„Известан грађанин из Свилајинца, занимао се земљоделством, потом је био бесправни механџија, а за овим сензал према уверењима општ. свилајиначке.

Овај грађанин продао је и последњи остатак непокр. имања — земље.

Тапија о овој продатој земљи, потврђена му је код суда општ. свилајиначко, месеца марта т. г, у коме је месецу овај грађанин, према уверењу суда општине свилај. био сензал.

Међутим овај се грађанин није обраћао трг. комори, која врши избор сензала (чл. 5 у вези чл. 164. зак. о радњама); нема услове из § 52. трг. зак. („основи трг. права“ од Ст. Радојчића стр. 161).

Молим уредништво за објашњење:

1. Да ли и сензале (овакве, какви код нас по паланкама постоје) штити § 471 грађ. суд, пост.

2. Да ли је морао и требао првост. суд потврдити овакву тапију, кад пред њим стоји уверење о оваквом занимању продавца — да је сењал.

3. Стоји ли дело преваре према продавцу, који је ово имање био раније продао једноме и узео 100 дин. капаре, а потом га продао другоме и тапију му судом потврђену издао а првога купца оштетио?

— На ово питање одговарамо:

Сензал, односно посредственик у трговачким пословима, може бити само онај, који је изабран на начин прописан § 51. трговачког закона, а има услове из § 52. истог закона.

Сваки други, који није овако изабран, нема права на сензалски посао.

Овако своји ствар у колико се односи на питање: је ли неко сензал или није.

Али кад је реч о томе, да ли се сензали сматрају за земљоделце или не, уредништво налази, да сам тај факат, што је неко са свима правима једног сензала, не одређује његов положај у погледу права из § 471. грађ. с. поступка.

Оно дакле, налази, да сензал, ако му је *главно занимање земљоделство*, и да без овога не може издржавати себе и породицу, мора бити заштићен као земљоделац, и ако се његов положај регулисава трговачким законом, као год што му се *неће признати право земљоделца*, ако он поглавито сензалством издржава своју породицу, а земљоделство му је узгредно занимање.

Од правог стања ствари, дакле, зависи и питање: је ли земљоделац или не, и то има да кажу општински суд и одбор, као познаваоци људи и месних прилика.

У овом специјалном случају тешко би се могло рећи да дотични није земљоделац, пошто он у опште нема сензалско право, те би му земљоделство остајало као једино занимање.

Ако се утврди, да је дотични закључио уговор о продаји са *намером* да купца оштети, онда би одговарао за дело из § 253. т. 1. кр. закона.

IV

Суду општине мало црнићске, на акт Бр. 1369, одговара се, да ће на питање: „како се наплаћује интерес од општинских дужника“, наћи одговор у књизи „Поуке и Обавештења“, на страни 126.

V

Суду општине дубничке, на акт Бр. 1151, одговара се, да ће одговор на своје питање о потрошачким задругама, наћи у књизи: „Поуке и Обавештења“ која је ово дана изашла из штампе, на страни 489.

* * *

Како су у овој књизи штампана сва објашњења, која су излазила у Полицијском Гласнику за последњих десет година, то ће се од сада одговарати само на она питања, која раније нису објашњена, како поновна расправа њихова не би ишла на штету оних питања, која до сада у опште нису била расправљана.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

И административне власти, по аналогији § 304 грађ. суд. пост. дужне су да цене само истакнута питања и решавају о ономе што се тражи.

Суд општине гучке у срезу драгачевском, актом својим од 23. августа 1911. г. обратио се молбом Министру Унутрашњих Дела: да се гучка општина ослободи кулучења на окружном друму Ивањица — Јавор. Као разлог за то наведено је: да је општина два месеца раније кулучила и то: 6. недеља на просецању пута Миросаљци — Дивљака, а 15. дана на изради пута Кривача — Рајац, даље: да су грађани те општине из III позива издржали 10 дана вежбу, а I позив има тек да издржи 10 дана вежбе и маневра, те је стога немогуће у одређеном времену издржати и наређени кулук.

Министар Унутрашњих Дела нашао је, да према прописима §§ 10, 11 и 12. зак. о јавним сувоземним путовима, чл. 51. зак о уређењу округа и срезова и чл. 76. зак. о општинама, он није надлежан да чини распоред деоница за израду и оправку путева.

С тога је ову молбу суда општине гучке одбио као ненадлежној власти поднесену.

По изјављеној жалби на ово решење Министра Унутраш. Дела. Државни Савет поништио га је са ових разлога:

Министар је жалбеним решењем одбио жалиоца од тражења да се ослободи општина гучка од кулучења на јаворском путу, налазећи да он није надлежан да чини расподелу деоница за израду и оправку путева.

Међутим из молбе, која је заведена у Министарству Унутр. Дела под № 23009. види се: да је општина тражила да се ослободи од кулучења на „јаворском путу“. Према томе, а по аналогији § 304 грађ. суд. пост., Министар је дужан био решавати само о ономе што је жалилац тражио, а не о чему другом.

Одлука Државног Савета од 4. септембра 1912. г. Бр. 6114.

У срески буџет морају се унети потребне суме за издатке који по закону падају на терет среза.

Срески Одбор среза Б. поред осталог, предвидео је у среском буџету за идућу годину и издатке:

1. потребну суму за плаћање награде поротницима

2. на станарину трошаринским стражарима; и

3. суму потребну на ограду и калдрмисање дворишта среских зграда које се подижу и које, по уговору са предузимачем, имају бити довршене и предате до половине идуће године.

Среска скупштина није хтела одобрити ове издатке већ их је из предложеног буџета избрисала.

Како по чл. 8 закона о пороти на терет срезова пада плаћање награде поротницима, а по чл. 23. финансиског закона, трошаринским стражарима на име станарине припада по 16 дин. месечно, и како се среске канцеларије почетком септембра треба да преселе у нове зграде, неопходно је потребно да се двориште огради и канцеларије снабду потребним намештајем — срески начелник, као надзорна власт, задржао је од извршења одлуку среске скупштине.

Министар Унутраш. Дела, налазећи да је решење среске власти на закону основано, на основу чл. 40 закона о уређењу округа и срезова послао је предмет Савету на оцену и решење.

И Државни Савет нашао је да је исто правилно и на закону основано, па га је, на основу чл. 14 и 40 закона о уређ. округа и срезова, одобрио.

Одлука од 4. септембра 1912 године Бр. 6785.

Извршење осуда по закону о установљењу државних монопола с погледом на прописе § 471. грађ. суд. поступка.

Н. Н. из Угљарева, кажњен је извршном пресудом Монополске Управе са 150. динара новчане казне, и за наплату исте власт је узела у попис и изложила продаји његове волове. Налазећи да се ова продаја не може извршити с погледом на пропис § 471. грађ. суд. поступ. пошто је он земљоделац осуђени се обратио среској власти и тражио да се продаја обустави.

Начелник срески нашао је, да и ако је осуђени земљоделац њега у овом случају не штити § 471. грађ. суд. поступ. јер је овде у питању покретност која је узета у попис за наплату казне по његовој кривици, а по чл. 156. зак. о монополу дувана при наплати казне благодејање из § 471. грађ. суд. пост. ужива кажњено лице само у погледу непокретног имања.

Ово решење среске власти одобрило је и окружно начелство и Министр Унутршњих Дела.

Противу решења Министра Унутрашњих Дела изјављена је жалба Државном Савету, који је нашао да је исто правилно и на закону основано.

Одлука од 4. септ. 1912. Бр. 6778.

К. И. Б.

Писац акта, који садужи увреду, саучесник је потписнику истог.

(Одлука Касац. Суда од 10, октобра 1911 бр. 12588).

Марко Ш. и Михаило Д. оптужени су првостеп. суду и то: опт. Марко што је написао и упутио Управи Држав. Монопола једну жалбу, на којој је по овлашћењу потписао опт. Михаила, износећи неправилан рад полиц. власти; а опт. Михаило, што је наговорио и платио Марку да му поменуту жалбу напише, те му тиме постао саучесник, а себи створио кривицу из § 104. у в. § 46 тач. 1. крив. законика.

Првостепени је суд нашао, да за ово дело не може бити одговоран писац жалбе опт. Марко, пошто соучешће у овом делу не може бити и он за туђе дело не може ни одговарати, јер је жалбу, која садржи инкримин. изразе, писао по наређењу оптуженог Михаила, кога је по његовом захтеву и на жалби потписао; па је решио био: да се опт. Михаило за ово дело увреде у званич. дужности стави под суд.., а да се опт. Марко по овом оптужењу не стави под суд, већ слободан отпусти.

Но по жалби иследне власти и прив. тужиоца, Касац. је суд решењем својим од 10. окт. 1911 № 12588 поништио пом. решење прв. суда, са ових разлога:

Погрешно је суд нашао да у овоме делу нема одговорности за опт. Марка као саучесника. Према § 46 тач. 2. каз. зак., да би у каквом делу било саучешћа, довољно је само то, да је ко кривца, знајући, потпомагао у ономе, чиме је зло дело приправљено, олакшано или извршено.

Оптужени Марко пак у томе, што је по тражењу опт. Михаила, жалбу са инкримииованим изразима написао и овога као неписменог потписао, припомогао је извршењу дела, будући свестан тога, да ти изрази садрже у себи увреде, као и то, да се тиме хтела нанети увреда прив. тужиоцу, а који су елементи, према поменутом зак. пропису, потпуно донољни за постојање саучешћа.

Писмено на коме је потписано измишљено лице, не сачињава дело фалсификовања исправе, већ дело преваре.

(Одлука Касац. Суда од 14. августа 1912. г. Бр. 9455.)

Државни тужилац оптужио је првост. суду Михаила В. из Ј. зато, што је дошао у магазу Васе Н. из Ш. и представио му: да га је послао Јаков Ераковић, зем. из Б. да му да 20 динара и 15 џакова, у којима ће му дотерати храну и том приликом издао му цедуљу, коју је сам написао и на истој потписао се

као Душан Ераковић, из Б., које име и не постоји, у намери да тужиоца Васу оштети, а да тим путем себи користи прибави, — чиме је створио кривицу кажњиву по § 147. крив. закона.

Првостепени је Суд, пресудом својом осудио оптуженог Михаила на две године робије, за дело прављења и употребе лажне исправе; а Апелациони Суд исту пресуду одобрио.

Но, Касациони Суд, примедбама својим од 14. августа 1912. год. Бр. 9455, поништио је пресуду Апелационг Суда са ових разлога:

Одобравајући просуду Првостепеног Суда, Апелациони је Суд погрешно узео да у овоме конкретном случају стоји дело фалсификата из § 147. крив. законика. За појам дела из поменутог законског прописа тражи се, поред осталога, да је инкриминована исправа такво писмено, које је од важности за доказ о уговорима, наређењима или ослобођењима, и у опште *да служи за доказ права и правних односења*. Међутим, овде није такав случај, јер инкриминовано писмено — цедуља, није исправа у смислу IV одељка § 147. крив. зак. Њоме се, очевидно, не може произвести никакво правно дејство, пошто је утврђено, да је потписник на цедуљи *фиктиван*, да. дакле, име „Душан Ераковић“ у опште и не постоји, па да према томе не може бити фалсификован потпис лица, које и не постоји, и које не може бити ни обвезно; те по томе овде не може бити речи о делу фалсификата из § 147. крив. зак. како је тај суд погрешно узео. Према томе суд треба да размисли: да ли у представљеној радњи оптуженога не стоји дело преваре, или друго које дело, па да за тим донесе своју одлуку по овоме оптужењу.

Један случај сукоба о надлежности између начелника среског и градско-среског суда — по тужби за накнаду штете учињене злонамерном пљевином, надлежан је градско-срески судија, који је вршио извиђање и по самом делу пљевине, а не срески начелник.

(Одлука Касац. Суда од 9. авг. 1912. бр. 8618.

Начелник среза нишког представио је Касационом Суду: како је Крста Р. из Ч. актом под бр. 5699. тражио од њега — начелника среског — да општину ч. оптужи првостепеном суду за накнаду штете причињене му злонамерном пљевином; да је по делу пљевине истрагу водио нишки градско-срески суд, но да се овај огласио за ненадлежног по горњој тужби за накнаду штете са ових разлога: „горње тражење оштећеног односи се на спор са општином, за накнаду штете, и пошто је код градско-среског суда кривица извиђања а кривац није пронађен и акта овога предмета остављена у архив на основу § 308. кр. пост, — то градско-срески суд нема више шта да ради односно штето пљевином причињено тужиоцу Крсти, већ даље извиђање ове по закону о накнади штете учињене злонамерном пљевином припада среској власти“.

Па како је начелник срески сматрао да ни он није надлежан за ма какав рад по наведеној тужби, то је молио Касациони Суд да по праву које му закон даје, реши овај сукоб о надлежности.

Касациони Суд, по расмотрењу аката, нашао је:

По закону о накнади штете учињене злонамерном пљевином..... иследна државна власт кад констатује, да се кривац није могао ухватити, приступа на месту дела оцени штете — чл. 5. Па како је и по овом предмету градски судија вршио кривичну истрагу и констатовао, одлуком бр. 1871, да кривца није могао пронаћи, онда је наступила за њега дања дужност, да се под његовим руковођењем штета и оцени, према чему судија погрешно и противно закону одбија надлежност за овај рад, јер је, напротив, целокупан рад по овом закону стављен у дужност иследној државној власти, која је у овом случају, с погледом и на наређење тач. I § 10. зак. о среским и градским судовима, *Срески Суд*. Стога је Касац. Суд вратио све акте градско-среском суду и препоручио му да даље поступи по закону.

J.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Игњат Стојић, кројачки радник из Шапца, извршио је крађу своме газди Николи Станимировићу, па побегао.

Поред свога одела, које је било заложено код газде, однео је и једну плекану касицу

Игњат Стојић.

са 26 динара у сребру, и један женски сребрни сат.

Ради лакшег проналаска, износимо и слику Игњатову.

Акт начелства округа подринског Бр. 14451.

Драгомир Ђурковић, из Тоболца у срезу трстеничком, и **Вукадин-Дина Милетић,** из Ленова у срезу бољевачком, осуђеници нишког казненог завода, побегли су са рада.

Драгомир је стар 36 година, средњег стаса, сув, десном ногом рамље. Вукадин је стар 52 године, средњег раста, у лицу смеђ, косе прне, чела испупченог, обрва густих, бркова великих, густих.

Депеша управе нишког казненог завода Бр. 3084.

Владимир Стошић, из Лепенице, одговара за опасну крађу, али се не зна где је. Стар је 22—24 године, плав, носа кратког, врло малих плавих бркова.

Депеша начелника ср. пољаничког Бр 8804,

Владимир Јовановић, из Бацијевца у срезу масуричком, који је служио у Аз-Бресници среза прокупачког, побегао је из притвора. у коме је био због крађе. Он је стар 18 година, раста повисоког, црномањаст, косе, очију и обрва црних, без бркова, у оделу сељачком.

Депеша начелника ср. прокупачког Бр. 12833.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

КРАЂА СТОКЕ

Јовану Цукијановићу, из Нереснице, украдена је крава са панађура у Кучеву. Крава је шарена, матора 3 године, без роваша.

Депеша комесара панађура у Кучеву Бр. 8.

Љубомиру Стојадиновићу, из Роанде, украдена су два јунца, длаке плаво-шарене, матора по 2 године, без роваша.

Депеша начелника ср. ресавског Бр. 17061.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе.

УХВАЋЕН

Петар Стојаковић, побегли осуђеник Митровичког казненог завода, чију смо слику изнели у Бр. 33 од ове године, ухваћен је, те је престала потреба даљег тражења..

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

Књига:

„ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА“

готова је и може се добити како код потписаног, тако и код свију књижара у Београду.

Пошто је књига изнела 55 штампаних табака, више дакле 30 штампаних табака од онога, што је позивом на претплату обећано, па је придодат и регистар, то је цена књизи повећана од 5 на 8 динара, како би се покрили трошкови око штампе.

Књижари у унутрашњости могу добити књигу на доплату са 20% рабата, ако поруче најмање десет књига.

Појединцима ће слати такође на доплату.

Димитрије С. Калајџић
окружни начелник у пензији
«Његошева» бр. 71.

Штампа Крал. Срп. Државне Штампарије Уредник Душан Ђ. Алимпић.

БРОЈ 36. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 23. СЕПТЕМБРА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

(ВЛАСНИК МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА)

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ЗА ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА" НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за начелника треће класе среза посавског, округа ваљевског, Радоја Чобељића, полицискот писара друге класе среза лесковачког.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 7. септембра 1912. године, у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Живко Р. Лазаревић, начелник друге класе среза посавског, округа ваљевског, на основи § 70. закона о чиновницима грађанског реда стави у стање покоја с пензијом, која му према годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 11. септембра 1912. године, у Београду.

РАСПИС

свима окружним начелствима и Управи вароши Београда

Чланом 8. Закона о местима наређено је, да се ни у ком случају не смеју подизати куће мимо одобреног плана вароши и варошица, и тиме проширавати одобрени реон за подизање зграда.

Изузетак од овог предвиђа чл. 9. поменутог закона само у случају када се подижу куће за уживање, и зграде по баштама и виноградима.

Уредбом о ушторавању села од 6 марта 1862. године ВБр. 283. наређено је, да се без одобрења полицијске власти не могу подизати ван села сеоске куће за становање.

И ма да су ови законски прописи јасни ипак су врло чести и многобројни случајеви да појединци подижу куће и зграде противно наведеном закону и уредби, а полицијске и општинске власти или ништа не предузимају да их спрече у тој против-законој радњи, или погрешно и лабаво примењују поменуте прописе законске, нарочито чл. 9. закона о местима, примењујући у даном случају само казну од сто педесет динара, а остављајући против-законито подигнуту грађевину.

С тога, на основу § 7. Устројства Државне Централне Управе, наређујем томе начелству-Управи:

да у будуће ни у ком случају не допусти подизање кућа ван обележеног реона вароши односно варошице, и ван села у пољима и планинама;

да у случају подизања зграда по чл. 9. закона о местима полицијска власт увек испита: да ли се зграда подиже у цељи, коју предвиђа речени члан и ток онда, када нађе да то стоји, допусти подизање зграде. Ради тога дужно је свако лице, које жели да подигне оваку зграду, да се претходно за то обрати молбом месној полицијској власти за дозволу да такву грађевину може подићи, ако не жели да искуси законске последице за против-законо подизање зграде; и

најзад, полицијске власти не смеју сматрати да је кривац тиме што је кажњен за против законо подизање зграде, задобио право да исту подигне, или ако ју је већ подигао да зграда остане, но у таквом случају започету или подигнуту зграду треба порушити силом власти, као што наведени законски пропис и наређује.

Начелство-Управа-послаће ми у року од месец дана списак свих оних зграда, које су у подручним му варошима и варошицама до сада подигнуте противно одредбама чл. 8. и 9. закона о местима.

Са овим наређењем начелство ће упознати полицијске и општинске власти, а исто ће обзнанити и грађанству ради знања и управљања.

За немарно и лабаво вршење поменутих законских прописа и овога наређења строго ћу казнити одговорне чиновнике.

П№ 16808.
12. септембра 1912. год.
Београд.

Министар Унутрашњих Дела,
Стој. М. Протић.

СТРУЧНИ ДЕО

СУЂЕЊЕ ПРЕД ИЗБРАНИМ СУДОМ

(НАСТАВАК)

У нашем законику ништа се изрично не говори о томе: има ли и када места *изузећу судија* избранога суда? Међу тим у пракси се зацело дешава да се и ово питање покреће. При решавању овога питања ваља поћи од начела, да парничари и при суђењу код избранога суда могу против појединих судија чинити изузећа, која су у § 52 побројана. Али кад се парничари сложе на избрани суд, па о томе саставе писмено, у коме су договорно именовали судије (§ 436), онда то значи, да су тиме пристали да им суде ове судије, и ако би се против њих могло чинити изузеће из § 52. Кад су на то пристали, онда не могу због тога, што је пресуда изречена и од судија, против којих се могло изузеће чинити, пресуду нападати. Могућно је пак да парничар сазна за разлог изузећа против неког судије тек после потврђења писмена о избраном суду (436) или после оверавања судског протокола, који садржи пристанак парничара на избрани суд. Најприродније је онда, да он покуша договорно са противним парничарем да се одреди други судија, на место онога, против кога основи изузећа постоје. Али, ако у томе не успе, он може пре почетка суђења код избранога суда изнети захтев да се судија изузме. Ако и тада не успе, да противни парничар пристане на избор новог судије или да

се дотични судија сам изузме, и да се на основу тога позове његов заменик да суди, онда се он може жалити на пресуду избраног суда првостепеном суду. Овај ће суд онда поступити у смислу послед. ал. § 56, т. ј. решиће, према поднесеним доказима,[1]) а на основу §§ 52 и 56 да ли има места изузећу. Ако нађе да има, поништиће пресуду избранога суда, на основу тога, што је саставом такога избранога суда, у коме је судио с разлогом изузети судија, повређен законски пропис (§ 52).

Ово што је горе речено вреди и случај апсолутне надлежности избранога суда (§ 434). У осталом кад полицијска власт, према § 437 ал. 2, бира судије за тужену страну, онда она треба и сама да пази да не бира за судије лица, против којих би се могла чинити изузећа по § 52, у колико су јој, наравно, дотичне околности познате[2]).

Уговор о избраном суду (compromissum) има потпуно дејство тек онда, кад се лице, одређено за избраног судију, те дужности и прими (уговор између парничара и судије, да парницу пресуди, назива се receptum)[3]). Примајући на се ту дужност, судија треба да је изврши, иначе је одговоран по алинеји 2 § 439[1]). Само што по нашем закону (§ 439) изабрани судија може тек да се изјасни да ли се судијске дужности прима кад од полицијске власти буде на суђење позван. Међу тим по нашем законику изгледа да постоји извесна дужност грађана, да се судијске дужности приме, јер није довољно просто одбити ту дужност[2]) кад се буде судија о избору приликом позивања на суђење известио, него је он дужан „навести узроке“ зашто се суђења не може примити (§ 439. ал. 1.) Те узроке законодавац не набраја. Оставља се дакле оцени полицијске власти, да она одреди да ли је узрок, са кога је избрани судија одбио ту дужност, такав да је избрани судија имао разлога одбити судијски избор. Али полицијска власт не треба у овој оцени да буде сувише строга, већ треба што је могуће више вере да поклони ономе, који наводи узроке одбијања судијске дужности. Јер пријем ове дужности претпоставља да дотични избрани судија има и воље и времена и знања да је врши. И како се те дужности, као врло непријатне, и у другим законодавствима изабрани не мора примити, то онда и наш законодавац, и ако тражи да се узроци одбијања наведу, ипак не одређује ближе те узроке, остављајући на вољу избраном да их изложи и полицијској власти да их она оцени. У осталом у сваком случају лице изабрано за судију не може се нагонити (на пр. новчаним казнама), да изврши судијску дужност. Јер ако се оно и примило те тужности, па не дође на суђење, најгоре што га може постићи јесте плаћање новчане казне из ал. 2 § 439, на коју може бити и неосуђен, ако оправда изостанак. А ако је у одређеном року изјавило да се те дужности не прима, било да није ни наводило узрок томе, било да их је наводило, али власт их није уважила, онда се према њему ипак не могу употребити принудна средства у циљу да изврши намењену му дужност. Полицијска власт ће тада позвати наименованога заменика на суђење, па ако и овај не дође, онда се морају бирати друге судије[1]).

Као награду за свој труд добијају судије по § 440 по један талир на дан поред путног и подвозног трошка, ако су са стране. Наравно да је допуштено уговорити и већу награду.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

УБИСТВА

(НАСТАВАК)

Раније смо већ описали обичаје, навике и т. д. професионалних злочинаца. Све то вреди и за професионалне убице. Додајемо само, да се код ових последњих често специјално констатује: безумно трошење новца добивеног злочином, тражење обавештења о извршеном злочину по новинама и навраћање на место извршеног злочина.

Штампа и истраге злочина.

Говорили смо већ о утицају новина на криминалитет. На овом месту хоћемо да скренемо пажњу на незгоде, које штампа може створити ометајући акцију правосуђа публиковањем детаља који се односе на истрагу. Она, на овај начин, обавештава убице о сваком кораку полиције, и отежава, а унеколико и онемогућава, истраживања ове последње.

Изгледа, да би се овоме најбоље стало на пут кад би се, за време сензационих истрага, посведневно редиговали и новинама давали билтени, који би садржавали све оно што се може саопштити јавности без штете по успех истраге. У многим великим градовима: Паризу, Марсељу,

---

[1]) А, евентуално, и после положене заклетве од стране парничара у смислу § 54 ал. 3 да за основ изузећа није знао при потврђивању уговора о саставу избраног суда.

[2]) У ал. 2 § 437 вели се: «У случајевима § 434 ако се парничари у избору судија не сложе, власт ће полицијска, на захтевање тужитеља, изабрати судије за противну страну, и ови већином бирају председника». Пироћанац у својој расправи о избраном суду, стр. 34, доводећи у везу ово наређење са § 435, налази да би избор судија био свршен треба и то да наступи, да свака страна пристане и на судије противне стране. Али како тужилац има интереса да се никад не сложи, то он, вели, неће никад ни пристати на судије, које би изабрала противна страна, и тако би њему остало право, да бира за себе судије, пошто му то право даје § 437 ал. 2, док би их за тужене бирала полицијска власт. Ја мислим да из § 437 ал. 2 не следује право тужиоца, да «никад не пристане на судије, које би изабрала противна страна», те да на тај начин лиши туженога права да он изабере са своје стране судије и да га нагони, да му суде судије, које би за њега изабрала полицијска власт. Парничари треба, истина, да се сложе на судије, које предлажу. Али ако се не сложе, онда и тужилац и тужени морају изнети *разлоге* за што на извесне судије не пристају, морају дакле навести *основе изузећа из* § 52. Ако полицијска власт нађе да су основана изузећа против судија тужилачке стране, одбиће таке судије. Не може се, дакле, допустити да нпр. тужилац изабере свога оца за судију, да туженик против тога чини изузећа, а полицијска власт ипак да таког судију уврсти у састав избранога суда. Исто тако ако тужилац чини изузеће против судија тужене стране, полиц. ће власт оценити је ли то умесно, па ако нађе да није, уврстиће таке судије у састав избранога суда, а ако нађе да јесте, онда ће тек изабрати судије за тужену страну. То дакле што се у § 437 каже да ће полиц. власт, на захтевање тужитеља, изабрати судије за противну страну, ако се парничари у избору судија *не сложе*, не значи безразложно, каприциозно неслагање, или непристајање на судије, него тако неслагање, тако одбијање, које је мотивисано тако, да и полиц. власт, која је позвана да суд по закон. прописима састави, то усваја. Ако тужилац не пристаје да му суде парницу судије, изабране од туженика, на које он није пристао, али за које је полицијска власт нашла да нема разлога изузећу, онда он не мора ни износити парницу пред избрани суд. Али како је избрани суд апсолутно надлежан, то ће тужилац, ако хоће да до свога права дође, бити принуђен да се пред тим судом парничи.

[3]) Може се појавити питање: шта ће бити с уговором о избраном суду, ако умре парничар, који је пристао на избрани суд пре но што је суђење почело? Је ли његов наследник обвезан да овај уговор изврши? Пристајање парничара на избрани суд и избор судије јесте чисто лична обавеза његова и према томе не прелази на његове наследнике (§ 394 грађ. зак.). Да ли ће за парничара бити корисније да му парницу (из § 433) пресуди избрани а не државни суд, ствар је чисто његовог личног схватања, са којим се његов наследник може бити не слаже, јер верује да ће државни суд боље пресудити. Исто тако и питање ко ће бити судија, ствар је чисто личног оцењивања. И као што се однос пуномоћства гаси смрћу властодавца или пуномоћника (§ 624 грађ. зак.), исто тако и уговор о избраном суду престаје кад умре парничар, који је судију изабрао или судија. (Тако и аустријски грађан. судски поступак § 583 тач. 1. Супротно гледиште заступљено је у одлуци Државног Савета Бр. 8790/92. Види Вукићевић, Збирка одлука Држав. Савета, стр. 79). Парничари тада треба поново да се сложе на избрани суд и да изаберу судије. Ако је пак у питању пресуђење парнице из § 434, онда, наравно, смрћу парничара или судије не престају право и дужност парничара да им парницу пресуди избрани суд, али ће она тада поново бирати судије. Види Јоцић на нав. м. стр. 321.

[1]) У ал. 2 § 439, која гласи: «који судија без важног узрока на одређено време не дође да суди, тога ће полицијска власт осудити да плати новчане казне од пет до двадесет талира, осим трошка и дангубе, које ће платити како судијама тако и парничарима и сведоцима, који би дошли били...», — претпоставља се да се избрани судија примио судијске дужности, било тиме што у одређеном року (ал. 1 § 439) није «навео узроке» зашто се не може судијске дужности примити, било што их је навео, али после тога рока, било што има доказа да се примио судијске дужности.

[2]) Као што је на пр. у аустријском поступку изрично и просто казано у § 579: «Нико није дужан примити се избора за избранога судију».

[1]) У § 443—448 нигде се не говори да је за суђење код избранога суда потребан, поред судија, и деловођа, док је код редовних судија изричним законским прописима то наређено (в. §§ 57 и 305 бр. 4). Говорећи о томе да пресуду избранога суда треба да потпишу све судије (§ 442), законодавац не спомиње да њу мора потписати и деловођа, као што бива код пресуда редовних судова. Кад се пак има на уму да по тенденцији законодавчевој формалности код избранога суда треба да буду што мање, с обзиром на простије људе, који чешће улазе у састав избраних судова, онда се мора доћи до закључка да постојање деловође код избраног суда *није битан захтев* за важност пресуде избранога суда. Наравно да је увек боље, и да се у пракси тако и ради, да се узме и деловођа. Кад постојање деловође није битан захтев за важност пресуде, онда је све једно ко деловођу бира. Најприроднije је када га бира председник избраног суда, по чијем упутству он има да ради, А ради већег поверења код парничара добро је да цео избрани суд одреди деловођу, као што бива у случају кад је изабрани суд у смислу тач. г. § 6 одобрен од стране општинског суда. У оваким избраним судовима мора бити деловођа (§ 6 тач. г.).

Лиону и т д. шефови сигурности овако и поступају. По несрећи, већина новина не задовољава се овим саопштењима. Да би донеле што више сензација, новине ове предузимљу посебне истраге и доносе, као аутентично, сва причања суседа и публике, прибрана у ходницима пред канцеларијом истражног судије. Ове истраге понекад се предузимљу да би се исмејала акција правосуђа и полиције. За ово су нам доказ истраге два париска листа за време нестанка чувеног опата Делари-а. Један од њих довео је на лице места хијену, а други једног индиског врача. Овакве злоупотребе треба спречити свим могућним средствима, а према потреби, и специјалним законима.

Новинама не треба давати никаква друга обавештења о истрази, сем званичних. Чиновници, који суделују у истрагама, саопштавају често новинарима, махом из сујете, поједине детаље истраге, које ови ревносно публикују. Ово публикације допуштају злочинцу у слободи да прати све фазе истраге и да, на овај начин, комбинује бегство.

Инструкције водског кантона за заштиту трагова у почетку истраге поводом овога прописују:

„Забрањено је персоналу полицијских судија, агентима, жандармима и апсанцијама да о злочину, току истраге и т д. дају обавештења својој фамилији, публици и новинама, пошто ова обавештења могу омести успех истраге, а и сам кривични поступак наређује да истрага буде тајна и за противно поступање прописује казну до 300 динара. Једини је судија, који има да цени, која се саопштења могу учинити новинама".

У извесним случајевима новине могу бити од врло велике помоћи правосуђу и полицији, као нпр. приликом утврђивања идентитета непознатог леша, истраживања несталих личности и т д. али под условом да буду руковођене од оних који су одговорни за успех истраге. Оне понекад могу чак и директно помоћи истрази публиковањем неистинитих обавештења, која ће навести злочинца да учини глупост због које ће бити ухапшен. Тако је још Канлер, тражећи једног убицу за кога је знао да је побегао негде у близини Париза, пустио преко новина белешке у којима се тврдило, да је полиција убеђена, да је кривац побегао у Орлеан. Верујући да га полиција тражи у овој вароши, и да, према томе, може бити сигуран у Паризу, убица се вратио у свој стан, где су га ухватили прикривени полицијски органи.

Мере које треба предузети на месту извршеног злочина пре доласка иследника.

Приликом открића каквог злочина важно је, да све остане на своме месту — недирнуто — до доласка иследника кога, кад год је то могућно, треба да прати и вештак — специјалиста поред судског лекара.

Полицијски агенти, жандарми, пољски чувари и т д. треба да имају инструкције у овом смислу. Поменуте инструкције водског кантона поводом овог наређују:

„У случајевима тежег преступа, жандарми, полицијски агенти и т д. нарочито ће се старати, да стање места извршеног дела остане непромењено, и да нико не дира у ствари и трагове до доласка власти (закон о жандармерији, чл. 7.)

Ако је злочин извршен у соби, сви улази, сва врата ове собе треба затворити и, по могућству, чувати помоћу стражара. Ако се локали не могу закључати, морају се чувати помоћу нарочитог стражара.

Ако је злочин извршен у усамљеној кући, или у пољу, треба публици забранити приступ ка месту извршеног злочина на даљини од 50 метара.

Приступ ка месту извршеног злочина треба забранити сваком лицу које нема посла са истрагом. Полицијски агенти, жандарми и т д. који би открили злочин, или би били позвани да га констатују, неће дирати ни померати намештај, посуђе итд. а нарочито предмете са глатком површином, који се буду налазили на месту извршеног дела. Они ће се старати да ништа не буде поремећено, додирнуто, однето или уништено до доласка иследника.

Апсолутно се забрањује додиривање лешева. Треба избегавати, у колико је то могућно, ходање по реону који је неприступачан публици. У рапорту треба означити имена свију личности које су дошле на место извршеног дела пре иследника.

Општински председник ставиће до знања популацији, да на месту откривеног злочина не додирује ниједну ствар, поставиће чувара на овом месту и о свему ће што пре известити полицијског судију (у водском кантону овај судија врши дужност истражног судије)."

Као шо смо већ казали, сав нижи полицијски персонал треба да је убеђен, да цео успех истраге често зависи једино од непроменљивости места извршеног злочина до доласка иследника. Доласком овога, почињу истраживања у циљу реконституисања *механизма злочина* и евентуалног *идентификовања злочинца*. Истраживања ова обухватају: *топографско изучавање места злочина, преглед леша, истраживање трагова*, разних *отисака, крвних мрља* и *прибирање доказа*.

а) Топографски преглед.

Топографским прегледом места, на коме је извршен злочин, и његове околине, има да се утврди: положај зграде или места (ако је злочин извршен у отвореном пољу, шуми итд); положај суседних зграда за које треба назначити чему служе; начин затварања собе у којој је злочин извршен, зграде у којој је ова соба и суседних зграда. Јесу ли се врата редовно закључавала или су остављана отворена? Јесу ли она била отворена или затворена у моменту открића злочина? Да ли је убица, приликом уласка, могао бити виђен од кога становника куће? Да ли се на вратима уласка налазило звонце или не? Да ли је у собама, поред којих се мора проћи да би се ушло у собу злочина, когод редовно обитавао, или не? Може сеући у кућу каквим споредним улазом (поред главног), као н. пр. улазом за млађе? Може ли сеући у кућу кроз отвор на тавану? Може ли се ко попети на кров куће злочина, а да не буде виђен? Да ли се у околини случајно нису налазиле какве дугачке степенице или зидарске скеле? Јесу ли димњаци толико широки да би се кроз њих могао провући злочинац, и да ли у њима има трагова од његовог пролаза (местимично одсуство чађи)? Је ли могућно ући у кућу кроз прозоре на подруму? Је ли било кога у кући у времену кад је злочин извршен, и да ли се из собе злочина чула каква вика? Да ли се на вратима, прозорима итд. налазе трагови обијања? Ако се место злочина налази у отвореном пољу или шуми, има ли у његовој близини какав пут? Ако има, је ли овај пут изложен већем или мањем саобраћају? Пролазе ли њиме пси? Којим је путем убица могао побећи? Да ли се у близини налази каква железничка или трамвајска станица? итд. итд.

Ми немамо претензију да исцрпемо сва питања која истражни орган треба себи да постави приликом прегледа места извршеног злочина, јер она, делом, варирају готово у сваком случају. Циљ је нашем набрајању да покаже како треба извршити овај преглед, који је од битне важности за доцнију истрагу. Истражни орган не треба, у осталом, да се задовољи само тиме што ће нотирати ове тачке; он треба да их фиксира. бар делом, помоћу слике, нацрта и фотографије.

Кроки.

Дескриптивни кроки треба израдити без претензија на лепо цртање и тачну сразмеру у одстојању. За само место извршеног злочина треба додати мере страна добивене помоћу метарске пантљике. Добро ће се учинити ако се за ово место изради специјалан кроки, а тако исто и за његову околину. За обележавање путева, дрва, река итд. треба употребити конвенционалне знаке. Препоручљиво је, ради доцнијег што згоднијег искоришћавања кроки-а, писати објашњења на нацрту., или са стране, али тако да се сва могу читати у истом правцу и без поремећаја хартије.

На крокиу места извршеног злочина треба означити и намештај који се на овом месту налази, са његовим странама и дистанцијом. Кењереш, из Б. Пеште, предлаже, да се приликом израде крокиа собе у којој је злочин извршен, одвоје зидови и патос, и у овим одвојеним деловима уцрта намештај који им припада. Кад се, доцније, саставе ови одвојени делови, добиће се боља реконструкција места на коме је злочин извршен. Извесно је, да је ова метода боља од обичног нацрта у плану, али она захтева више времена, кога истражник нема увек довољно на расположењу приликом инспекције места извршеног злочина, која, сем топографског прегледа, обухвата још и друге ствари. Ако је, међутим, могућно приступити изради овог специјалног крокиа после осталих операција,

или накнадним изласком на место извршеног злочина, биће добро ако се то учини.

Фотографија.

Кроки треба да буде допуњен фотографијом места злочина и његове околине. Модерна фотографија ослобођава нас, шта више, ручног цртања, јер у одличном Бертилоновом метричком апарату притежавамо инструменат, који нам допушта да на фотографским снимцима одмах читамо дистанције и величину појединих снимљених предмета, и да направимо тачан план фотографисаног места. Фотографија на месту извршеног злочина одговара тачно циљу доказа у смислу који му даје Бакон тврдећи: „Докази су против отров за отров сведочења".

Циљ фотографије места извршеног злочина.

Потребно је да на овом месту посебно означимо разне циљеве, којима служи фотографија места извршеног злочина. Тако:

1. Као неоспорно тачан документат, добијен аутоматски, који верно репродукује факта, она ствара могућност истражном чиновнику да у свако доба има пред очима тачну слику места на коме се догађај десио, и на овај начин постаје једна врста његовог вештачког памћења, а случајеви у којима му је ово памћење потребно нису ни мало ретки. За оно кратко време, које је провео на месту извршеног злочина у циљу увиђаја, он се трудио да све испита и забележи. Дешава се, међутим, да се поједини ситни детаљи, који су му овом приликом измакли из вида, покажу као врло важни у току доцније истраге. Поновно враћање на лице места у већини случајева било би немогућно и бесциљно због промене општег изгледа овог места. Случајеви пак, у којима је потребно верно реконституисање факата, које је доцније — после свршеног увиђаја — немогућно, нису ретки. Добра фотографија, међутим, нуди нам перманенту реконституцију констатованих факата, која увек стоји на расположењу иследнику.

Али фотографија места извршеног злочина не служи само за поправку заборава и погрешних интерпретација, већ у исто доба и за кориговање једног чисто физиолошког феномена. Несумњиво је, да ми видимо само оно што хоћемо да видимо, као год што је очигледно да ће истражни чиновник, који врши извесну судску констатацију, после кратког времена створити своје субјективно мишљење о природи злочина, несрећног случаја итд. и у духу овога водити даљу истрагу. Он ће, сасвим природно, тражити само типичне знаке, необраћајући пажњу на ситне детаље. Он ове чак и не види, јер неће да их види Противно овом, фотографски апарат види све и констатује све.

Окретање и загледање фотографије допушта нам често да уочимо извесне детаље, које нисмо могли запазити приликом испитивања оригинала. Ако једну слику посматрамо са разних страна, она ће нам се показивати у сасвим другим изгледима. Услед ових промена слика ће нам понекад изгледати као непозната, али ће нам зато, у више прилика, пасти у очи многе ствари, које су нам остале незапажене приликом посматрања слике у нормалном положају. Сличан факт производи се приликом промене положаја фотографског апарата. Изглед једног монумента, који смо навикли да посматрамо увек са једног истог места, често нам изгледа непознат ако је фотографисан са ког другог места.

2. Други циљ фотографије места извршеног злочина јесте да нас снабде доказним материјалом за судски претрес. Готово сви они, који по дужности узимљу учешћа у суђењу, обично не познају ово место. Задаћа њихова, а нарочито поротника, биће, међутим, знатно олакшана ако, пратећи ток претреса, буду имали пред очима слику места на коме је злочин извршен и изглед овог места одмах по извршеном злочину. Само се по себи разуме, да ће услед овога и њихова одлука бити правилнија.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

Двадесет шеста глава

Готово у исто време кад сам израдио те је јатак ухваћен, у предграђу Сен Жермен појави се једна нова дружина која је пљачкала првенствено друге крајеве Париза. Она је имала свога харамбашу Гевива, кога су звали Константин или краће Антин, јер и међу лоповима, као и међу сутнерима и варалицама постоји обичај да се зову само последњим слогом презимена.

Гевив или Антин, који је прво био учитељ борења, па се после тукао за паре по поруци других због блудница најнижег сталежа, завршавао је као крадљивац променљиви живот једног рђавог поданика. Он је, уверавали су, био готов на све и ма да се није могло доказати да је вршио убиства, није се сумњало да се у случају нужде не би устезао да пролије крв. Његова је љубазница убијена у Јелисејским Пољима и био је врло много осумњичен да је он извршилац тога злочина. Гевив је био човек врло предузимљив, опробане смелости и изванредне дрскости; у осталом његови су га другови сматрали за таквог и он је међу њима био чувен.

Већ од дужег времена полиција је била бацила око на Гевива и његове саучеснике, али их не могаше похватати, а сваки дан какав нов напад на својину казиваше да су они још живи. Најзад власт реши да озбиљно стане на пут овим разбојницима и ја добијем наредбу да их тражим и да се старам да их власт ухвати кад, као што се каже, завуку руку у торбу. Нарочито се тражило ово последње пошто је то било од велике вредности. Набавим пригодно одело и исте вечери пођем у потеру по предграђу Сен-Жермен, обилазећи сва сумњива места. Око поноћи уђем код некога Буше-а у улици Нев-Гијмен, седнем да попијем једну чашу са неким јавним женама, и док сам седео с њима чујем за једним оближњим столом да се изговара име Константин; мислио сам да је он ту и упитам једну девојку. „Није ту, рече она, али долази сваки дан са својим пријатељима". По њеном говору закључио сам да она познаје врло добро навике ових људи и стога је позовем да вечера са мном у намери да разговарам с њом; она пристаде и кад је ликери расположише, она ми отворено рече да по моме оделу, држању, а нарочито по говору мисли да сам и ја један *ријатељ* (лопов). Проведемо један део ноћи заједно и ја пођем пошто ми је казала места у која Гевив долази.

Сутра дан, у подне, свратим код Буше-а, ту затекнем моју синоћну познаницу; чим сам ушао она ме познаде. „Е баш добро, рече ми она, ако хоћете да разговарате са Гевивом, он је ту", и она ми показа једног човека од 28—30 година, одевеног доста добро; био је висок пет стопа и шест палчева, доста лепог лика, црне косе, лепе браде, здравих зуба; исто онаки каквог су ми га описали. Без устезања ја му пријем и заиштем да ми да лулу дувана; он ме погледа, запита ме дали сам био војник; одговорим му да сам служио у хусарима, и, ускоро са чашом у руци развежемо разговор, о оружју.

У пићу време нам прође брзо, поче се говорити о ручку, Гевив ми рече да је спремио добар ручак и ако хоћу да пођем учинио бих му задовољство. Није било за одбијање, пристанем и одемо иза зида, где су већ очекивала четири његова пријатеља. Чим стигосмо сели смо за сто; ниједан од његових пријатеља није ме познавао, био сам за њих ново лице и били су доста обазриви. Међутим неколико арго-речи, које су изговарали с времена на време, уверише ме брзо, да су сви чланови овог љубазног друштва били *шатрави* (лопови).

Желели су да знају шта радим и ја им по мом обичају испричам једну причу и по ономе, што сам им рекао, они поверовaше, не само да сам дошао из паланке, него још да сам лопов који гледа да што „заради". Нисам се баш отворено изјашњавао за ово, али правећи покрете који одају занимање оставио сам их да мисле да сам доиста у оскудици.

Вино није штеђено и оно одвеза свима језике да сам тако пре свршетка ручка дознао стан Гевивов, и стан Жубера, његовога друга, а тако исто сазнам и имена неколицине њихових другова. На растанку кажем им да немам где ноћити. Жубер бе ме позва својој кући и одемо у улицу Сен-Жак, бр. 99., где је имао собу на другом спрату, позади; ту сам

ноћио с њим, у кревету његове љубазнице Корневене.

Пре но што ћемо заспати разговарали смо дуго; Жубер ме претрпаваше питањима, хтео је баш да сазна од чега сам живео и питао ме је имам ли исправе. Његово љубопитство било је неисцрпно и да бих га задовољио ја сам лукаво увијао или лагао, али сам увек гледао да га уверим да сам њихов друг. Најзад он ми рече, као да ме је погодио: „не претварајте се више, ви сте *шатрав леват* (лопов).“ Направим се као да не разумем шта ми каже, те ми рече обичним језиком. Правећи се да ме то вређа одговорим му да се вара и ако хоће да се исмева мојој невољи ја ћу морати отићи. Жубер се ућута и више ме не упита, а сутра дан, у десет сати, дође Гевив да нас пробуди.

Пођосмо на доручак. Уз пут ме Гевив зовну на страну и рече ми: „Слушај, видим да си поуздан човек, нађи ћу ти посао, само се не претварај више, кажи ми шта си и одакле си“. Он некако закључи да сам побегао из казненог завода у Тулону и препоручи ми да не кријем ништа од његових другова: „они су, додаде он, најбољи људи на свету, али мало брбљиви.“

— О, чувам се ја, одговорим му, а после, но верујем да ми се што може досити у Паризу; има ту доста шпијуна који ме чувају.

— Тако је, рече он, а ако те не познаје Видок немаш се шта бојати, нарочито уз мене, који могу да нањушим те ниткове као што гавранови намиришу барут.

— Што се тиче мене, ја нисам био тако заслужан те да видим Видока, али мислим да бих га по опису одмах познао. његове су ми црте тако остале у глави.

— Види се да га ти не познајеш! Знаш ли да се он мења по својој вољи: у јутру, на пример, обуче се као ти, у подне друкче, а у вече опет сасвим друкче. ...Баш јуче сам га срео као генерала... али и ја се разумем у прерушавању; у осталом узалуд се мучи, и он као и остали, познам их на први поглед; да су моји пријатељи били као ја одавно би он отишао без трага.

— Ба, приметим ја, сви Парижани тако кажу, а њему ништа не фали.

— Имаш право, рече он, али да ти докажем да ја нисам као ти мамлази, ако хоћеш да пођеш с нама, вечерас ћемо ићи да га чекамо пред његовим вратима и направићемо му посла.

Био сам љубопитљив да видим да ли доиста зна мој стан и обећам му да ћу поћи с њим. У први мрак уговорисмо да сваки од нас завеже у мараму по десет двааслука у бакру, те да тиме изударамо онога лупежа Видока, кад буде улазио или излазио из свога стана. Свршисмо спремање и пођосмо. Константин беше мало ћефлеисан али нас ипак одведе у улицу Нев-Сен Франсоа баш пред кућу бр 14, у којој сам ја доиста становао. Не могу да појмим како је дознао за моју адресу; признајем да ме је то мало узнемирило, и тада ми је изгледало мало чудновато, како да мене не познаје. Стражарили смо неколико сати и Видок, наравно, не појави се; Константин се мало због тога љутио. „Данас нам је умакао, рече он, али ја те уверавам, срешћемо га и он ће ми скупо платити ово стражарење.“

Око поноћи се вратисмо с намером да наставимо сутра; било је вредно видети ме како сам себи спремао замку. Константин је био врло задовољан мноме и од овог тренутка није ништа крио од мене. Како је се био спремио да изврши једну крађу у улици Касет, он ми предложи, да и ја учествујем и ја пристанем, али му у исто време кажем, да ја нити хоћу нити могу излазити ноћу без исправа. „Е, добро, рече ми, ти ћеш нас чекати у соби“.

Кад су извршили ту крађу у повратку како је била велика помрчина, а Константин и његови другови хтели су да виде кад иду, они скину један фењер и један од њих га је носио напред. Кад су се вратили они тај фењер метну на сред собе и стану прегледати пљачку. Ужи вали су посматрајући богат приход њиховога рада, али није прошло ни педесет минута од њиховога повратка а неко закуца на вратима. Крадљивци изненађени погледаше се не говорећи ни речи. Ја сам им био припремио то изненађење. Куцање се понови; Константин тад знаком нареди да ћутимо и полако рече: „полиција, знам сигурно“. На то ја скочим и завучем се испод једне постеље; куцање се појача и неко навaљиваше да отвори...

Велики број полицајаца уђоше у собу, ухватише Константина и његове другове, претресоше све, прегледаше кревете у коме је била љубазница Жуберова, испитиваше чак и постељне ствари, али мене не нађоше; ја сам на то и рачунао. Полициски комесар изврши испит, пописа крађене ствари и њих пет крадљивaца одведе у главну полицију,

Кад се све то сврши изиђем из мога склоништа; био сам тада само са Корневеном и она се није могла начудити како ме нису могли пронаћи и замоли ме да останем код ње. Зар но мислите да се полиција не може навратити, рекнем јој, и оставим је обећавајући јој да ћемо се наћи. Вратим се кући да се одморим и у речено време био сам тачно на означеном месту; Корневина ме очекиваше. Рачунао сам да ћу помоћу ње добити цео списак Константинових и Жуберових другова, и како сам био добро с њом она ме доведе у везу с њима, и за непуних петнаест дана, захваљујући једном помагачу, кога сам увео међу њих, успем да се похватају сви; било их је на броју осамнаест. Као и Константин и они су осуђени на робију.

У тренутку кад је ланац полазио Антин ме виде и љут стаде ме грдити, али ја, не бранећи се од његових масних псовки, прићем и кажем му хладно, како је чудновато да се тако понаша један човек који је познавао Видока и имао моћ да осети шпијуна тако далеко као што гавранови осећају барут.

Поражен и осрамоћен овим мојим одговором Константин обори очи и ућута.

Двадесет седма глава.

Ја нисам био једини тајни агент у полицији безбедности, и мени је био придодан неки Јевреин Кафре који је био у служби и пре мене, али како се његова начела размимоилажаху са мојим, нисмо дуго ни били у слози. Опазим да се он рђаво влада и о томе известим ш фа одељења, који га, пошто је проверио мој рапорт, најури и нареди му да одмах иде из Париза. Неке личности које нису знале ништа друго до лукавство, које се у затворима изучили, били су такође придодати полицији безбедности, али оне нису имали никакву одређену плату, већ су плаћане према послу; обично то су били ослобођени осуђеници. Било је међу њима крадљивaца, који су крали,. али их је власт трпела у Паризу под условом да проказују друге; често се дешавало да су, кад нису могли ништа друго урадити, проказивали своје другове „полицајце“. После тих трпљених крадљивaца, долази у трећу врсту сва она множина неваљалаца који су живели са јавним женскињем. Ова неваљала каста давала је врло корисне податке ради хапшења лупежа и варалица; она је била готова да да сваку врсту обавештења, само да измами слободу за њихове метресе ако су ухапшене. Власт се још користила и женама које су живеле са непоправљивим лоповима, који су с времена на време долазили у Бисетр; оне су биле изрод људски али је међутим доиста било неопходно сужити се њима, јер је једно врло дуго несрећно искуство показало, да се не могаше рачунати ни на ревност ни на знање полицијских службеника. Управа није волела да за истраживање крадљивaца употребљава платежне људе, али јој је било угодно да се користи добром вољом оних који су било из каквих разлога помагали полицији под условом да остану непознати и да уживају извесне повластице. Г. Ханри је увидео одавно колико је опасно служити се овим ножем са двема оштрицама; од доста дуга времена он је желео да их се ослободи и у том циљу он је примио мене у полицију, коју је хтео очистити од људи чија је склоност за крађу била доказана. Има болести, које лекари лече само отровом, а може се рећи да се и друштвена губа могаше једино лечити сличним средствима, али овде је отров требао бити преписан у врло великој дози, а та потреба се доказује тим што сам готово све тајне агенте из овог времена похватао на самом делу и већина од њих је још у казненом заводу.

Кад сам ушао у полицију сви су се тајни агенти удружили противу мене; предвиђајући да ће њихова влада престати они су чинили све да је продуже. Ја сам важио као неумољив и непристрасан, нисам волео оно што се зове

олизати прсте, и онда, нисмо ни могли бити пријатељи. Они нису бирали средства да ме упропасте, али све узалуд; ја сам пркосио њима као што стари храстови пркосе бури: њихове се круне једва повијају пред орканом, свакога сам дана био оптуживан, али глас тих смутљиваца био је немоћан; за моје радње јемчио је г. Ханри кога је г. управник много слушао, и они решише да ми доставе све те оптужбе и да их написмено опровргнем. Био сам задовољан овим знаком поверења који ми је доказао да моји шефови знају да суде право, а друго ништа на свету не би било способно да ме врати са пута којим сам пошао.

За сваку ствар, ако човек хоће да успе, треба имати одушевљења, и ја и ако се нисам надао да звање тајног агента начиним части достојним, ипак сам ласкао себи да часно испуњавам своје дужности. Желео сам да ме сматрају за поштена, неподмитљива, неустрашива и неуморна; тако исто жудео сам да сам у свакој прилици способан и трезвен; успех у мојим пословима допушта да мислим да сам такав и био. У брзо г. Ханри није ништа радио док мене не пита, толико ноћи проводили смо заједно у размишљању о начинима како да се кривци похватају, а то је било врло корисно, јер се број тужби за крађу знатно смањи, а број крадљиваца свију врста сведен је на најмању меру, па чак могу рећи да наста једно време кад се крадљивци сребра по кућама, они који пљачкаху пошту и кола, као и кесароши, који су дизали кесе и сатове, не чујаху да су живи. Доцније се јавило једно ново покољење, али по способности оно се није могло мерити са Бонбансима, Маркизима, Буколтима, Комперимa, Бутлејима, Пранжорима, Дорленима, Ла-Роз-има, Савардима, Мартилима, и другим чувеним лоповима, које сам ја истребио. Нисам ипак хтео пустити њихове наследнике да се успособе као што су они били.

Скоро десет месеци сам радио сам, без других помагача, сем неколико јавних женскиња које су ми предано помагале. Једна непредвиђена околност учини да се ослободим чиновника за чување реда који су дотле умели удесити да моје заслуге за открића припадну њима. Та околност била је добит за мене, јер се увидо неспособност и глупост полициских службеника, који су стално били огорчени што им ја задајем много посла. Да то објасним наставићу причање.

У 1810. години краће једне нове врсте, извршене са непојмљивом смелошћу, отворише очи полиција да увиди да постоји нека нова дружина злочинаца. Готово све те крађе извршене су са прескакањем и разбијањем; лопови су разбијали станове на првом па чак и на другом спрату, а дотле су пљачкане само богате куће. Било је лако запазити да су ови лупежи свуда где су крали показивали савршено познавање месних прилика. Све моје упињање да их пронађем остало би безуспешно да се не деси крађа у улици Сен-Клод, на другом спрату, у кући у којој је становао члан тога кварта. На месту где је дело извршено беше остала једна зобница, а то је било довољно да се помисли да су извршиоци дела могли бити кочијаши који ту на улици стоје, или у најмању руку да су фијакери употребљени као помоћно средство.

Г. Ханри ме посла да се обавестим о кочијашима и успем да дознам да је зобница била некога Хусона, који је терао фијакер број 712. Поднесем рапорт, Хусона затворише и од њега се сазнаде за два брата, по имену Делсеви, од којих је старији брзо пао у руке полицији. Кад је г. Ханри испитивао овога Делсева он откри неке ствари од вредности и тако ухапсише Метрана, тршача у болници царице Јозефине. Овога су означили као јатака те лоповске дружине, састављене готово из самих Савојаца, рођених у лермолском округу. У току даље истраге затворени су и браћа Писар, Гронице, Лебрен, Пјесар, Мабу, звани апотекар, Серасе, Диран и још двадесет и два који су сви доцније осуђени на робију.

Већина од ових крадљиваца били су тршачи, кочијаши, т.ј. припадали су реду људи којима је поштење било у традицији и који су од незапамћених времена сматрани међу Парижанима за врло поштене; сваки од њих у своме кварту, сматран је као човек опробан, који је неспособан да пожели туђе добро. И ова их је оцена чинила у толико више исправним што су им људи, који су их употребљавали, било да им стружу дрва, било за други посао, веровали иначе и пуштали их да улазе свуда. Кад се сазнало да су умешани у кривично дело једва се свет усуђивао веровати да су они способни за тако што, и сам ја неко сам се време колебао да верујем да су они кривци.

У 1812. години ја сам предао правди најглавније чланове ове дружине, али Делсев млађи не беше још ухваћен и вешто се крио испред полициских тражења, али 31 децембра г. Ханри ми рече: „Надам се, да ћемо, ако се зауземо, ухватити *Рака* (надимак Делсевов). Ево, сутра је Нова Година, он не може пропустити а да не сврати код праље која га је толико пута досад примала или да не посети њеног брата; ја имам неко предосећање да ће он к њима доћи било вечерас, било ноћас, било најзад сутра у јутру. Сложио сам се са мишљењем г. Ханрија и он ми нареди да идем са три службеника и да станем близу праљине куће која је становала у улици Грезијон, у предграђу Сен-Оноре, и да чекам Делсева.

Примио сам ову наредбу са задовољством које ми стално предсказиваше успех. Са три службеника дошао сам у седам сати увече на означено место. Било је страшно хладно, земља је била покривена снегом, тако јака зима није још била. Стражарили смо неколико сати; премрзли службеници не могући више издржати предложише ми да баталимо посао и ако сам се и ја био пола смрзао ипак сам био против тога, те уговоримо да чекамо до поноћи. Чим је искуцао уговорени сат они навалише на мене да одржим обећање, и ми остависмо место за које нам је наређено да га чувамо до сутра дан.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Имају ли секретари начелстава право на накнаду путних трошкова кад врше посао ван окружне вароши?

Наредбом Министра Унутр. дела ПН. 2451 одређен је Љ. В. секретар начелства, за члана колаудирајуће комисије за пријем пуковске шупе и војног магацина у Раброву.

По свршеном послу Љ. В. обратио се Министру Војном да му се исплати 43 дин. колико му припада на име подвознине и попутине, наводећи да на то има право, јер као секретар начелства није био дужан ићи и вршити службене послове ван атара окружне вароши у којој он има да врши дужност у смислу чл. 19 зак. о уређењу округа и срезова.

Министар Војни, с погледом на објашњење Министра Ун. дела од 16 јануара 1912 г. КПН. 981, одбио га је од овога тражења, јер он по чл. 1 и 3 зак. о трошковима управних власти прима редовни месечни додатак.

По изјављеној жалби Државни Савет нашао је, да решење Министрово не одговара закону са ових разлога:

Жалилац има права на тражену дијурну зато, што он као секретар начелства врши дужност у самом начелству, а не у округу. И додатак, који му се по закону даје у 30 дин. месечно, даје му се за службу коју има да врши у самој вароши, а не и у округу. Па пошто је жалилац одређен у колаудирајућу комисију за пријем једне шупе и војног магацина у Раброву, дакле ван окружне вароши, то му према чл. 1 зак. о трошковима управних власти и чл. 2 под ђ. правила за извршења закона о трошковима управних власти тражена дијурна и припада.

Одлука од 11. септембра 1912. год Бр. 7008.

Један случај неумесне примене § 493. грађан. суд. поступка.

М. М. обратио се начелству окр. тимочког и молио да се нареди М. и његовој жени А. да се иселе из његове куће и исту му уступе на уживање, пошто је та кућа његова својина према тапији потврђеној од стране зајечарског првостепеног суда 20. марта 1910. год. Бр. 6594.

На саслушању М. и његова жена А. изјавили су да се из куће неће да иселе, јер је иста њихова својина према уступљењу потврђеном код начелства окр. тимочког 23. новембра 1905. г. Н. 10709.

Начелство окр. тимочког решењем својим од 13. маја 1910. год. Бр. 8220 одбило је М. М. од тражења, остављајући

му право да путем спора код грађанског суда тражи накнаду штете.

Ово је решење постало извршно.

Доцније М. М. понова се обратио начелству и молио да му се кућа уступи пошто је он сопственик исте по тапији.

Начелство пресудом својом од 19. априла 1911. год. Бр. 6058 ослободило је М. и А. сваке кривичне одговорности, јер се из акта ранијег иследења види, да они полажу на ту кућу право својине, а сем тога да о овоме постоји раније извршно решење.

По жалби М. М. првостепени суд поништио је пом. пресуду са разлога: што М. није ни требао бити узиман на одговор за иступно дело из § 356 *в.* кривичног закона, кад тужилац то није тражио, већ само да му се кућа уступи.

По овим примедбама начелство је на основу §§ 213, 214, 216 и 295 грађан. закона и §§ 178 и 188 грађан. суд. пост. донело решење: да се М. и А. иселе из куће по извршности решења и упутило их суду да своје право траже и доказују.

Ово решење одобрио је и Министар Ун. дела.

По изјављеној жалби Државни Савет поништио је ово решење са ових разлога:

Да би полицијска власт могла поступити по § 493 грађ. суд. пост. треба да постоји извршна судска пресуда коју би полицијска власт имала да изврши и жалитеље да истисне из имања.

Међутим, као што се из акта види, молилац М. М. за доказ овог права поднео је тапију потврђену од стране зајечарског првостепеног суда 20. марта 1910. г. Бр. 6594 док су жалитељи поднели уступљење потврђено код начелства окружног 23. новембра 1905. год. Бр. 10709.

Како дакле молилац М. М. нема извршну судску пресуду, то је овде спорно питање, да ли ће он у праву бити или жалитељи према поднетом уступљењу које је раније издато но поменута тапија.

Према томе, кад се спорно имање налази у државни жалитеља, који су поред тога поднетим уверењем првостепеног зајечарског суда од 22. априла 1910. г. Бр. 9299 доказали, да су повели спор за уништај те тапије, онда је полицијска власт била дужна, на основу §§ 202 и 203 грађан. закона да реши само питање о јачем и слабијем праву, па слабију страну да упути на парницу.

Одлука од 11. септембра 1912. год. Бр. 6215.

Питање о плати оних чиновника, који су услед осуде по § 18. крив. зак. лишени звања, па доцније пресудом оглашени за невине, јавноправног је карактера и има се расправити код административних власти.

Г-ђа Т. П. молбом својом од 21. марта 1912. г. обратила се Министру Финансија и представила: да је њен пок. муж И. П., као казначеј окружни извршном пресудом првостепеног суда за варош Београд од 17. маја 1875. г. а за дело из § 113. крив. зак. — био осуђен на шест година заточења, и да је та осуда повукла за собом као последицу губитак државне службе и свију оних права, која су побројана у § 18. кривич. закона. Но, да је она, уверена у невиност свога мужа пок. И. по тој осуди, на основу поднетих доказа, обновила по том кривичну парницу и да је Првостепени Суд за варош Београд као поротни суд, пресудом од 29. јануара 1912. г. на основу закључка пороте, да пок. И. за то дело није крив, пресудио да се њен муж ослободи као невин, и да је та пресуда постала извршна. С тога је с погледом на пропис § 60. зак. о чинов. грађ. реда молила за решење: да се наследницима масе пок. И. њој и кћерима изда сва плата њезиног пок. мужа у колико је до дана осуде није изузео, а од дана осуде цела његова плата па до дана смрти.

Министар Финансија одбио ју је од овога тражења као неумесног са ових разлога:

а) што њено потраживање није чисто и јасно, те као таково не би се по § 295. крив. пост. могло расправити баш да је и покренута његова расправа код суда према § 295 крив. пост., због чега остаје да грађански суд сада треба то да учини, и да се она треба да обрати суду, те да код њега тражи и доказује своје право како у основу тако и у количини; и

б) што судови по § 826. грађ. зак. питање о грађанској части тужбе расправљају по грађан. закону.

По изјављеној жалби Државни Савет нашао је да жалбено решење не одговара закону, јер жалитељка није тражила од државе накнаду штете, те да би умесна била примена § 826. грађ. закона, нити се јавила као оштећена или приватна тужитељица у којем злочином или преступном делу, те да би на њено потраживање била оправдана примена §§ 295. и 296. крив. пост.

Из аката овога предмета види се, да је она тражила од Министра да се њој и њезиним кћерима, као наследницама, изда плата на коју је њен муж имао право. То њено тражење Министар је био дужан да оцени и реши по § 304. грађ. пост. и чл. 27. Устава, јер се одлуком има да обухвати оно што се тражи.

Ово потраживање није приватноправног карактера, које би се имало расправити по грађанском законику, и за чију би расправу били надлежни редовни судови по чл. 146. Устава и прописима законика о поступку судском у грађанским парницама. Потраживање права на плату јавноправног је карактера, за које се тражи правна заштита државне власти, оно се оснива на државно правним разлозима и једностраном акту државне власти а изводи из закона о чиновницима грађ. реда.

Како је, према томе, овде предмет административног спора, за чију су расправу надлежне једино административне власти; и како се оно има да расправи по одредбама закона о чиновницима грађанског реда, Министар је погрешио што је као првостепена административна власт одбио надлежност за расправу овога спора и, што је по аналогији чл. 2. тач. 7 правила неспорних дела упутио жалитељку за исто тражење на грађански спор код суда, јер је овај у основу ненадлежан за расправу покренутог спора.

Ово посматрање Државног Савета усвојио је и Министар.

Одлука од 7 сеп. 1912. г. Бр. 6864.

К. И. Б.

По тужби приватног лица противу сеоског кмета, због утаје, није надлежан првостепени суд за извиђање појављеног дела, већ иследна полиц. власт.

(Одлука Касац. Суда од 9. августа 1912. г. Бр. 8367).

Према представци начелника среза т. Касациони Суд расмотрио је акте сукоба о томе, ко је надлежан за претходну истрагу по оптужењу Стевана А., кмета села Г., оптуженог због утаје, а који се сукоб појавио између њега — начелника среског — и првостепеног крушевачког суда, — па је нашао: „Кад тужилац Никодије П. не представља, да је оптужени кмет Стеван у службеном раду повредио *његово* какво право, у коме би случају, према чл. 28. Устава, надлежан био за извиђање појављеног кажњивог дела Суд, онда самим тим надлежност за извиђање овога оптужења припада иследној власти у надлежности које је представљено дело учињено. — тач. 1. § 35. у в. тач. 2. § 19. крив. суд. пост". Стога је Касациони Суд вратио све акте овога предмета начелнику среском, и препоручио му да поступи даље по закону.

Кад дужник порече свој потпис на меници по којој се тражи обезбеђење дуга, суд треба, у смислу § 174. грађ. пост. да застане са решењем по забрани, док се претходно не утврди постојање фалсиф. исправе или кажњиво порицање истините исправе.

(Одлука Касац. суда од 11. августа 1912. Бр. 9364.)

По тужби Лападата Н., првост. суд је одобрио забрану на имање његовог дужника Данила С. за обезбеду меничног дуга од 850 дин. По примедбама Касационог Суда: да се оцени нов доказ о вештачењу рукописа, првостеп. је суд ипак остао при своме горњем решењу са ових разлога: Поднети нов доказ без икакве је вредности, јер је поднето писмено једнострано вештачење (§ 250 гр. пост.) којим се само констатује да потпис на меници није написан руком Данила С. — дакле да је фалсификован што се тек има доказати; међутим жалилац не подноси пуноважан доказ о томе. Како по овоме предмету није поднета тужба за осуду него само за обезбеђење дуга, то поднето једнострано вештачење не може користити Данилу С., када исто није познато повериоцу Лападату, нити се исто могло овоме ставити на примедбу у смислу § 257. гр. пост.

Но Касац. Суд примедбама својим од 11. августа 1912. Бр. 9364 поништио је горње решење са ових разлога: По § 377. грађ. пост. обавеза се, при тражењу обезбеђења, доказује *пуноважном* исправом, а по § 189. истог зак. приватна исправа

потпун је доказ против онога који ју је издао *само у колико није од противне стране оречена*. Меница, у том погледу, приватна је исправа, и ако је закон у другом погледу (§ 451. грађ. пост.) уподобљава јавној исправи. Зато, кад жалилац Данило пориче истинитост свог потписа на меници, по којој је овде обезбеђење тражено, па шта више подноси још и протокол, ма и једнострано извршеног стручног мишљења о лажности овог његовог потписа, то је по § 178. и 189. гр. пост. на тужиоцу (повериоцу обезбеђења) дужност да доказује истинитост потписа дужника, јер све дотле поднесена меница, овако оспорена од онога против кога је поднесена, није против овога пуноважан доказ, да би се могло одобрити тражено обезбеђење. Зато је суд имао у смислу § 174. грађ. пост. да застане са решењем по забрани, док се претходно истрагом не утврди постојање фалсификовања исправе или кажњиво порицање истините исправе, па према томе и по тражењу о забрани решење донесе.

— Сукоб о надлежности —

За извиђање и суђење општинских часника, оптужених због неверно састављених регрутних спискова, надлежан је дотични првостепени суд, а не полицијска власт по закону о општинама.

(Одлука Касац. Суда од 10. септем. 1912. бр. 10727.

Према представци начелника среза м. од 4. септембра 1912. бр. 1906/911 о томе, да се између њега и шабачког првостеп. суда појавио сукоб о надлежности за извиђање и суђење кривице Михаила А., председника, и осталих часника општине б—чке, оптужених због неверно састављених регрутних спискова, Касациони Суд расмотрио је све акте овога предмета, па је нашао: да је за извиђање и суђење представљеног дела надлежан *шабач. првост. суд*, пошто је инкриминовани регрутни списак таква исправа, која је прописана на основу закона о устројству војске, то има карактер јавне исправе, чија лажност, за учиниоца дела повлачи одговорност по *кривичном законику*, за чије ислеђење или суђење не може бити надлежна полицијска власт по закону о општинама, него поменути *првостепени суд*.

Према изложеноме, Касациони је Суд, на основу § 41 крив. суд. пост. послао све акте овога предмета шаб. првостепеном суду, ради даљег законског поступка.

Накнада за експроприсано земљиште за потребу грађења железничких пруга, не може бити већа од 30% од просечне вредности имања у дотичној општини.

(Одлука Касац. Суда од 3. августа 1912 г.)

Поводом решења проценилачке комисије за експропријацију земљишта пруге Пожаревац—Петровац, а по жалби власиног повереника, Касациони Суд је, ништећи горње решење, донео ову одлуку:

По члану 23 закона о изменама о допунама у закону о експропријацији земљишта за потребу грађења железница, накнада се одређује на просечну вредност имања у дотичној општини. Највећа накнада може бити са 30% више од просечне вредности имања. Па како се из акта пореског одељења од 5 маја 1911. по § 188 грађ. суд. пост. утврђује: да је просечна вредност експроприсаног имања оцењена са 0·40 дин. по квадратном метру, онда је комисија, противно наведеном члану 23 поступила, кад је досудила сопственику већу накнаду и од 30%.

J.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Станислав Стојановић, терзијски радник, који је радио код Павла Јеремића, абаџије, из Шапца, ноћу између 14 и 15 тек, м-сца одбегао је од свог мајстора, и том приликом украо му и однео: један нов дечји копоран од фабричног сукна, пар нових тозлука од шајка, два пара нових тозлука од сукна, један чохани копоран, полован, са свиленим гајтанима, велике кројачке маказе и нов бријач.

Станислав је родом из Призрена, има 38 до 40 год. раста је средњег, плав, бркова малих, предњих зуба широких; од одела и обуће има: стари зимски капут отворено зелене боје, панталоне од материје, на глави обичну просту шубару, а на ногама старе ципеле.

Депеша Начелства Округа Подринског Бр. 14961.

Зарија Н... бив. пекарски радник код Ђорђа Лазаревића, пекара, из Шапца, побегао је од свог мајстора ноћу између 6 и 7 тек. м-сца и том приликом украо му и однео један дрвени сандук са оделом, вешом и готовим новцем у 600 динара: 4 српске новчанице од по 100 дин, 8 од по 10 дин., у сребру 100 дин. и у никлу 20 дин.

Зарија има 20 год. раста је средњег, у лицу смеђ, без браде и бркова.

Депеша Начелства Округа Подринског Бр. 14425.

Јосиф Иванић, аустријски војни бегунац, који је по одобрењу војне власти живео у Ћуприји, 12. тек м-сца учинио је извесну кривицу у ћупријској окружној болници и побегао. Лични опис није јављен.

Депеша Начелства Округа Моравског Бр. 11753.

Милан Ђорђевић, ћевабџија, из Шапца, убио је, ноћу између 19 и 20 тек. м-ца. своју бив. жену Марију, и по извршеном делу побегао. Стар је 35 год., раста омаленог, смеђ.

Депеша Начелства Округа Подринског Бр. 15331.

Ноћу између 13 и 14 тек. м-ца непознати крадљивци обили су кућу Станоја Маринковића, из Неготина, и однели: 15 наполеона, 1 полунаполеон, 2 новчанице од по 10 дин., 20 дин у сребру, један велики дукат. ћошајлију, једне женске златне минђуше, један женски златан прстен, један револвер од 7 пука и пар опанака.

Депеша Начелства Округа Крајинског Бр. 13683.

КРАЂА СТОКЕ

Васи Дамњановићу, из Језера, украден је 12 тек. м-ца један *коњ*, длаке вране, матор 4 год., висок 143 см. са жигом „Т".

Депеша Начелника Среза Бањског Бр. 13017.

Радовану Савићу, из Вукошића, украдена је, ноћу између 5 и 6 тек. м-ца *кобила*, длаке доратасте, матора 13 год. са жигом „О" и „Х" (последња на прсима).

Акт Начелника Среза Посаво-Тамнавског Бр. 12507.

Настасу Марковићу, из Вел. Поповића, украдено је 12 тек. м-ца једно мушко *ждребе*, маторо 3 год., длаке доратасте, без роваша и знакова.

Депеша Начелника Среза Деспотовачког Бр. 12136.

МАНГУП СТОКА

При Срезу Нишком налази се једна *кобила*, матора 5 год., длаке доратасте, гриве вране, на челу цветаста и један *коњ*, матор 10—12 год, длаке риђе, на челу цветаст, ровашен.

Депеша Бр. 5091.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

Књига:

„ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА"

готова је и може се добити како код потписаног, тако и код свију књижара у Београду.

Пошто је књига изнела 55 штампаних табака, више дакле 30 штампаних табака од онога, што је позивом на претплату обећано, па је придодат и регистар, то је цена књизи повећана од 5 на 8 динара, како би се покрили трошкови око штампе.

Књижари у унутрашњости могу добити књигу на доплату са 20% рабата, ако поруче најмање десет књига.

Појединцима ће слати такође на доплату.

Димитрије С. Калајџић
окружни начелник у пензији
„Његошева" бр. 71.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије

Уредник Душан Ђ. Алимпић.

БРОЈ 37. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 30. СЕПТЕМБРА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

(ВЛАСНИК МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА)

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ЗА ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“ НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за лекара среза брзопаланачког Николу Ничоту, лекара — помоћника опште државне болнице;

за контрактуалног секретара санитетског одељења Министарства Унутрашњих Дела, Др. Јована Кујачића, бившег физикуса у Даниловом Граду у Црној Гори.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 21. септембра 1912. године, у Београду.

КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТА

у месецу августу 1912. год.

Према званичним извештајима окружних начелстава, Управе града Београда, градских и среских судова, у току месеца августа тек. год. извршено је у Србији:

1. **Убистава**	**30**
2. **Детоубистава**	**3**
3. **Нехотичних убистава**	**4**
4. **Покушаја убистава**	**30**
5. **Разбојништава**	**15**
6. **Силовања**	**5**
7. **Тешких телесних повреда**	**21**
8. **Паљевина**	**63**
9. **Опасних крађа**	**99**
10. **Злонамерних поништаја туђих ствари**	**26** [1]).

[1]) У месецу августу прошле године дела је ових било:

1. Убистава	27
2. Детоубистава	2
3. Нехотич. убистава	10
4. Покушаја убистава	30
5. Разбојништава	17
6. Силовања	4
7. Тешких телесн. повреда	20
8. Паљевина	55
9. Опасних крађа	83
10. Злонамерних поништ. туђих ствари	20

Од изложених дела пронађено је:

Убистава	27	или	90·0%
Детоубистава	3	„	100·0%
Нехотичних убистава	4	„	100·0%
Покушаја убистава	28	„	93·3%
Разбојништава	12	„	90·0%
Силовања	5	„	100·0%
Тешких тел. повреда	21	„	100·0%
Паљевина	4	„	6·3%
Опасних крађа	56	„	55·4%
Злонамер. поништаја туђих ствари	3	„	11·1%

Највећи број **убистава** извршен је *ватреним оружјем* (**22**), *оштрим оруђем* (**4**), *тупим оруђем* (**3**), *тровањем* (**1**).

Узроци њиховом извршењу леже: у *међусобној свађи* за **9** случајева, у *освети* за **5**, у *користољубљу* за **5**, у *нужној одбрани* за **2**, у *љубомори* за **2**, и за **7** случајева узроци су *непознати*.

Посматрана према местима у којима су извршена изложена убиства јављају се: у срезу јабланичком **2** (оба непронађена), у срезу ресавском **2** (1 непронађено), у срезу млавском **2**, у срезу качерском **2**, и по **1** у срезовима: посавском округа београдског, врачарском, пчињском, лесковачком, јасеничком округа крагујевачког, крагујевачком, неготинском, ражањском, копаоничком, расинском, темнићском, моравском округа пожаревачког, рамском, хомољском, пожаревачком, љубићском, подунавском, орашком, бољевачком, прокупачком, студеничком, и у вароши Београду.

Детоубиства су извршена: у срезу колубарском округа ваљевског **2**, и у срезу подгорском **1**.

Нехотична убиства извршена су по **1** у срезовима: трстеничком, нишком, рамском и у вароши Крагујевцу.

Покушаји убистава извршени су: у срезу деспотовачком **5**, у срезу подунавском **3**, у срезу прокупачком **3** (1 непронађен), и по **1** у срезовима: врачарском, ваљевском, лесковачком (непронађен), лепеничком, јасеничком округа крагујевачког, крајинском, трстеничком, бањском, алексиначком, нишком, моравском округа пожаревачког, млавском, пожаревачком, качерском, љубићском, ужичком, црногорском, и у варошима: Нишу и Београду.

Сва ова дела извршена су већином у међусобној свађи и освети.

Разбојништва су извршена: у срезу расинском **2**, у срезу рамском **2**, у срезу голубачком **2** (1 непронађено), и по **1** у срезовима: кључком, брзопаланачком, неготинском, деспотовачком, параћинском, нишком (непронађено), звишком, пожаревачком и подунавском (непронађено).

Силовања су извршена по **1**: у срезу колубарском округа београдског, јабланичком, расинском, ресавском и бољевачком.

Тешке телесне повреде извршене су: у срезу мачванском **2**, у срезу подунавском **2**, и по **1** у срезовима: врачарском, пчињском, лепеничком, крагујевачком, ресавском, алексиначком, сврљишком, бањском, нишком, нишавском, посаво-тамнавском, љубићском, зајечарском, бољевачком, прокупачком, трнавском и драгачевском.

Паљевине су извршене: у срезу сврљишком **10**, у срезу подунавском **6**, у срезу пожаревачком **5**, у срезу добричком **5** (1 пронађена), у срезу деспотовачком **4**, у срезу колубарском округа београдског **3**, у срезу зајечарском **3**, у срезу колубарском округа ваљевског **2**, у срезу параћинском **2**, у срезу алексиначком **2**, у срезу млавском **2**, у срезу заглавском **2** (1 пронађена), и по **1** у срезовима: лесковачком, јасеничком округа крагујевачког, крагујевачком, неготинском, брзопаланачком, расинском, ресавском, бањском, моравском округа пожаревачког, звишком, љубићском, качерском, бољевачком, (пронађена), златиборском (пронађена), ариљском, трнавском и драгачевском.

Вредност свих извршених паљевина износи око **13.000** динара.

Опасне крађе извршене су: у вароши Београду **11** (1 пронађена), у срезу тамнавском **8**, у срезу колубарском округа београдског **5** (4 пронађене), у срезу посаво-тамнавском **4** (2 пронађене), у срезу звиш-

ком **4** (све пронађене), у срезу драгачевском **4** (3 пронађене), у срезу пчињском **3**, у срезу јасеничком округа крагујевачког **3** (све пронађене), у срезу гружанском **3** (св пронађсне), у срезу млавском **3** (2 пронађене), у срезу бољевачком **3** (све пронађене), у срезу поречком **2** (1 пронађена), у срезу деспотовачком **2** (1 пронађена), у срезу левачком, **2** (обе пронађено), у срезу сврљишком **2** (1 пронађена), у вароши Нишу **2** (обе пронађене), у срезу јадранском, **2** (обе пронађене), у срезу рађевском **2** (обе пронађсне), у срезу студеничком **2** и по **1** у срезовима: грочанском (пронађена), врачарском (пронађена), подгорском (пронађена), ваљевском, јабланичком, лепеничком (пронађена), крагујевачком (пронађена), неготинском, крајинском (пронађена), ражањском (пронађена), копаоничком (пронађена), беличком (пронађена), ресавском, алексиначком, белопаланачком (пронађена), азбуковачком (пронађена) моравском округа пожаревачког (пронађена), рамском, хомољском, пожаревачком (пронађена), таковском, орашком (пронађена), зајечарском, косаничком (пронађена), црногорском, рачанском, трнавском (пронађена), моравичком и у варошима: Крушевцу (пронађена), Пироту (пронађена), Пожаревцу (пронађена), Ужици (пронађена).

Вредност свих ових крађа износи око **14.500** динара.

Злонамерних поништаја туђих ствари било је: у срезу лесковачком **6**, у срезу тамнавском **2**, у срезу ресавском **2**, у срезу алексиначком **2**, у срезу нишком **2**, (оба пронађена), у срезу хомољском **2**, у срезу бољевачком **2** и по **1** у срезовима: посавском округа београдског, колубарском округа београдског, пчињском, масуричком, деспотовачком, поцерском, јасеничком округа смедеревског и ариљском.

Вредност свих уништених ствари износи око **2.000** динара.

Поред изложених дела у току месеца августа тек. године извршено је у Србији и **8 самоубистава** и то по **1** у срезовима: посавском округа београдског, ваљевском, неготинском, левачком, нишавском, моравском округа пожаревачког, косаничком и црногорском.

Највећи број самоубистава извршен је: *вешањем* **4**, *ватреним оружјем* **2**, *дављењем у води* **2**.

Узроци њиховом извршењу леже: у *болести* за **2** случаја, у *душевном растројству* за **1**, у *страху од казне* за **1**, у *частољубљу* за **1**, у *пијанству* за **1**, и за **2** случаја узроци су *непознати*.

Покушаји самоубистава извршени су: у вароши Београду **3** (2 тровањем, 1 ватрено; домаћа распра, очајање и љубав) и по **1** у срезовима: алексиначком (ватрено, рђаво материјално стање) и вароши Пожаревцу (ватрено, болест).

Општи преглед до сад изложених дела овакав је:

Текући број	ОКРУЗИ	Убиства	Детоубиства	Нехотична убиства	Покушаја убиства	Разбојништва	Силовања	Тешке телесне повреде	Паљевине	Опасне крађе	Злонамерни поништаји туђих ствари	Самоубиства	Покушаји самоубиства
1	Округ београдски	2	—	—	1	—	1	1	3	7	2	1	—
2	„ ваљевски	—	3	—	1	—	—	—	2	10	2	1	—
3	„ врањски	4	—	—	1	—	1	1	1	4	8	—	—
4	„ крагујевачки	2	—	1	2	—	—	2	2	8	—	—	—
5	„ крајински	1	—	—	1	3	—	—	2	4	—	1	—
6	„ крушевачки	3	—	1	1	2	1	—	1	3	—	—	—
7	„ моравски	3	—	—	5	2	1	1	7	6	3	1	—
8	„ нишки	—	—	1	4	1	—	4	13	5	4	—	1
9	„ пиротски	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	1	—
10	„ подрински	—	—	—	—	—	—	3	—	9	1	—	—
11	„ пожаревачки	6	—	1	3	6	—	—	9	12	2	1	1
12	„ руднички	3	—	—	2	—	—	1	2	1	—	—	—
13	„ смедеревски	2	—	—	3	1	—	2	6	1	1	—	—
14	„ тимочки	1	—	—	—	—	1	2	6	4	2	—	—
15	„ топлички	1	—	—	3	—	—	1	5	1	—	1	—
16	„ ужички	—	—	—	2	—	—	—	2	3	1	1	—
17	„ чачански	1	—	—	—	—	—	2	2	8	—	—	—
18	Управа града Београда	1	—	—	1	—	—	—	—	11	—	—	3
	Свега:	30	3	4	30	15	5	21	63	99	26	8	5

Из канцеларије Антропометријско-Полицијског Одељења Министарства Унутрашњих Дела, 21. септембра 1912. године АБр. 1319, у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

СУЂЕЊЕ ПРЕД ИЗБРАНИМ СУДОМ

(НАСТАВАК)

3. Процедура при суђењу.

Писмено о закљученом уговору за избрани суд подносе парничари или један само парничар оној полицијској власти, у чијем ће се подручју спор извиђати, и ова ће, ако нађе да према стању ствари има места томе и да је она за то надлежна, известити о избору судије, па заказати и њима и парничарима где ће и кога дана суђења ради доћи. Од дана кад је писмено власти предано, па до дана суђења не треба да прође више од петнаест дана — §. 438. Ако је у питању апсолутна надлежност избранога суда, онда онај, који хоће да тражи пресуђење по свом потраживању код избраног суда, обратиће се молбом за састав избраног суда надлежној полицијској власти (§ 438), у којој ће изложити своје потраживање и у опште изнети у њој све оно, што се у § 94 за тужбу прописује, јер ова молба за састав избранога суда замењује тужбено писмено. За тим ће даље полицијска власт поступити онако како је мало час (бр. 2) казано.

Кад дође од полицијске власти одређени дан суђења, онда су на исти дужни доћи судије и парничари са својим сведоцима — §. 441.

Избрани суд дужан је, приступајући извиђању, оценити и сам своју надлежност, а за тим држати се у извиђању и суђењу основног принципа грађанско судске процедуре — audiatur et altera pars[1]). Он дакле

[1]) Поступак за извиђање и суђење није детаљно прописан у нашем грађ. суд. посупку. У старом аустр. грађ. суд. поступку налазила се у § 372. ова одредба: «Избрани судија треба да се држи поступка, на који су се странке сложиле, алц, ако му оне то нису прописале, онда је он везан за овај судски поступак». А у новом аустријском поступку вели се у § 578: «Избране судије треба, пре но што изреку пресуду избранога суда, да саслушају странке, и да извиде стање ствари, која је подлога спору. Избране судије одређују поступак по свом слободном нахођењу, ако није што друго утврђено уговором о избраном суду или доцнијом писменом погодбом странака». Ја мислим, што се нашег права тиче, да парничари не могу прописивати избраним судијама, кога ће се поступка они у суђењу држати. У § 436. казано је да предмет уговора о избраном суду имао бити оно, о чему ће избрани суд судити и имена лица која ће судије бити. Према томе у том уговору не могу се налазити и обавезна за судију упуства у погледу поступка. Сем тога нигде се у глави 16. не спомиње да странке могу уплављивати поступак за избрани суд. Па како су прописи грађанског судског поступка по правилу *принудне* природе, то се онда не могу вољом странака ни мењати. Ово у толико мање што по нашем поступку има парница, због којих парничар мора изаћи, дакле не од драге воље, пред избрани суд (§ 434.). Према томе избране судије држаће се при извиђању и суђењу оних прописа, који су постављени за редован суд, у колико се од тога не одступа у специјалним прописима о поступку код избраних судова (§§ 441, 442, 443), и у колико сама природа извиђања и суђења пред избраним судо» то не захтева. На пр. при састављању писмене пресуде избранога суда мора се пазити, да она садржи оно, што се у § 305. тражи за пресуде редовних судова. Али из природе суђења пред избраним судијама, по правилу неправницима, следује да се пресуда

треба да саслуша обе парничне стране о њиховим потраживањима, тврђењима и одбранама, за тим њихне сведоке, да испита спорни однос, да оцени поднесено доказе и на основу *слободне* доказне теорије да изрече своју пресуду. Избрани суд, и ако у главном из поднесених доказних средстава црпе основе о истинитости навода и тражења парничара, и на основу тога изриче пресуду, ипак није у оцени доказне снаге појединих доказних средстава везан за правила грађанског судског поступка, која важе за поступак пред редовним судовима, за који је код нас у главном усвојена законска доказна теорија. То важи и онда кад је у питању доказна снага и јавних и приватних исправа[1]). Ово следује из § 442., у коме се вели: „изабрани суд извиђа просто, пресуђује по *здравом разуму*...[2])“ а то значи да избране судије, као људи у које парничари имају нарочито поверење, имају с обзиром на поднесене доказе и своје уверење о истинитости парничарских навода и захтева да донесу пресуду, за коју су они убеђени да одговара правичности. У колико би они при том нанели штету једној парничној страни тиме, што би навалично у извиђању и суђењу били неправедни, у толико се против таке пресуде, засноване не на убеђењу судија да је истинито оно, што парничар, који је добио парницу тврди, већ на намери њихној да једном парничару учине неправду, може изјавити жалба, — тач. 4. § 444. Наравно да у таквом случају ту навалично учињену неправду мора доказати парничар, који тврди да му је учињена. Али не треба заборавити да се у пресуди избранога суда морају навести и *разлози*, са којих је избрани суд дошао до убеђења, да та и та тврђења парничара сматра за истинита, те према томе, и то се има сматрати као гарантија, да избране судије не могу тако олако прећи преко доказних средстава, нарочито исправа, којима парничари поткрепљују своја тврђења.

Избрани суд има право захтевати од полицијске власти да му она пошље сведока, кога су парничари позвали на суђење. Сведоке из другог округа испитаће преко надзорне полицијске власти. Парничара, који, и ако позван, не дође на суђење, постижу штетне последице контумацијалности, т.ј. избрани суд пресудиће спор према доказима, који су му стајали на расположењу, и ако дотични парничар није дошао на суђење — § 441.

Избрани суд мора саставити *писмену пресуду* и доставити је са потписом свију судија парничарима на рецепис, па онда за 15 — петнаест дана, од како је пресуду издао, послати сва акта дотичнога спора првостепеном суду, у чијем је подручју избрани суд делао. Тим актом сматра се да је избрани суд разрешен и престао да делује — § 442. Ако би се по пресуди избраног суда имала полагати заклетва, онда се она не полаже пред избраним судом[1]), него ће тада првостепени суд, коме су пресуда избранога суда и акта спора послати, парничаре на рочиште за полагање заклетве позвати и даље по закону поступити — § 443.

4. Правна средства.

Правна средства против пресуде избранога суда принципијелно нису допуштена по нашем законику на ни онда, кад би парничари уговорили, да се она могу употребити[2]). С друге стране *изузетно* се може изјавити *жалба* на пресуду избранога суда у случајевима, побројаним у § 444., и то и онда, кад би парничари уговорили да се никака правна средства не могу употребити. Јер тако уговарање било би противно јавном поретку и благонаравију (§ 13. грађ. зак.) пошто би се њиме ишло на изигравање онога, што се у § 444. нарочито хтело да заштити, и на фаворизирање поступака, који се не могу као морални означити.

Случајеви, у којима се изузетно може изјавити жалба на пресуду избранога суда[3]), побројани су у § 444. који гласи: „По правилу против пресуде избраног суда нема жалбе. Изузимају се ови случајеви:

1. ако је избрани суд дану му власт прекорачио; или

2. ако је лице које није лично способно, или које није имало власти, пристало да се избрани суд састави; или

3. ако је пресуда основана на превари; или

4. ако би избране судије навалично извиђањем или суђењем неправду коме учинили (измена § 127. казн. зак.).“

Жалба се изјављује у року од 15 дана од дана пријема пресуде и подноси се оном првостепеном суду, у чијем је подручју избрани суд деловао — § 445.

Кад се суд увери да је жалба на време поднесена, онда ће, у случају да је изјављена због тога, што је избрани суд дану му власт прекорачио (тач. 1. § 444.) или што је лично неспособно или неовлашћено лице пристало на састав избранога суда (тач. 2. § 444.) одмах решити, не одређујући рочиште за извиђање, да ли је жалба умесна или није. Ако нађе да је жалба умесна, да дакле према поднесеним у жалби доказима стоји који од случаја из тач. 1. и 2. § 444., онда ће првостепени суд уништити пресуду избранога суда и упутиће парничаре да други суд састане. Противу ове судске одлуке нема места жалби. При саставу новога избранога суда логично је узети да се не могу узети за судије лица, која су у првом избраном суду била судије. Јер кад су она могла учинити такве погрешке, да се због њих ништи њихова пресуда, онда су сами себе тиме дисквалификовали за дужност судије. У осталом то следује и из речи „други суд саставља“ у § 447., јер „други суд“ не може бити, ако остану исте судије.

Кад је пак жалба изјављена због тога, што се тврди да је пресуда избранога суда основана на превари (тач. 3. § 444.) или што су избране судије навалично извиђањем или суђењем коме неправду учинили (тач. 4. § 444.), онда ће суд одредити рочиште за извиђање, на исто позвати парничаре, саслушати их и према резултату извиђања донети решење да ли је жалба умесна или није — § 446. Ако нађе да је умесна уништиће решењем пресуду избранога суда и упутити парничаре да други суд саставе, у који, наравно, не могу ући досадашње судије. Против овог решења нема места жалби — § 447[1]).

На послетку, кад првостепени суд, било да је одређивао рочиште за извиђање (тач. 3. и 4. § 444.) било да није (тач. 1. и 2. § 444.), нађе да жалба није умесна, да дакле не стоје у жалби изнесени наводи, онда ће он својим решењем одбацити жалбу, и онда жалитељ против таквог решења може поднети жалбу Касац. Суду — § 447.

Али сем ових случајева, побројаних у § 444., несумњиво је да се и са других разлога може изјавити жалба на пресуду избранога суда у циљу њеног поништаја. У аустриј. грађ. суд. пост. од 1895. год. (види мој превод овог законика) побројани су у § 595. случајеви код пресуда избранога суда остаје без дејства. Ја мислим да се и по нашем законику може жалбом тражити поништај пресуде избраног суда

избранога суда не може поништити с тога, што у њој није означено „по ком се параграфу закона пресуђује“ (тач. 8 § 305.), међу тим овај захтев у погледу пресуде редовних судова мора бити испуњен. Остали захтеви, који се у § 305. наводе, морају бити испуњени и код пресуде избраног суда. Иначе нема управо „пресуде“ како је законодавац у §§ 442. и сл. замишља и за то ће је првост. суд по жалби поништити (§§ 444, 447). Види о овом питању: Стевановић Алекса, Поступак општинских судова у грађанским парницама и поступак избраних судова, страна 115. и следеће.

[1]) Тако и Јоцић, у расправи Избрани суд, Полиц. Гласник за 1909. стр. 296. Противно гледиште заступа Стевановић А. у навед. делу стр. 126.

[2] По „здравом“ разуму наравно суде и државне судије, јер оне и кад се држе прописа грађ. суд. поступка о доказној снази појединих доказних средстава, морају расуђивати „здравим“ разумом. Према томе, ако се хоће да ове речи „по здравом разуму“ имају известан паметан смисао, а то се мора узети да је законодавац хтео, онда оне могу само значити, да избране судије имају да пресуђују по *слободној* доказној теорији, по своме дакле уверењу, без оних ограничења, која везују државног судију по нашем поступку. Ако се пак узме, да и избране судије подлеже у оцени доказних средстава свима оним ограничењима, којима и државне судије, онда је постојање установе избранога суда код нас скоро излишно.

[1]) Пошто § 443. одређује да се пред избраним судом не полаже само *парничарска* заклетва, то онда вештаци и сведоци могу пред избраним судом полагати заклетву. Аустријски грађански поступак то изрично забрањује (§ 588) и наређује да се и сведоци и вештаци имају заклињати пред државним судом (§ 589.).

[2]) Другачије у новом аустријском поступку од 1895., где се у § 594. вели: „Пресуда избранога суда има међу странкама снагу судске правно-снажне пресуде, ако странке у уговору о избраном суду нису уговариле да је допуштено побијати пресуду пред избраним судом вишег степена. Избране судије имају на захтев једне странке на препису пресуде избранога суда писмено потврдити, да је пресуда избранога суда задобила правну снагу и да је извршна“.

[3]) Ако је изабрани суд одобрен од стране општинског суда у смислу тач. г § 6., онда према ал. V § 15. против његове пресуде нема места жалби.

[1]) Кад се тражи поништај пресуде избранога суда на основу тач. 3. и 4. § 444., онда је претпоставка за поништај пресуде да постоји кривично дело преваре, учињено према жалитељу од стране противне странке, пуномоћника ове или пуномоћника самога жалитеља, или кривично дело навалично учињене неправде од стране избраних судије, које се казни по § 127. ал. 3. казн. зак. Првостепени ће суд у таком случају према § 174. грађ. суд. пост. донети одлуку о пресуди избраног суда, чији се поништај тражи, тек онда, кад се утврди судским путем да постоје или не постоје горе изложена кривична дела.

у овим случајевима, које у § 595 наводи у главном и аустријски законодавац:

1. ако у опште нема уговора о избраном суду (на пр. за то, што није био састављен писмено у смислу § 436). У оваком случају нема ни „пресуде избранога суда", и оно писмено, које се представља као пресуда избранога суда, не би се могло ни огласити за извршно у смислу (§ 448).

2. ако жалитељу у поступку пред изабраним судом није дато да своје право брани. Оваким поступком било би повређено начело обостраног саслушања, и пресуда, при којој би се то десило, не би могла опстати;

3. ако је у погледу састава избранога суда (§ 435.) или одлука избранога суда повређена каква одредба закона (на пр. пресуду није изрекла у смислу § 442. већина судија,) или на њој нема потписа свију судија, или пресуда не садржава оно што је у § 305. бр. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11 прописано.

4. ако се пресуда избранога суда противи принудним правним прописима или је парничар осуђен на какву недопуштену или законом забрањену радњу (§§ 538. и 539. грађ. зак.[1]).

Пресуде избранога суда могу се поднети *на извршење* надлежној полицијској власти. У § 448. прописује се: који хоће да му се изврши пресуда избранога суда, поступиће по § 462., т.ј. захтеваће од надлежног првостепеног суда, да пресуду избранога суда огласи за извршну, који ће то с обзиром на прописе §§ 444, 445, 446, 447, и 307. и учинити. За тим ће захтевати од полицијске власти да ову извршну пресуду избранога суда и изврши.

Др. Д. Аранђеловић.

УБИСТВА

(НАСТАВАК)

Професор Грос, из Граца, који лично није фотограф, али који признаје велику вредност фотографије у судској материји, у свом лепом делу: „*Handbuch für Untersuchungsrichter als System Kriminalistik*" препоручује топло употребу апарата за пројекцију у салама за судске претресе. Г. Грос има по хиљаду пута право, али ће остварење његове идеје наићи, пре свега, на предрасуде многих чиновника, који налазе да су ове јасне пројекције мало достојне кривичних судова, а затим на мишљење, да је за пројекције потребна потпуна помрчина (ово мишљење није више тачно пошто данас имамо заклоне за пројекцију при потпуној светлости), која спречава, или бар отежава, надзиравање окривљених. Па ипак је ова идеја, захваљујући управнику полиције Кетигу, у последње време остварена у Дрезди, у једној афери са доказима помоћу отисака прстију (1909 год.).

3. Фотографска слика, показана на судском претресу, може, такође, психолошки утицати било на самог окривљеног било на судије. И најбоље написан увиђај не може никад представити све страхоте једног злочина тако верно као фотографија. Добра фотографија може врло често и корисно заменити и најбољи говор државног тужиоца.

Ова улога фотографије била је живо нападана од извесних теоричара, задахнутих претераним хуманитетом. „Немамо права — вело они — погоршавати положај окривљеног показивањем фотографија које, несумњиво, узбуђују судије и поротнике. Ми не делимо ово мишљење. Пре свега, није никако реч о изазивању каквог ефекта, већ о једном средству обавештења судија и поротника, који дело познају по казивању сведока итп. Оптужба има пуно права, или још тачније она има дужност, да што боље и потпуније обавести о детаљима злочина оне који имају да суде окривљеном. Ако њихова одлука услед овога буде понекад строжа, то може само користити одбрани друштва и припомоћи, може бити, смањењу броја злочина, који се умножавају из године у годину, и то већим делом због ослабљене репресије. Не виђамо ли данас поједине кривичне судове да из принципа ослобођавају све страсне или тако зване страсне убице? Не заборавимо, у осталом, да фотографије могу бити врло важан сведок и у корист окривљеног, и

4. Најзад, помоћу фотографске коморе у могућности смо да на месту извршеног злочина прикупимо мале али у исто доба и драгоцене детаље за проналазак и идентификовање окривљеног, као што су отисци ногу, прстију, крвне мрље итд.

Фотографисање места злочина.

Прва фотографија, коју треба добити на месту извршеног злочина, катастрофе, самоубиства, несрећног догађаја и т п. јесте општи изглед овог места. Фотографија ова треба да обухвати све оно што је у вези са злочином и, према потреби, може бити састављена из два дела. Фотографско снимање ове целине релативно је просто ако се злочин, несрећан догађај итд. десио у отвореном пољу, или на месту које допушта да се положај апарата удешава по нахођењу операторовом. У овим случајевима треба поступити апсолутно онако исто као и приликом снимања предела, само што на разним даљинама од објектива треба ставити пантљико од хартије познате дужине, које служе за одређивање редукције предмета на разним тачкама слике, као и за срачунавање дистанције.

Потребно је узети бар две фотографије општег изгледа, и то у разним положајима: једну н. пр. из центра а другу с лева или десне стране. Ако се има на расположењу довољно фотографских плоча, број овај треба умножити. Предострожности ради, која је често врло корисна, треба вршити дупла снимања. Ово знатно увећава број плоча које треба носити, али је зато веома корисно с обзиром на велику важност ових снимака са гледишта полицијског. Не треба још заборавити фиксирање приступа ка месту извршеног злочина помоћу специјалних фотографија. Тако, н. пр. ако је злочин извршен у соби, треба такође фотографисати и спољашност куће са вратима од улаза итд.

Фотографисање општег изгледа места извршеног злочина биће знатно отежано ако је ово место ограничено; као н. пр. ако се налази у тесној улици, или у тесном дворишту итп. У овим случајевима треба тражити пута и начина да се што више увећа дистанција између објекта за фотографисање и објектива апарата. Начини, на које се ово може постићи, веома су разни. Претпоставимо да треба фотографисати врата од уласка у једну кућу, која се налази у врло тесној улици. Директно снимање немогућно је због оскудице простора за примицање или одмицање апарата. У овом случају понекад је могућно доћи до жељеног резултата фотографисањем из куће која се налази преко пута. Ако се преко пута не налази кућа, већ зид, онда апарат треба ставити на овај зид, а у недостатку њега на мердевине. Пошто се у овим случајевима апарат мора мало нагнути, потребно је помицати мутно стакло дотле док не буде паралелно са објектом за фотографисање, у нашем случају са вратима. Ово с тога да се не би покварила перспектива.

Снимање се удешава према центру слике. Да би се отклониле нејасности, које произлазе од разлике у дистанцијама између објектива и фотогрфске плоче, треба употребити врло малу дијафрагму.

Немогућно је побројати све комбинације којима се може користити фотограф у оваквим случајевима. То је његова солствена оштроумност која у овоме треба да га руководи. Ако располаже великим објективом, посао његов знатно је олакшан. Тада се фотографисање, у већини случајева, може извршити са улице пошто угао објектива не захтева велико помицање у назад.

Ако је злочин извршен у соби, или у каквом затвореном месту — што у пракси најчешће бива — фотографисање је знатно отежано како због ограниченог простора тако и због недовољног осветљења.

Велики ангиларни објективи у овим случајевима од неоцењене су користи. Претпоставимо да треба фотографисати собу средњих димензија у којој је извршено убиство. Прво снимање које треба извршити јесте, као и увек, оно општег изгледа ове собе. Ради овога потребно је поставити апарат у један угао собе — ако положај намештаја ово допушта — и управити објектив на главно место, т. јест оно које представља највећи интерес. То место, у нашем случају, јесте оно на коме се налази леш убијеног. После овог првог снимања треба, на исти начин, приступити и другом, али из противног угла собе. Ова два снимања узајамно се допуњују. Ако соба има излаз у ходник, може се понекад, и то са великим успехом, из њега извршити фотографисање кроз отворена врата собе.

[1]) Сем свога овога ваља имати на уму да се може тражити код првостепеног суда поновљење парнице, свршене пресудом избранога суда, у случајевима, прописаним у § 426.

Бертилонов метрички апарат.

Г. Алфонс Бертилон, чувени шеф одељења за идентификацију у парискоj префектури и први оснивалац судске фотографије и научне идентификације повратника, комбиновао је нарочити апарат за фотографисање места злочина, у циљу директног добијања, без икаквог другог инстумента сем објектива, фотографија које се могу искористити као прави геометриски планови у пресеку, и које с тога могу дати, помоћу правила и простих конструкција, облике и тачне димензије фотографисаних предмета.

Апарат Бертилонов јесте метрички апарат, код кога је тачно утврђено ово двоје: висина оптичке осовине објектива над земљом (1 м 50) и одстојање између оптичког центра објектива и осетљиве плоче. Код објектива за Бертлонов апарат одстојање ово износи 10 см. за мале и 15 см. за велике апарате, тако да је за време употребе инструмента мутно стакло увек на истом месту. Апарат је снабдевен групом објектива, који са подједнаким одстојањем од плоче (10 или 15 см.) достижу максимум јасноће на 1 м. 50, 2 м. 50 и 5 м. за мале, и 1 м. 50, 2 м. 3 м. 50 и 15 м. за велике апарате.

Нивои служе да се апарат увек постави потпуно паралелно и хоризонтално, а ослонац (апарата) је тако комбинован, да је оптички центар објектива увек на истој висини.

За фотографисање лешева који леже итд. ослонац се подиже до одређене висине и за њега се утврђује комора у обрнутом положају. У овом положају, објектив малих апарата удаљен је од земље тачно за 1 м. 65.

Копије клишеа овог апарата лепе се — пошто се осуше — на нарочите картоне, који садрже с једне стране означења дистанције од објектива појединих тачака земљишта, које је у истој паралели са доњом ивицом слике, а с друге означење редукција појединих равнина, које одговарају градацији дистанција.

На овим фотографијама могу се директно и брзо читати величине репродукованих предмета, а поред овога оне се још могу искористити за прављење планова у хоризонталној пројекцији помоћу утврђеног и штампаног обрасца.

Метрички апарати Бертилонови, који су се у почетку израђивали само за плоче величине 31×31, данас се израђују и за плоче 13×18 и 18×24. Апарати 13×18, које је усвојило француско одељење опште сигурности за покретне бригаде, врло су згодни за ношење. Због своје специјалне конструкције и композиције својих објектива, они се још могу употребити за описну фотографију, као и за обичну фотографију редуцирану или у природној величини.

Бертилонови метрички апарати представљају очигледно велики прогрес у судској фотографији. Са фотографијама, које се помоћу њих добијају, истражни чиновник може увек контролисати исказе сведока у погледу дистанције, и добити тачан појам о распореду места. Сваки практичар зна колику улогу играју, у извесним аферама, дистанције и величина предмета који се налазе на месту извршеног злочина или несрећног догађаја, и с тога ће лако појмити драгоцену потпору коју му пружа Бертилонова метричка фотографија.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

Упутимо се ка Пале-Роајалу; ту нађосмо једну кафанницу отворену, уђемо да се огрејемо. Пошто смо испили један литар топлог вина растанемо се у намери да свак иде својој кући. Идући тако размишљао сам о ономе што сам урадио. Тако брзо пренебрегнути дужност која ми је дата! говорио сам у себи; тако рећи, изиграти поверење старешине! Пуста моја леност! Мој поступак ми је изгледао не само неопростив него и да најстрожу казну заслужује. Био сам у очајању што сам послушао службенике и решим се да поправим погрешку, да се вратим на место које ми је одређено, да ту проведем ноћ, па макар умро. Кад сам дошао тамо склоним се у један угао да ме не би Делсев приметио ако га ђаво надари да дође.

Сат и по сам тако стојао, крв ми се у жилама поче смрзњавати, осетио сам да губим снагу, али наједанпут дође ми једна светла мисао: недалеко одатле беше једна гомила ђубрета, чија топлота оживљује, потрчим тамо и пошто сам ископао рупу дубоку до појаса завучем се у њу и осетим да топлота поврати крвоток у мојим жилама. До пет сати изјутра нисам напуштао ово место које ми је било врло угодно изузев само његов мирис. Најзад на кући, која ми је била показана, отвори се капија и изиђе нека жена, која заборави затворити капију. Одмах се полако извучем из ђубрета и уђем у авлију; погледам, нема светлости нигде. Знао сам да су се другови Делсевови дозивали звиждући као кочијаши; пробам и на друго звиждање чујем неко викну! „Ко зове?“

— Шофер (кочијаш кога је Делсев узимао за вожњу) тражи *Рака*.

— Јеси ли ти? викну ми исти глас. (То је био Делсев)

— Да, Шофер те тражи, сиђи.

— Силазим, чекај ме један минут.

— Хладно је много, одговорим му; чекаћу те код ликерције, на ћошку; пожури, чујеш ли?

Ликерција је већ био отворио, јер је обичај на Нову Годину ранити, али ја нисам озбиљно мислио на пиће и да бих преварио Делсева отворим капију и затворим као да је неко изашао, па се сакријем под басамацима у авлији. Ускоро затим Делсев сиђе, ја пођем њему с десна, шчепам га за јаку и упирући му пиштољ у груди кажем му да је мој хапсеник. „Полази, рекнем му, и ако мрднеш размрскаћу ти главу, а знај да нисам сам“. Онемео од изненађења Делсев не одговори ни реч и пође махинално; наредим му и он ми даде каишеве помоћу којих су му се држале панталоне и тако постанем његов потпун господар: није се могао ни одупрети ни бежати.

Пожурим се да га што пре одведем. Сахат је на торњу искуцавао шест часова кад уђосмо у улицу Роше; један фијакер наиђе и ја дам знак те стаде. Стање у коме сам био могло је навести кочијаша да се боји за чистоту својих кола, али ја му понудим дуплу награду и он оран да заради пристаде. Ево нас возимо се париском калдрмом. Да бих се још боље осигурао свежем Делсеву руке, јер како се беше повратио од узбуђења, могаше пожелети да се ослободи; могао сам, рачунајући на своју снагу, да не предузимам ово средство, али како сам се био решио да га наведем да призна, нисам желео да се с њим свађам; а баш кад би се и успротивио био би без сумње исти резултат.

Учинивши овако да Делсев не може утећи потрудио сам се да мало омекша и да бих га одобровољио понудим га да се мало привати и он приста; кочијаш нам набави вина и пијући продужисмо да се возамо немајући никакав циљ. Било је још рано и верујући да ће бити боље да га још не предајем власти, предложим му да га водим да доручкујемо на једно место где ћемо добити засебну собу. Он не одби понуду и одведем га код „Кадран-Бле“. Али пре но што смо тамо стигли он ми је већ био дао знатна обавештења о приличном броју његових другова, који су још били слободни по Паризу и био сам уверен да ће се он за столом потпуно откопчати. Казао сам му да је једини начин да задобије наклоност Правде, да проказује, и да бих га у то уверио наведем му неколико доказа из једне философије коју сам увек употребљавао са успехом кад сам хтео утешити оптужене. И он је доиста био потпуно расположен кад се кола зауставише пред кафанским вратима; уђемо, он је пшао предамном, и пре но што сам поручио кажем му, да бих могао ручати мирно, да дозволи да га вежем на мој начин. Оставим му руке слободне да би њима могао кретати и руковати виљушком, а за столом му већа слобода и не треба. Он се није ни мало противио тој мојој предострожности, а ево како сам радио: двема сервијетама вежем му обе ноге за столицу тако да није могао ни пробати да устане а да не падне.

Делсев је јео с великим апетитом и обећа ми да ће све оно што ми је казао поновити пред г. Ханрием. У подне, пошто смо попили кафу, узнемо поново фијакер и пођемо потпуно измирени и као добри пријатељи; Делсев бејаше угрејан добро. После десет минута били смо у главној полицији; г. Ханри беше окружен својим чиновницима за одржање реда и они му реферисаху новости од Нове Године. Уђем и поздравим га овим речима: част ми је да вам пожелим Срећну Нову Годину,

која вам доводи злогласнога Делсева. — То се зове поклон за Нову Годину! рече ми г. Ханри гледајући ухваћенога, а за тим окренув се чиновницима настави: желети је, господо, да сваки од вас има по нешто тако да понуди господину управнику". После тога он ми нареди да одведем Делсева у затвор и додаде: „Сад, идите, Видоче, па се одморите, задовољан сам с вама".

Због хапшења Делсева добио сам много доказа да су старији са мном задовољни, али је оно поред тога увећало мржњу коју су према мени осећали чиновници за чување реда и њихови агенти. Један једини од њих г. Тибо, признавао ми је заслугу.

Сви полицијски чиновници, који нису имали среће у служби заједно са крадљивцима и зликовцима бацали су дрвље и камење на мене. По њиховим речима било је страшно, гадно употребити моју ревност да се друштво отресе злочинаца који су нарушавали његов мир; ја сам био један чувен злочинац, није било злочина који ја нисам извршио; такве су гласове они о мени ширили. Да ли су они сами веровали у штогод од тога? Крадљивци су бар били уверени да сам ја као и они радио „занат" и кад су говорили о томе они су били савесни. Да бих их уплео у моје мреже било је потребно да они мисле да сам њихов; и кад се ухвате они су ме сматрали за издајника, али сам при свем том у њиховим очима био *шатрав од фине багре* (отмен лопов); само што сам ја крао некажњен јер сам био потребан полицији. То су крадљивци причали по затворима. Чиновници за одржање реда и њихови агенти трудили су се да то причање протурају као истину, а после, зар нису они сами могли испредати га како су хтели? Оним јадницима службеницима, које сам оптуживао мора човек донекле и опростити, јер су они могли помислити да сам и ја био лопов пошто су од незапамћена времена сви *тајни агенти* вршили тај отмен „посао". Они су знали да су тако почели: Купил, Компер, Флорентин, Левеск, Коко-Лакур, Бурдари, Кафре, Манилон и сви они који су ми претходили или који су ми помагали; они су видели да је већина од ових агената понова осуђена, и, како сам им ја изгледао препреденији, ревноснији и предузимљивији него они, они су закључили да сам ја био највештији шпијун и највештији лопов. Ја им праштам ову заблуду, која личи на оно намерно измишљено тврђење да сам крао сваког дана. Кад је г. Ханри чуо за ово он је дирнут одговорио: „ако је истина да Видок врши злочинства сваки дан, онда је то разлог да се може тврдити да да сте ви немоћни: он је сам. а ви сте многобројни; кад сте дознали да краде зашто га не ухватисте на делу? Он је напротив успео да многе од ваших другова ухвати на самом делу, а ви не можете;он вам добро враћа мило за драго!!!

Чиновници су били збуњени одговором и ућутали су се, али како је било очевидно да ће њихово непријатељство расти из дана у дан, управник полиције реши да будем независан. Отада ја сам био слободан да радим како нађем да је најбоље за службу; наредбе сам примао непосредно од г. Ханри-а, а њему сам једино и давао рачун о мојим пословима.

Сад сам удвојио своју ревност, ако је то било могуће; г. Ханри се није бојао да ће се моја оданост умањити, али како је већ било људи који би ме радо уклонили, даде ми једног помагача, који ме је на одстојању пратио, спреман да спречи сваки напад који би из потаја могао бити на мене управљен. То, што сам био ослобођен туторства, учини да сам имао много успеха: похватао сам једну гомилу крадљиваца, који би још дуго избегавали испред потера да нисам био ослобођен надзора чиновника за одржавање реда и њихових агената. — Али ја сам радећи морао бити најзад упознат и крадљивци су се закљињали да ће ме се отрести једаред; више пута умало што нисам пао под њиховим ударцима, али моја физичка снага и, могу рећи, моја храброст, учинише да сам из најбоље удешених замки изашао као победилац. Неколико њихових покушаја, у којима су настрадали, показали су им да сам ја био решен да скупо продам свој живот.

Двадесет осма глава.

Врло је ретко да какав робијаш побегне у намери да се поправи, а најчешћи је случај да тежи да се дохвати престонице те да ту примени опасно знање које је стекао у казненом заводу, који је, као и већина наших затвора, школа за усавршавање у присвајању туђега добра. Готово сви велики крадљивци усавршили су се тек пошто су провели више или мање времена у робијашници. Понеки од њих били су по пет шест пута осуђивани док су постали чувени лопови. Такви су били: Виктор Дебоа и његов друг Монжене, звани Добошар, који су у Паризу извршили велики број крађа, које маса и данас истиче и препричава као доказ вештине и смелости.

Ова су два човека последњих година стално били у сваком ланцу али су успевали утећи и били су још једном дошли у Париз. Полиција није имала среће да их ухвати те ја добијем наредбу да их потражим. По свему је се примећавало да они имају веза са другим незнатнијим осуђеницима а сумњало се да их прима и крије једна жена, чији син *Ноел, звани с наочарима*, беше познат разбојник. Та је жена била врло добро васпитана, свирала је врло добро и у средњем грађанству, где је девојкама давала лекције из свирања, важила је као вештакиња. Она је давала приватне лекције у Маре-у и у кварту Сен-Денис, где отменост њеног држања, чистота у говору, скромност у оделу и извесан понос, који не уништава ни најгора судбина, допушташе да се мисли, да је она из неке од оних многобројних фамилија, којима револуција не беше оставила ништа више до гордост и јадиковање. Кад је слуша и гледа човек који је не познаје та мала жена изгледа врло занимљива, па чак је имала и нечега што изазива саучешће. Имала је једну тајну: није се знало где јој се део муж. Неки су говорили да је рано остала удовица, други су говорили да ју је он оставио, а трећи да је она склизнула с правога пута. Које је од ових казивања било најприближније истини не знам, али знам поуздано да је госпођа Ноел била мала, смеђа, њено око и нестални поглед са пријатним изгледом допуњаху љубазност њеног гласа у коме је имало много чари. У њеном лику био је и анђео и ђаво, јер године беху развиле црте које показују рђаве мисли.

Г-ђа Ноел беше добра и љубазна али само према људима који су имали нешто помешано са Правдом; она је њих примала као што мати каквога војника прима синовље другове. Да човек буде код ње добро примљен било је довољно бити из истог пука, из кога је и њен син *Ноел с наочарима* и тада је она, колико из љубави према сину толико исто из задовољства, чинила услуге. Али и она је поштована као лоповска мајка; код ње су они одседали, она им је набављала оно што им треба, она је чак ишла да им тражи „рада", и кад је коме од њих требао пасош она се није могла смирити докле га не набави. Г-ђа Ноел је имала много пријатељица и обично је на име које од њих узимам пасош, а кад га узму, онда се у пасошу хемикалијама избрише име и опис те пријатељице, па се место тога стави име и опис који се хоће. Г-ђа Ноел је имала увек овако избрисаних пасоша, који су били као капа за сваку главу.

Сви робијаши били су деца Мајке-Ноел, само је она ипак највише волела оне који су били у вези са њеним сином; за њих она није имала граница; њена кућа била је отворена за све избегле робијаше и била је њихово збориште. У осталом ови су људи били према њој захвални. Полиција је била обавештена да они не одлазе к њој само да је виде; они су њој казивали све своје планове, знала је њихова „дела"; они су се њој поверавали потпуно и били су сигурни да она неће одати тајну.

Мајка-Ноел није ме била никад видела, моје су јој црте биле потпуно непознате и ако је често слушала о мени. Није, дакле, било тешко да јој се јавим а да не изазовем сумњу, али мени је било главно да је наведем да ми каже људе које ми је требало пронаћи и мислио сам да ми за то треба много вештине. Прво намислим да је уверим да сам одбегли робијаш; зато ми је требало да узмем име каквог крадљивца, кога су јој њен син или његови другови описивали. Требало је, разуме се, да колико толико личим на тога, и потражим међу робијашима које познајем, да ли има некога који је био у вези с *Ноелом с наочарима*, и не нађох ни једнога који би био мога доба и чији би опис био колико толико сличан моме. Најзад напрежући тако памћење сетим се некога *Жермена*, званог *Роаје*, или *Капетан*, који је био блиски познаник Ноелов, и ма да не личаше ни најмање на мене ипак изберем њега. Тај је Жермен, као и ја, више пута бежао из казненог завода и то смо једино имали заједничко; он је имао косе црне а ја плаве; био је мршав а ја нисам оскудевао у дебљини; његово

лице било је опаљено и црнкасто, а моје бело и светло; додајте томе још да је он имао дугачак нос, да је много шмркао бурмут, да је због тога имао ноздрве стално гараве и запливене те отуда и глас уњкав.

Требало ми је много па да могу да представљам Жермена, али се ја нисам плашио од тога. Косу подсечем као што је носе робијаши; и њу и браду обојим црно, а браду пустим да ми осам дана расте; да бих дотерао лице умивао сам се водом у којој су куване оклопине од ораха, а да бих сасвим довршио сличавање напуним ноздрве кафом и тако добијем и ја глас као што га је он имао. Ноге сам тако исто вешто удесио трљајући их једном течношћу, за коју сам рецепт још у Бресту добио, изазвао сам на њима пликове, а тако исто нацртао сам и трагове од окова. Кад је ово све било готово узмем једно одело које је одговарало моме положају. Чак нисам заборавио да узмем ципеле и кошуљу жигосане са оним страшним Gal. Све је било потпуно, само је још недостајала која стотина оних животињица које живе код сиротиње и које су, ја мислим, биле са скакавцима и са краставим жабама: једна од седам невоља старога Мисира, али ја и њих за новац набавим и кад су се припитомиле, а то је било после једног минута, упутим се ка мајци-Ноел, која је становала у улици Пиктон.

Стигао сам; куцнем, она ми отвори. Један поглед био јој је доста; позва ме да уђем и видећи да смо сами почнем причати ко сам. „Ох, драги мој, не треба да ми кажете одакле сте дошли; сигурна сам да сте гладни". — Да, врло гладан, одговорим ја; има двадесет четири часа како нисам ништа окусио". Одмах, и не чекајући даље објашњење она изиђе и врати се са једним тањиром свињетине и флашом вина што метну преда ме. Нисам жватао, него сам гутао, просто сам се давио колико сам брзо јео; све оде а ја између залогаја не преговорих ни речи. Мајка-Ноел беше очарана мојим апетитом. Кад је сто био чист рекнем јој обискујући јој се о врат да је загрлим: ах, мајко, ви сте ми повратили живот; Ноел ми је право казао да сте ви добри". После тога наставим јој причати да сам њеног сина видео, пре осамнаест дана и казао сам јој новости о свима осуђеницима за које је она марила. Појединости, које сам јој казивао, биле су тако истините и тако познате да она не могаше ни помислити да ја лажем.

„Ви сте свакако чули за мене? наставим ја. Ја сам много препатио; име ми је Жермен, а зову ме Капетан; ви сте морали чути за моје име? — Да, да, мој пријатељу, рече ми она, мој син и његови другови говорили су ми о вашим несрећама; нека сте добро дошли, мој драги Капетане! Али, велики Боже, не можете тек остати такав какав сте сад. Види се да вас гадне животиње ждеру; причекајте, донећу вам рубље да се пресвучете, и да се пристојно оденете."

Захвалим се мајци Ноел и кад ми се учини најзгодније обавестим се где су Виктор Дебоа и његов друг Монжене. „Дебоа и Добошар! Ах, драги мој, не говорите ми о њима, рече она. Онај лупеж Видок начинио им је грдне пакости. Одкад им је неки Јосиф (Јосиф Лонгвил, бивши полицијски службеник), с којим су се састали два пута у овој улици, рекао да не долазе у овај кварт, да их не би Видок ухватио, они су били принуђени да оду.

— Шта, нису у Паризу? повичем мало узбуђен.

— Е, нису они далеко, одговори мајка — Ноел; не остављају они околину Париза. Ја их још виђам овде онде и надам се да ће ме скоро посетити. Мислим да би се обрадовали да вас виде овде.

— О, ја вас уверавам, кажем јој, да они не би били задовољнији него ја, и кад би могли да им пишете сигуран сам да би ме одмах позвали к себи.

— Кад бих знала где су ишла бих сама да их зовем да вам учиним задовољство, али не знам њихово склониште и најбоље је да будемо стрпљиви и да их чекамо.

— Да ли вас познају Видок и она његова два пса, Левеск и Компер? упита ме она.

— Да, одговорим. Два пут су ме до сад хапсили.

— Онда се чувајте, Видок се пресвлачи, он има свако одело које му треба да би ухватили несрећника као што сте ви.

Разговарали смо тако око два сата, па ми г-ђа Ноел понуди да ми спреми да оперем ноге; ја то примим. Кад сам се изуо она се ражали. „Како вас жалим, рече ми некако матерински, колико сте морали трпети! Али зашто нисте казали одмах? Зар не заслужујете да вас човек грди?" И тако прекоревајући ме она ми прегледа ноге и пошто ми је провалила сваки плик она их убриса вуном па намаза неком помадом, за коју ме је уверавала да дејствује врло сигурно. Имала је нешто античко у неговању које ми је она указивала само је недостајала поезија: нити сам ја био какав славан путник нити мајка — Ноел племенита странкиња. По свршеном лечењу она ми донесе чисто рубље, а како је мислила о свему набави и један бријач, препоручујући се да ми обрија браду. „Гледаћу после, рече ми она, да вам купим радничко одело, а ово је општи капут људи који су у оскудици; у осталом шта мари? старо често вреди као и ново".

Пошто сам се тако удесио мајка — Ноел ме одведе у једну собу за спавање; та је соба служила и за радионицу за прављење лажних кључева; улаз је био заклоњен стварима окаченим о један чивилук. „Ето, рећени, кревет у коме су ваши пријатељи спавали више од четири пута. Нема опасности да ће вас полиција ту узнемирити; можете спавати мирно".

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Б. С. див. полициски практикант пита: *Има ли права, да првостепени Суд решењем одбије повериоца од тражења интабулације на имање дужника, кад је уговорено тражење обезбеђења пре и после рока, а рок још није прошао?*" Стављајући ово питање, питач је објаснио, како првостепени суд у А. одбија таква тражења и ако је потврђеном облигацијом, као јавном исправом, дужник дао права повериоцу, да поверилац може тражити интабулисање његовог имања и пре и после рока.

На ово питање одговарамо ово:

Према § 326 грађанског закона хипотека (или интабулација) је *право залоге* на непокретном добру. Како је право залоге једно стварно право, то је и хипотека као једна врста тога права, стварно право. Према томе за прибављање права хипотеке потребно је испунити све оне погодбе, које закон тражи за остварење једног стварног права. Један од битних услова за остварење тога права је и *пристанак дужника на хипотеку*, јер сваки дуг не претпоставља залогу (в. тач. VIII уредбе о интабулацији и § 306 грађ. закона).

Уз сваку исправу о зајму, која представља главан уговор, може се у самој исправи (или и особено) уговорити и једно споредно право повериочево, а то је хипотекарно право његово на дужниковом непокретном добру. На тај уговор о хипотеци нема никаква утицаја рок исплате саме обвезе, те се према томе она може уговорити и пре и после тога рока. Хипотека није *средство за обезбеђење*, које грађански поступак предвиђа за тражбине у опасности, већ је хипотеци *циљ обезбеђење првенствене наплате из непосретног добра*. Према томе ко хоће да постигне тај циљ, он га мора и уговорити. За такав уговор, као за сваки други уговор, потребна је поред осталога несумњива и јасно изражена воља странака, односно у овом случају нарочито воља дужникова, кога терети такав уговор. Тај је захтев прописан у тач. VIII напред пом. уредбе, у којој се забрањује интабулирање дужниковог добра, ако за то нема у исправи дужниковог **„изречног дозвољења"**.

Према овоме није на закону основано поступање пом. суда, што одбија интабулирање исправа о зајму, ако је у њима изрично и јасно стављена воља дужника, *да допуштају интабулирање свога имања и пре уговореног рока исплате зајма*. Али је правилно поступање суда, ако се у таквим исправама налази само она уобичајена изјава, како дужник допушта повериоцу *„све врсте обезбеђења и пре и после рока"*, а не наводи се изрично допуштање интабулације.

Међутим, сматрамо за дужност поменути, да постоји и једна одлука опште седнице Касац. Суда од 12. VIII. 904 Бр.

7117 која гласи: „Кад у облигацији дужник каже да повериоцу дозвољава сва средства обезбеђења, онда се под тим подразумева и интабулација". Али је та одлука, по нашем мишљењу, према ономе што смо напред изложили, погрешна.

II.

Исто лице пита нас: „Шта треба да чини неки купац имања, коме је среска власт путем јавне лицитације продала нечије имање за кривичне трошкове и од њега узела излицитирану цену, па новац употребила на исплату кривичних трошкова онога, чије је имање продато,-кад га напослетку својим решењем извештава, да не може писати за издање тапије, јер су акта продаје изгубљена?"

На ово питање одговарамо: Прво што треба да учини дотични купац имања, то је, да се против таквог решења среске власти жали вишој власти, у овоме случају прво начелству. Среска власт је погрешила, што је доносила такво једно решење, јер је она свакако имала могућности писати суду за тапију и без акта продаје. Она је имала доста службених података о томе не само, да је дотично имање доиста продато, већ и у којим границама. Такви су подаци: бројеви деловодних протокола, под којима су заведени попис општ. суда и протокол лицитације; књига извршених продаја, која се води у уредним канцеларијама; квита извршног чиновника дата купцу на положену куповну цену, која често пута код марљивих и савесних чиновника увек садржи и границе продатог имања; оглас о продаји, који се налази код општинског суда и напослетку акт среске власти, којим је питан првостеп. суд о теретима на дотичном имању. На основу свију тих службених података, које је требало изложити у једном реферату, среска је власт и могла и била дужна писати суду за тапију.

III

М. Т. механџија из Страгара, пита:

1. којим је законом предвиђено, како ће се, колико и према чему наплаћивати акцис у сеоским механским радњама;

2. да ли општинска власт може произвољно буџетом сваке године одређивати величину акциса; и

3. ако општинска власт неумесно више наплати акциса, која је власт надлежна, да нареди повраћај неумесно више наплаћеног акциса.

На ово питање одговарамо:

1. Плаћање акциса прописано је *Уредбом о наплаћивању механског* од 6. VI. 1840. год., а по тач. 5. измена и допуна у овој Уредби од 7. III. 1907. г. *механе у селима плаћају на име акциса у месечним ратама 6% од годишње механске кирије.* Како питач обавља механску радњу у својој згради, а Уредбом није прописан начин за оцену годишње кирије механе, то је за наплату акциса меродавна годишња кирија његове механе по извршној оцени пореског одбора, учињеној ради разреза пореза.

2. Према ономе што је казато у предњој тачци општинска власт нема права годишњим буџетом произвољно одређивати стопу акциса.

3. У случају неумесне наплате акциса, Уредбом се не предвиђа поступак за повраћај таквих сума, нити је одређена надлежност власти за расправу тих питања. Али, како је пом. законом о изменама и допунама у тој Уредби од 7. III. 1907. извршење тога закона стављено у дужност Министру Финансија, то се њему треба и обратити за повраћај неумесно наплаћеног акциса.

М. П.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Светозара Урошевића, званог „**Сека-Перса**", професионалног коцкара и крадљивца, тражи Управа града Београда ради извесног саслушања. Стар је око 45 год., висок, сувоњав, косе и бркова смеђих, очију жућкастоплавих. Од особених знакова има: а) белегу од посекотине, у величини од 2 см., у облику праве линије, правца косог, за 4 см. изнад превоја десног лакта; б) по грудима је јако маљав, и в) на леђима има две мале белеге од посекотине.

Јевта Радовановић, циганин, из Дреновца, украо је два коња 24. тек. м-ца и побегао. Лични опис није јављен.

Депеша Начелника Ср. Мачванског Бр. 171.

Милорад Николић, трговац из Зајечара, 25. тек. месеца у вече убио је у селу Рготини свога таста и ташту, и побегао. Стар је 27 год. висок, добро развијен, у опште смеђ.

Депеша Начелника Среза Зајечарског Бр. 18724.

КРАЂА СТОКЕ

Миловану Стојиљковићу, из Лепенице, ноћу између 18. и 19. тек. м-ца украдена је *кобила,* матора 8 год., висока око 140 см., длаке црне, без белега и роваша. Са кобилом је одведено и женско ждребе, маторо 6 месеци, длаке црне.

Депеша Начелника Ср. Пољаничког Бр. 9282.

МАНГУП СТОКА

При Срезу Врачарском налазе се *два мангуп коња:* један доратаст, по носу лисаст, без роваша, а други длаке вране, са жигом „*B*", такође без роваша. При истом срезу налазе се још и *две кобиле,* обе длаке доратасте, са жигом „*T*" и „*B*".

Депеша Начелника Среза Врачарског Бр. 20219.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

Књига:

„ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА"

готова је и може се добити како код потписаног, тако и код свију књижара у Београду.

Пошто је књига изнела 55 штампаних табака, више дакле 30 штампаних табака од онога, што је позивом на претплату обећано, па је придодат и регистар, то је цена књизи повећана од 5 на 8 динара, како би се покрили трошкови око штампе.

Књижари у унутрашњости могу добити књигу на доплату са 20% рабата, ако поруче најмање десет књига.

Појединцима ће слати такође на доплату.

Димитрије С. Калајџић
окружни начелник у пензији
«Његошева» бр. 71.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије Уредник Душан Ђ. Алимпић.

БРОЈ 38. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 7. ОКТОБРА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

(ВЛАСНИК МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА)

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, а ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ЗА ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА" НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за контрактуалног лекара среза врачарског Д-р Светозара Моачанина, доктора целокупног лекарства.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 28. септембра 1912. године, у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

КРАТКО СУЂЕЊЕ ПО ПИСМЕНИМ ИСПРАВАМА

I. Појам и природа кратког суђења.

У циљу што бржег остваривања потраживања, и наш је законодавац увео у гл. XVII „Кратко суђење по писменим исправама." Ово „суђење" је једна врста сумарног-кратког-поступка. Наш га је законодавац удесио понајвише по т. зв. „Mandatprocess"-у (поступак у коме се издаје налог туженоме да испуни што је дужан), који постоји у аустријском грађан. суд. поступку, и то како у оном ранијем, тако и у садашњем од 1895. године[1]). Ипак наш законодавац није просто реципирао прописе старијег аустр. грађан. суд. поступка о овом поступку, него је донео и оригиналне прописе.

Кратко суђење по писменим исправама карактерише се тиме, што се у њему, као ни у осталим сумарним поступцима, не испуњавају све оне формалности, које су за суђење у редов. парничном поступку прописане, а тиме се брже до судске одлуке долази. Тако: по § 450. „у кратком поступку тужени се неће саслушавати". Дакле не одређује се рочиште по тужби, нити се ова доставља туженоме на одговор. За тим тужена страна не може правним средствима, незадовољством и жалбом, изнети спор пред виши суд, ради ревизије и поништаја. Даље одређено је тачно чиме се може тужени одбранити од судске осуде.

II. Кад има места кратком суђењу.

С друге пак стране законодавац је сматрао, да ову убрзану процедуру у кратком суђењу треба допустити само кад нарочито услови постоје, који гарантују да се туженоме неће таквим суђењем никаква неправда десити. Тако по § 449: „Кратко ће се судити кад се по исправама јавним и приватним §§ 187.[1]) и 191. тражи дуг, коме је рок плаћања протекао, или јасно означена и опредељена вредност какве покретне или непокретне ствари, ако по овим исправама има тужитељ јасно право, а тужени дужност; или ако су и један и други обвезани били, али је тужитељ своју обвезаност по гласу те исте или и друге исправе већ испунио, а тужени није".

Из овога законскога прописа следује:

а) да кратког суђења може бити *само онда*, ако се потраживање тужиочево доказује *исправама*, било јавним било приватним, при чему ваља имати на уму и пропис § 451., по коме се јавним исправама упоређују меница;[2])

б) да та исправа, по којој се кратко суђење тражи, мора бити онака, како је захтевају §§ 187, 191, и 192.

в) да се том исправом несумњиво доказује да постоји „*дуг* коме је рок плаћања протекао или..."

Настаје сада питање: у чему треба да се састоји тај „дуг", који тужени дугује тужиоцу, па да може бити кратког суђења? Да ли је законодавац израз „дуг" употребио у том смислу, да њиме обухвати тражбено право у опште, тако да кратког суђења може бити не само онда, кад дужник дугује по гласу исправе *новац* или друге *заменљиве* ствари, него и онда кад исправа гласи да дугује неку *индивидуално одређену ствар*, покретну или непокретну, или неко друго давање односно чињење? По аустријском (ранијем) закону кратком суђењу у мандатном процесу било је места и у другим случајевима, а не само онда кад се дуговао новац или друге заменљиве ствари[1]), међу тим нови аустријски законик допушта кратко суђење у мандатном процесу само онда, кад се дугује новац или друге какве заменљиве ствари[2]). Ја мислим да је и *наш законодавац* хтео, *да кратком суђењу има места* само онда, кад дужник по гласу исправе дугује *новац или друге какве заменљиве ствари* (жито, брашно, вино и др.) То се види из тога, што законодавац у § 449. упућује на § 191., а у овом се §-у говори о томе шта мора садржавати *облигација*, т.ј. исправа која се издаје о једностраној обвези кога лица на новац и друге заменљиве ствари. Сем тога то следује и из тога факта, што се, кад је у питању каква дугујућа индивидуално одређена ствар (на пр. кад дужник из уговора оставе дугује ствар узету на чување), кратко може судити по § 449. само онда „кад се тражи јасно означена и опредељена *вредност* какве покретне или непокретне ствари", другим речима кад је дужник издао исправу да ће у

---

[1]) И немачки грађански судски поступак од 1897. године садржи прописе о парницама на основу исправа, који је у неколико сличан са нашим одредбама (Urkunden und Wechselprocess, §§ 592—605). У новом аустријском грађан. суд. поступку од 1895. прописи о мандатном поступку, као нарочитој врсти судског поступања, налазе се у §§ 548—554.

[1]) У штампаном тексту законика стоји 178., али то је штампарска погрешка, јер у рукописном оригиналу стоји 187.

[2]) Кад се по § 451. при кратком поступку јавним исправама упоређују и менице, ако су по пропису трговачког законика устројене, онда се са њима у *целој процедури* кратког суђења има поступати као са јавним исправама, у колико закон изрично друго не наређује. Према томе и кад је умро издатељ менице, може бити кратког суђења, јер § 452. односно смрти издатеља важи за *друге* приватне исправе, које нису, као што је случај са меницама, у кратком суђењу изравнате са јавним исправама. Судска пракса је колебљива у овом питању. У горњем смислу гласи одлука Касац. Суда од 12. новембра 1887. год. Бр. 3939. Супротно гледиште заступљено је у одлуци од 9. септембра 1889. Бр. 3295. В. у Никетићевој необјављеној за сада збирци одлука Касац. Суда односно грађ. суд. поступка.

[1]) B. Cannstein, Das Civilprocessrecht II стр. 462. in fine.

[2]) § 548.

новцу дати накнаду, ако не преда индивидуално дугујућу ствар[1]).

г) кратком суђењу има места само онда, ако се из исправе види јасно[2]) да тужитељ има права тражити оно што тражи. Чим се то право тужиочево не види јасно из исправе, чим се у његово право може сумњати, одмах је кратко суђење искључено, него онда треба суд да донесе решење да тужитељ у *редовном* судском поступку. у коме ће се чути и противна страна, има да убеди суд у постојање свога права[3]).

д) кратком суђењу има места не само онда, кад би се поднесеном исправом констатовала само једнострана обвеза туженикова (као што је случај код *облигација* §§ 191. и 192.) него и онда кад се из исправе види да постоји обавеза и једне и друге стране (код писмена дакле о двостраним уговорима — куповина и продаја, закуп и др.), али се из те или из друге исправе види и то, да је тужитељ своју обвезу испунио, а не види се да је то исто и туженик учинио.

Међу тим, изузетно, баш и да се из исправе види да у смислу § 449 може бити кратког суђења, ипак законодавац са разлога *нарочите заштите* извесних лица не допушта кратко суђење у случајевима § 452, који гласи: »Кратком поступку нема места, кад је младолетан онај, који је исправу издао; исто тако кад је ко пао под стециште или старатељство; или кад га је нестало; као и у оном случају, кад је умро онај, који је издао приватну писмену исправу.« Све једно је са каквих је разлога издатељ исправе под старатељство стављен: услед душевне болести или распикућства или због других околности. У свима овим случајевима потребно је *на рочишту* извидети све околности, па за то овде мора доћи до редовног поступка.

III. Тужба и резултат суђења.

И за отпочињање спора по кратком суђењу потребно је да тужилац поднесе тужбу противу дужника надлежном суду, усмено или писмено (§ 93). Та тужба мора исто онако као и она за редован поступак бити написана[4]) и садржавати у себи оно, што се у § 94 тражи, наравно са модификацијама, које из природе кратког суђења, за које се тужба подноси, следују. (Тако не треба наводити у тужби имена сведока за постојање дуга, ако би их било, јер је доказ сведоцима у кратком суђењу искључен). Исправа. на основу које се осуда туженика тражи, мора се поднети у оригиналу или у препису, овереном судском одн. полицијском влашћу. Али кад би осуђени по препису у остављеном му року за извршење обвезе захтевао, да му се оригинал покаже, а тужитељ не би могао то учинити, суд ће извршење зауставити, и рочиште за редовно суђење наредити — § 453.

Кад је тужба уредна и уз тужбу поднесена исправа онака, каква се у § 449. за кратко суђење тражи, онда ће суд осудити дужника на испуњење дуга. Та судска одлука назива се *осудно решење*. С обзиром на то, да ли је исправа, по којој се осуда дужника у кратком суђењу тражи, јавна или приватна, и осудно решење може имати двојаку садржину.

А. Кад се што тражи по *јавној исправи*, суд ће испитати а) је ли надлежан за доношење одлуке; б) да ли исправа гласи на тужитеља, т. ј. да ли се из ње види да је он поверилац, или да ли тужитељ има доказа да је тражбина по исправи прешла на тужитеља законим путем (на пр. цесијом, наслеђем); в) да ли је рок обвези истекао. Ако ови захтеви стоје, онда ће суд донети *осудно решење*, којим ће дужника осудити на плаћање дуга. Међу тим *у исто доба* кад донесе осудно решење или најдаље за три дана суд ће писати надлежној за извршење полицијској власти или среском суду, да она од дужника наплати дуг заједно са досуђеним таксама и трошковима. Ради извршења судске одлуке суд ће оставити полицај. власти с обзиром на величину потраживања и имовно стање дужника рок од осам до највише 20 дана. Ако је пак тражена осуда дужника по меници, онда се полиц. власти оставља ради извршења најдужи рок од 3 дана — § 454.

Б. Кад се што тражи по *приватној исправи*, онда према § 457 суд ће такође испитати да ли постоје горе под А (а, б, в) побројани услови, који се по § 454 траже, па кад нађе да постоје, онда ће *осудним решењем* осудити дужника на плаћање дуга са таксама и трошковима, остављајући му за то рок од 8 до 15 дана од дана пријема решења. Ово ће решење суд издати у року од 3 дана од дана пријема тужбе. М ђу тим кад је осудно решење донесено по *приватној исправи*, онда оно *не садржи* у себи и одлуку, да се пише по службеној дужности полиц. власти ради извршења осудног решења, као што се ради кад је по јавној исправи осуда изречена — § 457, него поверилац сам, кад осудно решење постане извршно, [1]) подноси га полиц. власти на извршење, ако га дужник у остављеном му року не измири — §§ 460 и 462.

IV. Правна средства у кратком суђењу.

С обзиром на циљ кратког суђења: да се што брже и без већих формалности дође до судске одлуке, удешена су и правна средства у овом поступку, која се против судске одлуке могу употребити. Пошто је са своје стране издатом, чистом и јасном (§ 449) исправом тужени признао постојање дуга, то је законодавац сматрао да би се давањем права туженоме на употребу незадовољства и жалбе и у кратком суђењу и отварањем на основу тога процедуре пред вишим судовима само пружала туженоме могућност, да спор одуговлачи. С тога *тужени не може* против осудног решења изјавити жалбу — § 454 ал. 3. На против тужилац се може против таког решења жалити на случај, ако му није досуђено све и онако како гласи исправа, коју је поднео — ал. 3. § 454. Јер од тужитеља нема бојазни да ће употребом правнога средства осујетити циљ кратког поступка, брзо свршавање парнице, пошто и његов интерес захтева да се парница што брже сврши.

Наравно да законодавац није могао не водити рачуна и о томе, да има случајева кад треба омогућити туженоме, који се у кратком суђењу не саслушава, да и он да своју реч на изречено осудно решење, којим ће се одбранити од потраживања тужиочевог. Та се могућност ствара туженоме на тај начин, што може у року, који је њему (и полиц. власти) остављен ради извршења осудног решења [1]) тражити да се *осудно решење, издато на основу јавне исправе, задржи од извршења*. Да би у овом свом тражењу успео, тужени, према § 455, треба да суду, који је осудно решење донео, поднесе одмах и доказе (§ 455):

1. да је дотично осудно решење од ненадлежног суда издано, (на пр. да је тражбина већа, но што је суд општински узео, тако да општински суд није према § 6 надлежан, него првостепени суд); или

2. поднесе исправу (признаницу, намирницу, квиту) за доказ да је то тражење, за које је осуђен, сасвим или од части пре изданог решења исплатио; или

3. поднесе исправу, по којој и њему тужитељ исто тако чисто и јасно дугује, да би се то по § 903 грађ. зак. једно за друго пребити могло. Тужени дакле мора доказати да по поднесеној исправи постоје сви услови, који се по грађанском законику за компензацију тражбина траже; и

4. кад докаже да рок тражењу још није дошао.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

УБИСТВА

(НАСТАВАК)

Закључана врата.

Раније смо побројали главна питања која иследник треба себи да постави приликом топографског прегледа места

[1]) У прилог овоме говори и § 306. грађ. суд. пост. од 1860. год., на који се и данашњи поступак ослања, а који гласи: «У кратком суђењу јавним исправама упоређују се приватне исправе, као: облигације, уговори влашћу потврђени, и вексле; али уговори само онда, ако је у њима јасно изложено, ко је шта дужан учинити и ако је вредност тражене или непокретне ствари *у новцу бројем означена*».

[2]) Сасвим умесно узима Касациони Суд у одлуци од 3. марта 1892. Бр. 479. да нема места кратком суђењу по *изводима из државних књига* управе сеоских рудника о задужењима дужника. Одатле се не види *јасно* да тужени дугује. Из необјављене Пикетићеве Збирке одлука Касац. Суда из грађ. суд. пост.

[3]) Против таког судског решења, којим је тужитељ одбијен да се по његовој тужби суди по одредбама §§ 449. и сл., може се овај жалити Касац. Суду (§ 322).

[4]) Али се подноси само у једном примерку, изузетно од § 95, пошто се не доставља туженом на одговор.

[1]) А оно ће постати извршно, ако тужени у решењем остављеном му року не тражи, да се оно задржи од извршења (§§ 455, 458).

[1]) Рок се рачуна од дана када је дужник примио судско осудно решење.

злочина. Остаје нам да кажемо неколико речи, које се тичу констатација поводом закључаних или зариглапих врата на овом месту. Да ли је сам факт, што су врата на соби, у којој је нађен човек уморен насилном смрћу, доказ о злочину? Никако. Мало је вероватно, истина, да је убијени могао с поља закључати врата од собе у којој је нађен мртав, али је тако исто могућно да је он ушао у собу кроз отворен прозор и извршио самоубиство, пошто је претходно овај затворио. У већини случајева ово се може утврдити помоћу брижљивог прегледа прозора. Самоубица је, тако исто, могао бити својевољно или из непажње затворен у соби, у којој је доцније извршио самоубиство. Закључана врата с поља могу често послужити иследнику као јака претпоставка у прилог хипотези о злочину, али то је само претпоставка коју треба врло брижљиво проверити, јер има ваздан случајева у којима је самоубиство узрок смрти и ако су врата с поља закључана.

Ако се у затвореној брави не нађе кључ, треба извидети да овај није бачен кроз прозор да би се само створило веровање у злочин, и ако у ствари постоји самоубиство.

С друге стране, опет, врата изнутра зариглана нису увек апсолутан доказ о самоубиству. Убица је могао скочити кроз прозор, ако је овај био отворен, или је могао с поља зариглати врата. Већина врата не затварају се херметички, већ између рагастова и крила остаје мало празног простора кроз који се може провући танка метална жица. Кад се ова жица намакне на доњи део ригле и повуче за оба краја, врата су закључана. Ако између рагастова и крила врата нема празног простора, могућно га је лако створити помоћу оштрице ножа. У свима сумњивим случајевима ове врсте потребно је, дакле, брижљиво испитати врата, и извидети да ли она нису зариглана на описани начин.

Трагови.

Трагови се састоје или из разноврсних отисака, или поремећаја, изломљености и депоа какве материје.

Сетимо се дефиниције отисака по Фрекону: „Отисак је свака фигура, коју производи један део тела или ма који предмет, овлажен али не материјом у боји, на површини с којом је у додиру — фигура која показује форму или бар контуре објекта који ју је произвео, и на основу чијег је брижљивог испитивања могућно утврдити идентитет личности, као и односе и интервенцију извесног објекта у криминалној афери. Има две врсте отисака. Једни постају услед шупљине, угњућа у земљи, снегу итд. и то су *негативни* отисци. Други просто представљају фигуре или слике, и оцртани су на паркетима, тапетима и т. д. Ови отисци *позитивни* су ако су произведени услед додира са телом, које је овлажено ма каквом материјом".

Ми ћемо прву врсту трагова називати *отисцима* а другу просто *траговима*.

Трагови борбе.

Прва дужност иследника на месту извршеног кривичног дела јесте да утврди: да ли се налази у присуству злочина, или самоубиства, или несрећног догађаја.

Откриће трагова борбе може, у већини случајева, расветлити злочиначку природу дела. Додајемо, међутим, одмах, да се на местима самоубистава или несрећних догађаја могу, понекад, открити трагови који, на први поглед, изгледају као трагови борбе са извесним лицем, док су, у ствари, произведени од саме жртве. Треба, дакле, бити обазрив и испитати брижљиво све што се констатује на месту извршеног злочина пре него што се донесе дефинитивни закључак о природи смрти, и одреди правац доцнијег истраживања.

Има прилично случајева у којима је немогућно одмах решити да ли је у питању злочин, или самоубиство, или несрећни догађај. Да би се на ова питања тачно одговорило, треба прибегати на резултат истраге по казивању сведока, на основу полицијских истраживања итд. Фотографије места извршеног злочина у овим случајевима биће од неоцењене користи, јер допуштају, као што смо раније казали, перманентну реконституцију првих констатација.

Који су трагови борбе или крвних мрља, отисака прстију, ногу итд.?

Ако је убиство извршено у кући треба, пре свега, посматрати поремећај предмета. У току борбе столице су обично оборене и намештај поремећен. Оборена столица оставља на паркету, скоро премазаном, траг, који се може видети кад се паркет посматра под извесним углом. Ако је борба била на меком земљишту, претурен објект производи у њему плићу или дубљу бразду, према својој тежини и отпору земљишта. Разуме се већ, да се поремећај увек производи у правцу одакле је дошао први покрет.

Ако је злочин извршен на земљишту које се угиба, у случају борбе на њему ће се констатовати угњућа. Ова угњућа констатују се у влажној земљи, песку, сувом лишћу, трави итд. Понекад се могу наћи и у чврстој земљи, на паркету итп. У овим случајевима трагови угњућа образовани су из прашине, сувог блата итп. који су спали са убичиних или жртвиних ципела. Са овим траговима треба бити врло обазрив, јер се они могу констатовати и код самоубистава, као што смо то ми учинили више пута у нашој пракси.

Ако је борба била у шуми, близу шибља или жбуња, трагови њени огледаће се у изломљеним гранама, откинутом лишћу итд. Преломљена стабла или одломљене гране показиваће, да су жртва или злочинац били притиснути уз дрво, а на основу овога могућно је реконституисати, бар делом, механизам злочина. На изломљеном дрвећу налазе се често делови или усамљена влакна одела личности, која је на ово дрвеће била гурнута, а они понекад могу послужити као средство за идентификацију злочинца. Потребно је, дакле, увек пажљиво испитати изломљене гране у овом правцу.

Застирачи соб: у којој је злочин извршен понекад су врло инструктивни за иследника. Њихова изгужваност често је врло карактеристична, јер показује да је било борбе, бегства итд. Претпоставимо, примера ради, да је једно лице било удављено у своме крвоту. Да би се довољно приближио заспалој жртви, убица мора стати на застирач поред крвота и поремотити га ногама приликом нагињања над жртву. Овај поремећај огледа се, у већини случајева, у угластом превоју, чији угао одговара табану. Угао одговара, дакле, правцу покрета ноге. Превоји се нарочито констатују код таних застирача, и њихова важност увећава се са употребљеном снагом.

Потребно је још да се тачно извиди и утврди и положај објеката, које су жртва или нападач изгубили за време борбе, као и положај оружја које је употребљено за злочин или самоубиство.

Положај ових разних трагова може постати врло важан у току истраге, па с тога га треба утврдити помоћу крокија или, још боље, помоћу фотографског апарата. Ради овога треба узети фотографије детатаља на којима ће се јасно видети констатовани трагови. Њихов генерални положај на месту извршеног кривичног дела добија се фотографијом општег изгледа овог места. Ове фотографије детаља служе, дакле, за фиксирање ове врсте трагова, али се, тако исто, могу искористити и за одређивање положаја намештаја и предмета изгубљених за време борбе.

Стране материје на месту извршеног злочина.

Ако се на оделу убице, нарочито на његовим ципелама, налазе какве материје, он их може, и против своје воље, оставити на месту извршеног злочина у току борбе. Тако се, н. пр. у каквом салону могу наћи трагови брашна или ђубрета. Задатак је истраге да утврди, да ли су личности, које су имале приступа на место извршеног злочина, могле донети ове стране материје. Ако то није случај, оне несумњиво произлазе од убице. Њихова природа, у овим случајевима, треба да буде тачно утврђена, нама и помоћу хемијске анализе. Одело осумњичених и ухапшених личности треба, такође, да буде тачно испитано са гледишта присуства ових материја. Све што се налази у превојима ципела треба да буде извађено, и подвргнуто микроскопу или анализи. На овај начин у пракси је више пута утврђено, да је осумњичена индивидуа имала на или у своме оделу исте стране материје, чије је присуство констатовано на месту извршеног злочина. Овакве констатације могу бити пресудне.

Ако се на месту злочина нађе прљава марама, која је припадала жртви, треба хемијским путем испитати бале из носа. Присуство честица дувана, или специјалних прашина може пружити корисне индикације о професији злочинца. Испитивање ове врсте дало је, у извесним случајевима, директан доказ о кривици

осумњиченог. На овај исти начин треба поступити и са пљувачком која је нађена на месту извршеног злочина.

Трагови крви.

Истраживање трагова крви није увек лако, јер се боја крви често меша са бојом површине на којој се налази (угасит намештај, земља итд.). Ако злочин није скорашњи, крв која је подложна оксидисању мења тако брзо и у толикој мери боју, да се једва може разликовати од површине на којој је. Шта више, може се десити, да сам иследник у овим случајевима поништи трагове крви, газећи преко њих приликом вршења увиђаја на месту извршеног дела. Случајним уништавањем отисака прстију и трагова крви ризикује се много.

Да би се сачували трагови крви, треба издати врло прецизне наредбе жандармима и осталим полицијским органима, који су често позвани да констатују злочин пре доласка иследниковог. Поменуте инструкције за водски контон поводом овог вели:

„Агенти, жандарми, итд. који на месту извршеног кривичног дела констатују трагове крви, неће их дирати ако су они по своме положају заштићени од сваког могућног квара. Ако ли се пак ови трагови налазе на месту, на коме би могли бити оштећени или уништени, треба их покрити. За ово је довољно — ако су трагови у заклону од кише — једно парче круте хартије, веће од крвавог трага које, на крајевима, треба залепити преко места на коме се овај траг налази.

У случају да су крвни трагови изложени киши, место чврсте хартије треба употребити увоштављено платно.

Ако су крвни трагови у отвореном пољу, на шљунку итд. треба их покрити малом дашчицом или дрвеним сандуком или саксијом од цвећа, а ово препокрити увоштављеним платном“.

Лажни трагови крви.

Лажни трагови крви, т. ј. трагови људске или животињске крви које злочинац намерно оставља на месту извршеног дела да би завео истражну власт, врло су ретки али у исто доба и врло интересантни за истрагу. У случају једног убиства помоћу задављивања, убица је био намазао своју руку говеђом крвљу и превукао је преко једног зида, а поред леша оставио је жртвин нож, који је претходно умочио у говеђу крв. Поред овога, и сам патос покапао је капљицама крви. Овим маневром убица је хтео створити код власти мишљење као да је убијени претходно напао и искрављио свога друга, и да га је овај удавио у нужној одбрани. Шта више, он је овим хтео створити за себе један alibi: нађени трагови крви показивали су да је убица био озбиљно рањен док он није имао никакву рану.

Грос помиње један други, веома интересантан случај лажних трагова крви. На месту извршења једне велике опасне крађе нађени су крвави трагови целе једне руке. Ово је послужило као разлог за многобројне хипотезе. Кад је извршилац ове крађе ухапшен изјавио је, да је по извршеној крађи сам себи задао малу рану и њеном крвљу намазао руку од које је оставио отисак. Мислио је да неће бити пронађен кад ово учини. У овом случају срећемо се са празноверицом, која још влада међу извесним професионалним злочинцима. По њој, злочинац неће бити пронађен ако што од себе остави на месту извршеног злочина. Ова иста празноверица узрок је што поједине матере остављају по једну ципелу поред одбаченог детета.

Истраживање крвних трагова.

Као што смо мало час поменули, истраживање трагова крви није увек лако, јер они немају увек добро познату црвено-црнкасту боју. Њихова старост, температура и природа површине на којој су модификују, у знатној мери, њихову боју. Тако стари трагови крви имају мрко-зарђалу боју због које се, површним прегледом, не може познати њихова природа. Крв, која се налази на обојеној хартији, може имати најневероватније боје. Треба још знати да сјајна скорашња или сасушена крвна мрља потамни с временом. Да би се олакшало истраживање скорашњих крвних мрља, нарочито на објектима угасито обојеним, треба се послужити свећом. Њена светлост, коју треба покретати, произвешће преливање боја на површини крвне мрље, услед чега ће се ова боље видети. Шта више, крвне мрље које се налазе на мрачној основи, боље ће се видети ако се осветле жутом светлошћу, као што је она свећа. Често је немогућно одмах утврдити, да ли су нађени трагови доиста од крви или не, али је за препоруку да се увек сматрају као крвни трагови, па да се доцније хемиском анализом утврђује њихова права природа.

Утврђивање крвне природе једне мрље припада, у главноме, судском хемичару а, евентуално, и судском лекару. Међутим, и вештак у полицијској техници, као и сам иследник, могу понекад имати потребе да одмах утврде: да ли су нађени трагови од крви или не? За овај посао потребна им је брза али у исто доба и проста метода. Хемијска анализа, приступачна целом свету, која даје потпуно сигурне резултате, јесте она професора лозанског универзитета Д-р Стрзизовског.

По његовој методи треба са нађеног крвног трага састругати мало крви чистим ножем, метнути је на малу таблу за микроскопска истраживања, и покрити малом стакленом цеви, кроз коју треба канути неколико капи овог раствора:

Разлађене ацетичне киселине 1 с. с.
Дестилисане воде . . . . . 1 с. с.
Пречишћеног шпиритуса . . . 1 с. с.
Јодно-хидрично киселине специфичне тежине 1·5 . . . . . 3—5 капи.

Овај раствор треба приправити пред саму употребу, јер није за стајање. Пошто је допро до састругане крви и растворио је, треба таблу, на којој се ова налази, загрејати на слабом пламену лампе са шпиритусом док растворена течност не почне кључати и оставити је тако једно десет секунди. Ако је крв доиста у питању, образоваће се оксидни кристали јода, боје угасито-затворене. Ови кристали, веома карактеристичног облика, потпуно су видљиви под микроскопом у линеарном увеличавању од 480 пута.

Помоћу ове методе Стрзизовски је добио, од 5/1000 милиграма свеже човечије крви, потпуно јасне кристале.

Реакција помоћу кисеоничке воде.

Једна друга реакција, брза и веома осетљива за одређивање крвне природе трага, јесте она помоћу кисеоничке воде, која се састоји у овоме: на таблу за микроскопска испитивања треба метнути малу количину материје која се испитује, покрити је стакленом цеви и канути, дуж унутрашњих зидова ове, неколико капи кисеоничке воде. Ако материја, која се испитује, има у себи крви, констатоваће се под микроскопом образовање кисеоничких мехурића.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

„И сам видим“, одговорим јој и замолим је за допуст да се мало одморим, те ме она остави самог. После три сата направим се као да се будим, дигнем се и разговор отпоче. Требало је бити врло спреман па не уступити мајци — Ноел: није било ничега из завода што она није знала у прсте; она је памтила не само имена крадљиваца које је видела, него је знала и најмање ситнице из живота већине других, и са највећим одушевљењем је причала историје најчувенијих зликоваца, нарочито свога сина, кога је она готово онолико исто поштовала колико и волела.

— Ви би се врло обрадовали да видите вашег сина? рекнем јој.

— О, те још како!

— Е, ја мислим да ћете ту срећу скоро уживати. Он је све спремио за бегство и сад једино чека згодну прилику.

Г-ђа Ноел боше срећна у нади да ће загрлити сина и заплака се од нежности. Признајем да сам и ја био дирнут и за тренутак сам се решавао да рашчистим са дужностима тајног агента; али помислив на злочине које је породица Ноел починила, а нарочито сетив се друштвене користи, остао сам чврст и непоколебљив у мојој одлуци да своју намеру изведем до краја.

У току разговора мајка-Ноел ме запита имам ли коме да *кажем добро јутро* (какву крађу да извршим), и пошто ми се понудила да ми покаже једну, ако случајно нисам сам нашао, она ме пита знам ли да правим кључеве; одговорим јој да сам у томе вешт исто као Фосард. „Е, кад је тако, рече она, ја сам спокојна.

Пошто сте тако вешт отићи ћу до гвожђара да купим један кључ а ви га удесите за моју браву и носите га собом да би могли улазити и излазити кад год вам је воља.

Уверим је колико сам дирнут њеном добротом и како је већ било доцкан одем да легнем мислећи како ћу се извући из овог осишта а да ме не убију, ако би случајно разбојници, које тражим, дошли пре но што се предузму потребне мере. Нисам могао спавати и устао сам одмах чим сам чуо да је мајка-Ноел наложила ватру. Она нађе да сам рањилац и рече ми да ће потражити оно што мени треба. После једног тренутка донесе ми неизрађен кључ и даде ми јоге и менгеле, које учврстим за кревет и чим сам то урадио почнем у присуству њеном градити кључ, и кад мајка-Ноел виде да доиста умем, похвали ми рад. Највише ју је задовољавала брзина којом сам радио, а доиста за непуни четврт часа ја сам удесио кључ. Пробам га, отварао је и затварао врло лако; и тако сам био у могућности да уђем у стан кад је мени изгледало добро.

Остао сам и даље код г-ђе Ноел и на стану и на храни. После ручка рекнем јој да бих волео да у први мрак мало изиђем да се уверим да ли се може извршити *трговина* (крађа) коју сам био намислио да извршим. Она одобри моју мисао само ми препоручи да се добро чувам. „Чувај се оног разбојника Видока, рече она, и да сам на твом месту ја бих радије причекала док ти ноге оздраве. — Нећу далеко одговорим јој и вратићу се одмах“. Уверење да ћу се вратити одмах изгледа да је умири, „Па, добро. идите“, рече ми она и ја изиђем гегајући.

Довде је све ишло по мојој вољи, није се могло бити у већој милости код Мајке-Ноел; али, ако бих остао и даље у њеној кући ко ми је јамчио да не погинем? Зар нису могли доћи два или три робијаша у један мах и ако ме познаду провео бих се добро! Било би тад: због мои планови! Требало је, дакле, не губећи пријатељство мајке-Ноел, да спремим нешто за такву опасност, а опет било би врло непромишљено оставити је да сумња да имам разлога да избегавам њене становнике, те зато сам се трудио да је наведем да ми она предложи, то јест, да ми свету је да у своме интересу више не ноћевам код ње.

Приметио сам да је г-ђа Ноел била у врло великом пријатељству са једном пиљарицом, која је становала у истој кући; пошљем овој жени једнога од мојих људи, некога Мансо, и кажем му да је пита поверљиво и невешто за обавештење о г-ђи Ноел. Ја сам му казао питања и у толико сам био сигурнији да ће пиљарица одмах разгласити баш оно за шта сам другу рекао да јој скрене пажњу да ником не казује. После се доиста утврди да се нисам преварио. Мој друг још не боше ни свршио своју мисију а пиљарица отрча да исприча г-ђи Ноел шта јој се догодило, која опет пожури да мени све достави. Чим ме је нашла позва ме да пођем за њом и кад смо били на тргу Победа, она се заустави, погледа около себе и, пошто се увери да нас нико не гледа, приђе к мени и исприча ми оно што је чула. „Ви видите, рече ми она на крају, мој сироти Жермене, да није паметно да више ноћевате у мојој кући и још ћете добро учинити да и даљу не долазите“. Мајка-Ноел и не помишљаше да сам јој ја удесио ову неприлику од које се беше много уплашила, а да би јој још отклонио и сваку сумњу направим се забринутији него она, грдио сам и псовао Видокове страже које нас не остављају на миру, љутио сам се што морам сад тражити какав стан ван Париза, и опростим се са г-ђом Ноел, која ми, желећи ми добро и скори повратак, спусти у руку један новац од тридесет суа.

Знао сам дакле да се Дебоа и Монжене очекују у кући г-ђе Ноел, знао сам да има и других који код ње станују, а тако исто ухватио сам кад је она код куће а кад није, што је обично бивало кад иде да даје лекције у вароши. Требало ми је још да знам све њене ћаке. Ради тога пресвукао сам неколико мојих помоћника које сам поставио на угао улице, где их помешане са носачима нико није могао ни приметити и они су имали задатак да прате г-ђи Ноел.

Предузевши све ово чекао сам да прођу два дана па онда одем г-ђи Ноел са једним младим човеком кога представим као брата једне жене са којом сам живео и који ме је, баш кад сам хтео поћи из Париза, нашао и дао ми склониште. Тај млади човек био је тајни агент, а казао сам мајци-Ноел да он ужива моје потпуно поверење и да га она може сматрати као и мене, и да сам га зато што га не познају шпијуни, изабрао да буде посредник између нас кад будем нашао да је боље да ја не долазим. „У будуће, рекнем, он ће бити наш посредник, он ће долазити сваки други или трећи дан, да види има ли новости и да чује што за наше пријатеље“.

— Бога ми, одговори ми она, много сте изгубили; пре двадесет минута затекли би овде једну жену која вас познаје.

— Коју?

— Сестру Маргеритову.

— Јест, она ме је виђала често са њеним братом.

— Кад сам јој казала за вас, она вас је описала црту по црту; један мршавко, каже, који има нос увек пун бурмута.

Г-ђи Ноел било је врло криво што нисам стигао пре да је затекнем, а ја опет уживао сам што сам избегао један сусрет који би ми покварио све планове, јер та жена познаваше и Жермена и Видока и било је немогућно да узме једног за другог, разлика је била тако очита. Ма да сам се ја био удесио да сваког обманем ипак њен тачан опис доказивао је да она Жермена познаје добро. Мајка Ноел ми је дала један врло користан податак казујући ми да је Маргеритова сестра посећује врло често. И ја се зарекнем да ме она никад не види, а да бих избегао да се сретнем с њом, сваки пут, кад сам хтео доћи, слао сам мога назови шурака напред и он је имао задатак да, кад није Маргеритова сестра у кући, залепи на прозор једну обланду. Чим видим тај знак ја сам улазио, а мој помоћник је излазио на улицу и чувао стражу, да би ми уштедео свако непријатно изненађење. Даље од њега били су други моји помагачи, којима сам био дао кључ г-ђе Ноел, да ми у случају какве опасности могу притећи у помоћ; и ако би се десило да се ненадно нађем међу побеглим робијашима и да ме неко од њих позна те навале на мене, тада само један куцањ у прозор требаше им дати знак да ми је потребно појачање.

Као што се види све су потребне мере биле предузете. Крај се приближаваше; био је уторак; једно писмо тих људи, које сам тражио, јави да ће они доћи у идући петак. Тај петак је за њих имао бити *црни петак*. Још рано изјутра дођем у једну оближњу крчмицу и да ме не би приметили ако они, по обичају, пре но што уђу у кући мајке-Ноел, прошетају улицом, нисам хтео излазити него пошљем мога назови шурака, који се брзо врати и рече ми да сестра Маргеритова није тамо и да могу ићи слободно. „Да ме ти не вараш?“ приметим овом агенту чији ми се глас учини промењен. Чим сам га погледао погледом који продире до дна душе учини ми се да му се на лицу види да лаже и да имам посао са издајицом. То је био први утисак који ме ошину као зрак светлости. Како смо били у засебној соби ја без икаквог премишљања шчепам „шурака“ за јаку и кажем му, у присуству његових другова, да сам дознао за његово неверство и ако ми не призна свршено је с њим. Уплашен он промуца неколико речи извињења и клекнув крај мојих ногу признаде да је све испричао мајци-Ноел.

Да нисам ово дознао изгубио бих може бити главу; међутим ја нисам слушао моје лично осећање, него ми је само у интересу друштва било криво што сам насео тако близу краја. Издајник Мансо би затвор н, и како је, и ако био млад, имао да испашта старе грехове, послали су га у Бисетр, затим на острво Олерон где је и завршио своју каријеру.

Тражени крадљивци разуме се нису више долазили у улицу Пиктон, али су при свем том за кратко време ухваћени. Мајка-Ноел није ми могла никако опростити оно што сам јој учинио и да ми се освети, она смисли да своје ствари кришом из куће сакрије па кад је то урадила изиђе из куће не затворив врата, и кад се врати нада вику да је покрадена. Поднесе тужбу полицији а означи мене за учиниоца, пошто сам, тврђаше она, имао кључ од њене куће. Оптужба је била тешка и достављење је одмах главној полицији; сутра дан дадоше је мени на одговор. Лако сам се одбранио. Г. Управник и г. Ханри видели су подмотање и истрага би тако правилно вођена, да су све ствари нађене. Нашло се чак и доказа и да ме је клеветала и да би имала времена да се као затворена је шест месеци у Сен-Лазар.

Такви су били почетак и последице једног предузећа у коме сам био баш све предвидео, а успевао сам често са много непотпунијим припремама.

Двадесет девета глава.

Видело се какву ми је неприлику направило неверство, једног агента; знао сам ја од дужег времена да је он као тајну чувао само оно што му се не каже, али жалосно искуство, које ми је природио, уверио ме је још јаче да треба да радим сам свакад кад могу, и ја сам, као што ће се видети, тако и урадио у једној врло важној прилици.

После, пошто су неколико пута осуђивани, неки Горо и Флорентин звани Шатлен, о коме сам већ говорио, беху затворени у Бисетру као непоправљиви крадљивци. Али досади им се најзад живот по мрачним тамницама, где је човек као жив закопан, и напишу г. Ханриу једно писмо у коме су означили како да се похватају неколилико њихових другова, који су свакодневно по Паризу чинили кривична дела, а Фосарда, осуђеника на вечиту робију, који је више пута бежао из завода, означавали су као најпронепределијега од свију. Он је, писала су ова два хапсеника, несравњено храбар, увек је наоружан до зуба и не треба му се приближавати без велике обазривости; он је готов да убије сваког полицискога агента који би покушао да га ухвати.

Полициска власт није тражила ништа боље него да престоницу ослободи једног таквог „украса;“ прва мисао била јој је да мене употреби да га ја пронађем, али она двојица скренули су пажњу г. Ханриу да ме Фосард и његова љубазница врло добро познају и да би та, тако лепа ствар, пропала ако би је мени поверио, и зато би решено да се тај посао повери чиновницима за одржање реда. Дадоше им обавештења помоћу којих ће предузети трагање, али било да они нису били срећни, било да нису смели ни на очи Фосарду, „који је био наоружан до зуба“, он је и даље радио свој посао и многобројне жалбе казиваху да господа службеници, поред њихово уочљиве ревности подизаху више ларму него што су стварно радили.

На крају, управник, који је волео више рад него ли ларму, позва их једног дана и укори их врло строго, што им је пало врло тешко и што нису могли очутати. Том приликом мора бити да им је добро натрљан нос, јер ме на тргу Сен-Жан срете г. Иврије, један од њих; ја га поздравим а он ми прђе и љут да пресе рече ми: „а, ви сте, господине сплеткароше; ви сте узрок те нас грде због Фосарда, одбеглог робијаша за кога се мисли да је у Паризу! Слушајући од г. управника, помислио би човек да у полицији сем вас нема човека способна за какав посао... Да је Видок, каже он, био послат да хвата Фосарда, нема сумње одавно би га већ ухапсио. Да вас видимо, господине Видоче, потрудите се наћи га, ви сте тако вешт, докажите да имате доиста толико умешности колико вам се приписује!“

Г. Иврије је био стар човек и морао сам имати обзира према његовој старости, те нисам ништа радио против његовог неуљудног напада. Ма да сам осетио добро јеткост, с којом ми је говорио, нисам се љутио и задовољио сам се да му само одговорим, како сад немам времена за то, и да то хватање чувам за први јануар, да г. Управнику тиме честитам Нову Годину, као што сам му прошлу честитао са чувеним Делсевом. „Лепо, лепо, рече г. Иврије љут због овог одговора, крај ће показати шта сте ви: један уображенко и смутљивац“. И он продужи пут мрмљајући још неке квалификације које нисам разумео.

Одем одмах у канцеларију г. Ханрију и испричам му. „А, они су бесни, рече ми смејући се. У толико боље; то је доказ да он признају вашу способност. Они су, ја то видим, додаде г. Ханри, као евнуси у серају: кад они не могу ништа даураде не воле ни други да раде“. После овога он ми даде следеће податке: *Фосард станује у Паризу, у једној улици која са пијаце иде ка булевару, почев од улице Контес-д-артоа до улице Поасонијер, пролазећи преко улице Монт-оргеј и Пти Каро; не зна се на коме спрату станује, али то ће се познати по прозорима његовог стана на којима су једне завесе од жуте свиле а друге од муселина и везене. У истој кући станује и једна мала грбава шваља његових година, а пријатељица девојке с којом он живи.* Подаци нису, као што се види, тако тачни да би се могло одмах поћи к циљу.

Није било лако наћи и грбаву жену и жуте и муселинске завесе на овом великом простору, који сам имао испитати, а нема сумње ове сам три околности могао срести чешће: колико је у Паризу грбавих жена, младих и старих? а већ завесе ко би их могао избројати? У кратко, подаци су били тако општи, а међутим требало је успети. Нисам знао како да почнем, па ипак сам предвиђао да ћу у овоме имати у главном посла са женама из народа, боље рећи торокушама, и одмах одредим како треба да се прерушим. Било је очевидно да треба да изгледам као неки угледан газда, и помоћу лажних бора на лицу, помоћу косе обојене као да је посута иљем, са штапом који је имао златну јабуку, са тророгим шеширом, са бурмом, са панталонама и капутом који одговарају, променим се у једног од оних доброћудних шесетогодишњака грађана, које све старије девојке сматрају за још сачуване; имао сам потпуно изглед и одело једнога од богаташа из Маре-а, чије црвено и пријатно лице одаје благостање и жељу да при повратку усреће какву несрећницу. Био сам сигуран да ћу се допасти свима грбавим, а после имао сам изглед једног тако честитог човека да би се тешко ко решио да ме вара.

Прерушен тако ишао сам улицама са дигнутом главом и бележећи све завесе које су имале означену боју; био сам толико заузет тим прегледањем да нисам ништа ни чуо ни видео около мене. Да нисам био добро одевен неко би мислио да сам метафизичар или може бити песник који тражи сликово у пределу димњака; двадесет пута су ме могла кола прегазити и са свију страна. чуо сам само: чувај се! чувај се! а кад се окренем ја сам се налазио испред кола или још боље испред самог коња; неки пут пак, док сам са рукава брисао коњску пену, добијао сам ударац бичем, а кад је кочијаш био пажљивији, то су они који су по природи такви, чуо сам: *чувај се матори глувачу;* чак је ишло дотле да ми је један рекао: *трули диреку.*

Нисам радио само један дан; у свој бележник записао сам више од сто педесет жутих завеса, мислим да сам имао богат избор; а што се тиче оних других завеса зар нису оне могле бити послате на чишћење и замењене каквим зеленим или црвеним? Сад шта му драго: ако ми случај може бити противан може ми бити и наклоњен. И ако би било врло тешко за једног шесетогодишњака пењати се и силазити преко сто педесет степеница, а то ће рећи проћи овамо и онамо близу сто педесет станова, осећао сам здраве ноге и добро расположење те сам овај посао предузео са истом надом са којом су Аргонауте ишле на освојење *златног руна*. Сад сам тражио грбавку и испред неколико прозора ревносно сам стражарио са уверењем да ће ми је моја срећна звезда показати. Храбри Дон-Кихот није био ревноснији у истраживању Дулчинеје: закуцао сам код свих шваља, испитивао сам их редом, али ни једне грбаве, сво су биле такве да човека очарају или ако је која и била грбава није имала искривљење кичменога стуба, него испучење спреда, које се објашњава материнством. Неколико ми је дана тако прошло а не видех ни трага од личности коју тражим; сваке вечери био сам сав изломљен, а изјутра морао сам понова наставити. Још да сам се усудио да од тога правим питање могла би ме нека сажаљива душа избацити на улицу, али ја сам се бојао да не угасим свећу, па и ако сам био уморан решим се на једно друго средство.

Запазио сам био да су сво грбаве брбљиве и љубопитљиве; готово увек оне су те које по комшилуку разговарају, и ако код ње говоре, оне разговоре хватају за оговарање, и ништа не може да се деси а да оне за њ не знају. Полазећи од тога ја сам закључио да и непозната, за којом сам толико лутао, није пренебрегавала да употреби оно што је дознала и да је морала разговарати са млекацијом, са пекаром, са бакалином и другима са којима је имала веза. Решим се одмах да обиђем ове и како сам знао, да нема грбаве која није лакома и која занемарује штедњу, веровао сам да и моја устаје рано, и да је видим морам доћи још раније на место, где сам се надао, да ћу је видети, и тако, изићем у свануће.

Прво сам мислио како да радим? којој ће се млекацики грбава прво обратити? Нема сумње најбрбљивијој и оној, која највише има муштерија. Ова на углу улице Тевно изгледаше ми да испуњава оба ова услова: около ње било је судова за цео свет, а услед врло шареног круга она не простајаше да говори и да служи; муштерије су варале њу а вероватно тако исто и она муштерије; тражио сам и нашао сам место где се скупљају и решим се да га не губим из вида.

Други посао био ми је да стражарим и са нестрпљењем сам очекивао долазак каквог женског Езопа. Долажаху само младе служавке, собарице и раденице, без „турнира“, са танким струком, са витким стасом, али није било ни једне која није била права као римско један; падох у очајање... Најзад моја звезда изађе на хоризонат: прототип, Венера међу грбавкама. Боже! што је она била лепа и што је најзапатнији део њеног стаса био чудноватo намештен! Њено испупчење, ја мислим, природњаци би морали рачунати у једну нову расу у људству; изгледало ми је као да видим једну од оних вила из средњег века, којој та награда беше једна чар више! Ово натприродно биће приђе млекацики и пошто је разговарала мало. она узе један најмањи суд, затим уђе код бакалина, а после сврати мало код преварке, која јој даде мало цигерице, вероватно за мачку. Кад сврши куповину она пође у улицу П-ти-Каро и уђе у једну кућу у чијем је приземљу била једна качарница. Одмах бацим поглед на прозоре, али не примотих жуте завесе за којима сам уздисао. Међутим, размишљајући да су те завесе могле бити замењене, решим се да се не враћам док не разговарам са овом малом, која ме је толико заинтересовала. Надао сам се и поред тога што, једне главне околности, која ме је требала водити, нема, да ће ми овај разговор ипак ваљити.

Дакле, пођем се; кад сам дошао изнад приземља распитам се на ком спрату станује једна мала дама, тако, мало грбава. „Ви говорите о шваљи, рекли су ми смејући ми се у брк. — Да шваљу тражим. ону што има једно плеће мало испупчено“. Смејали су со понова и рекоше ми да станује на трећем спрату. Ма да су суседи били љубазни ипак сам био готов да се срдим на њихово исмевачко расположење; то је због била неучтивост с њихове стране, али моје је стрпљење било тако велико да сам им драговољно праштао, а после зар писам ја био простодушан човек? Наставио сам и даље своју улогу. Показали су ми били врата те куцнем, отвори ми их грбавка, и, пошто сам се извинио за досађивање, замолим је, ако хоће, да мо за тренутак саслуша, додајући да имам да разговарам о једној чисто мојој ствари.

— Госпођице! реknем јој свечано и она ме одмах попуди столицом да седнем према њој; ви не знате разлог који ме је довео к вама, али кад будете сазнали, може бити да ће вас мој поступак заинтересовати.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Једно погрешно решење полицијске власти у питању састава избраног суда.

Живојин Г., Стаменка Ж. Г. из Ј. и Стана Р. М. из Б. обратили су се молбом Начелнику Среза Качерског да састави избрани суд, који ће их поделити са Станојком Ј. М. у имању које су наследили по маси пок. Т. С а на које имају права према поравнању Гор. Милановачког Првостепеног Суда Бр. 10465 и извршној пресуди истог суда Бр. 1576.

На саслушању код среске власти Станојка није пристајала на избрани суд, нити је хтела бирати судију од своје стране, наводећи да она има право на цело имање пок. Т. према усменом тестаменту.

Остали су деобничари пристали на избрани суд.

Начелник срески, налазећи да има места саставу избраног суда, пошто Станојка није своје наводе ничим утврдила — решењем својим од 5. септембра 1911. год. Бр. 9014 изабрао је судију и наредио да се избрани суд има саставити кад његово решење постане извршно.

Ово је решење поништило Начелство Окр. Рудничког решењем својим од 6 октобра 1911. Бр. 7675. са ових разлога: По § 436. грађ. судског поступка за састав избраног суда код полициске власти тражи се потпуна сагласност свих парничара, или ако тога нема, онда извршна судска пресуда, којом се једној страни досуђује право на деобу. У овом случају не постоји ни једно ни друго. Одлуке приложене уз тужбу не расправљају питање о праву деобе, већ само питање о вредности тестамента пок. Тимотија.

По овим примедбама начелник срески донео је решење под 12. октобра 1911. г. Бр. 10142. којим је упутио парничаре Живојина Г. његову жену Стаменку и Стану Р. М. да путем парнице докажу право на деобу овог имања.

Ово је решење одобрило Начелство Окр. Рудничког а и Министар Ун. Дела решењем од 18.-I-1912. П№ 25822.

По изјављеној жалби Државни Савет нашао је да решење министрово не одговара закону из ових разлога:

1. Кад се извршном пресудом Гор. Милановачког Првост. Суда од 23. јануара 1910. године Бр. 1576. потврђује: да тестаменат пок. Тимотија нема законску важност, онда је претходно требало извидети је ли надлежан неоспорни судија према горњој пресуди донео расподредно решење о наслеђу, и која су интересована лица и на које делове покојникове имовине, оглашена за наследнике, јер ако би се тим извиђајем сазнало, да су жалитељи утврђени за наследнике и да су им наследни делови утврђени, — онда би престала потреба, да они то и новом парницом траже и доказују, и

2. Кад се из акта под № 8417 види, да је жалитељ тражио, да се *једна половина* имовине пок. Тимотија њему уступи подневши за доказ свог права уговор, а друга половина наследницима пок. Тимотија. — онда је потребно било и то извидети: је ли му то тражење и признато од осталих наследника, јер ако би тај случај био, онда такође био би утврђен тај факат, и не би се морао наново судским путем извиђати и доказивати.

Ово је потребно било извидети па онда тек приступити питању о саставу избраног суда у смислу §§ 433. 434. и 437. грађ. поступка.

Ово саветско посматрање усвојио је и Министар Унутрашњих Дела.

Одлука од 7 септембра 1912. године Бр. 6904.

И првостепене административне власти дужне су интересованим издавати формална решења кад је за њих такса плаћена.

Н. Н. овд. обратио се Пореском Одељењу за град Београд, па представљајући како је он сопственик покретности коју је пореска власт узела у попис за наплату дужне порезе Г. Ј. овд. каф. молио је да се са продајом исте застане. Ово у толико пре, што је он код суда једновремено повео парницу за скинуће пописа. У исто време молио је да му се у смислу прописа чл. 16 и 27 Устава изда решење (за које таксу плаћа).

Како ово решење није добио, то се актом од 5 октобра 1911 год. понова обратио и тражио да му се то решење изда, јер му је потребно да би могао употребити право које му даје чл 28 Устава.

Пореско одељење нашло је, да је молитељу саопштило своје решење од 23 јула 1911 г. које је постало извршно и на основу кога је пописана покретност продата. Према томе, да је ова представка без вредности, пошто не може послужити као повод за решавање једном већ коначно решене ствари.

Ово решење одобрио је и Министар Финансија решењем противу кога је изјављена жалба Државном Савету.

Државни Савет нашао је да решење министрово не одговара закону:

Из акта под Пц. Бр. 24366. види се, да је жалитељ на основу тач. 1. § 110 грађ. суд. пост. тражио, да се застане са продајом његових ствари, пописаних за дужни порез Г. Ј. док се не расправи парница, коју је код суда повео за скинуће пописа, захтевајући да му се о овоме на основу чл. 27 Устава изда решење, за које је платио таксу, а међутим, из акта се не види, да му је ово решење издато, ма да је иначе донесено и жалитељу саопштено. Такав поступак пореске власти неумесан је и противан наведеном чл 27. Устава, и као такав у опште није могао остати.

Према томе, кад се жалитељ по други пут обратио за тражено решење, онда је пореска власт била дужна, и иначе у см. чл. 27 Устава, да му изда у том смислу решење, а то у толико пре, што му га раније није издала, а не да жалитеља од овога тражења одбија, и то са разлога, који се са законских гледишта не могу оправдати, према чему и жалбено решење не може остати у снази.

Тврђење министрово, да је жалитељево тражење без вредности, пошто је пореска власт распродала пописану покретност, не мора да буде и тачно, и ако у ствари стоји. У осталом оно је последица кривице пореске власти, а не жалитеља, те је у толико мање било разлога да се из једне погрешке иде у другу.

На ове примедбе министар је дао своје противуразлоге, налазећи да примедбе Државног Савета немају ослонца у закону.

„По чл. 27 Устава сваки има права жалити се на незаконите поступке власти; према томе и жалитељ представком својом од 23 јула 1911 г. Пц. Бр 24366. молио је да се застано са продајом, пошто он полаже право својине, као и да се то питање расправи решењем (тач. 1. § 110 грађ. суд. пост.). Одељење је тако и учинило и решењем својим од 23 јула 1911 г. Пц. Бр 24366 исто расправило и то му решење саопштило по чл. 44. пословника за Пореску Управу 23. јула 1911 год. као што то и Државни Савет признаје. Пореске власти. по чл. 44. Пословника за Пореску Управу не дају формална — одељита — решења жалиоцима, а ни по чл. 27 Устава Земаљског првостепене власти нису дужне издавати жалиоцима формална решења, а то се најбоље види из другог одељка чл. 27. Устава по коме само више власти морају издавати решења жалиоцима.

Само по Уставу од 6. априла 1901. год. чл. 39. морале су и првостепене власти издавати формална решења, али по садашњем Уставу не морају.

Кад се из акта Пр.Бр. 24366. види, да је по жалиочевом тражењу Београдско Пор. Одељење донело решење, исто му на потпис саопштило, па жалилац против тога решења није употребио правно средство, онда је, следствено, то решење постало извршно, те и накнадна жалиочева представка од 5. октобра 1911. год. ПрБр. 35113. није имала места нити је одељење могло накнадно расправити ту ствар, пошто је раније решење одељења постало извршно.

Државни Савет није усвојио ове противразлоге него је остао при првом свом посматрању и решење министрово поништио.

Одлука од 21. септембра 1912. год. Бр. 7112.

К. И. Б.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Бранислав Ранковић, из Даросаве, извршио је у месту рођења опасну крађу и побегао. Средњег је стаса, очију црних, малих наусница; године старости нису јављене.

Депеша Начелника Среза Колубарског Округа Београдског Бр. 13941.

Јосиф Млакер, бив. банкарски чиновник у Бечу, проневерио је 100.000 круна и побегао. Стар је 42 год., средњег раста, мршав, упалих образа, плавих бркова, ћелав,

Акт Управе Града Београда Бр. 35012.

Мартин Меухер, керамичарски радник, из Београда, окривљен је због опасне крађе. Лични опис није јављен.

Акт Кварта Теразијског Бр. 9203.

Тодор Иванов, осуђеник Пожаревачког Казненог Завода — чију слику износимо — побегао је са осуде. Родом је из Сергијевца, округа трновског у Бугарској. стар 18 год., раста средњег, очију затворено-плавих, косе смеђе; од особених знакова има: а) белегу од посекотине, у облику криве линије, величине 2 см., на спољној страни левог лакта, б) белегу од чира, величине и облика петпарца, на спољној страни десног лакта, и в) белегу од рапе, неправилна облика, величине $^2/_1$ см., са десне стране темена.

Депеша Управе Пожарев. Казненог Завода Бр. 2583.

29 прошлог месеца непознати крадљивац украо је Нисиму Тајтацаковићу, трговцу из Београда ове адиђаре:

1. Пар минђуша са осам брилијантских каменова и једним рубином у средини, у вредности 1000 дин.;

2. Један прстен са малим брилијантским каменом, у вредности 120 дин.;

3. Једну гривну са два античка дуката, у вредности 120 дин.;

4. Један златан женски сахат са монограмом „*J. S.*“, у вредности 120 дин.; и

5. Један прстен са дијамантским каменом у вредности 50 дин.

Акт Кварта Дорћолског Бр. 7273.

КРАЂА СТОКЕ

Марку Павловићу, из Крњаца, украдена је *кобила*, матора 6 год., длаке мрко-алатасте, са жигом „*K*“.

Депеша Начелника Среза Посаво-Тамнавског Бр. 12982.

Милошу Миловићу, из Лештана, украдена је кобила длаке алатасте, матора 12 год., са жигом „*B*“.

Депеша Начелника Ср. Врачарског Бр. 20682.

МАНГУП СТОКА

У општини драгињској налази се један мангуп *коњ*, длаке мрко-дорастасте.

Депеша Начелника Среза Посаво-Тамнавског Бр. 13406.

У општини Аз. Бресничкој налази се један мангуп *коњ* и једна мангуп *кобила*. Коњ је матор 7 год. длаке дорастасте, у задњу леву ногу путаст, на челу цветаст, са подсеченим репом и жигом „*B*“. Кобила је длаке дорастасте, по грудима и трбуху, с десне стране, убијена је од ама, матора је преко 7 год. са жигом положено „*K*“.

Акт Начелника Среза Добричког Бр. 14158.

У општини кумодрашкој нађен је *коњ*, длаке дорастасте, са жигом „*B*“, а у општини мокролушкој *коњ*, длаке мрко-дорастасте, матор 7 год., са жигом „*O*“.

Депеша Начелника Ср. Врачарског Бр. 20682.

УХВАЋЕН

Милош Алексић, одбегли осуђеник Београдског Казненог Завода, чију смо потерницу са сликом донели у 7 броју листа од ове год. ухваћен је и враћен у завод на издржање осуде.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

Књига:

„ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА“

готова је и може се добити како код потписаног, тако и код свију књижара у Београду.

Пошто је књига изнела 55 штампаних табака, више дакле 30 штампаних табака од онога, што је позивом на претплату обећано, па је придодат и регистар, то је цена књизи повећана од 5 на 8 динара, како би се покрили трошкови око штампе.

Књижари у унутрашњости могу добити књигу на доплату са 20% рабата, ако поруче најмање десет књига.

Појединцима ће слати такође на доплату.

Димитрије С. Калајџић
окружни начелник у пензији
«Његошева» бр. 71.

Штампа Крал. Срп. Државне Штампарије Уредник Душан Ђ. Алимпић.

БРОЈ 39. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 14. ОКТОБРА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

(ВЛАСНИК МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА)

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ЗА ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА" НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СТРУЧНИ ДЕО

КРАТКО СУЂЕЊЕ ПО ПИСМЕНИМ ИСПРАВАМА

(НАСТАВАК)

Примивши захтев туженога да се осудно решење задржи од извршења, суд може доћи, по оцени поднесених доказа, до ових резултата:

а) да поднесеним доказима није утврђен ни један случај из § 455, дакле да нема места задржавању решења од извршења. Тада ће суд решењем одбити туженога од захтева да се решење задржи од извршења, и против таког решења тужени се може жалити Касац. Суду — §§ 456.

б) да је поднесеним доказима тужени доказао да стоји који случај из § 455, дакле да има места да се решење задржи од извршења. Тада ће суд донети решење, да се осудно решење задржава од извршења. С обзиром на то због чега је тужени тражио да се решење задржи од извршења, може и судско решење да се осудно решење задржи од извршења имати разну садржину. Тако:

1) тужени је доказао да је осудно решење издато од ненадлежног суда — тач. 1 § 455. Тада ће суд решењем, којим се осудно решење задржава од извршења, упутити тужитеља да тужбу поднесе надлежном суду, а полиц. власти писати да осудно решење не извршује.

2) тужени је доказао исправом да је тужиочево тражење сасвим или од части пре изданог решења исплатно — тач. 2 § 455. Тада ће суд у решењу, којим се осудно решење задржава од извршења, изрећи да се тужилац одбија од тражења или да му се досуђује онолико, колико још преостаје, а полицис. власти писати да осудно решење не извршује односно да га изврши у онолико, колико је тужиоцу другим решењем досуђено.

3) тужени је доказао да има места компензацији свога потраживања са оним тужиочевим — тач. 3 § 455. Суд ће тада у решењу, којим се осудно решење задржава од извршења, тужитеља одбити од тражења, ако се потраживање тужиочево и туженикoво поклапају, дакле сасвим једно за друго пребијају, или је туженикoво потраживање веће од тужиочевог тако да по извршеној компензацији тужитељ остаје дужан туженику; а ако по извршеној компензацији ипак остаје извесна сума, коју туженик дугује тужиоцу, онда ће туженика осудити на плаћање те мање суме. У свима овим случајевима суд ће писати и полиц. власти да осудно решење не извршује никако или у онолико само, у колико је туженик другим решењем осуђен.

4) најзад тужени је доказао, да рок тражењу, које је осуђен да плати, још није дошао. Онда ће суд у решењу, којим осудно решење задржава од извршења, изрећи да је тужени дужан платити и да ће се полиц. власти писати за извршење тек онда, кад рок плаћања буде прошао — § 388, а одмах да јој се пише да осудно решење за сада не извршује. Наравно да у овом случају по општим правилима о накнади штете, туженик може од тужиоца накнаду штете тражити, ако је буде претрпео због тога, што је тужитељ пре рока издејствовао осудно решење.

У случају тач. 2. тужитељ може, поред грађанске одговорности за накнаду штете туженику, одговарати евентуално и кривично за покушај два пут наплате дуга (тач. 4 § 253 казн. зак.).

У свима случајевима под 1. 2 3 и 4 тужитељ се може на судско решење, којим се осудно решење задржава од извршења, жалити Касац. Суду.

Ово што смо досада рекли важи за случај кад је осудно решење донесено по *јавној исправи*. Али по § 458 то исто важи и онда, кад је оно по *приватној исправи* донесено. У § 458 вели се „тужени се може одбранити ако има узрока изложених у 1., 2., 3., и 4. тачци § 455." Према томе тужени, који са разлога изнесених у тач. 1., 2, 3 и 4 § 455, мисли да осудно решење може да се задржи од извршења, поступиће, кад тражи да се решење задржи од извршења, онако како је горе под *б* казано, и то у року, који му је у осудном решењу остављен за извршење обвезе (§ 457).[1]) Исто ће тако и суд по овом захтеву поступити онако, како је горе под б) 1, 2, 3 и 4. казано[2])

---

[1]) Кад је у § 454 казано изрично, да се меничном дужнику за испуњење обвезе осудним решењем неће остављати дужи рок од три дана, онда дужник у року ова три дана, по пријему осудног решења, може тражити да се оно задржи од извршења. То значе речи у § 455 „тужени у течају овог рока..." Према томе по мом мишљењу нису основани разлози Касац. Суда од 9. II. 1908 Бр. 951., по којима се за осудно решење, донесено по меници, може задржање од извршења тражити у року, који се по првој ал. § 454 оставља дужнику за испуњење обвезе по јавној исправи.

[2]) Може се истаћи питање о томе, како се има разумети одредба § 458: „Тужени се може *одбранити*..." Како се то може осуђени по приватној исправи *одбранити*, кад стоје узроци из тач. 1, 2, 3 и 4 § 455? Хоће ли он тражити да се са ових разлога осудно решење задржи од извршења код суда, који је решење донео, или се може жалити Касац. Суду, рачунајући да ал. 3 § 454 о забрани жалбе туженом важи само за јавне исправе, па да овај онда нареди редовно суђење? Ја мислим да је правилно оно прво мишљење, и да се забрана жалбе односи и на осуђене по приватној исправи. Друго је питање: кад осуђени тражи задржавање осудног решења од извршења са разлога и доказа из § 455, хоће ли онда суд одмах задржати само осудно решење од извршења, и одредити рочиште за редовно суђење, или ће суд приступити, евентуално, према поднесеним доказима и *преиначењу* осудног решења у смислу § 456 (на пр. тужени је поднео признаницу повериочеву да је облигациони дуг, на чије плаћање осуђен, исплатио, хоће ли сада суд у решењу, којим је осудно решење задржао од извршење, *одбити* тужиоца од тражења, дакле ослободити дужника?). По овом питању има једна одлука Касац. Суда од 14. VI. 1910 Бр. 7629, којом је изречено, да суд у оваким случајевима не треба да *преиначује* своје осудно решење, него само да га задржи од извршења и по већ постојећој тужби да одреди рочиште, оснивајући то своје мишљење на томе, што држи да се § 456 тиче само осудних решења донесених по јавним исправама. Ја се не бих могао с овим мишљењем сложити. Јер у § 458 стоји, да ће се осуђени по приватној исправи моћи одбранити, ако има узрока изложених у 1, 2, 3 и 4 тач. § 455. *Како* се пак он може *одбранити* другачије него онако, како се брани и осуђени по јавној исправи? Упућујући у § 458 осуђеног, да се може одбранити по § 455, законодавац није хтео друго ни одређивати, него да се осуђени брани по § 456; онако исто дакле, како се брани осуђени по јавној исправи. Против таког решења, којим се осудно решење по приватној исправи у смислу § 456 преиначава, може се тужилац жалити Касац. Суду, и у жалби тврдити, да није имало места преиначавати осудно решење, и по *тој жалби* онда може Касациони Суд наредити редовно суђење.

са том разликом, што суд нема разлога да пише полиц. власти да се решење задржи од извршења, јер по службеној дужности полиц. власти се и не пише да осудно решење по приватној исправи извршује.

Међу тим осуђени по *приватној исправи* може тражити да се решење задржи од извршења, поред разлога из § 455, и онда, кад докаже да исправа није онаква, како прописују §§ 449 и 454 (в. § 458). У овом случају треба ствар тако разумети, да тужени *другим исправама* докаже, да не стоји оно, што се из исправе, коју је тужилац поднео и на основу које је изречено осудно решење, види: на пр. да тужитељ има јасно право а тужени дужност, или да ни тужитељ није своју обвезу према туженоме испунио, или да тражбина није законим путем прешла на тужиоца (§ 454). Ако тужени са својим доказима код суда успе, онда ће суд решење задржати од извршења, и по постојећој тужби тужитеља одредити рочиште за редовно извиђање. То ће исто учинити суд и онда, кад после издатога осуднога решења, било по приватној било по јавној исправи, сазна да кратком поступку није било м.ста за то, што стоји који случај из § 452. За ово није потребно да баш тужени то од суда захтева,[1]) него ће суд по званичној дужности наредити редовно суђење[2]).

Најзад задржавање осудног решења од извршења и наређивања редовног суђења бива и у случају, кад се тужени у течају рока, остављеног му за извршење осудног решења, код суда изјасни да исправу, по којој је осуђен, било јавну било приватну, не признаје за истиниту. В. § 459.

Др. Д. Аранђеловић.

УБИСТВА

(НАСТАВАК)

Трагови крви на опраном рубљу и штофовима.

Долаза се често, да убице перу рубље и одело које су носили у моменту извршења злочина да би уништили трагове крви које се на њима налазе. За истрагу је врло важно да се на овом одељу открију трагови крви. Ако се голим оком може констатовати место на коме су били крвни трагови, хемијска анализа у стању је да да позитивни резултат. На опраном рубљу ови трагови изгледају жућкасто-бели на белој основи. Али ако се голим оком не могу констатовати места на којима су били крвни трагови, а претпоставка је да их има, од хемијске анализе може се очекивати непоуздан резултат. У овим случајевима потребно је умочити целокупно осумњичено рубље у какву течност за растварање, н. пр. воду, а потом га извадити и у употребљеној течности тражити типичну реакцију крви. Ове манипулације захтевају много времена, а и шанси неуспеха увећавају се са количином употребљене течности. С тога је много боље да се сумњива места на рубљу и оделу изнађу помоћу фотографије, и да се после само ова места подвргавају хемијској анализи; овим се ниуколико не ризикује губитак материјала, а и успех анализе је осигуран.

Да би се трагови крви на опраном рубљу открили фотографским путем, треба ово раширити и метнути у рам за фотографисање који треба да је осветљен јаком светлошћу у подједнакој мери. Пошто су места на којима се налазе остаци крвних трагова жућа од боје рубља на коме су — али ипак не толико жута да би се могла видети голим оком — треба се послужити плавим филтром. Остаци трагова крви показаће се на негативу много јаснији од остале површине фотографисаног објекта. Овај контраст може се још више увећавати помоћу познатих метода за појачавање контраста.

Истраживање крвних трагова на материјама угасите боје много је теже, али се ипак и овде могу добити одлични резултати. Плави филтр у овим случајевима замењује са жутим, а обичне фотографске плоче плочама ортохромотичним. Нарочите тешкоће појављују се код материје црвено-угасите и угасито црне. За фотографисање ових материја треба употребити црвени филтр и панхроматичне плоче уз веома јако осветљење.

Пошто су сумњиви крвни трагови локализовани помоћу фотографије, треба одсећи место на коме се они налазе и исећи ткиво на ситне делове, који се потом мећу у малу количину дестиласане и мало загрејане воде. Помоћу дужег загревања могућно је извући сву крв из ткива, после чега добивену течност треба процедити, испарити је готово до сувоће, а остатак пренети, помоћу стаклене цеви, на микроскопску таблу где воду треба потпуно испарити. Хемијска истраживања треба вршити по већ описаној реакцији професора Стрзизовског.

Помињемо овом приликом, да злочинци ниже друштвене класе, а нарочито сељаци, показују крајњу немарљивост у погледу отклањања трагови крви са одела. Врло су ретки случајеви у којима злочинац продужује носити своју крваву кошуљу или свој крвави капут неопране. Он пре бије бркове да га не би познали него што мења крваво одело.

Ако је констатована крвна природа мрља, треба још одредити порекло констатоване крви, јер она може произлазити исто тако од животиње као и од човека. За ово одређивање ми притежавамо од 1901. год. потпуну сигурну методу у серодиагнози. Већ поменути лозански професор Стрзизовски поводом овог вели у својој изврсној књизи *Нормална и Патолошка Биохемија*:

Једна од најинтересантнијих победа у домени анималне биохемије јесте, несумњиво, серодиагноза или одређивање порекла крви. Ова нова метода, која је резултат многобројних испитивања, датира се, у ствари, од 1901. год. Раније, пре ове методе, вештак, који је испитивао крв са судско-медицинског гледишта, могао је одговорити само на ова два питања: „Има ли крви?“ и „Да ли испитивана крв произлази од сисавца?“

Што се тиче главног питања, које је правосуђе врло често постављало: „Је ли то крв људска?“, оно је потпуно решено тек од 1901. год. када су Улени, а после њега Васерман и Шице истакли следећи факт:

Кад се једној животињи (н. пр. зецу) убризга крв животиње друге врсте, серум прве задобија моћ растварања према серуму друге. Тако зец, који је убризган крвним серумом пса, даје серум који раствара само албумин у крви пса или курјака. Други зец, коме би био убризган серум човечје крви, дао би серум који би могао произвести растварање само у крви која би произлазила од човека.

Захваљујући овим позитивним резултатима, могућно је данас показати са апсолутном извесношћу да ли извесна сумњива крвна мрља произлази од човека или ког другог сисара.

Замислимо једну серију од 4 зеца којима је сваког трећег или четвртог дана уштрицавано под кожу, или још боље у крајњу вену уха, 3 до 4 с. с. одређеног серума:

	Зец № 1.	Зец № 2.	Зец № 3.	Зец № 4.
Порекло убризганог серума	човечји	крвљи	свињски	коњски

После више инјекција (5 до 19 највише), серум зечева показиваће јаку моћ растварања, па с тога се животиње могу жртвовати и серум сваке од њих понаособ скупити. Растварајући у физиолошком раствору 5 до 10 с. с. (Hall. 8·5‰) мрљу од крви човечје — за коју оптужени тврди да је од животиње — и додајући на сваки 1 с. с. бистрог раствора по 0·1 с. с. од серума зеца № 4. неће се показати апсолутно никаква акција. Исто ће овако бити и са серумом зечева 2 и 3. Једино серум зеца № 1 произвешће одмах реакцију растварања, јер раствори, који су образовани у телу зеца, имају утицаја једино на серум човечји.

Облици крвних трагова.

Облици крвних трагова веома су разни према томе да ли је се индивидуа кретала или одмарала за време док је губила крв, као и према нагибу површине на коју је крв падала.

Ако крв пада на потпуно хоризонталну површину, и ако је део тела из кога она цури непомичан, крвна мрља узима потпуно сферичан облик. Ако крв

---

[1]) Ма да је најприродније да иницијатива потекне од стране туженика, кога се ствар највише тиче, јер суд ће тешко сам о томе случају сазнати.

[2]) И кад осуђени на плаћање туженик, било по јавној било по приватној исправи, учини приговор застарелости дуга и по том основу затражи задржавање осудног решења од извршења, суд ће то одобрити и одредити рочиште за редовно суђење. Овај разлог задржавању осудног решења од извршења није истина споменут ни у § 455 ни у § 458, али тако има да буде по аналогији из § 459. На том гледишту стоји Касациони Суд, в. Никетић, код § 455, одлука од 3 јуна 1896 Бр. 8633.

пада са извесне висине, један њен део одскаче при паду, у вис, и при поновном паду образује мале мехуриће око сферичног центра. Величина ових мехурића сразмерна је висини са које крв пада, количини пале крви и већој или мањој отпорности површине на коју је пала.

На порозној површини (стари похабан патос, хартија за упијање мастила, земља и т. д.), контуре сферичних крвних мрља постају више или мање зупчасте услед папиларне атракције оних делова ове површине који окружују крвне трагове.

Ако је део тела из кога је текла крв био у покрету, крвне капљице имају дугуљасти облик, који је толико дугуљастији у колико је покрет био већи. Оне се на крају крајева појављују као веома дугуљасте кошчице са танким продужењем, чија дужина варира према количини истекле крви и брзини покрета. Ово издужење окружено је са стране крвним мехурићима. Пошто је у пракси утврђено да се код трагова крви најдужа осовина увек налази у правцу покрета, а тако исто и бочни крвни мехурићи, могућно је следовати пут лица од кога је крв истекла. Да би издуженост крвних трагова могла бити јасно окарактерисана, крв мора падати са веће висине, а део тела из кога она цури мора бити у јачем покрету.

Капље крви које би косо падале на зид и т. д. имаће такође дугуљаст облик са крвним мехурићима са стране; ови мехурићи и најдужа осовина означују правац. Међутим, ако је количина крви релативно знатна, крв се скупља близу ниже ивице површино на којој је и, покоравајући се закону теже, цури, кап по кап, право ка земљи.

Облик крвних локви такође је интересантан за изучавање механизма убиства. Тако н. пр. крв која цури из ране са главе жртве, која је пала на земљу, иде увек нагибом земљишта. Међутим, после кратког времена она се при врху пута згушњава и зауставља, препречујући на овај начин пут оној крви која још није згуснута. Ова друга крв нагомилава се и такође згушњава мало по мало. На овај начин постаје локва, која је најужа у самом почетку. Ако је количина истекле крви знатна она ће, спречена да иде нагибом земљишта, окружити врх локве. Овако исто биће и онда ако је земљиште потпуно равно.

Облик и изглед крвних локви на земљишту или око жртве допуштају често да се утврди: да ли је жртва убијена једним ударцем или је покушала да се брани и да устане пошто је већ била пала на земљу.

Пошто је изучавање облика крвних локви и мрља врло важно за истрагу, јер може пружити драгоцена обавештења о механизму злочина, потребно је да овај облик увек буде фиксиран помоћу фотографије. Сам положај крвних трагова треба да буде прецизиран на кроки-у и означен на фотографијама општег изгледа места злочина.

Стране материје у траговима крви.

Нарочита брижљивост потребна је за одређивање природе страних материја у крви, које могу бити: длаке од косе, браде или бркова, делови костију, мозга, чиоде за косу и т. д. Присуство можданих материја у траговима крви показује одмах природу крви. Важност ове констатације по истрагу најбоље је илустрована у добро познатом случају који помиње Лиман. Један притвореник убио је свога тамничара. Убица се бранио да је ово убиство извршио у нужној одбрани, јер га је, вели, убијени напао у моменту кад је хтео извршити бегство у једном ходнику. По извршеном убиству жртву је, вели, пренео у њен кревет. Једна мала локва крви на дрвету од кревета, помешана са нешто мало мождано материје, доказала је, међутим, да је тамничар био убијен у свом кревету.

Положај крвних трагова.

Положај крвних трагова такође је врло важан по истрагу, јер у извесним случајевима може послужити истраживачу за оријентисање још у самом почетку истраге.

Ако крв проистиче од жртве, обично се налази на патосу, зидовима, намештају и у опште свуда где се жртва наслањала. Не треба заборавити, кад је у питању крв на зиду, да крвни мехурови обично произлазе од рана из артерија, из којих крв шиба млазевима, док из вена тече полако.

Крв, коју убица остави на разним предметима произлази од жртве, изузимајући случајеве кад је он сам рањен, што врло ретко бива. Обично убица умрља жртвином крвљу своје руке и своје одело. Ако је убица сељак или простији човек, трагови ове крви могу се наћи на доњим ивицама стола — јер лица која припадају нижој друштвеној класи имају обичај да на овај начин отиру руке — за тим испод фијока које су без алке или дугмета за извлачење, на квакама од врата и т. д. Ако је одело натопљено већом количином крви, ова ће са њега капати на земљу, образујући сферичне или дугуљасте мрље према јачини покрета.

Чишћења ноктију окривљеног.

Не треба никад пренебрегнути испитивање материја, које се налазе испод ноктију осумњичених за убиства. Познато је да људи из народа, који мало полажу на захтеве модерне тоалете, не воде много рачуна о својим ноктима, те с тога им ретко кад пада на памет да, перући крваве руке, очисте у исти мах и нокте, т. ј. да поваде материје које су испод њих запале. Ако би се, дакле, одмах по извршеном убиству осумњичила каква индивидуа из ниже друштвене класе, која је своје руке могла окрвавити крвљу жртвином, доста је вероватно да ће се у материји испод њених ноктију наћи трагови крви помоћу описане реакције. Разуме се већ, да овај налазак не би био потпун доказ о кривици осумњиченог, али би сачињавао врло јак основ подозрења. Поменућемо, да и сама операција чишћења ноктију може понекад силно утицати на окривљеног и побудити га на признање кривице. У нашој пракси имали смо једно убиство, које је било извршено задављивањем. Убица је завукао у грло жртвино своја два прста и задавио је. За ово убиство био је ухапшен један земљоделац као посве сумњив. У друштву са судским лекаром испитивали смо у затвору његово тело, а нарочито његове руке, у нади да ћемо наћи трагове борбе. За време овог испитивања он је био потпуно мирап, али кад смо почели да му чистимо нокте, опазили смо да му руке дрхте. Видећи, по овоме, да је готов да призна злочин, вратили смо се, по извршеној операцији, у његову ћелију са једним инспектором сигурности, и нашли смо га стропоштаног на кревету. Одмах је отпочео признавати извршени злочин изјављујући у почетку: „Пошто је то тако, ја претпостављам да кажем истину.“

(свршиће се)

МЕЂУНАРОДНИ РЕЧНИК ЛИЧНОГ ОПИСА

D-r Jcard

Поводом многобројних радова које смо публиковали о будућој организацији *међународног одељења за судску идентификацију*, више њих предложили су нам да редигујемо међународни речник за достављање личног описа према нашој методи *шифроване формуле*. Свршивши овај посао, сматрали смо за дужност да га, пре публиковања, подносемо на преглед и оцену најстручнијим учитељима у овој материји. Сви они нашли су, да је наша метода *проста* и *практична*, а наш речник *потпун* и *способан* за употребу. Задовољићемо се да овде наведемо мишљење J. Вучетића, чувеног покретача дактилоскопске методе назване његовим именом:

— Пре свега — вели он — сматрам за дужност да Вам упутим моја најсрдачнија честитања због Вашег рада, а уверен сам да ћете примити још и многа друга чим он буде публикован. Ја сам, тачку по тачку, студирао и анализирао партије из којих је састављена шифрована формула и, имајући у виду незгоде које се у пракси могу појавити, *уверен сам да се није могло измислити ништа боље за утврђивање и телеграфско достављање особених знакова*. Пошто Вам рад одговара најбољим практичним условима, држим да смем унапред изјавити, да ће он свуда наићи на одличан пријем. Ви га, дакле, слободно можете предати јавности. Ја Вас лично молим да то учините, јер сам уверен да ће он бити од великог научног интереса за све оне који су се, као Ви, посветили изучавању ове материје.

Опис методе и њена примена на лично описивање.

У методи коју предлажемо, свака *особина* (својство, каквоћа) изражена је конвенционално бројем који је састављен из две цифре. Бројеви, који изражавају особине, почињу од *01* или *10* и иду до *99*.

Део (тела) на који се односи изражена особина такође је означен бројем састављеним из две цифре, почињући од *01* или *10* до *99*. Овај последњи број, који означује део тела, пише се увек *први*, а разликује се од броја који изражава особину по једној малој *цртици* (—), која му претходи; он упућује на партију у општем речнику, у којој су цифрама представљене све особине које спадају у ову партију. Тако бројеви 10, 18, 21, којима претходи цртица (—10, —18, —21), означују партије: *—10, —18,* и *—21* у општем рочнику.

Излази из овога, да се по нашој методи могу у цифрама изразити *9801* особина, пошто у речнику можемо имати 99 партија, од којих свака садржи 99 особина. Овај број више је но довољан за све потребе и једног најразгранатијег одељења за идентификацију; он се, у осталом, може, као што ћемо доцније видети, удвостручити, па и утростручити, сасвим простим мењањем знакова пред бројевима који означују партије општег речника.

Према правилима која смо изложили, да би се у цифрама изразиле особине једног дела тела, треба наћи одговарајућу партију у општем делу речника, која је обележена истом цртом као и део тела који се описује, и која садржи бројеве за означење свију особина које се могу констатовати на овом делу тела. Претпоставимо, примера ради, да треба изразити у цифрама овај опис: *основа носа веома уздигнута, висина носа доста мала, ширина носа врло велика, крај носа раздељен.* Све особине носа груписане су у општем речнику у партији —11. Замењивањем исписаних речи цифрама које им у овој партији одговарају, добиће се формула: *—1139466483.*

За противну операцију, т. ј. за дешифрирање шифроване формуле, треба опет у општем речнику наћи партију која означава део тела — а која је обележена групом двеју цифара пред којима је цртица — и у овој партији, а према двоцифреним бројевима исписане формуле, наћи одговарајуће особине. Тако н. пр. да би се дешифрирала формула: *1120405593* треба узети партију *—11* и наћи у њој замене цифара: 20, 40, 55 и 93 па ће се добити овај опис: *леђа носа права, основа носа хоризонтална, исцупченост носа ирилично велика, преграда носа затворена.*

Изразити *особине* конвенционалним двоцифреним бројевима, и означити *делове тела* на које се ове особине односе другим конвенционалним, опет двоцифреним бројевима којима претходи једна цртица, а који упућују на одговарајуће партије у општем речнику, — јесу два основна правила нове методе коју предлажемо за шифрирање живих слика и редиговање међународног речника личног описа.

Из примене ових двају правила излази, да у шифрованој формули све групе двоцифрених бројева између две цртице изражавају особине и односе се на исти део тела; овај део означен је првом двоцифреном групом којој претходи цртица, док су особине означене групама двоцифрених бројева које за њом долазе. Добијена формула садржи, дакле, увек *паран* број цифара, раздељен у групе од по две цифре. Две двоцифрене групе, или четири цифре између двеју цртица, представљају, дакле, *орган* (прва група), од кога се узима само једна *особина* (друга група). Три двоцифрене групе, или шест цифара, представљају орган (прва група) са двома особинама (друга и трећа група). Четири двоцифрене групе, или осам цифара, представљају орган (прва група) са три особине (друга, трећа и четврта група) и т. д. Свака забуна, која би због овога могла наступити, отклоњена је употребом цртица.

Пошто се доба старости и висина стаса изражавају цифрама у живим сликама, то их нисмо унели у општи речник, већ их означујемо истим цифрама као и код живих слика. Ове цифре, којих има пет на броју (две за доба старости и три за висину стаса) стављају се у почетку формуле. Ако је реч о женском лицу, формула почиње са нулом.

Примена методе на описивање особених знакова.

Велико преимућство наше методе у томе је што се она, са истом лакоћом, може применити и на шифрирање *особених знакова.* Шифрирање ово бива по истом принципу као и код живих слика, изузев неколико малих модификација које ћемо означити.

Приликом описивања једног особеног знака треба означити његов изглед, затим његов правац, облик, порекло, његову боју и остале интересантне особине које би притежавао. Поред овога, потребно је још означити, и то *врло тачно,* и његово *место.*

Сваком особеном знаку посвећена је нарочита партија у општем речнику, која са одговарајућим јој бројевима даје све особине које би могле бити нађене на сваком особеном знаку разне природе. Тако, постоји једна партија за *белеге* и *ожиљке*, за *младеже* и остале *пигментарне белеге*, за *тетовиране знаке*, за *професионалне знаке*, за *деформације патолошке природе* и т. д.

Друге партије посвећене су *локализовању* особених знакова, и дају бројеве који служе за означење разних делова једног органа или региона на коме би се могао налазити особени знак. За сваки орган или регион постоји по једна партија.

Партије за локализовање обележене су знаком крста (+); оне се, дакле, јасно разликују од партија посвећених карактерима и особним знацима, пошто су ове обележене цртицом (—).

Начин локализовања, који смо усвојили за редакцију наших партија, варира према региону или органу. При свем овом, место особеног знака увек се посматра према односима овога са појединим утврђеним тачкама у региону или на органу. Начин поступања, нарочито код површина, састојаће се најчешће у одређивању места особеног знака на органу или у региону онако исто као што се одређује место једне вароши на географској карти. Ово место у истини је одређено пресеком двеју координата: једне хоризонталне а друге вертикалне, од којих прва представља *ширину,* а друга *дужину.* Према овоме, *ширина* је представљена хоризонталном линијом између две утврђене тачке, које су изабране на органу или у региону у правцу висине (н. пр. раме, лакат, чланак руке за горње удове); *дужина* (вертикална линија) представљена је линијом медијаном сваког органа или региона. Под *линијом медијаном* ми подразумевамо линију геомотријски вертикалну која, пролазећи кроз средину органа или региона, дели овај на две симетричне половине. Ако орган или регион имају више страна и више ивица, линија медијана може се посматрати на свакој страни и на свакој ивици.

Да се партије локализовања не би много преоптерећавале утврђено је, да локализације особених знакова на ма којој страни или секцији једног дела тела (ампутација, укоченост, угануће, артитис итд.), буду изражене као да се особени знак налази на антеријорној (предњој) страни органа. Тако н. пр. *опис: десни мали ирст амиутиран на другом зглобу у правом иресеку,* биће преведен: *мали ирст амиутиран у нивоу другог зглоба, страна антеријорна — 3980 + 3114.*

У случајевима, у којима су особени знаци праћени димензијама, које су изражене у сантиметрима, ове димензије претварају се у милиметре да би се избегли децимали, а и ради лакоће у раду. Број, који их изражава, ставља се између две заграде, и пише после бројева који изражавају особине особених знакова. Према овоме; особени знак: *белега у облику праве линије, иравца косог и мало унутрашњег, од оштрог оруђа, дугачка 2 см. 50,* биће изражена овом формулом: *— 461557 (25).*

Ако има две димензије (дужина и ширина), поступа се на исти начин, само што се цифре димензија растављају косом цртицом (/) као н. пр.: *белега елиисоидна од тупог оруђа, дугачка 5 см. 50, широка 3 см. 50 = — 4636 (55/ 35).*

На случај да је локализација, ради веће прецизности, праћена бројем који означује дистанцију од утврђене тачке, треба поступити онако исто као и приликом означења димензија особених знакова. Димензија ће, дакле, бити претворена у милиметре, а број, којим ће се она изразити, ставиће се између две заграде и написати после броја који се односи на место особеног знака. Тако н. пр. локализација особеног знака на предњој страни малог трбуха, за 3 см. 50 испод пупка и за 4 см. у лево од медијане, биће представљена овом формулом: *+ 1715 (35) 62 (40).*

Цифре између заграда означују, дакле, у милиметрима *димензије* и *дистанције,* према томе да ли су стављене после прве групе која изражава опис особеног знака и којој претходи цртица (—), или после друге групе цифара које означују локализацију овог истог знака и којима претходи знак крста (+). У првом случају цифре између заграда означују димензије (дужину или ширину особеног знака, или

и једну и другу у исти мах), а у другом случају дистанцију овог знака од утврђене тачке (дистанција изнад или испод, у десно или у лево од особеног знака).

Из свега што смо до сада казали о нашој методи излази, да су партије у општем речнику подељене у три категорије:

1. Партије за карактере својствене сваком органу или региону (чело, нос, усне, уста, брада итд.). Има их 20 на броју, и иду од партије — 10 до партије — 45.

2. Партије за особене знаке које је потребно локализовати (белеге, ожиљци, младежи, тетовирани знаци итд.). Има их 6 на броју (партије 46—53), и

3. Партије за локализације на сваком органу и у сваком региону (глава, труп, горњи удови итд.). Има их 15 на броју, и иду од партије — 10 до партије + 56.

Archives d' Anthropologie Criminelle, № 224—225/1912.

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

Грбавка је мислила да ћу јој ја учинити какву изјаву; румен јој пође уз лице, а поглед јој поста живљи. Ја наставим.

— Ви ћете се без сумње зачудити, како то да човек мојих година може бити заљубљен као неко у двадесетој.

— А, па ви сте још здрав, рече ми љубазна грбавка, коју ја нисам хтео дуго да одржавам у заблуди.

— Здрав сам, доиста, рекнем, али није реч о томе. Ви знате да у Паризу има људи и жена који живе заједно а нису венчани.

— За какву ви мене сматрате, господине, кад ми такав предлог чините? повика грбавка не чекајући да завршим реченицу. Дође ми смешно.

— Нисам дошао да вам чиним предлоге, одговорим, него желим да имате доброту дати ми нека обавештења о мојој младој жени, која како су ми рекли, станује у овој кући, са једним господином који се представља као њен муж.

— Не познајем их, рече суво грбава. Ја јој тад опишем тачно Фосарда и госпођицу Тоно, његову љубазницу.

— А знам, каже она; један човек вашег раста, и скоро ваше развијености, тридесет до тридесет и две године, леп човек, а госпођа црномањасто чељаде, са лепим очима, белим зубима, велика уста, дивне обрве, мали брчићи, нос прћаст, и по свему изгледа умиљато и скромно. Они су овде становали али су се иселили пре неки дан.

Замолим је да ми да њихову адресу и кад ми рече да је не зна замолим је плачући да ми помогне наћи несрећно створење које још волим и ако ме је изневерило. Шваља беше тронута до суза а ја сам је све више подбадао: „Ах, њено неверство ће ме натерати да се убијем; смилујте се на једног сиротог мужа, ја вас преклињем! Кажите ми где су се склонили, даћу вам више него живот!

Грбавке су сажаљиве, а још муж је у њиховим очима једно неоцењено благо, и, ма да га немају, оне не појме како жена може бити неверна; тако, моја грбавка сматраше прељубу, као нешто ужасно. Она ме жаљаше свесрдно и рече ми да жели да ми помогне. За несрећу, додаде она, њих су преселили носачи из неког другог кварта и савршено не знам куд су се одселили, али могли би да питате сопственика". Добра воља ове жене беше доказана; одем да питам сопственика, али, све што ми је он могао рећи, било је да је њему кирија плаћена и да не зна ништа више.

И сад, кад сам знао стари стан Фосардов, нисам баш ништа био одмакао, али ипак нисам хтео напуштати посао док не исцрпем сва средства. Носачи једног кварта обично се познају са носачима из другог кварта: запитам оне из улице П-ти-Каро, пошто сам се и њима представио као преварен муж, и један од њих ми каза за једног њиховог друга који је са осталима селио мога противника.

Нађем тога носача и испричам му моју „невољу", он ме саслуша, али то је био неки лупеж, који је хтео да се користи. Направим се да то не примећујем и за награду што ми је обећао да ме сутра одведе на место где се Фосард преселио, дам му две петодинарке, које он потроши одмах. Кад смо се то први пут видели био је трећи дан Божића (27. децембар) требали смо састати понова 28. децембра. Ја сам дошао на састанак на време, а и носач, кога сам већ надзиравао агентима, дође. Неколико петодинараца прећоше из моје кесе у његову, платио сам и ручак, и најзад он се реши да пођемо. Кад дођосмо пред једну лепу кућу на углу улице Дифо и Сент-оноре, он ми рече: „то је њихова кућа; хајдмо прво код винара да питамо седе ли још ту". Хтео је да га још частим: нисам га одбио и уђемо. Испразнисмо заједно једну флашу и ја пођем сигуран да ћу најзад наћи легало моје назови супруге и њеног заводника. Вољ ми није више требао и отпустим га захваљујући му веома, и да бих био сигуран да ме, у намери да се и од друге стране користи, не изда, наредим агентима да га прате, нарочито да га спрече да се не врати винару. Колико се сећам он је ради боље безбедности метнут у *хладовину*. У оно време није се много ни од чега зазирало; у осталом то је хапшење било сасвим оправдано. „Пријатељу, кажем му ја, ја сам у полицији оставио пет стотина динара да се изда као награда ономе ко нађе моју жену. Та сума припада вама и ја ћу вам дати једно мало писмо да би је могли дићи". Дам му доиста једно писманце за г. Ханри-а. „Водите господина у сандук, нареди овај писару, а сандук беше соба Силвестрова, т. ј. затвор у коме је мој носач имао довољно времена да сања о радости.

Нисам био још сигуран да је баш Фосардов стан, тај што ми је показан. Међутим известим власт о ономе што сам дотле урадио и одмах ми пошаље одлуку за хапшење ако до тога дође. Тад се богаташ из Маре-а промени одмах у угљара и у оделу у коме ме не би познали ни чиновници из Управе, који су ме најчешће виђали, почео сам испитивати земљиште на коме сам имао радити.

Пријатељи Фосардови, а то ће рећи његови оптуживачи, били су препоручили да се агентима који ће га хватати, каже да он увек код себе има нож и пиштоље од којих један пар носи завијен у једну батистену мараму и држи стално у руци; то је агенте приморавало да буду пажљиви. У осталом гледајући на карактер Фосардов, за њега није ништа, да би се извукао из једне осуде горе него смрт, извршити убиство. И ја сам желео сам да се ради тако да не буде жртава и учини ми се да је најзгодније, да би се опасност умањила, да со договорим са винарским трговцем коме је Фосард био кирајџија. Тај трговац беше неки поштен човек, али полиција је имала тако рђав глас да није било лако навести поштене људе да јој помажу. Намислим да га придобијем предочавајући му његову личну добит. Већ сам два пута био код њега, на два разна начина прерушен, и за то време сам могао добро да упознам место и да се упознам са особљем радње. Дођем, најзад, у моме обичном оделу и кажем гази да бих имао да с њим разговарам насамо. Уђосмо у једно сопче и ту му кажем од прилике ово: Мене су одредили од стране полиције да вам јавим, да ћете бити покрадени. Лопов, који је то спремио и који ће може бити лично учествовати, станује у вашој кући. Жена која живи с њим, долазећи у ваш дућан да разговара са вашом женом, успела је да узме отисак од кључанице на вратима на која треба ући. Све је предвиђено: федер на тим вратима што везује звонце, које би вам јавило улазак, биће исечен маказама још док су врата отшкринута. А кад уђе улетеће у вашу собу и, ако ма и најмање посумњају да ћете се пробудити, онда, пошто имате посла са једним страшним разбојником, немам потребе да вам излажем остало. — Побиће нас, рече винар уплашен и зовну одмах жену да јој каже новост. „Ето, драга моја, па верујте и даље свету! Ова госпођа Хазар, Бог нек јој плати! Зар она да нам скрха врат? Још ове ноћи треба да нас покољу! — Не, не, спавајте мирно прихватим ја; није ноћас, не би имали велики приход. причекаће они да прођу „Три Краља". Али ако умете ћутати и ако пристанете да ме помогнете, све ће испасти друкчије".

Госпођа Хазар беше госпођица Тоно и носила је ово име пошто је Фосард једино под њим био познат у кући. Придобијем трговца и његову жену те позваше све кирајџије и ја им изложим мој план тако марљиво као и обично. Не треба питати да ли су сви били готови да ми помогну. Уговоримсо, да бих могао прво видети Фосадра а после вребати прилику да га ухватим, да се сакријем у једну малу собицу на дну басамака.

29. децембра, рано изјутра, ја се наместим у мојој стражари. Било је врло

хладно, а чекати се морало дуго. Непомичан и са оком на једној рупи направљеној на вратима имао сам издржати зиму, што је у толико било теже што није било ватре. Најзад око три сата он изиђе; пођем за њим: јесте, баш он; дотле сам све имао неку сумњу. Уверен тако да је он, хтео сам одмах да извршим наредбу, али агент, који је са мном ишао, рече, да је видео страшни пиштољ и да бих то проверио пожурим, прећем Фосадра и враћајући се натраг, уверио сам се, на жалост, да се агент није преварио. Покушати хапшење било је излагати се опасности а може бити не би ни било успеха. Решим се дакле да га за сад оставимо, и сећајући се обећања, да не пустим Фосадра даље од првог јануара, налазио сам као умесно ово одлагање, а дотле, разуме се, нисам смео прекидати бдење.

31. децембра, у 11. сати, у вече кад је све било предузето Фосард се врати; није ништа сумњао и попе се уз степенице певушећи. После двадесет минута угашена светлост казиваше да је легао: сто згодног часа! помислим. Комесар и жандарми чекали су у близини да их позовем; они уђоше без ларме и одмах отпоче договор о начину како да Фосадра ухватимо, а да нико не буде рањен или убијен, јер смо били тврдо уверени да ће се овај разбојник бранити одлучно.

Прва ми је мисао била да не радимо док не сване. Био сам извештен да Фосардова љубазница силази врло рано да купи млеко; могли би ухватити њу, одузети јој кључ и изненадно ући у собу њеног љубавника; али, зар се не могаше десити да, противно обичају, он изиђе први? Размишљање о томе наведе ме да смислим други начин.

Винарева жена имађаше код себе једног нећака, једно дете од десет година, доста памотно за његове године, и амишно да дође до пара. Обећам му награду под условом, да под изговором да му је тетка болесна иде да ишто од г-ђе Хазар мало колоњске воде. Научим га како да ради и кад сам видео да умо то извести пошљем га да одигра своју улогу. Наредим да се сви моји људи изују, то и сам урадим, да нас не би чули кад се пењемо. Дечко беше у кошуљи; зазвони али нико не одговори; зазвони понова. „Ко је?“ чу се. — Ја сам, госпођо Хазар. Луј; тетка је болесна и моли да јој дате мало колоњске воде; умреће, спремали смо свећу.“

Врата се отворише, али тек што Тоно беше изашла два жандарма је одвукоше, запушив јој уста једном марамом. У истом тренутку, брже него што лав скаче на своју жртву, појурим на изненађеног Фосарда и, пре но што је могао учинити ма и један покрет, проговорити једну реч, ја сам га везао; био је толико зачуђен да читав сат није могао проговорити ни речи. Кад су унели светлост и кад виде моје нагарављено лице и угљарско одело он се толико био уплашио да мислим да је поверовао да сам ђаво. Кад се прибрао, он се сети оружја, пиштоља и мача, који беху на ноћном столу; погледа на ту страну и изненадно скочи, то је било све што је могао урадити; смирили смо га одмах и он постаде послушан; задовољио се да гризе своје везе.

Одмах претресосмо његов стан и нађемо грдну количину накита, дијаманата и једну своту од десетак хиљада динара. Док се то вршило Фосард ми повери да испод мермера на креденцу има још досет банкнота од по хиљаду динара. „Узми их, рече ми он, па ћемо их поделити, али, ти задржи теби колико хоћеш“. Ја сам доиста и узео банкноте као што је он желео. Седномо на фијакер и дођемо у канцеларију г. Ханри-а, где изнесемо ствари нађене код Фосарда; пописаше их понова, и кад дође до последње ствари комесар, који ме је пратио, ради испуњене законске форме, рече: нема ништа више, можемо закључити протокол. — Чекајте, викнем, ево још десет хиљада динара што ми је дао хапсеник“. Изнесем суму на велику жалост Фосардову, који ме погледа погледом, који је значио: то ти нећу никад опростити.

Фосард је врло рано почео своју злочиначку каријеру. Био је из добре фамилије, био је доста добро васпитан. Његови су родитељи чинили све што је од њих зависило да спрече његову наклоност злочинству. У пркос њиховим саветима он се баци слепо у друштво рђавих људи. Прво је крао предмете мале вредности, али у брзо пошто је окусио од овог опасног заната и стидећи се да га затварају са обичним лоповима, он уђе у род оних лопова који се међу собом зову *отмени*. Чувени Виктор Дебо-а и Ноел с Наочарима, који се и данас рачунају међу најчувеније у заводу у Бресту, били су његови другови; они су заједно вршили злочине који су им донели вечиту робију. Ноел, који је због свог музичког талента и у својству професора за пијано, имао приступа у богате куће, узимао је отиске а Фосард је правио кључеве. У тој вештини он је превазишао Жорже-а и све браварске механичаре на свету. Није било препреке коју он није могао савладати; најсложеније браве, најтеже и највештачкије затворе он је врло лако отварао.

Читалац свакако појми шта је могао са таквом способношћу урадити човек, који је поред осталога имао и оно, што је потребно да се уђе у род поштених људи и да се могу обманути. Томе треба додати да је по карактеру био лицемеран и хладан, а имао је храбрости и истрајности. Другови су га сматрали за краља лопова, и у ствари међу отменим лоповима, тако рећи међу „аристократицијом“ лопова, ја не познајем друге сем Коњарда, званог Понт, грофа са Св. Јелене и Жозаса, о којима је било речи у првој књизи ових мемоара, који се могу с њим упоређивати.

Од кад сам ја учинио те је спроведен у казнени завод Фосард је много пута покушавао да утекне. Пуштени робијаши, који су га виђали често, уверавали су ме, да је желео слободу само да се мени освети; обећавао је да ће ме убити. Кад би то зависило само од њега сигуран сам да би он и одржао реч, а тим би само дао доказ о својој неустрашљивости. Две ствари које ћу изнети даће представу о овом човеку. Једнога дана он је хтео да изврши крађу у једном стану на другом спрату. Његови другови који су чували стражу случајно пропусте сопственика, кога без сумње нису познали, и овај уђе. Гурне кључем у браву, отвори, прође кроз собе, дође у свој кабинет и — затекне лопова на послу. Хтео га је ухватити; али Фосард бранећи се утекне му, скочи кроз отворен прозор, падне на улицу, неповреди се и ишчезне као муња. — Други пут за време бежања опазе га на крову Бисотра; пуцали су на њега из пушака, али Фосард, кога ништа није могло збунити, продужи да бежи не умањујући нити увећавајући свој корак и дошав на ивицу крова до поља, спужа се. Могао је со разбити сто пута, али се он ни најмање не повреди, а смандрљао је се тако журно да је све одело поцепао.

Тридесета глава.

У време кад је Фосард ухапшен *бригада сигурности* већ је постојала, и од 1912. године, кад је та бригада и установљена, ја више нисам био тајни агент.

Име Видок беше постало популарно, а први рад који ме је разгласио био је управљен протав главних места у предграђу Куртију, где су се скупљали сумњиви људи. Кад је једнога дана г. Ханри рекао, да има намеру да изврши потеру „код Деноаје-а, у једној крчмици где су се скупљали сумњиви људи свију врста, г. Иврије један од присутних чиновника за одржање реда, примети, да за извршење тога не би био довољан ни цео батаљон. Цео батаљон! Узвикнем ја, а за што не би позвали сву војску? нека мени даду само осам људи па ја одговарам за успех“. Читалац зна још од раније да је г. Иврије по природи прав човек, и он, поцрвенев сав, рече да ја само причам.

Како му драго тек мој предлог победи и наредише ми да радим. Војна коју сам повео била је управљена противу крадљиваца, одбеглих робијаша и против приличног броја војних бегунаца, који су побегли из колониских батаљона. Пошто сам узео доста *лисица* пођем са два помоћника, и осам жандарма; дошав код Деноаје-а уђем са помоћницима у салу, наредим музици да стане и она уђута, али одмах поче гунђање, а за тим стадоше одјекивати узвици: на поље! на поље с њим! Није се смело очекивати, требало је предухитрити подстракаче док се нису захуктали и док нису прешли на дело. Одмах у име закона позовем све осим жена да изиђу. Испрва се нико није хтео покорити наредби, али после неколико минута и најупорнији савише шипке и један по један почеше излазити. Тад сам ја стао на врата и сваком, кога сам познао да се тражи, забележим кредом на леђима крст. То је био знак за жандарме, који су били остали на пољу, да их хватају и издвајају редом како су излазили. На тај начин ухваћени су тридесет и два, које повезасмо у ланац и спроведосмо

их у најближу полициску станицу, а одатле у главну полицију.

Моја смелост у овом предузећу направи читаву узбуну међу сумњивим људима који су посећивали предграђа и у исто време би достављено свима лупежима и осталим нехајалцима да постоји један шпијун који се зове Видок, али најдрскији међу њима обећаваху да ће ме приликом првог сусрета убити. Неки су од њих то и пробали али су претрпели пораз, те су ме после толико разгласили страшним да је то мишљење дуго важило за све људе у мојој бригади; међу нама није више било човека који није важио као Херкул. То је ишло дотле да сам и ја сам, заборављајући на кога се односи, осећао језу, кад сам чуо да људи из народа не познавајући ме лично, говоре у моме присуству о мени или о мојим људима. Сви ми били смо дивови; шумски бауци нису више улевали страха, а Сеиди, они затуцани секташи. нису се тако жртвовали за свој позив нити били тако страшни као ми. Ми смо, по казивању простих људи, ломили руке и ноге, ништа нам се није могло отети, били смо свуда. Ја сам био неповредљив; други су говорили да имам оклоп од главе до пете, а то је једно исто за човека који није уживао глас страшљивца.

Бригада сигурности установљена је одмах по мом походу у Куртиј. Имао сам прво четири агента, па шест, десет и дванаест. У 1817. години нисам их имао више, а међутим са овом шаком људи извршио сам од 1. јануара до 31. децембра 762 хапшења и 39 претреса и наласка покрадених ствари.

Од тренутка кад су крадљивци сазнали да ћу ја бити шеф полиције сигурности они су се сматрали за изгубљене. Највише их је онеспокојавало то, што су видели да сам се окружио људима који су с њима живели и радили, који су их све познавали. Хапшења која сам извршио у 1813. години нису била тако многобројна али су била довољна да узбуне крадљивце. У 1814. и 1815. години, врати се у престоницу мноштво крадљиваца Парижана, који су били пуштени са енглеских понтона, где су били на осуди; они ме не беху никада видели, а ја њих још мање и зато су уображавали, да ће се од мене лако крити, и одмах, у почетку, показаше грдну смелост и способност. Само једне ноћи у предграђу Сен-Жермен извршене су десет крађа са прескакањем и разбијањем; више од шест недеља само се о томе говорило. Г. Ханри био је очајан што не може да пронађе неки начин да се те крађе спрече и ако је стално сиромах радио. Најзад после дугог ноћњег рада, један бивши крадљивац кога сам ја био ухапсио, проказа ми неке ствари, и за непуна два месеца успео сам извести пред суд једну банду од 22 крадљивца, другу од 28, трећу од осамнаест и још неке од дванаест, десет, осам чланова. не рачунајући оне које сам појединачно ухватио и добар број јатака који су повећали број људства у казненим заводима. То је баш било у оно време кад сам овлашћен примио у моју бригаду четири нова агента, које сам узео између крадљиваца који су ове дошљаке познавали још пре њиховог одласка

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

И спор између општина о уживању прихода и имања до пресуде избраног суда, има се расправити на основу § 466 грађ. суд. пост. а не на основу закона о општинама.

Услед сукоба између општина Ж. и Ч. односно уживања прихода са заједничког имања, начелник срески решењем својим од 18. јула 1912. г. Бр. 14367, а на основу чл. 9. и 11. зак. о општинама решио је: да општина Ч. по извршености пом. решења усели своју судницу у зграду зв. »Путару« и да као јача у праву ужива све приходе у своме привременом атару од разних кирија, а општини Ж. даје се право да код надлежног грађан. суда доказује своје право.

Као разлог у овом решењу наводи се, да су решењем среско власти од 18. априла 1912. г. № 7253 које је извршно постало јер га је Министар Унутр. Дела одобрио — одређене границе атара ових општина у см. чл. 11. зак. о општинама, па према томе да обе општине имају права уживања прихода од имања у привремено одређеном атару до окончања деобе избраним судом. У колико се тиче зграде »Путаре« и за њу се вели да је у реону општине Ч.

Противу овог решења пуномоћник општине Ж. изјавио је жалбу и предао је начелству окружном.

Ову жалбу начелство је са свима актима упутило Државном Савету као надлежном на основу чл. 170 зак. о општинама.

Државни Савет нашао је, да питања расправљена жалбеним решењем потичу из одредаба чл. 9. зак. о општинама, који предвиђа како се има поступити кад се два или више села или општина раздвајају, а не могу да се погоде у одређеном року о дотадашњој заједничкој имовини, и наређује да се ствар преда на решавање избраном суду.

Ну, како се из аката види, да се у овоме случају до коначног састава и рада избраног суда није у одређеном року могло доћи, то је доиста постала потреба да се у приватно-правном погледу претходно утврди која је страна јача у праву, као и то ко ће уживати досадашње заједничке приходе пређашње неподељене општине Ж. коју су до одвајања састављала села Ж. и Ч. Али полицијска власт о праву уживања прихода и имања до пресуде избраног суда није могла решавати на основу чл. 9. зак. о општинама, у толико мање што је питање о привременом атару обе општине, као засебно, већ уредно расправљено по чл. 11. зак. о општинама раније решењем Министра Унутр. Дела које је извршно и коначно.

Полицијска власт није могла, дакле, радити у овом случају, као надзорна општинска власт, да би њено решење по трећем одељку чл. 170. закона општинама подлежало, путем жалбе, надлежности Државног Савета. Она је то питање имала да реши на основу § 466. грађ. суд. поступка, а таква решења полицијске власти, подлеже расматрању виших полицијских власти т.ј. окружног начелства односно Министра Унутр. Дела, које би власти поред главног предмета имале да цене и то: да ли је непосредна полицијска власт, у лицу среског начелника, а затим његовог заступника среског писара, могла доносити о истом овом предмету два супротна решења, која једно друго потиру, као што је овде случај.

Са тих разлога, а на основу трећег одељка чл. 170. зак. о општинама и чл. 25. свога пословника, Државни Савет донео је одлуку: да се у оцену ове жалбе, као ненадлежан, не може упуштати, већ да се жалба и акти нерасмотрени врате окр. начелству на даљи закони поступак пошто је оно погрешило што је ову благовремено поднесену жалбу спровело Државном Савету у место да ју је само узело у оцену и решење.

Одлука од 6. октобра 1912. год. Бр. 7190.

К. И. Б.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Нестор Вилмар, из Брисла, бив. директор безименог друштва за грађење железница, стављен је под истрагу и у притвор због фал-

Нестор Вилмар

сификата и преваре. Из Брисла је побегао 11. тек. м-ца (п. н. к.). Стар је 50 год., висок 1 м. 70, врло добро развијен, косе и бр-

кова кестењаво-затворених, очију угаситосивих, усана дебелих; по врату има више белега.

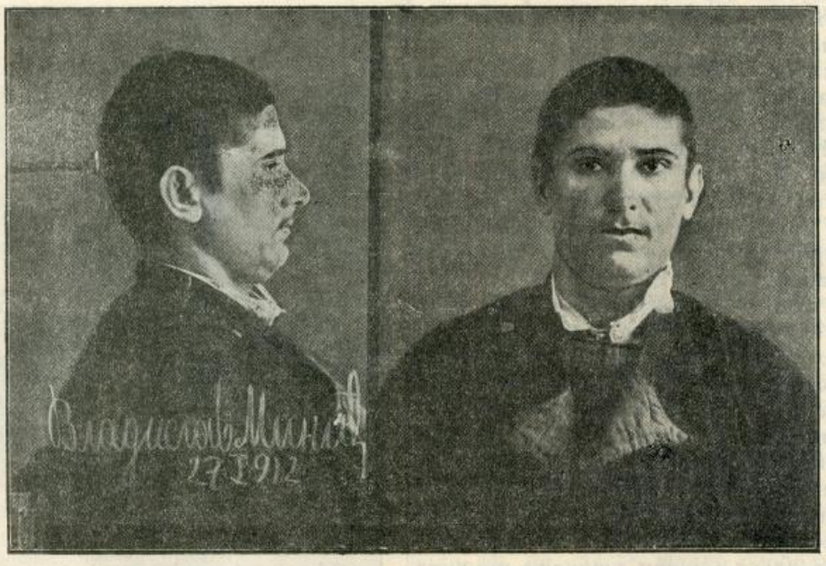
Акт Управе Града Београда Бр. 37796.

Ђорђе Давидовић, из Винче, среза врачарског и **Владислав Минић,** из Лисовића, среза космајског, обојица осуђеници Пожаревачког Казненог Завода, побегли су из Љубичева 10. овог м-ца.

Ђорђе има 24. год., висок је 1 м. 70, очију угасито-жутих, косе црне; од особених знакова има: а). белегу од посекотине, у облику праве линије, правца косог, величина 1·5 см. на првом зглобу левог палца, страни постеријорној; б). белегу од посекотине, у облику криве линије, величине 1·5 см. на другом зглобу десног кажипрста, страни постеријорној, и в). белегу од чира, неправилног облика, величине 2·5 см., за 4 см. у десно од десног угла уста.

Владислав је стар 18 год., висок 1 м. 62, очију угаситих, косе црне; од особених знакова има: а). белегу од посекотине, у облику праве линије, величине 1·5 см. на I и II фаланзи левог кажипрста; б). белегу од посекотине, у облику криве линије, величине 1·5 см. на другој фаланзи средњег прста, страни постеријорној, и в). на средини левог образа младеж у величини пшеничног зрна.

Депеша Управе Пожаревачког Казненог Завода Бр. 3843.

Јанко Докић, из Осанице, одговара за крађу стоке. Стар је 36 год., средњег раста, смеђ, бркова малих и смеђих.

Депеша Начелника Среза Бољевачког Бр. 13546.

Тихомир Гавриловић, хлебарски радник, родом из Соколове у срезу космајском, одговара за крађу. Стар је 26 год., сувоњав, погурен, средњег раста, црномањаст.

Акт Кварта Врачарског Бр. 14691.

Даринка Радовановић, служавка, родом из Беранића у Аустро-Угарској, одговара за крађу. Лични опис није јављен.

Акт Кварта Савамалског Бр. 9908.

Недељко Томић, из Дрлача, побегао је од свог газде Богосава Спасенића, опанчара, из Ваљева, и том приликом украо му и однео ове ствари: један копоран, једне панталоне, два шила и два пара нових опанака. Недељко је стар око 15 год.

Депеша Начелства Окр. Ваљевског Бр. 12081.

УХВАЋЕН

Владимир Јовановић, из Бачијевца, чију смо потерницу изнели у 35 броју листа од ове год. ухваћен је.

Депеша Начелника Среза Добричког Бр. 19946.

КРАЂА СТОКЕ

Спасоју Благојевићу, кафеџији, из Крагујевца, украден је *коњ* длаке вране, добро урањен, висок 150 см., са жигом „*О*" на врату.

Депеша Начелства Округа Крагујевачког Бр. 19905.

Миленку Марицану, из Кучева, украдси је *коњ* длаке црне, матор $1^1/_2$ год., без роваша.

Депеша Начелника Ср. Звишког Бр. 13427.

МАНГУП СТОКА

При главној војној станици у Крагујевцу налази се једна *мангуп кобила*, длаке алатасте, лисаста, у обе задње ноге путаста, матора 5 год., са жигом „*В*".

Акт Начелства Округа Крагујевачког Бр. 19953.

У општини Вел. Кршљанској налази се једна *мангуп кобила*, длаке црно-доратасте, цветаста, брњаста, на леђима има белегу од седла, матора 12 год., са жигом „*Т*" положено.

Депеша Начелника Среза Јасеничког Округа Смедеревског Бр. 17080.

У атару општине Загорачке налази се једна *мангуп кобила*, матора 5—6 год., длаке зеленкасте, са жигом „*I. VII. иук*".

Депеша Начелника Среза Јасеничког Округа Крагуевачког Бр. 22995.

НАЂЕН ЛЕШ

7. овог м-ца извађен је из Дунава, код Смедерева, један човечји леш, висок 174 см., плав, стар 45—50 год, бркова малих и проседих, по темену ћелав, у сако оделу затворене боје са штрафтама. На нађеном лешу налазе се ови особени знаци: а) на челу, више десне обрве, усправан ожиљак, величине $^4/_2$ см; б) на десној слепоочници угнут ожиљак, величине зрна од грашка, и в) на дебелом месу белега од операције, величине $^5/_2$ см., уфачлована лекарским завојем и фластером. На лешу нема никаквих трагова од повреда.

Депеша Начелства Округа Смедеревског Бр. 10017.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије Уредник Душан Ђ. Алимпић.

БРОЈ 40. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 21. ОКТОБРА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

(ВЛАСНИК МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА)

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ЗА ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА" НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за контрактуалног лекара среза лесковачког Д-ра Васу Царићевића, доктора целокупног лекарства.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 8 октобра 1912. године, у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, одобрити решење Државног Савета од 15. септембра ов. год. Бр. 6980, које гласи:

„Одобрава се Министру Унутрашњих Дела да за израду бунара, резервоара и спровода са монтажом за довод воде у зграде нове заječарске болнице, по прегледаном и одобреном плану и предрачуну од стране Министарства Грађевина 19. маја ов. год. Бр. 4699, може утрошити 8416·68 — осам хиљада четири стотине шеснаест динара и шездесет осам пара, и издатак ставити на терет ванредних расхода партије а санитетског буџета за ову 1912. год. на оправке и доправке болница и других санитетских грађевина".

Из канцеларије Министарста Унутрашњих Дела 8 октобра 1912. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за полицискот писара прве класе среза косаничког Милорада Жеравичића, полицискот писара исте класе среза јадранског, по службеној потреби.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела. 9 октобра 1912. год у Врањи.

СТРУЧНИ ДЕО

ЗАБЛУДА ИЛИ НЕХАТ?

Урачунљивост је погодба кажњивости кривца за учињено кривично дело за које закон прописује казну. Но, кривац може бити подобан за урачунљивост, па ипак да се криминалитет какве кажњиве радње, коју је извршио, потпуно избрише и ишчезно свака кривичност у агента. То бива онда кад постоје извесни узроци или факта, која *оправдавају* или *извињују* кривичност агента и удаљују примену сваке казне. Ове узроке или основе искључења кривичности наш казнени законик изложио је у глави IV, а у §§ 53. 54. 54а. 55. од којих § 54а. гласи овако:

„Ако казнимост дела зависи или од „особитих својстава онога лица, које је „дело учинило, или од особитих опстојатељства под којима је дело учињено, „то се онда такво дело не може ономе „у кривицу урачунати, коме та својства „или опстојатељства нису позната била „у време кад је дело извршено".

„Ако би се по тим особитим, учинитељу непознатим бившим одношењима „или опстојатељствима казнимост дела „увећавала, онда те околности неће се „при изрицању казне учинитељу као отежавајуће урачунати".

У опште, узроци оправдавања или *извињења* могу бити општи или специјални: општи, кад се распростиру на све злочине или преступе, кад се на њих може позвати сваки окривљени, као што су *лудило* и *принуда;* специјални: кад се примењују само на какав деликт или на врсту деликта; такви су нужна одбрана, коју истиче какав оптужени за убиство; хијерархиска послушност коју може да наведе чиновник који је оптужен за какву злоупотребу у вршењу своје дужности. Очевидно је да се ови последњи узроци оправдања тесно везују за злочин или деликт на које их је закон применио [1]).

Но, извињења могу бити и таква да не искључују казнену урачунљивост потпуно, али је само слабе и бришу делимично, н. пр. младост окривљеног, невољна изазваност, пијанство, могу да редуцирају казну до најмањих граница, али не бришу потпуно кривичност учиоица [1]). Војник који је само извршио заповести свога старешине у опште се оправдава; ипак ако су ове заповести биле толико незаконите да им очевидно није дуговао послушност, оне конституишу само извињење, које слаби криминалитет, али га не уништава [2]). У опште, као узрок оправдања или апсолуторно извињење може се сматрати само онај факт који је такве природе да уништава сваки криминалитет радње и руши или брише сам злочин или деликт, и искључујући сваку кривичну намеру утврђује невиност агента и одстрањује примену сваке казне. Лудило, принуда, младост испод дванаест година, или и преко дванаест, не мања од шеснаест, ако је учинилац (дете) радио без разбора, искључују сваку кривичну урачунљивост и удаљују примену сваке казне. — (§§ 53. 55. 56. к. з.) Нужна одбрана је специјално оправдање кривичности агента, које брише криминалитет радње под условима које је закон строго детерминисао (§ 54. к. з.) као и хијерархијска послушност протпостављеноме у хијерархиском поретку.

Међу поменуте узроке који потпуно оправдавају кривичност учиниоца и извињују га од казне, долази и *заблуда*, о којој говори § 54а. каз. зак. који смо напред изложили. Из овога законског прописа види се: да нема казнене урачунљивости: „ако казнимост дела зависи „или од особитих својстава онога лица „које је дело учинило или од особитих „својстава онога спрам кога је дело учињено", — ако та својства или опстојатељства нису позната учиниоцу у време „кад је дело извршено. Другим речима: ако је учинилац био у заблуди о околностима под којима је дело учинио, нема

[1]) *Chauveau et Hélie.* — Théorie du Code pénal. t. I стр. 525.

[1]) Исти.
[2]) Исти.

кривичне урачунљивости, јер му оскудева свест о противправности радње. *Заблуда је недостатак свести о узрочној вези између радње и последице или недостатак свести о једној стварној околности кривичног дела.* Она је негација умишљаја и кад она постоји не може бити речи о умишљају, већ само може бити питања о томе да ли постоји нехат. (Т. Живановић: „Основи кривичног права. I стр. 199).

„Незнање извесних факата — каже „Ortolan[1]) — које је недостатак појма о „овим фактима или заблуда која је њихов „лажан појам, могу учинити да ишчезне „намера за деликт у радњама чији смо „ми вољни виновници, али чији криминалитет не знамо: као кад се неко венча „са удатом женом, држећи да је она слободна, или кад ко држећи да даје доброчино издржање, да отров, или кад „џелат превариши се у идентитету лица, „као што се догодило из родитељске оданости Loiserolle — оцу, погуби другог „осуђеног. У овоме случају конститутивна „кривичност злочина ишчезава. — Међу „тим, појмљиво је да ако је до агента „било небрежења, ако му дужност његове „професије или озбиљност радње налажу „да врши испитивања или верификације; „које он није учинио, и помоћу којих би „му било могућно да се обавести, моћније „имати у томе од његове стране кривичности, бар грађанске, а и сам казнени „закон може предвидети сличну погрешку и фапирати је казном у тежим случајевима. — То што кажемо о незнању „или заблуди о главном факту (чињеници) „са истог разлога треба применити и у „случају незнања или заблуде о фактима „који формирају отежавну околност кри„миналитета: као код оцеубиства, ако „убица не зна да је онај коме задаје смрт „његов отац, или код злочина силовања, „које изврши предак, ако предак не зна „да је жртва његове бруталности његова „сопствена кћи. Тежина криминалитета „задржава се на познатим чињеницама „(фактима), и не распростире се на факта „непозната учиниоцу, осим урачунљивости због небрежења, као кривици из нехата у случајевима у којима има места „томе[2]). —

У неким приликама није баш без тешкоће прецизирати границе између ова два појма; *заблуде и нехата*, јер и код нехата оскудева код извршиоца свест о узрочној вези између радње и последице, *само се та свест могла имати*[1]). При свем том, та се граница да поставити држећи се строго једног и другог појма на основу чијег тачног познавања, може се одлучити: да ли ће у конкретном случају бити заблуде, која сасвим искључује кривичност или *нехат* т. ј. какво кривично дело учињено из нехата (culpa), за које је закон прописао казну. Навешћемо један пример из судске праксе у коме се огледа поменута тесна веза између ова два појма и тешкоћа у њиховом разграничењу.

Једно душевно оболело лице, младић, кога је отац држао затвореног у соби, отргне се једног дана испод надзора и нагне божати, са ланцем на рукама, којим је био везан, а нагарављен по лицу и по глави да се не може познати на први поглед. Два сељака који су били на својој њиви, видећи га тако да бежи друмом, са ланцем на рукама и нагарављеног, и чујући вику за њим, помисле да је то какав разбојник или одбегли притвореник и у опште неко опасно лице, опале на њега један из пушке, а други из револвера и обране га. Они су оптужени за покушај убиства.

Под претпоставком, да је код извршилаца овога покушаја убиства, искључен сваки умишљај (Dolus), што је у овоме случају и било, шта ће постојати овде: *заблуда* или *нехат*? Очевидно је, да је овде било *битне* заблуде код извршилаца овога покушаја убиства — јер је ово дело било тако квалификовано, — за то што су они у моменту акције били у ув рењу: да је човек који је бегао, био разбојник и у опште какво опасно лице, кога је требало задржати, ма и оружјем, незнајући да је то душевно болесно лице. Оскудица свести о овој стварној околности, учинила је те је код извршилаца створена лажна продстава у свести о самом делу, и држећи да врше допуштену радњу — ако се хоће баш и дужност — да ухвате разбојника, ма да то ово лице није било, учинили ово дело. Заблуда дакле о поменутој стварној околности: да је лице на које су извршиоци пуцали одбегли робијаш или разбојник, кога је слободно убити, т. ј. о елементу проузроковања последице, искључује у овоме случају сваку кривичност учинилаца и ништи криминалитет радње.

При свом том, ако се узме по горњем учењу *Ortvlan*-овом, да је озбиљност радње коју су извршиоци предузели у поменутом случају, налагала учиниоцима да се обавесте о самом факту, пре извршења, т. ј. да исти провере, испитају, онда би се могло наћи да ће у овоме случају имати *небрежења* од стране учинилаца, које им се може приписати у *кривицу* из *нехата* (culpa) и квалификовати као нехатна телесна повреда (лака или тешка, — § 181. каз. зак.), и они бити кажњени за исту.[1])

Као што се види из горњег примера у истом се врло јасно огледа тесна веза између ова два појма кривичног права: *заблуде* и *нехата*, и тешкоћа разграничити их у конкретном случају. У осталом, у пракси то је фактичко питање које судија има да реши с погледом на све околности скупа које прате дело. Процењујући ове околности, а имајући у виду шта се у теорији подразумева под ова два појма: *заблуда* и *нехат*, судија ће моћи увидети који од њих преовлађује у даном случају и према томе одлучити: да ли постоји стварна заблуда која потпуно искључује кривичност учиниоца или небрежење, нехат, који му се може приписати у кривицу и као таква казнити казном која је за дотично кривично дело (из нехата) прописана у казненом законику.

Ово питање има своје практичне важности, јер од његовог решења зависи хоће ли учинилац искусити казну у каквом конкретном случају, или ће бити ослобођен. С тога смо исто овде третирали у циљу његовог правилног решења и изложили горњи пример.

М. М. Станојевић.

---

[1]) *Éléments de droit pénal* par J. Ortolal, quatrième édition mise au courant de la législation française et étrangére par M. E. Bonnier. 1875. t. Стр. 169.

[2]) «Казнени законик пруски од 1851. и ако има«тира у великом броју својих одредаба француски «каз. законик садржавао је специјални члан (§ 44), — «то што не чини франц. каз. зак. — који се односи «на заблуду о делу; исто тако у казненом законику «аустријском од 1852 § 2. Члан 59. каз. зак. Северне «Немачке промулгован 1870. одлучује такође: да се «неће приписати учиниоцу кад их није знао, факта «и околности које се везују за легално стање дела «и које му отежавају карактер.

«Француски казнени законик није ништа рекао «у опште о незнању или заблуди у факту или у «праву.

«Што се тиче заблуде о факту неколике особене «одредбе могу се на њу односити, али се види да «се законодавац није руководио једним извесним и «владајућим принципом, и његове одредбе у овоме «погледу нису увек у закону од контроверзе или «критике. Међу тим, свуда где текст не чини сметње, «применићемо рационално правило, које је горе из«ложено.

«Што се тиче незнања о праву, оно остаје, без «икакве сумње, под владом општег принципа: да се «деликвент не би могао њим користити да избегне «кажњење; при свем том, судија у случајевима у «којима има овлашћење да се креће између *maximum*-а «и *minimum*-а или да има обзира на олакшавање «околности, могао би узети у обзир ово незнање као «нијансу индивидуалне кривичности, према приме«бама које смо учинили са рационалног гледишта». — *Ortolan*, стр. 169.

Г. Т. Живановић сматра ову заблуду као немогућу, пошто је према француским писцима постојање свести о противности *praesumptio juris et de jure* те се противно не може доказивати. „(Nul ne censé ignorer la loi»). «Основи кривичног права» I. Општи део. Стр. 199.

[1]) *Живановић*: «Основи кривичног права». I. Општи део. Св. 2. („*Нехат* је свест о узрочној вези између радње и последице (о последици своје радње, о проузроковању последице својом радњом) код извршиоца, и ако је он могао имати ту свест. Стр. 203.

[1]) У судској расправи овога случаја првостепени суд, пред киме је исти расправљан, правилно је узео: «да су оптужени с разлогом могли за повређеног мислити да је он неко опасно лице: разбојник или какав одбегли притвореник», само је ову околност — заблуду — збркао са праведном нужном одбраном, и налазећи да су оптужени из страха прекорачили границе нужне одбране», § 54. к. з. осудио оптужене по § 156. у вези са § 41. и 44, с обзиром «на гореизложену околност». Апелациони Суд исправно је ову погрешку првост. суда о прекорачењу праведне нужне одбране, из страха или препасти, али је он нашао: «да оптужени нису могли бити у «уверењу да је гоњено лице неки одбегли робијаш «или зликовац, који би их могао напасти, те се не «може ни претпоставити да су оптужени били пре«плашени, у заблуди или у положају нужне одбране «да оружјем одбију напад од повређеног или да га «онеспособе да их не би могао напасти», па је схвативши тако овај догађај осудио оптужене, т. ј. одобрио пресуду првост. суда како у погледу квалификације дела (§ 156. у в. са § 41. каз. зак.) тако и у погледу казне (једног на 2 месеца а другог на 3 месеца затвора).

По нашем нахођењу ни ова оцена овога дела од стране Апелац. Суда није правилна, јер признање оптужених о начину извршења дела и осталим околностима под којима је дело извршено, *у недостатку противних доказа* о томе има се узети онако како је исказано. Међу тим Апелациони Суд то није учинио и с тога је ова оцена погрешна по нашем мишљењу. Али без обзира на ову судску оцену самог факта, која се чини на основу процене *доказа*, питање које ми третирамо, као и сам пример, постављено је у хипотези: *да је сваки умишљај код учинилаца искључен и да нема никаквих факата, ни околности из којих би се он могао извести.*

УБИСТВА

(свршетак)

Трагови крви који произлазе од трећих личности.

Онај, који је позван да изучава трагове крви, и да их употреби за реконституисање механизма злочина и евентуално идентификовање злочинца, треба нарочито да пази да не помеша трагове крви од жртве или злочинца са крвним траговима који би произлазили од трећих личности.

Може се десити да ове личности дођу на место извршеног злочина пре иследника и на ово донесу крв на коју су раније наишли. Ови трагови могу се лако сматрати као да произлазе од жртве или нападача, и довести иследника до погрешних закључака. Услед овог, опет, могу наступити огромне заблуде. Лака сањ наводи један случај који најбоље показује опасност од ових заблуда. Приликом једног убиства нађени су отисци крвавих ногу почев од собе у којој је лежала жртва до собе позади ове у којој је спавало једно лице. Налазећи да су ови отисци доказ о кривици овог лица, иследник га стави у притвор. Доцније се, међутим, утврдило, да су отисци ногу произашли од лекара који је констатовао смрт, и који је, пошто је стао у локву крви, ишао у позадњу собу да тражи машине. Брижљиво испитивање трагова ногу, и истраживање личности које су их могле произвести доласком на лице места одмах по извршеном злочину, сачуваће иследника од ових заблуда.

Чување трагова крви.

Казали смо раније, да положај и облик крвних трагова треба да буду брижљиво фиксирани помоћу цртежа и фотографије. У извесним случајевима, међутим, потребно је, да се ови трагови, пошто су фиксирани, сачувају онакви какви су. Тако, кад год њихова природа није потпуно утврђена, они се морају сачувати и то са подлогом на којој се налазе у колико је то могућно. На овај начин омогућиће се у свако доба микро-хемијско испитивање.

Ако се трагови крви налазе на оделу, камењу, оружју и у опште на предметима покретним са релативно малом тежином, иследник ће просто конфисковати ове предмете. Овом приликом обратиће пажњу да се крвни трагови приликом преноса на оштете. Ако се н. пр. крвни трагови налази на држаљици какве сикире. треба око ове обавити неколико пута, са обе стране до крвавог места, пантљику од картона или дебеле хартије, тако да се образују два испупчена ваљка. Преко ових ваљака треба, опет, обмотати картон или дебелу хартију, и на овај начин заклопити део држаљице који је између њих. Хартију или картон око ваљка треба увезати канапом. На овај начин трагови крви биће потпуно покривени, а картон их неће додиривати. Ако се употреби мало чвршћи картон, ово паковање потпуно је сигурно чак и у оним случајевима кад се пакети шаљу железницом или поштом.

Трагови крви на штофовима (одело, креветски чаршави д т. д.) обично јако пријањају за места на којима су, те с тога се не треба бојати њиховог кварења, ако су спаковани тако да је отклоњено свако трљање. Међутим, у крвним траговима могу се налазити, као што смо видели, и разне стране материје, које су за подлогу прилепљене само осушеном крвљу, и које с тога лако могу отпасти и изгубити се. Да би се ово избегло, треба крваво рубље или одело приликом паковања раширити у кутији од картона потребне величине. Дно кутије треба обложити ватом, а ову покрити чистом белом хартијом од свиле. Ову хартију треба, такође, метнути врх сложеног одела, а претеклу празнину кутије испунити ватом или каквом другом сличном материјом, али тако да упаковане ствари буду довољно осигуране за време преноса. На овај начин могућно је заједно спаковати више објеката само их треба раставити слојем вате и листом хартије од свиле.

Ако интерес истраге захтева да се извесни крвави објекат покаже сведоцима преко нижих полицијских органа у циљу идентификације, треба овим органима скренути пажњу на важност крвних трагова да их не би оштетили.

У свом познатом делу Грос наводи један случај професора Шоненстајна, који најбоље доказује потребу пажљивог чувања крвних трагова. Нађен је један капут пун крви, али полиција није била извештена ни о каквом злочину. Капут је донет код Шоненштајна у циљу испитивања. После неколико часова он је изјавио иследнику, да је сопственик крвавог капута несумњиво мртав. И доиста, у једном крвном трагу он је био нашао једну кошчицу из уха, прилепљену за штоф крвљу. Ова кошчица доспела је на капут млазем крви. Присуство њено несумњиво је доказивало смртност ране. И доиста, сопственик капута, један џамбас, био је преко ноћи убијен у једној свађи. Да капут није брижљиво чуван и ношен, врло је вероватно да би се кошчица одлепила и изгубила.

Ако се трагови крви налазе на патосу, а злочин је притом важан, треба помоћу столара извадити крвава места. Трагове крви на гипсованом или окречном зиду треба прво фотографисати, а потом скинути помоћу платна за цртање. Ово платно треба преко њих прилепити помоћу гумирабике. Пошто се ова потпуно осуши, треба скинути платно повлачећи га, са једног краја, одозго на доле.

Крв на зеленом биљу (трава, лишће, дрво итд.) скида се врло лако пошто се ово биље исуши. Са овог разлога потребно је да се оно одржава у свежем стању у колико је год то могућно. Грос у овом циљу предлаже да се дрво пресече у корену и умочи у воду помешану са глицерином, или само у кречну воду. Ми смо правили опите са обема течностима и констатовали да је прва боља.

Трагови крви на земљи биће сачувани са грудвама земље. Треба само, пре него што се подигне земља, истерати из ње црве, ударајући штапом по земљи, поред крвних трагова.

Употреба паса.

Потребно је да на овом месту још поменемо и употребу паса за њушење крвних трагова. У извесним случајевима убиства у пољу, псето у истини може бити од користи за изналажење трага и откривање жртво или злочинца. Није, међутим, потребно, да употребљено псето буде баш полицијско. Свако добро ловачко псето може послужити овом циљу.

Овом приликом изјављујемо, да је корист од полицијских паса претерана. Дресирање њихово постало је спорт коме се, поред полицајаца, одаје и публика. Конкурси полицијских паса постали су свечаности спортмана, на којима ове животиње изводе праве циркусне продукције. Ми не одричемо да су полицијски пси, као чувари, врло корисни за агенте, и да их често могу корисно потпомоћи у хватању злочинаца који беже или их нападају, али за ово нису потребни пси дресирани за циркусне продукције. Зар није довољно да се псето покорава човеку?

Што се тиче откриња убица помоћу полицијских паса, ми смо врло скептични. У извесним случајевима ови пси одговорили су ономе што је од њих очекивано, али колико ли су пута покушаји насели! Није ли, шта више, опасно ово истраживање убице помоћу неодговорне животиње? Сећамо се убиства у једном од наших кантона, у коме је најчувеније полицијско псето, пошто је на месту извршеног злочина оњушило злочинчев траг, кидисало право на истражног судију. Да је у овом случају псето кидисало на кога гледаоца који није најбоље забележен код својих суграђана, ово би било довољно да на њега навуче озбиљну сумњу, а, може бити, чак и да га одведе у затвор.

По нашем мишљењу полиција, у место да губи време у дресирању паса, треба да пружи својим агентима обилну професионалну наставу. Рационално васпитање полицијских агената користиће, несумњиво, много више јавној сигурности но сви конкурси и сва дресирања полицијских паса. Пре него што васпитамо животиње, васпитајмо људе.

Додајемо још, да су злочинци са успехом искористили против полицијских паса стари трик опасних крадљиваца против паса чувара: они се прскају по оделу загрејаном мокраћом кучака, услед чијег их мириса пси не нападају, већ им се само приближују и њушкају их.

НАУЧНА ПОЛИЦИЈА И ПОЛИЦИЈСКА ТЕХНИКА

D-r Locard

Публикација Рајсове књиге[1] изазвала је у Италији доста живу полемику. Стојећи на гледишту, да препирке између људи он науке не треба распаљивати, ми бисмо ћутке прошли преко ове полемике кад би се она водила око приори-

[1]) Manuel de Police scientifque (Technique.)

тота каквог научног открића, или око првенства које школе, али пошто је овде питање о доктрини и општим принципима, то налазимо за потребно да и ми кажемо неколико речи:

Проблем, који је у питању, овај је: је ли умесан израз „*Научна Полиција*“, и да ли је оно, што Рајс и ми називамо „*Полицијском Техником*“, вештина која нема никакве везе са Криминалном Антропологијом? Рајс је то изнео и покушао да докаже, али професор Отоленги (Рим) побија веома жучно ово доказивање у двема својим брошурама: „*Una Polizia scientifica antiscientifica*“ и „*Police scientifique et Anthropologie criminelle*“, чији резиме гласи:

— Научна полиција — вели Отоленги — води своје порекло из радова Ломброза и његових ученика, пошто ни Грос са својом Криминалистиком, ни Бертилон са својом Антропометријом, нису никад претендовали на стварање нове доктрине. Ломброзо је, напротив, први почео мислити о примени нових открића на циљеве полиције, али не емпиричке већ научне, која би тада могла чувати много боље друштво од рђавих људи.

Ова иста мисао спроведена је и кроз *Полицијску Школу* (Scuola di Policia) још од њеног оснивања, т. ј. од 1902 год. У полицијској школи у Риму, не предаје се, дакле, *емпиричка*, већ *научна* полиција. Овим смо дошли до суштине питања. Ево шта вели Отоленги:

— Мени није само циљ да примењујем појединo нове методе личног описивања и истраживања, већ:

1. Да у свима полицијским службама поставим научну методу за основу истраживања; да свакој превентивној и репресивној функцији поставим, за основу, позитивно и дубоко познавање нормалног човека, а нарочито преступника. Поставити научну методу за основу истраживања у свима функцијама правосуђа, значи применити на њих експерименталну, и рационалну методу која је, први пут примењена од Галилеја, дала живот експерименталној науци. Примењена на изучавање моралног зла, метода ова створила је модерну Психологију, Психијатрију и Антропологију; примењена на полицијске функције, она је гарантија против свију заблуда које произлазе од превенције, субјективитета и сугестије; то је најбоља гарантија за откриће истине;

2. Да се ослонимо на битно проблеме Биологије, Психологије и Криминалне Антропологије, т. ј. да се води рачуна о законима људске природе приликом истраживања, испитивања и састављања рапората, и

3. Поставити за базу свима полицијским функцијама познавање човека, а нарочито човека злочинца, значи искористити све што нам пружају Антропологија и Психологија за успешнију превенцију и репресију злочина, као и за боље истраживање и надзиравање криваца.

Шта више, објашњује затим Отоленги, овако схваћена полиција изменице методе репресије, јер ништа боље не показује здраву филантропију као Криминална Психологија.

— Најзад, ако се жели права Научна Полиција, неопходно је потребно обратити се Криминалној Антропологији. Она ће нам показати праву методу изучавања којом треба ићи, и пружити најкорисније обавештења за познавање криваца.

Ево романског система. Познато је, међутим, јасно формулисано мишљење Рајсово о овом питању: „Криминална Антропологија — вели он — упознаје нас са чисто теоријским знањима о персоналитету злочинчевом са гледишта анатомског, биолошког и психолошког. Полицијска Техника ствара нам могућност да откријемо праве извршиоце злочина помоћу потпуно научних метода и практичног изучавања злочинаца и окривљених.“

Изгледа нам, да је овде проста игра речи, и да се два одлична професора не разумеју, јер говоре о двема потпуно различним стварима. Научна Полиција, онаква какву је дефинише Отоленги у цитираним редовима, јесте студирање које нас води познавању злочинаца. Полицијска Техника како је разуме и изучава Рајс у својој књизи, јесте *вештина* у откривању извршилаца кривичних дела. Између ова два појма постоји читава провала. Отоленги има право да говори о наукама, пошто је реч о Психологији и Физиологији; Рајс, опет, има право да говори о техници, пошто је реч о практичним методама за констатовање кривичне одговорности. Једина погрешка коју је учинио писац „*Manuel de Police*“ (Рајс) јесте та, што је употребио двосмислен (и у основи нетачан) израз „*Научна Полиција*“, пошто се у овој књизи говори искључиво о Полицијској Техници те је, према овоме, само њен поднаслов (technique) тачан.

Ми чак налазимо да нема потребе обарати тврђење Отоленгијево, да Полицијска Техника, онаква какву је описује и практикује Рајс, није ништа друго до емпиричка полиција. Ако се под изразом „*емпирички*“ разуме оно што проистиче из искуства, онда се мора признати да су и Судска Медицина, Терапетија, Игијена и у опште све медицинске науке у неколико емпиричке. Довољно је да нам италијански учитељ признаје, да Полицијска Техника почива на научним принципима, што ће рећи на експерименталним истраживањима. Шта више, ми још добро знамо, да је она само једна *вештина*, а не наука, и да овде није реч о непроменљивим законима и општим принципима од којих свака наука треба да је створена.

Ево, дакле, једног факта: Полицијска Техника и Научна Полиција две су разне ствари. Прва одбацује сваку везу са Криминалном Антропологијом, док друга улази у оквир ове науке којом је сва прожета. Отоленги хвали висину на коју се уздигла Криминална Антропологија; Рајс доказује практичну корист од Полицијске Технике. Ми налазимо да је ова полемика била једна добра ствар, јер је на чисто извела једну препирку. Захваљујући њој, избећи ће се у будуће многе конфузије и излишне дискусије. Од сада ће се знати, да је Научна Полиција изучавање окривљеног, и да је, пре свега, психолошка и биолошка.

Полицијској Техници остаје брига око изучавања материјалитета доказа. Научари ће анализирати стања душе рођеног и случајног злочинца, одређивати његов соматички тип, мерити његову опасност по друштво, одређивати степен његове одговорности и означавати терапична средства која треба предузети да би га вратили нормалном животу. Техничари, напротив, трудиће се да открију злочинце, изучавање место извршеног злочина, анализираће трагове и идентификовати отиске. У њихову надлежност још ће припасти вештачење рукописа, лажног новца и експлозива; они ће дешифрирати криптограме и изливати отиске ногу. Дивимо се првима; не презиримо друге.

Archives d' Anthropologie Criminelle, № 224—225/1912.

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

Тројица од ових Горо, Флорентин и Коко-Лакур, који су били од дужег времена затворени у Бисетру, тражили су непрестано да буду предложени. Они су говорили да су се променили и заклињали су се да ће у будуће живети часно од свога рада, то јест, од плате, коју им одреди полиција. Они су још из њиховог детињства почели чинити кривице и зато сам веровао да су тврдо решени да промене живот и да нико не би могао боље послужити него они, те потпомогнем њихову молбу и ако сам се помало бојао да не остану какви су, нарочито што су последња двојица већ били повратници; и молбом и наваљивањем успем те их пустише у слободу. Коко-Лакур, на кога се највише викало (њему се, с разлогом или без разлога, приписивало да је као тајни агент покрао сребро главном инспектору Вејрату) једини је био због кога се нисам кајао што сам у неку руку и за њега јемчио. Друга двојица брзо су мо приморали да их најурим, а после сам дознао да су издржали нову осуду у Бордо-у. Што се тиче Кока он ми је изгледао да ће одржати реч и нисам се преварио. Зато, што је био бистар а и учио је мало, одредим га, и био је у ствари, мој секретар. Доцније због неких прекора, које сам му учинио, он одступи са двојицом својих другова, са Декостаром, званим Прокирер и са неким Кретјеном. — Данас је Коко-Лакур шеф полиције сигурности и док се он накани да објави своје мемоаре биће свакако интересантно показати шта је почињо пре но што је дошао на место које сам ја тако дуго заузимао. Има у његовом животу доста ствари које га правдају, а у његовој коренитој поправци јавних разлога да не треба никад очајавати да се и пропао чо-

век не може поправити. Документа, на основу којих ћу исписати главне ствари из живота мога наследника, потпуно су истинита. Ево неколико података, које је оставио у Главној Полицији; отварам регистре и преписујем:

„*Лакур*, стар 11 година, станује у улици Лицеј, затворен у Тврђаву 9. нивоза, године девете, оптужен за покушај крађе, после једанаест дана осуђен од суда за поправку на месец дана затвора.

„*Исти*, затворен другог идућег преријала и поново одведен у Тврђаву; оптужен за крађу чипака из једног дућана. Истог дана пустио га је из затвора чиновник судске полиције другог кварта.

„*Исти*, По наредби Управника затворен у Бисотр 23 термидора године десете. 22. идућег флореала предат жандармерији да га води у Хавр.

„*Исти*, стар 17 година, познат крадљивац, више пута као такав хапшен; уписан по своме пристанку у војску у јулу 1807. године да служи у колонијским трупама. Предат жандармима да га одведу на одређено му место. Побегао са острва Ро исте године.

„*Исти*, Лакур, звани Коко или Луј, стар 21 годину, рођен у Паризу, јувелирски посредник, станује у предграђу Сен-Антоан, бр. 297. Додеден у Тврђаву 1. децембра 1809. године, оптужен за крађу. Суд за поправку осудио га је 18. јануара 1810. године на две године затвора, затим враћен министарству марине као војни бегунац.

„*Исти*, доведен у Бисетр 22. јануара 1812. године као непоправљив крадљивац. Доведен у главну полицију 3. јуна 1816. године".

Лакур у својој младости показује један жалостан пример колико велика штета може бити од рђавог васпитања. Све оно, што ја знам од његовог ослобођења, показује само да је Коко био веома даровит. Његов отац кројач и вратар у улици Лицеј није много бринуо за синовље прве дане, од којих често зависи судбина човекова. Зна се сигурно да је Коко растао, што кажу на рукама суседка, радница у радњи „Једнакост". Како је био љубак оне су га обасипале милоштом и нежношћу и у исто вр ме уливале му у душу притворство. У његовим првим данима ове су се готово једине бринуле за њега. стално су га звале к себи, он им је био забава, сиграчка, а кад оне нису имале времена за то, мали Коко је ишао у парк и тамо се мешао међу мангупчиће, који су поред дечјих игара држали стално и школу неваљалства. Васпитаван од ових девојака, учен од лоповчића. није потребно да кажем, какав је напредак Коко учинио. Пут, којим је пошао, беше примамљив. Једна жена, која се сматрала без сумње као позвана да га најбоље упути, прими га код себе: то је била нека Маршал, која је држала проститутску радњу на Италијанском Тргу. Коко је ту рањен добро, а а његова добротворка трућаше се да му развије и морално особине. Постао је врло љубазан; слушао је сваког и саживео се са свима потребама куће у којој су му и најмање ситнице било познате. Међутим млади Лакур је имао дане кад је могао изићи а он их је, по ономе што се зна, умео искористити: још пре дванаесте године он је био познат као један од највештијих крадљиваца чипака, а мало доцније његова честа хапшења извојеваше му прво место међу крадљивцима. Четири или пет година бављења у Бисетру, где је био затворен као непоправљив и опасан крадљивац, не поправише га ни мало, него и тамо научи чарапарски занат и још неке ствари. Умиљат, окретан, са пријатним гласом, са нежним лицем, он се допаде некоме г. Милнеру, који, осуђен на 16 година тешке робије, беше добио милост да остатак своје казне издржи у Бисетру. Овај осуђеник, који је био брат некога банкара из Анверса, не оскудеваше у знању и, да би имао ма какакво задовољство, он узе Кока за ученика и учио га је с вољом, јер Коко за кратко време научи и читати и писати готово правилно. Није Коко само г. Милнеру имао дуговати захвалност. За све време затвора, нека Елиза Немица, која је била заљубљена у њега, није престајала да га помаже. Ова девојка, која му је доиста спасла живот, добијала је од њега, кажу. само незахвалност.

Лакур је био човек који није имао више од пет стопа и два палца, био је плав и ћосав, малог чела, могло би се рећи ниског; имао је око плаво, али тамно, црте унутрашње, нос на врху врло мало црвен. То је једини дио његовог лица на који не беше пало бледило. Волео је много украсе и наките и имао је читаву збирку ланчева и андрмоља. У говору имао је доста најређих речи којима се намерно служио. Нико није био учтивији ни понизнији од њега, али на први поглед се примећавало да то нису манири доброга васпитања, то му је ћар од оних кицоша, који долазе у затворе и на она места која Лакур мора посећивати. Он је био врло окретан, а још више је имао чудновату лакоћу понизности. Тартиф, на кога је у ствари мало личио, није у томе био већи.

Поставши мој секретар он није могао да схвати како то да, због достојанства места које заузима његова „другарица", која је стално била пиљарица или праља, треба да нађе какво боље занимање. Поведосмо о томе разговор и он претпостави да напусти место. Постаде трговац и продаваше по улицама мараме. Али ускоро он се уписа у Конгрегацију и стаде под заставу Језуита; од тада г.г. Диплеси и Делово сматрали су га за свеца. Лакур је имао сву ону подобност која га је у њиховим очима требала порушити. Могу да докажем да га је приликом уласка у ново друштво исповедник сматрао за великог грешника и да му је одредио врло тешко испаштање, које је он потпуно издржао. За месец дана он је морао устајати у свануће и ићи босоног од улице Св. Ане до улице Колвер, где му је још једино било дозвољено да види своју жену, која је такође испаштала грехове.

По доласку г. Делово-а за управника Лакур је удвојио своју ревност; становао је у улици Захарија, али и ако је његова црква била Сен Северин, ипак је сваке недеље долазио на службу у цркву Богородице, где је се увек виђао са новим управником и његовом фамилијом. У томе се огледа добра воља Лакурова да се поправи, само је за жаљење што то није предузео пре двадесет година; али, боље је икад него никад.

Лакур је имао врло добру нарав и да није по који пут пио, нико не би знао да има какву другу страст сем да пеца рибу. Он је близу новог моста бацао своју удицу и полако свикао се овом мучаљивом послу. Крај њега је обично била његова жена која му је додавала мамац, који је умела вешто спремити. Лакур се бавио овим невиним задовољством и био је у друштву са La Majesté Britanique и са песником Купињи, кад су часници дошли да га позову: изасланици г. Делово-а нађоше га под својом Маријон и дигоше га од удице као што су изасланици римског сената одазвали Цинцината са плуга. У животима великих људи увек има неких ствари које се могу упоређивати; можда је и госпођа Цинцинатова у своје време такође продавала одело јавном жењскињу. Ту трговину води данас законита половина Лакурева, Али, доста је оволико о моме местозаступнику, да наставим о бригади сигурности.

У току 1823. и 1824. године она је узела највећи полет, број агената из којих се састојала био је се тада, по предлогу г. Паризо-а, попео на двадесет, па и на двадесет осам људи, подразумевајући ту и оних осам људи, који су били овлашћени да на друмовима држе, „трангофранго". Са тим малим бројем требало је надзирати више од две стотине пуштених робијаша и хапсеника у опште; извршити по четири до пет стотина хапшења по наредби управниковој или судској; прибављати обавештења; предузимати истраге свију врста; патролирати ноћу, тако често и зими тако тешко; присуствовати приликом ислеђења и испита које врше полициски чиновници; изналазити и испитивати разне скупове у вароши и око вароши; наћи се увек при излазу код позоришта, на улици, у предграђима и на свима другим местима где су се лопови и лупежи састајали. Какву су делатност морали показивати тих двадесет осам људи па да то све до ситнице изврше и да буду на свима местима у исто време.

Моји су људи то умели, а сам, сам опет, код њих изазивао и одржавао ревност и пожртвовање: ја сам им давао пример. Није било теже прилике где нисам лично присуствовао. И, ако су најчувенији злочинци били похватани мојим настојавањем, могу слободно рећи, не хвалећи себе, да сам најдрскије међу њима лично похватао. Као главни агент у полицији сигурности и као шеф бригаде могао сам се склонити у канцеларију, у улици Св. Ано, али ја, радећи врло много и врло корисно, нисам у њу долазио до једино да издам упутства и да примим

извештаје или да саслушам људе који су се жалили за крађе и очекивали да ја пронађем извршиоце.

До тренутка кад сам отишао у пенсију, бригада сигурности, која једино и треба да тражи кредит одобрен буџетом, јер се он за безбедност у главном одобрава, та полиција сигурности, није никада имала више од тридесет људи, нити је коштала више од 50.000 динара на годину, од чега сам и ја имао пет хиљада.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ГУСАРЕВА БАШТА

Непознати посетилац седе на столицу коју му показа г. Обержоа.

— Извините, господине, отпоче он, што сам толико навалживао да ме примите, и што Вам се представљам неказујући име, али ме на ово приморавају озбиљни разлози. У осталом, ја се никад не би усудио да овако поступам према коме другом човеку, који не би био толико интелигентан и часан као што сте Ви.

Г. Обержоа био је крупан човек од својих 50 год., богат и сујетан; становао је у једној лепој кући, окруженој великом баштом, у једној вароши на Западу, и сматран је за врло важну личност. Мистериозни увод његовог посетиоца, младог и коректног човека од својих 30 год., поласка му, али га, у исто доба, учини и неповерљивим. Он не одговори ништа, већ се отпоче величанствено хладити својом џепном марамом, јер се ово догађаше једног топлог летњег дана.

— Господине, настави непознати, сво у чему је ствар. У Вашој башти налази се један стари голубарник, чије приземље заузимају питоми зечеви, а таван дењкови сена (један од Ваших бивших баштована саопштио ми је овај детаљ). На крову голубарника налазе се два прозорчића који гледају у Вашу башту, а преко пута њих један широк отвор који гледа на суседну башту. Ја сам дошао, господине, да Вас умолим за одобрење (признајем, истина, мало чудновато, али од битне важности по мене), да ове и још две идуће ноћи могу кроз овај отвор посматрати суседну башту.

— Ви говорите о башти гусареве куће? упита г. Обержоа.

— Да, господине, пошто је већ тако називају. Надам се, да нећете одбити моју молбу ма колико да је чудновата. Ја вам је упућујем због неодољивих разлога, који морају остати у тајности. Ако ми је испуните, молим Вас да ми не постављате никакво питање.

Г. Обержоа оста ћутећи једно време. Необичан захтев непознатог изгледао му је веома подозрив, али је у исто доба и силно голицао његову радозналост. У суседној кући становао је, до пре неколико година, један мистериозни човек, који је живео потпуно повучен, у дивљој усамљености, са једним старим црнцем који га је служио, и који никад није говорио. О мистериозном човеку причале су се чудноватe историје; називали су га гусаремм и говорили да се обогатио злочиначким начином за време далеких путовања и злочиначких експедиција, и да ноћи проводи у бројању својих талира да би ућуткао грижу савести. По његовој смрти, пре три год., црнац је отпутовао и кућа је одмах изложена продаји, али нико не помишљаше да је купи. Сећајући се свију ових детаља, г. Обержоа наслућиваше врло интересантну историју, али из страха да се не компромитује, и у жељи да одбије захтев за који је налазио да је индискретан, борио се још против силне радозналости. Ова је, најзад, надвладала.

— Господине, рече он величанствено, изгледа ми да Ви говорите као поштен човек.

— Будите у то уверни господине, прекиде га други нагло; један поштен човек који је на прагу да постане жрт.... Али не, ја морам да ћутим....

Е, добро, настави г. Обержоа, ја пристајем да испуним Вашу молбу, али само под једним условом који је неопходан за умирење моје савести. Ја ћу бити поред Вас сво три ноћи и гледати шта посматрате да бих могао бити сведок Ваших акта. Ви ћете појмити да се и ја, с обзиром на тајну којом се окружујете, морам уверити да какав недопуштен покушај.....

Непознати у почетку учини један гест противности, али се брзо поправи.

— Господине, пјави он, имате право. Та обазривост достојна је Вашег карактера а и ја сам, у осталом, претпостављам да се Ви лично уверите да су моје намере поштене.

* * *

Око $11^1/_2$ часова у вече већ су обојица били на стражи. на тавану голубарника, који је био готово празан од сена. Г. Обержоа лично је отворио врата своме тајанственом посетиоцу и провео га кроз лепу, свежу и мирисну башту, али ни један ни други не уживаху у јединственој драži летње ноћи; непознати беше сувише заузет својим мислима, а г. Обержоа мучен радозналошћу. Помоћу лествица они се попеше у голубарник и отворише, не без приличне муке, већ натруо прозорски капак. Према нејасној светлости полумесеца суседна башта показа им се, кроз лишће и грање, дивља, напуштена. пуна травуљине и самоникли младица. У средини њеној налазио се један базен, до половине испуњен водом, мало даље од њега један сунчани часовник, а према овоме, до зида од ограде, један бунар. Нагињући се преко прозора могли су видети, с десне стране зид према улици, а с леве дугу и ниску кућу, сву похабану и обраслу бршљаном. Кућа ова ограничавала је башту.

Очекивали су ћутећи. На суседном торњу изби поноћ, затим један па и два сахата. Нико се не појави. Г. Обержоа заспа стојећи. Најзад и јутро обасја хоризонт.

— Господине, непознати тада мирно рече своме госту, изволте примите моје извињење и моју захвалност. До виђења до довече.

— До довече, прогунђа срдито г. Обержоа, и оде да спава пошто је претходно испратио непознатог.

Идућег вечера стражарење се настави са тавана голубарника. Једва је прошао један сахат, управо одмах по поноћи, кад два човека чуше, у тишини провинцијалске ноћи, лаки шум и подуже шкрипање. Врата од уласка у гусареву башту отворише се, и један човек нагло уђе.

— То је он, повуцимо се, шану непознати, сав узнемирен, на ухо г. Обержоу.

После овога они се мало повукоше у назад, сакривајући главе у сенци коју су бацале лиснате гране у околини прозора. Човек доле у башти иђаше обазриво унапред, носећи у руци једну малу мотику. Приславши је уз сунчани часовник, он извади из џепа један велики лист хартије, разви га и отпоче читати према светлости мале електричне лампе. После кратког времена он сави хартију и остави је у џеп, као и лампу, па се упути кући користећи се једино месечином. Окренувши леђа перону отпоче, од подножја басамака, корачати равномерно у правцу сунчаника. На дванаестом кораку заустави се и пободе у земљу један мали колац.

— То је ту! то је ту! бедник, он је нашао план.

Непознати у голубарнику, који изгледаше узбуђен у највећем степену, шчепа за руку г. Обержоа.

— Ћутите, за име Бога, чуће Вас, добаци му овај дрхтећи од узбуђења.

Али је човек у башти, судећи по свему, био и сувише заузет својим послом да би могао ма шта чути. Он се упути право зиду спрођу голубарника и дође до бунара. Пошто је окренуо леђа бунарској огради, одброја десет корачаји у правцу централног базена и забоде у земљу други колац. За овим опружи пантљику од једног коца до другог, одмери пажљиво трећину њене дужине и обележи добивено место једним парчетом дрвета. Ово место налажаше се тачно испод једног великог кестена. После овога он дохвати своју мотику, подиже пажљиво једну широку таблу бусена и отпоче ревносно копати. Непознати у голубарнику поче, међутим, нагло дисати.

* * *

Пошто је копао један сахат отприлике, непознати из баште изађе из рупе коју је почео копати, обриса зној са чела и стаде разочарано посматрати око себе. За овим поново узе план и прочита га према електричној лампи, после чега отпоче проверавати раније кораке и мере, које га доведоше на исто место. Изгледа да га је ово окуражило, јер енергично настави прекинуто копање. Одједном се зачу пригушен узвик. Некакав метални звук одјекну под гвожђем. Копач грозничаво закопа још неколико пута, а затим баци мотику и отпоче да вади земљу рукама. Видели су га како се, извадивши лампу из џепа, сагнуо да осветли на дну рупе оно што је био нашао. Узвикнувши од радости, искочи нагло из рупе и стаде играти сам за свој рачун, као неки лудак.

— Он га има, он га има, гусар! Он ме краде, он ме упропашћује, али ће видети с ким има посла!...

Непознати, поред г. Обержоа, изгледао је исто тако узбуђен као и човек у башти. Одједном овај последњи учини један по решан корак у скакању, услед чега посрте и паде колико је дуг; једна нога упаде му у ископану рупу. Без сумње с овом приликом тешко повређено, јер изађи један пртушен крик и, дигнув се, с тешком муком, седе на земљу држећи се једном руком за чланак повређене ноге и шкрипећи зубима. После неколико минута покуша да устане, али умало не паде. Са изразом немоћног гнева, и вучући се с тешком муком, он узе бачену мотику, врати се ископаној рупи и отпоче је затрпавати, недирајући у оно што је нашао. Он рађаше с муком и полако, задржавајући јецање које му бол изазиваше, и заустављаше се често ради одмора. Кад је рупа била скоро заравњена, он метну врх ње бусен са зеленом травом, расу далеко заосталу земљу и, бацајући овде онде отпало лишће и гранчице дрвећа, прикри сваки траг свога рада. За овим, нарамљујући у велико и ослањајући се на дрвеће, оде до бунара, баци у њега своју мотику, дође до уличних врата, отвори их и ишчезе онако исто тајно као што је био и дошао.

— Господине, рече тада г, Обержоу његов тајанствени гост, захваљујући Вама неће се довршити једна велика неправда. Ја сад знам све, и случај провиђења, који је прекинуо криминално предузеће коме смо присуствовали, даје ми потр бно време да га сасвим осујетим. Верујте у моју вечиту захвалност коју ћу Вам ускоро, надам се, моћи засведочити. Изговоривши ово, он се учтиво опрости и оде.

Г. Обержоа није спавао ове ноћи. По одласку непознатог, он остаде читав сахат седећи у својој башти, непомичан и изложен великој унутрашњој борби, рачунајући и правећи планове. За овим устаде и нађе чекић и један велики јексер, изађе полако на улицу осветљену слабом помрчином која претходи зори, дође до врата гусареве баште и закуца јексер у стару браву. Сигуран да од сад нико више неће моћи ући у гусареву башту, он се врати својој кући.

Овог истог јутра г. Обержоа је конферисао са својим нотаром.

— Гусарева кућа! да мени је поверено да је продам, одговори му овај. Она припада браћи Дипреј. Ви знате, то су два синовца мистериозног човека.

— Он им је сигурно оставио знатно наслеђе, примети г. Обержоа равнодушно.

— Боже сачувај. Цео свет веровао је да ће се наћи огромне суме. Међутим скоро ништа.. једва 4 до 5000 динара. Браћа су била ужасно љута и узајамно се оптуживали да су један другог покрали. Вратили су се у Париз завађени.

— Изгледа ми да сам их видео кад су били овде. Они су плави, зар не?

— Не, црномањасти, веома црномањасти. Стари има лорњон и пуне бркове. (То је мој посетилац рече у себи г. Обержоа); млађи је крупнији и носи браду (То је човек из баште помисли г. Обержоа, добро је). Овај последњи, настави нотар, дошао ми је пре три дана и тражио кључ од куће, а овог јутра отпутовао је возом у 10 часова. Пре одласка свратио је да ме види. Несрећник је толико угануо ногу да није могао крочити ниједан корак; морао сам сићи на улицу и разговарати с њим у колима. Он је тражио, и поред мојих примедаба, да се повиси продајна цена куће. То је лудорија, јер се ни за садашњу цену не налазе купци.

— Зашто? Кућа је лепа, а и башта би ми згодно дошла да увећам моју башту. Ја ћу је купити радо.

Изговарајући ово г. Обержоа је и против своје воље мало поцрвенио. Цела историја показа му се јасна као дан, док необуздана нада надимаше његово лакомо срце.

Нотар изгледаше изненађен.

— Вере ми, г. Обержоа, рече он, ја ћу бити очаран ако је доиста купите. То је у истини дивна кућа и ако цена.,.. Првобитна је била 10.000 динара, али ми је јутрос наређено да је не дам испод 30.000 динара.

— Тридесет хиљада динара! узвикну г. Обержоа скочивши са столице.

— Бога ми толико. То је претерано, али може бити да се озбиљним преговорима....

— Оно истина (г. Обержоа поново седе) земљишта постају скупа... И после, то је каприс. Ако ви имате овлашћење да је продате, ја је узимам.

Нотар беше веома изненађен.

— Господине Обержоа, рече он најзад, ја имам пуномоћије и с тога можемо свршити ствар кад год хоћете.

* * *

Кад је г. Обержоа добио кључеве (који су, у осталом, захваљујући њему били неупотребљиви) и тапију од куће, баште и свега што је она садржавала (г. Обержоа је нарочито тражио да ово последње уђе у тапију), он одану радосно, и стаде нестрпљиво очекивати ноћ, налазећи да је за његове операције потребна тајанственост.

Кад је било један час по поноћи, он сиђе у своју башту и, са мотиком на рамену, пређо, помоћу лествица, преко зида који га је растављао од нове сопствености. Без икакве муке нађе, под великим кестеном, место на коме је прошле ноћи копао лакоми истраживач, и отпоче свом силином копати за сопствени рачун. Радио је страсно више од сахата. Одједном његова мотика удари у неки мометални предмет. Пијан од неописаног усхићења он извади из земље једну кутију брижљиво затворену, на форму кутија које се употребљују за бисквите. Дочепавши је, побоже у правцу лествица, пређе преко зида, отрча у своју кућу и уђе у собу за рад, где се свали једва дишући. Уз стално лупање срца, узбуђенији но икад у животу, г. Обержоа исече жицу којом је кутија била увезана, подиже заклопац, изломи печат који је био на увезаном пакету, извуче једну белу кутију од лима и извади из ње велики пергамент, савијен у трубу. Он га разви и прочита:

„Рецепт

Браће Дипреј

да се стара кућа, која вреди 10.000 дин., прода за 30.000 динара.

Треба пронаћи каквог Обержоа способног да верује у закопано благо и готовог да га украде легитимним наследницима".

Г. Обержоа престаде са читањем. Он прво помодре, затим доби љубичасту боју, ухвати се руком за гушу и, кркљајући грчевито, као да је у ропцу, паде онесвешћен колико је дуг носем на рецепт.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

За решење сукоба између среског начелника и среског одбора у питању о председавању у одбору, није надлежан Државни Савет.

У среском одбору среза Т. покренуто је питање, ко по закону има да председава у одбору, срески начални к или срески члан окружног одбора?

Начелник срески нашао је, да по закону он треба да буде председник у среском одбору, а међутим чланови среског одбора били су мишљења да то право припада среском члану окружног одбора у см. чл. 103. закона о уређењу округа и срезова, јер по чл. 39. истог закона. срески начелник има само да позива срески одбор у седнице и да присуствује истим а не и да председава.

Налазећи, да према прописима чл. 151, 153 и 102. закона о уређењу окр. и срезова он има да председава среском одбору и да се према томе овде појавио сукоб између њега и среског одбора, срески начелник тражио је да се ствар пошље Државном Савету на решење, што је Министар Унутр. Дела и учинио према пропису чл. 137 правила о пословном реду у окр. скупштини, окружном одбору, среској скупштини и среском одбору.

Државни Савет нашао је, да за решење овога питања није надлежан, јер је он по члану 136 пом. правила надлежан да узима у оцену и решавање само спорна питања о надлежности среског одбора, у којима он неби био сагласан са среским начелником, а овде тај случај непостоји.

Одлука од 1 маја 1912 год. Бр. 4027.

Један случај у коме је полицијска власт с погледом на одлуку првостеп. суда којом је њена пресуда о казни поништена, донела решење без обзира на раније своје извршно решење по истој ствари.

Ф. Х. овд. ливац, обратио се био молбом Управи града Београда, да му дозволи употребу једног нафта матора од 4. коњске снаге у његовој радионици.

Одређена комисија нашла је да му се може дати ова дозвола, али да мотор тако утврди да не буде на досади суседима, као и да подизањем димњака отклони гасове које производи мотор.

После тога образована је и друга комисија, и она је нашла, да мотор није постројен према примедбама комисије те му с тога и рад не треба дозволити.

Како је Ф. Х. и преко ове забране пустио мотор у рад, због чега се његов сусед Ј. С. жалио кварту, одређена је и трећа комисија која је такође нашла, да је постављени мотор несавремене конструкције и са непотпуним сагоревањем те производи лупу која је на досади суседима.

На основу овога извештаја Управа града Београда донела је решење 17 септембра 1908 г. Бр. 37881. којим је Ф. Х. одбила од тражења употребе мотора у радионици.

Ово решење одобрио је и Министар Унутр. Дела а и Државни Савет.

Како је Ф. Х., и мимо ове забране продужио рад, кварт га пресудом својом Бр. 3964. казнио са 40 дин.

Првостепени Суд за Град Београд поништио је ову пресуду, налазећи да кажњени Ф. Х. тиме што није добио дозволу за рад мотором, није учинио кривицу из тач. 15. наредбе Управе града Београда од 26 јула 1902 г. Бр. 18324 која би била кажњива по § 326 крив. зак. на основу кога је кварт пресуду донео.

После тога, Ј. С. сусед обратио се Министру Унутр. Дела да се изврши извршно решење Управе гр. Београда и Ф. Х. забрани рад.

Решењем Министровим донесеним по овој представци одбијен је Ј. С. од овог тражења с тога што је полицијска власт решењем донесеним по примедбама првостепеног суда ослободила Ф. Х. сваке одговорности и тиме је ова ствар расправљена, и да према томе он сада не може наређивати Управи града Београда да ову радионицу затвори.

По изјављеној жалби, Државни Савет поништио је ово решење из ових разлога:

Кад је жалитељ у свом тражењу под Бр. 7054. навео, да је решењем Управе града Београда од 17. септем. 1908 год. бр. 37881 забрањено Ф. Х. ливцу овд. рад са нафта-мотором, и да је то решење постало извршно, јер га је одобрио Министар Унутр. Дела решењем својим од 7 октобра 1908 год. Пбр. 19418 и да је Државни Савет Министрово решење одобрио одлуком својом од 25 августа 1909 г. Бр. 4830. — онда је Министар био дужан да према чл. 27 Устава и § 304. грађ. пост. оцени и те наводе жалитељеве, па на основу свестране оцене свију навода и факата, која се у актима овог предмета налазе, да расправи тражење жалитељево, и нарочито, да покаже законске разлоге и прописе о томе: од каквог су утицаја одлуке првостепеног суда на основу којих је Министар донео своје решење, на право жалитеља, које му је признато извршним одлукама административних власти и да ли се те извршне одлуке административних власти могу сматрати као повређење, како по закону и опште признатом правном начелу, тако и с погледом на садржину судских одлука, јер је то главно и суштаствено питање у овом администрвтивном спору.

Одлука од 11 септембра 1912 г. Бр. 6219.

К. И. Б.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Петар Крстић, осуђеник Нишког Казненог Завода — чију слику износимо — побегао је. Родом је из Јабуковца, среза брзопаланачког, округа крајинског, стар 27 год., раста малог, очију угасито-жућкасто зелених, косе црне; од особених знакова има: на левом

образу за 1·5 см. од ока младеж величине просног зрна; на носу три младежа величине просног зрна; младеж мањав величине просног зрна за 4 см. у десно и испод десног угла уста; и у леву ногу ћопав.

Депеша Управе Нишког Казненог Завода Бр. 3410.

Милош Ћинђић, из Прекупца, притворени Прокупачког Првостепеног Суда, побегао је из притвора 10. тек. мца. Стар је око 35 год., црномањаст, средњег раста, има мале црне брчиће, у оделу је од загаситог сукна.

Акт Прокупачког Првостепеног Суда Бр. 25105.

Богољуб Михаиловић, див. келнер Михаила Николића, хотелијера код «Посавине» у Београду, проневерио је своме газди 92·75 динара, и побегао. Родом је из Чачка, стар 19 год., омален, смеђ.

Акт Кварта Савамалског Бр. 11324.

Анка. удова Милана **Петровића,** циганина, из Ржанца, округа пожаревачког, побегла је 7. овог месеца из притвора Краљевског Првостепеног Суда, у коме је било због опасне крађе. Стара је 64 год., омалена. пуна, округлих образа, у лицу роава.

Депеша Краљевског Првостепеног Суда Бр. 15057.

Душан Јоксимовић. из општине моравичке у срезу качерском (не зна се село). стар 21 год., плав, пун, извршио је 13. тек. мца једну крађу у Ваљеву и побегао.

Депеша Начелства Округа Ваљевског Бр. 12385.

Јордан Васић, осуђеник Нишког Казненог Завода, побегао је са осуде 14. овог мца. Родом је из Лесковца, стар 21 год., средњег стаса, очију зелених, косе црне. обрва смеђих, бркова плавих, брије се.

Депеша Управе Нишког Казненог Завода Бр. 3390.

Војислав—Драги Н... див. момак код г. В. Пеливановића, из Београда, проневерио 90 динара и побегао. Родом је из среза беличког (не зна се село), стар 34 год., средњег раста, црномањаст, има мале црне бркове, браду брије.

Акт Кварта Дорћолског Бр. 7671.

ПРЕДАО СЕ

Алекса—Александар Ђуришић, из Пребреза, среза прокупачког, који је решењем Начелства Округа Чачанског од 1. августа ове год. Бр. 4531 *оглашен за хајдука,* што је обзнањено у 30 броју нашег листа од ове год., предао се Начелству Округа Топличког 11. ов. месеца.

Депеша Начелства Округа Чачанског Бр. 12748.

УХВАЋЕН

Тодор Иванов, одбегли осуђеник Пожаревачког Казненог Завода, чију смо потерницу са фотографијом изнели у претпрошлом броју листа, ухваћен је 5 овог месеца у Београду, и стављен под истрагу због две опасне крађе које је извршио за време бегства.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије Уредник Душан Ђ. Алимпић.

БРОЈ 41. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 28. ОКТОБРА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

(ВЛАСНИК МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА)

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ЗА ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА" НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ

СЛУЖБЕНИ ДЕО

МИ

ПЕТАР I

ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ И ВОЉИ НАРОДНОЈ

КРАЉ СРБИЈЕ

ПРОГЛАШУЈЕМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА, САЗВАНА У РЕДОВНИ САЗИВ ЗА 1. ОКТОБАР 1912. ГОД., НА VII РЕДОВНОМ САСТАНКУ 10. ОКТОБРА 1912. ГОДИНЕ РЕШИЛА И ДА СМО МИ ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

ЗАКОН

о

измени и допуни о уређењу санитетске струке и чувању Народног Здравља

који гласи:

Члан 1.

Члану 9-том додаје се нова тачка 5, која да гласи:

Док постоји оскудица у лекарима и док сваки срез не добије најмање по једног лекара, а најдуже за време од шест година, може Министар Унутрашњих Дела примити у службу као среске, општинске и епидемијске лекаре изузетно и стране поданике, ако имају диплому доктора целокупног лекарства и поднесу доказе да имају права праксе у својој држави.

Лекарима под уговором може Министар поред плате одредити и додатак, према природи посла и месту у коме служе.

Члан 2.

Одобрава се поступак Министру Унутрашњих Дела после објаве мобилизације у смислу 1. члана овога закона.

Ове измене постају закон кад их Народна Скупштина усвоји и Краљ потврди.

Препоручујемо Нашем Министру Унутрашњих Дела да овај закон обнародује, а свима Нашим Министрима, да се о извршењу његовом старају, властима пак заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

14. октобра 1912. год.
у Врању.

ПЕТАР С. Р.

(М. П.)

Видео и ставио државни печат,
чувар државног печата
Министар Правде,
Д-р М. Полићевић С. Р.

Председник
Министарског Савета,
Министар Иностраних Дела,
Ник. П. Пашић С. Р.

Министар Финансија,
Д-р Л. Пачу С. Р.

Министар
Унутрашњих Дела,
Стој. М. Протић С. Р.

Министар Правде,
Д-р М. Полићевић С. Р.

Министар
Народне Привреде,
К. М. Стојановић С. Р.

Министар Грађевина,
Ј. П. Јовановић С. Р.

Министар
Просвете и Црквених Послова,
Љ. Јовановић С. Р.

Министар Војни
пуковник,
Рад. Бојовић С. Р.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА БЕОГРАД

НЕСЛУЖБЕНИ ДЕО

Организовање власти у ново-ослобођеним крајевима

После петвековног робовања дошла је најзад слобода; после петвековног безвлашћа наступили су ред и сигурност.

Наша браћа у Санџаку, Старој Србији и Македонији, до сада без икакве законске заштите и потпоре, на милости и немилости некултурних Турака и дивљих Арнаута, потпуно бесправно робље, дочекала су ево, захваљујући Свевишњему, да добију организоване и уређене власти, власти српске, које ће им осигурати оно што је сваком људском бићу најсветије и најдраже: личност и слободу, мир и спокојство, част и имовину. А колико су тек она жељна свега овога?

Требало је да падне хиљадама њихових глава од крволочних Арнаута и обесних турских зулумћара, за које у „културној" Турској нису постојали ни судови ни власти; требало је да хиљадама њихове браће иструне по турским томруцима само зато што су се Србима називали и српски осећали и мислили; требало је да својим рођеним очима гледају како им Турци и Арнаути бешчасте и онаказују најрођеније и најмилије; требало је, најзад, да њихова браћа из слободне Краљевине залију својом јуначком крвљу сваку стопу ослобођеног земљишта, па да у славној Душановој постојбини поново завлада његов Законик, који је подједнако штитио и господара и роба, и домородца и странца, и победиоца и побеђеног.

Време испаштања и искушења било је и дуго и тешко, али је и њему најзад дошао крај. Захваљујући победоносној српској војсци, у старим царским и краљевским градовима: Скопљу, Призрену, Расу и Жељгиљову вију се већ српске тробојке, и заповедају српски органи и српске власти.

За прве представнике власти у ново-ослобођеним крајевима Врховна Команда до сада је поставила:

1. Г. Михаила Церовића, начелника округа београдског — за округ Скопљански;
2. Г. Михаила Зотовића, начелника округа ужичког — за округ Ново-Пазарски;
3. Г. Тодора Станковића, народног посланика — за округ Приштински, и
4. Г. Ранка Трифуновића, члана Управе града Београда — за округ Кумановски.

Задатак првих полицијских старешина у ново-ослобођеним крајевима неће бити ни мало лак. Они ће имати да организују среске и општинске полицијске власти у новим окрузима; да заведу ред и сигурност у крајевима у којима је више од пет векова владала анархија, и у којима су власти само по имену постојале; да, тако рећи, из ничега створе камен темељац за потпуно правно уређење Нове Србије. Посао овај и тежак је и озбиљан, али смо ми уверени да ће њихова подобност и њихов патриотизам све савладати. Нека им је срећан и успешан рад!

СТРУЧНИ ДЕО

ДРЖАВИНА КОД ИЗВРШЕЊА

У закону је изрично казано да се туђе ствари не смеју узимати у попис за дужникове дугове (§ 471. тач. 1. грађ. с. пост.) и прописана је казна за чиновника који противно томе уради (§ 500. а. грађ. с. пост.). Али у пракси врло често се дешава да питање о својини ствари, које треба пописати, није јасно, и онда се спорне ствари имају пописати, а решењем расправити питање која ће од интересованих страна бити упућена суду да своје право докаже, јер полициска власт није судска власт и не суди о својини.

У том случају извршне власти долазе у прилику да решавају о државини пописаних ствари. Свега још један случај има кад извршна власт такође решава о државини пописаних ствари, а то је при самоме попису: да ли ће их одузети од лица код кога се налазе и предати стараоцу на чување под законом одговорношћу или неће (§ 466. б. грађ. с. пост.). Од државине зависи такође која ће страна бити упућена на парницу ако се неко јави да су пописане ствари његове а не дужникове.

Из овога се види колико је право дато у овом случају извршној власти; колико може бити непријатности за интересована лица при одузимању ствари и колика је грдна разлика да ли ће неко бити тужилац или тужени!

И приликом удејствовања забрана и приликом извршења наплате по осуди, законодавац је наредио да се пописана покретност, ако је у државини дужниковој, одузме од њега и преда одређеном стараоцу на чување под законом одговорношћу, ако стараоца има. Ако стараоца нема, законодавац предвиђа два случаја. Приликом извршења забране закон наређује да пописана покретност остане при дужнику (§ 406. грађ. с. пост.) а у случају извршења осуде, законодавац наређује власти да она стараоца постави и пописане му ствари преда на чување. (§ 466. б. гр. с. пост.).

Наше власти врло неједнако поступају у одлучивању да ли се извесна покретност налази у рукама дужника, да ли је у државини дужниковој, или се налази у државини другог лица, а баш то питање, у чијој је државини пописана покретност, треба одмах при попису расправити и онда не би нимало тешко било донети правилно решење о упуту на парницу у смислу § 466. б. грађ. суд. пост. То је у толико потребније што би извршна власт имала после једну сигурну основу за одлучивање при упуту на парницу.

Приликом одређивања права државине извршна власт има и право и дужност да цени све доказе које јој интересована лица подносу, али, тад извршна власт има да расправља и решава *једино о државини*. Сва друга питања, на пример, о својини, извршна власт не сме да расправља, јер није надлежна. Право извршне власти у овом случају је строго ограничено и она се има кретати само у одређеном кругу. Све друго што неке власти раде, потржући чак некад грађански законик, јесте само једна дангуба и неразумевање посла. Извршна власт, која не суди, не сме да се упушта ни у шта више него само у оно што јој је законом изрично дозвољено.

Неједнакост поступања наших извршних власти у питању одузимања ствари и упућивању на парницу долази поглавито од тога што оне нису увек начисто шта је то државина. Многи узимају обичну физичку везу између лица и ствари као доказ о државини. На пример, зато што извесно лице станује у истој соби, у којој су нађене пописане ствари, сматрају да то лице има државину тих ствари, и ако је оно дужник одузимају их и продају стараоцу. Други опет на сличан начин изводе да жена, ако је муж дужник, нема никад државину ствари које су у кући. — За потврду разноликог поступања могло би се овде навести безброј примера најразличитијих решења, па не само нижих власти, него и Министарства Унутрашњих Дела и Државног Савета.

Ево, шта за државину каже г. А. Ђорђевић у својој књизи *Систем Приватног (грађанског) Права*.

Детенција (придржина) значи да неко има какву (телесну) ствар у својој *фактичкој* или *физичкој власти;* значи фактичко стање да је нека ствар потчињена кругу или сфери власти каквога лица: дакле, само фактички или физички односај лица према ствари, без обзира да ли је та власт томе лицу и правно оправдана или није.

Државина значи да је нека ствар *у свој својој потпуности* потчињена фактичкој власти каквог лица и да ово има *вољу* или *намеру* да је искључиво *за самог себе има*, те да се њом ако и како хоће користи. Дакле, за државину треба двоје: *фактичка власт* (corpus) и *државинска воља* (animus).

И детенција (corpus) постаје државином кад детентор има *вољу* да ствар коју држи потчини *својој* искључивој *власти;* т. ј. кад детентор то што у истини држи *хоће за себе самог да има*. (в. § 198. грађ. зак.).

Према томе имају детенцију али немају државину, јер им недостаје државинска воља:

а.) *употребилац*. — § 372. гр. зак.

б.) *уживалац*. — § 374. грађ. зак.

в.) *послугопримац*. — §§ 582. и 583. гр. зак.

г.) *закупац*. — § 677. грађ. зак.

д.) *заложни поверилац*, који држи заложну покретну ствар. — § 307. и 317. грађ. зак.

ђ.) *чувар туђе ствари*. — § 569. и 571. грађ. зак.

е.) *заптивач* или *секвестор*. — § 581. грађ. зак.

ж.) *старалац узабрањених и обустављених ствари*. — §§ 405. и 424. грађ. с. пост.

Тако вели г. Ђорђевић, а кад власт буде начисто шта је државина неће јој бити тешко определити се при одузимању ствари и при упуту на парницу. Власт ће тад знати да дужник може имати код себе извесне ствари па да ипак нису у њ говој државини; онда ће такође знати да и жена дужникова, или његова деца, могу тако исто имати државину на стварима које се при дужнику налазе. Па не само то него и неко трећи, који не станује са дужником може имати државину на стварима које су код дужника.

Нарочито наше власти греше кад се државина доказује јавним исправама. Има их који таквим исправама негирају сваку вредност или се оглашују да нису надлежне за оцену тих доказа и упућују подносиоца таквих исправа на суд да доказује то што је јавном исправом као таквом потпуно доказано. Ако је јавна исправа поднота да докаже државину, власт мора да је призна као потпун доказ о ономе о чему гласи, а ко противно тврди, он мора ићи на суд да ту јавну исправу редовним путем поништи.

Могу ти докази бити удешени, нарочито спремани, али извршна власт није надлежна да то истражује. Грађански поступак, по коме извршна власт има да делује, формалан је закон, и, кад је испуњена форма, извршна власт мора да прими стање какво је; њој није задатак да истражује материјалну истину; то ни судови не раде при суђењу грађанских спорова. И кад, на пример, жена дужникова, приликом пописа покаже поравњење за доказ да је она сопственик пописане покретности, онда, ако она станује са дужником, што је увек законска претпоставка, ствари нису у државини мужа — дужника, већ у њеној, јер и она има фактичку власт над тим стварима и вољу да их држи у своје име. Неће ваљда нико тражити да жена своју имовину држи ван мужевљеве куће или да је нарочито издваја и закључава. У овом случају не може се узети претпоставка да је муж глава куће(§ 109. грађ. зак.) и да је све у кући његово, као што неке власти сматрају. — Тако исто дужник може имати туђе ствари у послузи, у закупу, на остави итд. Власт мора о свему томе да води рачуна и да не ствара ни себи ни другоме неприлике и излишне послове, и трошкове. Само у свима тим спорним случајевима извршна власт, зато што не суди о својини, треба да изврши попис покретности и да на тај начин обезбеди интересованим странама предмет спора, а после расправивши питање о државини да одлучи где ће пописано ствари остати (§§. 405. 406. и в66. б. грађ. с. пост.) и да у смислу §. 466. грађ. пост. реши која ће интересована страна бити тужилац.

Не могу се сви ови спорни случајеви навести јер се они јављају при самом раду, а „праксом" наших извршних власти они су постали још разноврснији. Но, кад власт буде имала пред очима да јој је у свима пом. случајевима задатак само да одреди државину и да се ова може доказивати, онда јој није тешко пронаћи пут и законито поступити.

Душ. Николић.

РАЗБИЈАЊЕ КАСА [1])

Разбијање каса готово је увек дело професијоналних и специјалних крадљиваца. У пракси се, истина, налазе с времена на време касе разбијене и од случајних крадљиваца, али су ове касе махом старог модела, које дају релативно слаб отпор. Кривци у овим случајевима готово су увек бив. браварски или металски радници, којима професијонално знање олакшава посао.

Модерне и старе касе.

Конструкција каса знатно се изменила у последње време. Модерне касе отпорне су у истој мери и према ватри и према насилном отварању. Њихов отпор поглавито почива у систему њиховог затварања и специјалној изради њихових челичних зидова. Материјал од кога су ове касе направљене првог је квалитета и веома отпоран према ватри и удару. То је често челик помешан са хромом.

Као што ће се доцније видети, модерне касе често се нападају топлотом те су с тога њихови конструктори — да би избегли растапање челика на високој температури — пронашли систем унутрашњег појачавања челичних плоча, које спречава, или бар знатно задржава, отварање касе чак и у оним случајевима кад је један део спољашње плоче пробушен растапањем. Ово се постизава помоћу челичних шипки, које су веома јако утврђене, на одстојању од по 5 см., на целој површини између унутрашње и спољашне плоче, пролазећи кроз празнину између њих. Празнина ова испуњена је материјом, сличном цементу, која је такође веома отпорна према високој температури. Заштита од топлоте појачана је, шта више, другом интервалом између средње и унутрашње плоче, испуњеном материјом која је рђав спроводник топлоте, као што је н. пр. азбест. Спољашњи део, изолисан растапањем, не може, дакле, пасти, и готово је немогућно извадити га чак и са најјачим инструментима. Да би се створио отвор треба растопити челичну шипку, али је за ову операцију потребна велика количина гаса, до које крадљивац тешко може доћи.

Према данашњим модерним касама, систем старих каса био је врло прост. И старе касе имају, додуше, зидове од челика и са интервалама, али спољашњи део, изолисан растапањем, пада, јер нема челичних шипки да га задрже. Шта више, и њихове браве биле су много простије од брава на модерним касама, и комбинације с њима нису се могле изводити тако потпуно као код модерних брава.

Касе старог система нису више заштићене од данашњих средстава за њихово разбијање. То су касе обложене танким челичним плочама, чија је унутрашњост испуњена дрветом. Браве су им тајне. Ове касе често се још налазе по трговачким кућама, па чак и по банкама и јувелирским радњама.

Данас фабриканти такође покушавају да заштите касе од насилног отварања, испуњујући их разним материјама, као што су; антитермит, антиладрон и т. д. Принцип овог заштићавања састоји се у растварању ових материја услед топлоте. Приликом покушаја отварања ових каса развијају се гасови који трују злочинце. Поједини фабриканти у Америци снабдевају унутрашњост својих каса нарочитим диспозитивима за одбрану. У овом циљу они на дно касе мећу цијанир-поташу у један, а сумпорну киселину у други реципијенат. На случај насилног отварања касе, специјални механизам отвара реципијенат са сумпорном киселином, која се преручује у цијанир-поташу, услед чега се одмах развија отровни гас који с места трује крадљивца чим га удише.

Отварање каса.

Отварање касе зависи, сасвим природно, од њене конструкције. Оне старог модела могу се отворити помоћу оруђа за обијање, без помоћи топлоте или електричне материје. За отварање модерних каса потребна су, међутим, ова последња средства.

Случајеви, у којима су касе биле отворене удешеним кључевима, врло су ротки у пракси. У овим случајевима крадљивци су обично чиновници или слуге покраденог, који су били у могућности да дођу до дупликата кључа.

Ако је каса сасвим старог модела, за њено разбијање довољни су, у већини случајева, чекић, клешта и длето. Длето се завлачи између крила врата и оквира, и забија чекићем. Танке челичне плоче не дају много отпора. Оне се искривљују и могу се ишчупати. Понекад крадљивци јаким ударцима чекића просто извале врата.

Одношење касе.

Пошто су операције око разбијања касе скопчане с лупом, која евентуално може привући пажњу суседа, то се крадљивци труде да разбијање касе врше на месту где се не морају плашити лупе и изненађења, и у овом циљу односе често касе на усамљена места, која су понекад доста удаљена од позорнице краће. За одношење тешких каса крадљивци не презају да и сама кола доведу пред опљачкану кућу. Тако је 26. августа 1901. год. каса једног париског јувелира, тешка 400 килограма, била однета из радње, и нађена тек после два дана на једном пустом терену, разуме се разбијена и испражњена. Новембра месеца 1902. год. из једног места близу Меца однета је каса у тежини 800 килограма; нађена је разбијена у околним пољима. Јула месеца 1908. год. између подне и два часа по подне, један опасан крадљивац однео је, из канцеларије Суда Добрих Људи у Лозани, малу касу старог модела, и разбио је чекићем у једној оближњој јаруги.

У једној фабрици, у околини Лозане, злочинци су изнели кроз прозор касу из бироа на првом спрату, спустили је помоћу ужета низ степенице и разбили је на једном празном плацу, на 100 м. од фабрике.

Ако у кући никог нема преко ноћи, крадљивци приступају одмах разбијању касе, пазећи при овоме да какав случајни пролазник не чује њихову лупу. Они полажу касу на какав застирач, обично на дебелу асуру или у опште на предмет који ће мање одјекивати од голог патоса. Најзад, да би смањили звук, они затварају шалоне, спуштају завесе и т. д.

Приликом разбијања касе једног железничког бироа у Лозани, крадљивци су положили касу на један застирач, овај одвукли до подрума и тек у њему приступили њеном разбијању помоћу чекића и длета. У овом случају крадљивци су потпуно познавали кућу и навике њених чиновника и млађих. Знајући да у бироу никога нема преко ноћи — а да би се уверили да ли су сви изишли — они су телефонирали око 9 часова у вече. Кад им се на телефону јавила жена која се старала о чистоћи бироа, најавили су да су погрешили телефон и молили су за извињење. У 11 часова поново су телефонирали, и овога пута нико им се није јавио. Сигурни да у бироу никог неће наћи, приступили су послу.

Касе данашњег модела, т. ј. касе средње величине које имају јувелири, бележници а понекад и мање банкарске куће, не могу се лако разбити помоћу чекића, клешта и длета, и ако нису најновије конструкције. Да би их отворио, крадљивац је принуђен да употреби нарочита оруђа и нарочиту методу. Он се обично труди да у блиндажи касе пробуши отвор који би био довољан да се из касе извади њена садржина, или да се скине брава и на тај начин отворе врата. У првом случају он напада касу на најслабијем месту, а у другом око браве. Оруђа, која у овом циљу употребљује, јесу: ручна тестера добро подмазана, сврдао, велики сврдао за бушење метала итд.

Оруђе за обијање.

Операција обијања касе састоји се у бушењу читаве серије рупа у њеној блиндажи, које су доста близу једна другој, и у вађењу делова блиндаже између ових рупа помоћу металне тестере или чекића. У првом случају ови се делови стружу, а у другом одваљују.

У једном покушају обијања касе нашли смо код једног од окривљених специјално оруђе, које је послужило за овај покушај. То је била једна челична круна, на чијим су ивицама били утврђени, помоћу шрафова, врло јаки челични зупци, слични зупцима великих тестера. У средини њеној налазио се сврдао, ушрафљен у једној гвозденој плочи, али се могао и демонтирати. Покретан рукама, инструмент овај вадио је из челичних плоча делове сферичног облика и правио отвор, који је био довољно широк за провлачење руке одраслог лица.

Пошто је ово било први пут да видимо овакво оруђе, то смо истраживали да ли се оно употребљује још за какве циљеве. Захваљујући љубазности професора Гроса, из Граца, сазнали смо, да се овај иструмент још употребљује у једној фабрици локомотива, у Букурешту,

[1]) Из дела Manuel de Police Scientifique (technique) од Д-р Р. А. Рајса.

за бушење челичних плоча у циљу постављања цеви за грејање. И ако је окривљени био ухапшен, ипак нам није хтео казати како је дошао до овог инструмента.

Дошава се понекад да крадљивци односе и модерне касе, и разбијају их на тенане помоћу чекића и длета. За овај посао потребно је дуго времена.

Употреба топлоте.

Ако крадљивац хоће одмах, на лицу места, да одвори модерну касу, мора употребити топлоту да би растопио дебелу и отпорну челичну блиндажу. Помоћу цеви, које спроводе топлоту, крадљивци секу парче блиндаже, растапајући га на високој температури. Ове цеви имају два резервоара са компримираним гасом: у једној је хидроген или ацетилен, а у другом оксиген. Гасови ови мешају се на самом месту упаљивања, које је специјалне конструкције. Произведени пламен врло је дугачак, шиљаст и веома високе температуре (2000 до 3000 степени). Али ова висока температура није још довољна да растопи плочу блиндаже у дебљини 20 м. м. Знатан део топлоте губи се услед ваздушног хлађења и особине челика да спроводи топлоту. Да би ово избегли, крадљивци прво загревају обичном топлотом место које намеравају напасти, па онда пуштају на њега чист оксиген. Челик, под извесним условима, сагорева сам, образујући, под утицајем оксигена, оксид гвожђа.

Ако је блиндажа веома дебела, обична цев за спровођење топлоте није довољна, те с тога крадљивац мора употребити тако звану Фушеову цев, која је дугачка отприлике 60 см. и код које је притисак оксигена 16 атмосфера. Овај огромни притисак буши челик загрејан обичном топлотом, бацајући га као капљице воде из извора. Помоћу Фушеове цеви може се добити топлота од 5000 степени. Никаква блиндажа не може противстати оволикој топлоти те би, према овоме, и најаче касе биле остављене на милост крадљиваца кад за њихово растапање не би била потребна толика количина гаса колика не може да стане у резервоар цеви.

За отварање велике модерне касе путем растапања потребно је отприлике 14.000 литара оксигена, па ипак добивени отвор није толико широк да би се кроз њега могла провући рука. Да би се уклонило, помоћу растапања, две браве са велике модерне касе, потребно је отприлике 60.000 литара оксигена, а за компримирање оволике количине гаса потребна је, опет, гвоздена цев у тежини од 1000 килограма. Поред овога, и сама операција око растапања блиндаже ових каса веома је дуга. Приликом проба у фабрикама инжињерима је требало 11 часова рада да пробуше само једну рупу.

Растапање помоћу електрицитета.

У циљу топљења каса злочинци су искористили и електрицитет. Ради овога, они касу за отварање доводе у везу са једном од цеви које служе за електрично осветљење собе, а другу цев са парчетом угља, од 3 см. у пречнику отприлике. Пошто се угаљ притисне на блиндажу, пушта се струја. Гвожђе се загрева и, мало по мало, кроз блиндажу се образује рупа. Овај начин растапања каса употребљује се само у извесним приликама и за релативно танке блиндаже.

Отварање каса помоћу експлозивних материја.

Најрадикалнија метода за отварање каса, пред којом су и најјаче касе немоћне, јесте она помоћу експлозивних материја. Експлозиви, који се за ово употребљују, јесу динамит и нитро-глицерин. Овај последњи употребљује се у Америци према обавештењима чувеног америчког детектива Пинкертона. Нама је непознато да је помоћу њега разбијена ма и једна каса у Европи.

Да би разбио касу динамитом, крадљивац моје у шупљину браве мали динамитски фишек, танак и што је могућно дужи, са капслом на слободном крају, коју крадљивац упаљује било помоћу фитиља, било помоћу електрицитета. Експлозија, која се производи у унутрашњости браве, потпуно је поквари, а понекад и ишчупа. Ми смо констатовали у једном случају разбијања касе помоћу динамита од једног италијанског анархисте потпуно ишчупавање браве док новац, који се налази близу браве, није ниуколико био оштећен експлозијом.

Звук експлозије релативно је врло слаб, а крадљивци га још више ослабе окружујући браву рубљем, јастуцима итд. и међући душек пред фасаду касе.

Свеколика акција експлозива манифестује се у унутрашњости браве, непроизводећи скоро никакав спољни потрес. У горепоменутом случају разбијања каса помоћу динамита видели смо да се флаша мастила, која је била на каси, није ни помакла у моменту експлозије. Круг прашине око ње био је потпуно неповређен.

Употреба динамита као средства за разбијање каса датира се од пре 20 година. Једна од првих каса у Европи, која је разбијена на овај начин, била је каса „*American Exspess*“-а, у Паризу.

Нитро-глицерин је још моћнији експлозив но динамит. Једна кап ове зејтињаве материје, унета у браву од касе и запаљена, у стању је да разруши браву. Ношење ове материје скопчано је, међутим, са опасношћу и због тога је, вероватно, и не употребљују европски крадљивци.

Интернационалне банде за разбијање каса.

Обијачи каса припадају обично интернационалним бандама. Чак се тврди, а и дневни листови доносили су, да данас постоје три удружења за разбијање каса, и то права удружења на акције, која имају своје директоре, инжињоре и т. д. Једно од ових удружења, удружење англо-америчко, има своју управу у Лондону; друго, удружење италијанско-француско, у Паризу, а треће у Цариграду и Кајиру. Тврђење ово не почива ни на каквом стварном основу, и пуштено је у свет од једног новинара жељног сензационих новости. Истина је само то, да се међу професијоналним опасним крадљивцима налазе индивидуе најразноврснијих народности. Као чланови свију интернационалних банди ове индивидуе упознале су се и удружиле у казненим заводима.

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

Ето то су стварни број људи и издаци бригаде сигурности. Са тако малим бројем и са тако скромним издацима ја сам ујемчавао безбедност у једној престоници од близу милијон становника; ја сам уништио сва злочиначка удружења и онемогућно их да се обнављају, и ако за ову једну годину, од како ја нисам у полицији, нису постала нова и нису се дешавало краће то је зато, што су *главни мајстори* испраћени у казнене заводе још док сам ја имао задатак да их гоним и требим.

Пре мене странци и паланчани сматрали су Париз као лоповску пећину, где је човек и дању и ноћу имао бити као на стражи, где је сваки појединац, ма како се чувао, био сигуран да ће платити своју добродошлицу. А за време моје није било округа где није сваке године извршено и више и тежих злочина него у сенском округу, у коме кривци никад нису остајали непронађени а још мање некажњени. Почев од 1814. године народна стража[1]) постизала је стално ове резултате. Нигде до душе њена будноћа није била ни нужнија ни знатнија, али се такође признати мора, да и поред ње, у време распуштања наше војске и пребегавања страних војника, кад у наше вароши, а нарочито престоницу, нагрну гомила рђавих људи, пробисвета и голотиње свих народа, *бригади сигурности* и њеноме шефу остајаше много за рад. Тако, исто, мислим да нећу рећи много, ако, на основу искуства које сам имао за време трајања народне страже кажем, да без ње не би било никакве безбедности. Међу њеним људима увек сам налазио интелегенцију, вољу за помагањем, слогу и пожртвовање за опште добро, што нисам никад опазио ни међу жандармима, чија се ревност огледала само у грубијанству пошто опасност прође. Ја сам у бригади сигурности створио толико примера и моји начини поступања неће бити лако заборављени, али ма каква да је умешност мога местозаступника, за све време док Париз не буде имао *грађанску стражу* неће се успети да се униште злочинци који се јављају у новим покољенима, јер је немогућно надзирати их свуда и свагда

[1]) коњичка жандармерија Пр.

у исто доба. Шеф полиције сигурности не може бити свуда а ниједан од његових агената нема сто руку као Бријареј[1]). Прелиставајући новине човек се ужасава од грдног броја крађа са разбијањем које се дешавају сваке ноћи, а међутим новине не дознају ни за једну десетину од њих. Изгледа скоро као да се на обалама Сене настанила нека насеобина робијаша. Трговци у најживљим и најнастањенијим улицама не усуђују се више спавати. Парижани, који не смеју ни из куће да се мрдну, а камо ли да куда пођу, говоре само о прескакањима, о вратима отвореним удешеним кључем, о опљачканим становима итд. итд. а међутим ми смо у доба кад су те несреће у опште најмање. Шта ће бити кад дође зима и кад престане рад па беда нападне један велики број људи? Јер, у пркос тврђења неких државних тужилаца, који се силом праве да не виде оно што се око њих дешава, беда изазива злочине. И беда, у једноме друштву рђаво уређеном, није божја казна од које се може сачувати, па чак и кад су људи вредни. У доба кад су људи били врло ретко настањени моралисте су могле рећи да су само лоштине изложене да умру од глади, али данас је све друкчије, и ко загледа, брзо ће се уверити, да не само нема рада за све него да се још и наградом за неке послове не могу подмирити ни најнужније потребе. Ако прилике заиста дођу тако тешке као што се може предвидети, ако трговина застане, ако индустрија не могадне наћи нову потрошњу за своје производе и ако се потрошња смањи у оној мери у колико производња напредује, како ће се излечити једно тако велико зло? Нема сумње било би боље помагати сиротињу него сањати о начину како да се спрече последице њиховог очајања; али не могући чинити боље не треба ли и пре кризе обезбедити јаван ред? и чиме се он боље може обезбедити него установом једне грађанске трупе која у име једнакости и поштења бди и ради без престанка? Да ли је боље установити једну тако отмену тако племениту установу, које се круг може проширити и сузити по вољи, или установити трупе агената које ће отпуштати одмах чим се поверује да се може без њихове помоћи? Требало би не знати да је полиција сигурности до данас рекрутована из затвора и казнених завода, који су као основна школа и расадник крадљиваца. Употребите такве људе у већем броју и пробајте да их отпустите пошто су сазнали полициска средства, они ће се вратити старом послу са још више изгледа на успех. Сви они, које сам од мојих помагача отпустио, потврдили су то. Чак ни чланови моје бригаде, а она је цела била састављена од људи осуђиваних, нису били постали неспособни за послове који су у супротности са поштењем; могао бих истина навести неколико којима сам без устезања и без признанице поверавао знатне суме, чак их нисам ни бројао, али такви су агенти били у мањини; а то ће рећи да је ту било мање поштених људи, сразмерно броју, него ли што их има у другим редовима, којима је часно припадати. Видео сам бележнике мењаче, банкаре који су проневеравали указано им поверење и готово весело подносили су бешчашће у које су падали, а међутим, видео сам једног од мојих потчињених, једног бившег робијаша, који је се убио зато што је прокоцкао пет стотина динара који су му били поверени. Могло би се забележити у берзанским аналима још много сличних случајева, али... Него, није овде место да браним бригаду сигурности са једног гледишта које је страно за њену службу. Ја сам само хтео да докажем штету од знатног броја шпијуна, а та штета излази из свега онога што сам рекао, чак и да оставимо на страну морал народа кога на тај начин пуштамо да се мири мишљу да је свака осуда само шегртовање и средство да се дође до сигурног ужитка, а полиција да није ништа друго до инвалидски дан за осуђенике.

Права вредност мојих мемоара почиње тек од установе *бригаде сигурности*. Можда ће ми неко замерити да сам дуго забављао читаоце мојим личним стварима, али је било потребно да се зна кроз какве сам тешкоће морао проћи док сам постао Херкул, коме је било одређено да треби земљу од страшних наказа и да почисти Еугијеву шталу. Ја нисам постао одједном, ја сам текао каријеру посматрањем и дугим искуством. Показао сам већ неколико примера, из којих се види да умем радити, али ћу тек изнети моје радове; видеће се труд, који сам морао улагати, опасности које сам сретао, лукавства и вештине које сам употребљавао да бих испунио свој задатак у свој његовој ширини и да бих од Париза начинио најсигурнију престоницу на свету. Изнећу средства којима се служе крадљивци и показаћу знаке по којима се могу познати. Описаћу њихове обичаје, њихове навике, њихов језик, њихово одело, а крадљивци, према „послу“ који раде, имају и одело. Изнећу мере за уништење превара и спречавање страшне вештине свих оних варалица и мањих трговаца, који и ако постоји Света Пелагија[1]) односе сваког дана милионе правој трговини. Показаћу мајсторију и лукавство свих варалица који пљачкају људе. И још показаћу најглавније међу њима стављајући им жиг на чело по коме ће их свако познавати. Изређаћу разне врсте злочинаца почев од убица до обичних лупежа и поделићу их у категорије које су корисније него што су категорије Бурдонсове[2]). Показаћу часним људима све замке, које им се могу наместити и навешћу криминалистима разне изговоре помоћу којих кривци често успевају да обману судије.

Обелоданићу погрешке нашега кривичнога ислеђења и оне, још веће, у нашем казненом систему. Захтеваћу измене, ревизију и усвојиће се оно што будем тражио, јер ће разлози бити убедљиви. Предложићу знатно побољшање у управљању са затворима и заводима, и, како ја осећам јаче него други невоље мојих бивших другова, метнућу прст на рану и бићу може бити срећан да законодавцу дам податке на основу којих ће се моћи ублажити њихова судбина. У сликама колико разноликим толико и новим показаћу оригиналне црте неколико друштвених редова који се још отимају од цивилизације, или боље, који су изашли из њеног круга с намером да живе пород ње и од онога што она има рђавога. Изнећу верно физиономију ових последњих редова, доказаћу како је потребно преуредити неке установе и поправити навике читавог једног дела народа, који сам ја имао прилике познати боље него нико. Задовољићу љубопитство у сваком погледу, само што то није главни циљ који сам себи поставио, него да се покварености смањи, да нападаји на својину буду ређи, да проституција престане бити нужна последица извесних несрећних прилика, да развратности, којих су учиниоци заклоњени од законске казне, нестане једном или бар да не буду сталан предмет скандала за човека који схвата потребе природе и зна их поштовати. Овде зло долази озго и да би се уништило треба напасти друштвене врхове. Отмен свет је заражен овом губом која у последње време нагло напредује. Кад човек погледа имена записана на листи ових модерних Сарданапала не може се уздржати а да не оплакује људску слабост, а још та листа помиње само оне у чије се неприлике и полиција морала умешати.

Међу публиком је распрострањено да нећу да пишем о политичкој полицији; писаћу ја о свима могућим полицијама, почев од језуитске до дворске; почев од полиције за заштиту морала до дипломатске полиције (шпијунаже за рачун трију великих сила, Русије, Енглеске и Аустрије). Извећу све велике и мале точкове оних машина које су увек спремне, не на корист општега добра, него за рачун онога који их подмазује, а то ће рећи за рачун сваког онога који располаже новцем. Јер, који каже политичка полиција, каже установу створену и одржавану жељом да се неко обогати о трошку владе која се плаши; који каже политичка полиција, каже тако исто потребу да буде уписан на буџетску партију за поверљиве циљеве, или потребу да добије какво тајно место на каквом фонду, који је често незаконито установљен; каже, потребу извесних чиновника да се покажу неопходни и важни представљајући државу у опасности; најзад потребу пљачкања на рачун једне гомиле пробисвета сплеткароша, коцкара, пропалица и т. д. Можда ћу успети да покажем неисправност оних сталних агената одређених да спречавају атентате, који се дешавају само у великим размацима времена, да спречавају злочине које нису могли никад предвидети пре но што се десе, или тек онда, ако су и они сами били у завери. Све ове ствари изнећу без поштеде, без страха, без страсти;

[1]) Див из митологије. Пр.

[1]) Затвор који данас не постоји. Пр.

[2]) Шеф Шуана, а после народни посланик. Пр.

казаћу праву истину било да говорим као сведок, било као лице, које је радило.

Од увек сам политичке шпијуне мрзео са два разлога: прво, што су ако не врше своју дужност, лупежи, а ако је испуњавају, што зависи од личности, они су разбојници. За време моје службе имао сам веза са већином од ових плаћених шпијуна, познавао сам их посредно или непосредно; именоваћу их све... то могу, нисам учесник у њиховој срамоти; ја сам само видео њихова лица и наличја. Знам са каквом снагом полиција ради. Запазио сам и показаћу како се мора бранити од шпијуна, како да се изиграју и како да им се покваре њихови гадни и рђави планови. Ја сам све посматрао, све чуо, ништа ми није промакло; а они који су ме омогућили да све чујем и видим нису били проказивачи, пошто сам ја био старешина једног полицијског одељења те су могли мислити да сам један од њихових; зар нисмо црпели исту касу?

Надам се да ће ми се веровати, јер сам досад учинио неколико признања, која ме понижавају, да бих, кад би био посвећен у политичку полицију, изнео све без обзира. Новине, које нису увек добро обавештене, тврде да су ме виђали у разним скуповима, да сам са мојом бригадом дејствовао за време јулских нореда, приликом сахране генерала Фоја, приликом годишњице смрти младога Лалмана, да су ме видели у школи права и медецине итд. Многи су ме доиста видели свуда где је било гомиле. али шта је се могло отуда закључити? Да сам тамо тражио лопове и лупеже, јер је било вероватно да ће тамо доћи да „раде". Ја сам гонио сецикесе без обзира да ли су или нису присталице Устава; чикам да ми се покаже макар и један од ухапшених за бунтовничке узвике који је међу онима, који су га затворили, познао кога од мојих агената. Нема апсолутно никакве мешавине између политичког шпијуна и тајног агента који гони лопове. Њихови су делокруги потпуно подвојени: први треба само да има потребне храбрости да хапси поштене људе који се нимало не одупиру, а храброст другога је сасвим друкчија: разбојници нису тако послушни. Прилично је се распрострло веровање да ме је један сакација познао међу студентима који нису хтели ићи на предавања професора г. Рекамије-а и да су ме студенти хтели убити, али та је повика била без основа. Доиста је један шпијун био опажен, грђен па чак и бијен, али то нисам био ја, а признајем да ми је то мило. Али, кад сам се после нашао у средини ових младих људи, који су учинили ту погрешку, ја се нисам устезао да им кажем своје име. Они су одмах схватили да Видок не може ништа имати против синова честитих фамилија, који не краду ни косе ни сатове. Кад сам дошао међу њих држао сам се тако да им не чиним никакву непријатност и они су увидели да нисам имао задатаак да их и иначе огорчене кињим. Најзад, ја понављам ни бунтовнички узвици, ни други преступи у мишљењу нису били мој посао и многи су у мом присуству изговарали најбунтовније речи али ја нисам сматрао да је моја дужност да и о томе водим рачуна.

Политичка полиција нема сталних трупа, она има увек за велике прилике „добровољце", плаћене или без награде, који су готови да јој помогну. У 1793 години она је пустила Септембристе[1]) те су изашли из подрума и вратили су се тамо тек после покоља. Они што су 1827 год. поразбијали прозоре и пробали снагу у крвопролићу у улици Сен-Денис, нису вероватно били из бригаде сигурности; ослобођени суђеници нису оно што је најгоре у Паризу. Они не пристају на све што се од њих може захтевати; ја се за то позивам на г. Делавоа. Моја улога у политичкој полицији ограничава се на извршење неколико наредаба краљевског заступника или министра, које би биле извршене и без мене, а међутим имале су све услове праведности. Никаква људска сила, нити каква награда, нису ме могли навести да радим нешто што се не слаже са мојим назорима и мојим осећањима. Вероваће ми се да истину говорим кад се сазнају мотиви због којих сам напустио службу коју сам вршио петнаест година; а кад се дозна извор и узрок оне смешне измишљотине да сам требао бити обешен у Бечу због покушаја убиства Наполеоновог сина; и кад будем казао с каквом ми се језуитском намером приписује измишљено хапшење неког лопова, који је косанћим био ухваћен иза мојих кола у часу кад сам пролазио преко трга Бодоаје.

Пишући ове мемоаре ја сам се прво био одлучио да водим рачуна о обазривости коју ми препоручује сам мој положај: то је било мудро. Јер, и ако ми је казна опроштена још 1818. године, ипак сам могао имати неприлике са административним строгостима; опроштај који сам добио, није био судски уважен пошто нисам могао обновити ислеђење, и власт, која је по томе још била у власти да надамном врши самовољу, могаше ме натерати да се кајем ако би моја открића прелазила границе наше уставне слободе.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Једном дат пристанак на састав изабраног суда, једна парнична страна не може доцније опозивати.

Р. М. као пуномоћник извесног Т. из Ниша, обратио се начелнику среза Н. и молио га да састави изабрани суд који ће извршити подолу једне њиве, између његовог властодавца и М. и Ђ. браће Илића, наводећи, да их је раније изабрани суд делио, али да је пресуда тог изабраног суда решењем прв. суда од 1895 год. поништена била зато, што је се изабрани суд упустио у пресуђење о својини као ненадлежан.

М. и Ј. изјавили су да не пристају на састав изабраног суда пошто немају ништа да деле са властодавцем молитељевим.

Начелник срески решио је под 22 фебруаром 1911 год. Бр. 3745 да има места саставу изабраног суда за поделу пол. њиве, јер је овде случај из § 434 грађ. пост. одређујући у исто време другој парничној страни судије, пошто она није хтела да их бира.

Ово решење поништило је начелство окружно, налазећи да саставу изабраног суда има места само онда кад се парничари сложе на исти или кад су судом на изабрани суд упућени као и у случају предвиђеном у § 434 грађ. пост., а овде није ни један од ових случајева.

По овим примедбама начелник срески поступио је и донео решење: да нема места саставу изабраног суда пошто се парничне стране о томе нису сложиле, нити су на то упућене одлуком надлежног суда.

Начелство окружно и Министар Унутра. Дела, одобрили су ово решење среског начелника.

Ну Државни Савет, коме је жалба изјављена, нашао је: да решење Министарства не одговара закону са ових разлога.

Из решења начелника среског од 12 јула 1912 г. № 1847 и Првостепеног Нишког Суда од 27 септембра 1895 № 11663. види се, да су се парничари сагласили на изабрани суд о деоби спорног имања, и да их је изабрани суд делио, но да је Првостепени Нишки Суд пресуду пом. суда поништио, што није судио о деоби већ о својини спорне земље зашта није био надлежан, те је тиме прекорачио границе дате му власти, и наредио да парничари саставе други изабрани суд ради деобе ове земље. Кад то стоји, онда је неуместан навод начелника среског у решењу од 25 јула 1911 г. Бр. 13128 да саставу изабраног суда нема места, што се парничари на исти нису сложили, и што нису на то били упућени одлуком суда.

Према овоме, а на основу § 437 грађ. пост. ранији пристанак парничара на састав изабраног суда обавезан је за обе парничне стране и сада не могу бранећи се Илићи од тога одустати.

А како су овде испуњени и остали услови из §§ 433. 434. 436, 437 и 438 грађ. пост. то је жалилац погрешно одбијен од свог тражења.

Министар Унутрашњих Дела није усвојио ове примедбе, налазећи да је његово решење правилно и на закону основано, пошто у овом случају нема потребне сагласности парничних страна за изабрани суд, која би одговарала у свему наређењу из § 436 грађан. поступка.

Државни Савет остао је при првом свом посматрању и решење Министарства поништио.

Одлука од 11 октобра 1912 г. Бр. 7377.

К. И. Б.

---

[1]) Разбојници, који су учествовали у означеном покољу. Пр.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Тихомир — Тиосав Марјановић, родом из Стрмова у срезу рачанском, одбегли осуђеник Београдског Казненог Завода, побегао је из притвора среза јадранског, у коме је био због више опасних крађа. Стар је 23 год., средњег раста, смеђе косе, жућкасто-зелених очију; од особених знакова има: а) белегу од посекотине у облику праве линије, правца хоризонталног, величине 1 см., за 1·5 см. испод корена левог кажипрста; б) младеж у величини пшеничног зрна за 2 см. испод грла; в) белегу од посекотине, у облику праве линије, правца хоризонталног, величине 2·5 см., на репу десне обрве, и г) белегу неправилна облика, величине 3/2·5 см. на средини превоја леве стопале.

Депеша Начелника Среза Јадранског Бр. 24313.

Душан Ђокић и **Милан Ил. Пешић**, осуђеници Нишког Казненог Завода, побегли су 18 овог месеца са осуде. *Душан* је родом из Лесковца, стар 28 год. стаса омањег, косе црне, лица дугог, обрва извијених, очију смеђих, бркова танких. Осуђен је био од Лесковачког Првостепеног Суда на 3 год. робије због покушаја убиства. *Милан* је родом из Равне Реке, стар 26 год., средњег стаса, смеђ, очију граорастих, бркова малих и жутих; Врањски Првостепени Суд осудио га је прошле године на 4 год. робије због опасне крађе.

Депеша Нишког Казненог Завода Бр. 3420.

Петар Гајић, по народности Бугарин, средњег стаса, сувоњав, црномањаст, очију сивих, косе плаве, извршио је у Београду једну опасну крађу и побегао.

Акт Кварта Варошког Бр. 14672.

Марин — Дину Динуловић, осуђеник Нишког Казненог Завода, побегао је 22. тек. мес. са осуде. Родом је из Брзе Паланке, циганин — коритар, стар 23 год. стаса омаленог, плав, очију плавих и избуљених.

Депеша Управе Нишког Казненог Завода Бр. 3444.

Сава Р. Стефановић, слуга, родом из Врање, повисок, очију смеђих, косе црне, извршио је крађу у Београду, и побегао.

Акт Кварта Дорћолског Бр. 7783.

НАЂЕН ЛЕШ

У општини престрешничкој, у планини Јастрепцу, а на месту званом „Добра Вода“, нађен је 20. овог месеца леш непознатог лица чију фотографију износимо. Полицијским увиђајем и лекарском секцијом утврђено је, да је непознати убијен сикиром — преклан са обе стране врата, а и по глави и лицу има неколико удараца.

Акт Начелника Среза Прокупачког Бр. 18959.

КРАЂА СТОКЕ

Николи Милошевићу, служитељу пожаревачке поште украден је, ноћу између 12 и 13. овог месеца, *коњ*, матор 6 год., длаке алатасто-риђе, цветаст, брњаст, без жига и роваша. Са коњем су украдена и једна *коњска кола*, обојена жутом бојом, као и половни амови.

Депеша Градског Пожаревачког Суда Бр. 11857.

Живојину Ликићу, из Ратине, украдена је *ждребица*, матора $1^1/_2$ годину, длаке алатасте, у леву предњу ногу путаста.

Депеша Начелника Ср. Жичког Бр. 15035.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

Књига:

„ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА“

готова је и може се добити како код потписаног, тако и код свију књижара у Београду.

Пошто је књига изнела 55 штампаних табака, више дакле 30 штампаних табака од онога, што је позивом на претплату обећано, па је придодат и регистар, то је цена књизи повећана од 5 на 8 динара, како би се покрили трошкови око штампе.

Књижари у унутрашњости могу добити књигу на доплату са 20% рабата, ако поруче најмање десет књига.

Појединцима ће слати такође на доплату.

Димитрије С. Калајџић
окружни начелник у пензији
«Његошева» бр. 71.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије

Уредник **Душан Ђ. Алимпић.**

БРОЈ 42. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 11. НОВЕМБРА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

(ВЛАСНИК МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА)

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА" НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за начелника прве класе округа подринског Косту Јанковића, јавног правозаступника из Лесковца, и

за начелника четврте класе округа моравског Петра Банџића, начелника исте класе округа подринског, по службеној потреби.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 30. октобра 1912. год. у Скопљу.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Мидутин Пећанин, начелник четврте класе округа моравског, на основу § 70. закона о чиновницима грађанског реда стави у стање покоја с пензијом, која му према годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 30. октобра 1912. год. у Скопљу.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Михаило Ј. Гудовић, секретар прве класе начелства округа пожаревачког, на основу § 70. закона о чиновницима грађанског реда, стави у стање покоја с пензијом, која му према годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 29. октобра 1912. године, у Скопљу.

Његово Величанство Краљ Петар I благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за контрактуалног лекара среза трнавског, д-р Бранка Затлоукала, практичног лекара из Карлсбада.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 30. октобра 1912. године, у Скопљу.

СТРУЧНИ ДЕО

О ИСТУПИМА

од

Д-Р ТОМЕ ЖИВАНОВИЋА

§ 1. О иступима у опште.

I. С обзиром на своју деобу кривичних дела према величини и врсти казни у злочине, преступе и иступе, законодавац је скупио иступе у засебан одељак Казненог Законика: у *част трећу* (§§ 310—397). Овако је учињено по угледу на пруски Казнени Законик. У ранијим пројектима овог Казненог Законика међутим о иступима се је говорило у истој глави, у којој и о злочинима и преступима, и то уз онај злочин или преступ, на који се је овај или онај иступ односио.[1]) Но увидело се је, да је ова метода погрешна из три разлога: 1. Она би довела у заблуду појимање народно, кад овај види, да су најтежа кривична дела, чије је инкримисање по себи разумљиво, привидно изједначена с најлакшим иступима, које често нико не сматра без изричне позитивне одредбе за инкриминисане; 2. услед ње се границе надлежности не би могле познати; 3. најзад полицијски казнени закони се у току времена обично раније и чешће мењају и допуњују него остали казнени закони.[2])

[1]) B. *Goltdammer* die Materialien zum Strafgetzbuche fur die preussischen Staaten II 706.

[2]) B. *Goltdammer* 706.

Многи иступи предвиђени у трећој части Казненог Законика односе се на злочине и преступе из друге части: одредбе, у којима је реч о тим иступима имају за циљ, да спрече оне злочине и преступе. Али поред ових иступа има и других, који немају везе са злочинима и преступима, а сем тога и кривичних дела, која су уједно и злочини и преступи, као н. пр. крађа, утаја и превара.

II. По себи се разуме, да законодавац није могао предвидети у III. части све иступе. Има доста иступа чисто локалног значаја, а сем тога с културним развитком се непрестано појављује потреба нових иступних инкриминација, које је немогуће унапред предвидети. Али се с културним развитком друштва број дела, које треба инкриминисати као иступе, далеко брже умножава него број дела, која треба инкриминисати као злочине или преступе. Зато с обзиром на ово, као и с обзиром на то, што иступи локалног значаја због своје многобројности не могу наћи места у Казненом Законику, потребно је дати полицијским властима право, да и оне саме својим наредбама инкриминишу као иступе ова или она дела, кад се за то потреба укаже. Ово право дато им је у § 326 к. з. Али је ово њихово право ипак ограничено, јер је законодавац у овом §-у:

а) С једне стране одредио *добра*, повреда која може од месне полицијске власти бити инкриминисана као иступ. Та су добра: сигурност лица или имања; уредност и угодност јавног саобраћаја на друмовима, путовима, улицама и у опште јавним местима; сигурност и уредност на приватним саобраћајним средствима: приватним железницама, лађама, трамвајима, омнибусима и томе подобно; одржавање чистоте и свега онога, што би било на корист и заштиту здравља грађана, мира и спокојства како појединих лица тако и целе општине; чување јавног морала; и одржање реда у местима и приликама, где се много света скупља, као што су сабори, вашари, пијаце, весеља и светковине, јавне игре и забаве, представе и томе подобно (§ 326 al. 2).

б) С друге стране одредио је *врсту* и *величину казне*, која може бити прописана у наредбама за оне иступе. Месна полицијска власт може на име одређивати новчану казну од десет до сто педесет динара или затвор од једног до двадесет дана (§ 326 al. 1).

Ове наредбе морају дакле имати *општи* карактер. По себи се пак разуме, да морају бити објављене, и да се не могу односити на случајеве предвиђене којим специјалним законом. У распису Министарства Унутрашњих Дела од 6. априла 1904. год. издатом поводом погрешног разумевања § 326 к. з. вели се о томе:

„Има три главна услова, који морају бити испуњени, кад се примењује § 326. к. з., на име:

1. Свака наредба, која се на основу § 326 издаје, мора бити општег карактера и претходно објављена грађанима.

2. Свака таква наредба треба да штити интересе сигурности личне и имовне, јавног морала, реда и мира.

3. Њоме се уређују само они јавни односи, који нису предвиђени ни у каквом другом специјалном закону, а за њих је, према природи њиховој, надлежна полицијска власт.

Из тога излази, да се по § 326. не могу ни у коме случају решавати спорови међу приватнима, у којима није ангажован какав јавни интерес.“

Казнени закони такви, као што је § 326, познати су под именом *бланкетних* казнених закона; у њима су претпоставке за примену казне (т. ј. кривично дело и кривац) и врста и величина казне одређени само у општим потезима, а подробније одређивање остављено је полицијској наредби.[1])

III. Пошто се први, *општи* део Казненог Законика односи само на злочине и преступе, то његове одредбе не важе за иступе, у колико од тога није изрично учињен изузетак. То се види већ и по томе, што одељак о иступима има свој општи део: §§ 310—326.

1. *Покушај*. Пошто није учињен никакав изузетак, то се за покушај иступа не може казнити. Законодавац налази, да су сва кривична дела сувише незнатне природе, да би се и покушај истих инкриминисао. Ово важи и за оне иступе, који су у ствари само блажа врста извесних злочина или преступа, као што су иступна крађа, превара и утаја, јер се према § 42 к. з. и за покушај *преступа* казни само онда, кад је то у закону изрично казано.

2. *Саучешће*. Подстрекачи и помагачи у иступима као и подржаваоци не могу се казнити, не сматрају се дакле као кривци.

Од тога је учињен изузетак у § 391 к. з. за саучеснике и подржаваоце код иступне *крађе, преваре* и *утаје*. Они се дакле сматрају као кривци. За њих је прописано, да се имају казнити као и сам извршилац. За подржаваоце пак важи § 50 к. з., т. ј. подржаваоци, који су наведени у al. 2. овог §-а, не могу се казнити.

3. *Подобност за урачунљивост*. § 53 к. з., где је говор о подобности за урачунљивост, односи се само на злочине и преступе, али би било и сувише претерано одступање од савременог основног кривично-правног принципа о кривичној одговорности, не захтевати код иступа подобност за урачунљивост.

У ранијим пројектима пруског Казн. Законика (од 1833. и 1836. год.) налазила се је одредба, да лица неподобна за урачунљивост не могу бити кажњена за иступе, већ да се имају место њих казнити они, којима припада над њима нарочит надзор. У последњем пак пројекту од 1843 год., који је постао законом, ова одредба је избачена, јер се нашло као по себи разумљиво, да је потребна и код иступа подобност за урачунљивост, тако да је излишно то нарочито наглашавати, а одговорност трећих се не може ни чим правдати.[1]

У нашем Казненом Законику, рађеном по угледу на пруски, такође се не налази таква одредба. Али да је потребна подобност за урачунљивост, што се, као што је речено, по себи разуме, види се и из § 321 к. з., у коме је прописано, да се деца испод дванаест година не могу казнити, већ се имају предавати родитељима, да их они казне. Деца овог доба старости сматрају се дакле као неподобна за урачунљивост, па пошто се у овом §-у неподобни за урачунљивост због недовољне умне развијености не сматрају као кривци, то се не могу казнити ни они извршиоци иступа, код којих постоји која друга врста неподобности за урачунљивост.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

[1]) *В. Живановић* Основи Кривичног Права, Општи Део § 27 I.

КРИПТОГРАФИЈА У ПОЛИЦИЈСКОЈ ТЕХНИЦИ

D-r E. Locard

Употреба тајне или шифроване преписке до данас је изучавана само са гледишта војничког и дипломатског. Досадање расправе о Криптографији писане су само за оне, који су по својој природи имали да докучују тајну кореспонденције између амбасадора и министара, или између војних аташеа и њихових влада. Врло мала пажња поклањана је релативно честој употреби ових метода од разних категорија злочинаца, а нарочито од притвореника Ово без сумње с тога што су полицијски органи, пред тешкоћом око дешифрирања, дизали унапред руке од овог посла и уништавали, непрочитане, шифроване документе који су им падали у руке. У њима се, међутим, налази извор драгоцених података, а и само старање злочинаца да своја писмена учине што неразумљивијим, доказује какви се важни докази могу у њима наћи.

У пракси се могу појавити два случаја: или је реч о забелешкама које је злочинац узео за своју личну употребу, као што су: адресе саучесника, обавештења о злочинима који имају да се изврше, имена одређених жртава, листе покрадених предмета, означење места где су сакривени продукти крађе и т. д. или је реч — ово је обичнији случај — о измењеној кореспонденцији између притвореника, или између њих и њихових пријатеља у слободи. Није овде место да испитујемо како се ова кореспонденција измењује, али изјављујемо да је усамљеност ћелија и затвора једна илузија, и да се у њима сусрећу најнеочекиванија саучешћа. Зло ово, у осталом, није само француско. Грос у својој Криминалистици, која је историска полазна тачка Полицијске Технике, и Рајс у свом „*Manuel*“-у говоре, као о ствари која није тако ретка, о „*kassiber*“-има, т. ј. о цедуљама које циркулишу између немачких, аустријских и швајцарских притвореника. Ми знамо из позитивног извора да се овако исто ради и у Италији. Један француски истражни судија казивао нам је, пре кратког времена, да је више пута, имајући посла са бандом крадљиваца који су тврдили да се не познају, наређивао претресе њихових ћелија, и да је овом приликом увек налазио по неколико цедуља које су доказивале њихов споразум.

Може ли се увек прочитати шифровано писмо? Стручњаци у овој вештини: ђенералштабни официри и дипломатски чиновници, одговарају: да. Треба, међутим, знати, да услови дешифрирања у Полицијској Техници нису потпуно слични са онима у војсци и дипломатији. Ми смо, с једне стране, у преимућству. што писци наших шифрованих написа нису ни изблиза онако вешти као дипломате или шпијуни, те су им с тога и криптографске методе мало компликоване. С друге стране опет, полицијски вештак, противно дипломати, има, у главноме, да дешифрира врло кратке текстове. Међутим, у колико је један текст дужи, у толако је и његово дешифрирање лакше. Ми ћемо понекад наћи на несавладиве тешкоће ако шифровани напис садржи свега неколико слогова, докле би га дечјом простотом разрешили кад би имао пет до шест речи више.

Други фактор. који треба поменути кад је реч о тешкоћама дешифрирања у Полицијској Техници, јесте брзина којом треба радити. Нису ретки случајеви у којима ће криптограм изгубити сваку важност ако само није на време дешифриран. У њему, н. пр. може бити речи о злочину који има да се изврши кроз неколико часова, и који би полиција могла на време спречити или злочинце на делу похватати. Исто тако шифровани напис може бити једини доказ на основу кога би полицијски орган могао задржати у притвору осумњиченог, у ком је случају потребно да овај напис буде дешифриран за неколико часова.

Три су ствари које. посебно или у скупу, чине деликатним посао полицајца који има да дешифрира један шифрован текст:

[1]) *B. Goldmmer* op. cit. 710—11

лицијски Гласник«, до сада приватна својина, постаје службени орган Министарства по споразуму са његовим власником«). Задатак је часопису остао у главном онај исти који и за време г. Димитријевића. Тај задатак је обележен у чл. 14. Правила овим речима: „Задатак је „Полицијског Гласника« да потпомаже личну и имовну безбедност у земљи с једне и да утиче на стручно образовање полицијских и општинских чиновника и службеника с друге стране«.

Члан 15. и 16. говоре о томе: колико ће пута недељно часопис излазити („„Полицијски Гласник« излазиће једанпут, а према потреби и више пута недељно«) и шта ће се све у њему штампати. Да, односно ове последње тачке, напоменемо: да се, у правилима, вели да ће се лист, по потреби, „попуњавати стручним чланцима из наше и стране књижевности, објашњењима појединих законских прописа од стране виших административних власти или стручних лица, поукама и обавештењима за појединe полицијске и општинске радње, и, најзад, поучно забавном лектиром«.

Приход од листа, који се растура у 5000 примерака, износи, према државном буџету за ову, 1912., годину, 50.000 динара, и он иде у државну благајну као редовни буџетски доходак, а државна благајна исплаћује трошкове часописа (штампање, хонорисање радова и остале режиске издатке), који износе 25.000 динара годишње, што ће рећи да *П. Гласник* доноси држави, осим осталих, тако да се изразимо, моралних користи, и једну материалну добит од 25.000 динара годишње.

Овако добро финансиско стање часописа даје му могућности да још боље, него што је то било онда када је њега издавао и уређивао г. Н. Димитријевић, награђује своје сараднике, тако да је *П. Гласник* успео прикупити око себе већину од наших признатих правних стручњака, од којих нека су поменути: г. г. А. Јовановић, А. Ђорђевић, Др. Б. Марковић, Др. Драг. Аранђеловић, Др. Душан Суботић, Драгутин Петровић, Др. М. Јовановић-Батут (за судску медицину), Марко Ђуричић, Михаило Јовановић, данашњи председник Касационог Суда, Милутин Поповић, Михаило Тадић, Милош Станојевић, Светозар Јањић, Т. Миленковић, Д-р Тома Живановић. Од неправника који су писали у *П. Гласнику* прибележићемо ова позната имена: г. г. Др. Бранислава Петронијевића, Милорада Павловића, проф., Миленка Вукићевића, Др. Николу Петровића. Разуме се да заслуге за глас који је са разлогом стекао *П. Гласник* припада, најпре, његовим досадашњим уредницима, г. г. Душану Алимпићу, Добривоју Бакићу и Милораду Вујичићу, и они могу бити потпуно задовољни уложеним трудом, када је он показао такве резултате.

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

Али сад, кад је први дујски суд, првог последњег јула, у свечаној седници, изрекао, да су ми повраћена сва права, која су ми судском заблудом била узета, нећу пропустити ништа, нећу изменити ништа од онога што треба рећи, а од интереса је и за државу и за читаоце да будем искрен; та моја намера огледаће се на свакој идућој страни. И да бих ту намеру испунио тако да не изостане ништа и да у свему задовољим опште очекивање, ја сам на се узео терет доста тежак за човека који је навикнуо више да ради него да прича: решио сам се да прерадим велики део мојих мемоара. Они су били довршени и могао сам их дати такве какви су, али читалац би сем непријатности у опису запазио у њима један стран утицај, који је дошао без мога знања. Не верујући самом себи а водећи рачуна о захтевима књижевног света, био сам дао да мој спис прегледа један назови књижевник. За несрећу моју овај је човек, у кога ја нисам сумњао, пристао да за малу награду измени мој рукопис и да ме представи у ружној боји, и тиме умањи мој углед и да убије сву вредност онога што сам ја намеравао изнети. Несрећан случај што сам сломио десну руку, те сам морао боловати, створио је прилику још згоднијом да се тај план изврши, и они су журили да искористе време док сам ја издржавао тешко лечење. Прва свеска а и један део друге био је већ оштампан кад сам за овај договор дознао. И да бих то потпуно поправио морао бих почети изнова, трошти понова, али како у оштампаном делу није било ништа друго до чисто моји доживљаји и ма да сам ту стално приказан у лепој боји ипак сам се надао да ће се и поред рђавог изражавања и реда у излагању, моћи одвојити права истина и извести правилни закључци. И тако, цео тај део Мемоара, који се односи само на моју личност задржао сам такав какав је, јер сам био властан да учиним једно пожртвовање себи лично, а то сам учинио ризикујући да будем окривљен за неистинитост једне исповести којој су можда сакривени или изопачени мотиви. Тај део означује границу између онога што сам требао чувати и онога што сам требао уништити. Од мога пријема међу Булоњске гусаре примећује се лако да ја држим перо. Како било да било, ја сам поправио зло колико сам могао поред великог посла који сам имао од индустриског предузећа [1]). Решен да моји мемоари буду верна и истинита слика полиције нисам се устезао да изнесем све оно што има везе с њом. То је изазвало задоцњење издања Мемоара, али то у исто време и правда, а читаоци неће изгубити ништа, јер ако Видок под осудом не би могао говорити без извесне резерве, Видок, слободан грађанин, слободно се изражава.

Тридесет прва глава.

Не знам какве су људе г. г. Сартин и Леноар [1]) употребљавали за полицајце, али знам поуздано, да су за њихово време лопови били повлашћени и да их је у самом Паризу био приличан број. Господин Управник мало се бринуо да им смета у раду, као да то није био његов посао; једино што их је волео познавати и с времена на време употребљавао их је за своје увесељавање. Кад у престоницу дође какав виђен странац г. Управник пошаље за њим највештије крадљивце обећавајући велику награду ономе, који би успео да странцу украде сат или какав други накит у вредности. Кад се дело изврши одмах о томе известе г. Управника, и кад странац дође да се жали он се зачуди, јер тек што је описао украдену ствар она му је враћана.

Г. Сартин, о коме се толико говорило и о коме ће се говорити још без икаквог разлога, није се трудио да на други начин докаже да је француска полиција прва на свету. Исто као и његови претходници и он имађаше неку особиту наклоност према лупежима, и сви они, о чијој се способности уверио, били су сигурни да неће бити кажњавани. Он их је често чак и зачикивао, зовне их у свој кабинет и каже им: „господо, потребно је сачувати част париских крадљиваца; кажу да ви не би извршили крађу код... он се чува добро, те зато и ви будите обазриви и упамтите да ја одговарам за успех«.

У ово „срећно« време г. Управник је искоришћавао сујету крадљиваца, као што је владика Сикар [2]) искоришћавао бистрину својих мутавка. Велика господа, амбасадори, кнежеви, па чак и краљ, били су позивани на њихова „вежбања«. Данас се клади о брзину каквог тркачког коња, а онда се кладило о препредености каквога кесароша. И ако друштво зажели да се забавља онда би позајмили од полиције каквог лупежа, као што се сад позива жандарм кад треба. Г. Сартин их је имао увек при руци и то по двaестину најпрепреденијих, које је чувао за дворске забаве. Они су обично били маркизи, грофови, кавалери или у најмању руку људи који су имали дворјанско држање, а са свима овим људима у толико им је лакше било помешати се што су им се и ови, по наклоности за крађу при коцки, показивали равни. Отмено друштво, које је имало навике као и крадљивци, могаше их примити без бојазни да ће се понизити. Читао сам у мемоарима да су их за време Луја XVI позивали, као што се данас за награду позива славни опсенар г. Конт или каква чувена певачица.

Много пута на молбу какве грофице из аписана у Бисотру извођен је какав крадљивац чувен са својих подвига и ако,

[1]) У време издања Мемоара Видок је био индустријалац. Пр.

[1]) Бивши управници Париза. Пр.

[2]) Управник дома за глувонеме. Пр.

лицијски Гласник«, до сада приватна својина, постаје службени орган Министарства по споразуму са његовим власником«). Задатак је часопису остао у главном онај исти који и за време г. Димитријевића. Тај задатак је обележен у чл. 14. Правила овим речима: „Задатак је „Полицијског Гласника« да потпомаже личну и имовну безбедност у земљи с једне и да утиче на стручно образовање полицијских и општинских чиновника и службеника с друге стране«.

Члан 15. и 16. говоре о томе: колико ће пута недељно часопис излазити („„Полицијски Гласник« излазиће једанпут, а према потреби и више пута недељно«) и шта ће се све у њему штампати. Да, односно ове последње тачке, напоменемо: да се, у правилима, вели да ће се лист, по потреби, „попуњавати стручним чланцима из наше и стране књижевности, објашњењима појединих законских прописа од стране виших административних власти или стручних лица, поукама и обавештењима за поједине полицијске и општинске радње, и, најзад, поучно забавном лектиром«.

Приход од листа, који се растура у 5000 примерака, износи, према државном буџету за ову, 1912., годину, 50.000 динара, и он иде у државну благајну као редовни буџетски доходак, а државна благајна исплаћује трошкове часописа (штампање, хонорисање радова и остале режиске издатке), који износе 25.000 динара годишње, што ће рећи да *П. Гласник* доноси држави, осим осталих, тако да се изразимо, моралних користи, и једну материалну добит од 25.000 динара годишње.

Овако добро финансиско стање часописа даје му могућности да још боље, него што је то било онда када је њега издавао и уређивао г. Н. Димитријевић, награђује своје сараднике, тако да је *П. Гласник* успео прикупити око себе већину од наших признатих правних стручњака, од којих нека су поменути: г. г. А. Јовановић, А. Ђорђевић, Др. Б. Марковић, Др. Драг. Аранђеловић, Др. Душан Суботић, Драгутин Петровић, Др. М. Јовановић-Батут (за судску медицину), Марко Ђуричић, Михаило Јовановић, данашњи председник Касационог Суда, Милутин Поповић, Михаило Тадић, Милош Станојевић, Светозар Јањић, Т. Миленковић, Д-р Тома Живановић. Од неправника који су писали у *П. Гласнику* прибележићемо ова позната имена: г. г. Др. Бранислава Петронијевића, Милорада Павловића, проф., Миленка Вукићевића, Др. Николу Петровића. Разуме се да заслуге за глас који је са разлогом стекао *П. Гласник* припада, најпре, његовим досадашњим уредницима, г. г. Душану Алимпићу, Добривоју Бакићу и Милораду Вујичићу, и они могу бити потпуно задовољни уложеним трудом, када је он показао такве резултате.

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

Али сад, кад је први дујски суд, првог последњег јула, у свечаној седници, изрекао, да су ми повраћена сва права, која су ми судском заблудом била узета, нећу пропустити ништа, нећу изменити ништа од онога што треба рећи, а од интереса је и за државу и за читаоце да будем искрен; та моја намера огледаће се на свакој идућој страни. И да бих ту намеру испунио тако да не изостане ништа и да у свему задовољим опште очекивање, ја сам на се узео терет доста тежак за човека који је навикнуо више да ради него да прича: решио сам се да прерадим велики део мојих мемоара. Они су били довршени и могао сам их дати такве какви су, али читалац би сем непријатности у опису запазио у њима један стран утицај, који је дошао без мога знања. Не верујући самом себи а водећи рачуна о захтевима књижевног света, био сам дао да мој спис прегледа један назови књижевник. За несрећу моју овај је човек, у кога ја нисам сумњао, пристао да за малу награду измени мој рукопис и да ме представи у ружној боји, и тиме умањи мој углед и да убије сву вредност онога што сам ја намеравао изнети. Несрећан случај што сам сломио десну руку, те сам морао боловати, створио је прилику још згоднијом да се тај план изврши, и они су журили да искористе време док сам ја издржавао тешко лечење. Прва свеска а и један део друге био је већ оштампан кад сам за овај договор дознао. И да бих то потпуно поправио морао бих почети изнова, трошти понова, али како у оштампаном делу није било ништа друго до чисто моји доживљаји и ма да сам ту стално приказан у лепој боји ипак сам се надао да ће се и поред рђавог изражавања и реда у излагању, моћи одвојити права истина и извести правилни закључци. И тако, цео тај део Мемоара, који се односи само на моју личност задржао сам такав какав је, јер сам био властан да учиним једно пожртвовање себи лично, а то сам учинио ризикујући да будем окривљен за неистинитост једне исповести којој су можда сакривени или изопачени мотиви. Тај део означује границу између онога што сам требао чувати и онога што сам требао уништити. Од мога пријема међу Булоњске гусаре примећује се лако да ја држим перо. Како било да било, ја сам поправио зло колико сам могао поред великог посла који сам имао од индустриског предузећа [1]). Решен да моји мемоари буду верна и истинита слика полиције нисам се устезао да изнесем све оно што има везе с њом. То је изазвало задоцњење издања Мемоара, али то у исто време и правда, а читаоци неће изгубити ништа, јер ако Видок под осудом не би могао говорити без извесне резерве, Видок, слободан грађанин, слободно се изражава.

Тридесет прва глава.

Не знам какве су људе г. г. Сартин и Леноар [1]) употребљавали за полицајце, али знам поуздано, да су за њихово време лопови били повлашћени и да их је у самом Паризу био приличан број. Господин Управник мало се бринуо да им смета у раду, као да то није био његов посао; једино што их је волео познавати и с времена на време употребљавао их је за своје увеселавање. Кад у престоницу дође какав виђен странац г. Управник пошаље за њим највештије крадљивце обећавајући велику награду ономе, који би успео да странцу украде сат или какав други накит у вредности. Кад се дело изврши одмах о томе извести г. Управника, и кад странац дође да се жали он се зачуди, јер тек што је описао украдену ствар она му је враћана.

Г. Сартин, о коме се толико говорило и о коме ће се говорити још без икаквог разлога, није се трудио да на други начин докаже да је француска полиција прва на свету. Исто као и његови претходници и он имађаше неку особиту наклоност према лупежима, и сви они, о чијој се способности уверио, били су сигурни да неће бити кажњавани. Он их је често чак и зачикивао, зове их у свој кабинет и каже им: „господо, потребно је сачувати част париских крадљиваца; кажу да ви не би извршили крађу код... он се чува добро, те зато и ви будите обазриви и упамтите да ја одговарам за успех«.

У ово „срећно« време г. Управник је искоришћавао сујету крадљиваца, као што је владика Сикар [2]) искоришћавао бистрину својих мутавка. Велика господа, амбасадори, кнежеви, па чак и краљ, били су позивани на њихова „вежбања«. Данас се клади о брзину каквог тркачког коња, а онда се кладило о препреденост каквога кесароша. И ако друштво зажели да се забавља онда би позајмили од полиције каквог лупежа, као што се сад позива жандарм кад треба. Г. Сартин их је имао увек при руци и то по двеститину најпрепреденијих, које је чувао за дворске забаве. Они су обично били маркизи, грофови, кавалери или у најмању руку људи који су имали дворјанско држање, а са свима овим људима у толико им је лакше било помешати се што су им се и ови, по наклоности за крађу при коцки, показивали равни. Отмено друштво, које је имало навике као и крадљивци, могаше их примити без бојазни да ће се понизити. Читао сам у мемоарима да су их за време Луја XVI позивали, као што се данас за награду позива славни опсенар г. Конт или каква чувена певачица.

Много пута на молбу какве грофице из апсана у Биcетру извођен је какав крадљивац чувен са својих подвига и ако,

[1]) У време издања Мемоара Видок је био индустријалац. Пр.

[1]) Бивши управници Париза. Пр.

[2]) Управник дома за глувонеме. Пр.

стављен на пробу, потврди високо мишљење које је та дама о њему добила, ретко је да г. управник, да би и даље уживао поверење, или и из галантерије, не одобри да се такав заслужан поданик пусти у слободу. У то време кад је сваки могао у цену имати Краљево помиловање, важност власти, ма како она строга била, не могаше одолети препредености лупежа; само ако су били забавни или умешни, они су пуштани. Наши претци су били попустљивији и много лакше су се развеселљавали него ми; они су били тако исто и простији а много искренији; зато су ваљда и чинили толико пута оно што није било ни просто ни наивно. У њиховим очима није ништа било дивније него умрети на точку; они су се онима, који су тако погубљени, дивили, честитали им; они су их хвалили; они су волели да слушају о њиховој храбрости и да је препричавају другима. Кад је Картуши, чувени разбојник, вођен на губилиште, даме из двора плакале су; то је била утеха!

Под старим режимом полиција није ни познавала сва места где су крадљивци живели; она је њих сматрала само као средство за забаву и тек доцније заинтересовала је се мало за општу безбедност. Сасвим природно она је признавала преимућства најглавнијим крадљивцима, јер је било вероватно да су они били најбистрији. Од њих је она изабрала неколико за своје тајне агенте, али они нису престајали да краду јер им је то било главно средство за одржање, него су само проказивали своје другове с којима су крађе вршили; по ову цену они су добијали сву пљачку од тих крађа а нико их није гонио. Такви су били услови њиховог односа са полицијом. Плате нису имали, али само то, моћи некажњиво красти, било је довољно велика награда. Ова некажњивост престајала је само тада кад их на делу ухвате јер се тада умешаваше и суд, али то је било врло ретко.

Дуго времена у полицију су примани само крадљивци који нису били још осуђивани или који су ослобођени; до шесте године републике примали су побегле робијаше, који су ревносно тражили службу тајних агената да би могли остати у Паризу. Они су били врло опасно оруђе и употребљавали су их са највећим неповерењем и чим би престали бити корисни власт се журила да их се отресе. Обично им је додаван какав нов агент, који, пошто их увуче у какво кривично дело, прокаже их и тако се нађе изговор да буду похапшени. Ришар, Клике, Муј-Фарин, Бомон и многи други, који су били полициски шпијуни, враћени су у казнени завод, где су завршили своју каријеру злостављани од старих другова које су били издали. Тада је било обично да агенти ратују са агентима и побеђивали су они који су били лукавији.

Једна стотина од ових индувидуа, које сам већ навео, као Компер, Цезар Виок, Лонгвил, Симон, Бутеј, Гупил, Коко-Лакур, Анри Лами, Доре, Гије назван Бонбанс, Каде Роше, Менгот, Долисон, Едуард Горо, Исак, Меје, Кавин, Бернард, Лазар, Ланглер, Флорентин, Каде Ери, Кафре, Маниган, Назон, Левеск и Бордари, били су у затворима као чунак, они су једни друге хапсили, оптужујући се узајамно, извесно не напразно, пошто су сви крали, а то су морали чинити јер без крађе нису могли живети, пошто се полиција није бринула о њиховом издржавању.

У почетку је било врло мало крадљиваца, који су хтели да из крађе извуку двојаке користи. Дочек, који је у затворима приређиван издајнику, није био нимало примамљив те да се множе, а веровати да нису проказивали из неке другарске пажње значило би не познавати крадљивце, и доиста већина од њих није била достављач само из страха од осв ете. Али убрзо и тај се страх постепено губи, а доцније, потреба да се избегне полициска самовоља, припомагаше да се међу крадљивце распростре достављање.

Неки од *непоправљивих крадљиваца* (име које не би требало да постоји у земљи у којој није ништа предузимано за њихову поправку) који су без пресуде, једино по жељи полиције хапшени до даље наредбе, кад им је додијала хапса, којој нису могли предвидети крај, нађоше једно необично средство да до слободе дођу. Ти непоправљиви крадљивци сматрани су као нека врста заразе и зато су затварани, издвајани. Принуђени тако да завиде на судбину осуђених, јер су ови бар имали да чекају крај своје казне, они су, да би само били осуђени, пристајали да буду оптужени за мале крађе које често нису ни били извршили; често пута дело за које су хтели да буду осуђени продавао им је за какву малу награду њихов друг, који их оптужује; срећни су тада они који имају кривице за препродају!

У кантини се тад испијале и читаве џбанице у здравље онога који је примио кривицу. Срећан је то дан био за оптуженога добровољца, као и онај кад је био изведен из Бисетра да га преведу у Тврђаву, али ипак ружнији од онога кад изведен пред судију очекује да чује пресуду, на основу које неће бити више затворен него неколико месеци..... И то време прође; дан његовог изласка који је толико очекивао, најзад долази, али на врата улазе служитељи да га узму и одведу под власт г. управника, који га затвара поново у Бисетр где остаје за неодређено време.

Није боље поступано ни са женскињем; затвор „Сен-Лазар“ био је препун оваквих несрећница, које је незаконска суровост доводила до очајања.

Никад управник није био сит ових хапшења, али дође тренутак кад је се због малог простора морало размислити о испражњивању затвора, оних бар где су људи били нагомилани. И тад пустиште у ухо овим назови непоправљивом да од њих зависи да скрате своју хапсу, и да ће свакоме од њих дати путну исправу ако би хтео да ступи у колоније ске батаљоне. Одмах се гомила од њих уписала у добровољце. Сви су били уверени да ће их пустити да се јаве сами, то су им били и обећали, али, какво је тек било њихово изненађење кад је дошла жандармерија да их узме и да их води од бригаде до бригаде на њихово опредељење! Отада се хапсеници нису више грабили да обуку униформу; управник пак приметив то нареди хапсанцији да их понуди да пристану; ако се узјогуне овај врбач је имао наредбу да их примора рђавим поступањем. Сваки може бити сигуран да хапсанција у оваквом случају ради више него што се од њега захтева, а овај у Бисетру позиваше не само здраве хапсенике него и све друге; за њега није постојала слабост ма каква била, која би у његовим очима могла бити разлог за извињење: сви су му били добри, грбави, ћорави, кривих ногу, па и старци. Залуд су они протествовали; управник је био решио да буду војници. и, хтели не хтели, њих су преносили на острова Олерон или Ре, где су старешине, изабране између најгрубљих у војсци, поступали са њима као са Црницима. — Та суровост била је узрок те су се неки од ових. млађи људи, понудили полицији да јој буду помоћници. Коко-Лакур је био први који је пробао овај једини пут спасења. Испрва је имао мало тешкоћа да буде примљен, али на крају Управник пристаде да га прими у тајне агенте, сматрајући да је човек, који је од рано младости био одан лоповлуку, права добит за полицију. Лакур је се примио у намери да постане частан човек, али могаше ли он остати тако? Он није имао плату, а код човека који има добар апетит, стомак заповеда савешћу.

Бити шпијун а не бити плаћен, ја мислим да нема горих услова; значи бити и шпијун и крадљивац, значи да се увек противу тајних агената може подићи тужба па били криви или не били, и да због тога увек могу бити осуђени. Ако би их какав разбојник. да би им се осветио, означио као своје саучеснике, па имао доказа или немао, њима би било немогућно одбранити се.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

I

Ј. М. Цакић, деловођа општ. јабланичке, пита:

„М. М., из Јабланице, тужио је општ. суду А. М.-а, што му је ножем поништио на њиви 40 струка кукуруза. — Извршеним увиђајем на лицу места утврђено је дело и штета процењена 34 динара. Оптужени А. признао је кривицу, бранећи се, да је дело учинио у пијаном стању. Како је општ. суд ово дело оквалификовао као преступну кривицу из § 289 у вези са § 291 казненог закона, то је оптуженог спровео начелнику среза бољевачког на поступак.

Срески начелник, међутим, вратио је истог дана сва акта са оваквим наређењем: «Према извршеној процени од стране тога суда ово је дело иступне

природе, јер вредност извршене потрице не прелази вредност од сто гроша пореских — тач. 1. § 375 казненог закона, па како оваква дела не повлаче одмах притвор, јер се иста ислеђују и казне само на тужбу оштећеног, то је суд требао упутити оштећеног, да поднесе родовну тужбу, а окривљеног не спроводити одмах овој власти. Враћам суду сва акта по овоме делу, те да по предњем поступи".

Како по моме мишљењу ово дело није ни налик ономе што је у § 375 тач. 1 казненог закона предвиђено, то молим уредништво да ми изволи објаснити:

1. Какво је ово дело и да ли је иступне или преступне природе..

2. Ако је дело иступне природе, по ком би пропису законском био кажњен кривац, а ако је преступне природе, по ком би онда законском пропису био кажњен кривац.

3. Ако је дело преступне природе, шта да чини општ. суд са наређењем среског начелника".

На ово питање одговарамо:

Према нашем казненом закону изгледа, *да нигде није предвиђен иступни злонамерни поништај усева*, јер законодавац у § 291 казненог закона, који говори о преступном поништају усева, није дело ограничио *никаквом вредношћу штете учињене поништајем*. То законодавац нигде није учинио ни у глави, која говори о иступима, јер у тој глави није предвиђено ниједно иступно дело, које би с обзиром на незнатност штете одговарало преступном делу из § 291 казненог закона. Према овоме и наше је мишљење, да је срески начелник погрешио, што је ово дело оквалификовао као иступно дело из § 375 тач. 1. казненог закона, јер се из текста те тачке види, да се она не односи на усеве, већ на друга добра. Речи у тој тачци: *поквари, развали или разбије* никако се не могу односити на усеве, већ само на људска добра, која су руком створена.

Али ако није казненим законом предвиђен иступан поништај усева, он је доцније предвиђен једним специјалним законом — законом о чувању пољског имања, јер се према чл. 1. у вези са чл. 16 и 22 тога закона по томе закону кажњавају све иступне штете на њивама, па, дакле, и поништај усева. Истина у чл. 22 тога закона није речено, шта ће бити мерило о томе, која штета долази „у кривице већега рода", за чији извиђај није надлежан општ. суд, већ срески власт. С тога као мерило о томе мора послужити опште начело о томе, шта су иступна дела, исказано у § 1. казненог закона. Како су по томе §-у иступна дела она, која се казне новчаном казном до тридесет талира, онда ће свака пољска штета, па и поништај усева, бити иступна, ако казна срачуната по члану 5 и 6 закона о чувању пољског имања, у овом случају од струка кукуруза, не би премашила тридесет талира. Ако би казна према чл. 5 и 6 пом. закона изнела више од тридесет талира, онда би дело било преступне природе из § 291. казненог закона и у том случају ваља акта испослати среској власти као надлежној за извиђај.

Како ми не знамо, колику је новчану казну одредио одбор општ. јабланичке за кукуруз сходно члану 5 и 6 закона о чувању пољског имања, то не можемо одредити какве је природе дело, о коме је реч. Али из онога, што смо до сада одговорили на постављено питање, суд општински сам ће наћи лако одговора на сва три напред постављена питања. Према овоме у случају, да је дело према величини евентуалне казне срачунате по чл. 5 и 6 закона о чувању пољског имања иступне природе, оно ће се казнити по одредбама тога закона, а казну ће изрећи сам суд. Буде ли пак дело према величини евентуалне казне преступне природе, нека суд поступи по чл. 22 пом. закона и предмет упути среској власти, али окривљеног не спроводи власти, пошто со дело из § 291 казненог закона извиђа само на тужбу оштећеног (§ 294 казн. закона).

II

Суд општине јошаничке пита:

„Код овог суда има неколико пресуда на извршењу у погледу издржавања затвора, донете по иступним кривицама. Осуђена лица налазе се данас у својим командама. Како ове пресуде у кратком року подлеже застарелости, моли се уредништво за објашњење, на који ће начин окончати ове предмете, па да суд због застарелости не дође до одговорности".

На ово питање одговарамо: Пошто по § 396. казненог закона све извршне иступне пресуде застаревају за три месеца од дана извршности (изузев пресуда за иступне крађе, преваре и утаје, које застаревају за годину дана) *у сваком случају*, сем случаја када кривац побегне, то ће и све пресуде о којима је реч застарети за три месеца, с обзиром на ту околност, што се због рата, у коме се налази земља, не могу пронаћи ни поједине команде ни осуђена лица. С тога нека суд по свима тим предметима донесе кратка решења о томе, како су пресуде у погледу саме казне застареле.због ратне отсутности осуђених лица, па их преведе у списак предмета за извршења по грађанском делу, ако су пресудама досуђени и какви трошкови или накнаде, пошто пресуде у том свом делу застаревају у другом року, предвиђеном грађанским законом.

М. П.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Један случај из § 28 закона грађевин. за град Београд, и § 19 зак. о експропријацији.

Ради регулације извесне улице имало се путем експропријације заузети извесан део имања Ј. А.

Проценилачка комисија састављена у см. прописа § 28 закона грађевин. за град Београд извршила је процену имања које се имало заузети.

Противу ове процене пуномоћник општине београдске жалио се Министру Грађевина и тражио, да се процена као неправилна поништи, пошто имена вештака које је противна страна изабрала нису саопштена општини.

Министар Грађевина нашао је да је извршена процена правилна, и да не стоји навод у жалби, јер се из акта види да су општини била позната имена изабраних вештака противне стране пошто су исти одређени на саслушању код општ. суда. С тога је жалба општине одбачена као неумесна.

Противу овога решења Министра Грађевина пуномоћник општине београдске изјавио је жалбу Државн. Савету, наводећи да решење Министрово не одговара духу § 19. зак. о експропријацији по коме полицијска власт има решењем да расправи питање о састављу проценилачке комисије, противу чије одлуке има места жалби на Министра Унутрашњих Дела. И тек кад то питање о процениоцима постане дефинитивно, приступа се процени, противу које има места жалби на Министра Грађевина. У овом случају није тако учињено, јер имена вештака које је изабрала противна страна нису саопштена општини.

То што су пред општином бирани вештаци од противне стране, не значи да су том радњом једновремено општини и саопштена имена вештака како то погрешно Министар у свом решењу тврди.

Општина није физичко, већ правно лице, чије функције било јавно правне, било приватно правне природе, не врши једно лице, већ законом нарочито за то овлашћена лица.

Према томе правно схватајући такав положај правног лица не може се узети, да је радња једног општинског органа, који врши саслушавање трећих лица, у исто време и радња којом се свршава саопштавање, јер ту радњу примање саопштавања по закону о општинама врши сасвим треће лице од онога, које је вршило радњу саслушавања.

Државни Савет нашао је да је решење Министрово правилно и на закону основано.

Одлука од 30 октобра 1912 године Бр 7457.

При оцени питања која се страна на основу прописа § 466. грађ. суд. пост. има упутити на парницу, полицијска власт има да цени све поднесене доказе и наводе.

Решењем Првостепеног Београд. Трговачког Суда од 17. марта 1912. год. Бр. 7393. одобрена је забрана на покретност Ђ. М. за обезбеду 1595·20 дин. колико има плаћати С. А. и сину.

По овом решењу Извршни Одељак Управе града Београда пописао је сву покретност дужникову нађену у његовом

дућану. После извршног пописа пуномоћник дужников П. М. изјавио је, да пописане ствари нису својина дужникова, већ дужникова таста Ф. Г. који је те ствари дао А. као мираз. То је исто навела код власти и жена дужникова А. и њен отац Ф. Г. подносећи за доказ белешку Трговач. Првост. Суда Бр. 15531.

Поверилац није признао право сопствености појављеним господарима.

Управа града Београда решењем од 29-IV-912. г. Бр. 5794 на основу § 466. грађ. пост. упутила је на парницу појављене господаре Ф. и А. као слабије у праву, пошто је пописана покретност нађена у државини дужника Ђ.

Ово је решење одобрио и Министар Унутрашњих Дела решењем противу кога је жалба изјављена Државном Савету.

Државни Савет нашао је да решење Министрово не одговара закону из ових разлога:

Кад су жалиоци Ф. и А. у акту Бр. 5730. поднели белешку судску Бр. 15531. и Српске Новине од 9. маја 1909. год. Бр. 102. за доказ да су пописане ствари својина жалитељице А. које су купљене од њеног мираза, онда је Министар дужан био, кад то Извршни Одељак Управе града Београда решењем својим од 29. марта ове год. Бр. 5794. није учинио, да претходно оцени жалилачке назоде и доказе, па по свестраној оцени свију доказа и навода интересованих страна да реши питање о јачем праву по § 466 грађ. пост.

Налазећи, дакле, да је жалбено решење противно закону, Државни Савет је донео одлуку да се исто поништи.

Одлука од 30. октобра 1912. год. Бр. 7260.

К. И. Б.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Војислав Симић, по занимању кројач, родом из Паланке, одговара за разбојништво. Стар је око 20 год., омален, црномањаст.

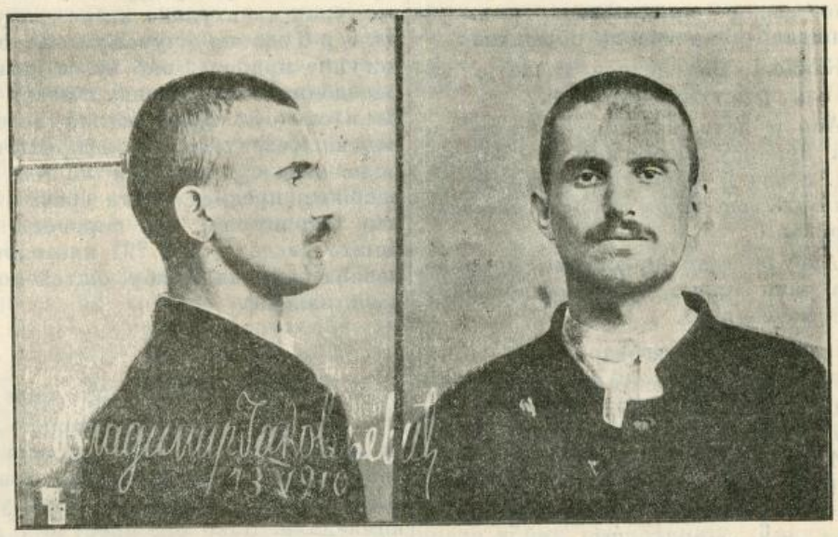
Депеша Начелника Среза Јасеничког Округа Смедеревског Бр. 18063.

Милован Величковић, Алекса Димитријевић, Ђорђе Ђорђевић и Александар М. Стојановић, притвореници градског суда у Нишу, разбили су ансану и побегли. *Милован* је родом из Габровца, стар 30 год., средњег раста, ћосав, на десну ногу нарамљује; *Алекса* је родом из Ниша, стар 30 год., по занимању молер, раста високог, црномањаст; *Ђорђе* је родом из Пирота, стар 16 год., малог раста, црномањаст, а *Александар* је родом из Руме, стар 16 год., омален, плав.

Депеша Начелства Округа Нишког Бр. 2614.

Владимир Јаковљевић, осуђеник Београдског Казненог Завода, чију слику износимо, побегао је.

Родом је из Смедерева, стар 21 годину, раста средњег, очију жућкасто-жутих, косе и бркова црних; од особених знакова има: а) на левој руци, на првој фаланзи кажипрста, белегу од посекотине, у облику праве линије, правца косог, страна унутрашња; б) на корену кажипрста белегу од посекотине, у облику криве линије, величине 1 см.. страна спољна; в) белегу од посекотине, у облику праве линије, правца вертикалног, величине 1·5 см. изнад средине десне обрве, и г) позади на потиљку белегу од посекотине, у облику праве линије, правца вертикалног, величине 1·5 см.

Акт Управе Београдског Казненог Завода Бр. 6036.

Јован Јојић, бив. ђак V разреда гимназије, родом из Црне Горе, украо је г-ђи Софији А. Гавриловићки, код које је послуживао, 306 дин. и побегао.

Акт Кварта Врачарског Бр. 15076.

Љубомир Николић, бив. слуга код Саве Стевановића, фабриканта, из Београда, проневерио је своме газди 100 динара и побегао.

Акт Кварта Врачарског Бр. 15833.

Ђора Милошевић, из Равне Бање, окривљен је за убиство Алије Исмаиловића, из Свираца, који је убијен 7 прошлог м-ца. Одмах по извршеном убиству Ђора је побегао, и до данас се није могао пронаћи. Стар је 23 год., средњег раста, сувоњав.

Депеша Начелника Среза Јабланичког Бр. 23428.

Димитрије-Мита Јовановић, циганин — џамбас, из Шапца, и жена му **Перса,** одговарају за крађу. *Мита* је стар 16 год., стаса високог, плав, на лицу има три младежа. *Перса* има 17—18 год., омалена је, црномањаста.

Акт Начелства Округа Подринског Бр. 17011.

КРАЂА СТОКЕ

Пауну Ганки, коморџији украдена су, у Вел. Плани, два коња са амовима, матори 6—7 год.: један длаке отворено-зелене, а други жуто-риђе и на челу цветаст.

Депеша Начелника Среза Орашког Бр. 18132.

УХВАЋЕН

Гаврило — Гаја Ранђеловић, одбегли осуђеник Београдског Казненог Завода, чију смо потерницу са фотографијом изнели у 16 броју листа од ове год. ухваћен је.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

Књига:

„ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА“

готова је, и може се добити у свима београдским књижарама и код експедитора *Полицијског Гласника.*

Цена је 8 динара.

Претплатницима послаће се на доплату кад пошљу своје тачне адресе и јаве пошту, преко које треба послати књигу.

Лица и општине, које су положиле претплату среским властима, могу накнадно положити код истих по 3 динара и чим новац буде примљен, послаће се књига.

Димитрије С. Калајџић
окружни начелник.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије Уредник Душан Ђ. Алимпић.

БРОЈ 43. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 18. НОВЕМБРА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

(ВЛАСНИК МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА)

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“ НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СТРУЧНИ ДЕО

ЗАДРУЖНО НАСЛЕДНО ПРАВО

ПО

ГРАЂАНСКОМ ЗАКОНИКУ КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

О наследним односима у задрузи морамо говорити, као о неком засебном питању које није обухваћено општом партијом о наслеђу, зато што правила о наслеђивању у инокосним кућама нису потпуно примењена и на наслеђивање у задругама. Стога, да бисмо лакше и прегледније изнели разлике између наслеђивања у првом и наслеђивања у другом случају, ми и хоћемо да о наследним односима у задрузи специално говоримо.

Ми нећемо овде излагати правила о отварању наслеђа нити правила о условима које треба наследник да испуни па да може наследити. Сва та правила су иста и код задружнога и код инокоснога наслеђивања.[1])

И у задрузи, као и у инокосној кући, наслеђе се отвара смрћу de cuius-овом, односно његовим оглашењем за умрлог (§. 51. Грађ. Зак.), и у једном и у другом случају наследник мора бити и способан и достојан да наследи.[2])

Ми ћемо прво говорити о интестатском а затим о тестаменталном односно уговорном наслеђивању у задрузи.

Одељак I.

Интестатско наслеђивање.

Код овога наслеђивања имамо, када је реч о задрузи, једно опште правило, а, затим, изузетке од тога правила.

§. I. *Опште правило.* Оно је изражено у §-у 527. Грађ. Зак. који овако гласи: „У случају наследства и деобе у задрузи, ваља поступити по општем пропису наследства и деобе.“ Ово правило значи, да се, код наслеђивања у задрузи, полази од прописа о наслеђивању у инокосним кућама: у начелу, вели наведени параграф, иста су правила и за наслеђивање у првом и за наслеђивање у другом случају; у начелу, законодавац је, у погледу наследнога права, изравнао задружне и инокосне куће: оне се разликују са гледиште других правних односа, али у колико се тиче наследно-правних норама, између њих нема, у принципу, разлике.[1])

Ми већ знамо, из науке о тумачењу и примени закона, каква је важност извеснога правнога правила: она је таква да се то правило мора применити свуда тамо где од њега законодавац није одступио, а ово одступање треба да је учињено на један изречан начин, expressis verbis. По оном интерпретационом начелу да се изузеци морају тумачити у најужем смислу (Exceptiones sunt strictissimae interpretationis), не само да се општем правилу мора дати важност увек кадгод му није изузетак учињен, већ и сами прописи који изузетке од њега садрже не смеју се тумачити екстенсивно, већ лимитативно, што значи да, ако постоји сумња да ли известан случај долази под пропис о општем правилу или под изузетак, има се дати превага општем правилу: сумња се тумачи, дакле, у корист правила, а против изузетка.

Према овоме, ми ћемо рећи да се §. 527. Грађ. Зак. има применити свуда тамо где се од њега одступило није. Ако би било питање да ли на известан случај наслеђивања у задрузи ваља применити општа правила о наслеђу или изузетне прописе о наслеђивању у задрузи, онда се мора учинити оно прво не само ако, за примену §. 527., не може бити никаква сумња истакнута, већ и онда ако би случај био сумњив. Сумњиви случаји долазе под опште правило §-а 527., а не под наређења изузетна.[1])

Дакле, код питања о интестатском наслеђивању код задруга, почетна тачка од које ту треба поћи јесте §. 527. Грађ. Зак., то јест правило да и на задруге ваља применити опште прописе о наслеђивању.[2]) На тај начин, посао наш овде је упрошћен: ми имамо само да извидимо изузетке од тога правила, стим да сви остали случаји, тим изузецима необухваћени, долазе под опште одредбе које немамо овде да објашњавамо.

§. II. *Изузеци од општега правила у §-у 527. Грађ. Зак. формулисаног.*

*а*⁰. §. *528. Грађ. Законика.* Да наведемо одмах овај пропис. Он гласи:

[1]) В., у осталом, о овоме: А. Ђорђевић, *Наследно Право Краљевине Србије. (Објашњење §§. 394. — 530. Грађанског Законика).* Стр. 7. д 33..

[2]) *Способност* код наслеђивања значи: 1⁰, да наследник постоји или да бар буде зачет у тренутку отварања наслеђа, — §§. 43., 51. и 473. Грађ. Зак.; 2⁰, да наследник не припада једној држави чији поданици не би код нас могли наследити ни по §-у 47. (законодавни реципроцитет) ни по §-у 423. Грађ. Зак.. За *достојност* в. §§. 419. д 421. грађ. Зак..

[1]) Да наведемо у том смислу да се опште прописи о интестатском наслеђивању имају увек применити, кад год се од њих није одступило: Гојко Никетић, *Грађански Законик Краљевине Србије протумачен одлукама Одељења и Опште Седнице Касационога Суда,* стр. 334. [„Кад се код задруга на случај смрти кога члана задруге, без нарочитог захтева ког од заосталих задругара (§. 520. Грађ. Зак.), попис имања не чини, нити се расправља питање о наслеђу, те да би услед тога могло бити питање о томе, да ли се ко прима или не наслеђа, то се ни пропис §. 485. Грађ. Зак. не може применити на задругу, пошто се он односи на лица која су у инокоштини. — О. о. 24. новембра, 1875. год., Бр. 5304. — О. о с. 12. фебруара, 1876. год., Бр. 617.»]; стр. 338. („У питању наслеђа, доказивање сродства у задрузи лежи на задругару који се на то позива. — О. о. с. 4. октобра, 1886, год., Бр. 2117.». Дакле, примена општега правила: Actori incumbit probatio.); Ст. Максимовић, *Нова Збирка,* књига IV., стр. 40. [„Где је смеса имања и задружног труда, онда се у случају распре између таквих лица суди по основима ортаклука — глава XXVII чест друга законика грађанског — (одлука одељења од 4. новембра 1880 године бр. 3378)». Дакле, примениће се, према овој одлуци, на тај случај општи прописи о наслеђу у инокосним кућама, пошто овде није случај задруге: они који су били смешали своја имања и заједнички радили нису били ни крвни сродници, нити сродници грађански, јер уговор о усиновљењу који су они, у овом конкретном случају, били закључили био је у усменој форми, дакле није имао никакве законске вредности. «... Јер он (тужилац), вели Апелациони Суд, у својој пресуди од 19. Новембра 1880. год. бр. 2382., сам признаје да између њега и туженог уговора писменог о усиновљењу нема, онда по §. 137, 143 и 145 грађ. зак. нема ни усиновљења». Ст. Максимовић, *ор. cit.,* стр. 41.].

[2]) А. Ђорђевић, *Наследно Право,* I., стр. 128.; А. Јовановић, *Историјски развитак српске задруге,* стр. 112..

[2]) У истом смислу је и §. 418. Грађ. Зак., који гласи: «У колико се од ових постављених општих правила у задрузи одступа, опредељено је у глави XV».

„Сродство у задрузи при наслеђству има првенство над сродством изван задруге, ма ово било и у ближем степену. И само усвојење достоверним начином и са општим сагласијем задруге учињено, искључава и само сродство по крви изван задруге. Но деца младолетна, ако би за матером из задруге отишла, задржавају своје првенство и изван задруге. Такође и у случају ропства или сужањства или друге подобне нужде и опасности, или службе отачаственe остаје право сродства при наследству и изван задруге невредимо.“[1]

Главни пропис, у цитираном §-у, јесте први став његов, по коме сродство у задрузи има, код наслеђивања, првенство над сродством изван задруге, ма ово било и у ближем степену. Овим прописом законодавац је, у корист сродника у задрузи, одступио од основнога правила у наследном праву: да ће се заоставштина дати, изван случаја тестамента или уговора на случај смрти, оном лицу које, по сродству, најближе стоји de cuius-у, правило чију умесност није потребно овде истицати. Ма како, дакле, да би, у специалном случају, могло бити корисно по опште интересе да de cuius-а не наследи његов најпречи сродник, ипак ће га овај наследити. Отуда, онај који подиже тужбу за наслеђе (petitio hereditatis) има само тај један реквизит да утврди: да је он најближи рођак умрломе, и заоставштина му се мора предати. Претпостављамо, наравно, да је то лице и способно и достојно да наследи.

Међутим, као што видесмо, законодавац, код задруге, одступа од тога правила, и заоставштину не предаје оном сроднику *који је најближи*, већ оном *који је са de cuius-ом у задружном стању*. Од два сродника de cuius-а, исте лозе, истога кола и степена, законодавац претпоставља оног који је са умрлим био у задрузи; па шта више, чак и ако би било сродство у задрузи из даље лозе (женске), или из исте лозе али из даљега кола, односно из истога кола али из даљега степена, оно ће имати ипак првенство над ближим ванзадружним сродством.[1])

Да видимо сада тачно примену овог изузетка, што, као што ћемо се уверити, није увек лака ствар, и ако, на први поглед, изгледа наведено нарсђење §-а 528. врло просто и чија примена не би могла подстаћи никакве тешкоће.

Случај у коме ће се то нарсђење несумњиво применити јесте овај: De cuius, то јест онај о чијем је наслеђивању реч, умро је у задружном стању. Тада ће се искључити сви сродници изван задруге, па ма они били и ближи; њих ће истиснути сродство у задрузи, па ма оно било и даље. Н. пр., била су четири рођена браће, па се један од њих оделио, а остала тројица продужила и даље заједружни живот. Од ове тројице, умре један, не оставивши потомака: њега ће наследити само она два брата која су са њим била у задрузи, а не и одељени брат, и ако би, да је реч о инокосној кући, и овај брат имао право на наслеђе, по §. 402. Грађ. Зак.. Или, да узмемо један пример где ће, по §. 528., чак и даљи сродник искључити ближега из наслеђа: била су, н. пр., у задрузи два рођена брата са два брата од стрица. Један рођени брат иступи из задруге, а други рођени брат у овој остане са она два брата од стрица. Умре рођени брат у задрузи, не оставивши никаквих потомака: њега ће наследити његова браћа од стрица, зато што су то његови задругари, а инокосни брат рођени биће искључен, и ако су браћа од стричева даљи сродници: они су сродници из трећега кола очеве лозе (§. 404. Грађ. Зак.), док је рођени брат сродник из другога кола те лозе (§. 402. Грађ. Зак.)[1]).

Када при наслеђивању задружни однос има тако велику важност, онда је врло потребно знати да ли, између дотичних лица која хоће да се користе нарећењем §. 528. Грађ. Зак., има заиста задружнога односа. Ако овога нема, онда се не може ни §. 528. применити, већ ће добити силу и важност опште правило да ближи сродник искључује даљега, односно да сродници исте лозе, истога кола и степена долазе конкурентно на наслеђе.

Отуда, ако се они који претендују на примену, у своју корист, §-а 528. налазе у ортачком односу или у односу обичнога смесништва, они неће имати никакво право на примену изузетка из §. 528., већ ће потпасти под опште правило.[2])

Тако Primus и Secundus, који су рођена браћа, налазе се у ортаклуку, било грађанском (§§-и 723. à 758. Грађ. Зак.) било у ортаклуку трговачком (чл. III. Тргов. Зак.), а један брат ради за себе: ако, рецимо, Primus умре без потомака и без оца, њега ће наследити конкурентно и Secundus и онај брат који није био ортак. Или. да узмемо случај обичнога смесништва. Primus је умро у иноскосном стању, оставивши као наследнице три кћери. Он је оставио још једну кћер, али је она искључена из наслеђа по §. 480. Грађ. Зак.. За време док су још сестре биле неподељене, једна од њих умре без потомака: њу ће наследити конкурентно сестре у смесништву и сестра изван овога.[1])

То питање да ли има задруге или не, питање доста тешко у извесним случајевима, ми смо га претресли са довољно опширности раније, тамо где је било говора о условима потребним за постојање задруге, и, разуме се, на њега се овде враћати не можемо. Подсетићемо само на ону тешкоћу односно питања да ли између оца и његових пунолетних синова има задруге. Та тешкоћа добија нарочито значаја у овом, раније већ прибележеном, случају: један од синова оде од оца, док остали остану са овим. Када отац умре, да ли ће њега наследити само синови који су са њим живели до смрти, искључујући, по §. 528. Грађ. Зак., одвојеног сина, или ће га сви синови, па дакле и овај, наследити конкурентно, по §. 396. Грађ. Зак.? Одговор на то питање зависи, најпре, од овога: да ли су отац и синови који су са њим остали до смрти били у задрузи или нису? Јер, ако између њих нема задруге, онда постављено питање не подстиче никакве тешкоће: §. 528. ту се применити неће, што ће рећи да ће умрлог оца наследити сви синови, дакле како они који су са њим у заједници живели до његове смрти тако и онај одвојени син. Међутим, ствар је тешка онда ако се узме да између оца и синова који су са њим до смрти заједно били има задружног односа. Ми смо се раније изјаснили за мишљење, да, у начелу, нема задруге ни између пунолетних синова и оца, и тамо смо навели разлоге за то своје мишљење,[2]) што

---

[1]) „На против следећа одредба (§. 528) оставља сасвим противно наследно начело, јер признаје сродству у задрузи првенство над сродством ван задруге, ма ово било и у ближем ступњу“: А. Јовановић, *op. cit.*, стр. 112.; „По §-у 528. и законодавном тумачењу тога §-а од 22. маја, 1852. г., крвно сродство *у задрузи* при наслеђивању има *првенство* над оним *изван* задруге, ма ово било и у *ближем* степену“: А. Ђорђевић, *Наследно Право*, стр. 128..

[1]) „По §. 528 Грађ. Зак., сродство у задрузи при наслеђу има првенство над сродством ван задруге, ма ово било и у ближем степену. Према томе законском нарећењу, кад умре један задругар, оставивши у задрузи још два задругара, преча је у наслеђу имовине његова задруга од унука по кћери, која је још за живота очевог умрла ван задруге, из које је удајом изашла и услед чега њен син, као покојников сродник ван задруге не може искључити задругу из наслеђа, и ако је са покојником у ближем степену сродства; без обзира на §. 529. Грађ. Зак., пошто кћи задругарова која је пре свога оца умрла није овога могла ни наследити. — О. о. 10. марта, 1908 год., Бр. 2433.“: Гојко Никетић, *op. cit.*, стр. 338.. Видећемо доцније да ли је у овом случају правилно примењен §. 528. Грађ. Зак..

[2]) „Тамо где постоји смеша имања и заједничкога рада, која није заснована ни на каквом уговору, суди се, у случају спора по Височајшем рескрипту од 22. маја, 1852. год. Бр. 625. (Зборник VI., стр. 103.), којим је објашњен §. 528. Грађ. Зак. и по глави XXVII истог Законика, ако се и у колико уговор о ортаклуку докаже. — О. о. 4. новембра, 1880. год., Бр. 3376.“: Гојко Никетић. *op. cit.*, стр. 337. и 338.. Ову смо одлуку навели и напред, по Ст. Максимовићу, *Нова Збирка*, књ. IV., стр. 40..

[1]) Ово стога што између оних сестара у смесништву није било задруге, баш и да су оне на наслеђеном имању заједнички живеле и радиле, јер, као што смо то већ раније видели, задруге не може бити између мушких и женских, као ни између самих женских. „Задругари су, вели А. Ђорђевић (*Наследно Право*, I., стр. 126.), само *мушка лица* и то не само *пунолетна* (§. 57.) него и *малолетна* (§. 527.), само ако имају своје *делове* (квоте) у задружној имовини.“ Подсећамо, у осталом, на то да има, ма да су оне реће, и таквих судских одлука по којима и женска деца могу бити у задружном односу, н. пр. одлука опште седнице Касационога Суда од 1. априла 1884. год., Бр. 1038. („Женско дете саставља задругу“): Ст. Максимовић, *Нова Збирка*, књ. II., 61.. Мисмо судске одлуке које се односе на ово питање навели у већем броју у својој књижици: *Задружно Право по Грађанском Законику Краљевине Србије* (Коментар гл. XV. Другога Дела Грађ. Законика односно §§.-а 507. à 529.). I. Прештампано из „Архива за Правне и Друштвене Науке“, Београд, 1912., стр. 27. и 28..

[2]) Тамо смо, такође, навели и судску јурисприденцију о томе питању. Да наведемо овде још одлуку одељења Касационога Суда од 17. јануара 1877. год., Бр. 103., која гласи: „Снаха не може имати право на издржање и удомљење од свекра по односу задруге између њеног покојног мужа, као сина и свекра, као оца. По § 507. Грађ. Зак., задружно је стање онде где је смеса заједничког живота и имања свезом сродства утврђена. Где тога нема, ту не постоји задружно стање, нити се тај услов може да замене делом наслеђа кога би њен покојни муж имао у имању туженога, јер је то тек надежно право, а не и фактичко. Дакле, право издржања снахе према свекру неда се изводити ос-

јављају у послу, а све неприлике, којих сам био сводок, научиле су ме да сам себи прописао правило: како да радим те да моја служба буде сталнија него мојих претходника.

У првој књизи ових мемоара ја сам говорио о Јевреину Кафре, под чију сам команду био стављен кад сам примљен у полицију. Кафре је био тад једини плаћен агент. Чим сам му био придодат он је одмах помишљао како ће да ме се отресе; правио сам се да не видим његову намеру, и док је он спремао да ме упропасти, ја сам смишљао како да изиграм његове планове. Имао сам страшног противника. Кафре је био препроден. Кад сам га ја упознао сматран је као најстарији крадљивац. Почео је још у осмој години а у осамнаестој је тучен на мацке и жигосан на „Старом Тргу“ у Рујану. Његова мати, која је била љубазница чувеног Фламбера, шефа полиције у тој вароши, покушала је тад да га спасе, али, и ако је била најлепша Јеврејка у то време, суд се није смиловао на њене драži; и ако је била дошла лично није успела да троне Кафрове судије. Кафре је био крив и би протеран. Међутим он није излазио из Француске, и кад букну револуција није оклевао да своју делатност развије у једној разбојничкој дружини у којој је имао име Каj.

Као и већина крадљиваца и Кафре је усавршио своје знање у затворима; био је постао универзалан, а то ће рећи да није било врсте лоповлука у којој он није важио као мајстор. Тако исто, противно обичају, он није бирао ништа особито; био је човек *од прилике*, њему је све било добро почев од убиства до обичне преваре. Том општом способношћу и разновсношћу средстава успео је да стекне мали иметак. Имао је, што кажу крова над главом, и могао је живети а да не *ради*, али људи његове сорте су подузетни, и ма да је у полицији био доста добро плаћен ипак није престајао да те приходе увећава и недозвољеним приходима, а то све чинило је те је био у своме кварту (тада кварт Мартен) врло цењен и називали су га капетаном народне гарде.

Кафре је се бојао да га не истиснем са положаја, али матори лисац није био довољно вешт да ту своју бојазан од мене сакрије; ја сам га мотрио и није прошло много па сам увидео да он спрема да ме увуче у једну клопку. Правио сам се да то не видим и он је се већ у себи радовао својој победи, али, кад је баш хтео да мене ухвати, сам је упао у своје сопствене мреже, те га ухапсише на осам месеци.

Чувао сам се добро да Кафре не дозна да сумњам на његово неверство, а и он је своју мржњу према мени крио тако добро да је изгледало да смо најбољи пријатељи на свету. На такав исти начин живео сам и са још неколико крадљиваца тајних агената са којима сам се упознао за време затвора. Они су ме сви свесрдно мрзели, јер су били сигурни да ће, и ако смо правили пријатељска лица, извући дебљи крај. Тако, Гупил, Св. Ђорђе у савати,[1]) био је први међу онима који ми досађиваху својом присношћу; стално уз мене он је имао задатак да ме наведе, али ни он није био ни срећнији ни вештији од Кафре-а. Компер, Маниган, Корвет, Бутеј и Лелутр покушавали су такође да ме закаче како, али ме, захваљујући саветима г. Ханрија, нису могли преварити.

Кад је изашао из затвора Кафре не одустајаше од намере да ме осрамоти и договори се са Маниганом и Компером, да ме наведу да будем осуђен, али, зато што је први пут насео, знао сам да ће прибећи сведоцима и зато сам стално био на опрезу. Очекивао сам га, дакле, спреман, и једнога дана кад је у цркви Сен-Ром, због неке верске свечаности било много света, он ми рече да је добио налог да тамо иде са мном. „Повешћу још, рече ми, пријатеље Компера и Манигана, јављено ми је да у Паризу има много страних крадљиваца те ће нам они показати оне које буду познали“. — Поведите кога хоћете, одговорим му и пођемо. Кад смо тамо стигли било је врло много света. Служба је захтевала да не будемо сви заједно на једном месту; Мантан и Кафре иђаху напред. Наједанпут, тамо где су они били, приметим да је светина пригњечила једног старца. Притеран уз један стуб сироти човек не знађаше где му је глава; није викао из обзира према светом месту, али сав његов лик беше узрујан; његова порика беше у нереду, ноге му не додириваху земљу, шешир, за којим је гледао са примстним страхом, одскакиваше са рамена на рамена час удаљавајући се час примичући се, али стално одмицаше. „Господо, молим вас“, биле су једине речи које је изговарао некако тужно; „ја вас молим“, и држећи у једној руци штап са златном дршком а у другој табакеру и мараму, он диже руке у вис као да би хтео да се издигне изнад оних што га окружаваху. Разумео сам да су му украли сат, али шта могу да радим? Ја сам далеко од њега, а ако баш и јавим биће доцкан, а после, зар Кафре није сведок и приређивач свега овога? Ако он не каже ништа, без сумње има разлога да ћути. Ћутао сам, дакле, да видим шта ће даље бити; и за време од два сата, докле је трајала служба, имао сам прилике да видим пет или шест оваквих удешених пригњечења, у којима сам увек видео и Кафре-а и Манигана. Маниган, који је данас у казненом заводу у Бресту, где издржава дванаест година робије, био је у ово време један од најпрепреденијих лупежа у престоници; он је се одликовао у преручивању новца из туђих џепова у своје; то је за њега био најобичнији посао и вршио га је са невероватном брзином. Овај посао у цркви Сен-Ром није му био баш тако приносан, али ипак, не рачунајући старчев сат, он је придигао две кесе и неколико других ствари мање вредности.

Кад се сврши служба одосмо у једну кафану да ручамо; нимало се није штедело, пило се богато и при крају ручка они ми поверише оно што се није могло сакрити: поменуше само кесе у којима је нађено сто седамдесет пет франака у звечећем новцу. Кад платише трошак оста сто франака од којих мени на део дадоше двадесет, препоручујући ми, да никоме не казујем. Пошто на новцу нема имена чиј је помислио сам да нема разлога да не примим. Они су били веома радосни што су ме тако *ослободили*, и испразнисмо две флаше бенског вина у част мога почетка: Нису говорили ништа о сату, а ја опет нисам рекао ни речи, да не би изгледало да знам више него што они желе, али сам напрегао и очи и уши и ускоро сам био начисто да је сат код Кафре-а. Ја се тад направим пијан и под изговором да ћу да изађем због нужде зовнем келнера да ми покаже место које ми је требало. Овај ме одведе, и чим сам био сам напишем овакво писмо: „Кафре и Маниган украли су један сат у цркви Сен-Ром. Кроз један сат, ако не промене намеру, они ће проћи преко трга Св. Јован. Кафре носи покрађу“.

Сиђем журно и, док су Кафре и његови другови мислили да још вршим нужду, био сам већ на улици и пошљем једног гласника г. Ханрију. Вратим се одмах; моје одсуство није било дуго; кад сам се вратио био сам задувао и црвен као рак. Упиташе ме да ли ми је сад лакше.

— О, дабоме, промрмљам ја готово падајући на сто.

— Пази! рече ми Маниган.

— Види он добро, примети Кафре.

— Да није пијан? прихвати Компер, а? али чист ваздух ће га повратити.

Наредише да ми се донесе чаша зашећерене воде... „воде, воде ми дајте“... повичем и сам.

— Ево, држ', то ће ти чинити добро.

— Мислиш?...

Пружим руку и у место да узмем чашу ја је преврнем те се разби. Затим опсујем безобразно, пијаначки, и то развесели друштво. Кад ми се учинило да је г. Ханри примио моју поруку и предузео шта треба, ја се станем трезнити.

Враћајући се са задовољством сам приметио да наш пут није промењен; ми се доиста упутисмо ка тргу Св. Јован; ту беше једна стражара. Чим сам издалека приметио војнике да седе пред вратима, у толико сам више веровао да су они ту због моје поруке, а нарочито што сам иза њих видео инспектора Менаже. Кад ми наиђосмо, они нас учтиво ухватише за мишице и позваше нас да уђемо у стражару. Кафре није могао да разуме шта то значи; он је мислио да су војници у заблуди. Помисли да протествује, али га војници позваше на покорност и ускоро затим мораше је дозволити да га претресу. Прво претресоше мене, не нађоше ништа; дође затим ред на Кафре-а, њему беше непријатно; најзад кобни сат нађе се код њега. Кафре је био мало збуњен, али у тренутку кад су га испитивали, а нарочито кад је чуо да комесар каже своме секретару: *пишите, један сат окићен драгим камењем*, он побледе и погледа мене. Да ли је сумњао штогод?

[1]) Борба помоћу ноге. Пр.

не верујем, јер је био уверен да не знам за крађу сата и био је тако исто сигуран да, чак и да сам дознао за то, нисам га могао одати јер га нисам никако напуштао.

Упитан Кафре је рекао да је сат купио; нису му, разуме се, веровали, али како се покрађени није јавио није било могућно осудити га. Затворили су га ипак административно и после дужег бављења у Бисетру, послан је био под надзор у Тур, одакле се доцније вратио у Париз. Умро је 1832. године.

У ово време полиција је тако мало поверења имала у своје агенте, да није било средства коме она није прибегавала да их проба. Једног дана дадоше ми Гупила, који ми предложи нешто необично.

— Ти познајеш добро Франсоа крчмара? рече ми он.

— Познајем; зашто?

— Ако хоћеш да му извадимо зуб. (изнудимо новац).

— Како?

— Он већ неколико пута тражи од Управе дозволу да може ноћу држати кафану отворену дуже и увек је био одбијен. Ја сам му добацио да једино од тебе зависи хоће ли добити оно што тражи.

— Ти си погрешио, јер ја не могу ништа.

— Ти не можеш ништа: лепа новост! Свакако да ти не можеш ништа, али га ти можеш увек охрабрити надом да ћеш дејствовати да добије дозволу.

— Добро, а шта ће он имати од тога?

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

За одобравање одлука о давању на привремено уживање општинске или сеоске земље није надлежан Државни Савет.

На сеоском збору села Б. држаном 14. јуна 1912. год. донесена је одлука да се неколицини сиромашних грађана да на привремено уживање по 1. хектар сеоске земље.

Ову зборску одлуку сељана села Б. општински суд послао је Државном Савету на одобрење у см прописа тач. 3. чл 33. закона о општ.

Државни Савет нашао је, да за одобрење ове одлуке није надлежан, пошто овде није у питању отуђење сеоске непокретности, већ само давање исте на привремено уживање. С тога није ни узимао у оцену ову одлуку, него је на основу чл. 25. свога пословника решио: да се предмет врати нерасмотрен као ненадлежно Савету упућен.

Одлука од 9. новембра 1912. г. Бр. 7595.

Одлуке о задужењу појединих општина и села (чл. 33. тач. 7. зак. о општинама), Државни Савет доноси по предлогу Министра Финансија.

Збор сељана М. и Р. општине М. 11. маја 1912. год. донео је одлуку да се оба села могу задужити са 5000 дин. код окружног школског фонда, за грађење нове школске зграде у селу М., па је ту своју одлуку упутио Државном Савету на одобрење у смислу чл. 33. тач. 7. закона о општинама.

Како се ове одлуке о задужењу по чл. 14. закона о окружним, среским и општинским буџетима имају да шаљу претходно Министру Финансија на оцену, који чини предлог Државном Савету за њихово одобрење, а у овом случају није тако учињено већ је одлука непосредно послата Државном Савету, то је Државни Савет није ни узимао у оцену, већ је вратио цео предмет општин. суду те да се за одобрење ове зборске одлуке о задужењу обрати Министру Финансија.

Одлука од 9. новембра 1912. године Бр. 7544.

К. И. Б.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Раде Животић, пекарски момак, побегао је 10 овог месеца из среског притвора у Аранђеловцу, у коме је био због две опасне крађе. Родом је из Браничева, стар 27 год., средњег раста, сувоњав, црномањаст, има мале црне бркове.

Депеша Начелника Среза Јасеничког Округа Крагујевачког Бр. 24572.

Драгомир — Драгољуб Ђурковић, родом из Тоболца у срезу трстеничком, одговара код среске власти у Алексинцу за крађу стоке. Стар је 36 год., средњег раста, сув, на десну ногу нарамљује.

Депеша Начелника Среза Алексиначког Бр. 20007.

Велисав Милосављевић, економ, из Милошева у срезу левачком, окривљен је за протурање лажног новца

Акт Кварта Врачарског Бр. 15290.

Вићентије Весовић, папуџија, из Београда, одговара за крађу државних ствари.

Акт Главне Београдске Војне Станице Бр. 4001.

Карло Кинрајх, столарски радник, чију слику износимо, окривљен је за *убиство*. Стар је око 50 год., средњег раста, просед, плавих очију, великих црних бркова, округла

Карло Кинрајх

пуна лица. За његово хватање обећана је награда од 500 крона.

Акт Управе града Београда Бр. 39680.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

Књига:

„ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА“

готова је, и може се добити у свима београдским књижарама и код експедитора *Полицијског Гласника*.

Цена је 8 динара.

Претплатницима послаће се на доплату кад пошљу своје тачне адресе и јаве пошту, преко које треба послати књигу.

Лица и општине, које су положиле претплату среским властима, могу накнадно положити код истих по 3 динара и чим новац буде примљен, послаће се књига.

Димитрије С. Калајџић
окружни начелник.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије Уредник Душан Ђ. Алимпић.

БРОЈ 44. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 25. НОВЕМБРА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

(ВЛАСНИК МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА)

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“ НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СТРУЧНИ ДЕО

ЗАДРУЖНО НАСЛЕДНО ПРАВО ПО ГРАЂАНСКОМ ЗАКОНИКУ КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

(НАСТАВАК)

Али, ми смо, тако исто, видели да има, изузетно, случајева у којима може бити задруге и између њега и његових синова, било пунолетних било малолетних. Један од тих случајева јесте, као што знамо, и тај: када отац подели, за свога живота, своја добра између себе и својих синова па по том остане заједно са некима од тих синова, одвајајући се од осталих. У том случају узима се, уопште, да постоји задружни однос. Дискутује се само, као што нам је познато, о томе: да ли је потребно да отац, са сином или синовима са којима је остао у заједници, уговори задружни однос (§. 494. Грађ. Зак.) или овај однос постоји самим тим што он са сином или синовима заједно живи и ради на заједничком имању (§. 507. Грађ. Зак.)? По неким судским одлукама, ту може бити само уговорне задруге, као што је, н. пр., одлука одељења Касационога Суда од 31. Децембра 1907. год., Бр. 13732. („Кад отац одели своје синове, па са својим делом остане код једнога од њих, тим се актом између њега и тога сина не образује задруга, за што је између њих потребан писмени уговор, већ после његове, очеве смрти имају и они одељени синови према § 396. Грађ. Зак., право на наслеђе“: Гојко Никетић, *op. cit.*, стр. 329.)[1].

По другим, пак, одлукама, уговор није ту потребан: сам факат да је, по деоби, отац остао са неким синовима у заједници довољан је за образовање задруге између њега и њих. Такве су, н. пр., одлуке одељења Касационога Суда од 10. Септембра 1884. год., Бр. 3611. и од 5. Марта 1888. год., Бр. 826., као и одлука опште седнице Касационога Суда од 10. Јуна 1888. год., Бр. 1912. (Гојко Никетић, *op. cit.*, стр. 37., Ст. Максимовић, *Нова Збирка*, I., стр. 20., II.. стр. 49.). Ми смо се, на своме месту, изразили за ово друго мишљење, пошто § 507. Грађ. Зак. види задругу у свакој имовној и животној заједници међу сродницима, не питајући да ли су ти сродници у тој заједници по неком изречном уговору о задрузи или по прећутном пристанку.

Али, сам тај факат што би између оца и његових синова било задруге не значи још да би се, на оделитога сина, имао, у случају смрти очеве, применити § 528. Грађ. Зак.. Најпре да кажемо да односно онога што је отац са синовима, после образовања задруге, приновио, син изван задруге не би могао ни у ком случају конкурисати са својом браћом у целом том приновку: тај приновак би се имао најпре, по §-у 517. Грађ. Зак., поделити између оца (његове масе) и његових синова-задругара, бар оних који су били пунолетни онда када се дотично имање приновило, па би само, у погледу онога што би, у том приновку, оцу припало, могло бити говора о праву наслеђа оделитога сина. Што се, пак, старине тиче, то јест онога што је отац, приликом деобе са синовима, за себе задржао био, тај би оделити син био на равној нози са браћом-задругарима, ако би му се, наравно, признало право наслеђа.

Јуриспруденција судска је у том смислу, да су, у горњем случају, синови који су са оцем у задрузи пречи у наслеђу од оделитога сина, на основу §-а 528. Грађ. Зак.. Тако, по одлуци одељења Касационога Суда од 10. Септембра 1884. год., Бр. 3611., која нам је већ позната: „Кад пак отац одели своје синове у имању и за себе задржи један део који здружи с делом кога од својих пунолетних синова, па с њим живи у заједници и у том стању умре, онда ту постоји задруга између оца и онога сина, са којим је после у том стању живео, јер између њих не оскудева ни један услов који се за задругу тражи, т. ј. крвно сродство, пунолетство задругара и заједнички живот (§§. 57. и 507. Грађ. Зак.), те је по §. 528. Грађ. Зак. тај син пречи од осталих у наслеђу“ (Гојко Никетић, *op. cit.*, стр. 37.),[1] а по одлуци опште седнице Касационога Суда од 27. Априла 1907. год., Бр. 4060.: „Кад отац подели своје синове, па са својим делом остане код једнога од њих, онда се тим фактом између њих образује задруга, и тај је син, према § 528. Грађ. Зак., пречи у наслеђству од осталих“ (Гојко Никетић, *op. cit.*, стр. 338.). Да наведемо и одлуку одељења Касационога Суда од 20. Октобра 1875. год., Бр. 4678., која, по *Забелешкама* Д-ра Николе Крстића, гласи: „Отац једног сина оделио пре десет година. Тај син по смрти очиној хоће да дели нешто, за што вели да је при деоби оцу у део остало. Суд га одбија по начелима наслеђивања у задрузи“ (Гојко Никетић, *По забелешкама Др. Николе Крстића изводне одлуке опште седнице и одељења Касационога Суда 1866.—1878. год.*, у Споменици Др-а Николе Крстића, коју је издала Српска Краљевска Академија Наука, 1908., Београд, стр. 342.).

[1] У истом су смислу и одлуке одељења Касационога Суда: од 26. Марта, 1907. год., Бр. 3387. (Гојко Никетић, *op. cit.*, стр. 328. и 329.); од 11. Децембра 1903. год., Бр. 10074. (Гојко Никетић, *op. cit.*, стр. 37.); од 1. Јуна 1904. год., Бр. 5130, и одлука опште седнице Касационога Суда од 14. Августа 1904. год., Бр. 6318. (Гојко Никетић, *op. cit.*, стр. 37.); одлука одељења од 9. Јануара 1907. год., Бр. 245. („То што се један син оделио од оца, а отац остао у заједници са осталима, не лишава, према §. 528. Грађ. Зак. одељеног сина права на наслеђе, пошто с погледом на §. 121. Грађ. Зак. задруге између оца и синова може бити само кад је она нарочито уговором конституисана, према чему одељени син има као син и наследник свог оца, према §. 492. Грађ. Зак. право на деобу очевога дела имања» Гојко Никетић, *op. cit.*, стр. 338.). В. и о. о. од 1. Фебруара 1904. год., Бр. 9754. — О. о. с. 11. Јуна, 1904. год. Бр. 5343.: Гојко Никетић, *op. cit.* стр. 328.; Ст. Максимовић, *Нова Збирка*, II. стр. 73. (одлука Опште седнице Касационога Суда од 12. Августа 1893. год. Бр. 2.).

[1] „Кад се отац подели са својим синовима, па са својим делом остане код једнога од њих, онда се тим актом између њих образује задруга, и у наследству пречи је тај син, као задругар, од осталих синова, јер ни §§. 57. и 507. Грађ. Зак. не искључују могућност постојања задруге између оца и сина. — О. о. 5. марта 1888. год., Бр. 826. — О. о. с. 10. јуна, 1888. год., Бр. 1912.»: Гојко Никетић, *op. cit.*, стр. 37..

Међутим, као што смо то и у својој напред наведеној књижици *(Задружно Право по Грађанском Законику Краљевине Србије)*, где смо говорили о условима потребним за постојање задруге, казали у једној примедби, таква јурисприденција није сигурна. Она ставља с једне стране задругу између оца и синова а с друге стране, према њој, оделитог сина, па, на основу §-а 528. Грађ. Зак., даје, у наслеђу очевом, првенство задрузи, искључујући оделитог сина, онако исто као да би то био ма какав сродник de cuius-a. Али овде треба имати у виду Закон од 28. Новембра 1859. год. (Зб. XII., стр. 96.), донесен „на предлог Малогоспођинске Скупштине Народне од 16. Септембра, 1859. год.“,[1]) по коме кћи онога задругара који је умро не оставивши мушке деце није више задругом искључена, већ она наслеђује део свог оца у задружној имаовини. И када је тако, онда се поставља питање: како може задруга да искључи, у горе предвиђеном случају, сина а не може кћер? Као што видимо, судска јурисприденција код овога питања има против себе јаке приговоре, због чега ћемо се на њој мало ниже дуже задржати.

§. 528., дакле, неће се применити свуда тамо где нема задружнога односа. Ово се може десити и у случају да је de cuius умро у задрузи, само ако између њега и осталих лица у задрузи, задругара, није било задружнога односа. Такав је случај са женским лицима између којих и мушких задругара нема задружнога односа, и ако та лица живе у задрузи. Отуда, ако би такво лице било учесник у задружној имаовини, оно би било, у погледу задругара, обичан сменичар, што значи да се у случају смрти његове не би применио §. 528. већ §. 527. Грађ. Зак.. Н. пр., Primus, који је у задрузи са својом рођеном браћом, умре, оставивши као своју наследницу једну кћер, која убрзо такође после оца премине, не удавши се. Primus има још једног рођеног брата изван задруге. Ко ће наследити умрлу девојку? Наследиће је сва њена најближа родбина, то јест сва рођена браћа њенога оца, односно сви њени рођени стричеви, не изузимајући ни оног оделитог стрица. Јер, девојка је умрла, истина, у задрузи, али она сама није била задругар, тај однос између ње и њених стричева у задрузи није постојао да би ови могли, оснивајући се на § 528., тражити целу заоставштину своје синовице. Када је, дакле, између умрле и њених стричева у задрузи исти правни однос као и између ње и њеног оделитог стрица, — а тај однос је инокосни а не задружни — онда стричеви у задрузи потпадају, у колико је реч о наслеђу њихове умрле синовице, под опште одредбе о наслеђу. Међутим било би друкчије да је Primus оставио неожењеног сина, који је, у том стању, умро: њега би наследили само стричеви у задрузи, искључујући стрица изван задруге. Ово стога што би умрли син био задругар, као мушко лице, са својим стричевима.

И равнодушна је ствар у малочашњем случају, да ли је део женскога детета био или не материално одвојен од делова осталих задругара. Ми смо већ видели, да може бити задруге и онда када се знају, и материално а не само интелектуално, делови појединих задругара. Шта овде смета постојању задруге то је карактер женскога детета, које, као женско лице, не може бити у задружном односу са мушкима, и у том погледу ништа не би био од помоћи факат што је део женскога детета није одвојен. Исто је тако индиферентна, у овом погледу, и та околност што је женско дете у задружној кући: само бављење у задружној кући не прави једно лице задругарем, ако код њега нису испуњени и остали услови који се траже за задружни однос, а један од тих услова јесте и тај да дотично лице буде мушкога пола. Стога су погрешне оне одлуке судске које сматрајући, ваљада, да има задружног односа између мушких задругара и девојке, наследнице, која живи у задружној кући, дају и ту, у случају смрти те девојке, места примени §-а 528. Грађ. Зак., те оглашују задругу за наследника умрле девојке, искључујући матер њену, и ако би ова била најближи сродник умрле. Тако, по одлуци одељења Касационога Суда од 7. Септембра 1877. год., Бр. 2436.: „И кад се за женско дете умрлог задругара попише део имања, ако дете у задрузи умре, не наслеђује га мати него задруга“ (Гојко Никетић, *ор. cit.*. стр. 334.)[1]).

Код Др-а Николе Крстића има једна одлука одељења Касационога Суда од 7. Новембра 1872. год., Бр. 3738. која је овако забележена: „Дете женско у задрузи остало иза оца. Распоредна пресуда изрекла колики му део припада. Но оно умре не изашавши из задруге. Мати тражи да наследи по §. 402. Грађ. Зак. Касациони Суд изрече, да нема места наследству, кад се део детета није ставио и оделио, те је девојка остала у задрузи, а у задрузи матере, по §. 523. Грађ. Зак., немају право наследства“ (Гојко Никетић – Др. Никола Крстић: *Изводне одлуке*, стр. 342.). Као што видимо, из ове одлуке би излазило да је, по Касационом Суду, за задружни однос женске наследнице и мушких задругара потребно да део наследнице није материално остављен, тако да, ако би ово последње било, задруге између мушких и наследнице не би било. Међутим, ту своју јурисприденцију Касациони Суд је демантовао својим решењем од 7. Септембра 1877. год.. Бр. 2436., горе наведеним, решење забележено и код Н. Крстића (*ор. cit.*, стр. 343.), по коме је наследница са мушкима у задрузи, и ако би њен део и материално назначен био.

Правилнија је, према томе, одлука одељења Касационога Суда од 20. Априла 1884. год., Бр. 1425., по којој „Женско дете умрлог задругара, умрло у задрузи, наслеђује не задруга него њена сестра. Законодавно објашњење §. 523. Грађ. Зак. од 28. јула 1849. год. Вбр. 1147., изузима од тога наслеђа само матер, удовицу а не и сестру, а сем тога женско дете није ни могло бити задругар те да га задруга наследи“ (Гојко Никетић, *ор. cit.*, стр.). Овде, дакле, Касациони Суд, што је сасвим закону сообразно, узима да не може бити задруге између женскога лица и мушких задругара, и ако би то лице имало удела у задружној имаовини и у задружној кући живело. Између њих може бити само однос сменичтва, због чега се ту неће, у случају наслеђа, применити §. 528. Грађ. Зак., већ прописи о наслеђу у инокосној кући, а на основу §-а 527. Грађ. Зак.. Отуда је, у наведеној одлуци, Касациони Суд правилно решио да умрлу девојку неће наследити задруга већ њена сестра, која јој је, по сродству, била ближа од мушких лица у задрузи.

Живојин М. Перић.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

[1]) А. Ђорђевић, *ор. cit.*, стр. 131.. Тај предлог «према стр. 14. скупштинских протокола гласи: Усвојивши мишљење одбора, Скупштина реши, да се као неправедна укине она наредба у нашем Грађанском Законику, по којој у задрузи женска деца, и кад нема мушке деце, ненаслеђују свог оца; и да се постави за унапредак законо правило, да у оваквим случајима имају и женска деца право наслеђија на део имања свог оца, но да им се то имање, у колико се састоји у земљама, не даје у натури, већ по процени у новцу»: Гојко Никетић, *ор. cit.*, стр. 339..

[1]) «Задружна веза између малодетног женског детета и задруге није раскинута тиме што је за малодетно женско дете пописан део али оно је ипак и даље остало у задрузи». — О. о. 27. маја, 1877. год., бр. 1212».: Гојко Никетић, *ор. cit.*, стр. 334..

О ИСТУПИМА

ОД

Д-Р ТОМЕ ЖИВАНОВИЋА

(НАСТАВАК)

§ 2. О иступима против наредаба власти.

Иступи против *наредаба власти* предвиђени су у глави 33. к. з. („О иступљењима због непослушности према полицајним наредбама“) — §§ 327—328 а. Пошто су *објекат* ових иступа *наредбе власти* (код неких само полицијске, а код осталих и друге власти), они се могу уврстити у *кривична дела против државне власти.*[1])

I. *Иступи непослушности наредбама власти из § 327 к. з.* — У овом §-у предвиђена су шест иступа: „Затвором од једног до петнаест дана, вели се у § 327, да се казни онај:

1. Кога полицајни чиновник или кмет или ко други у име власти позове, пак не би том позиву без довољно узрока следовао“.

а) 1° *Радња* се састоји дакле код овог иступа у *неследовању позиву власти.*

(1) Позив власти треба очигледно да има за предмет *представак* истој од стране онога, коме је позив упућен.[2]) Ако би

[1]) В. о овим кривичним делима *Живановић*, Посебни Део књ. II (§ 81 и сл.) и III (§§ 84—90).

[2]) Уп. *Ценић* 812.

дакле позив имао за предмет друго што, неследовање истоме не би спадало овде.

(2) Под *влашћу* се разуме овде како полицијска („полицајна власт“) и општинска („кмет“) тако и свака друга државна власт („или ко други у име власти“), н. пр. суд, у колико за неодазивање позиву друге које власти не постоје специјални казнени закони.[1])

(3) Позив треба да је учињен *у име власти*, т. ј. потребно је, да орган државне власти, који позива, то чини као представник ове власти, а не као приватно лице. Да ли позив испуњује овај услов, фактичко је питање.

(4) Позив треба наравно да је дошао до знања ономе, коме је упућен. Не би дакле било довољно то, што би му позив био саопштен преко новина, које он није имао у рукама, или што би му позив био прилепљен на вратима за време његовог одсуства из места.

2° Да би неследовање позиву било *противправно*, потребно је наравно да постоји правна дужност на следовање позиву оне власти, која позива.[2])

3° За појам овог кривичног дела потребан је један *специјалан услов инкриминације*, на име да позвани није позиву следовао *„без довољно узрока“*. Да ли су узроци неследовања позиву довољни, фактичко је питање.[3])

б) Овај је иступ свршен, чим је протекао рок, који је у позиву одређен за предстанак власти. Ако се у позиву каже, да позвани има „одмах“ предстати власти, фактичко је питање, да ли је позвани „одмах“ предстао.

в) *Кривац* је онај, који позиву није следовао. Без значаја је међутим, да ли он то није учинио услед заборава или свесно, пошто виност није потребна.

2. Кога полицајна власт нареди у потеру за ајдуцима, на стражу, патролу или у ајку на вредоносне дивљачи, пак не би дошао и не би могао свој изостанак довољним узроцима оправдати“.

а) 1° *Радња* се састоји дакле у *неследовању наредби полицијске власти, да се дође у потеру за ајдуцима, на стражу, патролу или у хајку на вредоносне дивљачи.*

(1) Наредба, којој се не следује, треба дакле да је издана од *полицијске* власти.

(2) Наредба треба да је дошла до знања ономе, коме је упућена. Уп. 1 а 1° (4).

2° Да би неследовање наредби било *противправно*, потребно је, да постоји правна дужност на следовање онаквој наредби. Уп. 1 а 2°.

3° И за појам овог иступа потребно је, да позвани није наредби следовао *без довољно узрока* („и не би могао свој изостанак довољним узроцима оправдати“). Ова околност је дакле *специјалан услов инкриминације*. Уп. 1 а 3°.

б) Уп. 1 б односно питања, кад се има узети, да је овај иступ *свршен*.

в) *Кривац*. Уп. 1 в.

3. Који је одређен на какви земаљски или општински посао, па без довољног узрока не дође или у место за себе замену не пошље, или дошавши неће да ради но ленствује“.

а) 1° *Радња* се састоји дакле у *неследовању наредби власти, да се дође на какав „земаљски“ или општински посао одн. да се пошље замена* или у *ленствовању*, ако се је позиву следовало.

(1) Под „земаљским“ послом има се разумети посао за рачун државе, округа или среза.

(2) Наредба треба да је дошла до знања ономе, коме је упућена. Уп. 1 а 1° (4).

2° Да би неследовање наредби било *противправно*, потребно је, да је онакву наредбу издала власт за то надлежна, и да постоји правна дужност на следовање истој.

3° И овде је *специјалан услов инкриминације*, да позвани није позиву следовао *без довољног* узрока. Уп. 1 а 3°.

б) Уп. 1 б односно питања, кад се има узети, да је овај иступ *свршен*, ако се радња састоји у неследовању позиву. Ако се пак радња састоји у ленствовању, он је свршен, кад позвани без разлога не ради.

в) *Кривац*. Уп. 1 в

4. Ко у несрећним каквим случајима или у време какве опасности и нужде, као што су ватра, преплављење воде и тим подобна, на позив полицајне власти или ког другог, који ту власт за оно време упражњава, у помоћ дошао не би, а то би могао без особите опасности за свој живот или имање учинити“.[1])

а) 1° *Радња* се састоји дакле у *неследовању наредби власти, да се дође у помоћ у каквом несрећном случају, каквој опасности* или *нужди*

(1) Без значаја је, да ли се је несрећни случај десио једном или већем броју лица, физичким или правним.[2]) То исто важи и за опасност и нужду.[3])

(2) Без значаја је, да ли су несрећни случај, опасност или нужда проузроковани каквом људском делатношћу, од какве животиње или природне снаге.[4])

(3) Без значаја је, *које* је *добро* повређено несрећним случајем, одн. које се добро налази у опасности или нужди.[1])

(4) *Несрећни случај је изненадан* догађај, којим је какво добро *већ* повређено и постоји опасност од даљих повреда. *Нужда* се разликује од несрећног случаја само тиме, што она не треба да буде *изненадан* догађај.[2]) О појму *опасности* в. Општи Део § 13 IV. Опасност се разликује од несрећног случаја тиме, што је потребно, да *повреда* још *није* наступила.

(5) Наредба треба да је дата од *полицијске власти* или од њеног *заступника* у конкретном несрећном случају, конкретној опасности или нужди.

(6) Позив у помоћ треба да је *лични*.[3]) Треба наравно да је дошао до знања позваноме.

(7) Полицијска власт има да одреди, каква је помоћ у конкретном случају потребна. Позвани није испунио своју дужност, кад није указао од полицијске власти одређену помоћ, већ неку другу, која је према његовом мишљењу потребна.[4]) Тако исто суд нема права да накнадно испитује, да ли је тражена помоћ била потребна и подобна да отклони опасност.[5])

(8) У време, кад се помоћ треба да укаже, несрећни случај, опасност или нужда треба још да трају, т. ј. потребно је да још постоји бојазан од повреде, одн. од даље повреде.

2° Да би неуказивање помоћи било *противправно*, потребно је, да је наредба дата од *месне надлежне* полицијске власти, т. ј. од оне, која према просторном положају угрожене ствари има да се стара за отклањање опасности.

(1) Могуће је наравно, да су две или више полицијских власти надлежне.

(2) Наредба овако надлежне полицијске власти обвезује сваког без разлике, који се бави у подручју дотичне власти, становао он ту или не.[6])

3° За појам овог иступа потребан је један *специјалан услов инкриминације: да је позвани позиву могао следовати „без особите опасности за свој живот или имање“*.

(1) Довољна је дакле само опасност за *живот* или *имовину*.

(2) При испитивању, да ли је опасност за живот или имање *особита*, има се узети у обзир степен вероватноће да она наступи и величина штете, која прети имовини.[7]) Но оправдано је, да се при томе узме у обзир и вредност добра, од којег се хоће да отклони опасност призивањем у помоћ.[8])

---

[1]) Уп. *Ценић* 813.

[2]) В. *Живановић* Општи Део § 20 о томе, кад је нечињење (scil. неследовање позиву) противправно.

[3]) „Јесу ли узроци довољни или не, вели Ценић (813), власт ће, која суди, оценити. Примера ради наводимо ове околности, које би се као довољни узроци сматрали: смрт у кући; болест позваног или кога од његових блиских, која му не дозвољава, да власти оде; случај, који одласком штету имању нанесе, као што је н. пр. код варошана позив у радне пазарне дане, кад највише муштерија у дућану имају, спремање на дужи пут, инвентирање дућана и т. д.; код сељака: један је пошао да тражи отумарану стоку, други упрегао волове да иде у дрва, трећи ограбио мало бољи дан да што засеје или у пољу среди и т. д.“

[1]) Овај иступ састоји се дакле у *пропуштању нужне помоћи*. § 360 п. 10 немачког к. з., где је реч о овом иступу, познат је под именом *„параграфа љубави“* („Liebesparagraph“). Оваква одредба налазила се је први пут у француском закону о општинској полицији од 1791. год., одакле је прешла у Code pénal (art. 475 n. 12), а из овог у пруски Казнени Законик (§ 340). В. о овом §-у: *Kohler* Studien *1*, 48, 53. *Eb. Müller* Die Strafbare Hilfeverweigerung 1896. *North* Die Nothilfepflicht im deutschen Strafrecht 1906.

[2]) Тако *Frank* § 360 № 10, 1 а, *Olshausen* § 360 № 10 б.

[3]) Према § 360 № 10 немачког, к. з. потребна је *општа* опасност и нужда. В. *Frank* § 360 № 10, 1 б и с.

[4]) Уп. *Frank* § 360 № 10, 1 а и б, *Oppenhof* § 360 № 10, 71 а.

[1]) Уп. *Frank* § 360 № 10, 1 а, б и с.

[2]) Уп *Frank* § 360 № 10, 1 с.

[3]) Уп. *Frank* § 360 № 10, 1, *Olshausen* § 310 № 10, с.

[4]) Уп. *Olshausen* § 310, № 10, d.

[5]) Уп. *Frank* § 310. № 10, 1, *North* 99, *Olshausen* § 310 № 10, d.

[6]) Уп. *Olshausen* § 360 № 10, с.

[7]) Уп. *Frank* § 310 № 10, 2, *Olshausen* § 310 № 10, е, *Rotering* G A *31*, 263.

[8]) Тако *Frank* § 310 № 10, 2, *North* 82. Прот. *Olshausen* § 310 № 10, е.

б) С обзиром на циљ позива по себи се разуме, да му се мора *одмах* следовати. Према томе овај иступ је свршен, чим се првом позиву није следовало.

в) *Кривац.* Уп. 1 в.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

КРИВИЦЕ ОПШТИНСКИХ ЧАСНИКА ЗБОГ ПОВРЕДА ПРИВАТНИХ ПРАВА

(СВРШЕТАК)

Као што се види из овог случаја, који је по себи жалосан, јер није требао због овога ни да буде спора, у истом је било тешко правити разлику: да ли је дело учињено из зле намере или из нехата. Како истрага није изнела никакве податке по којима би се могло закључити да су оптужени из зле намере учинили неправду тужиоцу приликом овог суђења, то је дело правилно квалификовано као дело из нехата по другом одељку § 127. каз. зак. из разлога који су изложени у пресуди првостеп. суда.

б) кривица општинских часника за дело из § 122. каз. зак.

По овоме законском пропису казни се чиновник који своју власт злоупотреби, те кога незаконо принуди да што трпи или чини, или да не чини. Казна је новчано до сто талира или лишење звања. Ова се одредба примењује по § 132. каз. зак. и на општинске чланике. У кривице које се казне по овоме §-у долазе све оне злоупотребе власти које нису казуистички изложене у коме од других §§-а главе XI каз. зак. која садржи посебне инкриминације злочинства и преступа које изврше чиновници у званичној дужности.

За постојање дела из § 122. к. з. не тражи се да је оптужени злоупотребу власти за коју се оптужује учинио у своју корист, већ је довољно да је у опште учини. Радња мора бити таква да представља фрипантну незаконитост, из које се на први поглед може видети да је резултат зле намере, а не нехата или небрежења, услед које је какво лице нешто незаконито претрпело, или било принуђено да трпи, чини или не чини нешто што по закону није било дужно.

Према томе, главна карактеристика овога дела је принуда од стране чиновника да неко на своју штету што учини, не учини или претрпи. Овакву исту одредбу садржи и пројекат новог каз. законика у своме § 321. само што изрично захтева да је услед ове злоупотребе власти чиновника ма какво право дотичног лица повређено или окрњено. (§ 321.: чиновник, који своје звање или по„ложај злоупотреби те некога принуди „да нешто учини, или пропусти учинити, „или да нешто претрпи, чиме се ма ка„кво његово право вређа или крњи, каз„ниће се затвором до 1 године или нов„чано 1000.“)

Но, средства која су употребљена да какво лице нешто незаконито претрпи, не морају се састојати једино у некој физичкој сили или претњи, те кад ова сила и претња не постоји, онда, не постоји ни поменуто кривично дело из § 122. каз. зак. Јуриспруденција Касационог Суда одлучује: да за постојање овога дела закон не тражи искључиво претњу или физичку силу, нити се то може извести из речи „чиновник који власт злоупотреби“, употребљених у § 122. каз. зак. већ ово злоупотребљење власти може бити и произвољним и незаконитим одлукама власти, којима такође неко може бити принуђен, да што неправедно трпи, чини или не чини, што свакојако има да буде предмет оцене суда. — (О. о. с. од 4. августа 1909. г. № 7428.). Пример који излажемо такође је у духу ове јуриспруденције.

Извесни часници општине Р. стављени су под суд и оптужени за то: „што су на дан 22. августа 1903. сви заједно ушли у механу општине Р. коју је под закуп држао муж тужиље Мирјане пок. Богосав Живановић, бив. механџија из Ратара, и из исте узели и однели све механске ствари и ствари тужитељке Мирјане, па по том тужиљу Мирјану и њеног мужа пок. Богосава, као невредне у плаћању кирије, из механе истерали, те тиме учинили кривично дело које предвиђа и казни § 195. каз. зак“.

Оптужени Иван, Марија и Милутин признају да су са осталим оптуженима однели тужитељкине ствари у општинску судницу из општинске кафане, али се бране да их нису разграбили и упропастили, већ да су те ствари биле пописате и однете у општинску судницу ради чувања, пошто ни тужитељка, ни њен муж пок. Богосав, кога је према решењу одбора општине Р. од 22. августа 1903. требао из ове механе истерати, — јер је ову механу готово порушио и упропастио, — нису хтели примити кад су им на чување понуђене. Налазе да су они били дужни извршити поменуто решење општинског одбора и спасти од даљег уништавања општинско добро — механу од стране закупца мужа тужиље Мирјане пок.Богосава, те према томе, да у њиховим поступцима не може бити кривичног дела. Бранноци оптужених наводили су да у радњи оптужених не стоји никакво кривично дело јер су оптужени тиме што су заштитили општинску имовину од упропашћивања, били у положају праведне нужне одбране, а оптужени Филип још и по томе што је он и су-сопственик ове механе.

Суд је нашао: „да у томе што су оптужени Димитрије, Иван и Милија по њиховом сопственом признању и осталим ислеђеним околностима, као часници суда општине Р. на дан 22. августа 1903. отишли у општинску механу, коју је држао под закуп Богосав Живановић, бив. мех. из Р. из ње изнели Богосављеве ствари, и на тај начин њега принудили да предстане бити закупац ове механе, — стоји дело злоупотребе власти из § 122. у в. са § 132. каз. зак. а не дело самовлашћа из § 195. к. з. представљено тужбом државног тужиоца, јер нема никаквих доказа да су они ово учинили у намери прибављања и удовлетворења ма каквог свог личног права.

Ово своје гледиште суд оснива још и на томе, што су оптужени, као општински часници, мимо решења начелника среза Јасеничког од 9. фебруара 1903. г. № 2665 које је поништило начелство окр. Смедеровског решењем својим од 4. марта 1903. г. № 1917. и препоручило начелнику рад у извесном правцу, а за које су они несумњиво знали, јер је донето на тужбу њихову, као заступника материјалних интереса општине, и осталих су-својинара ове механе, заједно са осталим одборницима донели решење о истом предмету од 22. августа 1903 г. и ово према закупцу Богосаву извршили, на начин напред изложени, — суд налази да је у моменту кад је полиц. власт узела на се да расправи спор између сопственика ове механе и њеног закупца, надлежност општинског суда и одбора, у овоме питању, према § 4. од. III и § 9. полиц. уредбе, престала, и да се сав доцнији рад оптужених има квалификовати не као вршење дужности, већ као злоупотреба власти, јер су свесно учинили нешто, на што по закону нису имали право.

И ако су сведоци утврдили да је закупац Богосав ову механу готово са свим упропастио, ипак то им није могло дати право да њега, Богосава, на представљени начин доводе у положај да трпи у погледу свога закупног права и тиме га принуде да напусти закупно добро, једно с тога, што је, као што је већ речено, полициска власт узела у поступак тужбу заинтересованих против Богосава, да се он нагна да изиђе из закупног добра, друго, што су сопственици ове механе имали право на накнаду од закупца Богосава у колико би је он упропастио, — што су они као представници власти знали и морали знати.

Кривична одговорност оптужених доказује се њиховим признањем да су пописали и однели ствари закупца Богосава у општинску судницу и на тај начин приморали га да закупно добро напусти, признање које се слаже са ислеђеним околностима. — § 225. кр. суд. пост.

Истакнута одбрана бранилаца оптужених да су они дело, ако оно у опште и постоји, учинили у праведној нужној одбрани имања општинског и осталих су-својинара истог, и да према томе они за исто не могу бити ни кажњени, суд налази, да не може опстати. Јер, поред других елемената, битних за појам праведне нужне одбране, потребно је још да напад на извесно добро непосредно предстоји или већ постоји. Свршени напад или напад који тек у будућности прети, не ствара стање праведне нужне одбране. Према овоме, пошто је давање закупца Богосава, према целокупном ислеђењу, спадало у ред напада ове друге категорије, то оптужени и нису могли бити у стању праведне нужне одбране“.

Са ових разлога с погледом на олакшавне околности суд је пресудио: да се

оптужени казне сваки са по 15 дин. новчане казне, у корист државне касе, коју ако не буду могли платити $^1/_3$ имања да буду по 3 дана у затвору; на плаћање накнаде штете за изнете ствари и трошкове. Ову пресуду одобрио је и Апелациони Суд.

М. М. Станојевић.

ФРАНЦУСКИ КРИМИНАЛИСТИ О ПРОЈЕКТУ НАШЕГ КАЗНЕНОГ ЗАКОНИКА

Свака новина у области кривичног права данас се дочекује са живим интересом и ревносно претреса у свима научним круговима, јер су ствари ове природе од капиталне вредности за цео цивилизовани свет с обзиром на стално увећавање криминалитета у последње доба. Како пројекат нашег новог казненог законика представља, тако рећи, последњу етапу у развитку суврсменог кривичног права, то је сасвим природно што се и о њему до сада дискутовало у многим страним, стручним часописима. Да би се видело шта француски стручњаци мисле о овом нашем пројекту, доносимо овде у преводу реферат *А. Берлет-а*, председника првостепеног суда, који је прочитан на једној од последњих седница удружења француских криминалиста (La Société générale de Prisons), и који гласи:

— Надам се, Господо, да ће Вас интересовати да упознате један од најновијих пројеката казнене реформе — пројект српског казненог законика — чији немачки и италијански преводи допуштају ми да Вас данас њиме позабавим. Овај пројекат садржи у себи по нешто од израђених нових казнених законика: немачког, аустријског и швајцарског који су, као што Вам је познато, чисто реформаторски. И он је такав, и то у великом степену. За њега се може рећи, да је у исти мах и научно и практично дело, и да се инспирише општим а у исто доба и остварљивим принципима свију криминалних школа. Инспирисан 1906. год. од нашег веома цењеног колеге Г. Веснића, садањег српског министра у Паризу, који је тада био министар правде у својој земљи, он је дуго студиран и мењан. Његова данашња редакција израђена је од комисије, коју је 27. марта 1908. год. образовао министар правде г. Марко Трифковић. Комисију ову састављали су: г. г. Марко Ђуричић, члан Касационог Суда, Милутин Миљковић, судија, Божидар Марковић, професор кривичног права и Душан Суботић, секретар министарства. После рада од две године и четири месеца, претходни пројект био је публикован и 26. јуна 1910. год. званично подвргнут оцени једне шире комисије, која га је наново прегледала и дала му форму, у којој је сада поднет Скупштини. Има изгледа, да ће га законодавно тело усвојити без икаквих измена, те ће тако чинити част нацији којом влада принц, чијој вредности одајемо хвалу, и за кога имамо само признање, које сваком Французу инспиришу услуге учињене нашој отаџбини од јуначког официра из 1870. год. и витешког браниоца наше земље.

Пројект српског казненог законика формиран је из 416 параграфа или чланова, и подељен на два дела: први обухвата опште принципе и мере које се имају применити на сва кривична дела, а други специјалне одредбе за сваку повреду закона.

Први део (§ 1 до 83) најинтересантнији је за нас због својих генералних одредаба. Он је подељен на ових 11 глава: 1. *опште одредбе*; 2. *казне и мере сигурности*; 3. *погодбе кажњивости*; 4. *покушај*; 5. *подстрекавање и помагање*; 6. *одмеравање казне*; 7. *стицај*; 8. *условна осуда*; 9. *застарелост*; 10. *приватна тужба*, и 11. *рехабилитација*.

Испитајмо ове главе редом које иду.

У § 3. формулисан је нарочито принцип: *nullum crimen sine lege*. Овај исти параграф бенефицира окривљеног свима олакшицама, које су унете у казнено законодавство по извршењу кривичног дела, па чак и у оним случајевима кад би нова законодавна одредба ступила у важност по изрицању пресуде. То је дакле ретроктивитет благости.

Параграфи 5 и 6 постављају принцип персоналитета казни за сваку законску повреду извршену у иностранству: не само да сваки Србин може бити кажњен у Србији за ову повреду, већ и мора бити кажњен ако је она злочине природе.

Параграф 7, напротив, обухвата туђинца на српској територији који је против Србина извршио (ван Србије) кривично дело кажњиво најмање затвором.

Параграф 8. односи се на туђинца, ухапшеног у Србији који би, на страној територији, извршио злочин кажњив робијом, према туђој држави, или према туђинцу, ако његова екстрадиција није тражена или је тражена па је одбијена, и ако извиђање нареди министар правде.

Параграфи 9 и 10, у чије би детаље било дуго улазити, признају вредност страних пресуда, па чак и превентивних мера, и ослобођавају сваке казне окривљеног који је издржао казну досуђену му од страног суда, или кога је овај суд ослободио. Ако дело, казнимо у Србији, није казнимо по законима земље у којој је извршено, истрага у Србији не може се водити без наређења министра правде. И превентивни притвор у иностранству, урачунаће се при одмеравању казне у Србији.

Параграф 12 регулише парламентарни, а параграф 13 дипломатски имунитет.

Следећи параграфи одговарају уводним одредбама нашег казненог законика. Неквалификујући минималне законске повреде, испупе, српски пројект усваја француску деобу на злочине и преступе. Разлика између ових двеју категорија кривичних дела извршена је, као и у нашем законику, према величини казне: злочини су кривична дела која се кажњавају затвором већим од три месеца, или лишењем звања, као главном казном. Сва остала кривична дела преступи су. Ова разлика сачувала је, дакле, на жалост, сву произвољност нашег разликовања кривичних дела и нема, исто као и наша, карактер филозофски, па чак ни логички. Она, шта више, овај карактер има у мањој мери, јер су наши злочини сва тешка кривична дела, која су у времену промулгације нашег казненог законика имала нарочиту опасност, а наши иступи, бар у већини случајева, ненамерни су акти, док су преступи по новом српском казненом законику час незнатни казнени факти, као н. пр. нехотична штета, а час, опет, краће, кривична дела против наравствености, насиља, која законодавна произвољност кажњава тромесечним затвором.

После овога, у пројекту српском долази практично решење проблема урачунљивости и одговорности. Још и овде заступљени су дух и метода нашег казненог законика, а нарочито његове друге књиге. Слободна воља претпоставља се, изузев случаја душевног обољења. Параграф 46 готово је репродукција нашег чл. 64, кога срећно допуњује овим изразима: „Није кажњив онај, који у времену извршења дела није могао схватити природу и значај свога дела било услед болесног душевног растројства било услед бесвесности или услед умне неразвијености".

Тачна дефиниција заблуде и dolus-а дата је у параграфима 44 и 45 (?). Параграф 47 допушта судији да води рачуна о околностима, а § 48 (?) да има обзира према незнању закона које проистиче из факата.

Малолетници су подељени у три категорије: они до 14 год. не подлеже никаквој репресији; они од 14 до 17 закључно кажњавају се, као и у смислу чл. 67 нашег казненог законика, ако су радили с разбором. У противном случају, они се предају родитељима или старацима. Деца напуштена или у моралној опасности упућују се у заводе за васпитање, у којима имају остати до њихове поправке, а најдаље до пунолетства (§§ 50 и 51). Осуђени малолетници затварају се у специјалне казнене заводе. Министар правде може их условно ослободити.

Казне општег права, које се досуђују малолетницима од 17 до 21 год. редуциране су и у времену трајања и у строгости.

Параграф 52 прокламује начело нужне одбране и допушта судији да може ублажити казну ако је жртва напада прекорачила границе ове одбране, а да сасвим поштеди од казне онога који је ове границе из страха прекорачио.

Параграф 53 допушта „*стање нужде*" за заштиту живота, слободе, имовине ради отклањања истовремене и неизбежне опасности ако учињена повреда није већа од опасности. У овом случају судија је у праву да знатно ублажи казну.

(СВРШИЋЕ СЕ)

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

— Боље реци: шта ћемо ми добити ако се ти будеш држао добро? Франсоа је један глупак и платиће добро; он је већ извештен да ти ведриш и облачиш у Управи; има добро мишљење о теби и без сумње избројаће новац на први захтев.

— Ти мислиш да ће он дати новац?

— Мислим ли! мој пријатељу, не мари он за шест стотина долара као ни за једну пару. Ми ћемо узети свој део, то је главно, а после....

— Нек је срећно! али, ако се наљути?

— Баш! Послаћемо га нек се издува; у осталом не брини се ти; ја ћу све удесити; само, ништа написмено, ти знаш пословицу: дела остају, а речи лете.

— Тако је, пас лаје ветар носи; ништа написмено.

— Нека буде тако, човек је после у могућности да одрече. Гупил ме узе тад за руку и стежући је настави: из ових стопа идем Франсо-у; ја ћу се правити као да смо уговорили састанак за вечерас у осам сати а ти дођи у једанаест, као да си се тобож задржао. Око поноћи он ће нам рећи да треба да идемо, ти се направи љут због тога, и Франсоа ће ограбити ту прилику да те замоли за дозволу, а после све ће само доћи. Довиђења!

— Довиђења! одговорим му. Ми се раздвојисмо, али тек што бесмо окренули један другоме леђа, Гупил се врати.

— Знаш шта? рече ми; мало написмено више вреди него реч, да даш ти мени написмено, иначе... Савијајући се наједанпут, са јако *отвореним* устима он балансираше рукама изнад калдрме као да ју је хтео брисати, па онда допуни претњу повлачењем тела и избацивањем ногу, у којим покретима не беше ни мало смешнога.

— Добро, де, рекох му; нећеш ме ваљда прогутати. Делићемо, уговорили смо.

— *Шатровачка* реч?

— Да, буди спокојан.

Гупил оде у Куртиј, куда је ишао доста често, а ја се вратим у Управу вароши и известим г. Ханриа о предлогу који ми је учињен. „Ја мислим да ви нисте пристали на то?“ рече г. Ханри. Казао сам му да нисам ни најмање био вољан за то. Он ми то одобри и рече: „сад ћу вам показати да водим рачуна о вама“ и дигнув се узе из свог ормана једну кутију акта. „Видите да је пуна; то су све доставе противу вас, а ја сам вас ипак употребљавао; то значи да не верујем њима“. Ове су доставе биле дело инспектора и официра за одржање реда, који су ме из зависти оптуживали да стално крадем; то им је била стална песма, а то су говорили и крадљивци за које сам удесио да буду ухваћени на делу. Они су ме оптуживали као свога саучесника, али баш онда, кад са свију страна неповољне оптужбе утврђиваху моју присутност и учешће у делу, ја сам пркосио клеветању, презирао сам њихове покушаје, и њихове су се стреле разбијале о тучни зид истине, која, доказана мојим необоримим alibi или каквом другом немогућношћу, постајаше очевидном. И ако сам за шестнаест година оптуживан сваки дан нисам никад био предат суду: само један пут ме је испитивао г. Виљи иследни судија. Тужба која ме је одвела к њему показивала је извесну вероватноћу, али довољно је било да ме само упита и све је пало; одмах сам пуштен.

Тридесет друга глава.

Пошто су Кафре и Гупил насели у својим покушајима да ме осрамоте, пробао је сад Корвет, да ако подлегнем. Једнога јутра требала су ми нека обавештења и одем кући овог агента, чија је жена такође била у служби полиције. Нађох оба супруга у стану и, ма да сам их познавао само из неколико ситнијих послова, они се показаше толико љубазни дајући ми тражена обавештења, да сам их ја, као човек који уме живети са људима, са којима има посла, позвао да их частим, на флашу вина у најближој крчми. Само Корвет приста и одосмо и наместисмо се у засебној соби.

Вино је било особито; пописмо једну флашу, па другу, па трећу. Засебна соба, три флаше вина, није требало ништа више па да се изазове поверење. После једног сата мени се чинило као да ми Корвет има нешто да повери; најзад пошто се расположио рече ми: „Слушај, Видоче, ти си добар човек, али ниси искрен са пријатељима; ми знамо добро да ти *радиш*, а ти се претвараш; да ниси такав могли би имати добру зараду“.

Направио сам се да не разумем.

— Слушај, настави он; ти радиш, нека ми нико не прича о томе, нисам видео својим очима, али ја знам шта се збива. Ја ћу ти казати као брату, а после тога мислим да и ти нећеш имати шта више да кријеш. Истина је да је добро служити полицију, али се ту не зарађује ништа: талир оде као да није ни био. Ако хоћеш да чуваш тајну има два три посла, које ја одавно смерам, израдићемо их заједно; то нас неће спречити да углавимо пријатељство.

— Шта? рекнем му, ти хоћеш да злоупотребим поверење које ми се поклања! То није поштено и ја ти се заклињем да ако би се то сазнало, не би се нико устезао да те пошаље на две три године у Бисетр.

— Ах, исти се као и други! рече Корвет. Не иде теби од руке да се правиш поштен! Ти поштен?! ти! моли Бога ти; ваљда те не познају.

Рекао сам му да се чудим томе његовом говору и додао сам да сам уверен да је он тиме само хтео да ме проба или може бити да ме наведе на замку.

— На замку! узвикну он. Каква замка! Зар ја да теби правим неприлике? Радије бих пристао да робијам довек; треба бити дип будала па тако што претпоставити. Не радим ја тако, кад кажем нешто то је тачно: код мене нема задњих намера; и за доказ да није тако као што ти мислиш, ево, казаћу ти да ћу, не доцније него вечерас, извршити једну крађу. Све сам спремио, кључеви су опробани, ако хоћеш да пођеш са мном видећеш како се ја *сортирам*.

— Ја у то сумњам; или си ти луд, или би само хтео мене да упетљаш.

— Ја немам својства за то. (Подижући глас) али кажем ти да не радим сам. Шта ти треба више? Извршићу крађу са мојом женом... није то прва коју чиним, а од тебе зависи да буде последња.. Двојици је лакше изићи на крај, а чиј је данас ред не тиче те се. Ти нас причекај у кафани на крај улице Таблетери; то је готово према кући где ћемо да *гешимо* и чим нас видиш да изиђемо пођи за нама; нћићемо да продамо покрађу и ти ћеш добити свој део, а после, нећеш више сумњати у нас. Да ли ти је то доста?

У његовим речима било је такве искрености да нисам знао шта да о њему мислим. Да ли је он доиста тражио друга или је удешавао да ме упропасти. Ја сам још једнако сумњао, али и у једном и у другом случају његове су ми речи говориле да је он лупеж. Ако је истину рекао дужност ми је била да га предам правди; ако је напротив лагао у намери да ме наведе на кривично дело, да би ме могао оптужити, било је добро не терати до краја, те да власт види како је кушајући мене трајно време.

Покушао сам да га одвратим од намере о којој ми је говорио, али кад сам видео да не попушта, направио сам се као да пристајем.

„Добро, кажем му, уговорено је, ја примам твоју понуду“.

Одмах ме он загрли и уговорисмо састанак у четири сата код једног винара. Корвет оде кући, а ја чим је отишао напишем г. Алемену, полицискоме комесару у улици Гробље Св. Николе, и известим га о крађи која ће се извршити довече; дао сам му у исто доба све податке, који су му били потребни, те да успе ухватити кривце на делу.

У уговорени час ја сам био на месту, Корвет и његова жена нису такође задоцнили; пописмо по коју и кад се они тако охрабрише одоше на „посао“. Мало после видео сам их ућоше у једну кућу у улици Хомери. Комесар је тако био све спремио да их обоје ухвати у тренутку кад су натоварени пљачком излазили из собе, коју су били обили. Овај тако интересантан пар би осуђен на десет година робије.

На суђењу Корвет и његова часна друга наводили су да сам ја према њима играо улогу наговарача. Извесно је да у моме држању није било ни сенке од онога што би се могло назвати провокација; у осталом, ја мислим да у крађи не може ни бити провокације. Један је човек поштен или није; ако је поштен никаква наговарања не могу га навести да учини злочин; а ако није онда му недостаје само прилика, а очевидно је да ће се

она указати пре или после. Прилика гради човека лоповом. Зар крадљивац не може постати убица? Нема сумње да је онај, који упропашћује какво слабо биће натурајући му опасне намере, да би спремио себи дивљачко задовољство што ће га предати џелату, достојнији презрења него ли сами разбојници. Али, кад је неко већ пропао, кад је се већ обелоданио као непријатељ људи, навести га на замку, намамити га пљеном који је он желео, али који неће моћи добити; дати му, најзад, да омирише мамац на који треба да се ухвати, не значи ли то учинити друштву истинску услугу? Овца коју курјак *види* не ствара крвожедни инстинкт у њему. Тако је исто и са наклоношћу ка крађи, она претходи делу, а дело долази неизбежно и кад-тад лопов ће га извршити. Најважније је да се још у почетку без штете за личност предузме уништење ове готовости коју злочинац има; тако ће се ствар утврдити и друштво ће се једним надзираваним неделом сачувати од хиљаду других кривичних дела, чији би непознат учинилац за дуго време може бити остао некажњен. Накратко, ја не сматрам да је зло бацити на змију какав дроњак на који би излила свој отров.

У једној великој вароши као што је Париз увек има покварених људи и чисто злочиначких типова, али ниједном од ових разбојника не пише то на челу и они су у стању да направе читаву злочиначку каријеру пре но што буду пронађени. Тад они постају кривци, али и тад треба их ухватити и убедити, то јест, треба их ухватити с руком у торби. Кад сам за ове људе дознао, било што су их њихове везе и њихово држање чинило сумњивим, било што су живели добро а извори њихових прихода нису били познати, ја сам им, да бих пресекао њихово пљачкање, пружао торбу и, признајем, то сам радио без зазора, без устезања. Крадљивци су људи којима је у природи да отимају туђе добро, готово исто као и курјаци што су прождрљиве животиње којима је у природи да нападају стада. Курјаци и овце не смеју се никако мешати, али ако су се курјаци обукли у овчије коже и ако чобанин види да су овце изуједане, да међу њима има курјака, зар би било погрешно, ради осујећења будућих напада, испитати крвожедност свих оних на које се сумња да уједају. Ако су Корвет и његова жена крали, они су лопови; с друге стране, ја их нисам ни најмање наводио, ја сам само пристајао на њихов предлог. Приметиће ми се да сам их застрашавањем могао спречити да не изврше крађу коју су били намислили, али поплашити их не значи поправити их; данас би се уздржали а сутра би извршили што друго, а извесно је да ме неби звали да их и од тога одвратим. Шта би било? Морална одговорност за злочин који би они извршили пала би сва на мене. — А ако је Корвет имао задатак да ме уплете у какав рђав посао под обећањем да ће његa Управник полиције ослободити после догађаја, зар ми моја лична безбедност није налагала да се чувам и да разбијем ујдарму како оних који су је спремили тако и оних који хоће да је изврше; зато сам и оптужио Корвета квартовном комесару а не Управи полиције. На овај начин ако би се моја претпоставка утврдила, он се не би могао извући од осуде.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

I

М. С. Б. деловођа општине жагубичке, бив. ср. писар, упутио нам је ово питање:

„Кад истражна среска власт према коме лицу поведе кривичну истрагу и према добивеним околностима прибави потребне основе, да је то лице извршило казнимо дело према коме се истрага води, па донесе и решење о притвору и то решење на основу § 131 крив. суд. поступка одобри и надлежан првостепени суд, онда да ли може иста истражна власт и после одобреног решења о притвору кривца, својим другим решењем ослободити као невина, побијајући своје раније основе подозрења, или је дужна кривца на основу § 158 крив. суд. поступка спровести суду, па да исти суд при спроводу донесе своје решење, или ово уради на претресу, пошто се дело тачно расветли".

На ово питање одговарамо:

Решења о притвору, која доносе истражне власти на основу § 131 кривич. суд. поступка, нипошто не представљају завршни чин у истрагама по појединим казненим делима. Таква решења само су једна превентивна мера, којој је циљ, да се осигура правилан и потпун ток истраге. Зато се таква решења у највише случајева доносе баш у почетку истраге и у претходној истрази и то на основу првог, често пута и врло лабавог основа подозрења, који је прибављен против кога лица. Са таквим решењима, дакле, понајчешће се отпочињу истраге.

Како је, међутим, истражна власт дужна према § 51. крив. суд. поступка да својом истрагом потпуно прибере све доказе, који стоје и за и против окривљеног, то никако није искључена могућност, да истражна власт у току истраге прикупи не само основе, већ и доказе, који потпуно обезнажују раније основе, по којима је извесно лице стављено у притвор. У таквом случају истражна власт не само да има права, него је на основу § 29. кривич. суд. поступка *дужна* прекинути *отпочето* истражење према таквоме лицу. У том случају ништа не мења ствар та околност, што је раније решење о притвору одобрио и првостепени суд. Ово у толико пре, што и ново решење о прекиду истраге опет подлежи оцени тог истог суда, коме се оно шаље по службеној дужности. Овакво поступање сасвим одговара и § 158. крив. суд. поступка, јер су по пом. §-у истражне власти дужне оптуживати суду само оне кривце, за које се нашло *довршеним истражењем, да им је кривица довољно доказана.* Према томе не треба спроводити суду оне кривце, за које се довршеним истражењем нашло да нема ни сумње ни подозрења да су криви, или ако је раније било сумње, ако је та сумња доцније обезнажена.

На сваки начин, дајући ово своје обавештење, ми мислимо, да се питачева реченица: „...побијајући своје раније основе подозрења,.." односи на случај, који смо изнели, т. ј. да се то побијање ранијих основа подозрења вршило новим основима и доказима, који су доцније у току истраге прикупљени на корист окривљеног. Међутим, ствар ће стајати сасвим друкчије, ако је истражна власт у случају, на који мисли питач, без нових основа и доказа, који би ишли у прилог окривљеног, доносила ново решење о прекиду истраге, побијајући *голим умствованьем* своје раније основе, које је и надлежни суд већ оценио као довољне за отпочињање истраге и притвор. У таквом случају истражна власт би чинила нешто, што по закону није смела чинити.

II

Д. Г. М. деловођа општине барбатовачке пита нас:

„Како ће се према чл. 174. зак. о општинама извршити редовни нови избори општинских часника у прву недељу по Св. Сави 1913 године, кад због рата у општини нема већине правних гласача, нити пак има довољног броја одборника, који би могао по чл. 83 пом. закона пуноважно (треба половина и један више одборник) извршити избор председника и чланова бирачког одбора?"

На ово питање одговарамо питачу, да уредништво *Полицискоr Гласника* даје одговоре само на она питања, где се ствар тиче тумачења извесних законских одредаба по појединим законима, које примењују наше власти у земљи. Тај случај није са горњим питањем, јер за примену поменутих чланова из закона о општинама нема ничега нејасног. За ту околност, што наређења из пом. одредаба због ванредних ратних прилика у земљи није могућно извршити, није потребно никакво тумачење, већ одлука надлежне надзорне власти. За то нека се дотични општински суд са овим питањем обрати преко среског начелника Г. Министру Унутрашњих Дела.

М. П.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

У одлукама општинским за које се по тач. 9. чл. 33. зак. општ. тражи одобрење Државног Савета морају се навести и разлози.

I

Збор сељана села Г. Д. 17. јуна 1912 г. донео је одлуку да се извесним лицима опросте суме које по пресуди првостепеног суда имају плаћати за извршену горосечу у сеоској шуми.

Ову одлуку општински суд послао је на одобрење Државном Савету у смислу прописа тач. 9. чл. 33 закона о општинама.

Државни Савет није одобрио ову одлуку с тога, што се из ње не види какви су разлози руководили збор да донесе ову одлуку за опроштај накнаде која је селу досуђена пресудом судском.

Одлука од 14 новембра 1912. г. Бр. 7568.

II.

Збор општине М. К. од 10 јуна 1912. год. донео је одлуку да се извесно општинско земљиште изложи јавној продаји и отуда добијени новац употреби за оправку учитељских станова, па је та одлука у смислу прописа тач. 9. чл. 33. зак. о општинама послата Државном Савету на одобрење.

Државни Савет није одобрио ову одлуку, с тога, што се из не не види:

1. количина потребног новца за оправку, о чему је требало претходно прибавити предрачун од стручног лица;

2. што се из одлукé не види величина земљишта које би се имало продати и начин на који би се продаја имала извршити; и

3. што се не види на шта би се употребио вишак новца ако се добије више него што за намеравану оправку треба.

Одлука од 14 новембра 1912 год. Бр. 7570.

Уживање општинских добара везано је са својином, и према томе путем изабраног суда могу се делити само она општинска добра која су својина општине. (чл. 9. зак. о општ.).

Пуномоћници села Г. и Д. Н. тражили су код среске власти састав изабраног суда ради деобе извесне шуме између та два села. и села Д.

Решењем својим од 20 фебруара 1912 год. Бр. 1938 среска власт одбила их је од овог тражења док претходно не поднесу тапију судом потврђену или судску пресуду о својини.

Ово решење одобрило је окр. начелство решењем својим од 7 марта 1912 год. Бр. 2855. а решење начелства одобрио је Министар Унутраш. Дела налазећи, да по чл. 9. зак. о општинама свако село има право да ужива оделито своја добра.

Противу решења Министровог пуномоћници села Г. и Д. Н. изјавили су жалбу Државном Савету наводећи:

1. да је погрешно мишљење: да је за уживање неопходно потребна својина (§ 374. грађ. зак.);

2. да је право уживања стварно право, и као такво дељиво;

3. да власт с тога није требала да тражи доказе о својини, већ о заједници уживања;

4. да према тач. 4. чл. 8. зак. о шумама, до проласка комисије, докази о својини јесу изводи из књиге „Б“, а да су такве доказе у форми надлежних уверења поднели, сем тога, да они имају и судску пресуду о заједници уживања.

Државни Савет нашао је, да је решење Министрово на закону основано.

Одлука од 14 новембра 1912 год. Бр. 7588.

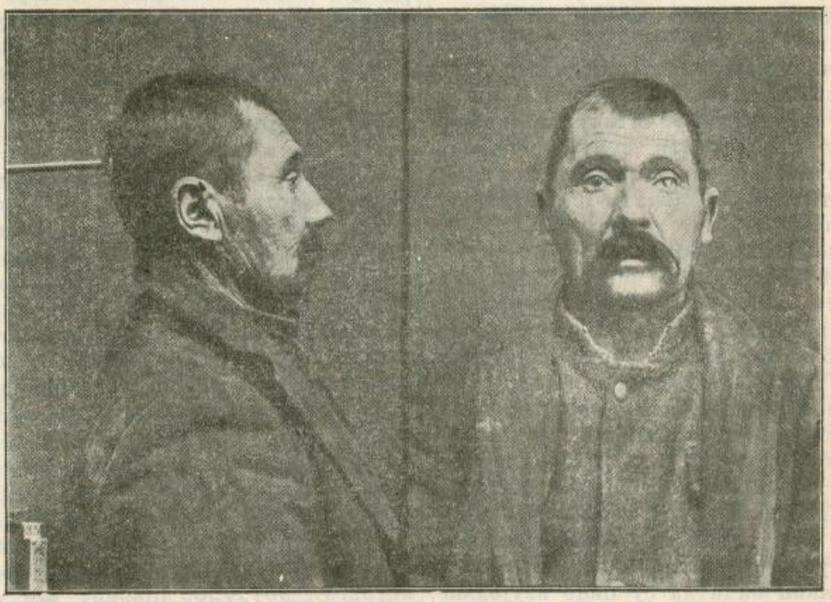
К. И. Б.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

КО ЈЕ ОВО?

Лице, чију слику износимо, ухваћено је као сумњиво у Крагујевцу без икаквих исправа. На саслушању изјавило је да се зове **Илија Зечевић**, родом из Ужица, да је до сада живило у Турској, где је као мало одведено у ропство.

Лични опис: стар 43 год., стаса средњег, очију жућкасто-зелених, косе смеђе, бркова

црићих; од особених знакова има: у левом оку белу флеку и брадавицу величине кукурузног зрна на спољу обрва.

Ако би ко што знао о овом лицу моли се да о томе извести Антропометријско Полиц. Одељење или Управу града Београда с позивом на акт Бр. 41027.

ПОТЕРЕ

Филип Илић — Ђорђевић, родом из Турске, а станује у Миљковцима општини Д. Топличкој, извршио је двогубо убиство и покушај убиства са пиштољем. Стар је 18 година, стаса висока, у опште плав, малих наусница, у сукненим панталонама, на глави има шајкачу затворене боје, на ногама опанке; са собом је однео пушку капислару и нож турски са шареним корицама.

Депеша Начелника Среза Добричког бр. 19414.

Чедомир Ставрић, фирмописац, одговара за извесно кривично дело.

Он је стар 28 год., средњег раста, плав, са танким жутим брковима; од одела има на себи капут пепељаве боје, прн прслук и панталоне.

Акт Кварта Дорћолског Бр. 8119.

Непознати крадљивци извршили су 18. овог месеца крађу Персиди ж. Јов. Димитријевића, кафеџије из Велике Плане, и однели: један златан женски сат, један златан кратак женски ланац за сат и остале трговачке хартије.

Депеша Начелника Среза Орашког Бр. 18438.

Милан Баралић, бив. скретничар Срп. Држ. Железница, стављен је под суд и у притвор за дело нехотичног убиства и тешке те-

лесне повреде. Стар је 27 год., ближих података нема.

Акт Првостепеног Суда за варош Београд Бр. 38808.

МАНГУП СТОКА

У атару општине печанске налази се једна мангуп кобила, длаке доратасте, на челу цветаста, у леву задњу ногу путаста, висока 1·40 см., матора 8—9 година, жига нема.

Депеша Начелника Среза Колубарског Округа Београдског Бр. 15263.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије Уредник Душан Ђ. Алимпић.

БРОЈ 45. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 2. ДЕЦЕМБРА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

(ВЛАСНИК МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА)

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА" НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Константину Вукосављевићу, полицијском писару треће класе среза колубарског, окр. ваљевског, уважи оставка, коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 25. новембра 1912. године, у Београду.

ОБЈАВА

Пошто је утврђено постојање холере у Цариграду и његовој околини, то на основу члана 10. Париске Конвенције и члана 1., 3., 4. и 33. закона о уређењу санитетске струке оглашавам Цариград и његову околину као заражене холером с тим, да се путницима и роби из Цариграда и његове околине дозвољава улазак у Србију само железницом преко Пирота и Ристовца.

Према путницима, њиховом пртљагу и роби из тих крајева примењиваће се од данас све мере, побројене у упуствима за сузбијање холере од 10 септембра 1910. године СБр. 10081.

Препоручује се путницима и грађанству, да ову наредбу приме к знању и по њој се управљају, а санитетско-полицијском особљу препоручује се бришљива и строга примена наредаба, имајући у виду одредбу додатка члану 16-ом тачки 13. закона о уређењу санит. струке.

СБр. 13471.

25. новембра 1912. год.
у Београду.

Министар
Унутрашњих Дела,
Стој. М. Протић с. р.

КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТА

у месецу септембру 1912. год.

Према званичним извештајима окружних начелстава, Управе града Београда, градских и сеоских судова, у току месеца септембра тек. год. извршено је у Србији:

1.	**Убистава**	**23**
2.	**Детоубистава**	—
3.	**Нехотичних убистава**	**7**
4.	**Покушаја убистава**	**23**
5.	**Разбојништава**	**5**
6.	**Силовања**	**3**
7.	**Тешких телесних повреда**	**4**
8.	**Паљевина**	**31**
9.	**Опасних крађа**	**63**
10.	**Злонамерних поништаја туђих ствари**	**7** [1].

Од изложених дела пронађено је:

Убистава	20	или	86·9%
Детоубистава	—	»	000·0%
Нехотичних убистава	7	»	100·0%
Покушаја убистава	23	»	100·0%
Разбојништава	5	»	100·0%
Силовања	3	»	100·0%
Тешких тел. повреда	4	»	100·0%
Паљевина	5	»	16·1%
Опасних крађа	28	»	44·4%
Злонамер. поништаја туђих ствари	3	»	42·7%

[1]) У месецу септембру прошле године било је:

1. Убистава	35
2. Детоубистава	—
3. Нехотич. убистава	4
4. Покушаја убистава	27
5. Разбојништава	6
6. Силовања	2
7. Тешких телесн. повреда	8
8. Паљевина	61
9. Опасних крађа	81
10. Злонамерних поништ. туђих ствари	5

Највећи број **убистава** извршен је *ватреним оружјем* (**19**), *оштрим оруђем* (**3**), *тупим оруђем* (**1**).

Узроци њиховом извршењу леже: у *међусобној свађи* за **8** случајева, у *освети* за **4**, у *нужној одбрани* за **3**, у *користољубљу* за **3**, у *вршењу званичне дужности* за **2**, и за **три** случајева узроци су *непознати*.

Посматрана према местима у којима су извршена изложена убиства јављају се: у срезу гружанском **2** (1 непронађено), у срезу бањском **2**, у срезу зајечарском **2** и по **1** у срезовима: посавском округа ваљевског, јабланичком, лесковачком, крагујевачком, лепеничком, беличком, посаво-тамнавском, моравском округа пожаревачког (непронађено), хомољском, млавском, љубићском, бољевачком, косаничком, драгачевском, и у варошима: Крагујевцу (непронађено), Нишу и Шапцу.

Детоубиства није било.

Нехотична убиства извршена су по **1** у срезовима: колубарском округа београдског, неготинском, брзопаланачком, расинском, млавском, добричком и у вароши Ваљеву.

Покушаји убистава извршени су: у срезу нишком **4**, у срезу темнићском **3**, у срезу колубарском округа ваљевског **2**, у срезу расинском **2**, у вароши Шапцу **2**, у срезу звишком **2**, у вароши Београду **2** и по **1** у срезовима: ваљевском, тамнавском, крајинском, бањском, бољевачком и студеничком.

Сва ова дела извршена су већином у међусобној свађи и освети.

Разбојништва су извршена по **1** у срезовима: колубарском округа ваљевског, тамнавском, бањском, рамском и зајечарском.

Силовања су извршена по **1** у срезовима: тамнавском, мачванском и у вароши Крагујевцу.

Тешке телесне повреде извршене су по **1** у срезовима: поцерском, мачванском, добричком и црногорском.

Паљевине су извршене: у срезу деспотовачком **5**, у срезу звишком **5**, у срезу зајечарском **3**, у срезу бањском **2**, у срезу сврљишком **2** (обе пронађене), и по **1** у срезовима: грочанском, посавском округа ваљевског, крагујевачком, брзопаланачком, алексиначком, млавском, таковском, орашком (пронађена), бољевачком, тимочком, црногорском (пронађена), драгачевском (пронађена) и у варошима: Нишу и Београду.

Вредност свих ових паљевина износи око **8.500** динара.

Опасне крађе извршене су: у вароши Београду **8** (3 пронађене), у срезу мачванском **6** (4 пронађене), у вароши Крагујевцу **3** (1 пронађена), у срезу јадранском **3** (све пронађене), у срезу звишком **3** (све пронађене), у срезу драгачевском **3**, у срезу деспотовачком **2**, у срезу млавском **2**, у срезу орашком **2** (обе пронађене), у срезу зајечарском **2** и по **1** у срезовима: колубарском округа ваљевског, тамнавском, масуричком, лесковачком (пронађена), брзопаланачком, неготинском, копаоничком, ражањском, расинском (пронађена), параћинском, алексиначком (пронађена), бањском (пронађена), белопаланачком, азбуковачком (пронађена), рамском (пронађена), јасеничком округа смедеревског, бољевачком (пронађена), тимочком (пронађена), добричком (пронађена), ариљском, црногорском, пожешком, студеничком (пронађена), трнавском и у варошима: Врању (пронађена), Ћуприји (пронађена), Нишу, Пироту и Смедереву.

Вредност свих ових крађа износи око **21.100** динара.

Злонамерних поништаја туђих ствари било је по **1** у срезовима: колубарском округа београдског, колубарском округа ваљевског (пронађен), масуричком (пронађен), деспотовачком (пронађен), нишком, звишком и у вароши Београду.

Вредност свих уништених ствари износи око **1.300** динара.

Поред изложених дела у току месеца септембра ове године извршено је у Србији и **11 самоубистава** и то: у вароши Београду **3**, у срезу посаво-тамнавском **2** и по **1** у срезовима: левачком, нишком, белопаланачком, пожешком, жичком и у вароши Ваљеву.

Највећи број самоубиства извршен је: *ватреним оружјем* **5**, *вешањем* **4**, *дављењем у води* **1**, и *скакањем у провалију* **1**.

Узроци њиховом извршењу леже: у *душевном растројству* за **3** случаја, у *болести* за **3**, у *грижи савести* за **2**, и за **3** случаја узроци су *непознати*.

Покушаји самоубистава извршени су: у вароши Београду **2** (оштро, тровањем, непознати) и у срезу моравском округа нишког **1** (ватрено, душевно растројство).

Општи преглед до сад изложених дела овакав је:

Текући број	ОКРУЗИ	Убиства	Детоубиства	Нехотична убиства	Покушаја убиства	Разбојништва	Силовања	Тешке телесне повреде	Паљевине	Опасне крађе	Злонамерни поништаји туђих ствари	Самоубиства	Покушаји самоубиства
1	Округ београдски	—	—	1	—	—	—	—	1	—	1	—	—
2	„ ваљевски	1	—	1	4	2	1	—	1	2	1	1	—
3	„ врањски	2	—	—	—	—	—	—	—	3	1	—	—
4	„ крагујевачки	5	—	—	—	—	1	—	1	3	—	1	—
5	„ крајински	—	—	2	1	—	—	—	1	2	—	—	—
6	„ крушевачки	—	—	1	2	—	—	—	—	3	—	—	—
7	„ моравски	1	—	—	3	—	—	—	5	4	1	—	—
8	„ нишки	3	—	—	5	1	—	—	6	3	1	1	1
9	„ пиротски	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—
10	„ подрински	2	—	—	2	—	1	2	—	10	—	2	—
11	„ пожаревачки	3	—	1	2	1	—	—	6	6	1	—	—
12	„ руднички	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
13	„ смедеревски	—	—	—	—	—	—	—	1	4	—	—	—
14	„ тимочки	3	—	—	1	1	—	—	5	4	—	—	—
15	„ топлички	1	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—
16	„ ужички	—	—	—	—	—	—	1	1	3	—	1	—
17	„ чачански	1	—	—	1	—	—	—	1	5	—	1	—
18	Управа града Београда	—	—	—	2	—	—	—	1	8	1	3	2
	Свега:	23	—	7	23	5	3	4	31	63	7	11	3

Из канцеларије Антропометријско-Полицијског Одељења Министарства Унутрашњих Дела, 5. новембра 1912. године АБр. 1431, у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

ЗАДРУЖНО НАСЛЕДНО ПРАВО
ПО
ГРАЂАНСКОМ ЗАКОНИКУ КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

(НАСТАВАК)

И у опште, питања и тешкоће које подстичу законски прописи о условима потребним за постојање задруге добијају, када је реч о наслеђу, свој специјални значај. Ми смо се са тим питањима и тешкоћама већ упознали, у својој књижици: *Задружно Право Краљевине Србије, I.*, где је било речи о условима потребним за постојање задруге. Тако — да се задржимо само на овоме — питање о томе да ли братство (§. 148. Грађ. Зак.) може бити основ задружном односу истиче се овде по својој практичној важности: ако међу побратимима има задруге, примениће се и ту §. 528. Грађ. Зак., иначе не.[1])

1) О братству А. Јовановић (*op. cit.*, стр. 114.) вели ово: «Братство, као задружни облик. — Други један појав наше породичне заједнице тако зване «збратимљивање» или «братство», такође је карактеристична црта нашег породичног живота. Братства су јако развијена у Ваљевском округу. По материјалном облику братство је исто што и задруга само што му недостаје један од главних елемената што чине задругу, на име крвно сродство, јер се обично збратимљују или несродници или даља родбина. На пример — сиромашни инокосник да поправи своје стање, састави своје имање са имањем другог сиротана и постану *браћа*. Често имућан човек прими кога у братство ако је оскудан у чељади а није рад да кога усвоји. Како је збратимљењу везда основа *материјални интерес*, то засебни уговори одређују правне односе ове браће, а неретко буде опредељен и рок трајању братства. То је другом речју проста заједница». Подсећамо на то да смо се ми, у горе наведеној књижици, изјаснили за мишљење да братство може да буде подлога задрузи.

Г. А. Јовановић навео је, у својој књизи о *Историјском развитку српске задруге* (стр. 115. и 116.) два примера «братства старијега доба», по подацима из архива Ваљевскога Првостепеног Суда. Ми ћемо од њих цитирати само један, онај ранији. Тај уговор гласи овако:

«6. Априла 1834. године № 58.

«Уговор. С којим ја долеподписани свакој великој власти знано чиним, како је мајка моја Аница по смрти отца мојега, довела у кућу Петра Матића из Робаја себи за човека, а Петар опет привео је сина свога именом Симеуна у моју кућу.

«Тога ради, неимајући више браће, узимам себи именованог Симеуна, који је у кућу моју донет, као рођеног брата, и с њим остајемо као два брата кућу држати и о њој радити. По времену пак, ако би се и делити започели, штогођ баштине и најмање има, као два рођена брата да делимо. Бољега пак веровања ради, потврђујем ја и својеручним крстом код имена мога. У Мионици 1. Јануара 1834. † Живан Степановић из Брезја округија ваљевског». Други податак је од 19. Фебруара 1835. год., Бр. 27., и у њему је реч о спору и поравнању између два побратима, Илије Ранковића и Дамјана Нешковића из Шарбана. Г. А. Јовановић додаје овоме: «Парнице по оваквим уговорима нису ретке. На пример Н. Н. имућан човек, прими у братство каквог сиротана (у ваљевском округу обично Бошњака добегаоца) коме је рецимо све имање 300 динара. Уговоре да примљеник након 20 година заједничког рада добије четврти део од свога имања. По неком времену братственик Н. Н. умре, имање дође под масу, а стараоци и улова одреку примљеном братственику свако право ма под каквим изговором (н. пр. наводе да не ради како треба). Наши уговарачи на селу, већином неписмени људи, ретко предвиде могуће последице неправилне примене уговора, и зато доцније настану заплети и спорови.

Тако исто, као што смо и раније казали, не постоји задружни однос ни између очуха и пасторка, зато што очух и пасторак нису ни крвни ни грађански сродници, због чега ни ту не може бити, у случају наслеђивања заоставштине било очухове било пасторкове, примењен §. 528., већ прописи о наслеђивању заоставштине оних који су умрли у инокосном стању. У овом смислу је и решење од 22. Маја 1852. год. (Зб. VI., стр. 103.), год §. 528., у чијем трећем ставу стоји: „Следствено, у свакој оној заједници, где је само смеса имања и живота, а између лица, која су је сачињавала, није постојала веза сродства по гласу §. 507. Грађанског Законика, кад год наступи случај наслеђења имања из ње, свагда искључавају закони сродници свако несродно у заједници жививше лице, па дакле, ако би ово и пасторак било, и по томе су ту, као што је попечитељство правосудија по духу наведеног §. 507. у представци својој од 3 Јулија прошле године А№ 4193. Совету предложило, по општим наредбама наследства изложеним у IX. глави, чести друге, законика грађанског поступити има".[1]) А *quid* у случају да таст (женин отац) узме зета у кућу, одредивши му известан део имања свога у својину? Ту има заједнице имања и живота, али има ли сродства онаквог какво се тражи по §-у 507. Грађ. Зак. за задругу? Такво лице, зет, које уђе у кућу своме тасту зове се, вели А. Ђорђевић, *ириземко (Наследно Право*, стр. 120.). У Ваљевском Округу уопште човека који дође, по венчању, жени, у њену кућу, зову *уљез*: име мало погрдно и које се објашњава тиме што народ не цени много оне који ово чине, пошто је, код нас, правило да жена иде човеку у кућу, а не човек жени, правило које је основано на појмовима народним о потчињености жене наспрам мужа. Поступа противно тим појмовима онај који уђе жени у кућу јер та околност, мисли се, доводи човека у зависан положај према жени, даје му, у браку, подређен положај.[2]) Да ли, дакле, има задружног односа између призетка и таста? Или, општије, има ли задружнога односа између призетка и крвних сродника женини, где долазе и њен отац, браћа итд., питање врло важно у случају наслеђа? Н. пр., призетко умре и остави, изван куће у коју је ушао, крвне сроднике, н. пр. рођену браћу. Ко ће призетка наследити? Сродници његове жене. по §-у 528. Грађ. Зак., ако је са њима био у задрузи, иначе његови крвни сродници. Г. А. Ђорђевић изјашњава се се овако: „По овоме, *зет* задругарев по кћери, и ако у задружној кући живи (тзв. *ириземко*), *није*, у смислу закона, задругар" (*Наследно Право*, стр. 120.), што значи да се, по Гн-у Ђорђевићу, ту неће, у случају наслеђа, применити пропис §. 528. Грађ. Зак.. И ми смо овога мишљења, пошто смо, раније, казали. на један генералан начин, да између сродника по тазбини, а овде смо у присуству таквога сродства, не постоји задруга, и ако би они испуњавали остале реквизите (заједница у имању и животу) које закон тражи за постојање задруге[1]).

Речи: „у задрузи" које се налазе у §. 528., треба, дакле, тако разумети да је de cuius био у задружном односу са оним лицима која, позивајући се на §. 528., хоће да га наследе са искључењем сродника изван задруге. Не треба наведене изразе схватити тако као да је законодавац хтео задрузи дати првенство у наслеђивању у погледу сваког лица које би умрло у задрузи, т. ј. које би умрло у једној задружној кући. Ако би се тако §. 528. схватио, отишло би се до тога закључка, који се апсолутно не може примити. да би тај безначајни факат: где је de cuius умро, да ли је умро у својој или некој другој инокосној кући или је умро у некој кући задружној, мењао ред наслеђа. Тако, н. пр. Primus и Secundus. који су рођена браћа, живе у задрузи, а имају још два рођена брата, Tertius-a и Quartus-a, који, обојица, живе одвојено, као инокосни. Tertius је без деце и оболе, дође код Primus-a и Secundus-a ради неге и лечења и ту умре, не оставивши тестамента којим би привилегисао Primus-a и Secundus-a. Њега ће конкурентно наследити како браћа у задрузи, тако и Quartus који је у инокоштини. Ако би се, пак, изрази „у задрузи" у §. 528., тумачили буквално, тада би Primus и Secundus искључили из наслеђа Quartus-a без икаквога разлога.

Не само да се, у горњем случају, не би имао применити §. 528., већ, шта више, ако би се десило да један задругар оде из своје задруге, не оделивши се, у другу задругу, у којој има, такође, родбине, па, за време свога бављења, промине ту, задруга одакле је он дошао и којој припада наследиће га првенствено, па и онда, ако му је задруга у којој је он умро била ближа по роду. Јер, у овој последњој задрузи он се је нашао *фактички*, физички, у времену своје смрти, али он ту није био *правно*, није био члан те задруге. Када је преминуо, он се, истина. није нашао у задрузи којој је припадао, али та околност ништа не мења његов правни однос у погледу те задруге: он је, и када је отишао из ње, остао и даље њен члан. То што се неки задругар не налази, датога момента, у задружној кући, не одузима му карактер задругара, као што опет ни факат да се једно лице бави у некој задрузи не даје му својство задругара, ако само оно нема удела у имаовини те задруге, па ма оно и било сродник чланова исте задруге: за постојање задруге, није довољан, као што знамо, заједнички живот и сродство, већ је још потребно и заједничко имање.

Да видимо сада, да ли је пропис §. 528., који привилегише задругу, апсолутан, т. ј. да ли задруга искључује сваког сродника изван задруге, без обзира на то: какав је то сродник?

Питање се поставља односно мушке и женске деце de cuius-a. Ми ћемо овде говорити само о мушкој деци, а о женској биће речи у нарочитој рубрици.

§. 528. Грађ. Зак. вели, као што смо видели, „Но деца младолетна, ако би за матером из задруге отишла, задржавају своје првенство и изван задруге". Корисност овога прописа може се сасвим контестирати. Јер, ако тај пропис мисли на случај да је удовица, по смрти свога супруга, задругу напустила, било да се је преудала, било да се је родбини својој вратила, па је са собом одвела и своју мушку децу, он је био непотребан. Пошто се деволуција наслеђа врши у моменту смрти defunctus-a, то се тога момента одређују и утврђују наследна права наследника, тако да он та права не може више, без свога пристанка, изгубити. Сасвим је равнодушна ствар где се је наследник: бавио у тренутку отварања наслеђа, као и то где се он сада налази. Отуда, чим су деца мушка наследила свога оца у задрузи, јер су у кући задружној била када им је отац умро, никаква дејства нема, на то њихово наследно право, та околност што су она, после смрти очеве, чију су заоставштину већ наследила, отишла за својом мајком из задруге. И због тога није законодавац имао никакве потребе, да нам каже да ће деца сачувати своју наслеђевину и ако су за мајком отишла. Један задругар не губи свој део у задружном имању због тога што је задругу напустио. Што, у случају одласка из задруге, он може

«Браство је установа своје врсте. Као проста материјална заједница, има правног основа у одредби §. 494. Грађ. Зак., припадлежи од чести сменишиству имања или ортаклука, а од чести задружним одношајима, по чему се мере и правне послелице. О новом кодификирању Грађ. Законика, треба је уврстити међу прописе о задрузи, као њен засебни облик».

[1]) В. и А. Јовановић, *ор. cit.*, стр. 113.; А. Ђорђевић, *Наследно Право*, стр. 130..

[2]) Реч «уљез» јесте, свакако, по јужном дијалекту («ије»), а по источном, који влада у Округу Ваљевском, било би: «улез», од глагола «улећи» (као: излећи, излеже). И ако се, као што рекосмо, источним дијалектом говори у Округу Ваљевском, ипак се ту каткад употребљује и јужни дијалекат, ма да врло ретко, Н. пр., сељаци у том округу вели: Ej, дијете!, у место: Ej, дете!.

[1]) Видети, за овај случај, и једну одлуку која се налази у књизи Ст. Максимовића, *Суђења у Кнежевини Србији иде цисаних закона. Из архиве пожаревачког магистрата* (Пожаревац, 1898.); она је из године 1827., забележена на стр. 5. и 6. исте књиге и гласи овако: «На предложење Милића Пауновог из Трновча, да је приженио за кћер Живану у кућу са Јеремију Јовановића пре 15 година, који радећи и живећи на истом грунту за 15 година и породив са Живаном између прочи женске и два сина Стојаном и Стојадином. По смрти Јеремијиној приведши Живана другог мужа к себи у кућу Глишу Ранкова с којим не саизвољавајући Милић пребивати но изволи к одељеном свом сину Марјану прећи и од истог свог сопственог грунта притојажанија одељење воискавати судом за које по извјестном доказателству између Милића ићери му Живане пресуђено: да од свега движима и недвижима имања треће исе одели се старцу Милићу, а 2 исета такође од све да остану унучадима Милићевим Стојану и Стојадину Јеремићима, само од имајућег између њи казана половину Милићу а половину Стојану и Стојадину, као наследницима оне куће, кућишта и прочи зграда. Тако да поделе, которое наложено кметовима трновачким на то сматрати и совершити. И да се не би у будуће ни једна страна о том терала, нити да би од кога између родбине старца Милићеве напаствовао ји тко год за то од руку Милићеви с потврђенијем судејским дато Стојану и Стојадину пресудително писмо. (10. августа Бр. 690)».

изгубити, то је само део у приновку и приплоду који су придошли по његовом одласку из задруге (§§. 511., решење од 7. Фебруара 1847. год., Зб. IV., стр. 5., и 513., 517. Грађ. Зак.).

Живојин М. Перић.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

О ИСТУПИМА

од

Д-Р ТОМЕ ЖИВАНОВИЋА

(НАСТАВАК)

5. Ко не слуша кад кмет или полицајна власт заповеди да се не иде на какво опасно место".

а) 1° *Радња* се састоји дакле у *неследовању наредби власти, да се не иде на какво опасно место.* Радња је према томе овде *чињење:* иденье на опасно место, на које је забрањено да се иде.

(1) Наредба треба да је дата од *полицијске власти* или *кмета.*

(2) Наредба треба да је дошла до знања ономе, који је дошао на опасно место.

б) Овај иступ је свршен, чим се је дошло на опасно место.

в) *Кривац.* Уп. 1 в.

6. Онај, који је судом или полицајном влашћу осуђен да буде под полицајним надзором, ако поступи противно наредби полицајне власти, у смислу тачке а и б § 37 а издане му".

а) Према § 37 а т. а и б. к. з., чијом остварењу служи ова тачка § 327 к. з., кривац, осуђен на полицијски надзор, „за одређено у пресуди време не сме се удалити никуда изван атара села или вароши, у којој живи, без знања и одобрења надлежне полицајне власти" (т. а) и „мора бити ноћу од извесног до извесног времена, које му полицајна власт одреди, у свом обиталишту, или мора онде на пренођиште долазити, где му она одреди" (т. б). *Радња* се састоји према томе у удаљавању без одобрења полицијске власти (т. а) или у неследовању наредби полицијске власти односно времена бављења ноћу у свом стану или односно места, где се ноћ има проводити.

б) *Кривац.* Уп. 1 в. Но извршилац мора *знати,* да је осуђен на надзор полицијски.

II. *Иступ из § 328 к. з. (повреда службених објава).* — **„По предидућем §-у,** вели се у § 328, **казниће се и ко скине, поцепа или задрља полицајне или ма какве друге власти наредбе и огласе, ма каквог садржаја они били, па су ради обнародовања јавно изложени, прилепљени или приковани".**[1])

1. *Радња* се састоји дакле у *скидању* или *повреди* („поцепа или задрља") *какве наредбе или огласа власти јавно изложених, прилепљених или прикованих.*

а) Без значаја је наравно, да ли је поцепана одн. задрљана цела наредба одн. оглас или само један део.

б) Без значаја је садржина огласа или наредбе, што је изрично наглашено у § 328 к. з. Према томе без значаја је, да ли је садржина *законита* или не, и да ли је власт у питању *надлежна.*

в) Наредба одн. оглас треба да су од *власти* изложени, прилепљени или приковани. Према томе не спадају овде наредбе и огласи власти изложени, прилепљени или приковани од ког приватног лица или од ког органа власти незваничним поводом.

г) Наредбе и огласи прилепљени, приковани или изложени треба да су означени као наредбе и огласи *власти.* Према томе, не би спадали овде анонимни огласи од власти изложени.[1])

д) Без значаја је, да ли су у питању наредбе или огласи полицијске власти или које друге власти.

е) Наредба и оглас су *изложени,* кад је појединцу или публици приступачна само њихова *садржина,* а не и њихова супстанција. То је случај онда, кад су стављени у какав ковчежић са стакленим вратима.

ђ) Наредба и оглас треба да су од власти *јавно* изложени, приковани или прилепљени. Без обзира на место излагања и т. д. то ће бити онда, кад је њихова садржина приступачна сваком са или без ограничења. Према томе не би спадали овде огласи и наредбе власти од ње изложени у каквој приватној кући ради стављања нечега до знања онима, који у тој кући станују.

2. Овај иступ је *свршен,* чим су наредба или оглас поцепани или задрљани, или ако су пре тога скинути, чим су скинути. Без значаја је, да ли је ово учињено с једним примерком наредбе или огласа изложеним, прикованим или прилепљеним или са више таквих примерака њихових. Постојање дакле ипак само једно кривично дело.[2])

3. *Кривац,* — Виност није потребна.

III. *Иступи из § 328 а к. з..* — У § 328 а к. з. предвиђена су два иступа:

1. *Недопуштена употреба српског грба* (§ 328 a al. 1). — Недопуштена употреба српског грба је *употреба српског грба самог за себе или уплетеног с другим изразима или украсима као знака какве трговине или радње или на печату или иначе без одобрења Министра Унутрашњих Дела и поред опомене полицијске власти, да се престане употребљавати.*

а) *Радња* се састоји у наведеној *употреби српског грба.*

б) Радња је *противправна* онда, кад се врши *без одобрења Министра Унутрашњих Дела.*

в) За појам овог иступа потребан је један специјалан *услов инкриминације: да је извршилац био једанпут опомењут од полицијске власти, да престане с употребом грба;* да је дакле и после оне опомене продужио употребу. По себи се разуме, да опомена треба да дође од *надлежне* полицијске власти.

г) *Кривац.* — Виност није потребна. Без значаја је, да ли је грб употребљен озбиљно или у шали, да ли у циљу какве обмане или не.[1])

д) *Казна.* — За овај иступ прописани су новчана казна до 25 талира или затвор до десет дана.

2. *Недопуштена употреба српске заставе* (§ 328 a al. 2 к. з.). — Недопуштена употреба српске заставе је *држање српске заставе развијене на каквој згради или иначе без одобрења власти.*

а) *Радња* се састоји дакле у наведеној употреби српске заставе.

б) Радња је *противправна,* кад се врши *без одобрења надлежне полицијске власти.*

в) *Кривац.* — В. 1 г.

г) Казна. — В. 1 г.

§ 3. *Иступи против сигурности живота и здравља људи и домаћих животиња.*

I. У § 339 к. з. предвиђена су тридесет и четири иступа против сигурности живота и здравља (scil. тела) људи и домаћих животиња. „Да се казни, вели се у овом §-у, затвором од једног до три дана :

1. „Ко мртваца без особеног допуштења кмета или полицајне власти пре двадесет и четири сата сахрани".

а) 1° *Радња* се састоји дакле у *сахрани мртваца* пре *двадесет и четири часа.*

(1) Као *мртвац* се има сматрати свако мртво људско тело без обзира на то, што би појединн део тела недостајао. Мртвац је према томе и мртворођено дете,[2]) али не неразвијени зачетак (фетус).

(2) Као сахрана се има наравно сматрати и спаљивање као и у опште закопавање.[3])

2° Да би радња била *противправна,* потребно је, да је извршена *„без допуштења кмета или полицајне власти".*

(1) У местима, где има полицијске власти, без значаја је, да ли је ово одобрење дато од кмета или од полицијске власти.[4]) Овако се има узети с обзиром на то, што су у тим местима и општински судови поред полицијске власти надлежни за иступе (§ 4 полиц. ур.)

(2) Без значаја је, који је разлог руководио власт, да одобри сахрану пре двадесет и четири сата, и да ли је тај разлог оправдан или не.

(3) Пошто се према чл. 9 т. 7 зак. о уређењу санитетске струке мртваци, пре него што се сахране, имају лекарски прегледати свуда по варошима и варошицама, где има лекара, то би одобрење надлежне власти на сахрану пре 24 часа било ништавно, ако је сахрана извршена без лекарског прегледа. Али не би по-

---

[1]) Према немачком Казн. Законику (§ 134) ово кривично дело је *преступ* против јавног поретка, спада дакле у групу кривичних дела против државне власти. За појам кривца захтева се поред умишљаја и пакосна намера (радост да се произведе последица). В. v. *Liszt* § 176, *Frank.* § 134, *Olshausen* § 134.

[1]) Уп. *Binding* 2 739.

[2]) Уп. *Binding* 2 741.

[1]) Уп. *Binding* 2 507, *Olshausen* § 360 № 7, a.

[2]) Уп. *Frank* § 168 I 1, *Olshausen.* § 168 2. прот. *Binding* 1 184.

[3]) Уп. *Frank* § 367 I 1.

[4]) Прот. *Ценић* 820, према коме је у овом случају потребно одобрење полицијске власти.

стојао овај иступ, кад се лекар у наведеном року од 24 часа није налазио у дотичном месту, јер сахрана без лекарског прегледа није противна наведеном законском пропису, ако је лекар био одсутан (в. распис министра унутрашњих дела од 3. децембра 1881. год.[1])

б) *Кривац.* — Виност није потребна.

2. Ко у варошима по улици или преко ћуприје и у опште онуда, куда по више људи пролази, нагло на коњу или на колима трчи.“

а) *Радња* се састоји дакле у *наглом трчању на колима или коњу по варошким улицама, или мостовима и у опште на месту, „куда по више људи пролази“.*

Без значаја је, каквом се снагом покреће кола, животињском, природном (н. пр. аутомобили) или људском. Но нагло вожење на велосипеду не би се могло овде подвести, пошто је законодавац употребио израз „кола“.[2] Такође се не може овде подвести случај, кад људи нагло вуку кола, у којима се нико не вози.

1° Пошто се захтева нагло трчање на коњу, то се нагло трчање на којој другој животињи и нагло вођење коња не могу подвести овде.[3])

2° Нагло треба да се трчи на коњу или колима на месту, *„куда по више људи пролази“.*

(1) Без значаја је дакле, где се такво место налази, и да ли је у време трчања заиста више људи пролазило тим местом.

(2) Да ли је место такво, да ту по *„више“* људи пролази, фактично је питање, а законодавац узима, да су таква места у сваком случају варошки мостови и улице.

б) Могућ је *идеалан* стицај између овог иступа и убиства или телесне повреде.[4])

в) *Кривац.* Уп. 1 б. Код наглог трчања на колима има се сматрати као извршилац не само кочијаш, већ и сопственик који се је у истим возио, кад се нагло трчало, ако није ништа употребио, да спречи нагло вожење.[5])

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ФРАНЦУСКИ КРИМИНАЛИСТИ О ПРОЈЕКТУ НАШЕГ КАЗНЕНОГ ЗАКОНИКА

(СВРШЕТАК)

Параграфи 55 и 56, који говоре о кажњавању *покушаја*, базирани су на истом принципу као чл. 2 и 3 француског казненог законика. По општем правилу кажњава се само покушај злочина, а покушај преступа само у оним случајевима који су специјално законом одређени.

Параграф 57, који се односи на *саучешће*, обухвата га само у облику *подстрекавања* и, држећи се исте разлике као и код покушаја, кажњава подстрекавање на злочин истом казном као и сам извршени злочин, док казна за подстрекавање на преступ може бити мања од казне која се досуђује његовом извршиоцу.

Следеће одредбе говоре *о стицају* казнених законика и кривичних дела. Са овим одредбама завршује се прва глава пројекта.

Друга глава посвећена је *казнама* и *мерама сигурности*. Казне су двојаке: *главне* и *споредне*. У прве долази: *смртна казна, робија, затвор, новчана казна* и *лишење звања*. Нема ни помена о тешкој робији, заточењу, депортацији, изгнанству, грађанској деградацији па чак ни о одузимању појединих права за извесно време. Ово је једна велика упрошћеност. Казна робије, која може бити доживотна, замењује тешку робију, и то у толико боље, што је скопчана са ћелијском усамљеношћу, која код доживотно осуђених траје три године, и са сталним и тихим принудним родом.

Споредне су казне: *губитак грађанске части, губитак службе и забрана позива или заната, конфискација извесних предмета, полицијски надзор, протеривање* и *објављивање пресуде.*

Условно ослобођење може се дати по издржању две трећине казне, а доживотно осуђеним по издржању двадесето годишње робије. Поменули смо већ, да о овом ослобођењу решава министар правде.

У *казненим заводима*, који су такође стављени под врховну управу министарства правде, малолетници су одвојени од одраслих, доживотно осуђени и повратници од осталих осуђеника, а политички осуђеници од обичних осуђеника.

Пројект налаже судији да приликом одређивања новчане казне води рачуна о имовном стању осуђеног, да справедљиво фиксира рок његог плаћања (од 14 дана до 3 месеца), и да му допусти, ако томе има места, почесну исплату досуђене казне у року од године дана.

Ако је злочин или преступ извршен из користољубља, судија може његовог извршиоца, поред робије или затвора, осудити и на новчану казну, која такође мора бити сразмерна његовом имовном стању.

Одлична је мера, која овлашћује суд да може, на рачун накнаде штете, пресудом досудити оштећеном целу или делимичну новчану казну, на коју је учинилац осуђен, као и суму добивену од продаје конфискованих предмета.

Протеривање, које не може бити дуже од три године, резервисано је за случајеве у којима се има отклонити опасност од жртве или сведока.

Мере сигурности обухватају:

1. Затварање опасних повратника у специјалне отаблисмане, или у специјална одељења казнених отаблисмана;

2. Упућивање, судском одлуком, у заводе за лечење неодговорних или полуодговорних лица. Време проведено у овим заводима урачунава се, на случај оздрављења, у издржање осуде;

3. Забрана улажења у продавнице пића, која се изриче ако је дело извршено у напитом стању. Забрана ова може трајати од три месеца до две године, по издржању казне, и

4. Конфискација оружја или других предмета, који би били опасни у притежању извесне личности. Ова конфискација могућна је и онда кад против ових личности није предузета никаква истрага.

Параграф 58 упућује судије у погледу избора и строгости казне: „Казна се учиниоцу одмерава — вели се у овом параграфу — према степену његове кривичне одговорности. При том ће се узети у обзир све околности, које утичу да казна буде већа или мања, нарочито злочиначка наклоност, која се огледа у извршеном делу, побуде са којих је дело извршено, циљ у коме је дело извршено, непосредни подстрек за извршење дела, личне и економске прилике учиниочеве, мера увиђавности после извршеног дела, као и да ли се за исто каје и да ли се труди да поправи наступеле последице“.

Условна осуда, о којој говоре параграфи 70—74, инспирисана је Беранжеровим законом, али предложена организација у српском пројекту личи, у многим тачкама, на италијанску организацију; опозивање условно изречене осуде не врши се, правно, новом осудом: о овом опозивању суд треба да донесе одлуку „с обзиром на природу факта“. Одлагање казне може бити условљено накнадом штете, и у овоме је знатно побољшање француског закона од 26. марта 1891. Ради веће предострожности, српски пројект означује судији мотиве за примену условне осуде: доба старости, ранији живот и владање осуђеног, признање, прилике под којима је дело извршено, надокнађивање штете жртви и т. д.

У колико нам је познато, за овај срећни скуп диспозиција, које се односе на условну осуду, има се захвалити претходном раду Г. Веснића, српског министра у Паризу, који је 1906 год. израдио један пројект у овом смислу и поднео га Скупштини. Овоме отменом дипломати и одличном правнику припада, дакле, заслуга што је узео иницијативу за једну реформу, која чини част његовој земљи.

Први део садашњег пројекта завршује се одредбама о *застарелости, рехабилитацији* и *приватној тужби*, од које се може одустати све док првостепени суд не изрече пресуду.

Други или посебни део (§§ 84—416) подељен је у два одељка: један обухвата *злочине*, а други *преступе*. Бојим се, Господо. да ћу злоупотребити Вашу благонаклону пажњу ако анализирам 324 параграфа на које су ово секције подељене. Задовољићу се с тога, и поред свег теоријског и практичног интереса од једног оваквог анализирања, да одам пошту методи и логици класирања злочина и преступа, које је савршеније од

---

[1]) В. Полицијски Зборник 1370.

[2]) У § 366 т. 7 немачког к. з. вели се умесно: «Ко се... сувише брзо вози...», те и овај случај спада овде. В. *Frank* §§ 366 II, *Olshausen* § 366 № 2.

[3]) За разлику од § 366 т. 2 немачког к. з.

[4]) Уп. *Olshausen* § 366 № 2 в.

[5]) Уп. *Frank* § 366 II.

нашег по прецизности дефиниција, по нарочитом старању да се обухвате најмогућнији кривични случајеви и да се постави што правичнија сразмера између казни и извршених кривичних дела. Ипак сматрам за потребно да укажем на неколико веома срећних новина. У материји намерног убиства водило се рачуна, по нашем мишљењу до сада први пут, о убиству извршеном на захтев или молбу. У овом случају убица се кажњава свега са пет година робије — половином од минимума казне за убиство (§ 133). Ако се докаже да је убиство извршено из сажаљења према бедном стању убијеног, његов извршилац кажњава се затвором.

Друга новина: „Ко знајући да је полно заражен, врши обљубу и другога зарази или само изложи опасности заразе, казниће се затвором или новчано до 500 динара. Ако је заражено лице супруг, то ће се он казнити само по тужби другог супруга“ (168).

Кажњава се и лекар који би својим нехатним лечењем нашкодио здрављу болесника кога лечи; казна је строжа ако би болесник услед овог нехатног лечења умро (§ 177). Робијом до пет година кажњава се и лекар који би, без пристанка болесниковог, употребио нов метод лечења, или неопробану хируршку операцију, па овај услед тога умре (исти параграф).

У материји *повреде части*, права критике заштићена су: само увредљива критика кажњива је „ако се из форме израза или околности... може утврдити намера за вређање части извесног лица. Објективна критика не подлежи никаквој казни“.

У материји *наравствености*, кажњиво је завођење уз обећање брака (§ 239). За малолетнице од 15 до 21 год. ово обећање излишно је; довољно је доказно завођење. Ако је реч о малолетници испод 15 год., завођење потпада под § 236, по коме се кажњава робијом до десет година свака похотљива акција са лицем испод 15 год.

У злочинима против *имовине* налазимо једну врло практичну одредбу — ону која се односи на покретне ствари, и која, поред осталог, обухвата и „енергије“, као што су пара и електрицитет (§ 259).

Преступи, т. ј. законске повреде које се кажњавају затвором највише до три месеца, обухватају:

1. *Проституцију*, која се кажњава максимумом ове казне или новчано до 500 динара (§ 383);

2. *Кривична дела између господара и слугу, и обратно* (§§ 387—389). Ова дела, брижљиво прецизирана, (кршење уговора, отказивање службе, рђава служба и т. д.) у осталим законодавствима само су повод за накнаду штете, и ми их у Француској називамо „*квази — преступима*“, на које се само може применити чл. 1382 и ост. нашег грађанског законика.

У овој строгости огледа се знак респекта који Срби имају према обвезама као и према патроналној власти. Ове казнене диспозиције у потпуној су хармонији са обичајима нације која их усваја. Има још ваздан одредаба које показују чистоту и строгост обичаја. Тако се кажњава новчаном казном до 500 динара „ко од младожење узме новац или какву другу ствар на име откупне цене за девојку, којом ће овај да се жени“.

Посебни део пројекта потпуно је, дакле, саобразан обичајима и потребама храброг српског народа, који је исто толико љубоморан на своју независност колико је горд због своје историјске улоге. Бољу похвалу од ове не можемо му дати.

Општи део, чији смо напредни дух већ похвалили, толико је проткан, напротив, племенитим светским идејама да је верно огледало ових идеја. Остварујући жеље најбољих криминалиста, овај део може послужити као модел најреформнијим законодавцима, а нарочито оних земаља које су, као наша, допустиле да их претекну у реформи кривичног права.

Revue pénitentiaire et de Droit pénal, св. за јули — октобар 1912. год.

Превео с француског,
Д. Ђ. Алимпић.

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

Да сам у овој ствари ишао на провокацију то би било одлично средство за одбрану већине оптужених које сам ухватио на делу. Видеће се у глави, која за овом долази, да су их, да се послуже тим изговором, често наговарали моји непријатељи. Прича о завери коју су сковали четири агента из моје бригаде: Итине, Крестјен, Декостар, и Коко-Лакур, показаће на шта се своде најјаче оптужбе подигнуте противу мене.

Нећу да понављам овде оно што сам рекао о политичким атентатима. Незадовољство оправдано тиме, одушевљење, огорчење, па чак и верски занос, нису појава покварености, али они могу произвести неку врсту тренутне заслепљености под утицајем који и најотменијег човека, најисправнијег грађанина може лако заблудети. Варљива размишљања, лукаве претпоставке или каква сплетка, којој он не примећује конце, могу га одвести у пропаст. Узме га ђаво, попне га на какво брдо одакле му покаже земаљске краљевине, покаже му читав арсенал уображености, војске, топова, и народа, готових да се дигну противу угњетавања. Он га обмањује немогућностима и неостварљивостима, он га поздравља као ослободиоца, и несрећник, чија сањива уобразиља лута по уображеним ширинама, поверује најзад да је нашао ослонац и полугу да преокрене свет. Подбадан најгорим међу ђаволима он се усуђује да искаже свој сан; пакао има своје сведоке, своје судије и лудило се свршава на гилотини. Таква је укратко историја патриота из 1816. године, које је скупио био срамни Шилкен.[1]) Али, вратимо се бригади сигурности.

Кад је установљена бригада сигурности, официри за одржање реда и њихови људи, који су ме и иначе мрзели, почели су радити противу мене; они су на мој рачун распростирали најнемоћније ствари: они су изменили онај надимак *Видокова банда*, који је био прикачен бригади сигурности; они су свуда говорили да је бригада састављена из самих пуштених робијаша, бивших лупежа, навикнути да секу кесе и краду сатове. „Може ли се, говорили су они, допустити једном таквом човеку да се тако окружава? Не значи ли то оставити му на милост и немилост животе и имања грађана?“ Други пут су ме упоређивали са шумским бауком. „Кад год усхтедне он ће нас поклати, говорио је поштовани г. Иврије; зар он нема своје привржснике? То је срамно? У коме добу живимо ми? Нема више морала чак ни у полицији!“ Добри човек! и његов морал! Није њега морал онеспокојавао. Господа официри за одржање реда драговољно би нам опростили што смо били на робији, само кад би управник могао да не види да се мора рачунати на нас више него на њих увек, кад треба изнаћи какво кривично дело и ухватити кривца. Наша умешност и наше искуство наносили су им грдне штете код Управе, и кад су увидели да су им сва усиљавања да ме отпусте остала узалудна, променили су начин; нису ме више нападали непосредно, него су нападали моје агенте, и сва средства изгледала су им добра само да их омразе код Управе. Ако се деси каква крађа било унутра у каквом позоришту, било споља, одмах су подносили рапорте и чланове страшне бригаде означавали као учиниоце. Исто су тако радили кад је у Паризу био какав скуп. Господа официри за одржање реда нису пропустили ниједну од ових прилика а да не врше истраживање у бригади.... није се изгубила ниједна мачка а да се није пребацивало бригади да ју је украла.

Кад ми је већ досадило ово стално оптуживање решим се да га пресечем. Да бих официре за одржање реда приморао да ћуте нисам могао посећи руке мојим агентима, оне су им требале, али сам наредио агентима да убудуће стално носе рукавице од јеленске коже и то једноставне, без прстију, и објавио сам им, да ће први кога на улици сретнем без рукавица одмах бити истеран.

Та је мера потпуно збунила противнике: нису могли од сад набацивати мојим агентима да *раде* у гомили. Господа официри, који су знали да рука која није потпуно гола није способна да ради, ућуташе се, знали су за пословицу: да мачак није добар ако с рукавицама хвата мишеве. — Изјутра на заповести казао сам агентима средство које сам намислио употребити те да престану све повике којима су били изложени. „Господо,

---

1) Полицајац који је био склопио заверу са присталицама Наполеоновим 1816. год. Пр.

рекао сам им; не верује се више у ваше поштење, као што се не верује у часност калуђера. И да бих разуверио неверника смисли сам да нема ништа природније, и у једном и у другом случају, него онеспособити удове који могу бити средство за грешење; код вас, господо, то су руке. Знам ја да сте ви неспособни да њима учините какву злоупотребу, али да се уклони сваки повод сумњи ја захтевам да одсад излазите само са рукавицама".

Потребно је да кажем да ову меру није захтевало владање мојих агената, пошто се ниједан од крадљиваца или робијаша, за све време док је био у бригади није осрамотио; неколико од њих поново су пали у кривицу, али то је било тек пошто су из службе отпуштени. Због прошлости и због положаја ових људи ја сам на њима имао готово деспотску власт, јер да се одрже на дужности била је потребна гвоздена воља а још чвршћа одлучност. Мој уплив на њих долазио је отуда што ме нису познавали пре уласка у полицију; истина, више њих видели су ме у Тврђави или Бисетру, али ја нисам никад био њихов садруг у казни и могао сам их увек позвати да наведу бар једно дело у коме сам учествовао, било с њима, било с ким другим.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

I

Суд општине драгосињачке упутио нам је ово питање:

„Драгосињачка школа као четвороразредна народна школа отворена је 28. августа ове године.

Постављени наставник ове школе подноси уверење о своме постављању 1. септембра ове године. Међутим, на дужност се јавио школском одбору тек 15. октобра, заклетву положио 17. октобра, а рад у школи отпочео 1. новембра ове године.

Како ова школа нема прописан стан, то је школски одбор решио, да се учитељу издаје пуна квартирина за сеоске школе од 30 дин. месечно и ако му је поред тога уступљено две собе и потребна послуга. Наставник није са овим задовољан, већ поред тога тражи, да му школски одбор набави и кухињске ствари као и шпорет за кување јела, а поред тога тражи пуну накнаду за стан и то од 1. септембра као дана постављења и ако школа није имала раније наставника, па ни овог новопостављеног све до 15. октобра.

Суд моли за обавештење:

1. Има ли наставник права на накнаду станарине и за оно време, кад школа није радила нити је он био у њој, а раније школа није ни постојала; и

2. Кад наставник добија пуну квартирину од 30 дин. месечно, имали права и по ком законском основу још и на стан који није прописан, набавку кухињских ствари, огрев, осветлење и послугу?"

На ово питање одговарамо:

Дотични наставник има према чл. 16 закона о народним школама права на пуну накнаду станарине, чим нема прописног стана у школској згради или школском дворишту или на даљини од 500 метара од школе. На то његово право ништа не утиче та околност, што се он јавио на дужност тек после месец и по дана, јер је право учитељско на станарину везано за његово звање учитеља дотичне школе, те према томе он има права на пуну квартирину почев од 1. септембра. Нема сумње, да је дотични учитељ за тих месец и по дана имао уредно одобрено осуство било због болести, било због других каквих важних узрока, те му се због тога у овом случају не може одрицати право на квартирину онако исто, као што би он имао несумњива права на своју квартирину, да је за толико време уредно осуствовао у току школске године, пошто је у школи већ радио извесно време. Међутим, сасвим је природно, да он не би имао права на ту квартирину, ако је он дошао премештајем из које друге школске општине, па је у тој општини за тих месец и по дана већ примио станарину, или је уживао у натури.

Што се, пак, тиче питања, да ли тај наставник поред пуне новчане станарине има права и на бесплатан непрописан стан, јасно је, да он тога права по закону нема. Али ако постоји одлука школског одбора у томе смислу, онда добра воља тога одбора замењује закон. Нарочито би била за похвалу оваква одлука школског одбора, ако у селу не би било ниједног пристојног стана за учитеља, јер у таквом случају, шта вреди учитељу станарина маколика она била, нарочито још ако је он оптерећен породицом.

По чл. 14 закона о народним школама учитељ има несумњива права на огрев и послугу. Сем тога, ако у дотичној школи зими остају деца у подне у школи, онда школа мора имати и трапезарију и кујну са потребним намештајем *и послугом* (где наравно долази и шпорет). Ако деца зими и ноћевају у школи, онда мора бити још и собе за спавање, па наравно и осветлење. Али ако у тој школи и не остају деца преко зиме у школи, ми би ипак посаветовали општину, да у доба, кад буде приступила зидању стана за учитеља, набави и шпорет и то по могућству озидан, јер би то била једна пажња према школи, која би служила на част дотичној општини.

II

Суд општине торничке упутио нам је ово питање:

„Ова општина била је у саставу са општином оровичком све до 20. марта 1909. год., а тада су се села Торник и Савковић одвојила и образовала за себе општину, али и сада сачињавају једну школску општину. Суд и одбор општине торничке донео је одлуку 22. јануара 1910. године, да подигне себи нову школу и ту је одлуку одобрила и власт среза азбуковачког.

Управитељ школе оровичке у 1910 г. доставио је овом суду буџет школе оровичке за 1910 год. са налогом, да се у буџет општине торничке унесе како прирез за издржавање школе, тако и прирез за грађење нове школе у Оровици. То исто тражио је и у 1911. год., али суд општине торничке ни за једну годину није у свој буџет унео суме предвиђене за зидање нове школе у Оровици, већ само прирез за издржавање садашње школе. Оба ова буџета одобрила је надлежна власт.

Управитељ пом. школе и ове године доставио је овом суду школски буџет за 1912 годину, у коме је опет предвиђен и прирез за грађење школе у Оровици. Сем тога обратио се начелнику среза азбуковачког и код њега издејствовао наређење: да општина торничка у свој буџет за 1912 год. накнадно унесе прирез за грађење школе у Оровици из школских буџета за 1910 и 1911 год. као и за ову годину и ако је ова општина приморана градити за себе школу. Суд и одбор општине торничке опет није унео у свој буџет за ову годину захтевани прирез за грађење школе у Оровици, већ само за редовно издржавање школе и кад је тај буџет послат среском начелнику на расмотрење, начелник је вратио нерасмотрен буџет са наређењем: да се прирез за грађење школе у Оровици унесе.

Учтиво се моли уредништво за обавештење:

1. Да ли је надлежан срески начелник наређивати, да се у општ. буџет уносе сумо, чије је изостављање једном решено раније одобреним буџетима?

2. На основу чега би се унеле те суме у овогодишњи буџет, кад то дуговање не постоји у прегледу дуговања и потраживања ове општине?

3. Може ли ова општина бити приморана, да свој прирез даје за грађење школе у Оровици, кад мора градити за себе школу, на коју је циљ у овогодишњем буџету унета извесна сума."

На ово питање одговарамо:

Ово питање суда општине торничке као и једно слично питање, које је основна школа оровичка упутила уредништву по истој ствари у прошлој години, показује или да окружни школски одбор не познаје своју дужности, или да је једна од двеју општина: торничка или оровичка самовољна, а нема ко да је упути на послушност и поштовање наредаба.

Ствар је сасвим проста. Општина торничка не може сама одлучивати о томе, да се може одвојити од досадашње своје школске општине и подићи засебну школу. Ту потребу за подизањем нове школе има да оцени окружни школски одбор, па да учини предлог Г. Министру просвете и црквених послова, те да он по праву, које му даје чл. 12, 13 и 15 закона о народним школама одобри подизање засебне школе. Ако општина торничка има таквог одобрења и ако она у свему поступа по издатим наређењима

и упуствима за што скорије подизање своје школе, онда по закону њу нико не може нагонити, да даје свој прирез за зидање туђе школе. Ако, пак, општина торничка нема таквог одобрења, онда је она дужна поступити по пом. захтеву среског начелника.

То, што је суд и одбор општине торничке донео неку одлуку о подизању своје засебне школе, не чини још никакву основицу, на основу које би суд могао одбијати свој удео у зидању школе оровичке. Та одлука могла је бити донета баш само због тога, да се позивањем на њу одбија тражени прирез за зидање школе у Оровици, а да у суду општ. торничке нико озбиљно и не мисли на подизање своје школе.

Према овоме што смо до сада рекли на постављено питање, суд општине торничке лако ће се определити, шта му ваља чинити у овоме случају.

М. П.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Општинска и сеоска утрина не може се делити ни давати грађанима на уживање, сем случаја предвиђеним законом о насељавању.

Збор општине Ј., 1ог маја 1912. г. донео је одлуку: да се утрина села Ј. раздели пуноправним грађанима исте општине на уживање.

Ова одлука о деоби утрине потекла је по предлогу грађана дотичне општине у тежњи, да плаћање утринског пореза падне на поједине пунолетне грађане, а не на општину.

Државни Савет, коме је ова одлука у смислу чл. 33. зак. о општинама послата на одобрење, није исту одобрио са следећих разлога:

По чл. 12. зак. о непосред. порезу на утринска земљишта општине плаћају порез, па га распоређују и наплаћују од оних који своју стоку на општинским утринама пасу, и то према броју и врсти стоке.

Као што се види из ове законске одредбе, утрине служе искључиво за испашу стоке, и у погледу права уживања испаше закон не прави никакву разлику између грађана општинских. Из овога излази правни закључак: да је уживање општинских утрина колективно право свију грађана дотичне општине, и као такво не може се делити, у виду деоница, између грађана, јер као што се види из наведене законске одредбе: општине плаћају држави утринску порезу, — дакле, општина стоји према држави одговорна за ову порезу, а општина је распоређује на поједине грађане, на којима лежи терет овог плаћања општини за уживање утрине према броју и врсти стоке.

У циљу одржања овог колективног права, чл. 86. тач. 13. зак. о општинама прописано је: да се вид и својство утрина не може изменити зирањем, већ морају увек служити ономе чему су првобитно намењене изузев култивисања истих по одобрењу Министра Народне Привреде.

Поделом утрине на уживање између грађана поједине општине, мења се вид и својство утрина, јер сваки може зирањем свој део да ужива како за сходно нађе, а нарушава се и колективност у погледу права уживања општинских утрина за испашу стоке, чему су оне првобитно намењене.

Изузетак у погледу давања општинских утрина на уживање, законодавац чини искључиво у одељку 5. тач. 3. чл. 86. зак. о општинама према коме: давање општинских утрина на уживање може бити само сиротним члановима, општине, и то на начин који прописује закон о насељавању од 3 јануара 1880. године, но то само по одобрењу Министра Народне Привреде.

Само, дакле, у овом изузетном случају, а под специјалним условима које наведени закон о насељавању прописује, може одбор општински извршити давање општинске утрине на уживање, иначе то не може да учини ни одбор ни збор општински, јер за то према напред изложеном нема законске основе.

Одлука од 20 новембра 1912. године Бр. 7672.

Два правилно расправљена питања по закону о механској уредби.

I

А. Ћ. из С. обратио се Министру Унутрашњих Дела за дозволу да кафанско право са његовог старог плаца, који се услед регулације вароши сече, без наплате нове таксе, пренесе на плац који је докупио од остатка старог плаца, и на коме је подигао нову кафану. То је тражио с тога, што је дао плаца који се регулацијом сече општини драговољно уступио, и што је нову кафану подигао на остатку старог и купљеног плаца.

Министар Унутрашњих Дела одбио га је од овога тражења, пошто је услед отуђења плаца ради регулације вароши престало кафанско право, и оно се не може односити и на докупљени плац, те је потребна нова дозвола у смислу § 8 додатка механској уредби, за коју је потребно и нову таксу платити.

По изјављеној жалби Државни Савет нашао је: да је решење Министрово на закону основано.

Одлука од 16. новембра 1912. год.

II

С. М. из К. обратио се Министру Унутрашњих Дела, па представљајући како му је уверењем Министра Унутрашњих Дела од 29 јануара 1905 г. одобрено да може подићи кафану у вароши К. молио је, да ту кафану може сад подићи пошто раније није то учинио услед извршене регулације вароши.

Решењем својим од 25 маја 1912. П№. 7470. Министар Унутрашњих Дела одбио га је од овога тражења, пошто се по § 9. додатка уредби о механама и кафанама добијеним правом имао користити у року од пола године, а он то није учинио, нити је продужење рока тражио те му је и право угашено. Према томе, за подизање кафане сад има да тражи ново право и да плати нову таксу.

По изјављеној жалби Државни Савет нашао је, да је решење Министрово правилно и на закону основано.

Одлука од 23 новембра 1912. године, Бр. 7689.

К. И. Б.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Младен Радосављевић, притвореник Начелства Округа Моравског, који је био под истрагом и у притвору због опасне крађе, побегао је испред спроводника 24 прошлог месца. Родом је из Рованде, среза ресавског, има 20 год., средњег је раста, у опште плав, у оделу је сукненом.

Депеша Начелства Округа Моравског Бр. 14063.

Љубомир Крсте Мичете Бољинског, из Власотинца, украо је 150 дин. Светозару Стојановићу, бурекџији из Ниша, и побегао. Стар је 22 год., смеђ, средњег стаса.

Акт Среског Суда за град Ниш Бр. 13451.

Младен Анђелковић — Тасковић, из Граова, среза пољаничког, побегао је 18 пр. месца из притвора среза пољаничког, у коме је био због извршеног убиства. Стар је 18—20 год., црномањаст.

Депеша Начелника Среза Пољаничког Бр. 10809.

Живота Миленковић, из Неминикућа, и **Михаило Танасијевић,** из Богосаваца, притвореници Крагујевачког Првостепеног Суда, побегли су из притвора 16 прошлог месца. *Живота* је стар 23 год., средњег раста, сувоњав, црномањаст, по лицу има неколико младежа; Михаило има 19 год., високог је раста, плав.

Депеша Начелства Округа Крагујевачког Бр. 21727.

Миливој Алексић, из Врмбаја, који је у последње време служио у Краљеву, одговара за опасну крађу. Стар је 18 год., средњег раста, округла лица, косе риђе.

Акт Начелника Среза Моравичког Бр. 12322.

УХВАЋЕН

Јован Гркић, тежак из Нереснице, среза звишког, округа пожаревачког, који је решењем начелства округа крајинског од 11. јуна 1912 год. Бр. 9945 оглашен за хајдука (а чији је оглас изашао у 23. броју «Полицијског Гласника» за ову годину), ухваћен је.

Депеша Начелства Округа Пожаревачког Бр. 14566.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије Уредник Душан Ђ. Алимпић.

БРОЈ 46. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 9. ДЕЦЕМБРА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

(ВЛАСНИК МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА)

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА" НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СТРУЧНИ ДЕО

ЗАДРУЖНО НАСЛЕДНО ПРАВО ПО ГРАЂАНСКОМ ЗАКОНИКУ КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

(НАСТАВАК)

Да би се горњем наређењу нашла нека корисност, треба претпоставити да су мушка деца отишла из задруге са матером још за живота очевога. Ако сада, за време док су деца још изван задруге, отац умре, задруга се не може, да би, по §. 528. први став, искључила децу из наслеђа, позвати на то, да су се деца, у моменту смрти њиховога оца, нашла изван задруге: деца ће ипак, а изузетно од наређења става првога §. 528., наследити свога оца.[1])

Само, питање је како се то може десити да, за живота очевога, његова малолетна мушка деца оду са матером изван задруге? Пре свега, удата жена напушта свог мужа, по правилу, само у случају развода брака или у случају одвојенога живота (§. 102 Грађ. Зак.), у ком случају се жена обично враћа у своју родбину, одакле је и доведена, ако јој је ова још жива. Али, како разведена жена, или жена која је овлашћена на одвојен живот, може са собом одвести мушку децу? Овде ваља имати у виду §. 118. Грађ. Зак., који вели да ће, у случају брачне парнице између супруга, мушка деца до навршене четврте године а женска до навршене седме године остати код матере, ако се већ родитељи не би, у том погледу, друкчије поравнали. (В. још и чл. 96. став 5. Зак. о Црквеним Властима од 27. Априла 1890. год., по коме су духовни судови надлежни да решавају о томе код кога ће супруга деца становати за време трајања брачнога спора. В. још и последњи став истога члана и истога Закона). Дакле, на тај начин може се десити, да, и ако је отац жив, његова мушка деца буду са матером изван задруге (али то може бити, као што видесмо, само дотле док она не наврше четврту годину, јер, после тога, отац има право захтевати, од матере, њихов повратак у задругу. Разуме се мушка деца могу, и после тога рока, остати код матере по очевом пристанку или у случају §§-а 154. и 155. Грађ. Зак.).

Из којих разлога сада законодавац, у оваквом случају, оглашава мушку децу умрлога у задрузи за наследнике? Г. А. Ђорђевић нам, за то, даје ово објашњење у своме *Наследном Праву*, штампаном у *Браничу* (свеска за Април, година 1904.). „Но, вели Г. Ђорђевић, као *крвни сродници* умрлога задругара, који су *још у задрузи*, сматрају се:

„а) она *малолетна деца* ког раније умрлог задругара, која су за *својом матером*, услед *одласка* њеног *из задруге* (због *преудаје* или *повратка* у своју родитељску кућу, в. §. 525.), *отишла*, а нису још одељена од задруге (§. 520.); и

„б) они *чланови* задруге, који живе *изван* задруге због *ропства* или *сужањства* (то јест због осуда на затвор или робију) или друге какве *подобне нужде*, и *опасности* или *службе отачаственe* (н. пр. у војсци);

„на с тога и једни и други *задржавају*, по тач. 3. §. 528. и даље *своје првенство* на законско наслеђе умрлога задругара према оним крвним сродницима његовим, који живе *изван задруге*" (*Наследно Право по нашем Грађанском Законику*, Бранич, свеска за Април, 1904. год., стр. 202.). Ми не бисмо могли примити ово објашњење. Малолетни синови који су отишли са матером изван задруге не могу се сматрати као сродници „који су још у задрузи", дакле као задругари оних са којима је de cuius био

---

[1]) Г. А. Ђорђевић (*Наследно Право*, стр. 129.), вели о томе ово: „*Малолетна деца* умрлога задругара, која су из задружне куће отишла с матером — удовицом у родитељску кућу њену (§. 524.), *не губе* право наслеђа у задрузи, већ га и даље задржавају, зато што она нису својевољно и за навек напустила задружну кућу већ из потребе за материном негом и привремено док не поодрасту (§ 528.)", из чега се може извести да и Г. Ђорђевић претпоставља да су деца отишла из задружне куће по смрти очевој, тумачење које, као што смо то горе видели, није тачно. Да додамо још и ово: да законодавац није могао мислити на тај случај, види се и по §-у 511. Грађ. Зак., који, допуњен и објашњен решењем од 7. Фебруара 1847. год. (зб. IV., стр. 5.), вели да задругар не може изгубити оно што је у задрузи имао зато што би из задруге отишао („Задругар, који је у задрузи живећи, но од задруге удаљен, својим трудом, или срећом и случајем што себи прибавио, никако не може изгубити право на сменички део, који је као главно његово у задружном имању остао почем је ово његова права сопственост, па ни законодавац није могао, нити је хтео, таквога задругара лишити ове његове сопствености" — в. мало час наведено решење). Законодавац овде не прави разлику између појединих сродника-задругара, што ће рећи да се овај пропис односи на све сроднике, па, дакле, и на оне удаљеније а тим пре он се односи и на најближе сроднике који се могу имати, а то су деца. Па када је тако, како је онда законодавац могао претпоставити да би некоме пало, и поред општих принципа формулисаних у §§-има 15. а 35. Грађ. Зак. [*Увод, Б) Основне црте пр. ве и нравице у законима грађанским*] и §-у 511. Грађ. Зак., на памет да тврди да би деца мушка која би, по смрти оца свога у задрузи умрлога, отишла са матером из задружне куће, изгубила оно што су од оца наследила, изгубила оно што, у случају одласка из задруге, ни најудаљенији сродници, по §-у 511., не губе? Јасна је, дакле, ствар да законодавац, говорећи о мушкој деци која су из задружне куће са матером отишла, није никако могао мислити на горњи случај.

Док, као што смо видели, Г. А. Ђорђевић, у својој књизи *Наследно Право*, коментаришући пропис §-а 528. о деци која су за матером из задружне куће отишла, претпоставља само случај матере-удовице (стр. 129.) — што, према нашим објашњењима, законодавац није могао имати у виду — дотле се он у својој расправи: *Наследно Право по нашем Грађанском Законику*, штампаној у *Браничу*, изражава овако (свеска за Април, 1904. године): „Но као *крвни сродници* умрлога задругара, који су *још у задрузи*, сматрају се:

а) она *малолетна деца* ког раније умрлог задругара, која су за *својом матером*, услед *одласка* њеног из задруге (због *преудаје* или повратка у своју родитељску кућу, в. §. 525.), *отишла*, а нису још одељена од задруге (§. 520.)", што је тачније, јер, најпре, реч, „повратак" може значити и повратак за живота de cuius-овога, услед развода брака или одвојенога живота, родитељима (боље повратак у кућу одакле је доведена), а то су случајеви у којима одредба §. 528. о малолетној деци може добити своју примену; затим, и сама реч „преудаја" ту може да буде на своме месту, пошто се је жена, после развода, могла још за живота мужевљевога поново удати, па, потом, одвести малолетну децу у кућу другог мужа, и да тек после свега тога њен први муж, отац те деце, умре. Међутим, кад се каже да су деца отишла са „матеро-удовицом", онда то може да значи само то да су деца била још у задружној кући кад је отац умро.

у задружном односу, из простога разлога што они нису задругари ни онда када се налазе у задружној кући. Јер, као што знамо, сродство и заједнички живот и рад нису довољни за задружни однос него је, за то, потребна још и заједница у имању; а малолетни синови, за живота очевога, немају, по правилу, удела у задружној имаовини. Они нису, као што смо то раније објаснили, власници ни онога што би им се, по §-у 517. Грађ. Зак., могло признати на име приновка и приплода до њихове двадесет прве године: и то је очево. Ово нам, пак, показује, у исти мах, и то да је законодавац добро урадио био што је оваква одредбу унео у §. 528. Грађ. Зак., јер, како по овом пропису сродници у задрузи, то јест сродници - задругари, искључују сроднике изван задруге, то јест сроднике - незадругаре, то би, по том принципу, могли бити задругом искључени чак и малолетни синови, као незадругари, из наслеђа очевога, па баш и да су се, у моменту његове смрти, и десили у задружној кући. Само онда ако би малолетни синови, зато што би имали, такође, удела у задружној имаовини, били задругари, не би могли они бити искључени из очеве заоставштине, случај који би, свакако, био редак. Нарочито је одредба §. 528. о малолетној деци била корисна до Закона од 28. Новембра 1859. године, којим је женској деци признато право наслеђа у задрузи: како су пре тога Закона, и сама женска деца била, као незадружна лица, искључена задругом, то, да није било оне одредбе о малолетној деци у §-у 528., исто би се тако поступило и са малолетним синовима који не би били задругари. После овога Закона, пак, та одредба §-а 528. изгубила је, разуме се, своју практичну важност.

Пошто смо тако видели да је законодавац унео одредбу о наслеђивању малолетне деце у §. 528. зато да она не би, по правилу у овом истом параграфу постављеном, била лишена задругом очеве заоставштине, да покушамо сада објаснити: зашто је законодавац овде напустио то правило. §. 528. Грађ. Зак., по чијем првом ставу сродство у задрузи искључује, код наслеђа, сродство изван задруге, па ма ово било и у ближем степену, појављује се као одступање од онога основног принципа у наследном праву, да се заоставштина предаје најближем сроднику умрлога, принцип базиран на презумираној љубави de cuius-a наспрам тога најближег сродника. И та презумпција је основана све дотле док њу умрли не би, својим противним наређењем (тестаментом односно уговором на случај смрти), оборио.

§. 528. први став чини одступање од реченога принципа у интересу одржања задруге: да ову онај сродник изван задруге не би поделио, он се искључује из наслеђа, те тако задруга, и после смрти de cuius-a, остаје у целости, неподељена. Осим тога, када један задругар зна да, у случају смрти његовога задругара, неће овога наследити његова родбина изван задруге, да ова неће доћи да са њим дели имаовину на којој је он толико година са умрлим задругаром живео, њу обрађивао, чувао и унапређивао, задругар тај, велимо, пре ће остати у задрузи. Нема спора, да би се, да није одредбе првога става §-а 528., многе задруге растуриле, када би који од задругара имао, изван задруге, блиских сродника. Ово би се нарочито дешавало, ако тај задругар, по својим телесним или душевним особинама, не би био много способан за рад. §. 517., који међу задругаре, почињући од њихове навршене петнаесте године, дели сав принов и приплод, не прави разлику између вредних и нерадних задругара, између способних и неспособних, због чега се, у задругама, врло често долази до неправичних резултата: и ако је, у увећању и унапређењу задружнога имања, известан задругар, који се одликовао вредноћом и способношћу, имао много више заслуге него други задругари, опет ће он, у погледу приновка и приплода, бити раван са осталим задругарима, далеко мање вредним или мање способним.

Једном речју, дакле, §. 528 имао је за циљ да задруге одржи, ма и по цену повреде правила да се наследни ред одређује према ближој или даљој крвној вези између defunctus-a и наследника. У осталом, ваља приметити да заједнички задружни живот не остаје без утицаја и на саму афекцију између задругара, тако да ће се већином десити да ће, из реченога разлога, сродник у задрузи бити милији de cuius-у, и ако је он, можда, у даљем степену него неки сродник изван задруге који се је од њега, живећи одвојено, отуђио.[1]) Заједнички живот изазива, дакле, љубав међу онима који заједно живе, због чега §. 528. није, ни са ове тачке гледишта, погрешан.

Али, има извесних сродника које законодавац нарочито привилегише, тако да задругу ставља иза њих. То су синови.[2]) Љубав de cuius-a наспрам ових толика је, да се не може никако задруга њима претпоставити, и ако се они, у времену отварања наслеђа, не би нашли у задрузи. Законодавац, у одступању, у корист задруга, од принципа да наслеђе иде најпре најближим сродницима, није могао отићи дотле да, за економске интересе, ма како ови били важни, жртвује најјачу љубав, љубав родитеља наспрам њихових синова. Напослетку, да је законодавац поступио друкчије, да је задругу, и на рачун синова умрлога, привилегисао, циљ који је он желео постићи §-ом 528. био би промашен: они задругари који имају мушке деце изван задруге делили би се за живота, како би овима сачували наслеђе. Хотећи да заштити задругу сувише, законодавац је у овом случају не само не би заштитио већ би, обрнуто, ишао против ње. Доказ да у свачему, па и у заштити извесних институција, треба се задржати на паметној мери.[1])

То је разлог због кога, по нама, деца која су се, у моменту смрти свога родитеља, нашла изван задруге са матером, не губе, зато, право наслеђа већ из овога искључују остале, задружне, сроднике родитељеве, онако исто као када би, при отварању наслеђа, била у задружној кући.

Наравно да би се малолетни син, који би се, у времену смрти очеве, нашао са матером изван задружне куће, тим мање могао искључити задругом из наслеђа очевога, ако би он, због удела који би имао у задружним добрима, имао својство задругара: када се, у претпостављеном случају, из заоставштине очеве не искључује малолетник незадругар, како би се из ње могао искључити малолетник задругар? Јер тај факат што је малолетник-задругар отишао са матером изван задруге „из потребе за материном негом и привремено, док не поодрасте", као што се изражава А. Ђорђевић *(Наследно Право*, стр. 129.), не лишава њега својства задругара: он, најпре, није задружну кућу својевољно напустио (§. 513. Грађ. Зак.) нити ју је напустио дефинитивно. У осталом, домицил малолетне деце је тамо где је и домицил очев, због чега малолетни син-задругар, и ако је отишао за матером, има свој домицил у задрузи, он се, законски, сматра да је ту.[2])

Када је овакав разлог наведене одредбе §-а 528. Грађ. Зак., онда њој треба дати најшири значај. Отуда: 1° Малолетни син, који је отишао за матером, имаће право наслеђа и онда ако је, у задружној кући, остало других синова, малолетних (који за матером нису отишли) или пунолетних, па било да су они задругари било да не; у осталом Lex (§. 528.) non distinguit 2°, Малолетни син ће имати право на очеву заоставштину и онда ако је отишао за матером која је мужа напустила (дакле, изван случаја развода брака или раздвојенога живота), било да се је она вратила кући из које је доведена било да је отишла на другу страну; 3°, Малолетни син ће наследити оца и онда, ако би се, у тренутку смрти очеве, нашао изван задружне куће ма из каквога другог разлога, без обзира на то да ли му се разлог због кога није у задружној кући тога момента може ставити на терет или не.

Живојин М. Перић.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

---

[1]) В. у овом смислу и Михаило Јовановић, *Наслеђивање у задрузи* (у *Архиву за Правне и Друштвене Науке*, св. од 25. Августа, 1906. год., стр. 59.).

[2]) Ми говоримо овде, од потомака, само о синовима, јер је за сада о њима реч: о осталим потомцима, а специално о кћерима, говорићемо мало ниже.

[1]) В. у овом смислу и: Др. Чед. Марковић, *И деца изван задруге наслеђују оца који је умро у задрузи* (штампано у *Архиву за Правне и Друштвене Науке*, св. од 25. Априла 1907. год., стр. 207.).

[2]) Ово изводимо из §-а 31. први став Грађ. Суд поступка, где стоји: „За децу брачну, усвојену или за закону признату, надлежан је суд онај, који је за оца надлежан, баш ако би отац умро или из земље отишао". Ово стога што је основно правило, код релативне надлежности (ratione personae), да се тужба подноси суду домицила туженога (actor sequitur forum rei), §. 28. Грађ. Суд. Пост., и што је домицил брачне, усвојене и позакоњене деце тамо где је домицил очев.

О ИСТУПИМА

ОД

Д-Р ТОМЕ ЖИВАНОВИЋА

(НАСТАВАК)

3. Ко у вароши, на саборима или на вашару и у опште онде, где много људи има, непредострожно с оружјем поступа".

а) *Радња* се састоји дакле у *непредострожном поступању с оружјем на месту где много људи има.*

1° Под „оружјем" се има разумети само оружје у техничком смислу те речи, дакле не н. пр. штапови.[1])

2° Пошто је ово иступ против живота и тела, под „непредострожним поступањем" има се разумети сваки поступак с оружјем, који је опасан за живот или тело људи. Но довољна је апстрактна опасност, т. ј. довољно је, да је оне опасности *могло* бити.

3° С оружјем се треба непредострожно да поступа на месту, „*где много људи има*". Потребно је дакле, да на том месту заиста има много људи онда, кад се непредострожно поступа. Законодавац помиње изрично као таква места саборе, вашаре и вароши. „У вароши" односи се не само на варошка *јавна* места, већ и на варошка *приватна* места, где има више људи. Колико људи треба да се налази на једном месту, па да се може рећи, да их је „много", фактичко је питање.

б) Овај иступ може бити у идеалном стицају с убиством или телесном повредом. То ће бити случај онда, кад је непредострожним поступањем с оружјем неко убијен или телесно повређен.

в) *Кривац.* Уп. 1 б.

4. Ко улицом или на другом јавном месту, где људи има, коња вода".

а) *Радња* се састоји дакле у *вођењу коња на јавном месту* „*где људи има*".

1° Јавна су места она, која су слободна за општи саобраћај и према томе публици приступачна.[2]) Законодавац помиње нарочито улице као јавна места.

(1) Без значаја је међутим, у чијој су својини та места, т. ј. да ли су она јавна у смислу приватног или административног права.[3]) Тако јавно је место ливада, на којој се по одобрењу њеног сопственика држи народна игранка.

(2) Без значаја је такође, да ли је место стално или само привремено слободно за јавни саобраћај.[4])

2° Потребно је, да на јавном месту *заиста* има људи онда, кад је коњ вођен, пошто законодавац не вели само „на јавном месту", већ додаје и „где људи има."[5])

б) *Кривац.* Уп. 1 б.

5. Ко испод куће што прислони или обеси, што људе повредити може, или на прозор или на кућу штогод тако постави, што лако пасти и мимопролазеће повредити може".

а) *Радња* се састоји дакле:

1° У *прислањању* или *вешању чега пред*[1]) *кућом, што људе повредити може.*

Није дакле довољно то, што би нешто било пред кућом прислоњено или обешено, већ треба да је ово тако учињено, да неко од пролазника може услед тога бити повређен, што је једно фактичко питање. Тако ово би био случај, кад би ко на зид прислонио какву греду тако, да она може пасти и ког пролазника повредити.

2° Или у *таквом стављању чега на прозор или кућу, да то може лако пасти и ког пролазника повредити.* Уп. 1°.

б) Овај иступ може бити у *идеалном стицају* с телесном повредом или убиством, што ће бити случај онда, кад је ко заиста повређен или убијен.

в) *Кривац.* Уп. 1 б.

6 Ко из куће кроз прозор или врата што на улицу проспе или избаци, што мимопролазеће повредити и попрљати може".

а) *Радња* се састоји дакле у *просипању* или *бацању чега на улицу из куће кроз прозор или врата, што пролазника може повредити или испрљати.* Законодавац услед непажње захтева дакле, да се нешто баци или проспе *из куће* кроз прозор или врата, тако да се не би могао подвести под т. 6 случај, кад је што бачено или просуто на улицу преко кућне ограде.[2])

б) Овај иступ може бити у идеалном стицају с телесном повредом, убиством или повредом ствари, што ће бити случај онда, кад је он повређен или убијен или кад је коме повређена извесна ствар.

в) *Кривац.* Уп. 1 б.

7. Ко у бунар, кладенац, реку или поток, откуда појединци или општина воду пије што проспе или баци, чим би се вода опоганила, или би тамо стоку појио, као и онај, који би у текућој кроз село или варош води нечисте ствари квасио или прао тако, да се људи њом служити не могу".

а) *Радња* се састоји дакле:

1° У *бацању* или *просипању чега у бунар, кладенац, реку или поток, одакле појединци или општина воду пију, чиме би се вода опоганила.* Овде спадају дакле само они бунари, кладенци, потоци и реке, из којих се вода пије од појединаца, т. ј. од већег, неодређеног броја лица или од целе општине.

2° У *појењу стоке* на бунару, кладенцу, потоку или реци, одакле појединци или општина воду пију.

3° Или у *квашењу или прању нечисте ствари у текућој кроз село или варош води, тако да се услед тога људи не могу њоме служити.*

(1) Вода треба дакле да протиче кроз *село* или *варош.*

(2) Без значаја је, у ком се правцу људи не могу водом служити услед квашења или прања нечисте ствари, да ли н. пр. за пијење, купање, прање итд.

(3) Без значаја је, за које се време људи не могу служити водом услед прања или квашења нечисте ствари.

б) *Кривац.* В. Уп. 1 б.

8. Ко на улицу онде, где се чистоћа изискује, помије, ђубре или ма какву другу нечистоћу проспе или баци, или такву пред туђом кућом или вратима или на другом јавном месту остави."

а) *Радња* се састоји дакле у *просипању нечистоће на какво јавно место.*[1])

1° Нечистоћа је све, што чини нечистим, без обзира на то, да ли се томе изазива гађење или не.

2° О томе шта се има разумети под „јавним местом" в. горе 4 а 1°. Законодавац помиње нарочито:

(1) Улицу. Он додаје излишно после „на улицу": „онде где се чистоћа изискује", пошто се на *сваком* месту улице изискује чистоћа.

(2) Простор пред туђом кућом или вратима. Овде се разуме само простор, који је саставни део *улице* или *јавног места*, јер се после „пред туђом кућом или вратима" вели: „или на *другом јавном* месту". Према томе не би овде спадао случај, кад би ко бацио нечистоћу у део кућног дворишта, који је пред кућом.

б) *Кривац.* Уп. 1 б.

9. Ко своју кућу, авлију, дућан или радилиште нечисто држи, и на опомену полицајне власти или њеног служитеља не почисти."

а) 1° *Радња* се састоји у *неодржавању чистоће* у кући, дворишту, дућану или радионици. Овај иступ је дакле кривично дело нечињењем.

2° За појам овога иступа потребан је *један специјалан услов криминације:* да кућа, двориште, дућан или радионица нису почишћени *и поред опомене полицијске власти или њеног служитеља.*

б) *Кривац.*

1° Извршилац је сопственик или онај који је закупац куће, дућана или радионице и у истима станује одн. ради.

2° Што се *виности* тиче, она није потребна. Уп. 1 б.

10. Ко пред својом кућом, дућаном или плацем локве и баре на опомену испунио не би".

а) 1° *Радња* се састоји дакле у неиспуњавању локва и бара пред кућом, дућаном или плацем.

2° За појам овога иступа потребан је један *специјалан услов инкриминације:* да локва или бара нису испуњене *и поред опомене.* Опомена треба наравно и овде као и код претходног иступа да је дата од полицијске власти или њеног служитеља.

б) *Кривац,*

1° *Извршилац* је сопственик али закупац, ако се је он уговором на то обавезао.

---

[1]) В. о томе *Живановић* Посебни Део књ. I. § 3 V 4 а.

[2]) Уп. *Frank* § 116 I 1, *Olshausen* § 116, 2 а, *Binding*[2] 801.

[3]) Уп. *Frank* § 116 I 1, Olshausen § 116, 2 а.

[4]) Тако *Frank* § 116 I 1, *Olshausen* § 116, 2 а. Прот. *Oppenhef* § 116, 4.

[5]) Према § 366 немачког к. з. ово се умесно не захтева, јер се вели само „на јавним местима".

[1]) У закону се вели погрешно „испод", Уп. *Ценић* 821. У § 57 некадашњег полицијског закона вели се „испред".

[2]) *Ценић* (821) подводи неумесно овде и овај случај.

[1]) „Под бацањем нечистоће, вели умесно *Ценић* (822) разуме се и... погањење на улицама."

2° Што се *виности* тиче, она није потребна Уп. 1 б.

11. **Ко се по сокаку камењем или другим чим опасним баца".**

а) *Радња* се састоји дакле у *бацању по улици камењем или другим чим опасним.*

1° Без значаја је, на кога одн. на што се баца камењем, и да ли је ко погођен одн. да ли је шта погођено.

2° Под „другим чим опасним" разуму се предмети, којима се може неко лице или нека ствар повредити.

б) Овај иступ може бити у идеалном стицају с телесном повредом, убиством или повредом ствари.

в) *Кривац.* Уп. 1 б.

12. **Ко камење, дрва, или какву нечистоћу коме у кућу или авлију убаци".**

а) 1° *Радња* се састоји дакле у *убацивању камења, дрва или какве нечистоће у нечију кућу или двориште.*

(1) Потребно је, да су бачени камен, дрво или нечистоћа заиста пали у нечију кућу или двориште, јер законодавац вели: *у кућу... убаци*".[1])

(2) О појму „нечистоће" в. 8 а 1°.

(3) Без значаја је, да ли је двориште ограђено или не.

2° Да би убацивање било *противправно,* потребно је, да су камен, дрво или нечистоћа убачени у *туђу* кућу („Коме у кућу..."). Али би овде спадало и бацање у своју кућу, кад је она дата некоме под закуп, пошто је бацање тада противправно.

б) *Кривац.* Уп. 1 б.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПРОНАЛАЖЕЊЕ КРИВАЦА ПОМОЋУ ОТИСАКА ПРСТИЈУ

D-r E. Locard

Доказ помоћу отисака прстију, без тешкоћа примљен од судова извесних држава, као н. пр. у Белгији, Данској, Швајцарској, Енглеској, Бразилији а нарочито у Аргентини, продире, истина полако и с тешкоћама, и у Француској. Потребно је, међутим, разликовати веома разнолике случајеве у примени дактилоскопске методе. Отисци прстију служе доиста, на првом месту, за упознавање повратника и класификирање картона о идентитету, али они исто тако могу послужити и за проналажење извршилаца злочина или преступа. Ако се на месту извршеног кривичног дела нађу отисци прстију, могућно је идентификовати их са отисцима прстију осумњичених личности, и на овај начин пружити полицији или суду математички и необорими доказ о кривичној одговорности, или бар о присуству окривљенога на месту извршеног дела. Има, најзад, још једна врста операције, много интересантнија и ређа, која се састоји у проналажењу криваца, без икаквих индикација и обавештења, искључиво помоћу отисака прстију.

Добро познат и свуда цитиран пример ове врсте истраживања јесте онај у афери Шеферовој. Реч је о једном убиству које је извршено 17 октобра 1902 год. над службеником једног зубног лекара приликом крађе ствари из стана овог лекара. Испитујући место овог злочина г. Алфонз Бертилон констатовао је четири крвава отиска прста на једном стаклу. Он их је фотографисао и, после дугог и стрпљивог испитивања у колекцији својих картона, успео је да их идентификује са отисцима прстију повратника Шефера. Г. Бертилон је имао на расположењу отиске четири *застопна* злочинчева прста: *палца, кажипрста, средњег* и *домалог*, и то му је знатно олакшало посао. Може се већ замислити колики би то посао морао бити да је на месту извршеног злочина нађен само један отисак прста, и да је само на основу њега требало вршити истраживање у једној тако обилној колекцији картона као што је она париска, у којој су картони класификирани само по антропометријским мерама и азбучном реду! Пример који наводимо може се, дакле, сматрати као изузетан. Да би операција око истраживања ове врсте постала текућа и давала добре резултате, потребна су два услова: 1. *да картони у колекцијама буду класификирани по дактилоскопској методи,* и 2. *да се истраживање отисака прстију на месту извршеног кривичног дела врши систематски, одмах чим је ово откривено, и пре него што би ко на овом месту шта дирао.*

Први услов данас се готово свуда остварује, пошто су скоро сва одељења за идентификацију своје класификације по антропометријским мерама заменила једним од дактилоскопских система класификирања (на жалост они су многобројни). Идеал би, очигледно, био постигнут кад би свако одељење за идентификацију притежавало посебне регистре за отиске прстију, као што су они које је Олорић установио у Мадриду, у којима су отисци класификирани један по један, те је с тога и истраживање по њима веома лако.

Други услов захтева да цела полиција у једној вароши буде упозната са полицијско-техничким истраживањима. По нашем мишљењу, у овоме су до данас успели само Лозана, Лијеж и Лион. Према једном распису од пре три год., чим се у Лиону изврши какав злочин или преступ, полицијски комесаријати или станице морају, пре свега, известити полицијско-технички лабораторијум, који је смештен у згради одељења сигурности. Једновремено са овим, тужиоцима и оштећенима се формално наређује да на месту извршеног злочина ништа не дирају нити ремете, а у важнијим случајима одмах се одређује један жандарм да ово место чува и спречава уништење трагова. Захваљујући овим мерама, полицијски органи, који раде у полицијско-техничком лабораторијуму, могу благовремено доћи на место извршеног кривичног дела и открити на њему важне трагове и отиске, које одмах преносе у лабораторијум или их — ако се они не могу преносити — фотографишу на лицу места. У пракси се врло ретко дешава да се на месту извршеног кривичног дела ништа не открије. И овом приликом понављамо, још једном више, да апсолутно нема места бојазни да ће злочинци, употребом рукавица, избећи остављање отисака својих прстију. Пре свега, најобазривији повратници ретко се кад окружују овом мером предострожности, а после и саме рукавице нису — као што је то већ утврдио Д-р Стокис — апсолутна сметња формирању папиларних нацрта прстују. Ми лично имали смо, пре неколико недеља, да идентификујемо отиске једног крадљивца, који је своје руке — да би избегао остављање отисака прстију — био умотао крпама. Нађени отисци били су фрагментарни и прилично нејасни, али су се ипак могли потпуно искористити. Треба још знати, да ношење рукавица смета убицама и опасним крадљивцима у вршењу њихових злочина. У овом смислу нама су учињена интересантна саопштења од индивидуа које су, полазећи на вршење операција са рукавицама на рукама или са крпама око прстију, биле приморане да се ратосиљају овог ненавикнутог луксуза приликом деликатнијих операција, и да раде голим рукама, остављајући многобројне и врло јасне отиске.

Пошто се отисци прстију пренесу у лабораторијум, приступа се њиховом фотографисању, било директно било после бојења, а потом се покушава њихово идентификовање са отисцима осумњиченик индивидуа, т. ј. оних које, као такво, означују тужиоци, сведоци или полицијски агенти. Ако лабораторијум не добије никаква обавештења, и ако располаже доста јасним отиском, приступа се истраживању у колекцији картона док се не открује име кривца. Ова операција даје често врло корисне резултате, и по нашем мишљењу од сличних организација у великим центрима могу се очекивати најозбиљније користи.

Ево неколико примера у којима су злочинци пронађени захваљујући једино иницијативи полицијско-техничког лабораторијума, без икаквих споредних обавештења.

I Афера кафане Билон.

Ноћу између 27. и 28. јуна 1911. год. непознати крадљивац ушао је, помоћу обијања, у кафану Билон, у Лиону, и украо: један револвер, један портфељ и 4 дин. у новцу. На двема бутељама, које је крадљивац овом приликом додиривао, нађени су врло јасни отисци прстију. Ови отисци обојени су помоћу карбоната олова, а потом су фотографски увеличани за једанаест пута. У одсуству података о крадљивцу, приступило се истраживању у колекцији картона, и овом приликом агент Шафани успео је да нађене отиске идентификује са отисцима Алберта Р . . . , који је месеца марта 1911. год. био осуђен

[1]) Уп. *Frank* § 366 № 7, *Olshausen* § 366 № 7 б. — Према томе не спада овде, већ под т. 8 случај, кад ко нечистоћу какву баци *на* чију кућу. Прот. узима *Ценић* 822.

због злоупотребе поверења. Кад је фотографија овог лица показана једном суседу познао је он у њој индивидуу која се пред извршење дела шуњала око обијене кафане. Било је шест отисака: палца и средњег прста леве руке, и палца, кажипрста, средњег и домалог прста десне руке.

II Афера Реко.

Ноћу између 15. и 16. маја 1911. год. разбијено је дућанче једнóг обућара у малом пасажу „Арг“ (Лион). Крадљивци су разбили стакло на прозору и украли осам пари обућа и извесан број потпетица од каучука. На разбијеном стаклету откривени су врло лепи отисци длана и прстију. О крадљивцима се ништа није знало, али је истраживањем у колекцији картона утврђено, да су нађени отисци идентични са отисцима прстију Франсоа Реко, који је био познат као пијаница али не и као крадљивац. Претресом његовог стана нађени су покрадени предмети. Реко је признао кривицу и проказао саучесника. Суд га је условно осудио на годину дана затвора.

III Афера Ликрон.

Поводом крађе извршене у апотеци „Ликрон“, у улици „Лантерн“ (Лион), на бокалима који су крадљивци додиривали откривени су отисци прстију. Пошто о крадљивцима није било никаквих података, прибегло се истраживању у колекцији картона. На овај начин утврђено је, да су нађени отисци произлазили од Маријуса Лорана, старог 21 год., који је раније био осуђиван на три године затвора због крађе. Истрагом је утврђено да Маријус није ноћио у своме стану оне ноћи кад је ова крађа извршена, а извршеним претресом овог стана нађено је у њему оруђе за обијање. После овога ухапшен је. Идентификација отисака потпуна је: од десног палца нађена су два отиска, а од оба средња прста и левог домалог по један. Врло леп отисак средњег прста притежавао је 51 карактеристичну тачку.

IV Афера у црквеној кући у Мончу.

Марта 20 год. 1911 непознати крадљивац обио је црквену кућу у Мончу и украо из ње суму од 2000 динара. Бежећи, упустио је један сребрн лонац за кување кафе, на коме је нађен врло јасан отисак једног прста. Овај отисак директно је фотографисан. У одсуству података о персоналитету крадљивчевом, учињена су истраживања у колекцији картона, и овом приликом утврђено је, да нађени отисак произлази од левог прста Жана Марсола, рођеног 1862 год. у Лиону, који је пет пута био осуђиван због крађа, железничког иступа и ношења забрањеног оружја.

V Афера Легуе.

Поводом једне опасне крађе у згради друштва „Зенит“, на једном парчету разбијеног мутног стакла нађена су четири отиска прста. Захваљујући истраживањима у колекцији картона утврђено је, да су ови отисци произлазили од Луја Легуа, који је био десет пута осуђиван због крађа, телесних повреда, ношења забрањеног оружја и скитничења. Отисци су били врло лепи; прва три притежавали су по 20, 22 и 21 карактерну тачку, док је четврти био у облику лука. Ухапшен, Легуе је признао кривицу, а извршеним претресом његовог стана нађена је и покрађа. Јануара месеца тек. год. суд га је осудио на две године затвора.

VI Афера у вили Шавани.

Марсељски сутенер Ханри Франсоа био је достављен лионској полицији сигурности као извршилац читаве серије опасних крађа. Нарочито је био осумњичен за једну опасну крађу, извршену у једној трговини с мирисима на дан 24 септембра 1911 год. Код њега је била нађена прилична сума новаца за коју није могао доказати од куда му. Претресом његовог стана нађене су ове ствари: једна мала ћускија, два длета, један нож у виду мача, три лажна кључа, један пун револвер и разан женски накит. Органи полицијско-техничког лабораторијума открили су у покраденој парфимерији отиске прстију, али ови отисци нису произлазили од осумњиченог Хенриа. Пре ове крађе била је, међутим, опљачкана вила Шавани, из које су однете ове ствари: један златан сат, једна игла за машну, један сребрн новчаник и један револвер. На прозорском стаклу и једној металној плочи нађени су отисци прстију за које је, истраживањем у колекцији картона, утврђено, да су произлазили од Ханриа. И поред овог несумњивог доказа, ронски поротни суд ослободио је окривљеног.

VII Афера Лафарг.

Ноћу између 21 и 22 јануара ове год. опљачкана је једна вила у Сен-Фону, у којој нико није становао. О крадљивцима није било никаквих података сем једне бутеље из које су пили пиће, и на којој су се налазили врло јасни отисци прстију. Истраживањем у колекцији картона утврђено је, да су ови отисци произлазили од Жана Лафарга, рођеног 1881 год. који је раније био осуђиван због увреде агената. Лафарг је упочетку одрицао, али кад му је објашњено да су нађени његови отисци прстију, признао је да су га на ову крађу навели некакав Долоренци и Билон. Ронски поротни суд осудио га је на 2, а његове саучеснике на по $2^1/_2$ год. затвора.

* * *

Ово неколико примера, узетих из доста велике серије, показују шта полиција и суд могу очекивати од отисака прстију, под условом да располажу колекцијама картона класифицираних по дактилоскопској методи, и органима способним за истраживање трагова. Споредна је ствар што се на овај начин могу проналазити само повратници, јер они су у ствари и главни. Може се, међутим, још нешто учинити. У Лиону постоје специјалне бригаде за надзиравање улица, које узимљу отиске од младих скитница, за чије хапшење нема довољно основа, и шаљу их полицијско техничком лабораторијуму. На овај начин ми долазимо до оружја против будућих злочинаца пре него што су отпочели свој посао. Начин операције у цитираним примерима не представља никаквих тешкоћа и можда се свуда лако практиковати ако само услови буду једнаки. *Није довољно употребити отиске прстију само за утврђивање кривичне одговорности: они треба и могу да послуже још и за проналажење злочинаца, без икаквих других података, једино иницијативом полицијско-техничког лабораторијума.*

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

Већина мојих агената били су пуштени робијаши које сам ја лично похватао и послао на робију. Кад им је истекла казна они су дошли да моле да их примим и ако сам запазио да су бистри ја сам их примао у службу. Примљени у бригаду они су се одмах поправљали али само у једном правцу: нису више крали; што се тиче осталога они су и даље били бића пропала и покварена, одани пићу, склони женскињу, а нарочито коцки; имали су на коцки губити читаву месечну плату уместо да плате храну или кројача који им је давао одело. Залуд сам се старао да им остаје што мање слободног времена, они су га увек имали довољно за пороке. Приморани да служби посвете осамнаест часова дневно, они су се кварили мање него кад би били плаћени а да не раде ништа, али ипак су с времена на време чинили лудорије и кад су оне биле лакше ја сам их праштао. Да бих могао да им не опраштам требало је да не знам ону пословицу, која каже, да је немогућно зауставити реку да не тече. Дотле, дакле су њихове погрешке биле ситне, ја сам се ограничавао на казну; често су те казне биле што и ударци мача по води, али тако исто врло често имале су и дејства. У осталом, сви ти агенти под мојом управом били су уверени да их стално надзиравам и нису се варали, јер сам имао своје шпијуне и преко њих сам знао све шта агенти раде; и, противно ранијем обичају, ја их нисам никако губио из вида и свако огрешење о уредбу[1]), која је прописивала дужности,

[1]) Та уредба гласи:

Полициска Управа. Уредба о специјалној бригади сигурности.

Чл. 1. Бригада сигурности дели се на четири чете. Сваки старешина чете прима наредбе од шефа бригаде, а овај од шефа другог одељења Полициске Управе, са којом ће општити сваки дан и толико пута колико је потребно да се ујемчи лична и имовна безбедност. Шеф бригаде подноси извештаје сваког јутра о стању које је нашла бригада прошле ноћи, а сваки старешина чете подноси засебне извештаје своме шефу.

Чл. 2. Агенти бригаде пазиће строго и бодро да се спрече кривична дела; они ће хапсити, како на

било је одмах кажњено. За изненађење је како су се ови недисциплиновани људи, у свима приликама кад је служба захтевала, покоравали мојој вољи, чак и онда кад је то било опасно чинити. Никога другог, слободно смем рећи, нису тако слушали.

Запазио сам да су између мојих агената они, који су свесрдно радили, постајали приличні грађани, а то ће рећи да су напуштајући стари начин живота улазили у други и напредовали неменљајући свој пут. Напротив они, који нису волели посао, били су неуредни, а последице тога биле су кобне. Ово сам нарочито запазио на некоме Деспланку, који је у моме бироу вршио дужност секретара.

Тај Деспланк био је млад човек, добро одгеован; имао је духа, састављао је лако, писао лепо, имао је још неколико других особина, по којима би требао да заузима врло лепо место у свету. За несрећу он је имао страст да краде, а поред тога био је и лен у највећем степену. Био је лопов са темпераментом крадљиваца и мора се рећи да није имао ничега од онога што дају часност и марљивост. Зато што није био тачан и што је врло рђаво вршио своју дужност, често сам га грдио. „Ви се жалите на моју немарност“, одговараше ми он; код вас човек би требао да је роб; вере ми ја нисам навикао на тако што“.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

улицама тако и у крчмама и другим сличним местима, кривце који су побегли са робије или из затвора; пуштене робијаше, који не би могли доказати да им је дозвољено бавити се у Паризу; оне који су протерани из престонице у место рођења, где имају задржавати надзор месне полициске власти, сообразно кривичном закону, па се буду без дозволе вратили у Париз; тако исто и оне који буду ухваћени на делу. Ове последње водиће у кварт полициском комесару коме ће поднети извештај зашто је дотични ухапшен. У случају одсуства овог државног чиновника, они ће их предавати најближој стражи и претрешће их најбрижљивије пред командантом страже, те да се утврди које ствари код себе имају. Агенти ће увек истраживати кривцима стан, те да се њихово казивање провери и у случају, да су лажно означили стан, известиће полициског комесара, који ће утврдити кривчеву скитњу! Агенти ће комесару такође означити сведоке који би морали бити саслушани и зато ће се увек старати да им сазнају имена и станове.

3. Агенти имају предавати страже само личности означене у предходном члану, а од страже их могу одузети само по писменој наредби шефа бригаде, коме ће увек подносити извештај, или по наредби више власти.

4. При хватању оптужених агенти не могу улазити у приватне куће без решења и без полициског комесара, сем ако би то била кућа окривљеног.

5. Агенти ће ићи појединачки да би могли боље испитивати личности које сретају и често ће се налазити на најпосећенијим раскрсницама.

6. Пошто су смотреност, љубав ка истини и чување тајне најбитније особине полицијских агената, то ће и свако огрешење о њих бити најстрожије кажњено.

7. Забрањено је агентима да раде, било ноћу било дању, у коме другоме кварту до једино у ономе који им је одредио њихов шеф, сем изванредне потребе, о чему ће увек одмах поднети извештај.

8. Тако исто забрањено је агентима да улазе у кафане и у друге јавне радње, да тамо седе и пију са јавним женскињем и другим сумњивим лицима да би их испитали. Они, који би се одали пићу, они који би одржавали тајне везе са крадљивцима или јавним женскињем, или ако би живели са њима биће сигурно кажњени.

9. Пошто коцка, пре него икоји други порок, води човека понижењу, то је агентима најстрожије забрањено да се њој одају. Они, који се ухвате да на новац играју, ма на коме месту, биће одмах удаљени од дужности.

10. Агенти ће подносити своме шефу извештаје на шта су употребили своје време.

11. Прво прекорачење забрана, означених у предњим члановима, биће кажњено задржавањем двонедневне плате, а у поновном случају казна ће се удвојити, што не искључује тежу казну ако јој буде било места.

12. Шеф бригаде има нарочито пазити да се ова уредба поштује. На то ће тако исто пазити и старешине чета и подносиће му извештаје свакога дана о извршењу примљених наредаба као и оних, које су они сами издавали агентима који су под њиховом командом.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

I

Суд општине суводолске, актом од 10. XI. 912. Бр. 1162. пита:

„А. М., тежак овдашњи, отсекао је једно сухо дрво, дебело 20 см. а дугачко 3 метара, у ливади Ц. Ј-а и на истом месту наложио ватру због рђавог времена, да се са осталим чобанима огреје.

Суд је у недоумици, под који ће закон подвести ову кривицу, јер она не долази под одредбу § 375. т. 3. казненог закона, пошто није учињена у забрану, а не спада ни у кривице из § 391 казненог закона, пошто није крађа, већ горосеча. Тако исто не може бити ни кривица по закону о шумама, јер она није учињена у шуми.

Због тога се моли уредништво за одговор, како ће се и по ком закону кажњавати кривице те врсте, кад ко одсече овакво дрво у њиви, ливади, пашњацима и т. д.“

На ово питање одговарамо:

Кривицу, о којој је реч, као и све остале те врсте, ако носе карактер иступног поништаја, треба кажњавати по чл. 8 закона о унапређењу воћарства. Ако ли, пак, сличне кривице имају обележје иступне крађе, онда их треба кажњавати по § 391. казненог закона.

Ближе пак обавештење о овом питању суд може наћи у лепом и опширном одговору, који је дат поводом једног сличног питања у 21 броју *Полицијског Гласника* од 5. VI. 911 године.

II

Т. В., из Ошљана, упутио нам је ова питања:

1.

„Код суда општине ошљанске постоји кривична тужба М. М. П-а против В. Ж-а, што га је В. спречио, да му отера стоку у општински обор. — По ком се §-у казненог закона казни ова кривица?

2.

Код истог суда постоји тужба општинског шумара против М. Т-а за накнаду штете — потрице у општ. забрану. Ова штета изгледа, да ће по процени изаћи волика, а у закону о шумама није предвиђено, до које је вредности надлежан општински суд за извиђај и осуду по шумским кривицама.

3.

Код истог суда постоји тужба М. Ј-а против Г. М-а за крађу једног јагњета у вредности 4 динара. Може ли општ. суд уз казну изречи у исто време и полициски надзор и ако може, да ли се може досудити полициски надзор до године дана према § 4 полициске уредбе?

4.

Кад ко чију стоку кривицом својом осакати, до које вредности може судити општински суд? и

5.

Како ће поступити суд у случају, кад когод отера туђу стоку са паше, њиве и т. д. својој кући, па неће да је изда, нити дотера у општински обор, већ тражи накнаду, тврдећи, да је стоку затекао у штети?“

На ова питања одговарамо:

1.

По закону о чувању пољског имања постоје пољски чувари као заклети општински органи, којима је стављено у дужност, да хватају стоку у штети и да је догоне у општински обор. Али чланом 20 пом. закона то је право признато и самим сопственицима добара и у том случају они се јављају у улози *законом позваних помоћника пољских чувара*. За то свако противстајање оваквим сопственицима добара има се, према другом ставу § 93 казненог закона, казнити преступно као противстајање учињено и према самом пољском чувару.

2.

Закон о шумама спада у најповршније наше специјалне законе. Нарочито је он непотпун и нејасан у његовим одредбама о шумским кривицама. Он предвиђа појединa кривич. дела и казне и у одељку, који је назначен као „Опште одредбе“ уз шумске кривице. Такав је баш случај са чланом 106 тога закона. Међутим у одељцима о појединим кривичним делима није предвиђена потрица и поништај горе. Први и други став члана 106 једини говоре о потрици шуме, али и то само за дрвета тамо означеног обима. Па и те две одредбе не предвиђају изрично казну за поништај, већ само накнаду вредности. Ова два става каква су да су још се могу применити на мање потрице, доносећи иступне пресуде, којима се кривци осуђују само на плаћање тамо предвиђених накнада. Али ако је потрица горе већих размера, те носи карактер злонамерног поништаја горе, никако се не сме узети, да се законодавац и за те случајеве задовољава само накнадом вредности. За те случајеве, па било да је у питању ситнија гора из чл. 106 или крупнија из чл. 104, по нашем мишљењу важи одредба из чл. 121 закона о шумама, по којој се злочинства и преступи, који нису предвиђени у закону о шумама, кажњавају по одредбама општег казненог закона.

За то ми мислимо, да потрице горе из првог и другог става чл. 106 и чл. 104 закона о шумама, чим вредност поништене горе по прорачуну, извршеном

по чл. 106 или 105, изнесе више од 150 динара (в. чл. 90. пом. закона, по коме је преступна шумска кривица она, која повлачи за собом казну већу од 150 динара), треба сматрати као преступна дела, кажњива по § 289 у вези са § 291 казненог закона. У том случају ваља таква дела упутити надлежној иследној власти на извиђај и даљи закони поступак.

3.

Према § 320 *а* и § 320 *б* државне полициске и општинске власти могу уз осуде за иступне крађе изрицати и полициски надзор, који не може бити дужи од године дана, ни краћи од 4. месеца. По § 4 *а* полициске уредбе општински суд и одбор има права стављати под полициски надзор до три месеца само лица, која су осуђивана због крађе или се сумња, да врше крађе или пљевине. Овај је надзор административне природе, што значи, да се он не изриче уз какву другу осуду, већ особено нарочитим образложеним решењем.

У случају, за који се пита уредништво, саветно би било не изрицати одмах највећу мору полициског надзора, нарочито ако кривац први пут одговара за крађу. Под нарочитим околностима полициски надзор у опште се не мора ни изрећи, али га треба увек изрицати код повратника.

4.

Дело, о коме је реч, кажњава се иступно по § 375. тач. 7 казненог закона без обзира на вредност само ако је стока затечена у штети. Ако није тај случај, онда се осакаћење јавља као злонамерна повреда туђих ствари и тада се, опет без обзира на вредност, казни преступно по § 289 казненог закона.

5.

Према чл. 20 закона о чувању пољског имања сопственици имања у недостатку пољског чувара имају права потерати у штети затечену стоку, *али је морају дотерати у општински обор.* Ко не учини то, већ стоку отера својој кући, па ни на опомену општ. суда неће да је изда, он чини преступно дело из § 195 казненог закона, јер самовласно и недопуштеним начином тражи своје право. Такво лице треба оптужити иследној власти за поменуто дело.

Б. Г. Н., деловођа општине маломокрлушке упутио нам је ово питање:

„Н. Н. трговац из Београда, купио је у 1905 години једну њиву од А. М. овд. тожака, који је купцу издао и судску тапију. Међутим, продавац А. М. није имао права сам продавати ову њиву, јер није био једини њен сопственик На ту њиву као и остало имање имале су права и његове три удате сестре од стрица П. М-а, а сем тога, на то имање имала је права удовичког уживања до своје смрти или преудаје његова стрина Ј. М., која још живи са њиме у задрузи. То се све види и из поп. књиге „Б“, јер се по тој књизи сво имање води на име ну умрлог стрица П. М-а, који је са продавцем А. М. био у задрузи и који није имао мушке деце, већ је оставио удате кћери и удову Ј.

За продају пом. њиве није у своје време знала ни удова. нити пак поменуте наследнице, а судска тапија издата је на основу лажног уверења тадашњих општинских часника. За ову неправилну продају било је добро познато и купцу Н. Н.

Сад, пак, купац Н. Н. хоће да се убаштини на једно груписано земљиште, којим је обухваћена и купљена њива, о којој је реч. Томо су стале на пут остале наследнице продате њиве, док се не сврши питање о њиховом праву парницом, коју ће одмах повести код надлежног суда.

Моли се уредништво за објашњење, да ли суд сме потврдити купцу Н. Н. баштинску тапију, чију потврду тражи што пре?“

На ово питање одговарамо:

О томе, шта све треба испунити и на шта све треба пазити, при потврди тапија, изложено је јасно у распису Г. Министра правде од 12. II. 1883. Бр. 745 (в. Полицијски Зборник стр. 1259). Један од битних услова за потврду тапија сасвим природно је тај: да је имање, за које се тражи убаштињење, несумњива својина убаштитеља и да према томе ни с ким не стоји у процесу. Чим нема тога услова не може бити ни потврде. Како, пак, у овоме случају купац Н. Н. има већ судску тапију, за коју општински суд зна да је неисправна, то нека општински суд на основу те тапије изврши потврду баштинске тапије од своје стране али нека у тексту потврде изрично напомене, да је дотична њива с киме и како спорна, па ће првостепени суд према таквој потврди општинског суда учинити шта треба по закону. У тој напомени треба ставити и право уживања удовице Ј. и ако она то не истиче, јер по закону за њено право уживања постоји прећутна хипотека на задружном имању, односно делу мужевљевом.

Д Г. М. деловођа суда општ. барбатовачке, упутио нам је ово питање:

„Пресудом суда ове општине од 31. јула ове године осуђени су Ј. Ђ. и П. Р. са по пет дана затвора и пресуда осуђеном Ј. Ђ. саопштена 25. септембра ове године, а осуђеном П. Р. ни до данас није саопштена.

Настаје питање:

Да ли је пом. пресуда над осуђеним П. Р. по § 396 казненог закона застарила. пошто је од дана изречене пресуде па до данас протекло више од 3 месеца? Или, треба ли за осуђеног П. Р. рачунати да тече застарелост од 25. септембра као последњег дана, када је општински суд по истом предмету предузимао извесан рад? Да ли суд, напослетку, може рачунати за прекидање застарелости последњи дан рада по томе предмету, кад је осуђеног П. Р. последњи пут својим позивом позвао ради саопштења пресуде?“

На ово питање одговарамо:

Дан саопштења пресуде осуђеном Ј. Ђ. не прекида застарелост према осуђеном П. Р. Тако исто ту застарелост не прекидају ни поједини позиви општинског суда, којима је позиван П. Р. ради саопштења пресуде. Та застарелост прекидала би се само истинским радом општ. суда ради добављања осуђеног П. Р., ако се он склонио из своје општине. Према овоме, како пресуда за три месеца није саопштена осуђеном П. Р. то је наступила застарелост дела, а за општинске органе настала је одговорност, што за три месеца нису извршили саопштење пресуде једном грађанину, који је био у домашају њихове власти.

А. С. писар општ. славковачке упутио нам је ово питање:

„Пресудом суда ове општине од 18. јуна ове године Бр. 670 кажњен је Ж. Д. са 25 динара у корист општинске касе због дела из 4 става чл. 106. закона о шумама. Ова пресуда постала је извршна 13. октобра, јер је тога дана одобрена од стране ваљевског првостепеног суда и враћена општ. суду 28. октобра.

Како се осуђени Ж. сада налази у својој команди, може ли суд без његова присуства, и ако му судска одлука по његовој жалби није саопштена, наплатити осуду из његове имовине, те да пресуда не застари?“

На ово питање одговарамо:

Чланом 1-им закона о продужењу рокова плаћања по обавезама из грађанског, трговачког и меничног закона од 1. октобра ове године и чланом 8. правила за извршење тога закона од 7. октобра (в. 222 и 228 број Српских Новина од ове године) није предвиђено и продужење рокова за извршење кривичних пресуда у погледу казне, већ само у погледу грађанског дела таквих пресуда, т. ј. за судске таксе, трошкове и друге новчане досуде.

Према овоме пом. пресуда може се извршити од осуђенога и ако је он у војсци. Али се се може изршити наплата накнаде за шуму, ако је она предвиђена пресудом у смислу последњег става чл. 106 закона о шумама.

Та чињеница, што осуђеном није саопштена одлука првостеп. суда, којом је одобрена пресуда, не смета ништа за извршење саме пресуде, јер је та пресуда у ствари већ постала извршна.

Љ. Б. деловођа општине шопићске, упутио нам је ово питање:

„Начелник среза колубарског пресудом својом од 29. септембра ове године Бр. 7437 казнио је председника и деловођу ове општине са по 20 динара новчане казне, а на основу чл. 158 закона о општинама. Ту је просуду кажњенима и саопштио. Услед тога што су кажњени били заузети пословима, они нису у законом року изјавили жалбу против те пресуде. Начелник срески актом од 20. новембра тражи извршење пресуде. Председник се брани, да пом. пресуда према закону о продужењу рокова још није постала извршна, јер он има права на изјаву жалбе тек 17. децембра. Начелник срески није примио ову одбрану, тврдећи, како је пом. закон донет искључиво за продужење рокова плаћања по грађан-

ским и меничним обвезама, а тако исто и по предметима кривичне природе у опште, али само за грађански део по тим пресудама.

Моли се уредништво за обавештење, да ли је срески начелник у праву, кад своју пресуду оглашује за извршну и тражи извршење?«

На ово питање одговарамо:

Према ставу трећем члана 1. закона о продужењу рокова плаћања и чл. 14. правила за извршење тога закона пом. пресуда није постала извршна, јер је донета од једне административне власти у међувремену, за који важи овај закон о продужењу рокова, те је према томе крајњи рок за изјаву жалбе 17. децембар. Под речју »решења«, која је употребљена у закону и пом. правилима, треба разумети сваку одлуку административних власти, па и пресуду, само ако она повлачи за собом могућност жалбе.

С тога је по нашем мишљењу гледиште среског начелника погрешно, а његово тражење да се изврши пресуда противно закону.

Суд општине обреновачке, у срезу нишавском, актом од 19. XI. 912 Бр. 2090, упутио нам је ово питање:

„Код овога суда има неколико кривичних тужаба због иступних дела, па како се сада поједини тужиоци, тужени и сведоци налазе у својим командама, то се моли уредништво за објашњење, на који ће начин општински суд завршити ове предмете, те да не одговара због застарелости, јер многа дела у кратком времену подлеже застарелости према § 396. казненог закона«.

На ово питање одговарамо:

У закону о продужењу рокова плаћања, којим су продужени рокови и за жалбе по извесним предметима, није ништа предвиђено и за продужење рокова застарелости по казненом закону. Према овоме за овај случај у свему ће важити одредба § 396. казненог закона по којој застаревају за три месеца, односно годину дана, сва иступна дела, по којима се за толико време »буди из ког узрока« прекине истеђење без кривице саме истедне власти. С тога ће суд све такве предмете као застареле у поступку казнене одговорности оставити у акте. За накнаде, пак, ако би их било, тужиоцима остаје право, да их траже накнадно у року, који предвиђа грађански закон.

М. П.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Решења Министарска о дисциплинским кривицама појединих чиновника не подлеже разматрању Државног Савета.

П. Ј. полициски писар, решењем начелства окружног од 26 јула 1912. год. Бр. 8280 кажњен је укором за дело из § 43 тач. 5 и 10 закона о чиновницима грађан. реда.

Противу овога решења П. Ј. жалио се Г. Министру Унутрашњих Дела подносећи извесне прилоге за доказ да он није учинио кривицу за коју га је окружно начелство казнило, али је Министар решењем својим од 5 априла 1912. П№. 5518 одобрио решење начелства.

По изјављеној жалби Државни Савет нашао је, да се предмет жалбе не тиче административног спора у смислу тач. 2. чл. 48 закона о пословном реду у Државном Савету. Па како овде није ни случај из тач. 3. истога члана то је на основу чл. 25. пом. закона жалбу одбацио као ненадлежној власти поднесену.

Одлука од 20 новембра 1912. године Бр. 7668.

К. И. Б.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Владимир Јаковљевић, осуђеник Београдског Казненог Завода, чију слику износимо, побегао је.

Родом је из Смедерева, стар 21 годину, раста средњег, очију жућкасто-жутих, косе и бркова црних; од особених знакова има: а). на левој руци, на првој фаланзи кажипрста, белегу од посекотине, у облику праве линије, правца косог, страна унутрашња; б). на корену кажипрста белегу од посекотине, у облику криве линије, величине 1 см. страна спољна; в). белегу од посекотине, у облику праве линије, правца вертикалног, величине 1·5 см. изнад средине десне обрве, и г.) позади на потиљку белегу од посекотине, у облику праве линије, правца вертикалног, величине 1·5 см.

Како се према најновијим подацима бавио неко време у Крушевцу, с намером да пређе у ново - ослобођене крајеве, то се обраћа пажња свима полицијским властима на његово кретање.

Депеша Управе Београдског Казненог Завода Бр. 6338.

Александар — Алекса Ђуришић, оглашени хајдук, који се 11. октобра тек. год. предао начелнику округа Топличког, ноћу између 1. и 2. тек. месеца провалио је апсану среза студеничког и побегао. Родом је из Пребреза у срезу прокупачком, стар 25 год., омален, црномањаст, у оделу сукненом. Уцењен је са 1500 дин., и ова сума издаће се ономе који га ухвати, убије или власти прокаже да она то учини.

Депеша Начелства Среза Студеничког Бр. 15345.

Јован Јовановић, циганин — скитач, осуђеник Пожаревачког Казненог Завода, побегао је 1. тек. месца са осуде. Родом је из Рибара у срезу мачванском, има 22 год., средњег је стаса, црн, на десној руци има белегу од посекотине.

Депеша Управе Пожаревачког Казненог Завода Бр. 4310.

Ана Сабо, служавка, родом из Мороша у Угарској, окривљена је за крађу. Стара је 19 год., добро развијена, очију плавих, по лицу пегава, има црвену косу.

Акт Кварта Теразијског Бр. 11614.

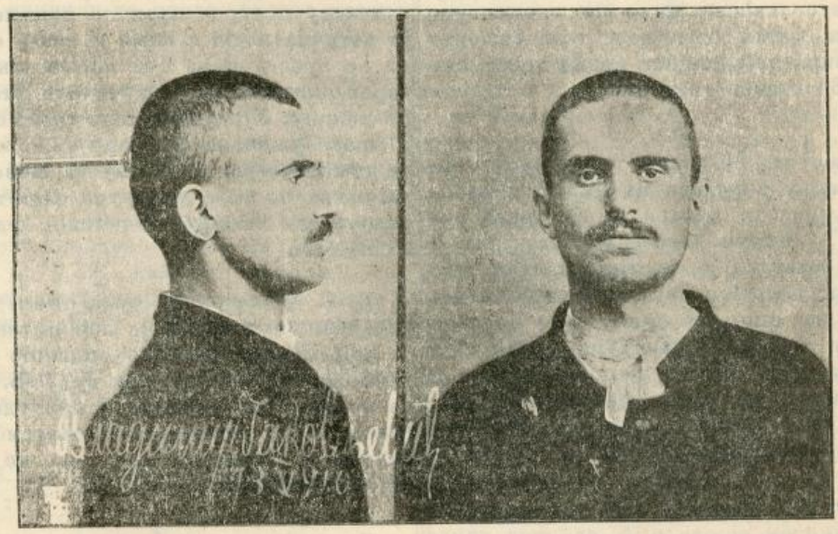
Жика Жикић, бив. глумац и милосница му **Каролина** Н... окривљени су за дело из § 188. казненог законика.

Акт Кварта Дорћолског Бр. 7646.

МАНГУП СТОКА

Код Павла Крстића, из Јазовника, налази се једна *мангуи кобила*, длаке кулашасте, по челу цветаста.

Депеша Начелника Среза Поцерског Бр. 14405.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

Дат је у штампу и биће ускоро готов илустровани календар за 1913. годину

ПОЛИЦАЈАЦ

Поред календарског дела биће у њему поучних чланака и занимљивих прича из области полиције. Поруџбине треба слати издавачима Љубинку Љ. Петровићу књижевнику и Душану Шијачком новинару.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије

Уредник Душан Ђ. Алимпић.

БРОЈ 47. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 16. ДЕЦЕМБРА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

(ВЛАСНИК МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА)

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА" НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТА

у месецу октобру 1912. год.

Према званичним извештајима окружних начелстава, Управе града Београда, градских и сресних судова, у току месеца октобра тек. год. извршено је у Србији:

1. **Убистава**	**28**
2. **Детоубистава**	**5**
3. **Нехотичних убистава**	**3**
4. **Покушаја убистава**	**15**
5. **Разбојништава**	**7**
6. **Силовања**	**1**
7. **Тешких телесних повреда**	**5**
8. **Паљевина**	**37**
9. **Опасних крађа**	**93**
10. **Злонамерних поништаја туђих ствари**	**10** [1].

Од изложених дела пронађено је:		
Убистава	25 или	89·2%
Детоубистава	3 »	60·0%
Нехотичних убистава	3 »	100·0%
Покушаја убистава	14 »	93·3%
Разбојништава	5 »	71·7%
Силовања	1 »	100·0%
Тешких тел. повреда	5 »	100·0%
Паљевина	10 »	27·2%
Опасних крађа	42 »	45·1%
Здонамер. поништаја туђих ствари	5 »	50·0%

Највећи број **убистава** извршен је *ватреним оружјем* (**16**), *оштрим оруђем* (**6**), *тупим* (**4**), *дављењем* (**1**) и за *један* случај оруђе **непознато.**[2])

[1]) У месецу октобру прошле године било је:

1. Убистава	42
2. Детоубистава	2
3. Нехотич. убистава	4
4. Покушаја убистава	29
5. Разбојништава	17
6. Силовања	1
7. Тешких телесн. повреда	23
8. Паљевина	107
9. Опасних крађа	100
10. Злонамерних поништ. туђих ствари	13

[2]) Нађен леш непознатог човека.

Узроци њиховом извршењу леже: у *међусобној свађи* за **15** случајева, у *освети* за **6**, у *користољубљу* за **2**, у *одбрани имовине* за **1**, у *љубомори* за **1** и за **3** случајева узроци су *непознати*.

Посматрана према местима у којима су извршена изложена убиства јављају се: у срезу јабланичком **6**, у срезу грочанском **2**, у срезу лесковачком **2**, у срезу зајечарском **2** (1 непронађено), и по **1** у срезовима: колубарском округа ваљевског, крагујевачком, лепеничком, брзопаланачком, копаоничком, нишавском, поцерском, мачванском, звишком, љубићском, заглавском (непронађено), прокупачком (непронађено), рачанском, драгачевском, студеничком и у вароши Пироту.

Детоубиства су извршена по **1** у срезовима: тамнавском (непронађено), неготинском, бањском, љубићском и у вароши Београду (непронађено).

Нехотична убиства извршена су по **1** у срезовима: трстеничком, темнићском, и орашком.

Покушаји убистава извршени су: у срезу јабланичком **2** (1 непронађено), у срезу лесковачком **2**, у срезу алексиначком **2**, у срезу пожаревачком **2** и по **1** у срезовима: колубарском округа београдског, тамнавском, поречком, сврљишком, нишком, подунавском и београдском.

Сва ова дела извршена су већином у међусобној свађи и освети.

Разбојништва су извршена по **1** у срезовима: космајском (непронађено), јабланичком, јадранском, звишком (непронађено), љубићском, јасеничком округа смедеревског и трнавском.

Силовање је извршено **1** у срезу београдском.

Тешке телесне повреде извршене су по **1** у срезовима: тамнавском, сврљишком, нишком, заглавском и зајечарском.

Паљевине су извршене: у срезу сврљишком **7** (3 пронађене), у срезу деспотовачком **4**, у срезу ресавском **3**, у срезу зајечарском **3**, у срезу колубарском округа београдског **2** (1 пронађена), у срезу алексиначком **2**, у срезу нишком **2** (1 пронађена), у срезу нишавском **2** (обе пронађене), у срезу мачванском **2** и по **1** у срезовима: тамнавском, масуричком, лепеничком (пронађена), неготинском, поречком, лужничком, посавотамнавском, звишком (пронађена), моравичком и жичком (пронађена).

Вредност свих ових паљевина износи око **3.300** динара.

Опасне крађе извршене су: у вароши Београду **17** (7 пронађених), у срезу тамнавском **7** (4 пронађене), у срезу колубарском округа ваљевског **5** (1 пронађена), у вароши Крагујевцу **4** (3 пронађене), у срезу зајечарском **4**, у срезу расинском **3** (све пронађене), у срезу сврљишком **3**, у срезу нишком **3** (2 пронађене), у срезу пожаревачком **3** (1 пронађена), у срезу београдском **3** (2 пронађене), у срезу црногорском **3** (1 пронађена), у срезу драгачевском **3**, у срезу грочанском **2** (обе пронађене), у срезу врачарском **2** (1 пронађена), у срезу пољаничком **2** (обе пронађене), у вароши Нишу **2** (1 пронађена), у срезу нишавском **2**, у срезу поцерском **2**, у срезу мачванском **2**, у срезу звишком **2**, у срезу тимочком **2** (обе пронађене), у срезу жичком **2** (1 пронађена) и по **1** у срезовима: космајском (пронађена), посавском округа ваљевског (пронађена), јабланичком (пронађена), масуричком, крагујевачком (пронађена), лепеничком (пронађена), неготинском, бањском (пронађена), алексиначком (пронађена), лужничком, посаво-тамнавском, таковском, орашком (пронађена), прокупачком (пронађена) и трнавском.

Вредност свих ових крађа износи око **11.500** динара.

Злонамерних поништаја туђих ствари било је: у срезу тамнавском **2**, у срезу деспотовачком **2** и по **1** у срезовима: пољаничком (пронађен), нишком (пронађен), сврљишком, мачванском (пронађен), црногорском (пронађен) и у вароши Нишу (пронађен).

Вредност свих уништених ствари износи око **600** динара.

Поред изложених дела у току месеца октобра тек. године извршено је у Србији и **5 самоубистава** и то по **1** у срезовима: пчињском, жупском, бањском, алексиначком и подунавском.

Највећи број самоубиства извршен је: *вешањем* **4** и *ватреним оружјем* **1.**

Узроци њиховом извршењу леже: у *душевном растројству* за **1** случај, у *страху од казне* за **1**; и за **3** случаја узроци су *непознати*.

Покушаји самоубистава извршени су: у вароши Београду **3** (скакањем у воду, оштро и тровањем; рђав домаћи живот и за **2** случаја страх од казне).

Општи преглед до сад изложених дела овакав је:

Текући број	О К Р У З И	Убиства	Детоубиства	Нехотична убиства	Покушаји убиства	Разбојништва	Силовања	Тешке телесне повреде	Паљевине	Опасне крађе	Злонамерни поништаји туђих ствари	Самоубиства	Покушаји самоубиства
1	Округ београдски	2	—	—	1	1	—	—	—	5	—	—	—
2	„ ваљевски	1	1	—	1	—	—	1	3	13	2	—	—
3	„ врањски	8	—	—	4	1	—	—	1	4	1	1	—
4	„ крагујевачки	2	—	—	—	—	—	—	1	6	—	—	—
5	„ крајински	1	1	—	1	—	—	—	2	1	—	—	—
6	„ крушевачки	1	—	1	—	—	—	—	—	3	—	1	—
7	„ моравски	—	—	1	—	—	—	—	7	—	2	—	—
8	„ нишки	—	1	—	4	—	—	2	11	10	3	2	—
9	„ пиротски	2	—	—	—	—	—	—	3	3	—	—	—
10	„ подрински	2	—	—	—	1	—	—	3	5	1	—	—
11	„ пожаревачки	1	—	—	2	1	—	—	1	5	—	—	—
12	„ руднички	1	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—
13	„ смедеревски	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	1	—
14	„ тимочки	3	—	—	1	—	1	2	3	9	—	—	—
15	„ топлички	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
16	„ ужички	1	—	—	—	—	—	—	—	3	1	—	—
17	„ чачански	2	—	—	—	1	—	—	2	6	—	—	—
18	Управа града Београда	—	1	—	—	—	—	—	—	17	—	—	3
	Свега:	28	5	3	15	7	1	5	37	93	10	5	3

Из канцеларије Антропометријско-Полицијског Одељења Министарства Унутрашњих Дела, 7. децембра 1912. године АБр. 1493, у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

ЗАДРУЖНО НАСЛЕДНО ПРАВО ПО ГРАЂАНСКОМ ЗАКОНИКУ КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

(НАСТАВАК)

Законодавац, у §-у 528., говори само о малолетној деци-синовима. *Quid* ако су у питању синови пунолетни који се, у времену очеве смрти, нађу изван задружне куће? Ми кажемо: изван задружне куће, јер овде није реч о оној кући у којој живи отац са својим синовима, и у опште са својим потомством, и која се сматра за инокосну, зато што у имаовини нико од синова, унука итд. нема удела. Ту се, наравно, не могу примењивати прописи о наслеђивању у задруги већ прописи о наслеђивању у инокосној кући. Стога се, у оваквим случајевима, нема, код наслеђа, да води рачуна о томе да ли се који од синова, и уопште мушких потомака de cuius-a, не налази, у моменту смрти његове, изван куће овога, нити се §. 528. тиче инокосних кућа.

Треба, на мало час постављено питање, одговорити да ће се §. 528. применити, и из истих разлога, и на пунолетне синове који се, у времену смрти њиховога оца који је био у задруги, налазе изван задружне куће, и то без обзира на то: да ли, у задружној кући, de cuius има још мушке деце или не, као и без обзира на то да ли су та деца или не у задружном односу у тој кући. Индиферентно је и то зашто се дотични пунолетни син налази, у реченом моменту, изван задружне куће: да ли је то из неког разлога који га правда (н. пр., он је у сталном кадру на служењу свога војног рока) или је обрнути случај (н. пр., он је кућу задружну напустио самовољно — §. 513. Грађ. Зак.).

Овим смо ми уједно одговорили и на питање: да ли ће из наслеђа очевога бити искључен, по §-у 528. Грађ. Зак., онај син који оделито живи а у корист сина или синова који су са оцем били у задруги, питање које смо ми, до сада, у овом свом раду два пута већ постављали? Ми знамо да јуриспруденција на исто питање одговара афирмативно, примењујући и у том случају §. 528.. Јуриспруденција погрешна, с погледом на овај исти пропис, који је хтео, као што смо то већ објаснили, уопште изузети мушку децу од примене принципа да је сродство у задруги јаче од сродства изван задруге. Малолетни синови који се, у моменту смрти очеве у задруги, налазе са матером изван задруге, нису, по правилу, задругари, па опет наслеђују свог оца, зашто не би онда наследио и оделит син, онај који живи одвојен? Кад одсуство својства задругара не смета малолетном сину да буде претпостављен сродницима у задруги, односно да се изравна са синовима у задруги, зашто да одсуство тога својства смета пунолетном оделитом сину? Даље, ми смо видели разлог одредбе §-а 528. Грађ. Зак. о малолетним синовима, и тај разлог говори, такође, и у прилог оделитог пунолетног сина. Јер, ако би синови, очеви задругари, могли да искључе свог оделитог брата, очевог сина, по §-у 528., онда би тако исто било и у случају да de cuius који има оделитог сина умре у задруги не са синовима већ са даљим сродницима: и ови би искључили тог сина. Док сами синови који се, у моменту очеве смрти, затеку са њим у задружној заједници не могу да искључе из наслеђа очевога свога малолетног брата који није ни њихов ни очев задругар (ми ово последње претпостављамо), па чак ни онда ако се он, у тренутку отварања наслеђа, не налази у задружној кући (в. одредбу §-а 528. Грађ. Зак. о наслеђивању малолетне мушке деце), дотле би даљи сродници de cuius-a могли, као његови задругари, искључити његовог рођеног оделитог сина! Нелогичност коју ми нити бисмо могли разумети нити за њу има икакве подлоге у закону.

Нелогичност та, која би постојала и без Закона од 28. Новембра 1859. год. о праву наслеђивања женске деце, после тога Закона била би још већа. И заиста, по овом Закону не може више задруга да искључи кћер онога који је у задруги умро: кћи је преча од задруге. И кћи је преча од ове у сваком случају, било да се је у моменту смрти очеве нашла у задружној кући било да је више ту није било, зато што се је била удала, или је уопште из задружне куће отишла (н. пр. отишла је у неки град у службу). И када је тако, онда како би се могла схватити солуција по којој би задруга била, у наслеђивању de cuius-a, јача од оделитога сина овога, без обзира на то да ли је de cuius умро у задруги са неким другим својим синовима или са неким даљим сродницима? Ми знамо колико је наш наследни систем повластио синове према кћерима, међутим овде би било обрнуто: овде би кћери биле привилегисане према синовима, јер док би задруга могла да искључи из наслеђа оделитог сина, она не би могла искључити удату кћер. Сигурно је, дакле, да је горња јуриспруденција нео-

снована и да су синови, у наслеђивању очеве заоставштине, и овде увек на равној нози, онако исто као и код инокоснога наслеђивања.

б°. §. 529. Грађ. Законика: Девојке у задрузи. Положај женске деце у задрузи, у погледу наслеђа, био је регулисан §. 529. Грађ. Законика, који је овако гласио: „Девојке у задрузи заостале, кућа задружна да има садржавати, и у своје време пристојно удати, по постојећем обичају". Дакле, без обзира на сродство између de cuius-а и девојке у задрузи, ова није могла de cuius-а наследити, њу је задруга искључивала, и ако би она била у даљем степену сродник него девојка.

Пропис овај, 529., није мислимо, никакво проширење §-а 528. првога става: он је само његова строга примена. И заиста, шта вели први став §-а 528? Он каже: пре је, код наслеђа, сродство у задрузи од сродства изван задруге, па ма ово било и у ближем степену. Ми смо већ раније довољно инсистирали на томе: да *сродство у задрузи* не значи то да онај који је сродник са de cuius-ом буде, нађе се, просто у задружној кући, већ је, за појам сродства у задрузи, потребно ово: да је de cuius-ов сродник био у исти мах и његов задругар. Ако он ово последње својство није имао, он се не може сматрати као „сродник у задрузи", он је „сродник изван задруге", и ако се он фактички, у моменту отварања наслеђа, десио у задружној кући. Примењујући ово резоновање на случај да је умрли у задрузи оставио, као најближег сродника, једну девојку, ова га не може ипак наследити, зато што она није задругар de cuius-ов: женска лица не могу, то знамо, бити задругари. Међутим, један сродник који није задругар, није у смислу §-а 528., у задрузи, већ је он изван задруге, због чега ће га задруга искључити, при свем том што је он у ближем степену сродства са de cuius-ом.

Г. А. Ђорђевић вели: „Удата, пак, женска деца задругара немају то право (— право наслеђивања —) по првом ставу §. 528. зато, што живе *изван* задруге" (*Op. cit.*, стр. 130.). Г. Ђорђевић, изгледа по овом цитату из његове књиге о задрузи, мисли да рече: „сродство у задрузи" и сродство „изван задруге", које се налазе у почетку §-а 528. значе: сродника који живи у задружној кући и сродника који живи изван задружне куће. У самој ствари, „сродство у задрузи" тиче се сродника који је, са de cuius-ом, у задружном односу, који је његов задругар, па ма се он не налазио, у времену отварања наслеђа, фактички у кући задружној (н. пр., то је студенат који је на школовању у иностранству), а сродство „изван задруге" односи се на сродника који није задругар de cuius-у, који са њим није у задружном односу, па ма се он налазио, у тренутку смрти de cuius-а, у задружној кући. Такве су специално девојке у задрузи: оне живе у задружној кући, али су ипак сродице „изван задруге", јер нису de cuius-у задругари. Као што видимо, место где се сродник налази у тренутку смрти de cuius-а није релевантно за појам: да ли је тај сродник задругар овога или не, о коме својству, задругарству, законодавац једино овде води рачуна, јер, са ове тачке гледишта, равнодушна је ствар да ли се сродник de cuius-ов налази или не *физички* у задружној кући. И ако законодавац искључује девојке из наслеђа у корист задруге, то је, као што смо и горе казали, зато што су оне изван задруге, што нису задругари, а сродство задругара јаче је него сродство незадругара. Управо, §. 529. био је, после §. 528. који је поставио принцип искључења сродства изван задруге (сродство онога ко није задругар) у корист сродства у задрузи (сродство онога који је задругар), непотребан: на основу самога тога принципа, дакле и без §-а 529., знало би се да девојке не могу наследити као сродници изван задруге (сродници незадругари). По истом основу не наслеђују, наравно, и удате женске: оне су искључене не зато што су, удајом, изишле из задружне куће, већ зато што немају карактер задругара, а овај карактер нису имале ни пре удаје: са ове тачке гледишта, њихова је удаја била индиферентна: оне су и пре тога биле „изван задруге".

Најзад, онај разлог: одржање задруга и овде се је истицао. Пошто девојке нису остајале у задрузи већ су се удавале, то би, да је законодавац и њима био огарантовао право наслеђивања, задруга често пута претрпела парциелну деобу: после удаје девојка, сада удата жена, тражила би одвајање свога дела у задружном имању, како би га могла уживати, односно муж би ово тражио да би, на женином имању, могао вршити свој мужевљев узусфруктус (§. 766. Грађ. Зак.) односно право из §-а 771. Грађ. Зак.

По §. 529. девојке у задрузи имале су, дакле, само право на издржање и пристојно удомљење, по постојећем обичају. У осталом, то је било довољно: омогућити девојкама удају пристојним удомљењем. Даље им није више ништа требало, пошто су оне, у задрузи у коју су удајом улазиле, налазиле све остале животне потребе. Организација српске породице није била индивидуалистичка да се је осећала потреба, у погледу девојака, за миразом и наслеђивањем.

Живојин М. Перић.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

О ИСТУПИМА

ОД

Д-Р ТОМЕ ЖИВАНОВИЋА

(НАСТАВАК)

13. Мајстор, који правећи или оправљајући какву зграду са сокака пропусти поставити напоље знак, по коме би се мимопролазећи од могућих повреда чувати знали".

а) *Радња* се састоји дакле у *неостављању споља знака* при прављењу или оправци какве зграде са улице, који би пролазнике опомињао, да се чувају од могућих повреда.

б) Могућ је *идеалан стицај* између овог иступа и убиства или телесне повреде.

в) *Кривац.*

1° Као извршилац се сматра *мајстор*, који прави зграду или је оправља.

2° *Виност* није потребна. В. 1 б.

14. Ко материјал за грађење куће или друге какве зграде ноћу на улици остави или би темељ или друге рупе ископао, па би пропустио то место ноћу фењером осветлити или заградити, како би се мимопролазећи чувати могли".

а) *Радња* се састоји дакле у *неосветљавању* или *неограђивању* места на улици пред каквом зградом, где је материјал за грађење исте остављен или где су темељи или друге какве рупе ископани.

1° Ово важи наравно и за случај, кад је материјал намењен за оправку куће.

2° Ако је оно место било осветљено, али се светлост у току ноћи угасила, постојаће ипак овај иступ, ако је гашење проузроковано каквом радњом лица у питању. Тако било би узрочне везе н. пр. онда, кад је насуо мало гаса у лампу, или кад је фењер био разбијен, а он га није оправио.[1]) Не би пак било узрочне везе, кад се је фењер разбио услед какве олује.

б) Овај иступ може бити у *идеалном стицају* с телесном повредом и убиством.

в) *Кривац.*

1° Докле се код иступа из претходне тачке вели, да се као *извршилац* сматра само *мајстор*, дотле се код овог иступа вели: „ко . . ." Према томе има се узети, да је извршилац онај, који има *дужност* осветљавања одн. ограђивања. Ову дужност имаће мајстор онда, кад се он према уговору са сопственником има старати о свим набавкама материјала и радне снаге тако да има предати сопственику готову кућу.[2]) Иначе она дужност припада сопственику, те би он тада био извршилац.

2° *Виност* није потребна. В. 1 б.

15. Ко би јапијом, бурадма, сандуцима и другим стварима улицу или пут закрчио да други проћи не могу или би у вароши ноћу такове на улицу оставио".

а) *Радња* се састоји дакле:

1° *У закрчивању улица или путева јапијом, бурадима, сандуцима и другим стварима тако да други проћи не могу.*

(1) Без значаја је дакле, да ли су улице и путеви закрчени варошки или сеоски.[3])

(2) Без значаја је, каквим је стварима пут закрчен, тако да овде спада и закрчивање колима, у колико се је оно догодило противно уредби о саобраћају на јавним путевима.[4])

---

[1]) Уп. *Урошевић* 343.

[2]) Уп. *Ценић* 822/3.

[3]) С обзиром на то, што се и у § 338 т. 5. к. з. говори о закрчивању путева и што се у другом случају из т. 15 (в. ниже 2°) говори само о варошким улицама, *Ценић* (823) узима, да се и овај случај закључивања односи само на варошке путеве, а да за сеоске важи § 338 т. 5. к. з. Тако и *Урошевић* 343.

[4]) Уп. *Frank* § 366 IX.

(3) За постојање овог иступа није потребно, да је неко заиста био спречен да употреби закрчени пут. Довољно је дакле, да се је саобраћај тим путем могао очекивати, те да је према томе неко могао бити спречен.

(4) Без значаја је, да ли због закрчивања пута не могу проћи кола или само пешаци.[1])

2° Или у *остављању ноћу на улици у вароши јашије, буради, сандука или других ствари.*

(1) Без значаја је дакле овде, да ли је услед остављања ствари на улици ова закрчена за саобраћај или не.[2])

(2) Ствари треба да су остављене на улици *варошкој.*

(3) Ствари треба да су остављене на улици *ноћу.* О појму *ноћи* в. Посебни Део књ. I § 46 I 5 а,

б) Овај иступ може бити у *идеалном стицају* с убиством и телесном повредом.

в) *Кривац.*

1° Као *извршилац* се има сматрати и онај, *који је био дужан да ствари, којима је улица закрчена, склони, па то није учинио.* Ову дужност има онај, који има стварну власт располагања тим стварима.[3]) Тако ствари, које је послуга на улици оставила, дужан је господар да склони.

2° *Виност* није потребна. В. 1 б. Но у случају извршења нечињењем под 1° наведеном потребна је наравно свест о томе, да су ствари остављене на улици. Да ли је пак овакав извршилац пропустио свесно, да их склони или услед заборава, без значаја је.

16. Механџија, који би кола путничка, од којих се газда или стока теглећа код њега храни, на сокаку ноћу оставио".

а) *Радња* се састоји дакле у *остављању путничких кола на улици од стране механџије, код кога се „газда" или његова теглећа стока хране.*

1° Потребно је дакле, да се газда или његова стока теглећа хране код механџије, т. ј. или да је газда одсео код механџије, или да је оставио код њега стоку, која вуче његова кола. Према томе не би постојао овај иступ, кад би се газда само тренутно у кавани задржао, н. пр. да би попио нешто или нешто купио.[4])

2° Под „*газдом*" се има разумети *притежалац* кола, који их је дотерао. Није дакле потребно да је он и сопственик.[5])

3° Овде спадају и аутомобили као и остала кола, која се покрећу каквом природном снагом.

б) *Кривац.* В. 1 б.

17. Колари, ковачи, качари, који у вароши кола или бурад ноћу на улици оставе".

а) *Радња* се састоји дакле у *остављању кола или буради ноћу на улици у вароши од стране колара, ковача или качара.* Овај је иступ, као што се види, нарочита врста иступа из т. 15 ст. 2.

б) *Кривац.*

1° *Извршилац* може овде бити само колар, ковач или качар.

2° *Виност* није потребна. В. 1 б.

18. Ко без дозволења власти полицајне у вароши кућу или другу какву зграду подиже, или пошто је развалио, поново оправља, означену линију не држи или басамаке или приземне прозоре на сокак испушта".

а) *Радња* се састоји дакле у:

1° *Подизању какве зграде у вароши без одобрења полицијске власти.* Према закону од 16 јуна 1866 куће у варошима и варошицама могу се подизати само по утврђеном регулационом плану (§ 8), и о томе се имају старати полицијске власти.[1]) Зато се сваки, који хоће да прави ма какву зграду, има да обрати полицијској власти, да му се одреди регулациона линија, другим речима да му одобри подизање зграде на извесној регулационој линији. Прва радња код иступа из т. 18 састоји се дакле у нетражењу овог одобрења. Суд није надлежан да испитује, да ли је регулациона линија тачно одређена[2]).

2° Или у *непридржавању од власти означене регулационе линије.* Ова радња претпоставља дакле, да је тражено и добијено одобрење од полицијске власти.

3° Или у *испуштању степеница* или *приземних прозора*[3]) *на улицу.* Ова радња је дакле само један облик непридржавања од власти означене регулационе линије.

б) *Кривац.* В. 1 б.

1° Као *извршилац* се сматра *сопственик*[4])

2° *Виност* није потребна. В. 1 б.

в) *Казна.*

„Поред казни, вели се у ст. 2, и радња ће се зауставити или порушити, у колико прелази линију или правило зидања по варошима".

19. Ко трошну кућу или другу какву зграду, која са падежу клони, на опомену полицајне власти не сруши или не утврди онако, како је од стручњака предложено".

а) *Радња* се састоји дакле у *нерушењу или у неутврђивању сходно предлогу стручњачком зграде, која је склона паду, према наредби полицијске власти.*

1° Да ли је зграда заиста склона паду, утврђује полицијска власт преко свог инжењера, а по чијем предлогу она има наредити сопственику или рушење исте или утврђивање на начин одређен од инжењера.

2° Без значаја је, да ли је зграда варошка или сеоска.

3° Против наредбе („опомене") полицијске власти сопственик се не може жалити вишој *управној* власти (§ 329 т. 19 al. 2 ст. 1). Но он се може жалити *првостепеном суду.* Тога ради он мора пре свега изјавити полицијској власти, да њена „опомена" није основана и тада „мора у року од осам дана тражити код надлежног првостепеног суда, да се иста зграда средством три вештака — стручних лица — које ће суд сам именовати, о трошку сопственика прегледа, и како они већином гласова нађу, тако ће полицијска власт ствар и решити" (al. 2 ст. 2). Као што се види, суд је по жалби *дужан* именовати комисију. Но против овог решења вештака има места жалби првостепеном суду, у року од три дана (al. 3). Решење првостепеног суда је извршно (al. 4).

2. *Кривац.* В. 1 б.

(НАСТАВИТИЋЕ СЕ)

ПОЛИЦИЈСКА ТЕХНИКА

Полицијска Техника, која је до скора идентикована са *Научном Полицијом,* постала је крајем прошлог века под утицајем Ломброзове Криминалне Антропологије и Бертилоновог система за идентификовање криваца, који је дефинитивно формиран 1882 год.

Са развитком Криминалне Антропологије, која је последње четврти прошлог века створила читаву револуцију у научном свету својим појмовима о злочинцу, злочину и његовим узроцима, осетила се потреба за реформом полиције, као установе која има врло великог утицаја на растење и опадање криминалитета, а са генерализисањем Бертилоновог система за идентификацију, јавили су се први технички радови у домени полиције, који су се постепено усавршавали и умножавали све до наших дана.

Потребу за реформом полиције први су истакли италијански криминалисти: Ломброзо, Алонги, Фери и остали Ломброзови ученици, а њима су се одмах придружили и криминалисти осталих цивилизованих земаља.

На полицију и њене органе, о чијем професионалном образовању до овог времена нико није водио рачуна, и које је поглавито почивало на рутини, отпочела су одједном обраћати нарочита пажња, која је најзад доспела и у програме међународних конгреса.

Августа месеца 1895 год. одржан је у Линцу шести конгрес међународног удружења за кривично право и на њему је, мимо осталих, изражена и ова жеља:

„Да би се криминални органи што боље формирали и припремили за вршење својих функција, желети је да не буду упознати само са текстовима кривичних закона, већ да им се, било путем факултативних курсева за студенте, било путем специјалних курсева за младе правнике практичаре, даду много пространија и темељнија знања о општим узроцима зло-

---

[1]) Уп. *Ценић* 823.

[2]) Уп. *Ценић* 823.

[3]) Уп. *Frank* § 366 IX. — У § 366 № 9 немачког к. з. овај случај извршења се изричито помиње.

[4]) Уп. *Ценић* 823.

[5]) Уп. *Урошевић* 343.

[1]) В. Полицијски Зборник 117 (Зб. XIX 19) за наведени закон и 536 за распис министра грађевина од 23 маја 1864.

[2]) Уп. *Frank* § 367. XVI.

[3]) „Под приземним прозорима, вели *Ценић* (824), разуму се они, којих шупљина у сокак уђе, те сам сокак завата, као што многи такве прозоре за подрум праве".

[4]) Према *Frank* § 367. т. 15. немачког к. з. и мајстор.

чина, особеностима злочиначког света и о најпрактичнијим и најбољим методама за истраживање злочина и примену казне.«[1])

На шестом међународном конгресу за Криминалну Антропологију, који је одржан у Турину 1906 год., изражена је жеља да Полицијска Техника буде саставни део универзитетске наставе, а на прошлогодишњем криминално-антрополошком конгресу у Келну тражено је да се установе професионалне школе и за ниже и за више криминалне органе.

Жеља криминалиста, изражена на конгресу у Линцу, није остала без дејства. Убрзо по овом конгресу отпочето је у појединим већим европским центрима организовање полицијске наставе у облику привремених или сталних курсева и школа, а на правним факултетима у Риму и Лозани створене су нарочите катедре за Полицијску Технику. Може се слободно рећи, да данас нема ниједног већег европског или америчког центра, у којима не постоје специјални курсеви или сталне полицијске школе за стручно и техничко образовање полицијских и истражних судских органа за успешну борбу против криминалитета и злочинаца, који се користе свима савременим научним знањима и проналасцима да би усавршили своје антисоцијалне акте.

„Полицијска настава — вели Д-р Стокис[2]) — организује се са свију страна. Свуда се признаје потреба модернизирања средстава акције правосуђа и паралисања сталног увећавања криминалитета помоћу методичне организације и применом научних знања.“

Истичући потребу за установљењем полицијских школа у Белгији, Стокис додаје:

„Организације ове врсте стварају се већ у осталим земљама. Париска полиција притежава од 1907 год. скуп курсева којима руководе шефови одељења; агенти су подељени у разне бригаде, по којима примају специалне инструкције. Може се дакле, рећи, да у француској престоници у истини постоји приправна полицијска школа.

Скорашње установљење одељења за идентификацију у Лиону допустило је нашем ученом пријатељу Локару да искористи, за професионално формирање полицајаца, многобројни поучни материјал, који је скупила школа познатог Лакасања — најчувенијег оснивача нове науке.

Немачка већ има потпуну организацију центара полицијске наставе. Велики градови: Берлин, Хамбург, Минхен, Дрезда и Франкфурт имају, уз одељења за идентификацију, и школе у којима се предаје Полицијска Техника, бар у појединим деловима, а више пута преко године одржавају се серије конференција о антропометрији, дактилоскопији и судској фотографији. Да би се са предавањима познатих стручњака упознао што већи број полицајаца, створене су заједничке школе. Тако Урбан, у Минхену, скупља полицајце из Нирнберга, Вирцбурга, Штутгарта и Дармштата, док Д-р Пап држи у Франкфурту предавања ученицима из Калсруе, Фрибурга и Хајделберга. Настава Полицијске Технике, врло добро схваћена, изводи се, такође, и у жандармеријској школи у Воло-у.

Чувени центар полицијске наставе, створен у Риму 1912 год. заузимањем професора Отоленги-а, заслужио је, под његовом управом, сјајну репутацију, како по вредности својих професора тако и по постигнутим успесима. У многим италијанским провинцијским градовима отворене су локалне школе уз одељења за идентификацију.

У Швајцарској, чувена лозанска школа блиста живом светлошћу. Наш пријатељ Рајс привлачи својим предавањима, не само полицајце из осталих кантона Конфедерације, већ и знатан број страних полицијских чиновника, који у својим земљама пропагирају реч и пример славног писца Полицијске Технике.

Центри полицијске наставе у Аустрији створени су под утицајем Х. Гроса. Приправна полицијска школа у Бечу лиферује сваке год. просечно по 300 полицајаца појединим градовима у унутрашњости.

У Букурешту, наш колега Миновић управља полицијском школом, која је дала многе интересантне радове.

Полиција у Лондону има такође приправну школу, у којој ученици примају кратке поуке.

Русија је почела да организује у разним центрима наставу Полицијске Технике уз одељења за идентификацију.[1])

Шпанија притежава у Мадриду одељење за идентификацију, у коме је пок. Олорић предавао Полицијску Технику. У овом одељењу угледала је света идентификација помоћу посебних дактилоскопских формула прстију, збијена у Ручни Регистар Идентификације.“

У Америци постоје више центара полицијске наставе, већином уз одељења за идентификацију. Познате су школе: Вучетића у Ла Плати, Карвала у Рио де Жанеиро, Вилотиа у Сен Полу и т. д. Сједињене Америчке Државе имају, такође, професионалних школа, нарочито у Њујорку. На курсевима, који у овим школама трају отприлике годину дана, полицијски чиновници усавршавају своје техничко образовање.

У побројаним школама настава се не изводи увек на исти начин и варира, разуме се, према приликама и потребама.“

Изложени редови најбоље показују колика се вредност данас придаје професионалном образовању полицијских и судских органа, и колико смо далеко од времена у коме је ова настава зависила поглавито од дугогодишње шаблонске праксе, а успех у истрагама више од пуког случаја но од позитивног рада.

Захваљујући множини знања, позајмљених из разних грана науке и методично сређених, данас се и у домени полиције, као и у доменама осталих професија, може оперисати са позитивним фактима и по утврђеним методама. Ово нарочито важи за судску полицију, која има за задатак да констатује извршење кривичних дела, и да изналази и предаје судовима на осуду њихове извршиоце.

Све радње, сви поступци органа судске полиције у циљу остварења овог задатка, сачињавају оно што се данас назива *кривичном истрагом*, а начин, боље рећи вештина којом се једна кривична истрага изводи, сачињава њену *технику*.

Позната је ствар да су у ранија времена, т. ј. пре појаве Полицијске Технике, кривичне истраге биле вођене потпуно шаблонски, без икакве утврђене методе, и без искоришћавања науке и многобројних научних проналазака. Успех ових старих истрага није стојао у тесној вези са утврђеним позитивним фактима и научним принципима, већ је у највише случајева зависио од индивидуалних подобности иследника, од рутине, а врло често и од случаја.

Са формирањем Полицијске Технике извршен је читав преокрет у вештини вођења истрага, у корист репресије. У место ранијег лутања, пипања и нагађања, данашњи полицијско-технички органи корачају по сигурном и утврденом путу, и у највише случајева долазе до позитивног успеха. Захваљујући својим полицијско-техничким знањима, они без великих тешкоћа решавају најкомпликованије криминалне проблеме и утврђују несумњиву материјалну истину у најсумњивијим случајевима; захваљујући овим знањима, они су у стању да на местима извршених кривичних дела уоче и констатује факте, који измичу погледима обичних људи, а који су од пресудне важности по успех истраге; они умеју да открију и оне трагове, који се голим оком не могу видети, и да из њих читају као из отворене књиге; они знају у којој им средини ваља тражити кривце и, најзад, они су у стању да несумњиво утврде њихову одговорност, као и невиност осумњичених. Најмањи траг, најмањи знак нађен на местима извршених кривичних дела: отисци ногу, руку, зуба, оруђа и т. п. који су у ранија времена једва могли сачињавати основ подозрења — претварају се у рукама полицијских техничара у необориме доказе. Данашња полицијска пракса обилује примерима, у којима су злочинци проналажени искључиво на основу отисака прстију, међу којима је било и таквих који се голим оком нису могли видети.

(свршиће се)

---

[1]) Archives d' Anthropologie Criminelle за 1904 год., стр. 271.

[2]) Revue de Droit Penal et de Criminologie/1912 год.

[1]) У Петрограду је 9 овог месеца свечано отворен, у присуству министра полиције и правде, први полицијско-технички лабораторијум у Русији. Наше антропометријско одељење имало је част да буде позвано на ову свечаност. Писац.

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

Деспланк је био изашао из казненог завода пошто је издржао шест година. Примајући га у бригаду веровао сам да сам учинио изврсан избор, али сам се брзо уверио да је неупотребљив и био сам принуђен да га отерам. Немајући од чега да живи прибегао је тад јединоме средству, које се у таквим околностима дружи са љубављу за норадом. Једне вечери идући улицом Вас, пред радњом некога мењача разбије излог, дигне једну паницу пуну злата и утекне, али у исто време почну за њим викати и гонити га. На речи: Држ'те га, држ'те га, које су се све више понављале Деспланк удвоји брзину и за мало па би утекао да на углу једне улице не паде у руке двојице агената, својих бивших другова; сусрет је био кобан. Пробао је да се отме, али узалуд; агенти га склептају и одведу комесару, који утврди да је ухваћен на делу. Како је Деспланк био у повратку осуђен је на вечиту робију и данас је у Тулону где издржава своју казну.

Људи непосвећени у ствар мисле, да агенти, који су постали из реда лопова морају неминовно одржавати с њима везе, или бар да их заклањују све дотле док сами не налете на свећу. Могу потврдити да лопови немају горих непријатеља него што су им пуштени осуђеници, који су пришли полицији и да ови, по примеру свију потурчењака, не показују никад већу ревност него кад се тиче *помоћи пријатељу*, а то ће рећи ухапсити бившега друга. У опште лопов који мисли да се поправио нема милости за своју бившу сабраћу, и у колико је у своје време био неустрашивији у толико ће бити немилостивији према њима.

Једнога дана Серф. Маколен, и Дорле беху доведени у биро као оптужени за крађу; видећи их Коко-Лакур, дугогодишњи њихов присни друг, као разјарен презрењем диже се и упита Дорле-а.

Лакур. Баш ви, господине угурсузе, нећете да се поправите?

Дорле. Ја не разумем, г. Коко, ваш морал!

Лакур (бесан). Кога зовете Коко? Знајте да то име није моје, ја се зовем Лакур; да, Лакур, разумете ли?

Дорле. Ох, Боже, ја нисам знао то; ви сте Лакур! али, ваљда нисте заборавили да онда, док смо били другови, нисте хтели ни да чујете за друго име него за Коко и сви *пријатељи* нису вас друкчије ни звали. — Реци, Бога ти, Серфе, да ли си видео гдегод овако тврд коко.[1])

Серф (подижући рамена). Нема више шалакања, свет се измењао, господин Лакур!!!

[1]) Орах. Пр.

Лакур. Тако је, тако је; друго време други обичаји; castigat ridendo mores; можда сам у младости могао имати погрешака, али....

Лакур рече још неколико фраза у које увуче реч част, али Дорле, који није био вољан да слуша његово причање запуши му уста подсећајући га на прилике кад су радили заједно. Много пута је Лакур имао оваквих непријатности; кад год је покушао да крадљивце прекори за њихову привржености *занату* увек је такве непријатности добијао као награду за своје добре намере.

Тридесет трећа глава.

Поставши шефом полиције сигурности нисам имао више да се чувам замки у које су ме толико пута хтели увући. Време искушења било је прошло, али ипак сам морао бити на опрези због злобне зависти неких мојих потчињених, који су жудели за мојим местом и употребљавали све да би ме уклонили. Тако Лакур је био нарочито један од оних који су ми највише ласкали, а гледали да ме униште. И кад би он са педесет козака изјурио обарајући све пред собом, само да ми рекне оно бљутаво „на здравље“ ако би чуо да кинем, био сам сигуран да има нешто опасно скривено. Нисам се ни најмање варао на ове ситне пажње овога човека, који пада у прашину кад се треба само поклонити; и како сам био свестан да вршим своју дужност није ме се ни мало тицало да ли је његова претерана учтивост била лажна или истинита. — Није прошло много дана а моји шпијуни ми јавише да је Коко душа неких подлих скупова, који су држали на мој рачун. Спремају се, рекоше ми, да ме оборе и да је се образовала једна партија, која се сагласила с тим да сам ја тиранин кога би требало оборити. Испрва су се завереници задовољавали само да ропћу противу мене и како су се надали моме сигурном паду сваки је од њих прижељкивао наслеђе Александрово.[1]) Не знам да ли је наслеђе припало најдостојнијем, али знам добро да мој наследник није пропустио да се наплати пре мога одступања.

То роптање и подмукло дошаптавање Лакура и његових верних преће и у дело. Што се више приближавало држање седница поротног суда који ће судити Појоау, Леблану, Бертелеу и Лефебиру оптуженим за крађу са разбијањем извршону помоћу једне оштро зашиљене полуге, они су распростирали глас да сам ја у очи пропасти и да сигурно нећу извући читаве ноге.

Ово предсказивање, распрострто по свима винарским радњама око „Палате Правде“ одмах ми је достављено; али ја се нисам узнемиравао ништа више него од других, која се нису испунила, само сам опазио да је Лакур удвојио своју бригу о мени; он ме је поздрављао са већим истицањем свога поштовања него пре; његове очи због дволичног држања избегавали су све више да се сретну са мојим. У исто време приметио сам још код тројице мојих агената, Крестјена, Итине-а и Декостара, да су удвојили ревност и услужност у служби, што не зачуђаваше. Извештен сам да ова господа имају честе састанке са Лукуром; сам ја и не мислећи да их уходим, ухватио сам их једне вечери да разговарају о мени. Пролазећи једне вечери кроз двориште Сен-Шапел, они су уговарали и на светом месту, чуо сам да се један од њих подсмеваше *што не могу избећи удар који ми се наноси*. Какав је то удар? Нисам имао о томе појма док Пејоа и његови другови нису изведени пред суд. На претресу сам дознао крвничку уједурму, која је требала да утврди да сам ја био подстрекач у злочину због кога су дошли на оптуженичку клупу. *Пејоа је наводио да је се обратио мени и питао да ли познајем кога врбачи коме би требао какав замењеник и да сам му ја предложио да краде за мој рачун и чак да сам му дао три динара да купи полугу са којом је ухваћен на крађи код Лабати-а.* Бертеле и Лефебир потврдише то што је рекао Пејоа, а један винарски трговац, неки Леблан, оптужен као и они, који изгледаше да је баш он онај који је дао новац за набавку овог алати, храбраше их да истрају у одбрани, која ако буде усвојена имаћаше за циљ да њега ослободи. Адвокати који су их у овој кривици бранили нису пропустили да искористе ово моје назови навођење. Они су говорили по своме убеђењу и, ако нису успели да увере поротни суд да донесе одлуку повољну за њихове клијенте, ипак су успели да и код судија и код публике изазову сумњу противу мене. Због тога сам налазио да је нужно да се браним и, сигуран у своју невиност, умолио сам г. управника полиције да изволи наредити истрагу у циљу да се утврди истина.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

[1]) Алузија на Александра Великог, који је на самртном часу на питање о наследнику одговорио: остављам моје царство најдостојнијем.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Суд општине бистричке, актом од 13 XI. 1912. Бр. 1691. пита:

„1. Може ли општ. суд, да суди кривице учињене у шумама, предвиђене чланом 106. закона о шумама и ако може, онда каквог је значаја чл. 111. истог закона, у коме стоји: „Ко без одобрења осече у шуми необорено дрво, или сече, вади и износи саднице, сматраће се, да је учинио дело краће и казниће се од 1. до 12. месеци затвора, а поред тога осудиће се да оштећеном накнади вредност украденог дрвета по чл. 104, 105 и 106. овог закона. Суду изгледа, да су ова два члана — 106 и 111. — противречни један другом, те за то моли уредништво за објашњење, како треба разумети ова два члана и како ће поступати суд?

2. Кад се нека удова обрати општинском суду тужбом, тражећи, да јој се одреди издржавање — односно удовичко

уживање — из имања њеног свекра, онда на који се начин има пронаћи — проценити вредност спора и како се она има рачунати, т. ј. да ли се надлежност општ. суда одређује према вредности годишњег издржања?«

На ова питања одговарамо:

1. Разлика између чл. 106 и 111. закона о шумама у томе је, што се чл. 106. предвиђају *потрице и злонамерни поништаји шуме*, а чланом 111. *крађе*. Шта је, пак, крађа протумачено је у § 220 казненог закона. Према последњем ставу чл. 126, у вези са чл. 90. закона о шумама општ. суд није надлежан за извиђање и суђење дела из чл. 111., а према првом ставу чл. 126. у вези са чланом 1. истог закона он је надлежан за извиђање иступних кривица из чл. 106., учињених у општинским, сеоским и приватним шумама. Кад се, пак, и докле могу те кривице сматрати као иступне објаснили смо у 46. броју Полицијског Гласника од 9. децембра ове године.

2. Судска пракса сматра спорове за издржавање као *непроцењиве*, а према § 27. *а* грађ. суд. поступка првостепени судови надлежни су за све непроцењиве спорове, изузимајући пољске службености. Према овоме општ. суд уопште није надлежан за суђење пом. спора, те за то треба упутити тужиљу првостеп. суду.

Р. А. Л. деловођа општ. губеревачке, у срезу космајском, пита нас:

„Кад се нека жена, чији је муж погинуо у рату, ода неморалном животу, да ли таква жена има права на инвалидску потпору и да ли би јој се на неки начин правним путем могло укинути право на удовичко издржавање из имања погинулог јој мужа, пошто нема деце?«

На ово питање одговарамо:

Чланом 5. закона о инвалидској потпори предвиђа се, да то право на потпору *губе* удовице и друга женска чељад, „ако би се одале скитњи или неморалном владању«. Према овоме пом. жена може изгубити инвалидску потпору, пошто јој се таква потпора одреди и почне је уживати, ако се не окане живота, којим је почела живети.

Што се тиче права на удовичко уживање, то јој се право по закону не може укинути због неморалног живота. § 417. грађан. закона предвиђа губитак овога права само у случају, ако је жена свога мужа вероломно оставила, а не поставља никикве услове за женино владање после мужевљеве смрти.

В. М. деловођа општ. сесалачке, Д. С. писар општ. чачанске, М. А. Р. општ. деловођа и М. Ж. председник општ. јабланичке, упутили су нам неколико питања, којима се траже обавештења о томе, да ли припада плата оним општинским часницима и службеницима, који су у рату и како им се поставља замена.

На ова питања одговарамо: За отсутност оних општинских часника и службеника, који су у рату, не важе одредбе из закона о општинама, које говоре о осуствима било због приватних потреба било због болести. Сва та лица налазе се на једном од најважнијих државних послова *и за то им припада плата за све време док су на граници*. То се јасно види из закона о законодавном тумачењу чл. 22 и 76. закона о устројству војске (в. 238. бр. Српских Новина од 20. октобра ове године), где се оним општинским часницима и службеницима, који су случајно резервни официри, обрачунава плата као и резервним официрима, који су у грађанству чиновници, т. ј. не примају у војсци никакву плату, ако им је у грађанству плата равна официрској плати или већа, а ако им је у грађанству мања плата, онда им се у рату допуњује само она разлика до официрске плате.

Према овоме они општински часници или службеници, који су на граници, *не могу се отпуштати из службе докле год се баве тамо, нити им се за то време мо на који начин може ускраћивати њихова редовна плата*.

Што се тиче замене отсутних општинских часника, она ће се, ако има стварне потребе за то, вршити у свему по одредбама закона о општинама које о томе постоје (чл. 120. зак. о општинама), *али заменици за цело време замене немају права на плату замењеног часника*. Замена општинском деловођи такође ће се вршити по члану 120 закона о општинама. Ако има млађег писара, дужност деловође вршиће тај писар, што је предвиђено и чланом IV. тач. 4. правила за ослобођење чиновника и отправника јавних служби од позива на војну службу у миру и рату. Где нема млађег писара, општински суд ће одредити заступника деловођи било из реда писмених одборника, било кога од других писмених грађана. У овом последњем случају, ако општина има каквих уштеда, може таквом лицу одредити извесну плату и такав се издатак у своје време мора надлежно одобрити.

Благајнику одређује заступника општински одбор у смислу чл. 120. закона о општинама и то у првом реду кога од општинских часника и службеника, али се такав заменик може по потреби узети и из реда осталих писмених и способних грађана, па и они морају бесплатно вршити ту замену, ако општина не би имала од куда особено их платити. То исто важи и за остале општинске службенике. На место отсутног служитеља може се узети сваки обвезник последње одбране.

Ова обвеза бесплатног замењивања у свима овим случајевима проистиче из саме природе ствари и нама је за чудо, да је у појединим општинама могао и наступити такав случај, да се упражњују места људима, који су отишли да положе свој живот за част и срећу наше земље. У Србији је сваки грађанин војник, а у рату свака дужност обавезна. И замена код јавних служба представља у рату једну војну обвезу, и за то, ако би у којој општини наступио случај, да неко иначе способно лице не пристаје на бесплатну замену, нека општина тражи од надлежне окружне команде, да га она нагна, на испуњење дужности. Наравно у случају овакве замене мора се увек водити рачуна и о материјалним приликама самог заменика нарочито у варошким општанама, па не тражити принудну замену од људи, који су неопходни за одржање својих породица. У сеоским општинама, међутим, такви обзири нису нарочито потребни, пошто тамо никоме и није главно средство за живот евентуална плата, коју би имао као заменик.

Суд општине орашке, актом од 4. VII. 912. Бр. 1058., пита:

„Кроз село Орашје протиче река звана Каленићска река, која због једног завоја — кривине успорава воду, те чини велике штете појединим грађанима, а излаже опасности и само село. Ова незгода могла би се лако отклонити на тај начин, што би се река могла пропустити кроз имања двоице овдашњих грађана прокопом новога корита у дужини свега 40. метара. Сопственици тих имања, пак, добили би накнаду за одузето земљиште од старог речног корита. Моли се уредништво за објашњење, на који би се начин могао свршити овај посао и шта треба суд да предузме, па да не дође до какве одговорности?

На ово питање одговарамо:

Посао о коме је реч нарочито је предвиђен последњим ставом члана 15. закона о водама. По тој одредби власт може наредити да се тај посао сврши, пошто извиди ствар и саслуша оне, којих се тиче тај посао. По чл. 29. истога закона, пак, окружно начелство је надлежна власт, која у опште решава питања о употреби воде у смислу чл. 15. тога закона. За то нека се општински суд обрати начелству са овим тражењем, па ће оно учинти што треба.

Суд општине ошљанске пита нас, до које суме може општин. суд изрицати казне по закону о чувању пољског имања за потрице усева, кад су те потрице већих размера.

На ово питање дали смо одговор у бр. 42. *Полицискоr Гласника* од 11. XI. 912. поводом питања Ј. М. Цакића, деловође општине јабланичке. Овим питањем деловођа општ. ошљанске дао је доказа о томе, како апсолутно не чита Полициски Гласник, јер ово објашњење није бар тако давнашње.

М. П.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Пропис III-ћег одељка чл. 152. зак. о општинама, односи се на повреду права како приватног тако и јавног карактера.

Одбор општине варошн К. усвојивши извештај ужег одбора о понудама за електрично осветљење варошн, за потребу општине и приватних грађана, до-

нео је одлуку да се извесном друштву да повластица за инсталацију електричног осветљења.

Противу ове одлуке одбора општинског извесни грађани изјавили су жалбу окружном начелству.

Окружно начелство на основу чл. 85 с погледом на чл. 152 и 170 зак. о општинама и чл. 11 зак. о уређењу окр. и срезова, донело је решење којим је одобрило поменуту одлуку општинског одбора.

По изјављеној жалби Државни Савет поништио је решење начелства са ових разлога:

Противу одлуке општинског одбора којом се даје концесија за електрично осветљење вароши има места жалби од стране појединих грађана, а нарочито оних, који су се са својим понудама за електрично осветљење јавили општини, јер овде постоји случај из III одељка чл. 152 зак. о општ., према коме: „*појединци*“ имају право жалити се непосредној надзорној власти против одлука: збора, одбора или општинског суда, ако би се њима вређала каква њихова *права*.

Као што се види из ове законске одредбе речи „вређала права“ нису употребљене у ужем смислу, те да би се из њих могао извести закључак да се односе само на *приватна права*, јер да је ово била намера законодавчева онда би то изречно било напоменуто употребом речи „приватна“, већ је њихов смисао *ширег значаја* и односи си се на права појединаца како „*јавног*“ тако и „*приватног*“ карактера.

Према овоме налазећи, да се поменутом одлуком одбора општине К. тангирају права грађана у ширем смислу — Начелство окружно умесно је се упустило, поред оцене одборске одлуке по званичној дужности у смислу I одељка чл. 152. зак. о општинама, и у оцену ове одлуке по изјављеним жалбама од стране појединаца, јер, ако би се узело да се овом одборском одлуком према којој би евентуално могао наступити облигаторни однос између општине и конзорције за електрично осветљење вароши за један низ година у погледу потрошње и плаћања електричног осветљења за општину у износу 24.000 дин. годишње, или 2000 дин. месечно, — не вређају *никаква права појединаца*, онда би се дошло до закључка: да општински одбор, на један *посредан* начин, као што је овде случај, може увек да обвеже и да задужи општину којом хоће сумом без да о томе да своје вето општински збор као надлежан према тач. 5, 7, и 9 чл. 33. зак. о општинама.

На овај начин у погледу надлежности општинског збора за решавање у појединим важним и крупним општинским питањима, отишло би се у бесконачност и са недогледним штетним последицама за грађане појединих општина, и то једино због погрешне примене законских одредаба од стране надлежних власти.

Прелазећи на оцену жалбеног решења начелства, Државни Савет налази: да је оно донесено на непотпуно изviђеним и оцењеним околностима према наводима жалилаца у њиховим жалбама. Тако: кад су поједини жалиоци против одборске одлуке истакли околност: да општински одбор није био надлежан према чл. 86 тач. 7 зак. о општ. да коначно реши питање о електричном осветљењу вароши, пошто овај посао далеко прелази вредност од 6000 дин. и то не једном за свагда, но кроз читав низ година, с изгледом не на смањивање, но на повећање; даље, да су у решавању приликом доношења одборске одлуке учествовала заинтересована лица у овом послу, онда је начелство било дужно да ове околности узме у оцену и по њиховој оцени да донесе образложену своју одлуку, из које ће се видети: из којих законских разлога налази да су ови наводи умесни или неумесни с обзиром на наведени који други законски пропис закона о општинама. При оцени овога питања скреће се пажња окр. начелству да оцени: да ли се одборском одлуком којом се усвајају прописани услови од стране ужег одбора за електрично осветљење ствара облигаторни однос између општине и понуђача за осветљење, па ако би нашло да се ствара, онда да ли је овде случај који предвиђа тач. 4 7 и 9 чл. 33 закона о општинама према којима би коначном решењу овог питања имала да претходи одлука одборска.

Одлука Државног Савета од 26 новембра 1912. године Бр. 7117.

К. И. Б.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

2 овог месеца, преко ноћ, обијена је каса Милана Милосављевића. трг. из Крушевца, и из ње однето 10—12.000 дин. новца у разној монети. Обијање је извршено оштрим оруђем; лопов је направио отвор код самог трезора. Пошто је овај отвор мали и са шиљастим ивицама, није искључена могућност да је крадљивац повредио руку провлачећи је кроз овај отвор.

Депеша Начелства Округа Крушавачког Бр. 11067.

4 овог месца неки непознати човек прошао је с колима кроз Јагодину и одвео са собом Милана, дванаестогодишњег синчића Богомира Здравковића, из Дубоке. Одведени Милан омален је, плав, дежмекаст, очију жутих; од одела има: две антерије од шајка, грудњак, шајкачу и панталоне од материје.

Депеша Начелника Среза Беличког Бр. 22610.

Зорка Новаковић, родом из Доњег Милановца, одговара за *детоубиство*. Лични опис непознат.

Акт Начелства Округа Тимочког Бр. 9285.

Сава Д. Ђорђевић, из Солачке Сене, побегао је 3 овог месеца из затвора општине јагњилске. Стар је 30—32 год., средњег стаса, дежмекаст, косе, обрва и бркова црних, очију жућкастих, на десном палцу и кажипрсту има белегу од посекотине.

Депеша Начелника Среза Пољаничког Бр. 11142.

Предраг Неранџић, из Алексинца, окривљен је за опасну крађу. Стар је 17 год., црномањаст, добро развијен, на врату, код кичме, има белу белегу.

Депеша Начелника Среза Моравског Округа Нишког Бр. 17881.

ТРАЖЕ СЕ

Даринка Лазић, служавка, из Свилајнца, одбегла је 3 овог мсца од своје куће. Стара је 16 год., средњег раста, у лицу сува, црномањаста.

Депеша Начелника Среза Ресавског Бр. 20427.

МАНГУП СТОКА

При срезу бољевачком налази се једна мангуп-*кобила*, матора 10 год., длаке доратасте, на леђима има убој од седла.

Депеша Начелника Среза Бољевачког Бр. 16277.

УХВАЋЕН

Владимир Стајић — Ђорђевић, одбегли осуђеник Пожаревачког Казненог Завода, ухваћен је у срезу добричком и спроведен на даље издржавање осуде.

Депеша Управе Пожаревачког Казненог Завода Бр 4309.

НАЂЕН ЛЕШ

На спруду реке Нишаве, на месту званом «Ђолови», у атару општине бело-паланачке, нађен је један непознат човечји леш, стар 60 до 70 год., косе и бркова проседих, у оделу народном које се носи у округу пиротском. Према извршеној секцији, лекарском мишљењу и свима осталим околностима, изгледа да се ово лице случајно удавило.

Да би се утврдио идентитет овог леша, Начелник Среза Бело Паланачког актом Бр. 12468 моли за извешће: да ли је, и одакле је у последње време, нестало лице са оваквим личним описом?

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

ОБУСТАВЉЕНО

Издавање календара „*Полицајац*“ за 1913 годину обустављено је због ратних прилика. У место календара штампаће се после нове године „*Полицајац*“ као помоћна књижица за све полицијске и општинске службенике са одабраном и занимљивом садржином из области полиције.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије Уредник Душан Ђ. Алимпић.

БРОЈ 48. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 23. ДЕЦЕМБРА 1912. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

(ВЛАСНИК МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА)

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА" НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

Михаило Церовић, начелник прве класе округа београдског, разрешава се од досадашње дужности у поменутом округу и ставља на расположење Врховној Команди на терет ратног кредита с правима, које му даје указ од 10. септембра 1911. године.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 14. децембра 1912. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

Милорад К. Јовановић и Ранко Д. Трифуновић, чланови прве класе Управе вароши Београда, и

Милан О. Доронтић, члан друге класе управе вароши Београда, разрешавају се од досадашње дужности у управи вароши Београда и стављају на расположење Врховној Команди на терет ратног кредита с правима, која им даје указ од 2. маја 1912. год. за прву двојицу и 10. децембра 1911. год. за трећега, и оним, која су стекли постављењем Врховне Команде, у колико је оно у сагласности са законом о уређењу округа и срезова и законом о чиновницима грађанског реда, односно квалификација.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 14. децембра 1912. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

Љубисав Т. Грковић, начелник друге класе среза расинског, разрешава се од досадашње дужности у поменутом срезу и ставља на расположење Врховној Команди на терет ратног кредита с правима, која му даје указ од 4. новембра 1910. год. и оним, која је стекао постављењем Врховне Команде, у колико је оно у сагласности са законом о уређењу округа и срезова и законом о чиновницима грађанског реда, односно квалификација.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 14. децембра 1912. године, у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

Ђорђе Матић, начелник прве класе среза моравског, округа пожаревачког, и

Живко Николић, начелник друге класе среза ариљског, — разрешавају се од досадашње дужности у поменутим срезовима и стављају се на расположење Врховној Команди на терет ратног кредита с правима, која им даје указ од 17. септембра 1910. год. и 31. јануара 1912. године.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 14. децембра 1912. године, у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

Коста Костић, полициски писар прве класе среза неготинског, по старом закону;

Милорад Жеравичић, полициски писар прве класе среза косаничког; Аксентије Ристић, полициски писар прве класе среза пожешког; Ананије Стефановић, полициски писар прве класе среза студеничког; Мирослав Жупањевац, полициски писар друге класе среза темнићског, и Стеван Здравковић, полициски писар друге класе среза драгачевског, — разрешавају се од досадашње дужности у поменутим срезовима и стављају на расположење Врховној Команди на терет ратног кредита с правима, која им даје указ од 16. септембра 1908. године, 9. октобра 1912. год., 12. новембра 1909. год., 12. новембра 1909. год., 16. децембра 1910. год. и 17. октобра 1911. год. и оним, која су стекли постављењем Врховне Команде, у колико је оно у сагласности са законом о уређењу округа и срезова и законом о чиновницима грађанског реда, односно квалификација.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 14. децембра 1912. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

Милутин Вељковић, полициски писар прве класе управе вароши Београда, и

Јосиф Стојановић, Велимир Савић, Добросав Брајовић, Драгиша Видаковић и Витор Д. Крстић, полициски писари друге класе управе вароши Београда, — разрешавају се од досадашње дужности у управи вароши Београда и стављају на расположење Врховној Команди на терет ратног кредита с правима, која им даје указ од 29. јуна 1910. год., 17. октобра 1911. год., 29. јуна 1910. год., 2. маја 1912. год., 2. маја 1912. год. и 10. јула 1912. године и оним, која су стекли постављењем Врховне Команде, у колико је оно у сагласности са законом о уређењу округа и срезова и законом о чиновницима грађанског реда, односно квалификација.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 14. децембра 1912. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

Радомир Јојић, полициски писар друге класе среза гружанског, разрешава се

од досадашње дужности у поменутом срезу и ставља на расположење Врховној Команди на терет ратног кредита с правима, које му даје указ од 27. јула 1911. године.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 14. децембра 1912. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, поставити:

за начелника четврте класе округа београдског Косту Ј. Туцаковића, секретара прве класе начелства округа подринског.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 14. децембра 1912. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за чланове прве класе Управе вароши Београда: Николу Ђ. Ванића, начелника прве класе среза трнавског, Љубомира Ј. Рајића, секретара прве класе управе вароши Београда, по старом закону, и Милана Ј. Анђелковића, комесара савске полиције у Београду у рангу начелника среског прве класе;

за комесара савске полиције у Београду у рангу начелника среског прве класе Др. Драгослава М. Ковановића, комесара железничке полиције у Ристовцу у рангу начелника среског друге класе;

за начелника прве класе среза колубарског, округа београдског, Божидара Ђурића, начелника исте класе среза млавског, по службеној потреби;

за начелника друге класе среза јасеничког, округа крагујевачког, Милана А. Бранковића, секретара исте класе начелства округа рудничког, по службеној потреби;

за начелника треће класе среза расинског Милана Ј. Павловића, начелника исте класе среза ужичког, по службеној потреби;

за начелника треће класе среза млавског Милутина Кокановића, писара прве класе среског суда среза мачванског;

за начелника треће класе среза ариљског Гаврила Адамовића, полицискот писара прве класе среза ресавског;

за начелника треће класе среза ужичког Душана Н. Милосављевића, полицискот писара друге класе среза параћинског;

за начелника треће класе среза моравског, округа пожаревачког, Милована Чолића, полицискот писара друге класе Управе вароши Београда;

за секретара прве класе начелства окр. рудничког Др. Душана Миловановића, начелника исте класе среза јасеничког, окр. крагујевачког, по службеној потреби, и

за секретара треће класе начелства округа пожаревачког Рељу Ђорђевића, начелника исте класе среза колубарског, округа београдског, по службеној потреби.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 14. децембра 1912. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за полицискот писара друге класе среза неготинског, Драгутина Стевановића, полицискот писара исте класе среза рачанског, по службеној потреби без права на накнаду путних и селидбених трошкова;

за полицискот писара треће класе управе вароши Београда Живојина Животића, полицискот писара исте класе среза деспотовачког, по службеној потреби без права на накнаду путних и селидбених трошкова;

за полицискот писара треће класе среза темнићског Николу Кара-Петровића, полицискот писара исте класе среза рачанског, по службеној потреби без права на накнаду путних и селидбених трошкова;

за полицискот писара управе вароши Београда Војислава Новаковића, прећашњег полицискот писара;

за полицискот писара треће класе среза студеничког Милана Божића, апсолвираног правника;

за полицискот писара треће класе среза колубарског, округа београдског, Велимира Ф. Младеновића, апсолвираног правника;

за полицискот писара треће класе среза ресавског Сретена Ђорђевића, апсолвираног правника;

за полицискот писара треће класе Управе вароши Београда: Божидара Обрадовића, Љубомира Стојковића, Војислава Митровића и Живорада Вујића, апсолиране правнике, и Драгутина Станковића, свршеног матуранта;

за полицискот писаре треће класе среза рачанског: Живка Лукића, апсолвираног правника, и Чедомира Тодоровића, пореског помоћника пореског одељења среза врачарског;

за полицискот писара треће класе среза колубарског, округа ваљевског, Димитрија Поповића, практиканта Министарства Унутрашњих Дела;

за полицискот писара треће класе среза косаничког Милоја Стојановића, приктиканта првостепеног лесковачког суда;

за полицискот писара треће класе среза пожешког Милорада Величковића, практиканта среза јасеничког, округи смедеревског, и

за полицискот писара треће класе среза драгачевског Душана Ђ. Антоновића, практиканта првостепеног београдског трговачког суда.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 14. децембра 1912. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за полицискот писара прве класе среза гружанског Милана М. Николића, судског писара у оставци.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 14. децембра 1912. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Михаилу Т. Банковићу, полицискот писару треће класе управе вароши Београда, уважи оставка коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 14. децембра 1912. год. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

ПОЛИЦИЈСКА ТЕХНИКА

(свршетак)

После овога намеће се, сасвим природно, питање: шта је, и у чему се састоји Полицијска Техника?

Један од данашњих најодличнијих представника Полицијске Технике, *Д-р Едмон Локар*, шеф одељења за идентификацију у Лиону, дао је најбољи и најпотпунији одговор на ово питање у својој књизи о *Идентификовању Повратника*. (L' Identification des Récidivistes, Paris, 1909 год.). Тај његов одговор гласи:

„То је примена науке у полицији; то је скуп судско-медицинских испитивања пренет из лабораторијума у домену затварања, истраживања и личног описивања; то је преображај старих рутина у одређени експериментални систем; то је замена методе „њушкања“; то је Конан Дојл после Габорија; то су микроскопи, реактиви и метрички апарати који замењују разнолике и доста ретке инспирације једнога Видока или једнога Клода; то је, најзад, практична примена научних знања у вођењу истрага. При свем овом то је само вештина; нема закона ни општих сталних правила, нити ма чега од онога што сачињава и дефинише једну науку; реч је о посебним случајевима који се третирају према принципима позајмљеним од Биологије. Полицијска Техника несумњиво је вештина, која од науке позајмљује и искоришћава потребна јој знања“.

Д-р Р. А. Рајс, професор Полицијске Технике на универзитету у Лозани, који је, после Бертилона, до данас највише урадио на пољу Судске Идентификације и Полицијске Технике, и кога *Д-р Локар* у предговору свога горепоменутог дела назива модерним Шерлоком Холмсом — који сваког часа проналази понеку но-

вину у области Полицијске Технике — проширује, с разлогом, обим ове и на *практично познавање злочинаца и начина њиховог рада* — познавање које се, по њему, може стећи само стварним студирањем злочиначког света.

По професору *Ничефору*, који је први написао систематско и потпуно дело о Полицијској Техници,[1]) под овом треба разумети *примену научних знања у кривичним истрагама у циљу утврђивања идентитета и одређивања удела појединих лица или предмета у вршењу кривичних дела.*

„Примена резултата модерних наука — вели Ничефоро — није се ограничила само на преображај појмова о криминалитету или о човеку злочинцу и казненим теоријама, већ је обухватила и све што се односи на кривичне истраге, трансформишући старе емпиричке методе у прави систем истраживања и научних знања. Кривичне истраге, услед овога, престају да живе ван научног света, већ се, у додиру са модерним наукама, из основа преображавају и постају праве техничке истраге".

Према свему изложеном, Полицијска Техника може се укратко дефинисати као *примена теоријских, практичних и научних знања у вођењу истрага, познавању, истраживању и идентификовању злочинаца.*

Полицијску Технику треба двојити од Научне полиције, јер док је прва само једна вештина дотле друга има више научни карактер, и у тесној је вези са Криминалном Антропологијом, Психологијом и Биологијом. Прва има за главни циљ да пронађе извршиоце кривичних дела, док их друга изучава са гледишта криминално-антрополошког, и с тога је сва проткана идејама Ломброзове школе. Данашњи најодличнији представник Научне Полиције јесте *Д-р Салватор Отоленги*, професор римског универзитета. Он је и предаје на универзитету у Риму, поред Судске Медицине.

У пракси се још разликују Полицијска Техника у ужем и ширем смислу. Прва обухвата чисто техничке радње при констатовању кривичних дела, изналажењу и анализању трагова и идентификовању злочинаца, а друга скуп свију знања која су потребна за формирање полицијског техничара па, дакле, и Полицијску Технику у ужем смислу.

* * *

Програм наставе Полицијске Технике није још дефинитивно утврђен, нарочито у детаљима, али се сви данашњи полицијски техничари потпуно слажу кад је реч о главним тачкама, управ о основи овог програма. Сви они налазе да ова основа треба да обухвати:

1. *Све данашње системе идентификације* (антропометрија, дактилоскопија, живе слике, особени, тетовирани и професијонални знаци, колориметрија и т. д.).
2. *Полицијску Технику у ужем смислу;*
3. *Судску Фотографију;*
4. *Кривично Право с Поступком;*
5. *Судску Медицину,* и
6. *Практично познавање злочинаца* (одељак Криминалне Антропологије).

Овим основним знањима, у појединим земљама додају се још и многа друга из области административне полиције, Криминологије, Хемије, Физике и т. д.

Као најбољи и најпотпунији образац програма наставе Полицијске Технике за данас се може сматрати онај који се изводи на универзитету у Лозани.

Одсек за изучавање Полицијске Технике на овом универзитету установљен је званично 1906 год. ма да је Д-р Рајс, као приватни доцент, још од 1902 год. држао на њему предавања из Полицијске Технике и Судске Фотографије.

Према закону од 1 септембра 1909 год. изучавање Полицијске Технике траје три год. и обухвата:

1. *Кривично Право с Поступком;*
2. *Анатомију с практичним вежбањима;*
3. *Судску Медицину;*
4. *Органску и Неорганску Хемију;*
5. *Токсикологију* (наука о отровима);
6. *Експерименталну Физику;*
7. *Судску Фотографију,* и
8. *Полицијску Технику у ужем смислу.*

Од свију побројаних предмета најважнија је Полицијска Техника у ужем смислу, која обухвата највећи, најзанимљивији и најпрактичнији део полицијско-техничких студија. У обим њеног теоријског и практичног изучавања и испитивања спада:

а) *Природна Историја злочинаца:* њихово регрутовање, њихов живот, њихове особине, навике и обичаји, начини њиховог рада, њихова оруђа, њихов језик (арго) и т. д.;

б) *Подела и удружења злочинаца:* професијонални и случајни, специјализације професијоналних злочинаца, интернационална удружења (банде), апаши, камора, црна рука и т. д.;

в) *Криминалитет:* теорије о злочинима, италијанска школа (критичка студија), криминалитет малолетника и његови узроци, ослабљење репресије и т. д.;

г) *Специјално обележје важнијих и чешћих кривичних дела:* убиства, крађе, преваре, утаје, фалсификати и т. д.;

д) *Идентификовање злочинаца и предмета кривичних дела:* фотографије обичне и судске, живе слике, колориметрија (боја очију), особени знаци, антропометрија, дактилоскопија и психичка идентификација по методи Отоленгијевој;

ђ) *Топографско и фотографско испитивање места извршеног злочина:* увиђај, скицирање плана, фотографисање (метричка фотографија), откривење и фиксирање видљивих и невидљивих трагова и отисака оруђа, ногу, прстију, крви и т. д.;

е) *Испитивање леша и утврђивање идентитета непознатих лешева;*

ж) *Испитивање и поређење сумњивих и лажних докумената, банкнота, печата и сва полицијско-судска вештачења у опште;*

з) *Методично вођење истрага:* прибирање података на месту злочина, лешу, предметима злочина, помоћу сведоџаба и личних обавештења; реконституисање сцене злочина; анализање прикупљених података и формирање хипотеза; испитивање окривљеног, и

и) *Организација криминалне полиције.*

* * *

Као што је већ познато, од наших истражних полицијских органа не тражи се никаква професијонална спрема, а до пре неколико година није се тражила ни најмања општа спрема. Са врло малим изузетком код нас се, нарочито у унутрашњости, истраге још воде шаблонски и без икакве методе, а о каквој примени модерне Полицијске Технике и да не говоримо. Не треба се, према овоме, ни мало чудити, што нам добра половина кривичних дела остаје непронађена. Имајући ово у виду, Антропометријско-Полицијско Одељење поднело је, још пре годину дана, Господину Министру Унутрашњих Дела, предлог ове садржине:

„Стварањем модерног полицијско-техничког лабораторијума допомогло би се у врло великој мери установљењу специјалних курсева за професијонално образовање истражних полицијских органа.

Као што је познато, већина наших полицијских органа врло је мало или скоро нимало упозната с методичним вођењем кривичних истрага, са откривањем, фиксирањем и искоришћавањем трагова на месту извршених кривичних дела, са правилним вршењем увиђаја, са идентификовањем злочинаца помоћу трагова и отисака, и у опште са свим оним што спада у област — Полицијске Технике — науке о истрагама. Све су ово, међутим, ствари без којих се једна добра истрага тешко може замислити, те с тога није никакво чудо што код нас добра половина кривичних дела остаје непронађена.

Са установљењем полицијско-техничког лабораторијума могли би се приређивати повремени курсеви, на којима би се бољи полицијски чиновници, нарочито они који раде на кривицама, упознали и теоријски и практично са суштином Бертилонаже, Дактилоскопије, Полицијске Технике, Фотографије и Криминалне Антропологије.

Ако би било материјалне могућности на овим курсевима могли би се још предавати: Кривично Право с Поступком, Судска Медицина и Административно Право, те би, на овај начин, она постала права полицијска школа за стручно образовање полицијских чиновника.

За последње предмете могли би се ангажовати професори Универзитета.

Ако би Господин Министар у начелу усвојио овај предлог о специјалним курсевима, одељење би одмах израдило потребна правила о њиховом држању и детаљан програм њиховог рада".

Сматрали смо за дужност да ово констатујемо.

Д. Ђ. Алимпић.

[1]) La Police et l' Enquete Judiciaire scientifique, Paris, 1907.

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

КО ЋЕ КО БОГ

— БОЖИЋНА КРИМИНАЛНА ПРИЧА —

I

Хајдук Цека

Хајдук!.

Тако узвикују грађани, кад се неко одметне од власти и почне, сам или у друштву, чинити казнима дела.

Хајдук!

Али то није прави израз, права реч, којом треба окарактерисати зликовца и разбојника. Хујдук је у новијој историји српског народа био: заштитник бедних и невољних; бранилац правде и правице; осветник невино проливене крви раје подјармљене. Хајдук је израз племенитог пожртвовања и самопрегорења. Он је био жижа слободе у данима, кад је слепи српски гуслар певао:

„Србин ради а Турчин се слади,

„Србин роди а Турчин одводи...

Да, такав је био хајдук у прошлости, а не положара и одметник, који иза бусије гађа и пролива невину крв своје рођене браће.

Надамо се, да ће се у нашем новом кривичном закону ова реч заменити згоднијом, како се неби и даље гробови Хајдук Вељка, Старине Новака и других српских јунака и витезова потресали и проклињали нас, потомке своје, што их изједначујемо са разбојницима, зликовцима и убицама.....

— — — — — — — — — — — — —

Пре својих двадесет година, у вароши В. није се ни о чем другим говорило до о хајдуку Цеки.

Једне вечери на измаку године 188..., у кафани код „Лафа“ било је пуно света. Снег пада у густим праменовима. Пролазници журно промичу и хитају својим кућама.

За једним столом близу топле пећи, седе неколико мештина и живо воде разговор о времену и — о њему, „хајдуку“ Цеки.

— Право веле наши: „Иде Божић на беломе коњу“, — вели опанчар Стева из доње мале.

— Море, иде Божић, али не седи ни хајдук Цека! И он иде! Само, не знам, на каквом ће нам коњу доћи?

— На црвеном, нашали се Миња болтација.

— И јес крвав човек, прихвати Веса абација. Чуда се о њему причају! Ко ће све то и веровати? Веле, да је он главом потковао ону бабу.....

— То се тако прича, Митре, прекиде га Јанко пиљар, а најпосле, ко му зна, може и бити, али да је он Мару Станка калауза заковао за греду од патоса и то с мертечким ексерима, то је сушта истина. Ух, да грдног зликовца по богу брате!..

— Веле и то, прихвати Стева опанчар, да је усијаним веригама пекао Јову Мартића из Б... тражећи паре...

— Хеј, људи, окајте се тога посла, викну Марко грнчар. На курјака вика а лисица месо једе. Може бити. да то раде неке лопуже, па све трпају на његов рачун и товаре њему на леђа! Чим се обије какво чекмеце или нестана каква пилеж из авлије, одмах ударе у дреку: То је учинио хајдук Цека и нико други! Знам ја то....

А тако ће без сумње и бити. „Хајдук“ Цека није био, као други, боз срца и душе. Имао је он добро срце и нежну душу, али је по несрећи његовој, морало тако бити.

Био је то наочит младић. Тек је стигао да се регрутује за војску. У селу Н.. заволео је младу и лепу девојку Ружицу, ћерку председника општине Илије Бојковића.

И она је њега волела.

Али Илији, који је иначе био прек човек, није било у вољи што се његова јединица загледала у човека кога, по његову мишљењу „није имао пас за шта да га ухвати“.

Оно, истина, Цека је био пуки сиромах али вредан и предузимљив. Није се стидео да ради сваки частан посао, па ма то био и најтежи, само ако је могао што привридити за себе и своју стару мајку, коју је волео исто тако као што је волео и Ружу. Њих две биле су копча која га је везивала за кућу и село. Да није њих, он би давно отишао у свет да спечали коју црквицу, како би онда могао изаћи пред Илију и рећи му: Ево, нисим вишо сирома! Сад могу живети ка' и други људи!..

Али за љубав старе мајке и своје Руже, морао је остати у селу и подносити оне презриве погледе својих имућнијих другова.

Па ипак, све би то могао поднети, али му је најтеже падало што му Илија маниште и вичо на њега. Није један пут чуо његов пискав глас:

— Шта ће ми та рита? Што се мâје око моје ћери? Показаћу већ ја њему, да ће ме запамтити. Боље је да је и немам, но да је дам оном божјаку!..

Тако је често беснео Илија и на улици, и у судници и на Сабору. Цека чује то и — ћути. Жао му је Руже до срца, а жао му је и боле га до костију, што га њен отац тако грди и срамоти. Па ипак љубав је угушила срџбу и гнев. За љубав црних очију гараве Руже, опраштао је плаховитом оцу све увреде, које му је у срџби својој наносио.

II

Кобни састанак

Судница општине Н. била је на једној рâвни на средини села. Ту је било и игралиште сеоске младежи. Близу суднице подизаху се огромни ораси и липе, које у летњим вечерима просипаху свој мирис по мирноме селу.

На томе месту, у присенку липâ, ашиковао је Цека са својом лепом Ружом.

Једне вечери седели су њих двоје на своме омиљеном месту и сневали о својој срећи.

У то време била је нека гозба у кући председниковој, — а кућа је његова на домаку суднице, удаљена од ње за 15—20 метара.

Из кућа допираху гласови веселих гостију.

— Морам кући, прошапта Ружа.

— Остани још мало, само мало....

На кући се полако отворише вратнице. Ружа престрављена отрже се из Цекиног загрљаја и пође кући.

— Остани очију ти.. задржаваше је Цека.

— Морам!. Због Бога!..

Код отворених вратница чу се пригушен, пискав глас:

— Нећеш више! Кобан је овај твој састанак! Причекај мало!..

И вратнице се затворише. То беше Илија.

— — — — — — — — — — — — —

Освано је 8. новембар — Св Аранђел. У селу Н. много свечара. Још рано у зору хитали су свечари у цркву да прелију жито и пресеку славски колач.

И Цека је славио Св. Аранђела. И он је хитао у цркву да се помоли Богу, да прелије жито и пресече славски колач, што га је мајка његова тако лепо искитила.

Цека се радовао као мало дете што ће овај празник прославити као — домаћин. То је прва слава, коју он као домаћин са својом мајком прославља, јер, лане је био жив његов отац пок. Живан, па је сад он прихватио очеву славску свећу..

Враћајући се из цркве, срете бирова Спасоја, који, блед и преплашен, хиташе среској канцеларији у В..,

— Шта је Спасо? упита га Цека.

— Зло! Ноћас обили неки зликовци општинску касу и однели пореских пара 600 динара и неколико комада облигација општинских дужника...

И Спасоје отрча даље..

Цека прошапта:

— Неваљали људи, па и он крете својој кући.

Око подне дође срески писар и одпоче истрагу по овој крађи.

Резултат те кратке истраге био је: да је крадљивац морао добро знати положај суднице, јер је зид пробио на ономе месту, близу пећи, на коме је био понајтањи. Пре неколико година ту је био један прозор зазидан.

Писар је пажљиво и врло смотрено трагао.

— Сумњаш ли на кога? упита најзад председника Илију.

— Како да кажем, па и сумњам. Ноћас сам видео Цеку пред судницом...

— Е,? А шта је радио?

— Седео је испод липâ..

— Гле, гле! А од куд ти у то доба напољу!

— Имао сам госте из тазбине, па сам изашао напоље да видим, да не долази ко од комшија, јер је у томе времену пас залајао...

— Јеси ли га што питао?

— Нисам! Мислио сам да очекује кога...

— Или *коју* насмеши се писар.

Илија поцрвене до ушију. Бојао се, да писар није од некуда дознао, да се Цека састаје с његовом ћерком.

После дугог трагања утврдило се: да је заиста Цека те ноћи, у очи извршене крађе, био пред судницом. То је и он сам признао.

— Каква си посла имао близу судница, у то доба ноћи?

— Никаква, тек онако...

— Да ниси којој цури заказао састанак?

Илија претрнуо од страха а Цека оборио главу и ћути.

— Говори!

— Нисам...

Илија дахну душом.

Несрећни Цека, заклањајући своју Ружу, упропастио је себе.

Истрагом је нађено: да је он извршилац овога дела, јер поред осталих основа, нађене су приликом претреса у ћубришту близу његове куће покрађене облигације дужника општине Н. и 500 динара у сребру. То је Цеку сломило. Није могао појмити: од куда ове хартије и новац у ћубришту дворишта његовог? Ко их је могао тамо однети и оставити?. Како он то није спазио? Да их, по чем, ко год није раније тамо прикрио?

Све то није могао ни чим објаснити, нити иследнику дати поуздане доказе своје невиности.

Био је сломљен, убијен.

— Кобан је био састанак мој с Ружом те ноћи, уздахну и — суза му се једна скотрља низ лице.

III

Уздање у Бога

Цека је био у притвору код среске власти среза В...

Љуто га је болело што је морао, ни крив ни дужан, оставити славски колач и славску воштаницу; болело га је, што је оставио своју стару мајку и Ружу, па је плакао дуго.. дуго..

То му је мало срцу олакшало. Поче размишљати:

— Ко ми је могао ту пакост учинити? Бог ми је сведок да сам невин! Да кажем власти: Имао сам те ноћи састанак с Ружом пред општинском судницом, убићу њену девојачку част, њену будућност!., Нећу, ма морао робовати! Шта! Робовати? За што? Шта сам ја коме учинио? Ни то нећу! Боље је да умрем, но да носим робијашке окове!

Ућутао је, јер му је крв силно ударила у главу.

На један мах рикну као рањена звер:

— Ха! Сад знам! То је учинио он, Илија, да ме ободи, упропасти, убије! Јес', он и нико други! Али, за то ћу му се осветити! Неће бити онако, како ти хоћеш газда Илија! Цека неће носити робијашке окове, неће... неће...

Те ноћи Цека је разбио зид на апсани, и побегао гори — у хајдуке...

— — — — — — — — — — — — — —

У околини се беше прочуо Цека као зликовац и разбојник.

Као што смо видели у почетку ове приче, грађани су приписивали њему све оно, што се дешавало на другу, по појатама, подрумима и т. д.

Али је све то било претерано. Цека је побегао из затвора да не робује и да се Илији освети...

Он је одиста гајио освету у своме срцу. Чак је и слика Ружина потисла из његово душе оне дивне часове, кад је у осами, под светлим, чистим небом, уживао у небројеним пољупцима. Јес, и ту је слику за час потискао силан осећај мржње и освете.

— За што да патим, мислио је. Да ли сам бар коме на жао учинио! Нисам! Савест ми је чиста! Па ипак, ето, морам као дивља звер да бежим од људи, од свога дома, од своје мајке.

Полако се спушташе са брега и ићаше уском стазом која води у село.

Беше леп дан! Сунце благо грејe.. Доле, у селу пуше се димњаци. Још из далека осећаш мирис од румене печенице... Свуда весело и живо, само је у његовој души пусто и нѣмо.

Данас је Божић.

Он се сећао, кад је као мало ћаче на тај дан ишао у цркву. Онда му је и отац био жив. Мајка му обукла нове „дреје", за пасом од шарених тканица задела му стручак мирисава босиљка, па га је опремила да се у цркву помоли Богу за здравље своје и својих родитеља... Као да је јуче било, видео је како отац окреће „гицу" на ражњу и пуца из старог пиштоља, који је увек висио у гостинској соби, близу прозора... Видео је и чисту совру на којој је божићни колач. У средини тога колача весело горе мала воштана свећица, повијајући пламен према домаћину. Видео је и бадњак како на огњишту горе, па је и сада осећао његову благу топлоту. Све је то видео и још много, много, па се заплакао.

Било му је тешко. Сузе су се саме лиле из очију.

На једаред застаде.

Близу себе чу неки танак пискав глас.

— Он је, угушено цикну.

И заиста, није се преварио. Пред њим је ишао Илија, који се враћао из поља. Грабио је у напред.

— Згода жива! Сад ил никад!.. Лакше ће ми бити ако скота смакнем! Он је уништио мој мир, моју срећу, па нека погине!

Илија хиташе у напред. Журио је у цркву.

— Ово ти је последњи час! Као онај дим што се вије над твојом кућом, тако нек се вије твоја погана душа над мојим домом, и нека моли за милост моју несрећну мајку.

Напери револвер на њ...

На једаред посрну као да га је гром ударио. Опусти руку... Клону...

Са мале дрвене звонаре забрујаше звона.

Илија беше од Цеке удаљен на сто добрих метара. Удубио се у мисли. Шта је у томе часу мислио? Осмех, који му лебди на уснама казиваше: да мисли на своју топлу собу, на румену печеницу и на добро вино...

А он, Цека, шта је он у томе часу мислио? Изукрштане боре на челу, састављене веђе, мрачан поглед и бледо испијено лице казиваху: да мисли на своју стару мајку, на беду и невољу. Мисли један, како се данас над његовим домом навукли неки тешки и црни облаци..

Ледена језа прође му телом...

— Где, па нема ни дима на димњаку моме? Тамо је хладно и пусто као у гробу! Да ли је ко донео старој који нарамак дрва да се огреје? Шта ради сада она у пустој кући? Можда је болна па лежи у хладној соби, уздише и плаче!. А ко је томе крив? Он, Илија...

И његова рука стеже грчевито револвер...

Илија жури унапред.

— Ужасно, мисли Цека. Шта сам ја коме учинио? За што ме гони? Што волим Ружу? Па то није грех! Ах, моја мајка, шта му је она крива? За што она мора да пати? За што она, сирота мора на данашњи благи дан да плаче, да јада и да проклиње и небо и људе и свет! Не, он мора умрети...

Удвоји кораке.

— Мора умрети, пролазило је кроз његову усијану главу. И то још данас, овога часа, кад се сви радују, кад се оре песме... Мора, јер моја мајка плаче, моја сирота мајка плаче...

Био је близу Илије.

— Сад, прошапта...

У томе тренутку, на домак њима, забрујаше тихи, дечији гласићи:

„Рождество твоје"....

Цека посрну. Са његових бледих усана јекну:

— Господе! Спас'о си ми душу!... Слава теби на висини горе!...

Илија се окрете.

Кад спази Цеку поче дрхтати као прут. Језик му се завезао па ни да бекне. Само престрављено блене у њега.

— Христос се роди, Илија! викну Цеке потресеним гласом. Не бој се ништа! Ево, ја ових стопа идем да се предам власти, а теби нека Бог суди!...

То рече, па баци револвер далеко од себе.

— — — — — — — — — — — — — —

Добар је Бог! Уздањем у њега човек добије више и снаге и моћи да трпи и пати, али и да своју невиност докаже.

И Цека је доказао своју невиност. Илија је признао, да је новац и оне облигације прикрио у ћубришту Цекином за то, да га одстрани од своје ћери. Али, он једно а Бог друго...

Кō ће к'о Бог!...

Љубинко.

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

Пејоа, Бертеле и Лефебир беху осуђени и пошто нису више имали никакав рачун да одржавају једну лаж, надао сам се да ће признати да су ме опали; претпостављао сам између осталога, да се неће, ако је њихов поступак последица наговарања, нимало устезати да кажу, ко их је навео да ме онако опадају. Управник нареди истрагу, за коју

сам га молио, и повери је Флерију, полицискоме комесару из варошког кварта. Први податак, на који нисам ни рачунао утврди моју исправност. Тај податак било је писмо Бертелеа винару Леблану, који је био оглашен за некрива. Исписујем га овде да се види шта је изношено противу мене, а те ствари нису престајале за све време док сам био у полицији и док нисам престао припадати њој. Писмо је верно, чак и са истом ортографијом преписано.

„Господину, господину Леблану винару на капији Борбе, улица Шопинет, код Крста, до Париза.

„Господине, пишем вам ово писмо дачујем за ваше здравље и у исто време да вас известим да смо ми на издржавању осуде. ви знате како је јадно моје стање. зато ви јављам ако ме заборавите јачу проказати за полугу коју сте ви набавили и која је нађена код вас, што смо ми као што знате на суду пређутали због чега је један полициски шеф, и ако је невин, био увучен у ово дело и који је требао да буде жртва. Ви знате обећање које сте нам дали увашој соби да вас на суду бранимо; зато ако ме напустите ја ноћу гледати на ваша обећања. Сетите се да правда не губи своје право и да ћу ја моћи да вас изведем на . . .

„Нема шта да се бојите ово је тајно. Бертеле".

Као и увек, ово писмо, које је требало да прође неопажено, паде у руке апсанџији, који га одмах достави Управи, а кад Леблан није могао ни одговорити ни доћи у помоћ Бертелеу, овај изгуби стрпљење и да би извршио своју претњу написа ми из затвора ово писмо:

„29. септембра 1823.

„Господине,

„После претреса у суду и пресуде која је донета на основу исказа Пејоа, који је на суду изјавио да сте му дали један талир од три динара да купи оруђе којим су разбијена врата г. Лабати-а, ја, Бертеле, хоћу пред влашћу да кажем истину и да докажем вашу, невиност; ја тврдим 1. да знам где је купљена полуга, 2. из које је куће изнета и 3. име онога ко ју је набавио. Бертеле".

Кад је г. Флерије испитао Бертелеа, он је изјавио, да је полуга коштала 45 суа; да је купљена у предграђу Тампла код некога старинара; и да је Леблан пошто му је казано чему ће полуга служити дао новац за њу. „*Пошто смо купили, настави Бертеле, Леблан који мало заостаде, рече ми: ако те ко пита шта ће ти полуга реци да си каменорезац и да ти треба за тај посао; а ако ти потраже исправе зовни ме, ја ћу казати да си мој шегрт.* Кад сам се вратио са полугом у руци он је заиска да му је дам, да мете под капут бојећи се да ме не сретну полицијски агенти. Затим ме је Леблан одвео својој кући и чим смо стигли одмах је сишао у подрум те оставио полугу. Попнем се на први спрат и ту нађем Лефебира коме кажем да сам купио полугу. Исте вечери, пошто смо пили до десет сати, Лефебир, Пејоа и ја, одосмо у предграђе Тампла, у једну малу улицу, не знам како се зове. Док смо ја и Лефебир чували стражу Пејоа направи једном бургијом тридесет и три рупе на „ролотни" једне продавнице рубља. Нож којим је Пејоа секао између рупа сломи се и не могући ништа учинити ми се повукосмо. Дошли смо затим на пијацу Сен-Естоли, где Пејоа полугом, о којој је реч, проба да обије врата једне бакалнице. Неко изнутра викну и ми побегосмо; било је тад два и по сата изјутра. Одемо сва тројица у хотел „Енглеска", где Пејоа остави код газдарице један кишобран, који је носио собом.

„Пре но што ћемо ту ући Пејоа је био оставио код једне продавачице кафе на улици, до Пале Роајал, полугу, коју је био завио у једну торбу. Из хотела „Енглеска" изашли смо око пет сати изјутра и Пејоа узе од продавачице полугу, коју јој је био дао на чување. Треба да кажем да ова жена није знала шта је чувала. Пејоа оде Леблану, своме газди, и однесе њоскију собом. Лефебир и ја нисмо се раздвајали више и вратисмо се Леблану у пет сати у вече и ту смо остали до десет. Леблан ми даде један фосфорни упаљивач и парче свеће да ми се нађу ако затреба. На овоме упаљивачу ја сам ножем написао слово Л. којим се почиње име Лебланово. Пејоа, Лефебир и ја изиђосмо заједно. Пејоа је био понео полугу и пребаци је преко варошког зида и ми је после узесмо. Он заста на путу свратив у неку кућу, а Лефебир и ја одосмо да извршимо крађу код Лабати-а, за коју смо се раније договорили. По извршеној крађи Лефебир је носио полугу и један део покрадених ствари.

„Леблан, који је био изведен пред суд са нама, придобио ме је да га не теретим и да не противречим Пејоа-у, који је имао казати: да му је г. Видок дао три динара да купи полугу. Леблан ми је обећавао дати извесну суму новаца ако хтеднем и ја то да потврдим; ја сам био пристао борећи се да ако кажем истину не буде за мене горе". (Саслушање од 3. октобра 1823.).

Кад је после Лефебир испитан, он је, не знајући шта је рекао Бертеле, потврдио изјаву овога у колико се она односи на Леблана. „Нисам казао, рекао је он; да је Леблан дао Бертеле-у паре за полугу, зато, што ме је Пејоа молио да кажем да ју је он купио". Ухваћен у крађи Пејоа није хтео да оптерети Леблана који га је помагао, а могао му је то и даље да чини.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Р. Н. Б. деловођа општине влаховске, упутио нам је ово питање:

„По § 28 кривичног судског поступка одбор ове општине има да изабере осам грађана као присутне при испећењу кажњивих дела у 1913 години. Тако исто одбор има да изабере и 26 грађана за поротнике из ове општине за 1913 годину и тај избор већ је и извршен, али одлуком, коју су потписали само осам одборника. Међутим, ова општина има осамнаест одборника, од којих су десет у рату, те не могу присуствовати одборским седницама.

Како је према члану 83 закона о општинама за пуноважну одборску одлуку потребно да у седници буде половина и један више од укупног броја одборника, то се моли уредништво за објашњење, шта треба да ради суд у овој прилици?"

На ово питање одговарамо:

У закону о општинама доиста нигде није предвиђено, како ће се поступити у овоме случају о коме је реч. Али, како се опет с друге стране никако не може узети, да због тога мора бити обустављен сваки рад општинског одбора, то се у овоме случају по сили околности мора прибећи аналогији. Закон у трећем ставу члана 83 већ предвиђа могућност пуноважних одборских одлука и кад на седници не буде било половина и један више одборник. То је случај кад се прва седница не одржи зато, што није дошао довољан број одборника, те се на другој седници може донети пуноважна одлука са оноликим бројем одборника, колико дође. Кад се таква могућност признаје законом са једног тако слабог разлога у мирно доба, онда нема сумње, да је тим пре могућно доносити пуноважне одборске одлуке у доба рата са оноликим бројем одборника, колико их има.

С тога сматрамо, да општ. суд може донети пуноважне одлуке са бројем одборника, који има, али у свакој одлуци нека нарочито помене разлог, због кога се доноси одлука према ставу трећем члана 83 закона о општинама.

М. К. свештеник горњански, упутио нам је ово питање:

„Ја сам свештеник у парохији, у којој живе сами Власи. Они сви славе, али никада, и поред толиких владичанских посланица, не доносе у цркву колач ради сечења. У очи славе, пак, долазе редовно, те узимају осве̂ћену водицу. Како су куће раштркане ја не могу, да идем по домовима ради сечења колача, али ипак за то сматрам, да имам права на своју награду од 1. динара на име свечарског. Ту награду парохијани редовно и плаћају, али ми је општина никако не издаје, или ми даје понешто, тражећи и за себе извесан део. Своје неиздавање општина правда тиме, што ми одриче свако право на ову награду, позивајући се на то, што ја не вршим резање колача.

Како ја не вршим сечење колача због кривице не своје, већ самих парохијана, то мислим да по закону имам права на свечарску награду, у толико пре, што сваком свечару дајем осве̂ћену водицу у очи славе. За то молим уредништво, да ми да своје мишљење по овој ствари".

На ово питање одговарамо:

По чл. 8. закона о уређењу свештеничког стања свештеници поред осталог имају права и на ове награде:

По тач. 5. „за свечарско с водицом код куће, сечењем колача и прекадом кољива у цркви — 1. дин.

И тач. 5 и 6 предвиђају водицу и водосвећење *код куће*, а сечење колача *у цркви*. Да се има право на награде предвиђене у овим тачкама, морају се у истини и обављати тамо побројани послови. Питач по сопственом признању не врши ни један од она два посла, предвиђена у тач. 5. и за то ми сматрамо, да он доиста нема права на свечарску награду. Ако он није дужан ићи по кућама за сечење колача, он је по закону дужан, да свечарима у очи славе бар свети водицу по кућама, а не да из своје куће издаје освећену водицу.

Кад он не врши ни један од ова два посла, онда он нема права на свечарску награду.

М. Ж., председник општ. јабланичке упутио нам је ово питање:

„Рачун касе ове општине о приходу и расходу за 1908 годину разрешен је и рачунополагач добио разрешницу Главне Контроле. Рачунополагач је у свом рачуну показао издатак на канцелариске потребе у 145·10 дин. по двема квитама, које су му издате од стране општинског деловође и овај издатак је правилно расходован по књигама. Међутим, ту исту суму од 145·10 дин. за 1908 годину потражује и трговина, од које је материјал набављен, што значи, да општински деловођа узети новац из општинске касе није дао ономе чији је, већ је задржао себи, а општина и даље остала на дугу.

Моли се уредништво за објашњење: Како се може сматрати пом. издатак из касе, кад општински деловођа по закону о општинама није могао бити лиферант за општину, нити има своју трговину, а пријем из касе учињен је на штету трговине, која је стварно издала материјал, и шта треба општина да предузме, те да трговини исплати овај дуг?“

На ово питање одговарамо:

У овоме случају могло се десити ово двоје: или је трговина послала материјал *самој општини*, па њу и задужила по својим књигама, или је материјал послала непосредно општ. деловођи по његовом личном захтеву. У првом случају општина је сада у обвези за тај дуг трговини и дужна је трговини одмах исплатити дуг, а рачунополагач и деловођа кривично су одговорни због злоупотребе учињене у незаконитом издавању и пријему пом. суме. Од те одговорности ништа их не склања та чињеница, што је Главна Контрола већ разрешила рачун за 1908 годину, јер кривице по таквим рачунима не застаревају за 10 година према закону о уређењу Главне Контроле. У другом случају, пак, ако је трговина слала материјал непосредно општинском деловођи, па га он лиферовао општини, а он је то могао по закону о општинама, јер му то закон изрично не забрањује, онда општина ништа не може дуговати трговини, већ према њој стоји у грађанској обвези за пом. суму деловођа.

На прво питање овог истог лица одговорили смо у 47. броју, а на треће питање у 46. броју Полициског Гласника за ову годину поводом питања суда општине обреновачке.

М. П.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

За пријем нових дужника општинских, према извршеној подели општина, надлежан је општински одбор (чл. 86. зак. о општ.).

Збор општине М., донео је 1 јула 1912. год. одлуку:

1. да се општинско потраживање у суми од 153.64 дин. колико општини дугује извесно лице расходује као пропало, и

2. да се за нове дужнике по извршеној новој подели са општином Д. приме извесна лица за суму од 95.79 динара.

Ову своју одлуку општина је послала Државном Савету на одобрење.

Државни Савет нашао је, да је према пропису тач. 3. и 7. чл. 33. закона о општинама надлежан за оцену ове зборске одлуке у колико се она односи на расходовање пропалог општинског потраживања, а у колико се односи на пријем нових дужника, да није надлежан, као што зато није био надлежан ни збор, већ одбор општински према чл. 86. тач. 21. закона о општинама. С тога је решио: да се зборска одлука, у колико се односи на расходовање пропалог општинског потраживања, одобри, а у колико се односи на пријем нових дужника да није надлежан да улази у њону оцену.

Одлука од 20 новембра 1912. године Бр. 7676.

Један случај неумесне примене чл. 146. закона о општинама.

Општина Б. према одлуци свога одбора а у смислу закона о мерини приступила је подизању једне зграде за смештај ваге.

Среска надзорна власт нашавши да се ова зграда подиже на државном земљишту наредбом својом од 21 јуна т. г. Бр. 12417 забранила је општини подизање ове зграде за смештај кантара.

Пуномоћник општински изјавио је Државном Савету жалбу противу ове наредбе налазећи да она не одговара закону:

1. што се наредбом полициске власти не може слабија страна упућивати на грађанску парницу већ решењем;

2. са формалне стране зато, што је наредба основана на чл. 146. закона о општинама.

Државни Савет нашао је да поменута наредба надзорне власти не одговара закону, јер пропас чл. 146. закона о општинама, на коме је наредба заснована, не даје право надзорној власти за издавање наредбе овакве садржине као што је овде случај, већ се односи искључиво на право државне надзорне власти *да опомиње и упућује општинску власт* на тачно и законским прописима сообразно вршење послова, и на издавање потребних упустава у границама закона.

Са тих разлога Државни Савет је донео одлуку да се наредба надзорне власти поништи.

Одлука од 28 новембра 1912 г. Бр. 5502.

Случај из става II чл. 89. закона о општинама.

Начелник среза В., као надзорна власт, решењем својим од 29 маја 1912 Бр. 732. задржао је од извршења одлуку одбора општине Ј. о разрешењу од дужности кмета исте општине Т. С. Ово је учинио с тога што је одлука одбора општинског противна чл. 89. става II закона о општинама, по коме ако су у сродству има да одступи млађи кмет. Према томе општински је одбор погрешно одлучио да се кмет Т. С. разреши од дужности кад је он старији по годинама од Б. Ж. са којим је у сродству.

Противу овога решења одбор општински изјавио је жалбу Државном Савету наводећи да је Т. С. разрешен од дужности с тога:

1. Што је изабрат после Б. Ж. а с њим је у духовном сродству;

2. што налази да пропис чл. 89. зак. о општинама важи за редовне изборе у ком случају има да се разреши млађи;

3. што је раније изабрани кмет Б. већ ушао у рачунске одговорности као благајник села Б.; и

4. Што је Т. С. био познат законски пропис да по сродству духовном постојећем између њега и Б. не могу оба бити кметови па се ипак кандидовао за кмета.

Државни Савет нашао је да је решење надзорне власти на закону основано па је на основу чл. 170 зак. о општ. донео одлуку, да се жалба одбаци као неумесна.

Одлука од 28 новембра 1912 г. Бр. 5476.

Један случај из чл. 71. у вези са чл. 105. закона о општинама.

Б. П. председник, и П. Б. кмет општине К. имали су по пресуди Главне Контроле од 26 јануара 1912 г. и 3 маја исте године да накнаде општинској каси извесне суме. Надзорна власт, сматрајући да су они општински дужници, тражила је од општинског одбора да их од дужности разреши, што је одбор и учинио одлуком својом од 10 маја 1912 Бр. 787.

Ову одлуку одобрио је и начелник среза В. одлуком својом од 20 јуна т. г. Бв. 11299. а на основу чл. чл. 85. и 170. закона о општинама.

По изјављеној жалби Државни Савет нашао је да решење среског начелника не одговара закону с тога, што се из аката не види да су жалитељи претходно позвани да плате општини осуду на коју су осуђени пресудом Главне Контроле, а то је требало учинити па тек ако они не би на позив власти ову осуду платили онда би могло настати питање: да ли се према њима у овом случају по пресуди Главне Контроле због накнаде ште-

те, појављује случај из чл. 71. у вези са чл. 105. закона о општинама или не.

Са тих разлога Државни Савет је поништио решење надзорне власти.

Одлука од 28 новембра 1912 г. Бр. 5477.

К. И. Б.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

У последње време Београдској полицији доста је посла задало једно лице, које је бацило око на неколико овдашњих трговаца — бакала — и постало им добар «муштерија.» А ево како је оно куповало бакалску робу, коју не само

да није плаћало, већ је и до готових пара долазило.

Отприлике пре месец дана пријави се кварту Варошком један овдашњи бакалин са изјавом, како је у његову радњу дошло неко лице, лепо обучено и по изгледу доста интелегентан младић, који је на рукаву имао знак болничара Црвеног Крста. Одмах је почео нарећивати које и колико робе да се измери а уз то, да се одвоји око 15 динара марака, рекавши, да те марке потребују рањеницима, који леже у болници где је он комесар. Кад је његов захтев био испуњен, потражио је од сопственика радње једног момка, који ће све те ствари понети за њим заједно са рачуном узете робе. Тако и би.

Међутим, кад су дошли у ходник једне овдашње болнице, оно лице узе из шегртових руку марке и рачун наредивши му, да ствари носи у економат а по том да се врати на исто место и прими паре.

Кад је дечко у економату извештен да никаква роба није била за ту болницу наручена, врати се да наручиоца потражи, али њега више нигде није било, нити га је у болници ико познавао.

Кад се момак вратио у дућан, газда је видео колико је сати, па је потрчао у кварт, али се, због недовољног описа, варалица није могао одмах пронаћи.

7 ов. мес. дошао је у Управу гр. Београда, један овдашњи бакалин са изјавом, како је на Св. Николу дошао у његов дућан један млађи човек, који је наручио неку робу и затражио да му се та роба понесе у Љубичину улицу као и «кусур» за новчаницу од 20 динара. Шегрт је понео наручену робу, као и новац, али кад су дошли до означене куће, лице које је наручило робу узе од шегрта новац а на рачуну написа «Тетка исплатите рачун. — Мика.» Дечко је ушао у кућу, али је тамо добио извештај, да из те куће није нико робу поручивао.

Како је шегрт у полицији описао варалицу и то прилично тачно, тајни агенти се се упустили у трагање за њим и у том трагању су наишли на Милана Јевтића, чији се опис потпуно подударао са описом варалице и привели га Управи, где је Милан познат као стари полицијски пријатељ и чешћи посетилац затвора Управиних, а познат је први пут 1908. год., када је, нашавши начина да се упозна са једним чиновником, ушао у његову канцеларију и утиснувши Управин штамбиљ на празан табак хартије, попунио је на њему текст дозволе да може скупљати прилоге за једно патриотско друштво. Ухваћен у томе, кажњен је полицијски. Кад је видео, да то више не може радити у Београду, прешао је у Срем и тамо продужио скупљати прилоге за своје школовање и лечење, представљајући се као сиромашан студент. Знајући имена и чланове породица виђенијих личности у Београду, лако је обмањивао Србе Пречане, тако, да су га примали у кућу, задржавали на ручкове, па је се чак и верио са једном девојком из боље тамошње породице.

Из његовог би се живота могло изнети још много сличних омањих превара, али мислимо да је довољно и оволико, да се види ко је и какав је овај човек.

Милан Јевтић је рођен 13. нов. 1888. год. у Ваљеву. Некад је био трговачки помоћник, а и сада се по потреби тако представља.

Износећи његову слику умољавамо све полицијске власти за извештај: да ли је у њиховом подручју извршио какво крив. дело а и сваког оног ко је искусио његову «вештину» да се јави Управи гр. Београда, усмено или писмено, јер се он налази у њеном притвору.

17-XII-912. г.
Београд. Р. П. Тодоровић.

ПОТЕРЕ

Милан Благојевић, циганин, из Лончаника, украо је 12 овог мсца једну кобилу длаке доратасте, по челу цветасту, у десну плећку сакату, и са покрађом побегао. Украдена кобила својина је Станислава Момировића, из Свилеуве.

Депеша Начелника Среза Поцерског Бр. 14682.

Драгомир Ристановић, бив. ђак из Колишеваца, среза и округа ужичког, одговара за крађу. Лични опис није јављен.

Акт Начелства Округа Чачанског Бр. 11749.

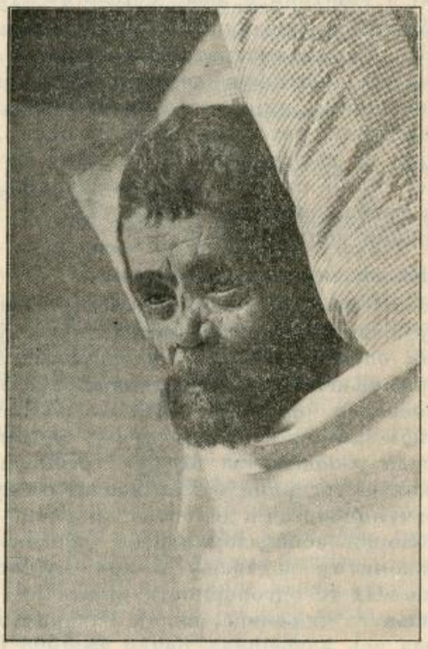
15 тек. мсца, око 5 часова по подне, непознати крадљивац украо је Павлу Драгутиновићу, шпедетеру, из Београда, нотес са 240 дин. у новчаницама од по 10 дин. и овим хартијама: уговор између њега и Бродарског Друштва о годишњој рефакцији; четири повуке: једна од 51·50 дин. на Бајлонија у М. Црнуће, једна од 40 дин. на Миленка Ристића у Бољевац, једна од 115·15 дин. на Светозара Милошевића у Младеновац и једна од 52 дин. на Јосифа Ружића у Варварин; војничка исправа и уверење и годишња карта Српског Бродарског Друштва, све на име покраденог.

Акт Управе града Београда Бр. 43368.

КО ЈЕ ОВО?

Крајем прошлог месеца дошло је ово лице, чију слику износимо, у Земун, где није умело рећи ни како му је име, ни одакле је..

После извесног времена то је лице умрло у земунској болници.

Па како земунска полиција, тврди, да је то лице из Београда, то се износи његова фотографија ради утврђења идентичности.

Ако би ко што знао о овом лицу моли се да извести Антропом. Полиц. Одељење или Управу града Београда с позивом на акт Бр. 43332.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије Уредник Душан Ђ. Алимпић.